

בְּרַפְת רֵאשִׁית א"ה הֵן יַעַן כִּי הִי הַשְׁלֵמַת סִפְרֵי ר"ב הִזָּה בַעֲזוֹתָהּ בְּחֻדְשׁ גִּיסוֹן לְהַמְחִזּוֹר
הַגְּדוֹל ר"ב לְחֻמָּה (לפ"ק) ע"כ רֵאִיתִי לְפִתּוֹחַ הַלּוּם בְּבִרְכָה וּפְתַח דְּבָרֵי יָאִיר בְּבִרְפַת
הַמְּאֹר הַגְּדוֹל הִזָּה וּבְרוּךְ ה' יוֹצֵר הַמְּאֹרוֹת וְעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

יֹצֵר הָאֶרֶץ וְעוֹשֶׂה הוּא כּוֹנֵנָה (יִשְׁעֵיהָ מ"ה) אֲשֶׁר הִחְיִינוּ וְהִגִּיעֵנוּ לְזִמְנֵי הִזָּה כִּי עֲמוּ מְקוֹר
חַיִּים וּבְאֹרוֹ נִרְאָה אֹר וּמְהֵרָה יִקְיָים בְּנוֹ מְקַרָּא שְׁכֵתוֹב וְהִיָּה אֹר הַלְּבָנָה פְּאֹר הַחֲמָה
נְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעַתִּים פְּאֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים בְּיוֹם וּגו' וְלֹא יִהְיֶה לָּהּ עוֹד הַשְּׁמֶשׁ לְאֹר
יּוֹמָם כּו' כִּי ה' יִהְיֶה לָּהּ לְאֹר עוֹלָם כּו' (שָׁם ס') (וּבְרִישׁ פְּסָחִים אֶקְרָא דְּכָאֹר בְּוָקֵר יִזְרַח
שְׁמֶשׁ שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) דְּרִישׁ דַּה"ק פְּאֹר בְּוָקֵר בַּעֲוֵה"ז כְּעֵין זְרִיחַת הַשְּׁמֶשׁ לְצַדִּיקִים
לַעוֹה"ב (וַע"ש בְּרִישׁ"י וְתוֹס' ז"ל בְּזָה) וּנ"ל דְּהָא דְּמַדְּיִיק הַש"ס הֵתָם לְפָרֵשׁ כֹּן בְּהַדְּיָא
דְּזְרִיחַת הַשְּׁמֶשׁ לַעוֹה"ב יִהְיֶה רַק לְצַדִּיקִים בְּלִבְד דְּלֹא לְמַעוֹטֵי רְשָׁעִים לְבַד הוּא דְּקִאָמֵר
הֵתָם הִכִּי (אַף דְּבִאָמַת קִאֵי הָף קִרָּא דְּכָאֹר בְּוָקֵר אֶקְרָא דְּלִקְמִי שָׁם דְּכִתִּי בְּיָה בְּהַדְּיָא
צַדִּיק מוֹשֵׁל כּו') וְכֹן בְּחִגְיָה י"ב דְּנַפְק"ל מְקַרָּא דוֹר"א אֶת הָאֹר כִּי טוֹב הָאֹר שְׁפָרָא
הַקֵּב"ה בְּיוֹם רֵאשׁוֹן גְּנֻזוֹ לְצַדִּיקִים לַע"ל ע"ש דְּהֵתָם נְמִי אַף דְּוִדָּאֵי לְמַעוֹטֵי רְשָׁעִים הוּא
דְּקִאָתִי וְכַדְנַפְק"ל הֵתָם מְקַרָּא דְּוִימְנַע מְרֻשְׁעִים אֹרָם ע"ש מ"מ י"ל דְּהֵתָם נְמִי נִקְט
בְּדוֹקָא הִכִּי דְּהָאֹר נִגְנֻז לְצַדִּיקִים בְּלִבְד וְלֹא לְמַעוֹטֵי לְרְשָׁעִים לְבַד דְּקִאָמֵר הִכִּי דְּלִהִכִּי
וְדָאֵי דְּלֹא אֶצְטְרִיף כָּלֵל בְּאָמַת וְאִטּוֹ לֹא יִדְעִינָן עַד הַשְּׁתַּא דַּהֲעוֹה"ב הוּא לְצַדִּיקִים לְבַד
אוּלָּם נִרְאָה בְּאָמַת דְּעִיקָר דְּיִוְקָא דְּהַש"ס בְּזָה הוּא רַק ע"פ הַמְּסַקְנָא דְּלִהֵלן בְּפְסָחִים ס"ח
(וּבְסִנְהֶדְרִין צ"א) אַרְוּמִיָּא דְּקִרָּאֵי הַנְּ"ל הֵתָם דְּכִתִּיב (שָׁם כ"ד) וְחִפְרָה כּו' וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה
כּו' וּכְתִיב (שָׁם ל' הַנְּ"ל) וְהִי אֹר הַלְּבָנָה כּו' וְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעַתִּים כּו' (וְהַנְּ"ל הִזָּה
מְצִי לְאַתּוּיָי הֵתָם הָף רִימִיָּא הַנְּ"ל מְקַרָּא דְּלֹא יִהְיֶה עוֹד הַשְּׁמֶשׁ כּו' הַנְּ"ל (וַע"ש בְּמַהֲרָשׁ"א
ז"ל בַּחֲא"ג ב'פ' חֲלַק מ"ש בְּזָה) רַק י"ל דְּנִיחָא לִיָּה לְהַבִּיא מְהֵמְוִקְדָּם בְּזָה דְּקִרָּא דְּוַחֲפָרָה
הַלְּבָנָה כּו' הַנְּ"ל קִדִּים לִי לְקִרָּא דְּלֹא יִהְיֶה עוֹד הַשְּׁמֶשׁ כּו' בִּישְׁעֵי שָׁם וְכַמ"ש) וּמְשַׁנֵּי
הֵתָם דְּכָאֵן לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ כּו' וְהַדֵּר אָמֵר עֲלֵה הֵתָם דְּלִשְׁמוּאֵל דָּא דָּאִין בֵּין הַעוֹה"ז לִימּוֹת
הַמְּשִׁיחַ כּו' דָּאִיָּדֵי וְאִיָּדֵי לַעוֹה"ב וְל"ק פְּאֵן בְּמַחְנָה שְׁכִינָה וְכָאֵן בְּמַחְנָה צַדִּיקִים ע"ש,
וַא"ש בְּפִשְׁטוֹת בְּזָה דְּהַנְּצָרָה לְאוֹקְמֵי נְמִי לְהָף קִרָּא דְּכָאֹר בְּוָקֵר כּו' הַנְּ"ל בְּמַחְנָה
צַדִּיקִים לְבַד לַעוֹה"ב וְכֹן בְּאֹר שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן שְׁגֻנְזוֹ הַקֵּב"ה לַעוֹה"ב כִּי הוּא רַק לְצַדִּיקִים
בְּלִבְד וְכַמ"ש כִּי הִכִּי דְּלֹא תִקְשָׁה עֲלֵה מְאִינָה קִרָּאֵי דְּבוֹשָׁה הַחֲמָה כּו' וְלֹא יִהְיֶה לָּהּ עוֹד
הַשְּׁמֶשׁ לְאֹר כּו' הַנְּ"ל דְּמִיָּרֵי ע"כ בַּעֲוֵה"ב וְכַמ"ש רַק מְשׁוּם דְּסְמִיָּה נְמִי בְּרִישׁ פְּסָחִים
וּבְחִגְיָה הַנְּ"ל עַל הָף שְׁיִנּוּיָא דְּלִהֵלן בְּפְסָחִים וּבְסִנְהֶדְרִין הַנְּ"ל דְּהִנְהוּ קִרָּאֵי בְּמַחְנָה
שְׁכִינָה לְחוּד הִיא דְּקִמְיָרֵי בְּאָמַת וְקִרָּאֵי דוֹהֵל אֹר הַלְּבָנָה כּו' וְכֹא ר בְּוָקֵר כּו' הַנְּ"ל וְ
וְדָאֵי דְּמִיָּרֵי נְמִי לַעוֹה"ב רַק דְּבְמַחְנָה צַדִּיקִים לְחוּד הוּא דְּקִמְיָרֵי וְדָאֵי וְכַמ"ש וַא"ש
(וְהָא דָּא פְּאֵן בְּמַחְנָה שְׁכִינָה כּו' י"ל דְּהִיָּנוּ כַּדָּא בְּתַעֲנִית ט"ו לֹא הִפֵּל לְאוֹרָה כּו' צַדִּיקִים
לְאוֹרָה דְּכִתִּיב אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק (וְאוּלִּי ר"ל דְּהָאֹר זְרוּעַ מְאֹז לְצַדִּיק דְּהִיָּנוּ הָאֹר שְׁנַבְרָא
בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שְׁגֻנְזוֹ הַקֵּב"ה לְצַדִּיקִים לַעוֹה"ב כַּדָּא בְּחִגְיָה י"ב הַנְּ"ל) וְלִישְׁרֵי לֵב כּו'
וּפִירֵשׁ"י ז"ל דִּישְׁרֵים עֲדִיפֵי מְצַדִּיקִים ע"ש וַע" בְּמַדְרָשׁ תְּהֵלִים י"א אֶקְרָא דִּישְׁרֵי יַחְזוּ
פְּנִימוֹ דְּשְׁבַע פְּתוֹת הֵם שְׁעֵתִידִין לְעַמּוּד לְעֵתִיד לְבֹא לְפָנֵי חַי וְקַיָּים כּו' וְאִזְהוּ פֶת הַמְּעוֹלָה
שְׁבָהָם שְׁמֻקְבֵלִין פְּנֵי הַשְּׁכִינָה זֹו פֶת יְשָׁרִים דְּכִתִּיב יִשְׁבּוּ יְשָׁרִים אֶת פְּנֵיהֶם כּו' ד"א כּו'
אַלּוּ שְׁבַעַת פְּתוֹת שֶׁל צַדִּיקִים שְׁדוּמִין לְחֲמָה כּו' וְהַפֶּת הָרֵאשׁוֹנָה רוּאָה פְּנֵי הַמְּלָךְ דְּכִתִּיב

יָשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל כּוֹ ע"ש וי"ל בְּפִשְׁטוֹת דְּהִיָּנוּ נְמִי מַחְנֶה צְדִיקִים וּמַחְנֶה שְׂכִינָה דְּבִש"ס דִּיל בְּפִסְחִים הַנָּ"ל (וע"ש בגהש"ס להגרע"א ז"ל) וְצְדִיקִים וְיִשְׂרָאֵל דְּבַתְעֵנִית הַנָּ"ל וְדו"ק וְאִכְמ"ל) וּמַחְרָה יְקוּנִים בְּנוּ מ"ש קוּמִי אוּרִי כּוֹ וְכַבּוּד ה' כּוֹ וְנִזְכָּה בְּוִלְנוּ מְהֵרָה לְאוּרוֹ אָמֵן: וְרֵאִיתִי לְהַעֲלוֹת נָא בְעוֹ"ה בְּפֶתַח דְּבַרְיֵנוּ אֵלֶּה מִשְׁנ"ל לֹמַר בְּזָה ע"ד הַמְחַלְקֵת הַגְּדוּלָה אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֶצֶל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל וְהָאֲמוֹת בְּמַדַּת שְׁנַת הַחֲמָה הָאֲמֵתִית.

אִם הוּא שְׁס"ה יָמִים עִם שֵׁשׁ שָׁעוֹת מְכוּוְנִים (וְהוּא תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל בְּעִירוּבִין ד' נ"ו דְּאָמַר שָׁם דְּאִין בֵּין תְּקוּפָה לְתְּקוּפָה אֵלֶּה צ"א יוֹם וז' שָׁעוֹת וּמְחַצָּה שְׁהוּא לְד' תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה שְׁס"ה יוֹם וְרַבִּיעַ וְכ"ה בְּפֶרְקֵי דְר"א פ"ו ע"ש וְה"נ ס"ל לְאַבְיִי לְכַאוּרָה בְּבִרְכוֹת נ"ט דְּאָמַר דְּכָל כ"ח שְׁנֵין הָדָר מְחֻזָּר וְנִפְלָה תְּקוּפַת נִסָּן בְּאֲוֶרְתָּא דְתַלְתָּ כּוֹ שְׁהוּא מְשׁוּם דְּבָכָל כ"ח שָׁנָה נְתַקְבָּצִים גַּם הַשָּׁשָׁה שָׁעוֹת שְׁבָכָל שָׁנָה לְשָׁבוּעַ שְׁלִימָה ג"כ וְהִיָּנוּ כְּשִׁמוּאֵל לְבַד (וּמִש"ש רַש"י דז' מְחֻזָּרוֹת קְטָנִים לְמַחְזוֹ ג' וְסִימָנָם דְּב"ז הַגֵּא"ו כּוֹ הוּא מְפֶרְקֵי דְר"א פ"ו הַנָּ"ל ע"פ וְכֵן מ"ש רַש"י ז"ל בְּעִירוּבִין שָׁם בְּד"ה וְאִין תְּקוּפָה מְשׁוּכָה מְחַבְרָתָה כּוֹ דְּהַסִּימָן הוּא אִז"ח גִּי"ח וְא"ח טד"ח (וְר"ל תְּקוּפָה א' תְּחִילַת שְׁעָה א' וְתְּקוּפָה ב' ז' שָׁעוֹת וְחֻצֵי וְתְּקוּפָה ג' ב'ג' שָׁעוֹת וְתְּקוּפָה ד' י' שָׁעוֹת וְחֻצֵי וְתְּקוּפָה ה' ו' שָׁעוֹת וְתְּקוּפָה ו' א' וְחֻצֵי וְתְּקוּפָה ז' ט' וְתְּקוּפָה ח' ד' וְחֻצֵי וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה תְּמִיד) הוּא ג"כ מְפֶרְקֵי דְר"א שָׁם וְרַק שְׁיֵשׁ ט' ס בְּזָה וְכַמ"ש בְּבִיאוֹר הַרְד"ל ז"ל ע"ש).

אוּ שְׁשַׁנַּת הַחֲמָה הוּא רַק שְׁס"ה יוֹם וְה' שָׁעוֹת וְחֻצֵי שָׁמַיִם וְחֻצֵי מִיָּנוּט וְחֻצֵי (פְּחוֹת חֲלָק אֶחָד מְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּמִינוּט בְּקִירוֹב) וְכַמ"ש בְּרַמְבַּ"ם ז"ל רַפ"י מֵה' קִדּוּשׁ הַחוֹנֵדֶשׁ ע"ש (וּבְמִפְרָשׁ יֵשׁ שָׁם ט"ס בְּמ"ש שְׁחֻשְׁבוֹן זֶה הוּא לְד' ר' אֲדָא שֶׁא' שְׁהוּא שֵׁשׁ שָׁעוֹת פְּחוֹת כ"ב חֲלָקִים וְעוֹד כּוֹ ע"ש וְט"ס וְצ"ל פְּחוֹת פ"ב חֲלָקִים כּוֹ) וְעַד עוֹד בְּמִפְרָשׁ שָׁם בְּפ"ו ה"ד וְבַס' יְסוּד עוֹלָם מְאָמַר ג' פ"ב ע"ש).

וְהִנֵּה הַדְּבָר פְּשׁוּט דְּהַעֲיָקָר וְדָאֵי כְּדַעָה זֶה שְׁהוּא נוֹדַע גַּם בְּמוֹפֵת בְּאֲמַת וּמִיּוֹם הַשָּׁנָה שֶׁל נִסָּן בְּזַמְנֵינוּ וְכַמ"ש בְּזָה בְּכָל סְפָרֵי הַתּוֹכְנִים וְכַמ"ש ג"כ הַרְמַבַּ"ם ז"ל בְּפ"י ה"ו הַנָּ"ל דְּגַם הַב"ד הַגְּדוּל הָיוּ ס מְכִין לְעַנְיָן עֵיבוֹר הַשָּׁנָה רַק עַל חֻשְׁבוֹן תְּקוּפָה זֶה לְבַד לְפִי שְׁהוּא הָאֲמַת יוֹתֵר כּוֹ וְכַמּוֹ שְׁנַתְבָּאָרוּ בְּאִצְטָגְנִיּוֹת יוֹתֵר מִן חֻשְׁבוֹן הָרֵאשׁוֹן כּוֹ ע"ש (וְהַדְּבָר פְּשׁוּט ג"כ דְּכָל חֻשְׁבוֹנֵי שְׁנוֹת הָעֵיבוֹר בְּכָל י"ט שָׁנָה שֶׁל מְחֻזָּר קָטָן לְלִבְנָה שְׁהוּא גו"ח י"א י"ד י"ז י"ט וְכַמ"ש הַרְמַבַּ"ם ז"ל בְּפ"ו שָׁם הִיא (וְהוּא מְפֶרְקֵי דְר"א סוּף פ"ח שְׁלֵשׁ שָׁלֹשׁ וּשְׁתַּיִם וְג' ג' ג' וּשְׁתַּיִם) (וְכַמּוֹ שְׁהַגִּי שָׁם הַגְּרַד"ל ז"ל ע"ש וְבַס' יְסוּד עוֹלָם מְאָמַר ד' פִּי"ד) שְׁהוּא מְיֻסָּד ג"כ רַק ע"פ חֻשְׁבוֹן תְּקוּפָה זֶה שְׁהוּא תְּקוּפַת ר' אֲדָא לְפִי שְׁהוּא הָעֵיקָרִית בְּאֲמַת וְלִכֵּן אִין אֲנוּ צְרִיכִין לְעַבְרָ בְּשַׁנַּת ה' וְט"ז לְמַח"ק.

אַף דְּתְּקוּפַת טַבַּת שְׁלַד' שְׁמוּאֵל נְמֻשָּׁה אֲזַ אַחַר חַג הַפִּסְחָה וְתְּקוּפַת תְּמוּזָה עַד לְאַחַר חַג הַסְּנוּפוֹת כְּפִי' (וְאֲנִי קִי"ל דְּעַל תְּקוּפַת נִסָּן לְבַד אִם תְּמֻשָּׁה אַחַר ט"ז נִסָּן מְעַבְרִין הַשָּׁנָה וְכַמ"ש הַרְמַבַּ"ם ז"ל בְּפ"ד מֵהַל' קַה"ח ה"ב דְּעַל סִימָן זֶה לְבַד סוּמְכִין וּמְעַבְרִין כּוֹ [וְכַשְׁמוֹת הַרְמ"ה ז"ל שָׁם נִרְאָה לְעַנ"ד שְׁיֵשׁ ט"ס בְּדְבָרֵינוּ בְּאֲמַת שְׁהַשִּׁיג שָׁם בְּזָה עַל הַרְמַבַּ"ם מֵהִיא דְּסִנְהֶדְרִין י"א דְּעַל הַתְּקוּפָה לְבַד אִין מְעַבְרִין וְשׁוֹב כ' דָּאֵי מְשׁוּם הִיא דְר"ה כ"א דְּשִׁלַּח ר"ה כּוֹ כְּדִמְשָׁכָה תְּקוּפַת טַבַּת עַד ט"ז בְּנִסָּן עֲבָרָה כּוֹ הֵתָם בְּתְּקוּפַת טַבַּת קָאֵי כּוֹ וְכִיּוֹן דְּמְשָׁכָה ת' טַבַּת עַד ט"ז נִסָּן מְשָׁכָה תְּקוּ' תְּמוּזָה עַד בְּתַר הַחַג וְאֲמַטוּ

להכי מעברין חָדָא דְבַעֲיָנָא אָבִיב בְּתַקוּפַת נִסָּן וְלִיפָא (נִרְאָה דצ"ל אָבִיב שֶׁל תַּקוּפָה שְׁיֵהֵן בְּחֻדְשׁ נִסָּן וְכַדָּא בְּגַמ' שָׁם) וְתוּ דְבַעֲיָנָא פְּנֻלֵי הַחֶג כּו' וְכִי קְתַנִּי דְעַל א' אִין מְעַבְרִין אַתְּשָׁרִי קָאִי כּו' וְהֵינָנוּ פְּשָׁלָא הֵיִתְהָ חֲסִירָה תַּקוּפַת תַּמּוּז רַק פ"ז יוֹם דְּכִי מְשַׁכָּה תְּקוּ' תַּמּוּז עַד ט"ז תְּשָׁרִי וְתוּ לָא (כצ"ל) אַשְׁתַּכַּח דְּלָא מְשַׁכָּה תְּקוּ' טַבַּת עַד פ"ז נִסָּן כּו' וְאִין מְעַבְרִין עַל הַתַּקוּפָה לְבַדָּה (ר"ל עַל תַּקוּפַת תְּשָׁרִי לְבַדָּה וְכַמ"ש) דְּלָא דְחִינָנוּ תַּרְתִּי כּו' עַכ"ל וְהוּא תַּמּוּז טוּבָא לְכַאוּרָה מְרַאשׁוּ וְעַד סוּפּוּ דְאַחֲרֵי דְנִיחָא לֵיהּ הָּ סוּגְיָא דַר"ה דְּמִשׁוּם דְּאִינְרֵי הֵתָם בְּתַקוּ' נִסָּן בְּאַמַּת וְלָכֵן ס"ל וְדַאי דְּמְעַבְרִין בְּזָה גַם עַל הַתַּקוּפָה לְבַד וּמִשׁוּם דְּאִית בִּי תַּרְתִּי שְׁאִין הַפְּסַח בְּזַמְנֵנוּ וְאִין חַג הַסְּפֹכוֹת בְּזַמְנֵנוּ וְכַמ"ש הַרמ"ה בְּעַצְמוֹ א"כ שׁוּב אִין שׁוּם הַשְּׁגָה עַל הַרמב"ם בְּזָה כָּלֵל דְּהָרִי גַם הַרמב"ם ו"ל בְּתַקוּפַת נִסָּן קָא מִינְרֵי הֵתָם לְהַדְיָא וְכַמ"ש (וּד' הַרמ"ה ו"ל הִלְלוּ הַנְּעֻתָק גַם בְּכ"מ שָׁם פ"ד הַט"ז פְּלִשׁוֹן הַנְּ"ל ע"ש) אָבֵל לַעֲנֵנָּד נִרְאָה דַּטְס"ה בְּאַמַּת וּבְמָקוֹם מ"ש לְפָנֵינוּ וְאִי מִשׁוּם הֵהִיא דַר"ה כּו' צ"ל [אִוּלִי סְמָךְ בְּזָה עֲלֵהּ] דְּגָרְסִי בַר"ה כּו' וְאַח"כּ פ"צ"ל וְהֵתָם נָמִי בְּתַקוּ' טַבַּת קָאִי כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּהַדְיָא וְטַעְמָא מִשׁוּם דְּכִינּוּן דְּמְשַׁכָּה תְּקוּ' טַבַּת כּו' כצ"ל וְא"ש לַפ"ז כ"ד הַרמ"ה ו"ל הַנְּ"ל שְׁבָא לִינִישָׁב ד' הַרמב"ם בְּאַמַּת בְּזָה דְּמַהֲרָה סוּגְיָא דַר"ה מוּכַח פְּנֻתִי בְּנֻדָּאִי וְדָלָא תַּקְשָׁה לָן מְסוּגְיָא דְּסַנְהֶדְרִין הַנְּ"ל ע"כ צָרִיף לְחַלְקָא בְּהֵכִי בֵּין תַּקוּפַת נִסָּן לְתַקְנֵי תְּשָׁרִי דְּעַל תְּקוּ' נִסָּן לְבַד כְּדַמְשַׁכָּה עַד ט"ז נִסָּן וְדַאי דְּמְעַבְרִין עַלִּי כְּהָּ סוּגְיָא דַר"ה הַנְּ"ל וּמִטַּעְמָא דְּאִית בָּהּ תַּרְתִּי בְּאַמַּת מִשׁוּם פְּסַח וּמִשׁוּם חַג ג"כ וְכַמ"ש אָבֵל הַסְּפֹכוֹת דְּסַנְהֶדְרִין דְּמִינְרֵי בְּתַקוּ' תְּשָׁרִי לְבַד מִשׁוּ"ה תַּנִּי הֵתָם דְּאִין מְעַבְרִין עַל תַּקִּיפָה זֹו לְבַד וְהֵינָנוּ בְּדָלָא מְשַׁכָּה תְּקוּ' תַּמּוּז רַק עַד עֶשְׂרִים בְּתְּשָׁרִי שְׁאֵם נַחְשׁוּב לְהַחֲדָשִׁי שְׁמַנִּיסָן עַד תְּשָׁרִי בְּאַחַד מְלָא וְאַחַד חֲסַר אַשְׁתַּכַּח דְּנַפְל תְּקוּ' נִסָּן שְׁלַפְנִי בַט"ו נִסָּן דְּאַפְתִּי אִיפָא אָבִיב שֶׁל הַקוּ' נִסָּן בְּמַקְצַת יְמֵי חִידוּשָׁה שֶׁל לְבָנָה (לְמַ"ד שָׁם י"ג דְּיוֹם תַּקוּפָה מִתְחִיל אוֹ שְׁנַפְלָה בְּתַחֲנִינָת לִילָה וְע"ש בְּרַש"י ד"ה ט"ז וְשָׁם ע"ב תוּד"ה שְׁמוּר (וּמַש"ש דְּלַבְרַפְת הִלְבָּנָה מְדַמְיָנָן לָהּ ע"ש צַע"ק דַּא"כ הִי"ל לְמַחְשָׁב גַם גְּבִי תַּקוּפָה ט"ו לְשַׁעַת הַמּוֹלָד וְע' בַּטוּשׁוֹ"ע א"ח ס' תכ"ו ס"ג וּנ"מ גַם כְּשֶׁנַּפְלָה תַּקוּפַת נִסָּן בְּחֻצֵי הַלִּילָה אוֹ בְּתַחֲנִילַת הַיּוֹם וְחֻצֵי כוּדָא בְּעִירוּבֵין נ"ו וְע"ש בְּתוֹס' דְּסַנְהֶדְרִין לְהַלָּן וְשָׁם ע"א ד"ה פ"ו וְצ"ע נְעוּד דְּהָרִי בְּבִרְכַת הַלְבָּנָה קִי"ל דְּלָא מְקַרֵּי בְּחִידוּשָׁה רַק עַד י"ד יוֹם וִי"ח שְׁעוֹת וְכ"ב מִינּוּט וְחֻלְק אַחַד מַל"ו בְּמִינּוּט מִהַמּוֹלָד שְׁהוּא חֻצֵי כ"ט י"ב חַשְׁצ"ג וְע"ס בְּב"י ס' תכ"ו הַנְּ"ל וּבְכ"מ פ"י מַה בְּרְכוּת הִי"ז בְּשֵׁם הַר"מ ו"ל וְבַהֲג"ה שָׁם ס"ג וּבְמ"א ס"ק י"ב ע"ש וְצ"ע) וְלָכֵן אִין מְעַבְרִין בְּכַה"ג עַל תַּקוּפַת תְּשָׁרִי לְבַד וּמִשְׁא"כ כְּשֶׁנַּפְלָה תַּקוּפַת נִסָּן בַּט"ז דְּאִז מְעַבְרִין עַל תְּקוּ' נִסָּן לְבַד (גַם בְּלָא אָבִיב וּפְיָרוֹת הָאִילָן) מִשׁוּם דְּאִית בָּהּ תַּרְתִּי פְּסַח וְחַג וְכַמ"ש (וְהוּא דְּלָא כְּמוֹ שְׁנַרְאָה מִפִּירֵש"י ו"ל שָׁם י"א ד"ה וְעַל הַתַּקוּפָה כּו' וְע"ש בְּמַהֲרָש"א ו"ל וְגַם מִינֻשָׁב לַפ"ז בְּפִשְׁטוֹת קוֹשִׁיַת הַתוֹס' ד"ה שְׁמוּר הַנְּ"ל (שְׁהַקְשׁוּ שָׁם דַּל"ל הַטַּעַם מִשׁוּם אָבִיב שֶׁל תַּקוּפַת נִסָּן דְּתִיכּוּ"ל מִשׁוּם תַּקוּפַת תְּשָׁרִי כּו' ע"ש) וְגַם קוֹשִׁיַת הַתוֹס' בַּר"ה כ"א ד"ה עֲבָרָה כּו' ע"ש וְע' בְּמַנְחַת אֶהָרֵן ו"ל שָׁם וְאִכְמ"ל): וְלַכַּאוּרָה הִיא אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ ג"כ ע"פ ד' הַרמ"ה ו"ל הַנְּ"ל בְּזָה הָּ בְּרִייתָא דְּסַנְהֶדְרִין י"ג בְּהָא דַּא"ר יוֹסִי הֵתָם דְּמַחְשָׁבֵין עַל הַתַּקוּפָה שְׁלַפְנֵי הַפְּסַח (שְׁהוּא טַבַּת) אִם חֲסִירָה עַד ט"ז נִסָּן מְעַבְרִין כּו' דַּר"ל ג"כ דְּמְעַבְרִין עַל הַתַּקוּפָה לְבַד בְּכַה"ג וּמִשׁוּם דְּבִקְנוּפוֹת נִסָּן בְּלְבַד הוּ"ל תַּרְתִּי מִשׁוּם פְּסַח וּמִשׁוּם חַג וְכַמ"ש אוֹלָם לַפ"ז לָא א"ש כָּל הָּ סוּגְיָא דְּהֵתָם

בְּזָה ע"ש וצ"ע (וע"ש בתוספתא דסנהדרין פ"ב דבד' ר' יהודה גרסי הכי התיב דאם התקופה שלפני הפסח תכירה ששה עשר כו' מעברין כו' ע"ש ובגל' דידן גרסי' בד"ר יהודה שתי ידות בחודש (תשרי) כו' [ובתוס' שם ר' יוסי קא"ל ע"ש ובירוש' שם ישג"כ שינוי בגירסא בזה פ"ש] וילגן' התוספתא הג'ל ודאי דאי אפשר לפרש בד"ר יהודה דעל התקופה לבדה קאמר הכי ומשום דבגיסן איפא תרתי וכד' הרמ"ה הג'ל שְהרי בגיטין ל"א נראה להקדיא דמשכח"ל אליבא דר' יהודה ג"כ שתמשוך לפעמים תקופת תמוז עד אחר חג הסוכות והיינו כשלא הי' באותה שנה עיכוב אחר וכגון שבאו אז האביב ופירות האילן בזמן דעל התקופה לבדה אין מעברין וכמש"ש התוס' ד"ה בקידום ע"ש והשתא אם איתא דעל שתי תקופות של ניסן ותשרי שנפלו שלא בזמן מעברין עליהם לבדם וכמ"ש הרמ"ה הג'ל א"כ אפתי לא משכח"ל לר' יהודה שתמשוך תקופת תמוז עד מוצאי החג דהרי גם תקופת טבת ע"כ נמשך אז עד אחר ט"ז ניסן וא"כ הרי היו צריכין לעבר בכה"ג משום הגי תקופות לבדן וכמ"ש וכו' וכו' אפי' הרב המאוה"ג מו"ה שלמה הפה"ן נ"י רצה ליישב בזה די"ל דבלא"ה משכח"ל שלא הי' אפשר לעבר אותה השנה כגון בשני רעבון וכה"ג וכדא' בסנהדרין י"ב ע"ש אולם אנכי דחיתי זאת מד' הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' קה"ח ה' ט"ז שכ' דהיינו דוקא פשרצו לעבר מפני הדרכים כו' אבל מפני התקופה כו' מעברין לעולם בכל זמן ע"ש (ונראה שיש להוכיח לכאורה כד' הרמב"ם ז"ל בזה בפשיטות מן כל עיקר קביעות ועבור השנים שקבעו ע"פ חשבון גו"ח אדז"ט הג'ל מימי אביי ורבא עד ימות המשיע ב"ב וכמש"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה ה"ג ובפ"ו הי"א הג'ל ולכאורה איהו יכלו לעבר אז על פי החשבון הג'ל ולא חששו בזה פי אולי יהי' שנת רעבון באחד משנות גו"ח אדז"ט הג'ל במשך כל השנים הללו וע"כ צ"ל דכיון דכל עיקר החשבון מקביעות העיבור דגו"ח אדז"ט אינו אלא ע"פ חשבון התקופה לבד (דאל"כ איהו אפשר לעבר כלל על להבא דמאין ידעו שלא יהי' האביב או פירות האילן בזמן בכל השנים הללו וכן כשצריכין לעבר מפני הדחק אחר ר"ה מיד וכמ"ש הרמב"ם בפ"ד הי"ג ע"ש דע"כ דא"א לעבר בכה"ג רק על התקו' לבד באמת וכמש"ש המפרש בזה ויש בזה ג"כ הכרח למש"ל בד' הרמב"ם והרמ"ה הג'ל דעל תקופת ניסן לבד ודאי דמעברין משום דאית בה תרתי פסח וזחג וכמ"ש) ועל התקופה ודאי דמעברין באמת גם בשנות רעבון וכמ"ש הרמב"ם הג'ל ומוכרח לכאורה מזה כדעתו ז"ל בזה ואולם למ"ש הרמב"ם ז"ל עצמו שם בפ"ה ה"ב דעיקר חשבון הקביעות בזה הוא מהלכה למשה מסיני באמת שבזמן שאין סנהדרין קובעין רק ע"פ החשבון הג'ל ע"ש א"כ אין ראי' כ"כ מכל זה לדינים הללו בזה וצ"ע) וא"כ הדק"ל בזה דאיהו משכח"ל לר' יהודה שתמשוך כלל תקופת תמוז עד אחר החג והלא בכה"ג ודאי דמעברין גם על התקופה לבדה וכמ"ש (ומ"מ ד' הרמ"ה ז"ל הג'ל הי' אפשר ליישב עכ"פ בד' פבו' אחי הרב הג'ל נ"י די"ל דלטעמיה אגזיל בזה דס"ל באמת בסופ"ד הג'ל דלעולם אין מעברין בשנות רעבון כלל ע"ש וא"כ שפיר משכח"ל לדידן' בפשיטות שתמשוך תקו' תמוז אחר החג בשנת רעבון וכנ"ל (ואולם למש"ל מחשבון דגו"ח אדז"ט הי' נראה קצת דגם הרמ"ה ז"ל לא פליג בזה רק כשצריכין לעבר על האביב ופירות האילן אבל בתקופה אפשר דמודה להרמב"ם בזה דגם בשנת רעבון מעברין ע"ש וצ"ע) ועכ"פ הנה לד' הרמב"ם ז"ל לכאורה אין לנו מקום ליישב שהיא דר' יהודה בגיטין ל"א הג'ל בזה וכמ"ש וצ"ע) והנה תשלום

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּיךָ אֲבָאָר לְהֵלֵךְ בְּד' נ"ה בעז"ה (וגם מה שנ"ל לעשות שלום בעילם בדבר
המתלוקת הקדומה אשר מעולם בין כל חכמי התכונה הנ"ל בעיקר החשבון מרגעי שנת
החמה אם הוא שס"ה יום ושש שעות מכוננים או פחות מעט וכנ"ל (אשר כבר עלה
ההבדל בזמנינו זה לפי חשבון הנ"ל ביניהם קרוב לשמונה עשר יום וכמו שיבואר להלן
נ"ה אי"ה) ויש אצלי מקום להעלות נא דבר חדש בזה באמת והוא דלמ"ש קצת מתוכננים
הקדמונים שיש איזה נטי' לגלגל המזלות מקו משנה היום בכל עת מעט לצד צפון פנודע
(ויבואר ג"כ להלן נ"ה אי"ה) וא"כ י"ל לפ"ז דשני החשבונות הנ"ל אמת הם דנדאי
המופת והחוש מעידים אלינו בזה באמת כי מן הרגע אשר תתחיל החמה לנטות מעל קו
משנה היום לצד צפון העולם (בכמו כ"ג מעלות וחצי פנודע) בתחילת הקיץ עד אשר
תחזור לביא על קו משנה היום בסוף החורף מצד רוח דרום (שגם לדרום היא נוטה
ככ"ג מעלו' וחצי פנודע) באמת אינו רק שס"ה יום וששה שעות פחות ד' מינוט וחצי
בקירוב פנ"ל (ובזמנינו זה כבר נתקנץ ההבדל בזה לכמו י"ח יום וכנ"ל) אף מן הרגע
אשר תתחיל החמה לנטות מעל ראש מזל טלה לצפון עד אשר תחזור לשנה הבאה לראש
מזל טלה מדרום הוא באמת שס"ה יום עם ששה שעות מכוננים (יען כי בכל משו' השנה
נטה גלגל המזלות לצד צפון קצת פנ"ל] ובזה א"ש הפל דקביעות העיבור (וגם יום
השנה בכל מקום פנוד') הוא רק על זמן הקפת השמש וחזרתה לקו משנה היום ובכפת
החמה בתחילת המחזור של כ"ח שנה הוא רק על הקפת השמש וחזרתה לראש מזל טלה
וכנ"ל (ובכל כ"ח שנה תחזור למזל טלה באותו היום ובשעה שהיתה שמה בשעת בריאת
העולם ע"פ חשבון הנ"ל וא"ש) וכל זה יבואר ג"כ להלן ד' נ"ה באורף אי"ה וגם מה
שנ"ל ע"ד המג"א ז"ל בשם הלבוש ס' רכ"ט שכ' דאין לברך רק עד שלש ביום ע"ש
והשיג ע"ז המעיו"ט שם דמנין לו זאת ע"ש ובאמת נ"ל שהיא ע"פ עיקר ד' הקדמונים
ז"ל שהיא בתוס' ר"ה ח' ד"ה לתקופות שכ' דתקופה הראשונה קדמה להמולד וי"ד יום
א' וכ"ג שעות ע"ש דנמצא שיה תה התקופה הראשונה לפ"ז ביום ד' ג' שעות ביום וכמו
שמבואר ג"כ באורף בזה, בהמפרש לקידוה"ח להרמב"ם ז"ל פ"ט ה"ג ע"ש וכ"ז יבואר
ג"כ להלן ד' נ"ה בעז"ה (ומש"ל מנטיות מזל טלה לצפון הקו המשנה ע' בס' יסוד עולם
מאמר ב' פ"ה ופ"ו מ"ש בזה באורף ושם ד' כ"ה ד"ה והעד כו' פתב וז"ל שפזמנינו זה
ראש מזל טלה נראה צפוני לגלגל המישור כו' עד מעלה העשירית ממזל טלה כו' עכ"ל
ע"ש (ועכ"פ אין צורך לפ"ז לכל מ"ש הגאונים ז"ל בשו"ת מ"ב ס' ק"א ובשו"ת ח"ש
חא"ח ס' נ"ו בזה ע"ש ודו"ק ויבואר כ"ז להלן אי"ה והו' מכבר אמרנו לדון נא על כ
דבר ההקדמות הבאים בראש ספרי המחברים האחרונים וקצת גם בהראשונים ז"ל כי
לפי הנראה אין בהם שום דבר תועלת כלל באמת כי אם אמנם יבואו נא בדברי הספר
ההוא חידושי או פירושי התורה או שו"ת ופסקי הלכות ודינים מתורתנו הקדושה
הנאמרים לאמתה של תורה ולהלכה ברורה באמת הו' אין מהצורך להקדים דבר לזה
כלל יען כי המחבר ההוא הוא פמזנה ועומד ע"פ התורה הקדושה להוציא את דבר ספרו
ההוא לאורה למען לקיים נא ע"י זה מצנת עשה דולמדתם אותם וגו' וכמ"ש כל
המחברים בזה כי כל הפותב בספר כמלמד כו' ואחרי חתימת התלמוד וכל התורה שבע"פ
הקדושה שהותר לכתוב בזמנינו כל ההלכות ופירושי התורה פולה משום עת לעשות
לה' כו' הנה נודע כי עיקר הלימוד אצלינו באמת הוא רק בכל דבר האמור ונכתב בספר

שיש לנו לסמוך ביותר כי נדאי לא הוציאים המחבר לאורה עד אשר צירף וזיקק את הדברים להלכה ברוך ע"פ דעת התורה הק' בצדק ואמת ואם חלילה לא בא המחבר שהוא ע' דבר האמת לאמתה של תורה הנה לא יועיל לו כל דבר הקדמתו בספרו שהוא במאומה באמת ולריק יגע ח"ו (וה' יאיר עינינו במאור תורתו הק' ונצילנו מכל מכשול וטעות הן באו"ה כו' והן בהוראה כו' ונגל עינינו להביט בא נפלאות מתורתו ואל יצל מפנינו דבר אמת עד מאד פי ה' יתן חקמה כו' וברוב רחמיו וחסדיו ה' יתן בא בלבנו להבין ולהשפיל ללמוד וללמד ולשמור ולעשות את כל דברי תלמוד תורתו הק' באהבה וישים חלקנו עם כל העוסקים בתורה לשמה ולא להב' ולירא' שמו תמיד לע"ו ולמען לא נבוש בעוה"ז ולא נכלם לעוה"ב סלה) ואמרתי מאז שלא לבוא בדבר הקדמה על ספרי בזה אף יען כי אמרו מחשבה מועלת אפי' לד"ת ומן השמים הי' לי עיכובים רבים בעו"ה ולא הי' אפשר לי להדפיס כל דברי ספרי זה פסדרם באמת והוכרחתי להפסיק בכ"מ באמצע הפרק וליתן את הניתנים למטה למעלה כו' ואין סדר לכל דבר משנתנינו בזה פעת וגם כמה עניינים אשר עדנה לא נשלמו כלל ועיקרם עדנם חסרים מן הספר הזה וגם פי נמשך זמן ההדפסה איזו שנים ובשנים של צער ודחוק רב בעו"ה (ה' ירחם עלי במהרה וזהו עיקר הסיבה באמת אשר בהרבה מקומות באו כל הדברים בלא סדרים ובדברים קצרים וברוב דברי ספרי הלזה לא באתי עדנה בדברים הנוגעים כ"כ למעשה ודפסתי רק מועט פעת מהטעם הנ"ל ג"כ והי' לי להקדים באמת לספרי הקטן הלז איזו דברי התנצלות עכ"פ על כל דבר תהלוכות ספרי הלזה ולמען ידונו נא אותי לכף זכות בכ"ז פעת אף אמרתי כי עוד חזון למועד אי"ה גם לזה כי באמת ת"ל הן רבים הם יותר אצלי בכתובים ת"י עדנה בהרבה שו"ת הנוגעים רק להלכה ולמעשה בכל חלקי השו"ע והגהות על כל הש"ס והתוספתא ותו"כ כו' ועל הרמב"ם ז"ל בעז"ה אשר דבר ספרי הקטן הלז פולו הוא רק פועל הקדמה לבד לכל דבר ספרי הערוף ת"י באמת וכאשר יהיה נא ה' בעזרי להוציא לאורה במהרה אז יבוא שם איזו התנצלות עוד גם ע"ד ספרי הלז אי"ה ויבואו ג"כ שם כל החשובות וכל תשלומי הדברים השייכים לספרי הזה בעז"ה וקראתי שם ספרי הקטן הלז "ראשית בפורים" להיותו הראשית פעת לכ"ד בפורי הגיוני בתורת ה' הק' וגם פי להתכבד בא בכבוד העיר (*) הכבודה והגדולה בישראל היא קהילתנו המפוארה יצ"ו אשר זה פעשירים ושבע שנים אשר זכיתי, בעז"ה להיות בה ג"כ ככהן המורה לעם ה' את התורה והמצוה ולהיות דן בקרקע לפני פסא כבוד קדשם של רבותי הגאונים והגדולים רבני המ"צ דפ"ק צ"ו פיז ה' הט בה עלינו סלה ואברך נא בשם ה' את כל עם ה' וביחוד לכבוד כל גדולי וראשי העדה ויחדי עם סגולה ונדיבי עם הקודש סלה אשר בקהילתנו המהוללה (המלאה לה חכמים וסופרים וגאונים וגדולים בתורה ויראת חטא ה' עליהם יחיו ויוסף ה' עליהם כו' ויברך אותם כו' אשר הסתופפתי בצלם מאז ובצל החכמה כו' ועל ידם זכיתי בעז"ה להעלות נא הלוים ראשית בכורי אלה לפני כל אוהבי תורה ודורשי התנשי' סלה: והן אמנם ידעתי מ"ש (בשו"ע יו"ד סי' רמ"ב ס"ק ל"א) כי כל שדעותיו מכוננות אינו מדבר לפני מי שגדול ממנו כו' ובאתר די זקוקין דנורא כו' מאן מעייל כו' וביחוד לפני כס ועמוד התורה והוראה דכבוד האי סבא קדישא הרב הגאון האמתי המפורסם גור דורינו ונהדר תפארת גאון עונינו שלשלת היוחסין למעלה בקודש הקדשים נשיא אלקים בתוכנו אדמו"ר כקש"ת מו"ה

יְחֻזְקָאֵל הַלְלוּי נ"י לְנִדְא הַגַּאב"ד דְּפַק"ק יצ"ו (יֶאֱרִיף נָא ה' יָמֵי וּשְׁנוֹתָיו בְּטוֹב וְכֶסֶף כְּבוֹד הוֹרָאתוֹ שְׁבַקְדוּשָׁה יִגְדַּל נָא סְלָה וּבְשׁוֹב ה' שְׁבוֹת עִמּוֹ עֵינָיו תַּחֲזִינָה ב"ב) וְגַם לִפְנֵי פֶל גְּאוּנֵי וּגְדוּלֵי רַבֵּי הַמ"צ וּר"מ וּגְאוּנֵי וּגְדוּלֵי הַבַּע"ב וַיַּח"ס דְּפ"ק יצ"ו וְלִפְנֵי פֶל גְּאוּנֵי הַדּוֹר שְׁיַחֲיוּ וְהִי לִי לִירָא בְּזָה מְגֻשֶׁת אֶל הַקּוֹדֶשׁ בְּאַמַּת וְאֶף אַמְרַתִּי כִּי אָבִיא נָא לִיטּוֹל רְשׁוֹת בְּזָה מִלִּפְנֵי קְדוּשַׁת גְּאוּן תּוֹרַתְם שְׁיַחֲיוּ כִּי יִרְשׁוּנִי נָא לּוֹמַר לִפְנֵיהֶם הַלּוֹם אֵיזוֹ דְּבָרִים מְאֻשֶׁר לְמַדּוֹ אוֹתָנּוּ (וּכְמ"ש הַגְּר"א שָׁם בְּס"ק נ"ז דַּאֲע"פ שְׁלֵא לְמַד זֹאת מִמֶּנּוּ צ"ל פֶּה ע"ש) בְּרוֹב עֲנוּתָם הַקְדוּשָׁה וְכַבְכוּרָה בְּרַאשִׁיתָהּ יִקְחוּ נָא בְּזָה אֶת רַאשִׁית דְּבַר מְנַחַת בְּכוּרֵי הַגְּיוּנֵי הַלּוֹם וַיַּחֲשֹׁב נָא לְכַבוֹד יְקָר תַּפְאָרַת גְּדוּלְתָם שְׁיַחֲיוּ לְרַצּוֹן תְּמִיד כְּבַפּוּרִים רַאשִׁית בְּמִקְדָּשׁ ה' לְכַהֵן הָעוֹמֵד לְשֶׁרְתָם וּלְבַרְךָ אוֹתָם בְּשֵׁם ה' כָּל הַיָּפִים סְלָה: (* [כִּי בְשֵׁם ב' כו' ו' ר' י' מ' גְּרַמְזוּ בְּרַ"ת שְׁמִי (בְּצַלְאֵל פֶּהוּ) וְגַם שֵׁם אָבִי (ר') יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁה) שְׁיַחֲוֵי, וְגַם שָׁם עִיר מוֹלְדֹתִי הַג' לְאַלְקִי ק"ק (וַוִּילְנָא) יְכוּנְנָה הָעֵלְיוֹן סְלָה]: וְאַשְׁלִים אֶת דְּבָרֵי בְּקָרָא דְּפ' בְּפּוּרִים בְּמָה שֶׁנ"ל לְפָרֵשׁ בַּעֲז"ה בְּפִשְׁטֵי דְּקָרָא דּוֹשְׁמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב כּו' אֶתְהָ וְהַלְלוּי כּו' (בְּכ' תְּבוּא) וּפִירֵשׁ"י ז"ל דְּאֶף הַלְלוּי חֲזִיב בְּבַפּוּרִים כּו' ע"ש וּבְאַמַּת בְּתוֹסְפָתָא רִישׁ בְּיַפּוּרִים פְּלִיגֵי ר"מ וּר"י בְּלוּיִם אִם קוּרִין (כְּדַפְּלִיגֵי בְּשֶׁלְהִי מַע"ש) ע"ש בְּמִפְרָשׁ וּלְמ"ש רִש"י כְּנ"ל הִנֵּה מְקָרָא מְלֵא הוּא אִם לֹא שְׁנֵאמַר דְּלֹא מִיִּרֵי בְּקִרְיָאָה וְע' לְהֵלֵן בְּרִש"י שָׁם וְצ"ע אֶף בְּאַמַּת נִרְאָה לִי דְּפִשְׁטֵי דְּהָף קָרָא הוּא בְּפִשְׁטֵי דְּקָרָא דְּכַתִּיב (בְּפ' רָאָה) שְׁמָה תְּבִיאוּ כּו' וַתְּרוּמַת יְדָכֶם (שֶׁהוּא בְּפּוּרִים כּוּדָא) בִּיבְמֹות ע"ג) וְכַתִּיב בְּפָרִי' וּשְׁמַחְתֶּם כּו' וְהַלְלוּי כּו' וּפְרֵשׁ"י שָׁם (פְּסוּק י"א דָּאִם אֵין לָהּ מַעֲשֶׂר כּו' הַזְמִינָהוּ עַל שְׁלֶמֶת וְכ"ה בְּסִפְרֵי ע"ש וְנ"ל דְּקָאֵי עַל שְׁלֶמֶת שְׁמַחָה שְׁמַחְוִיב לְהִבִּיא עִם הַבְּכוּרִים ג"כ וּכְמ"ש בְּפ"ב פ"ד וּבְפ"ג מ"ג דְּבִיפּוּרִים וּבַחֹס' סַפ"ב ע"ש וּבְרִש"י סוֹפָה מ"ז כ' בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלֵמִי פ"ב שָׁם דִּילִיף לָהּ מַג"ש דְּנִנְאֵמַר כָּאֵן וּשְׁמַחְתָּ וְנָא לְהֵלֵן (בְּפ' תְּבוּא בְּהַר עֵיבָל) וְנִבְחַתְּ שְׁלֶמֶים וּשְׁמַחְתָּ כּו' ע"ש (וּבְרַמְב"ם ה"ב סוֹפ"ג כ' דִּילְפִינּוּ מְרַגְלִים ע"ש וְצ"ע"ק דְּהַרֵי רַגְלִים גּוּפָא יִלְפִינּוּ מֵהַר עֵיבָל בְּפִסְחִים ק"ט ע"ש) וְא"כ נִרְאָה דְּגַם פִּשְׁטֵי דְּהָאֵי קָרָא דּוֹשְׁמַחְתָּ כּו' וְהַלְלוּי כּו' אֶתִּי לְזָה דְּאֶף שְׁהַבְּכוּרִים רַק לְפִתְגָמִים אִפ"ה הוּא מְחֻוֹב לְשַׁמַּח גַּם אֶת הַלְלוּי אֲזוּ בְּהַשְׁלֶמֶים שְׁמַבִּיא עִם הַבְּכוּרִים וּכְמ"ש גַּם בְּפ' רָאָה הַנ"ל וְגַם בְּשׁוֹבוֹת וְחַג כ' וּשְׁמַחְתָּ כּו' וְהַלְלוּי כּו' וְע"ש בְּסִפְרֵי וְא"ש (וְכַעַת רְאִיתִי בְּסִפְרֵי הַנְּדָפְסִי מְחַדָּשׁ עִם הַגְּהוֹת הַגְּר"א ז"ל שְׁהַגִּי גַם בְּפ' תְּבוּא כְּמ"ש בְּסִפְרֵי פ' רָאָה הַנְּדָל ע"ש וְא"ש כְּמ"ש בַּעֲז"ה) וְה' יִזְכְּנוּ בְּמַהֲרָה לְעֵלוֹת וּלְרֵאוֹת וּלְהַקְרִיב נָא שְׁלֶמֶת שְׁמַחָה וּבְכּוּרֵי רַאשִׁית לִפְנֵי מִזְבֵּחַ קְדוּשׁוֹ סְלָה הַחֹתֶם בְּבִרְכַת פְּהוּנָה וּבְבִרְכַת הַשְּׁנָה (הַבַּעַל"ט לַפ"ק) בְּצַלְאֵל בֶּן הַמּוֹפְלֵג הַיְשִׁישׁ עו"ה יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁה נ"י הַפְּהוּן מוֹוִילְנָא

בְּיַפּוּרִים שְׁאֵלוֹת וַתְּשׁוּבוֹת סִימָן אַ בַּעֲז"ה יוֹם א' ב' דְּר"ח תְּמוּזָה תְּר"א לַפ"ק וַוִּילְנָא יְהֵא שְׁלֶמָא רְבָא מִן שְׁמֵיָא לְכַבוֹד יְדִיד ה' כּו' הֶרֶב הַמַּאוּה"ג הַמְּפּוֹרְסִים כּו' שְׁכ"ת מו"ה זָאב וּזְאוֹלָף הַלְלוּי נ"י אב"ד דְּק"ק זִיטֵל יצ"ו בַּעֲז"ה מ"ח ס' שׁו"ת עֶמֶק הַלְכָה אֲשֶׁר עוֹדְנוּ בְּפִתּוּבִים ת"י [ה' יִזְכְּנוּ נָא לְהוֹצִיאָו לְאוּרָה בְּמַהֲרָה]: ע"ד אֲשֶׁר נִתְּכַבְּדִיתִי מֵאֵת כַּת"ר נ"י לְשִׁלּוֹחַ אֵלֵי סִפְרוֹ הַנְּחַמֵּד בְּכ"י הַטָּהוֹר לְשׁוּם עֵינֵי עֲלִיו וּלְדַקְדַּק אַחֲרָיו וּלְהַגִּיָּה אוֹתוֹ בְּאֵיזוֹ מְקוֹמוֹת הַצְּרִיף עֲדָנָה הַגְּה"ה וַתִּיקוֹן לַפ"ד הֵן אֲמַנְם כִּי דְּבַר גְּדוּל שְׁאֵל כַּת"ר נ"י בְּזָה מְמַנֵּי פְעַת כּו' וְקוּשָׁה עֲלֵי הַדְּבַר כּו' אֶף לַעֲשׂוֹת רַצּוֹן צְדִיק שְׁכִירַב"י חֲפֻצְתִּי בְּזָה כּו' וְהַנְּנִי לְהַעִיר לִפְנֵי כַת"ר נ"י פְּהִיּוֹם בְּקֻצַּת מַהֲדְבָרִים אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי פְעַת

בעז"ה בעברי ע"ד ספרו הטוהור באיזו מקומות כו' ועוד חזון למועד אי"ה כו' והנה אשר
כתב כת"ר נ"י בספרו ס"א ליישב ד' הטור או"ח ז"ל ס"א במ"ש דאחר פ' אשם יאמר
יהי רצון פאלו הקרבתי אשם ואחר פ' חטאת לא יאמר לפי שאינה באה נדבה ע"כ והקשו
עליו ז"ל דהרי אשם נמי אינו בא בנדבה וכמ"ש שם הב"י ז"ל ובמ"א ס"ק י"א וכבר
האריכו פל האחרונים ז"ל בזה וכת"ר נ"י כתב ליישב ד' הטור בזה עפ"ד רש"י ז"ל
בנדה ע' דאשם יכול להביא על תנאי שלמים משא"כ חטאת בהמה שאי אפשר להביא
בתנאי דאין מתן דם שוין ע"ש וכ' כת"ר נ"י דאף דסוגיא דהתם כר"ש היא מ"מ סתם
מהנתיח בנזיר [סו"פ] שגני נזירים כר"ש ואפי' רבנן מודו היכא דלית ליה תקנתא ברע'י
כדא' בזבחים ע"ו וכן פסק הרמב"ם ז"ל וזה פוננת הטור דאחר פ' אשם יאמר על תנאי
אבל אחר פ' חטאת לא יאמר כן לפי שאינו בא נדבה ר"ל שאינה באה על ספק נדבה
שיאמר ואם לאו יאה נדבה דהא אין מתנותי שוין כו' עכ"ל [והנה בהכתב יד של הרב
הנ"ל הנה כתוב פאן דאין יכול להתנות על החטאת בתנאי עולה דאין מתנות החטאת
שוין לעולה והשגתי עליו אז בזה דבעולה בלא"ה אי אפשר להתנות על החטאת בהמה
דעולה זכר וחטאת יחיד נקבה וע"כ הגהתי אז בספרו הנ"ל דצ"ל גבי חטאת דאף בתנאי
שלמים אינו יכול להתנות דעכ"פ אינו שוין במתנותיהן וכמש"ש באמת ברש"י נדה
הנ"ל וכן נדפס אח"ז ע"פ הגהתי הנ"ל בעז"ה בס' עמק הלכה הנ"ל שם דאין מתנותיה
שוין עם שלמים וכלשון רש"י הנז' (אף בחטאת העוף דבתנאי שלמים בלא"ה א"א
להתנות דאין שלמים מעוף ורק בתנאי עולה צ"ל כן דאף דאין זכרות בעופות מ"מ א"א
להתנות דחטאת העוף דמה למטה ועולת העוף למעלה כדתנן בריש קינין) ואמנם אחרי
שבלא"ה ק לדבריו של הרב הנ"ל שחר בזה דמדמי אמירה על תנאי להבאה על תנאי
וע"כ אין מהצורך להאריך בזה אף ראיתי להזכיר בדרך אגב מה שתמהתי מכבר ע"ד
רש"י ז"ל בזבחים ע"א ד"ה מין בשאינו מינו פי' עולה בשלמים שאין מתן דם
ואימוריהן שוין עכ"ל והוא פלא דמתן דם עולה ושלמים שוין הם באמת וגם באימוריהם
לא שייך פלל לומר שאינן שוין רק דהול"ל שזה נאכל וזה פליל וצריך להגיה דברי
רש"י ז"ל בזה וצ"ע [ואין ספק פי כבר הרגישו בזה איזה מהמפרשים ז"ל וכעת נעלם
ממני אם הרגישו בזה] והגאון בעל משנה למלך ז"ל בפ"ו מ"ה נזירות הי"א כ' ע"ד
מהרי"א ומהר"י בן ח' ז"ל שכתבו דאשם נזיר מקרי בא בנדבה וכ' המש"ל דדבריהם
תמוהין דאי בנזיר טמא הא איכא נמי חטאת וא"כ אחר פ' חטאת ג"כ יאמר היה"ר עכ"ל
ואין זה דקדוק באמת ע"ד ז"ל בזה דאין הנזיר טמא מביא רק חטאת העוף וא"כ אף
דאחר חטאת העוף יכול לומר היה"ר לדבריהם ז"ל בזה הרי עכ"פ אחר חטאה בהמה
אי אפשר לומר כן וא"ש [ומה ששייך עוד לד' הרב בעל עמק הלכה הנ"ל בזה ולהטור
ז"ל והשו"ע ס' א' הנ"ל יבוא אי"ה לקמן בס' ד]: סימן ב בעז"ה שלהי אלול תקצ"ח
לפ"ק ווילנא ביום ההוא תקע בשופר גדול לפ"ג: יאה שלמא רבא מן שמיא, לכבוד
הרב הגאון הגדול, רבן שכבה"ג נ"י עה"י פ"ה כקש"ת מהו' יעקב נ"י בעל, המחבר ספר
הנחמד שו"ת משפנות יעקב אב"ד דק"ק קארלין יצ"ו מני צעיר למים, באין תבונה,
זוחל ארץ ונמלה קטנה, אפרוחא דלא אתפתחא עינא, בגין דמן עשרין, בצרי לי תרי
שנה ולא הגעתי לחצי ימי בינה אמנם יתברך הבורא, וישתבח הממציא יש מאין, ומחלק
בינות לכל יצור, ולי חלק מתורתו הק' בים התלמוד לתנויי תני, ובפוסקים ראשונים

והאחרונים למיזל ולעיוני, וספרו דמר ניהו רבא באורייתא נ"י, הנה לי למנה, כי מצאתי בו, מרגוע לנפשי העיפה, מגפנו אשר על מים רבים שתולה, ומנחלו הנובע, מקור החכמה ומקום בינה, בעיר הצדק קרנה נאמנה, למשפן עם בני יעקב סלה, וכו' אולם באיזו מקומות, מספרו הקדוש, אשר לא זכיתי בעניי לעמוד על דעתו הגדולה דגאון תורתו נ"י, כו' והוא (א) מ"ש הדרת גאונו נ"י בחבורו היקר חא"ח שאלה ק"ו לנישב קושית המג"א סי' של"ו ס"ק ב' על הרמב"ם ז"ל בפ"ח מה' שבת הל' ב' מסוג' דפ"ק דשבת דף י"ח דפריה לר' יוסף אליבא דב"ש דאית ליה שביתת פלים אע"ג דלא קעביד מעשה כמו באונין גיגית מ"ט שרי וכתב כ' גאונו נ"י וז"ל משמע להדני' דאם עשה פן בשבת חייב חטאת דאל"ה לא הני גזרו ב"ש פמבואר בגמ' כל מילתא דאי עביד ליה בשבתא לא מחייב לא גזרו ב"ש ע"ש עם חשיכה עכ"ל ולא זכיתי להבין דברי קדשו דלכאורה נראה פנונתו למאי דאמרי' שם י"ט בסוג' דקורות בית הבד דלא גזרו ב"ש וצ"ע דלכאורה אין לסוג' זו ענין כלל לאיסור שביתת פלים וכמש"ש להדני' בתו' ד"ה ולימא דהך סוג' אינו אלא לרבה דס"ל טעמא דב"ש דגזרינו דלמא אתי למיעבד בשבת אבל משום שביתת פלים ס"ל לרב' דלא אסרו ב"ש היכא דלא קעביד מעשה ובאמת הקשו שם לר' יוסף אמאי לא אסרו ב"ש טענית קורה אלמ' דפשיטא להו דאיסור שביתת פלים איתא נמי במילתא דלית ביה חיוב חטאת וכ"כ הרא"ש ז"ל שם סי' ל"ג דהך סוג' ס"ל דטעמא דב"ש משום גזירה ועכ"פ נראה פשוט דסוג' דלקמן לא מיירי כלל באיסור שביתת פלים [וכן יש לתמוה בזה לכאורה על הרע"ב ז"ל דבמשנה ה' פי' טעמא דב"ש משום שביתת פלים כר' יוסף ובמ"ט גבי ושוין כו' פתב דמודו ב"ש בהא משום דאי נמי עביד כו' ליכא חיוב כו' דהינו לכאורה פרה דלרב יוסף הול"ל משום דאתי ממילא טפי כו' וכמ"ש התוס' ה"ל וצ"ע] ואולי דברי הדרת גאונו נ"י נכונים בזה עפ"י דברי עצמו שכתב לעיל בתשובה צ"ד דמדמי שביתת פלים לשביתתהתו' וכדלקמן קנ"ג דכל שבחבירו פטור כו' ולדבריו שם לק"מ באמת קושית התוס' לר' יוסף מטענית קורה הנז' [וא"ש בזה גם דברי הרע"ב ז"ל במ"ט הנז'] וכן נראה באמת גם מדברי הר"ן ז"ל דבמשנה דושוין אלו ואלו כו' כ' וז"ל אפי' ב"ש דאית להו שביתת פלים מודו בהא מילתא משום דאי נמי עביד לה בשבת ליכ' חיוב חטאת כו' משום הכי שרו ב"ש דהא ליכא פה מלאכה גמורה דתיסר משום שביתת פלים עכ"ל ובגמ' שם כ' עוד וז"ל ומשו"ה קתני מהנז' דאפי' לב"ש טוענין בקורות בה"ב ועה"ג דליכ' משום שביתת כלי' דהא אפי' עביד בידים לא מחייב חטאת עכ"ל הר"ן ז"ל ונראה לכאור' שהר"ן ז"ל מפרש הסוג' אליבא דר' יוסף דס"ל דטעמ' דב"ש משום שביתת פלים ושלא כד' התוס' והרא"ש ז"ל אבל מ"מ פשטא דסוג' דקאמ' דאי עביד להו בשבת לא מחייב לא גזרו ב"ש ע"ש עם חשיכה משמע דאתי' פרה דטעמ' דב"ש משום גזירה וכמש"כ התוס' והרא"ש ז"ל ומ"ש הר"ן אולי הוא ז"ל פתב פן מדנפשי' לפרש טעמ' גם אליב' דר"י אמאי מודו ב"ש בקורות בית הבד ולא שמפרש פן בדברי הש"ס בזה [וברי"ף שם גנפס בצידו שהד"ה מוחק מהרי"ף כולא הך סוג' דמאי שנא כו' דאי עביד להו בשבת כו' ומלבד דטעמו פשוט דאין להרי"ף להביא סוגיא פזו דלא בא אלא לפרש טעמא דב"ש (אף דמהא נפק"ל דמילי דאתי ממילא ש"ד פדמסיק) אולם י"ל עוד לפי שמד' הרי"ף ז"ל לעיל דפסק דשרי לתת חיטין לרתיני' של מים ולא חיישי' ג"כ למשמיע קול אלמ' דפסק כר' יוסף (ומשום דר"א קאי פותי')

דלא ס"ל טעמא דהשמעת קול ומוקי טעמ' דבריית' דאסר משום שביתת פלים וכב"ש וע"כ דל"ל טעמא דגזירה דאל"כ מוגמר מ"ט שרי ב"ש [ומלישנא דקאמ' הכא גזרו בהו ב"ש ע"ש עם חשיכה משמע דאתג' פרבה וכמ"ש ולפיכך מחקו כ"ז מד' הרי"ף ו"ל נאף שקה"ף ו"ל כ"ש דאיכ' מאן דאס' ברחיני' משום משמיע קול והו' דעת ר"ח ו"ל שפ' פרבה ומשום הך טעמ' גופא דהסוגי' דבדף י"ט דקאמ' פל מילת' כו' לא גזרו כו' לא מתוקמ' אלא כרב' וכמ"ל פבר כ' הב"י בס' רנ"ב דמד' הרי"ף ו"ל יש להכריע דס"ל כר"י מדכ' להיתר ברישא ואידך סבר' פתב בלשון איכ' מ"ד ע"כ ועוד שקה"ן ו"ל פתב דבמקצת גוסחי ההלכות פתוב ויש אומרים [ז"ל אסורים] מפני שמשמעת קול ע"כ נראה שלא הי' פו ברוב הגוססאות ברי"ף (אע"פ שקה"ן ו"ל פלפלו בזה) ועכ"פ נראה שקה"ף פסק כר"י ונשפי' מחקו ברי"ף פל לשון הסוגי' דאזלא פרבה ולכן כ' ג"כ קה"ן ו"ל לפרש טעמ' דמתני' אליכ' דרב יוסף] ועכ"פ אף שאפשר לנישב בפשיטות ד' הרמב"ם ו"ל דס"ל ג"כ כד' קה"ן ו"ל בזה דמודו ב"ש דליכ' שביתת פלים היכא דלא עביד בי' מלאכה דאורייתא ואפ"ה פריה גיגית מ"ט שרו ב"ש אלא דמלאכה דאוריית' הוא ואמנם מ"ש פבוד גאונו נ"י עוד שם דלכן פסק הרמב"ם כר' יוסף במו"ק ב' דהמשקה מים לזרעים חייב משום זורע ודלא פרבה שם משום דסתמא דגמ' דפריה הכא מגיגית כו' משמע דס"ל דמשום זורע הוא עכ"ד צ"ע לענ"ד דאולי רק לר' יוסף לשיטתו הוא דפריה הכא הכי דלרבה בלא"ה ל"ל שב"פ לב"ש היכא דלא עביד מעשה פדמוכח פסוגיא.

וא"כ אין ראיה מסוגיא זו להלכה פלל וצ"ע) וכמ"כ כת"ר נ"י אולם מ"ש כה"ר נ"י פמבואר בגמ' פל מילת' כו' ליתא לענ"ד דהך סוגי' ודאי אתי פרבה וכמ"ש התוס' והרא"ש ו"ל אין מזה ראי' פלל לסברתו דמר נ"י אבל הנה לו לגאון תורתו נ"י להביא מדברי קה"ן ו"ל בזה וכן לעיל סי' צ"ד הנה לו להזכיר את דברי קה"ן ו"ל הנז' לראיה לדבריו בזה וכמ"ש בעז"ה [ומה שיש לי להביא ראיה לכאורה לדברי קה"ן ו"ל הנז' מהא דא"ר יוסף לעיל בנתינת מים לדיו דרבי היא דאי לר"י בר"י אפי' נשרה שיעור שרייתו אין בו חיוב חטא' עד שייגבל (וע' בחי' המאירי ו"ל בזה) ומוכח לכאורה דלר' יוסף אין איסור שב"פ רק היכא דאיכא מלאכה דאורייתא ונלא כד' התוס' הנז' וכן מה שיש לומר לכאורה ע"ד הרמב"ם בפ"ח מהל' שבת הג"ל בשורה חזיטין כו' דלשיטתו אזיל דפי' בכרשינו דמתני' דהוא פוסמת ששורין לבהמה והוא מין חזיטין כמ"ש בירושלמי ריש חלה אקרא דכוסמת גבולתו (וכמו שהשיג בתוס"ח שם על התוי"ט בזה מהירוש' הנז') וכן מה שיש לכאורה נ"מ לדינא מזה לדברי המג"א בס' רנ"ב ס"ק כ' בדין רחיים ומה שיש לדחות בזה באמת (וע' ברא"ש סי' ל"ו בשם י"מ ודו"ק) הנה לא רציתי להאריך פעת לפני כת"ר נ"י בקל זה פי מי אנכי הצעיר לימים כו']: [א"ה הן ד' התשובה הזאת פתבתי בעז"ה להגאון בעל משפנות יעקב וצ"ל בימי ילדותי [בהיותי אז פבר תמני סרי שני כמ"ש] זה כמו ששה ועשרי שנה ואח"ז יצא לאור ס' דרוש וחיידוש להגאון רע"א וצ"ל ומצאתי שבהיא ג"כ ד' קה"ן ו"ל הנז' בקצרה וגם זכר הך סברא שכ' הגאון בעל משפנות יעקב ו"ל דשב"פ לב"ש דמאי לשביתת בהמתו רק שקיצר בזה שם וגם בהך דר' יוסף דנתינת מים לדיו נשאר שם בקושיא דר"י אדר"י בזה ע"ש ולמ"ש ל' א"ש רק שהי' לו להביא ראי' מזה לד' קה"ן הג"ל וכמ"ש וע' בגליון המשניות

שְׁלוֹ מ"ש ג"כ ע"ד התו' וְהָר"ן הַנזו' וע' בס' קהלת יַעֲקֹב מ"ש ג"כ בְּזָה וְאִין רְצוֹנִי לְהֶאָרִיף
כַּעַת מֵה שִׁי"ל לְדַקְדָּק שָׁם גַּם ע"ד ז"ל בְּזָה] וְכַעַת יֵצֵא לְאוֹר ס' מְשַׁרְת מִשָּׁה לְהַגַּב"ד
דְּמַעְזוּרִיטִישׁ נ"י וְרֵאִיתִי שֶׁהֲרִגִישׁ ג"כ ע"ד הַמְשַׁכְּנוֹת יַעֲקֹב בְּקִצָּת דְּבָרִים אֲמָנָם לֹא
כְּדַרְכּוֹ דְּרָפִי בְּזָה וְגַם לֹא הִבִּיא פָּלֵל מִד' הָר"ן ז"ל הַנזו' וע"כ מְשַׁנָּה לֹא זָזָה כו' [ב)
שָׁאֵלָה קִי"ג מ"ש שָׁם כַּת"ר נ"י לִינִישׁב הַסּוּגָ' דְּעִירוֹבִין מ"ג דְּבָעֵי ר"ה לְמַפְּשׁ דְּיִישׁ
תְּחוּמִין לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה מְהָא דְּהַפְּלִיג' סְפִינְתָם כו' דְּלֹא זָז ר"ע מִד' אַמּוֹת כו' וּמְשַׁנִּי
כַּדֵּא"ר בְּמַהֲלָכָת בְּרַקָּה ה"נ כו' וְכ' כַּת"ר נ"י דְּמַש"ה לֹא שְׁנֵי רְבָא עֲצָמוּ הֲכִי אֲרִישָׁא
דְּהַפְּלִיגָה סְפִינְתָם כו' כְּדְּמְשַׁנִּי הַש"ס בֵּאמ' וְכ' וְז"ל דְּבָרִישׁ ר"ע הוּא דְּלֹא זָז מִד' א"א כו'
דְּהוּא ס"ל בְּסוּטָה כ"ז דְּתְחוּמִין דְּאוֹרֵינִיתָא וְא"כ אָף דְּמַסְפָּק"ל אִי יֵישׁ תְּחוּמִין לְמַעְלָ' מִי
כְּדְּמַסִּיק לְקַמָּן דְּתַנָּא סְפוּקִי מְסַפָּקָא לִי כו' מִיבְעֵי לִיָּה לְאַחְמוּרִי בְּסַפָּק דְּאוֹרֵינִיתָא עַכ"ל
וְלֹא יִרְדְּתִי לְסוּף דְּעַתּוֹ הֲרַחֲבָה דְּהָרִי בְּיָמִים וּבְנִהְרוֹת לְכוּ"ע תְּחוּמִין דְּרַבְּנָן וְכַמ"ש ה"ה
ז"ל בַּ' כ"ז מֵהַל' שְׁבָה ה"ג בְּשָׁם תְּשׁוּבַת הָרַמְב"ם ז"ל וְכַמ"מ שָׁם פְּתַב טַעְמוֹ לְפִי שְׁהֵם
כְּכַרְמְלִית וְלֹא תִכְּנֵן שְׁיִהְיֶה הַמַּעְבִּיר ע"פ הַמַּיִם אֲסוּר מִדְּרַבְּנָן וְהַמְהַלֵּף לֹוּקָה מִן הַתּוֹרָה
עַכ"ל וְכ"כ בְּשׁו"ע ס' ת"ד וְצ"ע [וְאוֹלֵי שְׁדַעְתּוֹ הַגְּדוּלָה דְּמַר נ"י נוּטָה בְּזָה לְד' חַכְמֵי
בְּבָל ז"ל שְׁפַתְב הָרַמְב"ם ז"ל בְּתִשׁוּבָה] הִבִּיאֵו הַכ"מ ז"ל בַּ' ל' מֵהַל' שְׁבַת הַל' י"ג]
דְּבַסְפִּיקָא דְּתְחוּמִין לְמַעְלָה מִי הֲחִמִּירוּ שָׁם אָף בְּנִהְרוֹת בְּתַחוּם דִּי"ב מִיִּל וּמְשַׁמַּע דַּס"ל
דְּתְחוּמִין דְּאוֹרֵינִיתָא אָף בְּיָמִים וּבְנִהְרוֹת ע"ש]: (ג) שָׁם בְּתִשׁוּבָה מ"ש כַּת"ר נ"י עוֹד שָׁם
לְחַדֵּשׁ בְּזָה דְּלִרְבָּא בְּגִיטִין ז' דְּאָמַר אֵהָא דְּפִלִּיגִי ר"י וְרַבְּנָן בַּ' ב' דְּחַלָּה מ"ב בְּעַפְרָ חו"ל
הִבָּא בְּסַפִּינָה לְאַרְזִי דְּרַבְּנָן מְחִיבֵי בְּמַעְשָׁר וְאֵר"י שָׁם אֵימְתִי בְּזָמֵן שְׁהַסְפִּינָה גּוֹשְׁשֶׁת כו'
וְאֵר"ז הֵתָם דְּעַצִּין נְקוּב כו' בְּאֵנוּ לְמַחְלֻקָּת כו' וְא' רְבָא הֵתָם דְּלָמָּא כו' עַד כָּאֵן לֹא
קְאָמְרִי רַבְּנָן הֵתָם אֵלָּא בְּסַפִּינָה דְּלֹא מְפָסִיק אֲוִירָא דְּמֵיָא כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא דְּמֵיָא כו' וְכ'
כַּת"ר נ"י דְּנִרְאָה דֵּה"ה לְעַנְיִין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה בְּסַפִּינָה דְּתַלְמֵיָא ג"כ בְּהָךְ פְּלוּגְתָּא
אִי מֵיָא כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא דְּמֵיָא אִי לֹא דִלְר"י דְּפִטְר מְמַעְשָׁר בְּאִין הַסְפִּינָה גּוֹשְׁשֶׁת ה"ה
בְּתְחוּמִין לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה בְּסַפִּינָה אֲבָל לְרַבְּנָן דַּס"ל הֵתָם דְּמֵיָא כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא דְּמֵיָא
ה"ה הִכָּא בְּתְחוּמִין [דְּהַמְהַלֵּף בְּסַפִּינָה אָף שְׁהוּא לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה מְקַרְקַע הַיָּם אַפ"ה כָּל
גְּנוּבָה הַמַּיִם חָשׁוּב הַפֵּל כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא וְאִין מוֹדֵדִין אֵלָּא מְשַׁפְּת הַמַּיִם וְלְמַעְלָה] וְלִהְכִי
לֹא מְשַׁנִּי רְבָא אֲרִישָׁא כו' דִּי"ל דְּר"ע כְּרַבְּנָן ס"ל דְּכְאַרְעָא סְמִיכְתָּא דְּמֵיָא מִשְׁא"כ בְּסִיפָּא
כו' וְסִיִּים כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ נ"י לְהִלְכָה בְּזָה וְז"ל וְלַפ"ז נִרְאָה ג"כ לְהַחְמִיר לְהַפְּלִיג בְּסַפִּינָה
לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה אָף אִם נִימָא אִין תְּחוּמִין הָא לְרַבָּא לֹא תִלִּי בְּהָךְ עַכ"ל וְלַעֲנ"ד דְּבָרִי
קָדְשׁוֹ תְּמוּהֵים מְאוֹד בְּזָה שְׁהָרִי בְּאַמְת קִי"ל בְּהָךְ דִּינָא כַּר' יְהוּדָא דְּפִטְר בְּאִינָה גּוֹשְׁשֶׁת
וְס"ל דְּמֵיָא לָאו כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא דְּמֵיָא וְכַמוֹ שְׁפָסֵק הָרַמְב"ם ז"ל בַּ' א"א מֵהַל' תְּרוּמוֹת
הַכ"ג וְהִינּוּ טַעְמָא כַּמ"ש הַכ"מ ז"ל שָׁם מְשׁוּם דְּבָכָל מְקוּם שְׁאַמַּר ר"י אֵימְתִי אִינוּ אֵלָּא
לְפָרֵשׁ דְּבָרִי חַכְמֵים וְאֵע"ג דַּבְּ"ק דְּגִיטִין מְשַׁמַּע דְּר"י לְחַלּוֹק אֲתָא כְּבָר תִּירְצוּ שָׁם הַתּוֹס'
ע"כ וְשָׁם בְּגִיטִין ז' בְּתו' ד"ה אֵר"י כ' דְּהַסּוּגָ' אֲתֵי כְּרַמִּי ב"ח דַּס"ל בַּ' ז"ב דְּאַפִּי אֵימְתִי
לְחַלּוֹק וְא"כ וְדֵאִי דְּקִי"ל כַּר' יְהוּדָה בְּהָא שְׁהָרִי בְּכָל דְּנוֹכְתָא קִי"ל כַּר' יוֹחֲנָן וְכַרִּיב"ל
בְּסַנְהֶדְרִין כ"ה דְּאֵימְתִי לְפָרֵשׁ וְהַכ"מ ז"ל בַּ' ד' מֵהַלְכוֹ' בְּרַכּוֹת הַל"ד פְּתַב דְּקִי"ל
כְּרִיב"ל דְּאַפִּי בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים לְפָרֵשׁ (וּד' הַכ"מ ז"ל שָׁם צַע"ק מַש"ש וְז"ל אֵלָּא
דְּשְׁנֵי רַב"י דְּאַפְּשָׁר לְרַב חֲסֵדָא לְמִימַר דַּס"ל דְּבַמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִי לְחַלּוֹק עַכ"ל וְלְכַאוּרָה

צ"ע דהרי בְּהַדְּנָה ס"ל לר' חסדא הָכִי בסו"פ חלוון דף פ"א בְּסוּגְנֵי דְמַעְרָבִין עִירוּבֵי חֲצֵירוֹת
לְדַעְתּוֹ דְאָמַר שָׁם ר"ח זאת אומרת חלוקין עליו חביריו על ר' יהודא ע"ש (ואין לומר
דְשִׁאֲנֵי הָתָם דְמוּכָח בְּהַדְּנָה דְפְּלִיגֵי דְהַרִי אֶפְשָׁר לומר דְלֹא פְּלִיגֵי בְּאַמַּת דְּמִיָּרֵי בְּחֶצֶר
שְׁבִין שְׁנֵי מְבוֹאוֹת ע"ש) וְאִין לומר דס"ל להכ"מ ו"ל כמ"ש התוס' ו"ל בפ"ק דְבִיבְצָה
ד"ט ד"ה וְלֹא הִיא וְנ"ל וּא"ת הָא פֶּל מְקוּם דְתַנִּי בְּמָה לְחַלּוֹק [ומ"ש כ"כ בְּפִשְׁטוֹת הָא
פֶּל מְקוּם דְתַנִּי בְּמָה לְחַלּוֹק צע"ק דְהָא אִיפָּא רִיבָּ"ל דס"ל דְאָרְף בְּמָה לְפָרֵשׁ וְע' בְּבָאָר
יַעֲקֹב בְּכֻלֵּי הַסּוּגְיּוֹת פֶּל ל"ט וּבְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ פ"ד מה' יו"ט ה"ד] וי"ל דְהִינּוּ בְּמִשְׁנָה
אַבְל לֹא בְּבְרִייתָא עכ"ל וְכִנּוּתָם דְהָרְף פֶּלְלָא דְאִמְתִּי לְפָרֵשׁ וּבְמָה לְחַלּוֹק לֹא נֶאֱמַר אֲלֵא
בְּמִשְׁנָה אַבְל בְּבְרִייתָא אֶפְשָׁר לְפַעְמִים דְאָפִי אִימְתִּי לְחַלּוֹק וּכמ"ש בְּגִיטִין ז' שָׁם וְאֶפְשָׁר
דְאָפִי בְּמָה לְפָרֵשׁ כמ"ש בְּבִיבְצָה פֶּאן דְהָרְף פֶּלְלָא לֹא נֶאֱמַר בְּבְרִייתָא (וְע' בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
פ"ד מהל' יו"ט הנז') וּא"כ לֹא מוּכָח פֶּלְל מְסוּגְנֵי דְעִירוּבִין דר' חסדא ס"ל דר"י פְּלִיג
בְּסוּגְנֵי דְעִקְרוֹת בְּפִסְחִים ק"ב דְשָׁם בְּרִייתָהּ הִיא דְהַרִי מְשַׁמַּע בְּהַדְּנָה מְד' הַכ"מ שָׁם דְלֹא
ס"ל הָכִי אֲלֵא ס"ל דְהָרְף פֶּלְלָא נֶאֱמַר אָרְף בְּבְרִייתָא ע"ש וְהַתּוֹס' בְּחֻלִּין פ"ח ד"ה רַבְּנָן
וְכֹן בְּרֵא"ש ו"ל שָׁם פ"ו ס' י' פְּתָבוּ דְרַב חֲסֵדָא וְרַמִּי בַר חֲמָא סְבָרִי בַּפ' זֶה בּוֹרֵר דְאָרְף
בְּמִשְׁנָה הָנִי אִימְתִּי לְחַלּוֹק הִיכָא דְמוּכָח עכ"ל וְצ"ע דַּבַּפ' ז"ב לֹא הִנְזַכְרָו ר' חֲסֵדָא שָׁם
פֶּלְל וְאוּלַי פְּנוּתַת הַתּוֹס' הוּא לַמ"ש בַּעַז"ה מְסוּגְנֵי דְעִירוּבִין הַנְּ"ל דְגַם שָׁם מְסִיק הַגַּמ'
גְּבָרָא אַגְבָּרָא קָא רַמִּית כְּמוֹ בְּסוּגְנֵי דַּפ' ז"ב וּמְשַׁמַּע דר"ח גְּמִי ס"ל דְפְּלִיגֵי הִיכָא דְמוּכָח
כְּמוֹ הָתָם דְמוּכָח לְכַאוּרָה דְפְּלִיגֵי כמ"ש אַבְל מ"מ לֹא זְכִיתִי לְהַבִּין מ"ש הַתּוֹס' דַּלְר"ח
אִימְתִּי גְמִי הָנִי לְחַלּוֹק דְעַד פֶּאן לֹא שְׁמַעְנוּ מְסוּגְנֵי דְעִירוּבִין אֲלֵא דס"ל לר"ח דְבַמָּה ד"א
לְחַלּוֹק וּמנ"ל דס"ל פְּרַמִּי בַר חֲמָא דְאָרְף אִימְתִּי לְחַלּוֹק וּבְהַגְהוֹת מְיִמוּנֵי פִי"ד מַהֲל'
שְׁחִיטָה הֶעֱתִיקוּ דְבָרֵי הַתּוֹס' דְלֹא פְּרַמִּי בַר חֲמָא בַּפ' ז"ב וְלֹא הִנְזַכְרָו ר' חֲסֵדָא ע"ש
[וּבַדְפּוּס נֶפֶל ט"ס בְּתוֹס' חֻלִּין פ"ח הַנְּ"ל שְׁהַעֲתִיקוּ סוּגְנֵי דְגִיטִין הָא ר' יְרֵמְיָהּ הָא רַבְּנָן
וְצ"ל הָא ר' יְהוּדָה הָא רַבְּנָן] וְכֹן כ' הַכ"מ בַּפ"י מַה' טו"מ הַל' י' וְנ"ל וְיָדוּעַ דְכָל מְקוּם
שְׁאָמַר ר' יְהוּדָה בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים אִינוּ אֲלֵא לְפָרֵשׁ עכ"ל וְעכ"פ בְּאִימְתִּי וְדַאי דְקִי"ל
כר' יוֹחָנָן וְכָרִיבָ"ל דְהוּא לְפָרֵשׁ וְכְמוֹ שְׁמַצְאֵתִי בַּעַז"ה גַּם בְּדַבְרֵי קְדָשׁוֹ חִלַּק חו"מ שְׁאֵלָה
י"ז דְכַתַּב שָׁם בְּפִשְׁטוֹת דְקִי"ל אִימְתִּי לְפָרֵשׁ: וּמ"מ הַסּוּגְנֵי דְעִירוּבִין מ"ג אֲתִי שְׁפִיר
דְלֵהֲכִי לֹא חֲשַׁשׁ רַבָּא לְתַרְזַן אַרְיִשָׁא דר"ע שְׁהַפְּלִיגָה סְפִינְתוֹ כו' דְרַבָּא לְשִׁיטְתוֹ אֲזִיל בְּזָה
דַּע"כ ס"ל בְּגִיטִין שָׁם פְּרַמִּי בַר חֲמָא דְאָפִי אִימְתִּי לְחַלּוֹק אַבְל לְדִידוֹן דְקִי"ל כר' יוֹחָנָן
וְכָרִיבָ"ל דְאִימְתִּי וְדַאי לְפָרֵשׁ וּא"כ וְדַאי דְקִי"ל כר' יְהוּדָה בְּגִיטִין שָׁם א"כ גְּרָאָה פֶּשׁוּט
לְכַאוּרָה לְהַלְכָה דְגַם סְפִינָה תְּלִיא שְׁפִיר בְּהָרְף אִיבְעֵי דְתַחֲוּמִין לְמַעְלָה מִי וְשְׁלֵא כד'
כַּת"ר ג"י: אֲמַנְם ג"ל דְדַבְרֵי כְבוֹד גְּאוּנוֹ ג"י יִתְכֵן בְּזָה עַפ"י תִּירוּצֵם הַשְּׁנֵי דְהַתּוֹס' שָׁם
בְּגִיטִין שְׁפָתָבוּ דְדוּקָא בְּמִשְׁנָה אִימְתִּי לְפָרֵשׁ וְלֹא בְּבְרִייתָהּ וְהָא דְמִיָּתִי הַגַּמ' הָתָם בְּרִייתָהּ
הִיא ע"ש וּא"כ יֵשׁ פֶּאן סְפִיקָא דְדִינָא אִם קִי"ל כר' יְהוּדָה דְמַתְנֵי דְחֻלָּה שָׁם דְהָא בְּמִשְׁנָה
לִיכ' פְּלוּגָתָהּ אוֹ שְׁמָא רַבְּנָן דְבְּרִייתָהּ עִיקָר וְהָנִי ר"י דְמַתְנֵי יַחֲיד בְּמְקוּם רַבִּים דְבְּרִייתָהּ
[וּכמ"ש הַתּוֹס' בְּסוּה"ד שָׁם]: וְהַשְׁתָּא א"ש דְהַרְמְב"ם ו"ל לְטַעְמֵי שְׁכַתָּב בַּפ' י"ד מַה'
שְׁחִיטָה ה"ח דְדָם הַנִּיחָו וְשַׁעַל הַסְּפִין אִם אִין שָׁם דָּם אֲלֵא הוּא חֲטִיב לְכַסּוֹת וּא"כ מוּכָח
דס"ל כַּדַּע' ר"ת ו"ל בְּתוֹס' גִּיטִין הַנְּ"ל (וְכָרֵא"ש חֻלִּין הַנְּ"ל) דְקִי"ל כר' יְהוּדָה
דְמַתְנִיתִין בְּחֻלִּין פ"ז וְאֵע"ג דְבְּבְרִייתָהּ פְּלִיגֵי רַבְּנָן אַר"י בְּמִשְׁנָה הוּא בָּא לְפָרֵשׁ וּמַתְנֵי

עיקר וְלֹא שְׂבָקִינוּ ת"ק דְּמַתְּנֵי מִשּׁוּם הֵנָּה קָמָא דְּבִרְיֵית' וְכַמ"ש הַכ"מ שָׁם וְלִהְיֵי שְׁפִיר פֶּסֶק גַּם בַּפ"א מֵה' תְּרוּמוֹת הַנ"ל כִּר' יְהוּדָה אַע"ג דְּמוּכָח בְּסוּגְיָ דְּגִיטִין דְּרַבְּנֵן דְּבִרְיֵית' פְּלִיגֵי אַר"י אַפ"ה ס"ל דְּלֹא שְׂבָקִינוּ ר"י דְּמַתְּנֵי וְאַזְלֵי בְּתֵר רַבְּנֵן דְּבִרְיֵית' וְלִדְעָתוֹ ו"ל בֵּה' שְׁחִיטָה אִי נָמִי לְהֵךְ טַעְמָא שְׂכ' הַכ"מ ו"ל שָׁם דְּהֶרְמַב"ם ו"ל גְּרַס פְּגִירְסַת הַסְּפָרִים דְּלֹא גְרַסֵי בְּבִרְיֵית' קְמִיָּתָא מְלַמֵּד שְׁפָל דְּמוֹ חֲזִיב לְכַסּוֹת וּלְפִי גִירְס' זוֹ ר"י לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי ת"ק בָּא בֵּין בְּמִשְׁנֵה בֵּין בְּבִרְיֵית' וּמִתּוֹךְ זֶה מִשְׁמַע דַּס"ל לְהֶרְמַב"ם ו"ל דְּלֹא קִי"ל פְּסוּגְיָ דְּגִיטִין דְּבִבְרֵייתָא בָּא לְחִלּוֹק אֱלָא אַף בְּבִרְיֵית' נָמִי לְפָרֵשׁ בָּא (וְכֵן מִשְׁמַע נָמִי מַד' הַכ"מ ו"ל בַּפ"ד מֵה' בְּרַכּוֹת הַנ"ל וַע' בְּרַמְב"ם ו"ל פ"כ מֵה' מְכִירָה הַל"ז וּבְתוֹס' שְׁבוּעוֹ מ"ח ד"ה נִשְׁבָּע) וְלִהְיֵי שְׁפִיר פ' בֵּה' תְּרוּמוֹ' ג"כ כִּר' יְהוּדָה אָבֵל כ' גְּאוּנוֹ נ"י אָזְלוּ לְשִׁיטָתוֹ דַּפְס' לְקַמְן בַּחֲוִי"ד ס' י"ג דְּצָרִיף לְכַסּוֹת כָּל הַדָּם.

וּא"כ מוּכָח דַּס"ל כַּד הֶרְז"ה ו"ל שָׁם דְּכִינּוּ דַר"י דְּבִבְרֵייתָא לְחִלּוֹק הוּ' מְסַתְּמָא אִימְתִי דְּמַתְּנֵי נָמִי לְחִלּוֹק אוֹ דַּס"ל דְּאַף דְּבַמַּתְּנֵי בָּא לְפָרֵשׁ אַפ"ה לֹא שְׂבָקִינוּ רַבְּנֵן דְּבִרְיֵית' וְאַזְלִינוּ בְּתֵר ר"י דְּמַתְּנֵי וְלִהְיֵי פְּסִיקָא לִי לְכַת"ר נ"י גַּם בְּהֵךְ דִּינָא דְּמִיָּא פְּאַרְעָא סְמִיכְתָּ' דְּקִי"ל פְּרַבְּנֵן דַּר"י וַא"ש וַע"כ פ' זְכִינוּ לְדִין לִינִישָׁב בַּעַז"ה דְּבָרֵי הַגְּדוּלִים ו"ל דְּמִקְוִילִים בְּסִפִּינָה לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה דְּאַזְלֵי לְטַעֲמִיָּהוּ שְׁפָסְקוּ כַר"י בְּכִסּוּי הַדָּם וְהִכִּי קִי"ל לְהִלְכָה בְּאַמְת וְכַמ"ש בִּיז"ד ס' כ"ח ס"ק ט"ו] וּבְזֵה י"ל גַּם מ"ש כַּת"ר נ"י מֵהַתּוֹסְפֵתָא שְׁבַת פִּי"ד ה"ג ו"ל: סְפִינָה הַבָּאָה בָּיָם אֵין עוֹלִין מִתּוֹכָה לִיבְשָׁה אַא"כ הָיוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם עַד שְׁלֹא חֲשָׁכָה ע"כ וְכ' כַּת"ר נ"י ו"ל וְדִינָא קָא פְּסִיק וְתַנִּי הֵכָא וְלֹא שְׁיִיף לְאוּקְמָא בְּמַהֲלַכְתָּ בְּרַקַּק עַכ"ל וַע"פ"י הַדְּבָרִים הָאֵלוּ י"ל דְּבַאֲמַת הֵךְ תּוֹסְפֵתָא ס"ל פְּרַבְּנֵן דַּר"י בְּגִיטִין ז' הַנּו' וְאַנּוּ הָרִי לֹא קִי"ל כְּאוֹתָהּ בְּרֵיית' מִשּׁוּם דְּקִי"ל בְּאַמְתָּ פְּמַתְּנֵי דְּחֵלָה וְכַר' יְהוּדָה הַנ"ל וְכַמ"ש בַּעַז"ה: (ד) שָׁם בְּתַשׁוּבָה מ"ש לְהַחֲמִיר עוֹד בְּהֵךְ דִּינָא דְּתַחּוּמִין לְמַעְלָה מִי' בְּסִפִּינָה מִדְּקִי"ל בְּשַׁבַּת ק' כַּר"ח וְרַבְר"ה דְּעוֹשָׂה מְקוּם ד' כו' דְּכַרְמְלִית מְשַׁפֵּת מִיָּא מְשַׁחֲיָן דְּמִיָּא אַרְעָא סְמִיכְתָּ' עַכ"ל וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְחִלּוֹק לַעַנ"ד לְפִי מ"ש הַתּוֹס' בְּעִירוּבִין מֵה' ד"ה לִיקְנוּ שְׁבִיתָה בְּאוּקִינוֹס וְנ"ל אִפִּי' אִם אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה וְהָעֵבִים שׁוֹתִים מֵאוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה שְׁגִבוּהֵים מִעֲשָׂרָה בֵּינוּ שְׁפָל הַמֵּים מְחֻבְּרִין יַחַד חֲשׁוּבִין כְּאֵלוּ מוֹנַחֲזִי בְּאַרְץ וְלֹא דְמִי לְסִפִּינָה שְׁשֻׁטָה עַל הַמֵּים עַכ"ל וְה"נ לְכַאוּרָה הִי י"ל בְּהֵךְ דְּשַׁבַּת ק' הַנ"ל דְּלַעֲנִין לְמִלְאוֹת מִן הַמֵּים עֲצָמָן וְדַאי דְּשְׁפִיר אֲמַרִי הֵהֱם דְּכַרְמְלִית מְשַׁפֵּת מִיָּא מְשַׁחֲיָן וּמִיָּא פְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא הוּא דְּכִינּוּ שְׁהוּא מְמַלָּא מִן הַמֵּים עֲצָמָן גַּם אוֹתָן הַמֵּים שְׁלִמְעָלָה מִעֲשָׂרָה חֲשׁוּבִין כְּאֵלוּ מוֹנַחֲזִים לְמַטָּה בְּאַרְץ מִשְׁא"כ לַעֲנִין תְּחוּמִין בְּסִפִּינָה שְׁמַהֲלַכְתָּ עַל פְּנֵי הַמֵּים וְכַמ"ש תּוֹס' בְּעִירוּבִין מ"ה הַנּו' וַא"ש: אַף נ"ל דַּלְד' הַגְּאוּנִים ו"ל דַּס"ל לְהִלְכָה דְּמוֹתָר לְהַחֲלִיף בְּרִשׁוּיוֹת לְדְבָרֵיהֶם דְּרַף מְקוּם פְּטוּר וְכֵן הוּא ד' הֶרְמַב"ם ו"ל פ' ט"ו מֵה' שַׁבַּת הַל' ד' בַּמִּשְׁנָה בַּד"א פְּשִׁהֲנָ' תוֹף עֲשָׂרָה אָבֵל אִם הִי לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה מִן הַיָּם כו' וְכַמ"ש שָׁם ה"ה ו"ל ע"ש א"כ ע"כ צ"ל דְּאַף בְּדָבָר שְׁהוּא ע"ג הַמֵּים אֵין מוֹדְדִין אֱלָא מְשַׁפֵּת הַמֵּים וְלֹא מְקַרְקַע הַיָּם דַּא"כ אַף שְׁהַסְפִּינָה תוֹף עֲשָׂרָה לְמֵים הִי מוֹתֵר לְמִלְאוֹת אַע"ג דְּכָל הַמֵּים יַחַד חֲשׁוּבִין כְּכַרְמְלִית אַף מֵה' שְׁהוּ לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה מ"מ הָאוּיר שְׁהוּא ע"ג הַמֵּים הִי חֲשׁוּב מְקוּם פְּטוּר אַף בְּתוֹף עֲשָׂרָה לַיָּם בֵּינוּ שְׁהוּא לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה מְקַרְקַע הַיָּם אֱלָא ע"כ דְּאַף בְּדָבָר שְׁהוּא ע"ג הַמֵּים מוֹדְדִין מְשַׁפֵּת הַיָּם וְלְמַעְלָה וְלֹא מְקַרְקַעִיתוֹ וַא"ש: וְלוּלֵי דְּמִסְתַּפִּינָא הִנָּה נ"ל לְפָר' בְּזֵה

השגת הרצאה"ד ו"ל שם ובפ' ט"ו הל"כ הנז' דעל מש"ש הרמב"ם דלא ימלא כו' בד"א
כשה' תוף עשרה כו' כ"ש על זה הרצאה"ד ונ"ל זהו פרב חסדא ורבא דאמרי מיא ארעא
סמיקתא הוא עכ"ל ובעל מגדול עוז כ' על זה שם לא ידעתי מה בא לחדש כו' ומשכ"ש
המ"ע דספיקא דגברא גרם ודאי ליתא דא"כ לא הול"ל אלא זהו כר' חסדא ורבא ולמה
לו לסיים בדבריו דאמרי מיא ארעא סמיקת' ולכן הנה נ"ל דדעתו ו"ל באמת לרמוי בזה
דברי הרמב"ם ו"ל אהדדי לפי מה שפ' בהלכות תרומות כר"י דפטר ממעשר פשאין
הספינה גוששית דאלמ' ס"ל דמיא לאו פארעא סמיקת' דמי וכמ"ש וכוונת הרצאה"ד ו"ל
דאין ראיה להלכה בזה מדר' חסדא ורבא לפי גירסתו בשבת שם דאולי לטעמיהו אזלי
דרבא בפ"ק דגיטין הנז' ודאי ס"ל דרבנן פליגי אדר"י בקא וס"ל דקיי"ל פרבנן דהתם
וה"נ י"ל דהכי ס"ל לר"ח כדס"ל בעירובין פ"א דר"י לפלוגי אתי וכמ"ש"ל משא"כ לד'
הרמב"ם ו"ל דפסק כר"י בהל' תרומות כמ"ש (ואולי דר"ל עוד בזה דמפאן ראיה למ"ש
בהשגה פ' י"ד מהל' שחיטה ה"ל דר"י שם לפלוגי אתי ודעתו שם באמת לפסוק פרבנן
דצריף לכסות כל הדם ודו"ק) ה שאלה קט"ו בדין ע"ת לדבר הרשות בדיעבד כ"ש ונ"ל
דע"כ מאן דסבר תחומין דאוריית' סבר עיקר עירוב בפת דאל"כ האיך הקילו על העשיר
בשל תורה לעקור דבר תורה אלא ע"כ עיקר עירוב בפת עכ"ל ובעניי אני נבוך מאוד
בדבריו אלו דלכאורה נראה דעיקר פוננת כת"ר נ"י בזה הוא דר"מ דס"ל בעירובין נ"א
דעיקר עירוב בפת לטעמיה בזה דס"ל לעיל ל"ה דספק עירוב לחומרא משום דתחומין
דאורייתא פדמסיק שם [ועפ"ז הכריח כת"ר נ"י בסוף דבריו בזה שם דר"י דס"ל עיקר
עירוב ברגל ע"כ צ"ל דס"ל דתחומין דרבנן דאל"כ איך הקילו בעשיר שלא יצא חוץ
לתחום לערב ברגליו וע"כ הקשה מזה על הרא"ש ו"ל ויבואר א"ה להלן בזה] אמנם
לענ"ד לא מצאתי קיום לדבריו אלו בפסוגיא דדף נ"א הנז' לא לרב חסדא ולא לרב נחמן
שם כלל דמלבד דעכ"פ הרי מוכרח שם בפסוגיא דגם לר"נ אליבא דר"מ ס"ל דהקילו
בעני לומר שביתתי במקום פלוני שאין פאן לא עירוב בפת ולא ברגל כלל רק אמירה
בעלמא ואפ"ה מהני גם לר"מ בעני עכ"פ ותקשה לדידנ' בפשיטות להיפך דאיך הקילו
על העני בשל תורה לר"מ לד' כת"ר נ"י בזה אף בלא"ה תקשה בפשיטות לר"ח שם
דס"ל גם אליבא דר"מ דעיקר עירוב ברגל לומר שביתתי במקומי ורק בעשיר הקילו
לשלח פתו וכדא' ר"ח להדיא התם דהך דלא אמרו מערבין בפת אלא להקל כו' דברי
הפל הוא ותקשה ודאי דאיך הקילו לדידנ' לר"מ בעשיר בשל תורה וא"כ כל דברי כת"ר
נ"י צ"ע בזה (ואם נאמר דהך סוגיא אתיא כר"מ משום רבותיו דס"ל באמת לעיל ל"ה
דתחומין דרבנן א"כ יהי נסתר עיקר יסוד ד' כת"ר נ"י בזה דמנ"ל לחדש עיקר דבר זה
דפלוגתא דעיקר עירוב בפת תליא בפלוגתא דתחומין דאורייתא פינו דע"כ צ"ל דהך
פלוגתא דר"נ ור"ח אליבא דר"מ אלא רק אליבא דר"מ משמין דרבין דס"ל תחומין
דרבנן וכמ"ש וצ"ע]: ומ"ש כת"ר נ"י עוד שם לדחות הרצא' שהביא הה"מ ו"ל בפ"ו
מה עירובין ה"ו בשם הרמב"ם ו"ל לד' הרמב"ם שם שכ' דאם עירב לדבר הרשות ה"ז
עירוב דלמ"ד תחומין דאורייתא ודאי דאין זה מה"ת לחלק ל דבר הרשות לדבר מצוה
דבשל תורה לא שייך לחלק כו' וה"נ לדידנן עכ"פ בדיעבד ע"ש וכ' כת"ר נ"י לדחות
זאת ע"פ מ"ש הב"י בס' תט"ו בשם הרשב"א ו"ל דהא דאין מערבין אלא לדבר מצוה
היינו דוקא במערב בפת אבל במערב ברגליו דעיקר עירוב הוא יכול לערב אפי' לדבר

הַרְשׁוּת (ע"ש בב"י ובמ"א ס' תט"ו ס"ק ב') וע"ז כ' כת"ר נ"י דלפי דבְּרִי נִרְאֶה דלר"מ דס"ל עֵינֵי עִירׁוּב בְּפֶת מְעַרְבִין לְדִידֵי אִפִּי לְדָבָר הַרְשׁוּת וּא"כ אֵין רֵאִי מִמֶּד תַּחֲוּמִין דְּאִוְרֵייתָא דְּאִיְהוּ ע"כ ס"ל דְּעֵינֵי עִירׁוּב בְּפֶת כַּמְש"ל וּא"כ ע"כ ס"ל בְּלֵא"ה דְּמְעַרְבִין אַף לְדָבָר הַרְשׁוּת פִּנְ"ל וְהָא דְּאִין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה ע"כ בְּלֵא"ה אִינוּ אֶלְא לְמִ"ד תַּחֲוּמִין דְּרַבְּנֵן עַכ"ד וְלַעֲנֵד לִיתָא דֵּא"כ דְּלֵר"מ מְעַרְבִין אַף לְדָבָר הַרְשׁוּת א"כ מֵאִי קָאָמַר הֵהֵם ד' ל"א אֶהָא דֵּא"ר יוֹסֵף דְּאִין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה לִימָא פְּתַנְאִי אֶמְרֵה כו' וְאִם אִיתָא הֵרִי וְדֵאִי פְּתַנְאִי אֶמְרֵה דְּאִינוּ אֶלְא לֵר' יְהוּדָא שֵׁם אֶבֶל לֵר"מ הֵרִי ע"כ ס"ל וְדֵאִי דְּמְעַרְבִין אַף לְדָבָר הַרְשׁוּת וּמְצֻנָה לְהַגְאֹן בְּעַל אֶבֶן הַעֲזֹז ו"ל שְׁתַּמָּה בְּאַמְתַּ ע"ד הַרְשָׁב"א ו"ל הַגְּ"ל מְסוּגְיָא הַגְּ"ל אֶמְנָם לַעֲנֵד י"ל בְּפִשְׁטוּת בְּזָה דְּהֵרִי בְּאַמְתַּ לֵר"מ דְּס"ל עֵינֵי עִירׁוּב בְּפֶה א"כ בְּרַגְלֵי לַעֲנֵי הוּא קוֹלָא לְדִידֵי וּא"כ וְדֵאִי דְּלֵר"מ הֵדִין לְהִנְפֹּף בְּזָה דְּאִין מְעַרְבִין בְּרַגְלֵי אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה פִּינּוּ דְּקוֹלָא הוּא בְּעֵנִי וּכְמ"ש וּכ"ש בְּאוֹמַר שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְדֵאִי דְּלֵכו"ע אֵין מְעַרְבִין בְּכַה"ג רַק לְדָבָר מְצֻנָה פִּינּוּ דְּקוֹלָא הוּא בְּעֵנִי לְכו"ע אֶלְיָבָא דְּרַב נַחְמָן דְּקִי"ל פְּנוּתִיהָ שֵׁם נ"ב וּמ"ש הַרְשָׁב"א ו"ל דְּהֵינּוּ דְּוּנְקָא בְּמַעְרַב בְּפֶת וְדֵאִי דְּלֵאוּ דְּוּנְקָא הוּא דְּכָל שְׁפָן בְּאוֹמַר שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי דְּלֵכו"ע אֵין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה כְּמ"ש] וּא"כ וְדֵאִי דְּלֵא שֵׁינֵי לְאוֹקְמָא הֵי דְּאִין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה בְּפִלּוּגְתָא דְּר"מ וְר"י לַעֲנֵינִי עֵינֵי עִירׁוּב בְּפֶת פִּינּוּ דְּתַרְנוּנֵיהוּ ס"ל בְּאַמְתַּ דְּבְמִילְתָּא דְּלֵא הֵי עֵינֵי עִירׁוּב וְדֵאִי דְּאִין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה רַק דְּפִלְגִי מֵהוּ עֵינֵי עִירׁוּב דְּלֵמַר הֵי בְּפֶת וְלֵמַר בְּרַגְלֵי וּא"כ לֵא תְּלִיָא פְּלָל עֵינֵי הֵי דִּינָא דְּאִין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה בְּפִלּוּגְתֵיהוּ דְּר"מ וְר"י הַגְּ"ל [נֵאִין מָקוֹם לוֹמַר דְּלֵמִ"ד שֵׁם דְּאִין מְעַרְבִין בְּקָבֵר מִשׁוּם דְּס"ל כְּר"מ דְּמְעַרְבִין בְּפֶת אַף לְדָבָר הַרְשׁוּת וְנִתְּנָה מֵאִיסוּר הַנְּאָה דֵּא"כ לִיתְּנֵי פְּלּוּגְתֵיהוּ אִיפְכָא דְּכְשָׁמְעַרְבֵי בְּקָבֵר בְּרַגְלֵי דְּלֵר"מ מוֹתֵר לַעְרַב מִשׁוּם דְּאִין מְעַרְבִין בְּרַגְלֵי אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה וְלֵר"י אֶסוּר אֶלְא ע"כ דְּגַם מ"ד עֵינֵי עִירׁוּב בְּרַגְלֵי אֶפ"ה ס"ל דְּאִין מְעַרְבִין בְּקָבֵר אַף בְּפֶת וְלֵהֲכִי שְׁפִיר קֵאֲמ' הֵהֵם לִימָא כְּתַנְאִי אֲדֵר' יוֹסֵף הַגְּ"ל.

דְּמִדְּרַבְּנֵן דְּפִלְגִי בְּמַעְרַבִין בְּקָבֵר ע"כ מוֹכַח דְּס"ל לְכַאוּרָה דְּמְעַרְבִין לְדָבָר הַרְשׁוּת פִּין בְּפֶת פִּין בְּרַגְלֵי מִשָּׂא"כ ר"מ דְּעַכ"פ בְּרַגְלֵי כְּר' יוֹסֵף ס"ל וּכְמ"ש וּא"ש קוֹשְׁיַת בְּעַל אֶבֶן הַעֲזֹז הַגְּ"ל בְּזָה וּא"כ עַכ"פ נִדְּחָה בְּזָה ד' כְּת"ר נ"י הַגְּ"ל דְּכִינּוּ דְּגַם ר"מ ס"ל דְּאִין מְעַרְבִין בְּרַגְלֵי אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה אַע"ג דְּס"ל דְּתַחֲוּמִין דְּאִוְרֵייתָא א"כ מוֹכַרְח דְּהָא דְּאִין מְעַרְבִין אֶלְא לְדָבָר מְצֻנָה לֵאוּ לַעֲיַפּוּבָא הוּא פְּלָל דְּבִדְאוֹרֵייתָא א לְחֻלְקַת בְּזָה וְרַק מִדְּרַבְּנֵן בְּעֻלְמָא הוּא וְלִכְתַּחֲזִיקָה בְּלֵבָד וּא"ש ד' הַרְמַבִּין ו"ל הַגְּ"ל בְּזָה וּכְמ"ש בְּעַז"ה: [וְהַשְּׁנִיף עוֹד לְדַבְּרֵי הַגְּאֹן בְּעַל מְשַׁפְּנוֹת יַעֲקֹב בְּתַשׁוּבָה קִט"ו הַגְּ"ל יְבוֹאֵר אִי"ה לְקַמֵּן בְּסִי' ג' בְּזָה]: סִימָן ג' בְּעַז"ה יוֹם ב' י"ג אֶלוּל תְּקַצ"ח לִפ"ק שְׁאֵלָה רֵאוּי לְבָרַר הָא דְּתַנּוּ בְּסוֹפָה ל"ד אֶתְרוּג שֶׁל תְּרוּמָה טְהוּרָה לֵא יְטוּל וְאִם נְטוּל כְּשֶׁר אִם בְּכַהֵן דְּוּנְקָא הוּא דְּקַתְּנֵי מִתְּנִיתִין דְּאִם נְטוּל כְּשֶׁר וְיִוצֵא בּו' י"ח אֶבֶל אִם נְטוּלוּ יִשְׂרָאֵל אַף בְּדִיעֵבַד לֵא יִצָּא בּו' י"ח אוּ דְּלֵמָא אַף בְּיִשְׂרָאֵל קָאָמַר דְּיִצָּא בּו' בְּדִיעֵבַד וְאֵת"ל דְּגַם בְּיִשְׂרָאֵל קָאָמַר הֵתָם דְּאִם נְטוּלוּ יִצָּא אֶפְתִּי צְרִיף לְבָרַר אִם דְּוּנְקָא בְּשַׁאֲרֵי הַיָּמִים בְּלֵבָד הוּא דְּיִצָּא בּו' י"ח אוּ אַף בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן קָאָמַר דְּיִוצֵא בּו' י"ח בְּדִיעֵבַד וְהִישְׂרָאֵל וְהַכַּהֵן שְׁוִים בְּזָה (וְלִפִּי שְׁלֵא נִתְּבָרַר כ"כ דְּבָר זֶה בְּד' הָאֲחֵרוֹנִים ו"ל רֵאִיתִי לְהֵאָרִיף בְּדִין הַזֶּה קֶצֶת בְּעַז"ה וְיַעֲזֵן פִּי דְּבָר תְּשׁוּבַתִּי בְּזָה מִיִּשְׂרָאֵל לְד' הַגְּאֹן בְּעַל מְשַׁפְּנוֹת יַעֲקֹב בְּס' קִט"ו הַגְּ"ל ע"כ רֵאִינוּ לְבָרַר כָּאֵן ד"ז בְּעַז"ה)

תשובה גרסינו בסופה ל"ד במשנה אחרוג של תרומה לא יטול ואם נטל פשר וכתב הר"ן ז"ל שם וז"ל אם נטל כהן שהוא שלו פשר אפילו ביום ראשון עכ"ל [והתוי"ט ז"ל שם פ"ג מ"ה העתיק ל' הר"ן ז"ל בזה דבכהו דוקא דלא יטול מפני שמכשיר עכ"ל והוא תמוה ונראה דטס"ה וצ"ל דבכהו דוקא הוא דאם נטל פשר וכמו שנראה מד' הר"ן ז"ל הנז']: ואמנם התוס' ז"ל שם ל"ה גבי דמאי דמפרש טעמא דב"ה דאי בעי מפקר לנכסיה כו' פתבו וז"ל דלא הנה צריך להאי טעמא אלא משום דיש בו היתר אכילה לעני פמו לישראל דנפיק בשל תרומה דחזי לכהן עכ"ל וכ"כ רש"י שם ד"ה הרי יש בה היתר אכילה פי' לכהן וישראל נמי נפיק בה אם לקחה מפהו הואיל ויכול להאכילה לכן בתו כהן עכ"ל וכן הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל' לולב ה"ב כ' דאחרוג של תרומה לא יטול ואם נטל פשר עכ"ל ונראה מסתימת דבריו ז"ל בזה דס"ל דאף ישראל יוצא בו י"ח בדיעבד שלא כד' הר"ן הנז' וכדמשמע נמי פשטא דמתני' דסתמא קתני ואם נטל פשר דמשמע בפשיטו דאף ישראל יצא בו ידי חובתו [וכמש"ש התוי"ט ז"ל דאם איתא דבכהו דוקא הנה ליה לפרושי פמו שפי' התנא במשנה ה' פ"ב דפסחים] (וכן נראה עוד מד' הרמב"ם ז"ל הנז' בפשיטות דאפי' ישראל יצא בו י"ח מדכנייל התם לאחרוג של תרומה טהורה ושל מעשר שני פחדא וכ' דאם נטל פשר ומשמע דדינם שנה בזה לגמרי וכמו במעשר שני בירושלים שאין שייך לחלק בזה פלל בין ישראל לכהן ה"נ בתרומה טהורה דלכתחילה אף הכהן לא יטול ואם נטל אף ישראל פשר ויוצא בו י"ח וכד' התוס' הנז' בפשיטות דאף ישראל נפיק ביה י"ח הואיל וחזי לכהן ושללא כד' הר"ן ז"ל הנז' (ושיטת רש"י ז"ל הנז' דדקדק לפרש טעמא בזה הואיל ויכול ליתנו לכן בתו כהן יבואר להלן אי"ה) וגם הא דלא כנייל תנא דמתניתין ג"כ לתרומה ומעשר שני בירושלי' כהדדי דלא יטול ואם נטל פשר וכדכנייל להו הרמב"ם ז"ל הנז' יבואר ג"כ להלן בזה אי"ה] אף בד' הרמב"ם ז"ל יש לדקדק לכאורה דגבי אחרוג של דמאי שם פתב טעמא דכשר משום שאפשר שיפקיר נכסיו ויהיה מותר לו לאכול דמאי בעצמו ע"שוכ"כ בפ' המשנה דסופה הנז' ז"ל ומה שהתירו אחרוג של דמאי לפי שהדמאי אוכלין אותו עניים ואם רצה להקדיש נכסיו ויהי עני יהי זה האחרוג מותר לו לאכילה כו' עכ"ל והנה נודע כי הסוגיא הזאת דסופה ל"ה דמפרש טעמא דב"ה משום דאי בעי מפקר לנכסיו כו' דמיגרס גריסן בה' מקומות בש"ס אית מהון דאיתמר בדוקא פמו בברכות מ"ז ובפסחים ל"ה ויש מהם דלאו בדוקא פמו בשבת קכ"ז ובעירובין ל"א (וכמו שיתבאר להלן אי"ה) אף בסופה פאן אם הוא בדוקא או לאו דוקא נראה לכאורה דתליא בפלוגתא דהר"ן והתוס' הנז' וכמו שיתבאר לפנינו אי"ה).

ומזה יתבאר לנו גם דעת הרמב"ם ז"ל בזה שפמו שנתבאר אי"ה: [ובדרו' אגב נראה ליישב על מה שהקשו התוס' בברכות הנז' אהא דאר"ה שם תנא בש"א אין מאכילין את העניים דמאי כו' וכי ר"ה טעמא דב"ש אתי לאשמועינן כו' וכן הקשו בעירובין י"ז ובסופה פאן דמאי קמ"ל ר"ה במאי דב"ש פליגי ע"ש (ובאמת פאן בסופה בלאו הכי י"ל דלא קאתי רק לפרושי טעמא דב"ש דפוסל בדמאי דלא תימא משום דס"ל בעירובין ל' דאין מערבין לישראל בתרומה (ולהלן אי"ה יתבאר זה) וס"ל דלא אמרינן הואיל וחזי להאי כו' וגם אוילי לא ס"ל הך מיגו דאי בעי מפקר כו' וא"כ עכ"פ העני עצמו הנה יוצא בדמאי גם לב"ש וקמ"ל ר"ה דאינו פן אלא דב"ש לטעמיה דגם להעני עצמו אוסר לאכול

דמאי ונה דרף הש"ס בכ"מ לפרושי גם טעמא דב"ש וכמ"ש התוס' בכ"מ): אולם נ"ל לנישב הך דר' הונא גם בכל המקומות הנ"ל דבאמת בירושלמי רפ"ג דדמאי (שהובא בתוס' סנפה שם ד"ה מאכילין) פליגי ר' יונה ור' יוסי בהא דמאכילין עניינים דמאי דר"י מוק"ל בעניינים חברים דוקא ומשום שהם בעצמם מעשרין אבל לעניי ע"ה לא (ע"ש בירושלמי ובמפרש שם וכ"כ הגר"א ו"ל בפ"י הארוך דלר' יונה לע"ה לא משום דס"ל דאין מאכילין עניינים דמאי ודלא פתלמודא דידן ע"ש ובר"ש ו"ל מ"ש ע"ז ודבר תימא לר' יונה כו' ע"ש ומ"ש הרע"ב ו"ל אפ"י הם חבירים כו' צ"ע וע' בתוס' רעק"א ו"ל מש"ש ע"ד הרע"ב הנ"ל) ולהכי הביא ר' הונא הא דתני עלה דבש"א אין מאכילין לעניינים דמאי וע"כ דלעניינים שאינן מעשרין קאמרי ב"ש דאין מאכילין דהיינו עניינים ע"ה.

וע"כ דב"ה דפליגי ואמרי מאכילין כו' דגם לעניינים ע"ה מאכילין וכו' יוסי בירושלמי שם ומדפליגי ב"ש עלה ומזה מוכרח דלב"ה עניינים מותרים לאכול דמאי וא"צ לעשר ודלא כר' יונה הנז' וא"ש: ואזכיר דבר תמוה מה שראיתי פעת להגאון בעל תפארת ישראל ו"ל שכ' אהא דב"ש בסנפה פאן וז"ל וב"ש אע"ג דמודו בתרומה פליגי בדמאי אף דדמאי אפ"י לנפשי' חזי דאי בעי מפקיר לנכסי' נחזי ליה עכ"פ אינו רק מיגו ובאמת לא יתנו לעניינים וגם לא יפקיר נכסיו משא"כ הרומה דע"כ יתנו לפהו ומאכל פהנים הוא ודאי עכ"ל ובמחכ"ת העלים עיניו מהש"ס במקומו (וגם משאר מקומות הנ"ל) דטעמא דב"ש באמת משום דס"ל דעניי עצמו אסור לאכול דמאי וכמ"ש וגם מאי דפסיקא ליה דבתרומה גם הישראל נפיק ביה ומשום דחזי לכהו דבנדאי יתנו נעלם ממנו ד' ה"ר"ן ו"ל הנ"ל דבאמת ס"ל דלא נפיק ביה ישראל פלל וגם בתרומה שהפרישו הישראל מפירותיו שצריך ליתנו לכהו בחנם נראה לכאורה דגם לרש"י והתוס' ו"ל לא נפיק ביה הישראל ביו"ט ראשון דלאו לכהו הוא שאינו שלו ואין להישראל דין ממון עכ"פ בתרומה זו שהרי צריך ליתנו לכהו בחנם ואפ"י בטבל פתבו שם התוס' ד"ה אתיא דה"ט שאין יוצאין בטבל משום שיש להכהו ג"כ חלק בו והו"ל אתרוג השותפין (ולהלן א"ה) ותבאר בזה) ומ"ש רש"י ותוס' דישראל נמי נפיק בתרומה נראה לכאורה דאינו רק בתרומה שלקח הישראל מהכהו בממונו או שנתנו לו הכהו במתנה וכמ"ש רש"י ו"ל בהדיא בד"ה הרי יש בו היתר אכילה דישראל נמי נפיק ביה אם לקחה מכהו וכ"כ בד"ה הרי ישבו ד"מ דישראל נמי אם נתנה לו הכהו כו' ומוכרה לפהנים והדמים שלו עכ"ל וא"כ לא הו"ל להגאון בעל תפארת ישראל הנז' לומר דע"כ יתנו לכהו דמשמע דליתנו בחנם קאמר אלא דצריך למוכרו לכהו הו"ל דהיינו בתרומה שלקחה או נתנה לו הכהו במתנה וכמ"ש ועכ"פ כל דבריו בזה תמוהין הם וכמ"ש): ואמנם מ"ש רש"י ו"ל בד"ה הי"ב היתר אכילה הנז' וז"ל הואיל ויכול להאכילה לכהו פהו עכ"ל צ"ע באמת דאין זה ענין פלל להיתר אכילה מה שיכול להאכיל התרומה לקרובו הכהו פהו דהוא עצמו עכ"פ אין לו בה היתר אכילה ואי משום דכיון דחזי באכילה לכהו שפיר קרינו בי' היתר אכילה א"כ מה לי אם מותר באכילה לקרובו הכהו או לכהו אחר בעולם וכמו במערבין לישראל בתרומה דאמרינו הואיל נחזי לכהו בעולם ומאי עדיפותא ביה פהו קרוב מאחר וצ"ע ומצאתי פעת בס' בגין עולם להגאון מוהרי"א ו"ל (הנדפס בכמו י"ג שנה אחר פותבי תשובתי הנ"ל) שהאריך קצת ע"ד רש"י הנ"ל (בס' ל"ג אות ז ואות ט' שם) וכתב אח"כ

דמ"ש רש"י שיכול ליתנה לכו בתו פהו ע"כ לאו דוקא הוא ע"ש (וכן הגאון המחבר נ"י הביא לזה הכרח שם דאל"כ אתרוג שניתן במתנה ע"מ להחזיר אמאי יצא בו המקבל הא אינו יכול לאוכלו ע"ש והנה לא הזכיר שם בכל תשובתו בזה לד' הר"ן ז"ל הנז' דנראה דס"ל באמת דבעינן שיהי' ראוי לו לאוכלו בעצמו והיה לו לתמוה באמת ע"ד הר"ן הנז' ממתנה ע"מ להחזיר לפי דבריו אולם לענ"ד פשוט דאין הכרע מזה כלל דהא דפסלינו אתרוג שאין בו היתר אכילה היינו דוקא פשהוא אסור לאוכלו מצד עצמו משום צד איסורא דרביע עלי' אבל אתרוג המותר באכילה מצד עצמו רק שאי אפשר לו לאוכלו מפני שאינו שלו ודאי דסגי לי' אם יהי' אז שלו לכל הדברים עכ"פ כגון במתנה ע"מ להחזיר דלכל מילי הוי אז פשלו ממש ולכם קרינו בי' לכ"ד רק שאינו יכול לאוכלו אז מפני קיום תנאו בלבד שהיא צריף להחזירו בעין כל כה"ג ודאי דלכ"ע לא בעינן ביה שיוכל לאוכלו אז ג"כ פינו דקרינו ביה אז לכם לכ"ד והא דא' בב"ב קל"ז באחים שקנו אתרוג בתפיסת הבית ונטלו אחד כו' אם יכול לאוכלו דוקא יצא ע"ש שאני התם דאם אין יכול לאוכלו לא הו"ל אלא פאתרוג השנותפין ולא הוי שלו לבדו וע"ש ברש"ב"ם ובתו ד"ה אבל (שכ' דאם יש לנומן אתרוג כו' וצ"ע).

אמנם נלענ"ד באמת דחסרון הנזכר יש בד' רש"י הנ"ל וכצ"ל בד' רש"י בזה דישראל נמי נפיק ביה אם לקחה מכהו (ור"ל דכשלקחה מכהו ודאי הוי שלו ולכם קרינו ביה דאי משום היתר אכילה הרי חזי לכהו ואי משום דין ממון הרי יכול למוכרה לכהו אחר וקדלקמן בד"ה הי"ב ד"מ) [או אף אם הפריש התרומה מפירותיו נמי] הואיל ויכול [ליטול סלע מישראל אחר פדי'] להאכילה לכו בתו פהו כצ"ל ור"ל דאף פשהפריש מפירותיו והרי ע"כ הוא צריף ליתנו לכהו בחנם אפ"ה עכ"פ הרי יש לו להישראל טובת הנאה בתרומה שלו וכדא' בבכורות כ"ז שיש בו טובת הנאה לבעלים פיצד ישראל שהפריש תרומה מכריו ומצאו ישראל אחר וא"ל הא לה סלע זה ותנהו לכו בתו פהו ע"ש ולזה נתפנון רש"י ז"ל במ"ש להאכילה לכו בתו פהו (ור"ל דאלו פהו אסור לו ליתן פלום אף בעד פהו אחר פדאמר התם ומשום דנראה פכהו המסיי' כו' ע"ש): ואולם נראה פשוט לכאורה שאין זה רק למ"ד דטובת הנאה ממון דלדידן' שפיר י"ל דמשום טובת הנאה שיש לו ביה יש לו דין ממון בתרומה שלו ושפיר מקרי לכם וכמ"ש רש"י גבי תרומה שלקחה מכהו וכמש"ל (ועיין בס' ב"ע אות י"א שם) ולפ"ז יש לדקדק לכאורה בזה שהרי רש"י ז"ל קאי הקא על מ"ד דבעינן היתר אכילה דהוא רב חניא בר אבין פדמסיק שם דתסתים דר' אסי דאמר דין ממון ע"ש וא"כ ר"ח בר אבין הוא דאמר הקא דבעינן היתר אכילה והרי לדידיה לכאורה לא מצינו למימר דתרומה פיד ישראל הוי שלו ע"י טובת הנאה שיש לו ביה כמ"ש שהרי פקדושין נ"ח מוק"ל ר"ח בר אבין למתני' דהתם דהמקדש בתרומות כו' דבשנפלו לו טבלים מבית אבי אמו פהו דוקא מירי הא לא"ה משמע דס"ל לר"ח בר אבין דטוה"נ אינו ממון (אע"ג דמביע"ל התם ביה מר"ה ע"ש) וא"כ איף כ' רש"י ז"ל לדידן' דגם תרומה שהפריש הישראל מפירותיו (לפי הגהתי הנ"ל) הוא שלו ע"י טוה"נ פנ"ל: ואמנם י"ל דבאמתהרי ר"ח בר אבין לא בעי דין ממון כלל וכדמסיק הש"ס ורק רב אסי הוא דבעי דין ממון התם ולדידן' שפיר כ' רש"י ז"ל דיש לו טוה"נ פנ"ל די"ל דס"ל דטוה"נ ממון וכמ"ש: אף מ"מ צ"ע דלכאורה נ"ל דהא דמסיק דמ"ד דבעי היתר אכילה לא בעי דין ממון דהיינו דוקא פשיש

לו היתר אכילה בעצמו כמו מעשר שני בירושלים שיכול לאוכלו בעצמו אף שאין לו בו דין ממון לר"מ שם אבל אם הוא אסור לאוכלו כגון אם הוא טמא דאסור במע"ש כדנפק"ל מקרא ביבמות ע"ג ע"ש) או שמתו אחריו מחמת מקלה דאסור ג"כ במע"ש (כדנפ"ל שם ע"ד מג"ש ע"ש) דבעצמו אין לו בו היתר אכילה ורק משום דחזי לאחרני ל'ד' רש"י ונתוס' ה"ל וגם אין בו דין ממון לר"מ וכן בתרומה ב"ד ישראל שהפריש בעצמו מפירותיו דאין לו בו בעצמו היתר אכילה וגם אין לו דין ממון ל"ד טוה"נ אינו ממון א"כ לא קרינו ביה לך פלל דכל בכה"ג שבעצמו אין לו בו היתר אכילה אפשר דמודה ר"ח בר אבין דבעי עכ"פ דין ממון דאל"כ במאי הוי לךם וא"כ אפתי תקשה דר"ח בר אבין דהקא מדר"ח בר אבין דקדושין ה"ל וכמ"ש ואולי י"ל דרש"י ז"ל גרס הקא כגי' הכ"מ בפ"ו מ"ה ביפורים ה"ד דגרס ר' חייא סתמא ולא ר"ח בר אבין (וע' בהגהות מהרי"ב ז"ל) וא"ש: (ואף משכ"ל דלטמא דאסור במעשר שני הו"ל כאין לו בו היתר אכילה נראה לכאורה דאינו פן דגם לד' ה"ר"ן ז"ל דוקא בתרומה לישראל שאין היתר לאיסורו עוד לעולם (דבשאלה נמי אי אפשר לאחר שבא ליד פהו כדא' בנדרים נ"ט וע' תוס' עירובין ל' ד"ה תרומה וצ"ע) אבל אם יש היתר לאיסורו כגון פהו טמא בתרומה אפשר דגם לה"ר"ן ז"ל נפיק ביה (ולתלן יתבאר א"ה): ואמנם לפ"ד הגהתי ה"ל שכ' דגם בתרומה שהפריש מפירותיו הו"ל בו דין ממון להישאר ל'ד' רש"י ה"ל.

צ"ל דמ"ש התוס' (והרמב"ם ז"ל בפ"ח ה"ב שם) דאין יוצא בטבל משום שמעורב בו תרומה שהוא חלק הפהו דאו משום דס"ל באמת. דטוה"נ אינו ממון וא"כ באמת בתרומה שהפריש משלו אין בו דין ממון להישאר ל'ד' דטוה"נ אינו ממון ומ"ש התוס' דנפיק ביה הישראל בתרומה אפשר דרק בשקנה מכהו קאמרי (וע' ברמב"ם בפ"ז מהל' נדרים הל' י"א ובכ"מ שם) או משום דס"ל דטבל דלא חזיא השתא לשום אדם רק משום שאפשר לתקנו ודאי גרע טפי מתרומה דחזי השתא לכהו וכמ"ש התוס' בעירובין ל' ד"ה ולפרוש ע"ש ועוד יתבאר א"ה ב"ה): (ומ"ש הרמב"ם ז"ל בפירושו הנז' שאם רצה להקדיש נכסיו כו' ושינה מלשון הש"ס בזה דקאמר דאי בעי מפקיר לנכסיו כו' (וכן הוא בכל המקומות ה"ל וכ"כ ג"כ בחיבורו פנ"ל) צ"ע לכאורה (ולא ראיתי עזנה אם הרגישו המפרשים ז"ל בזה) ובאמת גם על הש"ס בכל המקומות ה"ל יש לתמוה לכאורה לאידך גיסא דלמה לא נקט הש"ס באמת האי טעמא דאי בעי מקדיש לנכסיו וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ומהו סוגיא דסופה הנז' (וכן משבת ומערובין ומפסחים ה"ל) הנה יש להביא ראיה לכאורה מזה לד' הסוברין דמותר להפקיר בשבת ויו"ט (וע' בשער המלך פאן בפ"ח מהלכו' לולב ה"ב שהביא דעות הראשונים והאחרונים ז"ל בזה וע' במ"א ס"ס י"ג וע' עירובין ע"א אסתלוקי רשותא בשבת שפיר דמי וצ"ע) ולמ"ש לכאורה מוכרח ביותר מדלא נקט הש"ס טעמא דאי בעי מקדיש כו' וע"כ משום דביו"ט ראשון קאי ואין מקדישין ביו"ט (כדתנן בביצה ל"ו) ומוכרח דהפקר ביו"ט עכ"פ קילי מהקדש (ובבבב"מ ז"א אגב אחרני ה"ל נקט לה נמי התם הכי): ומיהו לד' הרמב"ם ז"ל ה"ל צ"ל דאף דאין מקדישין ביו"ט.

מ"מ לא קפדינו אלא שיהא ראוי לאכילה באיזה זמן אע"ג דהשתא לא חזי ליה הדמאי לאכילה משום דאסור להקדיש נכסיו היום מ"מ פינו דבחול חזי ליה ע"י הקדש מקרי שפיר חזי ליה דקרא לא פתיב שיהיה ראוי לךם ביו"ט עצמו (וכמ"ש הגאון בעל שעה"מ

ז"ל שם דע"כ צ"ל סבָּרָא זו לד' הָרִיטְבֵּ"א ז"ל בְּשִׁטָּה כ"י בְּשַׁבַּת ק"כ ע"ש): [ונ"מ לדינא בְּזַה דלד' הָר"ן ז"ל הנז' דְּסָבִירָא לִיהַ דבְּאֲתָרוּג דְּוָקָא דְחֻזִי לִי בְּעֵינֵי וְלֹא אֲמָרִינֵי בִּי מִיגֹו דְחֻזִי לְהֵאִי כּו' וּכְמ"ש וּא"כ הִי נִרְאֶה לְכֹאֲרָה דלד' הָר"ן ז"ל הנז' דְּגַם הִפְהֹו אִינֵו יוֹצֵא בְּאֲתָרוּג שְׁל הָרוּמָה טְהוּרָה רַק אִם הוּא טְהוּר אֲבָל אִם הִיָּה טְמֵא וְהִתְרוּמָה טְהוּרָה (פְּגוֹן שְׁלֹא הִנְכָּשֶׁר וְלֹא נִגְע הָאֲתָרוּג בְּלוּלָב פְּשִׁיָּה לַח מִמֵּינִי) אֲפָשֶׁר דְּלֹא יֵצֵא בּו י"ח פִּינֵן דְּלֹא חֻזִי לִי דְכֹהֵן טְמֵא בְּתָרוּמָה טְהוּרָה בְּמִבִּיד"ש וּמִשׁוּם דְחֻזִי לְטְהוּר הָרִי לֹא ס"ל לְהָר"ן ז"ל וּכְמִש"ל אִף לְמ"ש הַשְּׁעָה"מ הַנְּ"ל דְהִקְרָא לֹא הִקְפִיד שְׁיִהְיֵי רְאוּי לְכֶם בִּי"ט עֲצָמוּ דְוָקָא וּכְמ"ש וְע' בְּשׁו"ת שֵׁיבַת צִיּוֹן סִ' ט"ז שְׁנֹסְתַּפֵּק שָׁם בְּדִין זֶה בְּאֲתָרוּג שְׁאֲסוּר מִשׁוּם מְוָקָצָה בִּי"ט ע"ש וְלֹא זָכַר שָׁם לְדַבְרֵי הַשְּׁעָה"מ הַנְּ"ל בְּזַה אִף בְּסִ' י"ז שָׁם בְּאֲתָרוּג שְׁל טְבָל כ' שֶׁהוּא נִשְׁעָן בְּזַה עַל הַשְּׁעָה"מ ע"ש וְכָל דְּבָרָיו שָׁם צ"ע (וּכְמ"ל) א"כ י"ל דְּגַם פֹּהֵן טְמֵא יוֹצֵא בּו י"ח גַּם לְהָר"ן ז"ל מִשׁוּם שְׁעַכ"פ יֵשׁ זְמַן שְׁגַם לְהִפְהֹו זֶה עֲצָמוּ יֵהִי הָאֲתָרוּג מְוָתֵר בְּאֲכִיל' פְּשִׁיטְבֹּל וְיִהְיֵי לוֹ הַעֲרַב שְׁמֵשׁ אַחַר זְמַן [וּמִיָּהוּ בְּזְמַן הַזֶּה שְׁאִין לָנוּ אֲפֹר פָּרָה וְהִפְהֹו נְטֵמָא בְּטוּמְאַת מַת.

צ"ע אִם יֵצֵא בּו י"ח לְהָר"ן ז"ל פִּינֵן דְּלִדְיָדִי לֹא יֵהִי הָיִתֵר לְאֲוָכְלוּ כ"ז שְׁאִין לָנוּ אֲפֹר פָּרָה בְּעו"ה] (אִף בְּלֹא"ה בּוּזֵה"ז נְדָאִי דְּגַם לְד' הַתּוֹס' הַנְּ"ל גַּם הִפְהֹוֹנִים אִין יוֹצֵאִין כָּלִל בְּאֲתָרוּג שְׁל תְרוּמָה טְהוּרָה דְּגַם כָּל הִפְהֹוֹנִים כְּנֵלְמֵי טְמֵאִי מִתִּים הֵם וּכְמ"ש הַמ"א סִ' שִׁפ"ו ס"ק ט' דְּעַכְשָׁיו אִין תְרוּמָה טְהוּרָה רְאוּיָה לְשׁוּם אָדָם ע"ש): אִף צָרִיף לִינִישָׁב מֵאִי דְלֹא נִקְיֵט הַרְמַב"ם ז"ל טְעָמָא דְהִפְקֵר דְּאֲמָרוּ בְּש"ס וּנְקִט טְעָמָא דְהִקְדָּשׁ שְׁלֹא נִזְכָּר בְּש"ס כָּלִל: וְלְכֹאֲרָה י"ל דְּלְמֵאִי דְקִי"ל דְהִפְקֵר בְּתוּף שְׁלִישָׁה יָמִים יְכוּל לְחַזוֹר בּו כּוּדָא בְּנִדְרִים מ"ג (וְע' בְּרַמְב"ם פ"ב מֵהֵל' נְדָרִים הֵל' י"ז וּבִנ"מ שָׁם שְׁהִבִיא ד' הָר"ן ז"ל דְּתוּף ג' יָמִים אִף אִם זָכָה בּו אַחַר לֹא זָכָה כְּלוּם וּכ"ש אִם חָזַר וְזָכָה בּו הוּא דְל"ה כְּזוֹכָה מִן הַהִפְקֵר וְדִלֹא פְהָרָא"ש ז"ל ע"ש וְע' בְּחו"מ ס' רע"ג ס"ק ט' וּבְסִמ"ע שָׁם בְּשֵׁם הָרֵא"ש ז"ל דְּבִתּוּף שְׁלִישָׁה יָמִים אִפִּי קוֹנְדָם שְׁחֻזָר בּו אִין שָׁם הִפְקֵר עָלָיו וְחִיב בְּמַעֲשֵׂר ע"ש) וּא"כ אִי מִשׁוּם טְעָמָא דְהִפְקֵר הָרִי עֲדִינֵן הַיּוֹם לֹא חָל הַהִפְקֵר עַד ג' יָמִים וּכְמ"ש וּא"כ עֲדִינֵן לֹא חֻזִי לִי הַיּוֹם דְּמֵאִי וּמִשׁוּם הִכִּי הִנְצָרָה הַרְמַב"ם ז"ל לְחַדָּשׁ בְּזַה טְעָמָא דְהִקְדָּשׁ וּכְמ"ש (וְאֲמַנָּם כָּל סוּגְיוֹת הַש"ס הַנְּ"ל דְּנִקְיֵט טְעָמָא דְהִפְקֵר בְּאֲמַת יֵשׁ לִינִישָׁב ג"כ בְּזַה וּכְמ"ל אֲבָל בְּאֲמַת כָּל זֶה לִיתָא דְאַחַר דְּכָבֵר פְּתִבְנוּ דְצ"ל דְס"ל לְהַרְמַב"ם כְּד' הַשְּׁעָה"מ הַנְּ"ל דְלֹא בְּעֵינֵי שְׁיִהְיֵי רְאוּי לְכֶם בִּי"ט עֲצָמוּ וּכְמִש"נ וּא"כ ה"נ בְּהִפְקֵר פִּינֵן דְאַחַר ג' יָמִים שְׁפִיר יֵהִי חֻזִי לִי לְכֶם קָרִינֵן בִּיָּה וְצ"ע (וּבְלֹא"ה אִין לְדִקְדָּק ע"ד הַרְמַב"ם ז"ל מִהָדָּ דְעֲרַכִין כ"ח דְּאֲסוּר לְאָדָם לְהִקְדִישׁ כָּל נְכָסָיו (וְע' בְּרַמְב"ם פ"ו מֵהֵל' עֲרַכִין ה"ב דְּפִסְק דְּבִדְעֵבֵד חָל הַהִקְדָּשׁ וְע"ש בְּכ"מ וְעַכ"פ הָרִי יֵשׁ בּו אִסוּר תוּרָה לְכַתְחֻלָּה) דִּי"ל דְס"ל דְיְכוּל לְהִקְדִישׁ וּלְשַׁיֵּר לוֹ פְּחוֹת מְמֵאֲתִים זֹז דְלִגְבֵי הַקְדָּשׁ אוּלִי הָנִי שְׁיֹור וּמ"מ הָנִי עֵנִי בְּזַה לְעֵנִין דְּמֵאִי וְצ"ע וּכְמ"ל) (וּבְמִק"א יְבוֹאֵר בְּזַה אִי"ה) וְיֵשׁ לְדִקְדָּק לְכֹאֲרָה בְּד' הַרְמַב"ם ז"ל הַנְּז' דְלָמָּה כָּתַב כָּאֵן בְּאֲתָרוּג שְׁל דְמֵאִי הַטְעַם מְפָנִי שְׁאִם יִפְקִיר כּו' וְיִהְיֵי מְוָתֵר לוֹ כּו' וּבְפ"א מֵה' עִירוּבִין הַט"ו כ' וְז"ל אֲבָל מְעַרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין בְּדְמֵאִי מְפָנִי שְׁרֵאוּי לְעֵנִיִים עַכ"ל וְהָרִי בְּאֲמַת בְּש"ס כָּלִל הַמְקוּמוֹת הַנְּ"ל אֲמָרוּ רַבָּנֵן בְּטְעָמָא מִשׁוּם דְּאִי בְּעֵי מְפָקֵר לְנִכְסֵי כּו' וּמ"מ לֹא הִעֲתִיק הַרְמַב"ם ז"ל בְּהֵל' עִירוּבִין הַנְּ"ל לְשׁוֹן הַש"ס בְּזַה מִשׁוּם דְּבְּאֲמַת כ' הַתּוֹס' שָׁם דְהָדָּ טְעָמָא דְאִי בְּעֵי מְפָקֵר לְנִכְסֵי כּו' שְׁאֲמָרוּ גְבִי

מְעַרְבִין בְּדַמְאֵי לָא אֶצְטְרִיף אֱלָא לְסוּמְכוּס דְסְבִירָא לִי שָׁם כ"ז דְּאִין מְעַרְבִין לִישְׂרָאֵל
בְּתַרוּמָה מְשׁוּם דַּס"ל דְּמִיּוּדֵי דְחֻזֵי לִיה בְּעֵינֵן אַבְל לְרַבְּנָן דְּאִמְרֵי דְּמְעַרְבִין לִישְׂרָאֵל
בְּתַרוּמָה מְשׁוּם דְּחֻזֵי לִכְהֵן לָא הִיָּה צְרִיף בְּאַמַּת גְּבִי דְּמַאֵי טַעְמָא דְּאִי בְּעֵי מְפָקִיר וְחֻזֵי
לִיה כּו' דְּבִלָּא"ה הָרִי חֻזֵי לְעֵנִיִּים וְכַמְש"ש הַתּוֹס' וְלִהְיֵי שְׁפִיר כ' הֶרְמַב"ם ו"ל גְּבִי דְּמַאֵי
טַעְמָא דְּרֵאוּי לְעֵנִיִּים אַף שְׁבַש"ס לָא אָמְרוּ פִּן מְשׁוּם דְּהֶרְמַב"ם ו"ל פֶּסֶק שָׁם בַּהִי"ד
פְּרַבְּנָן דְּסוּמְכוּס דְּכָל אֲנָכְל שְׁמֹנְתָר בְּאַכִּילָה אַע"פ שְׁאָסוּר לְזֵה הַמְּעַרְב ה"ז מְעַרְב בּו כּו'
וְלָכֵן כ' בְּפִשְׁיטוּת בְּדַמְאֵי הַטַּעַם שְׁרֵאוּי לְעֵנִיִּים וְשִׁנְיָה מְטַעַם הַש"ס בְּזֵה וְכַמ"ש וַא"כ
הַקְּשָׁה טוֹבָא דְּלָמָּה בַּהִל' לִוְלָב הַנ"ל הֶעֱתִיק שְׁפִיר טַעְמָא דְּהַש"ס בְּדַמְאֵי מְשׁוּם שְׁאָפְשָׁר
שְׁיַפְקִיר נְכֶסֶיו כּו' וְהָרִי בְּאַמַּת גַּם בְּאַתְרוּג כ' הַתּוֹס' דְּלָא הָוָה צְרִיף לַהֲדָה טַעְמָא דְּאִי בְּעֵי
מְפָקִיר כּו' אֱלָא מְשׁוּם דְּחֻזֵי לְעֵנִי וְכַמוּ בְּתַרוּמָה לִישְׂרָאֵל וְכַמְש"ל וְלָא נִקְט בַּש"ס שָׁם הָדָה
טַעְמָא רַק אִיּוּדֵי דְּבִפְסוּחִים ל"ה וּבְבִרְכוּת מ"ז דְּהַוְצָרָה שָׁם לַהֲדָה טַעְמָא דְּאִי בְּעֵי מְפָקִיר
כּו' מְשׁוּ"ה נִקְט לַהֲדָה טַעְמָא גַּם בְּשָׂאָר דְּנֹקְתָא אַע"ג דְּלָא אֶצְטְרִיף וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּעִירוּבִין
ל"א הַנּו' (אַף בְּתוֹס' שַׁבַּת קכ"ז כ' דְּכִיּוֹן דְּמִשְׁפַּח טַעְמָא דְּאַפִּי לְדִידֵי מְצִי חֻזֵי אָמַר עַכ"ל
וְה"ט הִיָּה י"ל שְׁפִיר גַּם בְּאַתְרוּג שְׁל דְּמַאֵי דַּע"ג דְּנִדְּאֵי אָמְרִינָן בִּי דְּמִיּוּדֵי דְּחֻזֵי לַהֲדָה
כּו' מְפָל מְקוּם פִּינָן דְּמִשְׁפַּח טַעְמָא בְּדַמְאֵי דְּאַפִּי לְדִידֵי מְצִי חֻזֵי אָמַר וּבְהִיָּה הִיָּה י"ל
בְּפִשְׁיטוּת גַּם ד' הֶרְמַב"ם בְּאַתְרוּג שְׁל דְּמַאֵי הַנ"ל אִוְלָם בְּאַמַּת אִין נִרְאָה פִּן מַד' הֶרְמַב"ם
ו"ל שְׁהָרִי בְּשַׁבַּת שָׁם שִׁנְיָה ג"כ הֶרְמַב"ם ו"ל בְּאַמַּת מְלִשׁוֹן הַש"ס שָׁם וְכ' בַּפ' כ"ה מַה'
שַׁבַּת הִי"ט דְּהַדְּמַאֵי מְוֹתָר לְטַלְטַל מְפָנֵי שְׁרֵאוּי לְעֵנִיִּים עַכ"ל וְכַמ"ש בַּה' עִירוּבִין הַנ"ל
(וְמִיָּהוּ בְּשַׁבַּת שָׁם י"ל דְּאוּלֵי הִיָּה לִי פִּן הַגִּירָס' בַּש"ס וְכַמ"ש בַּחִי הַרְשָׁפ' א"ל שָׁם
בְּאַמַּת דִּי"ג הַתָּם בַּגַּמ' בְּהַדְּל' מְשׁוּם דְּחֻזֵי לְעֵנִי עַ"ש) וַא"כ וְדַאֵי דְּתַקְשָׁה טוֹבָא עַכ"פ
דְּלָמָּה בַּה' לִוְלָב הַנ"ל כ' שְׁפִיר טַעְמָא דְּהַפְקָר הַנ"ל אַע"ג דְּלִכְאוּרָה לָא אֶצְטְרִיכִינָן נְמִי
הַתָּם לַהֲדָה טַעְמָא פְּלָל וְכַמ"ש הַתּוֹס' הַנ"ל]: וּמִדְּשִׁנְיָה הֶרְמַב"ם טַעְמֹו בַּה' לִוְלָב הַנ"ל
מַמ"ש בְּעַצְמוֹ בְּשִׁנְיָה הַמְּקוּמוֹת בַּה' שַׁבַּת וְבַה' עִירוּבִין הַנ"ל וְכַמ"ש נִרְאָה פְּשׁוּט לְכַאוּרָה
דְּבַאמַּת ד' הֶרְמַב"ם ו"ל כַּד' הֶר"ן ו"ל בְּזֵה דְּבַאמַּת רֹג' ס"ל וְדַאֵי דְּמִיּוּדֵי דְּחֻזֵי לִיה בְּעֵינָן
וּמְשׁוּ"ה שְׁפִיר הַוְצָרָה הֶרְמַב"ם ו"ל לְפָרֵשׁ הַטַּעַם בְּדַמְאֵי שָׁם שְׁאָפְשָׁר שְׁיַפְקִיר נְכֶסֶיו
וְחֻזֵי לִיה בְּעַצְמוֹ וְכַמ"ש וְשִׁלָּא כַד' הַתּוֹס' הַנ"ל (וּמַמַּאֵי דְּסַתְּם דְּבְרִיו גְּבִי תַרוּמָה טְהוּרָה
אִין הֶכְרַע כ"כ דְּהֶעֱתִיק רַק לְשׁוֹן הַמְּשִׁנְיָה וּמַאֵי דְּנִפְרָשׁ בְּמִשְׁנָה נִפְרָשׁ ג"כ בְּדְּבָרֵיו ו"ל
בְּזֵה וְכֵן לְהָא דְּכִיּוֹן לְתַרוּמָה טְהוּרָה וּמַע"ש פְּהַדְּדֵי שָׁם ג"כ אִין רֵאִי כ"כ שְׁהָרִי גַּם
בַּמַּע"ש מִשְׁכַּח"ל שִׁלָּא יְהִי רֵאוּי לְאַוְכְלוּ וְכַמְש"ל וַע"כ דְּאִי ס"ל פְּהַר"ן בְּזֵה צְרִיכִין אָנוּ
לְפָרֵשׁ דְּלַגְבְּרֵי דְּחֻזֵי לִי קַאמ' בַּמַּע"ש וְכֵן י"ל בְּתַרוּמָה דְּבָכְל חַד לַגְּבְרֵי דְּחֻזֵי לִיה קְאָמַר
וַא"כ גַּם מְזֵה אִין רֵאִי): וְאַמְנָם בְּתַחֲזִילָה נִרְאָה לְבָאָר עֵיקָר טַעְמָא דְּהֶר"ן ו"ל בְּזֵה דְּלָמָּה
לָא אָמְרִינָן בְּאַמַּת גְּבִי אַתְרוּג נְמִי הָדָה טַעְמָא דְּמִיּוּדֵי דְּחֻזֵי לַהֲדָה כּו' כְּמוֹ בְּעִירוּב דְּקִי"ל
פְּרַבְּנָן דְּסוּמְכוּס הַנ"ל וְכַמ"ש (וּמְשׁוּם דִּין מְמוֹן הָרִי פְּכָר כ' דַּמְשַׁכַּח"ל עַכ"פ בְּשִׁנְפְּלוּ לוֹ
מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ פְּהֵן אוֹ אִם נָתַן לוֹ הַפְּהֵן הַתַּרוּמָה בְּמִתְנָה שְׁהַתַּרוּמָה שְׁל יִשְׂרָאֵל וְכַמ"ש
רַש"י ו"ל וְכ"ש לְמ"ד דְּטוֹבַת הַנְּאָה מְמוֹן דְּאַף בְּתַרוּמָה שְׁהַפְרִישׁ מִפְּקִירוּתֵיו לְעוֹלָם הו"ל
דִּין מְמוֹן לְהִישְׂרָאֵל וְכַמְש"ל לְהַגִּיָּה בַד' רַש"י הַנ"ל): וְנִרְאָה לִי לְהַבִּיא סִינְעֵתָא מַד' הֶר"ן
ו"ל הַנּו' לַד' הַגָּאוֹן בְּעַל מְשִׁפְנוֹת יַעֲקֹב נ"י בְּתַשׁוּבָה ס' קַט"ו שְׁהַעֲלָה שָׁם לִישְׁב ד' רַש"י
ו"ל בְּפִסְחִים כ"ג [שַׁכ' אֵהָא דְּמִיּוּדֵי הַתָּם מִמְתַּנְיָתִין דְּמְעַרְבִין לִישְׂרָאֵל בְּתַרוּמָה דְּתַרוּמָה

מוֹתֵר בְּהִנָּאָה לְהִישָׁרְאֵל וּפִי רִס"י ז"ל דְּמִשׁו"ה מְעַרְבִין לְיִשְׂרָאֵל בְּתֵרוּמָה מְשׁוּם דְּאִי
בְּעֵי מִתְשִׁיל עֲלֵי כּו' וְהִדָּר מְפָרִישׁ עֲלֵי כּו' עַכ"ל וְהוּא תְּמוּהָ לְכֹאֲוֶרָה שְׁהָרִי הֵךְ טַעְמָא
דְּאִי בְּעֵי מִתְשִׁיל כּו' לֹא נִצְרָךְ בְּאַמַּת רַק לְסוּמְכוּס כְּדֹא בְּעִירוּבִין ל' אֲבָל מִתְנִי דְּמְעַרְבִין
כו' דְּרַבְּנָן קְאָמְרִי לֵה הֵתָם טַעְמִיָּהוּ בְּאַמַּת מְשׁוּם הוּאִיל וְחֻזִי לְכַהֵן כְּדֹאִי שָׁם כ"ח וּכ"כ
הַתּוֹס' בְּאַמַּת בְּפִסְחִים שָׁם ע"ש וּכ' הַגָּאוֹן הַגָּ"ל לְיִנְשֵׁב ד' רִש"י הַגָּ"ל מְשׁוּם דְּלְכֹאֲוֶרָה
תִּקְשָׁה הֵהֵם דְּאִין רֹאֵיהּ דְּתֵרוּמָה מוֹתֵר בְּהִנָּאָה לְיִשְׂרָאֵל דְּדִילְמָא מְשׁוּם דְּאִין מְעַרְבִין אֲלֵא
לְדַבֵּר מְצֻנָה וּמְצֻנָה לֹא לְהַנּוֹת גִּיתְנֵנוּ וְכוּן הִקְשׁוּ הַתּוֹס' שָׁם בְּאַמַּת וְלִכּוֹן כ' רִש"י ז"ל לְיִנְשֵׁב
זֹאת בַּמ"שׁ לְפָרֵשׁ שָׁם טַעְמָא דְּמְעַרְבִין בְּתֵרוּמָה מְשׁוּם דְּאִי בְּעֵי מִתְשִׁיל כּו' וּכ' שָׁם הַגָּאוֹן
הַגָּ"ל ז"ל דַּע"כ סָבַר דְּמַחְלֻקָתָא רַבְּנָן וְסוּמְכוּס הוּא אִי תְּחוּמִין דְּאוֹרֵייתָא דְּלָמָּד תְּחוּמִין
דְּאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵן דְּחֻזִי לִיהּ דְּוִקָא וַא"כ כִּינּוֹן דַּע"כ צ"ל מְדַס"ל לְסוּמְכוּס דְּבְּעֵינֵן דְּחֻזִי לִיהּ
דְּוִקָא דַּע"כ סָבִירָא לִיהּ לְסוּמְכוּס פְּרַבִּי ר"מ בְּהָא דְּתְּחוּמִין דְּאוֹרֵייתָא א"כ ע"כ צ"ל
דַּס"ל עֵיקָר עִירוּב בְּפִת וַא"כ ע"כ ס"ל דְּמְעַרְבִין אָף לְדַבֵּר הֶרְשׁוּת (וּכְמַש"ל בַּס' ב'
מְשֻׁמוּ בְּזָה) וְלָמָּד דְּמְעַרְבִין אָף לְדַבֵּר הֶרְשׁוּת וְדֹאִי דְּשִׁפִּיר מִיְיָתִי מֵהֵךְ דְּמְעַרְבִין בְּתֵרוּמָה
דַּע"כ מוֹתֵר בְּהִנָּאָה וְאָף דְּסוּמְכוּס פְּלִיג בְּאַמַּת וּס"ל דְּאִין מְעַרְבִין בְּתֵרוּמָה הָרִי טַעְמִי
דִּידִין אֵינּוּ אֲלֵא מְשׁוּם דַּס"ל דְּכָל דְּבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת גְּזָרוּ עָלָיו בַּהֲשַׁמ"שׁ וְכַדָּא שָׁם
ל' וַא"כ טַעְמִי דְּרַבְּנָן דְּפְּלִיג עֲלֵי אֵינּוּ אֲלֵא מְשׁוּם דַּס"ל דְּלֹא גְּזָרוּ כּו' וַא"כ שִׁפִּיר כ'
רִש"י הַטַּעַם מְשׁוּם דְּאִי בְּעֵי מִתְשִׁיל עַכ"ל בְּזָה ע"ש: וְהִנֵּה אָף כִּי כָּל דְּבָרֵינוּ בְּזָה תְּמוּהִין
הֵם לַעֲנֵד וּכְמוֹ שְׁיִתְּבָאֵר אִי"ה מ"מ יֵשׁ לָנוּ לְחֻזַּק קִצָּת אֵת דְּבָרֵינוּ בְּזָה בְּתַחֲלָה מִתּוֹךְ
קְוִשֵׁת הַתּוֹס' בְּעִירוּבִין שָׁם ל' ד"ה לֹא נִחְשְׁדוּ אֵהָא דְּאָמַר הֵתָם אֲלִיבָא דְּסוּמְכוּס וְלִיפְרוּשׁ
עֲלֵי מְמָקוּם אַחַר וּמְשַׁנֵּי דְּלֹא נִחְשְׁדוּ חֲבֵרִים לְתֵרוּם שְׁלֵא מִן הַמְּוִקָּף וְהִקְשׁוּ שָׁם בְּתוֹס'
דְּהָרִי לְדַבֵּר מְצֻנָה כְּגוֹן מְשׁוּם כְּבוֹד שְׁבֵת מוֹתֵר לְתֵרוּם אָף שְׁלֵא מִן הַמְּוִקָּף וְאִין מְעַרְבִין
אֲלֵא לְדַבֵּר מְצֻנָה ע"ש וְלֵד דְּהָרִי הַגָּאוֹן הַגָּ"ל א"ש בְּפִשְׁטוּת דְּלְסוּמְכוּס קְיָיִמִין הֵתָם וְלִדִּידִין
שִׁפִּיר מְשַׁנֵּי דְּלֹא נִחְשְׁדוּ כּו' דְּהָרִי סוּמְכוּס ע"כ ס"ל דְּמְעַרְבִין אָף לְדַבֵּר הֶרְשׁוּת וּכְמַ"שׁ
וַא"ש: אֲמָנָם בְּאַמַּת עֵיקָר יְסוּדוֹ בְּזָה תְּמוּהָ לַעֲנֵד דְּבָרֵינוּ מְצִינּוּ עוֹד תְּנָאִי דַּס"ל בְּהָא
פְּסוּמְכוּס דְּאִין מְעַרְבִין לְיִשְׂרָאֵל בְּתֵרוּמָה וַא"פ"ה ס"ל דְּתְּחוּמִין דְּרַבְּנָן דְּהָרִי רִש"י ז"ל
כְּתַב בַּר"פּ בְּכָל מְעַרְבִין ד' כ"ז אֵהָא דְּאָמַר ר' הוּדָא דְּמְעַרְבִין לְכַהֵן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת מְפָנִי
שְׁיָכוֹל לְחוּץ כּו' אֲלֵמָא חֻזִי לִיהּ עַכ"ל וּכ"כ שָׁם בַּתּוֹד"ה מְפָנִי דַּלְרִי מְשַׁמַּע דַּס"ל
פְּסוּמְכוּס מְדַקְאֵר וְלֵאכּוֹל כּו' ע"ש וּכ"כ רִש"י שָׁם ל' ד"ה שְׁמִי אֵהָל דְּבִין לַר"י כּו'
פְּסוּמְכוּס ס"ל כּו' וּכ"כ שָׁם ל"א אֵהָא דַּאֲר"י מְעַרְבִין לְכַהֵן טְהוֹר בְּתֵרוּמָה כּו' דְּכַהֵן טְמֵא
בְּטְהוֹרָה נְמִי לֹא דְּלֹא חֻזָּא לִיהּ ע"ש (וְאִין מְזָה סְתִירָה עַל מ"ש לְעֵיל דְּגַם הָר"ן ז"ל
מוֹדָה בְּכַהֵן טְמֵא בְּאַתְרוּג מְשׁוּם דְּגַם לְדִידִין חֻזִי לְכַשְׁיטְהָר דְּאִין רֹאִי כָּלֵל מְעִירוּב דְּבְּעֵינֵן
וְדֹאִי שְׁיָהֵן רֹאִי לֹא לְאֲוִי לֹא לְאֲוִי לֹא לְאֲוִי שְׁלֵא אֲוִי שְׁבֵת בְּזָמַן קְנִיית הָעִירוּב מִשָּׂא"כ אֲתֵרוּג
דְּרַק מְשׁוּם לְכֵם הוּא וְאֵם רֹאִי לְאֲוִי לֹא אַחַר זְמַן עַכ"פ אֲפֻשֵׁר דְּלְכֵם קְרִינֵן בֵּיהּ וּכְד'
הַשְׁעָה"מ ז"ל הַגָּ"ל) וְאָף שְׁהָרֵא"ש ז"ל שָׁם ס' ב' דְּחָה הָרֵאֵן מְדַר"י דְּמַהֲנֵן דְּשִׁפִּיר מְצִי
סָבַר פְּרַבְּנָן וְהֵתָם מְשׁוּם דְּעִירוּבוּ בַּמְקָא ע"ש מ"מ מְדַר"י דְּבְּרִייתָא דְּמְעַרְבִין לְכַהֵן
טְהוֹר דְּוִקָא כּו' אִין לְדַחֲוֵת ד' רִש"י הַגָּ"ל ע"ש וְהִשְׁתָּא הָרִי לַפ"ד הַגָּאוֹן הַגָּ"ל שָׁם דַּר'
הוּדָא ע"כ ס"ל תְּחוּמִין דְּרַבְּנָן מְדַס"ל דְּעֵיקָר עִירוּב בְּרַגְלָא ע"ש (וּכְמַש"ל בַּס' ב' מְשֻׁמוּ
וְשְׁלֵא כְּהָרֵא"ש ז"ל בַּפ"ד ס' ח' שָׁם וּכ"כ הָרַמְבַּ"ם ז"ל בַּפ' הַמְשַׁנָּה עַל מִתְנֵי דְּנִתְגַלְגַּל

שם ל"ה ע"ש וע' בשעה"מ פ"ה מהל' עירוב ה"ז ובכתובות כ"ח דמוק"ל למתני' דהתם כר' יהודא דאמר אין חולקין כו' ומוק"ל נמי למתני' דהתם כמ"ד תחומין דרבנן ע"ש וצ"ע ואכמ"ל] וא"כ נסתר דבריו עכ"פ בזה שהרי ר' יהודא דע"כ ס"ל דתחומין דרבנן לפי דבריו ואפ"ה ס"ל ע"כ דחזי לי' בעיני וכמ"ש וכן תקשי מדר' יוסי דס"ל נמי פסומכוס שם ל"ה כמש"ש רש"י בד"ה נדמעו בלשון ראשון שם דנדמעו חולין בתרומה והאי תנא ס"ל פסומכוס כו' והרי שם מסיק הגמ' קסבר ר' יוסי תחומין דרבנן ובזה נסתר לכאורה עיקר יסודו שם בזה וצ"ע: אבל מ"מ יש לעשות סמוכין לד' הגאון בעל משכנוה יעקב הג"ל מד' הר"ן ו"ל הנז' דיש לומר בפשיטות דהיינו טעמא באמת דס"ל גבי אתרוג של תרומה דלא אמרינו ביה הואיל וחזי להאי כו' אע"ג דבעירוב קיי"ל ודאי דאמרינו הואיל וחזי להאי כו' משום דקיי"ל תחומין דרבנן באמת.

משא"כ באתרוג דשל תורה הוא ולכו"ע בעיני מידי דחזי ליה דווקא ולהכי ס"ל דדווקא הפהו יוכל לצאת בתרומה ולא הישראל ולהכי לסומכוס דנדאי כרבי' ר"מ ס"ל דתחומין דאורייתא ס"ל באמת גם בעירוב דלא אמרינו בי' הואיל וחזי להאי כו' וכד' הגאון בעל משכנ"י הג"ל והשתא יש סייעתא מד' הר"ן הג"ל לד' הגאון הג"ל בזה וכמ"ש: ואמנם לפ"ז תקשי באמת לשיטת רש"י והתוס' ו"ל הג"ל אם נחזיק בסברת הגאון הג"ל דבאורייתא לכו"ע בעיני דחזי ליה דווקא ועיקר פלוגתא דרבנן וסומכוס גבי עירוב אי בעיני דחזי ליה או לא תליא רק בפלוגתא דתחומין דאורייתא וכמ"ש וא"כ למה באתרוג של תרומה דשל תורה הוא ואפ"ה ס"ל להתוס' דאמרינו בי' הואיל וחזי להאי כו' ומהתימא על הגאון בעל משכנ"י הג"ל שלא זכר פלל מהו דאתרוג לד' ההוס' הג"ל דסותר לדעתו בזה או דהיה לו להסתיע עצמו מד' הר"ן ו"ל הג"ל בזה וכמ"ש בעז"ה: והיה נראה לי די"ל דרש"י והתוס' ו"ל לטעמייהו בזה דהנה הא דהחליט הגאון הג"ל דבאורייתא בעיני דחזי ליה דווקא ובהא פליגי רבנן וסומכוס וכנ"ל.

נ"ל פשוט בזה דלאו במצנה דאורייתא לחוד תליא אלא דווקא במצנה דאורייתא ואיסורא דאורייתא ג"כ דבהא הוא דבעיני דחזי ליה דווקא אבל במצנה דאורייתא ואיסורא דרבנן הו"ל כאיסורא דאורייתא ומצנה דרבנן דשפיר אמרינו ביה דהואיל וחזי להאי כו' ואם נאמר פן א"ש לכאורה דעת רש"י והתוס' הג"ל וגם ד' הר"ן והרמב"ם ו"ל הג"ל: דהנה נודע ד' רש"י ו"ל והתוס' בפ"ח דיבמות דף פ"א דס"ל דכל תרומות פירות לבד מדגן תירוש ויצהר אינו אלא מדרבנן כמש"ש רש"י ד"ה אפילו בתרומה דרבנן פגון תרומת פירות כו' תרומה דאורייתא פגון דגן תירוש ויצהר כו' וכן כ' שם התו' ד"ה מאי ובערובין ל"ב ד"ה תאנים דתרומות תאנים מדרבנן וכ"כ בביצה ד' ד"ה ותנן ובכ"מ א"כ לדעתם ו"ל י"ל דה"ט דיוצא הישראל באתרוג של תרומה אע"ג דשל תורה הוא דהרי באמת מדאורייתא חזי ליה הוא דהא תרומת אתרוג אינו אלא מדרבנן וא"כ אף דמצנת אתרוג דאורייתא מ"מ איסורא דרביע עלי' אינו אלא מדרבנן וגבי דרבנן אמרינו שפיר דהואיל וחזי לכהו חזי נמי לישראל כמו דאמרינו למ"ד תחומין דרבנן דמוטר לערב אף בתרומה דאורייתא משום דרבנן שפיר אמרינו דהואיל וחזי להאי כו' ה"נ במצנה דאורייתא והאיסור דרבנן נמי אמרינו דהואיל וחזי להאי כו' ומשו"ה שפיר אמרינו גבי אתרוג דישאל נמי יוצא י"ח בתרומה לד' רש"י ותוס' הג"ל והא דאמרי' למ"ד תחומין דאורייתא אינו מערבין לישראל בתרומה אפשר דווקא בתרומה

דאָרײַטא אײַרי הַתּם דְּכִינּוּ דְהַמְצָנָה דאָרײַטא וְהאַיסור דאָרײַטא בְּעִינּוּ דְחֻזֵי לִיהּ דוּנְקָא מִשׂא"כ בְּאַתְרוּג פּנ"ל (ואע"ג דְּבִתְרוּמָה דאָרײַטא נְמִי מְדאָרײַטא חֻזֵי לִיהּ הוּא הוֹאִיל וְאִי בְּעִי מִיתְּשִׁיל עֲלֶיהּ וְהַדּוּר מְפָרִישׁ עֲלֵיהּ כּו' אֶלָּא דְמְדַרְבְּנָן הוּא דְאַסּוּר מְשׁוּם שְׂאִין מַגְבִּיהֵין תְּרוּמָה בְּשֶׁבֶת יוּם טוֹב וְכַדָּא' בְּעִירוּבֵין ל' מ"מ לָא דְמִי' פְּלִל לְאַתְרוּג דְשִׂאנִי הִיכָא דְהַתְרוּמָה הוּא דאָרײַטא אֶלָּא שְׂאִנּוּ בְּאִנּוּ לְהַתִּירוּ מְשׁוּם דְּמִיתְּשִׁיל עֲלֵיהּ וְכִינּוּ דַע"פ מְדַרְבְּנָן ל"ל הַכִּי א"כ וְדַאי נְשָׂאָר הָאִיסוּר דאָרײַטא עַל הַתְּרוּמָה דְּכֻשָׁהוּא עֲתָה הוּא אָסוּר מִן הַתּוֹרָה מִשׂא"כ בְּתְרוּמַת פִּירוֹת דְּלִית בֵּיהּ אִיסוּר תּוֹרָה פְּלִל וְלַגְבֵי אִיסוּר דְּרַבְּנָן שְׂפִיר אָמְרִינּוּ אַע"ג דְּלָא חֻזֵי לְהַאי חֻזֵי לְהַאי א"נ בְּפִשְׁטוּת יֵשׁ לְחַלֵּק דְּבִתְרוּמָה דאָרײַטא לִיכָא אֶלָּא חֵד דְּרַבְּנָן דְּאִין מַגְבִּיהֵין כּו' וּבִתְרוּמַת פִּירוֹת אִיכָא תְּרַתִּי (דְּרַבְּנָן) וּמִשׁוּ"ה שְׂפִיר אָמְרִינּוּ בְּאַתְרוּג לְד' הַתּוֹס' וְרַש"י לְשִׁיטְתָם הַנִּזְ"ל דְּהוֹאִיל וְחֻזֵי לְהַאי כּו' (וַע' בַּחֲזִי הַרְשָׁב"א ו"ל שְׂכ' ג"כ עַל תְּרוּמָה טִמְא' וַאֲע"ג דְּתְרוּמָה' פִּירוֹת כּו' וּבִשְׁע"ה מ' רפ"ח מ'ה' לְוִלְב) אֶבֶל לְד' הַרְ"ן ו"ל הַנּוּז' י"ל דַּס"ל כַּד' הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ב מ'ה' תְּרוּמוֹת ה"א דְּכָל אֲנָכֵל אָדָם הַנְּשָׁמֵר שְׂגִידוּלְיוֹ מִן הָאֲרִץ חֵיב בְּתְרוּמָה מ'ה"ת וַע"ש בַּכ"מ וּבַמִּשְׁל"ל שָׁם] וְכִינּוּ דַס"ל דְּתְרוּמוֹת פִּירוֹת מ'ה"ת א"כ וְדַאי דְּבְעִינּוּ דוּנְקָא דְּחֻזֵי לִיהּ דְּבַמְצָנָה דאָרײַטא וְאַיסוּרָא דאָרײַטא לְכוּ"ע דְּחֻזֵי לִיהּ בְּעִינּוּ וְכַמ"ש: וְהַשְׁתָּא לַפ"ז יִהְיֶה מְוַכְרָח לְכַאוּרָה בְּדַעַת הַרְמַב"ם ו"ל דַּע"כ ס"ל ג"כ כַּד' הַרְ"ן ו"ל בְּזֶה דְּהַד דָּאָם נָטַל כְּשֶׁר דְּבַכְהֵן דוּנְקָא קְאָמֵר וְדָלָא פְּהַתּוֹס' ו"ל דְּכִינּוּ דַס"ל דְּתְרוּמוֹת פִּירוֹת דאָרײַטא א"כ הו"ל אַתְרוּג כְּמוֹ עִירוּב לְסוּמְכוּס דַס"ל תְּחוּמִין דאָרײַטא וּמִשׁוּ"ה בְּעִי דְּחֻזֵי לִיהּ דוּנְקָא וְכַמ"ש: וּמִתּוֹךְ מ"ש בַּעֲזוּ"ה הִי' י"ל מַאי דַק"ל לְכַאוּ' לְשִׁיטַת רַש"י וְתוֹס' הַנּוּז' דְּהָא דְּקַתְּנִי דָאָם נָטַל כְּשֶׁר דְּבִישְׂרָאֵל נְמִי קְאָמֵר וְכַמ"ש הַתּוֹס' יו"ט הַנּוּז' דַּל"כ הו"ל לְפָרוּשֵׁי דָאָם נָטַל כְּהֵן כְּשֶׁר כְּדַפְּרִישׁ הַתְּנָא בַמ"ה פ"ב דְּפִסְחִים (וְהִי' לוֹ לְהוֹסִיף עוֹד וְכַדְּפָרִישׁ הַתְּנָא בַמ"ב פ"ג דְּעִירוּבֵין דְּהַתּם נְמִי תְּנָא וְהַפְּהִנִים בַּחֲלָה וְס"א בְּתְרוּמָה (וַיִּבְנוּ אֶלֶּן אִי"ה) וְהִינּוּ מְשׁוּם דַס"ל לְתְנָא הַתּם כְּסוּמְכוּס דְּחֻזֵי לִיהּ בְּעִינּוּ וְכַמ"ש הַתּוֹס' יו"ט.

וְא"כ אִם אִיתָא דְּגַבֵּי אַתְרוּג נְמִי בְּכַהֵן דוּנְקָא קְאָמֵר הו"ל לְפָרוּשֵׁי כְּדַפְּרִישׁ נְמִי בְּעִירוּבֵין שָׁם וּמְשׁוּם דַס"ל כְּסוּמְכוּס כַמ"ש: וְלַד' הָרָא"ש ו"ל בַּפ"ג ס"ב שָׁם שְׂכ' דְּהָא דְּתַנּוּ הַתּם וְהַפְּהִנִים בַּחֲלָה לָאו מְשׁוּם דְּסַתְּם תְּנָא כְּסוּמְכוּס אֶלָּא אוּרְחָא דְּמִקְלָתָא נִקְט כְּהִנֵּים שְׂתְרוּמָה מְצוּי' לְהֵם וְה"ה לְיִשְׂרָאֵל וּמְשׁוּם דְּבַפְּסְחִים ל"ה תְּנָא הַתּם כְּהִנֵּים דוּנְקָא תְּנָא נְמִי הָד לְיִשְׂרָאֵל הִכָּא עַכ"ל וְהַשְׁתָּא לְדִידִי' תַקְשִׁי בְּיוֹתֵר דְּהַשְׁתָּא גַבֵּי עִירוּב דְּבַאֲמַת לְתְנָא דְּמַתְּנִי דְּהַתּם מְעַרְבִין גַּם לְיִשְׂרָאֵל בְּתְרוּמָה וְאַפ"ה תְּנָא הַתּם וְהַפְּהִנִים בְּתְרוּמָה רַק מְשׁוּם הָד דְּפִסְחִים הַנּוּז' אוּ מְשׁוּם אוּרְחָא דְּמִקְלָתָא פּנ"ל כָּל שְׁפִן הִכָּא גַבֵּי אַתְרוּג אִם אִיתָא דְּבַאֲמַת ס"ל לְתְנָא דְּמַתְּנִי דוּנְקָא כְּהֵן יוֹצֵא בּו' י"ח וְלָא יִשְׂרָאֵל וְדַאי דְּהו"ל לְפָרוּשֵׁי כְּהֵן בְּהַדְּיָא פִּינּוּ דְּבַאֲמַת הַדִּין בְּאַתְרוּג כְּמוֹ בְּמַצָּה בְּזֶה וְאִיךְ אֶפְשֵׁר לְפָרֵשׁ בְּדַבְּרֵי הַתְּנָא בְּשִׁנֵּי הַמְּשֻׁנּוּת בְּעִירוּבֵין וּבְסוּפָה הַנִּזְ"ל פִּירִישׁ מְהוּפָד כְּזֶה דְּבְעִירוּבֵין דְּפָרִישׁ הַתְּנָא כְּהֵן ע"כ מְפָרִישֵׁינּוּ דְּלָאו דוּנְקָא הוּא וְאַפ"י הַיִּשְׂרָאֵל קְאָמֵר דְּמְעַרְב בּוּ וּבְסוּפָה דְּלָא פִּירִישׁ כְּהֵן יִהְיֶה הַפִּירוּשׁ דְּדוּנְקָא כְּהֵן קְאָמֵר וְכַלְפִּי לִינְיָא הוּא אֶלָּא וְדַאי דַע"כ"פ בְּאַחַד מְשֻׁנֵּי הַמְּקוּמוֹת צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבְדוּנְקָא הוּא וְכַמוֹ שְׂיִבְנוּ אִי"ה) דְּלְכַאוּרָה לְד' הַתּוֹס' הַנִּזְ"ל אִיכָא לְמִידַק בְּהָא דְּתַנּוּ בְּתַר בְּבָא דְּתְרוּמָה טְהוּרָה הַנִּזְ"ל וְשָׁל דְּמַאי ב"ש פּוֹסְלִין כּו' וְקֻשָׁה לְכַאוּרָה

בְּזֶה דְּלָמָּה שָׁתְקִי ב"ש וְלֹא פְּלִיגִי נְמִי בְּרִישׁ' דְּתְרוּמָה טְהוּרָה וְלֹא פְּסְלִי רַק בְּסִיפָא בְּדִמְאֵי בְּלִבְד וְהֵלֵא פִּינּוּ דְב"ש ס"ל בְּעִירוּבִין ל' דָּאִין מְעַרְבִין לְגִזִיר בִּינּוּ וְלִישְׂרָאֵל בְּתְרוּמָה וּמַה"ט דְּס"ל פְּסוּמְכוּס דְּמִיּוּדִי דְּחֻזִי לִיה בְּעֵינּוּ דְּוּוּקָא (וְכַדְמְבוּאָר בְּסוּגִינָא שָׁם דְּמַחְמִיר טְפִי מְדוּסוּמְכוּס בְּהָא ע"ש) וְא"כ הִדְבָר פְּשׁוּט לְכַאוּרָה דַּה"נ לְב"ש וְדָאִי דָּאִין הִישְׂרָאֵל יוֹצֵא י"ח בְּאַתְרוּג שֶׁל תְּרוּמָה פִּינּוּ דְּס"ל דְּחֻזִי לִיה בְּעֵינּוּ (וְעַד פָּאן לֹא פְּלִיגִי הֶר"ן ו"ל וְהַתּוֹס' הֶנ"ל אֵלֵא רַק לְדִידֵן דְּקִי"ל בְּעִירוּבִין פְּרַבְנּוּ דְּסוּמְכוּס הֶנ"ל אֵבֵל הָא וְדָאִי דְּלְסוּמְכוּס דְּס"ל בְּעִירוּבִין דְּמִיּוּדִי דְּחֻזִי לִיה בְּעֵינּוּ כָּל שְׁפִן דְּלְכַאוּרָה וְדָאִי בְּאַתְרוּג ס"ל דְּוּוּקָא דְּחֻזִי לִיה כּו' (וּבְהִתְרַת אֵכִילָה כּו' ע"ל לֹא פְּלִיגִי דְּבְעֵינּוּ בְּאַתְרוּג וְכַמְש"ל) וְה"ה נְמִי לְב"ש דְּס"ל נְמִי פְּסוּמְכוּס בְּהָא וְכַמְש"ש).

וְא"כ מ"ט פְּלִיגִי ב"ש רַק אֲסִיפָא וְלֹא אַרְיִשָׂא דְּתְרוּמָה טְהוּרָה ג"כ וְכַמְש"ש: וּבְאַמְתָּ דְּמַתּוּף קְוִשָׂא זֹה הִי יֵשׁ לְיִשְׁבַּב קֶצֶת קְוִשִׁית הַתּוֹס' יו"ט עַל הֶר"ן ו"ל הֵנּוּ דָּאִם אֵיתָא דְּבִכְהֵן דְּוּקָא הו"ל לְפְרוּשֵׁי כּו' וְכַמְש"ל אֵוֹלָם לְפ"ז אֲפֻשֶׁר לֹמֵר קֶצֶת בְּזֶה דְּמִשׁוּ"ה לֹא הַוָּצֵרָה הַתְּנָא לְפְרוּשֵׁי כ"כ הָכָא כְּמוֹ הֵתָם דְּהָכָא בְּלֹא"ה אֵין מְקוּם לְטַעוֹת כ"כ וְלֹמֵר דְּמַתְּנִי בְּיִשְׂרָאֵל נְמִי מְכָשֵׁר מְדָלָא פִּירֵשׁ פִּהֵן בְּהִדְיָא דְּכִינּוּ דְּתַנִּי הָכָא בְּסִיפָא פְּלוּגְתָא דְּב"ש גַּבִּי דְּמָאִי וְלֹא הִקְדִּים תְּנָא לְמִתְּנִי נְמִי הָכָא פְּלוּגְתָא דְּב"ש אַרְיִשָׂא דְּתְרוּמָה טְהוּרָה דְּלְב"ש וְדָאִי דָּאִם נְטִל הִישְׂרָאֵל פְּסוּל וְאֵינּוּ יוֹצֵא בּוּ פִּינּוּ דְּס"ל לְב"ש גַּם בְּעִירוּבִין דְּמִיּוּדִי דְּחֻזִי לִיה בְּעֵינּוּ וְכַמְש"ש אֵלֵא מְדָלָא תְּנִי תְּנָא הָכָא פְּלוּגְתָא דְּב"ש גַּם אַרְיִשָׂא דְּתְרוּמָה ש"מ דְּבְאַמְתָּ גַּם לְב"ה לֹא קָא מְכָשֵׁר בְּאַתְרוּג שֶׁל תְּרוּמָה טְהוּרָה רַק בְּכִהֵן בְּלִבְד וְכַמְש"ש דְּבְאַתְרוּג מוֹדָה ב"ה דְּמִיּוּדִי דְּחֻזִי לִי בְּעֵינּוּ כְּמוֹ לְב"ש בְּעִירוּבִין וּמִשׁוּם דְּשֶׁל תּוּרָה הוּא וְכַמְש"ש וְכִינּוּ דְּגַם תְּנָא דְּמַתְּנִי לֹא מְכָשֵׁר בְּתְרוּמָה טְהוּרָה רַק בְּכִהֵן לְבַד א"כ אֵין פָּאן מַחְלֻקָת בֵּין ב"ש לְבֵית הַלֵּל בְּזֶה וְא"ש דְּמַהָא גּוּפָא דְּלֹא פְּלִיגִי ב"ש הָכָא גַּם אַרְיִשָׂא דְּתְרוּמָה מְוִכְרַח דְּגַם תְּנָא דְּמַתְּנִי לֹא קָא מְכָשֵׁר רַק בְּכִהֵן בְּלִבְד וְלִית בְּזֶה פְּלוּגְתָא כְּלָל וּמִשׁוּ"ה לֹא הַוָּצֵרָה לְפִירֵשׁ הָכָא פִּהֵן כְּלָל וְכַמְש"ש (רַק דְּקֶצֶת דְּחֻזִי לֹמֵר שְׁסֻמָּה הַתְּנָא בְּזֶה עַל הַהוֹכְחָה מְפְלוּגְתָא דְּב"ש גַּבִּי עִירוּבִין הֵנּוּ דְּלֹא מַתְּנִי כְּלָל בְּמַתְּנִי בְּבְרִייתָא דְּעִירוּבִין בְּלִבְד אֲמַנָּם בְּאַמְתָּ בְּכַה"ג מְצִינּוּ בְּכ"מ בְּש"ס וְאֲמַנָּם בְּעִינְקָא דְּמִילְתָא הָא דְּלֹא תְּנִי בְּאַמְתָּ בְּשׁוּם דְּוּוּקָתָא לְפְלוּגְתָא דְּב"ש וְב"ה בְּדִמְאֵי בְּמַתְּנִיתִין בְּהִדְיָא רַק גַּבִּי אַתְרוּג לְבַד דְּלְכַאוּרָה בְּאַמְתָּ טַעְמָא בְּעִי דְּאֲמַאי נְטִר הַתְּנָא בְּפְלוּגְתָא בְּזֶה עַד הָכָא וְלֹא הִקְדִּים לְמִתְּנִי פְּלוּגְתָא הוּא נְמִי בְּבְרִיכוֹת וּבְשִׁבְתָּ וּבְעִירוּבִין וּפְסָחִים הֶנ"ל וּבְאַמְתָּ בִירוּשְׁלָמִי דְּעִירוּבִין פ"ג ה"ב שָׁם עַל מַתְּנִיתִין דְּמְעַרְבִין בְּדִמְאֵי קְאָמֵר עֲלָה ר' יַעֲקֹב דְּרוּמִי בְּעִי מַתְּנִיתִין דְּלֹא כַּב"ש דְּתַנּוּ וְשֶׁל דְּמָאִי ב"ש פּוֹסְלִין כּו'.

וְהֵינּוּ דְּב"ש דְּהָכָא בְּמַתְּנִי דְּסוּפָה הֵנּוּ וְה"נ גְּרָסִי בִירוּשְׁלָמִיבְּסוּפָה פָּאן פ"ג ה"ה ר' יַעֲקֹב כּו' מַתְּנִי דְּלֹא כַּב"ש דְּתַנּוּ וְשֶׁל דְּמָאִי ב"ש פּוֹסְלִין כּו' וְשֶׁל מְעַשֶׂר שְׁנֵי בִירוּשְׁלָמִים כּו' [נְכוּן בִירוּשְׁלָמִי דְּעִירוּבִין הֶנ"ל מְסִינִים עֲלָה הָא דְּשֶׁל מַע"ש כּו'].]

וְהֵנָּה אַף דְּדַבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי דְּעִירוּבִין הֶנ"ל לְכַאוּרָה מַתְּפָרֵשׁ כְּפִשׁוּטוֹ דְּקִשָׂא לִיה לְר' יַעֲקֹב דְּלָמָּה לֹא הֵנִי תְּנָא פְּלוּגְתָא דְּב"ש בְּדִמְאֵי גַם בְּמַתְּנִי דְּעִירוּבִין שָׁם וְלָמָּה נְטִר הַתְּנָא עַד מַהֶנִּי דְּסוּפָה בְּזֶה וְכַמְש"ל (אֵלֵא דְּגַם בְּמַתְּנִי דְּבְרִיכוֹת וּשְׁבִתָּ וּפְסָחִים הֶנ"ל לְכַאוּרָה הו"ל לְמִזְדֵּק נְמִי הָכִי וְכַמְש"ל וּבְפִנֵי מִשָּׁה הֵנְדָפְס כְּעַתָּה כ' בְּסוּפָה פָּאן לְפִירֵשׁ ד"ר יַעֲקֹב

הנז' דב'לשון איבער' ממש הוא דב'עי ר"י אי גימא דמתני' דעירובין דלא כב"ש דס"ל לב"ש מידי דחזי ליה השתא בעינן וא"כ ה"ה דאין מערבין בו או דלמא בעירוב דמדרבנן הוא אף ב"ש מודו דמערבין בדמאי עכ"ל וכן כ' בעירו' ע"ש ונהנה מ"ש לפרש טעמ' דב"ש בדמאי דס"ל מידי דחזי לי' בעינן אף דבאמ' ס"ל לב"ש הכי גבי עירוב גופי' מדס"ל דאין מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה וכמש"ל אמנם מלבד דאין זה שייך פלל להך דאתרוג של דמאי לב"ש דבאמת הרי לב"ה ס"ל דגם לדידן' חזי ליה דאי בעי מפקר כו' ולב"ש לשיטתו דס"ל דאין מאכילין עניים דמאי גם לאחריני לא חזי פלל וא"כ בדמאי לב"ש לא שייך לומר פלל דטעמ' משום דס"ל דמידי דחזי ליה השתא בעינן.

דהרי לב"ש לא חזיא לכו"ע לעולם עד שיפריש וכמו טבל אלא דבאמת בהך טעמא דמידי דחזי ליה בעינן אין צורך להביא מדב"ש פלל דהרי תנא דמתני' עצמו בעירובין שם פ"כ ס"ל גמי דמידי דחזי ליה בעינן מדתנן ומהנהגים בחלה וכמש"ל (אם לא שנדחוק בזה כד' הרא"ש ז"ל הנ"ל) וגם אין פאן ספק אם ב"ש מודו בזה גבי עירוב דמדרבנן הוא והיינו ע"פ דרפ"ו של הגאון בעל המשפנות יעקב הנ"ל בזה) דהרי בעירוב גופי' ס"ל לב"ש הכי דמידי דחזי ליה בעינן וכמ"ש אם לא שפאמר דטס"ה באמת בפני משה שם וצ"ל דס"ל לב"ש דמאי לא חזי לשום אדם וא"כ ה"ה דאין מערבין בו כו' אולם גם בהגה"ה זו אין דבריו נכונים כ"כ בזה דבאמה אין זה ספק פלל עכ"פ פינן דס"ל לב"ש דגם עני לא אכיל דמאי א"כ גם בדרבנן ודאי דלא מהני פלל ולא עדיפי מטבל בעציץ שאינו נקוב דלא מהני בעירוב לכו"ע כדא' שם ל"א וה"נ בדמאי לב"ש אלא דאם נתפנס כד' המשפנות יעקב בזה דמ"ד מידי דחזי ליה בעינן ע"כ ס"ל דתחומין דאורייתא וכמש"ל א"כ ע"כ צ"ל דלב"ש תחומין דאורייתא באמת מדס"ל דמידי דחזי ליה אלא וא"כ ודאי דלב"ש הו"ל עירוב של דמאי כמו אהרוג של דמאי ובלא"ה אין פאן ספק פלל אם פליגי ב"ש גם עלה דמערבין בדמאי וע"כ נ"ל לפרש באמת דב'לשון קושיא הוא דקשיא ליה לר' יעקב דמ"ט לא פליגי ב"ש גם בעירוב באמת ולמה לא הקדים התנא הך פלוגתא דב"ש וב"ה בדמאי גם במתניתי' דעירובין שם וכמ"ש ודלא כהפ"מ הנז' בזה]: אמנם ד' הירושלמי דסנפה הנז' לכאורה תמוה טובא דהרי פלוגתא דב"ש בדמאי מתניא במתניתי' דסנפה שם בהדא ומאי קאמר עלה מתני' דלא כב"ש וכבר פתב בזה שם הקרבן עדה (והפני משה) ז"ל דאין מקום באמת לד' ר' יעקב בסנפה שם פלל רק אגב שיתפא דסוגיא דעירובין הנ"ל הובא ד"ר יעקב הללו גם בסוגיא דסנפה הנ"ל ומיותר הוא בסוגיא דסנפה שם באמת ע"ש ואולם קשה מאוד לשבש ד' הירושלמי בסנפה בזה דלפ"ד הוא כט"ס באמת בסנפה שם ואף שפן נמצא באמת בכמה מקומות בירושלמי בכה"ג דלא מתניא בחד דוקתא רק אגב שיתפא דאידיך וכבודע מ"מ היכא דאית לן לשנויי משנינן בעז"ה ולית לן לאוקמא בטעותא פהאי וכמו שפבאר א"ה: ונהנה יש לדקדק עוד בד' הירושלמי בשני המקומות הנ"ל דלאיזה ענין הוצרך לסיים שם בדברי ר' יעקב בזה גם לסיפא דמהנ"ל הנ"ל דשל מעשר שני לא יטול כו' דלכאורה אין זה שייך פלל להך פלוגתא דב"ש בדמאי הנז' ואין לו שחר לכאורה פלל אף בתחלה ראיתי לדחות ד' הקרבן עדה ז"ל בסנפה שם שפכת לפרש עוד דיש להעמיד ד' ר' יעקב

הנ"ל דשייך גם בסופה שם במקומו ולדבריו באמת ודאי דשפיר הוצרך ר' יעקב לסיים בדבריו גם להך סיפא דמעשר שני דעיקר מילתיה קאי על סיפא דמע"ש בזה.

אמנם כל דבריו תמוהין בזה מאוד וכמו שאבאר א"ה: וז"ל הקרבן עדה ו"ל שם לישנא אחרת דסובר דטעמא דב"ש דפוסל בדמאי מפני שמכשיר את האתרוג בנגיעת הלולב שהוא לח ממים (וכמ"ש רש"י ו"ל שם ל"ה ד"ה שמכשיר ע"ש) ואסור לגרום טומאה לתרומת מעשר ומע"ש שבדמאי ופריה לפ"ז אף במעשר שני פוסל ב"ש אפילו דיעבד ולמה לא פליגי בתרונתיהו עכ"ל והנה אף דלדבריו ו"ל ודאי דא"ש בפשיטות הא דסיים ר' יעקב בדבריו בזה להך סיפא דמע"ש בירושלים כו' וכמ"ש דעיקר קושיא דידן עלה קאי דלמה לא אשמועינן תנא פלוגתא דב"ש גם במע"ש דלדידן אפילו בדיעבד לא יצא מפני שמכשיר וכמ"ש (אלא דאיכא למידק על זה דעדיפא הו"ל לר' יעקב לאקשוני דלמה לא פליגי ב"ש ארישא דתרומה טהורה דג"כ לפ"ז לב"ש אפי' בדיעבד לפסול מפני שמכשיר ולמה איחר קושיתו בזה על סיפא דמע"ש לבד ולא העמיד הקושיא במקדש ארישא דתרומה כיון דלדידן עיקר טעמא דפסיל ב"ש בדמאי אינו אלא משום דפתיכא ביה תרומה (ומע"ש) דאסור להכשירן וכמ"ש ונהרי עיקר אסור זה בתרומה הוא דכתיב דנפק"ל ממשמרת תרומותי (וכמ"ש רש"י בד"ה שמכשיר הנוזף) וא"כ ודאי דהו"ל לאקדומי טפי קושיא זו ארישא דתרום דלב"ש ליפסול אפי' בדיעבד ואף לכהן מפני שמכשיר ע"י נטילתו דמה"ט אפי' בדיעבד פוסל ב"ש לפי הק"ע הנ"ל וכמ"ש ועוד דאפתי הא דמסיים ר' יעקב בקושיא זו להך סיפא דמעשר שני באתרוג הנ"ל גם בפ"ג דעירובין הנז' וכמ"ש ודאי דגם לפי הק"ע הנ"ל לא א"ש פלל ובלא"ה לפי הק"ע בסופה הנז' דעיקר הקושיא הוא דליפלוג ב"ש גם אמעשר שני אפי' בדיעבד ומשום הקשר וכמ"ש א"כ ודאי דלא שייך פלל עיקר קושיא זו בעירובין שם אפי' בדמאי דהתם ודאי לא שייך טעמא דהקשר פלל ולהלן יתבאר בזה עוד א"ה): ועכ"פ הא דלא מתניא להך פלוגתא דב"ש ובית הלל בדמאי בכל המקומות הנ"ל רק באתרוג לבד ודאי דאתי שפיר בפשיטות לפי הק"ע הנז' דעיקר טעמא דב"ש דפסלי באתרוג של דמאי אינו אלא מטעם הקשר לבד שאינו שייך פלל בשום מקום רק באתרוג לבד שנוגעו להלולב הלח מהמים וכמ"ש ל' ולא שייך בדוכתי אחריתי פלל אף במתני' דפסחי דל"ה גבי מצה צע"ק דלכאורה הרי ע"כ צריך ללוש את עיסת התרומה במים דאל"ה הו"ל מצה עשירה וע"ש ל"ה ל"ו וא"כ הרי מכשיר ע"ז וצ"ל דמשכח"ל התם פשפך הנוקשרו החטין קודם מירוח באחד משבעה משקין וע' תוס' סופה ל"ה ד"ה מפני שמכשיר כו' ובבבאיורי הגר"א ו"ל ביו"ד סי' של"א ס"ק נ' (ויבאר במק"א א"ה) או דמשכח"ל פשגילוש פחות פחות מפביצה דאין מקבל הקשר פחות מפביצה לכ"ע כמ"ש התו' בפסחים ל"ג ד"ה לאימת (וע' במהרש"א ו"ל דאפי' מדרבנן כו' ובשער המלך פ"ו מהל' ברכות ה"ה וצ"ע ואכמ"ל): אבל אין להביא ראיה מזה לד' הרמב"ם ו"ל פ"ו מהל' חו"מ שכ' שם דיוצאין ידי חובתן במצה שגילוש במי פירות והיינו ע"כ במי רמונים ותפוחים וכי"ב דוקא וכמ"ש בפ"ה ה"ב ע"ש דביו"ש ודבש וחלב הו"ל מצה עשירה כמ"ש ומי רמונים אינם מכשירין דלא הו"ל מז' משקין פלל.

וא"כ שפיר משכח"ל בפשיטות לפ"ז להך דהפנהנים יוצאין י"ח מצה בתרומה פשגילוש במי פירות חוץ מז' משקין וכמ"ש דבאמה ליהא דהרי מ"מ ע"כ צ"ל דגם להרמב"ם ו"ל

לא יצא י"ח כלל כשנלוש במי פירות לבד רק במי פירות עם מים דוקא וכמ"ש ה"ה והל"מ ז"ל שם דאל"ה הרי אינם באים לידי חימוץ כלל וגם אינם צריכין שימור לד' הרמב"ם עצמו בפ"ה ה"ב הנז' וע' במלחמות ה' פ"ב שם דמוק"ל ג"כ ע"י מים דוקא ע"ש (ובגליון הירושלמי דפוס זיטאמיר פ"ב דפסחים ה"ד בציון וירושלים שם כ' ע"ד המ"א בס' תע"א ס"ק ה' שלא ראה ד' הלח"מ הנ"ל ע"ש ובמחכ"ה הי' לו להביא בזה מד' הרמב"ן ז"ל הקודמין שכ"כ באר"ך ע"ש) וא"כ הרי המים שבהן מכשירין עכ"פ וע' ברמב"ם פט"ז מה' טומאת אוכלין ה"ד שכ' נתערבו במים כ"ש הרי הכל משקה ומכשיר (וע"ש בהשגו' הרמב"ם ז"ל ואכמ"ל ובמק"א יבואר א"ה): ודאמתא עלה בד' הרמב"ם ז"ל בפ"ה ופ"ו מה' חו"מ הנ"ל נ"ל לבאר פאן בדר"ך אגב דשני השגות הרמב"ם ז"ל שברפ"ה ובפ"ו ה"ה הנ"ל נדפסו שלא במקומם שם דהשגת הרמב"ם ז"ל הנדפס ברפ"ה על מש"ש הרמב"ם דבמיני קטניות אין בהם משום חמץ וכ"ש הרמב"ם ז"ל דמ"מ גוקשה מיהת הוי כו' ע"ש אין שם מקומו רק על ה"ב בדין מי פירות שכ' שם הרמב"ם ז"ל דמותר באכילה כו' וע"ז כ' הרמב"ם ז"ל דאין הפל מודים כו' דגוקשה מיהת הוי כו' (וכ"ה במ"מ שם) ונתפנון בזה לד' רש"י ז"ל דבד' ל"ו שם ד"ה אין לשין (והובא בהגהות מי"א שם אות א') שכ' דמ"מ גוקשה מיהת הוי ועובר בלאו ע"ש ודלא פהחק יעקב בסי' תנ"ג ס"ק ד' בזה ע"ש (דבאמת במיני קטניות ליפא למ"ד בשום מקום בד' הראשונים ז"ל שיהי' בהם איסור משום חמץ גוקשה כלל) (אלא דזהו רק לנוסחא שלנו בהרמב"ם שם הנז' אבל להנוסחא שבדפוס וויניציא והובא גם בכל בו די"ג שם בהרמב"ם דאין חייבין עליו פרת ע"ש לא היתה מקום להשגת הרמב"ם ז"ל בזה כלל דהרי לגי' זו לא העתיק הרמב"ם רק ד' הש"ס דד' ל"ה דאין חייבין על חימוצו פרת ויש לפרש ג"כ דס"ל פרש"י הנז' (וע"ש ל"ה תוד"ה ומי פירות) ולמה כ' הרמב"ם ז"ל עליו בזה דאין הפל מודים לו כו' וע' בשלטי הגבורים בסוגיא זו אות ג' שם שכ' דגירסא זו דאח"ע פרת הוא טעות הדפוס ברמב"ם וכ"נ מד' הרמב"ם ז"ל ע"ש ונתפנון למ"ש (ויש ט"ס שם בש"ג שכ' דהמיימוני כ' דמי פירות מתמיצין וצ"ל דמי פירות עם מים מתמיצין ע"ש): ועוד נראה לי דבמש"ש בפ"ו ה"ה בהשגו' הרמב"ם ז"ל דאע"ג דתנ"י בתוספתא (דפסחים פ"ב הי"ב) דיוצאין במצה מתובלת בין כו' היתה שתבלה משנאפת עכ"ל וכ"ה ה"ה ז"ל שם ליישב התוס' בפשיטות דאולי ס"ל באמת דיוצאין במצה שנילוש ביי' ושמן ג"כ ודלא כר"ע ע"ש ונראה דה"ה ז"ל מפרש דהרמב"ם ז"ל אסיפא דיי' ושמן קאי שכ' הרמב"ם ז"ל דאין יוצאין בהם וכר"ע וע"ז הקשה הרמב"ם ז"ל מהתוספתא דיוצאין במצה מתובלת כו' ותירץ בעצמו דלאחר שנאפה קאמר התם וצ"ע דהלא בפשיטות הו"ל להרמב"ם ז"ל דהתוספתא מייירי פשתבלה בשאר משקין כגון מי רמונים חוץ מהנהך דקחשיב הרמב"ם שם יין ושמן וכו' ובלא"ה כבר נודע דאין דרוך הרמב"ם ז"ל ליישב ד' הרמב"ם ז"ל רק להשיג בכל מקום ולכן נ"ל פשוט דהרמב"ם ז"ל ארישא דד' הרמב"ם ז"ל שם קאי שכ' דבשאר מי פירות יוצא י"ח וע"ז השיג דאין לחלק כלל בזה בין יין ושמן לשאר מי פירות דנדאי בכולהו הו"ל מצה עשירה (ואפי' עם מים וכמ"ש) דמנ"ל להרמב"ם ז"ל לחלק כלל בהכי והא דתנ"י בתוספתא יוצאין במצה מתובלת כו' וע"כ דמייירי עכ"פ בשאר משקין ומוכרח לחלק לכאורה בין יין ושמן לשאר משקין כגון מי רמונים וכמ"ש על זה כתב הרמב"ם ז"ל דבאמת אין ראיה מהתוספתא כלל דמייירי פשתבלה לאחר אפי' דוקא דבכה"ג ס"ל דלא שייך כלל מצה

עֲשִׂירָה (דָּכָן צָרִיף לֹאמַר ג"כ לַד' ה"ה הַנְּ"ל דְּלֹאֲחַר אָפְיָה לִיפָא מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה גַם בְּיַזְמֵן וְשָׁמֵן לְהֶרְאָב"ד ז"ל וְע' בְּפָרִי חֲדָשׁ ס' הַנְּ"ה ס"ק ו') אָבָל קוֹדֵם אָפְיָה אָף בְּשֹׁאֵר מְשָׁקִין אָפְשֵׁר דְּהוּ"ל מְצָה עֲשִׂירָה ג"כ וְדָלָא כְּהֶרְמַב"ם ז"ל.

וְיֹתֵר הֵיזָה נ"ל דְּבִאֲמַת אֵין פֶּאן מְקוּם לְהַשְׁגָּה זֹו רַק דְּמְקוּמוֹ הוּא עַל מַש"ש הֶרְמַב"ם ז"ל בְּפ"ה ה' ר' דְּמִוּתָר גִּיתָן הַתְּבָלִין כּו' לְתוּף הַבְּצָק כּו' וּס"ל לְהֶרְאָב"ד דְּגַם בְּלִילָה הֶרְאִשׁוּנָה מִתִּיר הֶרְמַב"ם ז"ל בְּתַבְלִין דַּס"ל דְּלֹא מְקַרִי בְּהַכִּי מְצָה עֲשִׂירָה פֶּלֶל וּכ"ה בְּשׁו"ע ס' תנ"ה ס"ק ו' (וּמַש"ש הֶרְמַב"ם וּבִיּוֹם א' אָסוּר לְלוּשׁ אֲלֵא בְּמִים כּו' לֹא קֵאֵי לְמַעַט שָׁם רַק בְּשָׁמֵן וְדָבֵשׁ וְחֵלֶב דְּקִסְלִיק מִיַּזְמִינְהוּ וְלֹא אֲתַבְלִין פֶּלֶל וּכ"נ מַד' הַפֶּל בּוֹ וְהַפְר"ח שָׁם דְּמְפָרְשֵׁי בְּהֶרְמַב"ם שָׁם פֶּן וְדָלָא כְּהַמְג"א ס' הַנְּ"ה ס"ק י"ח בְּזָה ע"ש וְצ"ע וְעַל זֶה צָרִיף לְהִיּוֹת הַשְּׁגוֹת הֶרְאָב"ד הַנְּ"ל דֹּאֲע"ג דְּתַנְיָא בְּתוֹס' דִּיּוֹצְאִין בְּמַצָּה מְתוּבָּלַת כּו' דְּהֵינּוּ בְּתַבְלִין [וְכַדְמָסִי בִירוּשְׁלָמִי פ"ב דְּפִסְחִים ה"ד מִי סְבַרְתָּ מְתוּבָּלַת בְּמִשְׁקִין מְתוּבָּלַת בְּאַגּוּזִים כּו' ע"ש] הֵיזָה הִיא כְּשֶׁתַּבְּלָה מְשֻׁנְאָפַת דְּנוֹקָא אָבָל קוֹדֵם אָפְיָה אָף בְּתַבְלִין הוּ"ל מְצָה עֲשִׂירָה וְדָלָא כְּהֶרְמַב"ם וְא"ש בְּפִשְׁטוּת הַשְּׁגוֹת הֶרְאָב"ד הַנְּ"ל וְע"ש בְּפָרִי חֲדָשׁ שֶׁכ' וְאַנִּי אֹמֵר לֹא כְּדַבְּרֵי זֶה כּו' ע"ש וְלַמ"ש בְּעוֹז"ה הֵיזָה גַם ד' הֶרְאָב"ד ז"ל עֲצָמוֹ הוּא בְּאֲמַת פֶּן דְּהַתּוֹסְפָתָא הַנְּ"ל בְּשֶׁתַּבְּלָה בְּמִינֵי תַבְלִין קֵאֲמַר וְכַמְסַקְנַת הִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל (וְהֵינּוּ גַמִּי הֵף דְּמִנְחוֹת כ"ג דְּתַיְבְּלָה בְּקִצְחָ כּו' וְע"ש בְּתוֹד"ה תַיְבְּלָה) רַק דְּמוֹק"ל כְּשֶׁתַּיְבְּלָה מְשֻׁנְאָפִית דְּנוֹקָא וְכַמ"ש : וְעַכ"פ מְדַמְחֵלֵק בִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל בֵּין שְׁתַיְבְּלָה בְּמִשְׁקִין בֵּין שְׁתַיְבְּלָה בְּתַבְלִין וְכַמ"ש וְע"כ דְּהֵף דְּתַיְבְּלָה בְּתַבְלִין מִיַּרְי דְּנוֹקָא בְּלֹאֲחַר אָפְיָה לַד' הֶרְאָב"ד הַנְּ"ל וְא"כ מְוַכְרַח לַפ"ז מַד' הִירוּש' הַנְּ"ל דְּבְּמִשְׁקִין גַם אַחַר אָפְיָה יֵשׁ בָּהּ מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה דַּאֲל"כ אֵין חִילּוּק לְהֶרְאָב"ד בֵּין מְשָׁקִין לְתַבְלִין וְהָרִי בִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל דְּחִי לָהּ לְהָא דְּבַעֲי לְאוּקְמָא הַתָּם לְהֵף בְּרִייתָא דִּיּוֹצְאִין בְּמַצָּה מְתוּבָּלַת דְּבִשְׁתַיְבְּלָה בְּמִשְׁקִין אֵינִי וּמְקַשֵׁי מִיַּזְמָה לְמ"ד דְּאֵינּוּ יוֹצֵא י"ח בְּכּוֹזִית שֵׁישׁ בּוֹ מְשָׁקִין וְדְּחִי לָהּ דְּמְתוּבָּלַת בְּאַגּוּזִים מִיַּרְי דְּנוֹקָא וְכַמ"ש ז"ל וְכִינּוּן דְּלֵהֲרַאב"ד ע"כ דְּגַם בְּמְתוּבָּלַת בְּתַבְלִין לֹא מִשְׁכַּח"ל רַק בְּלֹאֲחַר אָפְיָה וְכַמ"ש א"כ וְדַאי דְּמוֹכַח מִהֵתָם דְּאֵלוֹ בְּמִשְׁקִין גַם אַחַר אָפְיָה נִקְרָא מְצָה עֲשִׂיר' דְּבְּזָה לְבַד הוּא דְּמַחְלֵקִינּוּ בֵּין מְשָׁקִין לְתַבְלִין וְכַמ"ש וְבְּזָה מִיּוֹשֵׁב שְׁפִיר מַה שְׁתַּמ' בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ פ"ו מַה' חו"מ ה"ה הַנְּ"ל עַל ד' הֶרְאָב"ד ז"ל דְּלֹאֲחַר אָפְיָה אֵין בּוֹ מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה א"כ מַאי פָּרִיף בְּפִסְחִים ל"ח עַל רְקִיקֵי נְזִיר דְּתַיְפּוּק לָיָה דְּהוּ"ל מְצָה עֲשִׂירָה וְהֵלֵא מְנַחַת רְקִיקֵין לֹא הִי נוֹתֵן בְּהֵם שָׁמֵן רַק לֹאֲחַר אָפְיָה כַּמ"ש הֶרְמַב"ם ז"ל בְּפִי"ג מַה' מַעַה"ק ה"ח ע"ש וְלַמ"ש לַק"מ עַל ד' הֶרְאָב"ד ז"ל בְּאֲמַת שְׁהָרִי ע"כ כְּשֶׁתַּיְבְּלָה בְּמִשְׁקִין מוֹדָה הֶרְאָב"ד ז"ל דְּגַם לֹאֲחַר אָפְיָה יֵשׁ בָּהּ מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה וְכַמ"ש וְרַק בְּתַבְלִין בְּלַחוּד הוּא דְּמַחְלֵק בְּהַכִּי וְכַמ"ש (אָף לַד' ה"ה בְּד' הֶרְאָב"ד הַנְּ"ל וְדַאי דְּתַקְשָׁה לְדִידָן מִהַש"ס הַנְּ"ל וְא"כ גַם מְזָה יֵשׁ לְהַכְרִיחַ דְּמְקוּם הַשְּׁגָה זֹו הוּא רַק בְּפ"ה הַנְּ"ל וְהַגְר"א ז"ל בְּבִיאֹרֵיו בַּס' תַנ"ה ס"ק כ"ט הִבִּיא רֵאָיָה מִהִירוּשְׁלָמִי הַנְּ"ל דְּמִוּתָר לִיתָן תַבְלִין בְּעֵיסָה קוֹדֵם אָפְיָה וְאֵין בְּזָה מְשׁוּם חִימוּץ עַכ"פ מְדְמוֹק"ל בִירוּש' בְּשֶׁתַיְבְּלָה בְּתַבְלִין דְּנוֹקָא וְלֹא בְּמִשְׁקִין דְּהוּ"ל מְצָה עֲשִׂירָה וְאֵי לֹאֲחַר אָפְיָה לֹא שְׁיִיף מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה וְכַמ"ש בַּס' תַס"ב ס"ק ד' וְכ"כ הֶרְאָב"ד בְּפ"ו מַה'ל חו"מ דְּמְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה אָסוּר עַכ"ל וְר"ל דְּלֹא אָסַר הֶרְאָב"ד לִיתָן תַבְלִין בְּעֵיסָה קוֹדֵם אָפְיָה רַק מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה וְכַמ"ש וְאֵין זֶה רַק בְּלִילָה רִאשׁוֹנָה אָבָל מְשׁוּם חִימוּץ מְוַכְרַח

דלא תיזשינו גם להראב"ד ו"ל בתבלין ולפ"ז תקשה לן ד' הראב"ד בזה אהדדי ממ"ש בפ"ב מהל' מעה"ק הי"ז ויבואר להלן אפי"ה אמנם לענ"ד לא זכיתי להבין ד"ק בזה דמהירושלמי עצמו ודאי דאין ראיה פלל דאין בתבלין משום חימוץ לד' הראב"ד הנ"ל דגם בתבלין איפא משום מצה עשירה ג"כ קודם אפייה וא"כ ע"כ דהירושלמי דמוק"ל בשתיבלה בתבלין לא משכח"ל בלא"ה רק אחר אפייה באמת וכמ"ש הראב"ד ו"ל הנז' וא"כ עכ"פ י"ל דקודם אפייה איפא גם משום חימוץ בתבלין וכמ"ש הראב"ד בה' מעה"ק הנ"ל: ומ"ש הגר"א ו"ל לדבר ברור דלאחר אפייה גם במשקין אין בהם משום מצה עשירה הנה פבר כתבנו דלד' הראב"ד הנז' מוכרח להיפך באמת מד' הירושלמי עצמו הנז' דבתבלין לא שרי משום מצה עשירה ג"כ אלא אחר אפייה ודומיא דהכי במשקין אף לאחר אפייה איפא משום מצה עשירה וכמ"ש דמוכרח פן באמת גם מתוך קושית הש"ם דד' ל"ח הנז' דאל"כ הו"ל דאצטריו למעט מקרא דשבעת ימים מצות תאכלו רק לרקיקין לבד דלא הי' מושחן בשמן רק אחר אפייה וכמ"ש (ומיהו בירושלמי פ"ב ה"ד הנז' גרסי' והתנינו חלות תודה אית לך למימר חלות תודה שאין בהם משקין ע"ש וא"כ י"ל דממתניתין קא פריה דתנו התם דחלות תודה שעשאן למפור יוצאין בהם ונהלא חלות תודה הנה לותת את הסולת בשמן קודם אפייה וכמ"ש ברמב"ם פ"ט מהל' מעה"ק הכ"א ע"ש ושפיר פריה בפשיטות דהו"ל מצה עשירה וא"כ אין מנה ראיה והשעה"מ ו"ל דחק שם לפרש באמת הסוגיא דד' ל"ח הנז' דג"כ עיקר הקושית מחלות תודה הוא ע"ש ובמחכ"ת העלים עיניו מד' הירושלמי הנז' דדבדא לא פריה התם הכי רק מן חלות תודה לבד וכמ"ש ויש להאריך בזה ואכ"מ).

ומ"ש הגר"א ו"ל מד' הרמ"א ו"ל בס' תס"ב ס"ק ד' צ"ע לענ"ד דהרמ"א ו"ל לא כתב שם רק דבמדינות אלו אין נוהגין ללוש במי פירות ומשום חשש חימוץ דתערוכות מים ומשום דחששו גם לד' הסוברין דמי פירות לבד עכ"פ הו"ל חמץ גוקשה וא"א לשוןמרו פלל שממהר ביותר להחמיץ כמ"ש רש"י ד' ל"ו הנז' וע' בטור וב"י ס' תס"ב ובהשגות רפ"ה הנז' ובבבאוי הגר"א ו"ל שם ס"ק י' ובפמ"ג בא"א שם ס"ק ד' ואכמ"ל) רק לאחר אפייתו בעודן חמין עכ"לוא"כ הרי י"ל דלא התיר הרמ"א שם רק בכל ימות הפסח דלאחר אפייה אין איסור למשוח המצות במי פירות דאין חימוץ לאחר אפייה אבל בליילה ראשונה ודאי אפשר דגם לאחר אפייה יש בה משום מצה עשירה על ידי המי פירות שמשח בהם את המצה: ואין ראיה פלל משם דאחר אפייה לא שייך מצה עשירה גם במשקין כד' הגר"א ו"ל ואולי טס"ה שם בהגר"א וצ"ל כמ"ש בס' תע"א ס"ק ב' דשם כ' הרמ"א ו"ל במצה שנאפה פתיקונה ונתפררה ונילושה בשמן דאינה נקראת מצה עשירה כו' ע"ש אף י"ל דרק להחמיר חשש שם הרמ"א ו"ל לד' הסובר פן והוא הרב המגיד ו"ל בפ"ו ה"ה הנז' דמוק"ל להראב"ד ו"ל ביין ושמן ואפ"ה קאמר דלאחר אפייה אין בו משום מצה עשירה וכמ"ש ל וא"כ אף דלענין לצאת בו י"ח מצה ודאי דלא קיי"ל כד' ה"ה אליבא דהראב"ד הנז' בזה (וע' בשער המלך הנז' מ"ש בזה בשם שיש"כ"י לפסחים לר' יונה ו"ל דמוכח מדבריו שם להדיא דגם לאחר אפייה איפא משום מצה עשירה בשמן ע"ש וקצת הנה י"ל דר' יונה ס"ל שלא כד' הרמב"ם בפ"ג מה' מעה"ק הנז' אלא דגם קודם אפייה הנה מתן שמן ברקיקין וע"ש בד' המשנה למלך שהובא בשעה"מ שם אלא דעכ"פ לא א"ש מ"ש הר' יונה דהנה גותן בה שמן הרבה פיון דעיקר

השמן עכ"פ אחר אפייה הנה ע"ש ואכמ"ל) מ"מ חניש הרמ"א ו"ל לחומר א לענין שלא
לאכול מצה פזו בערב הפסח דאולי יוצאין בה ידי חובתה בלילה וא"כ עכ"פ אסור
לאוכלה בע"פ וזה שלא פתב הרמ"א ו"ל דין זה רק גבי אסור אכילת מצה בע"פ דחשש
בזה להחמיר בלבד וכמ"ש וע' במהרי"ל ה' שה"ג ובעט"ז ס' הנ"ה ובח"י ס' תס"ב ס"ק
ח': אף בעיקר ד' הגר"א ו"ל הנז' מ"ש בשם הרמב"ד ו"ל בפ"ו מהחו"מ הנ"ל דבתבלין
קודם אפייה אסור משום מצה עשירה וכמ"ש ל צ"ע לכאורה דהרי לפי ה"ה ו"ל בד'
הרמב"ד הנ"ל נראה דמפרש ליה לד' הרמב"ד דבתבלין ע"י זין ושמן איירי או ע"י
שאר משקין עכ"פ וכמ"ש ל דמשו"ה הוצרך המ"מ לאוקמי התוספתא כמ"ד דלא בעי
לחם עני פלל (ובאמת צ"ע דאיך אפשר דהך תנא דהתוספתא ס"ל דלא דרשינן עני וא"כ
ע"כ צ"ל דדריש עוני כריה"ג וכ"כ ה"ה שם בהדיא דהך תוספתא ס"ל באמת דיוצאין
בגילוישה ביין ושמן ועוני דריש למעט מעשר שני כריה"ג בפסחים ל"ו ונהרי באמת שם
בתוספתא פ"ב הל' י' גרסי' יוצאין במעשר שני בירושלים כו' ע"ש והיינו כר"ע שם
וכדמוק"ל התם נמי בסוגיא דד' ל"ו הנז' כר"ע ע"ש וא"כ ע"כ דדריש עני למעט מצה
עשירה וע"כ דגם סיפא דתוספתא דיוצאין במצה מתבלין כו' בהי"ג שם נמי כר"ע אתיא
וכהרמב"ד ו"ל ולא כהמ"מ בזה ומשו"ה שפיר הוצרך הרמב"ד ו"ל לאוקמי בתבלין
משנאפת דוקא וצ"ע על ה"ה ו"ל בזה) וא"כ משמע באמת דלהראב"ד לפירושו של
המ"מ הנ"ל ע"כ דמוק"ל להתוספת' בשתבלין במשקין וכדס"ד דהירושלמי הנ"ל ומנ"ל
להגר"א ו"ל דלהראב"ד בפ"ו מהחו"מ הנ"ל ס"ל דגם בתבלין מותר לתבל העיסה ואין
בה רק משום מצה עשירה בלבד דלפ"ז יסתרו באמת ד' הרמב"ד ו"ל אהדדי מ"ש בה'
מע"ה ק הנ"ל כמו שיתבאר אי"ה ונחלא בפשוטו י"ל דאדרבה להראב"ד עצמו הי' הוכרח
לאוקמא התוספתא במשקין דוקא דבתבלין יש בו משום חימוץ ג"כ וכמ"ש ומשו"ה
שפיר הקשה הרמב"ד בפשיטות מהך תוספתא על הרמב"ם שכ' דאין יוצאין בגילויש
ביין ושמן משום לחם עוני וכמ"ש (אלא דקשה באמת על המ"מ בזה דאפתי הו"ל
לאוקמי בשאר משקין וכמ"ש): וכן יש לתמוה על המג"א בס' תנ"ה ס"ק י"ח שם
שהביא מד' ה"ה פ"ו הנז' דס"ל ג"כ דבתבלין יש בו משום מצה עשירה ומשו"ה הוכרח
לאוקמי הך תוספתא כריה"ג ומוכח דלר"ע גם בתבלין אינו יוצא משום מצה עשירה
(וכמ"ש הגאון בעל מחצית השקל ו"ל ג"כ לפרש ד' המג"א שם בזה ע"ש) ונחלא באמת
מפשוטות ד' המגיד משנה הנ"ל נראה דמוק"ל להתוספתא בתבלין במשקין והיינו ביין
ושמן וכמ"ש ולהכי דוקא הוצרך לאוקמא כריה"ג וכמ"ש ל ומנ"ל להמג"א דגם בתבלין
יש בו משום מצה עשירה להמ"מ הנז' (ואולי י"ל דהוכיח המג"א מד' ה"ה הנ"ל דע"כ
ס"ל דאין חילוק בדין זה בין זין ושמן לתבלין דאל"כ באמת הו"ל לאוקמי להתוספתא
בתבלין וכמ"ש אלא ע"כ דגם בתבלין ס"ל באמת דיש בו משום מצה עשירה וכמ"ש
המג"א אלא דא"כ אפתי הו"ל לאוקמי בשאר משקין להרמב"ם וכמ"ש וצ"ע): ולולי
דמסתפינא הנה נ"ל לומר דטס"ה באמת בבבאורי הגר"א ו"ל הנ"ל וצ"ל בסוס"ק הנ"ל
מותר במקו' אסור וכצ"ל דלאח' אפייה לא שייך משום מצה עשירה וכמ"ש בס' תע"א
ס"ק ב' (וכמ"ש ל להגיה פן בזה) וכ"כ הרמב"ד בפ"ו מהחו"מ דמשום מצה עשירה מותר
כצ"ל שם ור"ל דלאחר אפייה מוכח מד' הרמ"א הנ"ל דאין בו משום מצה עשירה וגם
הרמב"ד הנ"ל פתב פן דלאחר שפאפית אין בו משום מצה עשירה (ולא קאי פלל על

תבלין רק על יין ושמן באמת לד' ה"ה הג'ל דמוק"ל להך תוספתא לאחר שפאפית וכמ"ש
וא"כ ע"כ צ"ל דההיא דירושלמי דלא בעי לאוקמי במשקין דקודם שפאפית איירי ואפ"ה
שפיר מוק"ל בתבלין אלמא דאף קודם שפאפית אין בתבלין משום חימוץ ודלא כמ"ש
הראב"ד בפ"ב מהל' מעה"ק הג'ל וא"ש ד' הגר"א ו"ל בזה (רק דמ"ש דמשום מצה
עשירה כו' לא משמע הכי וצ"ע): אף כל זה אינו אלא לפי ה"ה ו"ל בד' הראב"ד הנז'
אולם למ"ש בעז"ה להגיה בד' הראב"ד ו"ל בהשגה זו דאין מקומה באמת בפ"ו שם רק
בפ"ה ה"ך הג'ל וכמ"ש ל' הנה א"ש בפשיטות ד' הגר"א ו"ל בלא הגה"ה בזה דבאמת
עיקר ד' הראב"ד ו"ל על תבלין לחוד קאי להדיא בפ"ה ה"ך הג'ל וש"מ דלא אסר לי
רק משום מצה עשירה ולא משום חימוץ פלל וא"ש בפשיטות ד' הגר"א ו"ל הג'ל בזה:
אלא דהשתא דאחינו להכי דעיקר ד' הראב"ד בהשגה זו מקומה באמת למעלה בפ"ה
ה"ך הג'ל ודלא כה"ה ו"ל הנה גם בעיקר פוננת הראב"ד ו"ל בהשגה זו נ"ל לפרש
באמת דלא כה"ה והב"י ו"ל בס' תנ"ה בזה דמשום מצה עשירה הוא דמוכרח הראב"ד
ו"ל לאוקמי להתוספתא דמיירי לאחר אפיה דוקא וכמ"ש הב"י שם ע"ד הראב"ד הנז'
שכ' דכשתבילה משפאפית מיירי פלומר דאל"כ הו"ל מצה עשירה ואין יוצאין בה י"ח
מצה עכ"ל (ומ"ש הב"י להוכיח מד' ה"ה ו"ל דמוק"ל להך תוספתא כריה"ג וכמ"ש ל'
דמ"מ ילפינו מינ' דתבלין אינם מתמיצין עכ"ל צ"ע לכאורה דלה"ה הנז' נראה דמוק"ל
להך תוספתא פשתבילה ביין ושמן וכמ"ש רק דמהך בריית' דמנחות כ"ג הנז' דמייתי
הטור ו"ל בס"ס תנ"ה שם דתני התם בהדיא תיבילה בקצח כו' מצה היא כו' ודאי יש
להוכיח דאין בתבלין משום חימוץ פלל אלא דהתם ודאי י"ל דלאחר אפיה מיירי וכמ"ש
הראב"ד (ויבואר א"ה) והשתא לפירושים ו"ל קשיא באמת ד' הראב"ד ו"ל אהדדי
דבפ"ב מה' מעה"ק הי"ז על מש"ש הרמב"ם ו"ל בתניבל השירים בקצח כו' או בכל
מיני תבלין פשרה מצה היא כו' ע"ש והוא מהך ברייתא דמנחות הג'ל דמוק"ל הרמב"ם
במנחה דבאה ג"כ מצה וכתב הראב"ד ו"ל שם ונ"ל א"א נ"ל דבמצה האפויה נשנית כו'
אבל ללוש בתבלין אסור משום חימוץ עכ"ל ונהנה לפירושים הג'ל בפ"ו מה' חו"מ הג'ל
דנרק משום מצה עשירה קא אסר לה הראב"ד ו"ל שם א"כ ד' הראב"ד ו"ל סתרי אהדדי
בזה מהיפוך להיפוך באמת דשם בה' מעה"ק דאיירי בכהנים דזריזין הן לא התיר ללוש
בתבלין משום דמתמיץ וכאן בה' חו"מ לא קאסר תבלין רק בגליל א' דפסח משום מצה
עשירה לבד ומשמע דמשום חימוץ לא חישינו פלל אף במצה המסורה לכל אדם: וכבר
הקשה הלח"מ ו"ל שם על מה שלא השיג הראב"ד פאן בפ"ה מהל' חו"מ ה"ך רק על
מש"ש הרמב"ם דמוותר ללוש העיסה בשמן ודבש וחלב (ומש"ש הרמב"ם דמוותר ללוש
במים טס"ה וצ"ל ביין וכמ"ש ל"ו וכ"ה במ"מ שם או דצ"ל במים ויין (ביחד) דבאמת
גם במים ויין יחד מותר ללוש להרמב"ם שאין ממהרין להחמיץ יותר מהמים לבדן כמ"ש
המ"מ שם והשיג עליו הראב"ד שם דמה שפסח הרמב"ם בזה ע"ד ר"ע שאמר שאלתי
לר"א ור"י (צ"ל לשתי ר"א כו') עיסה ביין כו' לא נאמר אלא בזריזין כו' אבל כל אדם
לא כו' ע"ש (וע' בירושלמי פ"ב ה"ז דגבי פושרין אף פהן אסור ללוש משום שלא
לחלוק בין מצה למצה לפי שכל המצות מסור לנשים ע"ש וצ"ע דא"כ גבי יין ושמן
במצה להראב"ד ג"כ נימא הכי ואולי דביין ושמן דקיל טפי לא גזרינורק בנשים לבד
משא"כ בפושרין דחמיר וע"ש בל"מ מ"ש ג"כ ע"ד הראב"ד בזה ואכמ"ל) ומשמע דלא

השיג עליו רק על יין ושמן לבד ולא על תבלין ואף אם נאמר דמ"ש דלקהאיר לכל אדם לא קאי גם על תבלין מ"מ הרי התיר שם לזריזין וא"כ עכ"פ ה"ה לו להתיר בתבלין גבי מנחה דכהנים זריזין הן עכ"ד הלח"מ שם (והכ"מ בפ"ב ממעה"ק שם כ' ע"ד הראב"ד הנז' דאע"פ שגילווש בתבלין אפ"ש לשמרה מחימוץ כמ"ש בפושטין עכ"ד וצ"ע דא"כ עכ"פ הקשה א"י התיר הרמב"ם בתבלין גבי מצה דמסור לנשים דמה"ט באמת אסור במצה בפושטין כדא' שם ל"ו ע"ש ועכ"פ על הראב"ד ו"ל ודאי הקשה טובא דהו"ל להשיג ביותר גבי תבלין במצה דמסור לכ"א וכמ"ש הל"מ הג"ל): ולכן נ"ל פשוט דלמ"ש בעז"ה דהשגה זו דבפ"ו ה"ה באמת מקומה פאן בפ"ה ה"ך.

א"כ י"ל בפשיטות דבאמת עיקר השגת הראב"ד ו"ל בזה לאו משום אסור מצה עשירה כ"ל וכמ"ש ה"ה והב"י הג"ל רק דבאמת הראב"ד ו"ל לשיטתו בזה בפ"ב ממעה"ק הג"ל דס"ל דבתבלין אסור משום חמץ באמת ואף במקום שהותר פושטין משום דכהנים זריזין ואף באיסור לאו גרידא פגון מנחה כל שפן באיסור חמץ בפסח דנאסר ללוש בפושטין משום דמסור לכ"א וגם איסור פרת הוא (ושם בסוגיא דד' ל"ו דפרי"ף אעיסת מצה שאין לשין בפושטין דמ"ש ממנחות כו' לכאורה הי' י"ל דאולי רק לאיסור פרת חששו ולאיסור לאו לא חששו כדאיתא ביבמות קי"ט ובשולמא הא דפרי"ף התם נמי ממנחת העומר דלותתין כו' מלבד דהתם פרי"ף ממנחה אמנחות גופא אבל בלא"ה א"ש התם דבמנחת העומר יש בה ג"כ איסור פרת דבפסח היא באה (והלתייה ה"ה בעודם שעורין קודם נתינת השמן) אבל במנחות הי' י"ל דלא חששו כ"כ לאיסור לאו גרידא ואולי הסוגיא אזלא אליבא דרבא ביבמות שם דא' כל בדאורייתא ל"ש כו' וע"ש ברש"י ובתוס' מנחות נ"ד ד"ה אין מחמיצין ובשול"ת נוב"י מה"ק ח"א ס' כ"א ואכמ"ל ולכן השיג הראב"ד ו"ל באמת גם בה' חו"מ הנז' על מ"ש הרמב"ם ו"ל בפ"ה ה"ך הנז' דמותר ליתן התבלין כו' לתוך הפצק וע"ז כ' הראב"ד הנז' דאע"ג דהניא בתוס' דיוצאין במצה מתנבלת כו' והיינו פשתיבלה בתבלין וכדמוק"ל בירושלמי וא"כ עכ"פ מוכח דלית בה משום חימוץ בודאי ה"ה שפתיבלה משנאפית דוקא אבל קודם אפיה ודאי דגם בכל ימי הפסח אין ליתן בה תבלין משום חמץ וא"ש דבאמת כל עיקרו דד' הראב"ד ו"ל הנז' לא בא להשיג בתבלין רק משום חימוץ וכמ"ש בה' מעה"ק הג"ל ג"כ ומ"ש בפ"ה מה' חו"מ הג"ל דבזריזין מיהא שרינו לא קאי רק אינו ושמן וכמ"ש אבל בתבלין קאסר הראב"ד לגמרי אף בזריזין ולא משום מצה עשירה כ"ל רק משום חימוץ וכמ"ש והשגה זו דבפ"ו צרי"ף להיות שם בפ"ה קודם דהשגה דיינו ושמן הג"ל וכמ"ש וא"ש הפל בפשיטות בזה (וכן נראה מד' הפר"ח בס' תנ"ה ס"ק ו' הג"ל דמפרש ד' הראב"ד ו"ל משום חימוץ רק שלא כ' שם דצרי"ף להגיה ולהעמיד את ד' הראב"ד שבפ"ו ע"ד הרמב"ם שפ"ה הנז' דבפ"ו לא מייגרי הרמב"ם רק מדין מצה עשירה ואין שם מקום להשגה זו וכמ"ש: וכ"מ בס' חמד משה ס' ת"ס בקצרה דהשגה זו צ"ל בפ"ה הנז'): ואמנם בעיקר הדבר הא דמוק"ל הראב"ד ו"ל להתוספתא בשתיבלה משנאפית דוקא דלכאורה צ"ע למ"ש הפר"ח בס' ת"ס ב' לפרש ד' הירושלמי הג"ל בהא דפרי"ף מה"ך ברייתא דיוצאין במתנבלת וקס"ד דבמתנבלת במשקין קאמר דעיקר הפירכא קאי אהא דממעט לעיל מינה התם מקרא דושמרתם את המצוה דבעינו דוקא מצה שצריכה שימור מחמץ וכשגילושה במשקין בלא שום מים הרי אינה צריכה שימור שאינה באה לידי חימוץ כ"ל ע"ש

בפר"ח ונהרי טעם זה ודאי דאינו שניף פלל בעיסה שנילושה במים ואח"כ נתן בה מי פירות לאחר אפיה דעכ"פ הרי היתה צריכה שימור קודם אפיה וא"כ למה הוצרך הירושלמי לאוקמי פשתיבלה בתבלין דוקא דע"כ לא איירי נמי רק לאחר אפיה לד' הראב"ד הנ"ל ונהרי בפשוטו היה לו להירושלמי לאוקמי כדקס"ד פשתיבלה במשקין ורק דכשנתן בה המשקין לאחר אפיה בלבד דהשתא הרי היתה עיסה זו צריכה שימור קודם אפיה עכ"פ וכמ"ש: וע"כ צ"ל דלהראב"ד ו"ל עיקר קושית הירושלמי הוא למאי דס"ד דמיירי פשתיבלה במשקין דרק משום מצה עשירה הוא דהנה קשיא לי.

דאהא דאריב"ל התם דכזית שאדם יוצא בו י"ח צריף שלא יהא בו משקין ומשמע דמשום לחם עוני הוא פדמייתי ליה לדריב"ל גם בש"ס דילן שם ל"ו דיומא קמא כו' בסוגיא דלחם עוני ע"ש ואהא פריף שפיר התם מברייתא דיוצאין במצה מתנבלת למאי דקס"ד דמיירי ע"י משקין דאפילו תימא דלאחר אפיה מיירי ע"כ ס"ל להירושלמי דבמשקין גם לאחר אפיה אית ביה משום מצה עשירה וכמש"ל ומשו"ה הוצרך לאוקמי בתבלין דוקא דבתבלין הוא דלאחר אפיה לית בי' משום מצה עשירה כמ"ש: ובעיקר הדין אם נתן עלי' משקין אחר אפיה אם יש בה משום מצה עשירה פבר פתבנו דנראה דיש בזה ספק להלכה דלד' הראב"ד הנ"ל ודאי נראה דדוקא בתבלין אין בו משום מצה עשירה משנאפה אבל במשקין ונדאי דגם אחר אפיה יש בה משו' מצה עשירה וכמ"ש להכריח פן מהירושלמי הנז' ומדברי התוס' שם מ"א ד"ה אבל לא במבןשל שכ' ונ"ל ור"י מפרש כו' ומייתי דכי היכי דסבר ר' יוסי דבישול מפיך ליה מתורת אפיה לשוניה מצה עשירה כאלו לא נאפה כו' עכ"ל אין להביא ראיה לכאורה דשייף מצה עשירה גם לאחר אפיה וכד' הראב"ד הנז' דנדאי י"ל דבישול גרע טפי ובבישול ודאי דגם לאחר אפיה שייף דין מצה עשירה משום דהבישול מבטל את האפיה לגמרי וכמו דלד' רש"י ו"ל דממעטבין מבןשל משום דלא מקרי לחם אלא האפוי בתנור ע"כ צ"ל דס"ל לר' יוסי דהבישול שלאחר האפיה מבטל את האפיה וכאלו לא נאפה מתחלה פלל ה"נ לד' התוס' דעיקר פסולא דמבןשל בבלילתו עבה אינה אלא משום מצה עשירה לבד ואף שבישולו רק במים מ"מ ע"י בישול לבד מקרי מצה עשירה דאין לחם עני אלא האפוי בתנור (דאלו משום לחם לבד ס"ל להתוס' דלא מצינו למעוטי מבןשל בבלילתו עבה משום דכינן שרגילין לאפותו בתנור לחם מקרי כמש"ל ל"ז ד"ה לחם ע"ש) וה"נ י"ל דאף שאפאו מתחלה ס"ל לר' יוסי דהבישול מבטל האפיה שלפניו ומקרי מצה עשירה כאלו לא נאפה פלל משא"כ בלא בשולו אחר האפיה רק שנתפרר ונילוש ביין ושמן שפיר י"ל דלאחר שפבר נאפה שוב אין היין ושמן מבטלו מתורת לחם עני פלל: וכ"כ בפרי חדש סוף ס' תנ"ה הנז' דלאחר שהביא שם ד הראב"ד הנ"ל דאם תיבלה אחר אפיה פיון דבשעת אפיה היתה עניה אף אם תיבלה אח"כ לחם עוני קרינו ביה (ואינו מחלק בזה בין תבלין למשקין אף דע"כ צ"ל פן באמת לד' הראב"ד הנ"ל דלא כ' לחלק בזה בין קודם אפיה ולאחריו רק בתבלין לבד וכמ"ש להכריח מד' הירושלמי הנ"ל ואף למ"ש דהראב"ד מדין חמוץ קא אתי עלה בתבלין מ"מ ממילא נפק"ל מדבריו ו"ל דלית ביה משום מצה עשירה ג"כ בתבלין אחר אפיה מדקתני בתוס' יוצאין כו' ומינה דבמשקין גם לאחר אפיה ע"כ יש בו משום מצה עשירה וכדמוכח מד' הירושלמי הנ"ל וכמש"ל והפר"ח שם לא ביאר פכל הצורך בזה באמת ולא יצא י"ח בזה במחכ"ת וע"ש) וכ' שם

אח"כ דָּכַן מוֹכַח מִד' הַתּוֹס' בְּסו"פ פֶּל שְׁעָה בַד"ה אָבֵל לֹא בְּמִבְּנֵי הַנְּל וּכְדִלְמָן
בַּהֲג"ה ס' תַּע"א ס"ק ב' עַכ"ל הַפְּר"ח שָׁם וְהֵנָּה גַם הוּא ז"ל כ' לְהוֹכִיחַ מִד' הַתּוֹ הַנְּל
לְהִיפֹךְ בְּאֵמֶת דְּלֹאֲחֵר אֶפְיָה שׁוֹב אֵין בּוֹ מְשׁוֹ מִצָּה עֲשִׂירָה וְאַף דְּבִאֵמֶת לְכַאוֹרָה מְבֹנָר
בַּד' הַתּוֹס' הַנְּל בְּפִשְׁטוּת לְהִיפֹךְ דְּגַם לֹאֲחֵר אֶפְיָה שְׁיִיךְ בְּבִישׁוּל דִּין מִצָּה עֲשִׂירָה
וְכַמְש"ל ע"כ צ"ל דְּמִדִּיק ג"כ מִד' הַתּוֹס' הַנְּל דְּרַק בְּבִישׁוּל לְבַד ס"ל דְּמִבְּטֵל הָאֶפְיָה
לְגַמְרֵי דְהו"ל פֶּאֱלוֹ לֹא נֶאֱפָה פֶּלֶל מִשָּׂא"כ ע"י מְשַׁקִּין בְּלֹא בִישׁוּל פֶּלֶל וְכַמ"ש (וְאוּלֵי
מִדִּיק פֶּן מִד' הַתּוֹס' הַנְּל מְדִילִיף הֵתָם מֵהֶךָ דַּר' יוֹסִי בְּמִצָּה לְגַבֵּי פֶסַח שְׁבִשְׁלוֹ אֲחֵר
שְׁצִלָּאוֹ דְּהַבִּישׁוּל עֶקֶר מִיּוֹנֵי שָׁם צְלִיָּה וְכַמְש"ש הַתּוֹס' וְע"כ דַּס"ל דְּלֹאֲחֵר אֶפְיָה בְּאֵמֶת
אֵין בּוֹ עוֹד מְשׁוּם מִצָּה עֲשִׂירָה רַק דְּבִישׁוּל גֶּרַע טְפֵי מְשׁוּם דְּמִבְּטֵל הָאֶפְיָה לְגַמְרֵי וְשִׁפִּיר
יְלַפִּינָן דַּה"נ בְּפֶסַח כַּה"ג דְּהַבִּישׁוּל מְבִטֵּל הַצְּלִיָּה וְכַמ"ש וַא"ש וַא"כ מְלַבֵּד שְׂאִין רְאָיָה
מִד' הַתּוֹס' בְּבִישׁוּל לְנִתְּן בֵּה מִי פִירוֹת בְּלֹא בִישׁוּל אֲחֵר אֶפְיָה אֵלָּא דְּאֲדַרְבָּה לְכַאוֹ יֵשׁ
רֵאִי מִד' הַתּוֹס' הַנְּל לְהִיפֹךְ דַּבְּמ"פ בְּלֹא בִישׁוּל אֲחֵר אֶפְיָה ע"כ דָּאֵין בּוֹ מְשׁוּם מִצָּה
עֲשִׂירָה רַק דְּבִישׁוּל גֶּרַע דַּאֲל"כ אֵין רְאָיָה לְפֶסַח וְכַמ"ש וי"ל) וְכַבִּיאֲוִרֵי הַנֶּר"א ז"ל בַּס'
הַע"א ס"ק י"ד צִיָּין ג"כ ע"ד הַרְמ"א ז"ל הַנְּל שְׁמֵמִד' הַתּוֹס' דַּס"פ כ"ש הַנְּל וְלֹא בִיאָר
שָׁם אִם ד' הַתּוֹס' סוֹתְרִין לַד' הַרְמ"א ז"ל הַנְּל כְּמוֹ שְׁנִרְאָה בְּפִשְׁטוּט אוֹ שֶׁהוּא סִיּוּעָתָא
בְּאֵמֶת וְכַמ"ש: (וְעַי' בַּר' יוֹנָה ז"ל בַּפ' כ"מ שְׁהִבִּיא ג"כ בְּשֵׁם רַבֵּי צְרַפְתִּי ז"ל אֵהָא דַּא'
הֵתָם אֲלִיבָא דַּר' יוֹסִי דַּס"ל דְּבַעֲיָנָן טַעַם מִצָּה כּו' דְּמִפְּרָשֵׁי דְּבַעֲיָנָן טַעַם מִצָּה עֲנִיָּה
וּבְמִבְּנֵי הו"ל מִצָּה עֲשִׂירָה ע"ש וְע"י מִש"ל בְּשֵׁם ר' יוֹנָה ז"ל בַּכ"י לְפֶסַח): וְאַמְנָם
בְּעֵינֵי ד' הַתּוֹס' וְר"צ הַנְּל דְּמִפְּרָשֵׁי טַעַמָּא דַּר' יוֹסִי בְּמִצָּה מְבֹנְשֶׁלֶת דְּפִסּוּלָה מְשׁוּם מִצָּה
עֲשִׂירָה לְכַאוֹר' צ"ע מֵהַמְּכִילְתָּא פ' בָּא סוּף פ"י דְּמַמְעַט ר' יוֹסִי גּוֹפִי הֵתָם מְלַחֵם עוֹנֵי
לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׂאִינּוֹ נֶאֱכַל אֵלָּא בְּשִׁמְחָה ע"ש.

וְהִינּוּ כְרִיָּה ג' בְּסוּגְיָא דִּילָן הַנּוֹ נִהְרֵי בְּסוּגְיָא דִּילָן דַּד' ל"ו וְנָר ל"ח מְוֹכָרָח דְּמֵאן דְּדַרְשֵׁי
מְלַחֵם עוֹנֵי לְמַעַט מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לֹא ס"ל פֶּלֶל הֶךָ דְּרִשָּׂא דְּלַחֵם עֲנֵי וְלִדְיָד' יוֹצֵאֵין בְּאֵמֶת גַּם
בְּמִצָּה עֲשִׂירָה ע"ש בְּסוּגְיּוֹת הַנְּל וַא"כ מִנְּל לַר' יוֹסִי גּוֹפִי לְמַעַט מְבֹנְשֶׁל מְשׁוּם דְּהו"ל
מִצָּה עֲשִׂירָה לַד' הַתּוֹס' הַנְּל פִּינּוֹן דַּנְּפַק"ל מְקַרָּא דְּלַחֵם עוֹנֵי לְמַעַט מַע"ש וְלֹא ס"ל הֶךָ
דְּרִשָּׂא דְּלַחֵם עֲנֵי פֶּלֶל וְכַמ"ש (אַף בְּאֵמֶת נ"ל דַּס"ה בְּמִכִּילְתָּא שָׁם וּבְמִקּוּם ר' יוֹסִי צ"ל
ר' יוֹסִי הַגְּלִילִי וְכ"ה בְּאֵמֶת בִּיִּלְקוּט שָׁם רְמַז ר"ה ע"ש וְהִינּוּ רִיָּה ג' דְּבְּסוּגְיָא דִּילָן הַנּוֹ
אָבֵל ר' יוֹסִי סְתָמָא דְּהוּא ר"י בֶּן חֲלָפְתָּא וְדַאי י"ל דַּכַּר"ע ס"ל דְּדַרְשֵׁי לַחֵם עֲנֵי וַא"ש ד'
הַתּוֹס' הַנְּל וּבְמִכִּילְתָּא הַנְּדָפְסָ עִם הַגְּהוֹת אֵיפַת צְדָק נְדָפְסָ שָׁם עַל ד' חֲכָמִים דְּמַמְעָטֵי
הֵתָם מְלַחֵם עוֹנֵי לְעִסָּה שְׁנִילוּשָׁה בִּינּוֹ וְשָׁמֵן כּו' וְהִינּוּ כַר"ע הַנּוֹ וְכ' בְּצִידוֹ שָׁם דַּצ"ל
ר' יוֹסִי אֹמֵר בְּמִקּוּם וְחַכ"א ע"ש וְלַפ"ז הֵנָּה א"ש בְּפִשְׁטוּת דַּר' יוֹסִי לְשִׁיטָתוֹ בְּאֵמֶת
דְּמַמְעָט מְבֹנְשֶׁל ג"כ מְשׁוּם מִצָּה עֲשִׂירָה לַד' הַתּוֹס' הַנְּל וְלַפ"ז הֵנָּה מְוֹכָרָח ג"כ בְּאֵמֶת
דְּבְּמִקּוּם ר' יוֹסִי דְּהֵתָם דְּמַמְעָט מֵהֶךָ קָרָא מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְכַמְש"ל ע"כ דַּצ"ל רִיָּה ג' וְכַמ"ש
דַּאֲל"כ קְשִׁינָן ד' ר' יוֹסִי אֶהְדְּדֵי אוּלָם ד' הַהֲג"ה הַנְּל תְּמוּנָה בְּאֵמֶת דְּהֶךָ דַּחַכ"א הַנְּל עַל
ד' ר' יִשְׁמַעֲאֵל קָאֵי הֵתָם וַא"כ טְפֵי הֵיָה לוֹ לְהַגִּי' שָׁם ר"ע אֹמֵר דְּהוּא בַּר פְּלוּגְתָּא דַּר'
יִשְׁמַעֲאֵל בַּכ"מ וְגַם הוּא בַּר פְּלוּגְתָּא דַּרִּיָּה ג' בְּסוּגְיָא הַנְּל וּמַדּוּעַ בְּחַר לְהַגִּי' שָׁם ר' יוֹסִי
בְּמִקּוּם וְחַכ"א וְגַם עַכ"פ הֵיָה לוֹ לְהַגִּי' גַּם אַח"כ בְּמִקּוּם ר' יוֹסִי דַּצ"ל רִיָּה ג' דַּאֲל"כ

תקשי ד"ר יוסי אהדדי לפי הגהתו הנ"ל ובלא"ה מי הכריח לו להגי' במקום וחכ"א ר' יוסי ולכן נ"ל דהג"ה זו נדפס שם בטעות באמת ועל ד"ר יוסי הנ"ל צריך להגיה שם.

דצ"ל ר' יוסי הגלילי וכמש"ל וא"ש): וע"פ ד' המכילתא הנ"ל דגרסי' נמי התם אחר ד' חכמים הנ"ל דר' אליעזר א' דיוצא במצה שנילושה בינו ושמן ובמעשר שני ג"כ ומה ת"ל לחם עוני דמה דרכו של עני אשתו לשה כו' ע"ש יש ליישב בפשיטות בזה ד' המגיד משנה הנ"ל דשפיר י"ל דהתוס' הנ"ל דהני דיוצאין במצה מתובלת ס"ל דלא בעינו לחם עני פלל ואפ"ה ס"ל נמי לתנא דהתוספתא הנ"ל דיוצאין במעשר שני וכמש"ל אע"ג דהוא דלא כר"ע ודלא כריה"ג הנ"ל משום די"ל דכר' אליעזר דבמכילתא הנ"ל ס"ל ביקא דלחם עני אתיא לדרשא אחרני לגמרי ולר"א באמת יוצאין בין במעשר שני ובין במצה עשירה וכמ"ש (והא דמוק"ל בסוגיא דד' ל"ו להך דר"ע דא' שבתי אצל ר' אליעזר כו' ולשתי בינו כו' דמייירי בחול המועד ונקא צריך לומר דרק משום ר"י ור"ע עצמו הוא דהוצרך לאוקמי הכי אבל אליבא דר' אליעזר שם הרי גם בליזה הראשונה לא בעי לחם עני פלל כדאר"א עצמו במכילתא הנ"ל וכמ"ש): אלא לכאורה לפ"ז ביה סוגיא דד' ל"ח הנז' דפריך הש"ס עלה דממעט חלות תודה מקרא דושמרתם או מקרא שבעת ימים הנ"ל דתיפוק לי' מלחם עוני כו' ומשני ס"ל כר"ע כו' ופריך תו דא"כ אפתי תיפוק"ל דהו"ל מצה עשיר' כו' ולמ"ש דאיכא תנא בעלמא דלא ס"ל כריה"ג ואלא כר"ע נמי והוא ר"א במכילתא הנ"ל דלא בעי לא לחם עוני ולא לחם עני וכדא' להדיא שם דיוצא במצה שנילושה בשמן ובמעשר שני והיינו נמי תנא דהתוספתא הנ"ל להמ"מ שכ' למעלה א"כ הו"ל דהך תנא דממע' לחמי תודה מקראי הנ"ל נמי ר"א היא דלא ס"ל כריה"ג ואלא כר"ע נמי וכמ"ש ועוד דהרי הך מרא דשמעתא דחלות תודה באמת ר"א הוא פדתניא התם אר"א שאלתי את ר"א כו' וכשהרציתי לפני ר"א אמר לי ה"ה הדברים שנלמ"מ ע"ש (אף גל"ק דטס"ה שם לפני ר"א דל"ק דבגיוחוטא קאמר א"כ למה א"ל ר"א מתחלה לא שמעתי ואחר שהרצה לו משום ר"י השיב שהוא הלמ"מ אלא צ"ל שם כמ"ש בתוספתא חלה פ"א ה"ד וכשהרציתי לפני ר"א בן עזרי' א"ל כו' וכצ"ל גם בסוגי' הנז' אף גם בתוספתא שם נ"ל דיש ט"ס בזה מש"ש דר"י השיב לו דפטורות ור"א השיב לו לחלק בזה בין עשאן לעצמו או למפור ע"ש וע"כ דהתם נמי הוא מטעמא דמפרש הך דכל לשוק אימלוכי אימליך כו' והו"ל עריסותיכם וכ"ה בירושלמי שם ובר"ש פ"א מ"ו ע"ש.

והשתא ק"ל דר"א דהתם אדר"א דהכא ללישנא בתרא דבתמי' השיב לו ר"א בזה ונראה דלא שמיע ליה ולא ס"ל לר"א הך טעמא פלל ואף למ"ש דבאמת צ"ל גם כאן ר"א ב"ע מ"מ צ"ע דלמה כאן השיב לו ר"א דלא שמיע לי' דין זה ולא קבלו מרבו (וכדרכו של ר"א להשיב פן כדא' בסנפך כ"ח ע"ש) ושם השיב לו לחלק בפשיטות בזה כדר"י דהכא וע"כ דמחד טעמא ניהו וכמ"ש ועוד דקשיא דר' הושע דהכא אדר"י דהתם ג"כ בזה דפטר התם בכל גוונא וע"כ דלא ס"ל התם טעם זה פלל וע"כ נ"ל דבאמת טס"ה שם בתוספתא וצ"ל כבסוגיא דהכא אר"א שאלתי אה ר' אליעזר כו' א"ל לא שמעתי (וכדרכו להשיב פן בכ"מ וכמ"ש פאן) וכששאלתי את ר' הושע א"ל עשאן לעצמו כו' (והשתא ר"י נמי לטעמי' בזה וא"ש): ובדרך אגב נ"ל דמהמכילתא הנ"ל יש לסתור דעת קצת מהראשונים ז"ל שהובא במרדכי סופ"ק דפסחים ובטור ס' תנ"ח דס"ל דאין יוצאין

במצה מצוה רק פְּשֵׁנְאָפָּה אחר חצות בעה"פ משום דגם עֲשִׂית הַמִּצְוָה ס"ל דְּאִיתְקַשׁ לְפִסַּח
וע"ש בב"י וְהֵרָאוּ שׁוֹנִים ו"ל דְּחוּ זֶה מֵהֵךְ דְּחִלּוֹת תּוֹדָה דְּעִשְׂאָן לְמַפְנֵי כּו' דע"כ צ"ל
דְּכִשְׁנָאָפוּ בִּי"ג מֵיָרִי דָּאִין מְבִיאִין תּוֹדָה בַּע"פ מִפְּנֵי חֲמִיץ כּו' ע"ש בְּמַרְדְּכִי וּבִהְגָהוֹת מִיִּי
פ"ו אוֹת ו' (וּבִאֲמַת הִיא אֶפְשָׁר לְדַחֲחוֹת קִצְתָּ מֵהֵךְ דְּחִלּוֹת תּוֹדָה דִּי"ל דנ"מ לְמִצְוָה שֶׁל פִּסַּח
שְׁנֵי דְלִכְאוּרָה גַם בְּפִסַּח שְׁנֵי הַנְּאָכְלֵי עַל מִצְוֹת כּו' אִינוּ יוֹצֵא בְּחִלּוֹת הַתּוֹדָה כַּדְּנַפְק"ל
מִיַּעוּטָא בְּפִסַּח רֵאשׁוֹן מְקַרָּא דְּוִשְׁמַרְתָּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁם ל"ח (וְשִׁפִּיר מִשְׁכַּח"ל בְּפִשְׁיטוֹת
פְּשֵׁהֲבִיא תּוֹדָה בִּי"ד אֵינִר אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם ג"כ) דְּלְמִצְוֹת שֶׁעַל גּוּפוֹ הִקְשָׁה פִּסַּח שְׁנֵי
לְרֵאשׁוֹן וְכַדְנַפְק"ל שֶׁם צ"ה מְקַרָּא דְּעַל מִצְוֹת וּמְרוּרִים ע"ש וּבִי"כ יֵשׁ לִיפְסוֹל לְכְאוּרָה
גַם בְּמִצְוֹת שֶׁל פִּסַּח שְׁנֵי כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁפְּסוּלִין בְּפִסַּח הֵרָאוּ שׁוֹן וּכְגוֹן מִצְוָה עֲשִׂירָה וְשִׁאִינוּ
נְאָכְלֵי כָּכֵל מוֹשְׁבּוֹת וְאִינְךָ (אִךְ לְמֵאֵן דְּפִסִּיל חִלּוֹת תּוֹדָה הֵתָם מִטְעֵמָא דָּאִינוּ נְאָכְלֵי לְשִׁבְעָה
צ"ע אִם שְׁיִיךְ לִיפְסוֹל מִהִיקְשָׁא דְּעַל מִצְוֹת כּו' הַנְּ"ל גַם בְּפִסַּח שְׁנֵי בְּמִצְוָה שִׁאִינְךָ רֵאוּיָה
לְשִׁבְעָה כִּינּוֹן דְּלֵא שְׁיִיךְ דְּבַר זֶה כָּלֵל בְּפִסַּח שְׁנֵי שִׁאִינוּ נוֹהֵג אֶלָּא בְּלִיל ט"ו אֵינִר אוֹ
דִּילְמָא כִּינּוֹן דְּפִסִּיל בְּפִסַּח רֵאשׁוֹן מִטְעֵם דָּאִין רֵאוּי לז' יֵשׁ לִיפְסוֹל מִהִיקְשָׁא גַם בְּפִסַּח שְׁנֵי
מֵה"ט אע"ג דְּלֵא שְׁיִיךְ הֵתָם כָּלֵל וצ"ע אִם יֵשׁ מְקוּם לוֹמַר בְּזֶה דְּתִלְיָא בְּפִלוגְתָּא דְּדוֹן
מִינָהּ וּמִינָהּ דְּבָכֵל דְּנוֹכְתָא וּאֲכַמ"ל): אִךְ לַעֲנִי"ד יֵשׁ לְתַמּוּהָ ע"ד הֵרָאוּ שׁוֹנִים ו"ל הַנְּ"ל בְּזֶה
מֵהָא דְּגָרְסִי בְּמַכִּילְתָּא הַנְּ"ל שֶׁם וּמִנִּינִן שֶׁלֵּא יֵצֵא לֹא בְּלַחֲם הַפָּנִים וְלֹא בְּחִלּוֹת תּוֹדָה כּו'
ת"ל בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כּו' ע"ש וְהִנֵּה בְּמֵאֵי דְּפִלְיָהּ הַמַּכִּילְתָּא וְהַש"ס דִּילֵן דְּד' ל"ח הַנְּ"ל
בְּמִיַּעוּטָא דְּחִלּוֹת תּוֹדָה הַנְּ"ל יְבִנְאָר בְּמַק"א אִי"ה אִךְ מֵהָא דְּצָרִיכִינוּ לְמַעוּטֵי בְּמַכִּילְתָּא
הַנְּז' לְחֵם הַפָּנִים ג"כ מֵהֵךְ קָרָא דְּמוֹשְׁבֹתֵיכֶם וְתִיפּוֹק לִי דְּהָרִי בְּלֵא"ה לֹא מִשְׁכַּח"ל לְלַחֲם
הַפָּנִים הַנְּאָכְלִין בְּלִיל פִּסַּח רַק פְּשֵׁנְאָפּוּ תִשְׁעָה יָמִים מְקוּדָם כְּדַתְנֵן בְּמִנְחוֹ' ק' וּמִיַּתִּי לֵה
בְּפִסַּחִים מ"ז דָּאִין נְאָכְלוֹת פְּחוֹת מִתְשַׁע' וְאִם אֵיתָא דְּלַעוֹלָם אִין יוֹצֵא י"ח מִצְוָה רַק
פְּשֵׁנְאָפּוּ בְּעָרְבֵי הַפִּסַּח אַחַר חֲצוֹת דְּנוֹקָא א"כ בְּלֵא"ה לֹא מִשְׁכַּח"ל שִׁיֵּצֵא י"ח מִצְוָה בְּלַחֲם
הַפָּנִים כָּלֵל וּל"ל לְמַעוּטֵי גַם לְלַחֲה"פ מְקַרָּא דְּמוֹשְׁבֹתֵיכֶם הַנְּז' וּמְנוֹכְרָח לְכְאוּרָה מִזֶּה כּו'
הֵרָאוּ שׁוֹנִים ו"ל הַחוֹלְקִים בְּזֶה וּס"ל דְּלֵא אִיתְקַשׁ עֲשִׂית הַמִּצְוָה לְפִסַּח מֵה"ת עכ"פ כָּלֵל
וצ"ע: וּמ"ש לְהַגִּיָּה בְּמַכִּילְתָּא הַנְּ"ל רִיָּה"ג בְּמְקוּם ר' יוֹסִי כִּי הֵיכִי דְּלֵא תְקַשִּׁי דְּבָרֵי ר'
יוֹסִי אֶהְדְּדִי מֵהֵיָּא דְּמְבוֹשָׁל דַּס"ל לר' יוֹסִי דְּהוּ"ל מִצְוָה עֲשִׂירָה לְפִי הַתּוֹס' הַנְּ"ל וּכְמ"ש
הִנֵּה בְּאַמָּה בְּתוֹסְפָתָא פ"ב הִיא גְּרָסִי רַבִּי אוֹמַר כּו' אֲבָל לֹא בְּמְבוֹשָׁל כּו' בְּמְקוּם ר' יוֹסִי
ע"ש.

ולפ"ז א"צ לְהַגִּיָּה בְּמַכִּילְתָּא הַנְּ"ל: אֲמַנָּם וְדָאִי דַּס"ה בְּתוֹסְפָתָא הַנְּז' וצ"ל ר' יוֹסִי
בְּמְקוּם רַבִּי כְּבָש"ס דִּילֵן דְּר' יוֹסִי הוּא בַּר פְּלֹגְתִּי דְּר"מ בְּכ"מ וְעוֹד דְּבִסְוִגְיָא זוֹ דְּד' מ"א
מְנוֹכְרָח ג"כ דֵּא"א לְגֵרוֹס רַבִּי כָּלֵל דֵּא"כ תְּקַשִּׁי דִּידְיָה אֲדִידְיָי לְמַאֲדָמוֹק"ל ר"כ שֶׁם
לְרַבֵּן דְּרַבִּי דְּנַפְק"ל שְׁאָר מְשַׁקִּין מִק"ו וּמוֹק"ל לְקָרָא דְּבָשָׁל מְבוֹשָׁל לְצִלְאוֹ וְאִתְ"כ
בִּישְׁלוֹ דְּכַר' יוֹסִי ס"ל דָּאִין יוֹצֵאִין בְּמִצְוָה מְבוֹשָׁלֵת ג"כ (וע"ש בְּתוֹד"ה אר"כ) וּבִי"כ
מְנוֹכְרָח דְּרַבִּי דְּמַפִּיק לִיהָ הֵתָם לְקָרָא דְּבָשָׁל מְבוֹשָׁל לְשְׁאָר מְשַׁקִּין וְלַצ"ק וּלְבִישְׁלוֹ מִבַּע"י
ע"ש דַּע"כ לֹא ס"ל כָּלֵל כַּר' יוֹסִי בְּהַךְ דְּמִצְוָה מְבוֹשָׁלֵת דְּלִית לִיהָ קָרָא לְהֵיכִי כָּלֵל דְּהַבִּישׁוּל
מְבַטֵּל הָאֲפִיָּה וְהַצְּלִיָּה ע"ש וְעכ"פ וְדָאִי דֵּא"א לְגֵרוֹס בְּהַךְ פְּלוּגְתָּא דְּמִצְוָה מְבוֹשָׁלֵת רַבִּי
כָּלֵל דָּאִיךְ שְׁיִיךְ לְאוֹקְמֵי רַבֵּן דְּרַבִּי כְּרַבִּי אֶלָּא טַס"ה בְּלֵא סַפְקָא בְּהַתּוֹסְפָתָא הַנְּ"ל וצ"ל
ג"כ ר' יוֹסִי כְּבָש"ס דִּילֵן וְרַק בְּהַמַּכִּילְתָּא צ"ל רִיָּה"ג וּכְמ"ש בַּעז"ה: וּבְדִין שְׁאָר מְשַׁקִּין

חוץ מיו"ש ודב"ש וחק"ב שכ' הרמב"ם ו"ל דאין בהם משום מצה עשירה כלל וכבר תמה
בזה הפרי חדש ו"ל בס' תס"ב הג"ל מד' הירושלמי הג"ל דהוצרף לאוקמי להך פרייתא
דיוצאין במצה מתנבלת במתנבל באגוזים דוקא ולא אוקמא בפשיטות פשתיבלה בשאר
משקין חוץ מד' משקין הג"ל והא דריב"ל דאין יוצאין בכזית שי"ש בו משקין ע"כ דרק
בד' משקין הג"ל מירי לד' הרמב"ם הג"ל ומתוך קושיא זו דחה שם לד' הרמב"ם ו"ל
בזה ע"ש ולולי דמסתפינא הייתי אומר דמאחר שי"ש עוד סתירה באמת בד' הרמב"ם
ו"ל עצמו בדין זה וכמ"ש הכ"מ ברפ"ה שם בזה דמ"ש הרמב"ם בה"ך הג"ל דביום
ראשון אסור ללוש אלא במים בלבד משום לחם עוני כו' משמע דבכל מי פירות חוץ
ממים מקרי לדידה מצה עשירה ואף חוץ מד' משקין הג"ל ודחק ליישב דבפ"ה רק
לכתחלה קאמר ובפ"ו מירי בדיעבד ע"ש (וגם בכ"מ שם העתיק ד' הרמב"ם הנז' במים
ושמן וטס"ה וצ"ל ב"ן ושמן או דצ"ל במים ו"ן ושמן וכמ"ל): (ויש לעשות קצת
סמוכין בזה לד' הכ"מ הג"ל במ"ש ליישב ד הרמב"ם הנז' דבאמת בירושלמי אהא
דריב"ל הג"ל דכזית שיוצא בו י"ח צריף שלא יהא בו משקין גרסי רי"א למצוה
איתאמרת (ומאי דגרסי נמי התם רבי א' למצו' כו' נ"ל דטס"ה דאמוראי איירי התם
ועוד דלגי' התוספתא הג"ל ולפי' התוס' הג"ל גבי מבןשל תקשי דרבי אדרבי בזה ואולי
צ"ל רב א' וצ"ע) ריב"פ א' לעיפוב ע"ש וא"כ אולי י"ל דהרמב"ם הכריע בזה בד'
משקין הג"ל כמ"ד לעיפוב ג"כ ובשאר מי פירות כמ"ד למצוה לבד וצ"ע והי' י"ל בזה
קושית הפר"ח מהירושלמי הג"ל די"ל דנודאי מ"ד התם לעיפוב איתאמרת ס"ל דבכל מי
פירות ג"כ הוא לעיפוב ומשו"ה לא מציינו לאוקמי לדידנ' להא דתני יוצא' במצה
מתנבלת רק בתבלין לבד רק דהרמב"ם ו"ל הכריע בשאר כל המשקין כמ"ד התם למצוה
לבד וא"ש): ושוב הביא הכ"מ שם גנוסחא ישנה בהרמב"ם דלא מחלק כלל באמת בין
ד' משקין הג"ל לשאר כל המשקין אלא דבכולהו הו"ל מצה עשירה ג"כ ע"ש: ובב"י ס'
תס"ב כ' ג"כ ליישב ד' הרמב"ם בזה בדוחק (ומש"ש הב"י בשם ה"ה הנז' שראה מ"ש
שאינו יוצא בגלילוש בשמן ו"ן לבד אלא עם מים כו' טס"ה וצ"ל שאינו יוצא בגלילוש
במי פירות לבד אלא כו' וכמ"ש בד' ה"ה הג"ל ודלא כהד"מ אות א' שם שדחק בזה וע'
בפר"ח שם ס"ק א' ובס' קהלת יעקב פאן ד' ל"ו כ' דמ"ש ה"ה דמירי במי פירות עם
מים דחוק הוא לפרש פן בד' הרמב"ם שאין דרכו לסתום בדבר פזה ע"ש) ומתוך דוחק
כל הקושיות הג"ל ומסתירת דברי עצמו בזה וכמ"ש וגם מתוך קושיות הגאון בעל קהלת
יעקב שם בזה דלד' הרמב"ם ו"ל (בפ"ו מה' בפורים הי"ב) דנראה דפסק שם דאין חייבין
בחלה רק פשגילוש במים או יין ושמן ודב"ש ולא במי פירות כלל ע"ש א"כ נראה דה"ה
דאין יוצאין במי פירות י"ח מצה ג"כ כדקיי"ל במנחות ע' ובכ"ד דילפינן חלה ממצה
וה"ה דילפינן מצה מחלה בג"ש דלחם לחם ע"ש (ובקה"י שם לא הביא הג"ש רק מהירו'
דחלה ע"ש): ובאמת למ"ש הטור ו"ל ביו"ד ס' שכ"ט בשם הרמב"ם ו"ל להדיא דאף
בגלילוש במי ביצים חייב בחלה ודלא כגי' שלפנינו בהרמב"ם הג"ל (וע"ש בב"י שכ'
דבגוסחת הרמב"ם שהיה להטור היה פתוב גם מי ביצים להדיא וכ"ד הב"י והכ"מ שם
התמוהין בזה יבואר באורף בה' חלה א"ה) וכ' בס' קהלת יעקב הג"ל דלפ"ז הנה א"ש
דהרמב"ם לטעמי' באמת דמחייב בחלה במי פירות וה"נ ס"ל דיוצא בהן י"ח מצה ג"כ
ע"ש הנה בזה הי' נ"ל ליישב בפשיטות גם קושית הפר"ח על הרמב"ם מהירושלמי הג"ל

די"ל דהירושלמי דאזיל התם אליבא דריב"ל דאיהו דא' התם דכזית שאדם יוצא י"ח צריף שלא יהא בו משקין ועליה פריף מהא דתנאי דיוצאין במצה מתובלת כו' ולדידך ליכא לאוקמי פלל בשאר משקין כמו במי בצים הנ"ל דהרי ריב"ל עצמו הוא דס"ל בירושלמי דחלה פ"ב ה"א כר"ע דאין מי פירות מחברין לחלה אלא שבע' משקין לבד ע"ש וא"כ ה"ה דאינו יוצא בהם י"ח מצה מג"ש דלחם לחם הנ"ל אבל הרמב"ם ז"ל לטעמיה לגי' הטור הנ"ל דפסק פסתם מתני' דפ"ב דחלה הנ"ל דעיסה שנילושה במ"פ חייב בחלה ע"ש ולהכי שפיר כ' דיוצא בהם י"ח בפסח ג"כ.

וא"ש בזה גם הגוססא הישנה שהביא הכ"מ בהרמב"ם הנ"ל דס"ל דכולהו מ"פ דמנין לד' משקין הנ"ל דאינו יוצא בהם י"ח מצה די"ל דגי' זו וגי' שלפנינו תליא נמי בחילופי גירסאות שפרמב"ם ה' בפורים הנ"ל דלגי' הטור בהרמב"ם הנ"ל דמי ביצים חייבין בחלה הנ"ל דיוצא בהם י"ח מצה לד' הרמב"ם ז"ל וקגי' שלפנינו הנ"ל ולגי' דידן בה' בפורים הנ"ל דרק זו משקין חייבין בחלה ע"כ דגרסי בהרמב"ם בפ"ו מהל' חו"מ כגי' הישנה שהביא הכ"מ ברפ"ה שם הנ"ל וא"ש (אף בד' משקין הנ"ל נפק"ל לחיוב בחלה מג"ש דחלת לחם שמן ע"ש בירושלמי ודו"ק): אף לענ"ד הי' אפשר לומר מתוך דוחק פל הקושיות הנ"ל דלמש"ל דלהרמב"ם ע"כ ס"ל דתבלין גם קודם אפיה לית בהו משום מצה עשירה פלל ומ"ש בפ"ה ה"כ דביום ראשון אסור ללויש אלא במים כו' לא קאי רק על משקין לבד ולא אתבלין וכ"כ בכל בו סי' מ"ח בשם הרמב"ם ז"ל להדיא ע"ש וא"כ יש לי לומר דיש בזה שלשה חלוקי דינים להרמב"ם ז"ל דביין ושמן ודבש וחלב ס"ל דגם לאחר אפיה יש בהן משום מצה עשירה וכדמוכח לד' הרמב"ם ז"ל עצמו מהא דפריף ברקיקין ותיפו"ל דהו"ל מצה עשירה כו' אע"ג דס"ל דנתינת השמן שבהן הי' רק לאחר אפיה וכמש"ל: ובהכי א"ש דלא תקשי מ"ש הרמב"ן ומ"מ הנ"ל דתיפו"ל דאינו בא לידי חימוץ או שא"צ שימור דנ"מ דמשום מצה עשירה גם לאחר אפיה אסור וכמ"ש ובשאר פל המשקין ס"ל להרמב"ם דקודם אפיה יש גם בהם משום מצה עשיר' רק לאחר אפיה הוא דאין בהם משו' מצה עשירה וכמו שאבאר אי"ה ובתבלין גם קודם אפיה לית בהם משום מצה עשירה פלל ובהכי א"ש פל הקושיות וכל הסתירות שבד' הרמב"ם ז"ל הנ"ל דהרמב"ם ודאי מוק"ל להברייתא דיוצאין במצה מתובלת הנז' פשתיבלה קודם אפיה ומשו"ה שפיר הוצרך לאוקמי בירושלמי הנז' פשתיבלה בתבלין דוקא דאלו בשאר משקין פינו דקודם אפיה מייירי הרי גם בכל המשקין יש בהם משום מצה עשיר' בנדאי גם לד' הרמב"ם בזה וכמ"ש (ואף בשאר משקין עם מים פאחד וכמ"ש הרמב"ן ובמ"מ הנז') וזה שכ' הרמב"ם בפ"ה ה"ד הנז' דמותר ללויש העסה כו' וביום הראשון אסור ללויש אלא במים לבד כו' דנדאי קא אתי למעט התם גם שאר פל המשקין שאין ללויש העסה בהם ביום א' משום לחם עוני וכמ"ש בפ"ו ה"ה הנ"ל דיוצא י"ח במי פירות נראה שדקדק הרמב"ם ז"ל בלשונו שם בזה דהתחיל שם העושה עסה כו' ושם עסת כו' ואח"כ כתב מצה שלשה במי פירות כו' ולא כ' ג"כ עיסה שלשה במ"פ יוצא בה י"ח וכמ"ש ג"כ בפ"ה ה"ד הנז' העושה עיסה כו' וע"כ נ"ל לפרש פאן מתוך דוחק פל הקושיות והסתירות ושנוי לשונו בזה מעיסה למצה הנז' דמ"ש הרמב"ם ז"ל מצה שלשה במ"פ ר"ל מצה אפויה (שנתפר' ונזר) ולשה במי פירות (וכעין מ"ש ברמ"א ס' תע"א ס"ק ב' הנז') ובזה דוקא הוא דמחלק הרמב"ם ז"ל ק מ"פ לד' משקין הנ"ל

דבמי פירות פיון דלאחר אפיה הוא שוב אין בהם משום מצה עשירה פלל אכל בד' משקין הנ"ל דנפיש טעמייהו אף אם לא נתן אותם אלא לאחר אפיה יש בהם משום מצה עשירה ג"כ וכמ"ש וזה שכ' הרמב"ם פאן אכל אין לשין אותה (ר"ל אף המצה האפויה פבר לאחר שנתפררה) פיון וכו' ואם לש ואכל (ר"ל שלש פיון לאחר האפיה ואכל מיד אף קודם שחזר ואפאן שנית וע' מג"א ס"ס תע"א הנז') לא יצא י"ח וא"ש פזה כ"ד הרמב"ם ז"ל בעז"ה : ולפ"ז גם בשאר פל המשקין הנ"ל יש בהם משום מצה עשירה גם להרמב"ם ז"ל קודם אפיה עכ"פ רק לאחר אפיה להרמב"ם לית בהו משום מצה עשירה וכמ"ש ולהראב"ד ז"ל גם לאחר אפיה ע"כ יש בהם משום מצה עשירה וכמ"ש ל מדלא מוק"ל בירושלמי הנז' בשאר משקין עכ"פ פיון דגם דלמאי דמוק"ל בתבלין ע"כ דלא מיירי נמי להראב"ד רק לאחר אפיה דאל"ה יש בהם משום חזמוץ ג"כ וכמ"ש משא"כ להרמב"ם ז"ל ודאי דלמאי דמוק"ל התם בתבלין דמיירי נמי קודם אפיה דלדידן אין לחוש בתבלין משום חזמוץ פלל וכמ"ש [ש] וכו' משקין הנז' לכו"ע יש בהם משום מצה עשירה גם אחר האפיה וכמ"ש ל וכו' בתבלין מה שהי' נראה לחלק לכאורה בד' הראב"ד ז"ל הנז' דאולי לא חשש משום חזמוץ רק בתבלין חריפין וחדים כמו פלפלין וכמו שנראה לכאורה ממ"ש הפל בו בס' מ"ח הנ"ל בשמו (והובא בב"י ס' תנ"ה ע"ש) דמיירי בתבלין חריפין דומיא דמלח ע"ש (ובזה הי' י"ל בפשיטות קושית הלח"מ בפ"ב מה' מעה"ק הנז' דדוקא התם דאי' בפרייתא דמנחות הנז' וברמב"ם שם תיבילה כו' ובכל מיני תבלין כו' ומשמע דאיירי נמי בתבלין חריפין ומשו"ה שפיר השיג הראב"ד שם בזה דקודם אפיה אסור משום חזמוץ משא"כ פאן בה' חו"מ דלא קתני פל מין תבלין וי"ל דרק בתבלין מתוקים לבד מיירי דומיא דשומשמן ומשו"ה לא השיג הראב"ד בזה שם באמת ובהי' נסתר פל משכ"ל להגי' בד' הראב"ד שם הנ"ל וגם מ"ש להכריח מהירושלמי הנ"ל דמיירי לאחר שצאפה דלמאי דמוק"ל ההם פשתיבילה בשומשמן ובאגוזים י"ל לכאורה דבהם נדאי ליפא משום חזמוץ דמתוקין הם רק דמשום מצה עשירה לבד נדאי דאין לחלק בין מתוקין לחדים): (וכל זה יבואר במק"א א"ה): וגם מה שיש לבאר בד' רש"י ז"ל (הובא בתוס' שם קט"ו ד"ה אתי) דאסר ג"כ מצה מתוקלת משום דחמצי לה וכו' נ ד' הר"י בריו"ט ז"ל שהובא ברא"ש פ"ב ס"ט שכ' ג"כ דכח התבלין גורם לעסה להחמיץ והביא מהך דחרוסת ע"ש (ובתפארת שמואל שם אות ד הקשה עליו מהך דמצה מתוקלת ע"ש ובמחכ"ת נעלם ממנו שפבר עמד הראב"ד ז"ל בזה ומוק"ל לאחר אפיה דוקא וכמ"ש) (וגם מה שיש לדון בעיקר ד' התוספתא במצה מתוקלת הנ"ל דקתני בין שתיבילה בקדירה כו' דמשמע לכאורה דאיירי בשפיטלו עם התבלין בקדירה לאחר אפיה ולפ"ז לכאור' ע"כ לא אתיא רק כר"מ הנ"ל דיוצאין במבונשל וא"כ לפי התוס' הנ"ל דטעמי' דר' יוסי במבונשל דאסר דמשום מצה עשירה הוא א"כ ע"כ צ"ל דהך תוספתא לא אסר מצה עשירה פלל וכד' מ"מ הנ"ל וצ"ע בזה לכאורה (אף מאי דקתני נמי שתיבילה באלפס פשוט דמיירי פשאפא באילפס וע' בסוגיא דד' ל"ז יוצאין במצה העשוי באלפס ובפלוגתא דר"י ורש"ל התם) ומה שי"ל דמ"ש בקדירה היינו פשחלטו מתחלה בקדירה ואח"כ אפאו (וע' יבמות מ אע"ג דחלטין מעיקרא פיון דהדר אפי' לתם עוני קרינו בי' כו' וע"ש בתוד"ה פיון ובפסחים ל"ו תוד"ה פרט דמוק"ל בבלילתו רפה וע' בבעה"מ ובמלחמות סופ"ב דפסחים וכו' ז"ל וברא"ש

ס' י"ג שם וצ"ע (ובתוס' יבמות בסוה"ד ה"ל מ"ש דבבבלילתו עבה מיפסיל לעשות
עשירות נ"ל דטס"ה וצ"ל ל"ל"ע והוא ר"ת ללחם עוני וכמ"ש אח"כ משום דחשיב לחם
קודם האפי' ג"כ ומשו"ה לא הני לח"ע וע"ש) ומאי דאפתי י"ל בזה על הראב"ד הנז'
דמוק"ל בשתבולה משנאפית דלמ"ש הרי לא משכח"ל בקדירה רק קודם אפי' יבואר
ג"כ במק"א אפי' וגם מה שיש לדקדק לכאורה בד' הרמב"ם ז"ל ממש"ש בפ"ו ה"י
דארף זמן שאין יכול לאכול שורין לו רקיק במים דוקא ומשמע לכאורה דבשאר משקין
חוץ ממים אף בשעת הדחק לא יצא (וע' מג"א ס' תס"א ס"ק ז') ונראה דלדלוג אף אחר
האפי' גרע לכאורה משרפה וצ"ע ג"כ לכאורה ממש"ש בפ"ח ה"ח דמטבל המצה
בחרוסת (ובמהרי"ל ז"ל ה' שה"ג הביא ראיה דלאחר אפי' לא חשיב מצה עשירה מ"ד
דכריכה צריף להטביל בחרוסת ע"ש וצ"ע דלפ"ד הי' לו להביא יותר מד' הרמב"ם ה"ל
דגם פזית מצה צ"ל בחרוסת וע"כ דלא דמי לישה לטיבול בזה) וע"ש קט"ו כל שטיבולו
במשקה כו' ושם קט"ז תוד"ה צריף דמקלשין אותו ביין וצ"ע וכ"ז יבואר במק"א אפי' ה':
רק אנפיר עוד דבר תמוה מ"ש בכמ"ג בא"א ס' תע"א ס"ק ה' בפי שאין לו פי אם מצה
עשירה אף בגילוש בלי מים דאפשר דמחויב לאכול מ"מ די"ל דנהי דלא מקיים לחם
עוני מ"מ מקיים מ"ע דאכילת מצה עכ"ל וצ"ע לכאורה מההיא דפריף ברקיקי נזיר הנז'
דל"ל קרא דז' ימים וגו' דבעי מצה הראוי' לז' ותיפו"ל דהו"ל מצה עשירה כו' ודלמא
אצטרף קרא דז' ימים להיכא שאין לו כ"א מצה זו דאי לאו מיעוטא דז' ימים ה"א
דמחויב לאכול משום מצנת עשה דמצה עכ"פ אף שאינה לחם עוני וצ"ע: ואם נאמר
דבאמת פשאין לו מצה אחרת מחויב לאכול אף מצה שאינה ראוי' לז' ג"כ דגם בדרשא
זו נאמר פן דמ"מ מ"ע דמצה מיהת מקיים אף שלא קיים מצנת מצה הראוי' לז' א"כ הי'
מיושב בפשי' בזה קושית כל האחרונים ז"ל על הירושלמי שהביאו התוס' בקידושין
ל"ח ד"ה אקרוב שהקשה דלמה לא אכלו מצה מחדש כו' והקשו ע"ז דהרי למחר אינה
ראוי' עוד מצה זו וע' בטעם המלה פ"ו מה' חו"מ ה"א ובפ"ג מה' גדרים ה"ו ועוד בד'
אחרונים בזה) ולמ"ש לק"מ דכיון שלא הי' להם מצה מיפון נדאי היו מחוייבין לאכול
מחדש (לקושית הירושלמי הנז') אף שאינה ראוי' לשבע' וצ"ע (ועכ"פ לספיקו של
הפמ"ג הנז' אפתי תקשי דמאי פריף ותיפו"ל דהו"ל מצה עשירה והלא אצטרף קרא
פשאין לו רק מצה עשירה דחולין וזו של חלות תודה דאי משום לחם עני פיון שאין לו
מצה ענינה מחוייב עכ"פ לקיים מ"ע דמצה גם ע"י מצה עשירה אלא דמשום הנה קראי
דממעט חלות תודה מהם ודאי דאינו יוצא עכ"פ בחלות תודה פשיש לו מצה עשירה
דחולין וכן תקשי לדידך' לכאורה בכל אינה ותיפו"ל דפריף התם בכה"ג וצ"ע): ובדרף
אגב ראיתי עוד מילתא דתמוה בפני משה הנדפס פעת דאהא דמשני גם בירושלמי התם
רביעית היא ומתחלקת לכמה מינין פירש משום דחצי לוג שמן לתודה והיינו חציו לחמץ
וחציו למצה ובמצה כמה חלות ואין רביעית ניפר כו' עכ"ל ובמחכ"ת נעלם ממנו בזה
מקרא מלא בתורה בפ' צו דלא כתיב שמן בחלות תודה כי אם במצה לבד ובחמץ לא
כתיב שמן כלל והא דקאמר רביעית היא כו' אחלות ורקיקין קאי וכדא' במנחות פ"ט
דלעשר של רביכה הנה רביעית ונשאר רביעית לבד לחלות ורקיקין ונפק"ל מקרא התם
ע"ש וכ"כ רש"י בפסחים ל"ח ובמנחות ע"ה ע"ש (ומש"ש ברש"י וחצי ש"ח הלוג
לרקיקין טס"ה וצ"ל לחלות ורקיקין וכמ"ש בפסחים ומפ"י רש"י ז"ל נראה קצת שהנה

לפניו הגי' בש"ס להדיא במקום לכמה חליות לך' חליות וא"ש טפי ואולי גם בירושלמי שכן ומתחלקת לכמה מינין צ"ל לב' מינין ור"ל לחליות ורקיקין וכמ"ש) ובגליון הירושלמי להגאון מו"ה מרדכי זאב ז"ל הקשה שם מדנפשי' על הרב"ד הנז' דהו"ל לאוקמי ברקיקין ע"ש אף כפר קדמו השעה"מ ז"ל וכמ"ש"ל: ונען פי הנה סידור דבר הקונטרס הלז לדפוס בפרוס הפסח ע"כ הארכנו פאן קצת בעז"ה בדברים אלו דשייכי לה' פסח ואכ"מ להאריה יותר ובמק"א יבואר עוד בזה אי"ה: ונחזור לענייננו דלמ"ש דגם בשאר משקין לא יצא ידי חובת מצה גם להרמב"ם ז"ל רק כשנותן אותם במצה לאחר האפייה דוקא וכמ"ש"ל א"כ נדאי דלא משכח"ל להך דהפנהים בתרומה רק כשכפר הוכשר או כש'לש פחות מכביצה וכמ"ש"ל ומשא"כ באתרוג דשיעורו כביצה דוקא (וכר' יהודא בסיפא דמתני' בסופה ל"ד וי"ל דסתם לן בזה גם ברישא שם כר"י ועוד דלמ"ד שם ל"ה דבעינן דין ממון א"כ ע"כ ה' דקתני במעשר שני דאם נטל פשר לא אתי אלא כר' יהודא בקידושין נ"ב דס"ל דממון הדייט הוא וא"כ י"ל דרישא נמי דלכתחלה לא יטול מפני שמכשירה כדאמרינן התם דנמי ר"י היא דס"ל דאין אתרוג פחות מכביצה וכמ"ש וא"ש) אלא דבעיקר הדין אם יש לאסור ללוש קמח של תרומה במים כשלא הוכשרו החטין מטעמא דמכשירה עכשיו נראה לכאורה דלמ"ש התוס' בזבחים ע"ה ד"ה שביעית דאין איסור להחמיץ תרומה קודם הפסח אע"ג דמעט באכילתה עי"ז משום דהכי עדיפא ליה לאוכלה ושרי משום דכתיב למשחה ע"ש וה"ט נראה די"ל בפשיטות גם בלישה במים או בא' מהמשקין המכשירין דכיון דהכי עדיפי ליה לאוכלה כף לא משגחינן בכה"ג על חשש הפסד תרומה כולל משום דכתיב למשחה וכמ"ש התוס' גבי חמץ פנ"ל וא"ש לכאורה בפשיטות עכ"פ לפי הקרבן עדה הנ"ל ה' דלא מתניא להך פלוגתא דב"ש בדמאי בשום דוקתא רק באתרוג בלבד דלא שייך באמת בשום דוקתא אחריתא כי אם באתרוג לבד ומטעמא דהקשר וכמ"ש: אלא דבאמת נדאי דליתא כולל לפירושו של הק"ע בזה דמלבד דהא גופא תקשי באמת לכאורה דמנ"ל לר' יעקב לחדש בטעמא דב"ש בזה באתרוג של דמאי טעמא רחיקא פהאי דמשום חששא דהקשר הוא דפסיל לי לגמרי לב"ש ואף בדיעבד וכמ"ש וכי פעורה זו ששנה רבי ברפ"ג דדמאי גבי גבאי צדקה דתנן דב"ש אומרים נותנין את המעושר דוקא לשאינו מעשר ע"ש וע"כ הוא משום דס"ל לב"ש באמת דאין מאכילין את העניים דמאי כולל וכדס"ל בבבביתא הנ"ל ובכ"מ ג"כ להדיא (וע"ש בר"ש ובפני הגר"א ז"ל מש"ש בזה) וא"כ הרי טעמו דב"ש לכאורה פשוט הוא באמת כדמפרש בש"ס דילן דמשו"ה נדאי דאין יוצא לב"ש באתרוג של דמאי משום דלא חזי כולל גם לעניים לב"ש והא נדאי דעכ"פ שמיע לי לר' יעקב הך מתניתין דפ"ג דדמאי הנ"ל דבהדיא הרי ס"ל לב"ש התם הדי וכמ"ש ומאי דנוחקי לפרש מילתי' דב"ש פאן בטעמא חדתא פהאי עד דקשיא לר' יעקב דמ"ט לא פליגי ב"ש לטעמין דידן' גם במעשר שני נמי וכמ"ש הק"ע ז"ל בזה ועכ"פ בכל המקומות הנ"ל נדאי דהדק"ל דלמה לא מהניא בהו פלוגתא דב"ש בדמאי פיון דע"כ ס"ל לב"ש להדיא דאין מאכילין את העניים דמאי וכמ"ש: ואמנם במתניתין דסופה הנז' ה' אפשר לומר באמת דלר' יעקב מתני' קשית' לי דלמה לא תני התם במתני' דסופה ג"כ דין אתרוג של טבל בהדיא כדתנן בכל המקומות בש"ס בזה ומדוע השמיט התנא פאן דין הטבל לגמרי ולא הזכירו פאן כולל וכבר הוקשה להראשונים ז"ל כן באמת וכמו שהובא בר"ן ובריטב"א

ז"ל בחי' פאן בשם הרמב"ן ז"ל ג"כ דק"ל דלמא לא תני פסולא בשל טבל כדתני לי לענין מצה (ובכ"ד הנ"ל) ע"ש בדבריהם ז"ל בזה והרמב"ן ז"ל חידש באמת מתוך קושיא זו דאין ה"נ דס"ל לתנא דמתני' דיוצאין באתרוג של טבל גם ביום ראשון משום דכינן דיכול לסלק הפהו והלוי באתרוג דעלמא שיפריש ע"ז ממק"א שפיר קרינן בי' לכם והו"ל פהיא דב"ב קל"ז הנז' באחין שקנו אתרוג כו' דאם יכול ליתול אתרוג זה לעצמו פגון שיש אתרוג לכל חד יוצא בו גם קודם שחלקו וה"נ דקנותי' ע"ש בר"ן ובריטב"א ל (ודלא כמש"ש ל"ה בתוד"ה אתיא ע"ש) וא"כ י"ל בפשיטות דה"נ ס"ל לר' יעקב בירושלמי הנז' ומשו"ה הןכרח לחדש טעמא דהכשר בד' ב"ש גבי דמאי דאל"ה נדאי תקשי טובא דמ"ט דב"ש בהא בדמאי דכינן דאפילו נדאי טבל ס"ל דיוצא בו י"ח משום שיכול להפריש עליו ממק"א וכמ"ש כ"ש בדמאי אף דלב"ש לא חזי השתא גם לעניים מ"מ הרי אפתי לא גרע מטבל בזה וכמו שהקש' הרמב"ן ז"ל ג"כ בזה באמת לדעתו ז"ל הנז' דס"ל דיוצאין בטבל וכמ"ש בר"ן ובריטב"א ז"ל הנז' והנצרך לאוקמי בדוחק דמייברי בתרומת מעשר של דמאי טמא וכמו שאבאר להלן אי"ה בזה אבל לר' יעקב בירושלמי הנ"ל י"ל דמשו"ה הנצרך לחדש באמת בטעמא דב"ש בדמאי דמטעמא אחרני הוא ומשום איסורא דהכשר הוא וכמ"ש ואע"ג דגם משום טעם זה יש לפסול לב"ש גם בטבל נדאי פינן דפתיכא בי' תרומי' וכמו בדמאי וכמ"ש י"ל בפשי' לפ"ז דהתנא לא הנצרך למתני טבל פלל דכינן דקמ"ל תנא דלב"ה גם בתרומי' מכשיר בדיעבד ולא חש לטעמא דהכשר כ"כ לפסול משום זה אף בדיעבד ולב"ש קמ"ל דאף בדמאי פסלי מטעם זה גם בדיעבד א"כ ממילא נשמע דין הטבל בין לב"ש ובין לב"ה בזה משא"כ אם נפרש טעמא דב"ש בדמאי משום דס"ל דלא חזי פלל ולא ס"ל ג"כ הך סברא דמצי להפריש ממק"א א"כ אפתי לא ידעי' איך ס"ל לב"ה בטבל עכ"פ וא"ש דמתוך קושיא הנז' הכריח ר' יעקב בטעמא דב"ש באתרוג של דמאי דמשום הכשר הוא וכמ"ש (שאם יוכשר ויטמא אח"כ שוב לא יהיה אפשר להפריש עליו גם ממק"א רק מן הטמא וע' רפ"ב דתרומות רא"א כו' וצ"ע ובש"ס דפוס ונילנא שנת תרי"ט כ"ש ר"א אומר אין תורמין מהטהור כו' וטס"ה וצ"ל ר"א אומר תורמין כו' וע"ש בר"ש ובסופ"ב דחלה ואכמ"ל): ואם נפרש פן בד' ר' יעקב בירושלמי הנז' הי' אפשר להביא ראי' לכאורה מזה גם לד' הבעל המאור והראב"ד ז"ל שהובא בד' הריטב"א ז"ל בחידושי' שם שכתבו בפשיטות דפסול ערלה ותרומה טמאה דקתני במתני' אינו רק ביום טוב ראשון לבד דכינן דמפרשינן טעמא בגמ' ד' ל"ה בפסולי דידהו דהוא משום דבעינן היתר אכילה או דין ממון א"כ לא פסילי נדאי רק ביו"ט ראשון לבד דבעינן לכם אבל בי"ט שני וכל ז דלא בעינן לכם פלל מה לנו אם אין בהם דין ממון או היתר אכילה פלל ע"ש וכ"כ בשה"ג אות ד' שם דשל ערלה פשר בשאר הימים ע"ש ולפ"ז פשוט שאין מקום עוד למה שדחה הר"ן ז"ל והריטב"א שם לד' הרמב"ן ז"ל הנ"ל דמשו"ה לא תני טבל במתני' משום דלא תני הכא רק הפסולין דפסילי פל שבעה לב"ה משא"כ טבל אע"ג דנדאי פסול גם לב"ה משום דלא הוי לכם ע"י חלק הפהו שיש לו בו במה שיפריש מהטבל מ"מ נדאי דאין טבל פסול מה"ט רק ביו"ט ראשון לבד דבעינן לכם שיהא פולו שלו משא"כ בכל שאר הימים אבל פל פסולי דמתני' פמו ערלה ותרומה טמאה פסולין פל ז' באמת ולאו משום דבעינן היתר אכילה או דין ממון דמשום הך טעמא נדאי דאין לפסול כ"א ביו"ט

א' לַבַּד אֶלֶּא עֵיִקֶר פִּסּוּלִי דִידְהוּ מְשׁוּם דְכִינּוֹן דְעֶרְלָה וּתְרוּמָה טְמֵאָה תְרַנּוּיָהּ בִשְׁרִיפָה
נִינְהוּ פְדִתְנּוּן בְּתַמּוּרָה ל"ג א"כ וְדַאי דְפִסְיִלִי מְטַעֲמָא אַחֲרֵינִי כְּלָל וְכַמוּ בְּאַתְרוּג שְׁל עִיר
הַגְּדֻחַת דְמִפְרָשִׁינּוּן טַעֲמָא שָׁם בַּגְּמֵ' ד' ל"א מְשׁוּם דְכִינּוֹן לְשְׁרִיפָה קָאִי כְּתוּמֵי מְכַתַּת
שְׁעוּרִיָּהּ וּכְבָר הַקְּשׁוּ הַתּוֹסֵ' שָׁם ל"ה ד"ה לְפִי עַל הַש"ס בְּאַמַּת בְּזָה דל"ל בְּזָה טַעֲמָא
בְּעֶרְלָה וּתְרוּמָה טְמֵאָה מְשׁוּם דְבַעֲיִנּוּ דִין מְמוֹן אוֹ הֵיתֵר אֲכִילָה וְתִיפּוּ"ל בְּאַמַּת מַה"ט
דְמִפְרָשׁ גְּבִי עִיר הַגְּדֻחַת מְשׁוּם דְכְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁעוּרֵי' וְדַחְקוּ בְּזָה דְבְּאַמַּת בְּעֶרְלָה וְתַרּוּ"ט
לֹא אֲצִטְרִיף כְּלָל לְטַעֲמָא דְדִין מְמוֹן וְהֵיתֵר אֲכִילָה אֶלֶּא דְנַחֲלָקוּ בְּזָה לְעַנְיִין עֶרְלָה מְשׁוּם
דְנַפְק"מ לְעַנְיִין מְעַשֵּׂר שְׁנֵי כו' ע"ש (וַיִּבְרָא לְהֵלֵן אֵי"ה) וְעַכ"פ לַד' הַתּוֹסֵ' וְהֶרְ"ן ו"ל
הַגְּ"ל שְׁפִיר י"ל דַּס"ל לְתַנָּא דְמַהֲנֵי' דְאִין יוֹצֵאִין בְּטָבֵל בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן מְשׁוּם דְבַעֲיִנּוּ לְכֶם
וְכַמְש"ל וְהָא דְלֹא הֵנִי טָבֵל בְּהֶדְנִי' מְשׁוּם דְלֹא הֵנִי בְּמַתְנִי' רַק הֵנְהוּ דְפִסְיִלִי כָּל ז' לַב"ה
כְּמוֹ אַתְרוּג שְׁל עִיר הַגְּדֻחַת וְאֵינָּה דְפִסּוּלִי דִידְהוּ מְשׁוּם דְלְשְׁרִיפָה קָאִי וְכַתּוּמֵי מְכַתַּת כו'
מַשְׁא"כ טָבֵל דְנַדַּאי אִין פִּסּוּלוֹ רַק בִּיּו"ט א' וְכַמְש"ש (וּד' הֶרְמֵב"ם ו"ל בְּזָה יִבְרָא לְהֵלֵן
אֵי"ה).

אָף לַד' הַבַּעַה"מ וְהֶרְאָב"ד ו"ל הַגְּ"ל דַּס"ל גַּם בְּעֶרְלָה וְתַרּוּ"ט דְעֵיִקֶר פִּסּוּלִין אִינּוּ אֶלֶּא
מְטַעֲמָ' דְמִפְרָשׁ הַש"ס בְּאַמַּת מְשׁוּם דְאִין בְּהֶם הֵיתֵר אֲכִילָה אוֹ דִי"מ וְא"כ וְדַאי דַּמַּה"ט
אִין פִּסּוּלִין ג"כ רַק בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן דְבַעֲיִנּוּ לְכֶם וְכַמְש"ש וְתַקְשִׁי וְדַאי לַפ"ז דַּמ"ט לֹא תְנִי
טָבֵל ג"כ בְּמַתְנִי' לְפִסּוּלוֹ בִּיּו"ט א' עַכ"פ פִּינּוֹן דְגַם הֵנָּה פִּסּוּלִי דְקַתְנִי בְּמַתְנִי' נְמִי לֹא פִּסְיִלִי
בְּשֶׁאֶר הֵימִים וְכַמְש"ש וְע"כ צ"ל דְלִדְיָדְהוּ אַה"נ דַּס"ל דְטָבֵל פֶּשֶׁר לְתַנָּא דְמַתְנִי' בְּאַמַּת
גַּם בִּיּו"ט א' וְכַד' הֶרְמֵב"ן ו"ל הַגְּ"ל וְכַמְש"ש וְהַשְׁתָּא מַתּוּף ד' הִירוּשְׁלַמִי הַנּוֹ' לְכַאו' יֵשׁ
הַכְּרַח לְדַעְתָּם ו"ל בְּזָה דַּלְמ"ש דְעֵיִקֶר טַעֲמוֹ שְׁל ר' יַעֲקֹב שֶׁהֶנְצֵרָה לְחַדְשׁ בַּד' ב"ש בְּדַמַּי
טַעֲמָא דְהַכְּשֵׁר אִינּוּ אֶלֶּא מְשׁוּם דַּהִי' ק"ל דַּמ"ט לֹא הֵנִי טָבֵל בְּמַתְנִי' לְפִסּוּלִי וְמַשׁוּ"ה
הַכְּרִיחַ דְבְּאַמַּת ס"ל דְטָבֵל פֶּשֶׁר לַב"ה וְכַמְש"ש וְע"כ צ"ל דַּס"ל לַר' יַעֲקֹב דְעֶרְלָה וְתַרּוּ"ט
לֹא פִּסְיִלִי נְמִי רַק בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן לַבַּד וְכַד' הַבַּעַה"מ וְהֶרְאָב"ד ו"ל הַנּוֹ' דַּאֲל"ה אִין רֵאִי
כְּלָל לְטָבֵל דְכְּשֵׁר גַּם בְּיוֹם א' לְתַנָּא דְמַתְנִי' דְדַלְמָא לֹא קַחְשִׁיב רַק הֵנְהוּ דְפִסְיִלִי כָּל ז'
וְכַמְש"ש הֶרְ"ן ו"ל הַנּוֹ' וְא"כ מְוַכְרַח לְכַאוּר' לַפ"ז דַּר' יַעֲקֹב בִּירוּשְׁלַמִי הַנּוֹ' כַּד' הַבַּעַה"מ
וְהֶרְאָב"ד ו"ל הַנּוֹ' ס"ל דְעֶרְלָ' וּתְרוּמָה טַמְא' לֹא פִּסְיִלִי רַק בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן לַבַּד וְכַמְש"ש :
וְהָא דְמִכְשָׁרֵי הַבַּעַה"מ וְהֶרְאָב"ד ו"ל בְּאַמַּת בְּעֶרְלָ' וּתְרוּמָה טַמְא' בְּשֶׁאֶר הֵימִים וְלֹא חָשׁוּ
לְטַעֲמָא שְׁכ' הַתּוֹסֵ' הַנּוֹ' דְגַם בְּדִידְהוּ שְׁיִיף לְזַמֵּר דְכְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁעוּרִיָּהּ וּמַהֲאִי טַעֲמָא
פִּסּוּלִין כָּל שְׁבַע' בְּאַמַּת וְכַמְש"ל אוֹיִלִי אֶפְשָׁר לְזַמֵּר דַּס"ל כַּד' הַשְּׂאֵלְתוּ' ו"ל שְׁכ' בַּפ'
מְצוּרַע ס' פ"ח מְנַגְעִים יְלַפִּינּוּ לְכָל הַתּוּרָה כְּנֹלָה דְאָף הֵיכִי דְצִרִיף שְׁרִיפָה לֹא אֶמְרִינּוּ
בְּהוּ דְכְּתוּמֵי כו' כְּלָל מְדַגְלִי רַחֲמָנָא בְּנִגְעִים מְקַרָּא דְנִשְׁרַף אֶת הַבְּגָד דְיְלַפִּינּוּ מִיָּנָה דְאֶפִי
בְּשַׁעָה שְׁרִיפָה קָרִי בְּגָד וְכַדְאֶמְרִינּוּ בִּיבְמוֹת ק"ג וְרַק בְּעִיר הַגְּדֻחַת וְתַקְרוּבַת עֲבוּדַת
כּוֹכְבִים לֹא יְלַפִּינּוּ לְהוּ מְנַגְעִים דְחַמִּיר טְפִי ע"ש בְּדַבְרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת ו"ל וְא"ש בְּאַמַּת
לַפ"ד הַבַּעַה"מ וְהֶרְאָב"ד ו"ל כָּל הַסּוּגִיּוֹ' בְּפִשְׁיטוֹת דְשְׁפִיר הַנּוֹצְרָכוּ בְּעֶרְלָה וּתְרוּמָ' טַמְאָה
לְטַעֲמָא דְהֵיתֵר אֲכִיל' וְדִין מְמוֹן מְשׁוּם דְכְּתוּמֵי כו' לֹא אֶמְרִי' בְּאַמַּת רַק בְּעִיר הַגְּדֻחַת
וְאִידָף לַבַּד דְחַמִּירֵי אֶבֶל עֶרְלָה וּתְרוּמָה טַמְאָה וְדַאי דְיְלַפִּינּוּ לְהוּ מְנַגְעִים דְלֹא אֶמְרִינּוּ
בְּהוּ דְכְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁעוּרִיָּהּ כְּלָל וְכַמְש"ש וְא"ש וְאֶמְנָם יַעַן שְׁכָל זֶה אִינּוּ רַק לְהַגְהֵת
הַגָּאוֹן בַּעַל הָעַמֶּק שְׂאֵלָה נ"י הַנְּדַפֵּס כְּעַת וּלְפִירוּשׁוֹ שָׁם בַּד' הַשְּׂאֵלְתוֹת ו"ל הַגְּ"ל וְלַמ"ש

בעז"ה (*בהגה"ה(ובקו"א באנרף בזה)דאין שום מקום באמת לכל עיקר הך
חידושה)הנ"ל הנ"ל במ"ש דמנגעים ילפינו לכל התורה דלא אמרי' פתוטי מיכתת כו'
שהעלה הרב בעהמ"ח העמק שאלה הנ"ל נ"י בזה שם והעיקר באמת כמש"ש בד' הגאון
בעל השאלות ז"ל לפנינו ובלא הגה"ה בדבריו שם בזה וכמש"א בקו"א בעז"ה וא"כ
שוב ממילא נסתר ג"כ מ"ש לנישב לעיל בדבר זה ד' הבעה"מ ז"ל והראב"ד ז"ל הנ"ל
ולכן נ"ל לנישב באמת ד' הבעה"מ והראב"ד ז"ל הנ"ל בטעמי אחרוני בזה דגבי תרומה
טמאה נדאי י"ל דס"ל כד' התוס' בסוטה כ"ה ד"ה לאו שכ' שם דהא דאמרינו פתוטי
מיכתת כו' גבי שופר ולולב דאשרה דמשה משום דאיסור הנאה הוא והו"ל פערפרא כו'
ע"ש וא"כ נראה פשוט לפי זה דבתרומה טמאה דשרי לכהן בהנאה בשעת שריפה כדא'
בסנפה שם הרי מסיקה כו' דנדאי דלא אמרי' בהו דכתוטי מיכתת כו' פלל (ולהלן יבואר
אנ"ה) וגבי ערלה י"ל ג"כ דס"ל בזה כמ"ש התוס' יו"ט ז"ל סוף תמורה דמ"ס רש"י
ותוס' ז"ל שם דערלה ילפינו בהיקוש מפלאי הכרם שהוה בשריפה ע"ש דבאמת לאו
היקוש גמור הוא אלא ילפותא בעלמא וכמו דילפי' ערלה מכלה"כ לענין ביטול במאמתי
בירושלמי דרפ"ב דערלה ע"ש ולפ"ז הוה דערלה בשריפה נדאי שאינו רק מדרבנן לבד
(ודלא כמ"ש התוס' בסנפה ל"ה הנז' דאפשר דמדאוריני' הוה ערלה בשריפה כו' ע"ש ועי'
בשו"ת חות יאיר סי' נ"ד ובשו"ת באר יעקב בא"ח ס' תמ"ב ובשו"ת ח"ס חיו"ד ס'
רפ"ו ובבית מאיר סכ"ד ויבואר להלן אנ"ה) וא"כ אוילי י"ל דס"ל להבעה"מ והראב"ד
ז"ל בפשיטות בזה דלא אמרי' דכתוטי מיכתת כו' רק באיסורי הנאה שהם מן התורה
בשריפה כמו בעיר הנדחת ואינה אבל בערלה וכי"ב פאין מצות שריפתו רק מדרבנן
לבד י"ל דס"ל דברבנן לא אמרי' דכתוטי מיכתת כו' פלל ובהכי א"ש בפשיטות גם
בתרומה טמאה די"ל דס"ל להבעה"מ והראב"ד ז"ל באמת פתירוץא קמא דהתוס' בשבת
כ"ה ד"ה פ' שכ' דגם תרומה טמאה אינו בשריפה רק מדרבנן לבד ומשום דדמיא לקודש
ע"ש (והתוס' בסנפה הנ"ל דס"ל גם בתרומה טמאה דאמרינו פתוטי מיכתת כו' י"ל
דס"ל פאינדך תירוץא שכ' התוס' בשבת הנ"ל די"ל דמן התרה הוא בשריפה מדאקרי
קודש ע"ש) ובזה י"ל קצת מ"ש רש"י ז' ל בסנפה ל"ד במשנה אהא דערלה ותרו"ט
פסול דבגמ' מפרש טעמא ע"ש נעמד ע"ז הגאון בעל פפות המרים ז"ל שם דאיך סמך
רש"י ז"ל בזה על הטעם המפורש בהם בגמ' הנ"ל למה שנראה באמת בסוגיא זו שאין
זה עיקר טעמן פלל וכמ"ש התוס' הנז' דבערלה ותרו"ט לא אצטריף באמת להנהו טעמי
דהיתר אכילה וד"מ דבלא"ה פסולי משום דכתוטי מיכתת כו' ורק דנ"מ בטעמי הנ"ל
לגבי מעשר שני כו' וכמש"ל וכיון דנ"מ ג"כ בין טעמא דכתוטי מיכתת כו' לטעמי הנ"ל
ביו"ט שני וכמש"ל א"כ לא הו"ל לרש"י ז"ל לציין בזה מטעמי דמפורש בש"ס בהם
כיון דלפי האמת אין זה הטעם וע"ש בכפ"ת בזה ולמש"ל י"ל דרש"י ז"ל לטעמי בזה
דבשבת שם כ' רש"י ז"ל ג"כ דהא דתרומה טמאה בשריפה הוא משום דדמיא לקודש
ע"ש ומשמע מלשון זה שהוא מדרבנן לבד וכמש"ש התוס' בטעמא קמא הנ"ל (וכ"ש
לאידך טעמא שכ' רש"י שם דמשום תקלה הוא ע"ש דלפ"ז נראה דכל עיקר דין שריפה
בתרו"ט דלאו דוקא הוא וכמש"ש בתוס' הנז' וברש"י ז"ל עצמו בשבת שם קכ"ו ובביצה
כ"ז וע"ש בתוד"ה ועל) וי"ל דה"נ ס"ל לרש"י ז"ל גבי ערלה דשריפתו רק מדרבנן
לבד (ומ"ש רש"י בתמורה שם דערלה מכה"כ גמר י"ל שהוה רק מדרבנן באמת וכמ"ש

התוס' יו"ט הַנ"ל בְּזוּה) וּלְהַכִּי שְׁפִיר ס"ל לְרַש"י ו"ל דְּהִטְעַם הַמְּפֹרָשׁ בַּגַּמ' בְּעַרְלָה וּתְרוּ"ט מְהִיטֵר אֲכִילָה וּד"מ שֶׁהוּא עֵינֵי הַטְעַם בְּאַמְתַּת דַּל"ל בְּהוּ טַעְמָא דְכְּתוּבֵי מִיְכַתֵּת כּו' לְפִי שְׂאִין שְׂרִיפְתָּן רַק מְדַרְבְּנָן לְבַד וּכְמ"ש וּא"ש (וּבְזוּה י"ל בְּפִשְׁיטוּת גַּם ד' הַרְע"ב ו"ל בְּפִי הַמְכַנֶּה בְּסוּפָה שֵׁם פ"ג מ"ה שְׂכ' ג"כ הַטְעַם בְּעַרְלָה וּתְרוּ"ט מְשׁוּם לְכֶם וְלֹא מְשׁוּם פְּתוּתֵי מִיְכַתֵּת כּו' וּמַה"ט כ' שֵׁם בַּמ"ו דְּהִנְהוּ פְּסוּלִים אֵינּוּ רַק בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן ע"ש דִּי"ל דַּס"ל לְהַרְע"ב ו"ל ג"כ כַּד רַש"י ו"ל הַנ"ל וְכ"ה בְּרַש"י שְׂפִירִיף ו"ל שֵׁם בְּזוּה וּכְמ"ש וּא"ש) וְאֵלֶם מ"ש רַש"י ו"ל בְּתַמּוּרָה ל"ג ד"ה תְּרוּ"ט וְז"ל תְּרוּמ"ט נְמִי תִּשְׁרַף בְּבִמָּה מְדַלִּיקִין ד' כ"ד מְפָרֵשׁ טַעְמָא דְמוֹתֶרַת בְּהִנְאָה דְאַמְרִינָן נְמִי הֵתֵם בְּפ' כָּל שְׁעָה ד' כ"ג לָהּ נִתְּנָה לְהַסִּיקָה תַּחַת תְּבַשְׁלִיף עַכ"ל וְכ"כ בְּרַע"ב ו"ל שֵׁם אֶהָא דְתְרוּמ"ט בְּשִׂרְיָה דְנַפְק"ל מִלָּהּ שְׁלָף הֵהָא לְהַסִּיקָה כּו' ע"ש וּמְשַׁמַּע לְכֹאמְרָה דְמִקְרָא הַנ"ל נַפְק"ל דְתְרוּמָה טְמֵאָה בְּשִׂרְיָה (וְשֵׁלֹא כְּמַש"ל לְד' רַש"י וְהַרְע"ב ו"ל הַנ"ל בְּזוּה) אֲבָל כְּבָר הֵמָּה שֵׁם בְּתוּס' רַע"א ו"ל ע"ד הַרְע"ב ו"ל הַנ"ל בְּאַמְתַּת דְּאִיף נְלִמּוּד כָּלֵל מִקְרָא הַנ"ל שֶׁהוּא בְּשִׂרְיָה דְנוֹקָא דְרַק לְהִיטֵר הִנְאָה בְּלִבְד הוּא דְנַפְק"ל מִהָהּ קָרָא בְּשַׁבַּת שֵׁם ע"ש וְהִנֵּה לוֹ לְתַמּוּה בְּזוּה גַּם ע"ד רַש"י הַנ"ל וְכַמ"ש אֶלֶּא דְלִשׁוֹן רַש"י ו"ל הַנ"ל בְּלֹא"ה מְגוּמָגַם מְאוּד שֶׁהַתְּחִיל בְּדִין שְׂרִיפָה וּמְסִיִּים בְּהִיטֵר הִנְאָה בְּזוּה וְגַם מ"ש מְפ' כָּל שְׁעָה הִנֵּה שֵׁם לֹא נִמְצָא הָהּ דְרַשָּׁא דְלָהּ גַּבֵּי הַרְוּמָה טְמֵאָה כָּלֵל רַק דְשֵׁם כ"ג מִיְיָתִי קָרָא דְתְרוּמַתְכֶם לְהַתִּיר תְּרוּמָה הוּרָה לְזַר בְּהִנְאָה ע"ש וְלָכֵן נ"ל דַּס"ה בְּרַש"י שֵׁם בְּאַמְתַּת וּכְצ"ל תְּרוּמָה טְמֵאָה נְמִי תִּשְׁרַף בְּבִמָּה מְדַלִּיקִין ד' כ"ה מְפָרֵשׁ טַעְמָא (וְהוּא סוּף דִּיבּוּר וּר"ל דֹּא' שֵׁם כְּכֶם שְׂמֵצוּה לְשִׁרְוֹן הַקְּדוּשִׁים שְׁנַטְמָאוּ כְּהַ מְצוּה לְשִׁרְוֹן הַתְּרוּמָה שְׁנַטְמָאָת וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְתְרוּמָה נְמִי דְמֵיָא לְקוֹדֶשׁ וּכְמַש"ש רַש"י בְּשַׁבַּת הַנ"ל בְּזוּה) וּמִן תִּיבּוּת דְמוֹתֶרַת בְּהִנְאָה שְׂיִיף לְהֵלֵן שֵׁם בְּרַש"י ד"ה וּמְדַלִּיקִין בְּפֶת וּבְשִׁמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וּכְצ"ל שֵׁם וּמְדַלִּיקִין לְהַנּוֹת בְּשִׁמּוֹן תְּרוּמָה דְתְרוּמָה טְמֵאָה מוֹתֶרַת בְּהִנְאָה כְּדֹאמְרִי בְּפ' כָּל שְׁעָה ד' ל"ב (וּר"ל דֹּא' הֵתֵם בְּהִדְיָא דְתְרוּמָה טְמֵאָה יֵשׁ לוֹ בְּהַ הִיטֵר הַסְּקָה (וְע"ש בְּרַש"י ד"ה הִיטֵר) וּנַפְק"ל מִדֹּא' נְמִי בְּשַׁבַּת שֵׁם לָהּ נִתְּנָה לְהַסִּיקָה כּו' כְּצ"ל (וּי"ל ג"כ דְסַמָּה שֵׁם רַש"י ו"ל אֲדַרְשָׁא דְלוֹ וְלֹא לְאוּרוֹ כּו' דְמִיְיָתִי לָהּ נְמִי בְּשַׁבַּת שֵׁם וּבְפ' כָּל שְׁעָה ד' ל"ג וְכֵן בְּרַש"י סוּפָה ל"ה הַנ"ל מִיְיָתִי נְמִי מִהָהּ קָרָא דְתַתָּן לוֹ לְהִיטֵר הִנְאָה דְתְרוּט"מ ע"ש (רַק דְשֵׁם נֶקֶט רַש"י ו"ל הָהּ דְרַשָּׁא דְנוֹקָא דְמִפְּיָלָא מְשַׁמַּע מִיָּנָה דְהִיטֵר הַסְּקָה לֹא מִקְרִי לוֹ אוֹ לְכֶם וְע"ש בְּמִפְּרָשִׁים ו"ל בְּזוּה) וּא"ש ד' רַש"י דְהַמּוּרָה הַנ"ל וְכֵן בְּד' הַרְע"ב ו"ל הַנ"ל נ"ל לְהַגִּיָּה ג"כ דְבַסוּף מ"ה שֵׁם אַחַר מ"ש דְהַדָּר תִּנְאָ וּמְדַלִּיקִין לְהַנּוֹת כּו' שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה צ"ל דְכְּתִיב וְאֲנִי נִתְּמִי לָהּ כּו' שְׁלָף תִּהְיֶה לְהַסִּיקָה כּו' כְּצ"ל וּא"ש: אֶלֶּא דְבְּאַמְתַּת לְמ"ש הַגָּאוֹן בְּעַל חוֹת יָאִיר ו"ל בַּס' נ"ד הַנּוֹ דִּי"ל דְהָא דְעַרְלָה בְּשִׂרְיָה נַפְק"ל מְדֹאצְטְרִיף קָרָא בְּפ"ע לְאַסוּר גַּם הִנְאָת הַדְּלָקָה בְּעַרְלָה כְּדֹא' בְּפִסְחִים כ"ב אַע"ג דְנַפְק"ל הֵהֵם כְּבָר מִקְרָא קָמָא דְעַרְלָה אָסוּר בְּהִנְאָה וְע"כ צ"ל כְּמַש"ש בְּתוּד"ה מְנִין דַּס"ד דְהִנְאָת הַדְּלָקָה שְׂרִיָּא כִּיּוֹן דְהוּ"ל דְרַף בְּיַעוּרוֹ ע"ש *) (הַגַּה"ה) וְהִנֵּה בְּאַמְתַּת יֵשׁ לְהַאֲרִיף בְּעֵינֵי הָהּ חִידוּשָׁא הַנ"ל שֶׁהַעֲלָה הַגָּאוֹן בְּעַל הָעַמֶּק שְׂאֵלָה נ"י בְּזוּה בְּד' הַשְּׂאֵלְתוֹת ו"ל הַנ"ל דַּס"ל דְמַנְגְעִים לְפִינָן לְכָל הַתּוּרָה דְלֹא אֲמַרִינָן בְּהוּ כְּתוּבֵי כּו' וְרַק בְּעֵיר הַנְּדַחַת לְבַד וְאִינְדָּה דְחִמִּירִי הוּא דְאַמְרִי בְּהוּ דְכְּתוּבֵי כּו' וּכְמַש"ש דְבְּאַמְתַּת מְד' הַשְּׂאֵלְתוֹת ו"ל שְׁלִפְנֵינוּ שֵׁם נִרְאָה לְהִיפּוֹף מִמֶּשׁ בְּכָל זֶה וּכְמוֹ שְׁנַבְּאָר בְּעוֹז"ה וְהִנֵּה ו"ל הַשְּׂאֵלְתוֹת שֵׁם (פ' מְצוֹרַע

ס' פ"ח שאילתא ב' ב'רם צריף כו' סנדל של עיר הנדחת מהו מי ילפינו ליה מנגעים דאע"ג דלשריפה קאים אמרי' פמאן דאיתני' דמי או דלקא מנגעים לא ילפינו דשאני נגעים דאחמר ביה רחמנא ת"ש דא"ר כו' סנדל המוקלט אם חלצה בו פשר כו' של עיר הנדחת חליצתה פסולה משום דלשריפה קאי כמו דשרוף דמי אלמא מוקלט פינו דלענין טומאתו אמרינו פמאן דאיתניה דמי דגלי רחמנא הכגד כו' של עיר הנדחת אמרינו פמאן דשרוף דמי פינו דלשריפה קאי ולא ילפינו מנגעים דהא אחמר (כצ"ל) ביה רחמנא במילי יתירתא עכ"ל השאלות שלפנינו שם (וכן ראיתי בהשאלות פתב יד הנכתב זה כד' מאות שנה אשר הי' ת"י הגאון בעל ס' העמק שאלה נ"י) והנה עיקר הפירוש בזה בד' רבינו הגאון בעל השאלות ז"ל הג"ל הנראה לי באמת יבואר בקו"א אי"ה אף בתחילה ראיתי לבאר בזה פי פל דברי הגאון בעה"מ ס' העמק שאלה הג"ל במש"ש לחדש (וכה"ג א' שם כ"א אליבא דר"י דא' דחמץ מצותו בשריפה דסד"א דבהדי דקא שריף ליתנהי כו' וע"ש בתוד"ה בהדי והחוי"י שם לא זכר זאת ויל"ד עוד בדבריו ז"ל (ואכ"מ) ועכ"פ ממילא ש"מ מהא דערלה מצותו בשריפה דוקא ע"ש בזה (וכ"כ הגאון בעל מעין הסכמה ז"ל בפ' צו במ"ע דשריף קדשי' ע"ש וכבר קידמו החיות יאיר ז"ל (וכמ"ש) ולפ"ז הי' אפשר לומר ג"כ בהיפך גבי תרומ"ט דילפי' בפשי' דמצותו מה"ת בשריפה דוקא דמדשרי רחמנא להנות ממנו בשעת ביעורו כדילפינו ג"כ בשבת כ"ה שם מקרא דלא ביערתי ממנו בטמא ממנו כו' אבל אתה מבכיר בשמן תרומה טמאה כו' וה"נ נפק"ל מלך שלף יהא להסיקה כו' א"כ ממילא ש"מ דמציתו בשריפה דוקא ולהכי שריא רחמנא באמת להנות ממנו בשעת ביעורו וא"ש: ובזה היה אפשר ליישב קצת ד' רש"י והרע"ב ז"ל בתמורה הג"ל בלא הגה"ה די"ל לכאורה לפ"ז דמהי קרא הג"ל דנפק"ל דתרומ"ט מותר בהנאת הסקה נפק"ל נמי ממילא מזה דמצותו בשריפה דוקא וכמ"ש (ובזה הי' אפשר ליישב לכאורה גם ד' התו' דפסחים פ"ב ד"ה אבל שהקשו שם דל"ל קרא דקדשי' שנטמאו בשריפה דגיליף ק"ו מתרומה דבעי שריפה כו' ע"ש והוא תמוה באמת מאוד דהרי תרומה טמאה גופא דבשריפה מקודש הוא דגיליף בזה וכמ"ש התוס' בשבת כ"ה הג"ל ומדאיקרי קודש וכמ"ש ל' וכ"ש למ"ש התוס' הג"ל בתחילה דמדרבנן בעלמ' הוא בתרום' וכמ"ש ל' וכבר הנה בזה הגאון בעל שער המלך ז"ל בפ"ט מה' פסוהמו"ק ה"א ע"ש (וכן תמה בזה הגאון רע"א ז"ל בס' דרו"ח ע"ש וכבר קידמו השעה"מ הג"ל וגם מה שתמה בנימוקי הגרי"ב ז"ל בפ"ח דשביעית מ"ב על המהרש"א ז"ל שם שכת' דאיכא למליף ממע"ש כו' שהוא תמוה ג"כ באמת פכר קידמו ג"כ השעה"מ ז"ל ע"ש) אולם למש"ל י"ל דהתו' בפסחים הג"ל ס"ל דבאמת בתרו"ט גופא ודאי איכ' ילפותא שהוא בשריפה מדשרי רחמנא הנאת ביעורו וכמ"ש ועכ"פ הא ודאי דאיכא למליף קדשים טמאין בק"ו מתרומה דלא תסגי לי' בקבורה פדהוי בעי למימר התי' דמשרי רחמנא תרומ"ט בהנאת ביעורו א"כ ודאי שאינו בקבורה עכ"פ דאי בקבור' הרי פשוט דלא משכח"ל הנאת ביעורו כלל וא"ש (ויל"ד וצ"ע) אף נראה דד' רש"י ז"ל עצמו בתמורה הג"ל אין ליישב ג"כ בזה שהרי רש"י ז"ל עצמו נראה דס"ל באמת בשבת כ"ה הג"ל דשריפת תרומה טמאה הוא רק מדרבנן לבד וכמ"ש ל' וע"כ נ"ל דצריף להגיה בזה בדבריו ז"ל בתמורה שם וכמ"ש ל' בעז"ה: ואולם בעיקר הדבר הי' נ"ל לחדש בעז"ה דנדאי י"ל דשריפה תרומה טמאה וערלה מן התורה הוא ולא משום דתרומה דמיא

לקונדש וכמש"ל ובערלה משום דאיתקש לכלאי הפך וכמ"ש התוס' בתמורה ה"ל (שפכר המהו בזה עליהם באמת דלא נמצא פלל הוה היקשא דערלה לכלאי הפך משום מקום אינם סמוכין בהורה פלל (דבפרשה קדושים מפסיק בפ' שפחה תרופה בין קרא דשדך לא תזרע פלאים לפ' ערלה שם וגם הקרא דשדך כו' ה"ל לא מייירי בכלאי הפך פלל ע"ש) אבל לענ"ד נראה לחדש בזה דבאמת הא דתרומה טמאה בפירופה בנ"ש גמורה הוא דיליף לה מפלאי הפך בזה וה"ה לבכורים שנטמאו (אע"ג דאסור להנות מהן באמת פשוטורפן וכמש"א א"ה) ומשום דאיקרי תרומה וכדלהלן בזה וערלה י"ל דיליף נמי בנ"ש מבכור מ או מפלאי הפך עצמן וכמו שאבאר א"ה דהנה בירושל' רפ"ב דערלה ה"ל אהא דתנו התם הערלה וכה"כ עולין במאמ' גרסי' עלה מנין שהו עולין פתיב מלאה מלאה מה מלאה שנא' להלן עולה אף פאן כו' ופי' הר"ש ז"ל ברפ"ב שם דיליף נ"ש פלאי הפך מבכורים דכתיב בבכורים מלאה כו' (בפ' משפטים) (ואמ' בתמורה ד' מלאה אלו הבכורים ע"ש) וכתיב בכה"כ פן הקדש המלאה (בפ' תצא) דמה מלאה שנא' להלן עולה כו' (דבכורים יליף מתרומה בזה ותרומה גופא ילפינן בירושלמי שם מקרא דאת מקדשו ממנו דבר שאתה מרים ממנו פשנפל לתוכו מקדשו) (והאי קרא בתרומת מעשר פתיב בפ' קרח שהיא א' ממאה) והכי נמי בבכורים דאיקרי תרומה פדכתי' ותרומת ידך אלו בכורים וכדא' ביבמות ע"ג ע"ש בר"ש בזה ולי הי' נראה דאין צורך ללמוד באמת כה"כ מבכורים בג"ש ה"ל ובכורים מדאיקרי תרומה וכמ"ש הר"ש ז"ל רק י"ל בפשיטות דיליף כה"כ מתרומה גופא בג"ש זו ג"כ דבאמת הכי בתרומה עצמה פתיב נמי מלאה פדכתי' בפ' קרח ונחשב לכם תרומתכם כו' וכמלאה מן היקב וקאי אתרומה גדולה ואתרומת מעשר (וע"ש בפירש"י ז"ל ולהלן מ"ו וצ"ע) וכן נראה מהספרי סו"פ קרח דאהו קרא דאת מקדשי כו' דיליף מינ' שם לתרומה שעולה בק"א וכמש"ל קאמר התם איל אלא תרומה כה"כ מנין נאמר פאן מלאה ונאמר להלן כו' ע"ש ומשמע דאקרא דכמלאה מן היקב ה"ל דכתיב בתרומה בהיא פרש' קאי התם בזה ולא אקרא דמלאה דכתי' בפ' משפטים הנז' ע"ש) ולפי י"ל ג"כ דהא דבכורים עולין בק"א יליף נמי בנ"ש זו דמלאה מלאה ה"ל מתרומה דהיינו מלאה מן וכמלאה וכמ"ש אלא דבאמת א"צ לזה דהרי בלא"ה איתקש בכורים לתרומה בהו קרא דמלאה ודמעו דא' בתמורה ד' הנז' דזו תרומה ע"ש או כמ"ש הר"ש ה"ל מקרא דתרומה ידך וכמ"ש) ותו גרסי' בירושלמי שם ע"כ כה"כ ערלה מנין ר"י בשם רי"ש ק"ו מתרומה שהיא אסור עולם כו' ערלה שאינו אסור עולם כו' (כצ"ל וכמ"ש בפ' הגר"א ז"ל במשנה דערלה ה"ל ע"ש) (ומש"ש בירושלמי לפנינו דערלה מותר לזרים טס"ה ודלא פהמפרש שם בזה) והא דקא' בערלה שאינו אסור עולם ע"כ צ"ל דאף שהפירות עצמן שגדלו בשני ערלה ודאי אסורין לעולם (וכדנפק"ל בתו"כ שם מיהו והובא בפרש"י ז"ל בחומש ע"ש) מ"מ פנין דאסורו אינו נוהג רק ג' שנה והפירות שגדלו אח"כ מותרין קרי לי' ספיר אין אסורין אסור עולם (והיינו פשיטת רש"י ז"ל בקידושין ל"ח ד"ה וה"ה ע"ש בזה ודלא פהתוס' כם שהקשו ע"ד רש"י ה"ל ע"ש דלג' הגר"א ז"ל ה"ל הרי הירושלמי ה"ל מסייע באמת לפירש"י ז"ל ה"ל וכמ"ש) מה לתרומה שמוותר בהנאה כו' ר"ח אומר פרי פרי ג"ש עכ"ל הירושלמי ה"ל (ופי' הגאון מהרא"פ ז"ל שם דיליף

ג"ש מבפורים ור"ל דבְּעַרְלָה פְּתִיב אֶת פְּרִיּוֹ וּבְכַפּוּרִים פְּתִיב מְרַאשִׁית כּל פְּרִי כּו'
ובכפורים נפק"ל מְדַאֲקְרֵי תְרוּמָה וּכְמַש"ל וּכ"כ הֶגְר"א ז"ל שם.

בד' הַשְּׂאֵלְתוֹת שֶׁם וּלְהִגִּיה בְּדַבְּרֵי ז"ל הֶגְר"ל
וכמש"ל הוא תְּמוּהָ טוֹבָא בְּאֶמֶת וְנִסְתָּר מִכ"מ בְּש"ס וּכְמוֹ שְׂאֲבָאֵר אִי"ה וּע"כ רְאִיתִי
לְהַעֲתִיק פָּאן לְשׁוֹן הַגָּאוֹן בְּעַל הַעֲמֵק שְׂאֵלָה הֶגְר"ל בְּזֶה דְּעַל מ"ש הַגָּאוֹן בְּעַל הַשְּׂאֵלְתוֹת
הֶגְר"ל דַּא"ד מְנַגְעִים לֹא יִלְפִינּוּ דְשִׁאֲנֵי נְגַעִים דְּאַחְמַר בִּיהַ רַחֲמָנָא וּכְמַש"ל כ"ש הַגָּאוֹן
בְּעַל הַעַמ"ש הֶגְר"ל בְּאוֹת י"ז וְז"ל א"ד מְנַגְעִים לֹא יִלְפִינּוּ שְׂאֲנֵי עִיר הַנְּדַחַת דְּאַחְמַר בִּי
רַחֲמָנָא פֶּן צְרִיף לְהִיּוֹת וּכ"כ רַבֵּינוּ לְהֵלֵן שֶׁל עַה"נ כּו' דְּהָא אַחְמַרֵי בָּהּ כּו' פִּירוּשׁ דְּכִיּוֹן
דְּאִיסוּר הַנָּאָה דְּעַבּוּדַת פּוֹכְבִּים חֲמוּר מְנַגְעִים לְעִנּוּן אֶפְרוֹ כְּדַא' בְּסוּף תְּמוּרָה וּלְעִנּוּן
תְּפִיסַת דְּמִים כְּדַא' בַּפ' ר' יִשְׁמַעְאֵל ד' נ"ד א"כ א"א לְמִילֵיף מְנַגְעִים וְיָדוּעַ דְּעִיר הַנְּדַחַת
וְעַבּוּדַת פּוֹכְבִּים שְׁוִין כּו' וְהָא דְּנִקְט רַבֵּינוּ עִיר הַנְּדַחַת מְשׁוּם שְׁהִיא בְּשִׁרְיָפָה וְלִמְדֵנוּ
מְשִׁיחְתּוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ דְּשִׂאָר אִיסוּרֵי הַנָּאָה בְּאֶמֶת יִלְפִינּוּ מְנַגְעִים דְּלֹא מִיְכַתֵּת שְׁיַעֲוִרֵי' וְהִינּוּ
דַא' בְּסוּפָה ל"ה וְשֶׁל עַרְלָה פְּסוּל מ"ט כּו' וְנִתְקַשׁוּ הַתּוֹם כּו' וְכֹן נִתְקַשׁוּ בְּסוּטָה כ"ה כּו'
אִיבְרָא רַבֵּינוּ אֲנֶהְרִינְהוּ לְעִינֵינוּ דְּבְּכָל אִיסוּרֵי הַנָּאָה נִפְק"ל מְנַגְעִים דְּכְתִיב בַּמ"ע שְׁיִשְׁרָף
וּמְכַל מְקוּם לֹא מִיְכַתֵּת שְׁיַעֲוִרֵי' זוּלַת לְעַבּוּדַת פּוֹכְבִּים וְעִיר הַנְּדַחַת דְּחֲמִיר מְנַגְעִים עַכ"ל
וְהִנֵּה רְאִיתִי לְבָאֵר פָּאן בְּקוֹנְצָר מַה שְׁיִישׁ לָנוּ

לְהֵלֵן ד' ל"ז צִינְיָתִי שֶׁם פִּי בַד' הִלְזוּ מְבוֹאָר תְּשׁוּלוּם ד' הַתְּשׁוּבָה מִדִּין מִצְּהָ בַעַה"פ אֶמְנֵם
אִין פָּאן מְקוּם בְּגִלְיוֹן הִלְזוּ לְבָאֵר הַכּל רַק רְאִיתִי לְצִינְיָן פָּאן מַה שֶׁנ"ל לְהִגִּי' בַד' הֶרְמַב"ן
ז"ל בְּמִלְחָמוֹת סוּפ"ג דְּפִסְחִים (שְׁהִבְאִיתוּ לְהֵלֵן ד' ל"ה ע"ש) וְהוּא בַמַּש"ש וְז"ל אִי"ה
חֲזַרְתִּי לְהִבִּיא ד' הִירוּשְׁלַמִי כּו' א"ר לוי הָאוּכַל מִצְּהָ כּו' וְאַתָּה לְמַד מִזֶּה שְׁכַל הַיּוֹם אֶסוּר
לְאַכּוֹל מִצְּהָ כּו' וְרַבֵּינוּ הַגָּדוֹל ז"ל רְמַז לָנוּ פֶּן לְפִיכָף פֶּתַב הִירוּשְׁלַ' הִנֵּה בְּכַאֵן לֹאֹמַר שְׂאֵם
בָּא לְבַעַר הַכּל בְּלֹא שְׁיִוִר לְאַכּוֹל הַיָּמֵנוּ עַכ"ל וְהִנֵּה לְשׁוֹן זֶה אִין לוֹ מוּבֵן פְּלֵל וְנִרְאָה
דְּחִסְרוֹן הַנִּזְכָּר יֵשׁ בְּדַבְּרֵי בְּזֶה וְכַנ"ל לְפִיכָף כ' הִירוּשְׁלַ' לֹאֹמַר (דַּמְשׁו"ה קִי"ל
כְּרַאבְר"צ שֶׁם שְׂאֵם יָבוֹא לְבַעַר הַכּל [מְעַרְבַּ שְׁבַת] בְּלֹא שְׁיִוִר לֹא יִהִי לוֹ מַה לְאַכּוֹל
בְּשַׁבַּת (דַּס"ל לְהֶרְמַב"ן בַּד' הֶרִי"ף בְּזֶה דְּגַם בְּלִיל י"ד אֶסוּר לְאַכּוֹל מִצְּהָ וּכְמַש"ל ל"ו)
וְלָכֵן צְרִיף לְשִׁייר מְזוֹן ב' סְעוּדוֹ מִן הַחֲמִץ אֶכּוֹל מִמֶּנּוּ בְּשַׁבַּת כַּצ"ל וְהוּא כַּמַּש"ל ל"ה
בַּד' הֶרִי"ף ז"ל הֶגְר"ל דַּמְשׁו"ה הִבִּיא שֶׁם הֵף דְּהִירוֹ' הַנּוֹ' שְׁהוּא טַעַם ע"ד רַאבְר"צ הֶגְר"ל
וּכְמַש"ש וְיִתֵּר הַדְּבָרִים בְּזֶה וְגַם מִשְׁנ"ל לְיִישָׁב ד' הֶרִא"ש ז"ל שְׁכ' לְהֵלֵן ל"ד (בְּדִין
תַּעֲנִיַת בְּכוּרִים בַּע"פ דִּי"ל דְּלַרְבֵּי לְטַעֲמֵי' דַּס"ל דְּלֹא בְּטָלָה מַג"ת וּכְמַש"ל מ"ו וְדו"ק
יְבוֹאֵר בְּקו"א אִי"ה (וְהַגָּאוֹן בְּעַל פ"מ ז"ל פִּי' בְּזֶה דִּילִיף מְתָרוּמַת מַעֲשֵׂר דְּכְתִיב בִּי מְפָרִי
הָאֲרִץ ע"ש וְהוּא תְּמוּהָ מְאוּד דְּבָאֶמֶת הֵף קָרָא דְּמְפָרִי הַעֵץ דְּכְתִיב בְּסו"פ בְּחֻקוֹתֵי
בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי הוּא דְּכְתִי' וְלֹא בְּתָרוּמַת מַעֲשֵׂר פְּלֵל (וּכְמ"ש לְהֵלֵן ד' כ' בְּזֶה ע"ש) וְהִרִי
מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אִינוּ עוֹלָה פְּלֵל בְּק"א פְּדַתְנָן בְּרַפ"ב דְּבַכּוּרִים וְע"ש בַּמ"ב בְּזֶה) וּבְאֶמֶת דְּהֵף
ג"ש דְּפָרִי פְּרִי גְבִי עַרְלָה מְבוֹאָר לְהַדְיָא בְּחֻלִּין קַכ"א ג"כ דְּהוּא מְבַכּוּרִים ע"ש וְיְבוֹאֵ'
אִי"ה) וְהִנֵּה בְּרַפ"ב דְּבַכּוּרִים כ' הֶר"ש ז"ל שֶׁם דְּהֵף דְּרִשָּׂא דְּאַתָּ מְקַדְּשׁוּ מִמֶּנּוּ הֶגְר"ל
אַסְמַכְתָּא בְּעֻלְמָא הוּא דְּהִרִי קִי"ל בְּכָל דְּנוֹכְתָא דְּדִימוּעַ דְּרַבְּנָן (וְע' גְּדָה מ"ז תוּד"ה דִּימוּעַ)
ע"ש בְּר"ש (וְהִינּוּ דְּמֵן הַתּוּרָה בְּאֶמֶת הו"ל דִּין בִּיטוּל תְּרוּמָה וְעַרְלָה וְכַלּה"כ ג"כ כְּמוֹ
בְּכָל הָאִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה דְּמִין בְּמִינוּ בְּטַעֲמָא בִּין בְּלַח וּבִין בְּיָבֵשׁ בְּרוּבָא וּמִין בְּשִׂאִינוּ מִינוּ

בטעמא הוא בששים מן התורה בלח בלבד וְהָא דתְרוּמָה בַק"א וכה"כ בר' במין במינו
בשמא הוא רק מדרבנן לבד וכמ"ש הר"ש הג"ל) ויש לתמונה לכאורה לפי זה דא"כ פל
עיקר ג"ש זו דמלאה מלאה הג"ל דמייחתי לה בספרי ובירושלמי הג"ל למאי אתי ולא ינה
דבר נאמרה ונתקבלה ג"ש זו בהר סיני בזה (וְדוּחַק לומר דבאמת לא נתקבלה ג"ש זו
מסיני כלל) ובשולמא ה' ג"ש דפרי פרי בערלה הג"ל אצטריה כפיר להא דיליף בחולין
קכ"א הג"ל דאין סופגין כו' משום ערלה במשקין חוץ כו' וכדא' התם דיליף לערלה
מבפורים בג"ש הג"ל ע"ש אב"ל ה' ג"ש דמלאה מלאה הג"ל למאי אתי באמת.

ולכן נ"ל די"ל דעיקר ג"ש זו לא נאמרה אלא ללמוד תְרוּמָה מכלאי הפרם לדין שריפה
הג"ל וְהָכִי יְלִיף תְרוּמָה מכה"כ בזה דמה פלאי הפרם פשנאסרו אין דינן אלא בשריפה
דוקא פדכתיב פון תקדש המלאה כו' וְדַרְשִׁינָן פון תוקד אש (בקיודושין נ"ו) ה"נ בתְרוּמָה
פשנאסר עכ"פ באכילה דהיינו פשנאסר (דנאסר באיסור עשה באכילה כדילי' לה
ביבמות ע"ג מקרא דתאכלנו הטמא כו' ולא לאחר ולא הפא כו' ע"ש ובירוש' רפ"ב
דבכורי' בזה) אין לו תקנה ג"כ אלא שריפה כמו כלה"כ וי"ל דנפק"ל שפיר בזה בג"ש
דמלאה מלאה הג"ל לתְרוּמָה ולבכורים ג"כ מכה"כ הג"ל (דגם בבכורים פשנאסראו י"ל
דמצותן בשריפה דוקא כמו תְרוּמָה טמאה (רק דלא דמי לתְרוּמָה טמאה לגמרי בזה שרי
בכורים פשנאסראו נאסרו אף בהנאה ובלא תעשה ג"כ וכדנפק"ל ביבמות ע"ג מקרא דלא
תוכל כו' מעשר כו' ותְרוּמַת יָדָה דהיינו בכורים ואיתקיש למעשר שני דאסור לבער
מהם בטומאה פדכתיב בהו לא ביערתי ממנו בטמא וכדאמ' התם (ובכ"מ פ"ג מה' בכורים
ה"ה נחסר שם הציון בזה ביבמות ע"ג הג"ל ע"ש) ואף דבירושלמי רפ"ב דבכורים נראה
דמוק"ל (אליבא דר' אלעזר שם) קרא דלא ביערתי ממנו בטמא הנז' דבבכורים איירי
(ור' אלעזר לטעמי' דמוק"ל בה"ב שם לריש' דקרא דביערתי הקודש כו' ג"כ בבכורים
דהוא קודש העליון בפירשה וגם הקרא דלא אכלתי כו' מוק"ל בבכורים ג"כ ע"ש ויל"ק
דס"ל פר יוסי במי"ד פ"ה דמע"ש ע"ש) דאלו במע"ש תיפו"ל דבלא"ה הרי צריף לפדות
פשנאסמא ע"ש מ"מ י"ל ודאי דבכורי' שנטמאו מצותן בשריפה כמ"ש וקרא דלא ביערתי
לא קאתי רק לאסור להנות מהם פשנאסרפון וכקדשים שנטמאו דמצותן בשריפה ואסור
להנות מהן פשנאסרפון ולא בתְרוּמָה טמאה דמותר להנות מהם בשעת שריפה וכדנפק"ל
התם ביבמות ע"ג ממיעוטא דממנו ע"ש) ולולי דמסתפינא הי' נ"ל להעמיד קצת בזה לד'
הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' בכורים הי"ט שפכת שם וז"ל יראה לי שהבכורים שנטמאו אינו
מסיק בהן התנור בתְרוּמָה טמא מפני שהן פקדשי המקד' עכ"ל והוא תמוה מאוד באמ'
דאיף תלה הדבר ביראה לי אחר שהוא פשוט בש"ס ביבמות ע"ג ובירושל' פ"ב דבכורים
הג"ל וכמ"ש והכ"מ ז"ל שם דחק טובא בזה ע"ש ואולם למש"ל הי' נ"ל לומר קצת
דאפשר שפ"ל ט"ס בד' הרמב"ם שם בזה וצריף להוסיף באמת תיבה אחת בדבריו ז"ל
שם וכצ"ל וכן יראה לי שהבכורים שנטמאו [ישרפון] ואינו מסיק בהן התנור בתְרוּמָה
טמא מפני שהם פקדשי המקדש כצ"ל לפע"ד והאי טעמא דמפני שהם פקדשי המקדש
קאי נמי על עיקר דין שריפה בבכורים שנטמאו (לפי הגהתי הג"ל) שחידש זאת הרמב"ם
ז"ל רק מדעתו באמת וטעמו בזה דאחר דמפני בש"ס הג"ל דבכורים שנטמאו אסור
להנות מהן בשעת ביעורם וע"כ דה"ט משום דהבכורים שנטמאו הו"ל פקדשי המקדש
בזה דאסורין בהנאה בעת פריכתן וה"נ ס"ל דמה"ט גם הבכורים יש להטעינו שריפה

כְּשֶׁנִּטְמָאוּ וּכְכֹל דִּינֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּטְמָאוּ דְּכִתִּיב בְּהוּ שְׂרִיפָה בְּהִדְיָא (בפ' צו וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא כו' בְּאֵשׁ יִשְׂרָף וְע' בְּרַמְבַּ"ם ז"ל בְּסוּף ה' פְּסוּהַ"מ"ק בְּזָה) וְה"נ בְּכַפּוּרִים שְׂדִינָם בְּאֵמֶת קְדוּשֵׁי הַמְּקֻדָּשׁ לַכ"ד בְּזָה וְכַמ"ש וַא"ש: (אֲלֵא שְׂצָרִיף לְחֻלְק בְּאֵמֶת בֵּין הָא דְתַנּוּן בַּפ"ק דְּכַפּוּרִים מ"ח גְּבִי כַפּוּרִים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּעֶזְרָה דְּנוֹפְצָן וְאִינוּ קוֹרָא וְנִרְאָה לְכַאוּרָה לְהִדְיָא דַּא"צ שְׂרִיפָה כָּלִל (אֲלֵא דְמַנִּיחָן עַד שְׂיִרְקָבוּ שָׁם וְכַמ"ש הֶרָאב"ד ז"ל בַּפ"ד מַה' כַּפּוּרִי ה"י ע"ש) וְדִלָּא כַמ"ש ל' אֲבָל נִרְאָה שְׂיִשׁ לְחֻלְק בְּזָה בְּפִשְׁיטוּת בֵּין קוּדָם שְׁנִתְקַדְּשׁוּ הַכַּפּוּרִים כְּדִינָם דְּהִינּוּ קוּדָם קְרִיאָה וְהִנְחָה בְּעֶזְרָה אֲצֵל הַמְּזַבֵּחַ דְּכְשֶׁנִּטְמָאוּ אֲזִי לֹא הו"ל רַק קְדוּשֵׁי שְׁמִתוּ דְקו"ל דַּא"צ שְׂרִיפָה אֲלֵא קְבוּרָה וְכַמ"ש בְּרַמְבַּ"ם סוּף ה' פְּסוּהַ"מ"ק בְּזָה וּבְהִכִּי מִיִּירֵי מִתְנִי דְנִטְמָאוּ בְּעֶזְרָה הַנ"ל דְּהִינּוּ קוּדָם קְרִיאָה וְהִנְחָה וְכַמ"ש אֲבָל לְאַחַר שְׁנִתְקַדְּכוּ הַכַּפּוּרִים כְּדִינָם דְּהִינּוּ לְאַחַר קְרִיאָה וְהִנְחָה וְדַאי נִרְאָה דְּאִזְו הו"ל קְדוּשִׁים שְׁנִזְרַק דָּמָם עַל הַמְּזַבֵּחַ דְּכְשֶׁנִּטְמָאוּ אַח"כ צְרִיכִין שְׂרִיפָה דְּנוֹקָא וְנִרְאָה לְכַאוּרָה דַּה"ה לְכַפּוּרִים שֶׁנִּטְמָאוּ אַחַר קְרִיאָה וְהִנְחָה בְּעֶזְרָה וְכַמ"ש ל' לְהַגִּיָּה כֵּן בְּרַמְבַּ"ם ז"ל הַנ"ל בַּעז"ה: וְעַכ"פ י"ל בְּפִשְׁי לַפ"ז דַּה"נ יִלְפִינּוּ לְעֶרְלָה בַּג"ש דְּפָרִי פָּרִי מִכַּפּוּרִים הַנּוּ דְּכַמוּ שְׂצָרִיף לְשׂוֹרֵף דְּנוֹקָא הַכַּפּוּרִים שֶׁנִּטְמָאוּ שְׁנִאֲסָרוּ בְּהִנְא' (אִי מַג"ש דְּמִלְאָה הַנּוּ אוּ מִשׁוּם דְּדָמֵי לְקְדוּשִׁים כַּמ"ש ה"נ לְעֶרְלָה דְּאֲסוּר בְּהִנְאָה דְּטַעוּן שְׂרִיפָה דְּנוֹקָא כַּכּוּרִים כְּנִטְמָאוּ וַא"ש דַּמַּג"ש נַפְק"ל לְתַרוּמָה טְמֵאָה וְעֶרְלָה דְּמִצְוַתוֹן בְּשְׂרִיפָה מַה"ת וְכַמ"ש בַּעז"ה: (וְתִשְׁלוּם כַּה"ד בְּזָה וְגַם בְּדִין עֶרְלָה וְכַה"כ וְחֻדָּשׁ בּוּזָה"ז בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל לְמַד בְּתַרוּמָה דְּבִטְל' קְדוּשַׁת הָאָרֶץ (ע' מַש"ל פ"י מַה' מ"א הִיא) וְגַם בְּדִין אֲתַרוּג שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹר' לְיִשְׂרָאֵל יְבִנְיָאָר הַפֶּל בְּקוּ"א אִנְ"ה): וְזָה שְׂיִיף לַמ"ש מַעַל"ד דִּישׁ לְזַהַר עַכ"פ בַּנ"כ בַּד"פ שְׁהָעוֹלָם נִדוּן וְנ"ל דַּמַּה"ט נְמִי א' בְּסוּט' ל"ט דְּאַח"כ אוּ הַשְּׂקִיפָה כו' דְּקָאֵי ג"כ עַל הַד' פְּרָקִים הֶלְלוּ כַּדָּא בַּמַּע"ש פ"ה מִי"ג ע"ש (וְע' רַש"י ז"ל בַּפ' וַיִּרְא דְּהִשְׁקִפָה בַּכ"מ הוּא לְרַעָה וְרַק ע"י מ"ט נְהַפֵּךְ מְרוּגְזוּ לְרַחֲמִים (וְהוּא מַהֲמַד"ר וּבִירוּש' שָׁם וְכֵן י"ל כָּאֵן ע"י ב"כ וְכַמ"ש ל' מְהִירוּש' וְדו"ק וַיִּדִּיד ה' הָרַב הַגָּאוֹן הַמְּפֹרָסִם מ' יוֹסֵף נ"י מ"ץ דְּפָה א' עוֹד דְּבָר נִחְמַד בְּזָה דִּי"ל דְּעֵיִקֵּר טַעַמ' שְׂאִין נ"כ בַּכ"י הוּא מְפִנִי שְׁחֻשָּׁיו לַמ"ש הַפַּר"ח מַס' הַמְּקַצְוֹת שְׂאֵם יֵשׁ אִשָּׁה נִדְּהָ בְּבֵית הַפֶּהן אֲסוּר לוֹ לְעֵלוֹת לְדוּכֹן כו' וּבַחֲזִי הֶרָאב"ד לְתַמִּיד כ' הַטַּעַם דְּחִיּוּשֵׁי דְלָמָּא נִגַּע בְּמִידֵי דְנִגְעָה הִיא כו' ע"ש וְהִנֵּה גְזִירָה זוֹ דְּשָׂמָא נִגְעָה כו' הו"ל מִמֶּשׁ כְּעֵין הַגְּזִירָה דְּטוֹמְאָת ע"ה שְׁהוּא ג"כ מִשׁוּם דְּשָׂמָא תִּשָּׁב עֲלֵיהֶן אִשְׁתּוּ נִדְּהָ כַּדָּא בְּחֻלְוִין ל"ה ע"ש וַא"כ י"ל דְּכַמוּ דְקו"ל בְּטוֹמְאָת ע"ה דְּבִרְגֵל כְּטַהֲרָה שׁוֹי רַבָּנָן כַּדָּא בְּחִגְיָה כ"ו (וּבְנִדְּהָ ל"ד) וְלֹא גְזַרוּ אֲזִי בְּזָה וְה"נ י"ל דְּלֹא חֻשָּׁיו לְזָה גְּבִי נ"כ בִּיו"ט עַכ"פ וְדו"ק עַכ"ד (וְהִנֵּה בְּאֵמֶת בַּב"א ס"ו כ' ג"כ לְטַעַם הַנ"ל עַל שְׂאִין נ"כ בַּכ"י אֲף מַש"ש הַטַּעַם שֶׁנ"כ בִּיו"ט דְּחֻוֹק מְאוּד ע"ש וּבַח"ס סַכ"ג דְּחָה כ"ד בְּזָה ע"ש וְעַכ"פ דְּבָרֵי יַדִּי"נ הַגָּאוֹן נ"י הַנ"ל נְכוּן מְאוּד לַד' הֶרָאב"ד ז"ל הַנ"ל וְכַמ"ש רַק שִׁילַד"ק בְּזָה דַּא"כ חוּה"מ נְמִי וְכֵן לְהִפְּךָ מַר"ה וַיּו"כ וְדוּק וְע"ש בִּירוּש' דְּנַר' דְּרַק בִּירוּשְׁלִים שׁוֹי כְּטַהֲרָה וְצ"ע) לְתַמּוּהָ בְּזָה ע"ד הַגָּאוֹן בַּהַעֲמ"ש נ"י הַנ"ל בַּעז"ה דַּבְּמ"ש דְּעַבּוּד' פּוֹכְבִּים חֲמוּר מְנַגְעִים לְעַנְיָן אֲפָרוּ כו' הִנֵּה נִסְתַּר לְכַאוּרָה מִהַתּוֹסְפָתָא דְּעֶרְלָה ה"ו דְּגָרְסִי שָׁם אֲפָר בְּגָדִים שְׁנִתְנַגַּע וְעַפְרָ בְּתִים שְׁנִתְנַגְעוּ אֲסוּרִין בְּהִנְאָה עַכ"ל וְהָרִי מְבוֹאָר דְּגַם בְּנִגְעִים אֲפָרָן אֲסוּר וְאִף דְּבְּאֵמֶת בְּסוּף תְּמוּרָה לֹא קִתְּנִי רַק חוּץ כו' כְּבָר פְּרִיף לָהּ בִּירוּשְׁלִמֵי דְּעֶרְלָה פ"ג ה"ג אֵהָא דְּכָל

הנְשָׁרְפִין כו' דְהָרִי אֶפְרַיִם הַבֵּית כו' (ומ"ש בְּתוֹס' הַנּוֹז' עֶפְרַיִם בְּתִים כו' טס"ה וצ"ל אֶפְרַיִם כו' וכמ"ש בִּירוֹ הַנּוֹז' וכ"ה בְּרַמְבַּ"ם ז"ל רפ"ט ז' מה' טו"צ דְאֶבְנִים מְנוֹגְעִים שְׁשָׁרְפִין כו' אֶסוּר ע"ש) וּמִשְׁנֵי שְׁנֵי הַיָּדִים נְתִיבָה דְבֵית בַּג"ש מְנוֹתְצָתָם מְזַבְחֹתָם ע"ש דְאֶפְרַיִם בְּגָדִים יָלִיף נְמִי בְּזֶה מְהִיקָשָׁא דְלְצַרְעַת הַבְּגָד וּלְבֵית וְע' בְּתוֹ"כ סו"פ תְּנָרִיעַ אוֹ מַג"ש דְהָתָם ע"ש וְנֶעְלַם זֹאת מְהִמְפָּרֵשׁ בְּתוֹס' הַנּוֹז' ע"ש) וְאַף דְרַבֵּינוּ בְּהַשְׁאֵלְתוֹת ז"ל ס"ל הָתָם דְהָאֶפְרַיִם טְהוֹר הוּא פ"ש ע"כ צָרִיף לְחַלֵּק בֵּין טְוִמְאָה לְאֶסוּר בְּזֶה וְע"ש בְּמַש"ל שְׁכ"כ בְּשֵׁם הַיְרֹוֹשׁ דְלִכּוּ"ע אֶסוּר בְּהַנְּאָה וּלְעִנּוֹן טְוִמְאָה פְּלִיגִי כו' אֲבָל בְּאַמַּת צ"ע לְעַנְד' דְבִירוֹשׁ הַנּוֹז' א' לְהַדְנִי דַמ"ד עָלוּ מִטְוִמְאָתָם מְתוֹרוֹת ע"ש וְכָל מִשְׁנֵי ל' בְּזֶה וּלְיִישׁוּב ד' הַשְׁאֵלְתוֹת ז"ל הַנְּ"ל בְּלֹא הַג"ה הַג"כ יִבְנֹאֵר הַפֶּל בְּקוּ"א אִי"ה וְזֶה שְׁנֵיף לְמַש"ל ד' ל"ו בְּדִין הַשִּׁיר דַר"ח

וְשִׁבְתָּ וְצִיָּנְתִי שָׁם לְכָאן אֶף אַכ"מ לְבָאֵר בְּאוֹרְךָ רַק בְּקוֹנְצָר מִשְׁנֵי ל' לְהַלְכָה בְּזֶה בְעוֹז"ה וְהוּא (א) הַדְּבָר בְּרוּר דְהַשִּׁיר שֶׁל נֶסְכֵי תְמִיד הַשַּׁחַר בְּכ"י אֵינוֹ נִדְחָה מִמְקוֹמוֹ וְאֵין נִתְחַלֵּף לְעוֹלָם בְּשִׁיר אַחֵר כְּלָל וְגַם בְּר"ח וְר"ה וְכַדְלֵהָן (וְדִלָּא כְּמ"ש הַגָּאוֹן בְּתַפְא"י פ"ו מְחוּב"ק סו"א מַד' רַש"י דַר"ה ל' ד"ה שְׁלֹא אָמְרוּ ע"ש דְבַמַּח"כ שְׁגָה בְּזֶה דְנִדְאִי אֵין כּוֹפְלִין הַפְּרָק רַק מְדוּחָק כַּדָּא שָׁם רַק דְבַר"ה לְבַד הִי נִרְאָה לְתַקֵּן הַב לֵה' מִיַּד בְּשַׁחַר וְלָמָּה הַנִּיחֻוּהוּ עַד הָעָרֵב וְצ"ל מִפְּנֵי הָעֵדִים וְע"ש בְּטו"א וְדו"ק) (ב) וְשִׁיר מוֹסֵף שִׁבְתָּ (וְהוּא הַזִּי"ו ל"ך) לְעוֹלָם אֵין אָנוּ אוֹמְרִין אוֹתוֹ כְּלָל (וְע' תְּמוּרָה י"ד תוֹד"ה דְבָרִים וְכִיז שְׁאוּל ס' רַע"ט וְדו"ק וִי"ל עוֹד טְעָמִים בְּזֶה) (ג) וְבַר"ח וִיו"ט וְחוּה"מ וְר"ה וִיוה"כ כְּשֶׁחָל בְּחוּל צָרִיכִין לֹמַר מְלַבֵּד הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם דְתְמִיד גַּם הַשִּׁיר דְמוֹסֵף ר"ח וִיו"ט וְחוּה"מ וִיו"כ וְדַר"ה ג"כ וְכַמְש"ל כ' וְשִׁיר מוֹסֵף דַר"ה דוֹחָה דַר"ח) (ד) בִּיו"ט וְחוּה"מ וִיוה"כ שֶׁחָל בְּשִׁבְתָּ אֵין אוֹמְרִין רַק מְזַמֵּר שִׁיר לִיוה"ש לְבַד וְשִׁיר מוֹסֵף דִּיו"ט וְחוּה"מ וִיו"כ נִדְחָה לְגַמְרִי (דְבַמְקַדְשׁ הָיוּ נִדְחִין מִפְּנֵי הַזִּי"ו ל"ך) (דַּהוּ"ל תְּדִיר וּמְקוֹדֵשׁ דְקַדְוֹשׁתָּ יו"ט וִיו"כ נְמִי אֶהְיֶי לְשִׁבְתָּ כַּדָּא בְּזַבְחִים צ"א וְבַתְּפִא"י שְׁגַג גַּם בְּזֶה ע"ש וְדו"ק) וְה"ה לְדִידוֹן אֶף דְלֹא אָמְרִי לִי כְּלָל כְּמ"ש) (ה) אֶף בְּר"ח וְר"ה שֶׁחָל בְּשִׁבְתָּ צָרִיכִין לֹמַר מְלַבֵּד מְזַמֵּר שִׁיר לִיוה"ש דְתְמִיד שֶׁל שַׁחַר גַּם הַשִּׁיר דְמוֹסֵף ר"ח אוֹ ר"ה) הַזִּי"ו ל"ך נִדְחָה מִפְּנֵי שִׁיר דַר"ח וְר"ה כְּדִי לִידַע שֶׁהוֹקְבָעוּ בְּזַמְנָן וְע' לְהַלָּן כ') וְכ"ז בְּרוּר בְעוֹז"ה (וְע' מַג"א ס"ס קל"ב וּבְגוֹע"מ ס"ח י"ב י"ג וּבְמַעֲשֵׂה רַב ס' נ"ז וְנ"ח בְּמַח"כ ל"ד הֵיטֵב כַּד רַבֵּינוּ הַגָּר"א ז"ל בְּזֶה בְּאַמַּת וְדו"ק יִבְנֹאֵר בְּקוּ"א אִי"ה) סִימָן ד' הֵן הִי נִרְאָה לִי מְפָרֵךְ לְהוֹסִיף בְעוֹז"ה ע"ד הַרְמָ"א ז"ל בְּאו"ח ס' קכ"ח ס' מ"ד שְׁכ' טַעַם לְמַנְהִיגֵינוּ שְׁאֵין נוֹשְׂאִין כְּפִים אֶלָּא בְיוֹם טוֹב לְבַד וְשֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁאֵז שְׁרִינֵן בְּשִׁמְחָה כו' (וְבַד"מ שָׁם הוֹסִיף בְּזֶה שְׁנֵי וְשִׁמְחָתָ בְּחֻגָּה ע"ש וְצ"ע דַא"כ חוֹל הַמוֹעֵד נְמִי דְהָרִי שְׁמִחָה נוֹהֵג כָּל שְׁמוֹנֶה בְּחַג וְה"ה בְּחוּה"מ פֶּסַח) וְעוֹד דַא"כ ר"ה וִיוה"כ (דְאֵין נוֹהֵג בָּהֶם מְצוֹת שְׁמִחָה) מ"ט נוֹשְׂאִין בָּהֶם כְּפִים: אֶלָּא דְבַאֲמִי כְּבָר כ"ש הַב"י בְּשֵׁם הָאָגוּר ז"ל וְשֶׁהוּא מְשׁוּם בְּיִטּוּל מְלֶאכֶּה כו' וְכ' הַד"מ שָׁם ע"ז שֶׁהוּא עֵיקַר הַטַּעַם בְּאַמַּת מִפְּנֵי שְׁבָאֵלוֹ הָאֲרָצוֹת הַכְּהֻנִים וְהָעַם טְרוּדִין בְּמַחְיָתָם בְּכ"י כו' וְע"כ אֵין נוֹשְׂאִין כְּפִים בְיוֹם שֵׁישׁ בּוֹ בְּיִטּוּל מְלֶאכֶּה לְעַם ע"ש וְמַש"ש עוֹד לְתַת טַעַם לַפ"ז עַל מַה שְׁאֵין נוֹשְׂאִין כְּפִי בְשִׁבְתָּ הוּא דְחוּק ע"ש וְכַלְכָּלוֹ סַקְכ"ה וְהוֹסִיף בְּהַג"ה הַנּוֹז' לִיתֵן טַעַם גַּם עַל מַה שְׁאֵין נוֹשְׂאִין כְּפִים בִּיו"ט רַק בְּתַפְלַת מוֹסֵף לְבַד מִפְּנֵי שְׁיִוְצָאִין אֵז מְבַהֲכֵנוּ וְשִׁמְחָה בְשִׁמְחָה יו"ט עכ"ל וּבְאַמַּת הוּא טַעַם קְלוּשׁ מְאוֹד

לבטל מפני זה נשיאת פנים בשחרית ביו"ט ועוד דא"כ ביוה"כ מאי איכא למימר ועכ"פ אין טעם לחלק בו בין שחרית למוסף כלל (וצ"ל שהוא רק כמש"ש בהג"ה דגם ביוה"כ נושאין פנים כמו ביו"ט ע"ש ור"ל שלא לחלק בין יוה"כ לכל יו"ט בזה והיא דחוק ג"כ באמת) וע"כ הנה נ"ל לחדש ולהוסיף בזה בעז"ה די"ל באמת דעיקר האי מנהגא דינן שלא ליטא פנים רק במוסף דיו"ט לבד יש לו יסוד גדול בש"ס (ובספרי ומד"ר פ' נשא ג"כ בזה) דבסוטה ל"ח יליף מקרא דניטא אהרן את ידיו אל העם ויברכם כו' (בפ' שמיני) דברכת פהנים הוא בנשיאת פנים דוקא וא' התם דק"ל לר' יונתן דמה להלן כה"ג ור"ח ועבודת ציבור כו' וגרסי' עלה רנ"א א"צ ובספרי הגי' ת"ל כו' ור"י עצמו הוא דמשגי לה ע"ש) ה"ה א"כ כי בו בחר ה' כו' לעמוד לשרת בשם ה' הוא ובניו (בפ' שופטים) מקיש בניו לו כו' וכתוב כל הימים (ובספרי חסר ה' סיומא בזה ע"ש) ואיתקש ברכה לשירות (כדנפק"ל שם מקרא דלשרתו ולברך בשמו דמה לשירות בעמידה כו' (וכ"ה בירוש' רפ"ד דתענית ע"ש אבל נראה דטס"ה וצ"ל לברך בשם ה' וכ"ה בספרי פ' נשא וס"פ שופטי ע"ש (ונפק"ל נמי התם דברכ' פהנים פשרה בבעלי מומין מדכתי' הפהני בני לוי לרבות בע"מ ע"ש ובתענית כ"ז) ויל"ק בזה מש"ש כ"ו ברש"י ד"ה פל יומא דבש"י דס"ה מחקו ע"ש וקושני' הגבו"א שם ד"ה למה ודו"ק (אף הגר"א ז"ל הגי' שם דצ"ל שפירפת עגלה פשרה בע"מ ע"ש) ובירו' הנז' ודאי טס"ה דשם אי' כי בם בחר ה' כו' דהוא רישא דקרא דלברך בשם ה' דס"פ שופ' הנז' (והא דלא נפק"ל באמת מקרא דלברך בשמו דמקדם בפ' עקב י"ל דהתם בלויים משמע דכתי' שם הבדיל כו' הלוי לשאת כו' (ואולי מה"ט לא נפק"ל גם עמידה מהתם וע"ש בהגהו' הגאון רעאז"ל) אף בפרש"י שם כו' דסיפא דלשרתו כו' אפהנים קאי ע"ש) והגר"א ז"ל כו' בספרי שם דצ"ל פכ"ש"ס הנז' ושם בסוטה ל"ח בתוד"ה וכת' כו' דלא נפק"ל מקרא דהוא ובניו כל הימים רק דלא נימא דכה"ג ור"ח דוקא אבל הא ודאי דה' פירכא דר"י דמה להלן עבודת ציבור דוקא נשאר גם אליב' דאמת דאין נ"כ רק אחר קרבן ציבור לבד פגון עולה תמיד של כ"י ע"ש (וי"ל דמה"ט נהגו לטבול לנ"כ (וע' מג"א סק"ע) דנ"כ הוקם לקרבן ציבור ולכן אף טמא מת נ"כ דט"מ הותר בציבור ומינושב קושני' הא"א ס"ק נ"ד) משא"כ טומאה היצא מגופו ודו"ק) ובירושל' רפ"ד דתעני' גרסי' מנין לנ"כ פה תברכו כו' ע"כ בשחרית במוסף מנין וי' אהרן את ידיו ויברכם כו' (ור"ל דחטאת ועולה ושלמים דכתיבי בה' קרא היו נוספים על קרבן התמיד אז (ונ"ל מזה כד' התוס' בסוטה הנ"ל שכ' דגם במוסף ובה"ע ה' נ"כ במקדש ע"ש ולא כהרמב"ם ל' בפ"ד מה' תפלה הי"ד שכ' דבמקדש היו נ"כ רק פ"א ביום בתמיד ש"ש לבד רק במדינה נ"כ בכל תפלה ע"ש ובמש"ל ה"ט ודו"ק) וצ"ל ג"כ דל"ל שלא יהי' נ"כ רק במוסף לבד ובזמן דאיכ' חטאת ג"כ כמ"ש בקרא הנז' (או שיהי' גם שלמי ציבור עמהם כמו התם דוקא וכגון בעצרת שהיו בו גם שלמי ציבור אז) דודאי דאין מקו' לומר פן באמת כלל שיהי' כל הימים פתיב ולא משכח"ל בכ"י לקרבן ציבור רק עולת התמיד לבד) ונהיננו דמצלינו בעבודה בכ"ז שנושאים פנים ותערב כו' פעולה כו' (והוא כמו ונשלמה פרים כו') מפני שעיקר נ"כ אינו אלא אחר העבודה כמ"ש וכדנפק"ל נמי במגילה י"ח מה' קרא דויברכם כו' הנ"ל ומקרא דכל הימים הנ"ל נפק"ל דע"כ סגי בזה בקרבן תמיד לבד דהיינו עולה עכ"פ וכמ"ש ואחר שלא נזכר קרבן התמיד כלל בתפלת כל יום (וע' נו"ב מה"ק ס' ד' מ"ש

בְּזוֹה) לְכוּ תִקְנוּ בְּכִיזוּ שְׂיֵשׁ נ"כ עכ"פ להזכיר אֲזוּ בְּעִבּוּדָה לְקַרְבֵּן עוֹלֹת תָּמִיד בְּפִי כְּדֵי לְהִסְמִיךְ לוֹ נְשִׂיאת פְּפִים מִיָּד) וְהָא דְאָמְרִי וְכַקְרָבֵן י"ל דְקָאֵי עַל מִנְחָה הַתָּמִיד דְאֵיִקְנִי נְמִי קַרְבָּן כְּדִכְתִּי קַרְבָּן מִנְחָה אוֹ דְקָאֵי גַם עַל קַרְבָּן חֲטָאת בְּיוֹם שְׂיֵשׁ בּוֹ חֲטָאת ג"כ וְאִף דְאֲזוּ מִזְפִּירִין כָּל הַקְרָבָנוֹת בְּפִי בְקָרְאֵי דְמוֹסְפִין בְּבִרְכָה הָאֲמֻצְעִית (לְפִי סֹדֵר הַתְּפִלָּה שְׁלָנוּ) י"ל דמ"מ תִּקְנוּ לְהַזְכִּיר שְׁנִית קַרְבָּן עוֹלָה גַם אֲזוּ בְּבִרְכַת הָעִבּוּדָה כְּדֵי לְהִסְמִיךְ בְּיוֹתֵר נְשִׂיאת פְּפִים לְהַקְרָבֵן שְׁהַזְכִּיר אֲזוּ בְּפִי (דְהוּדָא' לָא הוּי הִפְסֵק כְּדָא' בְּמַגִּילָה שָׁם דְחָד מִלְתָּא הוּא) אוֹ שְׁתִּקְנוּ נִוְסַח זֶה גַם בְּמוֹסַף כְּבִשְׁחַר' שְׁלֵא לְחַלֵּק בֵּין תְּפִלָּה לְתְּפִלָּה בְּזוֹה) וְעכ"פ הֵגָה ע"פ כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ אֶפְשָׁר לָנוּ לִזְמַר בְּזוֹה טַעַם נִכּוֹן לְכָאוּ' עַל מָה שְׁאִין אָנוּ נוֹשְׂאִין פְּפִים גַם בִּיו"ט רַק בְּמוֹסַף לְבַד דְהֵגָה כְּבָר כַּת' דְבָאֲמַת בְּעִיקַר הַף קָרָא דִנְפַק"ל מִיָּגִיָּה לִנ"כ (דְהֵיִינוּ מְקָרָא דְוִישָׂא כו') וְיָרַד מְעֻשׂוֹת כו') הַנְּ"ל כַּתִּי שָׁם שְׁלֵשָׁה קַרְבָּנוֹת בְּיַחַד דְהֵיִינוּ חֲטָאת וְעוֹלָה וְשְׁלָמִים וְיֵשׁ מְקוֹם לִזְמַר דְעַד דְאֵיכָא כּוֹלְהוּ דְוָקָא וְכַמְש"ל אֲלָא דִנְפַק"ל בְּאֲמַת מְאִידָךְ קָרָא דְכָל הֵיָמִי דַע"כ צ"ל דְבְקָרְבֵן עוֹלֹת תָּמִיד לְבַד סְגִי כַמ"ש וְאָמְנָם י"ל דכ"ז הוּא רַק בְּזִמְנֵן שְׂיִכּוֹלִין לְקַיֵּים בְּאֲמַת קָרָא דְכָל הֵיָמִים הַנְּ"ל כְּדִכְתִּי וְכַמ"ש אֲבָל בְּזִמְנֵן שְׁאִין יִכּוֹלֵת בְּיָדֵינוּ לְקַיֵּים מ"ע זֹו בְּכ"י (וּמִשׁוּם בְּיִטּוּל מְלָאכָה לְעַם וְכַמְש"ל בְּשֵׁם הַד"מ ו"ל) נִרְאָה דְשׁוֹב יֵשׁ לָנוּ לְקַיֵּים בְּזוֹה כְּפִשְׁטֵי דְאֵידָךְ קָרָא דְוִישָׂא אֶהְרֹן כו' הַנְּ"ל וְשְׁלֵא לִישָׂא פְּפִים רַק בְּזִמְנֵן דְאֵיכָא חֲטָא' וְעוֹלָה וְשְׁלָמִי בְּיַחַד (וְעַ' בְּבַעֲה"ט בְּפ' שְׁמִינִי שִׁכ' דג' בְּרַכּו' הֵן נִגְדָה ג' קַרְבָּנוֹ' אֵלוֹ) וְהֵיִינוּ בְּתַפְל' מוֹסַף דִּיו"ט דְוִיִּק דְאֲזוּ אֵיכ' חֲטָאת צִיבּוֹר ג"כ(וְכֵן בְּשְׁלָמִים י"ל דְשְׁלָמִי חֲגִיגָה וְשִׁמְחָה' שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִי' מְחֻיָּב לְהִבִּיא בִּיו"ט הו"ל כְּמוֹ שְׁלָמִי צִיבּוֹר לְזוֹה וְחַג דְאָמְרִי בְּמוֹסַף רוּמִז לְחֲגִיגָה כְּפִנּוּדָה) וּמִשׁוּ"ה לָא נִהְיִינוּ לִישָׂא פְּפִים רַק בְּמוֹסַף דִּיו"ט לְבַד וְא"ש גַם בְּמוֹסַף דִּר"ה וְיוֹה"כ הֲרִי יֵשׁ בְּהֵם חֲטָאת וְעוֹלָה עכ"פ אֲבָל בְּשִׁבְת לִיכָא חֲטָאת וְאֵלֶם בִּר"ח אִף שְׂיֵשׁ בּוֹ חֲטָאת מ"מ יֵשׁ בּוֹ מִשׁוּם בְּיִטּוּל מְלָאכָה לְעַם (וְעַ' מְגִילָה כ"ב תוֹד"ה וְשְׁאִין) וְכֵן בַּחוּה"מ אִף דְאֵיכָא כּוֹלְהוּ מ"מ הֲרִי מְוָתֵר בּוֹ בְּדָבָר הָאֶבֶד (וְטַעַם זֶה דְמִשׁוּ' בְּיִטּוּל מְלָאכָה הוּא עֵיקַר בְּאֲמַת וְכַמְש"ל) וְא"ש וְכ"ז אֲמַרְתִּי מְכַבֵּר בַּעֲזוֹ"ה וְאַחַר זִמְנֵן רַב מְצָאֵתִי לְהַגְאֹון רַמ"ע ו"ל שִׁכ' בְּזוֹה בְּשׁוֹ"ת שְׁלוֹ' ס' צ"ה וְז"ל וְיָמָה שְׁפָרוּב הָעוֹלָם אֵין עוֹלִים לְדוֹכֵן כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה מְנַהֵג גְּרוּעַ הוּא כו' וְיָמִי שְׁנַתְחַכֵּם כו' לְבַקֵּשׁ סְמָךְ לְאוֹתוֹ מְנַהֵג כו' וְנִדְרֵשׁ סְמוּכִין וְיִשָּׂא אֶהְרֹן כו' וְיָרַד מְעֻשׂוֹת הַחֲטָאת וְלִפְיָךְ נִהְיִי שְׁלֵא לִישָׂא פְּפִים רַק בִּיו"ט וּבְמוֹסַף דְוָקָא שְׂיֵשׁ בּוֹ חֲטָאת וְקַפְחִינִי לְפָנֵינוּ בְּטַעוּתָא רַבְתָּא אֲלָא שְׁאִין כְּהֵן עוֹבֵר בְּעִשְׂוֹה עַד שְׂיִאֲמָרוּ לוֹ עֲלָה עכ"ל וְהֵן' בְּאֲמַת יֵשׁ לְתַמְנֵן' עַל כ"ד בְּזוֹה דַמ"ש דְמִי שְׁנַתְחַכֵּם כו' וְנִדְרֵשׁ סְמוּכִין כו' נִרְאָה שְׁבַמְחַכ"ת נְעַלְמֵן מְמַנּוּ הַסּוּגִיָּא דְסוּטָה ל"ח הַנּוֹ' דְבָאֲמַ' ק"ל לִר"י בְּכַה"ג בְּזוֹה עַד דִּנְפַק"ל מְקָרָא דְכָל הֵיָמִים הַנּוֹ' וְא"כ שׁוֹב ל"ל כָּלֵל דְבַעֲיִנוּ נְמִי חֲטָאת וְכַמְש"ל גַם לְדְבָרֵינוּ הֲרִי אֶפְתִּי הַקֶּשֶׁה מִר"ח וּמַחוּה"מ וְכַמ"ש וְאָמְנָם לִמְש"ל לְצָרַף שְׁנֵי הַטַּעְמִים יַחַד בְּזוֹה [דְעֵיקַר טַעַם דְבִיו"ט דְוָקָא הוּא רַק מִשׁוּם בְּיִטּוּל מְלָאכָה בְּאֵמ' וְכַמ"ש וְהָא דְבִיו"ט גּוֹפָא הוּא בְּמוֹסַף דְוָקָא הוּא רַק מְדַרְשָׂא דְקָרָא דְוִישָׂא אֶהְרֹן כו' הַנְּ"ל וְכַמְש"ל] א"ש הַפֵּל וְשְׁנִיָּהֶם כְּאֶחָד טוֹבִי' בַּעֲזוֹ"ה (וְנ"מ מ"מ ש"ל לִנ"כ בְּשַׁחְרִית בְּשַׁמְח"ת וְעַ' א"א ס' תִּרְפ"ט וְלִמְנַהֲגֵינוּ דְנו"כ בִּיו"ט שְׁחָל בְּשִׁבְת (וְלֵא כַהֲמ"א בְּסַק"ע) צַע"ק לִמְש"ש מְשֻׁבַת ר"ח וְשַׁחוּה"מ וְדו"ק) וְהָא דְמִשׁוּם בְּיִטּוּל מְלָאכָה מְבַטְלִין מ"ע דַנ"כ (דְגַם בְּגִבּוּלִין וְדָאֵי הוּא מַה"ת (וְדָלָא כַד' הַגְרִי"ע ו"ל וְכַדְמוּכַח בְּתוֹס' סוּטָה ל"ח ד"ה כָּל

מהירוש' ודו"ק) י"ל דלמ"ש בירוש' רפ"ד הנז' דאין נ"כ בלא תפלה ע"ש ותפלה עצמ' לאחר שפבר התפלל פ"א ביו' דרבנן הוא לכו"ע וע' בסה"מ מ"ע ה' וי"ל דמה"ט נזקרינ עכ"פ בנ"כ ביו"ט דלד' כ"פ אָז נדאי התפלה מה"ת הוא ונפק"ל ממקרא קודש ודו"ק ואכמ"ל (ונאחי המאוה"ג הרב שלמה הפהן נ"י א' עוד בזה דלמ"ש בירו' פ"ט דסוטה הי"ד אקרא דאל זנעם בכ"י דמי מבטל (ועמו של הקב"ה) אר"א כו' ברפת פהנים מבטלת ע"ש וא"כ י"ל דמה"ט נזקרינ עכ"פ בנ"כ בכל הארבעה פרקים שהעולם נידון בהם פדתנן בר"ה ט"ז לבטל ולהפוך אָז הדין לרחמים ע"י ב"כ ודו"ק ונ"ל די"ל ג"כ דמה"ט נ"כ במוסף דבשניות יושב וְדו (להא"א דפ' לפני ד' ד' וע"ש ג' תוד"ה ושניות דלכן אומרין ממקומו כו' במוסף ודו"ק) ובזה י"ל גם מנהג ק"ק טריעסט יצ"ו באיטליא שנ"כ בשחרית לבד שהוא למ"ד התם איפוף דבראשונות דן וצ"ע (ומנהג ק"ק הנ"ל דנ"כ בשבת ג"כ וכשהייתי שמה בחדש אלול שנת בברכת לפ"ק והתפללתי בש"ק פ' שופטים בבהכ"נ ספרדים שם פבדוני אָז בעז"ה להיות הפהן המברך כל ב"כ לבדי בקול וכל הפהני שבבהכ"נ שעלו עמי יחד לדוכן שתקו אָז ושמעו ממני לבד שפך מנהגם שם שפנה אָחד לבד מברך לעם בקול ושאר הפהני שעולין עמו יוצאין בזה ע"י שומע פְעוּנָה לבד (וע' סוטה ל"ט תוד"ה עד וצ"ע) ובאמת דבזה א"ש פשטיה דקרא דוישא אהרן כו' ויברכם די"ל דבניו שמעו ממנו אָז (וע"ש ברמב"ן ז"ל) וגם פשטא דמתני' דמגילה כ"ד דהוא נ"כ ע"ש ופשט' דמתני' דברכות ל"ד דאם א"ש פהן כו' ודו"ק (וכל זה וגם השייך עוד לד' הרב ב' עמק הלכה ז"ל שבס"א הנ"ל ולהשושו"ע ס"א יבואר הפל בקו"א א"ה) וע"ע מעל"ד בזה סימן ה' הן ראיתי להביא פאן נוסח שטר מכירת חמץ אשר יצא פעת מאתנו בעז"ה ע"פ הספמות הגאונים הגדולים היושבים על פס ההוראה בפ"ק יצ"ו, ה' עליהם יחיו, והרבה דברים אשר ה' גלע"ד מהנחויץ להוסיף ולתקן פעת בנוסח זה, מהנוסח אשר נהגו בו מאז בפ"ק יצ"ו, תקננו והוספנו בו פעת בעז"ה (מטעמים ונימוקים המבוארים אצלנו בכ"י באורו בזה בעז"ה.

ויבואר במק"א א"ה). ובתחלה ראיתי להביא פאן נוסח שטר הרשאה אשר חדשנו בעז"ה בפ"ק לכל הבאים למכור חמצם להא"י על ידי האנשים הנבחרים להתום עצמם על השטר מכירה החמץ שמוסרים להא"י והמה העושים עמו כל הקנינים שאפשר לעשות במכירה זו ע"פ הדת בעד כל המוכרים חמצם על ידם, (וכמו קנין הספר, וקנין חזקה, וקנין מטלטלין אגב קרקע, וקנין השטר וקנין חליפין, וקנין חצר, וסיטומת' והוא ת"כ ועוד איזו קנינים שאפשר לעשות בזה וכמבואר הפל בהשטר מכירה להלן, (ומ"ש הגאון בעל מקור חיים ז"ל בבבאורי' ס' תמ"ח סוף אות ט' דע"י שמוכרין להא"י גם המקום שהחמץ בתוכו הו"ל כמו משיכה ג"כ וכמ"ש הש"ך ביו"ד ס' ש"ף סק"ט דקונה לו רשותו במקום משיכה ע"ש, צ"ע לענ"ד ושם בבבאורי' אות ה' לא כתב אלא דכשעומד בחצירו דלא מחסרא משיכה קונה במעות לבד ע"ש וע' בב"ב פ"ד ובפ"י המשניות להרמב"ם ז"ל פ"ה דמע"ש מ"ט שכ' דמפלל הפח שנקנין בו המטלטלין הוא שכירות המקום שהמטלטלין שם לפי שהקרקע נעשית רשות השוכר והמטלטלין שבו פאלו הוא משפן ונתנן ברשותו עכ"ל וצ"ע ואכמ"ל) ונדע כי בכל הקנינים הנ"ל יש בהם פמה ספיקות לדינא באמת רק שמתנים עמו שיקנה ע"י הקנין המועיל ע"פ הדת בזה פנודע) וכל הבאים למכור חמצם המה נותנים פח והרשאה בזה פדת להחזותים על

השטר מכירה בעדם שיהי' כל מעשיהם בדבר המכירה הלז להא"י בעדם פעשייתם בזה ופיהם כו' וככל נוסח שטרי ההרשאות הנעשים ע"פ הדת בכל דבר [ובאמת למ"ש הגאון בעל מקור חיים ז"ל בבירורים שם אות ט' דאם השליח לבד חותם עצמו בשטר מוכר שמוכר קרקע המשלח והמוכר עצמו איננו חותם כלל על השטר מכירה הלז דנראה דלא מהני חתימת השליח לבד בזה דכיון דקרקע אין נקנה רק בשטר ושטר בלא חתימת ידו של המוכר רק של שליח לבד לאו שטרא הוא פלל דהא לאו שטר ראי' הוא נגד המשלח וכל שטר שאין ראיה מתוך השטר לא מהני לקנות בו כו' ע"ש וא"כ ע"י שטר ההרשאה שחותרים המוכרין בעצמן שנותנין רשות להנבחרים בזה למפורך כל המקומות שהחמץ שלהם מונחים בהם במכירה גמורה כו' (והיינו אותם המקומות שהם שלהם בעצמם ושייך להם לחלוטין ולא בשכירות לבד וכמבואר בהשטר מכירה בזה) והשטר הרשאה שחותרים המוכרין בעצמן בזה מוסרים ג"כ להא"י פנודע, וא"כ אפשר דמועיל בזה להשטר מכירה ג"כ באמת שהרי יש ביז הא"י שטר ראי' ג"כ שהמוכרין הקרקע שלהן עשו או להנבחרים החתומים על השטר מכירה שבידו שלוחים פדת למפורך את כל המקומות שלהם ג"כ ובצירוף שטר ההרשאה הנ"ל עם שטר המכירה שמוסרים יחד להא"י פנודע אפשר דע"י זה הו"ל פאלו חתם המוכר עצמו על השטר מכירה בזה ומהני שפיר אף לד' המקור חיים הנ"ל וע"כ הי' לנו לדקדק לכאורה שהמוכר בעצמו יחתום על השטר ההרשאה הנ"ל עכ"פ וצ"ע ומצאתי אח"כ פ'עין נוסח שטר הרשאה שלנו בזה גם בשו"ת נחלת שבועה סוף ח"ב ע"ש רק שחסר שם באמת עוד דברים רבים הנחוצים לענ"ד בזה ונצרך פמה תיקונים שם לענ"ד ע"ש ובנוסף שטר ההרשאה שלנו מתקן הפל בעז"ה]: והנה מה שיש לנו להאריך בכל פרטי דינים מהקנינים הנ"ל אכ"מ פעת ויבואר במק"א א"ה רק דבר אחד ראיתי להזכיר בזה בעז"ה בדין המבואר בנו"ב מה"ת חא"ח ס' ס"ג במי ששכח למפורך חמצו עד אחר חצות בע"פ שאין הישראל יכול למוכרו עוד שאין החמץ ברשותו אז מן התורה אבל מ"מ הא"י יכול לזכות אז בהחמץ פזוכה מן ההפקר (ונ"מ דאת"ל דהאינו יהודי קונה אז החמץ א"כ שוב לא עבר הישראל על כל יראה כלל דהא דעשו הפתוב להחמץ פאלו הוא ברשותו של ישראל לעבור עליו בב"י אינו אלא פשלא זכה שום אדם אחר בהחמץ כלל ורק שאינו של הישראל משום איסור הנאה לבד בזה לחוד הוא דאמרינן דעשו הפתוב פאלו הוא ברשותו כו' אבל פשזכה א"י בהחמץ בקנין גמור בזה ודאי לא אמרינן כלל דאפ"ה יהי פאלו הוא ברשות הישראל לעבור בב"י פיון דלאו משום איסור הנאה לחוד הוא שאינו ברשותו של הישראל רק משום דאתי לרשות אחר באמת והו"ל פמו בור כו' ע"ש וא"כ למאי דקיי"ל דעד הלילה ליפא כל יראה פי אם עשה דתשביתו לחוד וכיון דאתי החמץ לרשות זוכה קודם הלילה שוב לא עבר הישראל על החמץ שהוא רק בעשה לחוד ובעשה לבד לא מצינו שקנסו חכמים לאסור החמץ בהנאה אחר הפסח ורק פלאו דב"י לחוד קנסוהו כדא' בגמ' וכ"כ בשאג"א ס' ע"ט (ובפמ"ג ס' תמ"ג בא"א סק"א כ' בפשיט' דגם אם עבר בעשה לבד ג"כ קנסוהו ע"ש וכן בס' תמ"ח שם בא"א ס"ק ב' כ' בשם שו"ת פנ"י ז"ל ג"כ (כהנ"ב והש"א הנ"ל) דבעשה לחוד לא קנסוהו והפ"מ שם כ' ע"ז דמשמע מפמה פוסקים דאף אם לא עבר רק בעשה דתשביתו קנסוהו בזה ע"ש) ואף שהדבר פשוט שאם בא הישראל אחר חצות לשאול מה יעשה בחמצו ששכח למוכרו שמורין לו ודאי דחייב לבערו משום

עשה דתשביתו מ"מ אם לא בא לשאול אז עד אחר שפבר זכה בו הא"י קנודם הלילה בקנינו גמור כגון במשיכה או בהגבהה כדלהלן, שוב אין מורין להישאר לבערו ומותר הקמץ לאחר הפסח להישאר פינון דלא עבר עלי' בב"י וכמ"ש פ"ה הוא לדעת הגאון בעל נוב"י ז"ל ע"ש וכ"כ הפמ"ג ז"ל בא"א סוף סי' תמ"ג בזה דכל שפא הקמץ לרשות זוכה אף בתוך הפסח שוב לא עבר הישראל על ב"י מכאן ואילך ע"ש ומ"מ יש מהאחרונים ז"ל דלא ס"ל הכי וע' בפתח סופר סי' קי"ד ובמק"ח בבאורים סוף ס' ת"מ דנראה דפליגי בכל זה ע"ש ובמק"א יבואר א"ה) ואמנם לא מהני רק פשמשך הא"י אז הקמץ לרשותו או שקנה פל הקמץ בהגבהה וכזוכה מן ההפקר, אבל אם אינו יכול למשוך פל הקמץ ורק שרוצה הא"י לקנות הקמץ ע"י קנין חזקה במקום שהקמץ מונח שם או שיקנה המקום בקנין כסף מהישראל וע"י זה ירצה הא"י לקנות גם הקמץ בקנין מטלטלין אגב קרקע לבד העלה הגאון בעל נו"ב ז"ל שם דלא מהני פלל בזה פינון דהקמץ אין לו בעלים אז ואין פאן דעת אחרת מקנה פלל לא מהני קנין אגב פכל כה"ג דהו"ל פהפקר ובהפקר לא שיקף קנין אגב פלל רק אם הנה עומד אז הא"י פצד המקום שהקמץ מונח בו אז הי' קונה הקמץ ג"כ מתורת חצר וע"ש בנוב"י בזה אבל פשאינו עומד אז פצד המקום שהוא פשאינו יכול לקנות רק מתורת אגב לבד לא מהני פלל בהפקר כמ"ש עכ"ד הנו"ב ז"ל שם בזה ע"ש: ויען פי בעיקר ד' הנו"ב ז"ל בדין זה יש מחלוקת בין האחרונים ז"ל פאמת דהגאון בעל קצות החושן ז"ל בס' ער"ה ס"ג העלה שם דגם הפקר נקנה במטלטלין אגב קרקע פשהיו צבורין בתוכה ע"ש אף הגאון בעל נתיבות המשפט ז"ל בס' ר"ב ס"ק ב' ובס' ער"ה ס"ק א' חלק עליו וס"ל כד' הנו"ב ז"ל ה"ל דאפ"ל בצבורין לא מהני בהפקר וע"ש שהביא ראיה בזה מד' ה"ר"ן ז"ל בפ"ק דקידושין שכ' דקנין אגב דמי לדין מכר לו עשך שדות בעשך מדינות ונהחזיק פאחת מהן דהקנאה ריעא ניהו (כצ"ל וכ"ה פ"ך"ן שם ומש"ש פנתיבות דזביני ריעי כו' טס"ה ע"ש) ומשו"ה פיעינו בהו פשיתן דמי פולן דוקא ע"ש וא"כ יש ללמוד מדבריו דה"נ לענין הפקר דקיי"ל בב"ב ד' נ"ג דבעשך שדות כו' ונהחזיק פאחת מהן לא קנה פולן וע"ש פרשפ"ם ז"ל וה"נ בקנין אגב לא מהני מה"ט בהפקר ע"ש ולענ"ד צ"ע בזה דמד' ה"ר"ן ז"ל ה"ל שכ' דקניית מטלטלין אג"ק הו"ל הקנאה ריעא פמו בעשך שדות ונהחזיק פאחת מהן כו' נראה להדיא דלא קאמר הכי רק פשלא היו המטלטלין צבורין בתוכה ולא קנה המטלטלין בכה"ג רק פשאומר לו המוכר בהדיא קני המטלטלין אגב קרקע זו פדמסיק בקידושין כ"ז דבזה ודאי דלכו"ע פנכסי הפקר לא מהני פאמת וכמ"ש גם הקצה"ח ז"ל שם ונהרי מבואר פם פ"ך"ן וברש"י ז"ל ד"ה בד"א דמטלטלין הנקנים עם הקרקע פשדה פאינה סמוכה לה דמי ומשו"ה פיעינו בכה"ג פשיתן דמי פולן דוקא לד' רש"י ונה"ן ז"ל ה"ל בזה ע"ש ומדכ' דהו"ל המטלטלין כו' פשדה פאינה סמוכהכו' משמע להדי' דמייירי במטלטלין פשאינו צבורין בתוכה דאמסקנא דהיא סוגיא דקידושין ה"ל דמסיק דצבורין לא פיעינו כו' עלה קאי רבא התם לגי' רש"י ונה"ן ז"ל ה"ל וא' דל"ש אלא פנתן דמי פולן כו' ובכה"ג דוקא הוא דמדמינון לה שפיר לקנין דעשך שדות בעשך מדינות לפי' רש"י ונה"ן ז"ל ה"ל אבל בצבורין בתוכה הדבר פשוט דגם לד' רש"י ונה"ן ז"ל לא פיעינו פלל פשיתן דמי פולן דלא דמי פלל לעשך שדות בעשך מדינות פאינם סמוכות יחד וכמ"ש וא"כ עכ"פ אין שום ראיה מה"ר"ן ה"ל דגם בצבורין לא מהני בהפקר פלל דעד פאן לא

כ' שם דקנן אנב הו"ל הקנאה ריע פמו עשר שדות שאינן סמוכות כו' אלא פשאיןן צבורין בתוכה דאז דוקא הו"ל פער שדות שאין סמוכות וכמ"ש (ובזה יהי' נסתר ג"כ קצת מדברי הגאון הג' בעל באר יצחק נ"י בס' ד' בזה): ואמנם אף שלכאורה אין להכריח מד' ה"ר"ן ז"ל הג"ל דגם בצבורין לא מהני בהפקר דבאמת נראה דלא מיירי שם בדבריו הג"ל רק באנב בלבד בלא צבורין וכמ"ש אולם נרא' דעכ"פ לד' ה"ר"ן ז"ל הג"ל אין לנו הכרח בהיפך ג"כ לאידך גיסא ולומר דנדאי מהני צבורין גם בדליכא דעת אחרת מקנה מהך דב"ק ד' קי"ח דמוק"ל ר' פפא להא דפליגי התם ר"א ורבנן בהגוזל פרה כו' דכשהיתה הפרה רבוצה בשדה מיירי ולר"א דא' קרקע נגזלת קנה הפרה אנב השדה להתחייב בגזלה דפרה ג"כ משום דמטלטלין נקנין אנב קרקע וכמו שפירש"י ז"ל שם בזה וא"כ מוכח משם להדיא דעכ"פ בצבורין מהני גם בקנן מטלטלין אנב קרקע אף פשאין שם דעת אחרת מקנה אותו וכמו בגזילה דאין פאן דעת אחרת מקנה אותו פלל וכמו שהכריח הגאון בעל קצות החושן שם בדין זה מהך סוגיא דב"ק הג"ל ע"ש אמנם לד' ה"ר"ן ז"ל הג"ל דמדמי הך הקנאה ריעא דהחזיק בפער שדות כו' לקנן מטלטלין אנב קרקע וכמ"ש יש מקום לדחות בפשיטות לענ"ד מהך דב"ק הג"ל וי"ל דבאמת ר' פפא לשיטתו הוא דס"ל נדאי הכי דמהני הקנן דמטלטלין אנב קרקע גם היכא דליכא דעת אחרת מקנה אותו משום דאיהו ס"ל גם באידך הקנאה ריעא דער שדות והחזיק באחת מהם דקנה פולם גם בנכסי הפקר וכדמוכח בב"ב נ"ו בהך דינא דמחזיק בנכסי הגר ואין שם לא מצר ולא חצב דא"ר פפא גופא התם דאם החזיק באח' משדותיו קנה כל השדות הנקראו' על שמו שהי' משקה הגר אותם מבור אחד וע"ש ברשב"ם ז"ל בזה וכבר כתבו הראשונים ז"ל שם דצ"ל דהך דר' פפא פליגא אאידך דר' פפא גופא בב"ב נ"ד דא' גבי שדה שאינה מסוימת במצריה דלא קנה אלא כשתי חרישות של צמד בקר לבד ע"ש וה"ה ז"ל בפ"א מה' זכי' הי"ג פתב בשם הרשב"א ז"ל דצ"ל דהך קמאי דר' פפא אליבני' דרב אמרה התם ובתראי דר' פפא הג"ל שם אליכא דר' מרינוס הוא ופליגי וע"ש במ"מ ז"ל בזה ועכ"פ י"ל לפ"ז דהך דר"פ בב"ק קי"ח הג"ל אזלא כאידך דר' פפא אליכא דר' מרינוס הג"ל דס"ל דגם בהקנאה ריעא דהחזיק באחת מעשר שדות כו' דמהני לקנות פולם אף בנכסי הגר דליכא דעת אחרת מקנה אותו כל שהם נקראות על שמו ואף שלא החזיק רק באחת מהם וכמ"ש ולהכי ס"ל לר"פ נמי בב"ק הג"ל גבי קנן דמטלטלין אנב קרקע דמהני לקנות שפיר אף היכא דליכא דעת אחרת מקנה אותו וכמו בגזלן דהתם כל שהיו המטלטלין צבורין שם וכדא' ר"פ להדיא התם כגון שהיתה הפרה רבוצה כו' דמשמע דוקא רבוצה בתוכה אבל אם גזל שדה ונתפון לקנות בגזילה גם המטלטלין של הגזל שהיו במקו' אחר נדאי דלכו"ע לא מהני בזה ואע"ג דקיי"ל דאנב לא בעי ציבורין צ"ל דשאני הכא משום דליכא דעת אחרת מקנה וכמ"ש הגאון בעל קצות החושן ז"ל ג"כ בזה והיינו משום דר"פ לטעמי' בהא דגם באידך הקנאה ריעא דהחזיק באחת מעשר שדות ס"ל דלא מהני לקנות בנכסי הפקר אלא בשדות הסמוכות לבד וכשאין שם מיצר מפסיק פלל דאז דוקא קנה השדות של אותו הגר הסמוכות יחד ושהי' משקה אותם מבור אחד וכמ"ש ולא דמי למכר שיש דעת אחרת מקנה דמהני בזה אפי' בפער מדינות וכמ"ש אבל במקום שאין שם דעת אחרת מקנה ס"ל להך לישנא דר' פפא בזה דלא מהני לקנות פולם רק אותם הסמוכות יחד לבד ושאין ביניהם מיצר

מפסיק וכמ"ש וה"נ ס"ל להך לישנא דר"פ דלא מהני נמי בקניית מטלטלין אגב קרקע במקום שאין דעת אחרת מקנה כגון בגזלן רק בצבורין בתוכם דוקא וכמ"ש ועכ"פ י"ל דשפיר ס"ל להך לישנא דר"פ דמהני נדאי לקנות מטלטלין אגב קרקע אף היכא דליכא דעת אחרת מקנה אותו כל שצבורין בתוכה עכ"פ משום דאזיל לטעמין' בהא וכאיך דר"פ אליבא דר' מרינוס הנ"ל דס"ל נמי גם באיך הקנאה ריעא דהחזיק באחת מעשר שדות דמהני נמי לקנותם יחד אף במקום שאין שם דעת אחרת מקנה אותו כל שהם סמוכות יחד עכ"פ וכמ"ש: ובזה י"ל ג"כ דגם איך מילתא דר' פפא בב"מ י"א גבי טובת הנאה דמתנות דא"ר התם דהו"ל כמו הפקר בזה ואינם נקנים בקניית מטלטלין אגב קרקע אף שהיו צבורין בתוכה רק בתורת חצר לבד ומשו"ה בעינן בכה"ג התם שיהיה עומד בצד חצרו דוקא ע"ש ור' פפא מסיק התם דאה"נ דרק מתורת חצר לבד הי' הקנין דר"ג וזקנים שם גבי מתנות הנ"ל ואפ"ה לא היו צריכין להיות עומדין בצדן שם משום דקניית החצר של ר"ג להזקנים הי' ע"י דעת אחרת מקנה בזה ומש"ה קנו שפיר המתנות אף דחשיבי באמת כאין דעת אחרת מקנה אותם משום דהו"ל כמו הפקר וכדרכא התם וכמ"ש מ"מ פ"ן דעכ"פ קנו את החצר מדעת אחרת שהקנה אותם אז ר"ג את המקום שפיר קנו ע"ז גם המתנות ע"י קנין החצר אף דהמתנות עצמן הו"ל כאין דעת אחרת מקנ' אותן וכמ"ש המרדכי ז"ל שם בזה וע"ש בקצות החושן ס' ער"ה הנ"ל ועכ"פ מדהוצרך ר"פ לאוקמי התם בקנין חצר דוקא וכמ"ש משמע דאלו בקנין אגב נדאי דס"ל כרבא התם בזה דלא מהני לקנות כלל המתנות באגב קרקע משום דהמתנות הו"ל כמו הפקר ובמקום שאין שם דעת אחרת מקנה להמטלטלין עצמן ג"כ לא מהני לקנות המטלטלין באגב לבד אף כשצבורין בתוך הקרקע ואף דבקרקע עצמה יש דעת אחרת מקנה באמת מ"מ פ"ן שבהמטלטלין אין שם דעת אחרת מקנה לא קנה המטלטלין בתורת אגב ואף כשצבורין בתוכה רק מתורת חצר לבד וכמ"ש וע"ש בד' הגאון בעל קצות החושן ז"ל ובד' הגאון בעל נתיבות המשפט ז"ל מ"ש בזה ולכאורה לפ"ז תקשי נמי טובא דרב פפא אדר' פפא באמת בזה שהרי בב"ק קי"ח הנ"ל מוכח דס"ל לר"פ גופא דגם בגזילה דאין שם דעת אחרת מקנה גם בהקרקע כלל ואפ"ה ס"ל ע"כ התם דמהני לקנות גם המטלטלין בתורת אגב אף שאין שם דעת אחרת מקנה כלל וכמ"ש אבל למש"ל א"ש בפשיטות די"ל דהך דרבא ודר' פפא בב"מ י"א הנ"ל אזלא כאיך דר"פ אליבא דרב בב"ב ד' נ"ד הנ"ל דס"ל נמי גבי איך קנין ריעא דהחזיק באחת מהשדות דגבי נכסי הפקר לא מהני לקנות לשום שדה אחר כלל אף כשסמוכה לה ואף שאין ביניהם מיצר כלל וס"ל התם לר"פ גופא דלא קנה אלא במלא שתי חרישות של צמד בקר לבד וכמ"ש ומשו"ה שפיר ס"ל לרבא ולרב פפא גופי' בב"מ י"א הנ"ל בפשיטות גבי איך קנין ריעא דמטלטלין אגב קרקע ג"כ דה"נ לא מהני במקום שאין שם דעת אחרת מקנה בזה לקנות המטלטלין כלל אף כשצבורין בתוכה ורק מתורת חצר לבד וכמ"ש ורבא נמי לשיטתו בקדושין כ"ז הך דמזמי קנין דמטלטלין אגב קרקע לקנין דהחזיק באחת מעשר שדות לגי' דידן שם (שהיא גי' רש"י וקר"ן ז"ל הנ"ל בזה אבל לגי' הרי"ף וקרמב"ם ז"ל שם לא קאי רבא אלא אמירא דשמואל התם דהחזיק באחת מעשר שדות לבד וכמ"ש הכ"מ פ"ג מהל' מכירה ה"ח ע"ש) ומשו"ה ס"ל נמי בב"מ י"א הנ"ל דלא מהני במתנות דהו"ל כהפקר הך קנין דמטלטלין אגב קרקע אף בצבורין

וכמ"ש (רק דלמש"ל דלא קאי רבא בקידושין ושם רק באינו צבורין לבד צע"ק וי"ל ואכמ"ל) ועכ"פ לא ק"מ מדר' פפא דב"ק ה"ל אדר' פפא בב"מ ה"ל וכמ"ש בזה די"ל דתליא באמת באידך הנה תרי לישני דמצינו אליבא דרב פפא גופא בב"ב נ"ד ונ"ו ה"ל דמשמע לכאורה נמי התם דע"כ דפליגי אהדדי וכמ"ש וע"כ צ"ל דתדא מיניהו אמרה משמ' דרב ונדא משמ' דר' מרינוס ופליגי אהדדי באמת וכמ"ש ה"ה בשם הרשב"א ז"ל ה"ל וא"כ י"ל בפשיטות דה"נ פליגי בהא אידך תרי לישני דרב פפא בב"ק ובב"מ ה"ל ונדא ע"כ אלא אליבא דרב ואידך אזיל אליבא דר' מרינוס ה"ל וכמ"ש בעז"ה וא"ש (ובזה נפלו כל דברי הפלפולים של הגאונים בעל קצות החושן והנתיבות המשפט ז"ל ה"ל מ"ש בזה באורח ע"ש וגם נ"ל ליישב בפשיטות בזה קושיות הגאון בעלשאגת ארי' ז"ל בסימן ע"ז שהקשה שם אהא דעולא בב"מ י"א ה"ל דא' דבעינו שיהי' עומד בצד חצרו ע"ש ופריף עלי' התם ר"א מהו דר"ג וזקנים ה"ל ומשני לי' עלה דלא הקנה להם ר"ג אלא במטלטלין אגב קרקע ופריף עלה רבא התם דטובת הנאה אינה ממון לקנות ע"ג קרקע כו' והשתא לעולא דס"ל דבעינו שיהי' עומד בצד חצרו ונקא ע"כ צ"ל ודאי דס"ל דטובת הנאה שפיר הוה ממון לקנות ע"ג קרקע בזה והשתא תקשי דעולא אדעולא שיהי' עולא גופא ס"ל בקידושין נ"ח דטובת הנאה אינה ממון ע"ש (וכן קשה לי קצת דר' אבא אדר' אבא להיפך בזה דמדפריף עלי' דעולא בקידושין שם ממתניתין דהמקדש בתרומות כו' ש"מ לכאורה דס"ל לר' אבא דטובת הנאה הוי ממון ע"ש ובב"מ שם מסיק רבא אליבא דר' אבא גופי' דס"ל דטובת הנאה אינה ממון כו' ע"ש ואם באנו לחלק קצת בין הנושאים בזה א"כ נצטרף לומר דע"כ דפליגי בסברו' הפוכות בדין זה ודו"ק וצ"ע) וכן הקשה השאגת ארי' ז"ל שם דר' יהושע אדר' יהושע בזה ג"כ דבפסחים מ"ו מוכח דע"כ דס"ל לר' יהושע ודאי דטובת הנאה אינה ממון ע"ש וא"כ למאי דקיי"ל בב"מ ה"ל דבעינו שיהי' עומד בצד חצרו ונקא ע"כ צ"ל דהוה דר' יהושע שהקנה ג"כ התרומת מעשר שבו לראב"ע אז ע"י המקום פדתנו בפ"ה דמע"ש לא הי' רק ע"י הקנאת מטלטלין אגב קרקע לבד או כדאמר רב פפא התם דאה"נ שהי' ע"י קנין חצר רק דבמקום שיש דעת אחרת מקנה לא בעינו שיהי' עומד בצד חצרו ע"ש וא"כ ע"כ צ"ל דס"ל לר' יהושע דטובת הנאה ממון בזה דאל"כ לא מצינו להקנות המתנות לא במטלטלין אגב קרקע כלל כדברא ה"ל ולא ע"י קנין חצר ג"כ דאם טובת הנאה אינה ממון א"כ לא הו"ל דעת אחרת מקנה כלל בזה וקשיא טובא לפ"ז דר"י אדר"י ודעולא אדעולא בהא וכמ"ש עכ"ד הגאון בעל שאגת ארי' ז"ל ע"ש והנה מ"ש בפשיטות דאליבא דר' פפא צ"ל ג"כ דס"ל דטובת הנאה ממון דאל"כ אין פאן דעת אחרת מקנה בזה הנה במחכ"ת העלים עינו בדבר זה ממ"ש המרדכי ז"ל בפ"ק דמציעא שם שהבאתי לעיל דפשיטא לי' ז"ל לאידך גיסא באמת דנדאי ס"ל לר"פ נמי דטובת הנאה אינה ממון ורק משום דבחצר הי' דעת אחרת מקנה בזה להכי שפיר הוי מהני גם להמתנות וכמ"ש ל' בשמו' וא"ש אף באמת למש"ל בזה הנה י"ל בפשיטות דנדאי דאה"נ שהי' הקנין דר"ג נקני' במטלטלין אגב קרקע ואף דס"ל לר' יהוש' גופי' וכן לעולא ה"ל דטובת הנאה אינה ממון וכמ"ש ל' מ"מ תרי י"ל דבאמת ס"ל לעולא עצמו דלא כרבא וכו' שם בהא אלא כאידך דר"פ בב"ק קי"ח ה"ל דס"ל ע"כ דגם היכא דליכא דעת אחרת מקנה כלל אפ"ה שפיר קני' במטלטלין אגב קרקע כל שצבורין עכ"פ בתוכה וכמ"ש ל' וא"ש ובאמת יש בסוגיא זו

דב"מ הַנ"ל עוד נשיטות להראשונים דלא פשיטת השאג"א הַנ"ל וע"ע בפ"ה סי' ר' ור"ג סק"א בְּזוּה וּאֲכַמ"ל רַק שֶׁעַכ"פ יֵשׁ לְבָאָר לְהִלְכָה אִי קוּי"ל פְּהָה דר' פָּפָא מִשְׁמִי' דְרַב הַנ"ל או כר"פ מִשְׁמִי דר' מְרִינוּס הַנ"ל בְּזוּה וְאָמְנָם לְפִי שְׂיֵישׁ בְּאַמַּת אַרְיִכוֹת רַב בַּכ"ד הָרֵאשׁוֹנִים וְ"ל בְּהִלְכוֹת הִלְלוּ וְכָל מִש"ל אֵינוֹ אֶלָּא לְשִׁיטַת הַרְשָׁב"א וְ"ל הַנ"ל לְבַד וְיֵישׁ בְּאַמַּת נְשִׁיטוֹת אַחֲרוֹת הַרְבֵּה לְהָרֵאשׁוֹנִים וְ"ל בְּיֵשׁוּב ד' ר' פָּפָא דב"ב נ"ד וְנ"ו הַנ"ל בְּזוּה וְע' בְּהַשְׁגוֹת הַרְאָב"ד וְ"ל וּבַמ"מ שָׁם וּבַכ"מ וּבַלַּח"מ וְ"ל פ"א מֵה' זְכִי' הִי"ג הַנ"ל בְּאַנְרָף וַיְבַנֵּאֵר בַּמַּק"א אֵי"ה): אִף בְּעֵינֵי הַדִּין לְכַאוּרָה יֵשׁ בְּזוּה רְאִיָּה מְפֹרָ' לַעֲנ"ד מֵהַתּוֹסְפָתָא דְבָבָא בְּתָרָא פ"ב דְגָרְסִי הֵתָם הַמְחֻזֵּק בְּנִכְסֵי הַגֵּר (בְּמָקוֹם שְׂיֵישׁ רְשׁוֹת לְהַתְגַּיֵּיר שָׁם ע"פ הַמְּשַׁלָּה) נָעַל כּו' ה"ז חֻזְקָה כּו' פְּלִים וְקַרְקָעוֹת זָכָה בְּקַרְקָעוֹת לֹא זָכָה בְּכֻלָּם כּו' וּמְדַקְתָּנִי בְּסִיפָא הֵתָם גְּבִי מְכָר דְנִכְסִים שְׂאִין לָהֶם אַחֲרֵי וְנִקְנִין עִם נִכְסִים שְׂיֵישׁ לָהֶם אַחֲרֵי כּו' פִּיצַד א"ל חֲצָר וְכָל מָה שְׁפַתּוֹכָה אֲנִי מוֹכֵר לָךְ כּו' וְהַחֲזִיק כּו' ע"ש וּמִשְׁמַע דְאַיְרִי בְּצַבּוּרִין לְתוֹף הַחֲצָר וְאַפ"ה לֹא מְהֵנִי רַק בְּמְכָר לְבַד אֲבָל בְּגַר דְנִכְסֵי הֶפְקֵר הֵם מִשְׁמַע בְּרִישָׁא דְלֹא קָנָה הַמְטַלְטְלִין פְּשֵׁהַחֲזִיק בְּקַרְקָעוֹת אִף בַּכָּה"ג דְסִיפָא שְׁהִיו צַבּוּרִין לְתוֹכָן וְצ"ע וּבַלֵּא"ה מְדַקְתָּנִי בְּרִישָׁא סְתָמָא דְכְּשׁוֹפָה בְּקַרְקָע לֹא זָכָה בְּכֻלָּם בְּנִכְסֵי הַגֵּר מִשְׁמַע דְאַיְרִי בְּכָל גְּוֹנֵי אִף בְּצַבּוּרִין לְתוֹכָה דַּל"כ הו"ל לְהַש"ס בְּקִידוּשֵׁין כ"ז לְפִשְׁנוֹת שָׁם טְפִי מֵהָהוּ בְּרִישָׁתָא דְלֹא בְּעִינֵן צַבּוּרִין מְדַקְתָּנִי גְּבִי גַר דְלֹא קָנָה הַפְּלִים ש"מ דְבְּמְכָר קָנָה שְׁפִיר הַפְּלִים אִף פְּשָׁאֵינֵן צַבּוּרִין בְּתוֹכָה אֶלָּא ע"כ דְפִשְׁיטָא לִי לְהַש"ס דְבְּגַר דְהֶפְקֵר הֵם לֹא קָנָה אִף שְׁהִיו הַפְּלִים צַבּוּרִים לְתוֹכָה בְּאַמַּת וּכְמ"ש וְיֵישׁ לְדַחוֹת וְע' הֵיטֵב בְּסוּגְיָא דב"ק י"ב גְּבִי עֲבָדִים וּבְתוֹס' דב"ב הַנ"ל וְדו"ק [וּבְאַמַּת ד' הַתּוֹסְפָתָא הַנ"ל צ"ע בְּזוּה דְכִינוּן דְמַסְקִינוּ דְלֹא בְּעִינֵן צַבּוּרִין בְּאַמַּת בְּמַכִּירָה אִיף קְתָנִי הֵתָם בְּתוֹסְפָתָא הַנ"ל פִּיצַד א"ל חֲצָר וְכָל מָה שְׁפַתּוֹכָה כּו' דְמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְבְּעִינֵן צַבּוּרִין דְנִקָּא וְעוֹד דְקְתָנִי עֲלֵה הֵתָם כִּינוּן שְׁפַתּוֹכָה שְׁטָר וְקִיבֵל מְעוֹת וְהַחֲזִיק כּו' וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה מְזוּה דְבְּקָנִין אֲגַב גְּמִי בְּעִינֵן שְׂיִקְבֵּל דְמִי פּוֹלֵן וְכַד' רִש"י וְהַר"ן וְ"ל הַנ"ל בְּזוּה אֶלָּא דַּל"כ הִי' הַכְּרַח ג"כ מִשָּׁם דָּאִף בְּצַבּוּרִין בְּעִינֵן שְׂיִקְבֵּל דְמִי פּוֹלֵם וְדָלָא כְּמִש"ל דָּאִף לַד' רִש"י וְהַר"ן וְ"ל לֹא בְּעִינֵן שְׂיִתָּן דְמִי פּוֹלֵם אֶלָּא בְּלֹא צַבּוּרִין דְנִקָּא וְצ"ע וְאוּלַי בְּאַמַּת הַתּוֹסְפָתָא הַנ"ל מִשְׁבַּשְׁתָּא הִיא שָׁם וְאוּלַם בְּחִידוּשֵׁי הַרְמָב"ן וְ"ל בַּב"ב נ"ד וּבְרֵא"ש וְ"ל בַּפ' חֻזְקַת סִי מ' שְׁקֵלוּ וְטָרוּ טוּבָא בְּרִישָׁא דְתוֹסְפָתָא הַנ"ל שָׁם דְקְתָנִי גְּבִי נִכְסֵי הַגֵּר ג"כ דְבְּעֵשֶׂר שְׁדוֹת אִם הַחֲזִיק בְּאַחַת מֵהֶם הַחֲזִיק בְּכֻלָּם כְּמוֹ בְּמְכָר וּמוֹק"ל פְּשָׁלָא הִי שָׁם מְצָר מְפָסִיק ע"ש שְׁנִדְחָקוּ בְּזוּה וְלֹא רְצוּ לְשַׁבֵּשׁ הַתּוֹסְפָתָא הַזֹּאת בְּזוּה.

רַק בְּסִיפָא בְּמְכָר הִגִּיָּה שָׁם הַרְמָב"ן וְ"ל דַּל"ל בְּעֵשֶׂר מְדִינוֹת כְּבַש"ס דִּילֵן ע"ש וְצ"ע וּקְצַת יֵישׁ לְדַקְדָּק גַּם מְסוּגְיָא דְקִידוּשֵׁין כ"ז הַנ"ל דְבַהֶפְקֵר ע"כ דְגַם צַבּוּרִין לֹא מְהֵנִי כָּלֵל מְדַבְּעֵי לְמִיפְשִׁט הֵתָם מֵהָהוּ דר"ג וְזַנְגִּים דַּע"כ דְבְּעִינֵן צַבּוּרִין דְנִקָּא מְדַהֲשְׁפִיר לָהֶם מְקוֹם הַמְתַּנּוֹת דְנִקָּא וְלֹא מְקוֹם אַחַר וְדַחַק בְּזוּה דְלֹא הִי' אֶלָּא פִי הִיכִי דְלֹא לִיטְרַחֲיָנָהוּ ע"ש וְלְכַאוּרָה הִלֵּא בְּפִשְׁיטוֹת הִי' יֵישׁ לְדַחוֹת דְשָׂאֲנִי הֵתָם מִשׁוּם דְמַתְּנּוֹת הו"ל רַק כְּמוֹ הֶפְקֵר דְטוּבַת הַנְּאָה אֵינָה מְמוֹן וְכַדָּא"ר בַּב"מ י"א הַנ"ל וּמִשׁוּ"ה בְּעִינֵן בְּהוּ צַבּוּרִין דְנִקָּא לְכוּ"ע כִּינוּן דְלִיכָא בְּהוּ דַּעַת אַחֲרַת מְקָנָה אוֹתָם וְכַמִּש"ל אֶלָּא ע"כ דַּס"ל לְהַש"ס בְּקִידוּשֵׁין שָׁם דָּאִי טוּבַת הַנְּאָה אֵינָה מְמוֹן וְהו"ל כְּהֶפְקֵר לֹא הִי' מְהֵנִי גַּם בְּצַבּוּרִין כָּלֵל בְּזוּה וְע"כ דַּס"ל דְטוּבַת הַנְּאָה מְמוֹן וְהו"ל כְּדַעַת אַחֲרַת מְקָנָה וְאַפ"ה בְּעִינֵן צַבּוּרִין וְש"מ דַּבְּכ"מ בְּעִינֵן

צבורין וצ"ע: ומש"ל בנזפר אחר חצות פשוט דה"ה פשנזפר בזמן איסור הנאה מדרבנן לבד כמו מסוף שעה חמישית עד חצות דאינו מועיל עוד ג"כ שום קנן מפעל החמץ בזה כיון שאינו ברשותו עוד רק קנן הגבחה או משיכה לבד שיעשה האיני יהודי בהחמץ אז או קנן מטלטלין אג"ק פשצבורין בתוכו לד' הקצות החושן ז"ל הג"ל בזה וצ"ע ועכ"פ כיון שאז עדיין לא עבר בעשה דתשפיתו מורים לו לכתחילה אז שיקנה המקום לבדו להא"י בפסוף והאינו יהודי יקנה החמץ בעצמו ע"י אגב פשצבורין בתוכו פזוכה מן ההפקר או ע"י קנן חצר פשעומד בצדו וכמש"ל ובמק"א יבואר באנרף א"ה: וזה נוסח ההרשאה להיות לרא"ל ויתלקף ועזו

בידי האנשים הנבחרים והממונים לחתום עצמם על שטר מכירת כל החמץ של הפעלי בתים דפה לאינו יהודי בערב הפסח של שנה זו איף שאנחנו הח"מ (בח"י ממש או ע"י שלוחינו וב"כ בזה או ע"י מס"ק לבד) נותנים פעת פח והרשאה גמורה להאנשים הנבחרים הג"ל למפור במכירה גמורה ונלוטה כל מיני חמץ שלנו הח"מ הג"ל וכל מין חמץ שנמצא אצלנו בכ"מ הן אוכלין והן משקין הן הראויים לאדם והן הראויים לבהמה הן הנעשה מחמשה מיני דגן בעין והן כל דבר שיש בו חשש חמץ ומעורבות חמץ וכל מיני גרופין וקמח מה' מינין ויי"ש ושכר ושקרים וחומץ ופאסלעדען וכל הפלים הנדבק בהם חמץ, (והבלוע בהם חמץ) וגם כל דבר הנזון מחמץ כמו העופות והסוסים וכל הבהמות ג"כ, אשר כל מיני החמץ ומעורבות חמץ וכלים ובהמות הג"ל הי' שייף לנו הח"מ עד היום: הנה אנחנו הח"מ נותנים פעת להנבחרים הג"ל פח והרשאה למפור את כל הדברים הג"ל למי שירצו הנבחרים הג"ל בלי שום מוחה ומעכב פלל, ובאיזה מקחים שירצו, ולסמוך באיזה דברים עפ"י שומת הבקיאים ולמי שירצו לבחור שמאים ע"ז וכל מה שיעשו בכל הדברים הג"ל לא נוכל לומר לתקוני שדרנום ולא לעוותי, ואף אם ירצו למפור הפל בהקפה ולזקוף החוב בהלנאה ואף אם יהי' הקונה אינו פטוח לפי הנראה ויהיה להם פח בזה להקנות להקונה בכל הקנינים שירצו: וכן כל המקומות השייכים לנו בשכירות לזמן עפ"י קאנטראקטען או בלא קאנטראקטען וכל השיינקען, וברייהיזער, ורחיים, וקרעצמעס, ושטאפנאייע לאווקעס, ופאדוואלין, ולאדאוונעס, ושפיכלערס, ושטאלין, וקעלערין, שמנח בהם כל החמץ שלנו הח"מ הג"ל או שכל המקומות הג"ל היה שייף לנו לעצמנו לחלוטין וכן כל המקומות שעומדים שם הבהמות והעופות הג"ל שיהם נזונים מחמץ והיו שייכים לנו עד היום: הנה מהיום יהי' להתתומים הג"ל פח והרשאה למפור את כל המקומות הג"ל שהיו שייכים לנו לעצמנו לחלוטין פנ"ל, ולהשפיר את כל המקומות הג"ל שהיו שייכים לנו בשכירות פנ"ל, ועפ"י כל הדברים המבוארים למעלה ובכל הקנינים המועילים בזה הן עפ"י הדת או עפ"י מנהג הסוחרים או ע"י הקנינים המועילים ג"כ בדיניהם בזה הן עפ"י הח"מ וכל המינים הג"ל שהמה שייכים לאחרים בין ישראלים בין אינם ישראלים והם עומדים באחריות שלנו פעת, בין שקבלנו עלינו אחריות דגניבה ואבידה או דפשיעה לבד וגם כל החמץ של אחרים שלא קבלנו עלינו אחריות ברצוננו, רק שאנחנו מוכרחים לשלם בעד החמץ שלהם אם יגנבו ויאבדו, על פרחנו בזה ומפל אופן אחריות שקבלנו עלינו הח"מ מפל מה שהפה כו' ויש לנו הח"מ רשות עפ"י הד"ת למפור לאחרים את כל מיני החמץ הג"ל בזמן היתר מכירת חמץ עכ"פ.

הנה כהיום אנחנו נותנים פת והרשאה בזה להסתומים על השטר מכירת חמץ הנ"ל פנ"ל למפור את כל מיני חמץ הנ"ל, וכל הדברים הנ"ל לאחרים ולמי שירצו הסתומים הנ"ל אם עפ"י הד"ת או עפ"י מנהג הסוחרים, או בדיניה' ג"כ, בכל אופן ובכל קנין היותר מועיל בזה למפור גם את כל המיני חמץ שקבלנו עלינו אחריותם במכירה גמורה פנ"ל: או שיעמדו הסתומים הנ"ל איש אחר תחתינו שיקבל עליו את כל האחריות בשבילנו ובמקומנו מכל החמץ שעמד באחריות שלנו עד הנה ומהיום לא יהי עוד שום אחריות כלל עלינו בדבר כל החמץ הנ"ל.

רק שמהיום ומעכשיו יהי חל כל חיוב האחריות מהחמץ הנ"ל על האיש שיעמדו הסתומים הנ"ל בעדנו שהוא יקבל עליו את כל האחריות שלנו מכל החמץ הנ"ל שהי חל עלינו עד פה וכנ"ל ובאופן המועיל עפ"י הדת בזה: וגם כל מיני חמץ שיש לנו הח"מ אצל אחרים בכ"מ שהוא, בין אצל ישראלים או אצל אינם ישראלים, שקבלו אחריות עליהם מכל החמץ שלנו או שהם מפקדים אצל אחרים פנ"ל בלא שום קבלת אחריות פנ"ל או שעדיין לא קנינו את החמץ במשיכה כלל, רק בקנין כסף או בשטר וע"י קאנטראקט בלבד או בקגא"ס או עפ"י מנהג הסוחרים או בדיניהם לבד, בין שקנינו החמץ הנ"ל מן ישראלים או אינם ישראלים ויבא החמץ אלינו לאחר זמן, הנה מהיו אנחנו נותנים פת ורשות בזה להסתומים הנ"ל שיהיו יכולים למפור את החמץ הנ"ל פעת למי שירצו פנ"ל בכל אופן המועיל בזה אם עפ"י הד"ת או עפ"י מנהג הסוחרים ובדיניהם ג"כ ובכל אופן המועיל למפור אף דבר שלא הי' בעולם ושאינו ברשותו עדיין, ואנחנו מסלקים את עצמינו פעת מכל וכל שלא יהי לנו הח"מ שום זכות כלל לעולם בהחמץ הנ"ל אף אחר שיובא לרשותנו לאחר זמן פנ"ל וכל הזכות שיש לנו בהחמץ הנ"ל פעת וגם אחר שיובא לרשותנו פנ"ל יהי רשות להסתומים הנ"ל להקנות פעת את כל הזכות הנ"ל לכל מי שירצו הסתומים הנ"ל ובכל אופן היותר מועיל בזה פנ"ל, וכל מי שירצה יוכל לזכות בהחמץ הנ"ל בכל זמן שירצה, כי אנחנו מסלקים את עצמנו וזכותינו מכל החמץ הנ"ל מכל וכל וכנ"ל.

ובפירוש הותנה שאם עפ"י הדת לא יועיל המכירה והשליחות בזה להחמץ שאין ברשותנו עדיין פעת עכ"ז יהי חל עכ"פ עפ"י הדת השליחות והמכירה הנ"ל בזה מכל מיני החמץ שיש ברשותנו פעת וכנ"ל ומהיום ומעכשיו יהיה חל שטר פת וההרשאה הלז שאנחנו מוסרים פעת בזה לידי הסתומי' בהנ"ל בכל תוקף ועוז עפ"י הדת בזה ובכל הדברים הנ"ל יהי יד הסתומים הנ"ל פנידנו, ופיהם כפינו ועשיתם כעשייתנו, וכל מה שיהי נדרש לאלומי שטר פת וההרשאה הלז להסתומים הנ"ל מאתנו הח"מ, יהי הפל ונדרש ונדון בכל תוקף ועוז היותר מועיל עפ"י הד"ת, וכל הנ"ל נעשה בקגא"ס ובת"כ ובפ"מ מאתנו הח"מ ומעכשיו עפ"י אופן היותר מועיל עפ"י הדת ועפ"י הקנת חכמינו ז"ל ולא יגרע פת ההרשאה הלז אף קש"י, רק יהי נידון בכל תוקף ועוז כחומר כל שטרי ההרשאה דנהיגין בישראל העשוין פתיקון חז"ל דלא פאסמכתא ודלא פטופסי דשטרא, ולראיה בידי הסתומים הנ"ל באנו אנחנו עה"ח יום שנת סק"ק נאום ונאום שטר מכירת חמץ מודים אנחנו הח"מ ונתימת ידינו תעיד עלינו כמאה עדים פשרים ונאמנים אף שהבית השני' לר' אשר שכרנו ממנו פעת את הבית הנ"ל עד יום א' דר"ח אייר הבע"ל הנה כהיום השכרנו את הבית הנ"ל לא"י המוכ"ז

מהיום דלמטה עד יום ה'ל ב'ס' קאפ' וקבלנו כל דמי השכירות מהא"י המוכ"ז
הנ"ל בשלימות והקנינו לו ע"י הפס"ל את הקרקע הנ"ל בשכירות פנ"ל, ומסרנו
לו את השטר הלז ג"כ שיקנה את הקרקע הנ"ל בשכירות מעכשיו עד הזמן הנ"ל גם
בשטר הלז וגם ע"י קנין חזקה שהחזיק הא"י הנ"ל במקום הקרקע הנ"ל הקנינו להא"י
הנ"ל ג"כ את הקרקע הנ"ל בשכירות הנ"ל, על צד היותר טוב בזה, ואגב השכירות
קרקע הנ"ל להא"י הנ"ל ע"י הקנינים הנ"ל א) הנה מוכרים אנו פעת ג"כ להא"י הנ"ל
אגב הקרקע הנ"ל כל מיני חמץ המבואר בהרשאה ובהרשימות שמסרנו לו פעת, הן כל
מיני מאכל, והן כל מיני משקה חמץ, וכל מיני שר, וכל מיני יי"ש וחומץ, ומאלצין,
וטאונארן.

ושמרים, וסלאדזינעס, ופראסצאקעס, ופאלעדעדין, וקוואס, וכל מיני תבואה שיש בהם
חשש חימוץ וכל דבר שיש בו תערובות חמץ או חשש חימוץ, אף שאינו בכלל מאכל
ומשקה, וכל מיני צבעים הנמצא בהם חמץ, ובאפטיקארסקע ארטיקולען, ובשאר כל
הדברים שבעולם, וכל מיני בשמים, וצוקער ומרקחת שיש בהם חשש
ונה שיין למש"ל ד' ל"ה לדקדק קצת ע"ד

הגאון האמתי המפורסם בעולם בחיבוריו הקדושים כקש"ת מו"ה יהושע אייזיק נ"י
הגאב"ד דק"ק סלאנים יצ"ו במ"ש בספרו הנחמד "נועם ירושלמי, ע"ס מועד בפ"ק
דחגיגה (ד' פ"ו בדה"ס) דלמ"ש הגאון בעל טורי אבן ז"ל במתני' דחגיגה ח' שם אהא
דעבר הרגל כו' דלר' אושעיא שם דא' דכל שבעת ימי החג הם תשלומין זה לזה ונ"מ
לעגן חגור בראשון כו' ואפ"ה בשמיני של חג ודאי ס"ל דתשלומין דראשון הוא מדלא
פתיב רק וחסותם חג לה' שבעת ימים ע"ש ועל זה כ"ש הגאון האמתי בספרו נוע"י
הנ"ל דלר' יוחנן דאמר שם דכולם תשלומין דראשון הם הוא בהקפ"ד דע"כ ס"ל דשמיני
רגל בפני עצמו הוא ואם היה חגור עד יום השמיני ונתפשט בשמיני נתחייב אז והיינו
דאמ' שמיני רגל בפ"ע הוא וחסותם משלפניו והוא מדכתיב תחגוהו על השמיני בפני עצמו
ע"ש בספר הנ"ל ועל זה פתבנו לדקדק קצת (להלן חשש חימוץ, או תערובת חמץ, או
בלוע מחמץ מפל מה שהפה יכול לדבר, וכל החמץ הנשאר דבוק בעריבות ובדיינעס
ובכל פלי לישא ואפיה ובכל מיני פלים ושקים וכן כל הבהמות והסוסים והעופות, הן
מה שמבואר בהרשאה ובהרשימות שאנו מוסרי' פפת להא"י שכל מיני החמץ וכל
הדברים המבוארים בהרשימות הנ"ל היו שייכים עד הנה להאנשים המבוארים שמה
בהרשאה הנ"ל, וכעס עשו כל האנשים הנ"ל אותנו החתו' מטה שלוחי' למפור את כל
חמצם המבוארים בהרשימות הנ"ל וכל הדברים הנ"ל, על ידינו הח"מ להא"י הנ"ל, והן
מה שאינו מבואר בהרשימות הנ"ל, הן כל החמץ הנמצא בכל המקומות בחדרות ובבתים
ועליות, ובמרתפים, ובכרייהיינער, ובפאדוואלען, ובשטאפנייע לאונקעס, ובשיינקען
ולעדאוונעס, ובחנויות, ובשפייכלערן, וברחיים, ובבתי עשיית החומץ שפקהלתנו, והן
הנמצא חוץ לקהלתנו בכל הקרעצמעס, והישויבים, ובעיירות קטנות, ובכפרים: וגם כל
מיני חמץ הנשלח להאנשי' המבוארי' בהרשימות הנ"ל שגנו כפר החמץ הנ"ל באיזה מן
הקנינים והחמץ עדיין בדרך על עגלות או ספינות או על אייזענבאהן, או שנשלח להם
החמץ על החנויות שלהם ועדנה לא קנו אותם, וכל מי שיש לו שום קבלת אחריות על
כל מיני חמץ שבעולם מאיזה ישראלים אחרים, מפל מה שהפה יכול לדבר, וגם כל מיני

חמץ הנשלח להקאמיסיאנערין דפה שיינמפר החמץ על ידם: וגם כל החמץ שיש לכל האנשים המבוארים ברשימות הנ"ל אצל הקאמיסיאנערין שלהם במקומות אחרים או על הדרך, על ספינות או על עגלות או על אייזענבאהן, הנה את כל החמץ הנ"ל אנחנו מוכרים פעת במקירה גמורה להא"י.

הנ"ל, הן מה שעשו אותנו שלוחים כל האנשי המבוארי בהרשימות הנ"ל בעצמם, או שעשו השלוחים שלהם אותנו שלוחים למפור את כל חמץ של המשלוחים אותם אלינו, ובכל אופן שעשו אותנו שלוחים בזה הן בפנינו או שלא בפנינו, או עפ"י השטר פח והרשאה שמסרו לנו וחתמו עליו בעצמם או שלוחיהם בדבר מכירת חמץ הנ"ל וגם הבהמות והסוסים, והעופות, והכלים שלהם הנ"ל [וגם אם יש איזו אנשים המבוארים בהרשימות הנ"ל שמכרו אלינו או נתנו אלינו במתנה את חמץ ע"י הקגא"ס שקבלו מאתנו בזה] וכל הדברים הנ"ל, וכל החמץ הנ"ל אנחנו מוכרים פעת להא"י המוכ"ז במקירה גמורה ונחלוטה ופסוקה לצמייתו עולם, ובלי שום שינוי בעולם כלל וכלל: (ב) והמקחים מכל הדברים ומכל המינים הנ"ל ומכל דבר שיש בו חשש חימוץ שמכרנו להא"י הנ"ל יהיו הפל עפ"י שומת שלשה אנשים הבקיאים בשומא, היודעים ומכירים היטב את כל המקחים מכל מין ומין מהדברים והמינים הנ"ל וכל מין ומין יושם עפ"י שלשה הבקיאים היטב בשומת המין ההוא וכשער של עכשיו, והקנינו להא"י.

הנ"ל את כל החמץ הנזכר לעיל, ואת כל הבהמות ואת כל הדברים הנזכרים לעיל אגב הקרקע הנ"ל ואמרנו לו שיקנה הקרקע הנ"ל בשכירות פנ"ל, ואגב הקרקע הנ"ל יקנה ג"כ כל החמץ הנ"ל וכל המטלטלים וכל הדברים הנ"ל בקנין גמור פסוק ונחלוט פנ"ל, ובלי שום שיור כלל, מעכשיו עד לעולם ובמקח והשומא הנ"ל וכו"ל: (ג) וגם יקנה הא"י הנ"ל את כל החמץ וכל הנ"ל ע"י הסף רו"כ אשר קבלנו מהא"י.

הנ"ל פעת על תחלת דמי הפירעון מן כל הסף המגיע לכל המוכרים הנ"ל מן הא"י הנ"ל בעד כל דמי המכירה הנ"ל, וקבלנו מן הא"י הנ"ל סף רו"כ על אויפגאב שקורין (זאדאטיק) על תחלת דמי הפירעון בעד כל המוכרים הנ"ל מכל החוב שמגיע ממנו להם בעד כל המכירה הנ"ל, וכל מותר המעות שמגיע מהא"י הנ"ל בעד כל הנ"ל זקפנו עליו במלנה שהא"י הנ"ל מחוייב לשלם לכל או"א מהמוכרים הנ"ל בעד כל דמי המכירה הנ"ל שמגיע ממנו כשינמדד כל דבר הצריח מדידה ונישקל כל דבר הצריח משקל, וינומנה כל דבר הצריח מנין וזמן המדידה והמשקל והמנין מכל הנ"ל יתחיל מיום כ"ג ניסן הבעל"ט ואילף, ועפ"י שלשה אנשים בקיאים בשומא וכשער של עכשיו פנ"ל: ונתרצה הא"י הנ"ל וקיבל עליו בפירוש, שאם יהי איזה הפסד בהחמץ הנ"ל וכל הדברים הנ"ל עד עת המדידה והמשקל והמנין מכל הנ"ל שיהי בזה כל דין תורת נאמנות למוכרים הנ"ל, אשר בכל דבר שיאחר כל אחד מהמוכרים הנ"ל שנתחסר לו מהחמץ הנ"ל מעתה עד עת המדידה והמשקל והמנין מכל הנ"ל אזי ישלם הא"י הנ"ל גם בעד כ"ד שיחסר מעכשיו עד הזמן הנ"ל וכפי המקח מהבקיאים הנ"ל על כל יתר החמץ הנ"ל שיהיה אז פעת המדידה כו' פנ"ל: ואנחנו הח"מ בזה קבלנו עלינו בפירוש שלא יהי השלום דמי החוב הנ"ל המגיע מהא"י הנ"ל שום תנאי בהמכירה הנ"ל כלל שאף אם לא

ישלם הא"י הַנְּל בְּעֵד כָּל דְּמֵי הַמְּכִירָה הַנְּל שְׁזַקְפָּנוּ עָלָיו בְּמִלְוֶה פִּנ"ל לְעוֹלָם תְּהִיָּה
הַמְּכִירָה הַנְּל מְקַוְיָמָת, וּגְמוּרָה, וְחִלוּטָה בִּיְדֵי הָא"י הַנְּל, וְשִׁיבָה לְהָא"י הַנְּל מְעַכְשָׁיו
וְעַד לְעוֹלָם כָּל הַדְּבָרִים הַמְּבֹאָרִי בְּהַמְּפִיר' הַנְּל בְּלֵי שׁוּם תְּנָאִי וּבְלֵי שְׁיֹר בְּעוֹלָם כָּלֵל
(ד) וְגַם יִקְנֶה הָא"י הַנְּל אֶת כָּל הַחֲמִץ וְכָל הַדְּבָרִים הַמְּבֹאָרִים בְּהַמְּכִירָה הַנְּל ע"י
מְסִירַת הַשְּׁטָר מְכִירָה וְקִנְיָן וְרָאָה הַלְּזוּ שְׁמִסְרָנוּ לוֹ אֲנַחְנוּ הַחֲמַעַל"ד לְהִיּוֹת בְּיָדוֹ לְשֹׁטֵר
רָאִי וְקִנְיָן עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנְּל, וְגַם עָשִׂינוּ צוּשְׁנָאָג עִם הָא"י הַנְּל, וְקַבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ ג"כ
בְּקִגָּא"ס ע"ד הַמְּכִירָה הַנְּל, וְהַתְּנִינוּ עִם הָא"י הַנְּל שְׂאָף בְּאַחַד מִדְּרָכֵי הַקְּנִיּוֹת הַנְּל
יִקְנֶה הָא"י הַנְּל אֶת כָּל הַחֲמִץ וְכָל הַדְּבָרִים הַנְּל וְאָף כִּי בְּכָל הַקְּנִיָּנִים הַיּוֹתֵר מוֹעִילִים
הֵן עַפ"י הַדָּה, וְהֵן עַפ"י מְנַהֵג הַסּוֹחֵרִים וְהֵן עַפ"י דִּינֵיהֶם בְּזֶה יִקְנֶה הָא"י אִם כָּל הַחֲמִץ
וְכָל הַדְּבָרִים הַנְּל בְּקִנְיָן גָּמוּר מְעַכְשָׁיו פִּנ"ל: ה) וְגַם הַשְּׁפָרְנוּ לָא"י הַנְּל אֶת כָּל
הַמְּקוֹמוֹת הַנְּמַצָּא שָׁם כָּל מִינֵי חֲמִץ וְכָל דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ חֲשַׁשׁ חִימוּץ הַנְּל וּמְקוֹם הַבְּהֵמוֹת
וְהַעוֹפוֹת וְהַסּוֹסִים הַנְּל, וְגַם הַרְחִיקִים וְהַבְּרִיזְעֵר וְהַשְּׁיִינְקֵעֵן הֵן שְׂבָקָה לְתַנּוּ, וְהֵן שְׂמַחֲוִץ
לְקַהֲלָתְנוּ, וְגַם כָּל הַמְּקוֹמוֹת שְׂמֹנָח שָׁם תְּבוּאָה חֲמוּצָה אוֹ קִמַּח שֶׁל אֲנ"ח אוֹ שֶׁל שְׂאָרֵי
א"י אוֹ שִׁיאָפוּ שָׁם א"י לְחֵם, בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁיִיכִים לְיִשְׂרָאֵלִים הַמְּבֹאָרִים בְּרִשְׁמֵימוֹת
הַנְּל בְּשִׁכִּירוֹת עַפ"י קְאָנְטְרָאקְטֵעֵן שִׁישׁ לְהִישְׂרָאֵלִי הַנְּל עַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּל אוֹ
שְׂהַמְּקוֹמוֹת הַנְּל שִׁיכִים לְהִישְׂרָאֵלִים הַנְּל בְּשִׁכִּירוֹת עַל זְמַן בְּלֵי קְאָנְטְרָאקְטֵעֵן בְּזֶה
וְעָשׂוּ אוֹתָנוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבֹאָרִים בְּהַרְשִׁימוֹ הַנְּל שְׂלוּחִים לְשֹׁפֹר אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת
הַנְּל הַמְּשׁוּפָּרִים לָהֶם פִּנ"ל הִנֵּה כְּהִיּוֹם הַשְּׁפָרְנוּ לְהָא"י הַנְּל אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּל
מִזְמַן דְּלִמְטָה עַד יוֹם א' דר"ח אֲיָר הַבַּעַל"ט _____ ד' ל"ה)
דְּלִכְאוּרָה לר' יוֹחָנָן לָא א"ש כָּל כֶּף בְּזֶה דְּבִשְׁלָמָא לר' אוֹשְׁעִי שְׁפִיר יֵשׁ לְזַקְדָּק דְּמַדְלָא
כְּתִיב רַק וְחַגּוֹתֶם שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא כְּתִיב שְׁמוֹנֶת יָמִים בְּהַדְּיָא (רַק דְּנַפְק"ל לְהַשְׁמִינִי
מַג"ש דְּעֶצְרַת אוֹ מְבַחֲוֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי וְכַמְּש"ש) ש"מ דְּלָא מִשְׁכַּח"ל בְּשְׁמִינֵי חַיִּיב בְּפָנֵי
עֲצָמוּ כָּלֵל רַק דְּתִשְׁלוּמִין דְּרָאשׁוֹן הוּא לְבַד וְלֹא דְּמִי לְכָל שְׁבַעַת יָמֵי הַחַג כָּלֵל וְכַמ"ש
הַגָּאוֹן בַּעַל טו"א ז"ל שָׁם בְּזֶה אָבֵל לר' יוֹחָנָן לְכְּאוּרָה מִנ"ל לומר בְּהִיפּוֹף מִמֶּשׁ בְּזֶה דָּאָף
דְּכָל שְׁבַעַת הֵם תִּשְׁלוּמִין דְּרָאשׁוֹן לְבַד אַפ"ה הַשְּׁמִינֵי הוּא חַיִּיב בְּפָנֵי עֲצָמוּ אָף לְפִי שְׂלֵא
נְתַחֲיִיב בְּכָל שְׁבַעַת הַיָּמִים כָּלֵל דְּלִכְאוּרָה אֵין לָנוּ לְדִיִּין כֵּן לר' יוֹחָנָן רַק אִם הִי כְּתוּב
בְּהוּרָה לְהַדְּיָא חַיִּיב בְּפָנֵי עֲצָמוּ עַל הַשְּׁמִינֵי לְבַדוֹ ג"כ וּבְקִאָמָת הוּא לְהִיפּוֹף דְּבִשְׁמִינֵי לָא
נְכַתֵּב בּוֹ שׁוּם חַיִּיב לְהַדְּיָא כָּלֵל דְּהָרִי רַק חַג שְׁבַעַת יָמִים כְּתִיב וְאָף שְׁנָרְאָה לְכְּאוּ' מַד'
הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל הַנְּל נ"י דְּמַקְרָא דְּתַחְגוּוּהוּ דְּמִשְׁמַע קִצָּת דְּתַחְגוּוּהוּ לְבַדוֹ קְאָמֵר הוּא דְּדִיִּיק
לֵה הַכִּי אֲלִיבָא דר' יוֹחָנָן הַנְּל אָבֵל בְּקִאָמָת הוּא צ"ע דְּהָרִי הֵךְ קְרָא דְּתַחְגוּוּהוּ לָא כְּתִיב
בְּשְׁמִינֵי שֶׁל חַג וְכַמְּש"ש (וּבְקִאָמָת הִי נְרָאָה דְּמַהֲדָּ קְרָא דְּתַחְגוּוּהוּ דְּכְתִיב בַּפ' בָּא גְּבִי פֶּסַח
נַפְק"ל תִּשְׁלוּמִין כָּל שְׁבַעַת גַּם בְּחַג הַמִּצּוֹת דְּמַדְּכְתִיב הַתָּם גְּבִי יו"ט רָאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְהִנֵּה
הַיּוֹם הַזֶּה כּו' וְחַגּוֹתֶם אֲנֹתוֹ חַג לֵה' כּו' תַּחְגוּוּהוּ וְנַפְק"ל מַהֲדָּ קְרָא בְּפִשְׁיטוֹת חַיִּיבָא דְּחַגִּיגָה
בִּיּו"ט רָאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וּמַדְּסִיף לִיה בְּקִרָא דְּבַתְרִי שָׁם שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ כּו'
י"ל דְּדִרְשִׁינוּ סְמוּכִין בְּזֶה הַחְּגוּוּהוּ שְׁבַעַת יָמִים וְהִינְנוּ לְתִשְׁלוּמִין שֶׁל חַג הַמִּצּוֹת ג"כ
וְכַמ"ש, וְכֵה"ג מְצִינוּ בְּבִרְיָיָתָא דְּחַגִּיגָה י"ח דְּנַפְק"ל לְרִיבָה"ג דְּחֹל הַמוֹעֵד אֲסוּר בְּעִשְׂיּוֹת
מְלֵאכָה מְקִרָאֵי דַּפ' אָמֹר דְּכְתִיב בִּיּו"ט רָאשׁוֹן דְּחַג הַסּוֹכּוֹת כָּל מְלֵאכָת עֲבוּדָה לָא תַעֲשׂוּ
וּסְמִיף לִיה שְׁבַעַת יָמִים) וְכָל הַמְּקוֹמוֹת שְׂנַמְצָא שָׁם הַחֲמִץ וְכָל הַדְּבָרִים הַנְּל הַשְּׁיִיכִים

להישראליים הַנְּ"ל בְּעֶצְמָם לְחִלוּטֵינּוּ מְכַרְנוּ כְּעַת לְהַאֲ"י הַנְּ"ל כֹּל אוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל בְּמַכִּירָה גְּמוּרָה וְחִלוּטָה לְצַמִּיתוֹת עוֹלָם וְהַפֶּל עַפ"י הַשְּׁלִיחוֹת שְׁעָשׂוּ אוֹתָנוּ הַיִּשְׂרָאֵלִים הַנְּ"ל וְשְׁלוּחִים לְהַשְׁכִּיר וְלַמְּכֹר אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת שְׁלֵהֶם הַנְּ"ל ג"כ וְהַמְּקָחִים מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל יְהִי ג"כ עַפ"י שׁוֹמֵת ג' אֲנָשִׁים הַבְּקִיָּאִים בְּשׁוּמָא כַּנְּ"ל ז) וְהַקְּנִינִים מִהַמְּכִירָה וְהַשְּׁכִירוֹת לְהַאֲ"י הַנְּ"ל בְּזָה, הוּא ג"כ ע"י קַבְּלַת הַכֶּסֶף וְהַזְּדֻאָטִיק הַנְּ"ל שְׁקַבְּלָנוּ מִן הַאֲ"י הַנְּ"ל עַל אוֹיְפָגָאב בְּעַד הַמַּגִּיעַ מֵהַאֲ"י לְכָל הַמוֹכְרִים וְהַמְּשַׁפְּרִים הַנְּ"ל, וְהַתְּנִינֵנוּ עִם הַאֲ"י הַנְּ"ל אֲשֶׁר הַזְּדֻאָטִיק הַנְּ"ל יְהִי עַל קְנִיּוֹת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל ג"כ לְהַאֲ"י הַנְּ"ל בֵּין עַל כָּל אוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל שְׁמַכְרָנוּ לוֹ בְּמַכִּירָה גְּמוּרָה כַּנְּ"ל, וּבֵין עַל כָּל אוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת שְׁהַשְּׁכַרְנוּ לוֹ כַּנְּ"ל וְכָל הַמְּוֹתָר מְעוֹת מְדָמֵי הַמַּכִּירָה מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל וּמִן דְּמֵי הַשְּׁכִירוֹת הַנְּ"ל שְׁמַגִּיעַ מִן הַאֲ"י הַנְּ"ל לְהַמוֹכְרִים וְהַמְּשַׁפְּרִים הַנְּ"ל זְקַפְנוּ עָלָיו בְּמִלְוָה כַּנְּ"ל וְהַתְּנִינֵנוּ עִמּוֹ שְׁיִקְנֶה אֶת כָּל הַמַּכִּירָה וְהַשְּׁכִירוֹת מִהַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל בְּכֶסֶף הַאוֹ"ג הַנְּ"ל שְׁקַבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ וְגַם ע"י שְׁטַר קְנָנָן הַלְּזֹ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מוֹסְרִים כְּעַת לְהַאֲ"י הַנְּ"ל אֲנַחְנוּ מוֹכְרִים לוֹ כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁיִיכִים לְהַמְּשַׁלְּחִים הַנְּ"ל בְּעֶצְמָם וּמְשַׁפְּרִים לוֹ אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַמְּוֹשְׁפְּרִים לָהֶם כַּנְּ"ל שְׁע"י שְׁטַר קְנָנָן הַלְּזֹ יִקְנֶה ג"כ כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל בְּמַכִּירָה וּבְשְׁכִירוֹת כַּנְּ"ל, וְגַם עָשִׂינוּ צוּשְׁלָאָג עִם הַאֲ"י הַנְּ"ל וְקַבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ בְּקִגָּא"ס ג"כ עַל כָּל הַהַקְּנָאוֹת מִהַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל כַּנְּ"ל לְהַאֲ"י הַנְּ"ל וְאָף בְּאֶחָד מִדְּרָכֵי הַקְּנָאוֹת הַנְּ"ל יִקְנֶה הַאֲ"י הַנְּ"ל אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל וְאָף כִּי בְּכֹלָם כַּנְּ"ל, וּבְכָל אֶפְסָן הַיּוֹתֵר מוֹעִיל עַפ"י הַד"ת בְּזָה יִקְנֶה הַאֲ"י הַנְּ"ל גַּם אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל בְּמַכִּירָה גְּמוּרָה כַּנְּ"ל וְהַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁכִירוֹת הַנְּ"ל יִקְנֶה בְּשְׁכִירוֹת כַּנְּ"ל: ח) אִף זֹאת הַהוֹתָנָה עִם הַאֲ"י הַנְּ"ל שְׁיִהְיֶה הַרְּשׁוֹת נְתוּנָה בְּזָה לְהַמוֹכְרִים אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל וְהַמְּשַׁפְּרִים הַנְּ"ל, שְׁיִהְיֶה לָהֶם מְקוֹם דְּרִיסַת הַרְּגֵל בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל הַנְּמַכֵּר וְהַנְּשַׁכֵּר כְּעַת לְהַאֲ"י הַנְּ"ל וְגַם שְׁיִהְיֶה רְשׁוֹת לְכָל מוֹכְרֵי הַבְּהֵמוֹת וְהַסּוֹסִים וְהַעוֹפּוֹת הַנְּ"ל לְיִקַּח מִן הַבְּהֵמוֹת וְהַעוֹפּוֹת וְלַהֲשִׁתְּמֵשׁ עִם הַסּוֹסִים וְלְיִקַּח מִן הַחֵלֶב וְשֵׁל הַבְּהֵמוֹת וְהַבְּיָצִים מִן הַעוֹפּוֹת וְלִנְכוֹת אַח"כ מִן דְּמֵי הַמַּכִּירָה הַנְּ"ל וְיִהְיֶה בְּזָה לְהַמוֹכְרִים הַנְּ"ל כָּל דִּין תּוֹרַת נְאֻמָּנוֹת אֲצֵל הַאֲ"י הַנְּ"ל לְהַאֲמִין לְהַמוֹכְרִים הַנְּ"ל כְּמָה יְהִי צָרִיף הַאֲ"י הַנְּ"ל לְנִכּוֹת עֵבוֹר כָּל הַנְּ"ל מִן הַחֹב הַנְּ"ל שְׁמַגִּיעַ לְהַמוֹכְרִים הַנְּ"ל מִכָּל דְּמֵי הַמַּכִּירָה הַנְּ"ל מִן הַאֲ"י הַנְּ"ל, וּבְיַד הַאֲ"י הַנְּ"ל רְשׁוֹת לְעֲשׂוֹת בְּהַשְּׁיִינְקָעֵן וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַמְּכֹרִים וְהַמְּוֹשְׁפְּרִים לוֹ כַּנְּ"ל וּבְהַחֲמֵץ וּבְמַטְלָטְלִין וּבְכָל הַבְּהֵמוֹת וְהַדְּבָרִי שְׁנַמְכֵר לוֹ הַפֶּל כַּנְּ"ל כְּרָצוֹנוֹ אוֹת גַּפְשׁוֹ וְכֹאֲדָם הַעוֹשֶׂה בְּתוֹף שְׁלוֹ בְּלֵי שׁוּם מוֹחָה וּמַעֲכָב כָּלָל בְּעוֹלָם: ט) וְהוֹתָנָה עוֹד עִם הַאֲ"י הַנְּ"ל שְׁאֵם יִשְׁיֵג לוֹ אֵיזָה לּוֹקֵחַ עֲשִׂיר שְׁיִקַּח מִמֶּנּוּ כָּל הַחֲמֵץ הַנְּ"ל וְשְׁיִהְיֶה יְכוֹלַת בְּיָדוֹ לְשַׁלֵּם כְּעַת בְּמִזְנוֹן אוֹ בְּעַת הַמְּדִידָה וְהַמְּשַׁקֵּל וְהַמְּנִין וְאֶחָר הַשׁוּמָא מְשַׁלְּשָׁה בְּקִיָּאִים כַּנְּ"ל, בְּעַד כָּל הַחֲמֵץ וְכָל הַמְּקוֹמוֹת וְהַבְּהֵמוֹת הַנְּ"ל שְׁמַכְרָנוּ לוֹ לֹא"י הַנְּ"ל וְגַם לְשַׁלֵּם בְּמִזְנוֹן בְּעַד שְׁכִירוֹת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַנְּ"ל כַּנְּ"ל, אִזִּי יְהִי הַרְּשׁוֹת בְּיָדוֹ לְשַׁלֵּם לְכָל הַמוֹכְרִים וְהַמְּשַׁפְּרִים הַנְּ"ל כָּל הַחֹב הַנְּ"ל הַמַּגִּיעַ מִמֶּנּוּ כְּעַת בְּמִזְנוֹן וְהַמוֹכְרִי הַנְּ"ל יְהִיוּ מְחַוְּיָבִים לְנִכּוֹת לוֹ עֵבוֹר זֶה חֲמִשָּׁה פְּרָאָצְעֵנֵט מִכָּל הַחֹב הַנְּ"ל שְׁמַגִּיעַ מֵהַאֲ"י הַנְּ"ל, וְשְׁזַקְפָנוּ עָלָיו בְּמִלְוָה כַּנְּ"ל, לְמַעַן יְהִי לוֹ לְהַאֲ"י הַנְּ"ל רִינּוֹת מִן הַמַּכִּירָה הַנְּ"ל מִיָּד לְיָד חֲמִשָּׁה פְּרָאָצְעֵנֵט מִכָּל הַנְּ"ל כַּנְּ"ל וְעוֹד הַהוֹתָנָה עִם הַאֲ"י שְׁאֵם אוֹלֵי יְהִי בְּכָל דְּבַר הַחֹב הַמַּגִּיעַ מִן הַאֲ"י הַנְּ"ל מִן הַמַּכִּירָה וְהַשְּׁכִירוֹת הַנְּ"ל אֵיזָה וּוּיְכוֹחַ בְּזָה בֵּין הַאֲ"י הַנְּ"ל

ובין המוכרים והמשפירים הַנְּ"ל, אַזי יוגמר הדָּבָר עפ"י (קאמפראמוס) בזבל"א וזבל"א בצרוף השליש ועפ"י דת תורתנו הקדושה ג"כ, ויהי' תורת נאמנות לְכָל המוכרים הַנְּ"ל נגד הא"י הַנְּ"ל בְּזֶה: י) גם כָּל התבואה, ומיני לחם, וגרויפין, וקמחים שמחוניבים הפאדראדציקעס (המבוארים ג"כ בְּהַרְשִׁימוֹת שְׁמֶסְרָנוּ להא"י הַנְּ"ל פנ"ל) להעמיד לאנ"ח ולשארי הא"י, הנה כָּל הפאדראדציקעס נותנים ומוסרים (גיבוען איבער) אֵת כָּל העסק מהפאדראטען שְׁלֵהֶם להא"י הַנְּ"ל כַּעֲת אֲשֶׁר מֵהַיּוֹם וזמן דלמטה יהיו שייכים כָּל העסקים הַנְּ"ל להא"י הַנְּ"ל כָּל העמדת כָּל מיני חמץ הַנְּ"ל במקום הפאדראדציקעס הַנְּ"ל, ובחריקאי דידהו כָּל דָּבָר פנ"ל, ויהי' השטר הלז ביז הא"י הַנְּ"ל כָּל שְׁטְרֵי הפאדראדציקעס, ושְׁטְרֵי מְסִירָה (פערעדאציעס) הנהוג בין הפאדראדציקעס שְׁהוּא (פערעקאזין דעם קאנטראקט) וקובל עליו הא"י הַנְּ"ל שיתן כָּל התבואות וְכָל החמץ שְׁמוּטָל על הפאדראציקעס ליתן פנ"ל כְּפִי החוב שְׁעַל הפאדראציקעס הַנְּ"ל, והכניס הא"י א"ע במקומם כַּעֲת, ועבור זֶה יקבל הא"י הַנְּ"ל עפ"י הפערעדאציע הלז אֵת כָּל המעות המגיע להפאדראציקעס הַנְּ"ל בעד כָּל עסק הפאדראטען הַנְּ"ל באופן שלא ישאר עוד שום זכות להפאדראדציקעס הַנְּ"ל בְּזֶה רק יהיו כָּל הפאדראטען הַנְּ"ל שייכים הכל מזמן דלמטה להא"י.

הַנְּ"ל ללבד פנ"ל וגם כָּל הקנינים הַנְּ"ל יהיו ג"כ על הקנאת עסק הפאדראטען הַנְּ"ל להא"י הַנְּ"ל יא) וְהַרְשׁוֹת בִּיז הא"י הַנְּ"ל להעמיד מייסטרעס בְּהַרְחִיב, ובבְּרִיִּינְעֵר, ובפאדוואלען, ובשטאפנייע לאווקעס, ובבְּתֵי עֲשִׂיית החומץ, ואפטיקארעס באפטיקען, וגם שיינקארעס בְּשִׁינְקען איזו א"י שִׁירְצָה הא"י הַנְּ"ל להעמיד במקומות הַנְּ"ל לעסוק בְּהַרְחִיב, ובבְּרִיִּינְעֵר, ובשטאפנייע, ולאנוקעס, תקריבו אֲשֶׁה לה' כו' וְדַרְשִׁינן סמוכין דְּלֵא תַעֲשׂוּ שְׁבַעַת ימים וכמש"ש רש"י ז"ל בְּזֶה וכו' בְּתוֹרַת פְּהִינִים בפ' אַמֶּר שָׁם על פי הגהות הגר"א ז"ל (הנמצא ה"י בכת"י ה' יזכני להוציאם לאורה בְּמַהְרָה) בְּהַדְּיָא פֶּן דנפק"ל הָכִי מְדַכְתִּיב כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וּסְמִיךְ לִיהָ שְׁבַעַת ימים ע"ש, וע' בטורי אָבֶן בְּחִגְיָה י"ז שְׁדַחַק שָׁם בְּזֶה בְּאֵמַת דמנ"ל לעיקר דין תשלומין כָּל שְׁבַעַת גְּבִי פֶּסַח דְּעַל מש"ש רש"י ז"ל דנפק"ל בְּמָה מְצִינוּ מִחַג הַסֶּנְפוֹת ע"ש ודאי דאיכָּא לְמִקְרָא דְּמָה לְחַה"ס שְׁפֶן מְרֻנְבָּה מְצֹנְתוֹ כו' וְלִכֵּן כ' הַטו"א ז"ל שָׁם דִּי"ל דנפק"ל לְתַשְׁלוּמִין כָּל שְׁבַעַת דַּחַג הַמִּצּוֹת מְקָרָא דוְחִגוּתָם אוֹתוֹ סג לה' וּמְקָרָא דְּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חג לה' דְּכַתִּיב בפ' בָּא בְּרֵאשׁוֹן וּשְׁבִיעִי שָׁל פֶּסַח וְהַיָּמִים שְׁבִינְתִּים נפק"ל מק"ו כו' וְדַחַק שָׁם טוּבָא בְּזֶה ע"ש אָבֶל לְמַש"ל י"ל בְּפִשְׁטוֹת דנפק"ל לְתַשְׁלוּמִין כָּל שְׁבַעַת דְּפֶסַח מְקָרָא הַנְּ"ל לְהַדְּיָא דְּכַתִּיב וְחִגוּתָם כו' תְּחִגוּהוּ דְּמִשְׁמַע דְּקָאֵי עַל רֵאשׁוֹן שָׁל פֶּסַח וּמְדַסְמִיךְ לִיהָ שְׁבַעַת ימים כו' וי"ל שְׁפִיר דְּדַרְשִׁינן לְהוּ אֶהְדְּי תְּחִגוּהוּ שְׁבַעַת ימים וְכַדְאֲשַׁפְחוּ דְּדַרְשִׁינן כה"ג נְמִי גְּבִי מְלֹאכֶת חוה"מ בְּחִגְיָה י"ח וכמש"ל וצ"ע ויען פי להלן בד' ל"ה צִינְגוּ שָׁם פִּי בְּדָף הַלִּז מְבוֹאָר תַּשְׁלוּם דְּבַר הַתְּשׁוּבָה מְדִין תַּשְׁלוּמִין דְּפֶסַח וְדַעְצָרַת וְדַחַג ע"ש ע"כ רְאִיתִי לְהַרְיָךְ פֶּאן בְּזֶה קִצַּת בַּעֲזוֹ"ה וְהִנֵּה בְּאֵמַת מְפֹרָשׁ בְּמַכִּילְתָּא פ' בָּא פ' י"ז כד' הַגָּאוֹן בַּעַל טו"א ז"ל הַנְּ"ל בְּזֶה דְּמְקָרָא דוְחִגִּיתָם כו' וּמְקָרָא דְּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חג כו' הַנְּ"ל נפק"ל בְּהַדְּיָא לְרֵאשׁוֹן וּשְׁבִיעִי שָׁל פֶּסַח וְחוה"מ רק מק"ו הוא דנפק"ל לְתַשְׁלוּמִין דִּידְהוּ ע"ש

ועל הַ תַּנָּא דְהַמְכִילְתָּא הַנָּ"ל וְדַאי דְלֵא תַקְשָׁה לֵן בְּאַמַּת דַּל"ל לְלַמּוּד כ"ז רַק מַק"ו וְלֵא
נַפְק"ל טְפִי מְהַנְדֵּף קָרָא בְּהַדְיָא הַנָּ"ל מְדַסְמִיף שְׂבַעַת יָמִים לַהֲדָה קָרָא דְתַחְגּוּוּהוּ הַנָּ"ל
וְכַמְש"ל, דִּי"ל בְּפִשְׁיטוּת דְהַדָּה תַּנָּא דְהַתָּם לֵא ס"ל כְּרַדָּה תַּנָּא דַּנְפַּק"ל בְּתַחְגּוּגָה י"ח הַנָּ"ל
לְמַלְאכְתָּא חוּה"מ מְהַדָּה קָרָא דְכָל מְלָאכְתָּא עֲבֻדָּה לֵא תַעֲשׂוּ וְסַמִּיף לִיהָ שְׂבַעַת יָמִים וְכַמְש"ל
אַלֵּא ס"ל פְּאִידָה תַּנָּא דְהַתָּם דַּנְפַּק"ל גַּם לְאַיְסוּר מְלָאכָה דְחוּה"מ רַק מַק"ו בְּזָה ע"ש
וְהַנָּ"ל דְלֵא _____ וְהַנָּה לְהַלֵּן דָּף ל"ו צִיּוּנְנוּ שְׁמָה

פִּי בְדָף הַלְזוּ מְבֻרָאָר בְּאַנְרָה בְּדָבָר הַנְלַע"ד בְּיִשׁוּב הַגְיָרָסָא הַיְשָׁנָה שְׁהוּבָא בְּרִש"י ו"ל
בִּיבְמוֹת ס"ח דְלַאפּוֹקִי חִיבִי פְרִיתוֹת כּו' ע"ש וע"כ רְאִיתִי לְבָאָר פָּאָן בַּעֲזוֹהָ, וְהַנָּה
בְּסוּטָה כ"ט בַּתוּד"ה חַד לְתַרוּמָה כ' ג"כ דְבַהֲדָה סֻגְגִי דִיבְמוֹת הַנָּ"ל אַהָא דַּנְפַּק"ל מְקָרָא
דְכִי תַהֲיָה כּו' לְעַמּוּנִי כּו' שְׁפִסְלוּיָהּ כּו' וּפְרִיף עֲלֵהָ וְאַיְמָא נְבַעֲלָה לְפִסּוּל לְהָ חִיבִי כְרִיתוֹת
גְרָסִי עֲלֵה הַתָּם פִּי תַהִי פְתִיב הַנָּה דְאִית בְּהוּ הוּי לְאַפּוֹקִי חִיבִי פְרִיתוֹת דְלֵאוּ בְנִי הוּי
נִינְהוּ וְכְלוּמַר דְחִיבִי פְרִיתוֹת דְלֵא תַפְסִי בְהוּ קִידוּשִׁין לֵא מִיפְסְלִי בְּבִיאַתְם כָּלֵל וְדוּקָא
חִיבִי לְאוּנִי דְתַפְסִי בְהוּ קִידוּשִׁין הוּא דְפְסְלִי בְּבִיאַתְן וְמַה"ט לֵא קְחִישִׁיב בְּהַדָּה בְּרִינְתָא
דְעַמּוּנִי וּבְאַפְטִיִּיקְעוֹן, וּבְשִׁינְקְעוֹן, וְכָל הַא"י אֲשֶׁר יַעֲסֻקוּ בְּכָל הַמְקוּמוֹת הַנָּ"ל הַנְמַפְרִים
וְהַנְשִׁפְרִים לַהֲא"י הַנָּ"ל בְּכָל עֵסְקִי הַחֲמִיץ הַנָּ"ל הַנְמַפְרִי לַהֲא"י הַנָּ"ל, הַמָּה יַעֲשׂוּ כָּלֵם
בְּרִשׁוֹת הַא"י הַקּוֹנָה אֵת כָּל הַחֲמִיץ הַנָּ"ל וְכֵן כָּל הַא"י שְׁיַעֲסֻקוּ בְּכָל הַפְּאִדְרָאטְעוֹן הַנָּ"ל
לְהַעֲמִיד כָּל מִינֵי חֲמִיץ הַנָּ"ל שְׁקִיבְלוּ הַפְּאִדְרָאטְעוֹן לְהַעֲמִיד בְּהַפְּאִדְרָאטְעוֹן הַנָּ"ל יַעֲסֻקוּ
מַעֲתָה בְּעֵסְק הַעֲמִיד הַפְּאִדְרָאטְעוֹן הַנָּ"ל בְּעַבּוּר הַא"י הַנָּ"ל, שְׁנַכְנַס כְּעַת בְּעֵסְק
הַפְּאִדְרָאטְעוֹן תַּחַת כָּל הַפְּאִדְרָאטְעוֹן הַנָּ"ל, וְלְטוֹבְתוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ שֶׁל הַא"י הַנָּ"ל יַעֲשׂוּ הַא"י
הַעוֹסְקִים בְּכָל הַנָּ"ל, וְכָל הַהוֹצָאוֹת אֲשֶׁר יוֹצִיאוּ הַמּוֹכְרִים וְהַפְּאִדְרָאטְעוֹן הַנָּ"ל מֵהַיּוֹם
לְצוּרָה הַא"י אֲשֶׁר יַעֲסֻקוּ בְּכָל הַחֲמִיץ הַנָּ"ל וּבְכָל הַנָּ"ל, לְטוֹבְתוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ שֶׁל הַנָּ"ל וְכֵן לְ
יַהִי הַפֶּל עַל חֲשׁוֹנוֹ הַא"י הַנָּ"ל וְיַהִי לְהַאֲנִישִׁים אֲשֶׁר יוֹצִיאוּ כָּל הַהוֹצָאוֹת הַנָּ"ל בְּעֵדוֹ
מֵהַיּוֹם כַּנָּ"ל דִּין תּוֹרַת נְאֻמָּנוֹת בְּזָה שְׁכַפִּי מַה שְׁיֵאמְרוּ לוֹ שְׁהִי לְהֵם הוֹצָאוֹת עַל כָּל הַנָּ"ל,
יַהִי מְחַוְיָיב לְשַׁלֵּם הַפֶּל בְּשָׁלִימוֹת בְּזָה: (יב) וְעוֹד הַתְּנָה בְּפִירוּשׁ עִם הַא"י הַנָּ"ל,
שְׁכָל מַה שְׁיֵמְכְרוּ כָּל הַא"י הַעוֹסְקִים בְּשִׁינְקְעוֹן, וּבְפְאִדְוּוֹאֲלַעוֹן, וּבְשִׁטְאֲפְנִיעַ לְאוּקְעַס
וּבְאַפְטִיִּיקְעוֹן וּבְכָל הַדְּבָרִים הַנָּ"ל מֵהַיּוֹם בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל הַא"י הַנָּ"ל גַּם טָרַם יְבוֹא
לְמַדִּידָה וּלְמַשְׁקַל וּלְמַנְיָן בְּכָל הַחֲמִיץ וּבְכָל הַדְּבָרִים הַנָּ"ל שְׁנַמְכְרוּ לַהֲא"י הַנָּ"ל, וְטָרַם
יִשׁוּמוּ הַפֶּל שְׁלִשָׁה בְּקִיָּאִים כַּנָּ"ל אֲזִי נוֹתֵן הַא"י הַקּוֹנָה אֵת כָּל הַנָּ"ל תּוֹרַת נְאֻמָּנוֹת בְּזָה
גַּם לְכָל הַא"י הַנָּ"ל, שְׁכָל מַה שְׁיֵאמְרוּ הַא"י הַעוֹסְקִים בְּכָל הַנָּ"ל שְׁמַכְרוּ וְשִׁהוּצִיאוּ שְׁמָה
בְּכָל הַדְּבָרִים הַנָּ"ל מֵהַיּוֹם וְזַמַּן דְלִמְטָה עַד זְמַן הַמְדִידָה הַנָּ"ל, מְכָל הַחֲמִיץ וְכָל הַנָּ"ל יַהִי
מְחַוְיָיב הַא"י הַנָּ"ל לְשַׁלֵּם בְּעֵדָם לְכָל הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמּוֹכְרִים לוֹ אֵת כָּל הַנָּ"ל כְּעַת כַּנָּ"ל,
וְגַם הַא"י הַנָּ"ל נוֹתֵן תּוֹרַת נְאֻמָּנוֹת בְּזָה לְכָל הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמּוֹכְרִים לוֹ אֵת הַחֲמִיץ
וְכָל הַנָּ"ל, שְׁכַפִּי מַה שְׁיֵאמְרוּ שְׁגָבוּ מֵאֵת הַא"י הַעוֹסְקִים בְּשִׁינְקְעוֹן וּבְכָל הַמְקוּמוֹת הַנָּ"ל,
בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל הַא"י הַקּוֹנָה הַנָּ"ל מֵהַיּוֹם וְלַהֲלֵן עַל הַחֹב הַמְגִיעַ לְהֵם מֵהַא"י.

הַנָּ"ל בְּעֵד הַחֲמִיץ שְׁנַמְכְרוּ לוֹ כְּהַיּוֹם כַּנָּ"ל יַהִי לְהַיִּשְׂרָאֵלִי הַנָּ"ל דַּת"נ בְּזָה נְגִיד הַא"י
הַנָּ"ל וְיִנְכּוּ לוֹ לַהֲא"י הַנָּ"ל מְחַוְיָיב הַמְגִיעַ לְהֵם כְּפִי מַה שְׁיֵגְבוּ מֵהַא"י הַעוֹסְקִים הַנָּ"ל
כַּנָּ"ל, וְכָל יְתֵר הַחֹב הַנָּ"ל יַהִי זְקוּף בְּמִלְוָה עַד אַחַר הַמְדִידָה כַּנָּ"ל: (יג) וְגַם הַתְּנָה עוֹד
בְּפִירוּשׁ עִם כָּל הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמּוֹכְרִים אֵת כָּל הַחֲמִיץ שְׁלֵהֶם הַנָּ"ל לַהֲא"י.

הַנֶּזֶל פְּעַת שְׂיֵהָיָה סֵל כֹּל דְּבַר הַמְּכִירָה מִהַחֲמִיץ הַנֶּזֶל וּמִכֹּל הַנֶּזֶל תּוֹמ"י מִהַזְּמַן וְהַשְּׁעָה דְלִמְטָה אַף טָרַם הַמְּדִידָה וְטָרַם הַשּׁוֹמֵא כִּנ"ל וְעַל כֹּל הַחֲמִיץ אֲשֶׁר יִנְמָסֵר פְּעַת לְכֹל הָא"י הַעוֹסְקִים בְּכָל הַדְּבָרִים וְכָל הַחֲמִיץ הַנֶּזֶל לְשִׁנְמָכֵר לְהָא"י הַנֶּזֶל יֵהִי חֵל תְּנוּקָה דְּבַר הַמְּכִירָה לְהָא"י הַנֶּזֶל תּוֹמ"י כִּנ"ל וְכַפִּי הַמְּקַח וְהַשּׁוֹמֵא וְשִׂיאָמְרוּ הָא"י הַנֶּזֶל הַעוֹסְקִים בְּכָל הַנֶּזֶל עַל כֹּל הַחֲמִיץ אֲשֶׁר יִנְמָכֵר עַל יָדָם בְּעֵד הָא"י הַקּוֹנֶה פְּעַת אֵת כֹּל הַנֶּזֶל מִהַשְּׂרָאִלִּים הַנֶּזֶל אַף טָרַם הַמְּדִידָה וְהַשּׁוֹמֵא כִּנ"ל: יד) וְעוֹד הַתְּנָה עִם הָא"י הַנֶּזֶל אֲשֶׁר כֹּל הַחֲמִיץ הַשְּׂיֵהָיָה לְאַחֲרִים בֵּין לִיהוּדִים וּבֵין לְאַיִנָּן יְהוּדִים רַק שְׂקִיבְלוּ הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמְּבֹנְאָרִים בְּהַרְשִׁימוֹת הַנֶּזֶל עַל עֲצָמָם אַחֲרֵי עוֹלָם הַנֶּזֶל בֵּין מַגְנָבָה וְנֶאֱבָדָה אוֹ מִפְּשִׁיעָה אוֹ אַף אַחֲרֵי שִׁבְעָה עָלֵיהֶם מִכֹּל הַחֲמִיץ שֶׁל אַחֲרִים בֵּין מִיְהוּדִים בֵּין מֵא"י, הִנֵּה עַפ"י דְּרַכִּי הַקְּנִינִים הַנֶּזֶל מְכַרְנוּ ג"כ לְהָא"י.

הַנֶּזֶל כֹּל מִיְנֵי חֲמִיץ הַנֶּזֶל אֲשֶׁר קִבְּלוּ הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל אַחֲרֵי עוֹלָם, בֵּין הַחֲמִיץ הַשְּׂיֵהָיָה לִיהוּדִים אַחֲרִים וְאַף הַחֲמִיץ הַשְּׂיֵהָיָה לְאַיִנָּם יְהוּדִים כִּנ"ל, וּבְאִפְסוּף שְׂאָם עַפ"י הַד"ת יֵשׁ לָהֶם רִשּׁוֹת לְכֹל הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל, לְמַכּוֹר אֵת הַחֲמִיץ שֶׁל אִינָם יְהוּדִים ג"כ שְׂקִיבְלוּ עֲלֵיהֶם אַחֲרֵי כִּנ"ל, הִנֵּה מוֹכְרִים אֲנַחְנוּ פְּעַת גַּם אֵת הַחֲמִיץ הַנֶּזֶל לְהָא"י הַנֶּזֶל בְּמִכִּירָה גְּמוּרָה וְחִלּוּטָה עַפ"י דְּרַכִּי הַקְּנִינִים הַנֶּזֶל, וְיִקְנֶה הָא"י הַנֶּזֶל גַּם כֹּל הַחֲמִיץ שְׂקִיבְלוּ הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל אַחֲרֵי עוֹלָם וְכִנ"ל, וְגַם מְכַרְנוּ לְהָא"י אֵת כֹּל הַמְּקוֹמוֹת שְׂמֹנָח שֶׁם הַחֲמִיץ הַנֶּזֶל שְׂקִיבְלוּ הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל אַחֲרֵי עוֹלָם עַל הַחֲמִיץ הַנֶּזֶל אִם מְנוּחָח: הַחֲמִיץ הַנֶּזֶל בְּמְקוֹמוֹת שֶׁהִיא שְׂיֵהָיָה לְהַמּוֹכְרִי הַנֶּזֶל בְּעֲצָמָם וְאִם מְנוּחָח בְּמְקוֹמוֹת שֶׁהִיא שְׂיֵהָיָה לְהַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל בְּשִׂכְרוֹ לְבַד הִנֵּה אֲנַחְנוּ מְשִׁפְרִים פְּעַת לְהָא"י הַנֶּזֶל כֹּל הַמְּקוֹמוֹת הַנֶּזֶל שְׂמֹנָח שֶׁם כֹּל הַחֲמִיץ הַנֶּזֶל (שְׂקִיבְלוּ הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל אַחֲרֵי עוֹלָם עַל הַחֲמִיץ כִּנ"ל) מִהִיּוֹם עַד ר"ח אֲזִיר הַבַּעַל"ט, וְהַפֶּל ע"פ הַמְּקַח וְהַשּׁוֹמֵא מְשַׁלְּשָׁה בְּקִיָּאִים בְּזָה וְכִנ"ל וְע"פ כֹּל הַקְּנִינִים הַנֶּזֶל ג"כ בְּזָה וְכִנ"ל, וְאִם ע"פ הַד"ת לֹא יוֹכְלוּ הַיִּשְׂרָאֵלִים הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל לְמַכּוֹר גַּם אֵת הַחֲמִיץ שֶׁל אִינָם יְהוּדִים שְׂקִיבְלוּ עֲלֵיהֶם אַחֲרֵי עוֹלָם לְבַד כִּנ"ל, הִנֵּה לֹא יְחוּל דְּבַר הַמְּכִירָה מִהַחֲמִיץ הַנֶּזֶל לְהָא"י הַנֶּזֶל רַק עַל הַחֲמִיץ שֶׁל יְהוּדִים אַחֲרֵי שְׂקִיבְלוּ הַמּוֹכְרִים הַנֶּזֶל אַחֲרֵי עוֹלָם בְּזָה כִּנ"ל, וְעַל כֹּל הַחֲמִיץ נִיחָא לִיה לְהַיָּה תַּנָּא לְלַמְּדוּ תַּשְׁלוּמִין כֹּל דְּחַג

הַמְּצוֹת מְקָרָא דְתַחְגוּוּהוּ וּמִדְסָמִיף לִיה לְאִידָף קָרָא דְשַׁבְּעַת יָמִים וְכַמְש"ל אֶלָּא נִיחָא לִיה טָפִי לְמִדְרַשׁ מְקַל וְחֹמֶר בְּזָה וְכַמ"ש בְּמַכִּילְתָּא הַנֶּזֶל אֶבֶל יֵשׁ לְתַמְנָה לְכַאוּרָה בְּזָה עַל אִידָף דְרָשָׁא דְמַצִּינוּ עוֹד בְּמַכִּילְתָּא שֶׁם פ' בָּא סוּף פ' ז' דְאִיתָא נְמִי הֵתָם בַּד' ת"ק דְרִיָּה"ג שֶׁם דַּנְּפַק"ל לְתַשְׁלוּמִין דְחוּה"מ פְּסַח מְק"ו ע"ש וְהַזֵּר נַפְק"ל לְרִיָּה"ג הֵתָם לְתַשְׁלוּמִין כֹּל שַׁבְּעָה בְּפֶסַח מְקָרָא דְשַׁבְּעַת יָמִים תַּחֲוּג לְה' דְכָתִיב גַּבִּי סוֹכּוֹת בְּסוּף פ' רָאָה דַּנְּפַק"ל בָּאָם אִינוּ עוֹנִין לְסוֹכּוֹת דְכָבֵר כְּתִיב בִּיָּה בַּפ' אֲמוֹר וְחַגוּתָם אוֹתוֹ כו' שַׁבְּעַת יָמִים הִנֵּהוּ עוֹנִין לְפֶסַח שְׂיֵהָיָה לֹא ג"כ תַּשְׁלוּמִין כֹּל שַׁבְּעָה ע"ש (וְכַבֵּר עֲמַד בְּזָה גַם הַגְּאֹן בַּעַל בָּאָר אַבְרָהָם ז"ל בְּחַגִּיגָה י"ז ע"ד הַטו"א ז"ל הַנֶּזֶל כ' מְדַעְתּוֹ דַּנְּפַק"ל מְק"ו וְכַמ"ש דְבָאָמַת כֹּן הוּא בְּמַכִּילְתָּא הַנֶּזֶל (אִף נִרְאָה שְׁלֵא צִיָּין כ"א מִהַמְּכִילְתָּא דַּפ' ז' הַנֶּזֶל לֹא מַפ' י"ז הַנֶּזֶל ג"כ ע"ש) רַק דְרִיָּה"ג הַנֶּזֶל פְּלִיג בְּזָה וְכ' דְבַהֲכִי א"ש בְּמַאי דַּנְּפַק"ל לֹר"א שֶׁם לְתַשְׁלוּמִין כֹּל שַׁבְּעָה דְשַׁבְּעוֹת מַחַג הַמְּצוֹת דְלָא הוּ"ל לְמַד מִן הַלְּמַד בְּזָה מְשׁוּם דִּי"ל

דנפק"ל בפסח מדריה"ג הַנְּ"ל ע"ש וְהִנֵּה למש"ל י"ל ג"כ דנפק"ל לר"א לתשלומין דפסח באמת מקרא דתתגוהו שבעת ימים הַנְּ"ל וכמ"ש וא"ש ג"כ בְּזָה בפשיטות וצ"ע) וְאֵהָ דריה"ג הַנְּ"ל וְדָאֵי קְשִׁיָּא לִי טוּבָא לְכַאוּרָה דריה"ג אדריה"ג בְּזָה דל"ל לריה"ג גּוּפָא לְמִילֵיף לתשלומין פל ז' דפסח רק באם אינו ענין בְּזָה וכמ"ש, לתשלומין דפסח מֵהָ קרא דתתגוהו ומדסמיה ליה שבעת נהרי לריה"ג גּוּפֵי' לְשִׁיטתו וְדָאֵי דהו"ל לְמִילֵיף בפשיטות ימים הַנְּ"ל וכמ"ש שְׁהָרֵי מְצִינּוּ לוֹ לריה"ג עֲצָמוּ דְדָרְיָשׁ בפשיטות כה"ג ממש גבי מְלֵאכָת חוה"מ הַנְּ"ל ג"כ מְדַסְמִיָּה ליה שבעת ימים לקרא דְכָל מְלֵאכָת עֲבוּדָה לֹא תַעֲשׂוּ וכמ"ל וּבְאֵמַת הַי נ"ל דגם הָא דְמְצִינּוּ לריה"ג בְּחִגְיָהּ ו' וּבִסְפָרֵי סוּף פ' רָאָה דְאָמַר הֵתָם דג' מְצוֹת נְצֻטוּ וְיִשְׂרָאֵל בְּרָגַל כו' וְשִׁמְחָה כו' וְעַמְדוּ הָרֵאשׁוֹנִים ו"ל שֵׁם בְּזָה דמנ"ל לריה"ג שְׁמֻחָה בְּחַג הַמְצוֹת ג"כ דְלָא פְתִיב בַּתוֹרָה שְׁמֻחָה בְּהִדְיָא וּמוֹאֲבֵי הַנְּ"ל כִּי אָם חֲיִיבֵי לְאוּיִן וְעֵשָׂה לְבַד

(וּבְאֵמַת הַי נִרְאָה דְלִפִּי גִירְסָא הַנְּ"ל אִין צִוְרָה לְפָרֵשׁ כָּלֵל דְעִיקָר קְוִשְׁתֵּי הַש"ס הַנְּ"ל בְּהָא דְפָרִיף דְאִימָא נִבְעֵלָה לְפָסוּל לָה חֲיִיבֵי כְרִיתוֹת כו' שְׁהוּא רַק עַל הָא דְלָא תְּנִי בְּהִדְיָא בְּהָא בְּרִייתָא הַנְּ"ל חֲיִיבֵי כְרִיתוֹת ג"כ כ"א חֲיִיבֵי לְאוּיִן לְבַד וכמ"ש הַתּוֹס' בְּסוּטָה הַנְּ"ל ע"ש, אֵלָא הַי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְהַקְוִשְׁיָא הַנְּ"ל קָאֵי בְּאֵמַת עַל סִיפָא דְבְּרִייתָא הַנְּ"ל דְמִייתֵי לָה בְּרִישׁ מַס' דְרַף אֶרְץ רַבָּה (וּכְבָּר כ' הַגְּרָ"א ו"ל שְׁהוּא שְׁיִיף בְּאֵמַת לַמַּס' כְּלָה*) ע"ש) וְהַי הֵתָם זָה מְדַרְשׁ דְרַשׁ ר"ח כו' פֵּל שְׁהוּא בְּלֹא יִבְנָא כו' פּוֹסֵל בְּבִיאַה וְאֵלוּ הֵן עֲמוּנֵי וּמוֹאֲבֵי מְצָרֵי וְאֲדוּמֵי עֲבָד כו' וְנִרְאָה דְבְּבְרִייתָא דִּיבְמוֹת ס"ח הַנְּ"ל יֵשׁ ט"ס בְּזָה וצ"ל ג"כ עֲבָד כמ"ש בַּמַּס' ד"א הַנְּ"ל בְּהִדְיָא וּבְהַכִּי א"ש הָא דְפָרִיף עֲלָה הֵתָם בְּפִשְׁיטוֹת א"ה עֲבָד לֹא לְפָסוּל כו' וְא"צ לְדַחֵק בְּזָה כמ"ש רש"י ו"ל ד"ה א"ה דָּאָף דְלָא אִיירֵי הֵתָם בְּעֲבָד לְהִדְיָא צ"ל דְסַמִּיָּה עַל מַתְנֵי דְלַהֲלֵן ס"ט דְקַתְנֵי הֵתָם הָעֲבָד פּוֹסֵל כו' ע"ש וְלַמ"ש בַּמַּס' ד"א הַנְּ"ל (* וְנ"ל דְטַעוֹת בְּזָה

נִפְל גַּם בַּתּוֹסְפֵתָא דְשִׁלְהֵי ב"מ דְגָרְסִי הֵתָם בְּשַׁעַת הוֹצֵאת כו' מוֹצֵיא כו' ר' יְהוּדָה א' כו' הוֹזֵק בַּתוֹף ל' פְּטוּר כו' (וּמִייתֵי לָה ב"ב מ' קי"ח וצ"ע דְהוּל"ל הֵתָם מְהָא דְבְּהִדְיָא ס"ל לר"י דְבַתוֹף ל' פְּטוּר וְע"ש) וְהַי גָּרְסִי עֲלָה וְכֵן הַי ר' יְהוּדָה א' כְּבִית תְּשַׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין כו' ע"ש וְהוּא תְּמוּהָ דְמֵאֵי עֲנִין זָה לְזָה כָּלֵל אֲבָל בְּאֵמַת נִרְאָה דְמְכָאן שְׁיִיף כָּל הַתּוֹסְפֵתָא הַנְּ"ל לַפ"א דַּמַּס' ב"ב וְהָא דוֹכֵן הַי ר' יְהוּדָה א' הַנְּ"ל קָאֵי אֵהָא דַּאֲר"י בְּמַתְנֵי דב"ב ד' י"א וְצָרִיף לְהַגִּיָּה קֶצֶת ע"ש (וְהוּבָא הַתּוֹס' הַנְּ"ל ב"ב ח' וי"א וי"ג (וְיֵשׁ כְּמָה ט"ס בַּתּוֹסְפ' בְּזָה ע"ש) וְנ"ל דב"ב כ"א דְמִייתֵי ג"כ לַד' הַתּוֹס' הַנְּ"ל יֵשׁ ט"ס בַּמַּס' שׁ וְלֹא מְלַמֵּד תִּיבּוּקוֹת דְבַתּוֹסְפֵתָא הַנְּ"ל ל"ג לָה כָּלֵל וְכ"ה בְּרִי"ף ו"ל פ"ק דב"ב וּבְרַא"ש פ"ב ע"ש (אָף בְּרִי"ף פ"ב אִיתָא ע"ש) וְשֵׁם כַּתוּד"ה כּוֹפִין דְחָקוּ בְּזָה וְלַמ"ש עַס"ה וצ"ע שֶׁל אִינָם יְהוּדִים שְׁקַבְלוּ הַמוֹכְרִים הַנְּ"ל אַחֲרֵי עֲלִיהֶם כְּנ"ל הִנֵּה הַא"י הַנְּ"ל הַתְּחִיב א"ע וְקִיבֵל עֲלָיו כָּל הָאֲחֵרִים מְכָל מִינֵי הַחֲמִץ שְׁהִי הָאֲחֵרִים בְּזָה עַל הַמוֹכְרִים הַנְּ"ל עַל הַחֲמִץ שֶׁל א"י אַחֲרֵים כְּנ"ל וְהַתְּחִיב א"ע שְׁיִכְנַס הוּא תַּחְתִּיהֶם לְשִׁלְמָ בְּעַד כָּל הַחֲמִץ שְׁהִי הָאֲחֵרִים עַל הַמוֹכְרִים הַנְּ"ל לְאִינָם יְהוּדִים אַחֲרֵים כְּשִׁיגְנָבוּ אוּ יֵאָבְדוּ אוּ שְׁיִפְשְׁעוּ בְּהֶם אוּ שְׁיִהְי' בְּהֶם אִיזוּ אוּנָס אֲזַי יִשְׁלַם הַא"י הַנְּ"ל עֲבוּר כָּל הַחֲמִץ הַנְּ"ל לְהַא"י שְׁשִׁיף לְהֶם הַחֲמִץ הַנְּ"ל וְגַם קִיבֵל עֲלָיו הַא"י הַנְּ"ל כָּל אַחֲרֵי שְׁהִיו מְחוּנְיִיבִים הַמוֹכְרִים הַנְּ"ל לְשִׁלְמָ בְּעַל פְּרָחָף ג"כ וְמֵהִיּוֹם וּמַעַכְשָׁיו יְהִי חַל כָּל הָאֲחֵרִים רַק עַל

הא"י הג"ל לבד ולא על המוכרים הג"ל וגם עלינו הח"מ לא יהי' שום אחריות פלל מפל דבר המכירה מהחמץ הג"ל לא מאחריות גנבה ואבדה, והן עפ"י אונס או עפ"י פשיעה או ע"י פל סבה שיהי' בזה או ע"י המוכרים הג"ל בעצמן או ע"י הא"י העוסקים בשיינקען וסאדוואלען, ובשטאפנאיע לאווקעס בכל מיני חמץ הג"ל או ע"י הא"י שיקבלו את החמץ שיובא מן הדרך הנמכר ג"כ להא"י הג"ל וכנ"ל הנה בכל הג"ל קיבל עליו הא"י הג"ל לבד פל האחריות מפל הג"ל ולהמוכרי הג"ל יהי' כדת"נ בזה נגד הא"י הג"ל ועפ"ד המוכרי הג"ל ישלם הא"י הג"ל בעד פל ההפסד שיהי' בזה מעכשיו וכנ"ל: טו) ועוד קיבלו המוכרים המבוארים ברשימות הג"ל ושיעבדו א"ע בשיעבוד הגוף על פל הקנינים מפל הדברים הג"ל שיקנה הא"י הג"ל בזה גם פל מיני חמץ אשר לא הי' עדנה ברשות המוכרים הג"ל בעת שעשו אותנו שלוחים ע"ד המכירה הג"ל והחמץ שלא הי' אז בעולם פלל וכעת בשעה ובזמן המבואר למטה פבר הוא ברשותם ויקנה הא"י הג"ל פעת גם את פל החמץ שלא הי' ברשות המוכרים אז בעת שעשו אותנו שלוחים בזה פנ"ל ששעבדו א"ע בשעבוד הגוף להעמיד לו גם את החמץ שיובא אח"כ לרשותם פנ"ל ולמפור לו גם את פל החמץ הג"ל פשיבוא לידם בזמן היתר הנאה מחמץ עכ"פ ואנחנו מוכרים לו להא"י הג"ל גם החמץ הג"ל ע"י פל הקנינים הג"ל פנ"ל: וגם סלקו פל המוכרים הג"ל את ידם פעת מפל החמץ ומכ"ד שלא הי' ברשותם אז בעת שעשו אותנו שלוחים פנ"ל או שגם עתה עדנה אין החמץ ברשותם פלל רק שישלח להם אח"כ מאיזו מקומות ע"י האייזינבאהן או ע"י עגלות וספינות ויבוא לידם מהיום וזמן דלמטה עד יום כ"ג ניסן הבעל"ט הנה בעת הזאת פל המוכרי הג"ל סלקו את ידיהם מפל החמץ הג"ל ומפל הדברים שאין המכירה חל עליהם פעת פלל שלא יהי' להם שום זכות בהחמץ הג"ל אף אחר אשר יבוא לידם מהיום פנ"ל ולא שום פח וקנין פלל וכלל בהם רק שהמוכרים הג"ל מוכרים או משפירים להא"י הג"ל פל המקומות אשר יובא לשם החמץ הג"ל מן הדרך פנ"ל מהיום עד כ"ג ניסן הבעל"ט, והא"י הג"ל יקבל החמץ הג"ל בעצמו או ע"י א"י אחרים אשר יעסקו בזה לטובתו של הג"ל ויזכה הא"י הג"ל בהחמץ הג"ל פזוכה מן ההפקר ע"י שיקנו לו המקומות הג"ל בתורת קנין חצר כשיעמוד שם בעת שיינחו החמץ הג"ל במקומות הג"ל הנמכרים והנשפירים לא"י פנ"ל: טז) ויקנה הא"י הג"ל פל הקנינים והמכירה מהחמץ הג"ל והמקומות המבואר בשטר הלז וגם שכירות המקומות הג"ל הפל עפ"י תוקף ועוז פל דרכי הקניות העשויות עפ"י הדת ותיקון חז"ל בכל דיני מכירה והקנאה הנעשים בין ישראל לא"י, במקרקעי ובמטלטלין וע"פ מנהג הסוחרים בכל דבר פנ"ל, והותנה עם הא"י הג"ל בפירוש שגם באחד מדרכי הקניות הג"ל יקנה את פל הג"ל או גם בכלם, ואם יהיו איזו קנינים בזה, ואיזו מהדברים שלא יועיל בהם המכירה והקנין עפ"י הדת, לא יתבטל ע"י זה פל שארי הדברים מהמכירה הג"ל מה שמועיל בהם המכירה עפ"י הדת ועפ"י מנהג הסוחרים וכנ"ל, ולא יהי' קנין אחד שאינו מועיל יכול לבטל את הקנין המועיל במכירה זו פי פד הותנה עם הא"י בפירוש גם הוהנה בפירוש שאם אולי יהי' טעות בשמות האנשים והמקומות מפל האנשי המבוארי בהרשימו הג"ל שמסרנו לו פנ"ל, או שנגבד מאתנו איזו רשימה מהאנשים שבאו וישלחו למפור חמץ, אזי עפ"י פל דרכי הקנינים הג"ל אנחנו מוכרים פעת ג"כ להא"י הג"ל פל החמץ וכל הדברים הג"ל גם מפל האנשים אשר

נכתב שמונתם או מקומותם בטעות בהרשימה הנ"ל או שנאבד מאתנו הרשימה שלהם כנ"ל (יז) והרשות להא"י הנ"ל ולהמוכרים הנ"ל להעתיק כל הנ"ל על נזיר הראוי לזה עפ"י (הזאקאן), ולעשות כל דבר תוקף הקנין ומכירה הנ"ל עפ"י כל ח קי הממשלה יר"ה בזה, והא"י הנ"ל ישלם (הסקארב) הנצרך לזה וכל הנ"ל והנמעל"ד נעשה בת"כ ובקאג"ס מן הא"י הנ"ל עפ"י האופן היותר מועיל עפ"י הד"ת ועפ"י תקנת חו"ל בענין ובאופן דלית ביה אסמכתא כלל ולא פטופסי דשטרא ולרא' ותוקף ועוז על כל הנ"ל והנמעל"ד באנו אנוחנו על החתום בזה יום ארבעה עשר יום לירח ניסן בשעה חמישית שהיא שעה זמנית קודם חצות היום בשעה שאסור באכילת חמץ ומותר בהנאה שנת.

לפ"ק פק"ק נאום ונאום [והשינוי עוד קצת לשטר המכירה הנ"ל יבואר להלן ד' ט"ז א"ה] וכאן ראיתי להשלים מאשר ציינתי להלן בד' ל"ד אשר בדרך הלז מבואר תשלום דבר התשובה מדין שנתו דבכור בעל מום אם הוא מן התורה (ומצויין כם בטעות על דף י"א וצ"ל דף י"ד) ומה שנ"ל לד' רש"י והרמב"ם ז"ל בזה בעז"ה: והנה פבר הבאתי שם לד' הרמב"ם ז"ל בפ"י למשנה דבכורות כ"ה על הא דמפרש שם בגמרא טעמא דתקמי דאסרי לשער בכור בע"מ ששנר כו' משום דלא לייתי לאשהוי' ופירש"י ז"ל דחיישינן דבין פה וכה אחי לידי גיזה ועבודה כו' אבל הרמב"ם ז"ל כ' שם שהוא משום דחיישינן דע"י זה לא יאכלנו בתוך שנתו וכמש"ש בזה וכן נראה באמת גם מד' הרמב"ם ז"ל בחיבורו פ"ג מה' בכורו' הי"א שכ"ש ג"כ להדיא בזה דמה"ט אסרו גם הצמר שנשר אחר שנפל בו מום כו' שמה ישנה אצלו כו' וכבר ביארנו שמצוה לאוכלו תוך שנתו בין תם ובין בעל מום עכ"ל ונראה להדיא דהרמב"ם ז"ל נדאי דמפרש להך גזירה דדילמא אחי לשהויי הנ"ל שהוא משום שלא _____ רק בשבועות ובסופות לבד בסוף פ' ראה והגאון בעל טו"א ז"ל בחגיגה שם כ' בשם הרא"ם ז"ל בס' יראים שכ' דנפק"ל מג"ש דט"ו ט"ו מזה"ס או מהיקשא דחג המצות לחג השבועות ע"ש ובתוס' חגיגה ח' שיש לזקק עליו טובא שם ואכמ"ל אף למש"ל י"ל בפשיטות דריה"ג לטעמי' בזה באמת דכמו דיליף מלאכה בחוה"מ מדסמיך רחמנא הך קרא דשבעת ימים לקרא דכל מל"ע ל"ת וכמש"ל ה"נ י"ל דיליף עיקר מצות שמחה ובד' הטו"א הנ"ל בזה לאיסור ד"ה ושמחת שכ' דפסח ילפינן בהיקשא וע"ש בחג המצות באמת מקרא דוהיית אף שמח דכתיב בסוף פ' ראה וסמיך ליה שלש פעמים בשנה כו' ודרשינן מינ' בפשיטות והיית אף שמח שלש פעמים בשנה ואתי לרבות גם חג המצות וכדכתיב בסיפא דהך קרא דוהיית אף שמח לרבות ליל שמיני עצרת כדא' בסופה מ"ח ע"ש י"ל דכולהו ש"מ מהא בהדיא וא"ש (ואף דדרשינן מהך קרא דדרשינן הכי דבכל הרגלים שיש בהם מצות ראי' חייב בהם בשמחה ג"כ וכדכתיב בהך קרא שלש פעמים בשנה יראה כו' וא"כ ממילא נוכל ללמוד שפיר מהך קרא למצות עשה דשלמי שמחה גם בפסח וגם בשמיני עצרת באמת שהרי גם בשמיני עצרת נוהג בו מצות עשה דרא' כמו פל שבועה מי החג _____ הנ"ל נראה דצ"ל באמת בהך ברייתא גופא עבד ג"כ בהדיא וכמ"ש וא"ש בפשיטו' בזה) ונהדר גרסי' עלה לפי גי' דידן שם פל האסורות לו איסור פרוה ובא עליהן לא פסלן מן הפהונה עכ"ל הברייתא ונראה לכאורה בפשיטות דר"ל התם לפי גירסא זו דדוקא בביאת חייבי לאוין גרידא

כגון כל הנה דקחשיב ברישא הנה"ל שם הוא דקפסלי בביאתו לכהונה אבל כל האסורות לו איסור עונה דהיגו חייבי פרישות (דאיקרו איסור עונה בכ"מ כמו ביבמות ד' ובש"ד) לא פסלן מן הכהונה וכדממעט נן להו באמת מהה קרא דכי ההי הנה"ל וא"ש לפ"ו דשפיר פריה בפשיטות ביבמות שם דאימא נבעלה לפסול לה אפילו חייבי פרישות נמי ואמאי קתני בסיפאיאכלנו בתוך שנתו עי"ז ויעבור בזה בעשה דלפני ה' אלהיה תאכלנו שנה בשנה דקאי נמי אבעל מום לד' הרמב"ם ו"ל עצמו בפ"א מה' בכורות שם ה"ח וכמ"ש (וממ"ש הרמב"ם ו"ל בה' י"ג דאם איחר הבכור לאחר שנתו אע"פ שעבר בל"ת כו' ה"ז לא נפסל כו' ואם הי' בעל מום שוחטו כו' עכ"ל משמע קצת דעבר גם בכל תאחר אם איחר גם הבכור בעל מום אחר שנתו וי"ל וע' ר"ה ז' תוד"ה הא בבע"מ ובש"ו"ת הגאון חכם צבי ו"ל סי' י"ב ע"ש) ונראה פשוט שהי' לו להרמב"ם ו"ל הכרח לזה מסוגיא דבכורות כ"ו (שהבאתי להלן ד' ל"ב ע"ש) דמיבע"ל לר"י התם בצמר הנתלש מעולה תמימה אי גזרי' בי' משום דילמא אתי לשהוי' ע"ש ומדלא מיבע"ל נמי בבעל מום דומיא דבכור דהתם ע"כ צ"ל דבאמת ודאי דעיקר הגזירה הוא משום דע"י זה לא יקריבנו בתוך שנתו בתם או שלא יאכלנו בתוך שנתו בבעל מום וא"כ אין מקום באמת לגזור גזירה זו בבעל מום דכל הקדשים שאין בהם שום חיובא לאוכלן בתוך שנתו להקדישן כלל וכמ"ש ש' נרק בבכור לבד הוא דילפינן מקרא דוכי יהי' בו מום דסמיך לקרא דתאכלנו שנה בשנה דגם הבכור בעל מום מחויב לאוכלו בתוך שנתו מן התורה לד' הרמב"ם ו"ל הנה"ל (אי משום דני"ו מוסיף ע"ר כמ"ש"ל ד' ל"ג או משום דס"ל דמקרא נדרש גם לאחריו וכמ"ש"ל אי"ה) ומש"ה לא מצינו בש"ס ה' גזירה דדלמא אתי לשהוי' גם בבעל מום רק בבכור לבד אבל בכל הקדשים ודאי דלא מיבע"ל בהו רק בהם לבד וכמ"ש וא"ש אבל לד' רש"י ו"ל דהגזירה הוא שלא יבוא לידי גיזה ועבודה ע"י זה וכמ"ש א"כ ודאי דשייך שפיר ה' גזירה דאתי לשהוי' גם בבעלי מומין דכל הקדשים ג"כ שהרי כל הקדשים אסורין בגיזה ועבודה מן התורה אפי' לאחר שהוממו (וע' להלן ד' ל"א בזה) ורש"י ו"ל דחק שם באמת בהא וכ' עלה דאיבע"ל בעולה תמימה דבעל מום לא תיבעי לה' כו' ע"ש אבל לשיטת הרמב"ם ו"ל הנה"ל ודאי דא"ש בזה בפשיטות וכמ"ש.

ונראה שלזה נתפנון באמת הרב בכ"מ ו"ל פ"א מהל' מעילה הל' י' שהרמב"ם ו"ל פתב שם בפירוש פן דכל שיתלש מכל הקדשים לאחר שנפל בהם מום מותר כו' חוץ מהבכור והמעשר כו' ע"ש (והיגו משום דאזיל לטעמי' באמת דלדעת הרמב"ם הנה"ל לא שייך גזירה זו בבעלי מומין דכל הקדשים רק בבכור לבד וכמ"ש (ודלא כד' רש"י ו"ל הנה"ל) וממילא מוכח ודאי מזה דאין שום חיובא בבעלי מומין דכל הקדשים לאוכלן בתוך שנתו להקדישן כלל רק בבכור לבד וכמ"ש בעז"ה להלן ד' ל"ד בזה ע"ש): וכ' שם הכ"מ בשם הרי"ק ו"ל ו"ל שיש ללמוד פן מדקתני בברייתא בכור בעל מום משמע וכן מדנקט דוקא בכור מהטעם שנתבאר בבעיא דעולה תמימה משמע דבבעלת מום ליכא ספיקא עכ"ל והוא ט"ס וצ"ל מדקתני בכור בעל מום משמע דוקא בכור מהטעם שנתבאר וכן מדנקט בבעיא עולה תמימה משמע דבעל מום כו' כצ"ל ופשוט שנתפנון למש"ל בעז"ה רק דמש"ש הרמב"ם ו"ל בהלכה הנה"ל ו"ל השיער שנשר מהבהמה או מהבכור והמעשר ה"ז אסור בהנאה אפי' לאחר שנשחטו מפני מומן כו' אבל צמר הנזר מהחטאת

והאשם מותר בהנאה לאחר שחיתתו מפני מומן הואיל ולכפרה כו' ואם נתלש מהעולה
ה"ז ספק עכ"ל נראה פשוט דהרמב"ם ז"ל מפרש בזה כפירש"י ז"ל שהובא שם בתוד"ה
התולש דהך בעיא דעולה תמימה אין פירושו שרוצה ליהנות מהצמר כשעודה תמימה
ג"כ או לאחר שנשחטה תמימה במקדש דכל בכה"ג לא מיבע"ל באמת כלל דנדאי אסור
הצמר בהנאה כמו העולה עצמה רק דמיבע"ל בהצמר שנשר ממנה פשהיתה תמימה
ועתה נעשית בעל מום ונשחטה מפני מומה אם להתיר עכשיו הצמר שנשר ממנה
פשהיתה תמימה וע"ש בתוס' וזה שכ' הרמב"ם ז"ל דהצמר שנשר מחטאת ואשם ר"ל
פשהיו תמימים מותר בהנאה אח"כ לאחר שנשחטו מפני מומן דוקא וזה שכ' הואיל
ולכפרה כו' ולא משהי להו בעודם תמימים עד שיוממו ומ"ש אבל בעולה ה"ז ספק ר"ל
ג"כ כשנשר בעודה תמימה ואח"כ נשחטה מפני מומה דאז יש ספק בהצמר שנשר קודם
שהוממה וכמ"ש (ומ"ש אח"כ דכל שיתלש מהקדשים אחר שנפל בהם מום מותר כו'
היינו אף בעולה ומשום שנשר אחר שהוממה וכמ"ש) ובאמת היה נ"ל דצ"ל פן שם
בהרמב"ם להדיא בזה דהצמר הנושר מחטאת ואשם (פשהם תמימים) מותר בהנאה
לאחר שישחטו מפני מומן כו' ואם נתלש מהעולה תמימה] ה"ז ספק כצ"ל וכמ"ל וא"ש
: אף מש"ש הרמב"ם ז"ל בה' מעילה ובה' בכורות הנ"ל דגם המעשר דינו כבכור בזה
דהצמר שנתלש ממנו גם אחר שנפל בו מום אסור בהנאה ע"ש צ"ע לענ"ד דבאמת דכיון
דעיקר פשלא ראה פניו בעזרה ולא קיים מצות ראי'
עדיין בכל שבעת ימי החג דחייב אז בראי' ובקרבו ראי' בשמיני של חג עכ"פ שהוא
תשלוּמין דחג ולהכי שפיר קרינו בי' גם בשמיני יראה פל זכורף כו' כבכל יו"ט ולכן
שפיר י"ל דמהך קרא דנהיית אף שמש מצינו למילף למ"ע דשמחה גם לשמיני של חג
וגם לכל שבעת ימי הפסח ומדסמיה לקרא דשלוש פעמים בשנה יראה כו' וכמ"ש (והא
דלא נקיט הש"ס בסופה מ"ח לרבות מהך קרא דנהיית אף שמש רק לליל שמיני לבד
י"ל משום דהך דרשה פשוט יותר באמת דקרא בחג הסיכות קא מייגרי ושייך טפי לומר
דאתי לרבות מהך קרא היום טוב הסמוך לו שהוא השמיני וכמ"ש רש"י ז"ל ג"כ
דמשו"ה אקרינו שם לרבות לילי כו' משום שהוא סמוך לשבעת ימים דקרא כו' ע"ש
אבל פשוט שיש לומר ג"כ דמרבין מהך קרא לשבעת ימי הפסח נמי מדסמיה לשלוש
פעמים בשנה כו' וכמ"ש ולפי"ז הי' נראה פשוט דמש"ש לרבות לילי יו"ט כו' דע"כ לאו
דוקא קאמר הכי אלא דאתי לרבות ודאי גם היום עם הלילה לשמחה וכדפי' רש"י ז"ל
בסופה מ"ח שם ונתוס' בפסחים ע"א ד"ה לילי ע"ש ודלא כמ"ש רש"י בפסחים ע"א
שם דלילה דווקא קאמר אבל ביום לא ע"ש שהרי למ"ש דעיקר הך דרשה אסמוכין קא
סמיה בהא מדסמיה קרא דאף שמש לקרא דינראה כו' ודרשינן מהא דבכל זמן שנוהג
מצות ראי' נוהג בו מצות שמחה ג"כ וכמ"ש וא"כ פיון דעיקר מצות ראי' ודאי דעיקרה
ביום היא בזמן הבאת קרבן שהוא ביום בלבד ה"נ דמצות שמחה דילפינן מראי' וכמ"ש
נדאי דילפינן נמי לעיקר חיובא דשמחה ג"כ בזמן ראי' דהיינו ביום באמה רק דליל יו"ט
אחרון ג"כ ממילא איתרבי פכל הלילות דיו"ט פיון דביום שאח"כ נמי חייב בשמחה
כדילפינן מראיה בזה וכמ"ש וא"ש: ופשוט ג"כ לפ"ז דהך מיעוטא דילפינן שם מאף
למעט ליל יו"ט ראשון דחג*) דה"נ ממעטינן מהך מיעוטא גופא לליל יו"ט ראשון של
פסח מצות שמחה ג"כ דכיון דכל עיקר חיובא דמצות שמחה בפסח ילפינן מהך קרא

דְּהִיּוּת אֶף שְׂמַח וּמְדַסְמִיף לְשֵׁלֶשׁ פְּעָמִים כּו' וּכְמ"ש א"כ פְּשִׁיט דַּה"נ דְּמִיְעוּטָא דְּאַף וְדַאי
דְּקָאֵי נְמִי עַל חַג הַפֶּסַח ג"כ בְּזֶה וּלְמַעַט נְמִי לִיל יו"ט הֶרְאִשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וּכְמ"ש וַא"ש
בְּפִשְׁטוֹת הַנָּ"ל בְּהַף בְּרִייתָא לְהַדְיָא דְּחִיבֵי
פְּרִיתוֹת דְּהִיבּוּ אִיסוּר עֲרֻה לֹא פִסְלֵי מִן הַכְּהֻנָּה פֶּלֶל וּכְמ"ש וְהִיבּוּ דְּמִשְׁנֵי עֲלָה שְׁפִיר
לְפִי גִינְרָסָא זֹו דְּכִי תִהִי א"ר וְיִלְפִינּוּ מִינָה דְּדוֹנְקָא הִנָּה דְּאִית בְּהוּ הוּי' הוּא דְּקָא פִסְלֵי
בְּבִיאָתָם לְכְהֻנָּה פְּדַכְתִּיב פִּי תִהִי לְאִישׁ זֶר דְּהִיבּוּ פֶּל חִיבֵי לְאוּיִן (שְׁהוּא זֶר אֲצִלָּה
מִעִיקָרָא) הִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדָשִׁים כּו' וְלֹא פּוֹקֵי חִיבֵי פְּרִיתוֹת דְּלֹאוּ בְּנֵי הוּי' נִינְהוּ וְלֹא
קָרִינּוּ בְּהוּ פִי תִהִי כּו' וּמְשׁו"ה לֹא נִפְק"ל מִהַף קָרָא שְׁיִפְסְלוּ לְכְהֻנָּה בְּבִיאָתָם פֶּלֶל וְלִהְכִי
קִתְּנֵי שְׁפִיר בְּהַף סִיפָא דְּבְרִייתָא הַנָּ"ל (הַגְּהַ"ה) * (הַגְּהַ"ה)
וּבִירוּשְׁלָמִי (בַּפ"ד דְּסוּפָה ה"ה וּבְחִגִּיגָה פ"א ה"ד) אֶהָא דְּמַמְעֵט מֵאַף לְלִיל יו"ט הֶרְאִשׁוֹן
(וְכִמוּ שְׁהוּא בְּש"ס דִּילָן וּבִירוּשְׁלָמִי דְּחִגִּיגָה הַנָּ"ל וְלֹא כְּמ"ש בִּירוּשְׁלָמִי דְּסוּפָה הַנָּ"ל
לְהִיפּוֹף דְּטַס"ה שֶׁם בְּאַמַּת וּכְבָר הַגִּיָּה הַגְּר"א ז"ל גַּם בְּסַפְרֵי פ' רָאָה דַּצ"ל כְּמוּ בְּש"ס
דִּילָן הַנָּ"ל ע"ש) וְקָאָמַר אוּ חִילוּף וּמְסִיק עֲלָה ר"ח בְּשֵׁם ר"א הֶתֶם הַגְּזִירָה בְּזֶה לְד'
הֶרְמַב"ם הַנָּ"ל בְּבַעַל מוּם דְּבַכּוּר אִינוּ אֶלָּא מְשׁוּם שְׂמָא לֹא יֵאָכְלֵנוּ בְּתוּף שְׁנָתוּ ע"י זֶה
וּכְמ"ש וְהָרִי לֹא מְצִינּוּ לְכַאֲוֶרָה חִיּוּבָא דְּאַכִּילָה בְּתוּף שְׁנָתוּ גַּם בְּבַעַל מוּם רַק בְּבַכּוּר
לְבַד וּכְמ"ש לְוּבְמַעְשָׁר בְּהֶמָּה לְכַאֲוֶרָה לֹא מְצִינּוּ הַף חִיּוּבָא פֶּלֶל בְּשׁוּם מְקוּם (וַע' בַּפ"ו
מַה' בְּכוּרוֹת ה"ד וַצ"ע) וַא"כ לֹא שְׁיִיף גְּזִירָה זֹו בְּבַעַל מוּם דְּמַעְשָׁר פֶּלֶל (וְאוּלָּם מַש"ש
הֶרְמַב"ם בַּה"ל מְעִילָה פ"י הַנָּ"ל דְּהַצְמַר שְׁנָשֵׁר מִהַבְּהֶמָּה וּמִהַבְּכוּר וְהַמַּעְשָׁר ה"ז אִסוּר
בְּהִנְאַה אִפִּי לְאַחַר שְׁנִשְׁחַטוּ מִפְּנֵי מוּמָן גְּזִירָה שְׂמָא יִשְׁהָה אוֹתָן הוּאִיל וְאִינוּ בְּאִין לְכַפְּרָה
כּו' הֶתֶם ר"ל שְׁנָשֵׁר מִהֶם מַחֲיִים וּכְשֶׁהֶם תְּמִימִים וְכִמוּ בְּעוֹלָה הַנָּ"ל רַק שְׁהַצְמַר אִסוּר
גַּם לְאַחַר שְׁנִשְׁחַטוּ מִפְּנֵי מוּמָן שְׁיָבוּא לְהַשְׁהוֹתָם פְּשָׁהֶם תְּמִימִים עַד שְׁיִפּוֹל בְּהֶם מוּם קְדִי
לְהַתִּיר לוֹ הַצְמַר שְׁנָשֵׁר מְקוּדָם וְלֹא יִקְרִיבָם בְּתוּף שְׁנָתָם ע"י זֶה וְהִיבּוּ הַף דְּהַש"ס שֶׁם
בְּאַמַּת דַּא' בְּהַדְיָא הֶתֶם דְּבַכּוּר וּמַעְשָׁר נְמִי פִינּוּ דְּלֹאוּ לְכַפְּרָה כּו' וַע"כ דְּבַנְשֵׁר מִהֶם
פְּשָׁהֶם תְּמִימִים קָאָמַר וְדוּמְיָא דְּעוֹלָה דְּהֶתֶם וּכְמ"ש אֶבֶל מ"ש הֶרְמַב"ם לְגִזּוֹר גְּזִירָה זֹו
גַּם בְּמַעְשָׁר אֶף בְּהַצְמַר שְׁנָשֵׁר אַחַר כְּנָפֶל בּוּ מוּם וְכִמוּ בְּבַכּוּר וּכְמ"ש צ"ע בְּאַמַּת דַּמְנ"ל
הָא דְּבַש"ס הַנָּ"ל הָרִי לֹא הִשְׁוִי הַמַּעְשָׁר לְבַכּוּר רַק בְּתָם לְבַד דְּשְׁפִיר שְׁיִיף לְגִזּוֹר וְדַאי
גַּם בְּמַעְשָׁר תָּם שְׁלֹא יִקְרִיבּוּ בְּתוּף שְׁנָתוּ ע"י זֶה וּכְמ"ש אֶבֶל מְנ"ל דְּגַם הַמַּעְשָׁר בַּעַל מוּם
צָרִיף לְאוֹכְלוֹ בְּתוּף שְׁנָתוּ ג"כ כְּמוּ הַבְּכוּר בַּע"מ עַד שְׁנִגְזוֹר ע"י זֶה לְאַסוּר גַּם הַצְמַר
שְׁנָשֵׁר אַחַר שְׁנָפֶל בּוּ מוּם גַּם בְּמַעְשָׁר שְׁלֹא יִשְׁהֻנוּ וְכִמוּ בְּבַכּוּר וּכְמ"ש וַצ"ע וְדוּחַק לּוֹמַר
דְּכִינּוּן דְּבַכֵּל מְקוּם מְדַמִּינּוּ מַעְשָׁר לְבַכּוּר בְּאַמַּת וְכַדִּילְפִינּוּ לְהוּ בְּכֻמָּה דּוּכְתִי מְהַדְדִי בַּג"ש
דְּהַעֲבָרָה הַעֲבָרָה דְּכִתִּי בְּבַכּוּר וְהַעֲבָרָתָּ פֶּל פֶּטֶר כּו' וּבְמַעְשָׁר פְּתִיב פֶּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר כּו'
וּלְכֻמָּה דְּבָרִים יִלְיָף לְהוּ אֶהַדְדִי בַּג"ש זֹו כְּמוּ בְּזַבְּחִים ט' וּל"ז וּבְבַכּוּרוֹת י"ד (וַע"ש
בְּתוֹד"ה גָּמַר) וּבַד' כ"א שֶׁם וְכֵן בְּמַעֲיִלָה י"ג וּבְתִמּוּרָה ה' ע"ש וַא"כ י"ל לְכַאֲוֶרָה דַּה"נ
יִלְפִינּוּ מַעְשָׁר מְבַכּוּר בַּג"ש לְדִין זֶה ג"כ שְׁיִהִי מְצוּה לְאַכּוֹל גַּם הַמַּעְשָׁר בַּעַל מוּם בְּתוּף
שְׁנָתוּ וְכִמוּ הַבְּכוּר וּכְמ"ש (וּבְזֶה הִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ קִצָּת הָא דְּאֶמְרִי בְּבַכּוּרוֹת כ"א
דְּמַסְתַּבְּרָא דְּמַעְשָׁר מְבַכּוּר יִלְפִינּוּ שְׁכֵן גּוֹאֵל כּו' אֶכִּילָה וְדַחְקוּ שֶׁם רַש"י וְתוּס' בְּזֶה ע"ש
וּלְמ"ש י"ל דְּאַכִּילָה הִיבּוּ שְׁמִצּוּה לְאוֹכְלָם בְּתוּף שְׁנָתָם בֵּין תָּם וּבֵין בַּעַל מוּם וּכְמ"ש
וַצ"ע) אֶבֶל כ"כ לְהִלָּן ד' ל"ג לְהַכְרִיחַ בְּזֶה דַּע"כ צ"ל דְּלִיפָא לְמִילִיף דְּבָר זֶה מַג"ש

מבכור משום דהו"ל למד בהיקוש ואינו חוזר ומלמד בג"ש דאל"כ כל פסולי המוקדשים נמי ניליף בהא מבכור בג"ש דשעריה ע"ש וצ"ע: ותשלום כל דבר התשובה הארובה הזאת ומחשבה עוד לדיני בכור בזה ותשלום כל דיני ס"ת המבואר בסי' י' להלן בד' כ"ב אשר לא השלמנו עונה התשובה בזה והרבה יש לנו להאריך בהם באמת וגם כ"ד הפלפולים בשלהי מס' מפות השייכים לסימן ט' להלן בד' כ"א ע"ש יבואר הפל בקונטרס אחרון לח"ב אשר שם אבאר בלנ"ד אי"ה פל דברי התשובות אשר לא נגמרו עונה בחלק זה ואשלים אותם שמה פיז ה' הטובה עלי ואמלא שם בלנ"ד פל תשלומי הדברים השייכים לכל תשובה מספרי הקטן הזה על מלואותם בעזר ה' יתברך: וכאן ראיתי לבאר איזו דברים השייכים עוד לדיני מקנה אשר ציינת להלן ד' ל"ו לד' הזה וכל אריכות הדברים שיש לי לחדש בעז"ה בדיני מקנה בכ"ד הפוסקים הראשונים והאחרונים ו"ל באמת (אשר לא יכיל אותם הקונטרס הזה) יבואר הפל בקונטרס' בפ"ע אי"ה והנה בתחילה ראיתי ליישב קצת בעז"ה קושית התוס' בזה בסוגיא דפסחים ע"א בהא

דאמר רב אשי התם דה"נ מסתברא דהא דקתני התם בהך ברייתא דחגיגת ארבעה עשר יוצא בה משום שמחה כו' דאירי בשלא שחטה עד יום חמשה עשר דאלת"ה הא איפסלא בלינה ע"ש (ומשום דלכן תימא דהתם אינה נאכלת דחיבי פרייתות לא פסלי מן

הכהונה וכמ"ש (והיינו דפריה עלה התם נמי דא"ה עבד נמי לא לפסול דלית בי' הוי"ג כ' ואמאי קתני התם ברישא דברייתא בהדיא דעבד נמי פוסל וכמ"ש"ל ומשני דעבד נפק"ל מאידך קרא דאלמנה וגרושה כו' דיצא עבד שאין לו אלמנות כו' וכלומר דלא תפסי בי' קידושין גם לאחרני ולית ביה אלמנות וגרושין גם בעלמא פלל ונפק"ל מהך קרא דכי

משאתה מתחייב בחגיגה אתה מתחייב בשמחה ע"ש ונראה פשוט דר"ל משום דבשמחה י"ל דכיון דעיקר מצותו הוא רק לאכול בשר שלמים ביו"ט א"כ הרי גם בליל יו"ט הראשון הי' יכול לקיים מצוה זו את"ל דלא בעינו זביחה בשעת שמחה והי' יכול לאכול אז ג"כ בשר שלמים שנשחטו מעיו"ט (וע' פסחים ע"א) אבל חגיגה עיקר מצותו הוא להקריב קרבן חגיגה ביו"ט דוקא וא"כ בליל יו"ט ראשון ודאי לא שייך מצות חגיגה פלל דאין הקרבה בלילה דביום צותו פתיב (ולתבא מערב יו"ט נמי לא שייך בחגיגה כמ"ש התוס' בפסחים ע' ד"ה שלמים דסברא הוא שאינה נשחטת אלא בשעה הראוי' לחגיגה ע"ש ודלא כמ"ש הטו"א ז"ל במגילה ה' ע"ש) והדבר פשוט דאין מצות חגיגה אלא ביום דוקא ונלפינו מהיקושא דנשחטת בחגך דאין מתחייב ג"כ בשמחה אלא לאחר שנתחייב בחגיגה להוציא ליל יו"ט הראשון משמחה ג"כ וכמ"ש פן נראה פשוט בפ"ד הירושלמי ה"ל (ומש"ש הק"ע והפ"מ ז"ל בזה צ"ע ע"ש) ונ"ל ליישב בזה קושית התוס' בשבת קל"א ד"ה שבעת שהקשו שם לר"א דיליף ג"ש שבעת ימים סופה מלולב דמכשירי סופה דוחה שבת ע"ש דא"כ ניליף נמי בג"ש זו דלולב יהי' נוהג בלילות כבתימים דמה שבעת ימים האמור בסופה לילות נמי בכלל (כדילפינו בג"ש דתשבו סופה ממילואים דכתיב בהדיא במילואים תשבו יומם ולילה שבעת ימים וה"נ בסופה לילות בכלל וכדא' בסופה מ"ג ובתו"כ סוף פ' אמור ע"ש) ה"נ ניליף לר"א בג"ש לולב מסופה

דְּיָמִים וְאֶפְיָלוֹ לַיְלֹת וְע"ש בְּתוֹס' בְּזָה וְעפ"ד הִירוּשָׁלַיִם הַגָּל' לַיֵּשׁ לָנוּ לומר דמשו"ה פְּשִׁיט לָן בְּלוּלָב דְּיָמִים וְלֹא לַיְלֹת מְשׁוּם דְּבִתְרָה קָרָא דְּוִשְׁמַחְתָּם כּו' שְׁבַעַת יָמִים דְּכַתִּיב בְּלוּלָב פְּתִיב בְּתַרְקִי וְחִגּוּתָם אוֹתוֹ כּו' שְׁבַעַת יָמִים דְּמַהֲרָה קָרָא יְלִיף בְּחִגּוּתָהּ ט' לְחִגּוּתָהּ שְׁיֵישׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין ע"ש וּא"כ י"ל דַּה"נ יְלִיף מִסְמוּכִין דְּאִין נוֹהֵג מְצֻנָת וְשְׁמַחְתָּם כּו' בְּלוּלָב רַק בְּזָמַן וְחִגּוּתָם כּו' דְּהִינּוּ דְּנוֹקָא בְּיוֹם וּכמ"ש דְּאִין מְצֻנָת חִגּוּתָהּ נוֹהֵג בְּלִילָה דְּאִין קַרְבָּן בְּלִילָה וְיִלְפִינוּ בְּהִקְשָׁה הַגָּל' דְּוִשְׁמַחְתָּם כּו' וְחִגּוּתָם כּו' דְּמַה חִגּוּתָהּ בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה ה"נ בְּלוּלָב וּמְשׁו"ה אֶפְסָקִי רַחֲמָנָא בֵּין לִוְלָב לְסוּפָה בְּמְצֻנָת חִגּוּתָהּ לְאַקוּשִׁי לִוְלָב לְחִגּוּתָהּ (דְּלוּלָב נְמִי דְּמֵיָא קֶצֶת לְחִגּוּתָהּ בְּאַמַּת דְּכָל שְׁבַעַת אִין מְצֻנָתוֹ רַק בְּמַקְדָּשׁ בְּמַקּוֹם הַקְּרַבְנוֹת) דְּאִין נוֹהֵג ג"כ אֲלֵא בְּיוֹם דְּוִמְיָא דְּחִגּוּתָהּ וּכמ"ש וּא"ש וּבְעֵיקָר הָךְ ג"ש דְּתַשְׁבּוּ דְּיִלְיָף סוּפָה מְמִילוּאִים דְּנוֹהֵג בְּיוֹם וּבְלִילָה וּכמ"ש ל' קֶשֶׁה לִי לְכַאוּרָה אֲהָא דְּמִיבַע"ל בְּירוּשָׁלַיִם דפ"ק דְּיוֹמָא ה"א גְּבִי מְיִלּוּאִים דְּמַהֲיָכוֹן לְמָדוּ אִם מִן הַקְּרַבְנוֹת אוּ מִמְעֵשָׂה בְּרֵאשִׁית דְּאִי מִן הַקְּרַבְנוֹת הַלִּילָה הוּלָף אַחַר הַיּוֹם וּכְלוּמַר דְּכִמּוּ בְּקַרְבְּנוֹת הַנְּאָכְלִין לַיּוֹם וְלִילָה דְּהַלִּילָה נְמִשְׁףְּ אַחַר הַיּוֹם שְׁעֵבֵר ה"נ בְּמִילּוּאִים דְּכַתִּיב יוֹמָם וְלִילָה הָיוּ צְרִיכִין לִישָׁב ז' יָמִים עִם הַלִּילָה הַשְּׁנִיָּה לַיּוֹם הַשְּׁמִינִי דְּלִיל ח' הִי נְמִשְׁףְּ אַחַר יוֹם הַז' שְׁעֵבֵר וְכַדְמִסִּיק שָׁם דְּאִי מְקַרְבְּנוֹת הַלִּילָה הָאֲחֵרוֹנָה אִין לָהּ יוֹם שְׁאַחֲרֵי ע"ש (וּמְש"ש דְּאִי מִמְעֵשָׂה בְּרֵאשִׁית יוֹם רֵאשׁוֹן אִין לוֹ לִילָה הִי נ"ל לְהַגִּיהַ דְּצ"ל יוֹם אַחֲרוֹן אִין לוֹ לִילָה וְע"ש בַּק"ע וּבפ"מ ז"ל שְׁדַחְקוּ בְּזָה וּצ"ע) וּק"ל דְּאִיָּהּ אֶפְשָׁר לומר כָּלֵל דְּמִילּוּאִים לְמָדוּ מִן הַקְּרַבְנוֹת דְּלִיל שְׁמִינִי הָיוּ צְרִיכִין לִישָׁב בְּמִשְׁפָּן כְּבִיּוֹם שְׁלֹפְנִי דַּא"כ נִימָא נְמִי גְּבִי סוּפָה דְּיִלְפִינוּ בַּג"ש דְּתַשְׁבּוּ מְמִילּוּאִים דְּמַה בְּמִילּוּאִים הָיוּ צְרִיכִין לִישָׁב שָׁם גַּם בְּלִיל שְׁמִינִי כְּבִיּוֹם ז' שְׁלֹפְנִי ה"נ בְּסוּפָה יְהִי חֵיב לִישָׁב בְּלִיל שְׁמִינִי ג"כ כְּבִיּוֹם ז' שְׁלֹפְנִי כְּמוֹ בְּמִילּוּאִים דְּאִין ג"ש לְמַחְצָה (וְע' תוּס' סוּפָה מ"ג ד"ה תַּשְׁבּוּ וּצ"ע) וְדוּחַק לומר דְּהָא דְּבַעֲיָנוּ לְמִילָף מְיִלּוּאִים מְקַרְבְּנוֹת בְּזָה הו"ל כְּדָבָר הַלְּמַד בְּבִנְיָן אָב וּבִזְבָּחִים נ"א מִיבַע"ל בְּדָבָר הַלְּמַד בְּבִנְיָן אָב אִם חוּזַר וּמְלַמֵּד בַּג"ש בְּקִדְשִׁים ע"ש וּא"כ הִי אֶפְשָׁר לומר דְּמשו"ה לֹא מְצִינָן לְמִילָף בַּג"ש דְּתַשְׁבּוּ לְסוּפָה מְמִילּוּאִים גַּם לְלִיל שְׁמִינִי מְשׁוּם דְּהו"ל דְּבָר הַלְּמַד בַּב"א יו"ט ז"ל בְּסוּף פ"ז דְּמַקְנָאוֹת בְּמַתְנֵי דְּמַחֲט כּו' שְׁהַבְּאֵתִי לְהִלָּן (דל"ב) דְּאִיָּהּ מוֹעִיל הַטְּבִילָה לְהַמַּחֲט ע"י הַגֵּל שְׁנַעֲשָׂה רַק ע"י נַעֲנוּעַ יָדָיו בְּמַקְנָה וְהֵלֵא הו"ל הַנְּיוֹת הַגֵּל הַזֶּה ע"י טוֹמְאָה וְע"ש בְּתוּוֹי"ט שַׁכְת' לִישָׁב בְּזָה דְּאִיָּרִי כְּשֶׁהַגֵּל לֹא נִתְלַשׁ מִהַמְּקוֹ לְגַמְרֵי וְלֹא נִטְהַר הַמַּחֲט רַק ע"י הַמַּקְנָה הַמְּחוּבָּר לְהַגֵּל הַזֶּה ע"ש (וּמְזָה תַּמָּה שָׁם ע"ד הָרֵא"ש ז"ל בְּזָה שַׁכְת' דְּבַעֲיָנוּ שְׁלֵא יִתְלַשׁ הַגֵּל) (מְטַעְמָא אַחֲרֵינָא) מְשׁוּם דַּאל"כ בְּעִינָן שְׁיִהְיֵי בּוֹ עֲצָמוּ מ' סָאָה ע"ש וְהָרִי אֶפְי' אִם יְהִי בּוֹ מ' סָאָה לֹא מְהַנִּי אִם נִתְלַשׁ דְּהִנְיָתוֹ ע"י טוֹמְאָה הוּא ע"ש וּר"ל דְּבָהָא דְּבַעֲיָנוּ הוּי' ע"י טְהָרָה וְדָאִי דְּגַם לְהָרֵא"ש ז"ל ס"ל הָכִי בַּכ"מ בַּה' מַקְנָאוֹת בְּזָה (רַק שְׁמַקְוִל בְּדִין זֶה כְּשֶׁמְחוּבָּר לְמַעֲיָן אוּ לְמַקְנָה וּכמ"ש בַּה' _____ אֲלֵא יוֹם וְלִילָה ע"ש) וְע"כ צ"ל דַּס"ל גַּם לַר' אֲשֵׁי הֵתָם דְּאִין מְצֻנָת שְׁמַחָה נוֹהֵג בְּלִיל יו"ט רֵאשׁוֹן שְׁל פֶּסַח ג"כ דַּאל"ה הָרִי שְׁפִיר מְצ"ל כְּשֶׁשְׁחָטָהּ בִּי"ד בְּאַמַּת וְיוֹצֵא בָּהּ מְשׁוּם שְׁמַחָה בְּלִיל יו"ט רֵאשׁוֹן (וְאִין לומר דְּבְלִיל יו"ט הָרֵאשׁוֹן א"צ לְצֵאת מְשׁוּם שְׁמַחָה ע"י חִגּוּת י"ד לִית לָהּ זְרַע מִן הָעֶבֶד נְמִי לֹא תֹאכַל אֲבָל חֲיִיבֵי פְּרִיתוֹת לֹא נִפְק' לְמַהֲתָם כָּלֵל דְּבַנְי אֲלִמְנוֹת וְגִירוּשִׁין הָיוּ לְאַחֲרֵינֵי עַכ"ס וּכמ"ש הַתוֹס' שָׁם סוּד"ה עוֹבֵד ע"ש) וְאַמְנָם הַגְּר' א ז"ל

בהגהותיו למס' ד"א הנ"ל מחק שם תיבת לא וגרס פסלון מהפכהוזה ע"ש והוא באמת ע"פ הגי' שלפנינו ביבמות הנ"ל דל"ג לאפוקי ח"פ וכגן' רש"י הנ"ל אבל לגי' הישנה שיהביא רש"י והתו' ו"ל בסוטה הנ"ל דגרסינן שפיר לאפוקי ח"פ וכמ"ש ודאי דגרסי נמי לפ"ז במס' ד"א הנ"ל לא פסלון מהפכהוזה וכמ"ש ל (ותשלום התשובה יבואר בקו"א א"ה) ואינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים דאפתי תקשה למ"ד בטר למד אולינו (וסופה חולין הוא ודלא כע"ל ד' כ"ז) או למ"ד דהימנו ודבר אחר לא הני היקש בזבחים נ"ז ע"ש וצ"ע (ונהירנא דכי הוינא כפר שיתסר עמדתו אז ע"ד הרמ"א ו"ל בזה בסי' תרל"ט סי' ג' שכ' דלא יאכל בליל ראשון בסופה עד שיהא ודאי לילה ויאכל קודם חצות לילה כו' דומיא דאכילת מצה וע"ש בבבאוי הגר"א ו"ל ס' ט"ז שצ"י ע"ז מתו' ר"פ ע"פ ומס"פ ע"פ והיינו דמצה גופא יליף מפסח בהיקשא דעל מצות ומרורים כו' בין לענין חצות כדא' בפסחים ק"כ ובין לענין שלא יהי' נאכל עד שיהי' ודאי לילה כמ"ש התוס' בפסחים צ"ט ד"ה עד שתחשף דבפסח פתיב ואכלו הכשר בלילה כו' וחצה איתקש לפסח ע"ש ועמדתו ע"ז אז דא"כ אף יליף בזה סופה ג"כ בג"ש דט"ו ט"ו מחג המצות ונהרי הו"ל ג"כ דבר הלמד בהיקש דקיי"ל זבחים מ"ט דאינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים והניחא למ"ד בטר למד אולינו אבל למ"ד בטר מלמד אולינו מאי איפא למימר דהרי המלמד הוא פסח דקדשים הוא רק די"ל דתליא נמי בפלוגתא דהימנו וד"א הנ"ל והארכתי אז בזה בעז"ה ואכמ"ל].

ובדבר הפלפול אולי הי' מקום לומר דלשיטת הירושלמי בזה תליא הך מילתא בפלוגתא דר' אליעזר ורבנן בסופה כ"ז דא"ר אליעזר התם דמי שלא אכל ליל יו"ט הראשון ישלים ליל יו"ט האחרון וע"ש בריטב"א ו"ל שפראה דמפרש להך השלמה דליל יו"ט האחרון דר"ל שיאכל אז בסופה (שהקשה שם אהא דפריה התם ישלים במאי אי בריפתא סעודה דיומא קאכיל כו' דהרי כשאכל אז בסופה מנכרא מילתא שפיר דהשלמה עביד ע"ש בריטב"א ו"ל ובס' ערוף לנר להגאון אב"ד דק"ק אלטונא נ"י מש"ש ע"ד הריטב"א ו"ל בזה) והוא תמוה לכאורה דאיך שייך פלל ישיבת סופה בליל שמיני ומאי השלמה שייך בזה כיון דלאו זמן סופה הוא אז פלל (ורש"י ו"ל כתב באמת דקעבר אז בבל תוסיף כו' ע"ש) אבל לענ"ד יש לי מקום לפרש קצת בירושלמי שם (שהובא שם בתוד"ה תשובו ע"ש) דמפרש טעמ' דר' אליעזר דאמר התם די"ד סעודות חייב לאכול בסופה אחת ביום ואחת בלילה משום דיליף בג"ש ממילואים דמה מילואים עשה בה הלילות פגמים ה"נ בסופה ע"ש והוא תמוה ג"כ דלכאורה אין שום מקום להך ג"ש לדברי ר"א בזה פלל דהרי בחיובא דלילות פגמים בסופה גם רבנן מודו בזה ולכו"ע אית להו הך ג"ש דסופה ממילואים בסופה מ"ג וכמ"ש ל רק דמ"מ ס"ל דאי בעי לא אכל גם ביום נאי אכיל מיחייב בסופה גם בלילה לכו"ע וא"כ אפתי מנ"ל לר"א מהך ג"ש דמחוייב לאכול סעודות דוקא דהרי בסופה גופא פתיב תשובו שבועת ימים ואפ"ה ס"ל דאי בעי לא אכיל פלל ומאי אולמא דהך ג"ש דמילואים לד' ר"א בזה וע"כ נ"ל לפרש קצת דהך ג"ש דמפרש בירושלמי לד' ר"א לאו אח ופא די"ד סעודות קאי דבזה ודאי דגם הירושלמי קסמיה על טעמא דהש"ס דילן בהא דיליף מדירה כו' רק דהירושלמי הוסיף בזה לפרש ד' ר"א דאמר די"ד סעודות כו' אחת ביום ואחת בלילה שהיא תמוה טובא לכאורה דאחר דמצות סופה מתחיל בליל ט"ו עד סוף יום השביעי א"כ ודאי דהו"ל

לר"א להנפיר לילה תחילה והיל"ל אחת בלילה ואחת ביום שכן הוא הסדר בכל יום מליל ט"ו עד יום השביעי וע' ברכות ח' ב'הא דאר"ש פ'עמים שאדם קורא ק"ש א' קודם עמוד השחר וא' לאחר עה"ש ויוצא י"ח א' של יום וא' של לילה וכן א' שם גבי גז החמה ע"ש ושם תמוה ג"כ דא' של לילה וא' של יום ודאי דמיבע"ל למימר ה'תם ומיהו שם ציינתי בעז"ה דבריי"ף ו"ל וכן בבה"ג ו"ל שם פ"א גרסי באמת להיפך א' של לילה וא' של יום ע"ש ולכן אפ'שר לומר קצת דאולי ס"ל להירושלמי אליבא דר"א ב'זה פ'ה צד האיבעיא דהירושלמי דפ"ק דיומא ה'נ"ל דמילנאים גופא יליף מקרבנות דהלילה הולך אחר היום שעבר וע"כ צ"ל לפ"ז דגם בליל שמיני היו מחויבין ג"כ לישב שם וכדמפרש בירושלמי שם וא"כ י"ל לכאורה לפ"ז דר"א יליף באמת מהך ג"ש דתשבו לסנפה ממילואים לגמרי דמה מילואים עשה בו גם ליל שמיני כיום שביעי כמו בקרבנות וכמ"ש פ'ה סנפה עשה בו ליל שמיני כיום השביעי לחיבו בסנפה גם בליל שמיני אליבא דר"א ב'זה וא"ש לפ"ז בפשיטות הא דאר"א יד"ס כו' אחת ביום ואחת בלילה שפ'ה הוא הסדר לפ"ז באמת בכל יום מיום ט"ו עד ליל שמיני שמתחיל ביום ומסיים בלילה שהוא ליל שמיני וכמ"ש והיינו דמפרש בירושלמי ה'נ"ל לטעמיה דר"א ב'הא משום דיליף ממילואים דמה להלן עשה בו את הלילות פי'מים וכלומר דגם ליל שמיני הי' נידון כיום שלפניו פ'ה בסנפה עשה בו גם ליל שמיני כיום שלפניו לחיבו ג"כ בסנפה אליבא דר"א וכמ"ש וא"ש בפשיטות ב'זה מה שיש לתמוה טובא לכאורה א'הא דאר"א ב'סיפא דמי שלא אכל בליל יו"ט ראשון ישלים בליל יו"ט אחרון דאחר דר"א גמי אית ליה הג"ש דט"ו ט"ו מחג המצות כדא' בשבת קל"א דמ'צה וכל מכשירי דוחין השבת משום דיליף ג"ש מסנפה ע"ש ומכשירי סנפה דדחי שבת יליף ג"כ בג"ש מלולב ע"ש ומשמע שם דלא דחי מכשירי סנפה שבת לר"א רק בלילה הראשונה לבד כמו בלולב כיום ראשון לבד וכמו במ'צה בליל ראשון דוקא וע"ש ב'מהר"ם שי"ף ו"ל) וקיי"ל דאין ג"ש למ'צה וא"כ ודאי דגם ר"א יליף הג"ש להיפך דחייב לאכול כזית בסנפה דוקא בליל ראשון כמו במ'צה בליל ראשון וכדס"ל לרבנן דר"א ב'הא ור"א ודאי דמחמיר טפי מרבנן בחיוב סנפה בלילה הראשונה דוקא דמה"ט דחי שבת ג"כ לר"א וכמ"ש והשתא א' שייך פ'ל תשלומין אליבא דר"א גופא בליל יו"ט אחרון למי שביטל מצות סנפה בליל ראשון כיון דליל יו"ט אחרון לאו זמן סנפה הוא פ'ל (וכ'ל מ"ש ב'זה רש"י והתוס' ומ'הר"ש"ל ומ'הר"ש"א ו"ל בסוגיא זו הפ'ל דחוק מאוד באמת ע"ש) וגם ד' הריטב"א ו"ל שכ' דבאמת כ'שמ'שלים בליל יו"ט אקרון לר"א יושב בסנפה אז וכמ"ש"ל הוא תמוה ג"כ דמ'חר דלאו זמן סנפה הוא אז שאמת מאי מהני ליה הישיבה בסנפה אז פ'ל וכמ"ש"ל א' למ"ש א"ש הפ'ל בפשיטות דבאמת לר"א הרי נוהג מצות סנפה גם בליל שמיני כמו במילואים וכמ"ש ולכן שפיר שייך תשלומין גם למצות סנפה בליל יו"ט אחרון ג"כ לר"א וא"ש (ומ'הא דמהני לר"א השלמה בסנפה אע"ג דלא מהני במ'צה כתב הריטב"א ו"ל משום דיליף סנפה מחגיגה ע"ש וכ"נ מפירש"י ו"ל ב'זה ונ"ל דמסמוכין קדריש דסמיך קרא דבסוכות תשבו לקרא דתחוגו אותו מקנאות שם סי' י"ב דאם הסילון מתכת מביא את המים ממעין פ'שר אע"ג דהנייתן ע"י טומאה ע"ש ובשו"ע ס' ר"א ס' מ"ט ודלא כד' הרשב"א ו"ל ב'זה ע"ש) אלא דהרא"ש ו"ל פליג על הר"ש ו"ל במעפב הזחילה ע"י דבר המק"ט לבד וכמ"ש בס' י"א ובשו"ע ס' נ' ע"ש) והנה לדברי התויו"ט ה'נ"ל צ"ע לכאו' על הלבוש

ז"ל (שהבאתי להלן דמ"ב) שפוסל לכפוש דבר המקבל טומאה במקנה כדי להעלות המים ע"ש שהרי ודאי לא עדיף הגל הנעשה רק ע"י נענוע יד האדם אף שמחנפר למקנה מהמים שהוגבהו ע"י דבר המק"ט שמחנפרים למקנה ג"כ וגם כל מ"ש בזה הט"ז ס"ק ע"ג והש"ך ס"ק קכ"ג ע"ש לא יועילו לנישב ד' הלבוש הנ"ל וצ"ע (ותשלומי הדברים יבואו בד' ע"ב א"ה):

כלל דבפסח עצמו הרי יוכל לצאת ג"כ ידי חובת שמחה אז דמ"מ הרי משכח"ל לכאו' גם לכן תימא שיתחייב בחגיגה ולא בפסח כגון שהיו לו זכרים ועבדים שלא מלו דמעפבין אותו בפסח אבל בחגיגה נראה שאין מעפבין כלל דאע"ג דלכן תימא אקשי רחמנא לפסח אפ"ה י"ל דמבו דכתיב במילת עבדיו ממעטי חגיגה וכדא' בפסחים ע' לב"ה לגבי שבירת העצם בחגיגה ע"ש (ומיהו להלן צ"ו ממעט מבו דמילת עבדיו אין מעפבין בתרומה וצ"ע עוד במש"ל פ"ו מכלהמ"ק ודו"ק) סימן ו בעז"ה

שאלה ראוי לברר אם פודין פטר חמור גם בשה מחנפר זמן דהיינו בתוך שמונה ימים ללידתו או שצריך המתין עד שיעברו עליו ח' ימים דוקא (והספק הוא אי ממעטינו מג"ש דשה שוה מפסח גם מחנפר זמן כמו דמעטי' מהו ג"ש בבכורו י"ב שחוטא וטריפה או דמריבוי דתפדה מרבינו נמי מחנפר זמן דמריבנו מיניה גם כן שתי שנים בבכורות שם (וע"ש ברש"י ז"ל) וי"ל עוד דגם בשניו אין פודין במחנפר זמן למש"נ מד' הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' בכורים הי"א דאם יש לו שוה אינו יכול לפדות בדבר אחר (וע' בב"י ז"ל ס' שכ"א ובד"ח פ"ק שם ס' כ"ו) ע"ש וא"כ הרי הוא יכול להמתין עד אחר ח' ימים ולפדות בו בתורת שוה שהוא עיקר מצותו כמ"ש.

ואת"ל דפודין גם במחנפר זמן מ"מ יש להסתפק אם הפטר חמור מותר בהנאה מיד או שצריך להמתין עד שיעברו ח' ימים ללידת השה להוציאו מספק נפל עכ"פ (דאי נפל הוא אפשר דהו"ל פשחוט וכמת (וע' שבת קל"ו דהו"ל כמתהו בבשר כו) ואע"ג דרהיט ואזיל אפשר דהו"ל כבן פקועה למ"ד שם דאין פודין בו ע"ש: (ועוד איזו ספיקות שיש לי בדיני פט"ח ויבוארו בקו"א א"ה): תשובה גרסי' בבכורות י"א פיצד אמרו (בשה של פדיון פט"ח) בכד שנקנס לדיר להתעשר אי אתה יכול לומר בבא ליד פהו שהרי שנינו הלכות ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פט"ח שמפריש עליהן י' שנין ומעשרן כו' ולכאורה יש לתמוה בזה דלמאי דקיי"ל לקמן נ"ו דבשעת עשי דוקא מיעט הכתוב שלא יהי לקוח אז דהיינו דוקא אחר ח' ימים שראוי להתעשר אז אבל אם לקחו בתוך שמונה ימים נקנס להתעשר אחר שמונה' לקח י' עוברין כו' לאו דוקא הוא כמ"ש בתוד"ה לקח ע"ש) והשתא את"ל דפודין במחנפר זמן ג"כ א"כ הרי משכח"ל שפיר ודאי שנקנס להתעשר גם אצל הפהו וכשנתנו לו בתוך ח' ימי דחייב אז לעשר אח"כ וכמ"ש אלא ודאי צ"ל דאין פודין כלל בתוך ח' ימים וכמ"ש ואין לומר דהו' ברייתא אתי' כר' שמעון דס"ל להלן נ"ו דלקוח חל גם על מחנפר זמן ע"ש שהרי לכאורה לא אתיא הו' ברייתא כר' שמעון כלל דהכא קתני בספק פט"ח שמפריש כו' ולר"ש הרי לית לי ספק פט"ח כלל כדא' להלן י"ב ולעיל ט' פיון דמותר בהנאה לדידי' ע"ש (ולמ"ש המ"ל רפ"ו מבכורו' דלהר"ח ז"ל פהו פטור ממעשר בהמה ע"ש י"ל דקודם ח' ימים בלא"ה הפהו פטור ולאחר ח' דנתחייב אצל ה'ישראל אז לקוח פוטר ודו"ק) ותשלום תשוב' זו והשני' עוד להשטר מכירה דלעיל י"ד יבואר ג"כ להלן בד'

ע"ב בעז"ה : דמינן ילפינן תשלומין לחגיגה
גם בשמיני וכמש"ל אבל לכאורה הוא תמוה דא"כ נימא שישלים לר"א גם ביום השמיני
כמו בחגיגה אף למ"ש א"ש דאין שנייה תשלומין בסופה גם לר"א רק בזמן שחייב בסופה
לבד דהיינו רק בליל שמיני לר"א וכמ"ש ווא"ש) והיינו דמהדרי לי רבנן לר"א דעל זה
נאמר מענות לא יוכל לתקן כו' דמלבד דס"ל דגם לסופה אין תשלומין כמו במצה הוסיפו
עוד דבליל שמיני ודאי לא שנייה תשלומין לסופה אז כלל דאין מצית סופה נוהג בליל
שמיני כלל באמת דרבנן ודאי ילפי גם מילואים גופא רק ממעשה בראשית באמת וא"כ
הרי אין הלילה נמשך אחר יום שעבר כלל וכמש"ל ווא"ש: וע"פ מש"ל נ"ל לפרש בעז"ה
גם הא דא' בירושלמי שם דמיחלפא שיטתן דר"א דתמן הוא א' י"ד סעודות חייב לאכול
כו' נכא אמר הכין ומשני עלה ר"א התם למצונה הושונה (כ"ה בירושלמי שלפנינו ובתוס'
סופה כ"ז שם ד"ה חזר גרסי למצונה חשוכה ופירושם דחוק ע"ש) וע"ש בק"ע ופ"מ
ז"ל (שפירשו ג"כ ע"ד התוס' הנ"ל דר"א לא יליף ממילואים או מתשבו רק לכתחילה
לבד ולא בדיעבד ע"ש והוא תמוה באמת דהיכן מצינו לחלק בפל תורה בין לכתחילה
לדיעבד בשום מקום רק בקדשים לבד וצ"ע) ולמש"ל נ"ל לפרש בפשיטות דהא דא'
דמיחלפי שיטתן דר"א כו' היינו משום דקס"ד בירושלמי שם דמדא' ר"א אחת ביום
כו' וע"כ הוא משום דיליף ממילואים ומקרבות וכמ"ש ווא"כ הי' נראה לכאורה דלר"א
הוא בהקפה בזה דלילה האחרונה חייב בסופה אבל לא בלילה הראשונה וכמו במילואים
(לפי' הק"ע שם אי גיליף מקרבות ולהפ"מ שם גם אם למד ממעשה בראשית לא היו
יושבין בלילה הראשונה דפרישתן ביום הי' ע"ש) וא"כ איך אמר ר"א מי שלא אכל ליל
יו"ט הראשון כו' ונהלא לר"א לכאו' אין שום חייב בלילה הראשון כלל פיון דא' אחת
ביום כו' קודם וא"כ ע"כ דיליף ממילואים וכדא' לעיל וא"כ מנ"ל לר"א חייבא לליל
יו"ט ראשון ג"כ באמת והיינו דקאמר דמיחלפי שיטתן דר"א דהמן א' יד"ס כו' אחת
ביום כו' נכא אמר הכין דלילה הראשון חייב בסופה דלכאורה סתרי אהדדי וכמ"ש וע"ז
שפיר משני ר"א למצונה הושונה כלומר דבליל יו"ט הראשון שהוא עיקר המצנה לדברי
רבנן דר"א באמת ודאי דהושונה ר"א לתכמים בזה דאז ודאי דחייב בסופה לכ"ע דבאמת
גם ר"א עצמו הרי ס"ל ע"כ הך ג"ש דט"ו מחג המצות כדיליף ר"א בשבת קל"א בהך
ג"ש להקפה דמכשירי מצה דוחה שבת מג"ש דסופה וכמש"ל וא"כ ע"כ דס"ל נמי הך
ג"ש לחייב בסופה בליל ט"ו כמו במצה ואדרבה דאז חמיר טפי גם לר"א וכמש"ל
דמכשירי סופה לא דחי שבת גם לר"א אלא בלילה הראשונה לבד והיינו משום דאז הוא
עיקר חייבא דסופה לכו"ע (אי למצטרע או לירדו גשמים או דחייב בסופה אף בכזית
ויוצא בכזית וכמש"ש בירושלמי ובר"ן ובריטב"א ז"ל שם בזה וגם לר"א יש חילוק
בזה בנדאי בין לילה הראשונה לשאר פל הימים כמ"ש) והיינו דקאמר למצונה כלומר
בלילה הראשונה שהוא עיקר המצנה באמת ודאי שהושונה ר"א לתכמים בזה דנדאי
חייב בסופה אז מג"ש דט"ו ט"ו מחג המצות דע"כ ס"ל לר"א נמי רך ג"ש באמת וכמ"ש
ומה שא' ר"א יד"ס כו' אחת ביום כו' היינו רק במה שבא להוסיף ע"ד תכמים דידן'
דאמרי רק לילה ראשונה וא' דחייב עוד גם יד"ס א' ביום כו' חוץ מליל ראשון שאז הוא
עיקר המצנה לכו"ע וכמ"ש ואולם בסוגית הש"ס דילן דפריף נמי ד' ר"א אהדדי בזה
יש לפרש בפשיטות כמש"ש הריטב"א ז"ל בשם יש גוססאות דגרסי בש"ס כן דעיקר

הקנושיא הוא דמאי אריא לליל יו"ט ראשון דאר"א דצריף השלמה נהלא פנין דס"ל לר"א די"ד סעודות חייב כו' א"כ הול"ל ג"כ דמי שלא אכל א' מי"ד סעודות שיהי' צריף להשלים ג"כ וע"ז משני דאח"כ חזר בו ר"א באמת ממה שהי' מחייב נאכול י"ד סעודות והודה לחכמים שאינו חייב לאכול רק בלילה ראשונה לבד ומשו"ה לא הזכיר גם ר"א תשלומין בסיפא דמתני' רק לליל יו"ט הראשון לבד וע"ש בריטב"א ז"ל ולמש"ל א"ש ג"כ בקא דפריף עלה דבמאי משלים אי בריפתא אמרי סעודה דיומיל' כו' דאין לומר דהיפרא הוא במה שאוכל אז בסופה וכמו שהקשה הריטב"א ז"ל הנ"ל שהרי למ"ש חייב אז בסופה ג"כ לר"א וס"ל גם להש"ס דילן כשיטת הירושלמי בזה וא"ש בעז"ה רק שקל זה הוא בדרף הפלפול ואולם הדבר קשה עפ"י האמת להעמיס פן בדעת ר"א בזה וה' יודע האמת ומש"ש בירושלמי מה דאר"י בשנתן דעתו כו' נ"ל דלא כמ"ש המפרשי בזה זיבואר בקו"א א"ה:סימן ז בעז"ה יום ה' ט' אלול ת"ר ח"י לפ"ק ונילנא.

לטובה תתחדש השנה לכבוד הרב הג' מוהר"י הפהן נ"י אב"ד בק"ק ל' סמוף לק"ק קאוונא יצ"ו הן הגיעני מכתב י"ק דמעכ"ת נ"י ע"ד השאלה מהאשה שהודית לפני בעלה הפהן שהוא בעלה השני שבעודה פחת בעלה הראשון זינתה שתי פעמים בימי ילדותה בהיותה כבת י"ז שנה עם איש אחד פעם א' באונס בעת שינתה ופעם א' ברצון רק שלא היתה יודעת אז מחומר איסור אשת איש כלל ואח"ז שנודע לה גנדל האיסור הגידה זאת לפני בעלה הראשון ולא האמין לה אז לדברי' כלל ואח"כ מת ואחר מותו נישאת לכהן כו' ולא נודע לה כי ע"י הזנות שפחת בעלה הראשון נאסרה לכהן אחרי מותו ועתה נתנה על לבה לשוב אל ה' כי עתה היא צנועה וכשירה וסיפרה הפל לפני בעלה הפהן דרף וידי ויתשובה והוא בשמוע זאת אחזו חיל ורעדה כי היא אסורה עליו לפי דברי' איסור עולם ובניו ממנה חללים והוא מאמין לה באמת והאריף כת"ר נ"י קצת בד' השאלה הנ"ל בזה: ונשאל הדבר קדם הרב הגאון מו"ה יצחק אביגדור נ"י אב"ד דק"ק קאוונא יצ"ו וברוב גאונו פתח בהצלה והעלה להיתר בזה עפ"ד הר"ן ז"ל ובחי' רשב"א ז"ל בנדרים צ' ובקידושין סוף פ"ג שכ' דעיקר טעמא דמשנה אחרונה הוא משום הפקעת קידושין וכמו שהכריח הגאון הנ"ל נ"י דטעם זה מוסכם גם משאר הראשונים ז"ל וא"כ לפי דברי' עתה שהגידה זאת פבר לפני בעלה הראשון ג"כ ולא נתן מקום לדברי' א"כ לא היה אז מקום להתירה לבעלה הראשון רק ע"י הפקעת קידושין וכמ"ש וא"כ הו"ל זנות דפנוי' ומותרת לכהן אחרי מותו והאריף הגאון הנ"ל קצת בתשובתו בזה ויבואר להלן א"ה.

ואמנם כת"ר נ"י לא נחה דעתו הג' לסמוך בזה רק ע"ד הר"ן ז"ל לבד דנראה באמת בחי' הרשב"א ז"ל בנדרים שם דרק בדרף דחי' לבד פתב פן דמשו"ה לא אותיב מהף משנה אחרונה בפ' האשה רבה למ"ד אין ב"ד מתנין לעקור דבר מה"ת משום דנהה מציון לדחוי' דעיקר טעמא הוא משום הפקעת קידושין אבל לקושטא דמילתא נדאי מעיקר טעמא משום למיגדר מילתא הוא פדי שלא תהא נותנת עיני' באחר וילהפקיע מבעלה הי' פח ביז ב"ד לתמן פזאת ולעקור דבר כו' ע"ש ועכ"פ סברא זו דהפקעת קידושין דחוי' היא ולכן לא סמוך כת"ר נ"י למיעבד עובדא בזה כו' וע"כ שלח דברי' גם אלינו בזה פעת כו' ובאמת אנכי ידעתי את מה ערפי כו' ומ"מ ראיתי פי יש לדון עוד בכוחא דהיתרא בנ"ד בעז"ה (מלבד ההיתר דהפקעת קידושין הנ"ל): ובתחילה ראיתי

להקדים דכל עיקר דבר השאלה הזאת ותשובת הגאון אב"ד דקאנונא הג"ל בזה פבר
אמורים הם עם הספר באמת בשו"ת בשמים ראש' ס' ק"ע (והוא לר' ישעיה ז"ל בר'
אבא מארי ע"ש) שכ' שם וז"ל ואשה שאמרה לבעלה טמאה אני לה ומת בעלה שהתרת
אותה לכהן אחר מטעם כו' דע"כ מאי דהותרה משום חשש עיני' נתנה באחר ע"כ טעמא
דאפקעיניהו רבנו לקידושין מינ' דאלת"ה הא שוי' אנפשה חתיכא דאיסורא כו' תשובה
אין דעתי נוחה לומר אפקעיניהו היכא דלא איתאמר בפירוש כו' ועוד אטו לר"א דאמר
פנוי הפא על הפנוי' כו' ל"ל ה' מתגי' כו' ועיקר טעמא דמשועבדת כו' ולפיכך מותרת
לבעלה ולא לאחר מותו (ר"ל לפהו) עכ"ל והנה מבואר פי השואל ז"ל בשו"ת הג"ל
רצה לסמוך באמת בזה על היתרא דאפקעיניהו לקידושין כד' הגאון דקאנונא הג"ל
והמשיב ז"ל דחה בזה לדבריו לגמרי דאין לסמוך פלל על ה' סברא דאפקעיניהו כו'
דסברא דחוי' היא באמת וכמ"ש כת"ר נ"י ג"כ בזה וכנ"ל (וע' בשו"ת תועפות ראם
להגאב"ד דק"ק יא ס' מ"ו שכ' שם בפשיטות דרוך הראשונים ז"ל לא הספיקו בטעם
דאפקעיניהו לקידושין פלל יעו"ש ובשו"ת צמח צדק סי' פ"ב הביא ד' ה"ר"ן ז"ל לסניף
בלבד להחמיר ע"ש וא"כ קשה לכאן לעשות מד' ה"ר"ן ז"ל הג"ל אף כסניף להקל בזה
וצ"ע): אולם באמת מצאתי סמוכין לזה קצת בעז"ה גם מד' האחרונים ז"ל והוא בד'
רבינו הרמ"א ז"ל שכ' משה באה"ע סי' ז' אות י"ג על מ"ש בתה"ד ס' רמ"א על הגדולים
שהתירו בגזירת אויסטרייך שנת קפ"א לכל הנשים לחזור אפילו לבעליהן הפגנים
והתה"ד פתב שם דלנשי פגנים לא התירו הגדולים באמת רק פי יצא הדבר בסתם מפי
הגדולים להתיר ולא חילקו בדבר כו' ע"ש באורח אכל הד"מ ז"ל שם כ' וז"ל ול"ב
דאפשר הגדולים שהתירו לאו מדינא אלא משום צורך שעה שראו שיש לחוש ח"ו
לעתיד לנשים שלא יתקלקלו כו' ואין לומר מנ"ל להקל בן באיסור דאורייתא נ"ל דסמכו
אהא דאמרינו פל דמקדש אדעתא דרבנו מקדש ויש פח ביד ב"ד לאפקועי קידושין
מינייהו דהו"ל בפנויות ואף אם זינתה מותרות לבעליהן עכ"ל הד"מ שם: ונראה פשוט
לכאורה דהד"מ סמך בזה ע"ד ה"ר"ן ז"ל דמצינו פן דע"י שחששו חכמים שלא יקלקלו
הנשים בכל כה"ג אפקעיניהו לקידושין כדי שתהיה זנות דפנויה ומותרת לכהן ג"כ.

(ואף שלא הזכיר דברי ה"ר"ן שם בזה) [ואם פי באמת אין ראיה מחכמי המשנה שהיה
בידם פח ב"ד להפקיע קידושין ע"י תקנתם לתקנות הגאונים והגדולים שהיו
באויסטרייך דלא מצינו לכאורה דיש פח גם בינד הגאונים להפקיע קידושין בכה"ג]:
(ואולי מזה ראיה קצת למ"ש בכה"ג בד' המחברים ז"ל דבזה"ז אחר תקנת רגמ"ה ז"ל
חזר דין הבעל בזה לומר שמאמין בטומאה פדין האשה עצמה בזמן המשנה (וע' במהרי"ק
ז"ל שורש פ"ב שכתב דאין פח בינד רגמ"ה וסייעתו להפקיע קידושין).

וע' מ"ש בזה במרדכי פ"ג דקדושין סי' תק"ל ע"ש ובס' בני אהובה פ' ד"ד הי"א מהל'
אישות וצ"ע) ולמ"ש מד' הד"מ הג"ל א"ש גם לטעמו דה"ר"ן דהיתר המשנה הוא ע"י
הפקעת קידושין דגם ע"י הקנ' הגאונים יש לומר פן וכמ"ש).

ועכ"פ בהך עובדא דאויסטרייך לא היה מקום להתיר לנשי פגנים רק ע"י הפקעת
קידושין בלבד וסמכו הגדולים ז"ל על היתר זה לבד להתיר הנשים לבעליהן לפ"ד
הדרכי משה ז"ל הג"ל בזה וכמ"ש: הן אמת פי לא זכיתי להבין דברי הד"מ פלל בזה

דַּהְרֵי שָׁם עֵינֵקֶר הַסֶּפֶק הִיָּה רַק שַׁע"י הָאֲנֹס נִבְעֵלוּ לְעוֹבֵד פּוֹכְבִּים וּא"כ הָרִי בַּפְּסוּל לֹא שִׁינָה כָּלֵל הִתְרַא דְּהַפְּקַעַת קִידוּשֵׁין דְּאָפִי פְּנוּיָה נְאָסְרָה לְכַהֵן בְּבִיאַת פְּסוּל וּכְמ"ש לְהֵלֵן גַּם בְּשֵׁם הָר"ן ו"ל בְּזָה וְשׁוֹב מְצֵאֵתִי בַּעֲזוֹ"ה בִּס' אַבְנֵי מִילּוּאִים לְהַגְאֹן בַּעַל קְצוֹת הַחֲנֻשָׁן ז"ל בְּסִי' ז' ס"ק י"א שְׁכ"ג ע"ד הַד"מ הַנֶּ"ל וְנ"ל וְד' הַד"מ לֹא הַבְּנֵתִי דְּהָא נִבְעֵלָה לְפְסוּל אִפִּי פְּנוּיָה נְמִי נִפְסְלָה לְכַהֲנָה וּא"כ מַה בְּכָף דְּהַפְּקִיעוּ לְקִידוּשֵׁין לְעֲשׂוֹתָן כַּפְּנוּיּוֹת וְצ"ע עכ"ל]: וְבִדְוֹחַק י"ל לַפְּעַנ"ד בְּזָה דְּהַגְדוּלִים שְׁהִתִּירוּ אֲזַ גַּם לְנִשֵׁי כַּהֲנִים כְּמ"ש דְּאוּלֵי סְמָכוּ ע"ד יַחֲדָאֵי בְּזָה וְהוּא עַל רַבּוּ שֶׁל הַרִיטְב"א ו"ל שְׁהוּבָא בְּקִידוּשֵׁין ס"ח בַּחֲזִי הַרִיטְב"א שָׁם דִּס"ל דְּלִמְאֵי דְקִי"ל דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים וְעֶבֶד הַבָּא עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל הַגּוֹלֵד כְּשֶׁר וּכְרַבְּנֵן דְּמִוּרִים בֵּיהּ לְהִתְרַא בִּיבְמוֹת מ"ה דְּהִתְרַא לְגַמְרֵי קְאָמְרֵי דְּאָפִי לְכַהֲנָה לֹא פְּסְלָה הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּי לֹא לְהַאֲשֶׁה בְּבִיאָתוֹ וְלֹא לְהוֹלֵד ע"ש (וּבְרִיטְב"א ו"ל שָׁם הַקְּשָׁה ע"ד רַבּוּ ו"ל בְּזָה מִכְּמ' דְּוֹכְתִי וּבִקְצַת מֶהֶן צ"ע לַעֲנ"ד דְּמַה שְׁהַקְּשָׁה שָׁם מִשְׁבוּיָה לְכַהֵן דְּאֶסְרִינָן בְּכָל דְּוִקְתָּא וּמִינְאֵי הַמְּלָךְ שְׁאָמְרוּ שְׁנִשְׁבִּית אָמוּ בְּקִידוּשֵׁין ס"ו ע"ש וְלַעֲנ"ד י"ל בַּפְּשִׁיטוֹת בְּזָה דְּהָרִי לְבַעֲלָה מוֹדָה גַּם רַבּוּ ו"ל דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים אוֹסֵר פִּישְׁרָאֵל עכ"פ (וְלֹא ס"ל כָּלֵל כְּמ"ש ר"ת ו"ל בְּזָה בְּכַתּוּבּוֹת ג' דְּאִין חֲתִיבִין עַל בִּיאָתוֹ כו' וְעוֹד דְּנִרְא' שָׁם דְּהַדְב' פְּשׁוּט לְכוּ"ע דַּעֲכ"פ נְאָסְרָה עַל בַּעֲלָה בְּבִיאַת עוֹבֵד פּוֹכְבִּים כְּמ"ש הַרִיב"ם ו"ל) וְע"כ דְּלֹא הִתִּיר רַבּוּ דְּהַרִיטְב"א בְּבִיאַת עוֹבֵד פּוֹכְבִּי רַק לִינְשָׂא לְכַהֵן אַח"פ כְּמ"ש לְהַדְיָא וּא"כ אִין רְאִיָּה מִשְׁבוּיָה כָּלֵל דְּלַבְעֵלָה כַּהֵן וְדֵאֵי דְּנִאֲסֶרֶת עַל יָדוּ.

וְכֵן בְּהַךְ דִּינְאֵי דְּאָפְשֶׁר דְּאָמוּ נִשְׁבִּית לְאַחַר שְׁנִשְׁאֲת לְאָבִיו וְהִתָּה אֲסוּרָה לְחֲזוֹר אֵלָיו אֲבָל בַּפְּנוּיָה שְׁפִיר י"ל דְּאִינָה נְאָסֶרֶת כָּלֵל לְכַהֵן ע"י בִּיאָתוֹ וְהָא דַּר' יוֹחֲנָן שָׁם דְּעֶבֶד שְׁבָא כו' פְּסְלוּיָה אֲתֵיָּא כְּמ"ד הַגּוֹלֵד פְּסוּל דְּוִקְא וְר"י לְטַעְמִיָּה דִּס"ל הֵכִי שָׁם בִּיבְמוֹת מ"ד) [אָף בְּקִידוּשֵׁין ע"ה מְסִיק דְּהַךְ דַּר"י דְּאֶצְטְרִיף קְרָא לְפְסוּל בִּיאַת עֶבֶד דְּאִינוּ אֵלָא לְמ"ד הַגּוֹלֵד כְּשֶׁר ע"ש וי"ל דְּלְתְרוּמָה דְּוִקְא קְאָמֵר וְצ"ע (וְע"ש בַּתוֹד"ה הַשְּׁתָּא בְּזָה וּכְבָר קַדְמָם הִירוּשְׁלָמִי בִּיבְמוֹת פ"ז ה' ו' בְּקִנְשֵׁיתָם שָׁם בְּזָה וּבְתִירוּצָם ע"ש וּאֲכַמ"ל] וְהַגְאֹן בַּעַל שַׁע"מ ו"ל בַּפְּט"וּ מַה אִיסוּרֵי בִיאָה ה' ג' הַקְּשָׁה ג"כ ע"ד רַבּוּ דְּהַרִיטְב"א ו"ל הַנֶּ"ל מְהָא דְּרָבָא בְּבַכּוּרוֹ מ"ז דַּאֲמ' כַּהֲנַת שְׁנַתְעַבְרָה מְעוֹבֵד פּוֹכְבִּים חֲתִיב הַבֵּן בַּה' סְלַעִים מְשׁוּם דְּנַעֲשִׂית זָרָה בְּבִיאָתוֹ אַע"ג דְּרָבָא גּוּפָא ס"ל בִּיבְמוֹת מ"ה דְּהַגּוֹלֵד כְּשֶׁר יַעו"ש שְׁהַנִּיחַ בַּצ"ע.

[וְלִמ"ש בִּירוּשְׁלָמִי וּיְבְמוֹת פ"ז ה' ז' מִשְׁכַּח"ל בְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים פְּסוּל כְּגוֹן עֲמוּנֵי וּמוֹאֲבֵי ע"ש) וְל"ג דְּכִינּוֹן דְּבַתְרוּמָה לְכ"ע נִפְסְלָה בְּבִיאַת עוֹבֵד פּוֹכְבִּים וּכְדַאר"ה בְּסוּטָה כ"ו דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִּים פּוּסֵל בַּתְרוּמָה וּפְרִיף פְּשִׁיטָא כו' וּמְסִיק דַּנְפִּק"ל מְדַרְרִיש ר"י שָׁם מְקָרָא דְּוִבַת כַּהֵן כו' יָצְאוּ עֶבֶד כו' וְלֹא מְצִינוּ שׁוּם חוּלְק כָּלֵל בְּזָה וְרַק אֵי יִלְפִינָן מַתְרוּמָה לְפְסוּל לְהַנְשָׂא לְכַהֵן ג"כ בְּזָה פְּלִיגֵי אֲמוּרָאֵי לְד' רַבּוּ דְּהַרִיטְב"א הַנֵּז' וְלִמְאָן דְּמִכְשֶׁר ע"י בִּיאַת עֶבֶד לְכַהֲנָה לֹא יִלְיָף ק"ו דְּדַרְיֵש בִּיבְמוֹת ס"ח וְע"ש בְּזָה) וְעַכ"פ כִּינּוֹן דְּפְסִיל לָהּ לְבַת כַּהֵן בְּבִיאָתוֹ מַתְרוּמָה דְּבִי נִשָּׂא לְכוּ"ע א"כ שְׁפִיר אָמֵר בְּבַכּוּרוֹת שָׁם דַּהוּ"ל זָרָה ע"י בִּיאַת עוֹבֵד פּוֹכְבִּים דְּמִיתְסַר' בַּתְרוּמָה ע"י וּמְשׁו"ה בְּנָה צְרִיף פְּדִינּוֹן דְּכִינּוֹן דְּאִינָה אוֹכְלַת תְּרוּמָה אִין בַּה' שׁוּם קַדְוִשְׁת כַּהֲנָה כָּלֵל רַק דְּמִתְרַת לִינְשָׂא לְכַהֵן כְּמוֹ יִשְׂרָאֵלִית וּמְשׁו"ה לְוִיָּה שְׁנַתְעַבְרָה מְעוֹבֵד פּוֹכְבִּים הַבֵּן פְּטוּר מִפְּדִינּוֹן דְּבִקְנֻשְׁתָּה קְאֵי כְּדַאֲמְרֵי הַתָּם וְאָף דְּלִדְיוֹן בְּאֲמַת קִי"ל דְּגַם הַלּוּי' נִפְסְלָה מִכַּהֲנָה ע"י בִּיאָה זֹאת אַפ"ה אִין זָה שִׁינָה לְחַיִּיב

פדה"ב פָּלַל רק מְצוֹת פדה"ב תּלִיָא בְקִדְוִישׁת פִּילַת תְּרוּמָה אוּ מַעֲשָׂר לְבַד וּכְמ"ש וּא"ש : וּבְאַמַּת הִי נ"ל לִיְיִשׁב בעז"ה ע"פ ד' רַבּוֹ דְּהֶרִיטְבָּ"א ו"ל הַנְּ"ל ד' הֶרֶ"ן ו"ל פֶּאֵן פְּכַתְב דְּלִטְעָמָא דְאַפְקַעִינָהּ לְקִדְוִישׁין מִיְיָנִי נְצִטְרָה לֹמַר דְּדוֹקָא בְּאוֹמְרַת טְמָאָה אֲנִי לָהּ וּלְכֻשָׁר נְבַעֲלַתִּי אָבֵל בְּאוֹמְרַת שְׁנַאֲנִסְתִּי מִנְתִּין אוּ מִמְזַר אֵינָה מוֹתְרָ לְבַעֲלָהּ וְאִינוּ בְּמִשְׁמַע עַכ"ל.

וּכְבָר תְּמָהּ בְּזָה הַגְּאוּנִים ו"ל דְּהו"ל לְהֶרֶ"ן ו"ל לְדַחוּת פִּי זָה בְּשִׁפְתֵי יָדִים מִש"ס עֲרוּף דְּלֶהֱלֵן צ"א דְּגַם בְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים אָמַר ר"נ שֶׁם לֹא תִשְׁגִּיחוּ בָּהּ עֵינֵי נ"ב כּו' אַע"ג דְּהֶתֵּם נְמִי ע"כ לִכְהֵן הַנּוֹא דְמֵאֲחַר שְׁהִיְתָה סְבוּרָה שֶׁהוּא בְּעֵלָה הו"ל פְּאַנוּסָה וּכְמ"ש הֶרֶ"ן ו"ל שֶׁם (וְכַדָּא) בִּיבְמוֹת ל"ג דְּבַהֲוֹחֵלְפוּ מוֹתְרוֹת לְחִזּוֹר לְבַעֲלֵיהֶן יִשְׂרָאֵל וְאַסּוּרוֹת לְחִזּוֹר (לְפָהֲנִים) וּא"כ מֵאִי מְהֵנִי הֶתֵּם דְאַפְקַעִינָהּ לְקִדְוִישׁין פִּינוּ דְּגַם פְּנוּנִי נְאַסְרָה לִכְהֵן ע"י בִּיאַת עוֹבֵד פּוֹכְבִי וּכְבָר תְּמָה ע"ז בְּעַל מַג"א ו"ל בְּתִשׁוּבָה הַנְּדָפְסָ עִם הַתּוֹסְפָתָא דְנִזְיָקִין וּפְרִיּוֹשׁ שֶׁל הַמַּג"א שֶׁם (וּבַס' עֲצִי אֲרָזִים סִי ו' הַנִּיחַ קוֹנְשִׂא זֹו בְּצ"ע וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ שְׁפָכְרָ קִידְמוֹ הַמַּג"א בְּזָה) וּבְעַל מַג"א שֶׁם כ' לִיְיִשׁב דְּשִׁאֲנֵי הֶתֵּם דְּאִיְהוּ לֹא אָמְרָה בְּהִנְהוּ עוֹבְדָא בְּהִדְיָא שְׁנַבְעֵלָה לְעוֹבֵד פּוֹכְבִי בְּנִדְאִי דְבַתְּחִילָה אָמְרָה שְׁבַעֲלָה הִי רַק דְּלְדַבְּרִי דְּלֹא אִיְהוּ הִנְה דִּילְמָא חַד מִן עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים אֶהְלוּנִי אוּ נְפִטוּנִי כּו' וְאַזְלִינֵן בְּתַר רוּב יִשְׂרָאֵל בְּאַמַּת יַעוֹ"ש וּבְשׁו"ת תּוֹעֲפּוֹת רָאִם ס' מ"ו הַנְּ"ל כ' לְדַחוּת ד' הַמַּג"א ו"ל בְּזָה וּמִיְיִשׁב הַקּוֹנְשִׂא בְּדוֹחַק ע"ש וְכֵן בַּס' שְׁעָרֵי תוֹרָה פָּלַל כ"ב פְּרִט א' ס' ג' כ' לִיְיִשׁב ג"כ קוֹנְשִׂא זֹו בְּדַבְּרִים שְׁאִין לְהֵם שְׁחַר ע"ש: אָמְנָם לַמ"ש הֶרִי בְּפִשׁוּטוֹ י"ל דַּס"ל לְהֶרֶ שִׁיטָה כַּד רַבּוֹ שֶׁל הֶרִיטְבָּ"א ו"ל דַּע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִים לֹא נִפְסְלָה פָּלַל בְּבִיאַתוֹ לְפִי הַמְּסַקְנָא דְעוֹבֵד פּוֹכְבִים הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַנִּלְדָּ פֶשֶׁר וְשִׁפִּיר מְהֵנִי בְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים ג"כ הֵאִי הֵיְתֵרָא דְאַפְקַעִינָהּ רַבְּנֵן לְקִדְוִישׁין וְהו"ל כְּפִנוּנִי שְׁנַנְתָּה בְּלַבַּד וּמִשׁו"ה לֹא הִזְפִּיר הֶרֶ"ן ו"ל שֶׁם לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים פָּלַל רַק כְּתַב דְּנְצִטְרָה לֹמַר לַפ"ז דַּע"י נְתִין אוּ מִמְזַר אֵינָה מוֹתְרַת לְבַעֲלָהּ פֶּהֵן דְּבַחֲיִיבֵי לְאוּיִן דְּוִקָא ס"ל דְּנִפְסְלָה בְּבִיאַתָּם לִכְהֵן וַיְבִנְאוּ לְהֵלֵן אֵי"ה : וּבְהַכִּי א"ש בְּפִשִּׁיטוֹת ג"כ ד' הַד"מ הַנְּ"ל דְּכִינוּן דַּס"ל פְּטַעְמוֹ דְּהֶרֶ"ן ו"ל בְּהַפְקַעַת קִידְוִישׁין בְּזָה וּכְמ"ש א"כ הֶרִי מוֹכְרָח ג"כ לַפ"ז מְדַר"נ הַנְּ"ל דְּבַעֲוֵבֵד פּוֹכְבִים נְמִי שְׁיִיף ה"ט דְּהַפְקַעַת קִידְוִישׁין הַנְּ"ל וּמִשׁוּם דַּס"ל לַר"נ ג"כ דְּאִין בִּיאַתוֹ פּוֹסְלַת הַפְּנוּנִי לִכְהֵן וּכְמ"ש וּא"ש (אֶלָּא דַּלְפ"ז תְּקַשִּׁי לְכְּאוֹרָה לַמ"ש בְּחִידְוִישֵי הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א ו"ל בִּיבְמוֹת מ"ז אֶהָא דְאַמַר ר' נַחְמָן בַּר צַחֲקָה הֶתֵּם דַּה"ק לִיָּה לְדַבְּרִיָּה כּו' וְהַעֲלוּ שֶׁם מְהֵרָה סוּגְיָא דַּע"כ צ"ל דַּס"ל לַר"נ בַּר יִצְחָק הֶתֵּם דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל דְּהַנִּלְדָּ פֶּגּוּם לְכַהֲנָה עַכ"פ וּכ"ש שְׁהִיא עֲצָמָה נִפְסְלָה לְכַהֲנָה בְּבִיאַת עוֹבֵד פּוֹכְבִים וְע"ש בְּדַבְּרִיָּהּ ו"ל בְּזָה (וְע' בְּשׁו"ת חֲמַדַּת שְׁלֵמָה ח"א ס' ט"ז י"ח מ"ש בְּשֶׁם הִיש"ש בִּיבְמוֹת שֶׁם) וְעַכ"פ לַמִּש"ש מוֹכַח קֶצֶת מְסוּגְיָא דְּהֶתֵּם דַּלְר' נַחְמָן בַּר יִצְחָק (דְּהוּא סְתָם ר' נַחְמָן דְּבַש"ס כְּמ"ש רַש"י ו"ל בְּגִיטִין ל"א וְע"ש בְּתוֹס').

ד"ה אָנָּא) ע"כ דַּס"ל עַכ"פ דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים פּוֹסֵל בַּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנָה בְּבִיאַתוֹ וּכְמ"ש וּא"כ תְּקַשִּׁי לָן דַּר' נַחְמָן אַדַּר' נַחְמָן בְּזָה שְׁהָרִי ע"כ צ"ל דַּר' נַחְמָן הַנְּ"ל דְּאַמַר בְּנִדְרִים כֹּם לֹא הִשְׁגִּיחוּ בָּהּ עֵינֵי נ"ב כּו' ע"כ דַּס"ל דְּאִין הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים פּוֹסֵל פְּנוּנִי לִכְהֵן פָּלַל וּכְמ"ש וְצ"ל דְּבְאַמַּת הֶרֶ שִׁיטָה לֹא ס"ל כַּד רַס"י דְּגִיטִין הַנְּ"ל אֶלָּא כְּמ"ש הַתּוֹס' בְּגִיטִין הַנְּ"ל וּבַכ"ד שְׁהוֹכִיחוּ דַּסְתָּם ר' נַחְמָן לֹא הִזְיִנוּ ר' נַחְמָן בַּר יִצְחָק פָּלַל וּא"ש): אֶלָּא דַּע"כ פ"צ"ל לַפ"ז דְּאִין קִיּוּם לַה"ט דְּהַפְקַעַת קִידְוִישׁין רַק ע"פ דִּיעָה הַדְּחוּנִי בְּזָה דְּגַם רַבּוֹ

דְּהִרִיטְבָּ"א ו"ל בְּעֶצְמוֹ חֲזַר מִזֶּה בְּאֵמַת וְהוֹדָה לְהִרִיטְבָּ"א דְּאִין לְהַכְשִׁיר רַק הַבַּת שְׁנוּלְדָה מְעוּבָד פּוֹכְבִים הֶבֵּא עַל ב"י לְכַהֲנֵה (ש"כ"ה ד' קֶצֶת מְהֵרָא שׁוּנִי ו"ל וְכַמְבֹּאֵר בְּרִי"ף וּבְרִשְׁבִּין וּבְרִשְׁבִּי"א פ' הַחֹלֶץ ע"ש) אָבֵל הָאִשָּׁה עֲצָמָה שְׁנוֹבְעָלָה לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים וְדַאי דְּנִאֲסְרָה לְכַהֲנֵה וּע"ש בְּרִיטְבָּ"א שֶׁהִכְרִיחַ פֶּן מַכְ"מ וּכְמַש"ל א"כ קִשָּׁה לִיִּישֵׁב ד' הָר"ן ו"ל וְגַם ד' הַד"מ הַנָּ"ל ע"פ דְּעָה הַדְּחוּלָה הַזֹּאת וְהָרִי בַד' הַפּוֹסְקִים ו"ל הַדִּין פְּשׁוּט בְּזֵה בְּאֵמַת דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִי פּוֹסֵל פְּנוּיָהּ בְּבִיאָתוֹ לְכַהֵן וּכְמ"ש בְּרִמְב"ם פ"ח מֵה' אִיסוּב"ב ה"ב וּבְשׁו"ע אַה"ע ס' ו' ס"ק ח' ע"ש וַא"כ עַכ"פ אִין מְקוּם לִיִּישֵׁב הַדְּ שִׁיטָה דְּהַפְקַעַת קִידוּשִׁין הַנָּ"ל ע"פ דְּעָה הַדְּחוּיָה לְגַמְרֵי בְּאֵמַת וּכְמ"ש וְאַף שְׁמַצִּינוּ בְּאִיזוֹ תְּשׁוּבוֹת הָאֲחֵרוֹנִים ו"ל שְׁסַמְכוּ קֶצֶת עַל דְּעָה הַדְּחוּלָה הַזֹּאת לְאִיזוֹ צִירוּף עַכ"פ בְּזֵה וּכְמ"ש בְּשׁו"ת תּוֹעֲפוֹת רֵאֵם הַנָּ"ל בַּחֲאֵה"ע ס' ז' דְּלִסְפֵּק רֹב פְּסוּלִים אֲצֵלָה פְּתַב לְצַרְף ד' רַבּוֹ שֶׁל הִרִיטְבָּ"א ו"ל הַנָּ"ל דְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים הֶבֵּא עַל ב"י לֹא נִפְסְלָה מִפְּקוּדָה פְּלִל וַא"כ תּוֹ לֹא הָיָה רֹב פְּסוּלִים אֲצֵלָה וּע"ש בְּתִשְׁבָּה דַּע"פ לֹא דָחָה שָׁם דְּעָה זֹו לְגַמְרֵי בְּזֵה וּלְמַש"ל הִנֵּה גַם הַד"מ ו"ל הַנָּ"ל ע"כ דְּהוֹלֵךְ בְּשִׁיטָה הַדְּחוּיָה הַזֹּאת בְּזֵה: וְאַמְנָם לִיִּישֵׁב ד' הָר"ן ו"ל הַנָּ"ל הִנֵּה מְלַבֵּד כִּי הִיָּה אֶפְשָׁר לֹמַר בְּפְשִׁיטוֹת בְּזֵה דְּלִהְיֵהוּ דְּמַפְרָשֵׁי טַעְמָא דְּמִשׁוּם הַפְקַעַת קִידוּשִׁין הוּא דְּאִינְהוּ גְרָסִי בְּאֵמַת בְּזֵה כְּגִי הָרִי"ף ו"ל הַנְּדָפְסִי מִחֲדָשׁ בְּנִדְרִים שָׁם חַד מִן אֶהְלוּנֵי הָלִין נִפְטוּיָי וְלֹא גְרָסִי עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים פְּלִל (וְאַף שְׁבְרִי"ף בְּקִידוּשִׁין פ"ג הִגִּי כְּבָש"ס דִּילֵן עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים אֶהְלוּנֵי וְנִפְטוּיָי וְכֵן בְּר"ן שָׁם עֲצָמוֹ אִתָּא עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים מוֹכְרֵי אֹהֶל ע"ש מ"מ לְשִׁיטָה הַנָּ"ל י"ל דְּגְרָסִי כְּגִי הָרִי"ף בְּנִדְרִים וּכְמ"ש) וִי"ל דְּיִשְׂרָאֵלִים הָיוּ מוֹכְרֵי נֶפֶט וְאֹהֶל וַא"ש: וְאוּלָּם י"ל עוֹד קֶצֶת בְּזֵה דַר"נ דְּאָמַר גַּם לְגַבֵּי עוֹבֵד פּוֹכְבִים לְהַדְּ הַיִּתְרָא דְּעֵינִי נִתְּנָה בְּאֲחֵר דְּאֶפְשָׁר דַּס"ל בְּהָא בְּאֵמַת כַּמ"ד בְּקִידוּשִׁין ע"ח דָּאֵם בְּעַל וְלֹא קִידָשׁ אִינוּ לֹקְהָ בְּכָל חֲיִיבֵי לְאוּיִן דְּכַהֲנֵה דְּכִתִּיב בְּהוּ לֹא יִקְחוּ דְּמִשְׁמַע דְּאִינוּ רַק ע"י קִידוּשִׁין לְבַד (וְעַ' בְּמַגְדוֹל עוֹז פ' ט"ו מֵה' אִיסוּרֵי בִיאָה ה"ב ש"כ לְהַדְּיָא דְּאִין בּוֹ רַק אִיסוּרָא דְּרַבְּנָן לְבַד בְּבַעַל וְלֹא קִידָשׁ וַיְבִיאָר בְּזֵה לְהֵלֵן אִי"ה) וַא"כ פִּינּוֹן דַּס"ל דְּלִמְשַׁנְּהָ אֲחֵרוֹנָה ע"כ דְּאֶפְקַעִינְהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיִּנְיָהּ וְה"ל כְּפִנּוּיָהּ בְּאֵמַת שְׁזִינְתָה וּכְמ"ש א"כ אֶפְשָׁר דַּה"נ דְּאֶפְקַעִינְהוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיִּנְיָהּ מִכָּאֵן וּלְהַבָּא ג"כ וְלָכֵן שְׁפִיר הַתִּירָה ר"נ לְבַעַלָה אִף שְׁנוֹבְעָלָה לְפְסוּלָה לָהּ לְפִי דְּבִרְיָה דְּכִינּוֹן דְּהַפְקִיעוּ רַבְּנָן לְקִידוּשִׁין מִיִּנְיָהּ א"כ שׁוֹב לֹא הוּ"ל עַם בְּעָלָה רַק בְּבַעַל וְלֹא קִידָשׁ פְּלִל וְאִין בּוֹ רַק אִיסוּרָא דְּרַבְּנָן לְבַד וּכְמ"ש וּבְאִיסוּר דְּרַבְּנָן בְּלַבֵּד וְדַאי דְּהִיָּה פַח בְּיַד חַכְמִים לְהַתִּיר בְּזֵה מִשׁוּם מִגְדָּר מִקְלָתָא שְׁלֵיא תְּהֵא נֹתְנָת ע"ב כּו' דְּעִיקָר הַקְּוִשְׁיָא בְּזֵה אִינוּ אֶלָּא מִשׁוּם דְּאִין ב"ד מִתְּנִין לְעַקוֹר דְּבָר תּוֹרָה בְּלַבֵּד בְּקוּם וְעֵשָׂה וּכְמַש"ש הָר"ן ע"ש) (וְהָא דַּא"ר שְׁשֵׁת הַתָּם דְּאוֹכְלֵת תְּרוּמָה ג"כ אִף דְּהַפְקִיעוּ הַקִּידוּשִׁין מִיִּנְיָהּ וַא"כ אִינְיָה אֲשֶׁת כַּהֵן פְּלִל י"ל דְּבַתְּרוּמָה דְּרַבְּנָן לְבַד קָאֵמַר וַיְבִיאָר לְהֵלֵן אִי"ה) וּמַש"ש הָר"ן ו"ל דְּלִהְיֵה טַעְמָא דְּהַפְקַעַת קִידוּשִׁין אִם אֲמָרָה שְׁנִיאֲנָסָה מִנְתִּין אוֹ מְזוֹר בְּאֵמַת אֲסוּרָה לְבַעַלָה אֶפְשָׁר דַּס"ל בְּאֵמַת לְהֵלְכָה דְּחִיִּיב גַּם בְּבִיאָה לְבַד בְּלֹא קִידוּשִׁין וּכְאִידָף מ"ד בְּקִידוּשִׁין ע"ח שָׁם וּכְמוֹ שְׁפָסַק הָרֵאָב"ד ו"ל בְּאֵמַת בְּרַפְט"ו מֵה' אִיסוּב"ב הַנָּ"ל וּבְרַפְט"ו שָׁם בְּזֵה ע"ש וְעַכ"פ לֹא תִקְשִׁי עַל זֵה בְּפְשִׁיטוֹת מִדְר"נ הַנָּ"ל דִּי"ל דְּבְּאֵמַת ס"ל לַר"נ דְּלֹא כְּהִילְכְתָא בְּהָא שְׁהָרֵי בְּאֵמַת מְצִינוּ פְּלוּגְתָא דְּאִמּוֹרָאֵי בְּזֵה בְּקִידוּשִׁין שָׁם וַא"כ אִין קוֹשְׁיָא מִדְר"נ אֲלִיבָא דְּהִילְכְתָא בְּזֵה פְּלִל וַא"ש (רַק דְּבְּאֵמַתְנִרָאָה דַּלְד' הָרֵאָב"ד ו"ל הַנָּ"ל ע"כ דְּלִדְיָהּ לֹא פְּלִיגִי פְּלִל אַבְיֵי וְרַבָּא

כּם בְּכַל חַיִּיבֵי לְאוֹיֵן דְּכִהּוֹנָה בְּזָה וְהָא דְנִקְט רַבָּא הֵתָם כַּה"ג כּו' לָאו דְּוִקָא הוּא וְה"ה לְכַהֵן הִדְיוּט וּכְמ"ש בְּרַפִּי"ז הֵנָּה"ל ע"ש וּא"כ שׁוּב הַדְּק"ל עֲלָה דַר"נ הֵנָּה"ל וּצ"ע): (וְאָמְנָם בַּד' הַד"מ הֵנָּה"ל קָשָׁה לַעֲנִיד לֹמַר ג"כ דְּסִמְכוּ הַגְּאוּנִים ו"ל עַל הַיְתֵרָא דְהַפְקַעַת קִידוּשִׁין בְּזָה דְשׁוּב הוּ"ל ע זָה גַם מִפְּאֵן וּלְהַבָּא כְּבַעַל וְלֹא קִידֵשׁ וּכְמ"ש דְּבַאֲמַת אַף דְּבַד"מ שָׁם מְבֹאָר דְּעִיקָר גְּוָשִׁיתוּ הִיָּה בְּזָה רַק דְּאִיָּה הִי פִּתְחַם לְהַקֵּל כ"כ בְּאִיסוּר דְּאוֹרִינְיָא בְּזָה וּכְמ"ש"ל אֲבָל בְּאֲמַת נִרְאָה דְּגַם בְּאִיסוּר דְּרַבְּנֵן לְבַד פְּגוּן כְּבַעַל וְלֹא קִידֵשׁ דַּעֲכ"פ לְכוּ"ע יֵשׁ בְּזָה אִיסוּר דְּרַבְּנֵן בְּוִדָּאֵי וּכְמ"ש"ל יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל זָה ג"כ דְּאִיָּה הִי פִּתְחַם לַעֲקוּר גַּם אִיסוּר דְּדְבָרֵיהֶם לְגַמְרֵי עַכ"פ בְּזָה וְאוּלַי יל"ק דְּבְדְרַבְּנֵן עַכ"פ סְמִכְיָן בְּזָה ע"ד רַבּוּ דְּהַרִיטְבִּ"א הַנּוּ): וְעַכ"פ הִנֵּה יֵשׁ לָנוּ מְקוּם לְחֻזַק בְּנ"ד הַף הַיְתֵרָא דְהַפְקַעַת קִידוּשִׁין הֵנָּה"ל גַּם מִתּוֹךְ ד' הַד"מ הֵנָּה"ל שְׂכ"ל בְּזָה בַּעֲזוּ"ה וְעוֹד מְצִאתִי בַּעֲזוּ"ה לְהַגְּאוֹן בַּעַל דְּרִישַׁת אַרְי ו"ל שְׂכ' ג"כ הַף הַיְתֵרָא דְהַפְקַעַת קִידוּשִׁין הֵנָּה"ל לַעֲנִין פִּינְצָא בְּזָה וְהוּא ע"ד מְהַר"ם פְּאֵדוּוּהָ שְׁהוּבָא בְּרַמ"א בַּס' קַט"ו ס"ק ו' דְּאֲשֶׁה שְׁאֲמָרָה לְבַעֲלָה נְטִמְאִיתִי וְגִירְשָׁה דְּאִיסוּר לְהַחֲזִירָה ע"ש וּכ' ע"ז וְנ"ל נִרְאָה דְּזָה דְּוִקָא פְּשִׁיגִירְשָׁה מִיַּד אֲבָל אִם הִיָּה עֲמָה אִיזָה זְמַן בְּיַחַד אַחַר שְׁאֲמָרָה נְטִמְאִיתִי ע"י שְׂלֵא הֲאֲמִינָה כְּלָל וּכְמִשְׁנָה אַחֲרוּנָה וְאִתְ"פ גִּירְשָׁה אֲפִשֵׁר דְּמִתְרַת לְחֻזוֹר לֹא לְסַבְּרָא זֹו כַּכ' הַר"ן ו"ל דְּעִיקָר הַיְתֵרָא הוּא מְשׁוּם הַפְקַעַת קִידוּשִׁין וְא"כ פִּינּוּ דְּכָבֵר אֲפִקְעִינְהוּ לְקִידוּשִׁין שְׂלֵא הֲאֲמִינָה וְיִשְׁבָּה תַּחֲתֵיו וְהוּ"ל כְּפִנּוּי' שְׁזִינְתָה בְּרַצוֹן שׁוּב אִין אִיסוּר כְּלָל גַּם לְחֻזוֹר לֹא אַף דְּהַשְׁתָּא פְּשִׁיגִירְשָׁה שְׁזִינְתָה לְאַחַר שְׁגִירְשָׁה לֹא שְׁיָיָה טַעֲמָא דְּעִינְי' נ"ב וּכְמ"ש מוהר"מ פ"ז ו"ל בְּזָה מ"מ כְּבָר נַעֲשִׂית פִּנּוּי' כְּשִׁלֵּא הֲאֲמִינָה בְּפַעַם הָא' וַיַּעוּ"ש בַּס' הֵנָּה"ל שְׁדַחָה לְזָה מְהָא דְּאָמַר הֵתָם דְּמוּדָה ר"ש שְׁאִם נִתְאַרְמְלָה שְׁאִינָה אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה אַע"ג דְּמַעֲיָקָרָא הִיָּתָה אוֹכְלַת בְּעוֹדָה תַּחֲתֵיו אַחַר שְׁכָבֵר אֲמָרָה לֹא נְטִמְאִיתִי וְהוּתְרָה ע"י הַפְקַעַת קִידוּשִׁין אַפ"ה אִינָה אוֹכְלַת אַחַר מוּתוֹ וְדִלָא כְּמ"ש וּצ"ע עַכ"ד:.

וּבַאֲמַת עִיקָר דִּין זָה כְּבָר מְבֹאָר בְּשׁו"ע שָׁם ס' ו' ס"ק י"ג דְּאֲשֶׁת פִּהּוּ שְׁאֲמָרָה לְבַעֲלָה נְאֻמְסִיתִי אַע"פ שְׁהִיא מְוִתֵּרָה לְבַעֲלָה כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר (בַּס"ק י"ב שָׁם מְטַעַם דְּתַלְיָן דְּעִינְי' נ"ב כְּמ"ש"ל) הִרִי הִיא אִיסוּרָה לְכָל פִּהּוּ שְׁכַעוּלָם אַחַר שְׁיָמוּת בַּעֲלָה שְׁהִרִי הוֹדִית שְׁהִיָּתָה זוּנָה שְׁאֲסָרָה עֲצָמָה וְנַעֲשִׂית פְּחִתִּיכָה דְּאִיסוּרָא ע"ש וּנְפַק"ל בְּאֲמַת מְתֵרוּמָה כְּמ"ש ה"ה ו"ל בְּפִי"ח מֵהַל' אִיסוּ"ב ה"ט שְׁמְתֵרוּמָה הוֹצִיא הַרְמַב"ם ו"ל דִּין זָה יַעוּ"ש וּבַב"ש שָׁם בַּס"ק כ"ה מְבֹאָר דְּאָף אִם נִשְׂאֵת לְכַהֵן תַּצָּא אִם מְאֲמִינָה בְּזָה ע"ש וְלָכֵן קָשָׁה לְהַקֵּל לְכַאוּרָה בְּנ"ד בְּאֲמַת בְּזָה וְעוֹד הִיָּה אֲפִשֵׁר לְדוֹן קֶצֶת בְּנ"ד לְמ"ש הַט"ז ו"ל בַּס' כ"ו בַּד' הַטוּר ו"ל שָׁם דְּאֲפִי פִּנּוּיָה אִם זִינְתָה שְׁתִּי פְּעָמִים הִנֵּה זוּנָה אֲפִי נְבַעֲלָה לְכַשֵּׁר וְהוּא דַּעַת ר' עֲקִיבָא בִּיבְמוֹת ס"א דְּזוּנָה זֹו מְוִתֵּרָת (וְע"ש בְּרַש"י שְׂכ' אֲבָל מְשׁוּם בַּעֲלָה אַחַת כּו') ע"ש בַּט"ז וְא"כ הִיָּה נְסִתָּר בְּזָה כָּל עִיקָר הַיְתֵרָא שְׁל הַגְּאוֹן אַב"ד דְּק"ק קְאֻוּנָא הֵנָּה"ל דַּאֲפ"ת דְּאֲפִקְעִינְהוּ לְקִידוּשִׁין מ"מ הוּ"ל בְּנ"ד זְנוּת דְּפִנּוּיָה שְׁתִּי פְּעָמִים עַכ"פ וּצ"ע אַף בְּאֲמַת אִין לְחֻזַשׁ כ"כ לַד' הַט"ז ו"ל בְּזָה וְע"ש בְּשׁו"ת חֲמֻדַת שְׁלֵמָה סוּף ס' ע"ח שְׁדַחָה ד' הַט"ז שָׁם בְּזָה וְעַכ"פ פְּשִׁטוּת ד' הַשׁו"ע שָׁם ס"ו ס"ק ח' דְּמִוּתֵּרָת פִּנּוּיָה מְוִתֵּרָת לְכַהֵן מְשִׁמַּע דְּאֲפִי הַפְקִירָה עֲצָמָה כ"פ וּצ"ע [וְעוֹד יְבֹאָר לְהַלָּן אִי"ה דְּכָל בְּאֻנְסָא לֹא מְקַרְיָא זוּנָה כְּלָל וְא"כ בְּנ"ד דְּפ"א הִיָּה נְדָאֵי בְּאֻנְסָא וְאִם נִאֲמַר דְּאֲפִקְעִינְהוּ לְקִידוּשִׁין א"כ הוּ"ל זְנוּת דְּפִנּוּי' דְּלַכ"ע נִרְאָה דְּפִנּוּי' שְׁזִינְתָה בְּאֻנְסָא עַכ"פ לֹא מְקַרְיָא זוּנָה וְע"ש לְהַרְשָׁבִי"א ו"ל

בתשובה סי' אַלף רל"א ובמשנה למלה פי"ח מהל' איסו"ב ה"ב ובשער המלה שם
ויבואר להלן א"ה]: והנה תשלום דבר התשובה הזאת יבוא עוד באורף בזה להלן בדרף
נ"ה א"ה) וכאן ראיתי להביא פעת קצת מן
החידושים אשר פתבתי בעז"ה בגליון ספר המצות להרמב"ם ז"ל (אש הם יוצאים פעת
בדפוס בפה בעז"ה בקו"א ל ס' המצות הנדפס מחדש עם חידושי הרה"ג בעל מחשבת
משה ז"ל) וראיתי להעתיקו גם פה בעז"ה ובמק"א א"ה יבואר עוד בזה וזה החלי פעת
בעזרת ה' בשרש הא' במ"ש הרמב"ן ז"ל להסתפק בעיקר המנין דמתי"ג מצות מפני
שמצינו מחלוקת בכמה מקומות בש"ס כו' וכמו בחמץ בפסח דלר' יהודה יש בו שלשה
לאונו בתוך זמנו ולפני זמנו ולאחר זמנו ושלשון ראונו להמנות כו' והנה לר"ש דאמר
חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר בולא פלוס הרי יחסר לו שני לאונו מהמנין עכ"ד
הרמב"ן ז"ל שם וע"ש במג"א בזה נ"ב גלע"ד דלשיטתיה דר"ש דדריש בכ"מ לטעמא
דקראי הרי מצינו לו באמת עוד לאו לדידיה להשלים המנין והוא בסנהדרין כ"א דמסיק
לרבי שמעון דבכ"מ ס"ל דדרשינו לטעמא דקרא ואייתר לדידיה טעמא דקרא דלא ירבה
לו נשים דמפרש בספא דקרא גופא הטעם ולא יסור לבבו לומר דאפי' אחת ומסירה
לבו כו' ע"ש וא"כ הרי לר"ש ע"כ דקרא זה כולל שני לאונו נפרדין כמ"ש הרמב"ן ז"ל
עצמו לקמן בשורש ה' דלר"ש הך ספא דקרא ונלא יסור לבבו הוא לאו בפ"ע ע"ש
[ומשא"כ לר' יהודה שם דלדידיה נדאי דאינו אלא לאו אחד בלבד וכמש"ש הרמב"ם
ז"ל בשורש ה' הג"ל דאין ראוי למנות טעם המצוה ללאו בפ"ע ע"ש.

והיינו לדידן דלא דרשינו בכל דוקתא לטעמא דקראי וא"ש] (אלא דצע"ק לפ"ז בפסקי
הרמב"ם ז"ל דלמ"ש בשורש ה' הנזכר ע"כ צ"ל דס"ל דקיי"ל כר"י דלא דרשינו לטעמא
דקרא בכ"מ וכמ"ש וא"כ הו"ל לפסוק כר"י בסנהדרין שם דמרבה הוא לו ובלבד שלא
הו מסירות לבו פלומר שתהיינה בדוקות אצלו בכשרות ונהרי בפ"ג מה"מ ה"ב פתב
בפשיטות דלא ירבה לו נשים אלא י"ח ולא הזכיר לדר' יהודה דאם אינו מסירות לבו
יכול להרבות יותר (ונראה לכאורה מסתימת דבריו שם דפסק כר"ש בזה וע' ב"י אה"ע
סי' ט"ז שפתב בפשיטות דקיי"ל כר"ש דדרשינו טעמא דקרא דחזינו לסתמא דתלמודא
כו' וצ"ע וע' במעין החכמה פ' שופטים במצוה זו) אלא דנראה באמת דגם כר"ש לא
פסק בזה מדלא פתב דאפי' אחת ומסירה כו' ועיין מש"ש בה"ו דעל הסרת לבו הקפידה
תורה כו' וצ"ע).

ועוד מצינו לר"ש לאו שני להשלים המנין בזה והוא במשנה דזבחים קי"ב דא"ר שמעון
דאם הקריב מחוסר זמן בחוץ פגון או"ב דה"ז תעשה ואין בו פרת (וחכ"א דכל שאין
ב"כ אין בו ל"ת) ונפק"ל שם קי"ד מקרא דלא תעשון כו' או מקרא דלא תוכל לזבוח
את הפסח באח' כו' ע"ש (והיינו למאי דמפרש רבה התם דהא דאמר ר' שמעון דהזבוח
הפסח בבמת יחיד בשעת איסור הבמות שהוא בל"ת כו' דבשעת איסור הבמות לאחרני
נמי קאמר רק דמייירי קודם חצות דהו"ל מחוסר זמן ולכן אינו בכרת רק בל"ת ע"ש
אבל למסקנא שם דבשעת היתר הבמות לאחרני קאמר רק דלגבי פסח הו"ל איסור במה
ע"ש א"כ אין לנו למנות לאו זה במנין הל"ת פנין שאינו נוהג לדורות לאחר שצאסרו
הבמות לעולם וכמ"ש ברמב"ם ז"ל בשורש ג' להלן שאין ראוי למנות המצות שאינן
נוהגין לדורות ע"ש: וא"ש בהכי דרק לר"ש לשיטתו דס"ל עכ"פ דמחוסר זמן בל"ת אי

מקרא דלא תוכל לזכות את הפסח כו' או למסקנא הנ"ל הרי ע"כ לפ"ז צ"ל דנפקא לר"ש מחוסר זמן בחוץ מקרא קמא דלא תעשונו הנ"ל ונפיר יש למנות לאו זה לדידיה במנין הל"ת וכמ"ש ומשא"כ לר' יהודה אע"ג דמסיק בפסחים צ"א דס"ל נמי בהך ל"ת דהזבח הפסח בבמת יחיד כר"ש פדאי' התם דתרת"י ש"מ ע"ש אפ"ה י"ל דלדידיה לאנכנס לאו זה דלא תוכל לזכות את הפסח במנין הל"ת פלל דאי מהא דהזבח הפסח בבמת יחיד הרי נדאי נראה דעד פאן לא הוצרך לומר ההם אליבא דר"י דתרת"י ש"מ רק להמסקנא דנבחים הנ"ל דבשעת היתר הבמות מייירי וכמ"ש דאי לרבה דמוק"ל בשעת איסור במות וקודם חצות וכמ"ש הרי נדאי דלדידיה לא הוצרך לדחוק פלל בפסחים שם אליבא דר"י ולומר דתרת"י ש"מ.

שהרי בפשוטו נראה יותר דר"י ס"ל פתכמים דר"ש בנבחים שם דכל שאין בו פרת אינו בל"ת וכמ"ש ונלא ס"ל באמת כר"ש בזה פלל וע"כ נראה דצ"ל דהא דמסיק בפסחים שם לר"י דתרת"י ש"מ דאינו אלא להמסקנא דנבחים הנ"ל דבשעת היתר הבמות קאמר ר"ש וכמ"ש.

ומשום דבהא לא מצינו שום פלוגתא בהדיא עליה דר"ש פלל להכי דחק הש"ס לומר דגם ר"י ס"ל באמת כר"ש בהא רק דתרת"י ש"מ וכמ"ש: (ואמנם רש"י ז"ל בפסחים שם לא פי' פן רק הביא אוקימתא דרבה הנ"ל שם וצ"ע באמת דנדאי נראה דהך סוגיא דפסחים לא אתיא רק להמסקנא דנבחים הנ"ל וכמ"ש.

ומצאתי להגאון בעל או"ח ז"ל שפכת לתמוה בזה על רש"י ז"ל וכו' ליישב בדחוקים ע"ש) וע' בסוגיא דנבחים קי"ז דר"י גופיה קאמר דבבמת יחיד לא היה מקריב עליה אלא עולה ושלמים ע"ש.

וע"כ דממעט פסח בבמת יחיד מקרא דר"ש הנ"ל ומשו"ה הוצרך לומר לדידיה דתרת"י ש"מ (וע' בתוספתא פי"ג דנבחים דנראה שיש שם ט"ס בד' ר"ש בזה ובמקום שכתוב שם השוחט הפסח על היחיד והעלה בחוץ כו' צ"ל השוחט הפסח בבמת יחיד והעלה בשעת איסור כו' ומש"ש בשעת היתר מותר כו' יכול אף בשאר ימות השנה כו' צ"ע ואי מפרשינו דשעת היתר היינו קודם חצות א"כ י"ל דשאר ימות השנה היינו פירושא דשעת היתר דהיינו קודם חצות אבל אי מפרשינו דשעת היתר היינו זמן היתר במה ממש.

וא"כ שעת איסור דהתם ע"כ בקודם חצות מייירי וא"כ שוב אין לפרש התם הך סיפא דכחול בשאר ימות השנה ע"ש וצ"ע) וכיון דלא אתי קרא לר"י אלא על שעת היתר הבמות א"כ נדאי דאין למנותו במנין הלאוין וכמ"ש וכן הלאו דאין שוחטין הפסח על היחיד דנפק"ל נמי לר"י מהך קרא הנ"ל אפ"ש דאין ראוי למנותו ג"כ לר"י דהו"ל פלאו שבבבלות דעיקר קרא אתי באמת להשוחט בבמת יחיד וכדר"ש: וא"כ אין למנות לאו דשחיטת פסח ביחיד פלל דהו"ל אגל שבבבלות (וע' בד' הרמב"ם ז"ל בזה בשורש תשיעי ודו"ק) ולא לאו דשוחט פסח בבמת יחיד דאין נוהג לדורות וכמ"ש וא"ש דלר"י לא נכנס לאו זה במנין פלל אבל לר"ש נדאי דלדידיה יש לחשוב עכ"פ לאו דמחוסר זמן בחוץ וכמ"ש בעז"ה) וע' ברמב"ם פ"א מהל' קרבן פסח הל' ג' שהביא לאו זה דלא תוכל לזכות את הפסח לשוחט הפסח בבמת יחיד בשעת היתר במות וע"ש בכ"מ (שכ' משום

דר' יהודה נמי ס"ל כר"ש בְּהָא וּכְמ"ש וע"כ דמוק"ל נְמִי לְסוּגְיָא דְפְסָחִים הֵנָּה"ל דא' אַלִּיבָא דר"י דְתַרְתֵּי ש"מ.

פְּהַמְסָקְנָא דְזַבְחִים הֵנָּה"ל וּכְמ"ש"ל) וּמְשׁו"ה לֹא מְנָה הֶרְמֵב"ם ז"ל ל"ל"ת זוּ בְּמַגְנֵן הֶלְאֵנוּן לְפִי שְׂאִינוּ נוֹהֵג לְדוֹרוֹת וּכְמ"ש"ל וּכ"כ הֶגְאֹן בְּעַל פֶּר"ד ז"ל בִּפ' רָאָה ע"ש. וּמ"ש הֶגְאֹן בְּעַל מַעֲיֵן הֶחֱכְמָה ז"ל בִּפ' רָאָה שָׁם לִינִישָׁב ד' הֶחֱיִינוּהוּ ז"ל שְׁהַכְנִיסָה בְּמַגְנֵן מִשׁוּם דְנ"מ גַּם בְּזוֹה"ז דְהַשׁוֹחֵט בְּחוּץ פְּטוֹר לְכו"ע כְּמ"ש הַתּוֹס' בְּזַבְחִים נ"ט ע"ש וּכ' דְהֶרְמֵב"ם ז"ל לְטַעֲמִי דְבִפִּי"ט מַה' מַעַה"ק כ' דְהַשׁוֹחֵט בְּחוּץ בְּזוֹה"ז חֲזִיב ע"ש וְא"כ אֵין נ"מ בְּזוֹה"ז גְּבִי פֶסַח ג"כ וע"ש בְּמַעַה"ח בְּזוֹה"ז וְצ"ע בְּמֵאֵי דְפִשְׁטָא לִיָּה הֵכִי בְד' הֶרְמֵב"ם ז"ל וְהָרִי בַה' ט"ו כ"ש מִי שְׁשַׁחֵט קִדְשִׁים וְהַעֲלֶה בְּזוֹה"ז חֲזִיב כו' וּמְסִיק הֶגְאֹן בְּעַל מִש"ל ז"ל שָׁם דְדוֹקָא קְאָמַר הֵתָם דְהַשׁוֹחֵט וּמַעֲלָה פְּאָחַד אָבָל אֲשַׁחֲיטָה לְחוּד פְּטוֹר ע"ש וְא"כ מִשְׁמַע דְס"ל ג"כ כְּד' הַתּוֹס' הֵנָּה"ל וְצ"ע: אֲלֵא דְבִאָמַת מִמ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל בִּפ' מַה"ל בְּכוֹרוֹת ה"ב דְלִכְּן אָסְרוּ לְעִשׂוֹר בְּזוֹה"ז שְׁלֵא יֵאכְלֶהוּ תָמִים וְיָבֵא לִיָּדֵי אִיסוֹר פֶּרֶת לְשַׁחוּט קִדְשִׁים בְּחוּץ ע"ש מְבִנְיָא לְהִדְיָא דְלֵא ס"ל לְהֶרְמֵב"ם כְּד' הַתּוֹס' דְזַבְחִים הֵנָּה"ל אֲלֵא דְגַם בְּשׁוֹחֵט לְבַד בְּזוֹה"ז חֲזִיב פֶּרֶת וְדֵלֵא כְּהַמְש"ל הֵנָּה"ל וְצ"ע וע' רִש"י בְּכוֹרוֹת ל"ו ד"ה הֵכִי הִשְׁתָּא שְׁכ' ג"כ דְשׁוֹחֵט קִדְשִׁים בְּחוּץ בְּכָרֶת ע"ש וּמִשְׁמַע דְאַיִרִי בְּזוֹה"ז פֶּהָה עֲנֹבְדָא דְר' אֲשִׁי הֵתָם (וּמְוָרְחָה ג"כ קֶצֶת בִּש"ס הֵתָם מְדַהֲוָרְחָה לֹמַר מִשׁוּם דְהֵתָם יָדַע דְמוּם הוּא כו' וְלֵא קְאָמַר בְּפִשְׁטוֹת דְבְּזוֹה"ז הו"ל אִיסוֹר קִדְשִׁים בְּחוּץ כְּמוּ מְמוֹן פֶּהָה ש"מ דְגַם בְּזוֹה"ז חֲזִיב פֶּרֶת בְּשׁוֹחֵט בְּחוּץ וְלֵא דְמִי לְמָמוֹן פֶּהָה דְבָלָאוּ וּכְמ"ש רִש"י וּמֵאֵי דְאָמַר הֵתָם קִדְשִׁים בְּחוּץ לֵא אָכִיל נְרָא' דְלָאוּ דוֹקָא נְקֻט אָכִיל וְר"ל לֵא שְׁחִיט וּכְמ"ש רִש"י הַנּוֹז'): וְאֵין לְפָרֵשׁ דְמִשׁוּם אוֹכֵל קִדְשִׁים בְּטוֹמְאָה קְאָמַר דְהוּא בְּכָרֶת.

וּכְמ"ש בְּמֶרְדְּכִי סוּף יְבָמוֹת דְבְּכוֹר הֵם שְׁשַׁחֲטוּ וְאָכְלוּ בְּזוֹה"ז חֲזִיב ב' פְּרִיָּתוֹת א' מִשׁוּם שׁוֹחֵט בְּחוּץ (וְדֵלֵא פְּהַתּוֹס' הֵנָּה"ל) וְא' מִשׁוּם אוֹכֵל קִדְשִׁים בְּטוֹמְאָה ע"ש דְבִאָמַת הוּא תְּמוּהָ שְׁהָרִי פִינּוֹן דְהַבְּשָׁר וְדֵאֵי אָסוֹר עַכ"פ גַּם לְטְהוֹרִין דְאַפִּי שְׁחִטוּ וְזָרַק דְמוֹ בְּפִנֵּי הַבַּיִת וְנִשְׂאָר בְּשָׂרוֹ קִיָּים לְאַחַר שְׁחַרְבַּת הַבַּיִת קִי"ל דְאָסוֹר בְּאַכִּילָה פְּדֵאֵי בְּזַבְחִים ס' וּבְכ"ד וּכ"ש פְּשַׁחֲטוּ בְּזוֹה"ז וְכִינּוֹן דְאַיִנוּ נִיָּתֵר לְטְהוֹרִין קִי"ל דְאַיִן חֲזִיבִים עָלָיו מִשׁוּם טוֹמְאָה כְּדֵא' בְּמַנְחָוֹת כ"ה ע"ש וְצ"ע: וּמִיָּהוּ הָא דְלֵא הֵבִיא הֶרְמֵב"ם בְּחִיבּוֹרוֹ וְלֵא בְּס' הַמְצוֹת לְלָאוּ דְזוֹבַח בְּעַל מוּם בְּבַמ' יָחִיד דְמִיָּתִי לִיָּה בְּכּוֹרוֹ' י"ד מְקָרָא דְלֵא הַזְבַּח שׁו"ש אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם (וּבִתְמוּרָה ז' מְקָרָא דְלֵא תִקְרִיבוּ ע"ש) אֵינוּ מִשׁוּם שְׁלָאוּ זֶה אֵין נוֹהֵג לְדוֹרוֹת פְּלָל וּכְמ"ש (וּבִאָמַת נ"ל דְנ"מ לְדוֹרוֹת ג"כ לְמֵאֵי דְקִי"ל בְּזַבְחִים קִי"ב דְהַמְקָרִיב בְּעַל מוּם בְּחוּץ פְּטוֹר שְׂאִין רָאוּי לְפָנִים ע"ש וְח"כ נ"מ דַּעַכ"פ חֲזִיב בְּזוֹה"ז מִשׁוּם לָאו דְזוֹבַח בְּעַל מוּם בְּכָמָה וְע' בְּכוֹרוֹת י"ד שָׁם בְּרִש"י ד"ה וּמוֹקִי וְדו"ק וְצ"ע) אֲלֵא דְבִאָמַת הֶרְמֵב"ם ז"ל עֲצָמוֹ מוֹק"ל לְלָאוּ דְלֵא תִזְבַּח הֵנָּה"ל בְּבַעַל מוּם עוֹבֵר וּבְפָנִים וּכְמ"ש בִּפ' א' מַה' אִיסוֹ"מ ה"ה וּבְמַגְנֵן הַמְצוֹת ל"ת צ"ה ע"ש: וְעַכ"פ בְּקוֹשְׁיַת הֶרְמֵב"ן ז"ל הֵנָּה"ל אַלִּיבָא דְר"ש גְּבִי ל"ת דְחַמְצֵן י"ל שְׁפִיר דְלֶר"ש לְשִׁיטָתוֹ אֲשַׁפְּחִינוּ לְדִידְיָה שְׁנֵי לְאוֹנָן אַחֲרִים לְהַשְׁלִים הַמַּגְנֵן וּכְמ"ש בְּעוֹז"ה (וּכְעֵין זֶה כ' הָרַב הַג' בְּעַהמ"ח מַחְשָׁבֶת מִשְׁהָה ז"ל לִינִישָׁב קוֹשְׁיַת הֶרְמֵב"ן ז"ל אַלִּיבָא דְר' יִשְׁמַעְאֵל בְּרִישׁ סוּטָה ד' ג' ע"ש וּכְבָר הַקְדִּימוּ בְּזוֹה"ז הֶגְאֹן מו"ה דוֹד אוֹפְנֵהִיָּים ז"ל בְּהַקְדָּמָה לִיָּדֵי מִשְׁהָה בְּמַד"ר ע"ש וּכ"כ הֶגְאֹן בְּעַל מַעַה"ח ז"ל בִּפ' נִשְׂאָ בְּזוֹה"ז וּכְבָר דְחָה זֶה הֶגְאֹן בְּעַל שִׁיבַת צִיּוֹן ז"ל ס' ל"ד עַפ"ד הֶרְמֵב"ן

ז"ל בְּשׁוֹרֵשׁ ט' בְּזָה וְכִמוֹ שֶׁהָעִיר ג"כ קָצַת בְּזָה הַה"ג בַּעֲהַמ"ח מִחֻשְׁבֵּת מִשָּׁה ז"ל שֵׁם וְעֵינָן בְּרַמְבַּ"ם שׁוֹרֵשׁ י' בְּכֶם הַמְּכִילְתָּא בְּזָה וצ"ע): וּבְעֵיקָר הַסּוּגְיָא שֶׁהִבִּיא הַרְמַבְּ"ן ז"ל בְּשׁוֹרֵשׁ א' הַנ"ל מִשְׁלֵהֵי מַכּוֹת דְּדָרַשׁ ר"ש תַּרְנ"ג מְצוֹת כּו' עַד אֲנָכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ מִפִּי הַגְּבוּרָה שְׁמַעְנוּ ע"ש.

נ"ל לְבָאָר בַּעֲזוֹ"ה דַּמַּש"ש בְּרִיב"ן ז"ל אֵהָא דְאֲנָכִי וְלֹא יִהְיֶה כּו' דַּנְּפַק"ל הָא בְּמְכִילְתָּא מְקַרָּא דְאַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי ע"ש דְּבְמְכִילְתָּא שְׁלַפְנִינוּ בַּפ' יִתְרוֹ סו"פ ד' לֹא נִמְצָא שֵׁם הַדָּ קָרָא כָּלָל וְלֹא מִיִּתִּי לָהּ הֵתָם רַק בַּפ' ז' אֵהָא דְזִכּוֹר וְשִׁמּוֹר בַּד"א ע"ש: אֲמָנָם בְּעֵיקָר ד' הַמְּכִילְתָּא דְסו"פ ד' הַנ"ל (דְּמִיִּתִּי לָהּ רַש"י ז"ל בַּפ' יִתְרוֹ) דֹּא אֶקְרָא דְוַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דְמִלְמַד שֹׁא הַקַּב"ה עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת בְּדִיבּוּר א' כּו' א"כ מַת"ל אֲנָכִי וְלֹא יִהְיֶה שְׁחֹזַר וּפִירֵשׁ כָּל דִּיבּוּר בַּפ"ע ע"ש שֶׁהוּא תְּמוּהָ מְאֹד בְּאַמַּת דְּמֵאֵי קִשְׂיָא לִיָּה בְּהָא דְקִאָמַר א"כ מַת"ל אֲנָכִי כּו' וְע' בְּמָה שֶׁהֶאָרִיכוּ בְּזָה בְּרֵא"ם וּבְגוּר אַרְי' וּבְצַד"ל ז"ל וְכָל דְּבָרֵיהֶם דְּחֻקִּים מְאֹד (וְע"ש בְּאַבְנֵן עֲזָרָא ז"ל) אֹוְלָם לַעֲנִיד טס"ה בְּאַמַּת וצ"ל בְּמְכִילְתָּא שֵׁם כַּמ"ש בִּיִּלְקוּט תַּהֲלִים ס"ב דַּנְּפַק"ל הֵתָם בְּאַמַּת מֵהַדָּ קָרָא דְאַחַת דְּבַר וְכו' דְּכָל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת נֶאֱמָרוּ בְּדִיבּוּר א' ע"ש וְגַם שֵׁם תְּמוּהָ דֹא"כ מֵאֵי הָאֵי דְמִסִּיִּים בְּקָרָא דְשְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי לְכֹן נ"ל דְּבְמְכִילְתָּא הַנ"ל צ"ל בְּאַמַּת אֶקְרָא דְוַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים כּו' מְלַמֵּד שְׁכָל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּדִיבּוּר א' א"כ מַת"ל אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי (דְּמַשְׁמַע דְּרַק שְׁתִּים בְּלַבַּד שְׁמַעְנוּ מֵהַקַּב"ה וְהֵלֵא מְקַרָּא דְּכָל הַדְּבָרִים כּו' מַשְׁמַע דְּכָל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים א' הַקַּב"ה בְּעֲצָמוֹ וְכַמ"ש) מְלַמֵּד שְׁאֲחַר שְׁאָמַר הַקַּב"ה עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים בְּדִיבּוּר א' חֹזַר וּפִירֵשׁ אֲנָכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ דִּיבּוּר דִּיבּוּר בַּפ"ע כַּצ"ל בְּמְכִילְתָּא הַנ"ל לְוִיכְלוּמַר דְּהַשְׁתָּא מוֹקְמִינָן שְׁפִיר לְדָרְשָׁא דְקִרְאֵי הַנ"ל דְאַחַת דִּיבּוּר אֱלֹהִים ר"ל כָּל הָעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים בְּדִיבּוּר אֶחָד (וְכַדַּנְּפַק"ל מְקַרָּא דְכָל הַדְּבָרִים כּו' הַנ"ל) וְשְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי ר"ל אֲנָכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ שְׁחֹזַר הַקַּב"ה וּפִירֵשׁ רַק שְׁתֵּי דְבָרוֹת הִלְלוּ בַּפְּנֵי עֲצָמוֹ וְהַשְׁאָר פִּירְשׁוּן מִשָּׁה רַבַּע"ה וַא"ש ד' הַמְּכִילְתָּא הַנ"ל: אֲבָל מ"מ ד' הַש"ס דְּמַכּוֹת הַנ"ל נִרְאָה דְלֹא ס"ל כָּלָל כְּהַמְּכִילְתָּא הַנ"ל דְּד' הַמְּכִילְתָּא לְגִי' הַנ"ל נִרְאָה דְלֹא אֲזָלָא רַק כְּרַבְּנָן דְרִיב"ל בְּמִדְרַשׁ שֶׁה"ש אֶקְרָא דִּישְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת (שֶׁהוּבָא בַּד' הַרְמַבְּ"ן ז"ל לְהֵלֶן) דְאֶמְרֵי דְכָל הַדְּבָרוֹת שְׁמַעוּ מֵהַקַּב"ה כּו' אֲבָל לְרִיב"ל שֵׁם דֹּא דְרַק שְׁתֵּי דְבָרוֹת שְׁמַעוּ מֵהַקַּב"ה כּו' ע"ש דְּהַסּוּגְיָא דְמַכּוֹת הַנּו' נִרְאָה דְאֲזָלָא כְּפֹתֵי' (וְכַמ"ש הַרְמַבְּ"ן וְע"ש בַּמַּג"א) פְּשׁוּט לְכַאוּרָה דְלֹא ס"ל כָּלָל דְּכָל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת נֶאֱמָרוּ בְּדִיבּוּר אֶחָד (דְּדוֹחַק לְזַמַּר דְלֹא קָאֵי רַק עַל מַה שְׁחֹזַר וּפִירֵשׁ בַּפ"ע): וְע"כ נ"ל דְּהַסּוּגְיָא דְמַכּוֹת הַנּו' אֲתִיָּא כְּהַדָּ סוּגְיָא דְמַעֲנִית ה' דְגָרְסִי הֵתָם אֶקְרָא דְכִי שְׁתִּים רְעוֹת עֲשָׂה כּו' אַחַת הִיא שְׁשִׁקוּלָה כְּשְׁתִּים וּמֵאֵי נִיְהוּ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים ע"ש וּפִירֵשׁ"י שֵׁם דְּשְׁתִּים הֵיִינוּ כְּשִׁים וְקִדְרִים שְׁעוּבְדִין לְאֵשׁ וְלַמִּים כַּדֹּא הֵתָם ע"ש וְהוּא תְּמוּהָ מְאֹד בַּפ' ד' הַש"ס הַנ"ל דְּמֵאֵי אַחַת הִיא שְׁשִׁקוּלָה כְּשְׁתִּים וְלָמָּה נִקַּט הֵנִי בְּלַבַּד (וְע"ש בְּרַש"א ז"ל שְׁדַחַק מְאֹד) אֲבָל בְּאַמַּת לַעֲנִיד נְדָאֵי דַטס"ה שֵׁם בַּגַּמ' וצ"ל כְּפִדְאִיתָא בִּיִּלְקוּט יְרִמְיָה ב' אֵהָא קָרָא דְכִי שְׁתִּים כּו' דְאַחַת הִיא שְׁשִׁקוּלָה כְּשְׁתִּים וּמֵאֵי נִיְהוּ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים דְאָמַר מֵר אֲנָכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ בְּדִיבּוּר אֶחָד נֶאֱמָרוּ כּו' ע"ש וְכַצ"ל גַּם בַּש"ס הַנ"ל בְּלֹא סִפְק וְנִרְאָה דְקָאֵי הֵתָם ג"כ אֵהָא קָרָא דְאַחַת דְּבַר אֱלֹהִים וְהֵיִינוּ דְקִאָמַר אַחַת הִיא כְּלוּמַר שְׁבְּדִיבּוּר א' נֶאֱמָרוּ וְשְׁקוּלָה כְּשְׁתִּים.

דשתיים זו שמענו. אנכי ולא יהיה וכמ"ש וכ"ה להקדיא בשמות רבה פ' מ"ב דריב"ל א' דשתי הדברות לבד אנכי ולא יהי אמרו הקב"ה לישראל מפיו כו' (ואזיל לטעמיה במדרש שה"ש הנ"ל וכמ"ש) הוא שהקב"ה אמר לירמיה כי שתיים רעות כו' באנכי ולא יהיה לה ע"ש וא"ש דהיינו דכתיב בתריה בקרא דירמיה הנ"ל אותי עזבו כו' ועברו על אנכי כו' לחצוב להם כו' ועברו על לא יהיה לה וכמ"ש דכי שתיים קאי על שתי דברות אלו ובהכי א"ש בפשיטות מ"ש הריב"ן ו"ל הנז' אהא דאנכי ולא יהי מפה"ג כו' מקרא דא' דבר כו' שהוא עפ"ד הילקוט דתהלים ודירמי' וכמ"ש: ובזה מיןש"ב ג"כ מ"ש במג"א במ"ע הראשונה בשם הזוהר הרקיע ו"ל להקריח דאנכי אינו בכלל המ"ע וכד' הבה"ג ו"ל.

מדא' בהוריות ח' איזוהי מצנה שנאמרה בתחילה הוי אמר זו עבודת פוכבים והיינו מלא יהיה לה וכמ"ש רש"י ו"ל ומדקרי ליה הש"ס ללא יהיה לה מצנה שנאמרה בתחילה ש"מ דאנכי אינו בכלל המצות כלל דאל"כ הרי אנכי קדמה ואיך קרי ללא יהיה לה מצנה שנאמרה בתחילה פ"ש (ומש"ש במג"א ליישב ע"פ מש"ש רש"י אנכי ולא יהיה ע"ש).

כבר כ' פן הגאון בעל זוה"ר ו"ל בעצמו בתשב"ץ ח"א סי' קל"ט ע"ש באנרף) אבל למ"ש להג"י בש"ס דתענית הנ"ל א"ש בפשיטות שהרי באמת אנכי ולא יהיה לה בדיבור אחד נאמרו וא"כ לא היה שום הקדמה כלל בזה לאנכי על לא יהיה לה ושפיר קרי ליה הש"ס גם ללא יהיה מצנה שנאמרה בתחילה ופשוט שלזה נתפונן גם רש"י ו"ל שם שכ' דמצנה שנאמרה בתחילה אנכי ולא יהיה וכמ"ש וא"ש: ובאמת לפי הג"י בש"ס דתענית עפ"ד הילקוט הנ"ל שכתבנו יש להקריח יותר דאנכי הו"ל מ"ע בפ"ע וכד' הרמב"ם ו"ל בזה דאמת היא ששקולה פשתיים ודאי דשייך שפיר על מ"ע ול"ת דאנכי ולא יהיה שנאמרו מפי הגבורה בדיבור א' ששתייהן באו להזהיר על דבר א' להאמין בה' ולא בזולתו ולמ"ש הרמב"ן ו"ל לד' הבה"ג ו"ל דשתי המצות ששמענו מפי הגבורה הם לא יהיה ולא תשתחוו ע"ש הרי שתי ל"ת הללו נפרדות הן באמת ואין שייך כלל לכוללן בשם אחד וצ"ע ולמ"ש ג"כ דאנכי ולא יהיה לה בדיבור אחד נאמרו א"ש ג"כ פל מה שיקשו על הרמב"ם ו"ל בזה במה שמנה לאנכי מ"ע בפ"ע ומנכר באמת פדעתו ו"ל בזה וכמ"ש ודו"ק: (ונ"ל לרמז ג"כ בזה בראש התורה ובסופה דב' דבראשית דהוא ב' רבתי ע"פ המסורה רומז לב' ראשית שיש בתורה והם העשה דאנכי ה' אלהיך והל"ת דלא יהיה לה שהם ראשית לכל המ"ע והנ"ת שבתורה (וע' בח"א ברש"א ו"ל סוף מכות בזה) והם נרמזים בא"ל שבסוף תיבה ישראל ל שבסוף התורה דא' רמז לאנכי והל' ללא יהיה לה שהם כולל ל"ת העשה והל"ת שבתורה וכמ"ש והאותיות תרי"א שבתבת בראשית רומז לתרי"א מצות ששמענו מפי משה רבע"ה.

(לבד שני המצות ששמענו מפי הקב"ה בעצמו. שהם נרמזים בהב' דבראשית ולכן הוא גדול יותר כמ"ש) והש' דבראשית אולי רומז לשבעה מצות דרבנן פנודע וכן בסוף התורה דסופי התיבות דעש"ה מש"ה לעינ"י עם תיבות "כל ישראל" הוא בגמטריא תרי"א רומז לתרי"א מצות מלבד הב' מצות הנרמזים בא"ל דישרא"ל וכמ"ש בעז"ה]: ואמנם בעיקר הקושא דפריה הש"ס תורה תרי"א הוי צ"ע לכאורה שהרי באמת בפרטן אי אמה מוצא אלא תרי"א מצות לבד רק דעליהם נתוספו ונאמרו בתורה שני

לאונן כולליו ומחזיקי הגדר והמנגן דתרי"א מצות לבד והם השני לאונן דלא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה כו' ולא תגרעו ממנו (שנאמרו בפ' ואתחננו בלשון רבים ונשנו בפ' ראה בלשון יחיד לא תוסף עליו ולח תגרע ממנו ויבואר להלן א"ה).

ונראה פשוט דעיקרון לא באו אלא להזהיר שלא להוסיף איזה מצוה חדשה על תרי"א מצות שבתורה ושלא לגרוע ממנגן תרי"א מצות (וכמש"ש בפסיקתא דר' טוביה וברמב"ן ו"ל בפ' החומש).

בפ' ואתחננו שהבדלה מצוה חדשה מלבד עובר בלאו זה דלא תוסיפו ע"ש) וכן נראה מד' הרמב"ם ו"ל במנגן המצות שבראש חיבורו שכ' בל"ת שי"ג ושי"ד שלא להוסיף ושלא לגרוע מכל מצות התורה ע"ש ש [וכ"כ בפתיחתו למנגן המצות שעל סדר ההלכות ונ"ל ועל מה הנהירה התורה לא תוסף עליו ולא תגרע שלא יהא נביא רשאי לחדש ולומר שהקב"ה צוה במצוה זו להוסיף למצוה התורה או לחסר מתרי"ג מצות ע"ש] וא"כ הרי א"ש בפשוטו הך קרא דתורה צוה כו' שהרי באמת כל המצות גם עם אנכי ולא יהיה לך אינם אלא תרי"א לבד.

רק ששני לאונן הללו מחזיקין הגדר של תרי"א הם וכמ"ש: ואולם נ"ל דיש לבאר באמת דלמה נאמרו שני לאונן הללו בפ' ואתחננו בלשון רבים ולמה חזרו ונשנו עוד בפ' ראה רק בלשון יחיד וכמ"ש ולכן נראה דתרונוייהו צריכי ותרנוייהו איתנוייהו באמת דבפ' ואתחננו שנאמרו בלשון רבים ודאי דקאי על המוסיפין איזה מצוה חדשה בתורה יותר על תרי"א שזה לא שייך כלל רק על ב"ד הגדול שרצו לחדש איזה מצוה על כל ישראל או לגרוע ולעקור איזה מצוה מתרי"א מצות מישראל שעל זה נאמר לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה כו' ולא תגרעו כו' בלשון רבים דעל ב"ד הגדול בלבד שייכי האזהרות הללו וכמ"ש אבל בפ' ראה שחזרו ונשנו רק בלשון יחיד בלבד ודאי דלא קאי רק על כל יחיד שרוצה להוסיף באיזה מצוה עצמה על מנינה המפורש בתורה או הנודע לנו בקבלה בתורה שבעל פה כגון המוסיף על ברפת פהגים יותר על הברכות המפורשים בתורה או חמשה מינין בלולב או חמשה טוטפות יותר על המקובל אצלנו בתורה שבע"פ שעל זה נאמר גם לכל יחיד בפ' ראה שם את כל הדבר כו' לא תוסף עליו ולא תגרע כו' והיינו דבספרי שם לא הובאה דרשה זו דנפק"ל מלא תוסף ומלא תגרע להניחנין במתן א' כו' ולמוסיף בלולב ובציצית ובברפת פהגים.

רק בפ' ראה לבד ולא בפ' ואתחננו כלל (ואף שברש"י נזכרה דרשה זו גם בפ' ואתחננו (וכן בש"ס דר"ה כ"ח וברמב"ם פי"ד מהנ' תפלה הי"ב מיימי לה להך דרשה דהספרי הנ"ל אקראי דכ' ואתחננו ע"ש ואולי אשגרתא דלישנא הוא ועיקרא דמילתא סמיה בזה על הני קראי דפ' ראה הנ"ל או דצ"ל באמת בש"ס וברמב"ם ה"תם).

ת"ל לא תוסף עליו וכמו דאיתא בספרי הנ"ל (וכ"ה בס' אורחות חיים ע"ש) ושם נפק"ל למוסיף בברפת פהגים מכל הדבר דאפי' דיבור ע"ש (וע' ברמב"ם ו"ל שם שכ' דאפי' בלחש אסור להוסיף וכ"ה באורחות חיים שם ולא הובא דין זה בטוש"ע ס' קכ"ח ס"ק כ"ז) ואולי מצא זאת באיזה מקום וי"ל דנפק"ל מכל הדבר דאף כל דיבור אסור וצ"ע) והא דנקט לקרא דיוסף עליכם אולי לפי שנופל על לשון המקרא דלא תוסף וצ"ע) ומש"ש רש"י למוסיף בתפילין ליהא בספרי כלל רק בסנהדרין פ"ח גפי' זקן ממרא ע"ש

וצ"ע וע' ברמב"ם פ"ב מהל' ממרים ה"ט ששהביא שם ג"כ מקרא דפ' ראה הנ"ל ולמ"ש צ"ע דאף דאיירי התם במוסיף במצנה עצמה אבל הרי מוק"ל התם פגון בשר עוף בקלב ע"ש וזה אין שינוי פלל ליחיד רק לב"ד הגדול בלבד וכמש"ש להדיא וצ"ע (ולמ"ש הרמב"ם בהקדמתו הנ"ל דקאי על הנביא כו' וא"ש קצת בזה) (ושוב מצאתי בעז"ה להג"א ו"ל בפ' ראה שכ' פן דלא תוסף פ"י להוסיף על גוף המצנה כמו בציצית כו' ומ"ש בפ' נאמתחנן לא תוסיפו כו' דרשו שלא יוסיפו על תרני"ג מצות כו' ע"ש ובאמת דיוקי דקראי מוכח פן דשינה הכ' מלשון רבים ללשון יחיד וכמש"ל ומינש"ב ג"כ מה שכ' בזה הגאון מו"ה אברהם יונה ז"ל יעניין בהגהותיו היקרות דלמה לא הביא הרמב"ם ז"ל וכל מוני המצות לשני לאנן הקלו דבל תוסיף ובל תגרע רק מקראי דפ' ראה לבד ולא הביאו מהקודם מפ' נאמתחנן ג"כ וכמ"ש וענין במעין התכמה בפ' ראה ג"כ בזה וצ"ע (ומש"ש ליישב בזה דחוק קצת יעו"ש) ולמ"ש א"ש בעז"ה דהרי גם בספרי לא הובאה דרשה זו רק בפ' ראה וכמ"ש והיינו משום דהרמב"ם ז"ל ומוני המצות הביאו הלאנן האלו גם למוסיף וגורע במצנה עצמה על הכתוב או על המקובל והביאו שם מהא דא' פשנתת עברת על כל תוסיף גבי מתן א' ע"ש.

וא"ש ששהביאו כל זה מקראי דפ' ראה לבד דכתיב בלשון יחיד וכמ"ש ועכ"פ על מוני המצות לק"מ בזה שהם הביאו זאת מהספרי והספרי מסמיך לה באמת רק אקראי דפ' ראה הנ"ל וא"ש וא"כ אף דשני לאנן שבפ' נאמתחנן הם רק מחזיקי הגדר דתרי"א מצות וכמ"ש אף מ"מ אחר דשני לאנן הקלו ששננו בפ' ראה הם כשני לאנן בפני עצמן.

והם לשמור לעשות את כל מצות התורה. כפי הכתוב והמקובל בהם ושללא להוסיף ע"ד המקובל בפירושים ושללא לגרוע מהם ודאי דשפיר שינוי למנותן בפ"ע ג"כ וא"ש: וראיתי להעיר ע"ד הט"ס שיש במנין המצות להרמב"ם בפתיחתו לה' לולב שכ' במצוה ג' שם ליטול לולב במקדש כל שבועת ימי החג שהיא תמוה.

שללא הזכיר פלל להעיקר מצות לולב ביום ראשון בכל מקום ובכל זמן ולכן נראה פשוט דהוא חסרון בדפוס וצ"ל ליטול הלולב ביום הראשון של חג בכל מקום ובכ"ז ובמקדש בכל שבועת ימי החג כצ"ל והוא מבואר שם בפ"ז הי"ג וע' בס' המצות מצנה קס"ט).

(ומה שלא מנו לשתי מצות מצות ולקחתם ביום הראשון בגבולין ומצות ושמתם כו' שבועת ימים במקדש אפשר דמצות יום הראשון ודאי אין ראוי למנותו רק לאחד שנוהג בכ"מ וגם במקדש ושוב אין למנות גם יתר הימים למ"ע בפ"ע במקדש ש המצות לא ירבו מספרם במספר הימים וכמ"ש בשורש י"ג וא"ש): בל"ת ע"ג כ' הרמב"ם ז"ל ונ"ל ויש חילוק כו' שתוי יין אי אפשר להפנס מבין האולם ולמזרח עם כל ההיכל ואם עבר ונכנס חייב מיתה בידי שמים כו' עכ"ל וט"ס"ה דהרי על הפניסה לבד ודאי דאינו חייב מיתה פלל ואינו אלא בארבעים וענין בחיבורו פ"א מהל' ביאת מקדש הט"ו ובהשגה שם ובכ"מ רפ"א שם וצ"ע ועכ"פ פשוט דיש פאן חסרון הנזכר בזה וצ"ל כמו שהעתיק הרמב"ן ז"ל שם לד' רבינו הקלו דשתוי יין אין להם להפנס מבין האולם ולמזבח עם ההיכל ואם נכנס לוקה ואם עבד והוא שתוי יין חייב מיתה ביד"ש כו' כצ"ל (ובס' סדר המצות להרב הג' מוהר"ר יוסף נ"י מווארשא ראיתי בזה שהגיה רק דאם עבד חייב ובמחכ"ת לא נזכר פלל לפי הגהתו דין הנכנס בלא עבודה ולכן צ"ל כמ"ש בעז"ה) ובדין

זו פתב אחי הרב המאוה"ג מו"ה שלמה הפהן נ"י לנישב מה שתמהו בזה על ד' הרמב"ם ז"ל בחיבורו רפ"א הנ"ל שכתב דשיפור משאר משפרין שעבד לוקה ע"ש ונראה לכאורה דהוא כר"י בכריתות י"ג וע"ז הרבו לתמוה עליו בשו"ת הרשב"א ז"ל ובכ"מ שם באורף בזה דכיון דפסק שם כר"א דבמזוג פטור וע"כ דנפק"ל מןשפר פדרף שפרותו וא"כ מנ"ל מןשפר לשאר משפרין ע"ש: ובאמת בחנם תמהו עליו דהדבר פשוט דמ"ש בחיבורו דעל השאר משפרין לוקה לאו משום דפסק כר"י דא"כ הול"ל דמחלל נמי עבודה כר"י וכמבואר בסוגיא דבכורות מ"ה דלר"י נדאי דמחלל עבודה ג"כ ע"ש וברמב"ם שם כ' להדיא דאין מחלל עבודה בשאר משפרין וע"כ דס"ל באמת דאין הלכה כר"י בהא והא דכתב דלוקה בשאר משפרין נראה פשוט דאזיל לטעמיה דפסק בפ"ו ה"ו שם דהג"י דפסולין משום שאינו שנה בורעו של אהרן אם עבדו לוקין (וע"ש במש"ל ובמעין החקמה פ' אמור כ' דהרמב"ם ז"ל הנה גורס באמת בבכורות מ"ג א"ב ל"ת ע"ש) ובבכורות מ"ה מפורש במשנה ובגמרא דבשאר משפרין אף למאן דפליג עליה דר"י אפ"ה אינו עובד משום דאינו שנה בורעו של אהרן ע"ש וא"ש (אף בס' המצות נראה לכאורה דפסק כר"י ע"ש וצ"ל דשם לא דקדק כ"כ לכתוב אליבא דהלכתא פנודע) והא דא' בכריתות י"ג אברייתא דאכל דבילה כו' דלוקה כמאן כר"י ע"ש.

צ"ל דס"ל דהש"ס דלמאן דאסר ליה משום שאין שנה בורעו ש"א אינו אלא פששתה הרבה עד שגשפתכר ואלו לר"י נדאי דחייב גם ברביעית דבש כמו ביין ובברייתא דשתה דבש כו' קתני משמע דאף ברביעית פשיעור שתיית יין נמי חייב והיינו כר"י וכ"כ הרשב"א ז"ל שם ולהרמב"ם באמת דנאקא פששפתכר כמש"ש בהדיא ע"ש): בשורש ג' כ' המג"א על מש"ש הרמב"ן דבסנהדר' פ"ג לא מנו רק אותם שמייתתן בידי שמי' ולא בידי אדם ע"ש ותמה עליו דהרי תני נמי התם טמא ששימש שהוא גם בידי אדם כדקתני במתני' דפרחי פהונה כו' ע"ש וא' פבוד אחי הרה"ג נ"י הנ"ל דבאמת נראה דג"י הרמב"ן ז"ל בברייתא הנ"ל הנה כג"י התוספתא בסנהדרין פי"ב וזבחים פי"ד וקריתות פ"א דשם הוא מקור הברייתא הזאת ושם לא גרסי' באמת לטמא ששימש פלל רק טבול יום ששימש לבד וי"ל בפשיטות דבטבול יום דלא חמיר כ"כ באמת אין נוהג בו דין דפרחי פהונה כו' רק בידי שמים לבד ורק בטמא ששימש לבד קתני במתני' להדי' דינא שם וא"ש דמשו"ה לא קחשיב ליה בברייתא באמת משום דאית ביה נמי דיני אדם וכמ"ש הרמב"ן ז"ל (והא דבש"ס דסנהדרין פ"ג תני נמי לטמא ששימש בהדי טבול יום (דמזה הוא עיקר קושית בעל מג"א ז"ל שם בזה) י"ל דלאו דגרסי בברייתא עצמה הכי רק משום דבעי לאתויי התם קרא לטבול יום ששימש דנפק"ל מקדושים יהיו ע"ש ובאם אינו ענין לטמא ששימש כו' ולהכי ע"כ הוצרך להביא שם לטמא גופא ששימש מקרא בהדיא ע"ש אבל אין הכרח משם דגרסי נמי בברייתא עצמה הכי שהרי באמת בג' מקומות הנ"ל לא גרסי' לה (וכמ"ש בעז"ה) עכ"ד אחי הרב הג' נ": והנה זה רבות בשנים אשר נפלאתי על כל מוני המצות שלא זכרו במנין הלאונן ללא תעשה דכל אדם לא יהי' באהל מועד וגו' (בפ' אהרי) והוא נוהג בכל עת שנוכנסין להקטיר קטורת בהיכל בכ"י או בקדשי קדשים ביום הפפורים או בהזאת הדם של חטאות הפנימיות וע' בספ"ק דכלים וביומא מ"ד וברמב"ם פ"ג מתו"מ ה"ג וכעת מצאתי בעז"ה בס' סדר המצות ס' שכ"ד שבהביא קושיא זו בשם ס' ליקוטי אורות ע"ש.

ומש"ש ליישב דנכלל בל"ת דאל יבא בכל עת דהו"ל גם ביאה ריקנית אז ע"ש תמיהני וכי לא משכח"ל שְהִיָה שָם אַז הִפְהוּ הַמְדַשֵּׁן הַמְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהִפְהוּ שְׁנַכְנַס בְּמַחְתָּה עִם הַמְקַטֵּיר יַחַד שְׁמוֹנְהָרִין לְצֵאת אַז מִיָּד פְּשָׁזָה מִתְחִיל לְהַקְטִיר וְע"ש בְּרַמְבַּ"ם ה"ז וה"ט וְהוּא רַק מְלֹאוֹ דְּכָל אֲדָם לֹא יִהְיֶה כּו' לְבַד (וְגַם בִּיּוֹה"כ מִשְׁכַּח"ל לְד' קֶצֶת רֵאשׁוֹנִים ו"ל אוּ בְּכֹהֵן הַמְמָרְס עִי יוֹמָא מ"ג וּבִתּוֹד"ה אר"י ודו"ק ויבואר במק"א אַי"ה) (ומשכ"ל לְדִיִּיק אֲלֵיבְנֵי דר' יְהוּדָה דְּאִין פִּסַּח בְּכַמַּת יְחִיד כ"ה לְהִדְיָא בְּאַמַּת בְּבִרְיֵי בִירוּשָׁלַיִם פְּסָחִים פ"ב ה"ד וּבְמַגִּילָה פ"א ה'ל' י"א וי"ב ע"ש): ----- וְכָל זֶה כְּבָר הוּבָא בְּעוֹז"ה בְּקוּ"א לִס' הַמְצוֹת שְׁנֵדפֵס מְחַדֵּשׁ כְּעַת כְּאֲשֶׁר הִכִּילֵם הַגְּלִיּוֹן שָׁם (רַק קֶצֶת הוֹסְפוֹת בְּזָה בָּאוּ פֶּאן בְּמִןסָגֵר) וְכֵאֵן רֵאִיתִי לְהוֹסִיף עוֹד דְּבָרִים בְּזָה בְּעוֹז"ה----- בִּס' הַמְצוֹת עֲשֵׂה קכ"ז כ' הַרְמַב"ם ו"ל וז"ל שְׁצַנְנוּ לְהוֹצִיא מֵעֵשֶׂר מִצְמַח הָאֶרֶץ וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלָּה וְכָל מֵעֵשֶׂר הָאֶרֶץ מִזְרַע הָאֶרֶץ כּו' לֵה' הוּא וְכִבֵּר בִּיָּאָר הַפְּתוּב שֶׁהַמֵּעֵשֶׂר הִזָּה לְלוֹי כּו' וְהוּא הַנִּקְרָא מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן כּו' עכ"ל וכו"כ בְּהַקְדָּמָתוֹ לִס'הי"ד בְּמ"ע קכ"ז שָׁם לְהַפְרִישׁ מֵעֵשֶׂר דְּגוֹן לְלוֹיִם שְׁנֵאָמַר וְכָל מֵעֵשֶׂר הָאֶרֶץ כּו' ע"ש וְכַתְּבִי שָׁם בְּגִלְיוֹן בְּעוֹז"ה דד' הַרְמַב"ם ו"ל תְּמוּהִין מְאוֹד בְּזָה שְׁהָרִי בְּאַמַּת הָךְ קָרָא דְּכָל מֵעֵשֶׂר הָאֶרֶץ כּו' דְּכַתִּיב בְּסוֹף בְּחֻקוֹתֵי מְפֹרָשׁ בְּקָרָא שָׁם דְּלֹא קָאִי רַק עַל מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי לְבַד (וְכַדְפֵי רש"י ו"ל בְּחֻמְשׁ שָׁם) וְלֹא עַל מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן כָּלֵל שְׁהָרִי בְּסִיפָא דְּקָרָא כְּתִיב לֵה' הוּא קוֹדֵשׁ לֵה' וּבְתַרְי' כְּתִיב וְאִם גָּאוֹל יִגָּאֵל אִישׁ מִמֵּעֵשֶׂרוֹ כּו' שְׁכָל זֶה אֵינּוּ אֱלֹא בְּמֵעֵשֶׂר שְׁנֵי לְבַד שֶׁהוּא קוֹדֵשׁ לֵה' וְאִסוּר לְאַנְכְלוֹ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם בְּלִי פְדִיּוֹן (כְּדַכְתִּי ב' עֵשֶׂר תְּעַשֶׂר וְאֲכַלְתָּ לִפְנֵי ה' כּו' וְכִי כּו' וְנִתְּתָ בְּכֶסֶף כּו' וְכַמְש"ש רש"י לֵה' הוּא קָנָאוֹ ה' כּו' לְאַכּוֹל בִּירוּשָׁלַיִם כּו') אֲבָל מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן שְׁנֵינִתָּן לְלוֹיִם אֵינּוּ קוֹדֵשׁ כָּלֵל וּמִתַּר לְאַכְלוֹ בְּכָל מְקוֹם וְאֵינּוּ טְעוֹן פְּדִיּוֹן כָּלֵל וּבְתוֹרַת פְּהִינִים שָׁם סו"פ בְּחֻקוֹתֵי גְרָסִי לְהִדְיָא אֶקְרָא דְּכָל מֵעֵשֶׂר הַנִּזְ"ל דִּיכּוֹל בְּשְׁנֵי מֵעֵשֶׂרוֹת הַפְּתוּב מְדַבֵּר (פִּי' דְּמַדְכְּתִיב כָּל הֵיִיתִי אוֹמֵר דְּאִתִּי לְרַבּוֹת בְּהָךְ קָרָא גַם מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן בְּזָה וְע"ש בְּקָרְבֵן אֶהְרֹן) תְּלַמּוּד לּוֹמֵר לֵה' הוּא הוּא אָמוֹר פֶּאן וְהוּא אָמוֹר לְהֵלֵן דְּבָרִים מְחַנְסְרִין פֶּאן אֶמְרֵן הַפְּתוּב לְהֵלֵן עכ"ל (ור"ל דְּנַפְק"ל מֵהָךְ מִיעוּטָא דְּלֵה' הוּא דְּהָךְ קָרָא ע"כ לֹא אֵיבְרִי רַק בְּמֵעֵשֶׂר שְׁנֵי שֶׁהוּא לְבַד נִקְרָא קוֹדֵשׁ לֵה' שְׁאֵינּוּ נֶאֱכָל אֱלֹא בְּקוֹדֵשׁ דְּהֵיִינוּ בִירוּשָׁלַיִם וְהֵיִינוּ דְּקָאֵמַר דְּדְּבָרִים הַמְחַנְסְרִין פֶּאן אֶמְרֵן הַפְּתוּב לְהֵלֵן ור"ל דְּכֵאֵן לֹא פִּירֵשׁ הַפְּתוּב שְׁנֵאָכְל בִּירוּשָׁלַיִם דּוֹקָא אִם אֵינּוּ פּוֹדְהוּ וּמְפֹרָשׁ בְּקָרָא לְהֵלֵן ב'פ' רֵאֵה כְּדַכְתִּיב הֵתָם עֵשֶׂר תְּעַשֶׂר כּו' וְאֲכַלְתָּ לִפְנֵי ה' כּו' (וּבְק"א וּבְאַדְרַת אֵלִי שָׁם גָּרַס לְהִיפָךְ דְּבָר הַמְחַנְסֵר לְהֵלֵן אָמְרוּ פֶּאן וּפִי' הַגֵּר"א ו"ל שָׁם דְּשָׁם אֵינּוּ מְפֹרָשׁ שְׁצַרִיף ג"כ לְהוֹסִיף חוּמְשׁ וּמְפֹרָשׁ פֶּאן וּבְק"א שָׁם דְּחַק בְּזָה ע"ש) וְעכ"פ הָרִי מְפֹרָשׁ בְּתוֹכָךְ דְּהָךְ קָרָא לֹא אֵיבְרִי רַק בְּמַע"ש לְבַד וְהָךְ רִיבּוּיָא דּוֹכָל מֵעֵשֶׂר מוּק"ל לְרַבּוֹת מֵעֵשֶׂר יָרַק ע"ש וּבְאַמַּת בְּרַמְבַּ"ם עֲצָמוֹ רפ"א מה' מֵעֵשֶׂר נַפְק"ל לְמַצּוֹת מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן מְקָרָא דְּאֵת מֵעֵשֶׂר בְּנִי אֲשֶׁר יְרִימוּ כּו' נִתְּתִי לְלוֹיִם כּו' דְּכַתִּיב ב'פ' קִרַח ע"ש וְבֵה' ב' כ"ש דְּכָל מְקוֹם שְׁנֵאָמַר בְּמֵעֵשֶׂר קוֹדֵשׁ אוּ פְדִי אֵינּוּ אֱלֹא בְּמֵעֵשֶׂר שְׁנֵי לְבַד דְּמֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן חוּלִין שְׁנֵאָמַר וְנִחְשָׁב לְכֶם כְּדָגוֹן כּו' ע"ש וּבְק"א דְּעַכ"פ הָךְ קָרָא דְּמֵעֵשֶׂר הָאֶרֶץ דְּכַתִּיב בִּיָּה קוֹדֵשׁ לֵה' ע"כ דְּלֹא קָאִי עַל מֵעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן כָּלֵל וְדִלָּא כַּמְש"ש הַרְמַב"ם בִּס' הַמְצוֹת הַנִּזְ"ל: וְשׁוּב רֵאִיתִי שְׁכַבֵּר הַשִּׁיגוֹ בְּאַמַּת בְּזָה הַרְמַב"ן ו"ל לְעֵיל בְּשׁוֹרֵשׁ י"ב מֵהָךְ טְעָמָא שְׁפַתְבְּנוּ ג"כ דְּאֶחָר דְּבַהָךְ קָרָא כְּתִיב שֶׁהוּא קוֹדֵשׁ לֵה' וְכַתִּיב בְּתַרְי' וְאִם גָּאוֹל

כו' א"כ ודאי דלא מציינו לאוקמי הך קרא במעשר ראשון פלל שאינו קודש ולא נפדה פלל רק הוא פחולין בעלמא ביז פהו כו' ע"ש (ומש"ש ביז פהו צע"ק דביז לוי הול"ל ואולי דר"ל בפר דקנסיהו עזרא כדא' ביבמות פ"ו וצ"ע) וקרב בעל מג"א ז"ל שם הוסיף לתמוה ג"כ בזה מד' הרמב"ם עצמו בריש ה' מעשר הנ"ל וכמ"ש וראיתי להגאון בעל מעין התקמה ז"ל בפ' קרח שכ' ליישב ד' הרמב"ם ז"ל בזה דשפיר נפק"ל גם מעשר ראשון מקרא דפ' בחוקותי הנ"ל דמריבויא דוכל מעשר נפק"ל הכי ע"ש והנה במח"כ העלים עיניו בזה מד' התו"כ הנ"ל דבהקדא דחה זאת בתו"כ באמת דלית לן לרבוויי מוכל למעשר ראשון ג"כ משום דכתיב לה' הוא דמשמע מיעוטא דלא משמע קרא רק במע"ש לבד והאי ריבויא דוכל דריש ליה לרבות מעשר ירק כמש"ל וכ"ה בספרי פ' ראה ע"ש ואולי י"ל דכיון דאנו קיי"ל באמת דמעשר ירק הוא רק מדרבנן וכמ"ש הרמב"ם ז"ל עצמו בפ"ב מה' תרומות הל"ו דממעט ליה מתבואת ורעה ע"ש א"כ ע"כ צ"ל דלא אתי ריבויא דוכל מעשר לפ"ז רק למעשר ראשון וכמ"ש המעה"ח באמת ואין לתמוה דאיך פליג הרמב"ם ז"ל על התו"כ בזה שיקרי באמת בלא"ה צ"ל דבהך דמעשר ירק פליג אתו"כ והספרי הנ"ל משום דפסק פאיסי ב"י בירושלמי דרפ"א דמעשרות דא' דהמעשרות לירקות מדבריהם ע"ש וא"כ ממילא נדחה הך ריבויא דנפל דמרבא מינן ירקות בתו"כ ובספרי הנ"ל ומוק"ל שפיר לרבות מעשר ראשון ג"כ פדהו בעי למימר בתו"כ הנ"ל דיכול בשתי מעשרות כו' והיינו מריבויא דוכל וכמ"ש וא"ש קצת בזה):

[ובעיקר ד' הירושלמי דרפ"א דמעשרות הנ"ל דמייתי התם פל הדרשות דדריש בתו"כ ובספרי הנז' מקרא דוכל מעשר הארץ כו' לרבות כו' ומפרי העץ לרבות פל פירות האילן כו' רק בירקות לבד לא קאמר אלא ירקות מניין ולא מייתי עלה שום קרא התם רק מסיים עלה הא דאיסי ב"י הנ"ל שהוא מדבריהם ע"ש ומלבד שיש לתמוה דלמה לא זכר שם פלל הך דרשא דהתו"כ והספרי גם בירקות דמרבא ליה מוכל וכמ"ש ואמנם יש לתמוה עוד באמת שאין זה דרף לשון הברייתא פלל דפתח בירקות מניין ומשמע דבעי לאתויי ג"כ מקרא כמו פל אינך דמרבא מהך קרא התם ולא מסיק עלה מידי רק מביא ע"ז הא דאיסי לבד ונראה דלישנא קטיעא הוא בירושלמי בזה ע"ש ולכן הנה נ"ל לומר דבאמת יש שם חסרון הנזכר בירושלמי בזה וצ"ל גם בירושלמי כדאי' בתו"כ ובספרי הנ"ל קודם ד' איסי ב"י התם וכצ"ל ירקות מניין ת"ל וכל מעשר לרבות הירקות ואח"ז צ"ל הא דאיסי ב"י דפליג באמת על הך דרשא דנפל ואמר דהמעשרות לירקות מדבריהם לבד (ואולי דס"ל לאיסי ב"י דוכל אתי לרבות מעשר ראשון באמת וכדכרעה לומר בתו"כ הנ"ל דיכול בשתי מעשרות כו' וכמ"ש וא"ש ד' הרמב"ם הנ"ל דפסק לגמרי פאיסי ב"י בזה וכמש"ל אבל אין לומר דאיסי ב"י לא דריש פלל האי וכל לרבות וכרבנן דר"א בפסחים מ"ג דלא דרשי פל ע"ש דבתוס' חולין ז ד"ה והתיר העתיקו ד' איסי הנ"ל בזה (מהירושלמי דפ"ד דחלה דמייתי לי' לד' איסי שם ג"כ וע"ש דגרס התם איסי בן עקיבא וכן העתיקו התוס' בכ"מ רק בחולין שם העתיקו) דתני איסי בשם ר' עקיבא ע"ש ונהרי ר"ע דריש פל בכ"מ כמש"ש התוס' בפסחים מ"ג ד"ה מאן מההיא דזבחים פ"ב גבי פל חטאת ובסוף נדה גבי פל ימי ע"ש אף למש"ש התוס' בפסחים הנ"ל דרבנן דהתם לא דרשי פל רק במקום שאין סברא לרבות ע"ש.

א"כ י"ל דה"נ גבי ירקות אין סבא לרבנות לאיסי ב"י משום איך קרא דתבואת ורעף וכמ"ש הרמב"ם ה"ל וה"נ י"ל דס"ל לר"ע ב"ז וא"כ אפ"ש דאין ש"י לרבנות מעשיר ראשון ג"כ ב"ז שהוא נגד מיעוטא דהוא וכמ"ש וצ"ע): ואמנם אף ש"ה נלע"ד דכן צ"ל עיקר הגי' בירושלמי ב"ז כמ"ש בעז"ה אבל באמת קשה להגיה פן שם ב"ז נגד דברי הר"ש ו"ל ברפ"א דמעשרות שם ונתוס' בר"ה י"ב ד"ה תנא ובכורות נ"ד ד"ה ואי ש"ה עתיקו ד' הירושלמי דמעשרות ה"ל כמו שהוא לפנינו ולא הגיהו כלל ב"ז (וכן בשנות אלי' רפ"א דמעשרות העתיק ד' הירושלמי ה"ל כמ"ש לפנינו ע"ש) ולא עוד אלא דבתוס' בכורות ה"ל הביאו שם גם ד' הספרי והתו"כ ה"ל ב"ז וכתבו כי בספרי לא מיייתי שום קרא לירקות (ד"ה דקאמר התם מנין לרבנות ירקות למעשרות בשחלים איירי כו' ע"ש) ושם בתו"כ מביאה בקוצר כו' כמו בספרי וש"מ לא רצו להסמיך ירקות על שום פסוק כו' עכ"ל והוא תמוה מאוד כי בתו"כ מרבה באמת מעשיר ירק מקרא ב"ז וכמ"ש ו"ל בספרי הנז' נראה באמת ש"ש ט"ס ב"ז דמש"ש לפנינו מניין לרבנות ירקות למעשיר ת"ל וכל מעשיר לרבנות מזרע הארץ לרבנות שחלים כו' ע"ש ודאי דט"ס הוא וצ"ל כמ"ש בתו"כ ה"ל דת"ל וכל מעשיר לרבנות ירקות וכן נראה מד' התוס' בר"ה ה"ל ש"ה לפניהם הגירסא פן גם בספרי ה"ל וכן הגיה הגר"א ו"ל בספרי שם (הנדפס מחדש פ"ע) דת"ל וכל מעשיר לרבנות ירקות וד"ל מזרע הארץ לרבנות שחלים כו' (וכמ"ש לפנינו בספרי ה"ל אין לו מובן כלל באמת והדבר ברור דצ"ל כמו ש"ה הגר"א ו"ל ב"ז).

ועכ"פ מש"ש התוס' ה"ל שלא רצו להסמיך ירקות על שום פסוק ומשמע דגם בתו"כ ובספרי לא סמכו ירקות על שום קרא וכמ"ש ל' הוא תמוה באמת וסותר ג"כ למ"ש התוס' בעצמם ב"ז בר"ה ה"ל שבתו"כ ובספרי מרבה לירקות מוכל מעשיר וכמ"ש (ועי' בתוס' חולין ה"ל ובפרק ר"י ד' נ"ט ד"ה בצר שפתבו בפשיטות דמעשיר ירק אין לו אסמכתא כלל מן הפסוק ע"ש וצ"ע באמת שלא זכרו גם שם כלל לד' התו"כ והספרי ה"ל ב"ז).

ואולם בתוס' דר"ה ה"ל פתבו באמת ד"ה דרשא דתו"כ והספרי ה"ל דמפק"ל לירק מריבויה דכל מעשיר משום דלא משתמע שפיר מקרא לא חשיב לי' אסמכתא גמורה ע"ש וכ"כ הר"ש שם ד"ה דרשא דהתו"כ אינה פשוטה באחרני עכ"ל (וטס"ה וצ"ל באחרני ור"ל דאע"ג דכ' הר"ש ונתוס' שם דכל מעשיר פירות האילן לבד תירוש ויצהר הוא רק דרבנן לבד (ודלא כד' הרמב"ם ו"ל בפ"ב מה' תרומות ה"ל ב"ז).

וא"כ תקשי דלמה נקט איסי ב"י שם מעשיר ירק לבד שהוא רק מדבריהם ונלא באמת גם כל פירות האילן אינו אלא מדרבנן לד' התוס' שם. ולכן ר"ל בתוס' בחולין ודאינך ה"ל דמשום דבכל פירות האילן עכ"פ אסמכינהו בתו"כ אקרא דמפרי העץ ה"ל (אע"ג דבאמת אינם ג"כ רק מדרבנן לבד) אבל מעשיר ירק לא מצינו בו שום אסמכתא כלל להכי קאמר איסי שהוא מדבריהם לבד ור"ל שאין בו שום אסמכתא ג"כ אף בתוס' דר"ה ובר"ש ה"ל ש"ה זכרו באמת הדרשא דהתו"כ גם גבי מעשיר ירק ה"ל וכמ"ש וא"כ גם בירק עכ"פ מצינו אסמכתא בקרא ה"ל וא"כ הדק"ל דלמה נקט איסי ב"י לירק שהוא מדרבנן טפי מאינך וע"כ הוצרכו לדחוק ב"ז.

דאסמכתא דירק דהיגנו מרבוץא דוכל אינו פשוט כ"כ עכ"פ פמו אסמכתא דפירות האילן
בזה ולכן הזכיר איסי בזה ירק לבד אף דבאמת גם כל פירות האילן נמי רק מדרבנן
וכמש"ל בזה): ועוד כתבו הר"ש והתוס' בר"ה שם הג"ל די"ל ג"כ דאיסי ב"י פליג
באמת אהך דרשא דתו"כ הג"ל ור"ל דאע"ג דכל הנה דרשות דתו"כ הג"ל שם אינו רק
אסמכתות בעלמא לד' התוס' הג"ל מ"מ לאיסי ב"י לא ס"ל רק אינה אסמכתות דגבי
פירות האילן לבד אבל הך אסמכתא דגבי ירק לא ס"ל לאיסי ב"י כלל ופליג אתו"כ
בהך אסמכתא דירק דלדידן אפי' רק אסמכתא בעלמא לא מצינו בו ומשו"ה נקט מעשר
ירק לבד שהוא מדבריהם אף שבאמת גם כל פירות האילן נמי מדבריהם לד' איסי ב"י
ג"כ רק משום דלדידן אין בירק אף שום אסמכתא כלל להכי תני ירק דוקא וכמ"ש
(והארבתי בפי' ד' התו"כ והר"ש הג"ל בזה יען ראיתי להגאון מוהר"י חאגיז ז"ל בפ"י עץ
חיים על משניות ברפ"א דמעשרות שם שכו' דבתוס' ר"ה י"ב משמע דמעשר פירות
האילן הוא מחלוקת תנאים ולאיסי ב"י שאר פירות מן התורה חוץ מירק עכ"ל ובמחכ"ת
באמת אין מקום לומר פן לד' התוס' הג"ל שם בזה דאם חיתא דלאיסי ב"י ס"ל דפירות
האילן מה"ת אף דבירק לא מצינו אפי' שום אסמכתא לדידן א"כ כ"ש דלרבנן דידן
נדאי דהו"ל כל פירות האילן מה"ת ואף בירק נפק"ל באמת מקרא התם וכמ"ש וא"כ
אין מקום לפ"ז לקל ד' התוס' שם שכתבו להלכה דגם פירות האילן מדרבנן שהוא דלא
פמאן בזה.

דקא נדאי דאין מקום לומר דלאיסי ב"י יהי' פירות האילן מה"ת ולרבנן דידן דנפק"ל
לכולהו מקראי יהי' רק דרבנן לבד דכלפי לניא הוא וע"כ נראה ברור בד' התוס' והר"ש
הג"ל כמ"ש בעז"ה): ועכ"פ א"ש בפשיטות דלשיטת התוס' והר"ש הג"ל אי אפשר
להגיה כלל בירושלמי הג"ל כמ"ש"ל (דאף דלמ"ש די"ל דבהך אסמכתא גופא פליגי
דלאיסי ב"י לית ליה גם אסמכתא זו הנה אפשר למיגרס שפיר בהך מניין לירקות דבד'
ת"ק בירושלמי הג"ל דצ"ל כמ"ש בתו"כ הג"ל וכמ"ש ואף דגם לדידן אינו אלא
אסמכתא בעלמא מ"מ שפיר פליג איסי עלה ואמר דאינו אלא מדבריהם פלומר דאפי'
אסמכתא בעלמא נמי לית ביה וכמ"ש"ל ואף דהאי פירושא דחוק באמת בזה) אבל הא
נדאי דלמ"ש עוד די"ל דאין פאן פלוגתא כלל דגם איסי ב"י ס"ל באמת הך אסמכתא
דירק הג"ל רק דאפ"ה קרי לה מדבריהם לבד לפי שאין האסמכתא פשוט כ"כ פדאינה
וכמ"ש א"כ נראה פשוט דעכ"פ בירושלמי שם אין מקום לפ"ז להביא הך דרשא דכל
גבי ירק בד' ת"ק דאיסי פיון דאין פאן שום פלוגתא כלל בין ת"ק לאיסי בזה וכמ"ש
ואין שייך לומר אח"כ איסי ב"י אומר דירק רק מדבריהם דהנה משמע דפליג עליה
דת"ק בזה) ולכן העתיקו ד' הירושלמי הג"ל כמ"ש לפנינו בזה ולא הגיהו פלום וכמ"ש:
אמנם לשיטת הרמב"ם ז"ל הג"ל דבאמת ס"ל דכל פירות האילן הוא מה"ת וכמ"ש
ומשום דס"ל לדידן דכל הנה דרשות דהתו"כ והספרי הג"ל לאו אסמכתות כלל נינהו
רק דרשות גמורות הם באמת וכמ"ש וא"כ נדאי דלפ"ז גם אינה דרשא דמעשר ירק
לדידן לאו אסמכתא בעלמא הוא לת"ק אלא דרשא גמורה היא ג"כ רק דאיסי ב"י פליג
עליה וא' דאינו רק דרבנן (ופסק הרמב"ם ז"ל פאיסי בזה נגד הת"ק ואולי משום דגרס
בזה כג' התוס' בחולין הג"ל איסי בשם ר' עקיבא וכמ"ש ולכן פסקו כר"ע בהא כדקיי"ל
בעירובין מ"ו דהלכה כר"ע מחבירו ועוד דבירו' דחלה הג"ל משמע דאמוראי דהתם

ס"ל פְּאִיסי בְּזָה ע"ש) וא"כ נִדְאֵי דְשִׁפִּיר י"ל לַפ"ז דְגֵרְסִי בִּירו' הַנ"ל בְּהָא דַּא' מַנְיִן לִירְקוֹת דְצ"ל א ת"פ ה"ל וְכָל מַעֲשֵׂר וְכַמ"ש בְּתו"כ הַנ"ל וְע"ז פְּלִיג אִיסי ב"י וַא' דְאִינוּ אֶלָּא מְדַבְּרִיהֶם וְכַמ"ש ל וַא"ש וְעַכ"פ ד' הֶרְמֵב"ם בַּס' הַמְצוֹת הַנ"ל דַּנְפַק"ל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מוֹכֵל מַעֲשֵׂר א"ש שִׁפִּיר קֶצֶת בְּזָה בִּינָן דְפָסַק פְּאִיסי ב"י וְכַמ"ש ל וי"ל קֶצֶת כַּד הַגָּאוֹן בְּעַל מַעַה"ח ו"ל הַנ"ל בְּזָה וְכַמ"ש בַּעַז"ה (וְתַשְׁלוּם דְבָרִים אֵלּוּ יִבְנוֹאֵר עוֹד לְהֵלֵן בְּדָף מ"ה אִי"ה)

סִימָן ח בַּעַז"ה יוֹם ו' עַש"ק א' דַּר"ח אֲיִיר תַּר"י לַפ"ק וְיִלְנָא שְׁאֵלָה רְאוּי לְבַרר בְּדִין ר"ח שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת דְקִי"ל בְּסוֹפָה נ"ד דְשִׁיר שְׁל רֵאשׁ חוֹדֶשׁ דּוּחָה לְשִׁיר שְׁל שַׁבַּת וּמַטְעָמָא דַּא"ר יוֹחֲנָן הֵתָם פְּדִי לִידַע שְׁהוֹקְבַע ר"ח בְּזַמְנֵנוּ וְלִמְסַקְנָא דְהֵתָם ד' נ"ה דַּנְפַק"ל מְקַרָּא דְאִין תּוֹקְעִין עַל כָּל מוֹסָף וּמוֹסָף ע"ש מְוַכַּח דְהֵאִי דוּחָה ע"כ דְדוּחָה לְגַמְרֵי קְאָמַר שְׁאִין אוֹמְרִין אֲזִי שִׁיר שְׁל שַׁבַּת כָּלָל (וְהֵא דַּא"ר סְפָרָא הֵתָם דְאִינוּ דוּחָה רַק לְקַדָּם אִינוּ אֶלָּא לַר"א ב"ח שְׁם דַּא' שְׁתּוֹקְעִין עַל כָּל מוֹסָף בַּפ"ע וְכִינָן דְמַסִּיק הֵתָם הַף דַּר"א ב"ח בְּתִיּוּבְתָא ע"ש א"כ נִדְאֵי דְאִין צְוֹרָף לְפָרֶשׁ עוֹד דְדוּחָה רַק לְקַדָּם רַק דְדוּחָה לְגַמְרֵי בְּאַמְתּוֹ וְכַמ"ש הַכ"מ בַּפ"ו ה"י מַה' תְּמִידִין וּמוֹסְפִין דְכִינָן דְאִיתּוּהֵב ר' אֶחָא נְקֻטִּינָן בְּרִייתָא פְּשִׁטָּא ע"ש) וַא"כ יֵשׁ לְבָאֵר אִם לֹא נִדְחָה אֲזִי רַק שִׁיר שְׁל מוֹסְפֵי שַׁבַּת לְבַד שְׁהוּא שִׁירַת הָאֲזִינוּ (שְׁהִיּוּ מְחַלְקִין אוֹתָם לְשִׁשָּׁה פְּעֻמִּים בְּסִימָן הַזִּי"ו ל"ך פָּרָק א' בְּכָל שַׁבַּת וְהִיּוּ גוֹמְרִין אוֹתָהּ בְּשִׁשָּׁה שַׁבָּתוֹת וְכַדָּא בַר"ה ל"א וְכ"ה בְּרַמְבַּ"ם שְׁם פ"ו ה"ט ע"ש) אֲבָל הַשִּׁיר שְׁהִיּוּ אוֹמְרִין עַל הַתְּמִיד שְׁל שַׁחַר בְּכָל שַׁבַּת שְׁהוּא מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבַּת כְּדַתְנָן בְּסוֹף תְּמִיד וּבַר"ה שְׁם הַשִּׁיר הִיּוּ אוֹמְרִים גַּם בְּרֵאשׁ חוֹדֶשׁ שַׁח"ל בְּשַׁבַּת וְלֹא הִיָּה נִדְחָה שִׁירָה שְׁעַל הַתְּמִיד שְׁל שַׁחַר לְעוֹלָם כָּלָל אוֹ שְׁאֵף הַשִּׁיר שְׁל תְּמִיד שְׁל שַׁחַר בְּשַׁבַּת הִיָּה נִדְחָה בַר"ח שַׁח"ל בְּשַׁבַּת וְכֵן יֵשׁ לְבָאֵר בְּכָל ר"ח שְׁחַל בְּחוּל אִם אוֹמְרִין אֲזִי רַק הַשִּׁיר דְמוֹסָף ר"ח לְבַד אוֹ דְצ"ל גַּם הַשִּׁיר דְתְּמִיד שְׁל שַׁחַר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עִם הַשִּׁיר דְמוֹסָף ר"ח ג"כ וְכֵן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה שְׁחַל בְּחוּל אוֹ בְּשַׁבַּת אִם דִּינוּ כַר"ח בְּזָה וְאִם יֵשׁ חִלּוּק בְּדִין זֶה בֵּין ר"ח וְר"ה לְיוֹה"כ וְלְכָל יו"ט דְשִׁלְשָׁה רְגָלִים וְחוּה"מ פְּסַח וְסוֹפּוֹת ג"כ וְכָל זֶה יֵשׁ לְבָאֵר בַּעַז"ה: תְּשׁוּבָה גְרָסִי בְּמַשְׁנֵה דְסוֹפָה ד' נ"ג אִין פּוֹחַתִּין מַכ"א תְּקִיעוֹ בְּמַקְדָּשׁ כּו' תַּשְׁע לְתְּמִיד שְׁל שַׁחַר וְט' לְתְּמִיד שְׁל בֵּין הָעֶרְבִים וּבְמוֹסְפִין הִיּוּ מוֹסִיפִין עוֹד הַשְּׁע כּו' וּפִירֵשׁ"י ט' לְתְּמִיד שְׁל שַׁחַר דְכְּשִׁהִי מְנַסְכִּין גְּסָפֵי הַתְּמִיד הִיּוּ הַלּוּיִם אוֹמְרִים שִׁירָה וּג' פָּרָקִים הִיָּה בְּכָל שִׁיר וּבְכָל פָּרָק הַפְּהִגִים תּוֹקְעִין שְׁלִשָּׁה (תַּר"ת) כּו' וּבְמוֹסְפִין מוֹסִיפִין עוֹד תַּשְׁע לְשִׁיר שְׁל מוֹסְפִין ע"ש וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר שְׁם בְּפִשְׁטוֹ דְבְּכָל יוֹם שְׁיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף הִיּוּ אוֹמְרִין אֲזִי גַם הַשִּׁיר דְמוֹסָף עַל גְּסָפֵי הַמוֹסְפִין שְׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם מְלַבֵּד הַשִּׁיר דְתְּמִיד שְׁל שַׁחַר שְׁבְכָל יוֹם וְכֵן מְפָרֶשׁ בְּמַשְׁנֵה דְתְּמִיד הַנּו' דְבְּשַׁבַּת הִיּוּ אוֹמְרִים מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבַּת וְהִיּוּ עַל הַתְּמִיד שְׁל שַׁחַר בְּשַׁבַּת וְעַל מוֹסָף דְשַׁבַּת מְפָרֶשׁ בַּר"ה ל"א שְׁם שְׁהִיּוּ אוֹמְרִים שִׁירַת הָאֲזִינוּ וְכַמ"ש ל וַא"כ נִרְאֵה דְהַדְבָּר בְּרוּר בְּזָה שְׁבְכָל יוֹם שְׁהִיָּה בּוֹ מוֹסָף כְּמוֹ בַר"ח וְי"ו וְחוּה"מ שְׁהִיּוּ אוֹמְרִים הַלּוּיִם עַל הַתְּמִיד שְׁל שַׁחַר הַשִּׁיר דְתְּמִיד שְׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְלְמוֹסָף הִיּוּ אוֹמְרִים עוֹד שִׁיר אַחַר הַשְּׁיִיף לְאוֹתוֹ יו"ט אוֹ דַּר"ח וְחוּה"מ וְכַדְמוּכַח בְּמַשְׁנֵה דְסוֹפָה וּבְסוּגְיָא דַּר"ה הַנ"ל וְכַמ"ש בַּעַז"ה וְכ"כ רַש"י ו"ל בְּסוֹפָה נ"ה ד"ה בְּחוּה"מ מַה אוֹמְרִין בְּשִׁיר הַמוֹסְפִים ע"ש: (וְתַשְׁלוּם דְבָר תְּשׁוּבָה זֶה יִבְנוֹאֵר לְהֵלֵן בְּדָף מ"ה בְּאַנְרָף אִי"ה): בַּעַז"ה יוֹם ו' עַש"ק ר"ח מְנַחֵם אָב תַּר"ב תְּרַחֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם לַפ"ק

ט שאלה ראוי לברר בעיר חברון תוב"ב (שנפלה בחלקו של יהודה פדכתי ביהושע ט"ו פ' נ"ד ונתנה לבני לוי לעיר מקלט פדכתי שם כ"א פ' י"א ויתנו להם קרית חברון ואת מגרשי וישדה העיר וחרצי נתנו לכלב וגו' וכדמסי נמי במפות י' אקרא דויתנו לכלב את חברון דקאי על פרונדהא ע"ש) אם צריכין לקרוע עלי' פשרואין אותה בחורבנה פדין פל הרואה ערי יהודה בחורבנו או שאין דינה פערי יהודה פלל בזה (או אפשר דמספיק' עכ"פ ראוי להחמיר שלא לראות עיר חברון עד שיקרע תחילה על עיר אחרת מערי יהודה או על ירושלים בתוך ל' יום וכן יש לבאר אם יש להחמיר גם בכל ערי ישראל שלא לראותן עד שיקרע תחילה על אחת מערי יהודה בתוך ל' יום כמ"ש) וכ"ז יש לבאר בעז"ה תשובה הנה קודם שנבאר א"ה פל זה ראיתי לבאר מה שנ"ל לחדש בעז"ה באגדה דשלהי מס' מפות ע"ד הפלפול ועוד באיזו סוגיות המסעפים לזה ועוד בקצת דברים הנוגעים להלכה השייכים לאיזו סוגיות במסכ' הנ"ל וזהו החלי בעז"ה: גרסינו בשלהי מפות פעם אחת היו ור' גמליאל ור' אליעזר בן עזריה ור' יהושע ור' עקיבא) עולין לירושלים פיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם פיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו בוכין כו' מקום שפתוב בו והזר הקרב כו' עד עקיבא נחמתנו: (א) והנה בדברי אגדה זו יש לדקדק טובא לכאורה והוא במה שפבר עמד הגאון בעל יער"ד ז"ל בח"ב סוף דרוש ז' בזה דנראה פאלו הנה ר"ע מסתפק ח"ו בדברי הנביא וכמתירא בזה שלא תתקיים ח"ו נבואתו של זכריה עד שראה שנתקיימה נבואתו של אורי' ע"ש: (ב) עוד יש לבאר במה שפלה פאן נבואת אורי' (שהיתה פנבואת מיכה בירמיה כ"ו פה אמר ה' ציון שדה תחרש וגו' ותלה נבואה זו) פנבואת זכריה בקרא דעוד ישבו זקנים וגו' ולמה פחר רק פנבואה זו וכיעוד זה דעוד ישבו זקנים כו' פלכד ונהלא דברי נחומים הרבה נאמרו פזכרי' על ירושלים פמו בתחלת נבואת זכרי' ב' ויאמר פרזות תשב ירושלים מרוב אדם וגו' נאני אהי' לה חומת אש נאם ה' וגו' ועוד הרבה דברי נחומים פפיצא פאלו נאמרו שם והם מוקדמים לקרא דעוד ישבו זקנים וגו' דזכרי' ח' [וגם בזה פבר עמד שם בס' יער"ד הנז' ע"ש] וגם יש להבין פשטות ד' ר' עקיבא בזה שאמר דעכשיו שנתקיימה כו' פידוע שנבואתו כו' דמאיזה צד יצא לו הר' מוכרחת הזאת פי בהתקיים נבואת אחת מהם תתקיים השנייה ג"כ בהכרח עד ששחק ר"ע מפני זה: (ג) עוד יש לבאר במה שהי' שמח ר' עקיבא דוקא פראותו בקיום נבואה זו דשועלים הלכו בו יותר משארי התנאים שראו מעשה זו עמו ומוכרח דר"ע לשיטתיה במקום אחר בזה הנה לו לשמוח יותר בזה משאר חכמי דורו והוא בתוספת' דב"ב סו"פ לא יחפור ע"ש] וכמו שנבאר בעז"ה: (ד) עוד יש לדקדק לכאורה פסוגיא זו דקאמר פיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם ופי' הר"ר גרשום ז"ל דדינו למיעבד הכי עכ"ל וכדתניא בפרייתא דמו"ק כ"ו פיון שהגיע לצופים קורע ומשמע בפשיטות מדברי הפוסקים ז"ל שם דהך קריעה דצופים על ראית עיר ירושלים הוא וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' תענית ה' ט"ז ומהיכן חייב לקרוע מן הצופים וכשיגיע למקדש קורע קרע אחר ואם פגע במקדש תחלה פשיבא מדרף המדבר קורע על המקדש ומוסיף על ירושלים עכ"ל וכ"כ בשו"ע א"ח ס' תקס"א ס"ק ב' וכן מוכח שם מד' הרמ"א ז"ל בהג"ה ס"ק א' שכתב בשם הב"י ז"ל דאינו חייב לקרוע על ערי יהודה אלא פשמגיע סמוך להם פמן הצופים לירושלים עכ"ל הרי שלא פכת פמן הצופים עד המקדש אלא

לירושלים וכן משמע לכאורה במס' שמחות פ"ט להדיא דתנאי התם הרואה את ירושלים מן הצופים חייב לקרוע ע"כ וא"כ יש לתמוה לכאורה בהא דלא קתני הכא רק שקרעו פשהגיעו להר הצופים בלבד והיינו הקריעה דעל ירושלים לחוד ולא נזכר בההו' פרייתא פלל שקרעו עוד גם על המקדש פשהגיעו להר הבית פדתנאי התם במו"ק וקורע על ירושלים בפני עצמה ועל המקדש בפני עצמו (וכמש"ש הר"ן ו"ל דצריה להרחיק ג' אצבעות ולקרוע טפח על המקדש בפ"ע ודין הרחקה זו לא נזכר בשו"ע או"ח שם) וכמש"ל ג"כ מד' הרמב"ם והשו"ע ו"ל וחפשי ומצאתי בעז"ה להגאון מהר"ש יפה ו"ל בס' יפ"ת על מדרש איכה רבתי שתמה ג"כ בזה ומש"ש ליישב בזה דכיון שהזכיר פאן שפכו אז בראייתם שהשועל יצא מבית קה"ק לא הי' צריה להזכיר שקרעו בגדיהם כו' הוא דחוק טובא באמת ע"ש [ומה שלא העיר הרב ו"ל עוד דלמה לא זכר ג"כ בההו' פרייתא להנהו קראי דמיימי התם במו"ק שצריה לאומרון פשרואה בתרבות ירושלים קודם שקורע כדא' עולא משמ' דר"א התם הרואה ירושלים בתורבנה אומר ציון מדבר היתה ירושלי' שממה וקורע בהמ"ק בתורבנו אומר בית קדשנו וגו' וקורע ובקצת ספרי הפוסקים יש איזה טעות בדפוס בזה דברמב"ם ו"ל שם (דפוס ברדיטשוב) כ' ראה ירושלים בתורבנה אומר ירושלי' מדבר וגו' בהמ"ק בתורבנו אומר בית קדשנו וגו' וקורע עכ"ל והנה מלבד שיש ט"ס בדבריו בלשון המקרא דגבי ירושלים צ"ל דאומר ציון מדבר היתה ירושלים שממה פדאיתא בקרא (דישעיה ס"ד פסוק ט') אבל יש ט"ס גם בעיקר הדין שלא כתב וקורע אלא אחר ראיית המקדש ולא כתב פלל שצריה לקרוע על ירושלים ואין לומר דסמך עצמו עמ"ש תחלה דקורע על ערי יהודה וגם ירושלים היא בכלל וכמו שהקשה שם ה"ה בשם הרמב"ן ו"ל באמת על הש"ס ע"ש שהרי באמת כ"כ שם ה"ה ו"ל וכ"כ כל הפוסקים ו"ל דעל ירושלים צריה לקרוע בפני עצמה אע"ג שפבר קרע על ערי יהודה ע"ש וא"כ ודאי דצריה לאשמועין קריעה בירושלים בפ"ע וכן אין לומר ג"כ להיפוך דהרמב"ם ו"ל ס"ל דצריה לקרוע על כל עיר מערי יהודה בפני עצמה ולא הזכיר ירושלים לבד אלא משום הפסוק שצריה לקרות עליה בפ"ע ולכן לא הוצרכו להזכיר קריעה בהדיא אצל ירושלים בפ"ע דכ"כ הרא"ש ו"ל במו"ק שם סי' קי"א דלא מסתבר למימר הכי שהזכיר ירושלים בשביל פסוק א' שיש לו לומר ואגב זה נקט וקורע עכ"ל וכן שם בשו"ע או"ח (הקטנים ד' סלאוויטא ובדפוס דובנא עם הגהות יד אפרים ו"ל) כתב ג"כ פלשון הרמב"ם ו"ל הנ"ל ולא כתב ג"כ וקורע גבי ירושלים ובשו"ע ודאי דא"א לומר דסמך עצמו על מ"ש קריעה בכל ערי יהודה שם שהרי בס"ק ג' פסק להדיא שם כד' הרמב"ן ו"ל דהקורע על א' מערי יהודה אינו חוזר לקרוע על שאר ערי יהודה חוץ מירושלים ע"ש ולכן צריה להגיה ברמב"ם ושו"ע וקורע קודם תיבת וקשרואה בית המקדש כו' שכ"ה בש"ס וכל הפוסקים ו"ל (וכן מוכח מסוף דבריהם ג"כ שפכתו ומהיכן חייב כו' ואח"כ כו' ומוכח מלשון זה שפבר דברו וכתבו מקריעת ירושלים להדיא ע"ש) והטעות בהעתק המקרא הנז' נפל גם בטור שכ"ש אומר ציון היתה מדבר וצ"ל מדבר היתה וכן בקיצור פסקי הרא"ש ס' קי"א כ"ש אומר ציון מדבר שממה היתה וכן בשו"ע הגדולים יש ט"ס בזה וצריה להגיה בכלם פדאיתא בקרא וכמ"ש]: והא דלא נזכר פאן גבי בהמ"ק בתורבנו רק קריאת המקרא דבית קדשנו כו' בלבד ולא זכרו פאן גם ברפת דיון האמת בשם ומלכות ג"כ וכמ"ש הב"י בס' רכ"ד

דלפני רש"י ז"ל בברכות נ"ח גבי הרואה בתי ישראל נראה דמפרש על בית המקדש ע"ש ואף לאידך פירושי דהתם דקאי על בתי פנסיות או על בתי עשירי ישראל ע"ש בב"י ובשו"ע ס"ק י' מ"מ נראה דבהמ"ק עצמו נדאי דלא גרע עכ"פ מפל בתי ישראל לכולהו פירושי דהתם ואפשר דהתם קתני ברבנא וקאי קראי וצ"ע וע' בב"י שכ"ש על מילתא אחריתא דדוחק לומר דתנונייהו בעי למימר קרא וברבנא כו, ע"ש וע' בב"ח ז"ל ס' תקס"א ובבב"ט שם וצ"ע]: ואולי יש לומר דהני קראי פיון שלא נזכרו פלל ברבנא עצמה דמו"ק שם וכן ברבנא דמס' שמחות שם לא נזכר רק הקריעה בלבד אין זה תימא שלא נזכר גם ברבנא זו רק קריעת בגדיהם לבד ולא קריאת הפסוקים ג"כ שלא נזכרו רק בדברי האמוראים בלבד ולא מציינו אותם ברבנא בשום מקום פלל וכן בירושלמי פ"ג דמו"ק ה"ז לא קתני נמי התם רק דין הקריעה לבד ולא נזכרו הני פסוקי פלל ע"ש: אלא דבאמת מש"נ מד' הרמב"ם ז"ל והשו"ע דבהר הצופי קורע רק על ירושלמי וכ' שכ"נ במס' שמחות להדיא וכ"ה בירושלמי ה"ל אבל באמת נראה דלמאי שפי' רש"י ז"ל בכ"ד בש"ס דצופי הוא מקום שיכול לראות משם בית המקדש כמ"ש בברכות מ"ט ושם ס"א דמצופים יכולין לראות את הר הבית וכן משמע שם בסוגיא ע"ש וכן פי' רש"י בפסחים מ"ט וע"ש בתוס' וכ"כ שם פ"א ע"ש וכ"כ באו"ח ס' ג' ס"ק ז' בהג"ה ע"ש ושני הגהות אלו דבס' ג' ובס' תקס"א הנז' הנה פסותרין זו את זו וצ"ע וע' מג"א ס' תקס"א סק"ג] א"כ נדאי נראה דלפני רש"י ז"ל ה"ל דצופים הוא שם מקום שמשם יכולין לראות בית המקדש לפי זה פשוט דהא דקתני ברבנא דמו"ק ה"ל דכיון שהגיע לצופים קורע דע"כ דקריעה זו שבצופים על המקדש עצמו הוא ולא על ירושלים דאין לומר דאע"ג דיכולין לראות גם המקדש מהר צופים אפ"ה אינו קורע משם על המקדש ג"כ משום דבריחוק מקום הוא ורק על ירושלים לבד קורע מהצופים משם דקרוב לירושלים משם דא"כ נדאי דהו"ל להתנא לפרש זאת בהדיא ברבנא דקריעה זו דצופים אף שרואה משם גם המקדש אפ"ה אינו קורע אז עדיין על המקדש רק על ירושלים בלבד אלא נדאי משמע בפשיטות לפי רש"י ז"ל דמצופים הוא קורע באמת על המקדש עצמו פיון שבאמת הרי יכול הוא לראותו משם ואפשר דעל ירושלים קורע תחלה קודם שהגיע לצופים (ונ"מ נמי לדינא לפי זה דה"ה בכל ערי יהודה דיש לקרוע עליהם ג"כ בריחוק מקום מהם פשיעור שפון הצופים למקדש ולא בעינו כמון הצופים לירושלים כמ"ש בב"י נרמ"א ז"ל ה"ל]: ולפ"ז גם הקא דקאמר פיון שהגיעו לצופים קרעו נדאי דאמקדש הנה באמת הו' קריעה דצופים ואע"ג דהשתא נמי לכאורה תקשה איפכא דלמה לא נזכר בהו' ברבנא הקריעה המוקדמת שהי' להם לקרוע מיך פשראו ירושלים בחורבנה קודם שהגיעו לצופים [דאין לומר דמשכח"ל דפגעו במקדש ברישא ולא ראו אז ירושלים עדיין וכדפי' רש"י במו"ק שם פגון שנכנס בשידה תיבה כו' ולא הוציא ראשו עד שראה המקדש בתחלה אבל מ"מ גם בכה"ג תניא נמי התם דקורע על המקדש ומוסיף קרע על ירושלים ע"ש וא"כ אכתי תקשה דהו"ל להזכיר הקא עכ"פ שהוסיפו קרע על ירושלים אח"כ וכעין מ"ש לעיל] דלפירוש זה יש לומר בפשיטות דאפשר דהני תנאי כבר ראו ירושלים עצמה בתוך שלשים יום וכבר קרעו אז עלי' וא"צ עוד לחזור ולקרוע עד אחר שלשים (וכמש"ש ברמב"ם ושו"ע ס"ק ה' מהירושלמי דפ' הרואה ומס' שמחות ע"ש) והמקדש עצמו לא ראו אז ולכן קרעו עתה

על המקדש בלבד וא"ש בפשיטות לפי רש"י ו"ל ה"ל: ומיהו פשטא דבריינתא דמס' שמחות ה"ל דקתני הרואה את ירושלים מן הצופים חייב לקרוע משמע ודאי כפי הרמב"ם ו"ל ה"ל דבצופים קורע על ירושלים וכמ"ש והא דקתני עלה התם בסיפא דבריינתא הנז' נכנס בתוכה (או מתוכה) הרי זה מוסיף על הקרע צ"ע לפרשו ובהגהות הגר"א ו"ל שם נחקק לגמרי וע"ש גירסתו בזה ואולי י"ל בדוחק דר"ל דאם לא ראה ירושלים תחלה מן הצופים עד שנכנס בתוכה וכגון שנכנס בה בשידה תיבה כו' ולכשיצא מן התיבה לחוץ כבר הי' סמוך למקדש וקרע מיד על המקדש דאז אין צריף רק להוסיף קרע על ירושלים לבד פדתניא בבריינתא דמו"ק ה"ל דקורע על המקדש ומוסיף על ירושלים ומוק"ל בכה"ג וכמ"ש"ל (או דאפשר דיש להוסיף שם שתי תיבות וצ"ל התם נכנס לתוכה מדרף המדבר הרי זה מוסיף על הקרע והוא ג"כ בגנונא דהו' בריינתא דמו"ק ה"ל וע"פ פי' הרמב"ם ו"ל ה"ל בהו' סוגיא דמו"ק ה"ל דהו' דמוק"ל בדפגע במקדש ברישא מיירי פשפא מדרף המדבר דאז פוגע במקדש תחלה וכמ"ש"ל וא"ש דהו' בריינתא דמס' שמחות הנז' היא הבריינתא עצמה דמו"ק ה"ל דחלק בין בדפגע בירושלים ברישא דאז קורע עלי' בפני עצמה ובין בדפגע במקדש ברישא דאז אינו אלא מוסיף קרע על ירושלים לבד משום דכבר קרע בתחלה על המקדש וכדאינד' בריינתא דמו"ק ה"ל רק דבבריינתא דמס' שמחות ה"ל לא הוזכר שם הקריעה שעל המקדש כלל רק ההוספות הקרע שעל ירושלים לבד וא"ש: ובדרף אגב אני תמה על שלא הוזכר במס' שמחות שם ולא בירושלמי דמו"ק ה"ל הקריעה דעל ערי יהודה כלל וגם הקרא דירמ' מ"א דויבואו אנשים משכם ומשילה ומשונרון קרועי בגדים דמייתי לה בש"ס דילן במו"ק שם על קריע' ערי יהוד' באמת מייתי ליה בירושלמי שם רק על קריעת חורבן בית המקדש וירושלים ע"ש ואולי י"ל דלהירושלמי שם הנה קשיא ליה בהו' קרא פקושית הבית יוסף ו"ל באו"ח סי' תקס"א בזה שם שהקשה על דעת כל הפוסקים ו"ל שלא כתבו דצריף לקרוע רק פשרואה ערי יהודה בלבד בחורבנו וכן המנהג שלא לקרוע על כל ערי ישראל לבד מערי יהודה נהרי בגמ' יליף לעיקר דין זה מקרא דירמ' ה"ל) דכתי' ויבואו אנשים משכם ומשילה ומשונרון קרועי בגדים וגו' ומשמע שקרעו על חורבן עיירות אלו שהזכיר בכתוב פאן ונהרי כל אלו שלשה העיירות שהזכיר פאן הם מערי ישראל ולא מערי יהודה [דשכם ושילה נפלו בחלקם של בני יוסף כדמפורש בספר יהושע ונהעיר שונרון קנה עמרי מלך ישראל כדמפורש במלכים א' ט"ז] וכ' הב"י שם דשפא י"ל שהם לא קרעו בגדיהם עד שראו המצפה שהיא מערי יהודה עכ"ל ונהביאו הט"ז ז"נ שם ובאמת נראה דכבר הרגיש רש"י ו"ל בקושיא זו ג"כ דברש"י הגדפס ברי"ף במו"ק שם עלה דיליף קריעה מהו' קרא דויבואו אנשים כו' וקרועי כו' פתב וז"ל וקרועי בגדים שכבר היו ערי יהודה חריבות כו' עכ"ל והנה נראה מזה שדקדק רש"י ו"ל שם בזה וכ' שכבר היו ערי יהודה חריבות ולא פתב בפשיטות שקרעו על חורבן העיירות האלו שנזכרו בכתוב זה אלא נראה ודאי שלא רצה לפרש פן בפשיטות בזה משום דהנה קשיא ליה ג"כ דהרי כל שלשה העיירות האלו הם מערי ישראל ובהו' בריינתא לא קתני רק שקורע על ערי יהודה בלבד וכקושית הב"י ה"ל ולכן הוצרך לפרש ג"כ דס"ל להש"ס דילן דהקריעה שלהם אז לא הי' כלל על חורבן אלו העיירות שנזכרו בכתוב זה רק שקרעו באמת על איזו מערי יהודה החריבות כבר שראו בדרף

הליכתם וכעין תירוצו של הב"י הג"ל (והי' לו להב"י שם להביא מד' רש"י ו"ל שפרי"ף הג"ל בזה וכמ"ש): אלא דכל זה הוא רק להש"ס דילן הג"ל אבל הירושלמי הנז' נראה דס"ל באמת דהאנשים הללו לא קרעו כלל על חורבן ערי יהודה כי אם על חורבן המקדש וירושלים לבד ואף שמפניך בקרא שקרעו בגדיהם אז קודם שהגיעו לירושלים ולא ראו אותה אז עדיין בחורבנה ס"ל להירושלמי שם דהקריעה שלהם לא היתה על הראיה רק על שמיעת החורבן ששמעו אז בדרך הליכתם וכדתנן' התם דאחד השומע שחרבה ירושלים ואחד הראה חייב לקרוע ולהירושלמי לא ילפינו מהך קרא באמת לראיה רק לשומע לבד ולראיה בחורבנה מסברא דענין דלא תהא שמיעה גדולה מראיה (ואף דנראה שיש חילוק בדין בין השומע והראיה דהשומע מהחורבן אינו חייב לקרוע אלא אם ראה פעם אחת בבנינה ואח"כ שמע שחרבה והיינו רק באותו הדור שהיו בעת החורבן אז שראו אותה עדיין בבנינה ואח"כ נתחייבו לקרוע אז כל השומעים מחורבנה אף שלא ראו חורבנה אז עדיין משא"כ הראיה בחורבנה דלעולם חייבים לקרוע אף מי שלא ראה אותה מעולם בבנינה וכגון בזה"ז וכן מוכרח לכאורה מדהשמיטו הפוסקים ז"ל דין השומע מהחורבן ולא הביאו שצריף לקרוע ג"כ וע"כ משום דלא שייף בזה"ז כלל דאפילו קטן שהגדיל ולא שמע מהחורבן עד אחר שהגדיל אפ"ה נדאי דפטור מלקרוע גם בפעם הראשון ששומע מהחורבן כשהגדיל משום דלא ראה מעולם בבנינה או לא שמע עכ"פ בבנינו לעולם בעת שעדין היתה הבית קיים דמה ששומע אחר החורבן שהי' הבית קיים לפניו לא מהני מידי לחייבו קריעה עי"ז כששומע אז מן החורבן ג"כ רק בזמן שהי' בהמ"ק קיים אפשר דמי ששמע א בבנינו ג"כ נתחייב לקרוע כששמע אח"כ מן החורבן אבל הראיה בחורבנה נדאי דחייב לקרוע אף מי שלא ראה ולא שמע מעולם כלל בבנינו ולכן הביאו הפוסקים דין הראיה בלבד ולא דין השומע משום דלא שייף כלל בזה"ז וכמ"ש וכן כתב הריטב"א ז"ל להדיא במו"ק שם וז"ל אחד השומע פי' שראה בבנינה ושמע חורבנה ואחד הראה כגון בזמן הזה עכ"ל הרי נראה דעתו ז"ל להדיא פן דאין השומע מהחורבן חייב לקרוע רק כשראה פעם א' בבנינו עצמו ולא משכח"ל כלל רק כששומע בזמן החורבן לבד ואחר שפבר ראה פעם א' בבנינו וכמ"ש בעז"ה וצ"ע) ולהכי לא נזכר באמת בירושלמי הג"ל שם כלל דין הראיה ערי יהודה בחורבנו דבאמת להירושלמי לא נפק"ל מהך קרא לקריעת ערי יהודה כלל רק נפק"ל חייבא דקריעה מקרא להשומע מחורבן לבד וכמ"ש והיינו דסמיה לי' בירושלמי הג"ל להך קרא התם דאחד השומע בחורבנה כו' ע"ש ונראה מזה דעיקרא דדינא נפק"ל מהך קרא להירושלמי רק לשומע מהחורבן וכמ"ש (וכן מצאתי פעם בפני משה הנדפס מחדש שם עלה דאחד ששמע שחרבה ירושלים כ' וז"ל באותו פעם שחרבה כמו שעשו האנשים האלו כו' ע"ש ומבואר בדבריו דמפרש ג"כ להירושלמי הנז' כמ"ש דס"ל דהקריעה שפכתוב הי' על שמיעת החורבן לבד ולא על הראיה וצ"ל דראי' גלמד מפל שפן וכמ"ש וגם מדבריו ז"ל שם נראה דס"ל ג"כ כמ"ש ל דעל השמיעה אינו קורע אלא בזמן החורבן לבד ואין דומה שמיעה לראי' בזה דגבי שמיעה כתב שם דשמע באותו פעם שחרבה כו' ובראי' כ' דאחד הראה עכשיו כו' ע"ש ומשמע דגבי שמיעה לא משכח"ל כלל ששמע עכשיו והיינו כמ"ש ל בעז"ה) ועכ"פ א"ש מאי דפליגי בזה הירושלמי והש"ס דילן דבירושלמי לא יליף מהך קרא רק למקדש ולירושלים לבד ובש"ס דילן יליף מינן' לערי

יהודה וכמ"ש והוא משום דפליגי באמת בעיקר הקריעה הזאת שבקרא דירמ' הנ"ל דהירושלמי מפרש לי' אשמיעה לבד ובש"ס דילן מפרשי לי' ארא' וא"כ ע"כ דעל ראיות ערי יהודה הי' דעל ראיות חורבן המקדש ל"ל שְהרי לא הגיעו אז עדיין לירושל' וכמ"ש וא"ש: ואין לתמונה בזה דלכאורה איהו אפשר לפרש פלל הו קרא דעל שמיעת חורבן הבית היתה קריעה זו דהלא בקרא מפרש שהי' בינדם מנחה ולבונה להביא בית ה' ומשמע שלא היו יודעין אז עדיין מהחורבן פלל שְהיו רוצים אז להעלות מנחה עדיין בבית ה' אבל פבר כ' רש"י ו"ל בפ' לירמ' שם אהו קרא דמנחה ולבונה בינדם להביא כו' ונ"ל פְשְהיו נוסעים מביתם לא היו יודעין מחורבן הבית [ור"ל ולכּה הקדישו המנחה והלבונה להביא בית ה' דומיא דנזירים שעלו מן הגולה בבית שני ומצאו בהמ"ק חרב פדתנו בנזיר ל"ב ע"ש בגמ'] ובדרהו שמעו (מן החורבן) וקרעו בגדיהם עכ"ל וכ"כ שם הרד"ק ו"ל וע"ש שכ' לתמונה איהו לא שמעו עדיין מאב עד תשרי שחרב הבית כו' ונדחק לפרש שחשבו שלא נשרף פולו ונשאר בו מקום שיקריבו שם הנשואים את קרבנותיהם עדיין וכששמעו בדרהו שנשרף כל בית ה' קרעו אז בגדיהם ע"ש ובזה אני תמה על הגאון בעל טורי אָן ו"ל שכ' בחידושויו בר"ה י"ח דלמ"ש בקצת מפרשים בשם הירושלמי דגדלי' ב"א נהרג בשבת ע"כ דצ"ל לפ"ד הירושלמי בזה דהריגת גדלי' לא הי' בתשרי שאחר אב שחרב הבית כי אם בשנה שלאחר' והיה לפ"ז מיום החורבן עד הריגת גדליה כמו שנה ושני חדשים] ע"ש וצע"ג דאיהו יתכן פלל לפ"ז שלאחר שפבר שמעו גם בגולה מן החורבן פדכתיב ביחזקאל ל"ג שפבמישי לחודש העשירי שאחר החורבן באתה שמועה לגולה מהחורבן (ע' רד"ק שם כ"ד ור"ה י"ח) ואלו האנשים שְהיו בארץ ישראל וסמוכים ביותר לירושלים לא היו יודעין עדיין מן החורבן כל כּה זמן עד קרוב לשנה ושני חדשים אח"ז וכמ"ש ל' דהרי מפרש בקרא שפאו לשם אחר שפבר נהרג גדליה ב"א ונהרגו שם ג"כ אחריו וצ"ע ומיהו לש"ס דילן דס"ל דהקריע' שלהם הי' אז על הראיה דחורבן ערי יהודה ולא על שמיעת החורבן פלל וכמ"ש י"ל בזה דנדאי פבר שמעו מאז מן החורבן והמנחה והלבונה שפינדם אולי רצו להקריב אז בבמה למ"ד דקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא וא"כ הותרו הבמות אז (ע' מגילה י' זבחים ק"ז) והיו רוצים להקריב אז בבמה וצ"ע ובזה י"ל קצת דר' אלעזר דאמר הכא במו"ק הנ"ל הרואה ערי יהודה בחורבן קורע דע"כ דנפק"ל נמי מהו קרא דירמיה הנ"ל אזיל בזה לטעמין דבחולין ז אמר שם אליבא דר' אלעזר בן פדת (דהוא סתם ר' אלעזר האמורא דבש"ס) דס"ל דקדושה ראשונה לא קדשה לע"ל ע"ש וא"כ שפיר נפק"ל מהו קרא דירמ' הנ"ל לראיות ערי יהודה בחורבן דקורע עליהן דס"ל לר"א דע"כ ל"ל שקרעו אז אשמיעה מהחורבן כדס"ל להירושלמי הנ"ל משום דבאמת דנדאי פבר שמעו מאז מהחורבן אחר שפבר כל כּה זמן עד העת ההיא וכמ"ש דלדידן' אין ראי' פלל מהמנחה ולבונה שרצו להקריב אז דנראה מזה לכאורה דעדיין לא ידעו אז מהחורבן וכמ"ש הרד"ק ו"ל הנ"ל משום דר"א לטעמין דס"ל קדושה ראשונה לא קדשה לע"ל וא"כ הותרו הבמות וי"ל שפיר לדידן' שְהיו רוצים להקריב אז בבמה וכמ"ש וא"ש (ועי' שבועות ט"ז ובתוד"ה קדושתו וע' זבחים ס"א תוד"ה מאי וצ"ע) אלא דאפתי קשה לר' יהודה דאמר בזבחים קי"ג דאין מנחה בבמה ע"ש ובקרא פתיב ומנחה בינדם כו' וצ"ע ואולי י"ל דר' יהודה ס"ל איפכא דקדושה ראשונה נמי קדשה לעתיד לבוא.

וא"כ הרי לדידין באמת מקריבין אע"פ שאין בית כדא' במגילה שם ואף שחרב המזבח ג"כ מ"מ י"ל דר' יהודה לטעמין דאמר בנבחים נ"ט אקרא דביום ההוא קידש תוף הקוצר דדברים פכתבן שקידש גם הרצפה להקטיר עליה כמו במזבח ע"ש וא"כ לדידין יכולין להקריב במקדש בלא מזבח על הרצפה עצמה וא"ש ג"כ לדידין שלא העלו אז קרבן בהמה בידם משום דרבא מסיק התם דמודה ר"י בדמים דנריקת הדם ודאי בעינו על המזבח דוקא משא"כ מנחה דאין בה רק הקטרה לבד שפיר היו רוצים להקריב אז על הרצפה עכ"פ וא"ש ג"כ בזה דבאמת הקש' לכו"ע דהרי בקרא מפנרש שהיו רוצי' להבי' בית ה' ומשמע דבמקדש עצמו הנה דעתם להקריב אז ולא בבמה ועל פנ צ"ל דמאן דמפרש לקרא הנ"ל שפבר ידעו מאז מהחורבן כדס"ל להש"ס דילן וכמ"ש דע"כ דס"ל באמת כמ"ד דקדוש' ראשונ' קדשה לע"ל ומקריבין אע"פ שאין בית והיינו על הרצפ' וכר"י הנז' וא"ש.

אלא דצ"ע ממ"ש התוס' בנבחים שם נ"ט ד"ה עד (וביומא מ"ג ד"ה שלמים) דגם לר"י לא שרי להקטיר על הרצפה אלא כשהמזבח במקומו אבל נפגם המזבח (וכ"ש כשנחרב) לא שרי להקטיר בשום מקום ע"ש.

אף ידי"נ הרה"ג כו' מוהר"י העשיל הלוי נ"י העיר ע"ד בזה דכיון דבקרא לא פתיב רק מנחה ובמנחה הרי פתבו התוס' הנ"ל שם דלכ"ע א"צ מזבח כלל דבנבחים דוקא הוא דבעינו מזבח כדנפק"ל התם מקרא דנזבחתי עליו כו' ע"ש וא"ש עכ"ד הרב הנ"ל נ"י בזה אלא דאפתי לכאורה אין קיום לד' הרב הנ"ל נ"י בזה שהרי גם במנחה אף שכ"ש התוס' ד"כ"ל להקטירה בלא מזבח אבל אפתי מה יעשו בשיירה דהרי אר"א בנבחים ס' דמזבח שנפגם אין אוכלין בגינו שיירי מנחה שנאמר ואכלוה אצל המזבח כו' בזמן שהוא שלם כו' וא"כ כ"ש כשנחרב המזבח ואיך היו רוצים להתנדב מנחה ולהוציא שיירה לבית הפסול ואין לומר שהיו רוצים להקריב אז מנחת נסכים וכדא"ר במנחות ק"ד דמתנדב א' מנחת נסכים בכ"י והיא פולה כליל שהרי בקרא פתיב מנחה ולבונה ומשמע שהי' לבונה הפאה עם המנחה ונהרי מנחת נסכים אין טעין לבונה כלל פדתנן במנחות נ"ט ע"ש ודחוק לומר דמקדישי המנחה היו פולם פהגים ומנחת פהן טעון לבונה פדתנן התם והיא ג"כ כליל וצ"ע ואולי י"ל שהי' מנחת נסכים ולבונה הפאה בפ"ע ע' מנחות ק"ו וא"ש דקטורת ג"כ לא בעי מזבח כדא' בנבחים שם נ"ט דמזבח שנעקר מקטירין קטורת במקומו וע"ש בתוס' וצ"ע.

והנה לכאורה הי' יש לתמונה באמת על פי רש"י ז"ל בירמ' הנ"ל דנראה שפירושו בזה שם הוא נגד הש"ס דילן במו"ק שם דיליף מהך קרא דחייב לקרוע כשרואה ערי יהודה פחורבנן וכמ"ל ומשמע בפשיטות דהש"ס מפרש דקריעה שלקם הי' על הראי' דערי יהודה ולא על השמיעה כלל כמ"ש וגם הוא סותר א"ע לפירושו ברי"ף הנ"ל שפי' רש"י עצמו להדיא דעל חרבות ערי יהודה קרעו בגדיהם וכמ"ש.

אף למש"ל דהירושלמי וש"ס דילן באמת פליגי בזה אם הקריעה שלקם הי' על שמיעת החורבן או על ראיות ערי יהודה וכמ"ש א"ש בפשיטות דפי' רש"י ז"ל שבירמ' הנז' הוא ע"פ הירושלמי הנ"ל ופירש"י שברי"ף הנז' הוא ע"פ הש"ס דילן בזה וא"ש: אמנם בעיקר דברי הב"י ז"ל הנ"ל דפשיטא לי' מילתא בזה דכל הפוסקי' ס"ל דאין צריכין

לקרוע רק על ערי יהודה בלבד ולכן החליט שם דגם הטור ו"ל שכ"ש להדיא הרוואה ערי ישראל בחורבנו כו' דע"כ לאו דוקא קאמר הכי ע"ש בב"י (ובב"ח ו"ל שם בזה והביא ג"כ מפי רש"י והרד"ק בירמיה הנ"ל ע"ש) אבל לענ"ד מד' התוס' במו"ק שם בד"ה משכם ומשילה ומשומרון שכ"ו וז"ל לא שינה הכא למיפריה ואימא עד דאיפא תלתא עכ"ל (וכלומר דלעיל שם אהא דקתני בבב"יתא על נשיא ואב"ד ועל שמועות רעות ונפק"ל מקרא דעל שאול ועל יהונתן ועל עם ה' וגו' ופריה שם ואימא עד דהווי כולהו ומשני על על הפסיק הענין והכא לא שינה למיפריה נמי הכי דאימא עד דחזא תלתא ענינות חריבות דוקא כדפריה לעיל כה"ג משום דקתם ג' דברים נפרדים המה נשיא וגם אב"ד ועם ה' אבל הכא מה לי תלתא מה לי חד מנייהו ועוד דנדאי דכל אלו שמונים אנשים לא היו בכל השלשה מקומות הללו רק שקצת מהם היו בשכם וקצת מהם בשילה וקצת בשומרון וכל אחד קרע בגדיו בעיר שהי' שם) ונראה פשוט עכ"פ להדיא מד' התוס' אלו ששה מפרשים בפשיטות שהאנשים ההם קרעו על חורבן הנה ענינות שראו דקחשיב להו בקרא דהינונו על שכם או שילה או שומרון ושלא כפי רש"י שפרי"ף ו"ל הנז' ונראה להדיא מד' התוס' הנ"ל דע"כ ס"ל דערי יהודה דקתני בבב"יתא דנדאי לאו דוקא קתני הכי אלא דה"ה לכל ערי ישראל ואפשר דה"נ ס"ל להטור ו"ל באו"ח הנ"ל כד' התוס' בזה ודלא כמ"ש הב"י ו"ל הנז' ורק דממ"ש הטור ביו"ד ס' ש"מ צ"ע).

ואף שיש להוכיח באמת מתוך קושית התוס' ו"ל בפשיטות דהעיקר בזה כד' הפוסקים ו"ל דס"ל שא"צ לקרוע רק על ערי יהודה בלבד וממילא אין מקום לקושית התוס' ו"ל מעיקרא קרא בזה פלל ופשוט אבל עכ"פ מה שהחליט הב"י ו"ל שאין שום אחד מהפוסקים דס"ל דצריה לקרוע גם על כל ערי ישראל והנה באמת מד' התוס' הנ"ל מוכח דס"ל דעל אחת מהערים האלה צריה לקרוע ג"כ אע"ג שפולן הם מערי ישראל וכמ"ש: ומתוך מ"ש בעז"ה בד' התוס' הנ"ל דמוכח דס"ל ודאי שפא כד' כל הפוסקים הנ"ל בזה פניו דמפרשי דהקריע' הנה באמת על חורבן אנו הענינות שגזפרו בכתוב פאן אף שהם מערי ישראל וכמ"ש א"ש ג"כ בזה מה שיש לתמונה לכאורה מד' התוס' הנ"ל על מ"ש בס' ברפי יוסף להגאון חיד"א ו"ל בשם החסד לאברהם ו"ל והובא בשערי תשובה פאן שכתב שנהגו העולם שלא לקרוע על חבורו וכתב ששמע בשם גדולים לפי שחבורו מערי מקלט הוא פדכתיב ביהושע כ' חבורו ביהודה ולא מערי יהודה מקרי עכ"ל ולכאורה הוא תמונה טובא שהרי מד' התוס' הנ"ל מוכח לכאורה בהדיא דלא פהחסד לאברהם הנ"ל בזה דמתוך קושיתם מוכרח דס"ל דהקריעה שבכתוב ודאי הנה על חורבן אלו הענינות שגזפרו פאן באמת וכמ"ש נהרי לדע' החסד לאברהם הנ"ל לכאורה אין מקום לומר פן פלל דהרי שכם נמי פתיב הכא בין הנה ג' ענינות הננו ונהרי שכם ג"כ עיר מקלט הנאי כדמפרש בקראי דיהושע שם וכדחשיב להו בבב"יתא דמכות (דף ט') שכם בהר אפרים וע"ש וא"כ איך סלקא דעתך לומר פלל דאין חייבין לקרוע פי אם על ראית חורבן שלשה ענינות דוקא שהרי ודאי דלא עדיפא בזה עכ"פ עיר שכם מעיר חבורו שאין צריה לקרוע עלי' אף למאי דקיי"ל דגם על חורבן עיר אחת צריה לקרוע באמת ואפ"ה אין קורעין על חבורו מפני שנתנה לעיר מקלט ולא נתחלקה לשבטים פלל וא"כ ה"ה לעיר שכם שהיתה ג"כ עיר מקלט וכמ"ש וכיון דלמאי דדחו התוס' קושית זו באמת וכתבו בפשיטות דהכא לא שינה למיפריה ואימא עד דאיפא כולהו וכמ"ש ל"א"כ

נדאי דס"ל דקורע על שקם בפ"ע וא"כ פשוט לכאורה דה"ה נמי לחברון דקורעין עליה ג"כ ודלא פהתסד לאברהם הנ"ל: אף למש"ל א"ש בפשיטות דאין שום סתירה פלל מד' התוס' הנ"ל לד' התסד לאברהם הנ"ל שגרי פבר פתבנו דע"כ דהתוס' ז"ל חולקים בזה באמת ע"ד כל הפוסקים הנ"ל וס"ל נדאי דצריף לקרוע באמת על כל ערי ישראל ג"כ והא דקתני בבבביתא ערי יהודה לבד ע"כ דס"ל דלאו דוקא הוא וכמש"ל וא"כ הדבר פשוט דאין להביא שום ראיה מד' התוס' האלו לדין קריעת עיר חברון פלל שגרי עד כאן לא פתב החסל"א לחלק בעיר חברון בזה אלא משום דכל ערי מקלט ניתנו לכני לוי לשבת בהם פדמפנרש בקרא בפ' מסעי וביהושע שם וכיון דניתן ללוים ס"ל דמה"ט לא חשיב' עוד מערי יהודה פלל (אף דפרונדקא דינדה ניתן לפלב כמש"ל) ונהרי היא פכל ערי ישראל דקיי"ל באמת להלכה שא"צ לקרוע רק על ערי יהודה לבד וכד' כל הפוסקי' הנ"ל וכמ"ש.

משא"כ להתוס' דע"כ ס"ל באמת דאה"נ דצריף לקרוע על כל ערי ישראל ודלא כהפוסקים הנ"ל וכמש"ל וא"כ פשוט דלדידהו לא גרע עיר שקם מידי אף שהיתה עיר מקלט טפי משאר ערי ישראל עכ"פ ומשו"ה פשיטא להו דצריף לקרוע על שקם וה"ה נדאי לחברון דמאי שנא מפל ערי ישראל ואמנם לדידן דלא קיי"ל פהתוס' בזה וכמ"ש הב"י שפן המנהג שלא לקרוע על כל ערי ישראל אפשר דה"ה לחברון דדמי נמי לערי ישראל בזה לפי שלא ניתנה רק ללוים וכמ"ש ועכ"פ אין ראיה לדינא בזה מתוך ד' התוס' הנ"ל דלא קיי"ל פנותיהו וכמ"ש:.

ונחזור למש"ל דלפני הרמב"ם ז"ל הנז' נדאי דלדידן' צ"ל דבצופים קרעו על ירושלים בלבד וכמ"ש א"כ נשאר קושית מהר"ש יפה ז"ל הנז' דדונחק לומר גם לפ"ז דאולי בהך עובד' דהני תנאי מייירי נמי פשפבר ראו בתוך ל' יום את המקדש עצמו בלבד וקרעו אז עליו בלבד וכגון שפלו מדרף המדבר ולא ראו אז רק את המקדש בלבד וירושלים לא ראו אז ולכן לא קרעו עתה רק על ירושלים בלבד (דא"צ לחזור ולקרוע גם על המקדש פשרואהו בתוך ל' יום וכמ"ש רמ"א ז"ל בהגה"ה ס"ס תקס"א) וכמש"ל לפי רש"י ז"ל הנ"ל להיפך דלפני הרמב"ם ז"ל נדאי דדחוק לפרש פן פלל שגרי פשטא דד' הבריית' הנ"ל דקתני דכיון שהגיעו לצופים קרעו בגדיהם נדאי משמע דהיתה קריעה בפ"ע פדין הקריעות שפלו ירושלים והמקדש דשיעורן טפח ואם איתא דכבר ראו המקדש בתוך שלשים יום וכבר קרעו אז עליו פדין א"כ שוב לא היו צריכין לקרוע עוד עתה פדין קריעה על ירושלים בפ"ע רק להוסיף על הקרע שפלו המקדש פל שהוא וכדתני במו"ק שם דרק מוסיף על ירושלי' ומוק"ל בדפגע במקדש בריש' וכמש"ל ופשוט דה"ה פשרואהו ירושלים אחר איזו זמן פל שהוא בתוך שלשים: ולכן יש לנו ליישב בעז"ה קושיא זו עם פל מה שדקדקנו לעיל בד' אגדה הנ"ל הפל ע"ד הפלפול בזה בעז"ה רק פי ראינו להקדים בתחלה דבר התשובה שלהלן בסימן שאחר זה בעז"ה דשייף ג"כ לסוגיא אחת במס' זו ומתוך זה תבאר ג"כ ע"ד הפלפול בעז"ה פל מאי דשייף עוד לסיום דבר התשובה הזאת ולהך דינא שפתבנו למעלה בעז"ה והוא

יו"ד שאלה ראוי לברר אם מותר לכתוב ספר תורה ותפילין ומזוזות על עור השליל שנמצא במעי בהמה וסיה טהורה שנתנבלה בשחיתותה וכן יש לבאר אם מותר לתפור תפילין וס"ת בגידי בהמות וסיות טהורות מגיד הנשה שלקח ועוד יש לבאר אם מותר

לתפנר בפשעת הדחק יריעות של ס"ת בחוטי פשתן במקום שאין גידין מצויין שם ואין להם ס"ת אחרת לקרות בה בצבור וכ"ו ראוי לבאר בעז"ה.

תשובה גרסי' במס' מפות כפ' אלו הן הגולין (ד' י"א) ויכתוב יהושע את הדברים האלה בס"ת האלהים פליגי בה ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר שמונה פסוקים שבתורה וחד אמר פרישת ערי מקלט כו' ותו גרסינן התיב ספר תורה שתפרו בפשתן פליגי בה ר' יהודה ור"מ חד אמר פשר וחד אמר פסול למ"ד פסול דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיה ואיתקש כל התורה לתפילין מה תפילין הלכה למשה מסיני לתופרין בגידין אף כל לתופרין בגידין ואינדף כי איתקש למותר בפיה (שאין נכתבין על עור בהמה טמאה) להלכותיהן לא איתקש פי' רש"י ז"ל לדבר שאינו כתוב בתורה ובתפילין גופייהו לא גמרינן לה אלא מהלכה למשה מסיני לא ילפינן לי' בהיקשא עכ"ל] ויש לנו לבאר בעז"ה מאי דסמך ותנא להו הכא בש"ס לשתי מחלוקות אלו דר"י ור"נ ור"י ור"מ בהדדי דלקאורה לא קרבו זה אל זה וזה כלל רק דנראה דנקטינהו אהדדי משום דבתרנונייהו איתא חד אמר וחד אמר ולא מסיימי אבל מאחר דבאמת הרי נמצא פן בכ"מ בש"ס הרבה מחלוקת פאלו דלא מסיימי ולא נקט הכא רק לשתי מחלוקת הללו פאחד נראה דיש לנו מקום לפרש בזה בדרך הפלפול במאי דתליין הנה תרתי פלוגתא דתנאי הנה"ל אהדדי בעז"ה ומתוך זה יתבאר ג"כ מה שנוגע להלכה בדבר השאלה הנה"ל שכתבנו בעז"ה : ובתחלה ראיתי לבאר בעז"ה ד' הרמב"ם ז"ל במה שיש לתמונה עליו לקאורה בדין זה דס"ת שתפרה בפשתן והוא במ"ש בה' ס"ת פ"ט הי"ג וז"ל וכשתופרין היריעות אין תופרין אותן אלא בגידין של בהמה וחי טהורה כו' בדרך שתופרין את התפילין ודבר זה הלכה למשה מסיני לפיכך אם תפרן שלא בגידין כו' פסול עכ"ל והנה בעיקר הדין מה דפסק להלכה כמ"ד דס"ת שתפר' בפשתן פסולה אע"ג דלקאור' אין הכרע בסוגי' זו להלכה כמאן פיון דאין פאן תסתיים מ"ד פשר ומ"ד פסול דאם הנה מסיימי ודאי דהנה מהדרינן לכלין בעירובין מ"ו דר"מ ור"י הלכה כר"י אבל השתא דלא מסיימי פלוגתייהו פלל בסוגיין שוב אין לנו שום הכרע בהלכה זו כמאן דדילמא ר"י הוא דמכשיר והלכה כר"י לגבי ר"מ ואין לומר דרק מספק בלבד פסק הרמב"ם ז"ל להחמיר בזה פיון דלא מכרעא לן בסוגי' זו להל' כמאן שהרי באמת אחרי שהספק הוא רק בהלכה למ"מ לבד דעיקר הספק הוא אי ילפינן ס"ת מתפילין בדין זה ובתפילין הנה הלכה למשה מסיני וא"כ הספק הוא אם גם בס"ת נוהג הלכה למ"מ הזאת שיש בדין התפילין או אין הלכה למ"מ הזאת בספר תורה כלל והנה ספיקא בהלכה למ"מ ונהרי מד' הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' שחיטה הל' ג' נראה דס"ל כד' הטור ז"ל ביו"ד ס' רצ"ד דכל ספק שישתפק לנו בהלכה למ"מ דאזלינן בספיקו להקל בדין ספיקא דרבנן שהרמב"ם כ"ש וז"ל ח' מיני טריפות נאמרו לו למ"מ כו' והואיל ואין לה בפירוש בתורה אלא דרוסה כו' כל ספק שישתפק בשאר זו מיני טריפות יש בהם ספק מותרין עכ"ל ומזה פתבו האחרונים ז"ל בדעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דספיקא בהלכה למ"מ להקל וכמו שהעלה בעל מנחת יעקב ז"ל בקיצור דיני ס"ס במחןדשים אות ט"ו בשם י"א דכל מה שהוא הלכה למ"מ דינו פדרבנן וספיקו להקל וצייין שם בתוה"ש אות י"ז שכ"ה מד' הרמב"ם ז"ל הנז' וע' בס' המצות להרמב"ם ז"ל שורש ב' וזה הוא דעת הטור ז"ל ג"כ ביו"ד בס' רצ"ד שם והוא מהסוגיא דקידושין ד' ל"ט דספק ערלה בחו"ל מותר משום שהוא הלכה למ"מ בחוץ לארץ בלבד ולכן ספיקו

מותר ודלא כמש"ש הב"י ז"ל והש"ך בס"ק י"ט שם דדוקא בערלה נאמרה הלכה פן
דספיקו מותר אלא דבכל הלכה למ"מ קיי"ל דאזלינן בספיקו להקל וכ"כ בשו"ת חוות
יאיר ז"ל ס"ס קצ"ב ע"ש וע' בס' באר יעקב ביו"ד ס' כ"ט ובס' רצ"ד ע"ש: וכבר האריף
בזה בשו"ת שיבת ציון ס' מ"ח ומ"ט [וע"ש מש"כ גבי ערלה בדבר הספק שכ' הרשב"א
ז"ל מהתוספתא אם צריך להיות בגושיהו פדי להחיות ג' שנים וז"ל א"כ עכ"פ מידי
ספיק' דדינא לא נפקא והדרינו לכלל דספיקו מותר עכ"ל ע"ש וא"כ ה"נ בכל ספק
בהלכה למ"מ דילפינו מערלה להקל פשוט דה"נ דאית לן למיזל לקולא גם בספיקא
דדינא וכה"ג שפכתנו למעלה בזה [אלא דלמש"ש להקל עוד בערלה אפי' בספק שהוא
חסרון ידיעה דקיי"ל בעלמא דלא הוי ספק פלל פמבואר בכללי ס"ס ואפ"ה כ"ש דנראה
לו שהוא מותר בערלה מהא דאמר לוי לשמואל בקידושין שם ספק לי ואנא איכול ע"ש
וכ"כ עוד מד' אביו הגאון ז"ל שכ' בצ"ח ברכות ל"ו דלד' הרמב"ם ז"ל צ"ל דאפי'
ברוב איסור הו"ל כספק ערלה בחו"ל דמותר ע"ש וצ"ע דלפ"ז הרי נסתר לגמרי כל
עיקר היסוד שכ' האחרונים ז"ל ה"נ"ל בדעת הרמב"ם והטור ז"ל הנז' דמהו סוגיא
דקידושין ל"ט ה"נ"ל נפקא להו דבכל הלכה למ"מ אזלינן בספיקו להקל שהרי באמת
לפ"ז אין ללמוד פלום מהו סוגיא דקידושין ה"נ"ל למקום אחר ולומר דכל ספק בהלכה
למ"מ פדין ספק דרבנן דיינינן ליה כמו בערלה בחו"ל וכמ"ש שהרי עכ"פ אף אם אנו
באין לדון כל ספק בהלכה למ"מ פדין ספק דרבנן ממש מ"מ הרי אי אפשר עכ"פ להקל
אף בספק שהוא חסרון ידיעה דאף דרבנן קיי"ל דלא חשבינן ליה לשום ספק פלל וכ"ש
שאין להקל במקום שיש רוב איסור ומיעוט היתר דודאי אף בכל איסור דרבנן בעלמא
קיי"ל דאזלינן בתר רובא להחמיר וע"כ צ"ל דרק בערלה בלבד הוא דמקילינן הכי אפי'
בכה"ג משום דכף נאמרה הל"מ בהדיא להקל בספיקא ואפי' בכה"ג וא"כ שוב אין
שום ראיה מפאן להקל בכל ספק דעלמא בכל דבר שהוא הלכה למ"מ דרק בערלה בלבד
הוא דנאמרה הלכה כף בהדיא וכמ"ש הב"י ז"ל ואכ"מ להאריף]: ועכ"פ פיון דלד'
הרמב"ם ז"ל בה' שחיטה ה"נ"ל (ועוד בכ"מ בדבריו ז"ל וע' בשו"ת שיבת ציון ס' מ"ח
ה"נ"ל שהאריף) נראה דס"ל דכל ספק בהלכה למ"מ דיינינן ליה פכל ספק דרבנן לגמרי
וכיון דקיי"ל דכל היכא דפליגי תרי תנאי או אמוראי ולא אתמר הלכתא פחד מנייהו
ושניהם שוין בחכמה ובמנין באיסור דרבנן אזלינן להקל א"כ ה"נ בהו פלוגתא דר"מ
ור"י הקא אע"ג דאינן שוין דהא קיי"ל ר"מ ור"י הלכה כר"י מ"מ פיון דלא מסיימי הי
מניניהו הוא דמכשיר והי מנייהו דפוסל הו"ל ספיקא דדינא בהלכה למ"מ דהו"ל כספיקא
דפלוגתא דרבנן דהנה לן למיזל בי' להקל וכמש"ל: ולכאורה הי' נראה דזהו באמת
טעמא דבעל תה"ד ז"ל בס' נ"א שהביא הרמ"א ז"ל בהג"ה ביו"ד ס' רע"ח ס"ק ב' שכ'
דבשע' הדחק יכולין לקרות בספר תורה שהיא תפורה בחוטי משי ואף דבהג"ה שם לא
כתב להתיר רק כשהיריעות תפורין בחוטי משי סביב להעמודים אבל באמת בדרכי משה
שם מבואר דמה שהכשיר התה"ד בשעת הדחק דאפי' בין היריעות הכשיר ע"ש וכ"ה
בתה"ד עצמו שם אלא שלא כתב שם שום טעם פלל על מה שהקיל בדין זה בשעת
הדחק עכ"פ אלא שכתב דמעיקר הדין ודאי יש לפסול כד' הרמב"ם ז"ל אלא מפני
שבאיזה חבורות ראה שהיה הס"ת שלקחם תפורין היריעות זל"ז במשי והכשירם מפני
שהי' שעת הדחק וע"ש: ושוב ראיתי בנקודת הפסוק שכתב ג"כ על הגהות רמ"א הנז'

דה"ה בין היריעות שכ"ה בתה"ד וכן הגאון בעל דגול מרובה ו"ל תמה על הרמ"א ו"ל
בזה דבתה"ד שם לענין תפירת היריעות להדדי איירי ע"ש ונהנה מה שנלע"ד לחדש בזה
ע"ד הרמ"א והתה"ד הנ"ל יתבאר להלן אי"ה: אף עכ"פ ראיתי לבאר בעז"ה בתחילה
מה שיש לתמונה לכאורה טובא על בעל תה"ד ו"ל הנ"ל בזה שכ' להקל עכ"פ בשעת
הדחק לקרות בס"ת שלא נתפרו היריעות בגידי בהמה טהורה דאיך יש להקל כלל בזה
אפי' בשעת הדחק פינו דהרמב"ם ו"ל פסק בפשיטות דס"ת שלא נתפרה בגידין פסולה
וכמש"ל וא"כ לכאורה אין מקום להקל באמת בזה אפי' בשעת הדחק כלל פינו דאין לנו
שום צד להכשיר כלל בזה והתה"ד שם לא הביא שום ראיה להכשיר בזה בשעת הדחק
רק הביא מד' הרא"ש בסוף ה' ס"ת והובא גם בטור ס' רע"א בשם תשובה לגאון
שהכשיר קלפים לס"ת שלא היו מעובדין לשמן בשעת הדחק ע"ש ונהרי תשובתו בצדו
דהתם סמכו על ר' משה גאון ו"ל בזה דס"ל דלא בעי לשמה רק למצוה מן המוכרח אבל
מתורת ס"ת שקורין בה בציבור לא נפיק וע"ז פתבו דאע"ג דכבר דחו לי' רבנו לדר'
משה גאון ו"ל מ"מ משום עת לעשות לה' שלא לבטל קריאת התורה בציבור שאין להם
ס"ת המעובדת לשמה פדאי הוא ר' משה לסמוך עליו בשעת הדחק וע"ש הטיב וא"כ
עכ"פ בכה"ג שאין לנו על מי לסמוך להקל כלל האיך נוכל להכשיר אפי' בשעה הדחק
וצ"ע לכאורה ד' הרמ"א והתה"ד ו"ל אבל למש"ל א"ש לכאורה דעיקר היתרא הוא
פינו דבסוגיא זו אין שום הכרע כלל לפסוק הלכה כמאן א"כ אע"ג דלכאורה יש לנו
להחמיר מספק עכ"פ למאי דקיי"ל באמת דכל ספק בהלכה למ"מ פספיקא דדבר תורה
גמור ממש דיינינו לי' וכמ"ש פל האחרונים ו"ל ודלא פהרמב"ם ונהטור הנ"ל בזה אפ"ה
פינו דיש פוסקים ו"ל דס"ל דספק בהלכה למשה מסיני פדרבנו הנה וכמש"ל בשם
הרמב"ם ונהטור הנ"ל עכ"פ בשעת הדחק סמכינו על הנה פוסקים ו"ל ומכשירינו ס"ת
שתפרה במשי דשמה הלכה כמאן דמכשיר באמה בס"ת שתפרה בפשתן פינו דלדעה זו
הו"ל כמו ספיקא בפלוגתא דמדברי סופרים לבד וא"ש : ואמנם עכ"פ לד' הרמב"ם
ו"ל לעצמו ולשיטתו בזה דס"ל דספק בהל' למ"מ הו"ל כספיקא דרבנו בלבד וכמש"ל יש
לנו לבאר לכאורה למה פסק בפשיטות להלכה בזה כמאן דפוסל פינו דהנה רק ספיקא
בהלכה למ"מ וכמ"ש: ונ"ל שהיה לו להרמב"ם ו"ל הרכח בזה להלכה מסתם מתניתין
דמגילה ח' דתנו התם אין בין ספרים לתפילין ומזוזות כו' ומדייק בש"ס שם הא לתופרו
בגידין זה וזה שויון [ופי' רש"י דבמס' מכות נחלקו בס"ת שתפרה בפשתן ואשמועינו
מתניתין כמאן דפסל ע"כ] ובכ"ד קיי"ל דסתם במתניתין ומחלוקת בבבביתא הלכה
כסתם מתניתין אלא דאיכא למידק לכאורה לפי זה בהא דלא מסיימי הקא כלל
לפלוגתיהו דר"מ ור"י בזה דלכאור' איכא למידק ממתניתין דהתם ג"כ דר"מ הוא
דפוסל בזה דאי אפשר לומר דר' יהודה היא דאמר התם פסול א"כ ע"כ צריכין אנו
לאוקמי נמי מתניתין דמגילה שם דלכאורה ס"ל נמי דס"ת שתפרה בפשתן פסול דע"כ
לא אתיא נמי אלא כר' יהודה דפוסל ונהרי ע"כ אי אפשר לאוקמי כלל מתניתין דמגילה
שם כר' יהודה שהרי קתני נמי התם אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ונהרי ר' יהודה
פליג התם בבבביתא ד' ט' דכל הספרים אין לכתוב ג"כ רק אשורית כמו תפילין ואפ'י'
בס"ת ס"ל דלא התירו רק יונוית וכרשב"ג שם בזה ע"ש ועכ"פ יש לנו הוכחה לכאורה
משם דע"כ אי אפשר דר' יהודה הוא דפוסל דא"כ רישא ר' יהודה וסיפא ר"מ דהוא בר

פְּלוֹגְתֵי וְכַמ"ש: וּבְזֶה הִי נ"ל לְפָרֵשׁ הָא דְמִיִּיתֵי הָכָא בְּמִפּוֹת לְהָא דְאָמַר רַב חֲזִינָן לְהוּ
לְתַפְּיִלִּין דְּבִי חֲבִיבֵי דְתַפְּיִרֵי בְּכִיִּתְנָא דְלְכָאוּרָה אִין פְּאָן מְקוֹמוֹ פְּלִל וּבְשַׁבַּת כ"ח הו"ל
לְהַש"ס לְאֶתוּנֵי דְשָׁם אִיִּירֵי מְדִין תְּפִירַת הַתְּפִילִין בְּגִידִין אָבֵל הָכָא לֹא פְּלִיגֵי רַק בַּס"ת
וּמִשְׁמַע לְכָאוּרָה דְבַתְּפִילִין לְכו"ע פְּסוּל בְּפִשְׁתָּן וְאִין זֶה אֵלֹא פְּסוּלֵי לְהַסְוִינָא וְשְׁלֵמַעְלָה
וְע"ש בְּרִיטְב"א ו"ל שְׁכ' בְּאַמַּת דְתַפְּיִלִין טס"ה וצ"ל חֲזִינָא לְסָרֵי כו' וְלִית הַל"כ ע"ש
וּלְגַלְג' זו א"ש גַּם ד' הֶרְמֵב"ם הַנּוֹז' דְבַהֲדָל' מְסַקִּינָן דְגַם ס"ת פְּסוּל אָף לְגַי' דִּידָן אֶפְשָׁר
לֹאמַר דְרַב בָּא לְתַרְזֵן בְּזֶה דְלָמָּה לֹא מְסַיְיֵמי פְּלוֹגְתֵיִהּ הוּא הָכָא וְהָרִי מִמְתַּנִּיתִין דְמַגְלֵה יֵשׁ
לְהוֹכִיחַ לְכָאוּרָה דְאִי אֶפְשָׁר לֹאמַר פְּלִל דַּר' יְהוּדָה הוּא דְפּוֹסֵל דַּא"כ רִישָׁא ר"י וְסִיפָא
לְאו ר"י וְכַמ"ש וְלִהְכִי קְאָמַר רַב עֲלֵה דְמִשׁוּ"ה לֹא מְסַיְיֵמי פְּלוֹגְתֵיִהּ וְשַׁבְּאַמַּת אַע"ג
דְמַפְרֵשׁ הַש"ס מְעִיקְרָא הֵתָם דְטַעֲמָא דְמֵאן דְמְכָשִׁיר מִשׁוּם דַּס"ל דְבַהֲדָה מְלִלָה לֹא
אִיתְקַשׁ ס"ת לְתַפְּיִלִין פְּלִל אָבֵל כ"ז אִי פְּשִׁיטָא לֹא דְבַתְּפִילִין יֵשׁ פְּסוּל בְּנֹדָאֵי בְּזֶה מְהֻלְכָה
לְמ"מ אָבֵל בְּאַמַּת הָרִי מְצִינּוּ לַר' חֲזִינָא שְׁגַם בְּתַפְּיִלִין שְׁתַּפְּרֹן בְּפִשְׁתָּן הַכָּשִׁיר וַא"כ י"ל
בְּפִשְׁטוֹת דְבַהֲדָה גּוֹפָא פְּלִיגֵי הַנִּי תַנְּאִי דְכו"ע ס"ל הִיקְשָׁא דַס"ת לְתַפְּיִלִין אֵלֹא דְבַתְּפִילִין
גּוֹפְיֵיהּ נְמִי פְּלִיגֵי וּמֵאן דְמְכָשִׁיר ס"ל כַּר' חֲזִינָא דְמְכָשִׁיר ג"כ בְּתַפְּיִלִין וַא"כ שׁוֹב אִין לְנוּ
הַכְּרַע פְּלִל ג"כ דַּר"י הוּא דְמְכָשִׁיר שְׁהָרִי לְפִי זֶה אִין הַכְּרַע פְּלִל מִמְתַּנִּיתִין דְמַגְלֵה בְּאַמַּת
דְפּוֹסֵל ס"ת שְׁתַּפְּרָה בְּפִשְׁתָּן שְׁהָרִי לֹא קַתְנֵי הֵתָם אֵלֹא דְאִין בֵּין סְפָרִים לְתו"מ וּמִשְׁמַע
דְשׁוּיִן הֵן לְעַנְנֵן תְּפִירַת גִּידִין ג"כ אָבֵל מ"מ י"ל דַּס"ל דְגַם בְּתַפְּיִלִין אִין צָרִיף גִּידִין פְּלִל
וְכַר' חֲזִינָא וַא"כ וְדָאֵי דַה"ה לַס"ת דְכָשֵׁר בְּפִשְׁתָּן וַא"ש עכ"פ מִתַּנִּיתִין דְאִין בֵּין אֶפְיִלוּ
פְּמֵאן דְמְכָשִׁיר הֵתָם דְהָאֵי לְתוֹפְרֹן בְּגִידִין זֶה וְזֶה שׁוּיִן יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּתַרִי גּוֹנֵי אוּ דְשׁוּיִן
לְאִיסוּר אוּ דְשׁוּיִן לְהִתַּר וְכֵן כ' הַנְּאוּן בְּעַל טוֹרֵי אָבֵן ו"ל בְּמַגְלֵה שָׁם דְאִין הַכְּרַע
מִמְתַּנִּיתִין דְהֵתָם אֵלֹא דְאִין לְחֻלְק בֵּין ס"ה לְתַפְּיִלִין אֵלֹא אוּ שְׁנִיָּהּ צָרִיכִין גִּידִין אוּ שְׁנִיָּהּ
אִין צָרִיכִין וְעכ"פ אִתִּי לְאֶפּוֹקֵי מְמֵאן דְפּוֹסֵל בְּתַפְּיִלִין וּמְכָשִׁיר בַּס"ת וְע"ש בְּטו"א וַא"כ
אֵלִיבָא דְרַב וְדָאֵי יֵשׁ לֹאמַר דַּר' יְהוּדָה הוּא דְפּוֹסֵל וְס"ל ג"כ וְדָאֵי דְבַתְּפִילִין פְּסוּל
וּמִתַּנִּיתִין דְמַגְלֵה שָׁם דַּע"כ לֹא אִתְנָא כַּר"י וְכַמ"ש לֹא לִקְפְּסוֹל בָּא אֵלֹא לְהַכָּשִׁיר ס"ה
וְתַפְּיִלִין ג"כ בְּפִשְׁתָּן וְכַר"מ וְכַמ"ש וְכִינּוּן דְאִין לְנוּ הַכְּרַע אֵלִיבָא דְרַב אִי מִתַּנִּיתִין דְמַגְלֵה
בָּא לִקְפְּסוֹל שְׁנִיָּהּ אוּ לְהַכָּשִׁיר שְׁנִיָּהּ שׁוֹב אִין לְנוּ הַכְּרַע בְּפְלוֹגְתֵיִהּ ג"כ אִי ר"מ הוּא
דְפּוֹסֵל וְלִהְכִי שְׁפִיר לֹא מְסַיְיֵמי פְּלוֹגְתֵיִהּ וַא"ש דְלִזְהָ הִבִּיא פְּאָן לְהָא דְרַב וְכַמ"ש אֵלֹא
דַּמ"מ א"ש פְּסַק הֶרְמֵב"ם ו"ל דְסַמְךָ עַל הַךְ מִתַּנִּיתִין דְמַגְלֵה לְפְסוּל ס"ת שְׁתַּפְּרָה בְּפִשְׁתָּן
דְכִינּוּן דְבַמְפּוֹת שָׁם מְסַקִּינָן דְלִית הִלְכָתָא כַּר' חֲזִינָא בְּהָא דְתַפְּיִלִין וְכִינּוּן דְקִי"ל דְתַפְּיִלִין
צָרִיכִין גִּידִין דְנֻקָא לְהִלְכָה שׁוֹב דְיִיקִינּוּן מֵהַךְ מִתַּנִּיתִין דְמַגְלֵה לְפְסוּל בְּנֹדָאֵי גַם בַּס"ת
דְאִין לְחֻלְק בֵּינֵיהֶן וְכַמ"ש ג"כ רַש"י ו"ל דְאֶשְׁמוּעֵינּוּ מִתַּנִּי' פְּמֵאן דְפְסַל וְהִינּוּ לְפִי
הַמְסַקְנָא דְמְכֹנָה הַנּוֹז' וְכַמ"ש בְּעַל טו"א ו"ל.

אָף מַה שְׁפִינִים הֶרְמֵב"ם ו"ל בַּה' ס"ת ע"ז דְדַבַּר זֶה הִלְכָה לְמ"מ וּמִשְׁמַע בְּפִשְׁטוֹת דְאֶסְפֵּר
תוֹרָה קָאֵי הִלְכָה לְמ"מ זו שְׁתַּהֲנִי' הַתְּפִירָה בְּגִידִין דְנֻקָא דְאֵלוּ תַפְּיִלִין כְּבָר כ' לְמַעְלָה בַּה'
תַּפְּיִלִין פ"ג ה"א ח' הִלְכוֹת יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה הַתְּפִילִין וְכוּלָן הִלְכָה לְמ"מ כו' וְשִׁיָּהּ תוֹפְרִין
בְּגִידִין ע"כ וְמַה הִי לוֹ לְחֻזוֹר פְּאָן עוֹד הַפְּעַם דְבָר זֶה עֲצָמוֹ דְבַתְּפִילִין הוּא הִלְכָה לְמ"מ
אֵלֹא וְדָאֵי מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ הַגְּדוֹל ו"ל בְּפִשְׁטוֹת שְׁבָא לְחֻדָּשׁ לְנוּ פְּאָן דְגַם בַּס"ת
עֲצָמָה נְאֻמָּה הִלְכָה לְמ"מ זו בַּפ"ע שְׁתַּהֲנִי' פֶּל הַתְּפִירָה שְׁל הַס"ת רַק בְּגִידֵי טְהוֹרָה דְנֻקָא

וכן נראה מד' הגאון בעל חוות יאיר ו"ל בס' קצ"ב ש'מנה שם כל הלכה למ"מ ובאות
י"ג הביא שם הלכה דנכרכות בשערן ונתפרות בגידן פ' התפילין עכ"ל ובאות נ"א פתב
שם ו"ל ומנה עוד במיימוני פ"ט מהל' ס"ת ה"ה ס"ת נתפרות בגידן הלכה למשה מסיני
וצ"ע מנא ליה עכ"ל ועוד באות ע"א שם פתב קצת ההלכות למ"מ שהשמיטן הרמב"ם
ו"ל בהקדמתו לזרעים וכתבן במיימוני ומהן ס"ת נתפרה בגידן ע"ש וכן מצאתי להבאר
יעקב ו"ל בסי' נ"ב ד' ז' שפתב ג"כ ע"ד הרמב"ם ו"ל הנז' ו"ל ופ'שטא דלישנא משמע
במ"ש ודבר זה הלכה למשה מסיני דקאי אס"ת ולא אתפילין עכ"ל ולענ"ד מוכרח
ממש"ל דדין התפילין לא הי' צריף לחזור פאן מה שפבר פתב בה' תפילין גופא ברפ"ג
שם וכמ"ש.

והשטא איפא למידק ע"ז דדברי הרמב"ם ו"ל בזה הם נגד סוגיא דמפות הנז' שהרי מאן
דפוסל בס"ת הוא רק מהיקשא דהוקשה כל התורה לתפילין ובתפילין לבד הוא דנאמרה
הלכה למ"מ זו שיהיו נתפרות בגידן ומשו"ה מאן דס"ל דאין דנין היקש מהלכה מכשיר
באמת בס"ת וכמ"ש ונהרי להרמב"ם ו"ל איפא הלכה למ"מ בהדיא בס"ת גופא דצריף
לתופרה בגידן דוקא ובש"ס מוכח דאף מאן דפוסל ג"כ לא פסיל בס"ת רק מהיקשא
דתפילין ולא מהילכתא בהדיא וא"כ גם הרמב"ם ו"ל דפסיק לדינא בזה פמאן דפסיל
הו"ל ג"כ למילף מהיקשא דתפילין ולא מהלכה דלא שמענו בש"ס פלל וכבר הרגיש
בעל חו"י ו"ל בזה וכו' ע"ז דצ"ע מנא לי' עכ"ל וכמ"ל ונעדיפא הול"ל שהרי הרמב"ם
סותר בזה לכל הסוגיא דמפות הנז' וכמ"ש וגם הבאר יעקב ו"ל הרגיש בזה וכו' ו"ל
ואע"ג דלא אתא אלא מהיקשא מ"מ פנין דעיקר אתי מהלכה למ"מ קרי לה הילכתא
עכ"ד ע"ש ודחוק לענ"ד אמנם בעל חו"י שם פתב ע"ד הרמב"ם הנז' ו"ל ובב"י יו"ד
ס' רע"ח פתב זה בשם מס' סופרים עכ"ל והנה בב"י שם לא מייירי בהלכה למ"מ זו פלל
רק שצ"יין שם ע"ד הטור ו"ל שכ"ש אין תופרין ס"ת אלא בגידי בהמה וחי' טהורה ע"כ
וצ"יין הב"י בריתא מס' סופרים ובאמת צ"ע שלא הזכיר שם לכל הסוגיא ופלוגתא
דתנאי במפות הנז' וכמ"ש בכ"מ ג"כ] ובריתא זו דמ"ס הובא ברא"ש ה' ס"ת ס"ב
וברא"ש הגדפס סביב הלק"ט של הרי"ף ו"ל וכן ברא"ש הגדפס בפ"ע עם המעדני יו"ט
העתיק שם בריתא דמ"ס רק דהלכה למ"מ שכותבין על עור בהמה וחי' טהורה ולא
הונפר שם גידן פלל וס"כ אין מקום פלל לד' החו"י בזה דהב"י לא צ"יין רק ע"ד הטור
שכתב פסולה בעלמא בגידן דזה הוא במ"ס שם פמו שהעתיק גם הרח"ש ז"נ שם שנינו
במ"ס אין כותבין סת"מ על עורות בהמה וחי' טמאה ונא תופרין בגידן ע"כ אבל שיהי'
הל' למ"מ בהדיא דס"ת בגידי טהורה לא נזפר שם ואף שהמעיו"ט הגיה שם ברא"ש
ו"ל דצ"ל הלכה למ"מ שכותבין על עור בהמה וחי' טהורה ותופרין וכורכין בשערן
עכ"ל (ונראה דצ"ל ותופרין בגידן) הרי לגי' הב"י שם בס' רע"א שהעתיק הרישא
דמ"ס אין כותבין ספרים ותפילין כו' וכ"ה בגי' הרא"ש ו"ל שסביב הרי"ף וכ"כ
המעיו"ט ג"כ שם אמאי דקשיא לי' דאף שניף לגבי ספרים ונכרכין בשערן דע"כ לא
קאי רק אתפילין וע"ז הביא גי' הב"י שם דברישא דבריתא גרסי' נמי תפילין בהדי
ספרים וקאי פריכות שיער אתפילין ע"ש וא"כ הרי י"ל ג"כ לפי גירסא זו דהאי
הלכה למ"מ שצ"מר פאן אתפירות גידן דג"כ לא קאי רק אתפילין לחוד ויהו שהזכיר

בְּרִישָׁא אָבֵל בְּסִפְרִים בְּאַמֶּת לָא יַדְעִינוּן רַק מְהִיקְשָׂא וּא"כ עכ"פ לגי' הב"י עֲצָמוּ אִין מְקוּם לַד' הַחוּ"י בְּזוּה.

אָמְנָם בְּאַמֶּת בְּמַס' סוֹפְרִים שְׁלַפְנִינוּ רַפ"א הַגִּירָסָא אִין כּוֹתְבִין סְפָרִים [וְלֹא נִזְכָּר תְּפִילִין] עַל עוֹרוֹת בְּהֶמָּה וְחִי' טְמֵאָה וְלֹא נִתְפָּרוֹת בְּגִידָן וְלֹא נִכְרְכִין בְּשַׁעֲרֵן וְהִלְכָה לַמ"מ שְׁפוֹתְבִין עַל עוֹרוֹת בְּהֶמָּה וְחִי' טְהוֹרָה וְתוֹפְרוֹן בְּגִידָן וְכוּרְכֵן בְּשַׁעֲרֵן ע"כ וכו"ה בְּמַס' סֵפֶר תוֹרָה הַנְּדָפְס פְּעֵת בַּפ"ע רַפ"א ע"ש.

וּבִירוּשְׁלָמִי פ"ק דְּמַגִּילָה ה"ט וע"ש בַּק"ע ד"ה וְכוּרְכֵן בְּשַׁעֲרֵן כּו' וּבְרִי"ף סוֹף ה' ס"ת ע"ש וכו"ה בְּרִא"ש ז"ל הַנְּדָפְס בַּפ"ע רַק שְׁחָסַר שֵׁם תִּיבַת וְנִתְפָּרוֹת בְּגִידָן וּבִש"ס הַנְּדָפְס מִחֲדָשׁ הוֹגָה פֶּן שֵׁם בְּגִלְיוֹן ע"ש] ועכ"פ פִּינוֹן דְּלִפִּי גִי' זוֹ לֹא נִזְכָּר שֵׁם רַק ס"ת לַחֹד וְאַפ"ה קִתְּנֵי עֲלֵה דְהִלְכָה לַמ"מ שְׁיִהְיוּ נִתְפָּרוֹת בְּגִידֵין א"כ מִשְׁמַע לְהִדְיָא דְהִלְכָה"ס הַנְּ"ל ע"כ דַּאס"ת עֲצָמָה נְאַמְרָה הִלְכָה לַמ"מ זוֹ שְׁיִהְיוּ הִירֵיעוֹת נִתְפָּרִין בְּגִידֵין וְדִלָּא פְּהַש"ס דִּילֵן בְּזוּה [וְאַף דְנִשְׁנָה שֵׁם גַּם הִלְכָה דְכוּרְכֵן בְּשַׁעֲרֵן בְּהַדְדֵי דַע"כ דְהִלְכָה זוֹ לֹא קֵאֵי רַק אֶתְפִּילִין לַחֹד וּכְמ"ש וְאַף דְבְרִישָׂא לֹא קִתְּנֵי הֵתָם לְגִי' זוֹ רַק ס"ת לְבַד וְצ"ל בְּזוּה דְרַק אַגְבִּי גֵרָרָא דְאִידֵי הִלְכָתָא נְקֻט נְמִי הֵי הִלְכָתָא דְשַׁעֲרֵן דְקֵאֵי אֶתְפִּילִין אַע"ג דִּלָּא שְׁיִיף בְּאַמֶּת הֵתָם מ"מ בְּהֵי הִלְכָתָא דְגִידֵין דְשִׁיף בְּאַמֶּת גַּם אַס"ת וּבְרִישָׂא לֹא נִשְׁנָה שֵׁם רַק ס"ת לְבַד לְפִי גִי' זוֹ וְדֵאֵי דְדַחֲוִק טוּבָא הֵתָם לְפָרֵשׁ פֶּן גַּם בְּהֵי הִלְכָתָא דְעַל מַה שְׁנִשְׁנָה בְרִישָׂא הֵתָם לֹא קֵאֵי הֵי הִלְכָתָא כְּלָל אַע"ג דְשִׁיכָא עֲלֵה בְּאַמֶּת וְנִדְחֹק לֹא מֵר בְּזוּה דְרַק אֶתְפִּילִין לִין קֵאֵי דִלָּא נִזְכָּר שֵׁם כְּלָל וְע"כ דְפִשְׁטָא דְהַבְרֵייתָא דַמ"ס הַנְּ"ל מִשְׁמַע וְדֵאֵי דַאס"ת עֲצָמוּ קֵאֵי הֵי הִלְכָתָא דְנִתְפָּרוֹת בְּגִידֵין וּפְלִיג בְּהַי אַש"ס דִּילֵן בְּאַמֶּת וּכְמַש"ל בַּעז"ה וְאַף דְהַגְרָ"א ז"ל הִגִּיָּה שֵׁם בְּמַס' בְּאַמֶּת בְּרִישָׂא אִין כּוֹתְבִין סְפָרִים וְתְפִילִין וּמְזוּזוֹת ע"ש מ"מ י"ל דְהַרְמְב"ם ז"ל הִיָּה לוֹ הַגִּירָסָא שְׁלַפְנִינוּ בְּמַס' הַנְּ"ל בְּזוּה] וְאַ"כ אֶפְשָׁר דְהַרְמְב"ם ז"ל שְׁכַתְבִּי ג"כ דַּבְּס"ת גּוּפָא נְאַמְרָה הִלְכָה לַמ"מ זוֹ דְצָרִיף לְתוֹפְרֵין בְּגִידֵין דְסַמָּה לוֹ בְּזוּה עַל הַמַּס' סוֹפְרִים וּמַס' סֵפֶר תוֹרָה הַנְּז' וּכְמ"ש אֶלָּא דְאַפְתִּי צָרִיף לְבָאָר דְאִיף שְׁבַק הַרְמְב"ם ז"ל גְּמָרָא דִּילָן דִּילִיף מְהִיקְשָׂא וְאַזְזִיל בְּתַר הַמַּס' הַחִיצוֹנוֹת בְּזוּה פִּינוֹן דַּע"כ פִּי מְגָמְרָא דִּילָן מוּכַח לְהִדְיָא דִלָּא ס"ל כְּלָל הִלְכָה זוֹ בְּסֵפֶר תוֹרָה וּכְמ"ש: וְאַפְשָׁר לֹא מֵר דַּהִי לוֹ לְהַרְמְב"ם ז"ל הַכְּרַח ג"כ בְּזוּה מִש"ס דִּילָן דַּע"כ לַחַד מ"ד צ"ל דַּס"ל ע"כ הֵי הִלְכָתָא דַמ"ס הַנְּ"ל דְגַם בַּס"ת עֲצָמָה נְאַמְרָה הַל' לַמ"מ זוֹ דְתוֹפְרָה בְּגִידֵין דְהִנֵּה לְכַאוּרָה קִשָּׁה טוּבָא בְּסוּגֵיָא זוֹ בְּהַי דַּא' רַב חֲזִינָא לְהוּ לְתְפִילֵי דְבִי חֲבִיבֵי דְתְפִירֵי בְּכִיתְנָא וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה לְכַאוּרָה בְּפִשִּׁיטוֹת דְהִכֵּי ס"ל נְמִי לְרַב עֲצָמוּ פִינוֹן דְרַב לֹא פְּלִיג עַלִּי דַר' חֲזִינָא דוֹדוּ בְּזוּה וְאַ"כ פִּשׁוּט דְוְדֵאֵי דְלַרְבִּי הַנְּ"ל דַּס"ת כְּשֶׁרָה וְדֵאֵי כְּשֶׁהִפְרָה בְּפִשְׁתָּן פִּינוֹן דְהוֹקְשָׁה לְתְפִילִין וְתְפִילִין עֲצָמוּ כְּשֶׁרִין בְּפִשְׁתָּן לְרַב וְלַר"ח הַנְּ"ל וְאַ"כ יֵשׁ לְתַמְנוּה לְכַאוּרָה טוּבָא דְקִשְׂיָא בְּזוּה דְרַב אֶדְרַב דְבְּמַגִּילָה י"ט אַר"ח מִשְׁמִי' דְרַב דְמַגִּילָה נְקֵרָאָת סֵפֶר וְנְקֵרָאָת אֲגָרָת נְקֵרָאָת סֵפֶר שְׂאָם תְּפָרָה בְּחוּטֵי פִשְׁתָּן פְּסוּלָה כּו' [פִּי' רַש"י ז"ל דְאִיכָּא לְמַ"ד בְּמַכּוֹת דַּס"ת שְׁתְּפָרָה בְּפִשְׁתָּן פְּסוּלָה] ע"ש וְהִירֵי מִשְׁמַע הֵתָם בְּפִשִּׁיטוֹת דַּע"כ ס"ל וְדֵאֵי לְרַב עֲצָמוּ בַּס"ת גּוּפָא כְּמֵאן דְפִסִּיל בְּפִשְׁתָּן וְאַ"כ אִיף אֶפְשָׁר דְתְפִילִין גּוּפִיָּהוּ מְכִשִּׁיר רַב גַּם בְּפִשְׁתָּן וּמַגִּילָה וּס"ת יְפִסּוּל בְּהֵם בְּפִשְׁתָּן שְׁהִירֵי בִש"ס הַנְּ"ל מוּכַח דַּס"ת עֲצָמָה לֹא נִפְק' לְפִסּוּלָא רַק מְהִיקְשָׂא דְתְפִילִין וּכְמ"ש וּכְבָר עָמַד בְּזוּה הַגָּאוֹן בַּעַל טוּרֵי אָבֵן ז"ל בְּחִידוּשָׁיו לְמַגִּילָה שֵׁם וְכ' לִיִּישׁב בְּדוּחַק דְשָׂמָא הָא דְמַסִּיק הַש"ס בְּתַר

מִקְלָתָא דְרַב וְלִית הִילְכְתָא פְּנוּתִי לָאו סְתָמָא דְגַמְרָא מְסִיק לָה אֶלָּא מְסִיּוּם דְבְרֵי רַב
בְּעֶצְמוֹ הוּא עכ"ל: וּבְאַמַּת דְּחֻוּק הוּא לְפָרֵשׁ פִּן בְּזָה דְּוֹדַי מִשְׁמַע פְּשָׁטָא דְסוּגְיָא הַגְּזָל
דְּסְתָמָא דַּגְמִי מְסִיק לָה דְלִית הִילְכְתָא פְּנוּתִי וְלָאו דְבְרֵי רַב הוּא וְא"כ הִדְק"ל דְּרַב אֲדָרְב
הַגְּזָל בְּזָה: וְע"כ נ"ל דְּלִהְרַמְבָּ"ם ז"ל הִנֵּה קוֹשְׁיָא לִיה נְמִי הִף קוֹשְׁיָא זֹו דְּרַב אֲדָרְב הַגְּזָל
וְלָכוּ הַנֶּחְרָף לְחֻדָּשׁ דְּע"כ ס"ל לְרַב בְּאַמַּת שְׁלֵא פְּסוּגְיָא דִילִן בְּמַפּוֹת הַגְּזָל דַּס"ת לָא
יְדַעִינָן דְּפָסוּל אֶלָּא מִהִיקְשָׁא דְתַפְּיִלִּין אֶלָּא דְרַב ס"ל כְּבַרְיִיתָא דַּמַּס' סוּפְרִים הַנְּז' דַּבַּס"ת
גּוּפָא נְאַמְרָה הִלְכָה לְמַשָּׁה מְסִינִי בְּפָנֵי עֶצְמָה דְצָרִיכָה לְהִיּוֹת כָּל תְּפִירְתָּה בְּגִידִין וְנוֹקָא
וְא"כ לָא קוֹשְׁיָא מִיַּדִּי דְרַב אֲדָרְב דְּוֹדַי אַע"ג דְּבַתְּפִילִין דְּמַכְשִׁיר רַב הוּא מִשּׁוּם דְּע"כ לָא
ס"ל הִילְכְתָא בְּתַפְּיִלִּין כָּלֵל אֲבָל בַּס"ת וְדַאי ס"ל לְרַב הִילְכְתָא בְּהִדְיָא דְבְּעֵי גִידִין
כְּדַאיְתָּא בַּמ"ס וּמַשׁוּ"ה פְּסִיל שָׁם בְּמַגְלָה ג"כ מִשּׁוּם דְּנִקְרָאת סְפָר וְאִיתְקַשׁ לַס"ת וּבַס"ת
עֶצְמָה נְאַמְרָה הִלְכָה בְּהִדְיָא וּכַמ"ש וּמִיַּנְשָׁב קוֹשְׁיַת הַגְּזָאוֹן בְּטוּ"א ז"ל וְא"ש גַּם ד'
הַרְמַב"ם ז"ל דַּאֲע"ג דַּאֲנָן לָא קִי"ל בְּאַמַּת כְּהָא דְרַב בְּתַפְּיִלִּין עֶצְמוֹן אֶלָּא דְפָסְלִין
בְּתַפְּיִלִּין ג"כ מִהִלְכָה וְכַדְמְסִיק סְתָמָא דְהַש"ס דְלִית הִילְכְתָא פְּנוּתִי מ"מ עכ"פ כְּהָא
סְמִכִּין עֲלֵי דְרַב דְּע"כ ס"ל דַּבַּס"ת עֶצְמָה וְדַאי נְאַמְרָה הִלְכָה זֹו בְּהִדְיָא וְכַדַּאיְתָּא ג"כ
בַּמַּס' סוּפְרִים הַגְּזָל: וְא"ש טְפִי לַמ"ש הַכ"מ שָׁם לִיִּשְׁב ג"כ ד' הַרְמַב"ם ז"ל בְּזָה דַּמַּשׁוּ"ה
הַכְרִיעַ לְהִלְכָה כְּמַאן דְּפוֹסֵל בְּחוּטֵי פִשְׁתָּן בַּס"ת מִשּׁוּם דְּסַמָּה עֶצְמוֹ עַל הָא דְרַב בְּמַגְלָה
י"ט הַנְּז' דְּע"כ פּוֹסֵל רַב בַּס"ת עכ"פ ע"ש בַּכ"מ בְּזָה: וְעַכ"פ א"ש לַפ"ז דְּכִינּוֹן דְּבַעֲיָקָר
הִף דִּינָא דַּס"ת שְׁתַּפְּרָה שְׁלֵא בְּגִידִין סַמָּה הַרְמַב"ם ז"ל עֶצְמוֹ עֲלָה דְרַב בְּמַגְלָה הַגְּזָל
כַּמ"ש וְלָכוּן כְּתַב ג"כ דְּהוּא הִלְכָה לַמ"מ בְּסַפֵּר תוֹרָה עֶצְמָה כַּדַּס"ל ע"כ לְרַב ג"כ בְּזָה
כַּמ"ש בַּעז"ה וְא"ש: וְמַה שְׁהַקְשׁ עוֹד שָׁם הַגְּזָאוֹן בַּעַל טוּרֵי אֲבוֹן ז"ל דַּאֲפַתִּי לַמ"ד דַּס"ת
שְׁתַּפְּרָה בְּפִשְׁתָּן כְּשֶׁרָה לְמַאי הִילְכְתָא נִקְרָאת הַמַּגְלָה אִיגְרַת ג"כ פִּינּוֹן דַּאֲף סְפָר כְּשֶׁר
בְּפִשְׁתָּן כָּל תְּפִירוֹתֵיו ע"כ וּמִיַּנְשָׁב בְּדוּחַק ע"ש וְלִי נִרְאָה דְהַרִי אֲפִי לְמַאֲן דְּמַכְשִׁיר ס"ת
בְּחוּטֵי פִשְׁתָּן וְדַאי דְמוֹדָה הוּא עכ"פ דְּבַגִּידֵי טְמֵאָה פְּסוּל מִשּׁוּם דְּבַעֲיָנָן מִן הַמְּוֹתָר בְּפִיף
וְכָל דְּבָר וְכוּן לְרַב נְמִי דְמַכְשִׁיר בְּתַפְּיִלִּין בְּפִשְׁתָּן אַפ"ה וְדַאי מוֹדָה בְּזָה דְתַפְּיִלִּין הַנְּתַפְּרִין
בְּגִידִין מְבַהֲמָה טְמֵאָה דְפָסוּלִין מִקְרָא דְתוֹרַת ה' בְּפִיף דְּדַרְשִׁינָן מִן הַמְּוֹתָר בְּפִיף וְכוּ"ע
מוֹדוֹ בְּזָה דְמִינֵי יִלְפִינּוֹן לְכָל הַתּוֹרָה כְּדַאֲמַר בְּסוּגְיָא בְּמַכּוֹת הַגְּזָל א"כ י"ל דַּנ"מ כְּהָא
דְּמַגְלָה נִקְרָאת ג"כ אִיגְרַת לּוֹמַר שְׁאִינָה חֲמוּר כ"כ כַּס"ת דַּאֲף אִם הִטִּיל בָּהּ שְׁלֵשָׁה חוּטֵי
גִידִין מְטַהוֹרָה וְהַשְּׂאָר תַּפְּרָן מַגִּידֵי טְמֵאָה כְּשֶׁרָה וְאִף דְלָא הִנְכָשֶׁר לְמַלְאכְתָּ שְׁמִים אֶלָּא
מְטַהוֹרָה אַפ"ה פָּאן הַקִּיל הַכְּתוּב בָּהּ בְּפִירוּשׁ שְׁקִרְאָה ג"כ אִיגְרַת וְא"ש (וּמִיָּהוּ לְדִידִין
דְּקִי"ל דַּס"ת שְׁתַּפְּרָה בְּפִשְׁתָּן פְּסוּלָה וְדַאי דִי"ל דַּאֲפִי מַגְלָה נְמִי פְּסוּלָה אִף בְּחוּט אֶחָד
מַגִּידֵי טְמֵאָה לְבַד וְהָא דְנִקְרָאת אִיגְרַת אִינוּ אֶלָּא לְהַכְשִׁיר כְּשֶׁתַּפְּרָה בְּחוּטֵי פִשְׁתָּן לְבַד
מִהַשְׁלֵשָׁה חוּטֵי גִידִין וְכַדְרַב הַגְּזָל מִשְׁא"כ בְּגִידֵי טְמֵאָה דְפָסוּלָה בַּלֵּא"ה מִשּׁוּם דְלָא
הִנְכָשֶׁר לְמַלְאכְתָּ שְׁמִים כּו' וְאִפְּיִלוּ בְּחוּט אֶחָד וְצ"ע): וּבְאַמַּת בִּירוּשְׁלַמִי פ"ב דְּמַגְלָה
ה"ב גְּרַסִּין ר' יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב כְּתוּב אֶחָד אוֹמַר סְפָר וְכְתוּב א' אוֹמַר אִיגְרַת הָא כִּיִּצַד
קַל הוּא שְׁהַקִּילוּ בְּתַפְּיִרְתָּה שְׁאֵם תְּפַר בָּהּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֵשָׁה תַּפְּיִם (פִּי אֲרִיגוֹת) שְׁהִיא
כְּשִׁירָה ע"כ וְפִי' הַק"ע ז"ל שָׁם דַּר"ל דְּלַעֲנִין זֶה נִקְרָאת אִיגְרַת שְׁאִין צָרִיכָה שְׁתָּהּ
תְּפוּרָה כּוֹלָה מְלִמְטָה לְמַעַלָּה אֶלָּא פִּינּוֹן שְׁתַּפְּרָה בָּהּ שְׁלֵשָׁה תְּפִירוֹת יִצָּא ע"ש וּבְזָה י"ל
בְּפִשְׁטוֹת קוֹשְׁיַת הַטוּ"א ז"ל הַגְּזָל דִי"ל דִּלְמָ"ד דַּס"ת שְׁתַּפְּרָה בְּחוּטֵי פִשְׁתָּן כְּשֶׁרָה ס"ל

בְּאֵמֶת דְּמַגִּילָה דְּנִקְרָאת ג"כ אִיגְרַת שְׂאִינָה צְרִיכָה אִפִּי תְּפִירָה בְּפִשְׁתָּן רַק ג' הַפִּירוֹת
לְבַד וּלְזָה בְּלִבְד אִתִּי הֵךְ דְּרָשָׁא דְּנִקְרָאת אִיגְרַת שְׂאִין צְרִיף לְתוֹפְרָה פְּוֹלָה אִפִּי בְּפִשְׁתָּן
וְכַדָּא רַב בִּירוּשְׁלַמִי הֵנָּה ל' וּבְזָה י"ל קֶצֶת גַּם אִידֵךְ קוֹשְׂיָא מְדַרְב בְּמַפּוֹת אֲדַרְב בְּמַגִּילָה
הֵנָּה ל' דִּי"ל בְּפִשְׁטוֹת לִפ"ז דְּאִמּוֹרָאֵי נִינְהוּ אֲלִיבָא דְרַב בְּזָה דַּר' יִרְמְיָה מִשְׁמִי' דְרַב
בִּירוּשְׁלַמִי דְּמַגִּילָה הֵנָּה ל' ס"ל בְּאֵמֶת פְּהֵךְ דְרַב בְּמַפּוֹת הֵנָּה ל' דְּמַכְשִׁיר גַּם בְּתַפְּלִין
הַתְּפוּרוֹת בְּפִשְׁתָּן וְכ"ש בְּמַגִּילָה וְס"ת וְכַמ"ש וְע"כ דְּלֵא אִי צְטָרִיף לִפ"ז דְּמַגִּילָה נִקְרָאת
אִיגְרַת אֲלֵא לֹאמַר דְּאִפִּי תְּפִירָה בְּפִשְׁתָּן אִינְנָה צְרִיכָה פְּוֹלָה רַק ג' אֲרִיגוֹת לְבַד וְכַמ"ש
וְר"ח בְּג' מִשְׁמִי' דְרַב בְּש"ס דִּילָן בְּמַגִּילָה הֵנָּה ל' ע"כ פְּלִיג בְּאֵמֶת עֲלֵי דַר' יִרְמְיָה הֵנָּה ל'
אֲלִיבָא דְרַב וּפּוֹסֵל בְּאֵמֶת בְּס"ת וּבְתַפְּלִין ג"כ בְּפִשְׁתָּן וְדִלָּא פְּרַב בְּמַפּוֹת בְּזָה וְא"כ לֵא
מְצִינּוּ לְהַכְשִׁיר לְדִידִין בְּמַגִּילָה דְּנִקְרָאת אִיגְרַת ג"כ רַק שְׂאֵם תְּפַר הַשְּׂאָר בְּפִשְׁתָּן (מְלַבַּד
הַשְּׂלֵשָׁה חוּטֵי גִידִין דְּמַעֲכָב לְדִידִין גַּם בְּמַגִּילָה דְּנִקְרָאת ג"כ סְפָר) דַּר"ח ב"ג אֲלִיבָא דְרַב
וְדַאי דְּפוֹסֵל פִּשְׁתָּן בְּס"ת וְתַפְּלִין ג"כ וְכַמ"ש (וְכֵן ס"ל לַר"ח ב"ג אֲלִיבָא דְרַב דְּצָרִיף
לְתוֹפְרָה פְּוֹלָה עַכ"פ וְדִלָּא כַר' יִרְמְיָה אֲלִיבָא דְרַב בִּירוּשְׁלַמִי הֵנָּה ל' דְּמַהָּא דְּנִקְרָאת ג"כ
אִיגְרַת לֵא מְצִינּוּ לְמִילָף לַר"ח ב"ג רַק לְהַכְשִׁיר לְתַפְּוֹר הַשְּׂאָר בְּפִשְׁתָּן עַכ"פ מִשְׂא"כ לַר'
יִרְמְיָה אֲלִיבָא דְרַב הֵנָּה ל' דְּלִדִּידִין ע"כ דְּאִין צְרִיף לְתַפְּוֹר הַשְּׂאָר פְּלַל וְכַמ"ש) וְהֵךְ דְּמַפּוֹת
הֵנָּה ל' אִתִּי כַר' יִרְמְיָה אֲלִיבָא דְרַב בִּירוּשְׁלַמִי הֵנָּה ל' וְא"ש: וְנַחְזוֹר לַמ"ש בַּעֲזוֹ"ה לִינִישָׁב ד'
הַרְמַב"ם ו"ל בְּזָה דְּפַסֵּק בְּפִשְׁטוֹת כְּמֵאן דְּפוֹסֵל בְּס"ת שְׂתַפְּרָה בְּפִשְׁתָּן שְׂהִיָּה לֹא הִכְרַע
לְהַלְכָה בְּזָה בְּאֵמֶת מְסַתְּמָא דְּמַתְּנִיתִין דַּפ"ק דְּמַגִּילָה הֵנָּה ל' וְמַהמ"ס הֵנָּה ל' וְמַהָּא דְרַב
בְּמַגִּילָה י"ט הֵנָּה ל' וְכַמ"ש בְּשֵׁם הַכ"מ הֵנָּה ל' ג"כ בְּזָה וְא"כ לְכַאֲוֹר' הַקְּשָׁה טוֹבָא בְּאֵמֶת
ע"ד הַרְמ"א ו"ל ס' רַע"ח הֵנָּה ל' שְׂפַתְב לְהַכְשִׁיר עַכ"פ בְּשַׁעַת הַדְּחַק בְּס"ת שְׂתַפְּרָה שְׂלֵא
בְּגִידִין וְכַמ"ש דְּמַאֲחַר שְׂנַרְאָה שְׂאִין שׁוּם סְפַק פְּלַל לְהַלְכָה בְּזָה וְכַמ"ש ל' א"כ אִיךְ נוֹכַל
לְהַכְשִׁיר בְּזָה אִפִּי בְּשַׁעַת הַדְּחַק בְּאֵמֶת דְּלֵא דְּמִי פְּלַל לְס"ת שְׂאִין הַקְּלָף מְעוּבָד לְשִׁמָּה
וְכַמ"ש ל' בַּעֲזוֹ"ה וְלַכֵּן נ"ל לִינִישָׁב ד' הַרְמ"א ו"ל הֵנָּה ל' וְלַעֲנ"ד י"ל בְּזָה דְּבְּאֵמֶת לֵא ס"ל
לְהַרְמ"א ו"ל לְגַמְרֵי כְּבַעַל תַּה"ד בְּזָה לְהַקֵּל אַף בִּירֵיעוֹת שְׁל ס"ת שְׂתַפְּרָן שְׂלֵא בְּגִידִין
שְׂזָהוּ בְּאֵמֶת נִגְדַּד כָּל הַסּוּגִיּוֹת הֵנָּה ל' וְנִגְדַּד ד' הַרְמַב"ם ו"ל שְׂפַסֵּל בְּזָה מְהַלְכָה לַמ"מ וְכַמ"ש
וְהַרִי אַף בְּמַגִּילָה כ' בַּאו"ח ס' תַּרְצ"א ס"ק ה' בְּפִשְׁטוֹת דְּאֵם תְּפַרָּה בְּפִשְׁתָּן פְּסוּלָה וְלֵא
הַגִּיָּה הַרְמ"א ו"ל שֵׁם לְהַכְשִׁיר עַכ"פ בְּשַׁעַת הַדְּחַק רַק כ"ש בַּהַג"ה דִּיוֹתֵר מַג' חוּטֵי גִידִין
יְכוּל לְתַפְּוֹר (בְּשַׁעַת ד' כְּשִׂאִין לֹא גִידִין) בְּפִשְׁתָּן וְהוּא מְסוּגִיָּא הֵנָּה ל' ע"ש וְא"כ וְדַאי דְּס"ת
צְרִיף שְׂתַהֲיָה פְּוֹלָה בְּגִידִין וְלַעֲכָב ג"כ וְאִפִּי בְּשַׁעַת ד' וְמַה שְׂהַכְרִיעַ הַרְמ"א לְהַקֵּל
בְּשַׁעַת ד' בְּס"ת בְּזָה הַרִי לֵא הַקֵּל שֵׁם בְּאֵמֶת רַק פְּשׁוֹתְפָרוּ הִירֵיעוֹת לְהַעֲמוּדִים לְבַד
בְּמִשִּׁי וְכַמ"ש ל' וּבְזָה הִיָּה נ"ל לְהַרְמ"א ו"ל שְׂיִיש לְהַקֵּל בְּאֵמֶת בְּשַׁעַת הַדְּחַק עַכ"פ דְּבְּאֵמֶת
בְּעִיקָר הַדִּין שֵׁם הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ט מַהל' ס"ת הִי"ד דְּצָרִיף לְתַפְּוֹר הַגְּלִיּוֹן שְׁל ס"ת
בְּתַחֲנִיקָה וּבְסוּף לְהַעֲמוּדִים בְּגִידִין דְּנִקָּא ע"ש פְּכָר הַעִיר עַל זָה הַדְּגוּל מְרַבָּה ו"ל בְּס'
רַע"ח הֵנָּה ל' דְּמַדְלָא כ' הַרְמַב"ם שֵׁם בְּרַפ"י בֵּין הַכ' דְּבָרִים שְׂפוֹסֵלִין הַס"ת רַק כְּשִׂתְּפַר
הִירֵיעוֹת בְּפִשְׁתָּן וְלֵא כ' ג"כ שְׂתַפְּרָה הִירֵיעוֹת לְהַעֲמוּדִים מְשֻׁמַּע דְּבְּעַמּוּדִים לֵא לְעִיפּוּבָא
הוּא (וְע"ש בַּד"מ דְּהַכְרִיעַ מְזָה דְּאִפִּי לֵא תְּפַר הַעֲמוּדִים פְּלַל לְהִירֵיעוֹת כְּשֵׁר וְהַבִּיא עוֹד
רְאִיָּה מְסַפֵּר הַעֲזָרָה שְׂלֵא הִיָּה לֹא רַק עַמּוּד א' ע"ש וְהוּא רַק לַפִּי רְש"י ו"ל בַּב"ב י"ד
ד"ה לְתַחֲנִיקָתוֹ ע"ש וּמְלַבַּד שְׂאִינוּ מְוַכְרַח בְּאֵמֶת וְכַמ"ש לְהַלָּן אִי"ה דִּי"ל אֲלִיבָא דַּר"מ

שם דלדידן' אַזלא סוגיא זו הָתָם דְּהַעֲמוּדִים שְׁמַפְרָאי הָיוּ גּוֹלְלִין בְּהֵם הַס"ת כַּמֶּש"ש
הָרָא"ש ז"ל וְאִיכּ אֵין רַאֲיָ עַכ"פּ מְהַש"ס הַנ"ל שְׁם בְּזָה וְאוּלָם הָרִי עַכ"פּ י"ל דְּעַמּוּד
אַחַד מְעַכְבּ גַּם בַּס"ת דִּינָן וּמַד' הָרַמְבַּ"ם הַנ"ל ג"כ אֵין כ"כ רַאֲיָה דִּי"ל דַּמ"ש שְׁתַּפְרַר
הִירֵיעוֹת בְּפִשְׁתָּן ר"ל בֵּין זֹו לְזֹו בֵּין לְהַעֲמוּדִין וְאַמְנָם לַעֲנִ"ד יֵשׁ רַאֲיָ מִן כְּרַחַת לְזָה מַד'
הָרָא"ש הַנ"ל וְיִתְבָּאֵר לְהֵלָן אַי"ה): אוּלָם לַעֲנִ"ד נִרְאָה קֶצֶת בְּזָה דַּלְד' הָרַמְבַּ"ם ז"ל
שְׁהוּבָא בְּש"ף יו"ד ס' רַע"ב ס"ק ב' דַּס"ל דְּשִׁיעוּר אֲרַכּוּ פְּהַקְיָפוּ בַּס"ת הוּא בְּלֹא עַמּוּדִים
ע"ש א"כ מְנַכְרָה לְכַאוּרָה דַּלְר"מ שְׁם בַּב"ב י"ד ע"כ דַּס"ל וְדַאי דְּתַפְיֵרַת הַעֲמוּדִים לַס"ת
אֵינוּ מְעַכְבּ וְכִשֶּׁר לְקֵרוֹת בְּהָ אַף בְּלֹא תְּפִיכָה פְּלָל וְלַר' יְהוּדָה שְׁם אַף דְּלַדִּידָן אֵין שׁוּם
הַכְרַע מִשְׁם אֵי מְעַכְבּ אוֹ לֹא אֲבָל מִמַּתְנִיתִין דַּפ"ג דִּינָדִים מ"ד יֵשׁ קֶצֶת רַאֲיָה דַּלְר' יְהוּדָה
שְׁם ע"כ ס"ל דְּהַעֲמוּד הָאֲחֵרוֹן עַכ"פּ צְרִיף לְתַנְפְּרוּ לְהַגְלִיּוֹן שְׁבַסּוֹפוֹ ע"ש דְּהַנָּה אַהָּ
דְּפִרִיף בַּב"ב שְׁם גַּבִּי הַס"ת שְׁהִיְתָה מְנוּחַת בְּתוּף הָאֲרוֹן לַר"מ הָתָם ע"ש וּפְרִיף דְּתַרִי
בְּתַרִי הִיכִי יִתְיָב כּו' וְהוֹכִיחוּ שְׁם בְּתוּס' מְזָה דְּהַעֲמוּדִים ע"כ נִחַשְׁבִּין ג"כ בְּכָלל הַהִיקָף
ע"ש אֲבָל הָרָא"ש ז"ל פְּתַב שְׁם בְּזָה בַּס"ת נ"ב וְנ"ל דַּאי אֲמַרְתָּ דְּעַמּוּדִים הַמְּנוּחָיִים בְּאֲרוֹן
[פְּשוּט דַּטַּס"ה וְצ"ל בְּצַד הָאֲרוֹן שְׁהָרִי לַר"מ קְיָיִמִין דְּלַדִּידָן עַמּוּדִים הוּוּ קְיָיִמִי מְפָרָאי
כַּדָּא' הָתָם וּבְכַפְּלוּלָא חֲרִיפְתָּא דְּחַק לְיִישֵׁב דְּבָרִי הָרָא"ש בְּזָה ע"ש וְלַעֲנִ"ד טַס"ה בְּאַמַּת
וְכַמ"ש בַּעֲזוּ"ה] הֵן הוּוּ הַעֲמוּדִים שְׁלַ הַסְפָּר תּוּרָה שְׁהִיְתָה מְנוּחַת בְּאֲרוֹן וְכִשְׁהָיוּ מוֹצִיאִין
הַסְפָּר לְקֵרוֹת בּוּ הָיוּ גּוֹלְלִין הַסְפָּר סְבִיב לְעַמּוּדִים וְכִשְׁהָיוּ מַחְזִירִין אוֹתוֹ לְאֲרוֹן מְסִירִין
אוֹתָן הַעֲמוּדִים פְּדִי שְׁיַכְנִס הַסְפָּר בְּאוֹתָן שְׁנֵי טְפָחִים כּו' אִזּוּ נִיחָא דַּהַס"ת הִיְתָה מְנוּחַת
בְּאֲרוֹן בְּלֹא עַמּוּדִים עַכ"ל.

וְהַנָּה מ"ש הָרָא"ש דְּכִשְׁהָיוּ מוֹצִיאִין הַסְפָּר לְקֵרוֹת בּוּ כּו' לְכַאוּר' צַע"ג דַּאיף הָיוּ יְכוּלִין
לְקֵרוֹת פְּלָל בַּהַס"ת שְׁבַאֲרוֹן הַקּוֹנֵדֶשׁ שְׁהִי עוֹמֵד בַּק"ק שְׁאֵין אָדָם נִכְנָס לְשֵׁם לְעוֹלָם רַק
כַּה"ג בִּיוֹה"כ לְבַד וְכַבֵּר הַקְּשׁוּ שְׁם הַתּוּס' ד' י"ד ד"ה שְׁלֹא יֵהָא ס"ת פְּעִין זֶה אַהָּ דְּקַאֲמַר
הָתָם בְּש"ס שְׁהָיוּ מוֹצִיאִין הַס"ת וְהַקְּשׁוּ ג"כ דַּאיף הָיוּ יְכוּלִין לְהוֹצִיאָה מִשְׁם וְהֵלָא אֲסוּר
לְיַכְנִס כּו' וּמַש"ש בְּזָה שְׁהָיוּ נִכְנָסִין שְׁם לְתַמְנָן הַס"ת שְׁלֹא תִתְקַלְקַל ע"ש אַפְתִּי אֵין מְקוּם
לְיִישֵׁב בְּזָה ד' הָרָא"ש הַנ"ל דַּמְנ"ל לְהָרָא"ש בְּאַמַּת שְׁהָיוּ קוֹרִין בְּהָ ג"כ פִּינּוּן שְׁהִיְתָה
בְּלֹא עַמּוּדִים וְהֵלָא לְצוֹנְרָף הַקְּרִיאָה וְדַאי אֲסוּר לְיַכְנִס לְשֵׁם וּלְצוֹנְרָף תִּיקוּן לְבַד הִי דִי
שְׁיֹוצִיאוּהָ מִשְׁם וְלֹא יִקְרָאוּ בְּהָ פְּלָל וּמַנ"ל לְהָרָא"ש דְּכִשְׁהָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ לְצוֹנְרָף תִּיקוּן
לְבַד שְׁהָיוּ קוֹרִין בְּהָ אִזּוּ ג"כ וְגַם בִּימֵי נוֹב וְגַבְעוֹן עַד שְׁפָנָה שְׁלֵמָה בַּהַמ"ק שְׁהִי הָאֲרוֹן
בְּקֵרִית יְעָרִים שְׁכ' הַתּוּס' הַנ"ל שְׁאִזּוּ הָיוּ יְכוּלִין לְהוֹצִיאָה מִהָאֲרוֹן הָרִי לֹא פְּתַבוּ רַק
לְהוֹצִיאָה וְלַעֲיִין בְּהָ ע"ש וּמַנ"ל שְׁהָיוּ קוֹרִין בְּהָ ג"כ בְּאַמַּת בְּאִינָה זְמַן וְע"כ נ"ל דַּס"ל
לְהָרָא"ש בְּזָה כַּמֶּש"ש רַש"י ז"ל אַהָּ דַּא' הָתָם סְפָר עֲזָרָה לְתַחֲלִילָתוֹ כּו' וּפְרִיֵשׁ רַש"י
שְׁם דַּס"ת זֹו שְׁכ' מִשְׁהָ שְׁהִיְתָה מְנוּחַת בְּאֲרוֹן דְּעֵלָה קָאֵי הָתָם קָרִי לַה סְפָר עֲזָרָה שְׁהִיְתָה
הַפְּהֵן גְּדוּל קוֹרָא בְּהָ בִיוֹה"כ ע"ש וּפְשוּט לַעֲנִ"ד דַּהַס"ת לְהָרָא"ש בְּזָה וְדַלָּא כְּמוֹ
שְׁדַחוּ הַתּוּס' הַנ"ל שְׁם בְּזָה וְכ' דַּל"ל שְׁבִיוֹה"כ הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ דְּלֹא אֲשַׁפְחֵן בְּסִדְר
יוֹמָא שְׁהָיוּ מוֹצִיאָה עַכ"ל דְּבְּאַמַּת צ"ע עַל ד' הַתּוּ' בְּזָה דַּאִין רַאֲיָה בְּאַמַּת מְפֹלָה סְדֵר
יוֹמָא לְזָה פְּלָל שְׁהָרִי בְּיוֹמָא נ"ב מוֹק"ל גַּם לְמַתְנִי דְּהָתָם דְּתַנּוּן הַגִּיעַ לְאֲרוֹן כּו' דְּבַמְקוּם
אֲרוֹן קַאֲמַר ע"ש מִשׁוּם דְּכּוֹלָה בְּבִית שְׁנֵי קַמִּירִי שְׁפָכַר נִגְזַר הָאֲרוֹן ע"ש וְלַאֲחַר שְׁנַגְזוּ
הָאֲרוֹן וְדַאי דְּגַם הַס"ת לֹא הִיְתָה עוֹד בַּק"ק דַּלְר"מ הִיְתָה מְנוּחַת בְּאֲרוֹן וְלַר"י הָתָם דַּא'

שהס"ת היתה מונחת על הארץ ששגרו פלשתים כו' הלא גם הוא נגנז עם הארון כדא' ביומא התם וא"כ ודאי דבבית שני לא היתה הס"ת מונחת עוד בק"ק ולכן לא נזכר מזה פלל בכל סדר יומא דכנולה בבית שני קמייירי כמ"ש אבל ודאי דבבית ראשון היו מוציא אותה הכה"ג ביוה"כ לקרות בה דמקרא פרשה היא אחת מחובת היום כמ"ש רש"י ביומא ס"ח וע"כ היו קורין בה עכ"פ ביוה"כ מדקרי לה ספר עזרה והיגו שיהיו קורין בה בעזרה ביוה"כ כדא' ביומא ס"ט וא"ש בפשיטות מ"ש הרא"ש ו"ל שיהיו קורין בה דס"ל כמ"ש רש"י ו"ל שביוה"כ הי' קורא בה הכה"ג וכמ"ש (ובהכי א"ש ג"כ שלא הי' גם הביאה ריקנית פשה"ל כ"ג נכנס להוציא כף ומחתה סמוך לערב די"ל דכשה"ל יוצא בשחר מק"ק אחר שהכניס הקטורת לפניו הי' מוציא אז עמו הס"ת מהארון לקרות בה בעזרה וכשה"ל נכנס בפעם ד' להוציא הכף ומחתה הנה מכניסה אז עמו ומניחה בארון וא"ש): והשתא דאתיגו להכי יש לנו להוכיח מד' הרא"ש ו"ל ה"ל בפשיטות דע"כ צ"ל דהתפירה שסביב להעמודים אין מעפב פלל וכמ"ש הדמ"ר ה"ל שהרי פיון דכל עיקר קריאה זו בס"ת שבארון לא הי' רק ביוה"כ לבד וכמ"ש ואיך היו רשאים לתפור אז את העמודים שמבראי לס"ת ולעשות מלאכה דאורייתא פזו ביוה"כ (דאית ביה משום תופר ומשום מתקן ג"כ אם איתא דבלא תפירה להעמודים פסולה ואינה נכשרת ונתקנת רק ע"י התפירה הזאת והו"ל כמו גמר מלאכה ביוה"כ וצ"ע) אלא ודאי דע"כ ס"ל להרא"ש באמת לפ"ז דאין תפירת העמודים להס"ת מעפב פלל ועל פן שפיר היו קוראין אז ביוה"כ בס"ת זו בלא תפירה פלל והיגו דדייק הרא"ש וכו' רק שיהיו גוללין הס"ת סביב העמודים ולא הנפיר פלל שיהיו תופרין הס"ת להעמודים וע"כ לפי שהי' באמת ביוה"כ שהי' התפירה אסורה אז וכמ"ש ועכ"פ מוכח להדיא דאין התפירה של העמודים לס"ת מעפב פלל וכמ"ש ואין לומר דלמש"ש רש"י ו"ל עוד שיהיו קורין בה גם בפרשת הקהל ע"ש וא"כ הרי שפיר משכח"ל אז תפירה ג"כ דבמוצאי יו"ט ראשון דחג הנה פדתגו בסוטה מ"א והנה מותר לתפור אז לצורך המועד דבאמת ד' רש"י בזה תמוהין ג"כ דאיך הי' יכולין להוציאה אז מק"ק שאין נכנסין בו רק ביוה"כ וכקוש' התוס' ה"ל ודחוק לומר דבשנת השמיטה לא הנה הכה"ג מחזיר הס"ת אז להארון ביוה"כ והנה מעפב בעזרה עד חוה"מ סנפות לקרות בה פרשת הקהל דאפתי איך היו יכולין להחזירה אז להארון ולכנס לק"ק (ואולי דנחשב בזה פלצורף תיקון להניח הס"ת אז במקומה וצ"ע): ועכ"פ נראה דלמש"ש רש"י והרא"ש ו"ל ה"ל שיהיו קוראין לפעמים בס"ת זו שבארון וכמ"ש ואת"ל ג"כ בזה דשיעור ארכו פהיקפו בס"ת הוא בלא עמודים וכדעת הרמב"ם ו"ל ה"ל דלפ"ז ודאי צ"ל אליבא דר"מ בב"ב ה"ל דתפירת העמודים להס"ת ע"כ דאין מעפב פלל וכמ"ש (וע' בשיטה מקובצת בב"ב שם בשם הראב"ד ו"ל שכ' ג"כ שיהיו קוראין בה בפרשת הקהל ולכן עשו לה העמודים הללו דהו קנימי לר"מ מבראי כדא' בב"ב שם פדי להניחם בתוך הס"ת ולגוללה בהם ביום הקריאה ע"ש והנה לא זכר שם בזה גם הקריאה דכה"ג ביוה"כ (וכמ"ש ברש"י ו"ל ה"ל) רק הקריאה דפרשת הקהל לבד ואולי משום דס"ל באמת להראב"ד ו"ל בזה דלא כמ"ש לד' הרא"ש ו"ל ה"ל אלא ס"ל דתפיר העמודים להס"ת ודאי דמעפב ג"כ ולכן לא כתב שגם ביום היו קורין בה דאז לא הי' אפשר באמת לתפור העמודים הללו להס"ת וכמ"ש רק ביום הקהל שהי' בחוה"מ שפיר י"ל שיהיו תופרין אז באמת העמודים להס"ת וכמ"ש (וס"ל

שלא היו מוציאים אותה לעולם רק בעת הקריאה לבד ולכן לא הי' אפשר להוציאה מערב יוה"כ ולתופרה אז להעמודי' ומה"ט נמי י"ל דלא הי' הקהל בשבת וביוט"ר ע' מגילה ה' וצ"ע) אף באמת מלשוננו ז"ל שם בזה נראה דס"ל ג"כ שלא היו העמודים תפורין כלל להס"ת בעת הקריא' וע"ש וא"כ עכ"פ מד' ה"ר אב"ד ז"ל ה"ל נראה דס"ל דתפירת העמודים להס"ת אין מעכב כלל וכד' הדמ"ר ה"ל) אף מד' רש"י ז"ל עצמו ה"ל נדאי דאין ראיה באמת רק דס"ל דעמוד שבראש הספר אינו מעכב כלל אבל עמוד האחרון נראה דס"ל דמעכב באמת וכמש"ל מדכתב רש"י ז"ל אהא דס' עזרה לתחילתו הוא נגלל ופי' שלא הי' לו אלא עמוד אחד כו' ומשמע דס"ל נדאי דעכ"פ עמוד אחד נדאי דמעכב ושיעור ארכו פהיקפו הוא עם עמוד אחד עכ"פ ובאמת הי' גם לס"ת זו שבארון עמוד אחד בתוכה ועל ידי עמוד זה נדאי דהיתה נכשרת לקרות בה ולא ע"י העמודים שפבראי ושא לא פהרא"ש ה"ל וצ"ע וגם מד' הרמב"ם ז"ל ה"ל עצמו דס"ל דארכו פהיקפו הוא בלא עמודים כלל וכמ"ש אין ראיה באמת דס"ל ג"כ כד' הרמב"ד ונהרא"ש הנז' דאולי ס"ל להרמב"ם שלא היו קוראין בס"ת זו כלל לפי שהיתה בארון בלא עמודים ולא ס"ל דהעמודים שפבראי לר"מ היו נעשים להס"ת שבארון כמ"ש הרמב"ד ונהרא"ש ז"ל ה"ל וצ"ע: אף נראה דלד' הסוברים באמת דארכו פהיקפו הוא עם העמודי' וכד' התוס' ה"ל ודלא כד' הרמב"ם ז"ל ה"ל ועיקר ראיתם בזה הוא מהס"ת שהיתה בארון עם עמודים לדידהו וכמש"ל דלכאורה ע"כ דס"ל דהא דתניא בב"ב שם י"ד דעושה לה עמוד אילף ואילף דלעיקובא הוא בנדאי ודלא כמש"ל [ומה שהעתיקו התוס' בב"ב שם י"ג ד"ה ועושה מהירושלמי דפ"ק דמגילה דעושה אדם עמוד לס"ת בסופו ע"ש הנה לפנינו הגי' בירושלמי שם ה"ט דעושה עמוד לספר בסופו ולס"ת מפאן ומפאן ע"ש ומש"ש לספר ר"ל לשאר ספרים דהיינו נביאים וכתובים ובר"ש ונהרא"ש ידים פ"ג מ"ד העתיקו הירוש' ה"ל רק עמוד לספר בסופו ע"ש]: ואת"ל בזה כד' הסוברים דשני העמודים הם מעכבין באמת בס"ת וכמ"ש יש לי להסתפק בזה אם מותר לעשות העמודים של ס"ת מדבר שאינו מהמותר בפיה כגון מעצמות של בהמה וחייה טמאה (ואף שהם פשרים מעץ וכמ"ש בהרמב"ם פ"ט מהל' ס"ת הי"ד מ"מ אם עשאן מעצם נראה דצריך לעשותם מעצמות טהורה ונקא וכמו ביריעות שעל המשכן שהיו ג"כ מפשתן פדכתי בקרא ואפ"ה אותם שנעשו מעור הי' צ"ל מעור טהורה דוק כדא' בשבת כ"ח ע"ש וע' בנו"ב מה"ת ח"א ח' ס' ג' לענין פיל לדופן סוכה בסוכה כ"ג שהקשה דלאו מהמותר בפיה הוא ע"ש) ואף שעצמות אין ראויין לאכילה ואין בהם איסור תורה כלל באמת וכדקיי"ל בשלהי ידים פ"ד מ"ו דעצמות החמור טהורין וה"ה נמי לענין אכילה דאין בהם איסור תורה כלל וכמ"ש בתוס' בפ' השוכר את הפועל ד' ס"ט ד"ה והוא אימרטוטי ע"ש (וע' ביו"ד ר"ס צ"ט) אבל הרי גם בשופר של בהמה טמאה נסתפק ה"ר ז"ל בפ' ראוהו ב"ד משום דקיי"ל בשבת כ"ח שלא הונקשו למלאכת שמים אלא של בהמה טהורה בלבד וע"ש [ואע"ג דה"ר ז"ל שם נסתפק בדבר משום דבשבת שם משמע דמשפן גופי' לגמרינו מההיא דלא הונקשו למ"ש כו' ע"ש אבל כפר דחי לה רב האי גאון ז"ל בתשובה משום דהתם ס"ד דמשפן יליף בג"ש ממת דנפק"ל התם מק"ו לעור טמאה ע"ש ור"ל משום דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בג"ש אף בקדשים כדא' בזבחים נ' ע"ש וע' בבבאורי הגר"א ז"ל בס' תקפ"ו ס"ק ח'] וכבר כתב המג"א ז"ל שם סק"ג

דְּעִיקָר הַטַּעַם מִשּׁוֹם דְּאִיתְקַשׁ כָּל הַתּוֹרָה לְתַפְּקִילִין דְּבַעֲיָנוּן מִהַמְּוֹתָר בְּפִיָּה וְע"ש בְּבֵרַכ"י
שְׁהֶאֱרִיָּה וְא"כ ה"נ בַּס"ת דְּבַעֲיָ לְהַדְּיָא מִהַמְּוֹתָר בְּפִיָּה דַּה"נ נִרְאָה דְּאִין לַעֲשׂוֹת הָעֲמוּדִין
מִעֲצָמוֹת שֶׁל בְּהֵמָה טְמֵאָה וְכַמ"ש וּבְאֲמַת הָרִי גַם בְּעִיקָר הַדִּין דַּנֶּפֶל מְקַרָּא דְלַמְעַן תַּהִי
תּוֹרַת ה' בְּפִיָּה שְׁאִין כּוֹתְבִין סַת"ם עַל גְּבִי עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מִשּׁוֹם שְׁאִינוּ מִהַמְּוֹתָר בְּפִיָּה
כַּדָּא בְּשַׁבַּת ק"ח וּבְסוּגְיָא דְמַפּוֹת הַנָּז"ל הָרִי בְּאֲמַת ג"כ וְדָאִי שְׁאִין בְּהַעוֹר עֲצָמוֹ שׁוֹם
אִיסוּר אֲכִילָה כָּלֵל רַק מֵאוֹתָן דְקִיִּי"ל שְׁעוֹרוֹתִיהֶן כְּבָשָׂרוֹן פְּגוֹן עוֹר הַחֲזִיר שֶׁל יִישׁוּב
כַּדְקִיִּי"ל בְּחֻלְיִין קכ"ב וְכַמ"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל בַּפ"ד מֵה' מֵאֲפ"א הִי"ח הָאוֹכֵל מִגְּבִילָה
וּבְרִיָּפָה אוֹ מִטְמֵאָה מִן הָעוֹר וּמִהָעֲצָמוֹת וּמִן הַגִּידִים וּמִן הַקֶּרְנִים כּו' אַעפ"י שֶׁהוּא אִיסוּר
ה"ז פְּטוּר מִפְּנֵי שְׁאֵלוֹ אִינֵן רְאוּיִן לְאֲכִילָה עַכ"ל וְשָׁם בַּה' כ"א מְנַה אוֹתָן שְׁעוֹרוֹתִיהֶן
כְּבָשָׂרוֹן ע"ש וּפְשוּט עַכ"פ לְכַאוּרָה דַּה"ה לְעֲמוּדִים שֶׁל עֲצָמוֹת מִבְּהֵמָה טְמֵאָה בְּזָה וְאַף
לְמֵאִי שְׁנִבְאָר לְהֵלֵן דְּבְּאֲמַת עִיקָר אִיסוּרָא דְעוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה הוּא מִשּׁוֹם שְׁכַבְרָא נְאֻסָר
כְּשִׁיָּהּ שֶׁלִּיל בְּמַעֲיָ אָמוֹ וְכַמוֹ שְׁנִבְאָר בַּעוֹז"ה מ"מ נִרְאָה דְהַךְ טַעְמָא שְׁיָיָה לְכַאוּרָה גַם
בְּעֲצָמוֹת שֶׁל טְמֵאָה וּיְבִנְאָר ג"כ לְפָנֵינוּ אִי"ה: וְאִין לְדַחֲוֹת זֹאת בְּפִשְׁטוּת מַמ"ש רַש"י
ז"ל בְּמַגִּילָה כ"ד אֵהָא דְצִיָּפוֹן זָהָב לְתַפְּקִילִין שֶׁכ' דְּאִימְעִיט נְמִי מְקַרָּא דְלַמְעַן תַּת"ה בְּפִיָּה
שְׁיֵהָא מִבְּהֵמָה טְהוֹרָה דְּנוֹקָא ע"ש וְא"כ הָכָא בְּעֲמוּדִים דְּכַשְׂרִין וְדָאִי מִשְׁלַע עֵץ אוֹ מִשְׁלַע
כְּסָף כַּדָּא בַּב"ב שָׁם מְקַרָּא דְעֲמוּדִיו עֲשֵׂה כְּסָף ע"ש וְא"כ הָרִי ע"כ צ"ל לַפ"ז דְּבַעֲמוּדִים
לֹא שְׁיָיָה הַךְ טַעְמָא דְמִן הַמְּוֹתָר בְּפִיָּה כָּלֵל אֲבָל בְּאֲמַת לִיתָא דְהָרִי מְסוּגְיָא דְמַכּוֹת הַנָּז"ל
מוֹכַח לְהַדְּיָא דְאַף לְמֵאֵן דַּס"ל בַּס"ת הִיקְשָׂא דְמִן הַמְּוֹתָר בְּפִיָּה אַפ"ה מְכַשִּׁיר בְּפִשְׁתָּן
אַע"ג דְּוַדָּאִי מוֹדָה בְּגִידֵי טְמֵאָה דְאִיסוּר גַם בַּס"ת שְׁאִינוּ מִהַמְּוֹתָר בְּפִיָּה וְכַמ"ש לַע"כ
דְּלֹא שְׁיָיָה לְמַעוּטֵי מִהַמְּוֹתָר בְּפִיָּה דְכַר שְׁאִינוּ בַר אֲכִילָה כָּלֵל כְּמוֹ פִּשְׁתָּן אוֹ זָהָב רַק בְּמָה
שֶׁהוּא בָּא מִדְּכַר הַנְּאֻכָל פְּגוֹן עוֹר אוֹ עֶצֶם מִבְּעַל חַי הוּא דְמִמְעֻטְיָנוּן מִהַךְ קָרָא דְבַעֲיָנוּ
שְׁיָיָהּ בָּא מִדְּכַר הַמְּוֹתָר בְּאֲכִילָה דְנוֹקָא וְד' רַש"י דְמַגִּילָה הַנָּז"ל תְּמוּהָ בְּזָה (וַע' רַש"י
מְנַחֲוֹת מ"ב וּבְתוֹס' רַע"א ז"ל בְּמִשְׁנֵה דְמַגִּילָה שָׁם וּקְדָמוֹ בְּנו"ב מֵה"ק ס"א) וְעַכ"פ
פְּשוּט שְׁאִין שׁוֹם רְאִיָּה מְכַסֶּף לְעֶצֶם טְמֵאָה כָּלֵל וְכַמ"ש: אַף בְּמַש"ש הַתוֹס' בַּב"ב י"ד
ד"ה שְׁבָהָן דְהָעֲמוּדִים לֹא הָיוּ שֶׁל זָהָב שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר מַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה ע"ש וְנִרְאָה לְכַאוּרָה
דְּלָאוּ דְנוֹקָא אֲלִיבָא דַר' יְהוּדָה כְּתָבוּ כֵּן דְלִדְיָדִי הָיוּ הָעֲמוּדִים מְוַנְחִים בְּאֶרֶן וְנִעֲשׂוּ לְצוֹרֵךְ
הַלּוּחֹת וְהוּ"ל כְּמוֹ מְכַסֶּף וְכַמ"ש הַתוֹס' ע"ש (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף עוֹד מִשּׁוֹם דַּע"י זָהָב הָעֶגְלָה
נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחֹת וְאִיָּהּ יִהְיוּ עֲמוּדֵי זָהָב כְּמַעֲמִידִין לְהַלּוּחֹת אַח"כ) אֲבָל נִרְאָה דְגַם לַר"מ
שָׁם שְׁהָיוּ הָעֲמוּדִים לְדִידִי לְהַס"ת שְׁבָאָרוֹן כַּמ"ש הָרֵא"ש הַנָּז"ל דְלְכַאוּרָה צְרִיָּה לֹאמַר גַם
לַר"מ טַעַם זֶה גַם בְּעֲמוּדִין דַּס"ת שְׁהִיָּת' בְּפָנִים (דְּאַף דְבְּמֵאִי דַּה"ס"ת עֲצָמָה נְכַתְּבַת עַל
עוֹר עֶגְלָה ג"כ כַּדָּא בַּב"ב שָׁם דְרַאב"י כ' אֲמַשְׁכִּי דַּעְגְלִי כּו' נִרְאָה דְגַם בַּס"ת שְׁהִיָּתָה
בְּפָנִים דְּאִין קְפִידָא כָּלֵל בְּזָה מִשּׁוֹם שְׁהַעוֹר נִשְׁתַּבְּרָה וְאִינוּ נִיכָר עוֹד שֶׁהוּא מַעְגָל וְכַדָּא
בַּר"ה כ"ו גְּבִי דָם הָפֵר בְּפָנִים ע"ש וְעוֹד דְּאֲפָשָׁר דַּה"ס"ת שְׁהִיָּתָה בְּפָנִים הִיָּתָה נְכַתְּבַת
בְּאֲמַת עַל עוֹרוֹת מְאִילִים וְע' בְּרַמְבַּ"ם פ"ט מֵהַל' ס"ה) דְלַמַּש"ל שְׁהָיוּ קוֹרִין בְּהַ בִּיּוֹה"כ
וְא"כ תְּקַשָּׁה לְכַאוּרָה דְלָמָּה לֹא עֲשׂוּ הָעֲמוּדִים לְדִידִי שֶׁל זָהָב מִשּׁוֹם כְּבוֹד יוֹם טוֹב וְכַדָּא
בַּר"ה כ"ז גְּבִי שׁוֹפֵר שֶׁל מְקַדָּשׁ שֶׁהִי מְצוּפָה זָהָב מִשּׁוֹם כְּבוֹד יו"ט ע"ש וּפְשוּט דַּה"נ
דְּוַדָּאִי דְשְׁיָיָה טְפִי כְבוֹד יו"ט בִּיּוֹה"כ וְכַדָּא בְּשַׁבַּת קי"ט אֲקָרָא דְלַקְדוּשׁ ה' מְכַבֵּד זֶה
יּוֹה"כ שְׁאִין בּוֹ כּו' אֲמָרָה תּוֹרָה כְּבִדְהוּ כּו' ע"ש וְע"כ צ"ל לְכַאוּרָה דְגַם בְּעֲמוּדִים שֶׁל

ס"ת ודאי שהי' שנייה טעם זה שלא להזכיר מעשה עגל וכמ"ש התוס' אליבא דר' יהודה הג'ל (ואע"ג דהטעם דהו"ל כמו מכפר שכ' התוס' הנז' נראה דלא שנייה פלל בעמודי ס"ת וכמ"ש) אבל מ"מ פשוט דאף אם נאמר הו' טעמא גם לר"מ בזה בעמודי ס"ת וכמ"ש מ"מ ודאי שאין זה שנייה רק להס'תשקיתה בפנים לבד אבל לא לכל עמודי ס"ת שמחוץ למקדש פלל וכדא' בר"ה שם דעיקר קפידא דהזכרת מעשה עגל אין שנייה רק בפנים לבד ע"ש: אלא דצ"ע אם שנייה פלל בכה"ג שאינו בעיקר המצנה רק בתשמישי המצנה לבד או בנויי המצנה הו' טעמא דאין קטיגור כו' ואף בעמודי ס"ת שיהיה לפנים שיהי' מהו' דשופר הג'ל מוכח לכאורה דע"כ צריה לחלק בזה בין עיקר המצנה עצמה לנויי המצנה דהרי בשופר נמי אף שבחוץ הוא מ"מ איכא ביה נמי משום אין קטיגור כו' כדא' בר"ה שם הו' טעמא גבי שופר של פרה דפסול משום דכיון דלזכרון קאתי לפנים דמי ע"ש ואפ"ה מכשרינן ביה פיו מצופה זהב במקדש כמש"ל וע"כ דלית ביה משום חוטא בל יתנאה כו' (פירש"י שם להתקשט בו) משום דאינו בגוף המצנה רק בנויי המצנה וה"נ בעמודי ס"ת דג"כ הרי אינם בגוף המצנה עצמה פלל רק בתשמישיה לבד וכמ"ש (ואולי יש לחלק בזה בין נויי מצנה לתשמישי מצנה דחמיר טפי וצ"ע).

(ואין לדחות בפשיטו' ולומר דבאמת הו' מתני' דר"ה כ"ו הנז' דפיו מצופה זהב לא אתיא רק כר' יוסי שם דמכשיר גם בשל פרה וס"ל באמת דשופר דהוא מבחוץ לית ביה משום דאין קטיגור כו' ע"ש (ואף בשופר של מקדש מ"מ לא הי' בפנים זה יינו בקדשי קדשים) דודאי ליתא שיהי' אם נפרש דהו' דקתני במתני' הג'ל של יעל פשוט דבדוקא קאמר ולעיקובא אף בדיעבד א"כ ע"כ צ"ל דהו' מתני' לא אתיא כר' יוסי פלל דמכשיר בשל פרה וכמ"ש וע"ש בתוס' ד"ה של יעל ובטורי אבן שם ואף למש"ש התוס' דהו' מתני' רק לכתחילה קאמר וא"כ י"ל דר' יוסי לא קמכשיר בפרה רק בדיעבד וע"ש בתוס' מ"מ נראה דע"כ לא אתיא הו' מתני' כר' יוסי פלל שיהי' מפרשינן התם טעמא דת"ק דבעי שופר פשוט בר"ה משום דס"ל דבר"ה כמה דפשיט איניש דעתה' טפי מעלי כו' ופירש"י ז"ל משום נשא לבבנו כו' דבר"ה לתפלה הוא ע"ש ונראה פשוט דהיינו טעמא משום דיום הדין הוא שאדם נידון בר"ה וע"כ צריה אדם שיכנין לבו אז בתפלה וצריה להיות אז ירא וחרד ולפשוט את דעתו ביותר לפני המקום ברוך הוא ביום העומד בו לדין לפניו ועל זה מרמז ציון שופר הפשוט בר"ה לת"ק דמתני' הג'ל וא"כ נראה דטעם זה לא שנייה לר' יוסי פלל דא' בר"ה ט"ז דאדם נידון בכל יום ע"ש וא"כ מאי אולמא לדידי' יו"ט של ר"ה להיות חרד אז מאימת הדין יותר משאר כל ימות השנה שאדם נידון בהם בכל יום לר' יוסי וכמ"ש ולמה יהא משוננה בזה יום זה משאר כל השנה לעשות בו ביום זה רמז שיפשוט האדם את דעתו לתפלה ביותר ביום זה וכמ"ש וע"כ דמתניתין הנז' לא אתיא כר' יוסי פלל וכמ"ש: ובזה הנה"ל ללדחות קצת ד' הגאון בעל שאגת ארי' ז"ל בתשוב' ס' ק"א שכ' להביא ראיה דאסור להתענות ביו"ט של ר"ה משום קדושת ר"ח שבו עכ"פ מדפריה בר"ה י"ט אהא דא"ר ה"ה יו"ט דבתלתא בתשרי שאמרו במגילת תענית ל"נ אלא לאסור את שלפניו ופריה עלה ותפוק ליה דהו"ל יום שלאחר ר"ח כו' אלמא דהאי ר"ח של תשרי דהוא ר"ה אסור להתענות בו כבשאר ר"ח עכ"פ דהרי הנה"ל דהתם לאסור גם יום שלאחריו משו' דה"ל אחר ר"ח וכמ"ש וע"ש בשאג"א בזה ולמש"ל י"ל קצת דהנה"ש בסוגיא יש לזקוק לכאורה דאיהו פריה התם כל כף בפשיטות

ותיפול דהו"ל יום שלאחר ר"ח ונהלא גם בכל יו"ט הפתוב במגילת תענית אף בדלא למספד קיי"ל בתענית י"ח דלאחריו מותר וע' פרי"ף ובעל המאור ז"ל סופ"ק דמגילה בזה וגם יש לדקדק עוד דלמה דחק הש"ס התם כל פה פה קושיא קמייתא דפריה על המ"ד התם דבטלה מג"ת מהא דבתלתא בתשרי בטילת אדכרתא כו' ודחק לאוקמא בזמן שבהמ"ק קניי' ונקא ונהוצרה לדחוקי דלא נצרכא אלא לאסור שלפניו כו' כמ"ש ולמה לא משני בפשיטות דתנאי היא ונהו פרייתא אתיא כמ"ד לא בטלה.

וכדמשני התם הכי אאידיה קושיא דפריה מכ"ח באדר ע"ש וע"כ צ"ל משום דבאמת ניקח לי' לאוקמי הך דבתלתא בתשרי כו' דאתיא נמי פהה תנא דא' התם בטלה מג"ת אף דאידיה דכ"ח באדר ע"כ לא אתיא אלא כמ"ד לא בטלה וכמ"ש מ"מ הך דבתלתא בתשרי שנעשה היו"ט באמת בזמן המקדש ודאי דטפי ניקח לי' לאוקמי נמי גם פהה תנא דא' בטלה מג"ת ונהו פרייתא בזמן שבהמ"ק קניי' מייירי וכמ"ש.

ומשו"ה שפיר פריה לדידי' בפשיטות שלפניו נמי תיפול דהו"ל יום שלאחר ר"ח דכיון דדחק לאוקמי הך פרייתא גם פהה תנא דא' בטלה מג"ת וכמ"ש: ומאן שמעת לי' דא' בטלה מג"ת ר' יוסי הוא התם בפרייתא דא' דכשאין בהמ"ק מותרין כו' ונהרי ר' יוסי גופי' איהו דא' בתענית ט"ו דכל הפתוב במג"ת דלא למספד גם לאחריו אסור וס"ד דה"ה לר"ח דהוא מימי שסאורין בהספד דלדידי' לאחריו ג"כ אסור (ובזה י"ל ג"כ דשפיר פריה נמי הכי לרב דאיהו דא' נמי התם דבטלה מג"ת ונהרי רב נמי פסיק כר' יוסי בתענית י"ח דגם לאחריו אסור ע"ש וכ"ש דא"ש טפי לגי' דידן שם בר"ה דרב גופי' מוק"ל דל"נ אלא לשלפניו ע"ש) והשתא דאתינן להכי א"כ שוב אין מקום לקושית השאג"א ז"ל אהנה פוסקים ז"ל דמתירין להתענות בר"ה ולא חשו עכ"פ לקדושת ר"ח שבו כדמוכח מסוגיא הנ"ל (ובאמת קדמו בקושיא זו בערוה ז"ל ערה ראש) אבל למ"ש י"ל בפשי' דכיון דהא ודאי דטעמי' דהגאונים ז"ל המתירין להתענות בר"ה הוא משום דיום הדין הוא וצריה להתענות בו משום תשובה ולכפרה וכל זה נראה דאינו שייך כלל לר' יוסי דאמר דאדם נידון בכל יום ופליג באמת על מתני' דר"ה ט"ז דבר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כו' וכדא' בפסוק התם וא"כ לר' יוסי פשוט דלא נשתנה פלוג' יום ר"ח זה של תשרי יותר מכל ראשי חודשי השנה דאף דאדם נידון בכל יום לר' יוסי ואפ"ה ודאי דאסור להתענות בכל ר"ח גם לר' יוסי וה"ה נמי לר"ח תשרי דאסור להתענות בנדאי לר' יוסי כמו בכל ר"ח דמה היום מיומי' להצריה להתענות בר"ח זה של תשרי לר' יוסי יותר מכל יום וכל ר"ח שבשנה.

ומשו"ה שפיר פריה התם לר' יוסי לשיטתו ונקא ותיפוק לי' דהו"ל יום שלאחר ר"ח וא"ש וע' בטורי אבן שם בר"ה ט"ז מ"ש בהא דר"י דאדם נידון בכ"י ושם י"ט הנ"ל וצ"ע): ושוב ראיתי להגאון בעל יום תרועה ז"ל בר"ה כ"ו שהקשה באמת אהא דפיו מצופה זהב מהא דאין קטיגור כו' וכ' ליישב ג"כ דאתיא כר' יוסי דמכשר בשל פרה וכמ"ש ל' והוסיף ליישב בזה גם ד' הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' שופר ה"ב שהשמיט שם גבי שופר שבמקדש דפיו מצופה זהב ע"ש והיינו משום דפסק פרבנן דר' יוסי הנ"ל דפסלי שופר דפרה משום דאין קטיגור כו' עכ"ד ונהנה מ"ש דמתני' ר' יוסי היא פבר כ' דליתא כלל ומ"ש בד' הרמב"ם בזה צ"ע לענ"ד שהרי שם כ"ז מוק"ל אביי להא דפיו מצופה

זָהָב דְּמִינֵי שְׁלֵלָה בְּמִקּוֹם הַנִּחַת פִּיּו ע"ש וְהָרִי בִּכְה"ג מְכַשִּׁיר הֶרְמֵב"ם ז"ל עֲצָמוּ שֵׁם בַּה"ו בְּצִיפָהּ זָהָב מִבְּחוּץ פְּשֵׁלָה גִּשְׁתָּנָה קוּלוֹ וְשֵׁלָה בְּמִקּוֹם הַנִּחַת פִּיּו ע"ש וַאֲכ"ו וְדָאִי שֶׁהִי לוֹ לְהִבִּיא גַם בְּשׁוֹפָר שְׁבַמְקֻדָּשׁ הֵךְ דְּמִצְנֻפָה זָהָב שְׁהָרִי מְוַכְרַח דָּאִין בְּצִיפֵּי זָהָב בִּכְה"ג מְשׁוּם דָּאִין קְטִיגוֹר כּו' וִיל"ק וְעַכ"פּ מוֹכַח דָּאִין בְּנוֹי מִצְנֻה וְתִשְׁמִינִי מְשׁוּם דָּאִין קְטִיגוֹר כּו' כִּמְש"ל וצ"ע): וְנִחְזוֹר לִמ"ש לְמַעַלָּה דִּלְר"מ בְּב"ב שֵׁם גְּרָאָה דִּישׁ קֶצֶת רָאָה לְדִידִי דָּאִין תְּפִירַת הָעֲמוּדִים לַהֲס"ת מְעַכֵּב וְכִמ"ש.

אַמְנָם לִר' יְהוּדָה שֵׁם בְּב"ב דִּס"ל דִּהֲס"ת הִיָּתָה מְבָרָאִי וְהָעֲמוּדִים מְגוֹנָאִי ע"ש פְּשׁוּט דְּלִדִּידִי אִין רָאָה מְשֵׁם כָּלֵל דְּוִדָּאִי י"ל לְדִידִי דִּלְהֲס"ת שְׁמִבְחוּץ הִי לָה עֲמוּדִים בְּפ"ע וְהִי תְּפִירִין מְשֵׁם לַהֲס"ת תְּמִיד וְאִין רָאָה מְשֵׁם וְכִמ"ש אֵךְ לְהִיפֵךְ יֵשׁ קֶצֶת רָאָה אֲלִיבָא דִּר"י דִּע"כ ס"ל לְכָאוּרָה דְּעֲמוּד הָאֲחֵרוֹן עַכ"פּ בְּעֵינֵי שְׁיָהִי הַפּוֹר לַהֲס"ת דְּוִוּקָא וְהוּא מְמַתְנִי דִּידִים פ"ג מ"ד דִּתְנֵן הֵתָם הַגְּלִיּוֹן שְׁבַסְפָּר שְׁבַתְחָלָה וּבְסוֹף מְטַמָּא אֶת הַיָּדִים ר' יְהוּדָה אֹמֵר שְׁבַסְפָּר אִינוּ מְטַמָּא עַד שְׁיַעֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד וּפִי הֶרְמֵב"ם ז"ל שֵׁם מְשׁוּם דְּכָל זְמַן שְׁלֵלָה עֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד שְׁיִגְלֹל עָלָיו הַסְפָּר וְתַכְלֹל אוֹתוֹ קְדוּשַׁת הַסְפָּר עֲדִינִן הוּא חוּל לְפִי שְׁאֵפְשֵׁר שְׁיַחְתְּנוּ מַה שְׁנִשְׁאָר כּו' עַכ"ל וְהִנֵּה לְכָאוּרָה ד' הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּפִירוּשׁוֹ הַנִּזְכָּר תְּמוּהִין הֵם בְּטַעְמָא דִּר"י בְּזָה דְּלְכָאוּרָה תִּקְשָׁה דִּמְמַנ"פ אִי ס"ל לִר"י דְּהָעֲמוּד הָאֲחֵרוֹן מְעַכֵּב בְּסָפֵר תּוֹרָה א"כ אִיךְ אֲפִשֵׁר שְׁיַחְתְּנוּ כָּלֵל אֶת הַגְּלִיּוֹן שְׁבַסְפָּר אֵךְ טָרַם שְׁעֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד וְהֵלָא הוּא צָרִיךְ לוֹ ע"כ שְׁיִגְוִיל בּוֹ אֶת הָעֲמוּד פִּינּוּן שְׁאִין הֲס"ת כְּשֶׁרָה בְּלֵא זֶה וְאִי ס"ל לִר"י בְּאַמַּת דָּאִין הָעֲמוּד מְעַכֵּב וְעַל כֵּן הוּא יָכוֹל לְחַתְּנוּ אֶת הַגְּלִיּוֹן שְׁבַסְפָּר לְגַמְרִי (לְבַד הַשְּׁתֵי אֲצָבָעוֹת שְׁצָרִיךְ לְהַנִּיחַ וְדָאִי בְּסוֹפּוֹ כְּמוֹכֵין הַפְּתֵב לְהָעֲמוּד וְכִמוֹ שְׁיַתְבָּאָר בְּזָה לְהֵלֵן אִי"ה) א"כ גַּם כִּי עֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד מֵאִי הָיִי וְהֵלָא פִּינּוּן שְׁאִין הָעֲמוּד מְעַכֵּב הָרִי עֲדִינִן הוּא יָכוֹל לְחַתְּנוּ לְעוֹלָם אֶת הַגְּלִיּוֹן עִם הָעֲמוּד כְּאַחַד מִן הֲס"ת פִּינּוּן שְׁהִיא כְּשֶׁרָה בְּלֵא זֶה וְעַכ"פּ לְכָאוּרָה אִין מְקוֹם לְחַלֵּק כָּלֵל בְּקְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן שְׁבַסְפָּר בֵּין קוֹדֵם עֲשִׂיתָ הָעֲמוּד בֵּין אַחַר עֲשִׂיתָו (וְבַהֲשְׁתֵי אֲצָבָעוֹת שְׁצָרִיךְ לְהַנִּיחַ גְּלִיּוֹן בֵּין הַפְּתֵב לְעֲמוּד) כִּמְש"ש בְּטוֹר וְשׁו"ע ס' רע"ג דְּהַשְׁיָעוֹר דְּכָדִי לְגוֹל עֲמוּד הוּא מְלַבֵּד הַשְּׁתֵי אֲצָבָעוֹת דְּצָרִיךְ שְׁיַשְׁאָרוּ בֵּין הַדָּף לְהָעֲמוּד ע"ש וְע"ב ר"ש דִּידִים מ"ד הַנִּזְכָּר שְׁפִי הַתּוֹסְפָתָא שֵׁם הַגְּלִיּוֹן שְׁבַתְחַלַּת הַסְפָּר הִיָּינוּ הַשְּׁתֵי אֲצָבָעוֹת כְּמוֹ בֵּין דָּף לְדָף ע"ש אֵךְ בְּרֵמְב"ם פ"ט מַהֲל' ס"ת ה' י"ד כְּתֵב וַיִּרְחִיק בֵּין הָעֲמוּדִים וְהַפְּתֵב שְׁבַדָּף עַכ"ל וְלֹא כְּתֵב כָּלֵל כְּמָה וַיִּרְחִיק וצ"ע בְּהַגְהוֹת מִיָּמוֹנִי אוֹת א' שֵׁם בַּהֲג"ה ע"ש ונ"ל דִּטְס"ה וְחִסְרוֹן הַנִּזְכָּר הוּא בְּרֵמְב"ם שֵׁם וצ"ל וַיִּרְחִיק שְׁתֵי אֲצָבָעוֹת בֵּין הָעֲמוּדִים וְהַפְּתֵב שְׁבַדָּף וְכִמוֹ הַרְחִיק שְׁבִין דָּף לְדָף שֶׁכ' בַּה"ב שֵׁם וְכִמְש"ש בְּטוֹר וְשׁו"ע בְּסִי רע"ג הַנִּזְכָּר לְשׁוֹב רְאִיתִי לַהֲב"י ז"ל בְּס' רע"ח שְׁהָעֲתִיק שֵׁם ד' הֶרְמֵב"ם הַנִּזְכָּר כְּמוֹ שֶׁהוּא לְפָנֵינוּ וְכ' עָלָיו דְּבִטּוֹר הַנִּזְכָּר לְכ' דְּצָרִיךְ שְׁיַנִּיחַ שְׁתֵי אֲצָבָעוֹת בֵּין דָּף לְעֲמוּד ע"ש אֵךְ יֵשׁ לְתַמּוּהַ בְּאַמַּת עַל הַב"י ז"ל הַנִּזְכָּר שְׁלֵלָה הִגִּיהַ פְּלוּם בְּד' הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּזָה וּבְאַמַּת גְּרָאָה דְּוִדָּאִי דִּטְס"ה בְּרֵמְב"ם שֵׁם וצ"ל כֵּן בְּפִירוּשׁ גַּם בְּרֵמְב"ם הַנִּזְכָּר כִּמְש"ש בְּטוֹר הַנִּזְכָּר לְבָזָה וְכִמְש"ש בְּעו"ה) וְדָאִי פְּשׁוּט דְּמוּדָה ר"י דְּמְטַמָּא אֵךְ בְּלֵא עֲמוּד כָּלֵל וְהָא דִּאר"י שְׁבַסְפָּר אִינוּ מְטַמָּא עַד שְׁיַעֲשֶׂה כּו' וְדָאִי דִּר"ל חוּץ מִהַשְּׁתֵי אֲצָבָעוֹת הַנִּזְכָּר דְּבָהָא וְדָאִי דְּלֵא פְּלִיג אֶת"ק דְּמַהֲנִי וְכִמְש"ש וְעַכ"פּ גְּרָאָה דָּאֵךְ לְמ"ד דְּעֲמוּד אַחֲרוֹן ג"כ אִינוּ מְעַכֵּב וְכִמְש"ל מ"מ הַגְּלִיּוֹן דְּשְׁתֵי אֲצָבָעוֹת וְדָאִי דְּצָרִיךְ שְׁיַנִּיחַ בְּסוֹפּוֹ כְּמוֹ בֵּין כָּל דָּף וְדָף אֵלָּא דְּבִלָּא הַפְּתֵב בְּרֵמְב"ם בְּפ"ט שֵׁם ה"ב דְּהַשְׁיָעוֹרִין

אלו רק למצוה כו' ע"ש): אולם נראה באמת דצ"ל דהעמוד האחרון מעכב לר' יהוד' בנדאי משו"ה ס"ל דכשעשה לו העמוד בסופו נתקדש הגליון ג"כ בקדושת הספר עצמו בנדאי לא יחתך אותו עוד ויפסול את הס"ת בזה אבל כל זמן שלא עשה לו עמוד אף דהס"ת עצמה נדאי דמטמא הידים אף בלא העמוד דאפילו לא כתב בה רק פ"ה אותיות לבד תנו התם במ"ה דמטמא הידים ע"ש אבל הגליון אינו מטמא עדיין לפי שאפשר שיחתך אותו משם עדיין ויחזור ויתפוך חתיכות קלף אחר שם לסופו ויעשה בו את העמוד וכמ"ש בתשב"ץ ח"ב ס' צ"ג דרשאי לעשות פן אף לכתחילה לתפוך חתיכות קלף להגליון שבסוף כשלא נשאר בו כדי לגול עמוד ולקבוע את העמוד בהחתיכות קלף שנתפר שם מחדש רק שבתשב"ץ ו"ל לא הביא שם ראיה מוכרחת לזה כלל ע"ש.

אף לענ"ד יש בזה ראי' לכאורה באמת מד' הרמב"ם ו"ל ה"ל דכיון דע"כ צ"ל באמת דלר"י העמוד האחרון מעכב נדאי להקשר הס"ת וכמ"ש א"כ איך פתב הרמב"ם דקודם שיעשה לו עמוד יכול לחתוך את הגליון כו' וכמ"ל דלכאורה איך יכול לחתוך פיון שצריך אותו ע"כ לעשות לו עמוד שם וע"כ צ"ל כמ"ש שיכול לחתוך הגליון הלז ולתפור שם חתיכות קלף אחר ולקבוע בו את העמוד אף שעל הקלף שנתפר בו מחדש לא נכתב כלום עליו ולא נעשה רק לגול בו את העמוד לבד ואפ"ה שפיר דמי לעשות פן וכמ"ש ולכן כל זמן שלא נתפר העמוד להספר עדיין יכול הוא לחתוך את הגליון וכמ"ש אבל אחרי שתיקן בו את העמוד ותפרו להגליון שוב לא יחתוך את הגליון עוד מהס"ת בנדאי דאף שלכאורה עדיין הרי הוא יכול לחתוך את הגליון עם העמוד ולקבוע העמוד בחתיכות קלף אחר שייתפוך שם מחדש וכמ"ש אבל הדבר פשוט ויש בזה איסור בנדאי לעשות בלא צורך תיקון שהרי בחתיכה זו הוא פוסל את הס"ת אחר שנקשרה ופשוט בנדאי דאסור לפסול ס"ת כשרה בידיים ולכן ס"ל לר"י דלאחר שקבר תפר את העמוד לגליון שבסופו אז גם הגליון נדאי מטמא שלא יבוא לחתכו עוד מהס"ת הכשרה בחנם וגם עכ"פ קודם שחתכה כבר נתקדש גם הגליון ע"י תפירת העמוד האחרון וכמ"ש משא"כ קודם שעשה לה עמוד דעדיין אין הס"ת כשרה כלל בלא עמוד שבסופה נדאי דיכול לחתוך הגליון שבסופה עדיין כשירצה לתפור שם קלף אחר אח"כ ולקבוע ולתפור בהחתיכה הזאת את העמוד האחרון וכמ"ש בתשב"ץ ה"ל ולכן כ"ז שלא עשה לו עמוד הגליון הוא חול עדיין בלא עמוד ואינו קדוש על שם סופו ג"כ אף שע"כ הוא צריך לעשות לו עמוד לפי שיכול לחתכו באמת משם ולתפור קלף אחר וכמ"ש ועכ"פ א"ש בטעמא דר"י בזה דמחלק בקדושת הגליון בין קודם עשיית העמוד לאח"כ וכמ"ש: ואמנם עכ"פ נראה להכריח משם לר' יהודה דהעמוד האחרון נדאי דמעכב להס"ת באמת דאם לא הנה מעכב כלל נראה דלא הי' מועיל כלום לקדש את הגליון גם כשעשה לו עמוד שהרי לעולם עדיין הוא יכול לחתוך את הגליון עם העמוד באחד פיון שאין העמוד עצמו מעכב ואין הס"ת נפסלת כלל ע"י חיתוף העמוד עם הגליון ממנה ומה לי בין קודם שעשה לה עמוד לאחר שעשה לה עמוד אחרי שהעמוד עצמו ג"כ אין מעכב כלל וכמו שיכול לחתוך הגליון בפני עצמו פה יכול הוא לחתוך הגליון עם העמוד ביחד דלעולם אין הס"ת נפסלת בכך וגם יש להוכיח בפשיטות קצת דהעמוד צריך לחברו ע"י תפירה דוקא להס"ת בנדאי אין נראה לומר שעל ידי הנחת העמוד לבד בתוכו יתקדש הגליון על ידי זה לר"י פיון שבקל הוא יכול ליתלו מעל הספר שהרי אף היכא שיכול לחתכו

עדיין ס"ל דלא נתקדש כ"ש הרמב"ם הנ"ל בזה כ"ש פשיכול ליטלו משם לבד ואין נר' לומר דגם בנטילת העמוד לבד מהס"ת שיהי' גם בזה איסור פפוסל ס"ת עיי"ז כיון שלא היה מחובר להס"ת כלל רק הי' מונח אצלה לבד וגם נראה דאם איתא דלר"י פשר בלא תפירה גם פשתפרו לס"ת שוב לא היה איסור בנדאי לחתוף ולהסיר התפירות מהעמוד המחובר להס"ת כיון שאין צורך לתפורו כלל ואין בזה משום חובת מצנה ורק דעביד מילתא יתירתא בתפירה זו פשוט הוא שישכול להסיר שוב התפירות הללו מהעמוד אם ירצה וא"כ גם פי עשה לו עמוד ותפרו להס"ת מאי הוי כיון שישכול להסיר שוב התפירות ממנו וליטלו לגמרי ואפתי הו"ל עדיין בזה כמו הגליון עצמו שישכול לחתוכו כמש"ל בשם הרמב"ם ז"ל אלא נדאי משמע בפשיטות מד' ר' יהודה במשנה הנ"ל דהעמוד האחרון מעכב בס"ת וצריך לחברו ע"י תפירה דנקא להס"ת ובהכי א"ש ד"ר יהודה במשנה זו בפשיטות וכמ"ש בעז"ה: ואולם נראה דיש להוכיח ג"כ משם דגם לר' יהודה אין מעכב רק העמוד האחרון לבד דאם היה מעכב לדידך גם העמוד הראשון נדאי דהי' לו לחלוק בזה גם בעמוד הראשון ג"כ דאף שפאמת בגליון שבראשו איפא דס"ל דבעינו שיעור יותר שיהי' בו פדי לגול היקף סביב התורה (דהיינו ששה טפחים בס"ת שעובי' ב' טפחים כדא' בב"ב שם) וכמ"ש הר"ש ז"ל בידים שם ונתוס' בב"ב י"ג שם דבתחלתו צריך להיות בתורה פדי לגול היקף ע"ש ושיעור זה כיון דמעכב בנדאי א"כ מטמא ידים לר"י ג"כ אף בלא עמוד כלל ומודה בי' ר"י בנדאי וא"כ א"ש בפשיטו' לכאורה מאי דלא הזכיר ר"י שם גם הגליון שבתחילתו אבל באמת ליתא דאם איתא דלר"י צריך להיות עמוד גם בתחלתו באמת וע"י תפירה ג"כ כמו בסופו א"כ הרי לפ"ז היה צריך להיות בגליון שבתחלתו פדי לגול היקף וכדי לגול עמוד ג"כ כיון שהעמוד הזה מעכב ג"כ וא"כ נדאי דגם בתחילתו הי' נ"מ לר"י דקודם שעשה לו עמוד לא היה מטמא רק הגליון דכדי לגול היקף לבד וכשיעשה לו עמוד גם הגליון הלז דכדי לגול עמוד מטמא ידים וכמו בסופו ממש אלא ע"כ דבתחילתו אין העמוד מעכב כלל לר"י ולכן לכו"ע בתחלתו אין הגליון מטמא רק השיעור דכדי לגול היקף לבד וזה מטמא נדאי אף בלא עמוד אף לר"י וכמ"ש משא"כ בגליון דכדי לגול עמוד ג"כ בתחילתו גם פשעשה לו עמוד אינו מטמא לכו"ע כיון דאינו מעכב אפילו לר"י וכמ"ש וא"ש: והא דמשמע מדיוקא דד' ר' יהודה הנ"ל לכאורה איפכא דבגליון שפסוף קאמר דאינו מטמא עד כו' ומשמע דבגליון שבראשו מודה ר"י דמטמא מיד הוא משום דקאתי לאפוקי בזה בשיעור הגליון דכדי לגול היקף שבתחילתו דבשיעור זה מודה ר"י דמטמא מיד וכמ"ש אבל הגליון שבתחלתו שהוא לגול עמוד ג"כ אף לאחר שעשה לו העמוד אינו מטמא לר"י וכמ"ש וא"ש: והשתא מזה מוכרח ג"כ דהעמוד שפסוף מעכב עכ"פ לר"י וכמ"ש שהרי עד כאן לא קאמר ר' יהודה ה"מ דהגליון מטמא אחר שעשה לו עמוד רק בגליון ובעמוד שפסוף ולא זכר ה"מ גם מהגליון ומהעמוד שבראשו כלל וכמ"ש ש"מ דדוקא בעמוד שפסוף שמעכב לר"י הוא דס"ל דאחר שעשה לו עמוד עכ"פ מטמא הגליון וכמ"ש משא"כ בגליון דכדי לגול עמוד שבראשו דבאמת אין העמוד הזה מעכב כלל לר"י ולכן אף שעשה לו עמוד להגליון שבראשו אין הגליון שבראשו מטמא כלל לר"י רק בכדי השיעור דכדי לגול היקף לבד אבל הגליון שבראשו שהוא יותר על שיעור דכדי היקף דהיינו הגליון שהוא פדי לגול עמוד ג"כ אף פשעשה לו עמוד טהור לר"י משום דכיון

שְׂאִין הַעֲמוּד שֶׁבְּרָאוּשׁוּ מֵעַכְבַּ כְּלָל הָרִי לְעוֹלָם יָכוֹל הוּא לְהִסִּיר וְלִטְוֹל הַגְּלִיּוֹן עִם הַעֲמוּד
הָרָאוּשׁוֹן מֵהַסִּימָנִים מֵשֵׁנִי כִּי בְּגִלְיוֹן וּבְעֲמוּד שֶׁבְּסוֹפּוֹ שֶׁמֵּעַכְבַּ לְרִ"י בְּנֹדָאִי וְכַמִּי"שׁ: אֶלְא דְצִ"ע
לְכַאוּרָה בְּזֶה מֵהַתּוֹסֵפֶת דְּפ"ב דְּיָדִים שֶׁמֵּהוּבָא בְּר"שׁ פ"ג מ"ד הַנֶּ"ל דְּגֵרְסִי ר' יְהוּדָה
א' הַגְּלִיּוֹן שֶׁבְּתַחֲלָה הַסֵּפֶר וְכַדִּי הֵיקָף כְּלוֹ מִטְמָא אֶת הַיָּדִים (וְבַר"שׁ בְּמ"ד הַנּו"ל לֹא
הֶעֱתִיק שֶׁמֵּ תוֹס' זוֹ בְּשֵׁם ר' יְהוּדָה אֶף בְּתוֹס' שֶׁלְּפָנֵינוּ אֵיתָא ר' יְהוּדָה וְכ"ה בְּר"שׁ עֲצָמוֹ
בְּהַעֲתִיק ד' הַתּוֹס' בְּמ"ה שֶׁמֵּ וְלִהְלֵן יְתַבָּא אִי"ה) וְנִרְאֶה פְּשׁוּט לְפִי גֵיְרָסָא זוֹ דְּגֵרְסִי וְכַדִּי
הֵיקָף כו' בְּנִי"ו דֹּאע"ג דְּנֹדָאִי דְּהֵף בְּבֹא דד' ר' יְהוּדָה בְּתוֹס' זוֹ לֹא אֵינִירִי כְּלוֹה רַק בְּגִלְיוֹן
שֶׁבְּרָאוּשׁ הַסֵּפֶר לְבַד דְּבְסוֹף הַסֵּפֶר הָרִי א' ר' יְהוּדָה בְּמַתְנִי דְּבַעֲיָנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד וְע"כ
דְּבְסוֹפּוֹ הוּא הַשְּׂעִיָּעוֹר דְּכַדִּי לְגוֹל עֲמוּד וְכַמִּי"שׁ הַר"שׁ וְהָרָאוּשׁ ו"ל לְדִיִּיק כֵּן מַד' ר'
יְהוּדָה דְּמַתְנִי הַנֶּ"ל ע"ש וַא"כ ע"כ הָא דְּקַתְנִי בַד' ר"י עֲצָמוֹ בְּתוֹס' הַנֶּ"ל וְכַדִּי הֵיקָף כְּלוֹ
דְּנֹדָאִי עַל הַגְּלִיּוֹן שֶׁל תַּחֲלַת הַסֵּפֶר לְבַד קָאִי ר' יְהוּדָה הָתָם וְכ"כ שֶׁמֵּ הַר"שׁ ו"ל לְהַכְרִיחַ
מִזֶּה דְּעֵיקָר הַגִּי' בְּב"ב י"ג שֶׁמֵּ דְּעוֹשֶׂה בְּרָאוּשׁוֹ כְּדִי לְגוֹל הֵיקָף וּבְסוֹפּוֹ כְּדִי לְגוֹל עֲמוּד
כְּדָמוּכַח מַד' ר' יְהוּדָה הַנֶּ"ל דְּהַעֲמוּד הוּא בְּסוֹף הַסֵּפֶר וְהוּא כְּגִי' הַר"י ו"ל בְּב"ב שֶׁמֵּ וְלֹא
כְּגִי' דִּינֵן דְּהוּא גִי' רַשִּׁי"ו ו"ל ע"ש וְע"כ פ' צְרִיף לְפָרֵשׁ לַפ"ז הָא דְּקָא ר"י בְּתוֹס' הַנֶּ"ל
הַגְּלִיּוֹן שֶׁבְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר וְכַדִּי הֵיקָף כו' דְּמִשְׁמַע וְדָאִי דְּהַגְּלִיּוֹן שֶׁבְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר דְּקָאֵמַר
הוּא מְלַבַּד הַשְּׂעִיָּעוֹר דְּכַדִּי הֵיקָף כְּלוֹ וְצְרִיף לְפָרֵשׁ לְכַאוּרָה עַל אֵינָה גְלִיּוֹן שֶׁבְּתַחֲלַת
הַסֵּפֶר קָאִי ר"י הָתָם וְאָמַר שֶׁהוּא מִטְמָא ג"כ מְלַבַּד הַשְּׂעִיָּעוֹר דְּכַדִּי הֵיקָף כו' וְכַבֵּר עֲמַד
בְּזֶה הַר"שׁ ו"ל שֶׁמֵּ וְכ' לְפָרֵשׁ וְנ"ל דְּאֶפִּי גֵרְסִי וְכַדִּי הֵיקָף בְּנִי"ו דְּמִשְׁמַע דְּתַרִּי מִיְלִי
נִינְהוּ לֹא אֵינִירִי בְּהֵיקָף דְּבְסוֹף אֶלְא כְּלוֹה בְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר וְגִלְיוֹן שֶׁבְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר הֵיקָפוּ
שְׂתֵי אֲצַבְעוֹת שְׁמַנִּיִּים בְּתַחֲלָתוֹ כְּמוֹ שְׁמַנִּיִּים בֵּין דָּף לְדָף כְּדָא בְּמַנְחוֹת ל' וְכַדִּי הֵיקָף כְּלוֹ
הַכֹּל בְּתַחֲלָתוֹ קָאֵמַר עַכ"ל וְלַעֲנִיד צַע"ג בְּדַבְּרֵי הַר"שׁ ו"ל בְּזֶה דְּמִשְׁמַע בְּפִשְׁטוֹת
מְדַבְּרִי דַס"ל דְּצְרִיף לְהַנִּיחַ בְּתַחֲלָתוֹ גְלִיּוֹן דְּהַשְּׂתֵי אֲצַבְעוֹת מְלַבַּד הַגְּלִיּוֹן דְּכַדִּי הֵיקָף
כְּלוֹ וְהוּא תְּמוּהַ דְּלָמָּה לוֹ לְשַׁיִר עוֹד שְׂתֵי אֲצַבְעוֹת גְלִיּוֹן סְמוּךְ לְכַתֵּב בְּתַחֲלָתוֹ אַחֲרֵי
שֶׁהוּא צְרִיף לְהַנִּיחַ בְּאֶמַת גְלִיּוֹן גְּדוֹל בְּתַחֲלָתוֹ כְּדִי לְגוֹל כְּלוֹ שֶׁהוּא שְׂשֶׂה טְפָחִים וְהוּא
גְלִיּוֹן פְּנוּי מְכֻלָּם וְלָמָּה לֹא תַעֲלֶה אוֹתָן הַשְּׂתֵי אֲצַבְעוֹת ג"כ בְּתוֹךְ הַגְּלִיּוֹן שֶׁל שְׂשֶׂה טְפָחִים
דְּמַנִּיִּים ע"כ חֵלֶק בְּתַחֲלָתוֹ כְּדִי לְגוֹל הֵיקָף וְכַמִּי"שׁ דְּבַשְׁלָמָא בֵּין כַּתֵּב לְהַגְּלִיּוֹן דְּכַדִּי לְגוֹל
עֲמוּד בְּסוֹפּוֹ וְדָאִי דְּשִׁינָה שְׂפִיר הֵף דִּינָא דְּגִלְיוֹן הַשְּׂתֵי אֲצַבְעוֹת אֵלוֹ וְכַמוֹ שְׂכ' לְמַעְלָה
שִׁינָה גְלִיּוֹן חֵלֶק בֵּין כַּתֵּב לְהַעֲמוּד לְפִי שֶׁהַגְּלִיּוֹן הוּא צְרִיף לְגַלְלוֹ עַל הַעֲמוּד וְאֵין זֶה
נוֹי לְסֵפֶר שִׁינָה הַעֲמוּד סְמוּךְ לְכַתֵּב מִמֶּשׁ אֲבָל הַגְּלִיּוֹן דְּכַדִּי לְגוֹל הֵיקָף שֶׁבְּרָאוּשׁוֹ וְדָאִי
דִּיכּוֹל לְהַקִּיף הַסִּימָנִים גַּם בְּהַשְּׂתֵי אֲצַבְעוֹת גְלִיּוֹן שְׂסוּמָה לְהַכְתֵּב וְלָמָּה לִי שְׂשֶׂה טְפָחִים
וְשְׂתֵי אֲצַבְעוֹת ג"כ וְצ"ע בַד' הַר"שׁ הַנֶּ"ל בְּזֶה: וְלָכֵן הִיָּה אֶפְשָׁר לֹאמַר דְּכַתְּבָתָּהּ הָא דָּאֵר"י
בְּתוֹס' הַנֶּ"ל הַעֲלִיּוֹן שֶׁבְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר וְכַדִּי הֵיקָף כו' דַר"ל הַגְּלִיּוֹן שֶׁהוּא כְּדִי לְגוֹל עֲמוּד
בְּתַחֲלָתוֹ מְלַבַּד הַגְּלִיּוֹן שֶׁכְּדִי לְגוֹל הֵיקָף וְשִׁנְיָהֶם בְּתַחֲלָתוֹ קָאֵמַר כַּמִּי"שׁ הַר"שׁ וְהָא
דְּבַמַּתְנִי אֵינּוּ מִטְמָא עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד וּבְתוֹס' מִשְׁמַע דְּאֵינּוּ מְחַלֵּק בְּזֶה כְּלָל צְרִיף לֹאמַר
דְּדוֹקָא בְּעֲמוּד שֶׁבְּסוֹפּוֹ קָאֵמַר ר"י בְּמַתְנִי דְּעַד שֶׁיַּעֲשֶׂה כו' אֲבָל בְּעֲמוּד שֶׁבְּתַחֲלָתוֹ מוֹדָה
דְּמִטְמָא אֶף מְקוֹדֵם שֶׁעֲשֶׂה הַעֲמוּד וְדָלָא כַּמִּי"שׁ לְאֵלִיבָא דַר"י בְּזֶה וְכִי תִימָא דַא"כ בְּאֶמַת
מ"ט דַר' יְהוּדָה בְּזֶה דְּלָמָּה יְהִי הַעֲמוּד שֶׁבְּתַחֲלָתוֹ חֲמוּר מִן הַעֲמוּד שֶׁבְּסוֹפּוֹ דְּבַגְלִיּוֹן
שֶׁבְּסוֹפּוֹ אֵין ר"י מִטְמָא רַק כְּשֶׁעֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד וְשֶׁבְּרָאוּשׁוֹ גַם הַגְּלִיּוֹן שֶׁהוּא יָתֵר עַל כְּדִי

הַיְקָרָה דְהַיְיָנוּ לְגוֹל הָעַמּוּד ג"כ יִטְמָא לר"י מִיַּד אַף קוֹדֵם שְׁעֵשָׂה לוֹ הָעַמּוּד וּכְלָפִי לְיֵיא
הוּא לְכַאֲרֵה מַמ"ש לְעֵיל בְּזָה אָבֵל יֵשׁ לֹמֵר לַעֲנִיד דְּהוּא מְטַעֲמָא אַחֲרֵינָא בְּאַחַת וּר'
יְהוּדָה לְטַעֲמֵי בְּזָה דְּהַנְּהַה בַּב"ב י"ג תְּנִיא הָהֵם מְדַבְּרִיק אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים פְּאַחַת
ד"ר מֵאִיר ר' יְהוּדָה א' תּוֹרָה בְּפָנֵי עֲצָמָה נְבִיאִים בַּפ"ע כו' וּכ"ה בִּירוּשָׁלַיִם פ"ג דְּמַגִּיל'
ע"ש וְהַנְּהַה בְּאַחַת מְצִינּוּ לר' יְהוּדָה גּוֹפֵי' נְפֻסוֹתָר ד"ע בְּזָה וְהוּא בַּמַּס' סוֹפְרִים וּבַמַּס' ס"ת
רַפ"ג דְּהַנְּיָא הָתָם עוֹשֶׂה אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים פְּאַחַת ד"ר יְהוּדָה וּחַכ"א תּוֹרָה בַּפ"ע
וּנְבִיאִים בַּפ"ע ע"כ וְהוּא סְתִיר' גְּדוּל' מְש"ס דִּילָן עַל הַמַּס' סוֹפְרִי' וּמַס' ס"ת הַנְּ"ל אֲלֵיבָא
דַּר' יְהוּדָה מְהִיפֵף לְהִיפֵף בְּזָה (וְגַם אִם נִחְזָר בְּזָה לְכָלֵל שְׁבִינְדִינוּ דְּסִתָּם חֲכָמִים דַּר"י הוּא
ר' מֵאִיר אִם כֵּן גַּם ד' ר' מֵאִיר סוֹתְרִין זַא"ז מְהִיפֵף לְהִיפֵף בְּזָה וּכַמ"ש) וּבְהַגְהוֹת הַגְּר"א
ז"ל הַגִּיהַ בְּאַחַת בַּמַּס' סוֹפְרִים שָׁם דַּצ"ל כְּמוֹ בַּש"ס דִּילָן בַּב"ב הַנְּ"ל ע"ש אָמְנָם לַמַּש"ש
בְּהַגְהוֹת אֲשֶׁר ל"י סוֹפ"ק דַּב"ב לְתַמּוּהַ בְּזָה עַל מַה שְׁפִסְמְכוּ עַכְשָׁיו לְכַרְוֵף תּוֹרָה וּנְבִיאִים
פְּאַחַת וְהָא קִי"ל ר"מ וּר' יְהוּדָה הִלְכָה כַּר' יְהוּדָה ע"ש וְהַנְּהַה בְּאַחַת לֹא הִי' לוֹ לְתַמּוּהַ
בְּזָה כָּלֵל עַל מְנַהֵג הָעוֹלָם שְׁפִסְמְכוּ עַכְשָׁיו לְכַרְוֵף בְּיַחַד שְׁהַרִי וְדַאי יֵשׁ לָהֶם לְסַמּוּף בְּזָה
ע"ד הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ז מַה' ס"ת הַט"ו שְׁפִסְק פֶּן בְּפִשְׁיטוֹת דְּמַדְבִּיק אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים
פְּאַחַת כו' ע"ש רַק שַׁע"ד הַפּוֹסְקִים כֵּן בְּזָה בְּאַחַת הִי' לוֹ לְתַמּוּהַ שָׁם בְּפִשְׁיטוֹת דְּאִיף
פְּסָקוּ כַּר"מ לְגַבֵּי דַר"י (וּמ"ש הַכ"מ שָׁם בְּטַעֲמֵי דְהַרְמַב"ם בְּזָה יְבוֹאֵר לְהֵלֵן אִי"ה) אָבֵל
נִרְאֶה בְּאַחַת דְּאִין מְקוּם לְקוֹנְשִׁית הַגְהוֹת אֲשֶׁר ל"י הַנְּ"ל בְּזָה דִי"ל דְּסַמְכוּ בְּזָה בְּאַחַת עַל
גִּי' הַמַּס' סוֹפְרִים הַנְּ"ל דַּר' יְהוּדָה הוּא דְאָמַר הָתָם דְּמַדְבִּיק אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים פְּאַחַת
(וְאוּלַי דְּגִיְרָסָתָם שָׁם ג"כ בְּמְקוּם וּחַכ"א כו' רַמ"א כו' דְּהוּא בַּר פְּלֹגְתִי' דַּר"י בְּזָה בַּש"ס
דִּילָן הַנְּ"ל) וּכַמ"ש וְלָכֵן פְּסָקוּ שְׁפִיר בְּפִשְׁיטוֹת כַּר' יְהוּדָה לְגַבֵּי ר"מ בְּזָה בְּאַחַת וַא"ש
וַא"כ עַכ"פ נִרְאֶה דְאִין לְדַחוֹת גִּיְרָס' הַמַּס' סוֹפְרִים הַנְּ"ל בְּזָה כֵּן שְׁהַרִי נִרְאוּ קֶצֶת
דְּגַם לְהַרְמַב"ם ז"ל הִי' לוֹ גִי' הַמַּס' סוֹפְרִים הַנְּ"ל בְּזָה וּכַמ"ש רַק שְׁיֵשׁ לָנוּ לִיתָן מְקוּם
בְּאַחַת לְשִׁתֵּי הַגִּיְרָסָאוֹת שְׁיֵשׁ בְּזָה בַּש"ס דִּילָן וּמַס' סוֹפְרִים הַנְּ"ל אַף שְׁהוּא מְהִיפֵף לְהִיפֵף
מְמַשׁ וּכַמ"ש: וְהַנְּהַה מַשְׁנ"ל לִיִּישׁב בְּזָה יְבוֹאֵר לְהֵלֵן אִי"ה רַק בְּתַחֲלָה נ"ל לֹמֵר בְּזָה דְלִגְנִי'
הַמַּס' ס"ה הַנְּ"ל דַּר' יְהוּדָה הוּא דַּא' דְעוֹשֶׂה אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים פְּאַחַת וּכַמ"ש א"ש
בְּפִשְׁיטוֹת בְּטַעֲמָא דַּר' יְהוּדָה גּוֹפֵי' בְּזָה דְמַחֲלֵק בֵּין הַגְּלִיּוֹן שְׁבִסוּף הַסְפָּר שְׁאִינוּ מְטַמָּא
עַד שְׁיַעֲשֵׂי לוֹ עַמּוּד וְטַעֲמֵי כַּמ"ש הַרְמַב"ם ז"ל הַנְּ"ל לְפִי שְׁיִכּוֹל לְחוֹתְכוּ כו' וְתַמְהָנוּ בְּזָה
דְּאִיף יַחֲתוּף אוֹתוֹ וְהִלָּא הוּא צָרִיף לוֹ לְגוֹל בּוֹ הָעַמּוּד אָבֵל לַמ"ש י"ל דַּר' יְהוּדָה לְטַעֲמֵי'
בְּזָה דַס"ל דְיִכּוֹל לְכַרְוֵף נְבִיאִים ג"כ עַם תּוֹרָה פְּאַחַד וּכַמ"ש וַא"כ כֵּן זְמַן שְׁלֹא עֲשֶׂה
עַמּוּד לְתוֹרָה בְּסוֹפּוֹ עֲדִיין לֹא נִתְקַדַּשׁ הַגְּלִיּוֹן שְׁפָדִי לְגוֹל עַמּוּד שְׁהַנִּיחַ בְּסוֹפָה שְׁהַרִי אִם
יִרְצֶה יְכוֹל לְחַבֵּר לָהּ בְּסוֹפָה הַפְּרָף מְנַבִּיאִים אוֹ מְפִתּוּבִים ג"כ וְלֹא יִצְטָרֵף כָּלֵל שָׁם בְּסוֹף
הַתּוֹרָה לְהַגְלִיּוֹן שְׁפָדִי לְגוֹל עַמּוּד (רַק הַגְּלִיּוֹן שֶׁל שְׁתֵּי אֲצָבָעוֹת לְבַד לְהַפְסִיק בֵּין דָּף שֶׁל
תּוֹרָה לְדָף שֶׁל נְבִיאִים כְּמוֹ בֵּין דָּף לְדָף שֶׁל תּוֹרָה אָבֵל הַגְּלִיּוֹן שְׁהַנִּיחַ ג"כ כְּדִי לְגוֹל עַמּוּד
בְּסוֹף הַתּוֹרָה לֹא יִצְטָרֵף עוֹד כָּלֵל) דְּהָעַמּוּד הָאֲחֵרוֹן יַעֲשֶׂה לוֹ בְּסוֹף הַנְּבִיאִים אוֹ בְּסוֹף
הַפְּתוּבִים כֵּינֵן שְׁיַעֲשֶׂה כּוֹלָם בְּכַרְוֵף אָחַד דְּרִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן לַר"י וּכַמ"ש וְלָכֵן כֵּן זְמַן
שְׁלֹא עֲשֶׂה לוֹ עַמּוּד בְּסוֹפּוֹ הַרִי הוּא יְכוֹל לְחַתּוּף הַגְּלִיּוֹן שְׁהַנִּיחַ כְּדִי לְגוֹל הָעַמּוּד בְּסוֹף
הַתּוֹרָה כְּשִׁירְצָה לְכוֹרְכָה עַם הַנְּבִיאִים פְּאַחַת דְּלֹא יִצְטָרֵף אֲזַ עוֹד לְאוֹתוֹ גְּלִיּוֹן כָּלֵל בְּסוֹף
הַתּוֹרָה וּכַמ"ש מַשְׁא"כ לְאַחַר שַׁע"ש לוֹ עַמּוּד לְתוֹרָה בְּסוֹפָה בַּפ"ע וְדַאי דְשׁוּב לֹא יַחֲבַר

עוד בְּכִרְךָ זֶה נְבִיאִים לְתוֹרָה כָּלָל וְעַכְפִּי בְּסוֹף הַתּוֹרָה כָּל זְמַן שְׁלֵא עֲשֵׂה לּוֹ עֲמוּד אֵינוֹ
בְּרוּר שֶׁיַּעֲשֶׂה לּוֹ עֲמוּד שָׁם וְכַמִּי שֶׁוּמַשׂא"כ בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּהִכְרַח יַעֲשֶׂה לּוֹ עֲמוּד שָׁם
בְּתַחֲלִיתוֹ וּמִשׁוֹ"ה קָאָמַר ר' יְהוּדָה גּוֹפֵא בְּתוֹס' הַגָּ' לְדִהְגִּלְיוֹן שֶׁבְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר אַף שֶׁהוּא
יוֹתֵר מִכְּדִי הֵיקָרְף דִּהְיִינוּ כְּדִי לְגוֹל עֲמוּד ג"כ מְטַמֵּא אַף קוֹדֵם שֶׁעֲשֵׂה לּוֹ עֲמוּד שֶׁהָרִי בְּנֹדָאֵי
יַעֲשֵׂה לּוֹ עֲמוּד שָׁם בְּתַחֲלִיתוֹ וְא"א לְחַתּוּף אוֹתוֹ כָּלָל מִשָּׁם וְא"ש בְּזֵה ד' הַתּוֹס' הַגָּ' לְגַם
מִתְּלֻמָּת ר' יְהוּדָה וְרַבֵּנּוּן בְּמִשְׁנֵה דִּינִים הַגָּ' לְדָאָלֵי לְטַעֲמִיָּהוּ בְּזֵה דר' יְהוּדָה לְטַעֲמִי
דא' דְּכוּרָה אָדָם תּוֹרָה וְנְבִיאִים פְּאָחַת וְלָכֵן ס"ל דְּבִסוּפּוֹ אֵינוֹ מְטַמֵּא עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לּוֹ עֲמוּד
דְּקוֹדֵם שֶׁעֲשֵׂה הַעֲמוּד הָרִי יָכוֹל לְחַתּוּף אֶת הַגִּלְיוֹן עֲדִינִין פְּשִׁיחֶבֶר הַתּוֹרָה עִם הַנְּבִיאִים
יַחַד וְכַמִּי שֶׁוּמַשׂא"כ בְּתַחֲלִיתוֹ לְטַעֲמִיָּהוּ ג"כ דְּאָמְרֵי הֵתָם בְּמַס' סוֹפְרִים רַפ"ג הַגָּ' לְדִתּוֹרָה
בַּפ"ע וְנְבִיאִים בַּפ"ע וְכַמִּי שֶׁוּמַשׂא"כ לְגַם קוֹדֵם שֶׁיַּעֲשֶׂה לּוֹ עֲמוּד הַגִּלְיוֹן מְטַמֵּא דְּהָרִי
אֵינוֹ יָכוֹל לְחַתּוּכוֹ שְׁעַל פְּרָחוֹ יַעֲשֶׂה לּוֹ עֲמוּד כִּינּוּן שְׁאִין רִשְׁאֵי לְחַבֵּר נְבִיאִים לְתוֹרָה
לְדִידָהוּ וְא"ש: אֶלָּא דַּלְפ"ז צ"ע בְּאָמַת בַּד' הַרְמַב"ם וְז"ל בְּזֵה דַּבְּפ"ט מֵהַל' אַה"ט ה"ו
פָּסֵק בְּפִשְׁטוּת דִּהְגִּלְיוֹן שֶׁבְּתַחֲלֵה וּבְסוֹף מְטַמֵּא הַיָּדִים וְלֹא חִזְקָה שָׁם בְּגִלְיוֹן שֶׁבְּסוּפּוֹ בֵּין
קוֹדֵם שֶׁיַּעֲשֶׂה לּוֹ עֲמוּד לֹא ח"כ וּמִשְׁמַע בְּפִשְׁטוּת דְּפָסֵק בְּזֵה כְּרַבֵּנּוּ דר"י הַגָּ' לְכ"כ
בְּפִירוּשׁוֹ לְיָדִים שָׁם לְהִדְיָ דָאִין הַלְכ' כר' יְהוּדָה בְּזֵה וְאֵלּוּ בַּפ"ז מֵהַל' ס"ת פָּסֵק בְּפִשְׁטוּת
דְּמוֹתָר לְהַדְבִּיק תּוֹרָה וְנְבִיאִים פְּאָחַד וְכר"י לְגִי הַמַּס' סוֹפְרִים הַגָּ' לְוַלְמ"ש לְעֵיל בְּזֵה
הו"ל לְכַאוּרָה כְּתָרְתִי דְּסִתְרֵי אֶהְדִּי דְּכִינּוּ דְּמוֹתָר לְדַבֵּק נְבִיאִים לְתוֹרָה לְדִידָה וְדָאִי דַּכ"ז
שְׁלֵא עֲשֵׂה עֲמוּד בַּס"ת בְּסוּפּוֹ הָרִי הוּא יָכוֹל לְחַתּוּף הַגִּלְיוֹן עֲדִינִין וְכַמִּי שֶׁוּמַשׂא"כ לְ
דְּכִינּוּ דְּבְאָמַת כ' הַרְמַב"ם וְז"ל שָׁם בַּסו"פ ז' מֵה' ס"ת הַגָּ' לְדְכַשְׁכְּרָה תּוֹרָה וְנְבִיאִים
פְּאָחַת אֵין קְדוּשָׁתוֹ עוֹד כְּקְדוּשַׁת ס"ת אֶלָּא כְּחֻמְשֵׁי מִן הַחֻמְשֵׁי דִין הֵיטֵר כְּדִין הַחֶסֶר
עַכ"ל (וְנ"ל דַּצ"ל [שְׁדִין] הוּא נְתִיבַת טַעַם עַל מ"ש דְּכַשְׁכְּרָה נְבִיאִים עִם הַתּוֹרָה עוֹד
כְּקְדוּשַׁת ס"ת כו' לְפִי שְׁמוּסִיף בְּזֵה עַל הַתּוֹרָה בְּכַרְךָ הַנְּבִיאִים וְהו"ל יֵתֵר עַל הַתּוֹרָה וְכָל
יֵתֵר כְּחֶסֶר דְּמִי וְכַמִּי שֶׁוּמַשׂא"כ בַּס"ת בַּס"ת רַפ"ג עַל מ"ש הַטּוֹר וְז"ל ג"כ שָׁם דְּכַשְׁכְּרָה בְּכַרְךָ
אָחַד דָאִין בְּקְדוּשַׁתָּם קְדוּשַׁת ס"ת כו' וְכ' הַב"י שָׁם וְז"ל כ"כ הַרְמַב"ם כו' וְנִתְּנָה טַעַם
מִפְּנֵי שְׁדִין הֵיטֵר כְּדִין הַחֶסֶר כְּלוּמַר דְּכָל יֵתֵר כְּנֻטוּל הוּא וְאַחַר שֶׁיֵּשׁ דְּבָר אַחַר עֲמוֹ דְּמִי
כְּחֶסֶר מִפְּנֵי וְא"כ הו"ל ס"ת חֶסֶר וּפְסוּל עַכ"ל (וּבַבְּאֵה"ג שָׁם יֵשׁ קִצָּת ט"ס בְּזֵה ע"ש)
וְנִרְאֶה דַּמ"ש הַרְמַב"ם וְז"ל שֶׁהוּא כְּדִין הַחֶסֶר דַּר"ל ג"כ דָאִין קוֹרִין בְּהַ בְּצִיבּוֹר לְהוֹצִיא
רַבִּים י"ח דִּיטֵר נְמִי הו"ל כְּחֶסֶר ר"ל כְּחֻמְשֵׁי לְבַד שֶׁנִּכְתְּבִין כ"א בַּפ"ע דְּקִי"ל שְׁאִין
קוֹרִין בְּחֻמְשֵׁי בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת מִשׁוּם כְּבוֹד צְבוּר כַּמ"ש הַרְמַב"ם בַּפ"ב מֵה' תְּפִלָּה ה'
כ"ג (וְהוּא בְּסוּגְיָא דְּגִיטִין ס' וְע"ש בַּכ"מ וּבִירוּשְׁלָמִי פ' בְּנֵי הָעִיר הַ"א גְּרָסִי לֹא דָאָסוּר
אֶלָּא מִן גִּין דְּנִפְשִׁיהוֹן עֲגוּמָה אֵינוֹן זְבָנִין כו' ע"ש) וְאַף שֶׁנִּרְאֶה דָאִין שֶׁיֵּיךְ טַעֲמָא דְּכְבוֹד
הַצְּבוּר (וְכֵן טַעֲמָא דִּירוּשְׁלָמִי הַגָּ' ל') רַק כְּשֶׁקוֹרָא בַּס"ת חֶסֶר דִּהְיִינוּ בְּחֻמְשֵׁי לְבַד אֶבֶל
כְּשֶׁקוֹרָאִין בְּיֵתֵר דִּהְיִינוּ בְּכַרְךָ אָחַד עִם נְבִיאִים נִרְאֵה לְכָאוּ' דְּלֹא שֶׁיֵּיךְ בְּזֵה טַעֲמָא דְּמִשׁוּם
כְּבוֹד הַצְּבוּר כָּלָל אַף מִפְּשִׁטוּת ד' הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר הַגָּ' לְשֶׁפְּתָבוּ שְׁאִין בְּהֵם אֶלָּא קְדוּשַׁת
חֻמְשֵׁי בְּעֻלְמָא וְכַמִּי שֶׁוּמַשְׁמַע לְהִדְיָ שְׁאִין קוֹרִין בְּצִיבּוֹר ג"כ בַּס"ת כְּזוֹ וְכַמִּי בְּחֻמְשֵׁי
וְכ"נ בְּפִשְׁטוּת מַד' הַב"י הַגָּ' לְשֶׁכ' דַּה"ל כַּס"ת חֶסֶר וּפְסוּל מִשְׁמַע דְּפְסוּל לְקִרוֹת בְּהַ
בְּנוּדָאֵי וְכַמִּי שֶׁוּמַשׂא"כ (וּבַשׁוּ"ע יו"ד שָׁם לֹא נִזְכָּר לְהִדְיָ דִין הַקְּרִיאָה בַּס"ת זוֹ שֶׁהִיא בְּכַרְךָ א'
עִם הַנְּבִיאִים ע"ש) (וְהָא דְּקִי"ל בְּמַגִּילָה י"ט גְּבִי מַגִּילָה הַפְּתוּבָה בֵּין הַפְּתוּבִים דְּלֹא יִצָּא

ע"ש הַתָּם מְטַעֵמָא אַחְרֵינָא הוּא מְשׁוּם דְלֵא הוּי פְּרִסוּמֵי נִסָּא כ"כ (וע"ש בְּרֵש"י) ומה"ש
מְסִיק הַתָּם דָּאֵי מְחַסְרָא אוּ מְיִתְרָא פְּנִירָא ל"ל בַּה ע"ש וּפְשׁוּט שְׂאִין זֶה וְשִׁיךְ פְּלֵל
בס"ת עִם נְבִיאִים בְּכַה"ג אֵי מְחַסְרָא כּו' דְכִינּוּן דְטַעֵמָא מְשׁוּם דְהוּ"ל פְּחָסֵר וְכמ"ש א"כ
וְדָאֵי דְלֵא מְהַנִּי מִיָּדֵי בְּזָה גַם בְּכַה"ג וְאִכְמ"ל) וְהִנֵּה מַה שְּׁנִלְע"ד בְּמִקּוּר ד' הָרַמְבַּ"ם
בְּעִיקָר דִּין זֶה דְתוֹרָה וְנְבִיאִים פְּאָחַד שִׁכ' דָּאִין בְּהֵם אֵלָא קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד יִבְנוּר
לְהֵלֵן אִי"ה.

ועכ"פ נִרְאֵה דא"ש בְּפִשְׁיטוּת בְּזָה ד' הָרַמְבַּ"ם ו"ל בַּפ"ט מה' אה"ט הַנֶּ"ל דִּי"ל דְלִטְעֵמִין
אֲזִיל דְכִינּוּן שִׁכ' בַּפ"ז מה' ס"ת ה' י"ד שְׁם דְחֲנוּמְשִׁין אִין בְּהֵם קְדוּשַׁת ס"ת פְּלֵל (וע"ש
בכ"מ וּבַה"ג שְׁם שְׁהִבִּיא מְהָא דְמַגִּילָה כ"ז דָּאִין מְנִיחִין חֲנוּמְשִׁים ע"ג ס"ת ע"ש וְיִבְנוּר
לְהֵלֵן קִצַּת אִי"ה) וְכִינּוּן שִׁכ' הָרַמְבַּ"ם ו"ל דְגַם ס"ת שְׁלִימָה אִם פְּרַפְּה בְּכַרְךָ אָחַד עִם
הַנְּבִיאִים שְׂאִין בס"ת פְּזוּ עוֹד רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד וְכמ"ש א"כ נִרְאֵה לְכַאוּרָה פְּשׁוּט
דַּלְפ"ז לֹא מְשַׁכַּח"ל פְּלֵל לְעִיקָר דִּין זֶה שְׁפָסֵק הָרַמְבַּ"ם בְּפִשְׁיטוּת דְמִתְרַתְּר לְהַדְבִּיק תוֹרָה
וְנְבִיאִים פְּאָחַד רַק כְּשִׁכְתָּב אֶת הַס"ת מְתַחֲזֵלְתָּה עַל דַּעַת לְכוּרְכָה עִם הַנְּבִיאִים פְּאָחַד דָּאֵז
גַּם בְּתַחֲלָה לֹא נִתְקַדְּשָׁה ס"ת זוּ רַק בְּקְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד אֲבָל בְּכָל ס"ת דְעֵלְמָא שְׁכַתְּב
אוּתָּה מְתַחֲזֵלְתָּה לְשֵׁם קְדוּשַׁת ס"ת שְׁלִימָה בְּפִנֵּי עֲצֻמָּה וְשִׁתְּהִי כְּשֶׁרָה גְמוּרָה לְקִרְוֹת בַּה
בְּצִיבּוּר ג"כ וְשִׁיחֵי בַּה כָּל קְדוּשַׁת ס"ת לְכָל דְבָר וְדָאֵי דְאָסוּר לְכַרוּךְ אוּתָּה אַח"כ עִם
הַנְּבִיאִים בְּיַחַד שְׁהָרֵי פְּשׁוּט בַּמַּס' סוּפְרִים פ"ג ה"ג שְׁם דָּאִין עוֹשִׁין מִתוֹרָה חֲנוּמְשִׁים כּו'
לְפִי שְׂאִין מוֹרִידִין מְקַדְּשָׁה חֲמוּרָה לְקְדוּשָׁה קְלָה כּו' ע"ש וְכ"ה בִּירוּשְׁלַמִּי דַּפ' בְּנֵי הָעִיר
הַנֶּ"ל דָּאִין עוֹשִׁין תוֹרָה חֲנוּמְשִׁים ע"ש וְא"כ נִרְאֵה דַּה"ה דָּאִין פּוֹרְכִין אֶת הַתוֹרָה שְׂיֵשׁ
בַּה קְדוּשַׁת ס"ת גְמוּרָה לְכָל דְבָר בְּכַרְךָ אָחַד עִם הַנְּבִיאִים בְּיַחַד לַד' הָרַמְבַּ"ם ו"ל הַנֶּ"ל
דְכִינּוּן דְלֵאחֲסֵר שְׂיִכְרוּךְ יַחַד אֶת הַתוֹרָה עִם הַנְּבִיאִים שׁוּב לֹא יְהִי בַּה עוֹד קְדוּשָׁה ס"ת
פְּלֵל רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד וְכמ"ש א"כ פְּשׁוּט דַּע"י הַפְּרִיכָה בְּיַחַד עִם הַנְּבִיאִים הוּ"ל
פְּהוֹרְדָּה מְקַדְּשָׁה חֲמוּרָה לְקְדוּשָׁה קְלָה בְּזָה וְכמ"ש בַּמַּס' סוּפְרִים הַנֶּ"ל דָּאִין עוֹשִׁין
מִתוֹרָה חֲנוּמְשִׁים לְפִי שְׂאִין מוֹרִידִין כּו' וְה"נ לְעֲשׂוֹת מִתוֹרָה שְׁהִיא בַּפ"ע תוֹרָה וְנְבִיאִים
פְּאָחַד פִּינּוּן דַּג"כ הָרֵי שׁוּב לֹא יִהְיֶה בַּה עוֹד רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד שְׁהָרֵי קִי"ל דָּאִין
מוֹרִידִין כּו' וְכמ"ש: וְהַשְׁתָּא א"ש בְּפִשְׁיטוּת מ"ש הָרַמְבַּ"ם בַּה אה"ט הַנֶּ"ל דְהַגְלִיּוֹן
שְׁבִסוּף הַתוֹרָה מְטַמָּא ג"כ וּמְשַׁמַּע דָּאֵי קוֹדֵם שְׁעֵשָׂה לוֹ עֲמוּד קְאָמֵר מְדֵלָא מְחַלֵּק בְּזָה
וְכמ"ש"ל וְהִינּוּ מְשׁוּם דְבְּפִשְׁוּטוֹ מִיָּרֵי הַתָּם בְּכָל ס"ת דְעֵלְמָא שְׁהִיא כְּשֶׁרָה גְמוּרָה דְהִינּוּ
שְׁכַתְּבָה בְּתַחֲלָה לְשֵׁם קְדוּשַׁת ס"ת שְׁהִיא בַּפ"ע וְלֹא עַל דַּעַת לְכוּרְכָה אַח"כ עִם הַנְּבִיאִים
פְּלֵל וְא"כ וְדָאֵי דַּס"ת פְּזוּ לֹא יִחְבְּרָנָה עוֹד עִם הַנְּבִיאִים פְּלֵל שְׁהָרֵי וְדָאֵי דְאָסוּר לְחַבְּרָה
לְעוֹלָם עִם הַנְּבִיאִים מְשׁוּם דָּאִין מוֹרִידִין כּו' וְכמ"ש וּמְשׁוּ"ה וְדָאֵי דְהַגְלִיּוֹן מְטַמָּא מִיָּד
דָּאִינוּ יְכוּל לְחַתּוּכּוּ דַּע"כ יַעֲשֶׂה לוֹ עֲמוּד וְכמ"ש וּמ"ש הָרַמְבַּ"ם בַּה"ל ס"ת הַנֶּ"ל דְמִתְרַתְּר
לְהַדְבִּיק תוֹרָה וְנְבִיאִים פְּאָחַד ע"כ וְדָאֵי דְלֵא מִיָּרֵי בְּאֵמַת רַק בס"ת שְׁכַתְּבָה גַּם מְתַחֲזֵלְתָּה
עַל דַּעַת לְכוּרְכָה עִם הַנְּבִיאִים דָּאֵז לֹא נִתְקַדְּשָׁה ס"ת פְּזוּ מְתַחֲזֵלְתָּה רַק בְּקְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים
לְבַד וְכמ"ש וְא"ש: אֵלָא דְהַשְׁתָּא צְרִיךְ לְפָרֵשׁ בְּאֵמַת דַּר' יְהוּדָה דַּס"ל דְהַגְלִיּוֹן שְׁבִסוּף
אִינוּ מְטַמָּא בְּלֹא עֲמוּד וּמְטַעֵמָא דַּס"ל שְׂיִכּוּל לְחַבְּרָה עַדִּין עִם הַנְּבִיאִים וְכמ"ש וּפְשָׁטָא
מְשַׁמַּע דְמִיָּרֵי וְדָאֵי בס"ת שְׁכַתְּבָה מְתַחֲזֵלְתָּה רַק ע"ד שְׁתְּהִי מְוַכְרַת בַּפ"ע וְלֹא לְכוּרְכָה
עִם הַנְּבִיאִים אַח"כ (מְדַהֲנִים בְּגִלְיוֹן שְׁבִסוּף פְּדֵי לְגוּל עֲמוּד שְׂאֵם הִי דַּעַתוֹ לְחַבְּר' עִם

הגביאי לא הי' מניח בסוף רק ב' אצבעות וכמ"ש) ואפ"ה משמע דס"ל לר"י דגם ס"ת כזו אם ירצה לחברה אח"כ יחד עם הגביאים רשאי ולא תיגזר ר"י בזה פלל לאיסורא דאין מורידין מקדושה חמורה כו' וכמ"ש וצ"ל ע"כ בזה דר' יהודה ס"ל כר' ירמיה דא' באמת בירושלמי פ' בני העיר הג"ל דתורה וחקומשים קדושה אחת הן ע"ש ופליג בזה באמת על המ"ד במס' סופרים הג"ל דחקומשים קדושתן קלה מס"ת (כדמפרש טעמא ה"תם דאין עושין תורה חקומשים מפני שאין מורידין כו' וכמ"ש וה"נ ס"ל ע"כ לתנא דבריייתא במגילה כ"ז הג"ל דא' דאין מניחין חקומשין ע"ג ס"ת וכמ"ש ל' אכל ר' ירמיה בירושלמי הג"ל נראה דס"ל באמת ה"תם דמניחין חקומשים ע"ג ס"ת כדא"ר ירמיה גופי' ה"תם תורה וחקומשים ע"כ תנא מניה וע"ש בק"ע ובפ"מ ונראה דאזיל לטעמי' בזה דס"ל באמת דתורה וחקומשים קדושה א' הן וכמ"ש) וכיון דס"ל לר"י דקדושת חקומשים הן כקדושת ס"ת ממש א"כ פשוט דלדידן ה"נ דמותר לכרוך אח"כ גביאים גם עם הס"ת שפתיקה מתחילה שלא ע"ד לקורכה יחד עם גביאים שהרי אין בזה שום הורדה מקדושה פלל אף אי ס"ל דהתורה שחברה עם הגביאים לא הו"ל שוב ע"ו זה רק כמו חקומשים לבד משום שדין היתר פדין החסר וכמ"ש הרמב"ם הג"ל פיון שפאמת הרי גם בחקומשים ס"ל דקדישי כקדושת ס"ת ממש וכמ"ש ולכן שפיר ס"ל לר"י דכל זמן שלא עשה לס"ת עמוד בסופו אף שפתיקה מתחילה שלא ע"ד לקורכה עם הגביאים מ"מ לעולם יכול לקורכה עם הגביאים יחד שאין בזה שום הורדה מקדושה פלל לדידן דס"ל כר' ירמיה וכמ"ש אכל הרמב"ם ז"ל לטעמי' בזה דפסק באמת כמ"ד במס' סופרים ובש"ס דילן הג"ל דחקומשים קילי קדושתם טובא מס"ת וא"כ נדאי דלפ"ז אין עושין מס"ת חקומשים ומשים משום שאין מורידין כו' וכמ"ש וה"נ נדאי דס"ת פשרה שפתיקה על דעת שתהנה בפ"ע דאין פורכין אותה עם הגביאי' פאחד דהו"ל פהורדה מקדושה חמורה לקלה וכמ"ש ומ"ש הרמב"ם דמדביק אדם תורה וגביאים פאחת ע"כ דאינו אלא בס"ת שפתיקה מתחילה ע"ד לקורכה עם הגביאים דבתחילתה לא נתקדשה רק כקדושת חקומשים לבד וכמ"ש ל' וא"ש: ואמנם מ"ש בפשיטות דאי ס"ל לר' יהודה כמ"ד בירושלמי הג"ל דתורה וחקומשים קדושה אחת הם א"ש במאי דס"ל מה"ט דרשאי לכרוך אח"כ יחד את הגביאים אף לס"ת שלא פתיקה פלל בתחילתה ע"ד לקורכה עם הגביאים דאף שדין היתר פדין החסר אחר הפריקה עם הגביאים פדין חקומשים לבד אפ"ה הרי ס"ל דתורה וחקומשים קדושה אחת הם ואין בזה הורדה מקדושה פלל וכמ"ש הנה לכאורה יש לסתור זאת מהירושלמי במקומו הג"ל דמסיים שם אהא דר' ירמיה הג"ל דאמר בשם רשב"י דתורה וחקומשים קדושה א' הן אין עושין תורה חקומשים כו' ופי' הק"ע שם דר"נ אע"ג דס"ל דתורה וחקומשים קדושה אחת היא דאפ"ה מודה בזה דאין עושין מתורה חקומשים ע"ש וא"כ לכאורה דה"נ בס"ת שפתיקה מתחילה ע"ד שתהי' בפ"ע דאין לכרוך אותה אח"כ עם הגביאים אף למאן דס"ל דתורה וחקומשים קדושה א' הם פיון דתורה שחברה עם הגביאים הו"ל ע"י זה רק כחקומשים וכמ"ש אולם מלבד דבאמת הנה לענ"ד פל מה שפירשו המפרשים שם בד' הירושלמי בזה לפי הגירסא שלפנינו הג"ל הוא תמוה מאוד ואין לפירושם מקום פלל בד' הירושלמי שם וע"כ הנה נראה לענ"ד באמת דחסרון הנזכר יש בירושלמי שם ואחר ד' ר' ירמיה הג"ל דא' שם דתורה וחקומשים קדושה א' הן צ"ל באמת (והא תני) אין עושין תורה חקומשים כו' והיינו דמקשה מזה באמת אהא דר'

יְרַמֶּה הַגָּ' ל מְבַרְיִתָּא דמס' סוֹפְרִים הַגָּ' ל דְתַנִּי דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים וּמְטַעְמָא שְׂאִין מוֹרִידִין מְקַדְנִישָׁה חֲמוּרָה כּו' וכמ"ש אֶלְמָא דתּוֹרָה וְחֲנוּמָשִׁים לָאו קְדוּשָׁה א' הוּ וּדְלָא כּו' יְרַמֶּה הַגָּ' ל וּא"ש בְּפִשְׁיטוֹת בְּזוּה ד' הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' ל וְגַם בְּהָא דא' עֲלֵה בִירוּשְׁלָמִי שְׁם אר' יוֹסֵה הָדָא אֲמַרָה תּוֹרָה שְׁעֵשְׂאָה חֲנוּמָשִׁים בְּקְדוּשְׁתָּהּ הִיא שְׁהוּא תְמוּהָ ג"כ שְׁהָרִי מְבַרְיִתָּא דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים הַגָּ' ל בְּאַמְת מוּכַח לְהִיפּוּף בְּזוּה וְהַמְפְרָשִׁי שְׁם דְחִקוּ ג"כ בְּזוּה מְאוּד יַעו"ש וְלַענ"ד הִיָּה נִרְאָה דְגַם בְּזוּה יֵשׁ ט"ס וצ"ל בְּאַמְת הָדָא אֲמַר' תּוֹרָה שְׁעֵשְׂאָ' חֲנוּמָשִׁים [לָאו] בְּקְדוּשְׁתָּהּ הִיא וצ"ל ג"כ שְׁם וּא"ר יוֹסֵה כּו' וְהַפֶּל הוּא מְהַקְוִשְׁנִי דְפָרִיף עֲלֵה דר' יְרַמֶּה מְבַרְיִתָּא דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה כּו' הַגָּ' ל וּמָהָא דא"ר יוֹסֵה עֲלֵה דְזֹאת אוּמְרַת בְּאַמְת דְחֲנוּמָשִׁים לָא קְדִישִׁי כָּלָל בְּקְדוּשַׁת ס"ת וכמ"ש (וְאֶפְשָׁר עוּד דַּמְש"ש בִירוּשְׁלָמִי דא"ר יְרַמֶּה בְּשֵׁם ר"ז תּוֹרָה וְחֲנוּמָשִׁים עֲרַק תַּנָּא מִנְיָה קוֹדֵם בְּרִייתָא דְכוּתְבִין תּוֹרָה וּנְבִיאִים כּו' דַאִין שְׁם מְקוּמוֹ בְּאַמְת וצ"ל פֶּאן בְּהָא דא"ר יְרַמֶּה בְּשֵׁם רִשְׁבִּי וּכצ"ל ר' יְרַמֶּה בְּשֵׁם ר' זְעִירָא בְּשֵׁם רִשְׁבִּי תּוֹרָה וְחֲנוּמָשִׁים קְדוּשָׁה א' הוּ וּאֲחִי"ז צ"ל עֲרַק תַּנָּא מִנְיָה אִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים כּו' ור"ל דְעֲלֵה דר' יְרַמֶּה קְאָמַר דְנֻעְלָם מְמַנּוּ בְּזוּה ד' הַתַּנָּא דְתַנִּי דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה כּו' וְע"כ דְטַעְמָא מְשׁוּם דְחֲנוּמָשִׁים לָא קְדִישִׁי כָּלָל כּס"ת וכמ"ש וְכֵן הָדָא דר' יוֹסֵי הַגָּ' ל הִיָּה נִרְאָה בְּאַמְת דְמְקוּמוֹ לְמַעְלָה שְׁם אַחְרֵי הַבְּרִייתָא דְתּוֹרָה וְחֲנוּמָשִׁים ע"ג נְבִיאִים כּו' וְאִין צְוֹרָף לְהַגִּיָּה בְּדַבְרֵי תִיבַת לָאו רַק דְהִנְיָתְנִין לְמַטָּה שְׁם בִירוּשְׁלָמִי צְרִיף לִיתָנָם לְמַעְלָה וְהִנְיָתְנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה וכמ"ש בַּעז"ה וְכָל זֶה אֲבָאָר בַּמִּקְדָּשׁ אֲנִי"ה) וְאִף דַּלְמ"ש לְהַגִּיָּה בַד' הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' ל יְהִי ד' ר' יְרַמֶּה הַגָּ' ל נִשְׂאָר בְּקוּשְׂיָא בְּזוּה מַד' הַבְּרִייתָא וכמ"ש אֲבָל לַמְש"ש דר' יְהוּדָה בְּמִשְׁנֵה דִידֵים הַגָּ' ל ע"כ דַּס"ל גְּמִי דְתּוֹרָה וְחֲנוּמָשִׁים קְדוּשָׁה א' הוּ וְכַר' יְרַמֶּה הַגָּ' ל וּא"כ הָרִי י"ל בְּאַמְת לר' יְרַמֶּה הַגָּ' ל דַאִיְהוּ כּו' יְהוּדָה ס"ל בְּהָא דְפְלִיג בְּאַמְת עֲלֵה דְהָדָא בְּרִייתָא דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים כּו' וּס"ל ע"כ דְעוֹשִׁין בְּאַמְת מִתּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים וכמ"ש וּא"ש: אֲמַנָּם גַּם לְפִי הַק"ע ז"ל בִירוּשְׁלָמִי לְפִי הַגִּירְסָא שְׁלִפְנֵינוּ שְׁם דְהָדָא דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים אֲתִיָּא אֲלִיבָא דְכו"ע דַאִף מ"ד דְתּוֹרָה וְחֲנוּמָשִׁים קְדוּשָׁה א' הוּ מ"מ מוֹדָה דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים מְשׁוּם דְהו"ל כְּבִזְיוֹן תּוֹרָה כְּשִׁמְחֻלְקָה לְחַלְקִים וכמ"ש הַק"ע שְׁם י"ל דַאִין זֶה רַק לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים דַּע"י הַחִילּוּק הו"ל כְּבִזְיוֹן לְתּוֹרָה כַּמ"ש אֲבָל כְּשִׂאִינוּ מְחַלְקָה כָּלָל רַק מוֹסִיף עֲלֵיהָ נְבִיאִים כִּינּוּ דַעכ"פ לר' יְהוּדָה בְּקְדוּשְׁתָּהּ הִיא עוֹמְדַת אֶפְשָׁר דַאִין בּוֹ אִיסוּר כָּלָל לר"י דַאִיְהוּ וְדַאי ס"ל דְעַל יְדֵי הוֹסַפְתָּ הַנְּבִיאִים לְבַד דַאִין בְּזוּה מְשׁוּם בִזְיוֹן תּוֹרָה בְּאַמְת וְלֹא דְמִי לְחִילּוּק חֲנוּמָשִׁים כָּלָל וּא"ש (וּפִי' הַפ"מ שְׁם בְּזוּה דְהָא דַאִין עוֹשִׁין תּוֹרָה חֲנוּמָשִׁים הוּא בְּאַמְת מְטַעְמָא דַאִין מוֹרִידִין כַּדָּא' בַּמַּס' סוֹפְרִים הַגָּ' ל וְאַפ"ה ס"ל דְתּוֹרָה שְׁעֵשְׂאָה חֲנוּמָשִׁים הֵם בְּקְדוּשָׁה אַחַת עִם הַתּוֹרָה ע"ש הוּא תְמוּהָ וְאִין לוֹ שְׁחַר בְּאַמְת כָּלָל וְאִין מְהַצְוֹרָף לְהַאֲרִיף בְּדַבְרֵי בְּזוּה אִף בְּפִשְׁוֹטוֹ הִי י"ל דַּמְשׁו"ה אִין עוֹשִׁין חֲנוּמָשִׁים תּוֹרָה אִף לְמ"ד שְׁהֵם בְּקְדוּשָׁה אַחַת מְשׁוּם דְכִינּוּ דַעכ"פ אִין קוֹרִין בְּחֲנוּמָשִׁים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְכו"ע כַּדָּא' בְּגִיטִין ס' הַגָּ' ל מְשׁוּם כְּבוֹד הַצִּיבוּר א"כ עכ"פ הו"ל כְּקַצַּת הוֹרְדָה לְהַס"ת בְּזוּה דַּע"י הַחִילּוּק לְחֲנוּמָשִׁים לֹא יוּכְלוּ לְקָרוֹת בְּהוּן בְּצִיבוּר עכ"פ וּא"ש בְּפִשְׁיטוֹת אִף בְּתּוֹרָה שְׁחַבְרָה עִם הַנְּבִיאִים כְּאַחַד י"ל דְשִׁפִּיר קוֹרִין בְּהָ ג"כ בְּצִיבוּר לְמ"ד דְחֲנוּמָשִׁים וּס"ת קְדוּשָׁה א' הוּ וְהַנְּבִיאִים כְּאַחַד וּכַמ"ש וּמ"ש לְעִיל דְתּוֹרָה וּנְבִיאִים כְּאַחַד ג"כ נִרְאָה דַאִין קוֹרִין בְּהָ בְּצִיבוּר כְּדַמְשָׁמַע הַכִּי מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל הַגָּ' ל אֶפְשָׁר שְׂאִינוּ

בְּאֵמֶת אֵלֶּא לַד' הֶרְמֵב"ם ו"ל בְּלִבְד דַּס"ל דְּחֻמְשֵׁים אִין בְּהֵם קְדוּשַׁת ס"ת פְּלִל וְה"ה
לְתוֹרָה עִם הַנְּבִיאִים וְכַמ"ש וְצ"ע): וְעַכ"פ א"ש בְּפִשְׁטוּת ד' הֶרְמֵב"ם הַנ"ל דְּכִינּוּן דְּאִיְהוּ
ו"ל כ' דְּחֻמְשֵׁים אִין בְּהֵם קְדוּשַׁת ס"ת פְּלִל כַּמ"ש א"כ וְדַאי דְּאִין לְכַרְוּד לְדִידְנָי נְבִיאִים
עִם הַתּוֹרָה שְׁפָתָבָה מִתְחַלְקָה שְׁלֵא ע"ד לְכַוְרָכָה עִם הַנְּבִיאִים דְּהוּ"ל פְּהוּרְדָה מְקַדְוֶשָׁה
בְּזָה וְכַמ"ש (וּבְעֵיקָר הַדְּבָר שֶׁכ' הֶרְמֵב"ם דְּאִין בְּחֻמְשֵׁים קְדוּשַׁת ס"ת וְשְׁלֵא כַר' יִרְמְנָי
בִּירוּשְׁלָמִי הַנ"ל הִנֵּה לְמַש"ל לְהַגִּיָּה בִּירוּשְׁלָמִי שְׁם וְהָא תַנִּי כו' א"ש בְּפִשְׁטוּת דְּדַר'
יִרְמְנָי נִשְׂאָר בְּאֵמֶת בְּקוּשְׁיָי בְּזָה בִּירוּשְׁלָמִי וְכַמ"ש אָמְנָם גַּם לְפִי הַק"ע הַנ"ל י"ל
בְּפִשְׁטוּת דְּסִמְדָה הֶרְמֵב"ם בְּזָה עַל הַש"ס דִּילּוּן בְּמַגִּילָה כ"ז הַנ"ל דְּאִין מְנִיחִין חֻמְשֵׁים
ע"ג תּוֹרָה וְכַמ"ש הֶרְמֵב"ם בַּפ"י מַה' ס"ת ה"ה פֶּן לְהִלְכָה וְדִלָּא כַר' יִרְמְנָי בִּירוּשְׁלָמִי
הַנ"ל (וְאָמְנָם מַה שְׁהַשְׁמִיט הֶרְמֵב"ם עֵיקָר הֵךְ דִּינָא דְּמַס' סוֹפְרִים הַנ"ל דְּאִין עוֹשִׂין תּוֹרָה
חֻמְשֵׁים לְפִי שְׁאִין מוֹרִידִין כו' יְבוֹאָר קִצָּת לְהִלְזֵן אִי"ה) וְאִין לְתַמּוּהָ לַפ"ז עַל הַמְחַבֵּר
ו"ל בִּיו"ד שְׁבַס' רַפ"ב ס"ק י"ט הִבִּיא הֵךְ דְּאִין מְנִיחִין חֻמְשֵׁים ע"ג ס"ת בְּלִי חוּלְקָ וְבַס'
רַפ"ג ס"ק א' הִבִּיא מְחַלְקֵת הֶרְמֵב"ם וְהַרְשָׁב"א ו"ל בְּזָה דְּהֶרְמֵב"ם ס"ל דְּאִין בְּחֻמְשֵׁים
קְדוּשַׁת ס"ת וְכַמ"ש וַיֵּשׁ מִי שְׁאוּמֵר וְהוּא הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבָה ס' קַמ"ד שְׁהוּבָא בַּב"י שְׁם
דְּחֻמְשֵׁים הֵם כַּס"ת לְכָל דְּבַרְיָהֶם כו' וְהִינּוּ מִשׁוּם שְׁפָסַק כַר' יִרְמְנָי בִּירוּשְׁלָמִי הַנ"ל
(וְנִרְאָה דְּגִי הַרְשָׁב"א הוּא כְּגִי שְׁלַפְנִינוּ בִּירוּשְׁלָמִי שְׁם דְּלַמַּש"ל לְהַגִּיָּה שְׁם וְהָא תַנִּי כו'
א"כ הָרִי נִשְׂאָרוֹ ד' ר' יִרְמְנָי בְּקוּשְׁיָא בְּזָה וְאִיָּה פָּסַק כְּנוֹתָי וִי"ל וְצ"ע) וְהָרִי לְמַש"ל
דְּנִרְאָה דַּר' יִרְמְנָי לְטַעְמֵי בְּזָה דְּמִשׁוּם דַּא' דְּתוֹרָה וְחֻמְשֵׁים קְדוּשָׁה א' הֵן ס"ל הֵתָם מַה"ט
דְּמוֹתָר לְהַנִּיחַ חֻמְשֵׁים ע"ג ס"ת בְּאֵמֶת וַא"כ לְכַאוּרָה הִי לֹו לְהַשׁוֹ"ע שְׁם לְהִבִּיא חוּלְקָ
בְּזָה גַם בְּדִין הַנְּחַת חֻמְשֵׁים ע"ג ס"ת דְּלַמַּ"ד דְּחֻמְשֵׁים קְדִישֵׁי כַּס"ת הָרִי ס"ל נְמִי
דְּמִנִּיחִין חֻמְשֵׁים ע"ג ס"ת וְכַמ"ש אָבֵל י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּרַק לְחוּמְרָא חֲזִים מְסַפֵּק לַד'
הַרְשָׁב"א ו"ל בְּזָה וְלִכְּוֹן לֹא הִבִּיאוּ רַק לְהָא שְׁיִנְהוּג גַּם בְּחֻמְשֵׁים קְדוּשָׁה כַּס"ת מְסַפִּיקָא
וַא"ש: וְכַרְמ"א ס' רַפ"ב ס"ק ב' בְּהַג"ה כ' דְּלַפְנֵי חֻמְשֵׁים שְׁלַנּוּ שְׁאִינָם עֲשׂוּיִן בְּגִלְיָה)
אִין צְרִיכִין לְעַמּוּד מְפִינְיָהֶם כְּמַפְנֵי ס"ת (וְנִרְשָׁם הַמ"מ ב"י בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ם) וַאֲחִז"ז כ'
הַרְמ"א דִּישׁ מְחַמִּירִים וּמִשְׁמַע דְּאָרְף בְּחֻמְשֵׁים שְׁלַנּוּ יֵשׁ מְחַמִּירִין לְעַמּוּד מְפִינְיָהֶם (וְנִרְשָׁם
הַמ"מ שְׁהוּא מְהַרְשָׁב"א הַנ"ל) וְהִנֵּה אָרְף שְׁבִזָה הָאֵמֶת אָתוּ דְּהַרְשָׁב"א הִתְחַמִּיר לְעַמּוּד אָרְף
לְפָנֵי חֻמְשֵׁים שְׁלַנּוּ וְכַמַּש"ש הַב"י מְשִׁמוּ שֶׁכ' דְּאָפִי לְפָנֵי חֻמְשֵׁים שְׁלַנּוּ שְׁאִינָן בְּגִלְיָה
כַּס"ת מְסַתְבָּרָא דְּצְרִיכִין לְעַמּוּד לְפָנֵיהֶם דְּקְדוּשֵׁים הֵם כו' ע"ש אָבֵל כְּבָר תַּמָּה ע"ז הַש"ף
ו"ל שְׁם ס"ק ג' דְּאִיָּה הִבִּיא הַרְמ"א ו"ל דְּעָה זֹו הַנְּדַחִית לְגַמְרִי פִי מַעוּלָם לֹא שְׁמַעְנוּ שׁוּם
פּוּצָה פֶּה בְּזָה שְׁיִהִיו עוֹמְדִים מְלַפְנֵי חֻמְשֵׁים שְׁלַנּוּ וְאָפִי הִי פֶל הַתּוֹרָה כְּתוּב פֶּן אִין
עוֹמְדִים פְּלִל מְפִנֵי וְכַמַּש"ש הַב"י ג"כ שְׁכַבְרָ נִהְגוּ הָעוֹלָם שְׁלֵא לְעַמּוּד מְפִינְיָהֶם כו' וְע"כ
כ' הַש"ף שְׁם לְהַגִּי' בַּד' הַרְמ"א הַנ"ל דְּהָאִי יֵשׁ מְחַמִּירִין קָאִי אֵלְמַטָּה שְׁם וְצ"ל דִּישׁ
מְחַמִּירִין וְאוּמְרִין דְּהַשׁוּמַע קוֹל כו' ע"ש וְעוֹד יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל הַרְמ"א הַנ"ל שְׁצִינֵין הַמ"מ
ב"י בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ם עַל מ"ש דְּלַפְנֵי חֻמְשֵׁים שְׁלַנּוּ א"צ לְעַמּוּד וְהִלָּא בְּאֵמֶת מְבוֹאָר בַּב"י
בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ם שְׁם דְּאָפִי לְפָנֵי חֻמְשֵׁים הָעֲשׂוּיִין בְּגִלְיָל' כַּס"ת ס"ל דַּא"צ לְעַמּוּד לְפָנֵיהֶם
פְּלִל וּמִטְעָמִי דַּס"ל דְּאִין בְּחֻמְשֵׁים קְדוּשָׁה ס"ת פְּלִל וְכַמ"ש (וּמְצִאֵתִי פְּעֵת שְׁם בְּהַגְהוֹת
הַגְּאוֹן רַע"א ו"ל הַנְּדַפְּס מְחַדָּשׁ שְׁעַמְד קִצָּת בְּזָה ג"כ ע"ש וְלִכְּוֹן הִי נ"ל דְּבְּאֵמֶת טַס"ה
כְּרַמ"א ו"ל שְׁם וְכַצ"ל אָבֵל לְפָנֵי חֻמְשֵׁים א"צ לְעַמּוּד (וְר"ל אָפִי הֵם בְּגִלְיָה כַּס"ת

וע"ז א"ש הציון בַּשֵּׁם הַרְמַב"ם וכמ"ש) וַיֵּשׁ מַחְמִירִים (וְהִיָּנוּ הַיֵּשׁ מִי שְׂאוֹמֵר שְׁהֵם כִּסֵּית מַמְשׁ דְּבַס' רַפ"ג הַגְּל' וְהוּא הַרְשָׁב"א הַנּו') אַבְל בְּחֻמְשֵׁים שְׁלָנוּ אִין לְהַחְמִיר כַּצ"ל וְהוּא הַכְרַעַת הַרְמ"א ז"ל בְּעֶצְמוֹ בְּזָה וְדָלָא פְּהַרְשָׁב"א הַגְּל' וְהִיָּנוּ כַּמ"ש הַב"י דְּבִאֲמַת לֹא נִשְׁמַע פ"פ לְעַרְעַר בְּדָבָר וְכַמ"ש וַא"ש (וּקְצַת נִרְאָה פִּן מִבְּיֹאֲרֵי הַגְּר"א ז"ל שֵׁם ס"ק י' דְּנִרְאָה דְּמַחְלָק בְּזָה ג"כ בֵּין חֻמְשֵׁים שְׁלָנוּ לְחֻמְשֵׁים שְׁלָהֶם ע"ש וְלְכַאוּרָה הוּא דְלֹא פָּחַד וְלַמ"ש לְהַגִּי' בַּד' הַרְמ"א הַגְּל' א"ש דְּקָאֵי ע"ד הַרְמ"א ז"ל בְּזָה שְׁהַחְמִיר רַק בְּחֻמְשֵׁים שְׁלָהֶם פְּהַרְשָׁב"א וְכַמ"ש וְצ"ע): וְהוּן עֵתָה מְצַאֲנוּ מְקוֹם לְבָאָר בַּעֲז"ה אֵת מְקוֹר ד' הַרְמַב"ם ז"ל הַגְּל' שְׁחִידָשׁ בְּדִין תּוֹרָה וּנְבִיאִים שְׁכַרְכֵּן בְּכַרְךָ א' דְּאִין בְּהֵם אֲלֹא קַדְוִשַׁת חֻמְשֵׁים בְּלִבְד וְכַמְש"ל דִּישׁ לָנוּ לְעֲשׂוֹת סְמוּכִין לְדְבָרֵינוּ ז"ל בְּזָה ע"פ מַה שֶׁנ"ל לְבָאָר בְּתַחֲלָה לַעֲנ"ד בְּעִיקָר ד' הַבְּרִייתָא דְהַמַּס' סוֹפְרִים וְהִירוּשְׁלָמִי הַגְּל' דְּעָלָה דְתַנִּי דְאִין עוֹשִׂין תּוֹרָה חֻמְשֵׁים כּו' מְסִיִּים עָלָה הֵתָם אַבְל עוֹשִׂין חֻמְשֵׁים תּוֹרָה כּו' ע"ש דְּלְכַאוּרָה הוּא צַע"ג מ"מ"ש בִּירוּשְׁלָמִי עֶצְמוֹ בְּמַגִּילָה פ"א ה"ט שֵׁם דְּכָל הַחֻמְשֵׁים שְׁבַס"ת צָרִיךְ שְׂיֵהָא גּוֹמֵר בְּאֲמַצְעַ הַדָּף וּמִתְחִיל בְּאֲמַצְעַ ע"ש וְטַעְמָא כְּדִי שְׁלֹא יָבוֹאוּ לְחַתְנוּךְ אוֹתָם זָה מְזָה וְכַמ"ש הַתּוֹס' ב"ב י"ג ד"ה וּמְסִיִּים מְלַמְטָה כּו' בַּשֵּׁם הַרִיצַב"א ז"ל ע"ש וְהַשְׁתָּא תִּקְשִׁי דְאִיךְ מִשְׁכַּח"ל כְּלָל דִּיעֲשׂוּ מִחֻמְשֵׁים תּוֹרָה וְהִלָּא פִּינוּן שְׁהִיוּ נִכְתָּבִים כָּל חֻמְשֵׁים בַּפ"ע ע"כ כָּל חֻמְשֵׁים הֵיָה מְסִיִּים בְּדָף בַּפ"ע וְהַשְׁנִי מִתְחִיל בְּדָף בַּפ"ע וְאִיךְ יַעֲשֶׂה אוֹתָם תּוֹרָה כְּלָל אַחַר שְׁבַתְּוֹרָה צָרִיכִין שְׂיֵהָי' סִיּוּם כָּל הַחֻמְשֵׁים בְּאֲמַצְעַ הַדָּף וְגַם הַתְּחִלָּתָם בְּאֲמַצְעַ כַּמ"ש : אַךְ מַהֲךְ רִישָׁא דְבְּרִייתָא דְהִירוּשְׁלָמִי וּמַס' סוֹפְרִים הַגְּל' דְתַנִּי שְׂאִין עוֹשִׂין תּוֹרָה חֻמְשֵׁים וּמְפָרֵשׁ בַּמַּס' סוֹפְרִים הַגְּל' טַעְמָא לְפִי שְׂאִין מוֹרִידִין כּו' וְכַמ"ש לֹא קִשְׂיָא נְמִי לְכַאוּרָה דְאִיךְ מִשְׁכַּח"ל כְּלָל בְּלֹא"ה שְׂיַעֲשׂוּ חֻמְשֵׁים מִתּוֹרָה שְׁבַתְּוֹרָה הֲרִי הֵם מְסִיִּימִים בְּאֲמַצְעַ הַדָּף וּמִתְחִילִין בְּאֲמַצְעַ וְאִיךְ יִחְלֹק אוֹתָם לְחֻמְשֵׁים כְּלָל דְלִק"מ בְּאֲמַת דְּנִרְאָה וְדִאִי דְאֲדַרְבָּה דְזַהוּ טַעְמוֹ שֶׁל דְּבָר דְּמַפְנִי מַה צָרִיךְ שְׂיַסִּיִּים כָּל חֻמְשֵׁים בְּאֲמַצְעַ וּמִתְחִיל בְּאֲמַצְעַ לְפִי שְׂאִין עוֹשִׂים תּוֹרָה חֻמְשֵׁים וְאִם יַסִּיִּימוּ בְּסוֹף הַדָּף וְיִתְחִיל בְּרֹאשׁ הַדָּף גְּזַרְיָנוּן שְׂמָא יָבוֹא לְחַתְנוּךְ אוֹתָם וְלְחַלְקָם וְיַעֲבֹר עַל זָה וְיַעֲשֶׂה מִתּוֹרָה חֻמְשֵׁים וְע"כ תִּקְנוּ שְׁבַתְּוֹרָה יַסִּיִּים כָּל חֻמְשֵׁים בְּאֲמַצְעַ וְיִתְחִיל בְּאֲמַצְעַ וְשׁוֹב לֹא יָבוֹא עוֹד לְעֲשׂוֹת תּוֹרָה חֻמְשֵׁים כְּלָל וַא"כ הָא דְכָל חֻמְשֵׁים בְּאֲמַצְעַ בְּאֲמַת הוּא מְשׁוּם שְׂאִין עוֹשִׂין תּוֹרָה חֻמְשֵׁים וְכַמ"ש וּבְזָה נ"ל לִיִּישׁב בְּפִשְׁטוֹת קוֹשְׁיַת הַגְּאוֹן בְּעַל חֵתָם סוֹפֵר ז"ל בִּיּוֹד ס' רַב"ה עַל עִיקָר הַדִּין שְׁחִידָשׁ בִּירוּשְׁלָמִי דַּפ"ק דְּמַגִּילָה הַגְּל' דְּכָל הַחֻמְשֵׁים שֶׁל ס"ת צָרִיךְ שְׂיֵהָא גּוֹמֵר בְּאֲמַצְעַ הַדָּף וּמִתְחִיל בְּאֲמַצְעֵיתוֹ וְכַמ"ש הַתּוֹס' ב"ב הַגְּל' בַּשֵּׁם הִירוּשְׁלָמִי הַגְּל' וְכ' הַגְּאוֹן הַגְּל' לִיִּישׁב עַל מַה שְׁהַשְׁמִיטוּ כָּל הַפּוֹסְקִים ז"ל וְלֹא הִבִּיאוּ אֵת ד' הִירוּשָׁלַי' הַגְּל' לְהַלְכָה (וְאַף שְׁבַתְּוֹת מִי"א פ"ז מַהֲל' ס"ת אוֹת ל' הוּבָא שֵׁם ד' הַתּוֹס' וְהִירוּשְׁלָמִי הַגְּל' לְבְּזָה ע"ש וְכֵן ב"ב י"ג רַפ"ג הַגְּל' הִבִּיאוּ ד' הַתּוֹס' הַגְּל' רַק בְּשׁו"ע ה' ס"ת לֹא הִזְכִּיר בְּשׁוּם מְקוֹם לַד' הִירוּשְׁלָמִי שֵׁם וְכַבֵּר תְּמַה בְּזָה בְּדְבָרֵי חֲמוּדוֹת ה' ס"ת אוֹת ל"ג ע"ש וּבְדִגּוּל מְרַבְּבָה ס' רַע"ה וְכֵן בַּס' בְּנִי יוֹנָה בְּקֶצֶר ס' רַע"ג הִבִּיאוּ ד' הִירוּשְׁלָמִי הַגְּל' לְהַלְכָה ע"ש) מְשׁוּם שְׁנִרְאָה דַּד' הִירוּשְׁלָמִי הַגְּל' לְנִסְתֵר בְּאֲמַת מְסוּנִית הַש"ס דִּילֵן בְּמִנְחוֹת ל' דַּא' רַב הֵתָם הַגּוֹמֵר ס"ת גּוֹמֵר אֶפִּילוּ בְּאֲמַצְעַ הַדָּף וּמוֹק"ל הֵתָם בְּחֻמְשֵׁים שֶׁל ס"ת ע"ש וְהַשְׁתָּא אִם אֵיתָא לַד' הִירוּשְׁלָמִי הַגְּל' דְּבְּחֻמְשֵׁין שֶׁל ס"ת צָרִיךְ לְגוֹמְרֵן בְּאֲמַצְעַ הַדָּף דְּנִקָּא וְלֹא בְּסוֹף וְכַמ"ש א"כ אַכְתִּי תִּקְשֶׁה דְאִיךְ אָמַר רַב

דבֿחֿוֹמֵשׁוֹן גּוֹמְרוֹן אֶפְיִלוֹ בְּאֶמְצַע הַדָּף דְּמִשְׁמַע אִפִּי בְּאֶמְצַע וְלֹא מִיִּבְעֵי בְּסוֹף הַדָּף דְּנֻדְאֵי כְּשֶׁר לְגוֹמְרוֹן וְהָרִי בְּאֶמְתַּת בְּחוֹמֵשׁוֹן צָרִיף לְגוֹמְרוֹן בְּאֶמְצַע הַדָּף דְּנֻקָּא וּמֵאֵי אֶפְיִלוֹ דָּא רַב אֱלָא ע"כ דְּלֹא כְּהִירוּשְׁלָמִי בְּזֵה עַכ"ד הֶגְאוֹן בְּעַל חֲתָם סוֹפֵר ז"ל שֶׁם וּבְאֶמְתַּת כְּבָר קִדְמוּהוּ בְּזֵה בְּשׁוֹ"ת תְּשׁוּבָה מֵאֶהְבָּה לְהֶגְאוֹן רֵא"פ ז"ל ח"א ס' ס"ה וּכ' ג"כ דְּמַהֲשׁ"ס הַגְּ"ל רְאֵיָה מְהִימָנָא נֶגֶד הִירוּשְׁלָמִי דְּמִשְׁמַע דְּבִחֿוֹמֵשׁוֹן שֶׁל ס"ת אֵין דְּרַפְּן לְגַמּוֹר בְּאֶמְצַע הַדָּף מְדַאשְׁמוּעֵינּוּ רַב דְּמוֹתֵר לְגַמּוֹר אֶפְיִלוֹ בְּאֶמְצַע הַדָּף וְהוּא לְהִיפּוֹף מְהִירוּשְׁלָמִי הַגְּ"ל עַכ"ל (וּבְשׁוֹ"ת בֵּית הַלְוִי לְהַגָּאב"ד דַּק"ק סְלוּצְק נ"י הַנְּדָפְס פְּעַת מְחֻדָּשׁ בַּס' ז' שֶׁם הַקְּשָׁה קְנוֹשְׂיָא זֹו עַל הַרִיצַב"א ז"ל מְדַנְפֵּשׁוֹן ע"ש וּבִמְחַכ"ת הֵנָּה כְּבָר קִדְמוּהוּ בְּזֵה בְּשׁוֹ"ת הֶגְאוֹנִים ז"ל הַגְּ"ל (וְכַמְדַּנְוָה שְׂפָכָר קִדְמָם ג"כ בְּזֵה בְּשׁוֹ"ת פ"מ וְאֵינוֹ לִפְנֵי פְּעַת) וְגַם מַש"ש בַּס' בַּה"ל דְּלֹא יָדַע לְמָה דְּחַק הַכ"מ לְמַצּוֹא טַעַם עַל מַה שְׂפָסַק הַרְמַב"ם דְּמוֹתֵר לְדַבֵּק תּוֹרָה וּנְבִיאִים כְּאֶחָד דְּהוּא כַר"מ לְגַבִּי ר"י (וְכ"כ לְעֵיל דְּהַרְמַב"ם הִי גּוֹרֵס בְּאֶמְתַּת כַּמֶּס"ס הַגְּ"ל דְּמַהֲפֵף דַּר"מ לְדַר"י) דְּהָרִי בַּגְּמ' אָמַר רַבִּי מַעֲשֶׂה וְהִבִּיאוּ לְפָנֵינוּ תּוֹרָה וּנְבִיאִים כְּאֶחָד וְהַכְּשָׁרְנוּם וּמַעֲשֶׂה רַב עַכ"ל וּבִמְחַכ"ת הֵלֵא הַכ"מ עֲצָמוֹ כ"כ בְּמִקּוּמוֹ בַּפ"ז הַט"ו וְז"ל וּפְסַק כַּר"מ מִשּׁוּם דְּרַבִּי קָאֵי כְּפִתְיָ דְּאָמַר מַעֲשֶׂה וְהִבִּיאוּ לְפָנֵינוּ תַּנּוּךְ בַּכ"א וְהַכְּשָׁרְנוּם וּמַעֲשֶׂה רַב עַכ"ל ע"ש) וְאוּלָם לְמַש"ל א"ש דְּהָרִי עֵיקַר טַעְמָא דְּהִירוּשְׁלָמִי הַגְּ"ל דְּצָרִיף לְסִיִּים כֹּל חוֹמֵשׁ בְּאֶמְצַע הַדָּף הוּא כְּדִי שְׂלֵא יַחְתּוּף אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה חוֹמֵשׁוֹן וְכַמ"ש בְּתוֹס' הַגְּ"ל וְהָא דְּאֵין עוֹשִׁין תּוֹרָה חוֹמֵשׁוֹן הוּא מִשּׁוּם דְּאֵין מוֹרִידִין כּו' וְכַמ"ש וְא"כ י"ל דְּרַב בְּמַנְחוֹת הַגְּ"ל ס"ל בְּאֶמְתַּת כַּמ"ד בִּירוּשְׁלָמִי דַּפ' בְּנֵי הָעִיר הַגְּ"ל דְּתוֹרָה וְחוֹמֵשׁוֹן קִדְוָשָׁה א' הֵן וְא"כ וְדֵאֵי דְּלִדִּידְנִי בְּאֶמְתַּת ס"ל דְּעוֹשִׁין מִתּוֹרָה חוֹמֵשׁוֹן (וְהָא דְּמַסִּיִּים עֲלָה בִירוּשְׁלָמִי אֵין עוֹשִׁין כּו' בְּאֶמְתַּת צָרִיף לְהַגִּיָּה שֶׁם וְהַתְּנִי וְהֵינּוּ שְׂבָא לְהַקְּשׁוֹת שֶׁם עָלָיו מְבַרְיִיתָא זֹו וְכַמ"ש) וְכִינּוּן דַּס"ל דְּעוֹשִׁין בְּאֶמְתַּת מִתּוֹרָה חוֹמֵשׁוֹן וְדֵלֵא כְּהַבְּרִייתָא הַגְּ"ל א"כ ע"כ דַּס"ל וְדֵאֵי דְּגַם חוֹמֵשׁוֹן שֶׁל ס"ת יְכוּל לְסִיִּים אוֹתָם בְּסוֹף הַדָּף שְׂהָרִי לְדִידְנִי ס"ל בְּאֶמְתַּת שְׂאֵם בָּא לְחַתּוּף חוֹתֵף גַּם בְּחוֹמֵשׁוֹן שֶׁל ס"ת וְכַמ"ש וְא"ש הָא דָּא רַב אַף בְּאֶמְצַע הַדָּף דְּנֻדְאֵי לְדִידְנִי שְׂפִיר יְכוּל לְסִיִּים אוֹתָם גַּם בְּסוֹף הַדָּף כַּמ"ש פִּינּוֹן דַּס"ל כַּמ"ד בִירוּשְׁלָמִי דְּתוֹרָה וְחוֹמֵשׁוֹן קִדְוָשָׁה א' הֵן וְכַמ"ש וְא"ש נְמִי בְּזֵה הָא דָּא ר' יוֹסֵף שֶׁם בְּמַנְחוֹת כ"ט דְּתַרְתִּי מִלִּי א"ר וְתַנְיָא תִּיּוּבְתֵי כּו' וְאֵע"ג דְּבַהֲדָף דְּגוֹמֵר אִפִּי בְּאֶמְצַע הַדָּף מְשַׁנֵּי לְהַ שְׂפִיר דְּמִיַּרְי בְּחוֹמֵשׁוֹן שֶׁל ס"ת וְכַמ"ש וּכְבָר עֲצָמוֹ בְּזֵה הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה וְתַנְיָא דְּלָאוּ תִּיּוּבְתָא גְּמוּרָה כּו' ע"ש וְלַמַּש"ל דְּבְּאֶמְתַּת ד' ר' יִרְמְיָ בִירוּשְׁלָמִי הַגְּ"ל נְשָׂאָר בְּקוֹנוֹשְׂיָא מְהַף בְּרִייתָא דְּאֵין עוֹשִׁין תּוֹרָה חוֹמֵשׁוֹן כּו' וְכַמ"ש א"ש בְּפִשְׁטוּת דְּאָף לְמֵאֵי דְּמוֹק"ל לְהָא דְּרַב בְּחוֹמֵשׁוֹן שֶׁל ס"ת ע"כ צ"ל דַּס"ל כַּר' יִרְמְיָ בִירוּשְׁלָמִי הַגְּ"ל וְהָרִי גַם לַד' ר' יִרְמְיָ הַגְּ"ל תַּנְיָא תִּיּוּבְתֵי מְהַף בְּרִייתָא דְּאֵין עוֹשִׁין תּוֹרָה כּו' הַגְּ"ל וְכַמ"ש וְהֶגְאוֹן בְּעַל חֲתָם סוֹפֵר ז"ל כ' שֶׁם דִּי"ל דְּהַרִיצַב"א ז"ל לֹא הָיָה גּוֹרֵס בְּהַף דְּרַב הַגְּ"ל תִּיּוּבַת אֶפְיִלוֹ ע"ש וְלִי נִרְאָה דְּטָפִי י"ל דְּהַרִיצַב"א ז"ל הִי גּוֹרֵס בִירוּשְׁלָמִי הַגְּ"ל תִּיּוּבַת וְהַתְּנִי וְכַמ"ש ל' וְא"ש דְּרַב וְדֵאֵי דַּכַּר' יִרְמְיָ הַגְּ"ל ס"ל וּבְאֶמְתַּת פָּרִיף עַלִי הֵתָם מְהַף בְּרִייתָא דְּאֵין עוֹשִׁין תּוֹרָה חוֹמֵשׁוֹן לְפִי שְׂאֵין מוֹרִידִין כּו' וְכַמ"ש וְא"ש וּבְכַבְּרִיתָא דְּמַנְחוֹת שֶׁם דְּהַכּוֹתֵב ס"ת לֹא יְגַמּוֹר בְּאֶמְצַע הַדָּף כְּדָרָף שְׂגוֹמֵר בְּחוֹמֵשׁוֹן כּו' יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבִחֿוֹמֵשׁוֹן בְּאֶמְתַּת צָרִיף הוּא לְגַמּוֹר כֹּן בְּאֶמְצַע הַדָּף דְּנֻקָּא דַּס"ל כְּהַף דִירוּשְׁלָמִי פ"ק דְּמַגִּיל' הַגְּ"ל וְאֶמְנָם עַכ"פ הַקְּשָׁה טוֹבָא מְהַף סִיפָא דְּבְּרִייתָא דַּמֶּס'

סופרים הנ"ל דתני דעושין חומשי תורה דאיך משכח"ל פלל פנין דלהך תנא ע"כ דס"ל ודאי דצריף לסיים החומשים של ס"ת באמצע הדף דוקא מדס"ל דאין עושין הורה חומשים וא"כ ודאי דגזרינו שלא יבוא לחתוף וכמ"ש וקשיא רישא לסיפא אהדדי לפ"ז וצ"ע לכאורה לענ"ד בזה: וע"כ נ"ל בזה דהנה מ"ש הריצב"א ז"ל בתוס' דב"ב הנ"ל דהך סיום דד' הברייתא הנ"ל דמסיים מלמטה ומתחיל מלמעלה דלא קאי רק אנביאים לבד ולא אחומשים פלל (ור"ל דקאי על השבעה נביאים שהם בפני עצמן והיינו מציעתא דברייתא הנ"ל דקתני בין חומש לחומש כו' ובין נביא לנביא כו' ונביאים של שנים עשר כו' ונהדר קתני עלה ומסיים מלמטה כו' וע"ז כ' ריצב"א דלא קאי ארישא דחומשים כו' וה"נ פשוט דלא קאי פלל גם אסיפא דנביא של שנים עשר דקסליק מיני' דבאמת אינהו נמי דמיין ביה ודאי לחומשים דצריף לסיים ג"כ באמצע הדף ולהתחילן באמצע מהך טעמא נמי שלא יבוא לחתוף אותם זה מזה ורפנו תקנו שיהיו נכתבין כל הי"ב נביאים כאחד דוקא משום דאידי דזוטרי כו' כדא' שם י"ד וכן מפורש להדיא בירושלמי דפ"ק דמגילה הנ"ל דצריף שיהא גומר באמצע הדף כו' (וקאי ע"כ אחומשים כמ"ש) ובנביאים גומר בסופו כו' ובנביא של שנים עשר אסור פלומר לגמור בסופו אלא דהו"ל כמו חומשים וכמ"ש ולפי שהוא דין מחודש באמת ולא הנופר בתוס' דב"ב הנ"ל לכן פתבנו כומהירושלמי הנז' בהדיא וכמ"ש) נראה לכאורה דעד כאן לא כ' הריצב"א ז"ל דלא קאי רק אנביאים לבד ולא על חומשים פלל אלא בפריית' קמייתא התם דקתני בהדי' שם בין כל חומש של תורה כו' ובין כל נביא כו' ומשמע דבבא זו לא מיירי אלא בחומש של הורה שפתיקה לעצמה וכן בנביאים כו' ולא איירי הך בבא בתורה שפתיקה עם הנביאים כאחד (אע"ג דברישא מיירי התם בהכי כדא"ר התם מעשה כו' מ"מ הך דינא דמניח בין כל חומש של תורה ד' שיטין ודאי דאיירי הך דינא בפשוטו גם בכל חומשין של תורה שנקתבת בפני עצמה פדינה) וע"כ כ' הריצב"א דעל זה לא קאי הך דינא דמסיים מלמטה כו' וכמ"ש (וכ"ה באמת במס' סופרים פ"ג ה"ב הנ"ל הך דינא דמתחיל מלמעלה רק על נביאים לבד ע"ש) אבל באידך ברייתא דלא הנופר שם חומשים בפ"ע ונביאים בפ"ע פלל רק קתני ברישא דמדביק אדם תורה ונביאים פאחת ונהדר גרסי' נמי עלה התם הך דינא דמסיים מלמטה כו' נראה פשוט דבהך ברייתא ודאי דאפוליהו קאי הך דינא דמסיים מלמטה כו' בין אנביאים ובין אחומשים ג"כ דאף בחומשים ג"כ יכול לסיים מלמטה כו' בכה"ג דמיירי בהך ברייתא דהיינו בשכרף תורה ונביאים פאחת וכמ"ש וטעמא רבה ודאי דאיכא במילתא לחלק בזה באמת דכיון דכבר פתבנו בשם הרמב"ם ז"ל דכשכרף תורה ונביאים פאחת אין קדושתו עוד פקדושת ס"ת פלל אלא פקדושת חומשים לבד וא"כ לא מיבעי לד' המס' סופרים הנ"ל דס"ל דקדושת חומשים קיל טפי מקדושת ס"ת ולהכי חזין עושין ס"ת חומשים לפי שאין מורידין כו' ומה"ט נמי צריף שייסיים בחומשים של ס"ת באמצע הדף כו' פדי שלא יבוא לחלקם ולהורידם מקדושתם עי"ז וכמ"ש"ל א"כ ודאי דהך טעמא לא שייף פלל פשכותב חומשים של ס"ת דעת לכרוף את התורה עם הנביאים כאחד דודאי דיכול לכתוב ולסיים את החומשים של ס"ת הזאת גם בסוף הדף ולהתחיל בראש הדף ג"כ שיהי הדבר פשוט דבס"ת פזו שנקרכת עם הנביאים פאחת (שאין ביה רק קדושת חומשים לבד כמ"ש) דודאי רשאי הוא לחלק את החומשים של ס"ת פזאת לחומשים בפני עצמן ג"כ אם ירצה אח"כ שיהי

אין בְּזוּה שוּם הוֹרְדָה מִקְדוּשָׁה חֲמוּרָה לְקִלָּה כָּלֵל כִּינּוּן דָּאָרְף בְּזִמְנוֹן שְׁהִיּוּ כָּל הַחֲנוּמְשִׁים הִלְלוּ בְּיַחַד ג"כ לֹא הָיוּ בָּהֶם רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד לְפִי שְׁהִיּוּ בְּכֻרָה א' עִם הַנְּבִיאִים כַּמ"ש וּא"כ פְּשׁוּט דַּה"ה דִּיכּוּל לְסִיִּים אֵת הַחֲנוּמְשִׁים הִלְלוּ (מס"ת שְׁנֵכְתָבָה עַל דַּעַת לְכַרְוָה אוֹתָה עִם הַנְּבִיאִים פְּאָחַד) בְּסוּף הַדָּרְף וּלְהַתְחִיל בְּרֵאשׁוֹ וְכַמ"ש אֶלָּא דָּאָרְף לַד' הִירוּשָׁלַיִמִי הַגָּז"ל דַּס"ל דְּתוֹרָה וְחֲנוּמְשִׁים קְדוּשָׁה א' הֵן וּלְפִי הַגִּירָס' שְׁלִפְנִינּוּ הַגָּז"ל דַּמ"מ מוֹדָה דָּאִין נוֹתֵן תּוֹרָה חֲנוּמְשִׁים וְכַמ"ש לֵאלֹהֵי הַרִי פְתַבְנוּ דְנִרְאָה בְּאַמַּת לְפִי גִירָס' זֶה דְטַעַמָא דָּאִין עוֹשִׂין תּוֹרָה חֲנוּמְשִׁים הוּא מִשׁוּם דְכִינּוּן שְׁאִין קוֹרִין בְּחֲנוּמְשִׁים בְּצַבּוּר כַּמ"ש לֵהו"ל עִי"ז פְּקַצַת הוֹרְדָה עַכ"פ בְּקְדוּשַׁת הַס"ת פְּשַׁמְחִלְקָה לְחֲנוּמְשִׁים בַּפ"ע דַּעִי"ז לֹא יוּכְלוּ לְקַרוֹת בָּה עוֹד בְּצַיְבוּר אַח"כ וְכַמ"ש וּא"כ נִרְאָה דָּאִין דִּין זֶה שְׁיִיָּהּ כָּלֵל בַּס"ת שְׁהִיא בְּכֻרָה אַחַד עִם הַנְּבִיאִים כִּינּוּן שַׁכ' הַרְמַב"ם ז"ל שְׁדִין הִתַּר כְּדִין הַחֲסֵר וְכַמ"ש לֵהו"ל וְכַמ"ש נִרְאָה דָּאִין קוֹרִין ג"כ בְּצַיְבוּר בַּס"ת שְׁהִיא בְּכֻרָה אַחַד עִם הַנְּבִיאִים דַּהו"ל פְּחֲנוּמְשׁ לְבַד וְכַמ"ש.

: (וּמִיָּהוּ לְמַעְלָה פְתַבְנוּ דְלַמ"ד דְּתוֹרָה וְחֲנוּמְשִׁים קְדוּשָׁה אַחַת הֵן אֲפִשֶׁר דְקוֹרִין ג"כ בְּצַיְבוּר לְדִידִין בַּס"ת שְׁנֵכְרָכָה עִם הַנְּבִיאִים פְּאָחַד וּלְפ"ז גַּם מַס"ת זֶה אִין לַעֲשׂוֹת חֲנוּמְשִׁים וְצ"ע): וּמִתּוֹךְ זֶה יֵשׁ לַעֲשׂוֹת סְמוּכִין בְּפִשְׁטוּת לַעֲיָקֵר ד' הַרְמַב"ם ז"ל הַגָּז"ל בַּמ"ש דְכַשְׁכְּרָה תּוֹרָה וְנְבִיאִים פְּאָחַת שְׁאִין בּוֹ אֶלָּא קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד כַּמ"ש לֵאלֹהֵי הַתּוֹרָה אִין לְנוּ שִׁים מְקוֹר לְדְבָרֵינוּ בְּזוּה בְּסוּגִיָּא דַּב"ב הַגָּז"ל אֶלָּא לַמ"ש בַּעֲזוּ"ה דַּהָּרְף סִיפָא דְמַסִּיִּים מְלַמְטָה כו' דְאִידָהּ בְּרִייתָא הַגָּז"ל וְדָאִי דְמַשְׁמַע בְּפִשְׁטוּת דְקָאִי הֵתֵם עַל חֲנוּמְשִׁי תּוֹרָה ג"כ דְלֹא נִזְכָּר שֵׁם נְבִיאִים בַּפ"ע כָּלֵל רַק דְאֶכּוּלְהוּ הַנְּהָרְף דְקַתְנִי הֵתֵם בְּרִישָׁא קַמְהֵדֵר הֵתֵם בְּסִיפָא דְבִין תּוֹרָה דְהִינּוּ חֲנוּמְשִׁי תּוֹרָה וּבִין נְבִיאִים כָּוֵן לְסִיִּים מְלַמְטָה כו' וּמִטַעַמָא דְמַפְרֵשׁ הֵתֵם שְׁאֵם בָּא לְחַתוּנָה חוֹתָף פְּלוּמֵר דַּבְכָה"ג שְׁכַתְבָּה אֵת הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים בְּכֻרָה אַחַד אֵם יִרְצָה יְכוּל לְחַתוּנָה אוֹתָם אַח"כ וּלְחַלְקָה זֶה מְזָה וְאָרְף כָּל חֲנוּמְשִׁי מִחֲנוּמְשִׁי הַתּוֹרָה הוּא יְכוּל לְחַתוּנָה וּלְחַלְקָה אַחַד מִחְבִּירוֹ בְּכָל כַּה"ג שְׁכַתְבָּם בְּתַחֲלָה עַל דַּעַת לְכוּרְפָם עִם הַנְּבִיאִים פְּאָחַד וְלָכֵן הוּא יְכוּל לְסִיִּים גַּם אֵת הַחֲנוּמְשִׁים שְׁל תּוֹרָה בַּכָּה"ג בְּסוּף הַדָּרְף וּלְהַתְחִיל הַשְּׁנִי בְּרֵאשׁוֹ הַדָּרְף לְפִי שְׁיִיכּוּל לְחַלְקָם זֶה מְזָה אַח"כ בְּאַמַּת וְכַמ"ש וּא"כ ע"כ דַּה"ט בְּאַמַּת לְפִי שְׁבְכָל כַּה"ג שְׁנֵכְתָבוּ בְּתַחֲלָה עַל דַּעַת לְחַבְרָם עִם הַנְּבִיאִים ג"כ וְחַבְרָן אַח"כ בְּכֻרָה אַחַד בְּאַמַּת לֹא נִתְקַדְשָׁה בְּתַחֲלָה גַם הַס"ת שְׁנֵכְתָבָה לְחַבְרָן אוֹתָה אַח"כ בְּכֻרָה אַחַד עִם הַנְּבִיאִים רַק בְּקְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד כַּמ"ש וְלָכֵן אִין אִיסוּר אַח"כ לְחַזוֹר וּלְחַלְקָם זֶה מְזָה לְפִי שְׁאִין כָּאֵן שׁוּם הוֹרְדָה בְּזוּה מִקְדוּשָׁה חֲמוּרָה לְקִלָּה וְגַם אִין בְּזִיווֹן לַה"ס"ת כָּלֵל בְּזוּה כִינּוּן שְׁגַם בְּעוֹדוֹן שְׁהִיּוּ מְחוּבְרִים פְּאָחַד לֹא הִיָּה בָּהֶם קְדוּשַׁת ס"ת כָּלֵל וְגַם לֹא הָיוּ קוֹרְאִין בָּהֶם בְּצַיְבוּר לְפִי שְׁהִיּוּ בְּכֻרָה אַחַד עִם הַנְּבִיאִים וְכַמ"ש וּלְהַכִּי יְכוּל לְהַפְרִיד אַח"כ מַס"ת כְּזוֹ גַם כָּל הַחֲנוּמְשִׁים זֶה מְזָה דָּאִין חִילּוּק בַּס"ת כְּזוֹ בִין כְּשֵׁהַחֲנוּמְשִׁים מְחוּבְרִין יַח פְּשֵׁהֶם מְחוּלְקִים כִּינּוּן דְלַעוֹלָם אִין בָּהֶם רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁי כַּמ"ש וְלָכֵן יְכוּל לְסִיִּים אוֹתָם גַּם מְלַמְטָה וּלְהַתְחִיל ג"כ לְמַעְלָה לְפִי שְׁיִיכּוּל לְחַתוּנָה אוֹתָם בְּאַמַּת בַּכָּה"ג וְכַמ"ש וְהַשְׁתָּא הַרִי נִתְבָּרַר אֵלֵינוּ מְקוֹרוֹ שְׁל ד' הַרְמַב"ם הַגָּז"ל שַׁכ' דַּס"ת שְׁהִיא בְּכֻרָה א' עִם הַנְּבִיאִים שְׁאִין בָּה רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁים לְבַד וְכַמ"ש מְדַקְתְּנִי גְבִי ס"ת שְׁהִיא בְּכֻרָה א' עִם הַנְּבִיאִי שְׁיִיכּוּל לְחַתוּנָה גַם הַחֲנוּמְשִׁים זֶה מְזָה וְכַמ"ש וְע"כ מִשׁוּם דְגַם כְּשֵׁהִיּוּ מְחוּבְרִי לֹא הִיָּה בַּס"ת זֶה רַק קְדוּשַׁת חֲנוּמְשִׁי לְבַד כַּמ"ש בַּעֲזוּ"ה : וְאֶמְנָם בַּד' הַרְמַב"ם ז"ל עֲצָמוֹ תִּינוּהָא קָא חֲזִינָא בִּיָּה בְּזוּה דַּבְּפ"ז מַה'ל' ס"ת הַט"ו הַגָּז"ל הַעֲתִיק ד'

הַבְּרִייתָא כּוּרָה אָדָם כּוּר הַנְּל וְכ' דְּמַנִּיחַ בֵּין חוֹמָשׁ לְחוֹמָשׁ ד' שֵׁיטִין כּוּר שְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ
חוֹתְנָה עכ"ל וְהוּא תְּמוּהָ מְאוּד דְּאִיךָ שֵׁינָה טַעַם זֶה כְּלָל עַל מ"ש בְּתַחֲלָה דְּמַנִּיחַ בֵּין חוֹמָשׁ
וְחוֹמָשׁ ד' שֵׁיטִין וּבֵין נְבִיא לְנְבִיא כּוּר שְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ כּוּר דְּמֵאֵי עֲנִין זֶה לְזֶה כְּלָל וְעוּד
דְּלָמָה הַשְּׂמִיט שָׁם הֶרְמַב"ם בְּאַמְתַּת הַדְּ דִּינָא דְּמַסִּינִים מְלַמְטָה וּמַתְחִיל מְלַמְעֵלָה דְּבַבְרִייתָא
הַנְּל דְּעַל זֶה קָאֵי בְּאַמְתַּת הַדְּ טַעְמָא דְּשְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ כּוּר כַּמ"ש וְנִרְאָה לִי פְּשׁוּט דְּבְּאַמְתַּת
יֵשׁ חֲסָרוֹן הַנְּיָכָר בְּזֵה בְּד' הֶרְמַב"ם וְז"ל הַנְּל וְצ"ל בְּאַמְתַּת בְּד' הֶרְמַב"ם שָׁם וּמַסִּינִים
מְלַמְטָה וּמַתְחִיל מְלַמְעֵלָה] שְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ חוֹתְנָה וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּבַרְיִיתָא הַנְּל וְקָאֵי נְמִי
עַל חוֹמָשִׁים שְׁל תּוֹרָה כְּשֶׁפְּרָךְ תּוֹרָה וּנְבִיאִים כְּאַחַת דְּאָז גַּם בְּחוֹמָשִׁים שְׁל תּוֹרָה עֲצָמָה
שְׁפִיר מַסִּינִים מְלַמְטָה וּמַתְחִיל לְמַעְלָה וּמַטְעָמָא דְּשְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ כּוּר וְכַמ"ש וְתַמְהִינִי עַל
הַכ"מ שָׁם שְׁלֹא הִגִּיהַ בְּזֵה אֵת ד' הֶרְמַב"ם שָׁם כַּמ"ש וְשׁוּב רְאִיתִי לְהַגְאֹן בְּעַל חַתָּם
סוֹפֵר ז"ל בַּס' רַנ"ה הַנְּל שֶׁהִבִּיא ד' הֶרְמַב"ם הַנְּל כְּמוֹ שֶׁהוּא לְפָנֵינוּ וְכ' דְּנִרְאָה דְּלֹא
גָרַם כְּלָל הַדְּ דְּמַסִּינִים בְּסוֹף וּמַתְחִיל מְלַמְעֵלָה (דְּבַבְרִייתָא הַנְּל וְלָכֵן לֹא הִעֲתִיקוֹן) וְדַחַק
לְפָרֵשׁ לַפ"ז בְּלִישְׁנָא דְּשְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ כּוּר שֶׁכ' הֶרְמַב"ם דְּבְּאַמְתַּת הוּא מְקִילְתָא בְּאַנְפִי
נְפִשְׁי' לומר שְׁמוֹתָר לְהַפְרִיד הַחוֹמָשִׁים הַתּוֹפְרִין וְהו"ל כְּמוֹ וְאִם בָּא לְחַתְנָהּ וְלֹא וְנִתְּנָת
טַעַם הוּא וְשׁוּב תְּמָה בְּזֵה בְּאַמְתַּת מְהַש"ס דִּילָן בַּב"ב הַנְּל דְּהַרִי לְהִנְפִיךָ מְסִיק הַתָּם
בְּפִירוּשָׁא דּוֹאֵם בָּא לְחַתְנָהּ דְּהַנְּי בְּבַרְיִיתָא עֲצָמָה דַּה"ק שְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ כּוּר וְהֶרְמַב"ם כ'
שְׂאָם בָּא כּוּר וְע"כ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ בְּדַבְרֵי אֵיפְכָא דַּר"ל וְאִם בָּא כּוּר דַּע"כ דְּמִקְלָתָא בְּאַנְפִי
נְפִשְׁי' הוּא בְּד' הֶרְמַב"ם בְּזֵה עכ"ל דְּהַגְאֹן בְּעַל ח"ס וְז"ל הַנְּל וְאָמְנָם לַענ"ד בְּחֻנְם הַאֲרִיךְ
הַגְאֹן הַנְּל לְדַחֲוֹק בְּזֵה וּמְאוּד יֵשׁ לְתַמְוָה עֲלֵיו דְּעַד שְׁנִדְחֻוֹק לומר דְּהֶרְמַב"ם לֹא הִי
גוֹרַם בְּהַדְּ בְּרִייתָא הַדְּ דְּמַסִּינִים מְלַמְטָה כּוּר וְא"כ מְוַכְרְחִים אֲנַחְנוּ לְהַגִּיהַ הַש"ס מִתּוֹךְ ד'
הֶרְמַב"ם וְז"ל הַרִי נְדָאֵי דִּיּוֹתֵר יֵשׁ לָנוּ לומר דַּטְס"ה בְּאַמְתַּת בְּד' הֶרְמַב"ם וְז"ל בְּזֵה וְלְהַגִּיהַ
בְּד' הֶרְמַב"ם וְז"ל מִתִּיךְ ד' הַש"ס הַנְּל בְּזֵה בְּנִשְׁתִּי בְּרִייתוֹת הַנְּל וְכַמ"ש וְהַדְּבָרִים
בְּרוּרִים לַענ"ד דַּטְס"ה בְּד' הֶרְמַב"ם וְז"ל וְכַמ"ש וְאִח"ז מְצָאֵתִי בְּמַס' ס' תּוֹרָה הַנְּדַפְסָת
בַּפַּד"מ בְּהַעֲרוֹת רז"ג בַּסוֹפ"ג שֶׁכ' שָׁם בְּקִצְרָה וְז"ל וְדַע שְׁפַרְמַב"ם פ"ז מַה' ס"ת הַט"ו
חֲסֵר וּמַסִּינִים מְלַמְטָה וּמַתְחִיל מְלַמְעֵלָה וְעַל זֶה נוֹתֵן טַעַם שְׂאָם בָּא לְחַתְנָהּ חוֹתְנָה כְּבַגְמָרָא
שָׁם שְׂאִין לומר שְׁנוֹתֵן טַעַם עַל הַנְּחַת שֵׁיטִין דְּהִלָּא גַּם בַּס"ת מַנִּיחַ כֵּן אַף שַׁבַּס"ת אֲסוּר
לְחַתְנָהּ לְכוּ"ע עכ"ל וְהִנֵּה לֹא רָאָה ד' הַגְאֹן מִהַר"מ סוֹפֵר ז"ל הַנְּל שֶׁכ' בְּאַמְתַּת דְּהַאֵי
שְׂאָם כּוּר לֹא וְנִתְּנָת טַעַם הוּא רַק מְקִילְתָא בְּאַנְפִי נְפִשְׁי' הוּא כּוּר וְא"כ אֵין רְאִיָּה מְזֵה כְּלָל
אַךְ כ"כ דַּד' הַח"ס תְּמוּהִין בְּאַמְתַּת וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים כַּמ"ש בַּעז"ה: אַךְ לַמ"ש בַּעז"ה דְּהַדְּ
דְּמַסִּינִים מְלַמְטָה כּוּר דְּבִאֲדָךְ בְּרִייתָא הַנְּל ע"כ דְּקָאֵי נְמִי עַל חוֹמָשִׁי ס"ת מִתּוֹרָה שֶׁהִיא
בְּכַרְךָ א' עַם הַנְּבִיאִים וְכַמ"ש צָרִיךְ לְפָרֵשׁ לַפ"ז הַדְּ סוֹגֵיָא דְּהַתָּם דְּפְרִיךְ אֵהָא דְּקַתְּנִי
בְּבַרְיִיתָא זֹו וְאִם בָּא לְחַתְנָהּ כּוּר מֵאֵי קְאָמֵר כּוּר וּפִירַש"י מֵאֵי לְמִימְרָא דְּנִדְאֵי ה"מ דְּכָל
אַחַד [מִהַנְּבִיאִי] בַּפ"ע טְפִי עֲדִיךָ עכ"ל וְלַמ"ש דְּקָאֵי נְמִי אַחְוֹמָשִׁים שְׁל תּוֹרָה א"כ וְדָאֵי
דָאִין מְקוּם לְקוֹשְׁי' זֹו לְכַאוּרָה דְּהַרִי נְדָאֵי דְּטוּבָא קָא אֲתִי לְאַשְׁמוּעִינָן בְּהַכִּי דְּאַפִּי
חוֹמָשִׁים שְׁל ס"ת שְׁלִימָה יְכוּל לְחַתְּכֵן וְלְהַפְרִידָן זֶה מְזֵה בְּכָל כַּה"ג שְׁפַרְךָ הַתּוֹרָה עַם
הַנְּבִיאִים יַחַד (א) ע"ג דְּחוֹמָשִׁי ס"ת מִתּוֹרָה שֶׁהִיא בַּפ"ע אֲסוּר לְחַתְּכֵן בְּנִדְאֵי מְשׁוּם דָאִין
עוֹשִׂין תּוֹרָה חוֹמָשִׁים וְכַמ"ש) וּמֵאֵי פְרִיךְ הַתָּם מֵאֵי קְאָמֵר אֲבָל בְּאַמְתַּת נ"ל דְּמַהַד לִישְׁנָא
דְּהַש"ס הַנְּל דְּפְרִיךְ מֵאֵי קְאָמֵר כּוּר מְשַׁמַּע קִצְתַּת טְפִי כַּמ"ש לְפָרֵשׁ בְּהַדְּ בְּרִייתָא הַנְּל

דלפירש"י הַנ"ל דהקונשנא הוא דמאי למימרא כו' ודאי דלא הו"ל למיפרך פלל בהאי לישנא דמאי קאמר ולא הו"ל אלא פשיטא כו' אף לישנא דמאי קאמר משמע דהקונש' הוא דכמ"ש בברייתא לפנינו אין לו מקום באמת ולא ניתן להאמר פלל וכמו בכל דוכתא דא' פהאי לישנא בש"ס (וכן בהא דמשני ה"ק שאם בא כו' דחוק טובא באמת לפירש"י ז"ל בזה ע"ש) אבל למש"ל נ"ל לפרש באמת דהקונשנא הוא אהא דקתני בברייתא ואם בא לחתוך כו' ומשמע דמילתא באפי נפשי' הוא דאתי לאשמועין התם דאם בא לחתוך גם החומשים של ס"ת שלימה זה מזה יכול לחתוך אותם (פשוט התורה עם הגביאים פאחד) דהך סיפא קאי נמי אחומשים כמ"ש וע"ז פריה דמאי קאמר דהלא ודאי דאי אפטר לחתוך עכ"פ את החומשים של ס"ת זה מזה שהרי באמת עיקר מצותן לסיימם באמצע הדרך ולהתחיל באמצע (וכמ"ש בברייתא דפ"ק דמגינה בירושלמי הַנ"ל) ואיך יוכל לחתוך אותם אז פלל זה מזה אחר שפל סוף חומש זה וראש חומש השני נכתבים שניהם בדרך אחד כמ"ש והיינו דמשני ה"ק שאם בא כו' פלומר דהך דינא דאם בא לחתוך כו' לאו מילתא באפי נפשי' הוא פלל לומר שלעולם הוא יכול לחתוך זה מזה אלא דכולא חדא מילתא קאמר הך תנא דגם חומשים של ס"ת (שהם בכרך א' עם הגביאים) יכול לסיים חותם מלמטה ולהתחיל למעלה ג"כ לפי שאם בא אז נחתוך אותם חותף (והיינו בכל כה"ג שהם בכרך אחד עם הגביאים וכמ"ש דאז ודאי דשפיר יכול לסיימם מלמטה ולהתחיל למעלה ג"כ משום דחומשים של ס"ת פאלו שהם בכרך אחד עם הגביאים ודאי שאם בא נחתוך חותם ולהפרידן זה מזה חותף) ומשו"ה שפיר מסיים חותם מלמטה כו' והא דאם בא נחתוך כו' לא קאי רק בכה"ג שסיים חותם מלמטה כו' וכמ"ש אבל לאו מילתא דפסיק' הוא שהרי פשמיים באמצע הדרך ודאי דאין יכול לחתוף וכמ"ש וא"ש: ועכ"פ השתא דאתינו להכי הנה אפטר לומר קצת דהא דתניא בברייתא דירושלמי ודמס' סופרים הַנ"ל דעושין חומשים תורה וכמ"ש ל דלאו בס"ת שגכתבת בפני עצמה מיירי שהרי פיון דצריה שיהיו פל חומשי ס"ת סיומן והתחלתן דוקא באמצע הדרך וכמ"ש א"כ בודאי דאינו יכול לעשות מחומשים תורה פלל רק דר"ל דעושין מחומשים תורה שגכתבת ונכרכת בכרך אחד עם הגביאים דוקא דכיון דבתורה פזו שפיר יכול לסיים באמת פל חומש בסוף הדרך ולהתחיל בראשו וכמ"ש א"כ ודאי דיכול לעשות מחומשים נפרדים תורה פזו לחברה בכרך אחד עם הגביאים וכמ"ש ועכ"פ שפיר משכח"ל להך דינא דעושין חומשים תורה בכה"ג שיחבר התורה להגביאים בכרך א' וכמ"ש וא"ש: ואלא דבאמת ודאי דאין מקום לפרש פן בברייתא דהירושלמי ודמס' סופ' הַנ"ל פלל שהרי לפ"ז לא הו"ל הסיפא דומיא דרישא פלל דהא דקתני רישא התם דאין עושין תורה חומשים ע"כ דנדאי לא איירי רק בתורה שכתבה לכורכה בפ"ע ולא ע"ד לכורכה עם הגביאים פאחד דאז ודאי דעושין מתורה פזו חומשים ג"כ וכמ"ש ל מהברייתא דאם בא לחתוף כו' הַנ"ל דקאי נמי על חומשים וכמ"ש ואיך אפטר לפרש בהך סיפא דעושין מחומשים תורה הַנ"ל דלא מיירי רק בתורה שכתבה ע"ד לכורכה עם הגביאים פאחד דוקא וכמ"ש דא"כ ודאי דהו"ל למיתני או אידי ואידי אין עושין כו' בתורה שהיא בפ"ע או אידי ואידי עושין כו' בתורה שהיא בכרך אחד עם הגביאים וכמ"ש וצ"ע): ואולם נלע"ד לחדש בזה בעז"ה דלמאי דקיי"ל כמ"ד במס' סופרים וְש"ס דילן במגילה כ"ז הַנ"ל דקונשנא חומשים לחוד וקונשנא ס"ת לחוד וקונשנא חומשים קיל

טפי מקדושת ס"ת שלימה וכמ"ש א"כ נראה לכאורה דלמאי דמוכח בסוגיא דגיטין מ"ה דס"ת בעי פתיבה לשמה וכדפריה אהא דרשב"ג התם דעיבוד לשמן בעי פתיבה לשמן כו' (ומה"ט כ' הטור ו"ל בס' רע"ד דאם לא אמר בתחילת פתיבת הס"ת שהיא פותבת אותה לשם קדושת ספר תורה פסולה וע"ש בב"י ובד"ח ה' ס"ת אות י') וכן בעיבוד העור דקיי"ל דבעינו עיבוד לשמה ונוקא וכל ס"ת שלא נעבדה לשם קדושת ס"ת פסולה ואין קורין בה פלל וכמ"ש הרמב"ם ו"ל בפ"א הי"א ובפ"י מה' ס"ת ע"ש וקיי"ל דאם עיבד לשם קדושה קלה בלבד, פסול לקדושה חמורה ממנו וכמ"ש באו"ח ס' ל"ב ס"ק ח' לגבי תפילין דאם עיבד הקלף של תפילין לשם מזוזה התפילין פסולין וע"ש בב"י שכתב דאפילו לדעת האומר דמזוזה צריכה עיבוד לשמה לא מהני משום דקדושת מזוזה קיל טפי מקדושת התפילין ע"ש ופשוט דה"ה בכתיבה בכה"ג בכ"ד שצריה פתיבה לשמה דאם כתב רק לשם קדושה קלה פסולה לקדושה חמורה ממנה וע' בשו"ת שאגת ארי' ס' מ"ז ומ"ח בזה באורו וא"כ נראה פשוט לפ"ז דה"ה דאם עיבד עור ס"ת רק לשם קדושת חומשים לבד או שכתב כל הס"ת לשם קדושת חומשים לבד דפסולה הס"ת לגמרי ואין קורין בה בצייבור ג"כ דכיון שלא נכתבה הס"ת בתחילה רק לשם קדושת חומשים לבד הרי אין בה קדושת ס"ת כלל דקדושת חומשים לגבי ס"ת נדאי דהו"ל פלא נתקדשה כל עיקר לקדושה ס"ת כלל בין בכתיבה או בעיבוד העור ג"כ ובכ"ד שצריה לעשות לשמן דהו"ל קדושת חומשים לגבי ס"ת דקדושת מזוזה לגבי תפילין לבד וכמ"ש וא"כ נדאי דלפ"ז צריה לפרש הך דעושין חומשים תורה ה"ל דלא בא לומר כלל דעושין מחומשים תורה פשרה שיקראו בה בצייבור שהרי כיון שלא כתב כל חומש מתחילה ע"ד לחברם יחד כלל הרי לא נתקדשו עכ"פ בקדושת ס"ת כלל בעת פתיבתן או עיבודן ג"כ ואיך יקשרו אס"פ כשיתפרן ביחד שיהי' בהם קדושת ס"ת גמורה לקרא בהם בצייבור ג"כ אלא נדאי דלא קאתי לאשמועין במס' סופרים שם בזה פי אם דרשאי אדם לעשות פן לחבר יחד חומשים נפרדין שיהיו בכרה אחד פתורה שלימה ע"י תפירתן יחד זה לזה אבל לעולם דגם לאחר שיחבר כל החומשים יחד כלל לא יקראו בהן בצייבור שהרי לא נתקדשה מתחלה לשם ס"ת כלל וכמ"ש והשתא א"ש בפשיטות דברייטא דמס' סופרים ודהירושלמי ה"ל דעושין מחומשים תורה אע"ג דבס"ת צריה לסיים כל חומש באמצע הדרך וכמ"ש.

דלפי"ז י"ל דנדאי בכל ס"ת שהחומשים שלה מסיימים בסוף הדרך אה"נ דפסולה ואין קורין בה ונהך דמס' סופרים ה"ל הרי באמת לא בא לומר כלל שיקראו בצייבור בס"ת זו שנתחברה מחומשים נפרדים שכתבם בתחילה רק לשם קדושת חומשים לבד שהרי בלא"ה אין בהם קדושה ס"ת כלל וכמ"ש אלא דבעיקר הך דינא לא קמ"ל בזה רק דרשאיין לחבר חומשים נפרדים שיהיו יחד כס"ת שלימה אבל לא שתכשר כלל עי"ז לקרות בה בצייבור וכמ"ש: ואין זה מהדוחק לפרש פן בפשטא דברייטא דמס' סופרים ה"ל דעושין חומשים תורה דלא בא לומר כלל שיקראו בס"ת זו בצייבור ג"כ רק דאשמועין בהכי דרשאיין לעשות פן לחבר יחד חומשים נפרדים שיהיו יחד פתורה שלימה וכמ"ש שהרי מצינו פיוצא בזה גם בפרייתא דהש"ס דילן בב"ב ה"ל דכורו אדם תורה ונביאים פאחת דע"כ צ"ל לד' הרמב"ם ו"ל ה"ל ג"כ דלא בא לומר בזה פי אם דרשאי אדם לעשות פן לחבר תורה בכרה אחד עם הנביאים ולא חיישינו שיראה

הפל כמו תורה או הפל נביאים וכמ"ש התוס בב"ב י"ג ד"ה ר"י דה"ט דמאן דאסר ע"ש
אבל לא בא לומר פלל שתהי' הס"ת פשירה לקרות בה בצבור ג"כ פשיחה עם
הנביאים וכמ"ל לד' הרמב"ם ויבואר בזה עוד להלן אי"ה וה"נ י"ל בהך דעושין
חומשים תורה ה"ל דלא בא לומר בזה פלל שתהי' הס"ת פשירה גם פשיחא פתבה מתחלה
רק ע"ד קדושת חומשים לבד דנדאי אין מקום להכשיר פלל ס"ת פזו לד' המס' סופרים
ה"ל אלא דלא בא לומר רק דרשאי אדם לתפור חומשים יחד ולעשות מהחומשים הורה
וכמ"ש וכי תימא דא"כ מאי למימרא ומאי האי דקאתילאשמועינן פלל בזה דמותר לחבר
יחד חומשים נפרדין שיהיו יחד כס"ת שלמה אף שלא יקראו בה בצבור אח"כ יש
לומר בפשיטות דקמ"ל בהאי דלא גזרינן באמת שיהי' אסור לחברן יחד שלא יבוא אח"כ
לקרוא בה בצבור ג"כ נהרי באמת אין קורין בס"ת פזו בצבור פלל לפי שלא נתקדשה
בקדושת ס"ת כל עיקר וכמ"ל ומזה יהי' לנו קצת סמוכין לדברי הט"ז ז"ל ביו"ד (ס'
רפ"א ס"ק א') שחידש שם גזירה זו מדעתו דבס"ת שיש בה פסול שאין ניכר כגון שלא
היתה מעובדת לשמה שהיא טעונה גניזה ואסור לקרות בה פלל אפילו ביחיד משום
גזירה שפא יקרא בה בצבור ג"כ וכמו שמצינו לענין ספק טריפה שלא ישנה אדם בתוך
ביתו שפא יארע תקלה כו' ע"ש בט"ז (ויש שם ט"ס במ"ש הט"ז דקמ"ל הטור דבזה
אפילו ביחידות קורין היינו בשאר פסולין אבל בזה שיש בה חשש כו' אפילו ביחידות
אין קורין כו' וט"ס"ה וצ"ל דקמ"ל הטור דמאי דמוכח (מד' הרמב"ם) דעכ"פ ביחידות
קורין היינו בשאר פסולין אבל כו' כצ"ל ע"ש) והגקדוה הפסוק שם השיג עליו בזה
דדוקא בטריפות חיישינן לתקלה דגנאי הוא שיאכל מאכל אסור כמ"ש התו' בשבת י"ב
גבי ר"י קרא והטה ע"ש ולמ"ש בעז"ה הנה יש הכרח באמת לד' הט"ז בזה מהך ברייתא
דהמס' סופרים והירושלמי ה"ל גם בס"ת עצמה דעיקר הך דינא דעושין חומשים תורה
ע"כ דלא קאתי לאשמועינן בהא רק דבזה לא חיישינן לתקלה לשפא יקראו בה בצבור
אח"כ וכמ"ש ופשוט דהיינו טעמא דהכא נדאי לא חיישינן פלל לתקלה זו באמת ולא
גזרינן פלל בהכי שיקראו בה ג"כ בצבור אח"כ משום דכל שנקתבה בתחלה רק לשם
חומשים לבד הו"ל פסול הנכר באמת שהרי פל ס"ת שנתקדשה בתחילה לשם קדושת
ס"ת פל החומשים שבה צריך שייסיים אותם באמצע הדף ומתחיל באמצע כמ"ש וס"ת
זו שנקתבה בתחילה פל חומש בפני עצמה הרי פל אחד מסיים בסוף הדף ומתחיל בראש
הדף וא"כ הרי פל חומשים שבה מוכיחים עלי' שלא נכתבה מתחלה ע"ד קדושת ס"ת
פלל רק על דעת קדושת חומשים נפרדים לבד שהרי פל חומש שבה מתחיל ומסיים בדף
בפני עצמו ולא פדין פל ס"ת שנקתבה מתחלה לקדושת ס"ת שלמה שפל חומש מסיים
באמצע ומתחיל באמצע וכמ"ש וע"כ לא יבואו לטעות פלל לקרות בס"ת פזו בצבור
ולכן מותר לחברם יחד וא"ש ועכ"פ ממילא שמעינן מהכא דדוקא בכה"ג דהו"ל פסול
הנכר ג"כ הוא דקא שרינן בהכי דלא אתי למיטעי פלל בזה וכמ"ש ומוכח מזה דבפסול
שאינו ניכר אסור לקיים פלל אצלו ס"ת פזו וטעונה גניזה וכד' הט"ז ה"ל ופשוט דיש
לדמות זה לס"ת שאינו מוגה דאסור להשהותה יותר משלשים יום וטעונה גניזה אח"כ
וכמ"ש בכ"מ רע"ט ע"ש ואף שאין התקלות דומות בזה באמת דהתם ע"י הט"ס שיש
בס"ת או בשאר ספרים יוכל לבוא לידי טעות באיזו מדיני התורה משא"כ בכה"ג שאין
שום טעות בס"ת רק שלא נכתבה או שלא נעבדה לשמה ואין התקלה אלא לשפא יקרא

בה בציבור לבד דעכ"פ הוי מצינו באמת גם בס"ת עצמה שחששו לתקלה ולא כמ"ש הנה"כ דלא חששו לתקלה רק באכילת איסור לבד דגנאי הדבר כו' וכמ"ש: ובאמת בעיקר ד' הנה"כ הללו יש לתמוה מאוד שהרי באמת מצינו במקומות הרבה בש"ס שחששו רבנן לתקלה אף היכא דלא שייך התם המכשול דאכילת איסור פלל פמו בכל הנקברין דקיי"ל בסוף תמורה דלא ישרפו משום דלמא אתי ליהנות באפרו פדמפרש התם הרי שגם באיסור הנאה לבד חששו חכמים לתקלה (ואף דר"י פליג התם וא' דאם רצה להחמיר לשורף כו' ואולי משום ה"ט הוא דס"ל דלא חיישינן לתקלה באיסור הנאה לבד ולפי"ז יהי' פלוגתא דתנאי בזה באמת אף עכ"פ הרי לא קיי"ל כר"י התם פלל וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בסוף ה' פסהמ"ק ע"ש) ועי' בפ' השוכר את הפועל (דף ס"ב) גבי ההוא גברא דיהבו לי' חיטי באגרא דאר"ח דלקלינהו ולקברינהו כו' ופרייף ולקלינהו ולקברינהו ומשגי דלמא מזבלי בהו (ובהא דפרייף התם ולקברינהו בעינייהו מי לא תנן א' אבן כו' נקברים עמו ופירש"י אע"ג דעץ גופי' אסור בהנאה וקברי לי' בעין ולא חיישינן לתקלה ע"ש ואם איתא מאי פרייף מתקלה דעץ לתקלה דחיטין דבחיטין בעינייהו איפא תקלה דאכילת איסור ג"כ משא"כ בעץ ואבן שאין בהם רק תקלת איסור הנאה לבד וע"כ דאין מקום לחלק פלל ביניהן בזה באמת) ועי' בשו"ע יו"ד ס' ש"ו ס"ק ז' דהבכור אפילו בעל מום נאכל בתוך שנתו כו' וכתב הט"ז שם משום דאסור להשהותו דלא לייתי לידי תקלה דגיזה ועבודה ע"ש הרי דחיישינן בכ"מ לתקלה בשאר איסורי תורה ג"כ אף היכא דלא שייך תקלה דאכילת איסור פלל (אלא דעיקר ד' הט"ז שם תמוהין הם דמפשטא דמתני' דבכורות כ"ו ודאי משמע דהא דגם בכור בעל מום נאכל בתוך שנתו פמו התם מן התורה הוא באמת ולא משום גזירה דרבנן לבד הוא וכמ"ש ג"כ ברמב"ם פ"א מה' בכורות ה"ח ונפק"ל מדסמיה לי' קרא דנכי' הנה בו מום לקרא דתאכלנו שנה בשנה ע"ש ובספרי פ' ראה נפק"ל מריבויא דכל הבכור דגם בע"מ נאכל בתוך שנתו ע"ש אף בהא דקיי"ל נמי התם דגם פשנולד בו מום אחר שנתו דאין רשאי לקיימו אלא עד שלשים יום וכמש"ש בשו"ע נרא' פשוט דשלשים יום אלו אינו רק מדרבנן לבד ומשום דה' גזירה שכ' הט"ז הנ"ל ולעולם בתוך זמן פזה דחיינו שלשים יום לא חיישינן לתקלה דהו"ל זמן מועט (וכמו בס"ת שאינו מוגה דשרי להשהותו עד ל' יום וכמ"ש ואמנם התם י"ל דנתנו לו זמן שלשים יום שיתקן את הטעות שבס"ת וכמש"ש אלא יתקן כו' אבל בפסול שאין לו תיקון פגון שלא נעבד לשמה אפשר דאסור להשהותו פלל אלא צרייף לגנוז מיד ומיהו להלן אבאר דיש לסלק בזה בין תקלה דמאכל איסור דאפילו בזמן מועט חיישינן לתקלה ובין תקלה דשאר איסורי תורה דלא חששו לזמן מועט עכ"פ דחיינו שלשים יום וכמו שיתבאר א"ה) וע"ש בבכור כ"ח דבגולד בו מום אחר שנתו שרו לי' רבנן לשהותו עד ל' יום משום השבת אבידה לבעלים אלמא דהך שלשים יום דלאחר שנתו נדאי מדרבנן הוא מדשרו לי' בתוך שלשים עכ"פ משום השבת אבידה וע"כ דבבכור שעבר שנתו כבר שוב אין לו זמן קצוב עוד מן התורה רק דמדרבנן אסור להשהותו משום תקלה ובתוך ל' משום השבת אבידה התיירו להשהותו כמ"ש ומיהו ר' אלעזר נפק"ל התם שלשים יום שאחר שנתו מקרא דשנה בשנה דשלשים יום חשוב שנה ע"ש ואולי הוא רק אסמכתא דהרי שם כ"ז דרשינן להך קרא דשנה בשנה לדרשא אחריתי ע"ש: ובירושלמי דפ"ק דר"ה ה"א בהדיא גרסינן עלה דל' יום א שאחר

שְׁנֵתוֹ דְּבָכּוֹר בַּע"מ, דְּזֹאת אוֹמֶרֶת שְׂאִין שְׁנֵתוֹ מְחַנְּנֵת כְּלוּ שְׂאִינוֹ מֵה"ת ע"ש אָף אִם נֹאמֵר דְּהָךְ דַּר"א הַגַּ"ל דַּנְּפִק"ל עֶקְרָא דְשִׁנְיָה ל"ל יוֹם דְּעֵיקָר דְּרָשָׁא הוּא א"כ אֲזֵידָא לִי רְאִיּוֹת הִירוּשְׁלָמִי שָׁם בְּזֵה בְּאַמֶּת ע"ש וּכְבָר נֹדַע מֵה שְׁהֶאֱרִיף הֶרְבֵּה בְּזֵה הַגָּאוֹן בַּעַל בֵּית אֶפְרַיִם ו"ל עַל הַלְכוֹת בְּדִיקַת הַרְיָאָה בְּשׁו"ת שָׁם ס' ב' ע"ש (רַק שֵׁנ"ל לְהוֹסִיף עוֹד עַל דְּבָרָיו שָׁם דְּנִרְא' לְכַאוּרָה דְּתַלְמִיָּא גַּמִּי בְּמַחְלֻקַּת רִש"י וְתוֹס' ו"ל בְּפִירוּשָׁא דְּבַרְיֵיתָא שָׁם דְּהַבְּכוֹר בּוּזָה"ז עַד שְׁלֹא נִרְאָה לְהַרְאוֹתוֹ כּו' דְּרִש"י ו"ל מְפָרֵשׁ לָהּ בְּבָכוֹר תָּם וְהָא דְּרִשָׁאֵי לְקַיְיֵמוֹ פִּי חֲזִיב לְקַיְיֵמוֹ וּכְמַש"ש הַתוֹס' וּכ"כ הַכ"מ ב' מֵה' בְּכוֹרוֹת הִיא בְּשָׁם מ"כ ע"ש (אָף שְׁהַתוֹס' פְּתַבּוּ שְׁזֵה דְּחֻק) וּבְאַמֶּת פֶּן הוּא הַגִּירָסָא בְּתוֹסְפָתָא שְׁלִפְנֵינוּ שָׁם בְּבָכוֹרוֹת רַפ"ג דְּגַרְסָא בְּהֶדְיָא הָתָם בְּכוֹר תָּם בּוּזָה"ז רִשָׁאֵי לְקַיְיֵמוֹ שְׁתִּים וְשִׁלֵּשׁ שְׁנָה כּו' וְע"כ צָרִיף לְפָרֵשׁ דְּרִשָׁאֵי ר"ל דְּחֲזִיב וּכְמ"ש (וּפִי זֶה הוּבָא בְּבָאָר הַגּוֹלָה שָׁם בַּס' ש"ו ס"ק ט' אוֹת כ"ה וּמֵה שְׁהוֹסִיף שָׁם עַל זֶה מְדַעַת דִּי"ל דְּדוֹקָא גָּטָט שְׁתִּים וְשִׁלֵּשׁ שְׁנָה שְׂאֵחַר שְׁלֵשׁ שָׁנִים רִשָׁאֵי לְהַכְנִיסוֹ לְכִיפָה כְּשֶׁהוּא עֲדִינָן בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאִין מְצוּי לּוֹ שָׁם כִּהֵן שְׁתֵּן לּוֹ הַיִּשָּׁר לְשׁוֹמְרוֹ וּכּו' שְׁכֹן נִרְאָה מַד' הַמְּחַבֵּר שָׁם בַּס' ש"ז ס"ק ג' וּבַר"ס ש"ט ע"ש וּר"ל מְדַכְּתָב שָׁם בְּשׁו"ע דְּהַפְּהֵן צָרִיף לְשִׁהוֹתוֹ וּלְגַדְלוֹ לְעוֹלָם עַד שְׁיִפְּוֹל בּוֹ מוֹם וְאִין רִשָׁאֵי לְהַכְנִיסוֹ לְכִיפָה מִשְׁמַע דְּהַיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁאִין כִּהֵן מְצוּי לּוֹ אִין צָרִיף לְגַדְלוֹ לְעוֹלָם וְהִינּוּ מִשׁוּם דְּאֵחַר ג' שְׁנָה שְׁרִינָן לְהַיִּשְׂרָאֵל לְהַכְנִיסוֹ לְכִיפָה וְהִינּוּ דְּקַתְּנִי בְּבַרְיֵיתָא הַגַּ"ל ב' שְׁנָה דְּנוֹקָא וְהִנֵּה בְּאַמֶּת עֵיקָר דִּין זֶה חִידוּשׁ הוּא בְּעֵינֵי וְנִעְלַם מֵהַבֵּאָה"ג שְׁפִירוּש' דַּפ"ק דַּר"ה הַגַּ"ל גְּרָסִי בְּאַמֶּת בְּהָךְ בְּרֵייתָא הַגַּ"ל דְּהַבְּכוֹר בּוּזָה"ז רִשָׁאֵי לְקַיְיֵמוֹ אִפִּי ד' וְה' שָׁנִים כּו' ע"ש וְא"כ נִרְאָה דְּגַם לְגִי דִילָן ב' וְג' שָׁנִים דַּע"כ דְּלָאוּ דְּנוֹקָא קְאָמֵר אֱלָא גָטָט שְׁתִּים וְשִׁלֵּשׁ כְּדָאֲמַרִי אֵינְשֵׁי וְהוּא הַדִּין אֶפְיָלוֹ טוּבָא כְּדַמְשֵׁנִי כַּה"ג בְּשִׁבְתָּא כַּכ"ז (וְעִי תוֹס' שִׁבְתָּא ס' ד"ה הַשְּׁתָּא וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַמְּצוּנִינִים שָׁם וּכְבָר הַאֲרִיף בְּזֵה הַגָּאוֹן בַּעַל מַל"מ ו"ל בַּפ"ח מֵה' לְוֹלָב ה"ז ע"ש: וְאֶמְנָם בְּעֵיקָר הַדְּבָר שְׁרָצוּ הַתוֹס' לְיִישָׁב בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת דְּפָרִיף הַש"ס כַּה"ג הַשְּׁתָּא חֲמֵשׁ כּו' וּבַכ"מ דְּלָא פָּרִיף הָכִי פְּלָל וְע' בַּמַּש"ל שָׁם בְּאִנְרִיף הַנֵּה לַעֲנ"ד יֵשׁ לְתַמּוּהָ עֲלֵיהֶם טוּבָא בְּזֵה שְׁלֹא הַרְגִישׁוּ הַתוֹס' וְהַמַּש"ל הַגַּ"ל דְּבָכָל דְּנוֹקָא דְּפָרִיף הָכִי וּמְשַׁנֵּי לָהּ הוּא רַב חֲסֵד' בְּכָל מְקוּם בְּש"ס וּכְמוֹ בְּשִׁבְתָּא כַּכ"ו הַגַּ"ל דְּפָרִיף הַשְּׁתָּא חֲמֵשׁ מְפַנֵּין כּו' וּמְשַׁנֵּי ר' חֲסֵדָא ד'מֵה' א"ד כּו' אֲבָל שְׁמוּאֵל פְּלִיג עֲלֵי הָתָם בְּאַמֶּת וּמְשַׁנֵּי דַד' וְה' כְּדָאֲמַרִי אֵינְשֵׁי וְאֶפִּי טוּבָא גַּמִּי וְא"כ הָרִי שְׁמוּאֵל ס"ל בְּאַמֶּת דְּלָאוּ דְּנוֹקָא הוּא אֲבָל ר' חֲסֵדָא הוּא דְּדִינִיק הָכִי בַכ"מ בְּאַמֶּת וְכֵן גַּבִּי סַנְדַּל הַמְּסוֹנֵר שָׁם ס' פָּרִיף גַּמִּי הַשְּׁתָּא חֲמֵשׁ כּו' וּמְשַׁנֵּי ר' חֲסֵדָא אַרְבַּע מְסַנְדַּל קִטָּן כּו' וְהִינּוּ פְּעִין שְׁיֻנוּיָא דִּידְנִי בְּמַפְנִין הַגַּ"ל בַּא"ד דַּד' מְאוּצָר קִטָּן כּו' וְכֵן בְּיוֹמָא כ"ג דְּפָרִיף הַשְּׁתָּא שְׁתִּים מוּצִיאִין כּו' וּמְשַׁנֵּי ר' חֲסֵדָא כָּאֵן בְּבִרְיָא כּו' וְכֵן שָׁם בְּיוֹמָא פ"ב דְּפָרִיף הַשְּׁתָּא לְפָנֵי שְׁתִּים כּו' וּמְשַׁנֵּי ר' חֲסֵדָא הָא בְּבִרְיָא כּו' עִי"ש וְה"נ בְּנִדְהָ ל"ז דְּפָרִיף הַשְּׁתָּא חֲמֵשִׁים כּו' וּמְשַׁנֵּי ר' חֲסֵדָא כַּה"ג דְּכָאֵן לְבִרְיָאָה כּו' וְכֵן בַּב"ק קי"ח דְּפָרִיף גַּמִּי הָתָם הַשְּׁתָּא י"ל אַרְבַּעָה כּו' וּמְשַׁנֵּי ר' חֲסֵדָא גַּמִּי כְּמוֹ בְּשִׁבְתָּא כַּכ"ו הַגַּ"ל אַרְבַּעָה מֵתוּף חֲמִשָּׁה וְאִיכָּא דָאֲמַרִי א"ר חֲסֵדָא אַרְבַּעָה מַעְדָר קִטָּן כּו' (וְהִנֵּה בְּשִׁבְתָּא שָׁם מְחַקוּ הַרְש"ל וּמְהַר"ם ו"ל לְהָךְ אִיכָּא דָאֲמַרִי וְגַרְסִי כַּמַּש"ש בְּרִי"ף וּבְרָא"ש ו"ל אַרְבַּעָה מִחֲמֵשׁ וְחֲמֵשׁ מְאוּצָר גְּדוּל עִי"ש אֲבָל בְּאַמֶּת נִרְאָה דְּגִירָסָא דִּידָן בְּשִׁבְתָּא שָׁם עֵיקָר שְׁכֹן הוּא בַּב"ק הַגַּ"ל דְּתַרִי לִישְׁנֵי הוּא דַּבְּל"ק מְשַׁנֵּי ר"ח דְּאַרְבַּעָה מֵתוּף חֲמֵשׁ וְהִינּוּ אַרְבַּעָה וְחֲמִשָּׁה דְּקַתְּנִי וּבְאִיכָּא דָאֲמַרִי מְפָרֵשׁ

דארבע מעדר קטן כו' וה'נ ארבעה מאוצר קטן כו' וכמ"ש ובהכי א"ש בפשיטות נשיטות קצת מן הראשונים ז"ל דמפרשי התם למתני' דמפנין בתרא פשמואל דאבל לא את האוצר שלא יגמור כו' ובאידיך יש לפרש כר' חסדא דחמש מאוצר גדול וארבעה מאוצר קטן ולא קשיין אהדדי כלל והיינו דוקא לאיפא דאמרי הנ"ל דאלו להו לישנא דארבעה מתוך חמש א"כ פ"כ דתו ליכא לפרש פשמואל גבי סיפא דאב"ל את האוצר דתקשי דהיינו רישא דארבעה מחמש וע"ש ברא"ש ז"ל ועכ"פ י"ל דשפיר מפרשינו לסיפא דמתני' פשמואל ולרישא פלישנא בתרא דר' חסדא הנ"ל וכן בב"ק שם פסק הרמב"ם ברפ"ו מה' גניבה ובטור חו"מ ס' שנ"ח פלשון ב' דר' חסדא הנ"ל דארבעה מעדר קטן כו' ע"ש (וכ"כ הפלפלא חריפתא בב"ק שם דהטור ז"ל פסק פאיפא דאמרי הנ"ל וכ"כ בבאה"ג שם) וא"כ גם בשבת קכ"ו הנ"ל נראה דצריכינן למפסק הלכתא כר' חסדא וכלישנא בתרא הנ"ל וצ"ע על כל הראשונים ז"ל שם דמספקא להו להלכה אי קי"ל פשמואל או כר' חסדא וכמ"ש פרי"ף ז"ל ובמאור ובמלקמות וברא"ש ז"ל ר"פ מפנין ע"ש וע' ברמב"ם פ' כ"ו מהל' שבת ה' ט"ו דמספק"ל להמ"מ ז"ל שם אי פסק פשמואל (למאן דלא גרס בדפשמואל ואפי' טובא נמי ע"ש) או כר' חסדא וע"ש בהשגות הראב"ד ז"ל: ולמ"ש בעז"ה דבאמת בכל מקום בש"ס דס"ל דמניינא דארבעה וחמשה או ב' וג' דדוקא הוא רק לר' חסדא דוקא (ואע"ג דסתמא דהש"ס הוא דפריף לה בכ"מ להו השתא כו' י"ל דכולא לרב חסדא הוא וכעין מ"ש התוס' בב"מ כ"א ד"ה וכמה א"ר יצחק קב בד' אמות דצ"ל דר' יצחק גופי' בעי הו' וכמה כו' ע"ש.

וכן י"ל דר' חסדא גופי' הקשה נמי להו קושיא דהשתא כו' בכל מקום בש"ס משום דאיהו לא ס"ל באמת פשמואל דנקט בהו לישנא רק כדאמרי אינשי וכמ"ש) ור' חסדא אזיל לשיטתו בזה בכל מקום וכמ"ש וא"כ למאי דפסקינן בב"ק קי"ח פלשון ב' דר' חסדא הנ"ל דארבעה מעדר קטן כו' וכמ"ש א"כ נראה פשוט לכאורה דה"נ דהו"ל למיפסק כר' חסדא בהו דארבעה וחמש קנפות בשבת הנ"ל (ובטושו"ע או"ח סי' של"ג פסק באמת כר' חסדא דחמשה מאוצר גדול והיינו כמ"ש בחו"מ סי' שנ"ח הנ"ל רק במש"ש דארבעה מחמשה שהוא כל"ק דר' חסדא הנ"ל לפי גי' דידן כמ"ש צ"ע בזה ממ"ש בחו"מ שם דארבעה מעדר קטן וכלישנא בתרא דר' חסדא הנ"ל ואכמ"ל רק ראיתי דבר תמוה בתוס' חדשים בפ"ח דשבת הנ"ל דעל מ"ש הרע"ב ז"ל שם דד' וה' לאו דוקא ואפילו טובא כו' ע"ש הוסיף בתוס' ח שם דהיינו לאורחין הרבה אבל לאחד לא שרי אלא חמש מאוצר גדול כו' כמ"ש בשו"ע הנ"ל עכ"ל ובמחכ"ת לא הרגיש כלל דבאמת נדאי פליגי אהדדי דהרע"ב ז"ל נדאי דפסק פשמואל דסוגיין דעלמא פותי' דבכל דוכתא לא פריף הש"ס כלל להו השתא כו' וכמ"ש התוס' בכ"מ הנ"ל והיינו משום דס"ל באמת פשמואל דלאו דוקא הוא ומשו"ה לא דייקינן בכ"מ בש"ס בזה וכמ"ש) וא"כ נדאי דלהרע"ב ז"ל אפי' לחד אנרח שרינן לפנות אפי' טובא פדפשמואל (לגי' דידן) והשו"ע נדאי דפסק כר' חסדא וכמ"ש וא"כ לא קרב ד' הרע"ב והשו"ע אהדדי בזה כלל (רק ברע"ב ז"ל פ"ח דיומא מ"ד הביא ד' ר' חסדא שם וי"ל) וצ"ע בזה בד' הפוסקים ז"ל): ועכ"פ למ"ש בעז"ה נסתר כל ד' הגאון בעל המש"ל ז"ל בפ"ח מה' לולב הנ"ל על קושיות הכ"מ שם בהא דא' בסופה ל"ה גבי אתרוג שעלתה חזנית על מיעוטו דבשנים או שלשה מקומות פסול וכ' הכ"מ שם דמעולם הוקשה לו בין בגמ' כו' דהשתא שנים

פסויל שלשה מבעני ע"ש ועל זה האריף הגאון במש"ל הנ"ל להביא שם מכל המקומות בש"ס דלא דייקינו פלל בהכי רק צ"ל דנקט שתיים ושלש פדאמרי אינשי ע"ש במש"ל אבל למ"ש בעז"ה שפיר קא קנשיא לי להרב בעל כ"מ ו"ל שם בזה דהרי הך דינא דב' וג' מקומות גבי אתרוג ר' חסדא הוא דאמר לה בסופה הים ואיהו הוא מרא דהך מלתא בכ"מ בש"ס (דלא ס"ל פלל הך דשמואל דלא נקט לה אלא פדאמרי אינשי רק ס"ל דבכ"מ בנדוקא הוא וכמ"ש) ונשפיר הקשה הכ"מ בזה דבדברי ר' חסדא גופא ודאי תקשי הכי דהשתא שנים פסול כו' ובחנם האריף המש"ל בזה על ד' הכ"מ הנ"ל (וע' בט"ז ס' הרמ"ח ס"ק י"ד מ"ש ליישב בזה ובעיקר הדבר שפתבנו בעז"ה דבכ"מ בש"ס רק ר' חסדא לשיטתו בלבד הוא דדייק הכי (וי"ל דר' חסדא גופי' הי' מדייק פן באמת בכל המקומות שבמשנה ובברייתא בכל הש"ס בכל מקום דאיפא למידק בכה"ג רק שהש"ס לא הביא ד' ר' חסדא רק בששה מקומות הנ"ל ובכל המקומות שלא הובא דברי ר' חסדא הנ"ל ס"ל לסתמא דהש"ס בכ"מ פשמואל בשפת קכ"ו הנ"ל וכמ"ש אלא דאפשר דמ"מ צריכינו נמי להנהי טעמא שפתבו התוס' לחלק בזה דלא תקשי לן למה פתר המסדר הש"ס להביא ד' ר' חסדא רק בששה מקומות הנ"ל וכמ"ש אף לפ"ז הרי י"ל שפיר דגם ר' חסדא עצמו ס"ל לחלק בהכי וצ"ע) הנה יש לנו עדיין ליישב עוד גם בסוגיא דכתובות צ"ו דפריף נמי סתמא דהש"ס התם הך קושיא דהשתא שתיים כו' וסתמא דהש"ס משני התם דכאן בעניי' כו' ע"ש ונהרי פתבנו דסתמא דהש"ס ס"ל ונדאי בכ"מ פשמואל דנקט ב' וג' פדאמרי אינשי אף נראה בפשיטות משום דהתם הקושיא קאי אדר' יוחנן דאיהו דא' התם משמ' דר"י בן זמרא דאלמנה ששהתה שתיים ושלש שנים ולא תבעה מזונות איבדה כו' ור' יוחנן עצמו נראה דנדאי דכר' חסדא ס"ל באמת מהא דבר"פ משילין ד' ל"ה מיבע"ל התם דמשילין פירות עד כמה וא"ר יוחנן התם פאותה ששנינו מפנין ארבע וחמש קנפות כו' ע"ש ומוכח להדיא דכר' חסדא ס"ל דארבע וחמש דהתם בנדוקא הוא וכן כ' הרא"ש ו"ל בר"פ מפנין דמסוגיא דביצה ל"ה הנ"ל משמע דהלכתא כר"ח מדקאמר פאותה ששנינו מפנין ד' וה' כו' טפי לא והיינו כר' חסדא עכ"ל (וע"ש בקרבן גתאל אות ז) וכינון דמוכח בפשיטות מהך דפרק משילין הפל דר' יוחנן ודאי דכר' חסדא ס"ל (והיינו רק לאמרי לה התם דר' אסי משמ' דר' יוחנן א"ל וכמ"ש) להכי פריף שפיר בכתובות שם עלה דר' יוחנן גופי' דהשתא שתיים כו' ולהכי שפיר הוצרך לאוקמי התם לדידן דכאן כו' וכמ"ש (ומיהו ברא"ש שם ס' ד' הג' א' רבי משום ר"י בן זמרא ע"ש ונסתר מה שכתבתי אף באמת ודאי דטס"ה וצ"ל ר' יוחנן פגירסא דינן דאף שר' יוסי בן זמרא ה בדורו של רבי פדאיתא בכתובות ס"ב דרבי איעסוק לברי' בי' ר"י בן זמרא ע"ש מ"מ לא מצינו בשום מקום בש"ס דרבי יהי' פתלמידו ובכ"מ מצינו דר' יוחנן קאמר משמ' דר"י בן זמרא וע' בעירובין פ"ז א"ר יוחנן משום ר"י בן זמרא ועוד בכמה דוכתי (וע' יומא ע"ח שאלו את ר' אלעזר כו' וצ"ע) ובירושלמי ר"פ אלמנה הג' ר' אלעזר בשם ר"י בן זמרא (ומיהו התם גרסי' שנים או שלשה חדשים ע"ש וא"כ י"ל דבאמת אולי אמוראי גינהו אליבא דר"י בן זמרא בהא דר' יוחנן בש"ס דילן קאמר משמ' דבשנים ושלשה שנים איבדה כו' ור' אלעזר בירושלמי הנ"ל אמר משמו דבשנים וג' חדשים איבדה ג"כ וא"כ עכ"פ בסוגיא דילן צ"ל ר' יוחנן כמ"ש (ולמ"ש הגאון בעל הפלאה ו"ל בסוגיא דהתם די"ל דה"ט דאמרי' דמחלה על שעבר ולא על להבא משום דחיישינו

דְּהַתְּפִיסָה צָרְרִיעַ"ש א"כ הִיא נִרְאָה קִצְת דגִי הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ'ל שְׁלֵשָׁה חֲדָשִׁים הוּא עֵינְקָר מִשׁוּם דְּלַעוּלָם אֲמָרִינוּ דְדַרְרָה הוּא לְהַתְּפִיס צָרְרִי עַל שְׁלֵשָׁה חֲדָשִׁים לְבַד פְּדָאִיתָא שָׁם ק"ז ע"ש וּא"כ י"ל דג' חֲדָשִׁים בְּדוּקָא הוּא דְטָפִי נְמִי לֹא וַיֵּשׁ לְהֶאֱרִיף בְּזָה אַף בְּאַמְת גַּם דְּבָרֵי הַהֶפְלָאָה הַנּוּז תְּמוּהִין בְּזָה וַיְבַנְאָר בַּמֶּקֶ"א אַיְ"ה) וּבְדַרְרָה אַגַּב רְאִיתִי לְהַזְפִּיר דְּבַתּוֹ יוֹמָא כ"ג הַגָּ'ל יֵשׁ ט"ס בְּהַעֲתִק הַסְּנִיגָא דב"ק הַגָּ'ל דְּלוֹקַחַת מְהַרְוּעָה ד' וְה' צֵאן אֲבָל לֹא שְׁתִּים וְשְׁלֵשׁ ע"ש וְכֵן הֶעֱתִיק הַמַּש"ל שָׁם וּטס"ה דבב"ק שָׁם לֹא גְרָסִינוּ שְׁלֵשׁ פְּלָל רַק שְׁתִּים לְבַד וּבְאַמְת פְּרִיף הַש"ס הֵתֵם דְּהָא גּוּפָא קִשְׂיָא דְמַרְיִשָׂא דְקֶאָמַר אַרְבַּעָה מִשְׁמַע דְּשְׁלֵשׁ לֹא וְהַדַּר קַתְנִי אֲבָל לֹא שְׁתִּים וּמִשְׁמַע דְּשְׁלֵשׁ מְזַבְנִינוּ וּמִשְׁנֵי דְּהָא בְּכַחֲשִׁיתָא כּו' ע"ש וְאַף דְּלַמְסַקְנָא זֹו בְּאַמְת וַדַּאי דְּשִׁפִּיר שְׁיִיף לְמִיתְנִי אֲבָל לֹא שְׁתִּים וְשְׁלֵשׁ וְהִי נוּ דְּשְׁתִּים אֲסוּר לְעוּלָם אֲבָל שְׁלֵשׁ לְפַעְמִים מִןתָּר בְּבָרִיאוֹת אֲבָל עכ"פ בְּבָרִייתָא עֲצָמָה וַדַּאי דל"ג שְׁלֵשׁ פְּלָל דַּאל"כ לֹא הו"ל לְמַפְרָף מְדִיוקָא דְרִישָׂא דְאַרְבַּע כּו' וּכמ"ש אֲלָא דְבַסִּיפָא גּוּפָא הו"ל לְמִיָּדֵק דְּהִשְׁתָּא שְׁלֵשׁ לֹא שְׁתִּים מִבְּעַי' וּכְמוֹ דְּדִיִּיק בְּרִישָׂא הָכִי וְלָכֵן יֵשׁ לְמַחֲזֵק בַּד' הַתּוֹס' הַגָּ'ל תִּיבַת וְשְׁלֵשׁ וּכמ"ש (וַיֵּשׁ שָׁם בַּמַּש"ל עוֹד ט"ס בְּזָה שְׁכ' הַשְׁתָּא ד' מְזַבְנִין שְׁלֵשׁ מִבְּעַי' וּטס"ה וצ"ל חֲמִשָּׁה מִבְּעַי' וּכמ"ש בַּש"ס הַגָּ'ל): וְעכ"פ לַמַּש"ש דְּסוּג' הַש"ס בַּכ"מ פְּשִׁמוּאֵל דְּכָל הִיכָא דְתַנִּי פְּהָאִי לִישְׁנָא דַע"כ דְּלָאוּ דְּוּקָא הוּא אֲלָא פְּדָאֲמָרִי אִינְשֵׁי וּכמ"ש א"כ נִרְאָה דְּמַלְבַּד דָּאִין מְקוּם לַד' הַבֵּאָה ג' הַגָּ'ל דְּמְדִיִּיק דְּשְׁלֵשׁ שְׁנִים בְּדוּקָא קֶאָמַר (דְּטָפִי אִין מְחַוְיִיב עוֹד לְקַיִּימוּ אֲלָא שְׁרִינוּ לִי לְהַכְנִיסוּ לְפִיפָה וּכמ"ש ל') שְׁהָרִי בְּאַמְת בְּהָף בְּרִייתָא עֲצָמָה קַתְנִי בִירוּשָׁל' הַגָּ'ל בְּהֶדְיָא דְמַקְיִימוּ ד' וְה' שְׁנִים וּכמ"ש אֲלָא דְנִרְאָה וַדַּאי דְּבְאַמְת צָרִיף לְגַדְלוֹ אִפִּי' יוֹתֵר מִחֲמִשָּׁה שְׁנִים ג"כ שְׁגַם הִישְׁרָאֵל אֲסוּר לְהַכְנִיסוּ לְכִיפָה לְעוּלָם דבכ"מ ס"ל פְּשִׁמוּאֵל דְּאַרְבַּעָה וְחֲמִשָּׁה לָאוּ דְּוּקָא הוּא אֲלָא דְנִקְט פְּדָאֲמָרִי אִינְשֵׁי וְלְעוּלָם דְאַפִּי' טוּבָא קֶאָמַר וּכמ"ש ל' (וְאַף דְּבְאַמְת בִירוּשְׁלָמִי מוּק'ל הֵתֵם בְּבַעַל מוּם דְּוּקָא (וְהֵינּוּ כַמ"ש בַּתוּד"ה עַד הַנּוּז) (וְהוּבָא בַּש"ף ס"ס ש"ו) וּכ"פ הַק"ע וְדַלָּא כַהֶפ"מ שָׁם שְׁשָׁגָה בְּזָה) וּמְזָה הוּכִיחַ בִירוּש' שָׁם דְּשִׁנְתּוֹ דבַע"מ ע"כ דְּלָאוּ מַה"ת הוּא ע"ש (וּלפ"ז הָרִי עֵינְקָר מְחַלּוֹקַת דְרַש"י וְתוֹס') (וְהַש"ף וְהַבֵּאָה ג' הַנּוּז) בְּפִירוּשָׂא דְהָף בְּרִיית' הַגָּ'ל הוּא מְפִנְרֵשׁ בְּאַמְת בַּתּוֹסְפָת' וִירוּש' הַגָּ'ל דְּבַתּוֹסְפָתָא גְרַס בְּהֶדְיָא בְּכוּר תָּם בּוּזָה"ז כּו' וּכמ"ש וּבִירוּשְׁלָמִי מְפָרֵשׁ לִי בְּהֶדְיָא בְּבַכוּר בַּעַל מוּם וּכמ"ש): [א"ה הֵן אֲמַרְנוּ לְהַפְסִיק פֶּאן בְּאַמְצַע עַנְיָן זֶה וְלַחְזוֹר פְּעַת בְּזָה עַל קִצְת מִן הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּבַר נְאֻמָּרוּ בַתְּשׁוּבָה זֹו לְמַעְלָה בַעז"ה וְהוּא בְּדָבָר אֲשֶׁר הֶעֱלִינוּ בַּתּוּף דְּבָרִינוּ לְמַעְלָה דְּבְצִיפּוּי זָהָב בַּשׁוּפָר ע"כ דַּלְכוּ"ע לִית בְּיָה מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוֹר נַעֲשָׂה סְנִיגוֹר וּכְמוֹ שְׁהוּכְרַחְנוּ בְּזָה מְסַתֵּם מִתְנִי' דְּפִיו מְצַוְפָה זָהָב דַּבְר"ה כ"ו הַגָּ'ל וְדַחֲנוּ בְּזָה דְּבָרִי הַגָּאוֹן בַּעַל יוֹם תְּרוּעָה שְׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ ז"ל לְאוּקְמִי מִתְנִי' הַגָּ'ל כַּר' יוֹסִי וּכמ"ש ל' וַיַּעַן פִּי הֵן עֵתָה פֶּאָשֶׁר סוּדְרָנוּ דְּבָרִים אֵלּוּ בְּדַפּוּס בַּעז"ה מְצַאנוּ פְּעַת בְּזָה בְּדָבָרִי גְדוֹל הָאֲחֻרוֹנִים הַמְּהִרִי"ל ז"ל בְּהַלְכוֹת רֵאשׁ הַשְּׁנָה שְׁפַתְב בְּפִשְׁטוֹת שְׁלֵא פְּדָבְרִינוּ בְּזָה שְׁפַתְב שָׁם וְז"ל אֲמַר מְהִרִי"ל סג"ל דְּהָא דְאַמְרִינוּ צִיפָהוּ זָהָב אֲסוּר לְתַקְנוּעַ בּוּ הֵינּוּ מִשְׁעָמָא דָּאִין קְטִיגוֹר שְׁל זָהָב שְׁעָשׂוּ מִמֶּנּוּ הֶעֱגַל נַעֲשָׂה סְנִיגוֹר וְהַשׁוּפָר [הו"ל] פְּנַכְנַס לְפָנֵי וְלַפְנִים כְּמוֹ כַה"ג בִּיּוּה"כ עכ"ל וְהָרִי פְתַב הַגָּאוֹן ז"ל בְּפִשְׁטוֹת בְּזָה שְׁלֵא פְּדָבְרִינוּ הַגָּ'ל שְׁכ' לְמַעְלָה דְּבָנוּי מְצָה לִית בִּי' מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוֹר כּו' אֲלָא דְּבְאַמְת ס"ל דִּישׁ גַּם בְּצִיפּוּי הַשׁוּפָר מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוֹר כּו' וְתַמְיָהֲנִי ג"כ עַל הַגָּאוֹן בַּעַל יוֹם תְּרוּעָה ז"ל הַגָּ'ל

שָׁנָא זְכָר לַד' הַמְּהָרִי"ל ו"ל הַנָּ"ל בְּזֶה אֶף דְּבִאֲמַת גַּם דְּבָרֵי הַמְּהָרִי"ל ו"ל לְכַאוּרָה תְּמוּהָ
בְּזֶה דַּהְרֵי בְּאֲמַת מִשְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ דְשׁוּפָר שְׁל מַקְדָּשׁ הִי מְצֻנָּפָה זָהָב וּכְבָר כ' דָּאִין
מְקוּם בְּאֲמַת לְאוּקְמֵי מַתְנֵי כר' יוֹסֵי בְּזֶה כָּלָל וְעוֹד דְּגַם בְּבְרִינְתָא דד' כ"ז הַנָּ"ל שְׁנִינוּ
בְּהִדְיָא דְצִיפָהוּ זָהָב שְׁלֵא בְּמְקוּם הַנְּחָה פָּה כְּשֶׁר בְּאֲמַת וּכְמַש"ל וְהָא דְפְסֻלִינֵן בְּמְקוּם
הַנְּחָת פִּיּוּ אוּ מִבְּפָנִים אוּ כְּשֶׁנְּשַׁתְּנָה קוּלוּ ע"י זֶה נִרְאָה לְכַאוּרָה דְּהוּא מְטַעְמָא אַחְרִינָא
בְּאֲמַת שְׁהָרֵי נִרְאָה דְּבִנְשַׁתְּנָה קוּלוּ אוּ בְּאִינְךָ דְּפְסוּל בְּאֲמַת בְּכָל צִיפּוּי שְׁיִהְיֵי שָׁם וְלֹא
דוּקָא בְּזָהָב כָּלָל שְׁהָרֵי בְּצִיפָהוּ זָהָב מִבְּפָנִים כְּתָבוּ כָּל הָרֵאשׁוּנִים ו"ל דְּטַעְמָא דְּפְסוּל לְפִי
שְׁאִינוּ קוּל שׁוּפָר אֲלֵא קוּל זָהָב וְכֵן מִבְּחוּץ אִם נִשְׁתַּנְּה קוּלוּ עי"ז וע"ש בְּתוֹס' וְהָרֵא"ש
ו"ל בְּזֶה וְכֵן בְּמְקוּם הַנְּחָה פִּיּוּ דְּפְסוּל כְּתָבוּ הָרֵאשׁוּנִים שָׁם ו"ל דְּטַעְמָא מִשׁוּם דְּהוּ"ל כְּמוֹ
חֲצִיצֵה בֵּין הַשׁוּפָר לְפִיּוּ אוּ מִשׁוּם דְּהוּ"ל כְּהוֹסִיף עָלָיו כָּל שֶׁהוּא וְתִלְיָא הֵתָם בְּפִירוּשָׁא
דְּמְקוּם הַנְּחָת פִּיּוּ שְׁפָתָבוּ הָרֵאשׁוּנִים בְּזֶה וע"ש בְּתוֹס' וְהָרֵא"ש וּבְטוּר וּב"י ו"ל ס' תַּקְפ"ו
בְּאִנְרָךְ ועכ"פ לְכָל הַגֵּי טַעְמֵי וְדָאִי פְּשׁוּט שְׁאִין שׁוּם חִילוּק בְּזֶה בֵּין צִיפּוּי זָהָב לְדָבָר אַחַר
כָּלָל וּא"כ נִרְאָה לְכַאוּרָה שְׁאִין מְקוּם כָּלָל בְּזֶה לַד' הַמְּהָרִי"ל ו"ל הַנָּ"ל שְׁחִידָשׁ טַעְמָא
דְּפְסוּל זָהָב בְּשׁוּפָר דְּהוּא מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוּר כּו' שְׁהָרֵי בְּאֲמַת כְּשֶׁר בְּצִיפּוּי זָהָב וְהָא
דְּפְסוּל בְּמְקוּם הַנְּחָת פִּיּוּ וּבְאִינְךָ הוּא מְטַעְמָא אַחְרִינֵי בְּאֲמַת וּכְמ"ש בעז"ה: וְאוּלַי י"ל
דְּהַמְּהָרִי"ל ו"ל הִנֵּה קִשְׂיָא לִיהַּ בְּאֲמַת בְּהַךְ בְּרִינְתָא דְּפְסִיל צִיפָהוּ זָהָב אֶף מִבְּחוּץ כָּל
שְׁנִשְׁתַּנְּה קוּלוּ ע"י זֶה וּכְמַש"ל דְּלְכַאוּרָה קִשְׂיָא טוּבָא בְּזֶה דְּלָמָּה יֵהִי חֲמוּר כְּשֶׁנְּשַׁתְּנָה
קוּלוּ ע"י צִיפּוּי זָהָב יוֹתֵר מֵאִם נִקְבַּב וְנִשְׁתַּנְּה קוּלוּ וְסַתְּמוּ שְׁלֵא בְּמִינוּ וע"י זֶה חֲזַר קוּלוּ
לְכְמוֹ שֶׁהִי דְּכָשֵׁר בְּכַה"ג כְּשֶׁנְּשַׁתְּנָה רַק רַבּוּ שְׁלָם לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דר' יוֹחָנָן בְּסוּגְיָא דד'
כ"ז שָׁם וּכְמ"ש הַרְבֵּה פּוֹסְקִים ו"ל כֵּן לְהִלְכָה וע"ש בְּתוֹס' ד"ה נִקְבַּב וּבְרֵא"ש ו"ל שָׁם
ס' ה' (וכ"כ בשו"ע ס' תַּקְפ"ו ס"ק ז' לְהַכְשִׁיר בְּזֶה עכ"פ בְּשַׁעַת הַדְּחָק ע"ש) וע' בב"י
שָׁם שֶׁהַקִּשְׂיָא בְּאֲמַת בְּזֶה בְּשֵׁם הָרֵא"ם ו"ל דְּמֵאִי שְׁנָא מְצִיפָהוּ זָהָב מִבְּחוּץ דְּכְשֶׁנְּשַׁתְּנָה
קוּלוּ מְכֻמוֹ שֶׁהִי פְּסוּל מִשׁוּם דְּהוּ"ל קוּל שׁוּפָר וְדָבָר אַחַר וְהוּ"ל פְּשֻׁטָּמוּ בְּאִינוּ מִינוּ פִּיּוּן
דע"י הַנְּקַב בְּתַחֲלִילָה נִשְׁתַּנְּה קוּלוּ אע"ג דע"י סְתִימָה חֲזַר קוּלוּ לְכְמוֹ שֶׁהִי מ"מ הוּ"ל ג"כ
כְּקוּל שׁוּפָר וּד"א וע"ש בב"י שְׁדַחַק בְּזֶה (וע' בְּקִרְבֵּן נִתְנָאֵל מַש"ש בְּרֵא"ש ס' ה' הַנָּ"ל
בְּאוֹת כ"ה כ"ו וּבְאוֹת ל"ב שָׁם לִיִּישָׁב ג"כ בְּזֶה וְצ"ע אֶף לַד' הַמְּהָרִי"ל ו"ל י"ל בְּפִשְׁיטוֹת
בְּזֶה בְּאֲמַת דְּמְצִיפּוּי זָהָב וְדָאִי שְׁאִין שׁוּם הַכְּרַע לְמְקוּם אַחַר כָּלָל דְּשִׁאֲנֵי צִיפּוּי זָהָב
בְּשׁוּפָר דְּפְסוּלוּ רַק מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוּר נַעֲשֶׂה סְנִיגוּר הוּא וְאִין שְׁיִיךְ כָּלָל לְלַמּוּד מֵהַךְ
פְּסוּלָא דְּצִיפָהוּ זָהָב לְצִיפּוּי אַחַר כָּלָל וּא"ש דְּמַתוּף קִנְשִׂיא זֹה הַנּוֹז הַכְּרִיחַ הַמְּהָרִי"ל ו"ל
דְּגַבֵּי צִיפּוּי זָהָב ע"כ דָּאִית בִּיהַּ טַעַמ' אַחְרִינָא בְּאֲמַת וּכְמ"ש רַק דְּצ"ל דס"ל לְהַמְּהָרִי"ל
ו"ל דָּאִין פְּסוּל מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוּר כּו' רַק בְּשִׁנְשַׁתְּנָה קוּנוּ ע"י הַזָּהָב אוּ בְּמְקוּם הַנְּחָת
פִּיּוּ אוּ אִם הִיָּה הַזָּהָב מִבְּפָנִים דְּבָכָל כְּהָאֵי וּבְעֵיקָר עֲשִׂיית הַמְּצוּנָה הַזֹּאת מִשֵּׁא"כ בְּצִיפָהוּ
זָהָב מִבְּחוּץ וּל גּוֹנוֹנָא הוּ"ל הַקְטִיגוּר שֶׁהוּא הַזָּהָב כְּמִסְיֵעַ ג"כ לְקוּל הַשׁוּפָר וּבְעֵיקָר
עֲשִׂיית הַמְּצוּנָה הַזֹּאת מִשֵּׁא"כ בְּצִיפָהוּ זָהָב מִבְּחוּץ וְלֹא נִשְׁתַּנְּה קוּלוּ ע"י הַזָּהָב כָּלָל דָּאִין
לֹא הוּ"ל הַזָּהָב רַק כְּפִיּוּ בְּעֵלְמָא וְלֹא שְׁיִיךְ בְּכַה"ג מִשׁוּם דָּאִין קְטִיגוּר כּו' כָּלָל וּמִשׁוּ"ה
בְּשׁוּפָר שְׁבִמְקָדָשׁ שֶׁהִי מְצֻנָּפָה ג"כ רַק מִבְּחוּץ וְשְׁלֵא בְּמְקוּם הַנְּחָת פִּיּוּ וּכְדַמוּק"ל אַבְיֵי
הֵתָם (וְכֵן ע"כ צ"ל בְּשׁוּפָר שְׁבִמְקָדָשׁ ג"כ דְּלֹא נִשְׁתַּנְּה קוּלוּ כָּלָל ע"י הַזָּהָב וְהָא דְּלֹא
נִקְטַת הַש"ס הֵתָם רַק הַחִילוּק הַא' דְּשְׁלֵא בְּמְקוּם הַנְּחָת פָּה קְאָמַר בְּלִבְד הוּא מִשׁוּם דְּבִזְהָ

היה עיקר קושיתו מלישנא דמתני' דקתני ופיו מצופה זקב ע"ש) ודאי דבכה"ג לא שניף
כלל טעמא דאין קטיגור כו' בשופר ג"כ שבמקד' וכמ"ש דכנוי שופר לבד אין בו משום
דאין קטיגור כו' וא"ש: והשתא מתוך ד' המהרי"ל ז"ל יש להכריח ג"כ מה שהעלינו
למעלה בעז"ה לדחות ד' הגאון בעל יום תרועה ז"ל שכ' בפשיטות די"ל דמתניתין דפיו
מצופה זקב אחי פר יוסי דלא חניש בשופר כלל לטעמא דאין קטיגור כו' וכתבנו לדחות
דבריו ז"ל בזה מתוך סוגיא דהש"ס התם דיש להכריח משם דע"כ אין מקום לאוקמי הך
מתניתין כו' יוסי כלל וכמ"ש ולמ"ש ליישב ד' המהרי"ל ז"ל הג"ל בזה יש לכאורה
מזה הכרח לדברינו הג"ל ג"כ שהרי למ"ש בעז"ה דלדעת המהרי"ל ז"ל י"ל ודאי דגם
הך פסולא דציפהו זקב במקום הנחת פיו הוא ג"כ משום דאין קטיגור כו' משום דבמקום
הנחת פיו גם הזקב פמסייע בקול השופר וכמ"ש ול"כ תקשה טובא לכאורה לפי זה
דא"כ מאי פריף כלל בזה מהך ברייתא דציפהו זקב במקום הנחת פיו דפסול אמתני'
דפיו מצופה זקב ודלמא מתני' ר' יוסי היא באמת דלא חניש כלל בשופר להאי טעמא
דאין קטיגור כו' פדמכשיר נמי בשל פרה ג"כ וברייתא ע"כ רבנן היא דפסלי בשל פרה
ומה"ט פסלי נמי בציפהו זקב במקום הנחת פיו משום דאין קטיגור כו' וכמ"ש לד'
המהרי"ל ז"ל הג"ל וצ"ע לכאורה ע"ד המהרי"ל ז"ל הג"ל בזה.

אף למש"ל ד' כ"ה א"ש בפשיטות באמת ד' המהרי"ל הג"ל דודאי שפיר הקשה פם
ממתניתין אברייתא הג"ל בהא שהרי הך מתני' דשופר של ר"ה כו' דקתני פיו מצופה
זקב אי אפשר לאוקמי כו' יוסי בזה מדקתני נמי התם של יעל פשוט דע"כ לא אתי כו'
יוסי כלל וכמ"ש ל' באנרף בעז"ה: ואולם י"ל עוד דבאמת בלא"ה א"ש ד' המהרי"ל ז"ל
הג"ל כ בפשיטות בזה שהרי בעיקר הך טעמא דמפרש עולא (בסוגיא דד' כ"ו) לרבנן
הג"ל דפסלי בשל פרה שהוא משום דאין קטיגור כו' הרי פליג עלי' אביי התם בזה
ומפרש להו בטעמא אחרניא כמ' משום דמתחזי כשני שופרות כו' ומשמע דאביי לא ס"ל
באמת הך טעמא דאין קטיגור כו' גבי שופר כלל וא"כ ע"כ דלאביי צ"ל נמי דפסולא
דזקב במקום הנחת פיו הוא ג"כ מטעמא אחרניא אי משום חציצה או מטעמא אחרניא
הג"ל באמת ולכן שפיר הוצרך אביי לשיטתו לאוקמא נמי התם למתני' דפיו מצופה זקב
דשלא במקום הנחת פיו דוקא קאמר משום דלאביי גופי' לא שניף לאוקמי הך מתני' כו'
יוסי הג"ל בזה דהרי לדידן באמת לא שניף כלל לא פלוגתא דר' יוסי ורבנן דידן' בשופר
של פרה הג"ל ולא פסולא דציפהו זקב הג"ל בהך טעמא דאין קטיגור נעשה כו' כלל
וא"ש ובמק"א יבואר עוד אי"ה: והן עתה נחזור על הדברים שכתבנו בעז"ה (לעיל ד'
כ"ט) דעיקר דין דשנתו דבעל מום אם הוא מן התורה או מדרבנן לבד די"ל דתליא
לכאורה במחלוקת רש"י והתוס' בבכורות כ"ח בהך ברייתא דהבכור בזה"ז עד שלא
נראה להראותו לחכם כו' דרש"י ז"ל מוק"ל בבכור הם והאי עד שלא נראה כו' הוא
כפשוטו שלא נפל בו מום עדיין וכמ"ש ויבאמת פן הוא גי' התוספתא שלפנינו רפ"ג
שם להדיא בכור תם בזה"ז כו' וכמ"ש ל' אבל התוס' ז"ל שם מוק"ל בבעל מום באמת
והאי עד שלא נראה להראותו כו' ר"ל שלא נזדמן לו חכם כו' וכמ"ש וכן הוא
בירושלמי דרפ"ק דר"ה בהדיא וכמ"ש ל' ומזה הוכיח באמת בירושלמי שם דע"כ צ"ל
דשנתו דבעל מום אינו מן התורה כלל מדרשאי לקיימו אפי' ד' וה' שנים גם אחר שגפול
בו מום כ"ז שלא נראהו לחכם ואף שנראה לו שהוא מום גמור ואיף רשאי להשהותו

כ"כ עד שִׁינְדָמֵן לוֹ חָכֶם וְהֵלֵא אִם מִן הַתּוֹרָה הִיָּה מְחֻיָּיב לְאֹנְכְלוֹ בְּתוֹךְ שְׁנֵתוֹ דְּנֻקָּא וְדַאי שְׁהִיָּה לוֹ לְחִזְרוֹר אַחַר חָכֶם מִיָּד שְׁנַפֵּל בּוֹ מוּם פְּדִי לְאֹנְכְלוֹ בְּתוֹךְ שְׁנֵתוֹ עכ"פ וְלֹא לְהַמְתִּין עַד שִׁינְדָמֵן לוֹ חָכֶם בְּאִיזָה זְמַן אֲלֵא ע"כ דְּעִיקָר מַצְנֵתוֹ לְאֹנְכְלוֹ לְבַעַל מוּם ג"כ בְּתוֹךְ שְׁנֵתוֹ הוּא רַק מְדַרְבְּנֵן לְבַד בְּאַמְתּוֹ וּמִשׁוּם תְּקֵלָה דְּגִיזָה וְעִבּוּדָה כַּמ"ש הַט"ז הַנ"ל אוֹ מִשׁוּם דְּתַקְנֵנו חָכְמִים גַּם לְבַע"מ לְאֹנְכְלוֹ תוֹךְ שְׁנֵתוֹ דְּנֻקָּא דְּוּמְיָא דְּבִכּוּר תָּם בְּזִמְן הַבֵּית וּכְמוֹ שְׁנַרְאָה טַעַם זֶה מִד' הַלְבוּשׁ ו"ל ס' ש"ז ס"ז ע"ש וּמִשׁוּ"ה שְׁפִיר הַתִּירוּהוּ חָכְמִים לְהַשְׁהוּתוֹ גַּם אַחַר שְׁנַפֵּל בּוֹ מוּם כָּל זְמַן שְׁלֵא נִזְדָּמֵן לוֹ חָכֶם דַּכ"ז שְׁלֵא הוֹתֵר ע"פ חָכֶם עכ"פ אוֹקְמוּהוּ אֲדַאוּרְרֵייתָא וְשִׁרְיָהוּ לְהַשְׁהוּתוֹ אִפִּי פְּמָה שְׁנִים (כֵּן נִרְאָה פְּשׁוּט בְּפִי ד' הִירוּשָׁלַיִם דַּר"ה הַנ"ל דְּמֵייתִי ר' יוֹסֵה שָׁם מִהֵךְ בְּרֵייתָא ג"כ סִינְעֵתָא לר' אֵילָא דַּא' הָתָם שְׁאִין שְׁנֵתוֹ שָׁל בְּעַל מוּם מְחֻנְרַת מִן הַתּוֹרָה ע"ש) וְעכ"פ הֵרִי מְוֹכְרָח לְכַאוּרָה דַּלְד' הַתּוֹס' הַנ"ל (דְּאֲזִילִי בְּאַמְתּוֹ בְּשִׁיטַת הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל כַּמ"ש) ע"כ צ"ל דְּשְׁנֵתוֹ דְּבַעַל מוּם הוּא רַק מְדַרְבְּנֵן לְבַד וּכְמַש"ל וּמַצְאָתִי כְּעַת לְהַגְאֹן מִהֵרִי"ט אֶלְגְּזִי ו"ל בִּרְפ"ד דְּבִכּוּרוֹת שָׁם שְׁהִיָּא ג"כ ד' הִירוּשָׁלַיִם דַּר"ה הַנ"ל בְּזֶה שְׁהוּא מְתַבְּאָר כַּפִּי הַתּוֹס' הַנ"ל וּכַמ"ש בַּעֲז"ה.

וְאִמְנָם מַה שְׁתַּמָּה שָׁם ע"ד הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"א מֵהַל' בְּכוּרוֹת ה"ח הַנ"ל שְׁנַרְאָה דַּס"ל דְּשְׁנֵתוֹ דְּבַעַל מוּם מִן הַתּוֹרָה הוּא בְּאַמְתּוֹ וּכְמַש"ל דַּד' הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל דְּמוֹק"ל בְּבַעַל מוּם הָנִי תִּיּוּבְתִיָּה דְּמְוֹכְרָח מְזִה שְׁהוּא רַק מְדַרְבְּנֵן לְבַד וּכְמַש"ל וְהַנִּיחַ בַּצ"ע בְּזֶה ע"ש וְהִנֵּה בְּאַמְתּוֹ הִי לוֹ לְתַמְוָה מִד' הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל בְּפִשְׁטוּת גַּם עַל פִּי רַש"י ו"ל הַנ"ל דְּמוֹק"ל לְהֵךְ בְּרֵייתָא בְּבִכּוּר תָּם בְּאַמְתּוֹ וְהֵרִי בִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל מוֹק"ל בְּהַדְיָא בְּבַעַל מוּם וּכַמ"ש וְאִמְנָם לְמַש"ל אִין מְקוּם לְתַמְוָה בְּזֶה בְּאַמְתּוֹ לֹא ע"ד הַרְמַב"ם ו"ל וְלֹא עַל פִּי רַש"י ו"ל הַנ"ל שְׁהֵרִי כְּכַר פְּתַבְּנוּ דְּבַתּוֹסְפֵתָא דְּבִכּוּרוֹת הַנ"ל גְּרַסִי בְּהֵךְ בְּרֵייתָא בְּהַדְיָא בְּאַמְתּוֹ הַבְּכוּר תָּם בַּזֶּה"ז כו' וְע"כ דְּהַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל פְּלִיגִי בְּאַמְתּוֹ עִם הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל בְּזֶה וּכְמַש"ל וְעכ"פ הֵרִי שְׁפִיר י"ל דְּרַש"י ו"ל סְמָךְ בְּהָא עַל גִּי הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל בְּפִשְׁטוּת וּכַמ"ש אוֹ דְּאוּלֵי הִיָּה כֵּן גִּי רַש"י ו"ל גַּם בַּש"ס דִּילָן בְּהַדְיָא הֵכִי כְּמוֹ בְּתוֹסְפֵתָא הַנ"ל וּכְמוֹ שְׁנַרְאָה קֶצֶת מִד' רַש"י ו"ל הַנ"ל שָׁם בְּזֶה יַעו"ש.

(וְדִלָּא כְּהַרְבּ בְּעַל מְנַחַת בְּכוּרִים שָׁם שְׁהַגִּיָּה הַתּוֹסְפֵתָא ע"פ ד' הַתּוֹס' הַנ"ל וּבְאַמְתּוֹ נִרְאָה דְּרַש"י ו"ל הִיָּה לוֹ גִּירְסַת הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל בְּזֶה וּכַמ"ש) וְא"כ י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּגַם הַרְמַב"ם ו"ל סְמָךְ עַל גִּי הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל נִגְדַּד הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל בְּזֶה (וּכַמ"ש הַכ"מ ג"כ שָׁם ע"ד הַרְמַב"ם ו"ל בַּהִיא הַנ"ל בְּשֵׁם הַמ"כ הַנ"ל דְּבַתָּם קָא מִיִּירִי וְרַשְׁאִי פִּי חֲזִיב וּכְפִי רַש"י הַנ"ל ע"ש) וּפְשׁוּט דְּאִין שׁוּם מְקוּם לִפ"ז לְתַמְיַהַת הַמַּהֵרִי"ט ו"ל הַנ"ל עַל הַרְמַב"ם ו"ל מִהִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל דְּבְאַמְתּוֹ פְּשׁוּט דְּהַרְמַב"ם סְמָךְ עַל הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל בְּזֶה דְּלֹא מִיִּירִי הֵךְ בְּרֵייתָא בְּבַעַל מוּם כָּלֵל וּכַמ"ש וְא"ש (אֲלֵא דְּקֶצֶת קֶשֶׁה לּוֹמֵר שְׁהַרְמַב"ם ו"ל הִי לוֹ גִּי הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל בְּזֶה דַּא"כ הִיָּה לוֹ לְהַעֲתִיק בְּדְבָרֵיו שָׁם ג"כ פְּלִשׁוֹן הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל בְּכוּר תָּם כו' בְּהַדְיָא וּמִיָּהוּ י"ל דְּקָאִי עַל מַש"ש בַּה' י' דְּהַבְּכוּר בַּזֶּה"ז מְנִיחוֹ עַד שְׁיִפְּלוּ בּוֹ מוּם כו' וְע"ז קָאֵמֵר וְעַד שְׁלֵא נִרְאָה לְהַרְאוּתוֹ כו' דְּהִיָּינוּ קוֹדֵם שְׁנַפֵּל בּוֹ מוּם ע"ש): וּבְעִיקָר הַדִּין בְּשְׁנֵתוֹ דְּבַעַל מוּם אִם הוּא מְדַרְבְּנֵן בְּלְבַד כַּד' הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל אוֹ שְׁהוּא מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁנַרְאָה מִד' הַרְמַב"ם ו"ל הַנ"ל וְצָרִיךְ לְבַאָר בְּמֵאֵי פְּלִיגִי בְּאַמְתּוֹ בְּזֶה (וּמַש"ל דְּהַרְמַב"ם סְמָךְ עַל גִּי הַתּוֹסְפֵתָא הַנ"ל נִגְדַּד ד' הִירוּשָׁלַיִם הַנ"ל פְּשׁוּט

שָׂאִין זֶה רַק שְׁלֵא יְהִי לְנוּ הַכְרַח בְּאַמַּת מִהַבְרִייתָא הַנָּ"ל כַּד הִירוּשְׁלַמִי הַנָּ"ל בְּזֶה אָבָל
גַּם לְגִי הַתּוֹסְפֹתָא הַנָּ"ל עַכ"פ הָרִי אֵין לְנוּ מִזֶּה הַכְרַח לְהִיפּוּף ג"כ שִׁיְהִי שְׁנָתוֹ דְּבַעַל מוּם
מִן הַתּוֹרָה בְּאַמַּת כַּד הֶרְמַב"ם ו"ל שְׁהָרִי גַם רַש"י ו"ל פִּי בְּהִדְיָא כַּמ"ש בַּתּוֹסְפֹתָא הַנָּ"ל
וּכְמַש"ל וּמ"מ בְּעִיקָר הַדִּין נִרְאֶה דַּס"ל גַּם לְרַש"י
וְזֶה שִׁיְיָ לְמַש"ל בְּדָף מ"ה בְּדִין הַטְּהוֹר

כִּיּו"ט רֵאשׁוֹן שְׁלֵא רָאָה פְּנִים בְּעִזְרָה עֲדִיין וְנִטְמָא בְּשַׁנִּי דְלִפִּי הַגְּהֵתִי בְּתוֹס' דַּחְגִּיגָה ט'
ד"ה פִּינּוֹן שָׁם נִרְאֶה פְּשׁוּט דְּבַכָּה ג' וְדָאִי פְּטוּר לְכוּ"ע מְלַהֲבִיא קַרְבָּנוֹתֵיּוֹ בְּרַגְלֵי כ"ז שֶׁהוּא
טְמֵא עֲדִיין לְפִי שְׂאִינוֹ בְּבִיאַה אֲזִי כו' וְדָלָא כַּמ"ש הַגָּאוֹן בַּעַל וְשָׁב הַפְּהוֹן ו"ל מְדַבְּרֵי
הִירוּשְׁלַמִי דְרִישׁ חְגִיגָה בְּזֶה דְּבַאַמַּת וְדָאִי דְּהִירוּ' ה"נֵל לֹא מִיַּרְי הֶתֶם רַק פְּשַׁכְּבָר רָאָה
פְּנִים בְּעִזְרָה בְּרֵאשׁוֹן וּכְמַש"ש בְּאַוּרָה בַּעֲזוֹ"ה (וּבְקִנּוּנ' אַחֲרוֹן לֹס' טוּרֵי אָבּוֹ בַּחְגִּיגָה ט'
שָׁם וְכֵן בַּס' זכ"י וּבְשׁו"ת נח"י ר"ס ה' וּבַס' נַע"י בְּרִישׁ חְגִיגָה פְּוֹלָם נִמְשָׁכוּ בְּזֶה אַחֲרֵי
ד' הַגָּאוֹן בַּעַל וְשָׁב הַפְּהוֹן הַנָּ"ל (רַק שְׁלֵא הַזְּכִיר שָׁם הַגָּאוֹן הַנָּ"ל לַד' הַגָּאוֹן בַּעַל וְשָׁב
הַפְּהוֹן הַנָּ"ל בְּזֶה ע"ש) וּבַמַּחֲכ"ת פֶּל דְּבַרְיָהֶם שָׁם וּכ"ד הַגָּאוֹן בַּעַל וְשָׁב הַפְּהוֹן ו"ל הַנָּ"ל
תְּמוּהִים בְּאַמַּת דְּהַדְּבָר פְּשׁוּט דָּאִין ד' הִירוּשְׁלַמִי הַנָּ"ל עֲנִיין פְּלָל לַד' הַתּוֹס' הַנָּ"ל בְּזֶה
דְּהִירוּשְׁלַמִי וְדָאִי מִיַּרְי פְּשַׁכְּבָר רָאָה פְּנִים בְּעִזְרָה בְּרֵאשׁוֹן וְהַתּוֹס' הַנָּ"ל וְדָאִי דְלֹא אֵינְרִי
רַק פְּשַׁעֲדִיין לֹא רָאָה פְּנִים בְּעִזְרָה פְּלָל עַד שְׁנִטְמָא בְּשַׁנִּי אוֹ שְׁנַעֲשָׂה חִיגָר וּכְמַש"ל בַּעֲזוֹ"ה
וְעַכ"פ לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה וּכְמַש"ש לְהֵלֵן מ"ה בְּאַוּרָה בְּזֶה ע"ש) וְרֵאִיתִי לְהַשְׁלִים פְּאֵן
הַדְּבָרִים בַּעֲזוֹ"ה: וְהִנֵּה בְּאַמַּת בְּעִיקָר הַגְּהֵתִי בְּתוֹס' דַּחְגִּיגָה ט' הַנָּ"ל דַּצ"ל בְּסוּף דְּבַרְיָהֶם
שָׁם וּמִיָּהוּ [טְמֵא] כו' וּכְמַש"ל בְּזֶה מְצֵאתִי סִיְעֵתָא לְדְבָרֵי מַד' הַגָּאוֹן בַּעַל טוּרֵי אָבּוֹן ו"ל
בַּחְגִּיגָה ד' דָּאֵהָא דָּאֵמַר הֶתֶם דְּטְמֵא נַפְק' ל' מְקַרָּא דּוֹבְאָת שְׁמָה וְהַבְּאָתָם כו' הַקְּשָׁה הַגָּאוֹן
ו"ל בְּזֶה דַּל"ל לְמַעוּטֵי לְטְמֵא מְהֵרָ קַרָּא בְּאַמַּת וְתִיפּוֹק לִיָּה דְּהָרִי פֶּל עִיקָר חִיּוּבָא דְּעוֹלָת
רֵאִיָּה וְדָאִי שְׂאִינוֹ אֶלָּא לְמִי שְׁרָאָה פְּנִים בְּעִזְרָה כְּבָר וּבְהִיָּתֵר וְהָרִי הַטְּמֵא אֵי אֶפְשָׁר לוֹ
לְהִרְאוֹת פְּנִים בְּעִזְרָה פְּלָל רַק בְּאַיִסוּר וְכִינּוֹן דָּאִין שִׁיְיָ בּוֹ מְצֻנָת רֵאִיָּה פְּלָל א"כ מִמִּילָא
לִיבָא גְבִיָּה שׁוּם חִיּוּבָא דְּעוֹלָת רֵאִיָּה ג"כ וְקַרָּא ל"ל כו' וְכַתְּבַת הַטּוּרֵי אָבּוֹן ו"ל שָׁם דִּי"ל
דְּעִיקָר הַרְּ קַרָּא לֹא אַצְטְרִיף רַק לְטְהוֹר בְּרֵאשׁוֹן וְרָאָה פְּנִים בְּעִזְרָה אֲזִי וְנִתְחַיֵּיב אֲזִי בְּעוֹלָת
רֵאִיָּה וְאַח"כ נִטְמָא בְּשַׁנִּי וְה"א פִּינּוֹן דְּכָבָר נִתְחַיֵּיב בְּקַרְבָּן יוֹכַל לְהִבִּיא גַּם אַחַר שְׁנִטְמָא
קַמ"ל קַרָּא יִתִּירָא דּוֹבְאָת שְׁמָה דָּאִינוֹ מְבִיא עוֹלָת רֵאִיָּה ו"ל כַּד הִירוּשְׁלַמִי הַנָּ"ל בְּזֶה
דְּבַמְתַּנִּי דְּבַכּוֹרוֹת כ"ה גְּבִי שְׁעַר בְּכוֹר בַּעַל מוּם שְׁנָשֵׁר וְאַח"כ שְׁחָטוּ דְּחַכְמִים אוֹסְרִים
וּמְפָרְשֵׁי רַש"ל שָׁם בַּגְּמ' שֶׁהוּא מְשׁוּם גְּזִירָה דִּילְמָא אֲתוּ לְשִׁהוּיָי כו' וּפִירַש"י ו"ל בְּמִשְׁנָה
וּבַגְּמָרָא שָׁם דְּגִזְרִין בְּזֶה דְלֹא לִיְתִי בִּיָּה לִיְדִי תַקְלָה דְּגִיזָה וְעַבּוּדָה כו' ע"ש וּמְדָלָא פִי
רַש"י ו"ל בְּפִשְׁיטוֹת בְּזֶה דְּגִזְרִין דְלֹא לִיְתִי לְשִׁהוּיָי וְיֹאכְלִינוּ אַחַר שְׁנָתוֹ וְיַעֲבֹר עַל אִיסוּר
תּוֹרָה דְּכַתִּי לְפָנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ תֹאכְלִינוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה כו' ש"מ דַּס"ל לְרַש"י ו"ל בְּאַמַּת כַּד
הִירוּשְׁלַמִי הַנָּ"ל בְּזֶה דְּשְׁנָתוֹ דְּבַעַל מוּם הוּא רַק מְדַרְבָּנָן לְבַד וְאוּלַי ס"ל ג"כ דְּהוּא רַק
מְהֵרָ גְּזִירָה עֲצָמָה דְלֹא לִיְתִי בִּיָּה לִיְדִי תַקְלָה דְּגִיזָה וְעַבּוּדָה וּכְמ"ש הַט"ז הַנָּ"ל בְּאַמַּת
וְא"כ וְדָאִי דְּשִׁפִּיר נְקִט רַש"י ו"ל בְּהַרְּ גְּזִירָה דְלֹא לִיְתִי לְשִׁהוּיָי דֹּא' בְּש"ס הַנָּ"ל שֶׁהוּא
מְעִיקָר הַרְּ טְעָמָא בְּזֶה דְלֹא לִיְתִי לִיְדִי תַקְלָה דְּגִיזָה וְעַבּוּדָה וּכְמ"ש וְא"ש (וּלפ"ז ד' הַט"ז
הַנָּ"ל הִנֵּה מְקוּרָם מִפִּי רַש"י ו"ל הַנָּ"ל בְּאַמַּת וּמִיּוֹשָׁב מַה שֶׁשָּׁגְגוּ עָלָיו לְעִיל ד' כ"ט
מַד' הֶרְמַב"ם ו"ל הַנָּ"ל בְּזֶה וְעַכ"פ הָרִי מוֹכַח בְּפִשְׁיטוֹת מַד' רַש"י ו"ל הַנָּ"ל פְּעִיקָר ד'

הט"ז ו"ל בס' רפ"א ובס' ש"ו הנ"ל דחששו רבנן בכ"מ לתקלה אף בשאר איסורין דלא
שייך בהם המכשול דאכילת איסור פלל ודלא כד' הנקודות הפסוק בס' רפ"א שהבאתיו
לעיל (ד' כ"ט) בזה ולהלן יבואר עוד אפי"ה) וכן שם בבכורות ל"ג אהא דקא מפרש התם
טעמא דאין מרגילין בבכור שהוא משום דגזרינן שלא יגדל מהם עדרים ופירש"י ו"ל
ג"כ שם דחיישינן דלא לייתי לידי תקלה דגיזה ועבודה וכן פי' בזה בתמורה כ"ד ע"ש
ונראה לכאורה מפל זה דלקחי לא רצה לפרש באמת דעיקר הגיזה הוא שלא ישנהו
לאחר שנתו עי"ז משום דס"ל לרש"י בפשיטות שהוא רק מדרבנן לכו דבעל מום
וכמ"ש וכן מצאתי בעז"ה למהרי"ט אלקוני ו"ל ברפ"ד דבכורות שם שכ"ג דע"כ צ"ל
דרש"י ו"ל ס"ל דשנתו דבעל מום הוא רק מדרבנן באמת ומשו"ה לא הנה נחא לפרש
שהוא משום דצריף לאוכלו בתוך שנתו דלא שייך למיגזר באיסור דרבנן ע"ש והנה
עדיפא הול"ל די"ל דס"ל לרש"י ו"ל דגם פל עיקר תקנת חכמים דלאוכלו תוך שנתו
הוא רק מהו גיזה דתקלת גיזה ועבודה וכמ"ש הט"ז בזה וא"כ שפיר נקט רש"י עיקר
הטעם באמת שהוא משום שאם ישנהו אתי בי' לידי גיזה ועבודה דהיינו נמי טעמא
דעיקר תקנת חכמים בזה דצריף לאוכלו בתוך שנתו וכמ"ש ל (והמהרי"ט אלקוני ו"ל שם
לא הביא רק מד רש"י דד' כ"ה הנ"ל ולא הזכיר שם פלל מד' רש"י דד' ל"ג הנ"ל ג"כ
ע"ש ופשוט דבד' רש"י דד' ל"ג הנ"ל י"ל באמת דמשו"ה לא פי' שם משום מצנה
דאכילתו בתוך שנתו דוקא שהוא משום דהתם קתני נמי דאין מרגילין בכל פסולי
המקדשים ג"כ וא"כ ה"ט דשמא יגדל מהם עדרים ודאי דקאי נמי על פל פסולי
המקדשין ג"כ ונהרי בפסולי המקדשין לא מציינו פלל שיהי' מצנה לאוכלם בתוך שנתו
דוקא כמו בבכור בע"מ ולהכי הוצרך רש"י ו"ל לפרש שם באמת דהגיזה הוא רק
משום גיזה ועבודה לבד וא"ש: ובאמת קשה לי טובא מזה ע"ד הט"ז הנ"ל דאף אפשר
לומר פלל דעיקר הו דיןא דבכור בעל מום שיהיה נאכל בתוך שנתו (כמו הבכור הם)
שאינו רק מדרבנן לבד ומשום תקלה דגיזה ועבודה וכמ"ש ל דא"כ מאי שניא דלא תקנו
חכמים פן רק בבכור בעל מום לבד ולא בכל פסולי המקדשים ג"כ (ונהרי עיקר איסורא
דגיזה בכל הגדשים שהוממו הוא דכתיב כדנפק"ל בבכורות ו' ובכ"ד מתזבח ולא גיזה
(והו קרא מיירי בכל פסולי המקדשים כדמוק"ל בספרי פ' ראה סי' ע"א ע"ש) אלא
דבאמת תנינן בפרייתא דבכורות ט"ו דבכל הגדשים שנפל בהם מום קבוע לאחר הקדשן
דהגוזז והעובד בהם סופג את הארבעים אפילו לאחר שנפדו ע"ש וכבר הקשו התוס'
בכ"ד בזה דכיון דלא נפק"ל איסורא דגיזה רק מפלל עשה דתזבח הנ"ל א"כ מנ"ל
למיקם עלי' בלאו ג"כ בזה וע' תוס' חולין צ"ט ד"ה רבא ובבכורות ט"ו ד"ה ואהני קרא
ועוד בכ"ד שפתבו דע"כ צ"ל באמת דאחדרי' קרא לאיסוריה כו' וע' תוס' מעילה י"ג
ד"ה אתיא ומ"ש בזה הגאון בעל מש"ל ו"ל בפ"א מה' מעילה ה"ז ע"ש ואמנם בבכור
בעל מום לא מציינו בש"ס דילן לימודא בהדיא לאסור גם בו הגיזה ועבודה כמו בתם
דהו קרא דתזבח דמעט מיני' גיזה לא פתיב רק בשאר פסולי המקדשין לבד וכמ"ש.

אבל באמת בספרי פ' כל הבכור גרסי' להדיא דמפלל שנאמר לא תעבד בכור שורף
כו' מלמד שהבכור אסור בגיזה ועבודה אין לי אלא תם בעל מום מנין ת"ל כל הבכור
ע"ש ולפ"ז ה' נראה לכאורה דבאמת פל פסולי המקדשין דעובר גם בהם בלאו דגיזה
ועבודה וכתתניא בבכורות ט"ו הנ"ל דאפילו לאחר

אא"כ ראוי לבוא בעזרה בשעת הבאת הקרבן
דוקא עכ"ד הטו"א ז"ל בזה ע"כ ונהרי דפשיטא ליה להגאון ז"ל דבטמא לכו"ע פטור
להביא פשנטמא בשני אף שקהיה טהור בראשון (ומשמע דאף למ"ד פולם תשלומין
דראשון הם פשיטא ליה הכי גבי טמא עכ"פ כדנפק"ל מקרא דובאת שמה כו') אלא
דמה שהוסיף הטורי אבן ז"ל עוד דגבי הטמא פטרינו ליה מהך קרא הנ"ל אף פשנטכנס
כבר בעזרה בראשון שקהיה טהור ונתחייב להביא קרבנו ואפ"ה פשנטמא שוב בשני לא
מצי מייתי הואיל ואינו בביאה כו' וכמ"ש הנה בזה צ"ע באמת מד' הירושלמי הנ"ל
דמחייבי לר"י גם הירושין להביא ואף פשלא הפריש מחיים וע"כ דמייירי עכ"פ פשפבר
ראה פנים בעזרה ביו"ט ראשון וכמ"ל וא"כ מוכח עכ"פ דכשראה פנים בעזרה
בראשון אפי' הירושין חייבין להביא פשמת בשני ולא בעינן שיהי' ראוי לבוא אז בכה"ג
שנתחייב כבר ע"י שראה פנים בעזרה בראשון וא"כ פשוט לכאורה דגם פשנטמא בשני
נדאי דחייב ג"כ להביא בכה"ג ודלא כהטו"א ז"ל בזה וצ"ע (ומיהו בירושלמי שם פליג
עלה ר"א באמת ואמ' ג"כ דכל שאין ראוי לבוא אינו מביא ואף פשהפריש מחיים ע"ש
וצ"ע ואכמ"ל): ובעיקר ד' הירושלמי שם דיליף ר' יונתן ור"י מקרא דכל בכור בניך
תפדה ולא יראו פני דמה ה'תם בפדיון הבן חייב אפי' אחר מיתה וה"נ גבי ראיה חייב
הירוש' להביא אפי' אחר מיתה ע"ש צ"ע לכאורה מסוגית הש"ס דילן בבכורות נ"א
דיליף ר' יונתן גופא איפכא מהך קרא דמה בראי' הירושין חייבין אף גבי פדיון הבן
הירושין חייבין וע"ש ברש"י ז"ל ובאמת צ"ע בין בפסוגיא דידן בבכורות הנ"ל ובין
בהירושלמי הנ"ל דאחר דלא מצינו בקרא להדיא לא בבכור ולא בראיה למחייבי לאחר
מיתה א"כ איך יליף בש"ס דילן הנ"ל בכור מראי' ואיך יליף ג"כ בירושלמי הנ"ל ראיה
מבכור בזה וצ"ע ואולי י"ל דבאמת כל עיקר ד' ר' יונתן גם בש"ס דילן הנ"ל אינו אלא
למיליף בהקפדה ראיה מבכור בזה וכמ"ש בירושלמי הנ"ל להדיא וכמ"ל (אלא דצ"ל
לפ"ז דמש"ש בגמ' דמה להלן כו' אף פאן כו' משום דקאי שם באמת אסיפא דקרא
והנה פאן ראינו להשלים אשר יש לנו לבאר עוד

בדיני המקנה בעז"ה והנה כבר הארכנו להלן בזה מ"ד ומ"ה ליישב דברי הר"ש וס'
בראים ז"ל דפקו כר' יוסי באמת דבעינן הוי' ע"י טהרה גם במקנה ואף דלכאורה הוא
נגד סתם משנה דסוף פ"ה דמקנאות דחנן ומודים שהוא גודר פלים כו' וכמו שהקשה
הרא"ש ז"ל בזה וכתבנו שם די"ל דאינהו סמכו בזה באמת על אידה סתמא דסוף פ"ז
שם דקפסיל לכפוש פלים רק בעצים כו' וע"כ דטעמא משום דבכלים הו"ל הוי' ע"י
טומאה וכמ"ש ווא"כ הרי דסתם לן תנא גם להקפדה וכו' יוסי בזה וכמ"ל בעז"ה
(והגר"א ז"ל בבבאורו לשו"ע שם ס"ק קי"ט על מש"ש בשו"ע דבכלים פסול כ' דצ"ע
מהא דסופ"ה דגודר פלים כו' וכל שפן כה"ג עכ"ל והנה למ"ש בעז"ה י"ל בפשיטות
דכינן דעיקר הדבר תליא באמת בפלוגתא דתנאי במשנה ה' שם דפליגי ר"י ור' יוסי
להדיא בזה וכמ"ל וא"כ אין שום סתירה פלל ממתני' דגודר פלים כו' הנ"ל דהרי
באמת ההיא מתני' נדאי כר' יהודה אתיא (וכמ"ל בד' ע"א בזה) ואנן לא סמכינן להלכה
על הך סתמא פלל משום דאית לן למיסמך באמת על הך סתמא בתרא דסופ"ז הנ"ל
דקפסיל לכפוש פלים דסתם לן תנא להקפדה וכו' יוסי בזה וכמ"ל דהרי בכל דוקתא
קיי"ל באמת דסתמא בתרא עיקר טפי למיסמך עליה נגד סתמא קדמאה וכדמוכח בפסוגיא

דְּשִׁבוּעוֹת דְּפִדְיוֹנָן סוֹפֵג אַרְבָּעִים וּכַמ"ש דַּא"צ לֹמַר כָּל דְּנַפְק"ל מִתְּזַבַּח וְלֹא גִיזָה כּו'
וּמְשׁוּם דְּאֵהְדְרִי לְאִיסוּרֵי כּו' וּכַמ"ש הַתּוֹס' בְּכ"מ הַנ"ל בְּזָה אֱלָא י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּכִיּוֹן
דְּבָכוֹר בְּעַל מוּם נַפְק"ל מְרִיבוּיָא דְּכָל הַבְּכוֹר וּכַמ"ש א"כ אַף דְּכָל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין
נִרְאָה דְּלֹא מְצִינָן לְמִלְיָף לְהוּ מְרִיבוּיָא דְּתַקְדִּישׁ לְה' דְּנַפְק"ל בְּסַפְרֵי שָׁם מְזָה לְכָל
הַקְּדָשִׁים דְּלָקִי עֲלֵיהוּ נְמִי עַל גִּיזָה וְעִבּוּדָה כְּמוֹ הַבְּכוֹר ע"ש (וְנִרְאָה קִצְת דְּנַפְק"ל הֵתָם
דְּקָרָא דְּתַקְדִּישׁ ע"כ דְּבָכָל הַקְּדָשִׁים מִיְיָרֵי דְּאִם אִינוּ עֲנִין לְבָכוֹר דְּכִתִּיב בְּיָה לֹא יִקְדִּישׁ
אִישׁ אֹתוֹ (בַּפ' בְּחֻקוֹתֵי) תְּנִהוּ עֲנִין לְכָל הַקְּדָשִׁים דְּגַם עֲלֵיהוּ קָאִי הֵךְ קָרָא דְּלֹא תַעֲבֹד
כּו' (ע"ש בְּסַפְרֵי בְּזָה) דְּבִאֲמַת נִרְאָה דְּהֵךְ קָרָא דְּתַקְדִּישׁ כּו' לֹא מִיְיָרֵי רַק בְּקְדָשִׁים
תְּמִימִים לְבַד אֲבָל מ"מ ל דְּנַפְק"ל לְכָל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין ג"כ שְׂיֵשׁ בְּהֵם לָאוּ דְּגִיזָה
וְעִבּוּדָה וְאִפְּי' לְאַחַר שְׁנַפְדּוּ ג"כ מַג"ש דְּשְׁעָרֵיךְ וְשְׁעָרֵיךְ דְּכִתִּיב בְּבָכוֹר בְּעַל מוּם בְּשְׁעָרֵיךְ
תֹּאכְלֻנּוּ וּבְפְסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין כְּתִיב (בַּפ' רָאָה שָׁם) בְּכָל שְׁעָרֵיךְ וּמֵהֵךְ ג"ש יְלִיף בְּסַפְרֵי
(פ' רָאָה שָׁם) לְכָל הַקְּדָשִׁים שְׂאִין נִשְׁחָטִין בְּחוּץ אֱלָא עַל מוּם קְבוּעַ כְּמוֹ הַבְּכוֹר ע"ש וְכֵן
בְּש"ס דִּילֵן בְּבָכוֹרוֹת ט"ו יְלִיף ר"ש מֵהֵךְ ג"ש ג"כ דְּוִלְדוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין אִין מִתְּפִיֶסֶן
אֱלָא לְאוֹתוֹ זָבַח כְּמוֹ הַבְּכוֹר ע"ש (וְא"ש בְּפִשְׁטוּ' בְּזָה דְּכֻלְּא הֵךְ בְּרִיית' דְּמִייתֵי מִיְזָה
סִייעָתָא לר"ש שָׁם דְּאֵהְדּוּ גז"ש קָא סְמִיךְ דְּמִדְּקַתְנִי הֵתָם דְּאִין מִתְּפִיֶסֶן לְזָבַח אַחַר ע"כ
דְּנַפְק"ל מַג"ש דְּשְׁעָרֵיךְ כְּדָרָא"ש הֵתָם וּמְשׁו"ה קַתְנִי נְמִי בְּהֵךְ בְּרִייתָא הַנ"ל דְּאִפְּי' לְאַחַר
פְּדִיוֹנָן שֶׁל כָּל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין הַגּוֹזֵז וְהַעוֹבֵד בְּהֵם סוֹפֵג כּו' דִּי"ל דְּנַפְק"ל נְמִי מֵהֵךְ ג"ש
דְּשְׁעָרֵיךְ דְּכִתִּיב בְּפְסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין שְׁנַפְדּוּ מְבִשְׁעָרֵיךְ דְּכִתִּיב בְּבָכוֹר בְּעַל מוּם גַּם לְעִיקָר
דִּין זֶה דְּגַם בְּבַעַל מוּם אִיפָּא לָאוּ דְּגִיזָה וְעִבּוּדָה וּכַמ"ש וְא"ש) וּמִינְשָׁב בְּפִשְׁטוּת קִנְשִׁית
הַתּוֹס' בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הַנ"ל בְּזָה וּכַמ"ש וְאֲמַנְם לַפ"ז צ"ל דְּהָא דְּאֲצִטְרִיךְ לְמַעַט בְּכָל
דְּוֹכְתָא בְּפְסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין מִתְּזַבַּח וְלֹא גִיזָה דְּאִינוּ אֱלָא לְאַסוּר אֵת הַגִּיזָה עֲצָמָה ג"כ דְּאִי
לְעִיקָר אִיסוּרָא דְּגוֹזֵז אוּ עוֹבֵד הָרִי מַג"ש נַפְק"ל בְּאֲמַת גַּם לָלוּ וּכַמ"ש (אֱלָא דְּהַתּוֹס'
בְּבָכוֹרוֹת כ"ה ד"ה שְׁעַר הוֹכִיחוּ שָׁם דְּאִפְּי' בְּגוֹזֵז בְּאִיסוּר אִין הַגִּיזָה עֲצָמָה אֲסוּרָה מִן
הַתּוֹרָה ע"ש וצ"ע וע' בְּסַפְרֵי פ' רָאָה דְּמַסִּיק שָׁם אֵהָא דְּתַזְבַּח וְלֹא גִיזָה כּו' דִּיכּוֹל יִהְיִי
אֲסוּרִין לְאַחַר זְבִיחָה ת"ל כְּבָרַפְתָּ ה' כּו' וּמִשְׁמַע שָׁם קִצְת דְּקוֹדֵם הַזְּבִיחָה גַּם הַגִּיזָה עֲצָמָה
אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה וצ"ע וע' בְּמַהְרֵי"ט אֱלָגוּי ז"ל סוֹף פ"ג דְּבָכוֹרוֹת שְׁהָאֲרִיךְ בְּזָה ע"ד
הַתּוֹס' דְּבָכוֹרוֹת כ"ה הַנ"ל) וְא"כ עכ"פ וְדָאִי דְּהוּל"ל נְמִי הֵכִי בְּכָל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין בְּזָה
שְׂיֵהָי' מְחוּיָיב ג"כ לְאַוְכְּלָן בְּתוֹף שְׁנַתָּן לְהַקְדָּשׁן מְשׁוּם הֵךְ גִּזְרָה עֲצָמָה דְּגִיזָה וְעִבּוּדָה
וּכְמוֹ בְּבָכוֹר בְּעַל מוּם וְלִמָּה גְּזָרוּ חֻקִּים כֵּן רַק בְּבָכוֹר בְּעַל מוּם לְבַד וְלֹא בְּכָל שְׂאָר
פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין כָּלָל בְּזָה וְהָרִי בְּאֲמַת מְצִינּוּ לְד' רַש"י ז"ל הַנ"ל דְּגַם בְּכָל פְּסוּלֵי
הַמְּוֹקְדָּשִׁין ע"כ צ"ל הֵךְ גִּזְרָה עֲצָמָה דְּגִזְרִינּוּ גַּם בְּהוּ דְּלֹא לִיְתִי בְּהוּ לִיְדִי תַקְלָה דְּגִיזָה
וְעִבּוּדָה כְּשִׂישְׁתָּהּ אֹתָם וּכַמ"ש ל מֵהֵךְ דְּאִין מְרַגְלִין בְּפְסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין הַנ"ל דְּגַם בְּהוּ
מְפָרְשִׁין טַעְמָא דְּשְׂמָא יְגַדֵּל מֵהֵם עֲדָרִים וּפְרָש"י הַנ"ל דְּגִזְרִינּוּ מְשׁוּם גִּיזָה וְעִבּוּדָה
וּכַמ"ש.

(וְכֵן א' שָׁם ט"ו גְּבִי וְלְדוֹתֵיהֶן ע"ש) וְכֵן בְּהֵךְ דְּשְׁעַר שְׁנַשְׂר דְּמַבְע"ל בְּבָכוֹרוֹת כ"ו בְּעוֹלָה
תְּמִימָה וּפִירֵש"י שָׁם דְּבַבְעַל מוּם לֹא מַבְע"ל דְּנָדָאִי אֲסוּר מְשׁוּם דְּלִמָּא אָתוּ לְשִׁהוּי וְאִתִּי
לִיְדִי גִיזָה וְעִבּוּדָה ע"ש וְא"כ וְדָאִי דְּהוּ"ל לְמִיגְזֹר בְּהוּ ג"כ לְאַוְכְּלָם בְּתוֹף שְׁנַתָּם לְהַקְדָּשׁן
(אִם נָפַל בְּהֵם מוּם בְּשְׁנַתָּן הִרְאִישׁוּנָה לְהַקְדָּשׁן) וּכְמוֹ בְּבָכוֹר בְּעַל מוּם מֵהֵךְ גִּזְרָה עֲצָמָה

דגינה ועבודה וכמ"ש: ואולם אין לתמונה מזה גם ע"ד הירושלמי הנ"ל באמה דאמר בהקדמת דשנתו דבכור בעל מום הוא רק מדרבנן לביד וכמ"ש דא"כ מ"ט לא תקנו רבנן כן גם בכל פסולי המוקדשין וכמ"ש די"ל באמת דלד' הירושלמי הנ"ל ודאי דכל עיקר תקנה זו שתקנו חכמים לאוכלו לבעל מום ג"כ בתוך שנתו דלאו משום גזירה דגינה ועבודה תקנו כן כלל אלא דסמכו רבנן בעיקר דבר זה אקרא דשנה בשנה דמייתי ליה נמי התם בירושלמי דר"ה הנ"ל דדריש שם מיתורא דשנה בשנה לתם ושנה לבעל מום ע"ש או דסמכו חכמים בזה אדרשא דהספרי הנ"ל דיליף מריבויא דכל הבכור לבעל מום ג"כ שגאכל בתוך שנתו ע"ש וס"ל באמת להירו' הנ"ל דכל הנה דרשי דקראי אינם כי אם אסמכתא בעלמא בלבד לבכור בעל מום ועיקר הנה דרשי אתי באמת לרבות כל שאר קדשים בזה וכדדריש נמי בירושלמי שם דשנה לבכור ושנה לקדשים ע"ש (וא"ש בהכי בעיקר הו' דינא דקיי"ל בר"ה ו' דאחד בכור ואחד כל הקדשים כיון שעבר עליהם שנה בלא רגלים כו' עובר בב"ת ע"ש די"ל דנפק"ל כל הקדשים ג"כ בזה מיתורא דבשנה וכמ"ש בירושלמי הנ"ל והתוס' בר"ה שם ד"ה אחד בכור כ' דנפק"ל לכל הקדשים מריבויא דכל ע"ש (ובאמת כן הוא בספרי שלפנינו שם אף בספרי שנדפס מחדש עם הגהות הגר"א ו"ל נחקק כל זה ע"ש ונראה דבאמת להספרי שם א"צ לרבות כל הקדשים בזה מריבויא דכל רק די"ל דכל הקדשים נפק"ל ג"כ מתקדיש לה' גם לדין זה דשנה בלא רגלים כמו דיליף שם מהו קרא דתקדיש ללא דגינה ועבודה לכל הקדשים וכמ"ש"ל.

ובעיקר דרשא דהספרי הנ"ל מכל הבכור יש להאריך דלכאורה תליא בפלוגתא דתנאי אי דרשינו כל בכל דנקתא וע' מש"ל ד' ר' בשם התוס דפסחים מ"ג ד"ה מאן ואכמ"ל (וצ"ע) ועכ"פ ודאי דלא מצינו למידרש מריבויא דשנה בשנה או מכל הנ"ל רק לבכור בע"מ לבד או לכל הקדשים לבד וכיון דאנו קיי"ל דכל הקדשים ג"כ עובר עליהם בכל תאחר בשנה בלא רגלים וע"כ דנפק"ל מהו ריבויא הנ"ל א"כ ע"כ צ"ל דאיך ריבויא דבכור בעל מום ודאי דאינו רק אסמכתא בעלמא וכמ"ש ועוד דריש בירושלמי שם משנה בשנה דשנה לו ושנה לתמורתו ע"ש והו' דרשה ודאי דלא הנה רק אסמכתא בעלמא דפשוט דלא מצינו לרבות תמורת בכור רק אי מרבינו בעל מום באמת דתמורת בכור קיי"ל דאינו קרב אלא נאכל במומו (כדנפק"ל בתמורה ה' מלה' הוא דהוא ולא תמורתו ע"ש) וא"כ ודאי דאי בכור בעל מום עצמו רק מדרבנן כ"ש תמורת הבכור ועכ"פ מחד דרשא לא מצינו למיליף _____ דולא יראו כו' ומשו"ה קאמר דמה להלן ברישא דקרא דכתי' כל בכור בניה כו' אף כאן ר"ל בסיפא דקרא דכתי' ולא יראו כו' וא"ש ובלא"ה אין דקדוק כ"כ מלישנא דמה להלן וכאן כמו שנודע דבכ"מ בירושלמי ובת"כ שלא דקדקו בזה ואכמ"ל) וא"ש דבאמת גבי בכור ס"ל לר' יונתן ג"כ כרש"ל שם דיליף ערה ערה מערכין דהירושין חייבין (ובערכין גופא נפק"ל מקרא בתורת פהנים סו"פ בחוקותי שם דכתיב יעריכנו הפהן דקרא יתירא הוא דכבר כתיב לעיל מיני' והעריף אותו הפהן כו' ודריש מזה בתו"כ שם דיכול אם אמר ערה של פלוני זה עלי ומת אותו פלונייהנה המעריף פטור ת"ל יעריכנו אפי' מת ע"ש והיינו שהיא דערכין כ' דתנו התם האומר ערכו של פלוני עלי ומת הנודר והנודר יתנו הירושין וע"ש בסוגיא (ושם לא מייתי בש"ס שום דרשא מקרא בזה כלל וצ"ל דסמך

אדרשא דתו"כ ה"ל ומש"ש ברש"י דבכורות ה"ל דמקרא יליף לה (במסכת) ערכין ובתורת פהגים כו' נראה דטס"ה וצ"ל דמקרא יליף לה [בפרשת] ערכין בתורת פהגים כו' והיגיונו הך דתו"כ ה"ל רק דהתו"כ איירי פשמת הנערה לבד ובמתני' דערכין ה"ל איירי פשמת המעריף ג"כ וכמ"ש ויהי ריבויא דינעריכנו ה"ל לא איצטריף רק לחייבו אף פשמת הנערה אבל על עיקר חיובא דהיורשין פשמת המעריף לא אצטריף קרא לזה דאפי' בדמיו עלי ומת הנודר תנו התם דיתנו היורשין וכדמוק"ל התם שעמד בדין ע"ש) ומתם יליף רש"ל בג"ש דערה ערה (דכתיב בפ' קרח גבי בכור תפדה בערה ובערכין כתיב נדר בערה) דמה להלן חייב ליתן אף פשמת הנערה כדנפק"ל מריבויא ד' בהא דפריף התם מכדי האי סתמא והאי

סתמא מאי חזי כו' ומסיק דמעיקרא סבר כו' והדר כו' פירש"י דהילכף ס"ל פסתמא בתרא דהדר ביה ר' מקמייתא ע"ש וכ"כ התוס' בחולין מ"ג ד"ה והא דבכ"מ שיש סדר למשנה פגון בחד מסכת אמרינו לעולם דסתם האחרון הוא העיקר ע"ש וא"ש) ואמנם עדיין יש לבאר דלא תקשי בזה מאידך מתניתין בתרא דסוף פ"ז פלל לבעל מום ולתמורה ג"כ (וצ"ע דעכ"פ הרי נראה מד' הירושלמי ה"ל דמדרבנן ודאי דצריף לאכול גם את תמורת הבכור בתוך שנה הראשונה שהמיר בו ונפל בו מום אז ולא נזכר דין זה פלל ברמב"ם ז"ל פ"ג מהל' המורה ה"ב ע"ש ואכמ"ל) ולהכי שפיר קאמר בירושלמי שם דשנתו דבכור בעל מום אינו מחנור מן התורה פלל וכמ"ש וא"כ הרי עכ"פ אף לאסמכתא בעלמא לא מצינו לרבות מהך דרשי דקראי רק לבכור בעל מום לבד.

דבכור תם כתיב בהדיא ומצינו לרבות בדרף אסמכתא עכ"פ לבכור בעל מום ג"כ וכמ"ש אבל שאר פל הגדשים דאינהו גופייהו פשהם תמימים לא כתיבי בהדיא בקרא פלל רק דנפק"ל ג"כ מריבויא ה"ל וכמ"ש וא"כ ודאי דבעלי מומין דכל הגדשים לא מצינו פלל בהו אפי' אסמכתא בעלמא בזה דריבויא דקראי לתמימים אצטריף וכמ"ש ולהכי שפיר לא תקנו חכמים בכל פסולי המוקדשין לאוכלם ג"כ בתוך שנתן להקדשן משום דבדידהו לא מצינו שום אסמכתא ג"כ בהך קרא פלל וכמ"ש וא"ש לד' הירושלמי ה"ל שלא תקנו חכמים גם בכל פסולי המוקדשין פן לאוכלם בתוך שנתם דוקא וכמ"ש ולמש"ש המהרי"ט ז"ל די"ל עוד דבזמן הבית ודאי שהי' חיובא מן התורה לאכול הבעל מום ג"כ תוך שנתו פזמן הקרבתו של הבכור תם רק דבזמן הזה שאין הבכור תם קרב שוב אין מצוה מן התורה לאכול הבעל מום תוך שנתו פי אם מדרבנן בעלמא הוא בזה ז"ע"פ זה ר"ל שם דגם רש"י ז"ל ס"ל פהרמב"ם ז"ל בזמן הבית בזה ע"ש (ובאמת הנה נראה פן מפשטא דהברייתא ה"ל לפי התוס' ה"ל דעז שלא נראה להראותו לתכם ר"ל שפבר נפל בו מום רק שלא נזדמן לו חכם להראותו אם הוא מום קבוע ורשאי לקיימו פן אפי' ג' שנה עד שיזדמן לו חכם וכמ"ש ל ולכאורה יש לתמוה בזה דאם בבעל מום קמיירי א"כ למה לא התירו להשהותו עד שיזדמן לו חכם רק בזה ז"ל לבד פדקתני ברישא דברייתא הבכור בזמן הזה כו' והרי גם בזמן הבית לכאורה הנה הדין פן דלאחר שנפל בו מום הנה רשאי להשהותו עד שיזדמן לו חכם ומאי נ"מ גבי בעל מום בין זמן הבית לזה ז"ל פלל וע"כ משום דבזמן הבית באמת הנה זמן אכילתו דבעל מום בתוך שנתו ג"כ מן התורה ולכן הנה צריף אז לחזור אחר חכם פדי לאוכלו בתוך שנתו ולא הי' רשאי להשהותו אז עד שיזדמן לו חכם וכמ"ש ל בזה אף בזמן הזה דוקא דאכילתו בתוך שנתו

הוא רק מדרבנן באמת לכן התירו לו להשקותו במומו עד שיזדמן לו חכם וכמ"ש בירושלמי דר"ה הג"ל להוכיח מזה דע"כ דחייב אכילתו בתוך שנתו הוא רק מדרבנן וכמ"ש"ל ועכ"פ הרי דיעריבנו הג"ל ה"נ בפדיון חייב האב ליתן אף פשמת הבן לאחר שלשים יום (וכדפירש"י שם) ושוב יליף ר' יונתן בהיקשא דכל בכור כו' ולא יראו כו' דמה להלן בבכור אף לאחר שמת הבן ואין מי לפדות עוד אפ"ה פיון שמת לאחר ל' מחייבנו לאב ליתן פדיונו כדנפק"ל בג"ש מערכין הג"ל ה"נ גבי ראיה אף לאחר שמת המוריש ואין על מי להביא עוד קרבן ראיה שלו אפ"ה כל שמת לאחר שפבר ראיה פנים בעזרה ביו"ט ראשון מחייב היורש להביא קרבן ראיה שלו בשאר ימי החג (ואף שלא הפריש קרבנו מחיים אליבא דר"י הג"ל ודומיא דפדיון הבן בזה וכמ"ש) וא"ש בזה דהוה דהירושלמי דתגיגה הג"ל דא' ר' יונתן גופי' שם דמה בכור בניה תפדה אפי' לאחר מיתה וה"נ לא יראו כו' אפי' כו' והוה דאר"י בש"ס דילן בבכורות הג"ל דמה להלן יורשין חייבין אף פאן כו' תרנונייהו חד מילתא ניגהו באמת ולחייב את היורש להביא קרבן ראיה כל מורישו לאחר מיתת המוריש קא יליף ר"י בהוה היקשא דבכור הג"ל וכמ"ש (ופירש"י ז"ל דחוק טובא בזה ע"ש ומש"ש דמה להלן היורשין חייבין דחוק קצת באמת גם לפירש"י ז"ל ע"ש) ובזה מנושב באמת גם מה שיש לדקדק לכאורה בסוגיא זו לפירש"י ז"ל שם דבלישנא קמא דהתם דמתני ליה לדר' יונתן הג"ל על אידך מתניתין דחייב באחריותו כו' גרסי' ברה היקשא דר"י בזה בהדיא דיליף מעולת ראיה דמה עולת ראיה חייב באחריותו אף פדיון הבן כו' ובהוה לישנא דר"פ דמתני ליה ארישא כו' לא גרסי' בדר"י אלא דמה להלן יורשין כו' אף פאן כו' ולפירש"י הג"ל לכאן הו"ל בהוה לישנא נמי הכי דמה עולת ראיה היורשין כו' אף בפדיון הבן כו' וכדא' בלישנא קמא הג"ל בזה (אף מאי דבל"ק קא מפרש דיליף ריקם ריקם מראיה שם דתנו התם במחט שהיתה נתונה על מעלות המערה והי' מוליך ומביא במים דכיון שעבר עלי' הגל טהורה ע"ש ונראה לכאורה מהו מתני' להיקפו דסתם לן הכא כו' יהודה בזה דלא בעינן הוי' ע"י טהרה גבי מקוה לכל שהרי המים הללו שעברו ע"ג המחט הנה רק על ידי האדם שהי' מוליך ומביא בידו במים וע"י זה הוגבהו המים עד שעלו ע"ג המחט והו"ל פהוי' ע"י טומאה וכמו שהקשה התוס' יו"ט שם בזה באמת ע"ש והנה מה שנ"ל ע"ד התוס' יו"ט ז"ל שם אבאר אפ"ה להלן בזה.

אף בתחלה ראיתי לבאר מה שנראה להוסיף עוד להלכה בעיקר דין זה בעז"ה והוא מהא דגרסינן בתוספתא רפ"ג דמקנאות גיטרא שהיא בקרקע בור של גת וירדו גשמים ונתמלאה הרי אלו פסולין מפני שהן גדורין על גבי כלי ור' אליעזר מכשיר כו' ע"ש והובא בר"ש ז"ל שם פ"ב מ"ד ופי' בזה שהסיד שפגת אין מחזיק מים בשוליו בלא (כצ"ל) הגיטרא שהיא נהן יען פי פתבתי זאת בעז"ה סמוך ליום הצום ע"כ ראיתי לציין פאן דבר הנחויץ לינדע לכל חולה שיש בו סכנה ח"ו הצריך לאכול בצום הפפורים עפ"ד רופא בקי ומחוייב לאכול רק פחות פחות מפשיעור (אם לא פשאמדו הרופא שלא יספיק לו פחות מפשיעור וכמ"ש באו"ח סי' תרי"ח ס"ח ע"ש) ולהפסיק בנתיים כדי אכילת פרס (שהוא שיעור כדי אכילת ד' ביצים כמ"ש בס"ז והיינו להקמיר כד' רש"י ז"ל שכ' שם בס' תרי"ב ס"ד ע"ש) הן שיערנו

בעז"ה דשיעור אכילה (בפחות מפחות) הוא פחות מעט (מצוקער לעקידה) הניקח בתצי קאפ' ושיעור שתי' (בפחות ממלא לוגמיו של אדם בינוני) הוא פחות מעט ממלא פה מאכלית (ואמנם האדם שיודע בעצמו שאין מלא לוגמיו (שהוא כדי שישלקנו לצד א' כו' כמש"ש בס"ט) מחזיק כל פה ישער בעצמו בזה) ולהפסיק בין אכילה לאכילה שיעורנו בעז"ה מפבר שהוא כמו תשעה מינוטין בין זה לזה ואח"כ רב יצא לאור ס' ליקוטי שו"ת חת"ם סופר ומצאנו בעז"ה להגאון ז"ל שם ס' ט"ז שהעלה ג"כ בדעתו הגדולה דשיעור פרוס הוא כמו תשעה מינוט ע"ש (ואף שעיקר הראיה שלו שם בזה מסוגיא דכריתות י"ג דמוכח ה"ם שיש זמן לטבול עצמו בתוך שיעור אכילת פרוס ושיעור טבילה משמע בשבת ל"ה שהוא כמו חצי מיל שהוא תשעה מינוט ע"ש (ולד' הרמב"ם ז"ל בפ"ג דפסחי' מ"ב דמהלה מיל הוא ב' חנומישי שעה וע' בבבאורי הגר"א ז"ל באו"ח סי' תנ"ט ס"ק ד' באנרף א"כ ה"ה לנו להחמיר בשיעור פרוס שהוא י"ב מינוט לפ"ז וצ"ע) ה"ה יש לתמוך ע"ד הגאון הג"ל באמת דהרי בכריתות שם מיידי שאוכל תחילה אוכלין טמאין כמו רביעית פרוס וטובל בנתיים ואוכל עוד רביעית פרוס וטובל בנתיים ואוכל עוד רביעית פרוס ע"ש ואם שיעור הטבילה עצמה הוא בכמו תשעה מינוט א"כ פי מצטרפת לה בהדי שיעור אכילת עוד חצי פרוס ע"כ צ"ל לפ"ז דשיעור פרוס לא הוי פחות משמונה עשר מינוט עכ"פ דשיעור הטבילה לא הוי יותר מחצי פרוס וצ"ע ג"כ ע"ד הגאון הג"ל בזה וע"ש) ועכ"פ בעיקר הדין פבר שיעורנו גם אנחנו בזה בעז"ה שהוא כמו תשעה מינוטין וכמ"ש וכן צריף להפסיק בין שתייה לשתייה (ובין אכילה לשתייה א"צ להפסיק כלל כמש"ש ס' תרי"ב ס"א) רק כשהחולה נצרך הרבה לשותות עוד יכולין להקל בשתי' שלא להפסיק בנתיים רק כמו ששה מינוטין וג' רבע מינוט לבד (שהשיעור דתשעה מינוט שכתבנו הוא לד' רש"י ז"ל דפרס הוא דמוכרח לכאורה דבזמן הבית ה"ה חיובא בזה מן התורה ג"כ וכמ"ש ומהתימא על מוהרי"ט ז"ל שם שלא הכריח בזה פדבריו הג"ל מפשטא דלישנא דהברייתא הג"ל לפירוש התוס' הג"ל וכמ"ש ודוחק לומר דבזמן הבית אף שראה שגפול בו מום מ"מ הי' מחויב להראותו מיד לחכם דאולי אין זה אפי' מום עובר כלל וצריף להקריבו ע"ג המזבח באמת בתוך שנתו מן ביצים וא"כ בשתי' שיש לדון בזה דאולי הלכה פהרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' שבימת עשר ה"ד דשיעור הפסקת שתי' הוא כדי רביעית לבד וע"ש במ"מ ואת"ל דהלכה כד' הי"א בשו"ע שם ס' תרי"ב ס"י דשיעור הפסק שתי' הוא ג"כ בכדי אכילת פרוס אפתי שפא הלכה פאינד דהרמב"ם ז"ל שם דשיעור פרוס הוא רק שלשה ביצים לבד וא"כ א"צ להפסיק בשתי' רק כמו שבועה מינוט (פחות רבע מינוט וכמ"ש) ובעיקר מ"ש הגאון בעל חתם סופר הג"ל מהא דכריתות הג"ל דמשכח"ל לטבילה בתוך שיעורא דאכילת פרוס הי' נראה לכאורה שאין ראיה משם למ"ד דפרס הוא רק שלש ביצים שהרי ה"ה ברייתא דהתם מתנייא בתוספתא דמקנאות פ"ח וקתני ה"ם להדיא בסיפא דה"ה ברייתא דכמה הוא פרוס שתי ביצים כו' דר"י ור"י כו' ע"ש והנה מש"ש דכמה הוא פרוס אף שפן הוא גם בר"ש דמקנאות פ"י מ"ז ע"ש אבל פשוט דטס"ה וצ"ל כמה הוא חצי פרוס ב' ביצים כו' וכ"ה בעירובין פ"ג ע"ש (ולא ציינו שם לתוספתא דמקנאות הג"ל) ועכ"פ הרי מפורש דה"ה ברייתא אתיא כר"י ור"י ור"ש דס"ל בעירובין שם דפרס הוא ארבעה ביצים וכדאמרי בהדיא שם

דחצי פָּרס הוא ב' ביצים וכמ"ש וא"כ לְמָאן דְּפָסַק כריב"נ בְּעִירוּבֵין שְׁם דְּפָרְס הוּא שְׁלֵשָׁה בִּיצִים לְבַד הֵיךְ אֲפִשֶׁר לומר קצת דלדידן' לא משכח"ל בְּאַמַּת לְטְבִילָה בְּתוֹךְ שִׁיעוּר אֲכִילַת ג' בִּיצִים לְבַד.

אָבֵל הָרִי מְצִינוּ בְּאַמַּת לְהֶרְמַב"ם ו"ל עֲצָמוּ דְּאִיהוּ הוּא דְּפָסַק כריב"נ הַנְּל בְּזָה וכמ"ש וְאַפ"ה הִבִּיא הֵךְ בְּרִייתָא דְּכָרִיתוֹת הַנְּל לְהֶלְכָה בַּפ"ח מֵה' אה"ט הי"א דמשכח"ל לְטְבִילָה וְאֲכִילַת חֲצֵי פָּרְס הַכֹּל בְּתוֹךְ שִׁיעוּר אֲכִילַת פָּרְס ע"ש וא"כ לֵד' הַגָּאוֹן חֲתָם סוֹפֵר הַנְּל אֵין מְקוֹם לְהֶקֶל גַּם לֵד' הֶרְמַב"ם הַנְּל בְּפָחוֹת מִתְשַׁעָה מִינוּט בְּזָה אֵךְ פִּינוּ דְּבִלֵא"ה אֵין כ"כ רֵאִי' מְסוּגֵיָא דְּכָרִיתוֹת הַנְּל לְשִׁיעוּר הַנְּל וְכַמִּש"ש הַגָּאוֹן הַנְּל בְּעֲצָמוּ ע"ש א"כ יֵשׁ לְהֶקֶל עַכ"פ בְּשִׁתְּי' בְּפָחוֹת מִשִׁיעוּר הַנְּל וְכַמִּש"ש בַּעֲזוֹה): וְבֵד' הֶרְמַב"ם בַּה' אה"ט הַנְּל צַע"ק שְׁלֵא כ' שְׁם אֵלָא דְּאֵם טָבֵל אַחַר שְׁאֲכַל פָּחוֹת מִשִׁיעוּר וְלֵא שְׁהָה כְּדִי אַכ"פ מְצַטְרַף ע"ש וְלֵא הִבִּיא גַּם לְהָא דֵּאֵר"י בְּכָרִיתוֹת שְׁם דְּאָסוּר לֹו לְטְבֹול ג"כ אִז כִּי הִכִּי דְּלֵא לִימָא דְּאֵהֲנִי לִיהַ טְבִילָה כו' ע"ש וְאוּלַי י"ל דְּהֶרְמַב"ם סָמָךְ בְּזָה עַל גִּי הַתּוֹסְפָתָא דְּמִקְנוֹאוֹת הַנְּל דֵּאִי שְׁם דְּאֵין מְחִיבֵין אוֹתוֹ לְטְבֹול ע"ש וּמִשְׁמַע הֶתָם דְּאִיסוּרָא וְדֵאִי דְּלִיכָא כָּלָל בְּהָא וְכָבֵר הַקְּשָׁה הֵר"ש ו"ל שְׁם בְּאַמַּת מְסוּגֵיָא דִּידָן הַנְּל אֵהֵךְ דְּתוֹסְפָתָא הַנְּל ע"ש ועכ"פ י"ל דְּהֶרְמַב"ם סָמָךְ רַק ע"ד הַתּוֹסְפָתָא הַנְּל בְּזָה וכמ"ש (אֵךְ בְּעֵינֵיקָר קוֹנְשִׁית הֵר"ש הַנְּל י"ל דְּהַתּוֹס' הַנְּל מִיְיָרִי רַק לְאַחַר שִׁיעוּר דְּאֲכִילָה פָּרְס דְּתוֹ לֵא שִׁינְיָה אִיסוּרָא בְּזָה וְצ"ע וּבַמִּש"ש בַּר"ש דְּהֵכָא קְתָנִי דְּאֵין מְחִיבֵין כו' וְכַעֲזֵי כו' יֵשׁ חִזְקוֹן הַנִּזְכָּר שְׁם וְצ"ל ג"כ וְהֵתָם קְתָנִי לֵא הַתִּירוֹ לְאוֹכֵל כו' וְכַעֲזֵי הֶתָם כו' כְּצ"ל ע"ש וּבְדָרְךָ אַגַּב אֲנִי מְסַתְּפֵק בְּהָא דְּקִי"ל דְּבַח' שְׁרָצִים הַמְטַמְּאִין דְּשִׁיעוּר אֲכִילָתָן הוּא כְּשִׁיעוּר טוֹמְאָתָן בְּכַעֲדָשָׁה וְכַדָּא' בְּמַעֲיֵלָה ט"ז ע"ש דְּכַמָּה הוּא שִׁיעוּר צִירוּפָן אִם אֲכַל פָּחוֹת מִכַּעֲדָשָׁה וְשְׁהָה מְעַט וְחִזוֹר וְהַשְׁלִים לְכַעֲדָשָׁה דְּלְכְאוּרָה אֵין לומר דְּשִׁיעוּר צִירוּף כַּעֲדָשָׁה הוּא ג"כ כְּדִי אֲכִילַת פָּרְס דְּתַקְשִׁי בְּזָה גְּמִי כְּעֵין הָא דְּכָרִיף רַבָּא בְּיוֹמָא פ' דְּאִיף אֲפִשֶׁר דְּכִזִּית הוּא בְּכָדִי אֲכִילַת פָּרְס וְכִכּוֹתְבַת שְׁהוּא כְּמוֹ שְׁנֵי זֵיתִים יְהִי ג"כ צִירוּפּוֹ כְּאֲכִילַת פָּרְס וְה"נ תַּקְשִׁי אִיפְכָא דְּאִיף אֲפִשֶׁר כַּעֲדָשָׁה דְּהוּא שִׁיעוּר זוּטָא יְהִי ג"כ שִׁיעוּר צִירוּפּוֹ כְּפָרְס כְּמוֹ כְּזִית (וְהָא דֵּא' עֲלָה אַבְיִי בְּיוֹמָא שְׁם דְּקִים לְרַבְּנָן דְּבַהֲכִי מִיְתְּבָא דְּעַתִּי' כו' לֵא שִׁינְיָה כְּאֵן) וְצ"ע וְכֵן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק לְכְאוּרָה גְּבִי סוּכָה דְּקִי"ל דִּיּוֹתֵר מְכַפִּיצָה בְּעֵי סוּכָה וְע' סוּכָה כ"ז דְּכַמָּה יְהִי שִׁיעוּר צִירוּפּוֹ ג"כ דְּכִינוּ דְּלֵא שִׁינְיָה בְּזָה טַעְמָא דְּאַבְיִי הַנְּל גְּבִי כְּכּוֹתְבַת בִּיּוֹה"כ (דְּשְׁם תְּלִיָא בְּיַתּוּבִי דְּעַתָּא לְבַד) וְכֵן הָא דְּמִשְׁנֵי ר"פ גְּבִי חֲצֵי פָּרְס שְׁם (דְּמִשּׁוּם דְּהו"ל דְּרַבְּנָן הַקִּילוּ בּוֹ ע"ש דְּכִינוּ דְּסוּכָה שְׁל תוֹרָה הוּא) לְכְאוּרָה נִרְאָה דְּאֵין לְהֶקֶל בּוֹ בְּכָדִי אֲכִילַת פָּרְס לְבַד וְנ"ל דִּישׁ לְשַׁעַר גְּבִי סוּכָה כָּל כְּזִית בְּכָדִי אֲכִילַת פָּרְס (וּמַגִּיעַ לִיּוֹתֵר מְכַפִּיצָה דְּהו"ל יוֹתֵר מִשְׁנֵי זֵיתִים (כַּמִּש"ש בַּס' תַּפ"ו) כְּמוֹ שִׁיעוּר אֲכִילָה שְׁמוּנָה בִּיצִים וּמְחַצָּה בְּעֵרָף) וְטַעְמָא דִּידֵי מְהָא דֵּא' שְׁמוּאֵל הֲכִי גְּבִי חֲצֵי פָּרְס בְּכָרִיתוֹת שְׁם (וְאַף דֵּא' שְׁם דְּאַפִּי' כָּל הַיּוֹם כְּוִנּוּ וְהוּא שְׁכַל כְּזִית יְהִי בְּכָדִי אַכ"פ ע"ש וּמִשְׁמַע דְּאַפִּי' שְׁהָה הֶרְבֵּה בֵּין זֵית לְזֵית מְצַטְרַף וְע"ש בַּתו"י מ"מ מְאַחַר דְּאִיתוּמַב שְׁמוּאֵל הֶתָם מְהַבְּרִייתָא ע"ש א"כ נִרְאָה דְּלֵא קִי"ל כְּוִנְתִּיהָ בְּהֵךְ שִׁיעוּרָא דְּכָל הַיּוֹם כְּוִלוֹ כָּלָל רַק בְּמֵאִי דַס"ל דְּכָל כְּזִית שְׁבֹו בְּכָדִי אַכ"פ נִרְאָה דֵּאֵע"ג דְּאִיתוּמַב גַּם בְּזָה הִינּוּ מִשּׁוּם דְּטוֹמְאָתָה הַגּוֹף ע"י אוֹכְלִין טְמֵאִין שְׁהוּא רַק דְּרַבְּנָן הַקִּילוּ בּוֹ כַּדְר"פ בְּיוֹמָא שְׁם (אֵע"ג דְּבְכָרִיתוֹת שְׁם מְפָרֵשׁ ר"פ גּוֹפְנִי לֵד' שְׁמוּאֵל צ"ל דְּחִזוֹר בּוֹ אַחַר דְּאִיתוּמַב שְׁמוּאֵל

מהברייתא ע"ש) אבל בשל תורה פה דסנפה נראה דקיי"ל ודאי פשמואל פהא דכל כזית משערינו בכדי אכ"פ וכמ"ש ושוב מצאתי בזה להגאון בעל הפורי יעקב נ"י שכ' בס' תרל"ט ס"ק י"ג בפשיטות שם דיותר מפביצה דבעי סנפה היינו דוקא פשאוכלו בכדי אכילת פָּרָס עכ"ל ולענ"ד צע"ג בזה מסוגיא דיומא הַנ"ל וְלִהְלֵכָה נ"ל ודאי שיש להחמיר דכל כזית שבו משערינו בכדי אכילת פָּרָס וכמ"ש בעז"ה וגם מש"ש הגאון הַנ"ל נ"י דכדי אכילת פָּרָס הוא כמו זמן שמינית שעה עכ"ל (והיינו כמו שבועה מינוט נחצי) והנה פָּרָר כ' בשם הג' בעל חתם סופר ו"ל הַנ"ל שיהא בכמו תשעה מינוט וכמ"ש ג"כ בזה בעז"ה (ומ"ש ברמב"ם פ"ו מהל' סנפה ה"ו דארעי הוא בפביצה או פחות או יותר עכ"ל צ"ע ע"ש) ובדין צירוף לגבי פעדשה מן השרץ שכ"ל הנה נראה לכאורה דלא משכח"ל לעיקר הך דינא פלל דאם נחלק הפעדשה לחלקים אז אין חייב עליו עוד על שיעור פעדשה רק על כזית בלבד באמת דטעמא דשרץ בפעדשה א' בפגיגה י"א שפן חומט כו' ומשו"ה הו"ל פכולו ע"ש והו"ל פכרי' (וע' בט"ז יו"ד ר"ס ק"ד) ואם נחלק הו"ל כמו אבר שפחלק מבחוץ (וע' חולין ק"ג פלוגתא דר' יוחנן ור"א בזה ומ"ש רש"י ז"ל דאין לה בו אלא חידושו ע"ש) וע' רש"י מעילה ט"ז דבהא דא' שם לא דאיפא פורתא כו' כ' דלא שמענו פי' וצ"ע דלמ"ש לכאורה י"ל דפורתא היינו דלית ביה פעדשה פאחת ומשו"ה א' רב עלה דבעי כזית ותירוץ הוא שם ודו"ק ואולי י"ל דס"ל לרש"י פהרמב"ם ז"ל בפ"ב מהל' מ"א ה"ז שכ' דמצטרפין לכעדשה לחיוב ע"ש ונהרי ס"ל בהדיא דגם פשפחלק שיעורו בפעדשה (רק דיל"ק דתליא בפלוגתא דחולין הַנ"ל וצ"ע ובמק"א יבואר אג"ה) ועכ"פ לד' הרמב"ם ז"ל הַנ"ל צ"ע בזה בשיעור זמן צירוף דכעדשה מהשרץ וכמ"ש בעז"ה: וראיתי להזכיר בדבר מש"ש הגאון בעל חתם סופר ז"ל בס' כ"ג אם יש לסמוך ע"ד המג"א ז"ל בס' תקע"ו סק"ב גם בצום הפפורים בזה ח"ו ע"ש הן עלינו להודיע הדבר הגדול הזה לדורות עולם בעז"ה אשר בתלת זימני הנה חזקה מאלפים ורבות אנשים ונשים אשר ת"ל התענו פנלם בצום הגדול (ביוה"כ דשנת תקצ"ב ותר"ט ותר"כ"ז) בכל מדינתנו אז ולא קרה להם פל רע חלילה נודע זאת פמעט בכל העולם אז ואין לנו דבר שנתברר בנסיון באמת יותר גדול מזה וכאשר נודע זאת ביחוד לכל האנשים שעסקו במצות פיקוח נפשות אז שביום צום הפפורים לא נחלה שום אדם ח"ו ע"י הצום פלל (רק לאותן האנשים שלא נזהרו בנפשותם אז באכילתם ובשתיתתם ומלאו פנסם בדברים הקשים לגוף אז בערב יוה"כ וכל שפן במוצאי יוה"כ שאז צריך שמירה רבה ביותר פנודע) וע"כ אם פי בד' צומות אז ח"ו (יהפכם ה' לששון במהרה) יש לסמוך ע"ד המג"א ז"ל הַנ"ל בזה (ואף דהמג"א לא מייירי התם בתענית של חובה פלל ע"ש) אולם בצום הפפורים חלילה לצרף ולסמוך אז ח"ו על ד' המג"א הַנ"ל בזה במאומה פלל וה' ירחם עלינו (וכשיש גדולי הרופאים הממננים מהמשלה יר"ה צריכין לעשות עפ"ד פנודע) וע"ש בס' תרי"ח ס"ו וה' ישמרנו מפל רע ויסיר מעלינו פל נגע ומחלה ע"ע סלה: התורה וצ"ע) ולפ"ד המהרי"ט ז"ל הַנ"ל א"ש בפשיטות באמת שלא תקנו חכמים פן בכל פסולי המוקדשין לאוכלם ג"כ בתוך שנתם להקדשן וכמ"ל משום דלא תיקנו פן באמת רק בזה"ז וכדי לעשות זכר למקדש בלבד וכמ"ש ואין שייך דבר זה פלל רק בבכור בעל מום לבד דבזמן הבית הנה בו חיוב זה מן התורה ג"כ וכמ"ש ולהכי שפיר תקנו בו חכמים גם בזה"ז פן משום זכר למקדש לבד משא"כ בכל פסולי

המקדשין דמלבד דגם בזמן הבית לא הי' נוהג בהם מצוה זו מן התורה כלל אבל בלא"ה הרי עיקר דין דפסולי המקדשין לא נהגי בזמן הזה כלל כדקיי"ל בבכורות נ"ב דאין מקדישין בזה"ו כו' ואם הקדיש בהמה תיעקר כו' וא"כ אן שום מקום בזה לכל עיקר הך תקנה דלאוכלם בתה שנתם גבי פסולי המקדשין כלל וא"ש בפשיטות בזה וכמ"ש (אלא דגם למ"ד דבכור בעל מום מן התורה הוא לאוכלו בתוה שנתו צ"ע לכאורה דלמה לא גמרי' מיניה גם לפסולי המקדשין בג"ש דשעריה שעריה שכתבנו למעלה דגמרי' מיניה לכל פסולי המקדשין מבכור בעל מום דאסורין בגיזה ועבודה וכן הך דהספרי פ' ראה ובבכורות ט"ו וכמ"ל בזה ואולי י"ל דלמ"ש הרמב"ם ז"ל דנפק"ל לבכור בעל מום ג"כ לאוכלו בתוה שנתו מן התורה מדכתיב בבכור תם לפני ה' אלהיה תאכלנו שנה בשנה וכו' וכתוב בתרין וכי יהי בו מום כו' וכמ"ל ומי"ו דוכי דרשי' דמוסיף הוא על ענין ראשון וילמד תחתון מעליון דהיינו בעל מום מתם וכמ"ש ונהנה כה"ג קרי לה הש"ס היקשא בכריתות כ"ב ובזבחים מ"ח גבי ואם נפש דכתיב באשם תלוי דר"ע ס"ל התם דלמדין עליון מתחתון ג"כ משום דאין היקש למחצה וע"ש בפסג' וחס"פ י"ל בפשיטות דלהכי לא גמרי' כל פסולי המקדשין מבכור בעל מום בג"ש דבשעריה גם לדין זה דאכילתו בתוה שנתו וכמ"ש משום דבכור בע"מ גופי' בהיקשא הוא דילפינו ליה מבכור תם וכמ"ל וקיי"ל בזבחים מ"ט דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים וכדרי' שם דא"כ לא יאמר צפונה באשם ותיתי בג"ש כו' ע"ש (ומשא"כ בהך לימודא דאיסור גיזה ועבודה ובהך לישנא דר"פ לא קא מפרש כלל דיליף מריקם בזה י"ל בפשיטות באמת דלמש"ש רש"י בל"ק הג"ל דעיקר לימודא דחייב באחריותו מריקם הוא דקא יליף דאם לא הנה מביא קרבן אחר כשאבד הראשון אישתכח דאיתחזי ריקם בעזרה ע"ש ולהכי שפיר הוצרך לפרש בל"ק הג"ל דיליף ריקם מראי' בזה אבל בלישנא דר"פ לאו מריקם הוא דנפק"ל הכי כלל דירושין חייבין אלא מסבא בעלמא דעולת חובה היא וכדפירש"י שם בזה ולכן לא הזכיר בלישנא בתרא הך לימודא דריקם כלל וא"ש גם לפירש"י הג"ל (אף ללישנא קמא דרש"י בל"ק הג"ל דגם לענין חיוב אחריות נמי לא נפק"ל רק מסבא זו דעולת חובה היא כו' ע"ש צ"ע באמת בהא דשני הש"ס בהנה לישני דר' יונתן הג"ל ולא הזכיר בלישנא דר"פ נמי לימודא דריקם הג"ל) ועכ"פ למ"ש בעז"ה א"ש בפשיטות דלא הזכיר בהך לישנא דר"פ הך לימודא דריקם כלל דהקא הרי איפכא קאתי ר' יונתן למיליף ראיה מבכור באמת וכמ"ש וא"ש) ועוד יש לדקדק קצת בהא דא"ר"ש וכי איתמר דריש לקיש ארישא איתמר כו' דלכאורה למה נקט הקא ריש לקיש לבד ולא קאמר נמי דכי איתמר דר"ל ור' יונתן ארישא כו' או דהול"ל דכי איתמר להא דהני אמוראי אריקא כו' וכדא' בכה"ג בכמה דוכתי בש"ס ואמנם למ"ש בעז"ה דבאמת להך לישנא דרב פפא בזה לא בא ר' יונתן שם ללמוד פדיון הבן מראי' כלל רק דאיפכא הוא דקאתי בזה התם למיליף ראיה מבכור באמת דבכור נדאי דס"ל נמי לר' יונתן פריש לקיש בזה התם דנפק"ל בג"ש דערך ערך מערכין דחייב ליתן אפי' אחר מיתה וכמ"ש אלא דקאתי ר' יונתן ללמוד מהך היקשא דראיה לבכור איפכא דגם בראיה חייב להביא אפי' אחר מיתה וכדא' נמי בירושלמי דתגיגה הג"ל בהדיא פן וכמ"ש והשתא א"ש בפשיטות דלא קאמר נמי בהך לישנא בד' ר' יונתן דיליף מעולת ראי' כמ"ש בל"ק הנז' דהרי אדרבה בהך לישנא

לא בא ללמוד רק ראי' מבכור בזה באמת וכמ"ש וגם לא שינה פאן פלל לומר דר יונתן נמי ארישא איתמר שהרי לא בא ר יונתן בהה' לישנא לפרש טעמא דמתניתין דבכורות פלל אלא דהה' דריש לקיש לבד ארישא הוא דאיתמר כדא' ר"פ בזה אבל ר' יונתן הרי לא בא רק לחדש דין זה גם גבי ראיה דהיורשין תיביבין להביא אפי' אחר מיתה בהיקשא דבכור ומשום דהשתא נפק"ל לריש לקיש הו' דינא גבי בכור בג"ש בהדיא להכי שפיר קאי עלה ר' יונתן שם למיליף תו גם ראיה מבכור בזה בהיקשא וכמ"ש וא"ש ג"כ בהכי דר' פפא לשיטתו אזיל בזבחים נ' בזה דלכאורה למ"ש איפא למידק בהא דר' יונתן הנ"ל דכיון דריש לקיש לא נפק"ל בבכור רק בג"ש דערף ערף מערכין וכמ"ש א"כ איך בא ר' יונתן למינה תו בהיקשא דראיה לבכור בזה ונהרי הו"ל דבר הלמד בג"ש ואיפא למ"ד בזבחים שם דאינו חוזר ומלמד בהיקשא בקדשים ועולת ראי' קדשים הוא ואיך למדו ר' יונתן בהיקשא מבכור ובכור גופי' הרי לא יליף אלא בג"ש וכמ"ש (וע' במהרי"ט אלגזי פ"ח שם ס' ע"ג שכ' דמד' ריש לקיש בזה משמע דמג"ש דבערפה הוא דקא יליף פדיון הבן מערכין (וכמ"ש"ל דהכא פתיב תפדה בערפה ובערכין פתיב נדר בערפה) ובערכין ד' גבי הא דאמ' אביי התם דסד"א דכהנים ליתנייהו בערכין מדליתנייהו בפדיון קאמר דהואיל וכתוב תפדה בערפה כל דאיתני' כו' ונראה דמגופי' דקרא קא דריש אביי התם הכי דהוקש ערכין לפדיון ע"ש ואנו הכא משמע דרק מג"ש הוא דקא יליף הכי ובאמת דלמאי דאמר רש"ל הכא דג"ש הוא תו לא הנה קשיא ענה הא דפריף עני' רבא התם מהא דכתיב כה"ג באיל אשם ע"ש די"ל דהכא בפדיון הבן דוקא הוא דגמרי' הו' ג"ש ולא באיל אשם וע"ש במהרי"ט בזה ונהנה הארכנו בדבריו האלו כי לפ"ד הנ"ל יש מקום ליישב לענ"ד לכאורה מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"י המשנה בערכין שם שהביא ד' אביי בזה דלהכי אצטרף למתני' משוקעת בקרקע הגת

ונמצאו כל הפנים גדורין ומחזיקין ע"י הגיסטרא לבד שהיא פלי ומתוה פה חשבו ליה רבנן כשאוב ור' אליעזר מכשיר פיון דבנפילתם למקנה לא היו שאובין עכ"ל ונראה בפשיטות מד' הר"ש ז"ל דטעמא דרבנן דפסלי בזה דהו"ל כמעכב הזחילה מהמי גשמים הללו ע"י דבר המקבל מה' פלים ה"ח וע' בפ"ב דכלים מ"ו ובשבת צ"ה) וס"ל כר' יוסי בזה (בפ"ה מ"ה הנ"ל) דכל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו (והיינו להעמיד בו מקום הזחילה) ומשום דבעינן הוי' ע"י טהרה וכמ"ש הר"ש ז"ל הנ"ל שם אבל ר' אליעזר דמכשיר שם בזה בתוספתא הנ"ל ע"כ דכר' יהודה ס"ל דפליג עלי' דר' טומאה (דגיסטרא הו"ל מקבל טומאה כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ח יוסי שם ומכשיר לעכב הזחילה אף בדבר המק"ט וכמ"ש"ל וא"ש

והנה להלן ד' מ"ו פתבנו מה שהי' אפשר ליישב קצת ד' הגאון ר' מנחם עזרי' ז"ל בס' כ"ה שכ' בשם המס' סופרים דבמוסף ר"ח היו אומרים השיר של יום ד' שהוא וישוב עליהם את אונם כו' וכמ"ש והוא תמוה באמת טובא וכ' שם דיל"ק דמ"ש במס' סופרים רפי"ח דלמה אמרו שיהיו אומרים בכל חודש דרשב"ל בעי מר"י דמהו לומר שיר בלא נסכים ופשיט ליה מן הדא דבזה ובזה היו הלויים אומרים וישם עליהם את אונם כו' דהרמ"ע ז"ל מפרש לה כפשוטו דקאי כפיר על ר"ח ובמוסף ר"ח היו אומרים שיר זה וישוב עליהם כו' ואף דהה' ברייתא איירי באמת בחורבן בית ראשון ושני דעלה קאי הא דקאמר התם בזה ובזה כו' מ"מ

ע"כ צ"ל דהמס' סופרים ס"ל התם כמ"ד בירושלמי סוף תענית דבר"ח אב ה'יה יום
חורבן הבית וכמש"ל דף מ"ו ב'זה ולא נשלם שם דברינו ע'נה וראיתי להשלים פ'אן
בעז"ה והנה הדבר פשוט באמת כי כל הדברים האלו לא נתנו להאמר כלל לפום קושטא
דמילתא בד' המס' סופרים ה"ל שם ב'זה פי מלבד מה ש'נראה באמת בירושלמימב'כל
פסולי המוקדשין ש'פתבנו למעלה דנפק"ל שפיר בג"ש דבשעריה מבכור בע"מ משום
דבהה ד'נא נפק"ל בבכור בע"מ מרבויא דכל הבכור וכמש"ל בשם הספרי ה"ל ב'זה
וכיון דנפק"ל באמת מרבויא ה"ל פ'מאן דכתיב ב'זה גם בבכור בעל מום האי לאו דלא
תגזו כו' בהדיא ושפיר נפק"ל בהה ג"ש דבשעריה לפסולי המוקדשין ג"כ מבכור בעל
מום כיון דלא הו"ל דבר הלמד כלל וכמ"ש.

אבל בדין דנאכל בתוך שנתו דלא נפק"ל גם בבכור בעל מום רק מהיקשא דוכי י'היה
כו' וכמ"ש שפיר הו"ל דבר הלמד דאינו חוזר ומלמד בג"ש וכמ"ש וא"ש (ואף דבהה
ג"ש נפק"ל באמת לפסולי המוקדשין מבכור בע"מ לדבר המפורש בו פ'מו למ"ש בספרי
ה"ל ובסוגיא דבכורות ט"ו ה"ל או לגיזה ועבודה ג"כ וכמ"ש אפ"ה לא מציינו למילף
נמי בג"ש זו עצמה גם לדבר הלמד בו בתחילה רק בהיקשא אף למ"ד ב'נבחים נ"ז דהיינו
ודבר אחר לא הני היקשא וע"ש תוד"ה ואיבעית אימא ובתוס' יומא נ"א ד"ה דוחה דכבר
כתבו התוס' כמ נ"ז ד"ה חוץ מפנים בחז"ג דבכל כה"ג דלאו חד עניינא הוא לכו"ע לא
גמרינו אף בחד ז'מנא לדבר הלמד בו ממק"א ב'זה ע"ש ואכמ"ל) ואף אם נאמר דפסולי
המוקדשין או בכור בעל מום הו"ל כחולין ב'זה מ"מ כיון דמבכור תם הוא דבעינו למילף
ב'זה דקודש הוא א"כ עכ"פ למ"ד ב'נבחים נ' דב'ת מלמד א'זלינו שפיר לא מציינו למילף
לדידי' ב'זה לפסולי המוקדשין ג"כ וכמ"ש בעז"ה) וב'זה
פ'הנים ולוים שמעריכין שלא נאמר שאינם

בערכין מהה קרא דתפדה בערפה דה"א דכל שיישנו בפדיון כו' ע"ש והוא תמוה לכאורה
דאי' הביא כלל לד' אב"י ה"ל נהרי כ'ר דחה רבא שם לד' אב"י ב'זה מתוך קושיתו
ה"ל דא"כ באיל האשם ה"נ כו' וכמ"ש א'כל לד' המהרי"ט ה"ל א"ש לכאורה די"ל
ד'הרמב"ם סמך שם ב'זה על ה' ג"ש דערה ערה באמת דקאמר רש"ל בסוגיא דבכורות
ה"ל ומכרח בסוגיא זו דקיי"ל נדאי כרש"ל ב'הא דאל"כ מנ"ל לעיקר ה' ד'נא דמת
ה'ן לאחר ל' כו' ור"פ דבתרא הוא מתני ליה לדרש"ל א'הא ומשו"ה נדאי דקיי"ל פ'נת'
וע"כ דעל ה' ג"ש דרש"ל ה"ל ב'זה לא ק'שה תו קושית רבא ה"ל מאיל האשם ה"ל
דכיון דאינו אדם דן ג"ש אלא א"כ קבלה מרב' א"כ ע"כ דהה ג"ש נ'תקבלה רק גבי פדיון
ה'ן לבד ולא גבי איל האשם כלל וא"ש דלהה סוגיא דבכורות ה"ל ה'נה ד' אב"י בסוגיא
דערכין ה"ל חוזרין ונראין ב'זה באמת דנדאי י"ל דאצטריה למיתני פ'הנים ולוים גבי
ערכין כי הכי דלא נאמר דילפינו בג"ש דערה ערה ה"ל לפ'נת'ן גם מערכין ועל ג"ש
זו תו לא קושית רבא ה"ל שם ב'זה כלל וכמ"ש ומשו"ה שפיר הביא שם הרמב"ם
ז"ל בפירוש המשנה לד' אב"י ה"ל ב'זה משום דסמך ב'הא על הסוגיא דבכורות ה"ל
וכמ"ש בעז"ה (אלא דצע"ק שלא הזכיר הרמב"ם שם להג"ש ה"ל בהדיא ע"ש) וגם
מ"ש הרמב"ם ז"ל בפ' המשנה דבכורות מ"ט בהה דמת ביום ל' דמפרש הש"ס שם
דגמר לה ממדבר ע"ש והרמב"ם ז"ל כתב שם דגמרי' לה מערכין ע"ש והוא תמוה ג"כ
לכאורה וע"ש בגמ' בד' ר"ע ב'זה ולמ"ש מהסוגיא דד' נ"א ה"ל דהה מתני' דהתם דקתני

בְּרִישָׁא מֵת לְאַחַר ל' כו' ע"כ דבג"ש דְּעֵרְכִין הוּא דִּילִיף לֵה פְּדֵרִיש לְקִיש הַנְּ"ל וְלֵהֲכִי שְׁפִיר ס"ל לְהֶרְמַב"ם דְּטָפִי יֵשׁ לְנוּ לְלַמּוּד גַּם הֵךְ דְּסִיפָא דְּמִתְנִי הַנְּ"ל דְּמֵת בְּיוֹם ל' מַג"ש זֹו עֲצָמָה דְּעֵרְכִין הַנְּ"ל (וְע' בַּמַּש"ש ג"כ הַגָּאוֹן מֵהֵרִ"ט אֶלְגָּאזִי בְּהֵךְ ג"ש דְּחֻדְנִשׁ חֻדְנִשׁ דִּילִיף הֵתָם אִם ג"ש גְּמוּרָה הִיא ע"ש וצ"ע נְשָׂא הַזְּכִיר שָׁם בְּזָה גַם מִד' הֶרְמַב"ם ו"ל הַנְּ"ל) וַיֵּשׁ לְהֶאֱרִיף בְּזָה וַאֲכ"מ (וְד' הַתּוֹס' בְּעֵרְכִין י"ח ד"ה וּפְדוּיָו שְׁכ' דְּמַבְּנֵן חֻדְנִשׁ מִשְׁמַע נְמִי וּמַעְלָה ע"ש צַע"ג מְסֻנְגִיא דְּבְּכּוּרוֹת הַנְּ"ל וַאֲכַמ"ל) וְעַכ"פ לַמַּש"ל א"ש דְּרַב פֶּפְּא לְטַעֲמִיהָ בְּהָא דַּס"ל בְּאַמַּת בְּזֻבְחִים נ' שָׁם דְּדָבָר הַלְּמַד בַּג"ש חוּזַר וּמְלַמֵּד בְּהִיקְשָׁא גַם בְּקִדְשִׁים כַּדְּנַפְק"ל לְרַב פֶּפְּא הֵתָם מְהָא דִּילְפִינָו בְּהִיקְשָׁא בְּתוּדָה לְשַׁלְמִים שְׁבָאָה מִהַמַּעֲשָׂר וּשְׁלָמִים גּוֹפִיָהוּ נַפְק"ל בַּג"ש מִמַּעֲשָׂר ע"ש וּמַש"ה ס"ל לַר"פ נְמִי הֶכָא בְּפִשְׁטוֹת אֶלְיָבָא דַּר' יוֹנָתָן הַנְּ"ל דְּשְׁפִיר נַפְק"ל לְעוֹלָת רַאִי שְׁבָאָה לְאַחַר מִיתָה מְהִיקְשָׁא דְּבְּכּוּר אַע"ג דְּבְּכּוּר גּוֹפָא לֹא יִלְפִינָו לִי אֶלָּא בַּג"ש דְּבְּעֶרְכָּהּ מְעֵרְכִין וְכַמ"ש בַּעז"ה וַא"ש (וְהַזָּה לְכַאוּרָה הִיא אֶפְשָׁר לִינִישׁב בְּזָה קְנוֹשְׁתָּה הַגָּאוֹן בְּעַל טוּרִי אֶבְנֵי י"ז דְּבָהָא דְּנַפְק"ל הֵתָם מְהִיקְשָׁא דְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת לְחַג הַמִּצּוֹת לְעֶצְרַת דִּישׁ לֹו תְּשַׁלוּמִין לְקַרְבָּנוֹת רַאִי וְחִגִּיגָה פֶּל שְׁבָעָה ג"כ פְּרִיף עָלָה דְּנִקִּישׁ לְחַג הַסְּנוֹפוֹת שְׁיִהֵי לֹו תְּשַׁלוּמִין פֶּל שְׁמוֹנָה כו' וְהַקְשָׁה הַגָּאוֹן הַנְּ"ל שָׁם דְּמַאי פְּרִיף דְּנִקִּישׁ לְחַג הַסְּנוֹפוֹת דְּאִימָא בְּחַג הַסְּנוֹפוֹת גּוֹפָא לֹא נַפְק"ל לְיוֹם הַשְּׁמִינִי שְׁהוּא תְּשַׁלוּמִין לְחַג ג"כ רַק מַג"ש דְּעֶצְרַת עֶצְרַת כַּדָּא ר' יוֹחָנָן שָׁם ט' דְּמָה עֶצְרַת דְּז' שֶׁל פֶּסַח לְתְּשַׁלוּמִין אַף עֶצְרַת דְּשְׁמִינִי שֶׁל חַג לְתְּשַׁלוּמִין ע"ש וַא"כ הו"ל שְׁמִינִי שֶׁל חַג עֲצָמוּ דְּבָר הַלְּמַד בַּג"ש וְאִינוּ חוּזַר וּמְלַמֵּד לְחַג הַשְּׁבוּעוֹת בְּהִיקְשָׁא בְּקִדְשִׁים לְחַד מ"ד בְּזֻבְחִים נ' וְדַחַק שָׁם בְּזָה דִּי"ל דְּהו"ל כְּהָא דַּא' בְּזֻבְחִים נ"ז דְּחוּץ מִפְּנִים בְּחַד זִמְנָא גְּמַר וּמִשּׁוּם דְּשְׁבָעַת יְמֵי הַחַג בְּהִדְנָא כַּתִּי ע"ש וְהַזָּה בְּאַמַּת לַמַּש"ש הַתּוֹס' בְּיוֹמָא נ"א ד"ה דוּחָה שְׁבַת דְּבְּכָל כַּה"ג דִּילִיף מְהִיקְשָׁא גַם לְדְּבָרִים הַפְּתוּבִים בּוּ בְּפִירוּשׁ אִם מְצִינָו לְמִילֵף נְמִי מִינֵי לְדְּבָר הַלְּמַד בּוּ בַּג"ש אוּ בְּהִיקְשָׁא דְּתִלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא דְּהִימְנוּ וְדְּבָר אַחַר בְּזֻבְחִים נ"ז ע"ש (וְהֵךְ דְּחוּץ מִפְּנִים בְּחַד זִמְנָא גְּמַר פְּתוּבוֹת הַתּוֹס' לְפָרֵשׁ שָׁם דְּהִינּוּ דְּנֻקָא הִיכָא דְּכַתִּיב בְּהִיקְשָׁא וְכֵן אוּ פְּכָל ע"ש) א"כ אִין מְקוֹם לְכַאוּרָה לַד' הַגָּאוֹן בְּעַל טו"א ו"ל בְּזָה דְּהֵרִי הֵךְ לִימוּדָא דְּעֶצְרַת עֶצְרַת בְּשְׁמִינִי שֶׁל חַג מְשַׁבְּעִי שֶׁל פֶּסַח ר"י מִשּׁוּם

דְּשְׁמוּתֵי הוּא דְּאִזְיָל בְּשִׁיטַת ב"ש בְּכָל דְּנוֹכְתָא לְטַעֲמִי בְּזָה דְּאָמַר אֶלְיָבָא דַּב"ש בַּסּוֹפ"ה הַנְּ"ל דְּמוּדִים שְׁהוּא גּוֹדֵר פְּלִים וְטוּבֵל בְּהֵם (וְהָאִי וּמוּדִים קָאִי עַל בֵּית שְׁמַאי כַּמַּש"ש הַרַע"ב ו"ל בְּפִי הַמְּכָנָה (לִינִישׁב ג"כ קְנוֹשְׁתָּה הָרָא"ש ו"ל הַנְּ"ל מְהֵךְ מִתְנִי דְּמוּדִים שְׁהוּא גּוֹדֵר פְּלִים כו' אַהֵךְ דַּא"ר יוֹסִי דְּכָל דְּבָר הַמַּק"ט אִין מְזַחִילִין כו' וְכַמַּש"ל וְע"ז כ' הַרַע"ב ו"ל שָׁם) דְּבְּאַמַּת קָאִי הָאִי וּמוּדִים כו' עַל ד' ב"ש דְּהֵתָם וְה"ק דְּמוּדִים ב"ש לַב"ה שְׁאִם גְּדַר פְּלִים וְטַבֵּל בְּהֵם שְׁאִוְתָם הַפְּלִים שְׁגָדַר בְּהֵם לֹא עָלְתָה לְהֵם טְבִילָה ע"ש בַּרַע"ב ו"ל (וְכ' שָׁם שְׁכֵן מִשְׁמַע בְּתוֹסְפָתָא ע"ש ור"ל דְּבַתּוֹס' סַפ"ד קְתַנִּי בְּהִדְנָא הֵתָם דְּהַפְּל מוּדִים שְׁפְּלִים שְׁגָדַר בְּהֵם לֹא הוֹטְבְּלוּ ע"ש וְנִרְאָה מִשְׁם פֶּשׁוּט דַּאֲב"ש קָאִי דְּמוּדִים לַב"ה דְּהַפְּלִים לֹא הוֹטְבְּלוּ וּמִמִּילָא מִשְׁמַע דְּגַם מ"ש בְּמִשְׁנָה דְּמוּדִים שְׁגוּדַר פְּלִים כו' דַּאֲב"ש לְחוּד קָאִי וְאֶסְוֵן דְּבְּרִיהֵם קָאִי דְּהַפְּלִים לֹא הוֹטְבְּלוּ וְכַמ"ש בְּתוֹס' הַנּוּ וְעַכ"פ גַּם בְּעִיקְרָא הַדִּין דְּגוּדַר פְּלִים כו' בְּאַמַּת לֹא אִזְיָל רַק אֶלְיָבָא דַּב"ש לְבַד וְכַמ"ש) וְה"נ ס"ל לַר' אֶלְיָעֶזֶר בְּתוֹסְפָתָא הַנּוּ כַּב"ש בְּהָא דְּמַכְשָׁרִי לְעַפְבַּ הַזְּחִילָה בְּדְּבָר הַמַּק"ט וְכַמ"ש (וּמִיָּהוּ

למש"ש הר"ש ז"ל דצ"ל דס"ל לב"ש גבי חרדלית שם דגם הנוטפין מטהרין בזוחליון
ע"ש א"כ לכאורה לא שנייף לומר לפ"ז אליבא דב"ש דגודר פלים וטובל כו' דכיון
דמכשרי בזוחליון ג"כ למה צריף לגדור פלל שלא יזחלו המים אלא דמ"מ הך דר' אליעזר
דפ"ד דתענית שם דלר' יוחנן ורש"ל דאמרי

התם דמשל כו' שאמר דינעשה זה ראש לחשבונות (ופי' הקרפן עדה שם דס"ל דנדאי
בתשעה באב חרב הבית רק דמ"ש בייחזקאל כ"ו באחד לחודש אמרה צור כו' משום
דיום שחרב הבית עשאו ראש לחשבונות ולכן קרא יחזקאל אז לט' באב באחד לחודש
ע"ש) דתרנונייהו ס"ל נדאי דבתשעה באב הנה יום החורפן ולא בר"ח ע"ש פן מוכח
בפשיטות מהא דאמר ר' יוחנן גמי בש"ס דילן בתענית כ"ט דאלמלי הייתי שם קבעתיו
בעשירי כו' דאלמא דס"ל נדאי שהחורפן הנה בתשעה או בי' באב וכמ"ש (ודחק לומר
דאע"ג דבאמת חרב בט"ב מ"מ הלויים טעו אז ע"י רוב צערם וחסבו על אותו היום
שהוא ר"ח וכדא' שם דקלקול חשבונות הי' כו' ולכן אמרו אז שיר דר"ח בטעות וצ"ע)
אבל בלא"ה אין לפרש ד' המס' סופרים הנ"ל דס"ל באמת דשירה דיומא אמרו הלויים
אז ומשום שהנה בר"ח וכמ"ש דא"כ מאי פשיט ליה ר"י לרש"ל שם מזה דאומרים
שירה בלא נסכים פלל והיננו שירה דרשות לבד ועיקר הפשיטות בזה דאם אמרו"ל
קצת מה שתמה מהרי"ט אלגזי ז"ל שם ברפ"ד דבכורות ע"ד הרמב"ם ז"ל הנ"ל דיליף
לבכור בע"מ שנאכל ג"כ בתוף שנתו מהיקשא דוכי יהיה בו מום וכמ"ש וכו' שצריף
טעם דאמאי לא הביא הרמב"ם ילפותא דהספרי הנ"ל דמריבויא דכל הבכור מרבינן ג"כ
לבכור בעל מום שנאכל בתוף שנתו וכמ"ש ללמה בקש הרמב"ם דרשה אחרת ע"ש
ולמש"ל י"ל דהנה קשיא ליה להרמב"ם ז"ל להך דרשא דהספרי הנ"ל דא"כ נילף גמי
לכל פסולי המוקדשין שיהיו נאכלין בתוף שנתן להקדשן מג"ש דבשצריף מבכור בעל
מום דאם איתא דילפינן בכור בעל מום בזה מריבויא דכל הבכור א"כ הו"ל פדכתיב ביה
בהדיא הכי גם בבעל מום וכמ"ש ללכן הוצרך הרמב"ם לחדש לימודא לבכור בעל מום
בזה מהיקשא דוכי יהיה בו מום כו' דהשתא הו"ל גם בבכור בעל מום דבר הלמד בהיקשא
ואינו חוזר ומלמד בג"ש וכמ"ש וא"ש (ומריבויא דכל הבכור לא מרבינן לבעל מום רק
לאיסור גיזה ועבודה לבד וכמ"ש לל או לאידך דרשי דהספרי שם בזה וכמ"ש מהרי"ט
ז"ל ג"כ ע"ש).

ועיקר דרשא דהרמב"ם ז"ל בזה מופי יהיה בו מום יבואר להלן אי"ה דתליא בפלוגתא
דתנאי אי מקרא נדרש לאחרי ג"כ בכל דוקתא וי"ל לפי"ז דהספרי הנ"ל ס"ל בזה כמ"ד
דמקרא נדרש לפניו ולא לאחרי וכמ"ש להלן בעז"ה ולישיטת הרמב"ם ז"ל בזה יש
הכרח ג"כ דאין נוהג דין זה דאכילה בתוף שנתו להקדשו בכל פסולי המוקדשין פלל
שהרמב"ם ז"ל מפרש באמת בפ"ה המשנ' דבכורות כ"ה הנ"ל בשער בכור בע"מ שנשאר
כו' דמשו"ה אסרו חכמים אף בבע"מ להנות בגינתו פדי שלא יאחר אותו ולא ישחטהו
והוא מחויב לאכלו תוף שנתו בין אם הנה תם ובין אם הנה בעל מום לפי שנה בשנה
עכ"ד (ונראה דטס"ה וצ"ל דכתי' לפני ה' אלהיה תאכלנו שנה בשנה ור"ל דסמך אקרא
דבתרי' שם דכתיב וכי יהיה בו מום וכמ"ש בחיבורו הנ"ל וכן יש ט"ס בזה בפירושו
לעדיות פ"ה מ"ו שכ' שם והאכילה שנה פלומר בשנתו כו' ע"ש וצ"ל ג"כ דכתי' תאכלנו
שנה בשנה פלומר בשנתו כו' ע"ש (ומ"ש הרמב"ם עוד שם דלפיכך אסור בדרף גזיזה

שִׁיגוֹן בְּכוֹר בְּעַל מוֹם פְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹבֵהוּ הַכֹּהֵן וְלֹא יִשְׁחַטֵּהוּ בְּשִׁנְתוֹ כו' ע"ש צ"ע ג"כ דְּכִינּוּן דְּלִגְזוֹן הַבְּכוֹר בְּיַדִּים אִפִּי הַבְּעַל מוֹם אֲסוּר מֵה"ת בְּאַמַּת וּכְדַנְפִּק"ל מְרִיבּוּיָא דְּכָל הַבְּכוֹר לְבַע"מ ג"כ בְּסִפְרֵי הַגָּ' ל וּכְמ"ש א"כ אִיךָ שִׁינְיָה לְפָרֵשׁ בְּאַיִסוֹר תּוֹרָה ג"כ שֶׁהוּא רַק מִשּׁוֹם גְּזִירָה שְׁלֵא יִשְׁהַנּוּ לְאַחַר שִׁנְתוֹ (וְהוּא סוֹתֵר לַד' הַט"ז הַגָּ' ל מֵהִינְיָה לְהִינְיָה מִמֶּשׁ דַּה"ט"ז מְפָרֵשׁ הַטַּעַם דְּהִצְרִיכוּ חֻכְמִים לְאַכּוֹל אֶת הַבְּעַל מוֹם ג"כ בְּתוֹךְ שִׁנְתוֹ מִשּׁוֹם גְּזִירָה דְּגִיזָה וְעִבּוּדָה וּכְמ"ש וְהוּא מְפָרֵשׁ דְּלִכְּן אֲסָרָה תּוֹרָה לְגִזּוֹן בְּכוֹר בַּע"מ ג"כ מִשּׁוֹם שְׁלֵא יַעֲבֹבֵהוּ אַחַר שִׁנְתוֹ וּכְמ"ש) וְעַכ"פ ד' הַרְמַב"ם ו"ל הַגָּ' ל צַע"ג דְּאַטוֹ אָנּוּן טַעֲמָא דְּקָרָא גִּיקוּם וְנִיזְרוּשׁ בְּזָה וְעוֹד שֶׁהָרִי גַם בְּכָל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין קִי"ל דְּחִיבֵי בָּהֶם הַגְּזוֹן כו' וּכְמ"ש"ל וְלֹא מְצִינּוּ בָּהֶם כָּלֵל שְׁיִהְיֶה צְרִיךְ לְאַנְכְּלֵן בְּתוֹךְ שִׁנְתוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ וּכְמ"ש וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ ט"ס גַם בְּזָה וְלִהְלֵן יִתְבָּאֵר אִי"ה) וְהִנֵּה תִּשְׁלוּם דְּבָר תְּשׁוּבָה זוּ מְבֹאֵר לְעִיל מַד' י"א וְלִהְלֵן בְּאַנְרָךְ בַּע"ז"ה: וְכֵאֵן רְאִיתִי לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל תִּשְׁלוּמֵי הַדְּבָרִים מִמ"ש לְהֵלֵן (דָּף מ"ו) בַּע"ז"ה לְיִישׁב דְּבָרֵי הַגָּר"א ו"ל בְּמ"ש בְּתַעֲנִית בְּכוֹרִים בַּע"פ שְׁחָל בְּשִׁבְתָּ מַד' הִירוּשְׁלָמִי דַר"פ ע"פ בְּזָה וְהִנֵּה ע"פ הַדְּבָרִים הַמְּבֹאֲרִים שֶׁם בַּע"ז"ה מְצִאנוּ מְקוֹם לְיִישׁב קִצָּת גַם ד' הָרָא"ש ו"ל בַּפ' ע"פ ס' י"ט בְּמ"ש בְּעֵינֵךְ דִּין תַּעֲנִית בְּכוֹרִים בְּעָרֵב פְּסַח דִּישׁ סַעַד לְזָה מִמ"ש בִּירוּשְׁלָמִי דַר"פ ע"פ הַגָּ' ל דְּרַבִּי לֹא הִנֵּה אָכִיל בַּע"פ כו' וּבְעֵי לְמִימַר דְּרַבִּי בְּכוֹר הִנֵּה וּמְסִיק דְּרַבִּי אִיסְטָנִיס הִנֵּה כו' וְלִמְאִי דְּבְעֵי לְמִימַר דַּר' בְּכוֹר הִנֵּה יֵשׁ סַעַד לְמָה שֶׁנִּהְיָ הַבְּכוֹרִים לְהַתְעַנּוֹת בַּע"פ וְכֵן יֵשׁ בְּמ"ס דְּהַבְּכוֹרִים מְתַעַנִּים בַּע"פ עַכ"ד שֶׁם וְהוּא תְּמוּדָה טוֹבָא לְכַאוּרָה דְּהָרִי בִּירוּשְׁלָמִי שֶׁם נִרְאֶה דְּמְסִיק לְהִינְיָה בְּאַמַּת בְּעֵינֵךְ דִּין זֶה דְּאַהָא דְּהִנֵּה בְּעֵי לְמִימַר הֵתָם דְּרַבִּי לֹא הִנֵּה אָכִיל בְּגִין דְּהִנֵּה בְּכוֹר א' עֲלֵה ר' מְנָא שֶׁם דַּר' יוֹנָה אֲבָא הִנֵּה בְּכוֹר וְהִנֵּה אָכִיל וְלִכְּן מְסִיק בְּאַמַּת הֵתָם דְּלֹא מִן הַדָּא (דְּהִנֵּה בְּכוֹר) אֲלֵא מִן הַדָּא שְׁהִיָּה אִיסְטָנִיס כו' ע"ש וַא"כ מוֹכַח מִדְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' ל בְּפִשְׁטוּת בְּאַמַּת דְּאִין מְקוֹם לְתַעֲנִית בְּכוֹרִים כָּלֵל שֶׁהָרִי ר' יוֹנָה הִנֵּה בְּכוֹר וְהִנֵּה אָכִיל וְגַם ר' דְּלֹא הִנֵּה אָכִיל לֹא הִנֵּה רַק מִשּׁוֹם שְׁהִיָּה אִיסְטָנִיס וּכְמ"ש וּכְבָר תְּמוּדָה שֶׁם בְּזָה הַקְּרָבָן עֲזָה ו"ל בַּש"ק ע"ש וְגַם הַקְּרָבָן נִתְנָאֵל ו"ל בְּאוֹת ע"ט דְּחַק בְּזָה ע"ש:

ר' יִשְׁמַעֲאֵל הוּא דְּקָאֵמַר לָהּ בְּחֻגִיגָה ט' שֶׁם וַא"כ אֲפִתִּי אֲלִיבָא דַר' יִשְׁמַעֲאֵל לְשִׁיטָתוֹ לְכַאוּרָה לֹא פְּרִיךְ מִיַּדִּי בְּזָה (שֶׁם י"ז הַגָּ' ל) דְּנִקִּישׁ גְּמִי חַג הַשְּׁבוּעוֹת לְחַג הַסְּנוּכוֹת דְּהָרִי ר' יִשְׁמַעֲאֵל הוּא דַס"ל בְּזִבְחִים נ"ז דְּהִימְנוּ וּד"א הוּי הִיקֵּשׁ וַא"כ לְדִידֵי הָרִי לֹא מְצִינּוּ לְמִילָף בְּהִיקֵּשׁ מְדַבֵּר הַלְּמַד בַּג"ש אַף שְׁלֵמַד בּוּ בְּחַד זִימְנָא גַם לְמִילְתָא דְּכִתִּיב בִּיָּה בְּהִדְיָא דְּהִימְנוּ וּד"א (לְפִי הַתּוֹס' הַגָּ' ל וּכְמ"ש) וְכֵן בְּעֵינֵךְ קִנְשִׁית הַטו"א ו"ל הַגָּ' ל לְכַאוּרָה לַר' יִשְׁמַעֲאֵל לְשִׁיטָתוֹ תִּקְשִׁי טְפִי דְּמִאי פְּרִיךְ אֲלִיבֵי דְּנִקִּישׁ לְחַג הַסְּנוּכוֹת שֶׁהָרִי בְּזִבְחִים ס' מִשְׁמַע דְּדַחַק הַש"ס לּוֹמַר אֲלִיבָא דַר' יִשְׁמַעֲאֵל שֶׁם דַס"ל דְּבַתֵּר מְלַמֵּד אֲזִלִּין ע"ש (גְּבִי הָא דְּיִלְיָף רִי"ש מַע"ש מְבִּכּוֹר שֶׁא"נ אֲלֵא בְּפִנֵי הַבֵּית וְע' בְּתַמּוּרָה כ"א וּמ"ש בְּזָה לְהֵלֵן ס"ח בַּע"ז"ה ע"ש) וְאַם אִיתָא דַס"ל דְּבַתֵּר מְלַמֵּד אֲזִלִּי א"כ וְדַאי דַס"ל דְּבַתֵּר הַלְּמַד בַּג"ש אִינוּ חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקֵּשׁ בְּקִדְשִׁים דְּשִׁאנִי הֵךְ דְּתוֹדָה שְׁלֵמָה מְשֻׁלְּמִים דְּבָא מִהַמְעַשֵּׁר בְּזִבְחִים נ' מִשּׁוֹם דְּהַמְלַמֵּד חוֹלִין הוּא וְכַדְדָּחִי מ"ז לְדַר"פ הַגָּ' ל בְּזָה ע"ש וַא"כ אֲלִיבֵי דְּרִי"ש לְכַאוּרָה לֹא פְּרִיךְ מִיַּדִּי דְּנִקִּישׁ לְחַג הַסְּנוּכוֹת דְּהָרִי שְׁפִיר י"ל דַס"ל לְרִי"ש דְּבַתֵּר הַלְּמַד בַּג"ש אִינוּ חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקֵּשׁ פִּינּוּן דְּמוֹקְמִינּוּ לְדִידֵי דְּשְׁפִיר ס"ל דְּבַתֵּר מְלַמֵּד אֲזִלִּי וּכְמ"ש (אָם

לא שְׁנָאָמַר דְּקוֹשְׁיַת הַש"ס בְּחִגְיָה י"ז הַג"ל הוּא רַק לְפִי מַאי דְקַס"ד בְּזַבְחִים שָׁם דְּלֹא אֲמַרִי דָם וּבִשְׂרָר חֲדָא מְקִלְתָּא הוּא וּא"כ ע"כ צ"ל לְפ"ז דַּס"ל לְרִי"ש דְּבַתְר לְמַד אֲזֵלִינוּ ע"ש וּא"כ ע"כ דַּס"ל לְרִי"ש דְּדָבָר הַלְמַד בְּג"ש חוּזַר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וּכְדַר"פ הַג"ל וּלְהַכִּי פְרִיף שְׁפִיר לְדִידִי בְּחִגְיָה שָׁם דְּנִקִּישׁ לְחַג הַסּוּכּוֹת פִּינּוּ דַע"כ ס"ל דְּחוּזַר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וּכְמ"ש) אָמְנָם לְמַש"ל יֵשׁ לִינְשֵׁב לְכַאוּרָה בְּפִשְׁיטוֹת קוֹשְׁיַת הַטו"א הַג"ל דִּי"ל דְּאֵלִיבָא דַר יוֹחֲנָן דֹּא' מְשֻׁמֵּי דְרִי"ש הֵף ג"ש דְּעַצְרַת עַצְרַת הַג"ל הוּא דְקָא פְרִיף הַכִּי הֵתָם שְׁהָרִי בִירוּשְׁלַמִי דְחִגְיָה הַג"ל ס"ל לַר' יוֹחֲנָן נְמִי הֵתָם כַּר' יוֹנְתָן הַג"ל דְּעוֹלַת רְאִיָּה בָּאָה אִפִּי לְאַחַר מִיתָהּ וּכְמ"ש לְוַא"כ ע"כ דַּנְפִּק"ל מְהִיקָשׁ דְּבַכּוּר וּכְמ"ש וּבַבְּכוּר גּוּפָא לֹא יִלְפִינוּ רַק מַג"ש דְּעַרְףָּ עַרְףָּ מְעַרְכִין וּכְמ"ש לְוַא"כ ע"כ צ"ל דַּס"ל לַר' יוֹחֲנָן נְמִי כַר' יוֹנְתָן בְּזָה דְּדָבָר הַלְמַד בְּג"ש חוּזַר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וּכְמ"ש לְוַא"כ ע"כ צ"ל דַּס"ל לַר' יוֹחֲנָן לְשִׁיטְתוֹ בְּזָה דְּנִקִּישׁ חַג הַשְּׁבוּעוֹת לְחַג הַסּוּכּוֹת לְתַשְׁלוּמִין כָּל שְׁמוֹנָה פִּינּוּ דַע"כ ס"ל דְּחוּזַר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וּכְמ"ש אֵלָא דְבָאָמַת פִּי דִּיִּיקִינוּ בְּהָא אִין מְקוּם לְמ"ש בְּזָה כָּלֵל שְׁהָרִי בָּאָמַת מְצִינוּ לֹמַר דַּר' יוֹחֲנָן וְר' יוֹנְתָן וְדַאי ס"ל דְּדָבָר הַלְמַד בְּג"ש אִינוּ חוּזַר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ בְּקַדְשִׁים רַק דַּס"ל דְּבַתְר מְלַמֵּד אֲזֵלִי וְהַמְלַמֵּד הוּא עַרְכִין וּבַבְּכוּר דְּחוּלִין הוּא וּלְהַכִּי שְׁפִיר יִלְפִינוּ לְדִידְהוּ בְּהִיקָשׁ דְּבַכּוּר בְּתוּס' הַג"ל א"ש ג"כ דְּכִינוּ דַלְב"ש

גַּם הַזוֹחֲלִין כְּשֵׁרִין לְהַכִּי מְכַשִּׁיר שְׁפִיר הֵתָם אֵף שְׁמַעֲכַב הַזְחִילָה ע"י הַגִּיסְטְרָא הַמַּק"ט פִּינּוּ דְכְשֵׁרִין הֵן גַּם אִם הָיוּ זוֹחֲלִין לְגַמְרִי לְב"ש וְצ"ע אֵף לְמַש"ש הַר"ש ו"ל עוֹד דִּי"ל דְּהָף דְב"ש בְּחַרְדְּלִית אֲיִירִי כְּשֵׁינֵשׁ שָׁם מְקוּם הַמַּחְזִיק מִיָּם גַּם בְּאֲשְׁפֹרְנוּ וְהַחַרְדְּלִית מְחוּבָּר לֹו כַשְׁפָּה"נ ע"ש א"ש בְּזָה דְגַם לְב"ש הַזוֹחֲלִין פְּסוּלִין הֵן רַק בְּמַעֲכַב הַזְחִילָה ע"י דְּבַר הַמַּק"ט לְחוּד לְב"ש הוּא דְּמְכַשֵּׁרִי וּכְמ"ש).

וְעַכ"פ פִּי וְדַנְרָאָה בְּהָף תּוֹסְפֵתָא הַג"ל דַּר' אֲלִיעֶזֶר הוּא דְּמְכַשִּׁיר לְעַכְבַּ הַזְחִילָה בְּדָבָר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה וְנַחְמִים פּוֹסְלִין שָׁם וּכְמ"ש וְהָרִי קִי"ל בְּנִדְהָ ח' דְּבַסְדָּר טְהוֹרוֹת לְכו"ע אִין הַלְכָה כַר' אֲלִיעֶזֶר אֵלָא בְּאַרְבְּעָה דְּבָרִים לְבַד דְּקָא חֲשִׁיב הַש"ס הֵתָם אֲזַ עַל הַנְּסֻכִים בָּאָמַת (וּכְגוֹן דְּאִיתְרַמִּי

לְהוּ נְסֻכִים אֲזַ עַל הַקְרָבָן שְׁהַקְרִיבוּ מֵאֲזַ קוֹדֵם שְׁבִטֵל הַתְּמִיד וְכַדְהוֹנָה בְּעִי לְאוֹקְמִי לִיהַ בְּעַרְכִין שָׁם בְּזָה וְדַחִי לְהַ מְשׁוּם דַּא"כ שִׁירָה דִּיּוֹמָא הוּל"ל דְּהִינּוּ לַה' הָאָרְץ וּמְלוֹאָה כו' מְשׁוּם דָּאִם אִיתָא דְּצָרִיף לֹמַר שִׁירָה גַּם עַל הַנְּסֻכִין הַבָּאִין בַּפ"ע) א"כ וְדַאי דְּשִׁירַת חוּבָה הִיא וַא"כ שִׁירָה דִּיּוֹמָא הוּל"ל דְּהִינּוּ הַשִּׁיר שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁמַבִּיאִין הַנְּסֻכִין אֲזַ וּכְמ"ש וּמְזָה הוֹכִיחַ ר"י שָׁם דַּע"כ צ"ל שְׁאָמְרוּ אֲזַ שִׁירָה דְּרִשׁוֹת לְבַד וְשִׁלָּא עַל הַנְּסֻכִין כָּלֵל וּמְשׁוּ"ה שְׁפִיר אָמְרוּ אֲזַ שִׁיר שֶׁל יוֹם אַחַר (וְנִרְאָה פְּשׁוּט שְׁזָהוּ טַעְמֹו שֶׁל הַרְמַב"ם ו"ל שְׁהַשְׁמִיט בְּחַבּוּרוֹ סַפ"ו מַה' חו"מ לְעִיקָר הֵף דִּינָא דְּתַעֲנִית בְּכוּרִים בְּעַרְבַּ הַפְּסַח (וְאַף שְׁהַבִּיא שָׁם לְכ"ד הִירוּשְׁלַמִי דַר"פ ע"פ הַג"ל ע"ש) מְשׁוּם דַּס"ל וְדַאי דְּהַעֲיָקָר כַּמְסֻקְנָה הִירוּשְׁלַמִי הַג"ל בְּזָה וְכַר' יוֹנָה דְּהוֹנָה בְּכוּר וְהוֹה אָכִיל וּכְמ"ש (וְעַל מַש"ש הַרְמַב"ם ו"ל דְּאָסוּר לְאַכּוֹל מִצָּה בַעַה"פ כו' כ' ה"ה ו"ל דַּמַּד רַבִּינוּ נִרְאָה דְּכָל הַיּוֹם אָסוּר ע"ש וְנִרְאָה דַר"ל מַדְכ' שָׁם סְתָמָא בַעַה"פ וְלֹא פִי הַזְמַן ע"ש אוֹלָם יוֹתֵר נִרְאָה לְהַכְרִיחַ כֵּן מַדְכ"ש הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ג ה"ג דְּכִשְׁחַל ע"פ בְּשַׁבַּת דְּמַשְׁיִיר מִן הַחוּלִין מְזוֹן שְׁתִּי סְעוּדוֹת מְחַמֵּץ לְאַכּוֹל עַד ד' שְׁעוֹנָה בַשֶּׁב' וּמְנִיחוּ בְּהַצְנַע כו' ע"ש (וְהִינּוּ מְהָא דְּפַסְק

הש"ס הל' כר"א בר"י א"ב בפסחים י"ג ואף דראב"י שם לא קאמר אלא דמשניירין מתרומה טהורה מזון ב' סעודות כו' וי"ל דדוקא בתרומה קאמר הכי משום הפסד הרומה בלבד אבל בתולין אפשר דאין לו לשנייר פלום שהרי יכול לבער הכל מלפני השבת ומנ"ל להרמב"ם דגם מהחולין יכול לשנייר ב' סעודות' וכ' המ"מ וי"ל שם וז"ל ד דין פזור מזון שתי סעודות מן החולין באמת פשוט הוא שלא יתענו בשבת ור"א דקאמר דמשנייר מן הטהורות קמ"ל דאע"ג דאיכא למיחש שישמאו וכ"ש מהחולין כו' ויש שמחמירין שלא לשנייר אלא לאכול מצה קודם חצות כו' עכ"ל וא"כ מוכרח לכאורה מזה דנדאי דס"ל הרמב"ם וי"ל באמת דכל היום אסור לאכול מצה ומשו"ה צריף לשנייר לו גם מהחולין מזון ב' סעודות וכמ"ש המ"מ ה"ל (וכן נראה מד' הרי"ף וי"ל שהביא ה"ד דר' לוי בירושלמי ה"ל דהאוכל מצה בע"פ כו' בסו"פ אלו עוברים אמתני' די"ד שח"ל בשבת דפסק שם כראבר"צ דחולין בזמן ע"ש ולכאורה אין שם מקום לד' הירושלמי ה"ל פלל וע"כ שהוא וי"ל בא ליתן טעם לד' ראבר"צ בזה שאמר שם דחולין בזמן שהוא פדי שיהי' לו מה שיאכל בשבת עד ד' שעות משום דמצה אסור כל היום (וע"ש ברמב"ן וי"ל שיש שם ט"ס בזה ולהלן יבואר אי"ה) וכ"כ הטור בס' תנ"ח בשם ר' מתתני' גאון וי"ל דלכן משניירין בע"פ שחל בשבת מזון ב' סעודות מהחמין ולמה לא יבער הכל בע"ש ויאכל מצה בשב' פדי להדר המצנה שלאחר שימלא פרוסו כו' איף יברף כו' עכ"ל ר"ל דמה"ט אסור לאכול מצה בע"פ משום דלאחר שימלא פרוסו כו' לעולת ראייה אע"ג דקודש הוא פיון

דהמלמד חול הוא וכמ"ש (והשתא שפיר ילפינן עולת ראייה בהיקש ה"ל לכו"ע דלמ"ד בתר למד אזלי' הרי ע"כ צ"ל דס"ל דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש כדר"פ ה"ל ולמ"ד דאינו חוזר ומלמד בהיקש ע"כ צ"ל דס"ל דבתר מלמד אזלי' וה"נ המלמד חולין הוא וכמ"ש וא"ש) ועכ"פ שוב אין לנו שום ה"כ דר' יוחנן ס"ל נמי כדר"פ דהלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש בקדשים דשאני ה"ה היקשא דעולת ראייה ה"ל לבכור דהמלמד חול הוא וכמ"ש אמנם בפשיטות יש ליישב קושיות הטורי א"ן ה"ל בזה די"ל דאליבא דר' אושעיא לשיטתו הוא דפריף לה התם הכי באמת בזה דהרי ה"ה ע"ש (ואין לומר דלא קחשיב התם רק ד'

מקומות בסדר טהרות דהלכה כר' אליעזר אף במשנה פגון הנהו דהתם דבכ"מ שגשגו ד' ר' אליעזר במשנה לא קיי"ל פנת' רק בארבעה אבל בפרייתא פגון ה"ה דגיסטרא ה"ל דמתנייא ד"ר אליעזר בזה רק בתוספתא ה"ל אפשר דעל זה לא נאמר ה"ה פללא דהתם פלל (ואף דהא דהמקשה דכמה תשפה ותהא זבה מעל"ע ד"ר אליעזר והלכה כדבריו דמיייתי התם הוא ג"כ מתוספתא שם פ"ה ע"ש מ"מ עיקר מילתא דר"א בזה מתנייא שם במשנה שם ל"ו ולכן שפיר חשיב ליה התם בהני ד' דבשירה פזו דהו"ל שירה דרשות לעולם יכולין לומר

פל שיר שירצו ואף שאינו של אותו היום פלל וכמ"ש ל וא"כ ע"כ דאין מקום לומר פלל שהיה השיר דר"ח באמת לד' ר' יוחנן שם וכמ"ש דאם פן שוב יהיה נסתר פל עיקר דברי הפשיטות דר"י ה"ל בזה שהרי נדאי אפשר לומר דהשיר ההוא אמרו אז רק על הנסכין לבד וכ"ת דא"כ שהיה שירת חובה דהיינו על הנסכין באמת א"כ שירה של יום אחד בשבת הול"ל אז וכמ"ש הרי למש"ל נדאי דאה"נ בזה שאמרו אז שירה דיומיה

בְּאֵמֶת דְּהֵינּוּ שִׁירָה דר"ח וכמ"ש אֵלָּא וְדַאי דְּלִיתָא כְּלָל לְכָל מַש"ל בְּזָה וְהַדְּבָר פְּשוּט
בְּאֵמֶת דְּלֵא קֵאֵי הַמַּס' סוּפְרִים שָׁם לְפָרֵשׁ הַפִּיר דר"ח כְּלָל בְּזָה וְדַבְרֵי הַר' מְנַחֵם עֲזַרְיָה
ז"ל הַגָּ' לְפִי מַה שֶׁנֶּרְאָה שְׁפִי בַּמַּס' סוּפְרִים הַגָּ' לְהוּא בְּאֵמֶת פְּשָׁגְגָה כּו' וְעֵיקָר פִּירוּשׁוֹ
דְּהַמַּס' סוּפְרִים הַגָּ' לְבְּזָה יְבֹאֵר לְהַלְוֵן אִי"ה הַ וּבִתְחִילָה רְאִיתִי לְבָאֵר בַּעֲזוֹ"ה פִּי ד'
הִירוּשְׁלָמִי בַּפ"ד דְּתַעֲנִית ה"ה בְּזָה שְׁכָל הַמְּפָרְשִׁים בַּמַּחֲכ"ת נָטוּ מְדַרְבָּה הָאֵמֶת בַּפִּי
הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְוַכְמוֹ שֶׁנֶּרְאָה לַעֲנֵד בַּעֲזוֹ"ה דְּגָרְסִי שָׁם ג"כ בִּירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְלֵא דְבַעֲי
רַש"ל מַר"י אִם לּוֹמֵר שִׁיר בְּלֵא נְסֻכִים וּפְשִׁיט לִיָּה ר"י ג"כ שָׁם מְהָא דְּהַלּוּיִם הָיוּ אוֹמְרִים
בְּיוֹם הַחֲנוּכָּה הַפִּיר דְּנִישָׁב עֲלֵיהֶם כּו' (וְהֵינּוּ כַּמֶּש"ל דְּפְשִׁיט לִיָּה דַע"כ א"א לּוֹמֵר שֶׁהִנֵּה
עַל הַנְּסֻכִין אֲזֵי דַא"כ לֵה' הָאֲרִץ וּמְלוֹאָה הוּל"ל וְכַמ"ש) וְתוּ גָרְסִינָן הֶתֶם ר' אַבְנֹה א'
אֲתַפְלְגִין ר' יוֹחָנָן וְרַש"ל דְּרִי"א אוֹמְרִים שִׁיר בְּלֵא נְסֻכִים וְרַש"ל א' אֵין אוֹמְרִים שִׁיר
בְּלֵא נְסֻכִים וְהֵיטִיב ר"י לְרַש"ל וְהִתְנִי בְּזָה וּבְזָה הָיוּ הַלּוּיִם אוֹמְרִים וַיֵּשֶׁב כּו' וַא"ל רַש"ל
מָה אֵת ש"מ וַא"ל מְאַחַר שֶׁאֵלּוּ נְסֻכִים הָיוּ זְמַנּוֹ שֶׁל שִׁיר הִי' (וְר"ל דְּרַש"ל א"ל דְּמָה אֵת
ס"מ מְהֵתֶם כְּלָל שְׁפָרִי וְדַאי י"ל דְּלַעוֹלָם אֵין אוֹמְרִים שִׁיר בְּלֵא נְסֻכִים רַק דְּהֵתֶם אָמְרוּ
בְּאֵמֶת עַל הַנְּסֻכִין שֶׁהִבִּיאוּ אֲזֵי עַל הַקְּרָבֹת שֶׁהִקְרִיבוּ כְּבָר וּכְדִהְיָה בְּעֵי לְאוֹקְמֵי הָכִי
בַּעֲרֻכִין י"ב שָׁם דְּעַל הַנְּסֻכִין הַבָּאִים בַּפ"ע אָמְרוּ אֲזֵי וְכַמ"ש וְע"ז הַשִּׁיב לוֹ ר"י שָׁם דַּע"כ
לִיכָּא לְמִימַר שֶׁעַל הַנְּסֻכִין אָמְרוּ אוֹתוֹ הַשִּׁיר אֲזֵי דַא"כ הוּ"ל שִׁירָה דְּיוֹמִי דְּהֵינּוּ לֵה'
הָאֲרִץ וּמְלוֹאָה כּו' וְכַדְפָּרִיף עֲלֵה רְבָא גַם בַּש"ס דִּילָן בַּעֲרֻכִין שָׁם דּוּתְסַבְּרָא שִׁירָה דְּיוֹמִי
כּו' וְכַמ"ש וְהֵינּוּ דְקֵא' ר"י לְרַש"ל בִּירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְדָאֵם תֵּאֵמַר שֶׁעַל נְסֻכִים הִי' בְּאֵמֶת
א"כ אֲטוּ זְמַנּוֹ שֶׁל שִׁיר הִי' אֲזֵי בַתְּמִי דָאֵם נִימָא שְׁאוֹמְרִים שִׁיר עַל נְסֻכִין לְבַד א"כ שִׁירַת
חֻבָּה הִיא וְצָרִיכִין לּוֹמַר עֲלֵיהֶם שִׁיר שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁמְבִיִּאִין הַנְּסֻכִין אֲזֵי אֲלִיכָּא דְר"י
בְּזָה וּמְזָה הוֹכִיחַ ר"י דַּע"כ שֶׁהִי שִׁירָה דְרִשׁוֹת אֲזֵי בְּלֵא נְסֻכִין כְּלָל וְשִׁפִּיר הָיוּ יְכוּלִין
לּוֹמַר ג"כ שֶׁל יוֹם אַחַר כְּלָל וְכַמֶּש"ל) וְתוּ גָרְסִי בִּירוּשְׁלָמִי שָׁם רִי"א שִׁירוֹ שֶׁל יוֹם
רַש"ל א' שִׁירָה שֶׁל אֶתְמוֹל ע"ש וְהִנֵּה אֵין מִן הַצְּנוּרָה לְהֶאֱרִיף וְלְדַחֹת כֹּל מ"ש הַמְּפָרְשִׁים
הַק"ע וְהַפ"מ ז"ל בְּזָה שָׁם (וְגַם מ"ש הַגָּאוֹן בַּעַל נוֹע"י נ"י ד' ע"ט) לְהַגִּיֵּה שָׁם בַּד'
הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְדַצ"ל דְּמַהוּ לּוֹמֵר שִׁירָה בְּנְסֻכִים כּו' וּפְיָרֵשׁ ג"כ ד' הִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' ל'
בְּדַבְרִים תְּמוּהִים מְאוּד יַעו"ש וּבְנָה יְסוּד ג"כ ע"פ פִּירוּשׁוֹ הַתְּמוּהָ שָׁם וַא"צ לְהֶאֱרִיף
בְּסִתְרִת כ"ד ע"ש) ---- אֲמַנָּם לַעֲנֵד בַּעֲזוֹ"ה בְּאֵמֶת שִׁישׁ חֲסָרוֹן הַנְּיָכָר בַּד' הִירוּשְׁלָמִי
שָׁם בְּזָה וְרַק ג' אוֹ ד' תִּיבּוֹת צָרִיף לְהוֹסִיף וְלְהַגִּיֵּה בַּד' הִירוּשְׁלָמִי וְכַצ"ל "נְסֻכִין הַבָּאִים
בַּפ"ע" רִי"א א' עֲלֵיהֶם שִׁירָה שֶׁל יוֹם (ר"ל שֶׁל יוֹם הַבָּאֵת הַנְּסֻכִין וְס"ל לְר"י בַּפְּשִׁיטוֹת
בְּזָה כַּדְס"ל לְרַבָּא וְר"א בַּש"ס דִּילָן בַּעֲרֻכִין י"ב הַגָּ' לְוַע"ש בַּתוּד"ה וְתַסְבְּרָא) רַש"ל
א' אוֹמֵר עֲלֵיהֶם שִׁירָה שֶׁל אֶתְמוֹל (ר"ל שֶׁל יוֹם שֶׁהִקְרִיבוּ הַקְּרָבָן צִיבוּר אֲזֵי שֶׁעֲלֵיהֶם
בָּאוּ הַנְּסֻכִין הַלְלוּ (דְּנְסֻכִין הַבָּאִין בַּפ"ע הֵינּוּ עַל הַקְּרָבָן צִיבוּר שֶׁהִקְרִיבוּ בְּיוֹם הָאֶתְמוֹל
אוֹ קוֹדֵם וְכַמ"ש רַש"י ז"ל וְתוֹס' שָׁם ד"ה נְסֻכִין דַּל"ל דְּמִיָּרִי בְּמַנְחַת נְסֻכִין שֶׁל נְדָבַת
יְחִיד דְּאֶפִּי נְסֻכִים הַבָּאִים עִם הַקְּרָבָן שֶׁל יְחִיד לְעוֹלָם אֵין טְעוֹן שִׁירָה וְכַמֶּש"ש ג"כ בַּד'
י"א בַּתוּד"ה עוֹלַת וְהֵינּוּ דְאֶפִּי עַל קְרָבָן צִיבוּר לְעוֹלָם אֵין אוֹמְרִים שִׁיר רַק עַל קְרָבָן
הַקְּבוּעַ לוֹ זְמַן לְבַד כַּדְנַפְק"ל לְר"מ בַּדְר"כ שָׁם מְהִיקְשָׂא דְשִׁלְמִים ע"ש) וּפְלִיג רַש"ל
בְּזָה אֵהָא דְרַבָּא וְר"א בַּעֲרֻכִין י"ב הַגָּ' לְדִלְדִיף לָא קִשְׂיָא מִיָּדִי כְּלָל בְּאֵמֶת דְּלָמָּה לֵא
אָמְרוּ שִׁירָה דְּיוֹמִי שֶׁהִי בְּאֶחָד בְּשַׁבַּת דְּלִדְיָן י"ל בַּפְּשִׁיטוֹת שֶׁאָמְרוּ אֲזֵי הַשִּׁירָה דְּנִישָׁב

כו' על הנסכין של איזה קרפן ציבור שהקריבו מכפר באיזה יום רביעי בשבת ועדנה לא קרבו ומשו"ה משנייר ב"ס מהחמץ לשבת וכמ"ש וצ"ע דלא הנפיר מד' הירו' הנ"ל בנה) אולם לפ"ז צע"ק לכאורה ע"ד האחרונים ו"ל שכ' להכריח מד' הר"ן ו"ל בפ' א"ע ומהירושלמי בר"פ ע"פ הנ"ל דנדאי אינו אסור באכילת מצה לכו"ע רק בכל יום ערב פסח אבל בליל י"ד מותר (ודלא כמשמעות המג"א ו"ל בס' תע"א ס"ק ו' שלא פתב רק דביום י"ג שרי ע"ש ומשמע דאסור גם בליל י"ד והשיג עליו בנה החק יעקב ו"ל שם ס"ק ז' מד' הר"ן והרמב"ן בד' הירושלמי הנ"ל דמבואר מדבריהם שם דנדאי אין איסור רק ביום י"ד לבד ולא בלילה כולל וכמ"ש ויבואר להלן אי"ה) וצ"ע לענ"ד בנה שרי למ"ש מד' המ"מ ו"ל הנ"ל דעיקר טעמא דשרינן להניח מן החמץ של חולין ג"כ מזון ב' סעודות בע"פ שח"ל בשבת ולהצניע כו' ולא מבשרינן הפל מלפני השבת שהוא רק פדי שיהי' לו מה שיאכל בשבת עד ד' שעות ומשום דאסור לאכול מצה בעה"פ וכמ"ל להוכיח פן גם מד' הרי"ף ו"ל הכ"ל בנה וא"כ אם איתא דבליל י"ד מותר לאכול מצה כמ"ש הח"י הנ"ל למה הוצרכו חכמים לתקן שישנייר בע"ש מזון שתי סעודות מן החמץ והיינו פדי לאכול בליל שבת וביום שבת עד ד' שעות כמ"ש ונהלא לכאורה לא הי' צריך לשייר רק מזון סעודה אחת מהחמץ לבד מה שיאכל בשבת שחרית עד ארבע שעות.

אבל למה נתיר לו לשייר גם לליל שבת מהחמץ ויצטרף לינהר ולהצניעו ג"כ כמ"ש ונהלא בליל שבת באמת הי' יכול לאכול סעודתו מהמצה שיאפה לו בע"ש את"ל דמותר לאכול מצה כל ליל י"ד ורק לסעודת שבת שחרית לבד ניח לו מהחמץ כמ"ש וע"כ דס"ל להראשונים ו"ל הנ"ל לכאורה דגם בליל י"ד אסור לאכול מצה באמת וכד' המג"א ו"ל הנ"ל בנה וצ"ע (ולמ"ש הב"י דגם ליו"ט אין לאפות בע"ש משום גזירה ע"ש א"ש ודו"ק) אלא היקשא דחג השבועות לחג המצות לתשלומין ר"א משמיה דר' אושעיא הוא דא' לה בחגיגה י"ז שם ונהרי באמת מציינו לר' אושעיא עצמו דיליף לעיקר התשלומין דשמיני של חג מקרא בהדיא ולא מג"ש כלל והוא בירושלמי דחגיגה שם פ"א ה"ו (והובא בתוס' חגיגה ט' שם ד"ה נאמר עצרת ע"ש) דגרסי' התם יהודה ב"ס בשם ר' אושעיא (בירושלמי שם איתא ר' אושעיא אף בד' התוס' הנ"ל העתיקו ר' אושעיא כמ"ש) וסגותם אותו כו' ומה ת"ל תתגוהו (כ"ה בירושלמי ובתוס' הנ"ל אבל פשוט דטס"ה וצ"ל מה ת"ל בחודש השביעי תתגוהו אותו והיינו הך דרשא דמיייתי הש"ס דילן בחגיגה ט' שם דקאמר ותנא מיייתי ליה מהכא כו' ומניין שאם לא חג ביו"ט הראשון שחוגג כו' ויו"ט האחרון ת"ל בחודש השביעי כו' ופירש"י כל ימי החג האמור בחודש השביעי ע"ש והק"ע ו"ל הגיה דצ"ל ת"ל תתגוהו אותו ע"ש ובמחכ"ת נעלם ממנו פירש"י ו"ל הנ"ל בנה דמבחוודש השביעי נפק"ל באמת לתשלומין דשמיני וכמ"ש אבל מתחוגו אותו ממעטינן חוצה לו ע"ש והדבר פשוט דהך דר"א בירושלמי הנ"ל היינו הך דרשא באמת דהש"ס דילן הנ"ל דקאמר ותנא מיייתי לה כו' וכמ"ש (והך ברייתא הוא בתו"כ פ' אמור ע"ש) ובס' נוע"י העתיק ג"כ דת"ל תתגוהו ופי' שע"כ פתב תתגוהו על השמיני בפ"ע ללמד כו' ע"ש ובמחכ"ת בנה יסוד על הט"ס שבירושלמי בנה דקרא דתתגוהו גבי פסח כתיב (בפ' בא וקאן ודאי באמת צ"ל ת"ל בחודש השביעי וכמ"ש בעז"ה) אלא מלמד שיו"ט האחרון תשלומין לראשון ע"ש והשתא א"ש בפשיטות דלר' אושעיא לשיטתו דס"ל באמת פהך תנא דהש"ס דילן

דנפק"ל לתשלומין דשמיני מקרא דבחודש השביעי בהדיא וכמ"ש וילדידן' ודאי דשפיר פריה התי' (בד' י"ז) דאימא דאיפקש חג השבועות לחג הסוכות שיהי' לו תשלומין פל שמונה פיון דלר' אושעיא גופי' נפק"ל בשמיני של חג לתשלומין מקרא בהדיא באמת ולא מג"ש דעצרת הני"ל וכמ"ש וא"ש: ותשלום דבר תשובה זו מבואר למעלה מד' י"ג ולהלן בעז"ה וכן ראיתי להשלים דבר תשובתי בדין אשת פהו (שהיה בעלה השני) שהגידה לפניו דרף וידוי שזינתה תחת בעלה הראשון שהיה ישראל שתי פעמים פ"א באונס בעת שזינתה ופעם שני ברצון רק שלא היתה יודעת אז מחומר איסור אשת איש כלל ומבואר לעיל ד' י"ח באורף ולא נשלם שם עדנה דבר התשובה הזאת וראיתי להשלים פאן בעז"ה והנה קודם שנבאר אי"ה בעיקר הספק שיש לדון לכאורה בדין הני"ל במה שהגידה לפני בעלה השני שגם בפעם השני שזינתה ברצון תחת בעלה הראשון שהיה ישראל לפי שהיה אז עדיין בימי דברים הני"ל דעיקרון במשנה ג"כ וכמ"ש

משא"כ בהך דגיסטר' הני"ל דלא נשנו ד"ר אליעזר בנה רק בברייתא הני"ל וכמ"ש (ובהא דבעי למימר בסוגי' דהתם דלא קמ"ל שמואל דהל' כר' אליעזר רק באחורי פלים דלא תנו בהדיא דהלכה פדבריו בנה ע"ש צע"ג לכאור' דהרי באמת גם באחורי פלים הניא בהדיא דהלכה כר' אליעזר בנה והוא בתוספתא דטבול יום סופ"א ומייתי לה הר"ש ז"ל שם בט"י בפ"ב מ"ב דאחורי פלים פנטמאו במשקין דר"א א' דמטמאין משקין ואין פוסלין אוכלין ונהלכה פדבריו ע"ש (ומש"ש בתוס' דשמעון א"ע א' חולין כו' טס"ה וצ"ל חילוף הדברים וכמש"ש בר"ש הני"ל וכן מש"ש בתוס' הני"ל אר"י הלכה האיה נחלקו כו' ורבו עלי' כו' וד' סופרים מד' סופרים ע"ש טס"ה ג"כ וצ"ל ראה הלכה זו איך כו' ודנו עליה כו' וד' סופרים מד' תורה כצ"ל וכ"ה שם בר"ס ז"ל ובתוספתא הנדפס עם פ"י הגר"א ז"ל ע"ש (וכדמהדר לי' ר"א בנדה שם דרבנן מדאורייתא לא עבדינן ק"ו וע' באלי' רבא בטהרות פ"ח מ"ז ובגידים פ"ג מ"ב ע"ש) ובר"ש הני"ל יש ט"ס ג"כ בפ"י התוספ' הנז' שכ' בד' ר"א דפוסלין האוכלין וצ"ל ואין פוסלין האוכלין אפי' כו' ע"ש) וא"כ אפתי מאי קמ"ל שמואל גם באחורי פלים דהלכה כר"א פיון דכבר מתנייא הכי בברייתא דטבול יום הני"ל בהדיא וכמ"ש (ואף דבמשנה דטהרות פ"ח מ"ז דשם מתנייא עיקר הך פלוגתא דר"א ור"י באחורי פלים לא תנו ההם במתניתין כלל דהלכה כר"א ע"ש הרי גם בהך דהמקשה כו' הני"ל לא תנו הך דהלכה כר"א במשנה דנדה ל"ו הני"ל רק בברייתא הני"ל וכמ"ש וכן בהך דהזב והזבה שבדקו כו' לא תנו במתניתין דנדה ס"ח דהלכה כר"א שם רק בבריית' (דמייתי הש"ס בסוגיא דנדה ז' הני"ל ושם ס"ח) הניא התי' הך דהלכה כר"א ע"ש (ובמשנה עצמה לא תנו בהדיא דהלכה כר"א רק שם בד' גשים דדיין שעתו בלבד ע"ש) וע"כ דעיקר הקושיא שם הוא דמאי קמ"ל שמואל גם בהך דהמקשה כו' ובהך דהזב והזבה כו' דהלכה כר"א פיון דעכ"פ מתנייא בברייתא בהדיא שם דהלכה פדבריו וכמ"ש וא"כ מאי קאמר התי' דוכ"ת אחורי פלים קמ"ל דלא תנו והרי באמת גם באחורי פלים הניא בברייתא דטבו"י הני"ל דהלכה פדבריו וכמ"ש) וצ"ע ואולי צ"ל דהך דהלכה פדבריו באחורי

הקרוב שהוא אז עד היום שחרב הבית ומשו"ה שפיר אמרו אז על אותן הנסקין השיר של יום ד' בשבת אף שהיה באחד בשבת לפי שהנסקין התי' על הקרבן שהביאו

מפּבֶר בְּרִבְעֵי בְּשֶׁבֶת וּכְמ"ש) וּא"ש בְּפִשְׁטוּת בְּזֶה דַר"י וּרְש"ל אֵלֶיבָא דַר' אַבְנָה לְטַעֲמִינְהוּ אֲזִיל דַר"י שְׁפִיר הִכְרִיחַ מֵהֶךָ עֲבֹדָא שְׁהִיו הַלּוּיִם אוֹמְרִים שִׁיר שֶׁל יוֹם ד' אֲז דַר"כ דְּאוֹמְרִים שִׁירָה בְּלֹא נְסֻכִים כָּלֵל מִדְּאָמְרוּ אֲז הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם ד' בְּשֶׁבֶת דַר"כ דְּשִׁירָה דְרָשׁוֹת הִי וְשִׁלָּא עַל הַנְּסֻכִים כָּלֵל שְׁאֵם הָיָה עַל הַנְּסֻכִים הָיוּ צָרִיכִין לוֹמַר רַק הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם הַהוּא שְׁהִבִיאוּ הַנְּסֻכִים אֲז וְלֹא הַשִּׁיר שֶׁל הַיּוֹם שְׁהִקְרִיבוּ הַקְּרָבָן מִפּבֶר וּכְדַס"ל בְּפִשְׁטוּת לְהַש"ס דִּילֵן בְּזֶה וּכְמ"ש וּרְש"ל דַר' דְּאִין אוֹמְרִים שִׁירָה בְּלֹא נְסֻכִים ג"כ לְטַעֲמִי בְּהַא דַר' נְמִי דְלַעוֹלָם צָרִיךְ לוֹמַר עַל הַנְּסֻכִין הַשִּׁיר שֶׁל הַיּוֹם שְׁהִבִיאוּ הַקְּרָבָן אֲז מִפּבֶר לְפִי שֶׁהִי רְאוּי אֲז לוֹמַר עַל אוֹתָן הַנְּסֻכִים הַשִּׁיר הַהוּא בְּאֲמַת אִם הָיָה מִנְסָפָן בְּיוֹם הַהוּא וְכַדָּא רְש"ל שְׁם (לְפִי הַגְּהֵתִי הַנְּ"ל) דְנִסְכִין הַבְּאִין בַּפ"ע דְּאוֹמַר עֲלֵיהֶם שִׁירָה שֶׁל אֲתָמוּל (וְהִינְנוּ הַשִּׁיר שֶׁהִי רְאוּי לוֹמַר עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַקְּרִבַת הַקְּרָבָן וּכְמ"ש) וְא"כ שׁוֹב אִין רְאִיָה מֵהֶךָ עֲבֹדָא דְהַלּוּיִם הַנְּ"ל דְּאוֹמְרִים דְּבַעֲיָקַר ד' הַח"י הַנְּ"ל צ"ע ג"כ דְּאָף שְׁמַד' הַרְמַב"ן ו"ל שְׁהוּבָא בְּר"ן ו"ל שְׁם נִרְאָה לְהַדְיָא דְלֹא בָּא לְחַלּוֹק עַל הַבַּעַה מ"ו"ל רַק בְּזֶה שְׁכַתְבַּת הַבַּעַה מ"ש דְּאִין אִיסוּר אֲכִילַת מִצָּה אֲלֵא מִשְׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעַלָּה דְהִינְנוּ מִשְׁעַת אִיסוּר אֲכִילַת חֶמֶץ מִן הַתּוֹרָה בַּע"פ וְלִכְּן פִּי שְׁם אֵלֶיבָא דַר"מ דַר' מְבַעֲרִין הַכֹּל מִלְפְּנֵי הַשְּׁבֶת דְּבִלָּא שִׁיּוּר כָּלֵל קְאָמַר מִשׁוּם דַס"ל דִּישׁ לְחוּשׁ שְׁיִשְׁתַּיִר מִן הַחֶמֶץ עַד אַחַר זְמַן אִיסוּרוֹ כו' וְאֶפְשָׁר לוֹ לְסַעוּד בְּשֶׁבֶת מִן הַמִּצְוָה עַד חֲצוֹת הַיּוֹם כו' ע"ש (וְנִרְאָה דַלְפ"ד הַבַּעַה מ"ו"ל מְפָרְשִׁי ד' הַתּוֹסֶפֶת דַפ"ג דְּפִסְחִים ה"ט בְּפִשְׁטוּת בְּהַא דְקַתְנִי הֵתֵם י"ד שַׁח"ל בְּשֶׁבֶת מְבַעֲרִין הַכֹּל מִלְפְּנֵי הַשְּׁבֶת וְאוֹפָה לוֹ מִצָּה מְעַרְבַּת שְׁבֶת כו' דַר"מ ע"ש דַלְמ"ש הַבַּעַה מ"ו"ל דַר"מ מְבַעֲרִין בְּלֹא שׁוּם שִׁיּוּר קְאָמַר וּכְמ"ש א"כ נִרְאָה פְּשׁוּט לַפ"ז דְהַא דְקְאָמַר בַּתּוֹס' הַנְּ"ל בַד' ר"מ דְּאוֹפָה לוֹ מִצָּה מַע"ש דַר"ל וְדַאי דְּאוֹפָה לוֹ מִצָּה לְאַכּוֹל בְּשֶׁבֶת קְאָמַר שְׁלֵא יִתְעַנֶּה בְּשֶׁבֶת וְהִינְנוּ לְמִזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּלַבַּד דְּבָלִיל י"ד וּבְשֶׁחֲרִית יוֹם י"ד מוֹתֵר עַדִּין לְאַכּוֹל מִצָּה עַד חֲצוֹת וּכְמ"ש הַבַּעַה מ"ו"ל בְּזֶה.

וְהִינְנוּ דְהוֹצְרֵנוּ הַרְמַב"ן וְהַר"ן ו"ל בַסּוֹפ"ק דְּפִסְחִים לְפָרֵשׁ ד' הַתּוֹסֶפֶת הַנְּ"ל לְפִי שְׁיִטְתֵּם שְׁם דְּמְבַעֲרִין הַכֹּל מִלְפְּנֵי הַשְּׁבֶת דְקְאָמַר דַע"י שִׁיּוּר מִזוֹן ב' סְעוּדוֹת מִהַחֶמֶץ קְאָמַר וּכְמ"ש לַע"כ צ"ל לַפ"ז דְהַא דְקַתְנִי בַתּוֹס' הַנְּ"ל דְּאוֹפָה לוֹ מִצָּה מַע"ש דְּלֹא מִשׁוּם מִזוֹן ב' סְעוּדוֹת קְאָמַר דְהַא שִׁיּוּרִי יְלֻדוּתָהּ (כַּבֵּת י"ז שְׁנָה לְבַד) לֹא יְדַעָה עַדִּין אֲז מַעֲיָקַר חוֹמֵר עוֹן וְאִיסוּר א"א כָּלֵל דְלַכְאוּרָה אָף כָּאִין שׁוּם נ"מ בְּזֶה לְגַבִּי בַעֲלָה כָּלֵל דְּבַכָּל גּוֹנָא שְׁזִינְתָה בְּרִצּוֹן אָף שְׁלֵא יְדַעָה כָּלֵל מְאִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ קִי"ל דְלַעוֹלָם הִיא אִיסוּרָה לְבַעֲלָה אִפִּי הִי' יִשְׂרָאֵל וּכְמ"ש הַרְמַ"א ו"ל בַּהַג"ה ס' קַע"ח ס"ק ג' דְּאֲשֶׁה שְׁזִינְתָה וְסִבְרָה דְמוֹתֵר לְזִנּוֹת הָיוּ כְּמִזִּידָה וְאִיסוּרָה אָף לְבַעֲלָה יִשְׂרָאֵל (וְהַטַּעַם מְבִנְאָר בַּמַּהֲרִי"ק ו"ל שׁוֹרֵשׁ קַס"ז מִשׁוּם דְלֹא כְּתִיב בַּתּוֹרָה וּמַעֲלָה מַעַל בַּה' רַק וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל (בַּפ' נִשְׂא) וְכָל שְׁהִיא מְזִנָּה בְּרִצּוֹנָה הָרִי מַעֲלָה מַעַל בְּאִישָׁה אָף שְׁלֵא יְדַעָה כָּלֵל מְאִיסוּר זְנוּת דַר"א וְלֹא מַעֲלָה בַה' מ"מ שְׁפִיר נְאֻסְרָה גַם לְבַעֲלָה יִשְׂרָאֵל עִי"ז וַע"ש בַּמַּהֲרִי"ק וּבַט"ז יו"ד ס' צ"ד ס"ק ט' וַיְבַנְּרָ לְהֵלֵן אִי"ה) אֲבָל מ"מ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק לְכְאוּרָה דְאוּלֵי לְגַבִּי לְאַסוּר לְכַהֵן אַחַר מוֹת בַּעֲלָה לֹא נִחְשָׁב זְנוּת כְּזֶה רַק פְּשׁוּגְגַת לְבַד וּנ"מ בְּזֶה לַד' הַפּוֹסְקִים כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְרַבָּה בִּיבְמוֹת נ"ו דְּאֲשֶׁת כְּהֵן דְּנִאֻסְרָה אִין בַּעֲלָה לּוֹקָה עֲלֵיהָ אֲלֵא מִשׁוּם טוֹמְאָה וְלֹא מִשׁוּם זִנּוּת דְכָל בְּאוֹנָס לֹא קָרִינָן בַּה' זִנּוּת ע"ש וְלַכְאוּרָה דַה"ה לְשׁוּגְגַת דְּאִינָה בְּכָלֵל זִנּוּת אָף שְׁנִאֻסְרָה עִי"ז גַם

לבעלה ישראל וכמ"ש מ"מ לענין שתיאסר עי"ז אחרי מותו לכהן אפשר דכל בכה"ג
שטענה בדין ולא היתה מזידה עכ"פ דלא הו"ל זונה עי"ז וכמ"ש נכדמוכח קצת בסוגיא
דהתם דמייתי סייעתא לר"ש ממתיני דוכן הבא כו' פסלה דאפי' באונס פסלה ולא מוק"ל
אשונגת ע"ש וש"מ דשונגת הו"ל פאנוסה באמת ומיהו גבי יבום פירש"י שם שפבור
שהיא אשתו ע"ש וא"כ נראה דה"נ איירי בשונגת דאשת איש דכסבורה שהיא בעלה
וכדפירש"י בסוטה כ"ח אהא דסוטה לא עשה בה שונגת כמזידה ע"ש ומשא"כ בשונגת
שטענה בדין כמו בנ"ד הנ"ל ובלא"ה פבר כ' בס' ישועות יעקב ס' קע"ח ס"ק ב' דמילתא
דלא שכיחא היא שהאשה לא תדע שאסור לזנות ע"ש אלא דבנ"ד שפכל עיקר הדבר
לא באנו לדון רק על פי דברי' לבד ואם הבעל מאמין לה במה שהגידה עתה שזנתה אז
יש לו להאמינה ג"כ על מה שאמרה שלא ידעה אז חומר עון ואיסור אשת איש פלל
דהפה שאסור כו' ולכן יש לבאר אם השונגת בכה"ג דינה נמי פאנוסה בזה וכמ"ש) ואף
דכל הפוסקים ז"ל המפורסמים פסקו שם כר' שישת באמת דאשה ישראל שזנתה ג"כ
אסורה לכהונה אחריו וכמ"ש בפשיטות בשו"ע שם ס' ו' ס' י"א ע"ש וא"כ לכאורה אין
נ"מ עוד בספק הנ"ל בזה פלל דכיון דגם באונס אסורה לכהן אחריו כ"ש בשונגת בכה"ג
דאסורה גם לבעלה ישראל ודאי דאסורה לכהן אחריו לפ"ר הפוסקים ז"ל בזה אמנם
עדיין יש מקום להסתפק בנ"ד לד' קצת מהפוסקים הראשונים ז"ל דס"ל דהך דלישנא
בתרא פלים בתוספתא דטבו"י הנ"ל הוסיפו אח"כ
בד' הברייתא הנ"ל לבתר דפסק שמואל באמת בנדה הנ"ל דהלכה כר"א גם בזה ואינו
מעיקר הברייתא פלל ומשא"כ באידך דהמקשה כו' ודהנב ונכה כו' דמייתי הש"ס שם
דאפשר דהכי הנה קים להש"ס התם דהך דאחורי פלים הנ"ל אינו מעיקר הברייתא שם
ואידך הנ"ל באמת מעיקר הברייתא הם וכמ"ש וצ"ע) ואמנם הדבר פשוט לכאורה
דמדלא קאמר שמואל בהדיא דאין הלכה כר"א במשנה אלא בארבעה רק סתמא קאמר
דהלכה כר"א רק בארבעה משמע להדיא דגם בברייתא לא קי"ל כר"א בשום מקום
בסדר טהרות רק בד' דברים הנ"ל לבד דכה"ג דייק הש"ס במנחות ל"א גבי כ"מ ששנה
ר"ש שזורי כו' דפשיטא מי קאמר במשנתנו כו' ע"ש (אלא דלמ"ש התוס' שם ד"ה מי
קאמר דדוקא התם דכל שיר בלא נסכין פלל דלרש"ל
לטעמי' ודאי די"ל שפיר שאמרו השיר ההוא על הנסכין לבד ומה שאמרו אז השיר של
יום ד' לפי שהקרוב ההוא שהנסכין היו באין עליו אז הקריבו ביום ד' מכבר וכמ"ש
וא"ש (רק דצ"ל לפ"ז דמאי דאמרי בש"ס דילן בערכין הנ"ל דרש"ל א' דאומרים שירה
שלא על הקרבן והיינו שלא על הנסכין ג"כ נכדמוכח שם י"ב בזה דע"כ לא אתיא רק
פלישנא קמא דהירושלמי הנ"ל באמת דרש"ל לא פליג פלל על ר"י בזה רק דבעי לה
מר"י התם (ובמסכת סופרים הנ"ל) דמהו לומר שיר בלא נסכים ופשיט ליה מהך דהלויים
כו' דאומרים בלא נסכים וכמ"ש ל' ואפשר דהך דרש"ל בערכין הנ"ל אמר לה לבתר
דקבלה מר"י בירושלמי הנ"ל אבל לר' אבהו הנ"ל הרי ס"ל באמת דפליג רש"ל עם ר"י
בזה וכמ"ש ועכ"פ ל"ק דהירושלמי הנ"ל א"ש בפשיטות הסוגיא דערכין עם הך
דהירושלמי הנ"ל וכמ"ש בעז"ה) ונראיתי להקדים עוד מה שי"ל בעז"ה גם בד'
הירושלמי דפ"ה דסופה ה"ו ובשלהי מס' שקלים שם דגרסי' התם מוספי שבת ומוספי
ר"ח מי קודם ר"י סבר מימר מוספי ר"ח קודמין חז"ל דר"י מהדא שיר של ר"ח קודם

לְשִׁיר שֶׁל שִׁבְתָּ כו' ע"ש וְהוּא תְּמוּנָה מְאֹד דְּמַאי מִסְפֵּק"ל כָּלל בְּהֵכִי וְהֵלֵא מִשְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ בְּאַמַּת בְּזִבְחִים פ"ט דְּמוֹסְפֵי שִׁבְתָּ קוֹדֵם לְמוֹסְפֵי ר"ח וְכ"ש דְּקִשָּׁה טְפִי עֲלֵה דר"י הַגָּ' לְדִסְבֵּר לְמִימֵר דר"ח קוֹדֵם נֶגֶד הַמְכַנֶּה דְּזִבְחִים הַגָּ' לְוִכְבֵּר תְּמוּנָה בְּזֵה הַק"ע וּבפ"מ ז"ל ע"ש (וּבס' נח"י ס' כ"ה וְגַם בּס' נוע"י בְּסוֹף תְּעֻנֵית הָאָרִיף שֶׁם לְיִישָׁב קוֹשֵׁיית הַק"ע הַגָּ' לְבְדָרִים דְּחוּקִים מְאֹד וּא"צ לְהָאָרִיף בְּסִתִירַת דְּבָרָיו שֶׁם בָּהּ יַעו"ש) אָבֵל לַעֲנֵד דְּבָר פְּשׁוּט שִׁים חֶסְרוֹן הַנִּיפֵר בִּירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְוִבְתַחֲלָה נִקְדִים דַּמְש"ש בִּירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְעֲנֵן שִׁיר שֶׁל ר"ח דְּשׁוּחַט מוֹסְפֵי שִׁבְתָּ וְאוֹמֵר עֲלֵיהֶם שִׁיר דר"ח דַּע"כ נִרְאֶה דַּמְש"ש שׁוּחַט מוֹסְפֵי שִׁבְתָּ כו' דְּוִדָּא דְּלָאו דְּוִקָא נִקַּט הֵכִי הֵתֵם דְּמַאי עֲנִינוּ שְׁחִיטַת הַקְרָבָנוֹת לְהַשִּׁיר כָּלל וְהֵלֵא קִי"ל דָּאִין אוֹמְרִים שִׁירָה לְעוֹלָם אֲלָא בְּשַׁעַת גִּיסוּף הֵינֵן לְבַד וְכַדָּא רַשְׁב"נ בְּעֶרְכִין י"א דְּמַנְיִן שְׁאִין אוֹמְרִים שִׁירָה אֲלָא עַל הֵינֵן כו' [וּפִירַש"י עַל הֵינֵן שֶׁל גִּסְפֵי קְרָבָן וַע"ש בַּתוֹד"ה הַשִּׁיר מְעַכֵּב כו' וְכַמ"ש הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ו מֵהַל' תְּמִידִין ה"ה דְּבִשְׁעַת הַגִּיסוּף אוֹמְרִים הַשִּׁיר כו' (וְהַכ"מ שֶׁם לֹא צִיָּין מְקוֹמוֹ וְאוֹלֵי סְמָה שֶׁם עַל מ"ש בַּה"ז שְׁחָה לְנִסְפָה כו' וְדָבְרוּ בַשִּׁיר כו' שְׁצִיָּין לְמִשְׁנֵה דְּסוֹף תְּמִיד ע"ש וְאַמְנָם בַּפ"ג מֵהַל' כָּלִי הַמְקַדֵּשׁ ה"ב שְׁכַתְבַּת הַרְמַב"ם שֶׁם נ"כ דְּמַתִּי אוֹמֵר שִׁירָה כו' בְּעַת גִּיסוּף הֵינֵן כו' צִיָּין שֶׁם הַכ"מ לְהַף דַּרְשַׁב"נ הַגָּ' ל) וַע" בִּירוּשְׁלָמִי פ"ה דְּפִסְחִים ה"ה דְּבְקָרְבָן שְׁיֵשׁ לוֹ גִּסְכִין תוֹקְעִין (עַל הַשִּׁיר) לְגִסְכִים (רַק בְּפִסְחָ לְבַד שְׁאִין לוֹ גִּסְכִין תְּנִי הֵתֵם שְׁתוֹקְעִין לְשְׁחִיטָתוֹ וְכַמ"ש ג"כ בְּרַמְב"ם פ"א מֵה' פִּסְחָ הַי"ב ע"ש) וְא"כ ע"כ צ"ל דְּלָא דַּק בְּלִישְׁנָיָה בְּהִירוּשְׁלָמִי הַגָּ' לְוִנְקַט שְׁחִיטָה הַמוֹסְפִין דְּשִׁבְתָּ וּבְאַמַּת ר"ל גִּסְפֵי הַמוֹסְפִין וְכַמ"ש אוֹ דַּמְש"ה בְּאַמַּת וְצ"ל שׁוּחָה לְנִסְפָה מוֹסְפֵי שִׁבְתָּ וְאוֹמֵר עֲלֵיהֶם שִׁירָה שֶׁל ר"ח וְא"ש בְּפִשְׁטוֹת (וְלִהְלֹזְשִׁיר מִיָּנִי) (כ"ה בְּר"ן ז"ל שֶׁם וְנִרְאֶה דַּצ"ל דְּהָא שְׁיִיר מִן הַחֲמִיץ אֲלָא דְּאִזְהוּרִי קָא מְזַהֵר לִי שֶׁלֹּא לְאַחַר לְאַפּוֹת מִצְתוֹ עַד מוֹצָאֵי שִׁבְתָּ אֲלָא יִקְדִים לְאַפּוֹת בַּע"ש כְּדִי שְׁיִהְיֶה לוֹ בְּמוֹצָאֵי שְׁוֹלְחָן עֶרְוֵף כו' ע"ש בְּרַמְב"ן וּבְר"ן ז"ל בְּזֵה אָבֵל לַד' הַבַּעַה"מ ז"ל הַגָּ' ל י"ל פְּשׁוּט דְּהַתוֹסְפָתָא הַנַּז' בְּמִצְהָ שְׁצָרִיף לְאַנְכְלָה בְּשִׁבְתָּ ע"פ קְאָמֵר דַּס"ל לַר"מ הֵהֵם שְׁאִינוּ מְשִׁיר מִהַחֲמִיץ כָּלל רַק שְׁאוּפָה לוֹ מִצְהָ בַּע"ש לְאַנְכּוֹל בְּלִיל כַּבַּת ע"פ וּבְשַׁחְרִית עַד חֲצוֹת כַּמ"ש (וְא"ש בְּפִשְׁטוֹת לַפ"ז דְּלָא תִקְשִׁי מֵהַף תוֹסְפָתָא הַגָּ' ל ע"ד הַר' יְהוּדָאִי גָּאוֹן וְהַר"ש ז"ל מְשִׁאֲנִץ שְׁהוּבָאוּ בְּמֶרְדְּכִי סוּפ"ק דְּפִסְחִים שֶׁם שְׁכַתְבוּ דְּכִשְׁחַל פִּסְחָ בַּא' בְּשִׁבְתָּ שְׁאֲסוּר לְאַפּוֹת הַמִּצְוֹת שֶׁל מִצְוָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי שְׁהוּא י"ג מְשׁוּם דְּאִיתְקַשׁ לְפִסְחָ (וּס"ל דְּגַם אֶפְיִית הַמִּצְוֹת אִיתְקַשׁ לְשְׁחִיטַת הַפִּסְחָ ע"ש) וְצָרִיף לְאַפּוֹתָן בְּמוֹצָאֵי שִׁבְתָּ דְּוִקָא ע"ש וְהַקְשׁוּ שֶׁם הָרַאשׁוֹנִים ז"ל בְּזֵה מֵהַף דְּתוֹסְפָתָא הַגָּ' ל דְּקַתְנִי בְּהִדְאִי דְּאוּפָה לוֹ מִצְהָ מַע"ש (וְהֵינֵנו שְׁהֵם מְפָרְשִׁים כַּפִּי הַרְמַב"ן וְהַר"ן ז"ל הַגָּ' ל בְּזֵה) וְדַחַק שֶׁם בְּמֶרְדְּכִי וְכ' דְּבְאַמַּת דְּהַתוֹסְפָתָא הַגָּ' ל מְשַׁבְּשָׁתָא הִיא ע"ש (וַיִּבְנֹאֵר לְהֵלֵן אִי"ה) אָבֵל בְּאַמַּת נִרְאֶה הַדְּבָר פְּשׁוּט לַעֲנֵד בְּזֵה דְּהַגְּאוּנִים ז"ל הַגָּ' ל מוֹק"ל וְדָאִי לְהַף דְּהַתוֹסְפָתָא הַגָּ' ל בְּמִצְהָ שְׁצָרִיף לְאַנְכְלָה בְּשִׁבְתָּ עֶרְב הַפִּסְחָ עַד חֲצוֹת וְכַמְש"ל לַד' הַבַּעַל הַמְּאוּר ז"ל בְּזֵה וְא"ש שְׁאִין צוֹרֵף כָּלל לְשַׁבֵּשׁ ד' הַתוֹסְפָתָא הַגָּ' ל וְכַמְש"ש (אָף לַד' ר' מַתְתִּי גָּאוֹן ז"ל שְׁכ' דָּאִין לְאַפּוֹת מִצְהָ בַּע"ש לְשִׁבְתָּ וְלִיו"ט כָּלל מְשׁוּם גְּזִירָה וְכַמְש"ל וְדָאִי צ"ל לְדִידִי דְּהַתוֹסְפָתָא הַגָּ' ל מְשַׁבְּשָׁתָא הִיא וְכֵן צ"ל לְכַאוּרָה לַמ"ש בְּהַגְּהוֹת מִי"י פ"ו מֵה' חו"מ אוֹת ז דְּגַם רַש"י ז"ל כַּתֵּב דָּאִין לְאַפּוֹת מִצְוָה מְצוּהָ קוֹדֵם חֲצוֹת בַּע"פ מְשׁוּם דְּאִיתְקַשׁ לְשְׁחִיטָה הַפִּסְחָ כו' וּמְבֹאֵר שֶׁם דְּלַטְעַמִּי דְּרַש"י אִפִּי בְּדִיעֵבַד אִם אֶפְאָה

קוּדָם חֲצוֹת פְּסוּלָה ע"ש וא"כ נִרְאֶה וְדַאי דְגַם לַד' רַש"י ו"ל צָרִיף לְאֵפוֹת הַמְּצוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁבֵת דְּוָקָא כַּשְׁח"ל ע"פ בְּשֵׁבֶת וּא"כ תִּקְשִׁי לְדִידְנָי נְמִי מֵהָד תּוֹסֶפֶתָ הַגָּ' לְדִלְיָפָא לְפָרוּשֵׁי לַד' רַש"י ג"כ דְּבַמִּצֵּה שֶׁל שְׁבֵת ע"פ קְאָמַר וּכְמ"ש שֶׁהָרִי רַש"י ו"ל עֲצָמוּ מְפָרֵשׁ לָהּ בְּמִתְנֵי דְפְסָחִים מ"ט בְּדַר"מ דַּא' מְבַעְרִין הַכֹּל מֵע"ש דְּחוּץ מִפְּדֵי אֲכִילְתוֹ לְשֵׁבֶת קְאָמַר דְּהֵינּוּ מְזוּן ב' סְעוּדוֹת ע"ש וּא"כ תּוֹ לִיכָא לְפָרוּשֵׁי בְּתוֹסֶפֶתָ הַגָּ' לְבַד' ר"מ גּוֹפְקִי דְאֹפָה מִצֵּה בַע"ש לְצוֹנְרָף שְׁבֵת וּכְמ"ש לְשֶׁהָרִי פְּכָר שְׁיִיר לּוֹ מְזוּן ב' סְעוּדוֹת מִן הַחֲמִץ וּכְמ"ש (וַע' בְּטוֹר ס' תַּמ"ד שֶׁכ' בְּשֵׁם רַש"י לְהִדְנָי דְלִכּוֹן צָרִיף לְשְׁיִיר ב"ס מִהַחֲמִץ וְלֹא לְאֲכוֹל מִצֵּה פְּדֵי שְׁיִאכֹל בְּלִילְהָ לְתִיבְחוּן ע"ש וּא"כ צ"ע מֵהַתּוֹס' הַנּוֹ כְּמ"ש) אִף בְּהַגְהוֹ מִי"ג פ"ג שֵׁם אוֹת ב' כ' דְּבַתּוֹס' הַנּוֹ מְסִיִּים דְאֹפָה לּוֹ מִצֵּה מֵע"ש לְצוֹנְרָף מְנַחֵה וּר"ל לְצוֹנְרָף סְעוּדָה ג' וּמוֹק"ל הַתָּם דַּע"כ דְּבַמִּצֵּה עֲשִׂירָה קְאָמַר ע"ש וּא"כ י"ל דְּגַם ר' מִתְתַּנֵּי וְרַש"י ו"ל הֵיוּ גּוֹרְסִין כֵּן בְּתוֹסֶפֶתָ הַגָּ' (וְאִף שְׁאִינוּ פָּלַל בְּגִירְסַתְיָנוּ וּבְגִי' הַגְּאוּנִים הַגָּ' לְבִזָּה וּכְמ"ש) וּמְפָרֵשֵׁי לָהּ ג"כ בְּמִצֵּה עֲשִׂירָה וּכְמ"ש בַּהַגְהוֹ מ"ה וְצ"ע (אֲלֹא דַלְפ"ז גַּם לְגִי' דִּידֵן דַּל"ג לְצוֹנְרָף מְנַחֵה כְּמ"ש ל' יֵשׁ לְפָרֵשׁ ד' הַתּוֹסֶפֶתָ הַנּוֹ גַּם לַד' הַמְּפָרֵשִׁים מִהֶרָאשׁוּנֵי ו"ל הַגָּ' לְדְמַבְעָרִין הַכֹּל מֵע"ש בְּלֹא שׁוּם שְׁיִוֵר וּכְמ"ש ל' וְהָד דְאֹפָה לּוֹ מִצֵּה מֵע"ש בְּאֶמֶת לְצוֹנְרָף סְעוּדַת שְׁבֵת עָרַב הַפְּסַח קְאָמַר וּכְמ"ש ל' לְדַעַת הַבַּעַה מ"מ ו"ל הַגָּ' ל' וּמ"מ אֵין רְאִיָּה מֵהַתּוֹסֶפֶתָ הַגָּ' לְדְמוּתָר לְאֲכוֹל גַּם מִצֵּה שְׁיִוְצָאִין בְּהַ י"ח בְּפֶסַח קוּדָם חֲצוֹת בַּע"פ וְכַד' הַבַּעַה מ"ה הַגָּ' ל' דִּי"ל בְּאֶמֶת דְּהַתּוֹסֶפֶתָ הַגָּ' ל' בְּמִצֵּה עֲשִׂירָה לְבַד קְאָמַר דְאֹפָה מֵע"ש לְצוֹנְרָף פֶּל שְׁלֵשׁ סְעוּדוֹת שֶׁל שְׁבֵת וּכְפִלְהָ הַגְהוֹ מ"ה הַגָּ' ל' וּכְמ"ש (וַע"ש בְּב"י מ"ש לַד' רַש"י הַגָּ' ל') אֶמְנָם לַפ"ז צ"ל דְלִצְדָדִין קְתַנֵּי דְבָלִיל י"ד מוֹתָר לְאֲכוֹל גַּם מִצֵּה שְׁיִוְצָאִין בְּהַ י"ח וּכְמ"ש ל') דְאֹפָה לּוֹ שְׁנֵי מִינֵי מְצוֹת בַּע"ש לְצוֹנְרָף הַשְׁבֵּת דְּהֵינּוּ מִצֵּה עֲשִׂירָה לְצוֹנְרָף ב' סְעוּדוֹת שֶׁל יוֹם הַשְׁבֵּת וְגַם מִצֵּה גְמוּרָה יוֹכֵל לְאֵפוֹת לְצוֹנְרָף סְעוּדַת לֵיל שְׁבֵת דְאֵז יוֹכֵל לְאֲכוֹל עֲדִינּוּ גַם מִצֵּה שְׁיִוְצָאִין בְּהַ י"ח (לַד' הַח"י הַגָּ' ל') וְזֶה וְדַאי דְדְחִוּק מְאוּד לְפָרֵשׁ כֵּן בְּתוֹסֶפֶתָ הַגָּ' ל' בְּזָה (אוֹלָם לְמ"ש לְהִלָּן אִי"ה מַד' הֶרַמְב"ן ו"ל בְּסוֹפ"ג דְּפְסָחִים שֵׁם שֶׁכ' ע"ד הַבַּעַה מ"מ ו"ל הַגָּ' ל' בְּמַש"כ דְלִכּוֹן אִינוּ אֲסוּר לְאֲכוֹל מִצֵּה רַק מִחֲצוֹת הַיּוֹם בַּע"פ דְאֵז דְּוָקָא הוּא זְמַן אִירוּסִין שֶׁל מִצֵּה ע"ש וּר"ל דְלֹא הוּא אִירוּסִין דְּמִצֵּה רַק מְזַמֵּן שְׁנַאֲסַר בְּאֲכִילַת חֲמִץ מֵה"ה וּכְמ"ש ל' וַע"ז כ' הֶרַמְב"ן ו"ל שֵׁם דְּבַאֲמַת י"ל דְכִינּוּן שְׁבִיעוּר חֲמִץ (ר"ל בְּדִיקַת חֲמִץ) בְּלִיל י"ד נַעֲשִׂית לּוֹ מִצֵּה (מְאֵז) בְּאִירוּסָה כו' ע"ש וּמַד' הֶרַמְב"ן ו"ל הִלָּלוּ נִרְאֶה לְכַאוּרָה דְאִוְסַר בְּאֶמֶת לְאֲכוֹל מִצֵּה גַם בְּלִיל י"ד מִתְחַלֵּת זְמַן בְּדִיקַת חֲמִץ דְמְאֵז הוּא אִירוּסִין דְּמִצֵּה וּכְמ"ש וּבְאֶמֶת נִרְאֶה דִישׁ לְדַקְדֵּק כֵּן גַּם מַד' הִירוּשְׁלֵמִי דַר"פ ע"פ הַגָּ' ל' דְבִהָא דְתַנֵּי הַתָּם מְשַׁמֵּי דַר"י כֵּן בְּתִירָה דַא' דְבִין חֲמִץ וּבִין מִצֵּה אֲסוּר בַּע"פ (וְהֵינּוּ מְשׁוּם דַּס"ל לְרִיב"ב דְּפֶסַח פְּשֵׁר גַּם בְּשַׁחְרִית כַּדַּא' בְּפְסָחִים ק"ח וְלִהְכִי ס"ל דְּמְזַמֵּן שְׁחִיטַת הַפְּסַח אֲסוּר רַחֲמֵנָא לְאֲכוֹל חֲמִץ פְּדִכְתִּיב לֹא תִשְׁחַט עַל חֲמִץ כו' וּכְמ"ש הֶרַמְב"ן ו"ל וּמֵהֵיא שְׁעָה דְאֲסוּר בְּאֲכִיל' חֲמִץ ס"ל דְאֲסוּר לְאֲכוֹל מִצֵּה ע"ש) אָמַר תּוֹ הַתָּם דְרַבִּי לֹא הִי חֲמִץ וְלֹא מִצֵּה וְקְאָמַר דְלֹא מִצֵּה מִהֶדָּא דַר' לוי וְלֹא חֲמִץ מִדְרִיב"ב ע"ש וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְכִינּוּן דְרִיב"ב עֲצָמוּ נְמִי קְאָמַר לְהִדְנָי דְבִין חֲמִץ וּבִין מִצֵּה אֲסוּר בִּי"ד וּכְמ"ש א"כ הוּל"ל בְּקוּצָר דְרַבִּי לֹא הִי אוֹכֵל לֹא חֲמִץ וְלֹא מִצֵּה מִהֶדָּא דְרִיב"ב הַגָּ' ל' וְלִמָּה תִּלָּה הָד דְרַבִּי שֶׁלֹּא הִי אוֹכֵל מִצֵּה בְּהָד דַר' לוי הַגָּ' ל' בְּלִבְד וַע"כ צ"ל דְּבַאֲמַת הֵנָּה קִים לְהוּ דְגַם בְּלִיל י"ד לֹא הֵנָּה

אוכל רבי מצה ובהא לא נפק"ל מדריב"ב פלל די"ל דתליא לדידין' רק בזמן שחיטת הפסח לבד וכמ"ש וע"כ הוצרך לומר דלא הנה אוכל מצה גם בליילה משום הך דר' לוי לבד דמדמי לה לארוסה וס"ל דארוסין דמצה מתחיל מזמן בדיקת חמץ וכמ"ש וא"ש: ומשלים תשוב' זו מבואר למעלה מדף ט' וילהנן באורף בעז"ה-----
דרכה הנ"ל פליג באמת אהא דר' ששת הנ"ל

וכמש"ש הבעל המאור ו"ל דלהך לישנא דס"ל דכל באונס לא מקריא זונה א"כ נדאי דלא ס"ל לדר"ש הנ"ל דאשת ישראל שנגנסה אסירה לכהונה ע"ש אלא דהרמב"ן ו"ל פתב ע"ז דמד' הרי"ף ו"ל שם שהביא לדר' ששת וגם להך לישנא בתרא דרבה הנ"ל (וברי"ף איתא ר' פהנא ע"ש) א"כ ע"כ צ"ל דס"ל דלא פליגי אהדדי פלל והיינו משום דאע"ג דבאונס לא הו"ל זונה אפ"ה נאסרה בתרומה כדנפק"ל מקרא דנפת פהו פי תהנה אלמנה וגרושה כו' יצא מ' שאין לו אלמנות וגירושין כו' ולכהונה מק"ו דתרומה נפק"ל ביבמות ס"ח ע"ש ובכל ד' הרמב"ן ו"ל שם צ"ע טובא באמת.

וגם במה שמחק שם רש"י ו"ל הגירסא דלאפוקי חייבי פרייתות כו' ע"ש דלכאורה י"ל דבכל המקומות שהביא לסתור גירסא זו ע"ש אתיא רק כר"ע באמת דלדידין צ"ל דכי תהי' פי הבעל קאמר ע"ש ס"ט ומשא"כ לדידן דקיי"ל דקידושין תופסין בח"ל ודו"ק וגם בעיקר ד' הרי"ף ו"ל צ"ע לכאורה דלמה הביא פלל הך דלוקה משום טונמאה ולא משום זונה דהו"ל הילקתא למשיחא לבד וע"כ נראה דקמ"ל באמת דהך לישנא פליג אדר' ששת בזה וכד' הבעה"מ הנ"ל ונ"מ דהו"ל רק ספק איסור והולד רק ספק חלל ונותנין עליו גם חומרי פהנים ודו"ק וכ"ז מבואר לעיל ד' י"ג באורף בעז"ה-----
מקום שישנו קאמר כו' דמזה דוקא משמע דאפי'

בברייתא קאמר הכי אבל בשאר דוכתא אפשר די"ל שפיר דה"מ במתני' אבל בברייתא לא אף דלא קאמר להדיא במשנתנו ע"ש א"כ לכאורה י"ל שפי' דהך פללא דהלכה כר"א בארבעה נמי לא איתמר רק במשנה וכמ"ש וצ"ע ואכמ"ל) אף בעיקר הראיה מהך דנדה הנ"ל י"ל לכאורה דכיון דאיכא ר' יהודה במ"ה פ"ה דמקנאות דס"ל נמי דמעפכין הזחילה בדבר המקבל טונמאה וכמ"ש וא"כ י"ל דמשו"ה לא חשיב לה שמואל התם ג"כ משום דאיכא ר' יהודה דקאי נמי פנותי' דר' אליעזר בהא וכדא' בנדה ח' התם בהא דאמר דמלמדן כו' משום דאיכא ריב"ב דקאי פנותי' ע"ש (ומבואר בד' ט"ו בעז"ה):
יתבאר א"ה) והשתא דאתינן להכי נלע"ד דבאמת

צריך להגיה פם גם בעיקר ד' הירושלמי הנ"ל בזה וכצ"ל נספי מוספי שבת ומוספי ר"ח מי קודם ר"י סבר מימר נספי מוספי שבת ור"ח נספי מוסף ר"ח קודם כו' (ומינשב בפשיטות קושית הק"ע הנ"ל דנדאי לא מספק"ל פלל בהקרבת הקרבנות עצמן דמוספי שבה ור"ח דמשנה שלימה היא בזבחים הנ"ל דשבת קודם משום דכל התדיר כו' רק דנספי מוספי כבת ור"ח ס"ד דנספי ר"ח קודם לשבת וכדלהלן בזה) והיינו דקא' עלה דחילי' דר"י מהדא דשיר דר"ח קודם לשיר דשבת וכיון דהשיר הוא על הנסכין לבד כמ"ש א"כ ממילא ש"מ לכאורה דגם הנסכין דר"ח קודמי לנספי שבת וכדר"י הנ"ל נדחי דהתם שניני' פדי לפרסם שהוא ר"ח ברם הקא נספי מוספי שבת ור"ח נספי מוסף שבת קודמין על שם פל התדיר כו' כצ"ל ואח"ז צ"ל פיצד עושה מנסף נספי מוסף שבת ואומר עליהם שיר דר"ח (והיינו משום דנספי מוסף הראשון אין לנסף בלא שיר פלל אבל נספי

מוסף השני א"צ שיר כדנפק"ל מקר' בסנופה נ"ה ע"ש) (ותשלום תשובה זו מבואר לעיל דף י' בעז"ה): והנה להלן בד' נ"ד הארכנו שם בעז"ה ליישב ד' הרמב"ם ז"ל בפי המשניות בסוף פ"ב דתענית גבי הא דאין גזרין ת"צ בתנופה ופורים כו' שכ' דבשעה אחת הו"ל התקלה כו' ע"ש שהיא תמוה מאוד באמת וכמש"ש באורח ועדנה לא נשלמו שם פל הדברים בזה וראיתי להשלימם פאן בעז"ה: והנה שם כתבנו ליישב קצת עיקר הסתירה בזה לפי הרמב"ם ז"ל ה"ל מסוגיא דר"ה י"ח ע"ש די"ל דאולי תליא באידך פלוגתא דתנאי באמת.

גבי ירדו להם גשמים ביום תעניתם דברפ"ג דתענית שם וה"נ י"ל לכאורה דפליגי כה"ג גבי התחילו להתענות בתנופה או בפורים לפי הרמב"ם ז"ל ה"ל שם בזה וכמש"ש והנה יש לבאר עוד דלא תקשה בזה לכאורה דלמ"ש דהתחלת התענית לענין גזירת תענית בתנופה ולענין ירידת גשמים ביום התענית דין אחד להם וכמש"ש א"כ למש"ש הר"ן ז"ל אהא דאמר ר' יוסי ה"מ דהתחלה הו"ל באחת דר' יוסי התנא הוא דא' הכי ה"מ (ומשו"ה קיי"ל פותני' באמת משום דנימוקו עמו ע"ש) והנה למש"ל קשיא דר' יוסי אדר' יוסי בזה שהרי גבי ירדו להם גשמים ביום התענית ס"ל לר' יוסי שם כ"ה דעז ט' שעות לא ישלמו כלל ע"ש והכא ס"ל לר' יוסי דאף כשלא התחילו להתענות רק שעה אחת לבד שפיר הו"ל התחלת התענית בהכי לפי הרמב"ם ז"ל ואם פן מוכרח לכאורה מזה דצריך לחלק באמת בזה בין זה לזה ודלא כמ"ש וצ"ע ואולם הדבר פשוט שאין הכרח דהרמב"ם מפרש שם בזה כהר"ן ה"ל אלא דאפשר שהוא ז"ל מפרש בזה כפי רש"י ז"ל שם באמת דר' יוסי ור"א אמוראי נינהו דא' הכי ה"מ (או דגרס שם ר' אסי פגירס' שלפנינו ע"ש).

וגבי ירדו גשמים דא"ר יוסי עד ט' שעות ודאי דהוא רבי יוסי התנא מדפליגי שם אדר"מ ור"י ע"ש וא"ש (והא דפסק הרמב"ם שם כמ"ד שעה אחת אע"ג דהשתא קיימינן לדידיה דרבי יוסי אמורא הוא וכמ"ש וגם למ"ש אין ראיה בזה מהא דא' בירושלמי שם דנפק עובדא כר"ב וע"ש בק"ע בזה שהרי למ"ש מציינו לכאורה ג"כ עובדא להיפך בזה דר"י ורבי אליעזר בר"ה י"ח ה"ל עבדי עובדא דמפסיקין באמת בכה"ג שלא התענו רק איזה זמן בתחילת היום אז וכמ"ש.

אלא די"ל באמת בעיקר קושית הק"ע ה"ל דהו"ל למיפסק לקולא בזה דהא מידי דרבנן הוא וכמ"ש דלענ"ד י"ל להיפך בזה דכשגזרו תענית והתחילו פכר להתענות הו"ל כנדר ממש דמן התורה הוא ואיסור תענית בתנופה הוא רק מדרבנן באמת (וכן בפורים הוא רק מד' קבלה לבד) ומשו"ה שפיר פסק לחומרא בדאורייתא דאפי' בשעה אחת אין מפסיקין וכ"כ הר"ן ז"ל בפ"א דתענית (אהא דמפסיקין בר"ח כו' ד"ה אלא) דת"צ הו"ל כנדר גמור ע"ש וע' בתשב"ץ ח"ב סי' ו' וצ"ע): ואולם ממ"ש הרמב"ם ז"ל בפי' המשנה שם דקיי"ל פריי' אליעזר גבי ירדו להם גשמים ביום תעניתם והיינו משום דשם כ"ה מסיק רבי אמי ה"מ הכי דקודם ולאחר חצות שנינו ע"ש וכן מהו עובדא דרבי טרפון בלוד במשנה עצמה שם דקיי"ל דמעשה רב (ולמ"ש יש הכרח ג"כ מעובדא דרבי אליעזר ור"י בתנופה בלוד ה"ל דאזלא נמי בהו' שיטתא דר"ט בלוד ה"ל וכמ"ש) ואלו בהו' דהתחילו אין מפסיקין גבי תנופה פסק שם בפשיטות דבשעה אחת סגי וכמ"ש וא"כ

מְוֹכַרָּה דְגַם לְהַרְמַב"ם ז"ל לֹא תִלְיִין אֶהְדְּדִי כָּלֵל וְדִלָּא כַּמְש"ל לַד' הַרְמַב"ם בְּזוּה (וְכֹן מְוֹכַרָּה קִצַּת מְהָא דֵּא"ר אֶחָא בִּיש"ס דִּילֵן דְּבִשְׁלֵשׁ שְׁעוֹת הֵוִי הִתְחַלָּה (לפִי הַרְמַב"ם הַנִּזְכָּר) וְאֵלּוּ בִּסּוּפ"ג דְּתַעֲנִית בִּירוּשְׁלָמִי שָׁם וְכֹן בְּנִדְרִים פ"ח ה"א קֶאָמַר רַב אֶחָא הֵתָם דְּעַד שֵׁשׁ שְׁעוֹת אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת בְּשַׁבַּת וְלִמַּד שָׁם מֵהֵךְ דִּינִרְדּוּ לְהֵם גְּשָׁמִים קוֹנְדִם חֲצוֹת ע"ש וּמִשְׁמַע דִּס"ל לְרַב אֶחָא כְּרַבִּי אֶלְעִזָּר בְּזוּה וצ"ע (וְשָׁם בִּירוּשְׁלָמִי דְנִדְרִים יֵשׁ ט"ס בְּזוּה דְגַרְסִי עֲלֵה הֵתָם א"ר יוֹסִי מִתְנִי אֶמְרָה כֹּן דִּינִרְדּוּ לְהֵם גְּשָׁמִים קוֹנְדִם חֲצוֹת כּו' ע"ש וְהוּא תְּמוּהָ דְאִיָּה מִיִּתִי ר' יוֹסִי רְאֵיָה מְהָא דְקוֹנְדִם חֲצוֹת כּו' וְהָרִי ר' יוֹסִי עֲצָמוּ פְּלִיג עֲלֵה וְא' שָׁם כ"ה דְּלֶאחַר ט' שְׁעוֹת דְּנֹקָא יִשְׁלִימוּ וְכַמ"ש וּפְשׁוּט דִּלְר' יוֹסִי ה"ג דְּמִתְרַתְּרָ לְהִתְעַנּוֹת עַד ט' שְׁעוֹת בְּשַׁבַּת בְּאַמַּת וצ"ע (וּבִלֵּא"ה לֹא שִׁינְיָה כָּלֵל שְׁהִתְנַא יְבִיא רְאֵיָה לְמִמְרָא דְאֶמְרָאִי מִן הַמְּשָׁנָה) אָבֵל בְּאַמַּת ט"ס ה' שָׁם וצ"ל ר' יוֹסִי בַר' בּוֹן וְהוּא רַבִּי יוֹסִי בַר' אַבּוֹן) וְכַמ"ש בְּאַמַּת בִּירוּשְׁלָמִי דִּסּוּפ"ג דְּתַעֲנִית הַנִּזְכָּר (וְאֶמְנָם כָּל מ"ש בְּזוּה הוּא רַק לְפִי הַרְמַב"ם ז"ל בְּמִשְׁנָה הַנִּזְכָּר וְכַמ"ש אָבֵל כָּל הַרְאִשׁוֹנִים ז"ל וְכֹן הַרְמַב" עֲצָמוּ בְּחִיבּוּרוֹ פ"א מֵהִלְכוֹת תַּעֲנִית ה"ז פְּתַבּוּ בְּפִשְׁיטוֹת בְּאַמַּת דְּלֹא הֵוִי הִתְחַלָּה רַק כְּשֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אֶחָד קוֹנְדִם חֲנֻפָּה דְּנֹקָא וְכַמְש"ל וְא"כ א"ש עכ"פ ד' הַרְאָב"ד ז"ל (שְׁהוּבָא בְּאֶרְבָּה לְהֵלֵן ד' נ"ב ע"ש) דְּאָף דְּלִדְיָדִיָּה בְּאַמַּת בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים שְׁבַמְגִילַת תַּעֲנִית אֵין גּוֹזְרִין בְּהֵם תַּעֲנִית עַל הַצִּיבּוּר גַּם בְּזוּה"ז כָּלֵל וְכַמְש"ש וְאֶפ"ה א"ש דְּלֹא תְּנִי בְּמִשְׁנָה הַנִּזְכָּר רַק חֲנֻפָּה וּפּוּרִים לְבַד וְלֹא נִזְכָּר בְּמִשְׁנָה כָּלֵל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים הַפְּתוּבִין בְּמַג"ת אָף שְׁגַם בְּהֵם וְדֵאִי שְׁאֵין גּוֹזְרִין ת"צ לְכַתְּחִילָה עכ"פ כַּמ"ש הַרְאָב"ד ז"ל אֶפ"ה י"ל דְּבַמְתְּנִיתִין לֹא תְּנִי רַק הֵנָּה יָמִים דְּחִמְרִי בְּיוֹתֵר שְׁאֶפְּקִילוּ בְּדִיעֵבַד אִם כְּבָר הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת בְּאוֹתָן הַיָּמִים צָרִיכִין הֵם לְהַפְּסִיק תַּעֲנִיתָן רַק שְׂאֵם כְּבָר הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אֶחָד קוֹנְדִם חֲנֻפָּה אִזְ דְּנֹקָא אֵינָם צָרִיכִין לְהַפְּסִיק וְכַמ"ש) וְהוּא רַק בְּחֲנֻפָּה וּפּוּרִים לְבַד אָבֵל בְּכָל הַיָּמִים שְׁבַמַּג"ת וְדֵאִי שְׁגַם לְהַרְאָב"ד ז"ל אִם עֲבָרוּ וְגִזְרוּ בְּהֵם ת"צ צָרִיכִים לְהִתְעַנּוֹת בְּהֵם גַּם לְכַתְּחִילָה וְכַמְש"ש וּמִשׁוֹ"ה לֹא תְּנִי בְּמִתְנִי כָּל הַי"ט שְׁבַמַּג"ת רַק חֲנֻפָּה וּפּוּרִים וְא"ש.

(וּמִיָּהוּ הָא דְגַרְסִי בְּתוֹסְפָתָא דְּתַעֲנִית פ"ב ה"ו דְּבַתְּעִנִּית צִיבּוּר אֵין מְפָסִיקִין לְכָל יו"ט שְׁבַמַּג"ת ע"ש. וּמִשְׁמַע דְּאֵין גּוֹזְרִין בְּהֵם עכ"פ תַּעֲנִית לְכַתְּחִילָה פְּשׁוּט דְּאֵין רֵאִי מִשָּׁם לְהַרְאָב"ד הַנִּזְכָּר דְּהִתְוֹסְפָתָא הַנִּזְכָּר בְּזִמְנָן הַבֵּית אֵינְרִי קוֹנְדִם שְׁבַטְלָה מַג"ת אוּ דְאֵתִי בְּאַמַּת כַּמ"ד דְּלֹא בְּטָלָה מַג"ת כָּלֵל שְׁהָרִי קְתַנִּי נְמִי הֵתָם דְּבַתְּעִנִּית יְחִיד מְפָסִיקִין גַּם לְיָמִים הַפְּתוּבִים בְּמַג"ת וְע"כ דְּאֵינְרִי קוֹנְדִם שְׁבַטְלָה מַג"ת וְכַמ"ש (וְכֹן אֵתִי הֵךְ בְּרִייתָא דְּתַעֲנִית י' דְּתַנְיָא נְמִי הֵתָם דְּהִיחִידִים מְפָסִיקִין בְּיָמִים טוֹבִים הַפְּתוּבִים בְּמַג"ת ע"ש).

אֵלּא דְקִצַּת צ"ע דְּלֵהֲרַאב"ד הו"ל לְמִיחֻשָּׁב נְמִי הֵתָם בְּתוֹסְפָתָא הַנִּזְכָּר בְּחִילּוּקִים שְׁבִין תַּעֲנִית יְחִיד לְתַעֲנִית צִיבּוּר לְהִיפּוֹף בְּזוּה דְּתַעֲנִית יְחִיד מִתְעַנִּין גַּם בְּיָמִים הַפְּתוּבִים בְּמַג"ת בְּזִמְנָן הַזֶּה וְתַעֲנִיָּה צִיבּוּר גַּם בְּזִמְנָן אֵין גּוֹזְרִין בְּהֵם תַּעֲנִית לְכַתְּחִילָה עכ"פ וְכַמ"ש וְאוּלַי ס"ל לְהִתְוֹסְפָתָא הֵתָם בְּאַמַּת דְּלַח בְּטָלָה מַג"ת כָּלֵל אָף לְתַעֲנִית יְחִיד וצ"ע וְעכ"פ לַד' הַרְאָב"ד ז"ל נִרְאָה כְּרֹר דְּלֹא חִידֵשׁ בְּזוּה רַק דְּלְכַתְּחִילָה אֵין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית צִיבּוּר בְּיָמִים הַפְּתוּבִים בְּמַג"ת גַּם בְּזוּה"ז אָבֵל בְּדִיעֵבַד כְּשֶׁכְּבָר גִּזְרוּ בְּהֵם תַּעֲנִית צִיבּוּר וְדֵאִי דְצָרִיכִין הַצִּיבּוּר לְהִתְעַנּוֹת בְּהֵם בְּזוּה"ז וְכַמ"ש וְלֹא דְמִי לְחֲנֻפָּה וּפּוּרִים כָּלֵל וְא"ש): וְנ"ל דִּי"ל בְּזוּה בְּאַמַּת גַּם קוֹנְשִׁית הַר"ן ז"ל שָׁם עַל הַרְאָב"ד הַנִּזְכָּר לְמִסְנֵגָא דְר"ה י"ח דְּפְשִׁיט מֵהֵךְ

עובדא דר"א ור"י הנ"ל דא"ל צאו והתענו כו' דע"כ דס"ל דלא בטלה מג"ת וכמש"ש דלד' הר"אב"ד ז"ל דס"ל דאע"ג דבטלה מג"ת מ"מ אין גזרין בהם תענית ציבור עכ"פ וכמ"ש הרי אין שום ראי' פלל מהא דר"א ור"י הנ"ל דבטלה מג"ת דכיון דבההוא עובדא קתני התם בהדיא שרצו לגזור תענית ציבור אז באמת ובה הרי לכו"ע לא בטלה מג"ת פלל וע"ש פ"ן ובריטב"א ז"ל בזה ואולם למ"ש בעז"ה באמת בזה דגם הר"אב"ד ז"ל ודאי דלא קאמר אלא דלכתחיל' בלבד הוא דאין גזרין גם בזה"ז תענית ציבור בימים שבמג"ת אבל אם עברו וגזרו בהם ת"צ בזמה"ז ודאי דחלה הגזירה בדיעבד עכ"פ וצריכין הציבור להתענות בהם לכתחילה ג"כ דעל ידי גזירת התענית לבד הו"ל בדיעבד בזה וכמ"ש וכיון דבהדי עובדא קתני מעשה וגזרו כו' ונרד ר"א ורחץ ור"י כו' אלמא דאף בדיעב' (דהיינו לאחר שפבר גזרו בהם ת"צ דהו"ל בדיעב' בזה) ואפ"ה ס"ל דלא חלה גזירת התענית ציבור עליהם פלל ולא עוד אלא דא"ל צאו והתענו כו' וע"כ ש"מ דס"ל דלא בטלה מג"ת פלל בזמה"ז וא"ש: ושוב מצאתי בעז"ה להגאון בעל קרבן נתנאל ז"ל בתענית פ"ב שכ' בזה ע"ד הר"א ש"ז ז"ל שיהביא ג"כ שם לד' הר"אב"ד ז"ל הנ"ל שכ' דלא בטלה מג"ת אלא לתענית יחיד אבל תענית ציבור לא גזרין בי' וכדמוכח מהא דר"נ כו' דא"ל יום טוריינוס בטולי בטל ולא אמר להו משום דבטלה מג"ת דסתמא הא דקאמר והאידידא בטלה מג"ת האידידא בימי אמוראים קאמר בטר דשלימי תנאי וא"כ בימי ר' נחמן בטלה מג"ת ואפ"ה קאמר דדוקא משום דבטילי יום טוריינוס אבל משום דבטלה מג"ת סתמא לא הנה גזר בו תענית ציבור כו' ע"ש (והנה מ"ש הר"א ש"ז ז"ל בזה דהא דקאמר דהאידידא בטלה מג"ת דבימי אמוראים קאמר בטר דשלימי תנאי כו' וכמ"ש הוא תמוה מאוד באמת דהרי מ"ש הרי"ף ז"ל שם האי לישנא דהאידידא בטלה מג"ת כו' הוא מהה' דר"ה י"ט הנ"ל דמסיק הלכתא דבטלה מג"ת בשאר יומי וכמ"ש ומוכח התם בכולי סוגיא דבאמת דמיד לאחר החורבן קאמר דבטלה מג"ת אז וכדמפרש טעמא שם דהני פי הני (כמו ד' צומות ע"ש) וכן בעיקר הה' פלוגתא דבטלה מג"ת בזה"ז לאו אמוראי לחוד הוא דאירי בה אלא מחלוקת קדומה ה' אז גם בימי התנאים בזה לאחר החורבן וכדמסיק התם באמת דתנאי היא ר"מ ור"י וכמש"ל וא"כ פשוט דמש"ש הרי"ף ז"ל דקיי"ל דהאידידא בטלה מג"ת ודאי דר"ל דהאידידא לאחר החורבן מיד פבר בטלה מג"ת כמו דקיי"ל בר"ה שם כו' יוסי בזה וכמ"ש אבל לחלק בין זמן התנאים לזמן האמוראים בזה לא שמענו בשום מקום פלל והנה פלשון הר"א ש"ז ז"ל הנ"ל בזה כ' ג"כ ר' ירוחם ז"ל בס"א נתיב י"ח חלק א ע"ש והוא צע"ג ג"כ כמ"ש] (ועכ"פ עיקר הוכחת הר"אב"ד ז"ל בזה מהה' דר"נ ודאי דאלים טובא ביותר באמת דכיון דאף בימי התנאים פבר בטלה מג"ת מיד לאחר החורבן וכמ"ש ואיך פאו אז הני רבנן שהיו בזמן ר"נ לשאול אותו על דבר שפבר עבר ובטל אז כמה מאות שנים קודם לו וע"כ משום דלענין לגזור בו תענית ציבור לא בטלה גם למאי דקיי"ל בטלה מג"ת וכמ"ש הר"אב"ד ז"ל): ומיהו למ"ש להלן אי"ה בשם הריטב"א ז"ל שכ' דהיו"ט של יום טוריינוס לא נתקן רק לאחר החורבן (ע"ש בחידושו בתענית י"ב) א"כ ה' אפשר לומר קצת דהרח"ש ז"ל הוצרך לומר כן גבי יום טוריינוס דהא דבטלה מג"ת היינו בימי האמוראים בלבד שהרי כיון דכל עיקרו דיו"ט זה לא נתקן אלא לאחר החורבן וא"כ בימי התנאים ודאי שה' נזהג עכ"פ (אי לאו הא דא"ל ר"נ דיום טוריינוס גופי' בטולי בטלהו כו' אבל משום הא דבטלה מג"ת לחוד

הרי ע"כ צריף לחלק בין יו"ט זה לאחריו פיון דכל עיקרו לא נתקן רק אחר התורן ווע"כ שהי' נוהג בימי התנאים עכ"פ וכמש"ל) ומשו"ה הוצרך הרא"ש לימר גפי יום טורנינוס דכיון דקיי"ל דבטלה מג"ת פכל היו"ט שבמג"ת א"כ ה"נ דגם יו"ט זה נדאי בטל ג"כ בימי האמוראים עכ"פ ולא בא הרא"ש ו"ל לחדש פן בזה רק גפי יום טורנינוס לבד וכמ"ש אכל מלבד שבאמת אין מקום לנישב ד' הרא"ש ו"ל בזה דאם איתא דבאמת לא נתקן ה' יו"ט דיום טורנינוס רק לאחר התורן לבד א"כ אפתי מנ"ל לחלק פלל בין זמן התנאים לזמן האמוראים ביו"ט זה ג"כ וכמ"ש [נאמנם ד' ר' ירוחם ו"ל שכ' שם בפשיטות בזה דהאינדא בטלה מג"ת בימי האמוראים אחר שנשלמו התנאים כו' עכ"ל וקאי התם על פל היו"ט שבמג"ת ולא על יום טורנינוס לבד ע"ש ודאי שאין מקום פלל לנישב אותו באמת שהוא נגד פל הסוגיא דר"ה הנ"ל וכמ"ש בעז"ה ויבאר במק"א א"ה]: והנה בעיקר ד' הראב"ד ו"ל הנ"ל שהביאו הרא"ש ו"ל שם שכתב דלא בטלה מג"ת רק לתענית יחיד אבל תענית ציבור לא גזרינו ביה כו' כ' הקרן נתנאל ו"ל שם לדקדק מזה דמדלא קאמר דלענין תענית ציבור לא בטלה מג"ת ש"מ דגם להראב"ד ס"ל דאפילו לענין ת"צ נמי בטלה אלא דלכתחילה אין גזרינו בהם תענית על הציבור ונ"מ אם אינרע שגזרו תענית בהם אי לא בטלה לענין ת"צ צריכין למיתב תענית לתעניתם אבל אם בטלה רק דלכתחילה אין גזרינו בהם ת"צ אם גזרו פדיעבד אין צריכין למיתב תענית לתענית ע"ז ובה מנישב קושית הר"ן ו"ל על הראב"ד מהא דפשיט מהך דר"א ור"י בר"ה י"ח דלא בטלה מג"ת דלשיטת הראב"ד אימא דשאני התם דלענין ת"צ לא בטלה די"ל דהכי פריף דמדקאמר צאו והתענו כו' ש"מ דלא בטלה עכ"ל הקרן נתנאל ו"ל שם בזה.

והנה באמת לא הי' לו להרב בעל ק"נ ו"ל הנ"ל לדקדק זאת רק מלשון הרא"ש ו"ל שלא כתב בשם הראב"ד הנ"ל בפשיטות דלענין תענית ציבור לא בטלה ש"מ דס"ל דאף לת"צ נמי בטלה באמת אלא דלכתחילה לבד הוא דאין גזרינו בהם תענית על הציבור וכמ"ש אבל באמת עדיפא הי' לו להרב הנ"ל להביא בזה מד' הר"ן ו"ל הנ"ל שכ' בפירוש פן בשם הראב"ד ו"ל בעצמו דרק לכתחילה בלבד הוא דאין גזרינו באותן הימים תענית על הציבור כו' וכן במ"ש להוכיח פן שם מהא דא"ל לר"נ והא יום טורנינוס הוא כו' לא כ' ג"כ אלא דאע"ג דבטלה אפ"ה אין גזרינו בהם תענית לכתחילה על הציבור ע"ש ונהרי כ' הראב"ד ו"ל עצמו להדיא בזה דלא אסרינו בזה ו"ל רק לגזור בהם ת"צ לכתחילה בלבד וכמש"ל ומשמע נמי להדיא דגם להראב"ד ו"ל אם עברו וגזרו בהם ת"צ אף שלא התחילו עדיין להתענות בהם פלל אפ"ה חלה גזירת התענית עליהם בזה ו"ל וצריכין להתענות בהם אף לכתחילה דעל ידי הגזירה בלבד במה שעברו וגזרו בהם ת"צ חשיב שפיר ע"י זה פדיעבד לענין זה שמחוייבין ג"כ להתענות בהם לכתחילה וכמ"ש ולא הנה צריף הרב בעל ק"נ ו"ל לומר בזה דאין נ"מ פלל רק שאם אינרע שגזרו בהם ת"צ פדיעבד א"צ למיתב תענית לתענית ע"ז וכמש"ל אלא דבאמת גם בזה עדיפא הי' לו לומר דאם אינרע שגזרו בהם ת"צ גם לכתחילה צריכין הן להתענות בהן דע"י גזירת התענית לבד חשיב פדיעבד לענין זה וכמ"ש בעז"ה וא"כ עכ"פ מנישב באמת קושית הר"ן ו"ל הנ"ל בפשיטות בזה דמדברד ר"א ורחץ ור"י כו' ובטלו התענית אז שקבלו הציבור עליהם ש"מ דס"ל נדאי דלא בטלה מג"ת פלל ושפיר פריף בר"ה התם מהך

דר"א ור"י ה"ל ל"מ"ד ב"טלה מג"ת ומש"ה ה"נצ"ר לומר שם ב"זה ד"שאני ת"נופה כו' וא"ש ד' ה"ראב"ד ז"ל ב"זה כמ"ש בעז"ה: ואמ"ם ה"ה נ"ראה פי מעיקר יסוד ד' ה"ראב"ד ז"ל ה"ל ל"שהובא ב"כל ד' ה"ראשונים ז"ל ב"זה ש"הכריח מ"הא דא"ל ר"ב"ן לר"נ ו"הא יום טוריינוס הוא דע"כ צ"ל מ"זה דאע"ג דב"טלה מג"ת מ"מ לענין לגזור ב"הם ת"צ גם בזה"ז לא ב"טל פ"ל וכמ"ש"ל נ"ראה פ"שוט לענ"ד פי מתוך דב"ריהם ז"ל ה"ללו ב"זה נ"סתר בפ"שיטות ב"אמת פ"ל דב"רי ה"גאון ב"על ח"תם סופ"ר ז"ל בס' קס"ג ובס' קצ"א ש"הבאתיו לה"לן ד' נ' ובד' נ"ב) ש"פ"תב ל"חד"ש מתוך ס"גית הש"ס ד"תעניית י"ח ד"פריה גם למאי דמוק"ל ה"תם ל"ב"רייתא דמג"ת כר' יוסי (ג"פ"י יו"מי ד"מריש י"חא ד"ניסן כו') ד"תיפוק ל"יה דהו"ל יו"מא ד"ב"ת כ"ח ב"אדר כו' וע"כ מוכ"ח מ"התם ד"גם ר' יוסי ש"פיר ס"ל לה"ך יו"ט דכ"ח ב"אדר אע"ג דר' יוסי ס"ל דב"טלה מג"ת ו"ה"ך יו"ט דכ"ח ב"אדר ה"יה ז"מן ר"ב ל"אחר ה"חורפ"ן וכדא' בר"ה י"ט וצ"ל ד"דוקא ביו"ט שהי' נ"ע"שה רק על ד"ב"ר ה"תלוי ב"מקד"ש וב"ק"רפ"ן ס"ל לר' יוסי דב"טל ל"אחר ה"חורפ"ן א"ב"ל יו"ט ש"נ"ע"שה על ד"ב"ר ש"אינו ש"י"ך ל"מקד"ש פ"לל גם ר' יוסי מודה ש"אינו ב"טל פ"לל בזה"ז וה"ה ש"מוסיפ"ן ג"כ יו"ט פ"זה ל"אחר ה"חורפ"ן ג"כ אפי' לר' יוסי וא"ש ד"ה"ך יו"ט דכ"ח ב"אדר ש"אינו ש"י"ך ל"מקד"ש פ"לל ש"פיר נ"תקן גם ל"אחר ה"חורפ"ן א"פ לר' יוסי וכמ"ש"ש ב"שם ח"ס ז"ל ב"אנ"ך ב"זה ע"ש: א"ב"ל י"ש ל"תמ"נה ע"ליו ב"כל ז"ה א"יך לא ה"זכיר ב"אמת פ"לל מד' ה"ראב"ד ז"ל ה"נ"ל ד"קש"יא ל"י א"הא דא"ל לר"נ ו"הא יום טוריינוס הוא כו' ו"הרי פ"ב"ר ב"טלה מג"ת וכמ"ש"ל ד"הרי א"ם נ"אמר דביו"ט ד"לא ת"ליא ב"מקד"ש פ"לל לכו"ע לא ב"טלה מג"ת א"כ ה"רי א"ין מ"קום פ"לל ל"קוש"ית ה"ראב"ד ז"ל ב"זה ב"אמת.

ש"הרי ה"ד"ב"ר פ"שוט ד"ה"ך יו"ט ד"יום טוריינוס ש"ה"יה רק על ה"נס ש"נ"ע"שה א"ז ש"לא ז"זו מ"ש"ם עד ש"פ"או כו' ופ"צ"עו כו' כדא' ב"תעניית ש"ם ובמג"ת פ"י"ב ע"ש (ובמ"ס' ש"מח"ות פ"ח ג"רס"י א"מרו ש"לא מתו עד ש"ראו כו' ע"ש) ש"ה"נס ה"זה ודאי ש"אינו ש"י"ך ל"מקד"ש פ"לל וא"כ מ"אי ק"א ק"ש"יא ל"י ל"ה"ראב"ד ז"ל ב"זה א"הא דא"ל לר"נ ו"הא יום טוריינוס הוא ד"הרי ב"טלה מג"ת ד"א"ם א"יתא ל"עיקר ד"ב"רי ה"גאון ב"על ח"ס ה"נ"ל ד"יו"ט פ"זה ד"לא ת"ליא ב"מקד"ש פ"לל ש"פיר נו"הג ודאי גם בזה"ז וכמ"ש.

ו"הרי ה"יו"ט ש"ל יום טוריינוס ודאי ש"אינו ש"י"ך ג"כ ל"מקד"ש פ"לל וכמ"ש ו"ש"פיר נו"הג ודאי גם בזה"ז ו"לא ב"טל פ"לל לכו"ע ו"א"ין מ"קום לפ"ז פ"לל ל"עיקר ק"וש"ית ה"ראב"ד ז"ל ה"נ"ל ש"פ"תבו פ"ל ה"ראשונים ז"ל ב"שמו וכמ"ש: ו"הד"ב"ר פ"שוט ב"אמת ב"זה ד"מד"הנצ"ר ה"ראב"ד ז"ל ל"חד"ש מתוך ק"וש"יא זו ל"בד ע"יקר ה"ך ד"ינא ש"פ"תבו פ"ל ה"ראשונים ז"ל ב"שמו ד"א"ין ג"זר"ין גם בזה"ז ת"עניית על ה"ציבור ל"כתח"ילה ב"כל ה"ימ"ם ה"פ"תוב"ין במג"ת וכמ"ש וע"כ דבלא"ה ודאי דל"הראב"ד ו"כל ה"ראשונים ז"ל ה"נ"ל ה"י פ"שוט ל"ד"ע"תם ב"אמת ד"א"ין ש"ום מ"קום ל"חלק פ"לל ב"זה ב"ין יו"ט ד"ת"לי ב"מקד"ש וב"ין יו"ט ד"לא ת"ליא ב"מקד"ש פ"לל וכג"ן יום טוריינוס וכמ"ש ד"תעניית יחיד א"פ ל"כתח"ילה ש"רי ל"התענו"ת בפ"שיטות בזה"ז גם ב"הנ"ך יו"ט ד"לא ת"ליא ב"מקד"ש פ"לל ו"תעניית צ"יבור א"ין ג"זר"ין ל"כתח"ילה גם ביו"ט ד"ת"ליא ב"מקד"ש ב"אמת.

ולא ס"ל פ"לל ב"זה ה"ך ד"ין מ"חוד"ש ש"כ' ה"גאון ב"על ח"ס ז"ל ה"נ"ל ד"כל יו"ט שבמג"ת ד"לא ת"ליא ב"מקד"ש פ"לל ש"פיר נו"הג גם בזה"ז וכמ"ש: ו"א"ין ל"ומר דל"הראב"ד ז"ל ו"ל ו"כל

הראשונים הנ"ל באמת ס"ל בזה בחקא עכ"פ כהגאון בעל חתם סופר ז"ל הנ"ל דביו"ט דלא תליא במקדש פלל דוקא הוא דס"ל דאין גזרין בו תענית ציבור לכתחילה עכ"פ כדמוכח מהא דאקשי לי רבנן לר"נ מיום טוריינוס הנ"ל רק שפיוס טוריינוס עצמו נדאי דשפיר גזרין בו תענית ציבור לכתחילה ג"כ באמת משום דבטולי בטלוהו וכדמהדר להו ר"נ שם) אבל ביו"ט דתלי במקדש באמת הרי אין לנו הכרח עכ"פ פלל מהד דר"נ הנ"ל דאין גזרין גם בו ת"צ לכתחילה די"ל דשאני יום טוריינוס דהו"ל יו"ט דלא תלי במקדש פלל ומשו"ה אקשו לי הני רבנן לר"נ בפשיטות בזה וקא יום טוריינוס הוא ואין לגזור בו עכ"פ ת"צ גם בזה"ז לכתחילה משום דלא תלי במקדש פלל וכמ"ש אבל שארי יו"ט שבמג"ת דתליין במקדש באמת נדאי דשפיר י"ל בפשיטות דאפילו ת"צ נמי גזרין ביה גם לכתחילה בזה"ז פיון דאין לנו שום הכרח באמת בימים טובים פאלו מהד יו"ט דיום טוריינוס פלל וכמ"ש: (ועכ"פ הי' נדחה בזה בפשיטות מה שקהא אפשר להביא ראיה לכאורה באמת לעיקר הד דיןא דהגאון בעל חתם סופר ז"ל הנ"ל שחידש רק מדעתו בזה דיו"ט דלא תלי במקדש שפיר י"ל דנוהג גם בזה"ז וה"ה שמוסיפין יו"ט בזה לאחר החורבן ג"כ אף למאי דקיי"ל כר' יוסי דבטלה מג"ת באמת וכמ"ש"ל ואין לו שם שום ראיה מכרחת בזה פלל באמת (דעיקר ראיתו שם בזה מהא דפריה בפשיטות בתענית י"ח ותיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח באדר כו' אף דמוק"ל התם להד בריתא דמג"ת כר' יוסי ולר' יוסי נראה דלא ס"ל הד יו"ט דכ"ח באדר פלל כדאמרינן בר"ה י"ט דר' יוסי ס"ל דבטלה מג"ת וכמ"ש"ל ומזה הכריח דיו"ט שאין שייך למקדש פלל גם לר' יוסי נוהג אחר החורבן וכמ"ש"ל בזה הוא תמוה מאוד לענ"ד דלא הועיל פלום בזה בישוב ד' הש"ס הנ"ל שם באמת שקהרי פיון דעכ"פ לר' יוסי כל יו"ט דתלי במקדש דוקא נדאי שאינו נוהג פלל לדידן בזה"ז מידי כדס"ל בהדיא גבי יו"ט של קרבן עצים בזה"ז בר"ה שם וא"כ פשוט עכ"פ דהד יו"ט דמריש ירחא דניסן שנעשה ג"כ רק על יו"ט דתלי במקדש לבד דא' התם דאיתוקם ביהו תמידא כו' (וכ"כ הח"ס ז"ל עצמו בס' קצ"א שם בזה בהדיא ע"ש) נדאי שאינו נוהג ג"כ פלל לר' יוסי בזה"ז וכמ"ש וא"כ אף אם נאמר בזה דר' יוסי מודה ביו"ט דכ"ח באדר דשפיר נתקן בזה"ז גם לדידן וכמ"ש הח"ס הנ"ל אפתי לא פריה הש"ס בתענית שם מידי למאי דמוק"ל התם לבריתא דמריש ירחא דניסן כו' כר' יוסי דתיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח באדר כו' שקהרי לר' יוסי לא משכח"ל פלל ליו"ט דמריש ירחא דניסן וליו"ט דכ"ח באדר שקהיו נוהגין בזמן אחד באמת דהיו"ט דכ"ח באדר נתקן רק אחר החורבן ואז פבר בטל היו"ט של הני יומי דאיתוקם ביהו תמידא לר' יוסי וכמ"ש ונאפתי מאי פריה התם אליבא דר' יוסי ותיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח באדר כו' פיון דלר' יוסי נדאי דבזמן היו"ט דכ"ח באדר שוב לא הי' נוהג אז היו"ט דאיתוקם ביהו תמידא פלל באמת.

ובמחכ"ת הגאון בעל ח"ס ז"ל בזה שפול דבריו בישוב הסוגיא הנ"ל הוא פשגגה כו' באמת (מלבד מ"ש לתמוה עוד עליו בזה להלן בד' נ' בעז"ה ע"ש) וע"כ צ"ל באמת בישוב הסוגיא דתענית הנ"ל כמ"ש בעז"ה להלן ד' נ' בזה ע"ש וא"כ שוב נסתר פל עיקר ראיתו של הגאון בעל ח"ס ז"ל הנ"ל בזה באמת וכמ"ש בעז"ה): אולם בפשיטות קיה אפשר להכריח לכאורה בזה לעיקר הד דיןא של הגאון בעל ח"ס ז"ל הנ"ל דמדא"ל לר"נ וקא יום טוריינוס הוא ואע"ג דקיי"ל דבטלה מג"ת וכקושית הראב"ד

והראשונים ה"ל בזה וע"כ ש"מ באמת דכל יו"ט שאינו תלוי במקדש כלל כגון יום
טוריינוס וכה"ג שפיר נוהג גם בזה"ז לכו"ע וכמ"ש הח"ס ז"ל ה"ל (רק דיום טוריינוס
עצמו ודאי בטל השתא לגמרי באמת פדמהדר להו ר"נ שם דיום טוריינוס בטולי בטלוהו
כו') ויש לתמוה באמת על הגאון בעל ח"ס ז"ל ה"ל שלא כתב לחזק שם דבריו בזה
מתוך קושיות הראב"ד ה"ל וכמ"ש בעז"ה: (הן אמת דלמ"ש הגאון בעל ח"ס ז"ל בעצמו
שם ובס' קצ"א ה"ל על ה' סוגיא דמגילה י"ד דמסיק שם לרבא (וכן לרב נחמן דאמר
התם דקרייתא זו הלילא ע"ש ובערכין י' נא אסיק הש"ס התם הכי רק לר' נחמן ה"ל
לבד בזה ע"ש) דע"כ צ"ל דס"ל דלאחר שגלו חזרו להכשירן הראשון לומר שירה על
כל הנסים שיהיו נעשים להם בכ"מ ע"ש שיש להכריח מזה דמדס"ל לרבא (וכן לר"נ
שם וכמ"ש) דיכולין לומר שירה על גס שלאחר חורבן ג"כ דע"כ צ"ל דלא בטלה
מג"ת כלל ע"ש (רק שכ' שם דדוחק הוא לומר דרבא שהוא בתרא ס"ל נמי דלא בטלה
מג"ת ע"ש ואמנם לענ"ד ה"ה נ"ל לעשות סמוכין קצת לזה באמת לגי' התוס' במנחות
ס"ה ד"ה מריש דנראה שהיה בגירסתם בסוגיא דתענית י"ז ה"ל אהא דפריה ל"ל מריש
ירחא לימא מתרי כו' א' רבא ל"נ אלא לאסור כו' (ולא רב כגי' שלפנינו) ע"ש דלפי
גירסא זו הנה א"ש בפשיטות בהא דפריה עלה בסוגיא דשם י"ח דשלפנינו נמי תיפוק
ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח כו' דרבא עצמו ודאי י"ל דשפיר פריה התם הכי דהרי
נראה דבאמת ס"ל לרבא בזה כמ"ד דלא בטלה מג"ת וכמ"ש הח"ס ה"ל ויהי שפיר
פריה שם לרבא לשיתתו בזה דאיהו ודאי דס"ל נמי באמת לה' יו"ט דכ"ח באדר פיון
דס"ל דלא בטלה מג"ת וכמ"ש וא"ש בפשיטות בזה וצ"ע) דלפ"ד הגאון ה"ל בזה שיש
קצת הכרח מה' סוגיא דמגילה י"ד הנז' דלמ"ד דלאחר חורבן הבית הנקשרו בכ"מ לומר
שירה כו' דע"כ דס"ל כמ"ד דלא בטלה מג"ת וכמ"ש הנה לפ"ז הרי נסתר לכאורה
בפשיטות לכל עיקר ההוכחה מר' נחמן ה"ל בזה דהרי י"ל באמת דודאי שפיר אקשי
ליה הנהו רבנן לר"נ דגזר תעניתא בתריסר ונהא יום טוריינוס הוא דלר"נ לשיתתו הוא
דאקשי ליה שפיר הכי בפשיטות בזה דאיהו הרי ע"כ נראה דס"ל במגילה י"ד דלא בטלה
מג"ת כלל וכמ"ש ומינשב באמת עיקר קושיות הראב"ד והראשונים ה"ל בזה ועכ"פ
הנה א"ש קצת בזה שלא הביא הח"ס ראיה לדבריו מהא דר"נ ה"ל וכמ"ש וצ"ע):
ואמנם עכ"פ הנה למ"ש אין ראיה באמת לד' הח"ס ה"ל בזה מהא דר"נ ה"ל דהרי
ודאי י"ל דאף לר' יוסי דמפרש טעמא דלאחר החורבן מותרין מפני שאבל הוא להם ס"ל
נמי דאין לגזור לכתחילה שום יו"ט בזה"ז כלל אף על גס דלא תליא בחורבן באמת
וכמ"ש"ל ונהא דאקשי ליה רבנן לר"נ בפשיטות שם מיום טוריינוס הי' רק משום דר"נ
גזר אז ת"צ באמת ולענ"ד ת"צ דוקא הוא דלא בטלה מג"ת מיו"ט שנגזרו בזמן הבית על
נסים שלא היו תלויין במקדש כלל כגון יום טוריינוס וכמ"ש ואפשר דתרגוניהו דוקא
בעינו שיהי' על גס דלא תליא במקדש כלל ולגזור בו ת"צ לבד הוא שנגאסר גם בזה"ז
מאחר שפבר נתמן עיקר היו"ט שהוא בזמן הבית עכ"פ אבל לגזור יו"ט לכתחילה אחר
החורבן אף על גס דלא תליא במקדש כלל ואף לאסור בו ת"צ לבד בזה"ז אין לנו ללמוד
מה' דרב נחמן כלל וכמ"ש): ואולם בד' הראב"ד וכל הראשונים ז"ל ה"ל ודאי דאין
מקום לומר כלל דס"ל נמי דתרגוניהו דוקא הוא דבעינו בהכי דלגזור בהם ת"צ בזה"ז
נמי אינו אסור אלא ביו"ט שנתקנו על נסים שאינם תלויין במקדש כלל לבד וכמו יום

טוריינוס וכמש"ל שְהָרִי בְּאַמַת מְבוֹאָר שֶׁם בְּהָרָן ו"ל בסופ"ב דְּתַעֲנִית שְהַקְשׁוּ הָרָאָב־ד
וְהָרָאוּנוֹיִם ו"ל לפ"ד הַנְּ"ל עַל מַה שֶׁנִּהְגוּ לְהַתְעַנּוֹת בִּי"ג בְּאֶדְרָא אַע"ג דְּיוֹם נִקְנוֹר הוּא
וְאֵע"פ שֶׁבְּטָלָה מִגַּת בּוּזָה"ז הָרִי אֵין גּוֹזְרִין בּוּ עַכ"פ ת"צ גַּם בּוּזָה"ז וְהָאֲרִיכוּ בְּזָה
הָרָאוּנוֹיִם ו"ל ע"ש בְּהָרָן בְּזָה וְאֵם אֵיתָא מְאִי קָא קִשְׁיָא לְהוּ מִיּוֹם נִקְנוֹר כְּלָל שְהָרִי
יּו"ט זָה לֹא נִתְקַן בְּאַמַת רַק עַל גַּס דְּתַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ בְּלִבְד וְכַדָּא' הָתָם בְּתַעֲנִית י"ח שְבַכ"י
הִי מְנִיף יָדוֹ עַל יְרוּשָׁלַיִם כּו' וְכִשְׁגָּבְרוּ כּו' קִצְצוּ כּו' וְאָמְרוּ יָדִים שְהִיּוּ מְנִיפּוֹת עַל
יְרוּשָׁלַיִם כּו' (וּבִמְגַ"ת פִּי"ב גְּרָסִי עַל יְרוּשָׁלַיִם וְעַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ ע"ש) וְא"כ הָרִי שְפִיר
י"ל דִּיּו"ט כְּזָה דְעֵיקְרוּ תַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ וְדָאִי דְכָטַל לְגַמְרִי בּוּזָה"ז אַף לְגִזְרִי בּוּ ת"צ ג"כ
וְכִמְ"ש וְע"כ דְלֹא ס"ל לְהָרָאָב־דְּהָרָאוּנוֹיִם ו"ל הַנְּ"ל לְחַלְקָא כְּלָל בְּזָה בֵּין יּו"ט דְּתַלְיָא
בְּמַקְדָּשׁ אִו לֹא אֶלָּא דַת"צ אֵין גּוֹזְרִין גַּם בּוּזָה"ז אַף בִּיּו"ט דְּתַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ לְבַד וְתַעֲנִית
יְחִיד שְפִיר מְתַעֲנִין בּוּזָה"ז אַף בִּיּו"ט דְלֹא תַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ כְּלָל (וּפְשׁוּט דְמַה"ט ה"ה דָּאֵין
לְתַקַּן שׁוּם יּו"ט כְּלָל אַחַר הַחֲוֹרְבָן עַל כָּל גַּס לְדִידֵן דְכִיּוֹן דְקַמְיִיתָא בְּטַל לְעַנְיִין תַעֲנִית
יְחִיד עַכ"פ אֵין לָנוּ לְהוֹסִיף שׁוּם יּו"ט בּוּזָה"ז כְּלָל אַף לְעַנְיִן ת"צ בְּלִבְד דְתַחֲזִילַת יּו"ט
וְדָאִי דָאֵין לְתַקַּן לְחֻצָּאֵין כְּלָל לְהַתִּיר בּוּ תַעֲנִית יְחִיד וְלְאַסְוֹר בּוּ ת"צ בְּלִבְד דְעַד פְּאָן לֹא
כְּתַב הָרָאָב־ד ו"ל לְחַלְקָא בּוּזָה"ז בֵּין תַעֲנִית יְחִיד לְת"צ אֶלָּא בִיּו"ט גְּמוּר שְנִתְקַן כְּכָר בְּזִמְן
הַבֵּית בֵּין תַעֲנִית יְחִיד וּבֵין לְת"צ דְבּוּזָה"ז נִשְׁאַר בּוּ עַכ"פ אֵיפוֹרָא דַת"צ לְכַתְחִילָהּ
וְכִמְ"ש לְאַבְל בְּתַחֲזִילַת יּו"ט בּוּזָה"ז וְדָאִי דְגַם לְד' הָרָאָב־ד ו"ל אֵין שׁוּם מְקוּם לְתַקַּנוּ
לְחֻצָּאֵין כְּלָל וְכִמְ"ש) וְנִסְתַּר בְּזָה כ"ד הַח"ס ו"ל הַנְּ"ל (וּתְמִיחֵנִי עַל הַח"ס בְּזָה שְרָצָה
לְהַעֲמִיס שֶׁם וּבַס' קַצ"א סְבָרְתוּ זֹאת הַנְּ"ל גַּם בְּשִׁיטַת הָרָאָב־ד ו"ל דַס"ל לְחַלְקָא בְּזָה בֵּין
טַעְמָא דְאַמְוֹרָאֵי בַר"ה שֶׁם דְמַדְמִי מִגַּת בּוּזָה"ז לְד' צוּמוֹת וְכִמְ"ש לְוִבִין טַעְמָא דַר"י שֶׁם
מְשׁוּם דְבּוּזָה"ז אֶבְל הוּא כּו' דְלִהָדָּ טַעְמָא אֵינוּ אֶלָּא בְּנִסִּים הַתְלוּיִן בְּמַקְדָּשׁ לְבַד וְכֵן אֵין
לָנוּ לְהַתִּיר בּוּזָה"ז מִהָדָּ טַעְמָא רַק תַעֲנִית יְחִיד לְבַד וְלֹא ת"צ כְּלָל וְכַד' הָרָאָב־ד הַנְּ"ל
ע"ש בַח"ס בְּזָה.

וְהוּא תְמוּדָה בְּאַמַת דַא"כ אֵיף הִבִּיא הָרָאָב־ד ו"ל רָאִיָה לְדְכָרֵי הַנְּ"ל מִיּוֹם טוֹרֵינּוּס וְהָרִי
יּוֹם טוֹרֵינּוּס לֹא תַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ כְּלָל וְאֶפְשָׁר דְמְשׁו"ה לֹא הָיָה בְּטַל גַּם בּוּזָה"ז וְכִמְ"ש לְ
וְע"כ דְהָרָאָב־ד ו"ל לֹא ס"ל הָדָּ חִילּוּקָא דִיּו"ט הַתְלוּיִן בְּמַקְדָּשׁ כְּלָל וְכִמְ"ש וְנִסְתַּר כ"ד
הַח"ס בְּזָה) וְכִמְ"ש בַעז"ה: וְאָמְנָם יֵשׁ לָנוּ לְבָאָר עוֹד שְׁאֵין לְהִבִּיא רָאִיָה בְּפְשִׁיטוֹת לְד'
הָרָאָב־ד הַנְּ"ל דְאָף בִּיּו"ט דְּתַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ נְמִי אֵין גּוֹזְרִין ת"צ כְּלָל בּוּזָה"ז מִהָא דְפְרִיף
הַש"ס בְּתַעֲנִית י"ח שֶׁם עַל יּוֹם טוֹרֵינּוּס דְתִיפּוּק לִיָה דְהו"ל יּוֹם שְלַפְנֵי נִיקְנוֹר כּו' וְאָף
דְנִקְנוֹר תַלְיָא בְּמַקְדָּשׁ בְּאַמַת וְכִמְ"ש לְוְע"כ מְשֻׁמַע לְכַאוּרָה מְזָה דְאָף בִּיּו"ט דְּתַלְיָא
בְּמַקְדָּשׁ לֹא בְטַל גַּם בּוּזָה"ז לְעַנְיִן ת"צ עַכ"פ וְכַהָא דַר' נַחְמָן הַנְּ"ל וְכִמְ"ש לְאַבְל בְּאַמַת
לִיתָא דְהַדְבָר פְּשׁוּט לְכַאוּרָה דְהָא דְפְרִכֵּינּוּ הָתָם דְתִיפּוּק לִיָה דְהו"ל יּוֹם שְלַפְנֵי נִיקְנוֹר כּו'
דְלָאו אַדַר' נַחְמָן דְגִזְרַת תַעֲנִיתָא בְתַרִּיסַר קָאִי הָדָּ פִּירְכָא הָתָם שְהָרִי כ' הָרָן ו"ל שֶׁם
לִיִּישַׁב בְּשֶׁם הָרָאָב־ד ו"ל עַל מַה שֶׁנִּהְגוּ בְּאַמַת לְהַתְעַנּוֹת בִּי"ג אֶדְרָא אַע"ג דְּיוֹם נִקְנוֹר
הוּא וְכִמְ"ש ל'.

וְכ' שֶׁם בְּזָה דַצ"ל דְּיוֹם נִקְנוֹר בְּאַמַת מְתַחֲזִילָתוֹ לֹא נִתְקַן לִיּו"ט גְּמוּר לְאַסְוֹר בּוּ תַעֲנִית
ג"כ לְפִי שְכָבֵר הִי תַקְנָה קְבוּעָה גַם מִימֵי אַנְשֵׁי כְנַה"ג לְהַתְעַנּוֹת בִּי"ג בְּאֶדְרָא וְלָכֵן
כְּשֶׁעֲשָׂאוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם יּו"ט אַח"כ בִּימֵי הַחֲשׁוּמוֹנָאִים לֹא גְזַרוּ אִז רַק לְאַסְוֹר בּוּ הֶסְפַּד לְבַד

אָבֵל אִיסוֹר תַּעֲנִית לֹא הָיוּ יְכוּלִין לַגְזוֹר בּוֹ אַז כָּלֵל לְסִתּוֹר תַּקְנַת אַנְשֵׁי כְנֵה"ג ע"ש בְּר"ן ז"ל בְּזֵה*) וְא"כ וְדַאי דְלֹא מְצִינּוּ לְפָרֵשׁ כָּלֵל דְּאֶדְר' נַחְמָן הוּא דְקַפְרִיָּה הֵתֵם הֵכִי דְאִיָּה גְזוֹר תַּעֲנִיתָא בְּתַרִּיסָר וְהָא הו"ל יוֹם שְׁלִפְנֵי נְקִנוֹר דְכִינּוּ דְיוֹם נְקִנוֹר עֲצָמוֹ לֹא נֶאֱסָר בְּתַעֲנִית כָּלֵל כַּמ"ש כ"ש בְּיוֹם שְׁלִפְנֵי דְאִי אֶפְשָׁר בְּנִדְאֵי לַגְזוֹר בּוֹ תַּעֲנִית וְלִהְתְּמִיר בּוֹ יוֹתֵר מִיּו"ט עֲצָמוֹ כָּלֵל וְע"כ צ"ל דְהָךְ קוּשְׁיָא דְתַיְפּוּק לִיָּה דְהו"ל לְפָנֵי נְקִנוֹר לֹא קָאֵי בְּאַמְתָּ רַק אֵהָא דְלַעֲיֵל הֵתֵם דְמוֹק"ל לְמַתְנִי דְאֵע"פ שְׁאֲמָרוּ כו' מְוִתְרִין בְּהֶסְפֵּד כּו' דְמִיָּירִי בְּתַרִּיסָר כּו' וְאֵהָא פְּרִיָּה דְאֶפְתִּי הָרִי נֶאֱסָר בְּהֶסְפֵּד מְשׁוּם יוֹם שְׁלִפְנֵי נְקִנוֹר (וְכ"כ הַגָּאוֹן בְּעַל שְׁעַר הַמְּלָךְ ז"ל בַּפ"א מַה' מְגִילָה דַּע"כ צ"ל כּוֹן לְשִׁיטַת הָר"ן בְּשֵׁם הָרֵאָב"ד הַנ"ל דְיוֹם נְקִנוֹר לֹא נֶאֱסָר רַק בְּהֶסְפֵּד לְחֹד וְכַמ"ש וְהוֹסִיף עוֹד בְּזֵה דְאֵע"ג דַּר' אֲשֵׁי קָאֵמַר לַעֲיֵל דְכָל שְׁלֵאֲחָרִיו אוֹ שְׁלִפְנֵי בְּהֶסְפֵּד מְוִתֵּר (לְפִי גִיְרָסָא דִילֵן בְּזֵה) אַפ"ה הַנְּצָרָה ר"א לְשַׁנּוּי כָּאֵן דְהַשְׁתָּא אִיְהוּ גּוּפִי' כּו' מְשׁוּם דְבְּיוֹם נְקִנוֹר דְאִיְהוּ גּוּפִי' לֹא נֶאֱסָר רַק בְּהֶסְפֵּד ע"כ לֹא נוֹכַל לְהַתִּיר שְׁלִפְנֵי לְגַמְרִי וְעַכ"פ אֶסְרִינּוּ בִּי הֶסְפֵּד כַּהִיּוּ"ט עֲצָמוֹ וְע"ש בְּשַׁע"מ בְּזֵה) וְכִינּוּ דְאֶסְוֹגֵיָא דְלַעֲיֵל קָא מְהַדְר' א"ש בְּפִשְׁיטוֹת בְּהָא דְפְרִיָּה הֵתֵם מִיּוֹם נְקִנוֹר מְשׁוּם דְמַתְנִי דְמְגִילָה ה' דְמְוִתְרִין בְּהֶסְפֵּד כּו' ע"כ בְּזֵמַן הַבֵּית אֵיָּירִי דְבּוּזָה"ז לִיכָּא תַּקְנִתָּא דְהַקְדַּמַת כְּפָרִים לְיוֹם הַכְּנִיסָה כְּדַאר"י בְּרִישׁ מְגִילָה אוֹ מְשׁוּם דְהַסְוֹגֵיָא דְהֵתֵם אֲזֵלָא לַר' יוֹחָנָן דְאִיְהוּ דַס"ל דְלֹא בְּטָלָה מְגַ"ת כָּלֵל וְכַמ"ש לְהַלְן ד' נ"ב בַּהַג"ה בְּזֵה בַּעֲזָה ע"ש: אֵלָא דְבְּאַמְתָּ מְצִינּוּ לְהָרֵאָב"ד ז"ל עֲצָמוֹ בַּס' תְּמִים דְעֵים סִי רַמ"ד (הוּבָא בְּשַׁעַר הַמְּלָךְ פ"א דְמְגִילָה שָׁם) שְׁהֵבִיא בְּזֵה בְּפִשְׁיטוֹת גַּם מְהָא דְפְרִיָּה דְתַיְפּוּק לִיָּה דְהו"ל יוֹם שְׁלִפְנֵי נְקִנוֹר כּו' וְהַכְרִיחַ מְזָה דְאֶפְיֵלוּ בְּלַפְנֵיהֶם וְלֹאֲחֲרֵיהֶם לֹא בְּטָלָה מְגַ"ת בּוּזָה"ז לַעֲנִין תַּעֲנִית צִיבּוֹר עַכ"פ ע"ש וְכִינּוּ דַע"כ מוֹכַח מְזָה בְּפִשְׁיטוֹת דְהָרֵאָב"ד ז"ל עֲצָמוֹ מְפָרֵשׁ לְהָךְ קוּשְׁיָא דְתַיְפּוּק לִיָּה דְהו"ל יוֹם שְׁלִפְנֵי נְקִנוֹר דְאֶדְר' נַחְמָן קָאֵי בְּאַמְתָּ (וְדִלָּא כַּמְש"ל בְּזֵה אֵלִיכָּא דְהָרֵאָב"ד עֲצָמוֹ הַנ"ל דַּס"ל דְיוֹם נְקִנוֹר אִינּוּ אִיסוֹר בְּתַעֲנִית.

וְדַבְּרִי בְּזֵה סוּתְרִין זֵה אֵת זֵה בְּאַמְתָּ וְכַבֵּר תְּמָה הַשְׁעַר הַמְּלָךְ ז"ל שָׁם בְּזֵה וְהַיִּחַת בַּצ"ע וְלַחֲוֹמַר הַקּוּשְׁיָא אוֹלֵי צ"ל בְּאַמְתָּ דַּע"ג _____ *הַגַּה"ה וְהִנֵּה בְּדַרְךְ אַגַּב רְאִיתִי לְתַמּוּהָ בְּעַנְיָן זֵה ע"ד שְׁלִשְׁתַּת הָרוּעִים ז"ל הַגָּאוֹן מְהַר"ם טִיקֶטִין בְּחִידוּשֵׁי אַנְשֵׁי שָׁם בְּסוּפ"ק דְמְגִילָה וּבְבִיאורֵי הַגָּר"א ז"ל בְּאו"ח ר"ס תַּרפ"ו וְבַד' הַגָּאוֹן בְּעַל ח"ס ז"ל בַּס' קַס"ג הַנ"ל שְׁכּוֹלֵם טְרַחוּ לִיִּישׁב ד' הָרִי"ף ז"ל בְּסוּפ"ק דְמְגִילָה (שְׁהוּא בְּאַמְתָּ תּוֹסַפֶּת עַל הָרִי"ף שָׁם מַד' ר' אֶפְרַיִם ז"ל וְכַמְש"ש בְּבַעַל הַמְּאֹזֵר וּבְמַלְחָמוֹת ז"ל בְּשָׁמוֹ וְהוּבָא בְּאֶנְרָךְ יוֹתֵר בְּרִיטְב"א ז"ל בַּח' לְמַתְנִי דְתַעֲנִית ט"ו בְּשָׁם ר' אֶפְרַיִם ז"ל בְּזֵה ע"ש) שַׁכ' בְּפִשְׁיטוֹת לְהַלְכָה דְכָל דְלֹא לְמַסְפַּד כְּגוֹן חַנּוּכָּה וּפּוּרִים דְגַם לְפָנֵיהֶם וְלֹאֲחֲרֵיהֶם אִיסוֹר (וְכַרְב אֲשֵׁי בְּתַעֲנִית י"ח דְנִרְאָה דַּס"ל כַּר' יוֹסִי גַם בְּדִלָּא לְמַסְפַּד ע"ש) וּמ"מ כְּתַב דְלַפְנֵי פּוּרִים אִינּוּ אִיסוֹר רַק בְּהֶסְפֵּד לְחֹדָא וְכ' הַגָּר"א ז"ל שָׁם בְּזֵה דְטַעְמוֹ מְשׁוּם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר (אוֹלֵי ר"ל דְלֵהֲכִי לֹא מְצִינּוּ לְאֶנְסָרוֹ גַּם בְּתַעֲנִית כְּכָל יוֹם שְׁלִפְנֵי מְשׁוּם דִּי"ג בְּאֶדְר הִי יוֹם קְבוּעַ לְהַתְעַנּוֹת בּוֹ בְּאַמְתָּ וְכַמ"ש הָרֵאָב"ד ז"ל הַנ"ל גַּבֵּי נְקִנוֹר בְּזֵה) וְשׁוּב כ' הַגָּר"א ז"ל לְתַמּוּהָ שָׁם בְּזֵה עַל הָרִי"ף ז"ל וְז"ל וְד' הָרִי"ף הַנ"ל בְּמְגִילָה שָׁם צ"ע שַׁכ' דְלַפְנֵיהֶם וְלֹאֲחֲרֵיהֶם אִיסוֹרִים בְּהֶסְפֵּד וְזֵהוּ דְלֹא כַּר' אֲשֵׁי עַכ"ל (וְר"ל דְכִינּוּ דְכָל עֵיקַר פְּסָקִי דְהָרִי"ף שָׁם שְׁאִוְסָר גַּם לֹאֲחֲרִיו הוּא רַק מְפָנֵי שְׁסוּמָה שָׁם ע"ד רַב אֲשֵׁי דְבַתְרָא הוּא וְכַמְש"ש בְּרִי"ף בְּזֵה א"כ הו"ל לְפִסְנוֹק גַּם בְּזֵה כַּר' אֲשֵׁי שָׁם דַּא' דְכָל שְׁלִפְנֵי

או לאחריהם בְּהִסְפַּד מוֹתֵר וְלָמָּה כָּתַב הָרִי"ף דְּלַפְנֵיהֶם וְלֵאחֲרֵיהֶם אֲסוּרִין בְּהִסְפַּד) וע"ש בחי' אֲנָשִׁי שֵׁם שֶׁכ' דְּהָרִי"ף בְּאֵמַת פֶּסֶק בְּזָה דְּלֹא כִר' אֲשִׁי (דא' דְּלֵאחֲרֵיו בְּהִסְפַּד מוֹתֵר אֲלֵא דְאֲסוּר גַּם בְּהִסְפַּד) מְשׁוּם דְּבִאֵמַת לְפִי הַמְּסַקְנָא שֵׁם בְּתַעֲנִית י"ח דא' הַשְּׁתָּא דְאֵתִית לְהִכִּי כו' נִדְחוּ ד' ר' אֲשִׁי בְּזָה דְּמַתִּיר הִסְפַּד לַפְנֵיהֶם וְאֲחֲרֵיהֶם אֲלֵא דְהִסְפַּד וְתַעֲנִית דִּין אֲחַד לְהֶם גַּם בְּלַפְנֵיהֶם וְלֵאחֲרֵיהֶם (רַק בְּהָא דְאָסֵר ר' אֲשִׁי גַם לֵאחֲרֵיו כִּר' יוֹסִי פֶּסֶק הָרִי"ף פְּוֹמְל' דְּסוּגְיָא כִּר' אֲשִׁי בְּזָה) ע"ש בחי' אֲנ"ש בְּזָה וְהִנֵּה כִּי"ב כ' גַּם הִגְאֹן בְּעַל חֲתָם סוּפֵר ו"ל שֵׁם לִינִישָׁב ג"כ ד' הָרִי"ף הַנֶּ"ל מְקוֹנְשִׁית הַגְּר"א ו"ל הַנֶּ"ל בְּזָה וְכ' ג"כ דְּמַשׁו"ה לֹא פֶּסֶק הָרִי"ף בְּזָה כִּר' אֲשִׁי לְגַמְרִי גַם בְּהָא דְּמַתִּיר לַפְנֵיו וְלֵאחֲרֵיו בְּהִסְפַּד מְשׁוּם דְּבִאֵמַת לְהַמְּסַקְנָא דא' הַשְּׁתָּא דְאֵתִית לְהִכִּי כו' נִדְחוּ ד' ר' אֲשִׁי וּמַשׁו"ה אוֹסֵר ר' אֲפָרִים לַפְנֵיו וְלֵאחֲרֵיו בְּהִסְפַּד ג"כ ע"ש בח"ס בְּאִנְרָף בְּזָה וְהִנֵּה מְאוּד יֵשׁ לְתַמּוּהָ לְעַנ"ד עַל שְׁלֹשֶׁת הָרוּעִים הַלְלוּ דְנִרְאָה דְּבַמַּחֲכ"ת אִינְשִׁתְּמִיט לְהוּ בְּזָה דְּגִירְסַת הָר' אֲפָרִים ו"ל הִנֵּה בְּאֵמַת לְהִיפּוֹף מַגִּי' דִּילֵן בְּהָא דִּר' אֲשִׁי בְּסוּגְיָא דְּתַעֲנִית י"ח הַנֶּ"ל שְׁהִיָּה גוֹרֵס בְּד' ר' אֲשִׁי בְּאֵמַת דְּכָל שְׁלֵאחֲרֵיו (וְה"ה פֶּל שְׁלַפְנֵיו כְּמַשׁו"ש בְּזָה) בְּהִסְפַּד אֲסוּר בְּתַעֲנִית מוֹתֵר וְהִינֵנו הָךְ גִּירְסָא שְׁדָחוּ הַתּוֹס' בְּאֵמַת בְּמַנְחוּת ס"ה ד"ה אֵלִין שֶׁכ' שֵׁם דְּהָא דְּגָרְסִי בְּתַעֲנִית דְּכָל שְׁלֵאחֲרֵיו בְּהִסְפַּד אֲסוּר בְּתַעֲנִית מוֹתֵר לִיתָא דְאִי מַתְסֵר בְּהִסְפַּד פֶּל שְׁפֹן בְּתַעֲנִית כו' ע"ש אַבְל ר' אֲפָרִים ו"ל שְׁפִיר גֵּרֵס בְּאֵמַת כְּגִי' זו וְכִמּוּ שְׁמַבְנֵאָר לְהִדְיָא בְּרִיטְב"א ו"ל הַנֶּ"ל דִּר' אֲפָרִים ו"ל מְהַפֵּף הַגִּי' בְּד' ר' אֲשִׁי בְּזָה וְגֵרֵס דְּכָל שְׁלַפְנֵיו בְּהִסְפַּד אֲסוּר בְּתַעֲנִית מוֹתֵר וְטַעֲמוּ לְפִי שְׁהִסְפַּד הוּא דְּבָר שֶׁל פְּרַהֲסִיָּא בְּיוֹתֵר לְפִיכָף הוּא תְּמוּר יוֹתֵר בְּזָה מִן הַתַּעֲנִית ע"ש בְּרִיטְב"א ו"ל בְּאִנְרָף בְּזָה וּפְשׁוּט דְּלִגְי' ר' אֲפָרִים ו"ל יֵשׁ סִייעָתָא בְּאֵמַת מִהַתַּעֲנִית שְׁלַפְנֵי פוּרִים לְמ"ד שְׁהוּא תַעֲנִית קְבוּעָה מְאֲנָשִׁי כְּנֵה"ג דְּלִגְי' זו וְדֹאִי י"ל דְּשְׁפִיר תַקְנוּ אֲנָשִׁי כְּנֵה"ג לְהַתַּעֲנוּת בְּיוֹם זֶה דְּיוֹם שְׁלַפְנֵיו לְעוֹלָם לֹא נֶאֱסֵר בְּכָל הַיּוֹ"ט שְׁבַמְג"ת רַק בְּהִסְפַּד לְבַדִּי וְע"ש בְּרִיטְב"א ו"ל לְדַבְּיוֹם נִקְנוֹר עֲצָמוּ לֹא הִנֵּה אֲפִשֵׁר לְאֲסוֹר בּוֹ הַתַּעֲנִית פֶּלֶל מְשׁוּם דְּכָבֵר הִנֵּה תַקְנָה קְבִיעָה לְהַתַּעֲנוּת בּוֹ מִימֵי אֲנָשִׁי כְּנֵה"ג וּמַשׁו"ה לֹא אֲסֵרוּ בְּיוֹם נִקְנוֹר רַק הִסְפַּד לְבַד וְכִמ"ש הָרֵאָב"ד ו"ל הַנֶּ"ל מ"מ י"ל דְּבִיּוֹם שְׁלַפְנֵיו ס"ל לְהַש"ס שֵׁם דְּכִיּוֹן דְּלִפִּי פֶלֶלָא דְּרַב אֲשִׁי הַנֶּ"ל (לְגִי' דִּילֵן) דְּלְעוֹלָם בְּיוֹם שְׁלַפְנֵיו לֹא מְצִינּוּ לְאֲסוֹרוּ בְּהִסְפַּד פֶּלֶל רַק בְּתַעֲנִית לְבַד וְכִיּוֹן דַּע"כ הִיוּ צְרִיכִין לְעֲשׂוֹת חִזּוּק לְיוֹם נִקְנוֹר עֲצָמוּ עַכ"פ דְּלֹא לִיתִי לְמִינְשֵׁרִי בּוֹ הִסְפַּד ג"כ כִּי הִיכִי דְשִׁרִינּוּ לְהַתַּעֲנוּת בּוֹ בְּאֵמַת וְהוֹצֵרוּ לְאֲסוֹר עַכ"פ מְשׁוּם חִזּוּק גַּם לְהַיּוֹם שְׁלַפְנֵיו וְכָל הַיּוֹ"ט שְׁבַמְג"ת א"כ ע"כ הוֹצֵרוּ לְאֲסוֹר לְיוֹם שְׁלַפְנֵיו עַכ"פ בְּתַעֲנִית פִּינּוּ דְּבִאֵמַת לְעוֹלָם לֹא מְצִינּוּ לְאֲסוֹר לְיוֹם שְׁלַפְנֵיו דְּקִיל רַק בְּתַעֲנִית לְבַד א"כ אִף דְּבִיּוֹ"ט זֶה דְּיוֹם נִקְנוֹר עֲצָמוּ מוֹתֵר בְּתַעֲנִית בְּאֵמַת אַבְל הָרִי הִתִּיר תַעֲנִית שְׁבוּ אִינוּ מְשׁוּם דִּיּוֹ"ט זֶה קַל בְּיוֹתֵר דְּאֲדַרְבֵּה הוּא תְּמִיר טְפִי שְׁהָרִי נֶאֱסֵר בּוֹ הִסְפַּד בְּאֵמַת וְרַק שְׁהַתַּעֲנִית לֹא הִי אֲפִשֵׁר פֶּלֶל לְאֲסוֹר בּוֹ מִפְּנֵי תַקְנַת אֲנָשִׁי כְּנֵה"ג שְׁמַפְכֵּר וְכִמ"ש אַבְל בְּיוֹם שְׁלַפְנֵיו וְדֹאִי דְשְׁפִיר יֵשׁ לְאֲסוֹר בּוֹ הַתַּעֲנִית עַכ"פ מְשׁוּם חִזּוּק דִּיּוֹ"ט עֲצָמוּ: וְכָל יוֹם שְׁלַפְנֵי יוֹ"ט שְׁבַמְג"ת דְּאֲסוֹר לְעוֹלָם בְּתַעֲנִית וְכִמ"ש וַא"ש ד' הָרֵאָב"ד ו"ל הַנֶּ"ל בְּפִשְׁטוֹת דְשְׁפִיר מְפָרֵשׁ גַּם לְשִׁטְתוֹ הַנֶּ"ל דְּהָךְ קוּוֹשִׁיא דוֹתִיפּוּק לִי דְקֹאִי אֲדֵר' נִחְמֵן בְּאֵמַת וְכִמ"ש) וַא"כ הָרִי מוֹכֵרָח לְהִדְיָא בְּאֵמַת דְּגַם בִּיּוֹ"ט הַתְּלוּן בְּמַקְדָּשׁ כְּמוֹ יוֹם נִקְנוֹר אֲסוּר לְד' הָרֵאָב"ד ו"ל לְגִזְרוּר בּוֹ ת"צ בְּזֵה"ז וְאִף בְּיוֹם שְׁלַפְנֵיו וְכִמ"ש וְעַכ"פ מִמָּה שְׁהִבִּיא שֵׁם הָרֵאָב"ד ו"ל בַּס' ת"ד מְיוֹם נִקְנוֹר וּמְיוֹם

טורנינוס וכמ"ש מוכח בפשיטות באמת דלא שני ליה להראב"ד ז"ל פלל בזה בין יו"ט התלוין במקדש או לא אלא בתרנוניהו ת"צ אסור ותענית יחיד מותר וכמ"ל: ונ"ל דיש להכריח קצת לכאורה גם מתוך הסוגיא דמגילה ו' דע"כ גם לר' יוסי אין שום חילוק פלל בין יו"ט דתליא במקדש בזה או לא ודלא כהח"ס הנ"ל בזה והוא מתוך קושיות הגר"א ז"ל בבבאורו (לאו"ח ס' תקס"ח ס"ק ז' שהביאו שם הח"ס בס' קס"ג הנ"ל ג"כ) אהא דאר"פ ה"תם דליכא בינייהו דרשב"ג (דא' שם שפ"ל המצות הנוהגות באדר השני אין נוהגות בראשון וה"ק דהתם (דא' שפ"ל מצות שנוהגות בשני נוהגות בראשון חוץ ממ"מ) אלא סדר פרישיות לבד ע"ש ולא א' ר"פ נמי ה"תם דכל יו"ט הפתובים במג"ת הנוהגין באדר איכא בינייהו נמי בזה דלרשב"ג נוהגין בשני דוקא ולת"ק בראשון או בשניהם ע"ש (ומזה הוכיח שם דע"כ צ"ל דגם לרשב"ג כל יו"ט שבמג"ת נוהגין ג"כ בראשון ע"ש באר"ה בזה) ולענ"ד י"ל בפשיטות לכאורה בזה דלהכי לא נקט ר"פ ה"תם דגם יו"ט הפתובין במג"ת איכא בינייהו משום דרשב"ג קאמר לה משום ר' יוסי ה"תם ע"ש ור' יוסי הרי ס"ל דבטלה מג"ת בזה"ז וכמ"ש ולהכי לא נקט ר"פ ה"תם רק סדר פרישיות לבד שהם נוהגים שפיר בכל זמן משא"כ יו"ט הפתוב במג"ת דאין נוהג בזה"ז פלל אליבא דר' יוסי עצמו ולא שייך לומר דפליגי בדבר שלא הי' נוהג עוד בזמן ההנאים הללו פלל כה"ה נ"ל ליישב בפשיטות בזה קושית הגר"א ז"ל הנ"ל והשתא אם איתא לד' הגאון בעל ח"ס ז"ל הנ"ל דבג"ס שאינו שייך למקדש פלל שפיר נוהג לר' יוסי גם בזה"ז ומשו"ה פרי"ה ש"ס שפיר בתענית י"ח גם אליבא דר' יוסי דתיפו"ל דהו"ל יומא דבתר כ"ח באדר אע"ג דכ"ח באדר נתקן רק אחר החורבן כדא' בר"ה י"ט משום דר' יוסי מודה באמת ביו"ט בזה דעיקרו אינו שייך למקדש פלל וכמ"ש לתקנו שפיר לכתחילה גם בזה"ז וכמ"ש ל"א"כ ודאי דלפ"ז הדק"ל בזה דאפתי הו"ל למימר שפיר דיו"ט הפתוב במג"ת איכא בינייהו בהא דאע"ג דמיום טורנינוס ודאי דלק"מ בזה פיון דבטולי בטלוהו אח"כ באמת כדא' ה"תם אבל מיום כ"ח באדר עצמו ודאי תקשה דהו"ל לר"פ למימר דיום כ"ח באדר איכא בינייהו דלמר נוהג בראשון או בשניהם ולמר בשני לבד וכמ"ש אלא ע"כ דיום כ"ח באדר נמי אינו נוהג לר' יוסי בזה"ז פלל ודלא כהח"ס הנ"ל וכמ"ש (ומלבד כ"ח באדר יש עוד איזו יו"ט באדר הפתובין במג"ת ג"כ שאינם שייכים כ"כ למקדש ע"ש במג"ת פי"ב וצ"ל ג"כ כמ"ש בזה) וא"ש:

וכ"ה בבעל המאור ז"ל שם (וברי"ף שם יש ט"ס בזה שכ' דחננקה ופורים דלא בטלה מג"ת ותרנוניהו דלא למספד פתיב בהו במג"ת הלכך לפניהם ולאחריהם נמי אסור בתענית ובהספד כר' יוסי כו' ע"ש ופשוט לענ"ד דתיבת אסור בתענית ט"ס"ה שם וצ"ל רק אסור בהספד לבד וכ"ה בבעל המאור ז"ל שם בהעמקת ד' ר' אפרים ז"ל בזה וכ"ה בריטב"א ז"ל שם ואולי ט"ס זה גרם באמת להגאונים ז"ל (בעל ח"א אנ"ש והגר"א ז"ל והח"ס הנ"ל) לומר דהרי"ף פסק בזה דלא כר' אשי פלל אלא דהתענית וגם ההספד אסור וכמ"ש ל' אבל באמת אין ספק דט"ס"ה ברי"ף שפ"לנו בזה וכמ"ש וכדמסיק ג"כ שם בעצמו בזה דהילכך חננקה בין לפניו ובין לאחריו אסור בהספד לבד וכן בפורים לבני י"ד אסור בי"ג בהספד לחודי' כו' ובי"ו אסור בהספד עכ"ל והיינו פגירסתו הנ"ל בזה דלפניו ולאחריו אינו אסור רק בהספד וכמ"ש (ומש"ש הרי"ף דבני י"ד בט"ו וכן בני ט"ו בי"ד אסורין בתרנוניהו בהספד

ובתענית היינו משום דשל זה בזה הם עצמן אסורים ממג"ת כדא' רבא במגילה ה' ע"ש (ומ"מ צ"ל דס"ל לר' אפרים בזה דלא חמיר כ"כ יום ט"ו לבני י"ד ויום י"ד לבני ט"ו לאסור לכו"ע גם לפנייהם ולאחרייהם בהספד ואין הי"ג אסור בהספד רק לבני י"ד וכן יום י"ו אינו אסור בהספד רק לבני ט"ו וכמ"ש להדיא בזה וצ"ע) ועכ"פ א"ש בפשיטות שיט' ר' אפרים ו"ל בזה דפסק באמת כר' אשי לגמרי לפי גירסתו הנ"ל דלפניו ולאחריו אינו אסור רק בהספד לבד ומשו"ה שפיר נהגו להתענות בי"ג אדר לדידן וכמ"ש בעז"ה ---- (ולגן' ר' אפרים ו"ל הנ"ל ודאי צ"ל דהא דפריה בסוגיא דתענית הנז' דתפוק ליה דהו"ל יום שלפני נקנור כו' דלא קאי באמת רק על המשנה שם דקתני מותרין בהספד וכמ"ש דעל ר"נ ודאי דאין מקום לקושיא זו לר' אשי לשיטתו דא' דלפניו אינו אסור רק בהספד לגי' ר"א הנ"ל וכמ"ש אכל אין לומר דר' אפרים ו"ל גרס באמת לעיל בהא דכל שלאחריו כו' רבא (וכמ"ש ברש"י שלפניו בזה) ולא ר' אשי ולפ"ז הי' אפשר לומר לכאורה דר' אשי הקא לא ס"ל באמת פהו דרבא דלעיל בזה אלא דבאמת ס"ל לר' אשי דגם בתעני' אסור לפניו וא"ש בפשיטו' דקאי הו' קושיא אדר"נ בזה דאין מקום לומר פן באמת פלל שיהי אם נאמר דר' אשי אה"נ דס"ל דיום שלפניו אסור בתענית ג"כ א"כ ודאי דהו"ל לר' אפרים ו"ל לפסוק בהא כר' אשי באמת דבתרא הוא ולא פרבא פלל אלא דבאמת נ"ל דקצת מהאחרונים ו"ל הנ"ל שגו פאן בפשט הסוגיא דד' ר' אשי הנ"ל בזה שהיה נראה להם דר' אשי הוא דחידש בזה לעיקר הו' דינא דכל שלאחריו בתענית אסור בהספד מותר לגי' דידן (או דבהספד אסור בתענית מותר לגי' ר' אפרים הנ"ל כמ"ש) ולכן פתבו דלהמסקנא שם דא' השתא דאתית להכי כו' נדחו ד' ר' אשי הנ"ל באמת בזה וי"ל לדידן דגם בהספד ותענית אסור ביום שלפניו ואחריו וכמ"ש בחי' אנ"ש וכח"ס הנ"ל בזה אכל נעלם מהם דמ"ש ר' אשי בזה דכל שלאחריו בתענית אסור כו' היא ברייתא ערוכה באמת במג"ת פי"א דבהדיא גרסי' התם דכל הפתוב במג"ת דלא למספד כו' אין מתענין לפניו כו' וכן בדלא להתענא ע"ש (ובהרי מפנרש באמת במג"ת הנ"ל דלפניו אינו אסור רק בתענית לבד (ומשמע שם להדיא פן דבהספד מותר באמת וכד' ר' אשי הנ"ל וכמ"ש) ופשוט דלגן' ר' אפרים הנ"ל צ"ל דגרס גם במג"ת שם להיקפו בזה דאין מספידין לפניו כו' וכדמהפך הגי' בש"ס דילן בד' ר' אשי הנ"ל דבאמת ד' ר' אשי הנ"ל בזה הוא מהברייתא דמג"ת הנ"ל וכמ"ש) ובאמת ודאי דהטעם פשוט בזה דמשום חזוק דיו"ט עצמו הרי סגי לן אם נאסור יום שלפניו בתענית לבד (לגי' דידן) או בהספד לבד (לגי' ר' אפרים ו"ל הנ"ל) וכ"ש למש"ל מהק"ע דאין לעשות הטפול כהעיקר פלל בזה) ולא בא ר' אשי שם לחדש דבר זה פלל דברייתא ערוכה היא במג"ת הנ"ל באמת וכמ"ש (וא"כ פשוט דאין שייך לומר פלל דלהמסקנא שם דא' השתא דאתית להכי כו' נדחו ד' ר' אשי הנ"ל בזה שהרי הו' חידושא לאו מד' ר' אשי הוא פלל אלא דברי הברייתא דמג"ת הנ"ל הוא בהדיא וכמ"ש) אמנם הדבר פשוט באמת דעיקר מילתו' דר' אשי שם לא בא לחדש רקאלא דבעיקר הדבר שכתבנו בזה דניחא לן ודאי לאוקמי בפשיטות פלוגתא דרשב"ג ות"ק דידן' בזה"ז דוקא יש לסתור פל דברינו באמת מתוך ד' הר"מ ו"ל שהובא במרדכי פ"ק דמגילה שם בזה שכ' בפשיטות דע"כ צ"ל דכל הו' סוגיא דהתם איירי קודם שבטלה מג"ת דוקא מדקאמר התם דשוין בהספד ותענית שאסורין בזה ובהו' ותינו דגם בי"ד שבאדר הראשון אסור

בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית לְכוּ"ע וְכ' שָׁם הַר"מ ו"ל דְּהֵינּוּ דְּנֻקָּא קוֹנְדָם שְׁפָטְלָה מַג"ת אָבֵל בּוּזָה"ז
פִּינּוּן שְׁבַטְלוּ פֶּל הַיָּמִים הַפְּתוּבִין בַּמַּג"ת לְבַד חֲנוּכָה וּפּוּרִים וְהֵינּוּ דְּנֻקָּא בִּי"ד שְׁבַאֲדָר
הַשְּׁנִי דְּאִית בֵּיהּ מְקָרָא מְגִילָה וּמִפְרָסֵם נִסָּא אָבֵל בְּאֲדָר רֵאשׁוֹן פִּינּוּן דְּלִית בִּי מַק' מְגִילָה
וְלֹא מְפָרְסֵם נִסָּא פֶּלָל לֹא עֲדִיף בּוּזָה"ז מִשְׁאָר פֶּל הַיָּמִים הַפְּתוּבִים בַּמַּג"ת וּמִן מְקָרָא בְּהִסְפָּד
וְתַעֲנִית בּוּזָה"ז וְע"ש בְּמֶרְדְּכִי בְּזָה וְא"כ הָרִי נִסְתָּר בְּפִשְׁטוּת בְּזָה פֶּל מ"ש לְעִיל דְּכִינּוּן
דְּקַתְנֵי בְּהַד סִיפָא דְּפִלּוּגְתָא דַּת"ק וְר' יוֹסִי הַנְּ"ל דְּשׁוֹיִן בְּהִסְפָּד כּו' א"כ ע"כ צ"ל דְּקוֹנְדָם
שְׁבַטְלָה מַג"ת דְּנֻקָּא מִיָּרִי הַד בְּרִייתָא וְכַמ"ש הַר"מ ו"ל וְא"כ וְדָאִי דְּהַדְק"ל דְּהוּ"ל
לְמִימַר הַתָּם דְּכָל הַיָּמִים הַפְּתוּבִים בַּמַּג"ת אֵינְפָא בִּינְיָהוּ וּכְקוֹנְשִׁית הַגָּר"א ו"ל הַנְּ"ל פִּינּוּן
דְּע"כ מִיָּרִי קוֹנְדָם שְׁבַטְלָה מַג"ת וְכַמ"ש: וְע"כ צ"ל דְּגַם לְר' יוֹסִי פֶּל יו"ט שְׁבַמַּג"ת וְדָאִי
דְּנוֹהֵג בְּשָׁנֵי אֲדָרִים וְנִכְלָל בְּאַמַּת בְּהָא דְּקַתְנֵי בְּהַד סִיפָא דְּשׁוֹיִן בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית כּו' דַּר"ל
דְּבָכָל הַיָּמִים טוֹבִים שְׁבַאֲדָר שְׁהֵם אֲסוּרִים בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית (כְּמוֹ יוֹם הַפּוּרִים וְכָל הַיָּמִים
טוֹבִים הַפְּתוּבִים בַּמַּג"ת בְּאֲדָר) שְׁהֵם אֲסוּרִים בְּאַמַּת בְּזָה וּבְזָה וְכַדְמוּכַח לְהַדְיָא בַּמַּג"ת
פִּי"ב דְּהַד סִיפָא קָאִי עַל פֶּל הַיּו"ט שְׁבַמַּג"ת הַנּוֹהֲגִין בְּאֲדָר שְׁהֵם אֲסוּרִין בְּזָה וּבְזָה
וְכַמ"ש הַגָּר"א ו"ל בְּזָה (וּבְהַכִּי א"ש קֶצֶת טְפִי מ"ש הַר"מ ו"ל דְּהַאֲיָדְנָא דְּבַטְלָה מַג"ת
מִן מְקָרָא לְהַתְעַנּוּת בִּי"ד שְׁבַאֲדָר הָרֵאשׁוֹן וְכַמ"ש לְדְּכִינּוּן דְּכִינּוּן לְהוּ בַּמַּג"ת שָׁם לְכָל הַיּו"ט
שְׁבַמַּג"ת הַנּוֹהֲגִין בְּאֲדָר עִם י"ד אֲדָר הָרֵאשׁוֹן ג"כ וְכַמ"ש א"כ פִּי הַיָּכִי דְּבַהֲנֵי לֹא קְמִיָּרִי
אֵלָא בְּזָמַן הַבֵּית דְּנֻקָּא לְר' יוֹסִי (דַּס"ל דְּבַטְלָה מַג"ת) ה"נ בִּי"ד אֲדָר רֵאשׁוֹן דְּנֻקָּא בְּזָמַן
הַבֵּית קְאָמַר וְכַמ"ש הַר"מ ו"ל הַנְּ"ל (וּפְשׁוּט שְׁמֻזָּה ג"כ נִסְתָּר בְּפִשְׁטוּת ד' הַתָּתִים סוּפֵר
ו"ל הַנְּ"ל שְׁהַרִי י"ד אֲדָר אֵין הַיּו"ט תְּלִיָּא בְּמִקְדָּשׁ פֶּלָל וְאִפ"ה ס"ל לְהַר"מ ו"ל שְׁאֵינּוּ
נוֹהֵג אֵלָא בְּזָמַן הַמִּקְדָּשׁ דְּנֻקָּא דְּנֻקָּא דְּאֵינְפָא וְכַמ"ש וְאֵילִי י"ל דְּכִינּוּן דְּאֵנּוּן לֹא קִי"ל בְּאַמַּת
כַּד הַר"מ הַנְּ"ל אֵלָא דְּגַם בּוּזָה"ז ס"ל דְּאֲסוּר בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִיָּה בִּי"ד שְׁבַאֲדָר הַא' א"כ י"ל
שְׁפִיר דַּס"ל כַּד הַח"ס הַנְּ"ל וּמִדְּלָא קְאָמַר בַּר"ה י"ט דְּכָאֵן בִּי"ד שְׁבַאֲדָר א' וְכָאֵן בְּאֲדָר
הַשְּׁנִי מִשְׁמַע קֶצֶת דְּלֹא כְּהַר"מ בְּזָה וְצ"ע): וְאָמְנָם מ"ש שָׁם הַגָּר"א ו"ל (בְּשֵׁם הַמַּג"ת
ו"ל לְהַכְרִיחַ ג"כ שָׁם בְּזָה מְהַד דְּתַעֲנִית י"ח דְּפָרִיף מִיּוֹם שְׁלַפְנֵי ר"ח נִסּוֹן דְּהַרִי הוּ"ל
יּוֹמָא דְּבַתֵּר כ"ח בְּאֲדָר וּמִשְׁנֵי אַבְיֵי דַל"נ אֵלָא לְחוֹדֶשׁ מְעוֹבֵר וְלֹא מִשְׁנֵי בְּפִשְׁטוּת דַּל"נ
אֵלָא לְשָׁנָה מְעוֹבֵרַת אַת"ל דְּיוֹם כ"ח אֲדָר אֵינּוּ נוֹהֵג אֵלָא בְּאֲדָר רֵאשׁוֹן לְבַד וְע"כ מוּכַח
דְּנוֹהֵג אַף בְּשָׁנֵי וּמְשׁו"ה הַנְּצָרָה לְאֻקְמֵי בְּחוֹדֶשׁ מְעוֹבֵר דְּנֻקָּא (וּלְלִישְׁנָא קְמָא דְּרַש"י שָׁם
שְׁכ' דְּהַד דְּחוֹדֶשׁ מְעוֹבֵר לֹא מִשְׁכַּח"ל רַק בְּשָׁנָה מְעוֹבֵרַת וּבְאֲדָר הַשְּׁנִי דְּהַרֵאשׁוֹן הִי חֶסֶר
וְהַשְּׁנִי מְלֵא ע"ש (מִשּׁוּם דְּלִהְיָ לִישְׁנָא ס"ל דְּבִשְׁנָה פְּשׁוּטָה לְעוֹלָם אֲדָר חֶסֶר וְע' מ"ש
לְקַמּוֹן בַּד' מ"ט בְּזָה) א"כ בְּפִשְׁטוּת יֵשׁ הַכְּרַח מְזָה דִּיּו"ט דַּמַּג"ת כְּגוֹן כ"ח בְּאֲדָר נוֹהֵג
בְּאֲדָר הַשְּׁנִי בְּנֻדָּאִי אֵלָא דְּגַם לְאֵינְדָּה פִּי שְׁכ' רַש"י שָׁם דְּבִפְשׁוּטָה אֵינְרִי רַק דְּעַבְרוּהָ
לְאֲדָר מ"מ אַפְתִּי יֵשׁ הַכְּרַח בְּזָה מַד' אַבְיֵי עֲצָמוּ דְּלֹא מוּק"ל בְּפִשְׁטוּת בְּשָׁנָה מְעוֹבֵרַת
וְכַמ"ש הַגָּר"א ו"ל הַנְּ"ל ע"ש) אָבֵל לְמ"ש לְעִיל אֵין רֵאִי פֶּל כְּהַ מְזָה בְּאַמַּת דִּי"ל
דְּאֲחַר דְּכָל הַסּוּגְיָא דְּתַעֲנִית שָׁם לְר' יוֹסִי אֲזֵלָא וְכַדָּא' בְּרִישׁ הַסּוּגְיָא הֵהֵם פְּמָאֵן כַּר' יוֹסִי
כּו' אֵי הָכִי כּו' וְכַמ"ש לְג"כ וְהַרִי לְר' יוֹסִי עֲצָמוּ וְדָאִי דְּשְׁפִיר הַנְּצָרָה אַבְיֵי לְאֻקְמֵי בְּחוֹדֶשׁ
מְעוֹבֵר דְּנֻקָּא מִשּׁוּם דַּר' יוֹסִי הָרִי ס"ל בְּהַדְיָא בְּמִגְלָה ו' הַנְּ"ל דְּכָל הַמְצוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּשָׁנֵי
אֵין נוֹהֲגִין בְּרֵאשׁוֹן וּמִשְׁמַע בְּפִשְׁטוּת דְּגַם הַיָּמִים הַפְּתוּבִים בַּמַּג"ת נוֹהֲגִין בְּאֲדָר הַשְּׁנִי
דְּנֻקָּא לְר' יוֹסִי וְכַמ"ש לְר' וּמְשׁו"ה לְר' יוֹסִי עֲצָמוּ וְדָאִי דְּלֹא הָנָה מְצִינּוּ לְאֻקְמֵי פֶּלָל הַד

דכ"ח באדר דהוא באדר הראשון _____ להיפך בנה דכל המוטל בין שני ימים טובים עשאוהו כיו"ט עצמו לאסור בו ההספד והתענית באחד וכדא' ר' אשי שם ובנה י"ל שפיר דלהמסקנא דא' התם השתא דאמיתית להכי כו' נדחו ד' ר' אשי הנ"ל באמת אלא דאפילו פשהוא מוטל בין שני ימים טובים אינו אסור אלא באחד מהם כיון דמשום חיזוק דיו"ט סגי לן באמת לאסור רק באחד מהם לבד וכמ"ש וכ"ז הוא להיפך מד' הגאונים הנ"ל בנה באמת וכמ"ש.

ועכ"פ מוכרח דלגני' ר' אפרים ז"ל הנ"ל צריף לפרש הך קושיא דותיכו"ל דהו"ל יום שלפני נקנור דאמתני' דמגילה הנ"ל הוא דקא מהדר ונהקנשיא מהספד לבד הוא באמת וכמ"ש וא"ש אלא דבעיקר גי' ר' אפרים ז"ל הנ"ל כפר כ' הבעל המאור ז"ל במגילה שם והריטב"א ברפ"ב דתענית הנ"ל דאין גירסתו נכונה כלל לפי שהתענית חמור יותר מן ההספד וכדתני' בתענית י"ז אילין יומי דלא להתענא ביהון ומקצתהון דלא למספד כו' ע"ש (ובירושלמי דפ"ב דתעני' הי"ב איתא להיפך באמת אילין יומי דלא למספד ביהון ומקצתהון דלא להתענא כו' ע"ש אבל ודאי דט"ס"ה הוא שם בנה דד' הירושלמי הללו הוא גם בפ"ק דמגילה ה"ד ושם איתא באמת כבש"ס דילן בתענית י"ז הנ"ל ע"ש).

ובאמת בהדיא איתא בירושלמי (שם בשני המקומות הנ"ל) אליבא דר"מ דס"ל בפירוש פו בנה דכל יו"ט דכתיב בי' דלא למספד אסור להתענות ודלא להתענות מותר בהספד ע"ש. ואמנם ממש"ש בירושלמי הנ"ל דדוקא אליבא דר' מאיר הוא דאמרינן הכי ומשמע שם דאליבא דר' יוסי ע"כ צ"ל דס"ל בנה דגם בכל הימים הפתובים במג"ת דלא להתענית אסור גם בהספד באמת ואין שום חיזוק לר' יוסי בין ימים הפתובים במג"ת דלא למספד ובין ימים הפתובים במג"ת דלא להתענא רק בימים שלאחריהם בלבד דבדלא למספד גם לאחריו אסור לר' יוסי כדס"ל התם ובדלא להתענא מותר לאחריו עכ"פ אבל בהיו"ט עצמו אין שום נ"מ לר' יוסי בנה דגם באותן ימים שפתוב בהם דלא להתענא אסורים בהספד ג"כ וע"ש בקרבן עדה בנה שכ' דהירושלמי שם הכריח פו אליבא דר' יוסי בנה דע"כ צ"ל שאין הפרש לדידן' בין ימים הפתובים דלא להתענא או דלא למספד בהיו"ט עצמו כלל דכיון דס"ל לר' יוסי שם דגם בדלא להתענא עכ"פ לפניו אסור א"כ אם נאמר לר' יוסי דבדלא להתענא מותר בהספד בהיו"ט עצמו א"כ יהיה יום שלפניו חמור כהיו"ט עצמו ולא יהא טפל חמור כעיקר ע"ש בנה והנה באמת אין זה הכרח כל כך לומר דמשום חיזוק בנה עשאו להיום שלפניו ג"כ כהיו"ט עצמו לר' יוסי ואין מקום לכאורה לד' הק"ע ז"ל הנ"ל בנה אבל לענ"ד הי' נראה לעשות קצת סמוכים מד' הירושלמי הנ"ל לד' ר' אפרים ז"ל וגירסתו הנ"ל בנה דאי גרסי' באמת בפרייטא דמג"ת ובד' ר' _____ והנה יען פי להלן ד'

ס"א הארכנו שם בעז"ה בדיני תשלומי חג השבועות למ"ד בתשלומי הרגלים שהתשלומין הם תשלומין זה לזה אם גם בשבועות יש לומר דס"ל הכי באמת או דבשבועות לכו"ע הוי תשלומין דראשון וכמש"ש התוס' בהגיגה ט' ד"ה תשלומין ע"ש ועדנה לא נשלמו כפ' כל הדברים בנה וראיתי להשלימם כאן א"ה (כאשר יכולים הגליון ואם פי אכ"מ רק למלאות בנה דברינו שם אשר צייננו משם לכאן וכמש"ש בעז"ה): _____ והנה באמת יש להכריח מתוך מ"ש הגאון בעל טורי אבן ז"ל בהגיגה ד' דע"כ צ"ל ג"כ דלמ"ד תשלומין זה לזה דגם בעצרת ס"ל נמי דהו"ל

תשלומין זה לזה שהקשה שם ע"ד התוס' ד"ה אלא טנמטום ספיקא הוא שפירשו שם דקנשית הש"ס הוא דהואיל ונשים פטורות והאי שפא אשה הוא וממילא פטרינו ל"י דלא לייתי חולין בעזרה ע"ש והקשה הטו"א ז"ל שם דאפתי מאי פריה אטנמטום ל"ל קרא למעוטי ספיקא הוא דשפא אצטריה קרא למעוטי פגון אם נקרע ביום שני ונמצא לבד (וכן לפי הגר"א ז"ל ה"ל דהך דשון בהספד כו' קאי ג"כ על כל הימים הפתובים במג"ת וכמש"ל א"כ הרי מוכח בפשיטות דלר' יוסי עצמו ס"ל נמי דהימים הפתובין במג"ת נוהגין גם באדר השני באמת וכמ"ש): אולם מ"ש מהך דמגילה ו' ה"ל דרשב"ג משום ר' יוסי הוא דקאמר לה הכי התיב וכמש"ל הנה באמת הך דרשב"ג דהתם מתנייא נמי במג"ת פי"ב ושם לא גרסי בזה משום ר' יוסי כלל (אלא רשב"ג משמך' דנפשי' הוא דקא"ל התיב הכי ויש ט"ס בזה במג"ת שפנינו שם שכ' דרשב"ג א' כל מצות שנוהגות באדר ראשון אין נוהגות באדר השני ופשוט דטס"ה וצ"ל להיפך פכ"ש"ס דילן שפל מצות שנוהגין בשני אין נוהגין בראשון ע"ש) ונסתר כל דברינו ה"ל בזה (וגם קצת יש להביא ראיה להיפך לפ"ז דרשב"ג עצמו נראה לכאורה קצת דס"ל דלא בטלה מג"ת מדא' רשב"ג בשבת י"ג על חנוניא ב"ח שכ' מג"ת שאף אנו מחבבין כו' אלא שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין כו' ע"ש ואם איתא תיפוק לי' דבלא"ה לא הי' אפשר לכתוב עוד נסים בזמנו של רשב"ג כלל שהי' אחר החורבן והשתא קמיייתא בטיל אחרניתא האיהו מוסיפין בזה"ז כלל אלא משמע לכאורה קצת דבאמת ס"ל לרשב"ג שהימים טובים שבמג"ת שנעשו בזה"ב ונכתבו בזמן חנוניא ב"ח שפיר נוהגין גם בזה"ז רק דנסים חדשים אין לכתוב עוד עכשיו משום טעמא דקאמר שאם באנו לכתוב כו' ונהו א"ש בפשיטות בזה הא דמסיים רשב"ג בפרייתא ה"ל די"ד אדר אסור גם בראשון בהספד כו' דבזמנו קאמר ג"כ הכי דאע"ג דלמ"ד דבטלה מג"ת אין י"ד אדר נוהג עוד בראשון כלל בזה"ז כמ"ש הר"מ ז"ל ה"ל מ"מ רשב"ג לטעמך' בזה דא' דלא בטלה מג"ת כלל וכמ"ש ואולי רשב"ג דשבת י"ג הנז' הוא רשב"ג אביו של ר"ג הנז' שהי' בזמן הבית באמת וצ"ע ומ"מ מש"ל לדחות קנשית הגר"א ז"ל בהא דלא מוק"ל בתענית שם בשנה מעוברת י"ל בפשיטות ג"כ למ"ש התוס' בר"ה י"ט ד"ה הא ריב"ש דרבי הוא שפיידר המשניות דמגילת תענית ג"כ ע"ש וא"כ י"ל דלרבי לשיטתו ג"כ לא מצינו לאוקמי בשנה מעובר' וכ"ח באדר הוא בא' דבר"ה י"ט מפרשינן אליבא דרבי שם דס"ל דכל מצוה הנוהגות בשני אין נוהגות בראשון ע"ש ולמש"ל נכלל בזה גם ימי מג"ת דאין נוהגות בראשון לדידך' וכמ"ש וא"ש ובזה י"ל ג"כ בפשיטות הא דלא ניחא לי' לר' אשי בתענית שם בהך שינויא דאביי דמוק"ל פשה' אדר ל' יום (וע' מ"ש בזה להלן בד' מ"ט בעז"ה) ולמ"ש י"ל משום דרבי ס"ל באמת בירושלמי דר"ה פ"ג ה"א ובשביעית רפ"י דניסן לא נתעבר מימיו דלעולם ר"ח ניסן ביום ל' של אדר ע"ש וא"כ הרי הך שינויא דאביי ה"ל ע"כ לא אתיא פרבי בזה וניחא לי' לר"א לאוקמי הך דמג"ת נמי פרבי שהוא סיידר המשנה דמג"ת וכמ"ש התוס' בר"ה ה"ל וא"ש (ומ"מ הא דא' בר"ה י"ט כם דמשום רבינו אמרו לעולם הראשון מלא והשני חסר ודאי צ"ל דהוא רב (כדפרש"י שם) ולא רבי משום דלרבי מסקינן שם דס"ל דאדר הראשון פעמים שהוא חסר ע"ש ומיהו אפשר דהיינו דקאמר התיב עד שינדע לה כו' ע"ש וצ"ע): ויתר הדברים אשר יש לנו עוד להאריך בזה בד' הראב"ד והריטב"א ז"ל ה"ל ובד' הרמב"ן והר"ן ז"ל מ"ש ביום

טורנינוס באיזה זמן היה ועוד בד' הח"ס הנ"ל בזה אם יכולין לעשות יו"ט על גס כבזה"ז
יבואר עוד במק"א א"ה: _____ אשי הנ"ל דכל
ביום שלאחריו או שלפניו בהספד אסור בתענית מותר כג"ר ר"א הנ"ל א"כ ודאי דתקש'
לן טובא אליבא דר' יוסי בזה דאיך אפשר דבי"ט הפתוב בו דלא להתענא לבד שיהי'
ביום שלפניו אסור בהספד ובהיו"ט עצמו יהי' מותר בהספד ויהי' חמור בהספד מהיו"ט
עצמו באמת ואין לומר דביו"ט שלא נאסר רק בתענית לבד לא נאסר באמת גם ביום
שלפניו בהספד כלל רק בתענית לבד דא"כ אפתי יהיה חמור יום שלפני יום שלא נאסר
רק בתענית לבד מיום שלפני יום שנאסר גם בהספד לענין התענית עכ"פ שבה יהי'
מותר בתענית ובה יהי' אסור בתענית וכמ"ש ולזה הכריח שפיר בירושלמי הנ"ל
בפשיטות דצ"ל ודאי שאין שום הפרש אליבא דר' יוסי באמת בין הימים הפתובים
במג"ת דלא להתענא או דלא למספד דבתרנוניהו לר' יוסי אסורין בהיו"ט עצמו בהספד
ובתענית רק שביו"ט שכתוב בו דלא למספד אסור לאחריו בהספד עכ"פ וביו"ט שכתוב
בו דלא להתענא מותר לאחריו לגמרי אבל ביום שלפניו בתרנוניהו אסור בהספד לבד
ובתענית מותר ושפיר קילא בזה לעולם היום שלפניו מן היו"ט עצמו עכ"פ דבתרנוניהו
אסור בהיו"ט עצמו בהספד ובתענית ג"כ לר' יוסי וכמ"ש וא"ש.

והנה מתוך ד' הירושלמי הנ"ל יש ליישב בפשיטות באמת עיקר קושיא החמורה של
הגאון בעל שער המלך ז"ל שהבאתי להלן ד' מ"ח על הך גירסא שכתבו התוס' במנחות
ס"ה ד"ה מריש דבאיתוקם תמידא גרסי' דלא להתענא ובחגא דשבועיא גרסי' דלא
למספד ע"ש שיש לתמוה לכאורה על גירסא זו טובא מהא דפריה בתענית י"ח שם דלמה
לי למימר מתמניא בי' לימא מתשעה בי' ותמניא גופא אסור דהו"ל יומא דאיתוקם בי'
תמידא כו' והשתא אי גרסי' באיתוקם תמידא רק דלא להתענא בלבד א"כ לק"מ לפ"ז
קושית הש"ס הנ"ל כלל בזה דהרי ודאי דשפיר הוצרכו לאסור בתמניא בי' גם משום
חגא דשבועיא דאלו משום תמידא לא הי' אסור אלא בתענית לבד ומשום חגא דשבועיא
הרי אסרוהו גם בהספד לפי גירסא הנ"ל והוא צע"ג לכאורה וכמש"ש בארנה בזה ע"ש
ר אף למ"ש בשם הירושלמי הנ"ל א"ש בפשיטות באמת דשפיר פריה הש"ס התם למאי
דמוק"ל להך ברייתא דמג"ת כר' יוסי שם בזה וכדא' התם דעד סוף מועדא לא נצרכא
אלא לר' יוסי כו' (וכן הא דקאמר שם דל"נ לומר מריש ירחא אלא ליום שלפניו דע"כ
צ"ל ג"כ דלג' זו דבאיתוקם תמידא פתוב דלא להתענא לחוד דלא אתיא נמי אלא כר'
יוסי וכמ"ש התוס' במנחות הנ"ל ע"ש) והרי באמת לר' יוסי ע"כ צ"ל דאין שום הפרש
כלל בהיו"ט עצמו בין הימים שכתוב בהם דלא להתענא או דלא למספד דגם בדלא
להתענא אסור בהיו"ט עצמו גם בהספד לר' יוסי וכדמוכח בהירושלמי הנ"ל וכמ"ש
וא"כ צ"ל לפ"ז דהא דגרסי' במג"ת שם לגי' הנ"ל גבי איתוקם תמידא דלא להתענא
בלחוד לאו משום דמותר אז בהספד דבאמת הרי גם בדלא להתענא אסור נמי בהספד
לר' יוסי וכמ"ש אלא משום דכיון דבאיתוקם תמידא לא הי' מהצורה לאסור ביום
שאחריה כלל רק להיום שלפניהם וכדא' התם ושפיר סגי לן לאסור שלפניו לר' יוסי על
די שכתבו בהיו"ט עצמו דלא להתענא וכמ"ש אבל בחגא דשבועיא דנ"מ גם ליום
שלאחריו כדא' התם שפיר הוצרכו להזכיר בהם במג"ת גם דלא למספד וכמ"ש ועכ"פ
כיון שבהיו"ט עצמו לר' יוסי אין שום נ"מ בין שכתוב במג"ת דלא להתענא או דלא

למספד ג"כ וכמ"ש א"כ ודאי דשפיר פריה שם בפשיטות בזה דל"ל למימר בחגא דשבועיא מתמניא בי לימא מתשעה בי כו' דאע"ג דבשבועיא פתוב דלא למספד ובתמידא דלא להתענאה לגי' הנ"ל הלא בהיו"ט עצמו אין נ"מ בזה פלל בין דלא להתענאה ובין דלא למספד אליבא דר' יוסי לשיטתו בזה דבתרנוניהו אסורים הם באמת גם בהספד לר' יוסי וכמ"ש וא"כ בתמניא בי עכ"פ הרי אסור גם בהספד בודאי משום יומי _____ זכר דאם הייתי פוטרן רק משום דשמא

ספק אשה הוא השתא לבתר דנקרע ונמצא זכר דאיגלאי מלתא למפרע דזכר הנה והנה בר חיובא גם בראשון ויש לו תשלומין וחיוב לבתר שנקרע אבל השתא דממעטינן ליה מקרא הו"ל פשאר פטורי ראיה דקיי"ל דכיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני כמו חגר וכתב הטו"א ז"ל פם בזה דלמ"ד דכולם תשלומין זה לזה י"ל דפריה שפיר התם דמאי אצטרף קרא למעוטי ספיקא דמשום דלמ"ד פולם תשלומין זה לזה הרי גם השתא דמעטו קרא בהדיא מ"מ ודאי אם נמצא זכר בשני הרי נתחייב עכשיו ע"ש בטו"א בזה ואם נאמר דבשבועות לכ"ע תשלומין דראשון הם אפתי תקש' פריה בזה התם דהרי י"ל דשפיר אצטרף קרא למעוטי עכ"פ טוןמטום שנקרע ונמצא זכר בתשלומי חג השבועות פנין דלכו"ע בשבועותתשלומין דראשון הם אבל אם לא הנה פטרינן לי' רק מספק אשה לבד ודאי דהו"א דאיגלאי מילתא למפרע דביום ראשון דשבועות נמי הנה בר חיובא וכמ"ש הטו"א ז"ל הנ"ל ונראה מד' הטו"א הנ"ל דלא נחית לחלק בזה בין חג השבועות לפסח וחג פלל וס"ל בפשיטות דלמ"ד בכל הרגלים שהם תשלומין זה לזה ה"נ דבשבועות הם תשלומין זה לזה ודלא כמ"ש התוס' בהגיגה ט' הנ"ל ושוב ראיתי להגאון הנ"ל שפכר הקשה פן בעצמו ע"ד התוס' הנ"ל בספרו שאגת ארי' ס' ק"ד דאם איתא דבשבועות לכו"ע תשלומין דראשון הם הו"ל לאוקמי הך מיעוטא דזכורף להוציא הטוןמטום פשנמצא זכר בתשלומי שבועות וכמ"ש ל' (ואמנם אין לתמוה עוד בזה ע"ד הגאון בעל טו"א ז"ל שהעלה שם בחידושו לחגיגה ט' דבשמיני של חג לכו"ע לא הנה אלא תשלומין דראשון לבד (או דשביעי עכ"פ) ומשו"ה לא כתב רחמנא גם בחג אלא וחסותם אותו חג לה' שבעת ימים (ולא שמונה ימים אע"ג דגם השמיני הו"ל תשלומין דחג פדתנו וכדיליף מקרא התם) למימרא דשמיני חלק משלפניו דאלו פל שבעה הו"ל תשלומין זה לזה (למ"ד הכי) אבל בשמיני של חג לא הנה אלא תשלומין דראשון וחיגר פל שבעה ונתפשט בשמיני פטור עכ"ד הטו"א ז"ל והשתא תקשה לכאורה נמי בזה דא"כ אפתי מאי פריה בהגיגה ד' ל"ל זכורף כו' אצטרף קרא למעוטי כו' אף למ"ד שם דתשלומין זה לזה דהרי י"ל דאצטרף קרא לשנקרע ונמצא זכר בשמיני של חג דאי לא הי' פטור רק מספק חשה לבד הו"א דאיגלאי מילתא בזה שהי' זכר אבל אי מקרא ממעטינן לי' ודאי דנפטר השתא לגמרי פנין דבשמיני אינו אלא תשלומין של ימים הקודמים לבד ולכו"ע לא הו"ל חיוב בפ"ע פלל אמנם באמת לק"מ דהרי הטוןמטום שנקרע ונמצא זכר הוא ערל ואי אפשר למולו פלל ביום שמיני של חג שהוא יו"ט ואין מילה שלא בזמנה דוחה יו"ט פדתנו בשבת קל"ז

דתמידא ג"כ אף שאין פתיב בהם רק דלא להתענאה לר' יוסי וכמ"ש ועכ"פ י"ל דהך דגרסי (בתוס' דמנחות ס"ה הנ"ל) בתמידא דלא להתענאה ובשבועיא דלא למספד דס"ל פשיטת הירושלמי הנ"ל אליבא דר' יוסי בזה וכמ"ש וא"ש בעז"ה.

ואמנם קשה לי בין לגירסת התוס' הנ"ל ובין לגירסא שלפנינו בסוגיא דמנחות ס"ה ובתענית י"ז הנ"ל דבחגא דשבוועיא גרסי' שם דלא למספד וכמש"ל דיש לתמוה לענ"ד בזה מהא דגרסי' במגילת תענית פ"ב והובא בש"ס דילו בחולין קכ"ט בארבעה עשר באייר נכיסת פסקא זעירא דלא למספד וזו השיב ר' יהושע לר' אליעזר שיהיה ר"א אומר שמעתי שאבר מן החי מטמא א"ל ר"י מן החי ולא מן המת וק"ו ומה חי שהוא טהור אבר הפורש ממנו טמא מת שהוא טמא לכ"ש פתיב במג"ת פסקא זעירא דלא למספד הא רבה למספד אלא כל דכן ה"נ כל דכן (ופרש"י א"ל ר"י וכי מפני שמעט מן החי סבור אתה לומר מן החי ונוקא ולא מת בתמי' והא כתיב במג"ת פסקא זעירא כו' פסח שני שבאייר הא רבה פסח ניסן למספד בתמי' כו' ע"ש: והשתא ק"ל אם איתא דגרסינן בחגא דשבוועיא דלא למספד א"כ הרי אין שום מקום לד' ר"י כלל בזה דא' דמשו"ה לא תני לאבר מהמת בהדיא דמטמא משום דאתי מק"ו מאבר מן החי וכמו פסקא רבה דלא תני לי נמי במג"ת בהדיא משום דאתי מק"ו מפסקא זעירא שהרי באמת לא דמיא להדדי כלל דהתם אף דלא תני במג"ת בהדיא לפסקא רבה בפרט דלא למספד ביה אפ"ה הרי באמת בלא"ה בהדיא איתמר ביה התם מפלגא עכ"פ דגם בפסקא רבה אסור בהספד בודאי שהרי הוא נכלל ג"כ בהנהך יומי דמתמניא בניסן עד סוף מועדא כו' דלא למספד בהון ומשו"ה לא הוצרכו להזכיר במג"ת לפסקא רבה באפי נפש'י' כלל משא"כ באבר מן המת דלא איתמר כלל בהדיא דמטמא ג"כ ונפיר דייק ר"א בזה דמן החי נוקא ולא מהמת וכמ"ש אלא ודאי דעיקר הגירסא הוא כג' רש"י ז"ל במנחות באמת דבחגא דשבוועיא לא גרסינן רק דלא להתענא לבוד וכמ"ש וא"ש בפשיטות לפ"ז מה שהשיב לו ר"י לר"א בזה מפסקא רבה דהרי באמת לגי' זו גם בפסקא רבה לא נזכר כלל במג"ת בהדיא דאסור בהספד ג"כ שהרי לא נאסר משום חגא דשבוועיא רק בתענית לבוד אלא כל דכן כו' (והיינו אם נפרש בפשיטות דכ"מ דכתי' דלא להתענא לבוד מותר בהספד באמת ודלא פהירו שלמי הנ"ל אליבא דר' יוסי בזה) וא"ש.

ואמנם גם לגי' רש"י ז"ל הנ"ל איכא למיזק באמת בהא דלא פריה בתענית י"ז שם אלא דל"ל בחגא דשבוועיא עד סוף מועדא כו' ולא פריה התם עדפא מינה דאיך נכללו שם כלל כל ימי הפסח ג"כ בהני יומי דלא להתענא לבוד ונהרי כל ימי החג אסורין גם בהספד באמת (וכמ"ש הרמב"ם ז"ל סוף ה' יו"ט ע"ש) וכן קשה באמת גם מערב הפסח דאסור ג"כ בהספד מק"ו הנ"ל וכמ"ש (ושם בסוגיא צ"ע ג"כ בהא דלא פריה התם אלא דלימא עד המועד כו' ולא פריה נמי דלא לימא אלא עד ערב הפסח דערב הפסח גופי' אסור נמי כמו יו"ט באמת וכמ"ש וכבר הקשה פן הגאון בעל משנה למלה ז"ל בפ"ו מה' פלי המקדש ה"י דאמאי לא פריה שם לימא עד ע"פ כו' וכ' ליישב קצת די"ל דאינו אסור בעה"פ בהספד ותענית אלא אחר חצות ונוקא בזמן שחיטת הפסח ואלו משום חגא דשבוועיא אסור גם קודם חצות ואח"ז העלה שם בזה דעכ"פ הי' מן הדין שיהי' ערב הפסח אסור בהספד ותענית מחצות היום בודאי ולא מצאתי דין זה עכ"ל המש"ל שם ע"ש והנה במחכ"ת העלים עיניו בזה מברייתא ערוכה דחולין קצ"ט הנ"ל דהרי בהדיא תניא התם דערב הפסח אסור בהספד ותענית באמת וכמש"ל ואף דלא נאסר במג"ת בפירוש רק בזמן שחיטת פסח שני מ"מ הרי בק"ו ילפינן מינ' לפסקא רבה ג"כ וכמו שהשיב ר"י לר"א בזה ונהרי דין זה מפורש באמת בש"ס ובמג"ת שם דערב הפסח אסור

בְּהִסְפָּד וּבְתַעֲנִית בְּפֶסַח רֵאשׁוֹן וְגַם בְּפֶסַח שְׁנֵי וּכְמ"ש (אֵלָּא דְכִינּוֹן דְּלֹא נֶאֱסְרוּ רַק בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית לְבַד וּכְמ"ש א"כ לְדִידָן דְּקִי"ל דְּבִטְלָה מִג"ת שׁוּב אֵין מְקוּם לְכַאוּרָה לְאַסְרוֹר הִסְפָּד וְתַעֲנִית לְדִידָן אַף בְּעָרְב פֶּסַח רֵאשׁוֹן וּכ"ש בְּפֶסַח שְׁנֵי בִזְה"ז רַק דְּמ"מ הָרִי מְצִינוּ דְעַה"פ אֲסוּר בְּמִלְאָכָה גַם בִּזְה"ז וַיִּבְנֶאֱר בְּמִק"א אַי"ה): וְרֵאִיתִי עוֹד לְהַמְש"ל שְׁם שְׁכ' לְתַמּוּהָ עַל הַב"י ו"ל בְּאו"ח ס' תצ"ד שְׁכ' דְּאַסוּר לְהַתְעַנּוֹת בְּמוֹצָאֵי חַג הַשְּׁבוּעוֹת (וְלֹא כָּתַב פֶּן בְּשַׁאֲר יו"ט פֶּלֶל רַק שְׁהַרְמָ"א כ' בְּסִי תכ"ט דִּין אֲסְרוּ חַג גַּם בְּפֶסַח וְהוּא מִד' רַש"י ו"ל בְּסוּפָה מ"ה בְּשֵׁם י"א ע"ש וְהַמְש"ל הַקְּשָׁה שְׁם בְּזָה דְּהָרִי בְּתַעֲנִית י"ז אֲמָרִי בִּיּו"ט דְּלֹאֲחַרֵּיהֶם מְוַתְרִין ע"ש (וּמִש"ש הַגֵּר"א ו"ל צַע"ק) וְאוּלַי י"ל"ק דְּהַרְמָ"א ו"ל לֹא קִאָּמַר אֵלָּא בְּחוּץ לְאַרְץ וּמִשׁוּם דִּיּו"ט שְׁנֵי צָרִיף חִיזוּק פְּכָל הַיָּמִים הַפְּתוּבִים בְּמִג"ת וְהַב"י ו"ל בְּאַמַּת לֹא כ' פֶּן בְּכָל יו"ט מִשׁוּם דְּבִא"י שְׁהִיּוּ"ט אַחֲרוֹן מִן הַתּוֹרָה א"צ חִיזוּק פֶּלֶל רַק בְּשְׁבוּעוֹת לְבַד מִשׁוּם יוֹם טְבוּחַ פְּדִלְקָמֶן בְּזָה וְצ"ע) וְכ' הַמַּג"א ו"ל שְׁם דְּהַטַּעַם בְּזָה מִשׁוּם דְּכִשְׁחַל עֲצָרַת בְּשַׁבַּת הִי יוֹם טְבוּחַ שְׁלַ קְרִבְנוֹת הַחַג (פְּגוֹן רֵאִי וְחִגִּיגָה) אַחַר הַשַּׁבָּת ע"ש וְכ' הַמְש"ל שְׁם שְׁד' הַמַּג"א הַגֵּ"ל הֵם שְׁלֹא בְּדִקְדוּק בְּזָה דְּהָרִי אֲדַרְבָּה פְּשַׁחַל עֲצָרַת בְּשַׁבַּת הִי מְוַתְרַת בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית אַחַר הַשַּׁבָּת פְּדַתְנָן לְהַדְיָא בְּחִגִּיגָה י"ז שְׁלֹא לְקַיִים דְּבָרֵי הָאוּמְרִים עֲצָרַת אַחַר הַשַּׁבָּת וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ בְּזָה בְּאַמַּת עַל הַב"י ו"ל שְׁלֹא בִּיָּאֵר בְּדִין זֶה לְהִיפָּד שְׁאֵם חַל עֲצָרַת בְּשַׁבַּת (ר"ל יו"ט שְׁנֵי דְשְׁבוּעוֹת בְּחוּ"ל שְׁחַל בְּשַׁבַּת דִּיּוֹם רֵאשׁוֹן אֵינּוּ חַל בְּשַׁבַּת דְּלֹא גַה"ז עֲצָרַת פְּנוּדָע) דְּמְוַתְרַת בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית אַחַר הַשַּׁבָּת פְּדַתְנָן בְּחִגִּיגָה י"ז הַגֵּ"ל וְע"ש בְּמִש"ל (וּבְלְבוּשׁ ס' תצ"ד כ' דְּמִשׁוּ"ה לֹא חִיִּישִׁינָן לְזָה בְּזַמְנֵינוּ דְּאֵין מְצִוִּין בִּינֵינוּ אוֹתָן הָאוּמְרִין פֶּן דְּעֲצָרַת אַחַר הַשַּׁבָּת וְע"ש בְּפַמ"ג בִּא"א ס"ק ג' וּבְקוּנְטְרוֹסוֹ נוֹעַם מְגָדִים בְּזָה.

וּבְאַמַּת פְּכָר נּוֹדָע דְּגַם בִּינֵינוּ מְצִוִּין אוֹ הָאוּמְרִין פֶּן וְע"כ אֵין לְדַחוֹת בְּזָה קְוִשְׁיַת הַמְש"ל הַגֵּ"ל) וְאַמְנָם לְעַנ"ד י"ל בְּפִשְׁיטוֹת בְּאַמַּת בְּזָה עִם מִש"ש הַמְש"ל עֲצָמוֹ לְתַמּוּהָ עוֹד בְּזָה עַל מַה שְׁלֹא הֶוְנָפַר בְּשׁוּם מְקוּם דִּיּוֹם טְבוּחַ שְׁלַ עֲצָרַת אֲסוּר בְּעִשְׂיַת מְלָאָכָה מְפָנֵי הַקְּרָבָן וּכְדִמְפּוֹרְשׁוֹנְהָרִי קִי"ל בְּחִגִּיגָה ד' דְּהַעֲרַל פְּטוּר מִן הָרֵאִי וּכְמ"ש הַרְמָב"ם ו"ל בְּרַפ"ב מַה' חִגִּיגָה ע"ש וְא"כ שְׁפִיר פְּרִיף הֶתָּם דְּל"ל קְרָא לְמַעוּטֵי טְוּמָטוּם פִּינּוֹן דְּסַפֵּק אִשָּׁה הוּא וְאַצְטְרִיף קְרָא כו' דְּאֵין לוֹמַר דְּנ"מ פְּשַׁנְקָרַע (ע"י אֵיזָה סִיבָה) בִּיּו"ט אַחֲרוֹן דְּחַג וְנִמְצָא זָכַר דְּאֵיגְלָאֵי מִיְלִתָּא לְמַפְרַע דְּזָכַר הוּא וְהו"א דְּנִתְחַזֵּיב אַז בְּרֵאִי וְלָכֵן אֲצְטְרִיף לְמַעוּטֵי מְקָרָא בְּהַדְיָא אֵת הַטְּוּמָטוּם קוּדָם שְׁנַקְרַע וּמְמִילָא פְּטוּר גַּם לְאַחַר שְׁנַקְרַע בִּיּו"ט אַחֲרוֹן מִשׁוּם שְׁאֵינּוּ אֵלָּא תְּשְׁלוּמִין דְּרֵאשׁוֹן וּכְמ"ש שְׁהָרִי בְּאַמַּת אַף בְּלֹא קְרָא הִי פְּטוּר בְּכַה"ג מִטַּעַם אַחַר מְפָנֵי שְׁעַכְשָׁיו פְּשַׁנְקָרַע הָרִי הוּא עָרַל לְפָנֵינוּ וְאֵין לְמוּלוֹ בִּיּו"ט וּמְמִילָא הוּא פְּטוּר מִן הָרֵאִי מֵאֵי וְהַחִגִּיגָה מִשׁוּם עָרַל וּכְמ"ש: אֵלָּא דְּלְכַאוּרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל דְּבָרֵינוּ בְּזָה דְּאֵם נְפָרֵשׁ דְּקוֹשְׁיַת הַש"ס שְׁם הוּא מִשׁוּם דְּלֹא מְצִינוּ לְאוּקְמֵי מִיעוּטָא דְּקָרָא גַם בְּכַה"ג שְׁפַתְבְּנוּ לְפִי שְׁגַם בְּכַה"ג וְדָאֵי דְּנַפְטָר מִטַּעַם אַחַר מְפָנֵי שְׁהוּא עָרַל וּכְמ"ש שְׁהָרִי א"כ אֵין מְקוּם לְכַאוּרָה גַם לְשִׁינוּיָא דְּאַבְיֵי שְׁם דְּמוּק"ל לְמִיעוּטֵי דְּקָרָא פְּשַׁהֲלֵי נִיפְרָ מִבְּחוּץ שְׁהוּא זָכַר ע"ש וְהָרִי פְּשַׁהֲלֵי נִיפְרָ שְׁהוּא זָכַר נְפִטָר ג"כ בְּלֹא הָף מִיעוּטָא דְּקָרָא הַגֵּ"ל מִשׁוּם דְּהו"ל עָרַל וְדָאֵי וּכְמ"ש וְאֵין לוֹמַר דְּכָל בְּכַה"ג קוּדָם שְׁנַקְרַע עֲדִינּוּ דְּאֵי אֲפָשֵׁר לְמוּלוֹ אַז פֶּלֶל אֵין לְפּוֹטְרוֹ מִטַּעַם עָרַל בְּעֵת הַהִיא דְּלֹא נְקָרָא עָרַל בְּכַה"ג פֶּלֶל שְׁהָרִי בְּאַמַּת מְצִינוּ לְאַבְיֵי גּוּפֵי' בִּיבְמוֹת ע"ב דְּמוּק"ל נְמִי לְהָא דְּקַתְנֵי הֶתָּם דְּהַטְּוּמָטוּם

מאכיל נָשִׂיו בְּתְרוּמָה כְּשֶׁהָיָה נִזְכָּר שֶׁהוּא זָכָר וּבְכַהֲ"ג דְּהִכָּא ע"ש וְאַפ"ה קְתַנֵּי הֶתֶם בְּרִישָׁא דְהַטְּוּמָתוּם עֲצָמוּ אֵינּוּ אוֹכְלִין וּמְפָרְשִׁין לָהּ אֲלִיבָא דְאַבְיֵי הֶתֶם מְשׁוּם דְהוּ"ל עָרַל וְדַאי ע"ש וע"כ דְּכָל בְּכַהֲ"ג וְדַאי דְחָשִׁיב שְׁפִיר לַכ"ד כְּעָרַל מְמַשׁ בְּאַמַּת (וּבְלֵא ד' אַבְיֵי שֵׁם תְּקַשִּׁי ג"כ בְּפִשְׁיטוֹת מִהִבְרִייתָא עֲצָמָה דְקְתַנֵּי בְּהִדְיָא הֶתֶם דְּטוּמָתוּם אֵינּוּ אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה וְכֵן בְּטוּמָתוּם שְׁקִידָשׁ אֲפָר פָּרָה קְתַנֵּי שֵׁם דְּפָסוּל מְפָנִי שֶׁהוּא סָפֵק עָרַל ע"ש) וְא"כ וְדַאי דְקָשָׁה טוּבָא עַל הָדָּ שְׁיִנּוּיָא דְאַבְיֵי בְּחִגְיָה הַנ"ל דְאַפְתִּי ל"ל קָרָא וְתִיפּוּ"ל מְשׁוּם דְהוּ"ל עָרַל וּכְמ"ש (וְכֵן בְּעֵיקָר קְוָשִׁית הַש"ס שֵׁם קָשָׁה ג"כ לְכַאוּרָה דְלֵא פְרִיף אֲלֵא דְטוּמָתוּם סָפֵק אֲשֶׁה הוּא וְלֵא פְרִיף עַדִּיפָא מִיְנָה דְהָרִי מִמְנ"פ הוּא פְטוּר דָּאִם אִישׁ הוּא הוּ"ל עָרַל וּכְמ"ש) וע"כ צ"ל לְכַאוּרָה בְּזָה דְבְּאַמַּת הָרִי בְּסִנְיָא דְחִגְיָה ד' שֵׁם נִרְאָה דְעֵיקָר דִּין זֶה דְהָעָרַל פְטוּר מִהִרְאָתָא הוּא רַק אֲלִיבָא דַר"ע לְבַד וְרַבְּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ בְּזָה ע"ש וְא"כ י"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְאַבְיֵי ס"ל הֶתֶם כְּרַבְּנָן דַר"ע בְּהָא דְהָעָרַל חִיִּיב בְּרֵאָה בְּאַמַּת וּמְשׁוּ"ה שְׁפִיר אֲצֻטְרִיף קָרָא בְּזָה וְכֵן הָא דְפְרִיף הֶתֶם רַק מְסָפֵק אֲשֶׁה לְבַד ע"כ דַס"ל נְמִי כְּרַבְּנָן בְּהָא וּכ"כ הַתּוֹס' שֵׁם ד"ה דְמַרְבָּה בְּשֵׁם ר"א ו"ל בְּאַמַּת דְהָא דְאַצְטְרִיף קָרָא לְמַעוּטֵי טוּמָתוּם וְאַנְדְרוּגִינוּס וְלֵא לְמַעוּטֵי מְסָפֵק עָרַל אֲלִיבָא דְרַבְּנָן הוּא עַכ"ל ע"ש (וּמְש"ש הַתּוֹס' כֵּן גַּם בְּאַנְדְרוּגִינוּס צ"ע דְבְּאַנְדְרוּגִינוּס וְדַאי דַא"ש נְמִי כַר"ע וּמְשַׁכַּח"ל בְּפִשְׁיטוֹת בְּאַנְדְרוּגִינוּס מְהוּל וּכְהָדָּ דִיבְמוֹת ע"ב שֵׁם דְאַנְדְרוּגִינוּס אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה וְקִידּוּשׁוֹ כְּשֶׁר דַע"כ מִיְיָרִי כְּשִׁנְיָמוּל וע"ש בְּרַש"י ו"ל וְכֵן מ"ש הַתּוֹס' דְהוּ"ל לְמַעוּטֵי מְסָפֵק עָרַל צ"ע דְהוּ"ל מְעָרַל וְדַאי אֲלִיבָא דְאַבְיֵי בְּאַמַּת וּכְמַש"ל) וְא"כ לַפ"ז הַדָּק"ל דְוְדַאי הוּ"ל לְאוּקְמֵי כְּשִׁנְקָרַע בְּשִׁמְיָנִי שָׁל חַג וְאִי

בִּירוּשְׁלַמֵי בְּחִגְיָה שְׁה פ"ב ה"ד וּבְפִסְחִים ר"פ מ"ש שְׁפָכְל יוֹם שְׁהִיָּה מְבִיא כָּל אֶחָד קָרְבָּן הִי אֲסוּר בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית וּמְלַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְעֲצָרַת שְׁחָל בְּשַׁבַּת שְׁהִי בְיוֹם א' שְׁאַחֲרָיו יוֹם טְבוּחַ לְכָל קָרְבָּנוֹת רֵאִי וְחִגְיָה שָׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הִי אֲסוּר לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּהִסְפָּד וְתַעֲנִית וְעֲשִׂית מְלֹאכָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם (וּמְשׁוּ"ה מוּק"ל הֶתֶם לְקָרָא דְחַג הַקְּצִיר דְדַרְשִׁינָן מִיְנָה לְיוֹם טְבוּחַ שָׁל עֲצָרַת כְּשִׁחָל עֲצָרַת בְּשַׁבַּת דָּאז חוּגְג בְּיוֹם טְבוּחַ וְקוּצָר בּוֹ ג"כ ע"ש דַע"כ לֵא מְשַׁכַּח"ל רַק כְּשִׁאֲיִן לוֹ מַה יֵאכֹל וְאֵינּוּ קוּצָר אֲלֵא לְצִנּוּרָה אֲכִילתוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וע' בְּתוֹס' חִגְיָה י"ז ד"ה אֲלֵא וצ"ל דְהִירוּשְׁלַמֵי לְטַעֲמָיָה בְּזָה דְבַפ"ק דְבִיצָה ה"י יְלִיף מֵאָה אֲשֶׁר יֵאכֹל דְקְצִירָה בְּיוֹם טוֹב עֲצָמוּ אֲסוּר מִה"ת אִף לְצִנּוּרָה אֲנֹכֶל נְפִשׁ בְּיו"ט ע"ש וּמְשׁוּ"ה לֵא מְשַׁכַּח"ל אִף בְּכַהֲ"ג אֲלֵא בְּיוֹם טְבוּחַ לְבַד וּכְמ"ל בְּזָה) וְהוֹסִיף בְּזָה הַמְש"ל שֵׁם דָּאִין לֹמַר דְוְדוֹקָא בְּזָמַן שְׁבַה מ"ק קִיָּים הִי אֲסוּר בְּעֲשִׂית מְלֹאכָה בְּיוֹם טְבוּחַ אֲבָל בְּזָה"ז דְלִיכָא קָרְבָּן לֵא דְהָא לִיתָא שְׁהָרִי עָרַב הַפְּסַח לֵא נְאָסֵר אֲלֵא מְטַעַם הַקָּרְבָּן וְהֵאֵי דְנָא נְמִי אֲסוּר עַכ"ל הַמְש"ל שֵׁם (וּמַה שְׁרָצָה לְחַלֵּק שֵׁם בְּזָה בֵּין עָרַב פְּסַח שְׁפָל יִשְׂרָאֵל הִי מְקַרִּיבִין בּוֹ אִז מְשַׁא"כ בְּיוֹם טְבוּחַ שָׁל עֲצָרַת שְׁאֵינּוּ אֲלֵא לְמִי שְׁפָל הַקָּרִיב בְּיו"ט ע"ש צ"ע דְאַפְתִּי כְּשִׁחָל עֲצָרַת בְּשַׁבַּת הָרִי ע"כ הִי יוֹם הַקָּרִיבַת הַקָּרְבָּנוֹת לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּרֵאָה וּבְחִגְיָה בְּיוֹם שְׁאַחַר יוֹם טוֹב כְּמ"ש וְא"כ כְּשִׁחָל עֲצָרַת בְּשַׁבַּת לִיתָסֵר עַכ"פ בְּיוֹם הַהוּא בְּעֲשִׂית מְלֹאכָה גַם בְּזָה"ז כְּמוֹ עָרַב פְּסַח וּכְמ"ש הַמְש"ל וְאוּלַי י"ל דְּיוֹם טְבוּחַ שְׁאֵינּוּ בְּזָה מְפָנִי שְׁיִכּוּלִין לְהַקָּרִיב כְּכֹל ז' יָמִים דְתַשְׁלוּמֵי עֲצָרַת ג"כ וְלֵא בְּיוֹם הַהוּא לְבַד אֲלֵא דַא"כ גַּם עָרַב הַפְּסַח רֵאשׁוֹן הָרִי הַטְּמֵא וְשְׁהִיָּה בְּדַרְדְּרָה רְחוּקָה לֵא הִי מְקַרִּיב אֲלֵא בְּשִׁנֵּי וי"ל וצ"ע) וְכ' עוֹד הַמְש"ל שֵׁם בְּזָה דְאַחַר דְקִי"ל דְגַם בְּזָה"ז

אסור בהספד ותענית ביום טבוח של עצרת וכמ"ש הפוסקים ז"ל הנ"ל א"כ גם מלאכה ליתסר ביום טבוח גם בזה"ז דאין טעם לחלק בזה בין הספד ותענית לעשיות מלאכה כלל עכ"ד המש"ל שם בזה.

והנה בעיקר דין איסור מלאכה בערב הפסח עצמו כ' הבעל המאור ז"ל בר"פ מקום שנהגו דבאמת דבזה"ז דליכא קרבן לא תמיר ע"פ משאר ערב יו"ט ע"ש והרמב"ן ז"ל כ' שם דמסתם מחלוקתם של ר' מאיר ונחמיהם בפסחים נ"ה משמע להדיא דגם בזה"ז אסור דנדאי על זמנים שלקחם נאמרו דבריהם עכ"ל הרמב"ן ז"ל ---- והנה למש"ש הרא"ש ז"ל בר"פ מ"ש ג"כ שלא כד' הבעה"מ הנ"ל בזה והביא ראיה מהך דר"א בר"צ בעירובין מ"א דא' פ"א ח"ל ט"ב בשבת ונדחה כו' ולא השלמנו מפני שיו"ט שלנו הי' כו' ואע"ג דר"א בר"צ הי' לאחר חורבן (ואין לשונו ז"ל מדוקדק בזה שהרי ר"א בר"צ הנה קודם החורבן ג"כ כדמוכח בסנהדרין נ"ב גפי בת פהן שזנתה ושפרפה ע"ש וע"כ שהי' יותר מארבעים שנה לפני החורבן כדא' בסנהדרין מ"א דמ' שנה קודם לא דנו עוד ויש להאריך בזה ואכ"מ וע' בהקדמה להרמב"ם ז"ל בס' זרעים פ"ד שחשב לר"א בר"צ בדור שראו החורבן וצ"ע ועכ"פ לא הי' לו להרא"ש ז"ל לומר כלל דר"א בר"צ עצמו לאחר חורבן הי' אלא בפשוטו הי' לו לומר דהך עובדא דעירובין הנ"ל נדאי הי' לאחר חורבן שהרי התענו אז בט"ב שנדחה רק שלא השלימו מפני יו"ט שלו ובזמן הבית הרי הי' ט"ב לששון וכ"כ באמת בתוס' תענית י"ב ד"ה התם ע"ש ויש ט"ס במש"ש דאי קודם החורבן אמרינו שם פיון שיש שלום אין שם כו' וצריך להגיה דאי קודם החורבן אין צום פיון שיש שלום ואין כו וע' ר"ה י"ח ובהגהות הב"ח ז"ל) אלא פיון שאבותיו היו מקריבין בו ביום בזמן הבית נוהגין בו יו"ט לעולם עכ"ל הרא"ש ז"ל שם ---- ונראה מד' הרא"ש ז"ל הללו דדין איסור מלאכה בעה"פ בזה"ז דמאי נדאי לדין איסור תענית בזה"ז ב'מים שהיו מקריבין בהם קרבן עצים בזמן הבית שהרי הביא ראיה לאיסור מלאכה גם בזה"ז בערב הפסח מהא דר"א בר"צ ביום קרבן עצים שהי' בי' אב וכמ"ש והשתא לפ"ז הרי נדחה לכאורה בפשיטות ראיתו של הרמב"ן ז"ל הנ"ל מעיקר מחלוקתו של ר"מ ונחמיהם בפסחים נ"ה הנ"ל דנדאי על זמנם נאמרו שם דבריהם כו' שהרי למ"ש הרא"ש ז"ל הנ"ל אין שום ראיה כלל באמת מר' מאיר בזה דאיהו לטעמין בר"ה י"ט (ועוד בה' מקומות ג"כ רק שאין מפורש שם ד' ר"מ בהדיא וכמ"ש להלן בד' נ"א באנרף ע"ש) דא' להדיא שכל הימים הפתובין במג"ת וכן כל הימים טובים של קרבן עצים נוהגין גם שלא בשעת הקרבן וס"ל לר"מ דלא בטלה מג"ת כלל כדא' התם וא"כ שפיר ס"ל נדאי ג"כ לר"מ דעה"פ אסור גם בזה"ז בעשית מלאכה ואפשר דה"נ ס"ל התם לרבנן דר"מ בזה ולפ"ז אין שום ראיה לאו מיעוטא דקרא הו"א דנדאי נתחייב בראי' באותו היום אע"ג דערל הוא פיון דע"כ צ"ל דהך סוגיא נדאי ס"ל לרבנן דר"ע דהערל חייב בראי' ובחגיגה וכמ"ש: אלא דבאמת לפ"ז יש לתמוה טובא לכאורה ע"ד הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' חגיגה הנז' דפסק שם באמת דהערל פטור מהראי' וכמ"ש ובטומטום כ' שם דפטור רק משום שהוא ספק אשה ע"ש ונהרי לכאורה לד' הרמב"ם עצמו ממנ"פ הטומטום פטור דאם איש הוא הו"ל ערל וכמ"ש וכבר הקשה שם פן המש"ל ז"ל באמת ע"ש ולי קשה עוד בזה במש"ש הרמב"ם ז"ל בה' ד' דכל הפטורין מהראי' חייבין בשלמי שמחה חוץ מהערל כו' ע"ש ומשמע דס"ל להרמב"ם שם דהטומטום נמי חייב בשמחה

כִּינּוּן שְׁגָם בְּרֵאָלִי אֵינוֹ פְּטוֹר רַק מְשׁוּם סֶפֶק אִשָּׁה כַּמ"ש וּא"כ בְּשִׁמְחָה שְׁגָם הָאִשָּׁה חַיִּיבָת
בְּאֲמַת וּכַמ"ש בַּפ"א ה"א (וּע"ש בְּהַשְׁגוֹת בְּזָה וּכ"כ בַּלח"מ פ"ד מִמַּעַה"ק ה"י"ד
דְּהַרְמַב"ם פֶּסֶק בְּאֲמַת כַּר"ז בַּר"ה ו' דְּנֻשִׁים חַיִּיבוֹת בְּשִׁמְחָה ע"ש וְכֵן ס"ל לַרִי"ג
בַּחֲגִיגָה ו' דְּשִׁמְחָה נוֹהֶגֶת גַּם בְּנֻשִׁים ע"ש) וְלִהְיֶינָה גַּם הַטְּוֵמָטוּם בְּנֻדָּאֵי חַיִּיב בְּשִׁמְחָה וְלִכּוֹן
לֹא הוֹצִיא שָׁם נְפֻטוֹר בְּשִׁמְחָה רַק הָעֶרֶל ע"ש וְאִם אֵינָה גַּם הַטְּוֵמָטוּם יִפְטוֹר מִשִּׁמְחָה
מְשׁוּם דַּהּו"ל סֶפֶק עֶרֶל דְּשִׁמְחָה זָכָר הוּא וּכַמ"ש: וְע"כ צ"ל דְּבִאֲמַת מ"ש הַתּוֹס' בַּחֲגִיגָה
הַנ"ל דַּצ"ל דְּהַסְוִינָה דְּחֲגִיגָה הַנ"ל דְּמַמְעֻטִּינוּ לְטְוֵמָטוּם מְקַרָּא דְּאֵינוֹ אֶלָּא אֶלְיָבָא דְּרַבְּנֵי
דַּר"ע וּכַמ"ש לְשֵׁהוּא רַק לְפִי הַנְּרָאָה בְּסוּגִיָּה דְּחֲגִיגָה שָׁם דְּהָא דְּהָעֶרֶל פְּטוֹר מִהֶרְאָלִי
שְׁאֵינוֹ אֶלָּא אֶלְיָבָא דַּר"ע בַּלְבַּד וּכַמ"ש.

אָבֵל לְמֵאֵי דְּמִשְׁמַע בְּסוּגִיָּה דִּיבְמוֹת ע"ב בְּאֲמַת דְּאֶפִּילוּ רַבְּנֵי דַּר"ע מוֹדוּ גַּבֵּי רֵאִי דְּהָעֶרֶל
פְּטוֹר מְשׁוּם דְּמֵאִיס ע"ש א"כ ע"כ צ"ל לַפ"ז בְּאֲמַת דְּהָא דְּאֶצְטְרִיף קַרָּא לְמַעוֹטֵי
הַטְּוֵמָטוּם (אַף כְּשֶׁנִּכְרַם מִבְּחוּץ שְׁהוּא זָכָר) מִן הָרֵאָלִי וְלֹא מִמַּעֲטִינוּ לִיהָ מְשׁוּם דַּהּו"ל עֶרֶל
וְדָאֵי אַף דַּלְכוּ"ע פְּטוֹר בְּאֲמַת לְפִי הַסְוִינָה דִּיבְמוֹת הַנ"ל כַּמ"ש דְּאֵינוֹ אֶלָּא מְשׁוּם דְּקוֹנְדָם
שְׁנִקְרַע הַטְּוֵמָטוּם כִּינּוּן דְּלֹא אֶפְשָׁר לְמוּלוֹ אִזְ דְּמְכֻסָּה הוּא לֹא מֵאִיס כְּלָל וְאֵין לוֹ דִּין עֶרֶל
(אִזְ לְגַבֵּי רֵאִי עַכ"פ) וּכַמ"ש הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת שָׁם דַּהּ הֵתָם ע"ש וְא"ש בְּפִשְׁטוּת לַפ"ז
מ"ש הַרְמַב"ם ז"ל דְּאֵין הַטְּוֵמָטוּם פְּטוֹר רַק מְשׁוּם סֶפֶק אִשָּׁה לְבַד וְלֹא מְשׁוּם עֶרֶל ג"כ
וּכַמ"ש דְּאֶזְנִיל לְטַעְמֵי שָׁם דְּפֻטְר לְעֶרֶל מְרֵאָלִי מִטַּעְמָא דְּמֵאִיס בְּאֲמַת וּכְסוּגִיָּה דִּיבְמוֹת
הַנ"ל דְּמִשְׁמַע דְּגַם לְרַבְּנֵי פְּטוֹר מַה"ט וְע"ש בַּלח"מ בְּזָה וְא"כ ע"כ צ"ל לַפ"ז דְּטְוֵמָטוּם
שְׁלֹא נִקְרַע אֵין לוֹ דִּין עֶרֶל לְעִנְיָן רֵאִי כְּלָל מְשׁוּם דְּאֵינוֹ מֵאִיס בְּאֲמַת וּכַמ"ש וְא"ש
(וְלִזְהָ רְמִז גַּם הַמַּש"ל ז"ל שָׁם בְּקֶצֶר וְצִיָּין בְּתוֹס' דִּיבְמוֹת הַנ"ל בְּזָה (וּמַש"ש ד' פ"ב
צ"ל ע"ב) ע"ש): וְאִוְלָם ד' הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ב ה"ד הַנ"ל דְּנִרְאָה דְּמַחְיִיב לְטְוֵמָטוּם
בְּשִׁמְחָה עֲדִינּוּ צ"ע דְּכִינּוּן דְּטַעְמָא דְּהָעֶרֶל פְּטוֹר מִשְׁמַחָה הוּא מְפָנִי שְׁאֵינוֹ אוֹכֵל
בְּקֻדְשִׁים כַּמ"ש הַרְמַב"ם שָׁם בְּזָה וְהָרִי גַּם הַטְּוֵמָטוּם קִי"ל דְּאֶסוֹר לְאַכּוֹל אִפִּי קֻדְשִׁים
קִלִּים כַּמ"ש הַרְמַב"ם בַּפ"י מַה' מַעַה"ק ה"ט לְפִי שְׁהוּא
בְּאֲמַת לְדִדְנָן כְּלָל דְּהָרִי אֶדְרַבָּה י"ל בְּהִנְפֻךְ

לְכַאוּרָה בְּדִין זֶה דְּלְמֵאִי דְּמַסִּיק הֵילְכְתָא בַּר"ה י"ט דְּבִטְלָה מְגִילַת תַּעֲנִיט וְכַר' יוֹסִי לְגַבֵּיהָ
דַּר"מ בְּזָה א"כ אֶפְשָׁר דַּה"נ גְּדָחוּ ד' ר"מ בְּמֵאִי דַס"ל נְמִי דְּנוֹהֶג אִיסוֹר עֲשִׂיית מְלֶאכָה
בַּעַה"פ גַּם בְּזָה"ז וְכַמּוֹ דַס"ל נְמִי דִיו"ט דְּקֶרְבֵּן עֲצִים כְּלָל נוֹהֶגִין בְּזָה"ז ג"כ וּכַמ"ש
וְכַמּוֹ דְּלֹא קִי"ל כַּר"מ גַּבֵּי קֶרְבֵּן עֲצִים כְּלָל לְמֵאִי דְקִי"ל דְּבִטְלָה מַג"ת ה"נ אֶפְשָׁר דְּלֹא
קִי"ל כַּר"מ גַּבֵּי אִיסוֹר מְלֶאכָה בַּעַה"פ בְּזָה"ז וּכַמ"ש וּבְאֲמַת דְּעִיָּקָר רֵאִיוֹת הָרֵאָלִי ש"ז וְל'
מִהָדָּ דַר"א בַר"צ הַנ"ל תְּמוּהָ ג"כ טוֹבָא דְּאִיָּה מִיָּתִי כְּלָל מַר"א בַר"צ בְּזָה בְּמִקּוֹם
שְׁבִאֲמַת מְחַלְקוֹתוֹ שְׁנוּי' בְּצִידוֹ שָׁם שְׁהָרִי ר' יוֹסִי פְּלִיג עֲלֵי דַר"מ וְר"א בַר"צ הַנ"ל
בַּמַּג"ת פ"ה (וּבִירוּשְׁלָמִי דְּשִׁקְלִים פ"ד ה"א וּבַמְגִילָה פ"א ה"ד וּבְתַעֲנִיט פ"ד ה"ד
וּבְתוֹסְפָתָא שָׁם פ"ג) וְאָמַר שָׁם דְּאוֹתָן הֵימִים (שָׁל קֶרְבֵּן עֲצִים וְכָל הַיּוֹ"ט הַפְּתוּבִין
בַּמַּג"ת) אֵינָם נוֹהֶגִין אֶלָּא בְּשַׁעַת הַקֶּרְבֵּן (וּבְזִמְנָן הַבֵּית לְבַד) וּמִשְׁמַע שָׁם לְהִדְיָא דַר"א
בַר"צ לְאַפְלוּגֵי אַדַּר' יוֹסִי קֶאֱתִי וְס"ל וְדָאֵי כַת"ק דְּהֵתָם בְּזָה דְּלֹא בְּטְלָה מַג"ת כְּלָל וְעֵלָה
קֶאֱמַר אֲנִי הֵייתִי מְבַנֵּי סְנֵאָה בֵּן בְּנִימִין כו' וּכְלוּמַר דְּלֹא ס"ל כַר' יוֹסִי כְּלָל בְּזָה (וְע"ש
כְּלָל הַמְקוּמוֹת בִּירוּשְׁלָמִי הַנ"ל בְּזָה וְכ"ד הַמְפָּרְשִׁים שָׁם תְּמוּהִין מְאוּד וּכְבָר הַגִּיָּה הַגְּרָא

ז"ל שם באמת ע"ש נגם מ"ש מהר"א ז"ל מקראקא בפ"י המג"ת שם בזה שגה מאוד במחכ"ת ואין להאריך בדברים שאין להם שחר פלל ע"ש) וכ"כ התוס' הג"ל בתענית י"ב ד"ה ה"ה דר"א בר"צ ס"ל באמת דלא בטלה מג"ה פלל ולמ"ש מהבריני דמג"ת ומהתוספתא והירוש' הג"ל הנה פשוט באמת דכל עיקר ד' ר"א בר"צ הג"ל לא בא רק לחזק שם ד' ת"ק בזה דא' ברישא בהדיא דאסורין בתענית אף משחרב הבית וכמ"ש: (ובירושלמי דתענית פ"ד ה"ד הג"ל יש ט"ס בזה דגרסי' שם אר"א בר' יוסי אני כו' ולמ"ש צ"ל דר"א בר' יוסי פליג בזה על ר' יוסי אביו באמת דר' יוסי הרי ס"ל שם דבזמיה"ז מותרין בתענית וכמ"ש ומשמע נמי מלישנא דהיינו מתעניין כו' דכל אנשי משפחתו היו נוהגין כן ואם איתא הלא ע"כ ר' יוסי אביו עכ"פ ודאי שלא הי' חושש ליו"ט זה ביימיו פלל וכמ"ש אבל באמת ודאי דט"ס וצ"ל ר"א בר' צדוק וכמ"ש בש"ס דילן בעירובין מ"א ובתענית י"ב ובתוס' ובמג"ת שם ובירו' דשקלים ובמגילה הג"ל ומוכרח לכאורה כן מדא' שם שהי' מבני סגאה בן בנימין וכמ"ש ואלו ר' יוסי בן חלפתא דהוא סתם ר' יוסי א' שם בירושלמי דתענית פ"ד ה"ב שלא הי' רק מבני יונדב בן רכב ע"ש (ולא ה"ה היו"ט שלקהם רק בשבעה באב פדתנו בתענית כ"ו ע"ש) אם לא שנאמר דמשפחת אמו הי' מבני סגאה ב"ב וכמ"ש התוס' בעירובין מ"א ד"ה מבני דגם לגי' שלפנינו בזה ר"א בר"צ צ"ל ג"כ דלא ה"ה רק משפחת אמו מבני סגאה ב"ב או דחתן הי' לבני סגאה ב"ב והי' עמהם בסייעתם שהרי ר"א בר"צ עצמו הי' פהן וכמ"ש התוס' ע"ש (ובאמת לגי' הירושלמי דתענית הג"ל ר"א בר' יוסי הנה א"ש בפשיטות בזה שהרי ר' יוסי לא הי' פהן כדא' בשבת קי"ח יודע אני בעצמי כו'): (אלא שבעיקר הדבר שכ' בשם הירושלמי דתענית הג"ל דר' יוסי מבני יונדב בן רכב הי' צ"ע באמת מהא דא' בפסחים פ"ו ר' ישמעאל בר' יוסי איקלע כו' יהבו לי' כסא שתי' כו' א"ל לא אמרו כו' ביין מתוק וברסי רחבה וע"ש ברש"י ונראה בפשיטות שם דר' ישמעאל בר' יוסי שתה הפוס של יין שפכדו ר"ש בר"י אז והוא פלא לכאורה דאיך עבר ר' ישמעאל בר' יוסי אז על הדבר המפורש בקבלה (בירמ' ל"ה) שנצטוו כל בני יונדב בן רכב שלא לשתות יין הם ובניהם עד עולם והקימו בני יונדב עליהם את מצות אביהם בזה (פדכתיב בקראי דירמ' שם) ואיך עבר ר' ישמעאל _____ והן יען פי להלן בד' ע"א ציינו שם פי בד' זה מבואר תשלום דבר התשובה בדיני המקנה החדשה הנעשית ע"י המשכה ממעין (אשר נתיסדה בפ"ק יצ"ו בשנת תר"ח לפ"ק) ושם מבואר קצת מהדברים בזה וע"כ הנה מקום אתי להשלים פה כל הדברים אשר חידשנו עוד בדיני המקנה טהרה הזאת בעז"ה: _____ והנה שם (בד' ע"א הנז') כתבנו בעז"ה מה שתמה הרא"ש ז"ל על פי הר"ש ז"ל במתניתין דמקנאות פ"ה מ"ה בפלוגתא דר"י ור' יוסי בנוטפין שעשאן זוחלין דא"ר יוסי ה"ה דכל דבר המקבל טומאה אין מזחילין בו ופי' הר"ש שם משום דר' יוסי יליף הכי מקרא דיהי' טהור דהווייתו ע"י טהרה דוקא בעינן ע"ש והקשה הרא"ש ז"ל שם במתניתין דסופ"ה שם דתנן דמודו ב"ש וב"ה שהוא גודר פלים כו' ואע"ג דמעכב הזחילה בדבר המקבל טומאה ע"ש ואם נאמר דהו' מתניתין באמת לא אתיא רק כר' יהודה דפליג עליה דר' יוסי במ"ה הג"ל בזה ולא מצריף פלל הוי' ע"י טהרה אפתי תקשה ספק ערל וכדא' ביבמות ע"ב (וצ"ל דקדשים דגבי אנדרוגינוס ודגבי טומטום שם ע"כ אינם שוין בזה

דבטןמטום אף בקדשים קלים אינו אוכל ובאנדרוגינוס מהויל בקדשי קדשים דוקא קאמר כמש"ש רש"י דקדשי קלים ודאי אוכל כמו אשה וכמ"ש הרמב"ם שם.

(וצ"ע לענ"ד במש"ש הרמב"ם בה' י"ז דאשה ואנדרוגינוס אין חולקין להם בקדשי המקדש פלל (ר"ל אף במורם מקדשים קלים) שנא' איש פאחיו (והכ"מ כ"ש דיליף לה מדכתיב לכל בני אהרן תהי' ולא בנות אהרן) (דמש"ש הרמב"ם שנא' איש כו' אקטן דלעיל מינה קאי ע"ש) ואנדרוגינוס הו"ל ספק אשה ע"ש) וצ"ע דהרי הוה קרא דלכל בני אהרן תהי' איש פאחיו גבי מנחה הוא דכתיב בפ' צו דקדשי קדשים היא ושפיר פתיב התם לכל בני כו' למעוטי בנות אהרן משום דאין המנחה נאכלת אלא לזכרי כהונה וא"כ מנ"ל למעוטי מהו קרא דגם במורם מקדשים קלים שאין האשה חולקת בהו אף שאוכלת בהם וכה"ג א' בקידושין נ"ג (על מילתא אחריתי שם) בדרשא דהנה קראי דיכול לא יחלקו בקדשי קדשים (פי' רש"י שם כמו מנחה כו') אבל יחלקו בקדשים קלים כו' ע"ש ובתו"כ פ' צו וצ"ע ואולי אפשר דבאמת גם הרמב"ם ז"ל סמוך התם אדרשא דמסיק בקידושין שם בזה דת"ל איש פאחיו וסמיה לה אם על תודה (דקדשים קלים היא) פשם כו' כף אין חולק בקדשים קלים ע"ש וצ"ע (ואמנם לולי דמסתפינא הי' נ"ל דבאמת טס"ה שם ברמב"ם בזה דאחר מש"ש וכן אשה כו' אין חולקין כו' צ"ל שנא' פי חקה וחק בניה היא חק וחקל לבנים ואין חלק לבנות כצ"ל שם (והוה קרא פתיב בפ' שמיני גבי המורם משלמים שפאכלין גם לנשים וכדכתיב התם ג"כ אתה ובניה ובנותיה אתה רק שמקרא דחק בניה דרשינן שאין הבנות חולקות עכ"פ ומש"ש הרמב"ם שנא' איש פאחיו לא קאי רק אקטן דלעיל שם בלבד אלא דגם בקטן צ"ל דסמיה בזה אקרא דאם על תודה דנפק"ל מיניה גם לקדשים קלים וכמש"ל) וכן הוא להדיא בתורת פהגים פ' שמיני שם אקרא דאתה בר' יוסי על דבר זה אחר שהי' ג"כ מבניו של יונדב כמ"ש בירושלמי הנה"ל ואולי צ"ל דבאמת לא הי' ר' יוסי ממשפחת אביו מבני יונדב רק ממשפחת אמו לבד (וא"כ צ"ל בהקפך דמבני סנאה ב"ב הי' ממשפחת אביו והי' מצד אמו מבני הרכבים שהם מבני יתרו חותן משה (וע' רש"י בירמ' שם) ומצד אביו הי' משבט בנימין (וע' תוס' עירובין הנה"ל) לפי גי' הירושלמי דתענית הנה"ל) אלא דבאמת משמע בקראי דירמ' שם דגם כל בנות משפחתו וגם נשיהם הוזהרו שלא לשתות יין פדכתיב התם וא"כ נראה דגם בני בנותיו הוזהרו ג"כ על זה לעולם וצ"ע ובמקום אחר יבואר בזה א"ה): והשתא פיון דבאמת עיקר טעמ' דר"א בר"צ בזה הוא רק משום דס"ל דלא בטלה מג"ת וכמ"ש א"כ נראה פשוט דנדאי דלא קיי"ל כר"א בר"צ בהא פלל פיון דבאמת פבר איפסק בפשיטות דהילכתא כר' יוסי בזה דבטלה מג"ת וכמ"ש (ויש לתמוה בזה על הרב בעל חיי אדם ז"ל בסוף ה' מגילה שהעלה שם דיכולין יחידים לתקן להם יו"ט גם בזה"ז על איזה גס שיארע להם פנימים הפתובין במג"ת וראי' מהא דר"א בר"צ דלא השלים בט"ב שפדחה מפני יו"ט שלו דקשה לכאורה דהלא קיי"ל דבטלה מג"ת וא"כ מה ראה שלא להתענות (ובאמת פבר הקשו התוס' פן להדיא בתענית י"ב וכתבו דבאמת ס"ל לר"א בר"צ כמ"ד לא בטלה וכמש"ל) אלא ע"כ דרק לעשות יו"ט לכל ישראל בטל אכל יחידים יכולין לעשות יו"ט גם בזה"ז ע"ש (ומש"ש עוד דיותר נ"ל דראבר"צ ס"ל ג"כ דבטלה רק דדוקא יו"ט לכ"י כו' צ"ע דהינו קמייטא הנה"ל וכמ"ש) והנה באמת בעיקר ראיתו בזה מר"א בר"צ הנה"ל פבר קידמו

בשנות מהר"ם אלשיקר ז"ל ס' מ"ט (שהובא בקצרה במג"א ס"ס תרפ"ו ע"ש) וכמ"ש הפר"ח ז"ל ג"כ בשמו בס"י תצ"ו אות י"ד ע"ש אבל מה שרצה לחלק בין יו"ט של משפחה אחת לבד בזה (וכ"כ הגאון בעל ח"ס ז"ל בס' קצ"א הנז' באמת דבעיר אחת יכולין לתקן יו"ט גם בזה"ז ע"ש) צע"ג לענ"ד דא"כ אין מקום לכל עיקר ד' ר"א בר"צ הנ"ל בזה באמת בהך ברייתא דמג"ת ובתוספתא דתענית פ"ג ה"ו הנ"ל דמוכח בהדיא שפא להכריע שם מעובדא דידן לד' ת"ק דר' יוסי שם דקאי עליה התם באמת וא' דכמו דלא בטל היו"ט דקרבו עצים בעשרה באב ה"נ דלא בטלו גם כל הימים טובים שבמג"ת בזה"ז דהכי משמע ודאי פשטא דד' ר"א בר"צ שם ובירושלמי בכל המקומות הנ"ל ג"כ בזה ואם איתא הרי אין שום ראי' פלל מיו"ט של עשרה באב שלא היה רק לבני משפחה אחת לבד לכל היו"ט הפתובין במג"ת שם היו יו"ט הקבועים לכל ישראל באמת ואין שום מקום לפי דבריו בזה לכל דברי ר"א בר"צ שם על עיקר המחלוקת דת"ק ור' יוסי הנ"ל השנויה ברישא דד' ר"א בר"צ הנ"ל באמת ואין לומר דגם כל עיקר ד' הת"ק עצמו בזה לא קאי באמת התם רק על היו"ט של קרבן עצים לבד (דביו"ט דקרבו עצים איירי התם באמת בפ"ה דמג"ת ובתוספתא דתענית הנ"ל ע"ש) דכולם לא היו ימים טובים רק לבני אותה המשפחה לבד (ועי' במשנה דתענית כ"ו בזה) ומשו"ה ס"ל לת"ק התם דאיתן הימים אסורין גם לאחר החורבן באמת וא"כ שפיר מיייתי ר"א בר"צ ראי' לד' ת"ק מעובדא דידן בזה דגם ת"ק גופי' לא מייירי באמת רק ביו"ט של בני משפחה אחת לבד וכמ"ש דהא ליתא באמת פלל דמלבד דא"כ צ"ל לפ"ז דעכ"פ ר' יוסי שם ודאי דפליג נמי בזה אף על ימים טובים של בני משפחה אחת לבד וא' נמי דגם יו"ט של משפחה אחת אינו נוהג לאחר החורבן פלל מפני שאכל הוא להם פיון דקאי על ד' ת"ק שם בזה כמ"ש נהרי נראה פשוט לכאורה דכר' יוסי שם קיי"ל בכוליה מילתי' באמת וכדפסקינן הילקתא בר"ה י"ט הנ"ל בפשיטות בזה דבטלה מג"ת לגמרי וכר' יוסי בזה ומשמע ודאי התם דגם היו"ט דקרבו עצים הפתובין במג"ת בטלו ג"כ באמת מדלא מוקמינן התם לאידך הילקתא דא' נמי דלא בטלו דאיירי ביו"ט דקרבו עצים דאיפליגי בי' ר' יוסי ות"ק דידן לפ"ז באמת וכמ"ש (וזה יל"ק) אבל גם עיקר הסוגיא דר"ה י"ט הנ"ל תמוה ג"כ לפ"ז דאיך משני התם על היו"ט דכ"ח באדר שנתקן רק לאחר החורבן דתנאי היא כו' וכלומר דאתיא באמת כת"ק דר' יוסי בזה דא' דנוהג שפיר אף בזמן שאין בהמ"ק קנים וכמ"ש"ל ואם איתא דגם ת"ק הנ"ל לא קאי באמת רק על הימים טובים של קרבן עצים לבד ומשום שלא נתקנו רק לבני משפחה אחת בלבד וכמ"ש א"כ הרי אין

דא"כ הו"ל מחלוקת ואח"כ סתם בזה דקיי"ל בכ"ד דהלכה פסתם וכמ"ש בהגהות מרדכי דשבועות בזה דנהי דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי מ"מ סתם מתניתין (דגודר פלים הנ"ל) ר' יהודה היא ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה פסתם וצ"ע לפ"ז ליישב פסק שפכנים עכ"ל הגהות מרדכי שם (ור"ל פסק דבעל ספר יראים ז"ל בזה שהובא שם במרדכי בפנים ס' תשמ"ו ע"ש ונהבאתיו להלן ד' ע"א באנרף ע"ש) ונהי יש להוסיף בזה דלכאורה תקשי נמי דר' יוחנן אדר' יוחנן בהא דבזבחים כ"ה א' לה ר' יוחנן לעיקר הך דרשא דיהי' טהור דנפק"ל לר' יוסי מהא דבעינן הוי' ע"י טהרה (ועי' מ"ש להלן ע"א בזה) נהרי ר' יוחנן גופי' הוא דקפסיק ביבמות מ"ב ובכ"ד דמחלוקת ואח"כ סתם הלכה פסתם ע"ש : ואמנם ליישב ד' הר"ש והרא"ם ז"ל

בספר יראים הַנִּלְבָּנָה נ"ל די"ל בפשיטות באמת דהני רבנותא ס"ל דכהה פלוגתא דר' יוסי ור' יהודה הַנִּלְבָּנָה מצינו עוד סתמא בתרא במקנאות ג"כ דסתם לן תנא התם גם כר' יוסי בזה באמת והוא בסוף פ"ז שם במקנה שמימיו מרנודין דתנן הסם דכובש אפי' חבילי עצים וחבילי קנים כדי שיתפחו המים וטובל ע"ש ומדלא קחשיב התנא התם רק חבילי עצים וקנים לבד שהם מהדברים שאינם מקבלים טומאה קלל ולא קתני נמי דאפילוויבניה ובנותיה דדריש שם אמה ובניה בחלק ובנותיה במתנות ר"ל שאין האשה נוטלת בדרה חלוקה קלל רק שאוכלת ממה שאביה או בעלה נוטנין לה מחלקם לבד) או יכול אף בנותיה בחלק ת"ל כי חק בניה היא חוק לבנים ואין חוק לבנות ומה אני מקנים ובניה ובנותיה בחלק ובנותיה במתנות עכ"ל התו"כ שם (והובא ברש"י ו"ל בפ"י התורה וממעט שם מקרא דחק בניה נתנו ע"ש) וע' ברמב"ם פ"א מה' בפורים ה"י שכ' דקדשים קלים נאכל לנשים דכתי' ולבנותיה (והוא בפ' קרח והו"ל להביא מקרא דפ' שמיני הַנִּלְבָּנָה) ואין ניתנון אלא לזכרי כהונה שהרי לאנשי משמר הם ע"ש ולא הזכיר שם שום דרשה מקרא בזה קלל ואולי טעמא דקרא קא מפרש התם בזה וצ"ע): (ומ"ש הרמב"ם ו"ל בפ"י ממעה"ק הַנִּלְבָּנָה דאנדרוגינז' ג"כ אינו חולק בקדשי המקדש קלל כמו אשה (והיינו אף במוזרם מקדשים קלים וכמש"ל) הנה בתוספתא פ"ב דבפורים שלפנינו ה"ד שם אי' דאנדרוגינז' אינו חולק בקדשי קדשים פנשים ע"ש (וכן הוא בהתוספתא שהובא בסוף שו"ת רמ"ע ו"ל ע"ש) ומשמע לכאורה מזה דבקדשים קלים שפיר חולק האנדרוגינז' פאיש (אף מש"ש בה"ה דחולק בקדשי הגבול לא קאי שם רק אתרומה דאיקרי קדשי הגבול וכמ"ש במפרש ע"ש) ואולם ד' התוספתא תמוה באמת בזה שהרי בקדשי קדשים אין האנדרוגינז' אוכל ג"כ קלל מפני שהוא ספק אשה וכדא' שם ביבמות ע"ב הַנִּלְבָּנָה וא"כ ל"ל לאשמעינן קלל דאינו חולק בהם דמאחר שאינו אוכל פשיטא שאינו חולק (ובפ"ד דבפורים הנדפס בש"ס שלפנינו במ"ד שם אי' דחולק ג"כ בקדשי קדשים והוא ט"ס בנדאי).

וכבר נודע דכל הפרק משופש שם באמת) ולכן נראה דטס"ה בתוספתא הַנִּלְבָּנָה וצ"ל במקום קדשי קדשים המקדש וכצ"ל שם באמת ואינו חולק בקדשי המקדש פנשים (וקדשי המקדש ר"ל המזרם מקדשים קלים וכלשון הרמב"ם ו"ל הַנִּלְבָּנָה בזה והיינו דבסיפא שם קתני דחולק בקדשי הגבול דהיינו תרומה דוקא וכמש"ל וא"ש) ושוב ראיתי בתוספתא עם הגהות הגר"א ו"ל שהגיה דאינו אוכל בקדשי קדשים פנשים ע"ש אכל לענ"ד גם לפי הגה"ה זו עדיין צ"ע שלא כ' בתוספתא שם דין קדשים קלים בזה לא באכילה ולא בחלוקה קלל שפתח בקדשי קדשים (לפי הגהתו הַנִּלְבָּנָה) וסיים שם בקדשי הגבול לבד דהיינו תרומה ושייר קדשים קלים לגמרי בזה וכמ"ש ובשו"ת בית אברהם ס' מ' הביא שם בשם הגר"א ו"ל שהגיה דצ"ל ואינו אוכל בקדשי המקדש פנשים ע"ש ופי' שם דקאי על קדשי קדשים דאין הפהנת אוכלת בהם פדתנן בסוטה כ"ג ואנדרוגינז' נמי ספק אשה הוא ע"ש ובסיפא הגיה ג"כ שם דצ"ל ואוכל בקדשי הגבול וקאי אתרומה וכמ"ש וע"ש וצ"ע ג"כ בזה דלפי פירושו הַנִּלְבָּנָה לא פתח רק בקדשי קדשים דאינו אוכל וסיים בקדשי הגבול דוקא דאוכל ולמה לא תני התם דאוכל ג"כ בקדשים קלים ולכן נ"ל דנדאי דקדשי המקדש דקתני לפי גירסא זו ר"ל קדשים קלים באמת וכמ"ש רק דמ"ש דאינו אוכל כו' טס"ה וצ"ל בנדאי דאינו חולק וכמ"ש ג"כ

בְּרַמְבֵּ"ם הַנִּזְלָה וְאִ"ש בְּעִזּוֹה): וְעַכְפִּי אִ"ש ד' הֶרְמַבֵּ"ם ז"ל בְּרַפ"ב מֵה' חֲגִיגָה הַנִּזְלָה דְּגַבֵּי רֵאִי וְדֵאִי דֵאִין לְהַטְמִטוּם קְוֹדֵם שְׁנִקְרַע דִּין עָרַל בְּזָה דֵאִינוּ מְאוּס עֲדִינן אֶף דְּלִכ"ד שְׁפִיר חֲשִׁיב עָרַל גַּם אֶז וְכַמ"ש.

וְאִ"כ גַּם מ"ש לִיִּשְׁב ד' הַטו"א הַנִּזְלָה דְּהַדְּ סוּגִיָּא דְּחֲגִיגָה הַנִּזְלָה ס"ל בְּאַמַּת דְּעָרַל פְּטוּר מִהֶרְאָל א"ש בְּפִשִּׁיטוֹת דְּהָא דְּבַעוּדוֹ טְוִמְטוּם לֹא פְּטָרִינן לִי ג"כ מִטַּעַם עָרַל הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא מְאוּס עֲדִינן אֶז פְּלָל וְכַמ"ש וְאִ"ש: וְאִמְנָם בְּעִיקָר הַדְּבָר שְׁפַתְבְּנוּ בְּזָה דְּכִשְׁנַמְצָא זְכָר בְּשִׁמְיָי שֶׁל חַג לְכוּ"ע פְּטוּר (וְאֶף אִי לֹא הָוָה פְּטָרִינן לִי רַק מְשׁוּם סִפְק אִשָּׁה לְבַד) מְשׁוּם דְּנַעֲשָׂה עָרַל אֶז וְאִ"א לְמוּלוֹ בִּיּו"ט וְכַמ"ש ל.

הֵנָּה יֵשׁ לְסִתּוֹר דְּבָרֵינוּ בְּזָה לְכַאוּרָה מִהִירוּשְׁלָמִי דְּחֲגִיגָה רַפ"א הַנִּזְלָה דֵּא' שֵׁם דְּהַפְּל מוֹדִים בְּטוּמְטוּם שְׁנִקְרַע וְנִמְצָא זְכָר בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן שֶׁהוּא חֲזִיב מֵה פְּלִיגִין בְּשְׁנַמְצָא זְכָר בְּשָׂר הַיָּמִים דְּלַחֲזִקָי דֵּא' דְּמִי שְׁאִינוּ חֲזִיב בְּרֵאשׁוֹן אִינוּ חֲזִיב בְּשִׁנֵּי פְּטוּר כּו' ע"ש וְהַשְׁתָּא לַמ"ש הָרִי גַם כְּשִׁנְקָרַע וְנִמְצָא זְכָר בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן לִפְטָר לַחֲזִקָי לְגַמְרֵי מְשׁוּם דְּנַעֲשָׂה אֶז עָרַל בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן וְאִ"א לְמוּלוֹ אֶז בִּיּו"ט וּמִמִּילָא נִפְטָר בְּכָל יוֹם הֶרְאשׁוֹן שׁוּם רֵאִי פְּלָל מְזָה לְהִיּו"ט דְּכ"ח בְּאַדָּר

דְּוֵדֵאִי דְּנִתְקַן לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּאַמַּת פְּכָל הִיּו"ט שְׁבַמְג"ת (וּמ"ש בְּחֻמֵּם סוּפֵר סִי קַצ"א הַנִּזְלָה דִּיּו"ט דְּכ"ח בְּאַדָּר לֹא נִתְפָּשֵׁט ג"כ בְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּאַמַּת ע"ש כְּבָר כ' לְתַמּוּהָ עָלָיו טוּבָא בְּזָה מְסוּגִיָּא דְּתַעֲנִית י"ח שֵׁם הַנִּזְלָה דְּפָרִיף בְּפִשִּׁיטוֹת עַל יוֹם שְׁלַפְנֵי ר"ח גִּיסָן דְּתִפּוּק לִי דְהו"ל בְּתַר יוֹמָא דְּכ"ח בְּאַדָּר וְכַמ"ש וְלֹא מְשִׁנֵּי הֵתָם דְּנ"מ וְדֵאִי בְּמִקּוּם שְׁלֹא נִתְפָּשֵׁט שֵׁם הִיּו"ט דְּכ"ח בְּאַדָּר פְּלָל דְּאַפ"ה יוֹם כ"ט אֲסוּר מְשׁוּם דְּהו"ל מְקַמֵּי יוֹמָא דֵּאִיתּוּקָם תְּמִידָא וְע"כ דִּיּוֹם כ"ח בְּאַדָּר ג"כ נִתְקַן וְדֵאִי לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּאַמַּת וְכַמ"ש ל' ד' נ"ב בְּזָה ע"ש) וּמִדְמוּק"ל הַש"ס בְּר"ה י"ט הַנִּזְלָה בְּפִשִּׁיטוֹת לְהַדְּ יו"ט דְּכ"ח בְּאַדָּר כְּת"ק דְּר' יוֹסִי הַנִּזְלָה בְּזָה ש"מ וְדֵאִי דְּאוֹ דְּצ"ל דְּס"ל לְהַש"ס בְּאַמַּת דֵּאִין שׁוּם מְקוּם לְחֻלְקָא פְּלָל בֵּין יו"ט שְׁל פֶּל יִשְׂרָאֵל וּבֵין יו"ט שְׁל מְשִׁפְחָה אַחַת לְבַד בְּזָה ז' אֶלָּא דְּלָמ"ד דְּלֹא בְּטַל יו"ט דִּיחִידִים בְּזָה ז' ה"נ דְּלְדִידָי לֹא בְּטַלוּ ג"כ אֶף הִיּו"ט הַקְּבוּעִים לְכָל יִשְׂרָאֵל וְלָמ"ד דְּבְטָלוּ פֶּל הִיּו"ט שְׁבַמְג"ת הַקְּבוּעִים לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּזָה ז' ה"נ דְּלְדִידָי וְדֵאִי בְּטַל ג"כ יו"ט שְׁהִי לְהִיחִידִים לְבַד בְּזָה ז' וְכַמ"ש וּלְהַכִּי מֵיִתִּי שְׁפִיר הֵתָם עַל פֶּל הִיּו"ט הַקְּבוּעִים לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּמַג"ת שֵׁם מַד' ת"ק דֵּאִירֵי הֵתָם בִּיּו"ט דְּקָרְבַן עֲצִים לְבַד וְכַמ"ש וְאוֹ דְּצ"ל בְּאַמַּת דְּהַת"ק גָּמִי קָאִי וְדֵאִי הֵתָם עַל פֶּל הִיּו"ט שְׁבַמְג"ת שְׁהִי לְכָל יִשְׂרָאֵל ג"כ וְאַפ"ה מֵיִתִּי ר"א בְּר"צ הֵתָם רֵאִי לְד' ת"ק בְּזָה מֵהִיּו"ט שְׁל קָרְבַן עֲצִים שְׁהִי לְמִשְׁפָּחָה א' לְבַד וְכַמ"ש ל' וְעַכ"פ נִרְאָה מְפָל זָה שְׁאִין לְחֻלְקָא פְּלָל בֵּין יו"ט שְׁבַמְג"ת שְׁנַתְקַנוּ לְכָל יִשְׂרָאֵל וּבֵין יו"ט שְׁלֹא נִתְקַן רַק לְמִשְׁפָּחָה אַחַת וּבְמִקּוּם אַחַד לְבַד בְּזָה וְכַמ"ש ל' (וּבְפִשְׁטוֹ הִי אֶפְשָׁר לְהַבִּיא רֵאִי בְּזָה מַד' ר' יוֹסִי עֲצָמוֹ הַנִּזְלָה דְּקָאִי בְּהִדְיָא בְּמַג"ת שֵׁם עַל הִיּו"ט שְׁל קָרְבַן עֲצִים בְּאַמַּת דֵּאִירֵי לְעִיל מִיָּנָה הֵתָם בְּפ"ה דְּמַג"ת ע"ש וּבְתוֹסְפָתָא פ"ג דְּתַעֲנִית הַנִּזְלָה וְכַמ"ש ל' וְאֶף שְׁהִי רַק לִיחִידִים לְבַד וְאַפ"ה ס"ל לְר' יוֹסִי הֵתָם דְּמִשְׁחָרְבַת הַבֵּית מִוְתָרִין כּו' וְכַמ"ש וְהָרִי אָנוּ קִי"ל כְּר' יוֹסִי בְּאַמַּת בְּזָה וְכַמ"ש אֶבֶל בְּאַמַּת לִיתָא דְּהָרִי ר' יוֹסִי קָאִי בְּמַג"ת שֵׁם עַל חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּאֵב לְבַד וְהָרִי נִרְאָה בְּאַמַּת בְּמַג"ת שֵׁם דִּיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּאֵב אֶף שְׁהִי יוֹם קְבוּעַ לְקָרְבַן עֲצִים לְבָנֵי זְתוּאָ בֶן יְהוּדָה שְׁהִי רַק מְשִׁפְחָה אַחַת וּכְדַתְנָן בְּתַעֲנִית כ"ו וּבְמַג"ת שֵׁם אַפ"ה הִי אֲסוּר בְּהִסְפַּד וְתַעֲנִית לְכָל יִשְׂרָאֵל ג"כ

בכלים יכול להעלות מי המקנה הזאת שיכפוש אותם בתוכה ויתפחו המים ש"מ דבכלים פסול באמת וכמ"ש בזה הרשב"ץ ז"ל בתשובה ח"ג ס' ל"ד והובא בב"י יו"ד סוף ס' ר"א ובשו"ע שם ס"ק ס"ו להלכה והטעם מבואר בלבוש ז"ל ובט"ז ס"ק פ' שם משום דהו"ל הנוייות המקנה על ידי דבר המקבל טומאה שאם לא היו מונחים הכלים במקנה לא היו המים עולים למעלה מגופו של הטובל בהם (וצ"ע לפ"ז אם יש ליזהר בכל טבילה שלא לטבול כל גופו לעולם רק במקום שהיו המים מגיעים שם קודם שנכנס האדם למקנה אבל אם מקצת גופו הוא למעלה מהמקום שהיו מגיעים שם המים קודם שנכנס לשם רק שעלו המים עתה למעלה מגופו של הטובל על ידי האדם הטובל עצמו שפושנס במקנה הוגבהו המים על ידו עד למעלה מראשו הרי נמצא שהנוייות המים הללו שנתפסה בהם ראשו או מקצת מגופו למעלה הוא רק על ידי דבר המקבל טומאה שהאדם הוא מקבל טומאה והוא בעצמו גורם להמים שיעלו למעלה מראשו שאם לא הי' עומד במי המקנה לא היו המים מגיעים עד המקום שהוא שפנגד ראשו למעלה והו"ל המים שפנגד המקום שהוא עכ"פ פדין מקנה שהנוייתה ע"י טומאה לכאורה והי' צריך ליזהר לעולם לפ"ז שישפיל ראשו למטה במים עד המקום שהיו מגיעים המים ושוב פטור גם כל שבועה לחזקת דס"ל דמשלומין דראשון הוא וצ"ע (ודחק לומר דס"ל להירושלמי שם אליבא דחזקת' לשיטתו בזה בשבת קל"ג דנפק"ל דמילה שלא בזמנה דאינה דוחה יו"ט מקרא דשריפת נותר ע"ש ופירש"י שם דמשום דנותר דפסח וכן מילה שלב"ז מידי דחול הוא ע"ש (ובאבני מלואים במגילה כ"א ע"ש) ולפ"ז הנה קצת מקום לומר דבכה"ג שנקרע ביו"ט ואם לא ימהלוחו אז ידחה לגמרי מחגיגתו וראייתו לחזקת' וכמ"ש שוב אפ"ש דהו"ל עי"ז פעולת יו"ט וכמידי דיו"ט באמת דצורך קרבן הוא היום וכמ"ש ודוחה יו"ט בכה"ג לחזקת' וצ"ע אבל באמת אין נראה לחדש כלל מחלוקת בזה בין טעמין דחזקת' לטעמין דרבא ור"א בשבת שם ה"ל וע' בא"מ שם בזה וצ"ע) ואמנם י"ל דבאמת להירושלמי דחגיגה ה"ל אה"נ דס"ל דהערל חייב בראי' וכרבנן דר"ע בחגיגה ד' ה"ל וכמ"ש ל וצ"ע: והנה בירושלמי שם מסיק ר"י באמת דהטומטום שנקרע ונמצא זכר בשאר הימים גם לחזקת' חייב משום דראוי הי' וקריעה היא שגרה ע"ש וכלומר דכשנקרע הרי איגלאי מילתא למפרע דזכר הוא ונתחייב בראשון ג"כ (וכמ"ש הנאון בעל שאגת ארי' וטו"א ז"ל ה"ל בזה ג"כ רק שלא הי' נו נכתוב זאת מדעתו לבד שהרי בירושלמי ה"ל מפורש פן באמת וכמ"ש) ומחלק שם בזה בין טמא שנטהר בשאר הימים דלא הי' ראוי בראשון באמת ע"ש (ור"ל דלהכי לחזקת' פטור כל שבועה לגמרי משום דלא הוי חזי בראשון ע"ש).

ודלא כמ"ש בקרבן עדה בזה דקאי גם לר' הושעיא שם דאף דס"ל דכל יום הוא חובה לעצמו מ"מ מודה בטמא שנטהר ביום שני דאינו מחוייב עוד כלל משום דלא הוי חזי בראשון ע"ש והוא תמוה באמת דמה לי טמא בראשון ומה לי חגיגה בראשון ונתפשט בשני דפשוט לר' הושעיא דחייב כדא' בש"ס דילן בחגיגה ט' ואדרבה בטמא ס"ל לר' ירמיה שם להיפך באמת דאפילו למ"ד תשלומין דראשון חייב כשנטהר בשני כמו בפסח שני ע"ש ולא דחי לה בש"ס דילן ה"תם אלא למ"ד דפסח שני רגל בפ"ע הוא דלדידן' א"צ לחלק בין טומאה לשאר דיחוי בזה אבל למ"ד דפסח שני תשלומין דראשון באמת דלדידן' קטן שנתגדל בינתיים פטור מפסח שני כדא' בפסחים צ"ג ע"כ דצריך לחלק

לדידין' באמת בין טומאה לשאר דיוחוי בזה וכדר"י שם וכן א' ר"א בירושל' שם באמת דר"י דס"ל דתשלומין דראשון הוא דמפ"ש למד ע"ש וא"כ ע"כ דלדידין' ודאי דמחלקינן בין טומאה לשאר דיוחוי בזה דדוקא בקטן שנתגדל פטור מפ"ש אבל בטומאה הרי עיקר מצות פסח שני אינו אלא לטמא בראשון וע"כ דה"נ בטמא ביו"ט א' גבי ראי' לדידין' דגם לר"י חייב בשני לכשיטהר וכמ"ש ונאף דבאמת למאי דא' עלה בירושלמי שם דאף בטמא פן פשנטהר בשאר הימים לחזקת' ור"י פטור ע"ש ע"כ צ"ל דלא ס"ל באמת כר' ירמיה ור"א ה"ל בזה אלא דגם בטמא ס"ל דלמ"ד דתשלומין דראשון הוא פטור לגמרי כמו הקטן והחזק וכו' פפא בש"ס דילן שם בזה (וע"ש בתוד"ה שאני) אבל עכ"פ ודאי דאין שום מקום לומר בהקפה כלל דגם למ"ד דהם תשלומין זה לזה ופטור הטמא לגמרי אף פשנטהר בשני וכמ"ש הק"ע ה"ל דכלפי לניא הוא דהטמא באמת לא חשיב דיוחוי כל קף בקטן וכאינה וכמ"ש (ולדבריו דטמא פטור מחגיגה אף פשנטהר בשני לכו"ע א"כ ודאי דתקשי לן טובא מפסח שני באמת דאף למ"ד דפסח שני רגל בפ"ע הוא אפתי איה חייבה התורה לטמא בראשון לעשות פ"ש פינון דטמא גרע טפי בזה לד' הק"ע ה"ל (וכמ"ש) ועכ"פ כל ד' הק"ע ה"ל בזה דחויין הם באמת ופשוט דלא בא ר' יוסי שם רק לחדש בזה דבטומטום שנקרע בשני גם חזקת' מודה דחייב משום דאיגלאי מילתא למפרע באמת וכמ"ל משא"כ הטמא לחזקת' דלא הנה חזי עכ"פ וכמ"ש ובאמת בש"ק שם ד"ה מה נפיק נראה שפירש בזה ג"כ כמ"ש ע"ש): ונ"ל דמתוך ד' הירושלמי ה"ל דמסיק בפשיטות באמת דבטומטום שנקרע ונמצא זכר בשני דגם לחזקת' חייב משום דאיגלאי מילתא שהי' זכר בראשון וכמ"ש בעז"ה הנה

באמת משום היו"ט דקרפן עצים שהי' ביום ההוא ג"כ לכל מי שטעה בשבטו ולבני גונבי עלי כו' וגם היו אז עמהם פהנים ולוים וכדתנן בתענית שם ובפ"ה דמג"ת ה"ל ולכן הוקבע היום ההוא ליו"ט לכל ישראל (מלבד הטעמים המפורשים בסוף טענית שם בזה) וכדמוכח להדיא בפ"ה דמג"ת ה"ל ולא תנא התם רק לזמן קרפן עצים דט"ו באב לבד דאסור בהספד וכמ"ש ש"מ דיום ט"ו באב נאסר בהספד לכל ישראל באמת ולהכי קחשיב לי' התם דמשום קרפן עצים שהי' בו בזמן הבית נתקן אז היום ההוא ליו"ט ככל היו"ט הפתובי במג"ת שהיו נוהגין בהם יו"ט בכ"מ מישראל ומשא"כ שאר כל הזמנים של קרפן עצים דקתני במתני' דתענית ה"ל שלא נתקן ליו"ט רק לאותה המשפחה לבד שהיו מקריבין בו ביום ההוא וכהיא דר"א בר"צ בעשרה באב ה"ל שלא הי' יו"ט אז רק לבני משפחתו לבד ולכן לא קחשיב במג"ת שם רק ליום ט"ו באב לבד שהי' יו"ט לכל ישראל באמת וכמ"ש (והטעם בזה לפי שביום ההוא נטפלו בהבאת קרפן עצים אז גם הפהנים והלוים וכל מי שטעה בשבטו כו' וכמ"ל וע"כ הוקבע היום ההוא ליו"ט לכל ישראל ג"כ ולא פשאר הימים של קרפן עצים שלא היו רק לבני משפחה א' לבד וכמ"ש) וכיון דלא קחשיב במג"ת שם רק לט"ו באב לבד וכמ"ש א"כ י"ל בפשיטות שם דעיקר פלוגתא דר' יוסי שם בזה דא' עלה דמשחרב הבית מותרין כו' דלא קאי נמי רק על יו"ט דט"ו באב לפי שהי' יו"ט בזמן הבית לכל ישראל ומשום"ה ודאי בטל לר' יוסי משחרב הבית דהו"ל ככל היו"ט שבמג"ת לר' יוסי משא"כ בשאר יו"ט דקרפן עצים שלא היו רק לבני משפחה א' לבד אפשר דבאמת מודה ר' יוסי ג"כ דלבני משפחה אחת עכ"פ לא בטל כלל אף משחרב הבית וכד' החזי אדם ה"ל בזה וכמ"ל ואמנם

מדפליג ר"א בר"צ עלי דרבי יוסי שם בזה והביא ראי מעשרה באב וכמש"ל ש"מ ודאי דאין מקום לחלק פלל בזה באמת בין יו"ט של משפחה אחת בזה ליו"ט דמג"ת של פל ישראל וכמ"ש דבאמת הרי עכ"פ הך טעמא דר' יוסי דא' דמשחרב הבית מותרין מפני שאבל הוא להם ודאי דשינה שפיר ג"כ גם על משפחה אחת לבד ור"א בר"צ דפליג עלי בזה הרי לא קי"ל _____ שם קודם שנקנס במים וכן נקנסו שנים לטבול הי צריה השני לידע המקום שהיו המים מגיעים שם טרם שנקנס הראשון למקנה ולא לטבול למעלה מהמקום שהוא שהוגבהו רק ע"י הראשון שנקנס שם במקנה דכל כה"ג נראה לכאורה דהו"ל פהוי' ע"י טומאה וכמ"ש אלא שראיתי להתוס' בד' מקומות בש"ס שכתבו בפשיטות להיפך בזה (והוא בתוס' שבת צ"ב ד"ה אשתכח ובעירובין מ"ח ד"ה גופו ובפסחים ק"ט ד"ה ברום וביומא ל"א ד"ה אמה) דעל עיקר שיעור גובה המקנה דא בכ"מ בש"ס שהוא שלש אמות הקשו שם בתוס' בכל המקומות הנ"ל שהרי באמת נודע דקומת האדם הוא שלשה אמות עד ראשו ואיך יוכל לטבול פלל במקנה שאינה גבוה רק שלש אמות לבד ועל זה כתבו בכל המקומות הנ"ל דלהכי סגי שיהי' גובה המקנה רק שלש אמות משום דכשטובל ונקנס במקנה עולין המים למעלה מראשו (ובתוס' פסחים ק"ט הנ"ל הוסיפו בזה דמייירי כשהפלי גבוה משלש אמות דאל"כ כשיכנס יפלו המים למטה ויחסר השיעור עכ"ל והנה מ"ש התוס' דמייירי כשהפלי גבוה כו' לא דקו בלשונם בזה דאין טובלין בתוך הפלי פלל (ולפנינו יתבאר אי"ה פל פרטי הדינים בזה) אלא ר"ל דהתפירה והתקק שבתוך הקרקע שהמקנה בו הוא עמוק יותר משלש אמות ומ"ש התוס' דאל"כ כשיכנס מצאנו מקום ליישב לכאורה בזה ד' הרמב"ם ז"ל ברפ"א מה' חגיגה הנ"ל שכ' בפשיטות שם דטומטום אינו פטור מן הראי' רק מפני שהוא ספק אשה וכמש"ל ולכאורה הוא נגד הש"ס דחגיגה ד' הנ"ל דנפק"ל בהדיא מקרא דזכורה להוציא את הטומטום ומסיק באמת דלא נצרכא למעוטי טומטום מקרא בהדיא אלא לטומטום שהוא ניקר מבחוי' שהוא זכר ודאי כדא' אב"י שם והשתא הו"ל להרמב"ם ז"ל לאשמועינן ג"כ הך דינא דהש"ס הנ"ל בזה שם דאפי' הטומטום שאינו ספק אשה פלל וכגון שהי' ניקר מבחוי' דזכר הוא ואפ"ה פטור באמת מהראי' כדנפק"ל מקרא הנ"ל בהדיא שם וכמ"ש ויכבר תמה בזה הלח"מ ז"ל שם ובשאג"א סי' ק"ד הנז' כ' ליישב בזה דס"ל להרמב"ם ז"ל דעיקר חידושי' דאב"י הנ"ל דלא אתי קרא למעוטי אלא להטומטום שניכר מבחוי' דזכר הוא וכמ"ש ע"כ אינו אלא למ"ד דתשלומין זה לזה הם אבל למאי דפסק הרמב"ם שם באמת כמ"ד דכולם תשלומין דראשון הם הרי י"ל דלדידי' שפיר איצטריה קרא למעוטי גם להטומטום שלא הנה ניקר ביו"ט ראשון מבחוי' פלל דזכר הוא ורק שנקרע אח"כ ביום ב' ונמצא זכר דאי לא הנה פטור רק משום ספק אשה לבד הרי בכה"ג ודאי דהנה לן למיתייבי השתא פנין דאיגלאי מילתא דזכר הוא אבל השתא דממעטינן לי' מקרא בהדיא ודאי דאף כשנקרע ונמצא זכר פטור פנין דגזירת הכתוב הוא דהטומטום פטור מהראי' וכמש"ל ולהכי תו לא מציינו למעט ג"כ מהך קרא דזכורה לטומטום שניכר מבחוי' דזכר הוא פדאב"י הנ"ל פהרי י"ל דלדידן לא אתי הך קרא אלא לטומטום שהי' ספק אשה באמת ביו"ט ראשון ורק שנקרע עכשיו בתשלומי' הך ונמצא זכר דאפ"ה פטור וכמ"ש אבל הטומטום שהי' ניקר גם ביו"ט ראשון מבחוי' שהוא זכר ודאי דתייב בראי' באמת למאי דקי"ל כמ"ד דתשלומין

דראשון הם ולהכי לא הביא הרמב"ם ו"ל הך דאב"י ה"ל ב"ה עכ"ל הגאון בעל שאג"א ו"ל שם ודבריו תמוהים באמת דאת"ל דעכ"פ גם להרמב"ם ו"ל ודאי דממעטין לטומטום מקרא ה"ל בהדיא אלא דלא אתי פי אם לטומטום שנקרע ונמצא זכר דלא נימא דבכה"ג הרי איגלאי מילתא דזכר הי' וקמ"ל קרא דאפ"ה פטור גם בכה"ג וכמ"ש א"כ אפתי הרי לא הי' נו להרמב"ם ו"ל נפטור את הטומטום רק מספק אשה לבד ולא הביא שום מיעוטא מקרא לטומטום בהדיא פלל ונהרי באמת עכ"פ ממעטין לטומטום מקרא בהדיא ג"כ ולא משום ספק אשה לבד ונ"מ להיכא דנקרע ונמצא זכר אח"כ דאע"ג דאיגלאי מילתא דלאו אשה הנה ואפ"ה פטור גם בכה"ג מגזירת הפתוב וכמ"ש וא"כ נא הועיל פלום בתירוץ על הרמב"ם ו"ל ה"ל ב"ה עכ"פ לא הי' לו להרמב"ם ו"ל לפטור את הטומטום משום ספק אשה לבד רק מקרא דמיתתי לי' הש"ס בהדיא הו"ל לאתויי באמת ונ"מ ודאי בגונא דאיגלאי מילתא דלאו ספק אשה הנה וכמ"ש (ונראה ש'לזה נתפונן בעל שאג"א ארי' ו"ל בעצמו כמ' וכו' דאע"ג דאפתי יש לגמגם קצת על הרמב"ם מ"מ בעיקר הדין יפה פסק כו' ע"ש ולא כ' מה שיש לגמגם עדיין בזה אבל באמת לכאורה לא העלה עונה ארוכה פלל לד' הרמב"ם ו"ל ה"ל ב"ה עכ"פ לא הי' לו להרמב"ם ו"ל סמך עצמו בלא ספק על ד' הירושלמי ה"ל ב"ה עכ"פ פהרי בפשיטות נראה מד' הירושלמי שם למסקנא דד' ר"י ה"ל דכשנקרע ונמצא פותלי פלל וכמ"ש"ל וצ"ע א ומתוך מ"ש דמבריינתא

דמג"ת פ"ה ה"ל מוכח להדיא דמשום הקרפן עצים שהיו מביאין בתמשה עשר באב הי' על ידי זה יום קבוע ליו"ט לכל ישראל באמת מדלא קחשיב במג"ת שם לכל אינה התשעה זמנים של קרפן עצים פלל רק לט"ו באב בלבד וסתמא קתני התם שהוא יו"ט דלא למספד ומשמע בפשיטות דהו"ל פכל אינה יו"ט דבמג"ת שם שהם היו נוהגין ודאי פכל ישראל וכמ"ש ומשו"ה לא קחשיב התם לכל אינה זמני קרפן עצים פלל לפי שלא היו יו"ט מעולם רק לאותה המשפחה בלבד ובמג"ת לא קחשיב רק ליו"ט הקבועים לכל ישראל באמת וכמ"ש"ל הנה יש לי לתמוה בזה על הגאון בעל פרי מגדים ו"ל בקונטרסו נועם מגדים על מנהגים שכ' לענין למנצח אם לומר בט"ו באב ונ"ל אבל בט"ו באב אף שהיו בו כמה שמחות כדא' בסוף תענית כו' אפ"ה אומרים למנצח ואי דהקריבו בו קרפן עצים ע' בפ"ד דתענית בט"ו באב בני זמנא פן יהודה כו' וה"ל כמו ערב פסח זה טעות דא"כ פכל התשעה זמנים שהוזכרו שם יהי' פן אלא התם יחידים הקריבו לא פל ישראל ודוקא ערב פסח שיו"ט של פל ישראל הי' עכ"ל והנה למש"ל פל דבריו תמוהים באמת בזה ונדאי פל הזמנים של קרפן עצים לא היו קבועים מעולם ליו"ט רק לבני אותה המשפחה לבד שהיו מקריבין וז"ל לא קחשיב להו במג"ת פל באמת דלא נחשב שם רק היו"ט שקבועין לכל ישראל וכמ"ש"ל אבל ט"ו באב פיון שבאמת קחשיב לי' התנא במג"ת שם ליו"ט דלא למספד בי' משום הקרפן עצים שהי' אז וכמ"ש"ל ע"כ צ"ל שהיום ההוא ודאי שהי' יו"ט קבוע גם לכל ישראל משום הקרפן עצים שהי' בו ולהכי שפיר קחשיב ליה התנא במג"ת שם דע"י קרפן עצים שהי' בו גם לכל מי ששענה בשבטו ולכהנים ולוים ג"כ ולא ינה דקחשיב התם ודאי שהי' יו"ט קבוע עי"ז לכל ישראל באמת וככל הימים טובים דבמג"ת שם וכמ"ש"ל ואיך הביא ראי' מפל זמני קרפן עצים שנא נחשבו שם במג"ת פלל ליו"ט דקרפן עצים דט"ו באב שנחשב באמת בפ"ה דמג"ת שם

ומטעמא שפּתבנו לפי שהי' באמת יו"ט קבוע לכל ישראל עי"ז וכמ"ש ואמנם בעיקר הדבר יש לתמוה באמת דאיך שייך להזכיר פלל בזמן הזה היו"ט דקרפן עצים שהי' בט"ו באב בזמן הבית שזמנה שם באמת במג"ת ע"י זה ליו"ט קבוע לכל ישראל וכמ"ש.

נהרי קיי"ל באמת דבטלה מג"ת בזה"ז וא"כ מאי אולמא דיו"ט דט"ו באב בזה"ז (שנחשב ג"כ בין כל היו"ט שבמג"ת שם בפ"ה וכמ"ש) יותר מכל הימים טובים שבמג"ת דבטלו לגמרי בזה"ז וכמ"ש. ובאמת בעיקר הדין יש לתמוה לכאורה בזה על הפוסקים ז"ל באו"ח ס' קל"א סעיף ו' שפּתבו שלא ליפול על פניהם בט"ו באב כו' וכ' המג"א זל שם ס"ק ט"ו בזה משום דבב"ב קכ"א א' שם הרבה טעמים שהי' יו"ט גדול בזמן המקדש עכ"ל והוא תמוה לכאורה דאין זה טעם באמת לדין פלל דאף שהי' יו"ט בזמן המקדש מ"מ הרי כל היו"ט שהיו רק בזמן המקדש בטלו יפלו הימים למטה אינו מוזקדק ג"כ כל פד.

וצ"ל דאל"כ יצאו הימים לחוץ וכמ"ש בתוס' יומא ל"א שם דצ"ל ששהקק של בית הטבילה דכה"ג הי' גבוה יותר מג' אמות פדי שלא יצאו הימים לחוץ פשיפנס לטבול שם (וע' בב"י ריש ס' ר"א שכ' בשם הרשב"ץ ז"ל דהמקנה עצמה צריכה שתהא גדולה משיעור ג' אמות שפשיפנס הטובל ויפחתו הימים שישארו במקנה מ' סאה עכ"ל וכ"כ בשו"ע שם דצריך שיהי' הקריץ שבו הימים גדול יותר משיעור זה (של ג' אמות בגובה) פדי שפשיפנס הטובלת ויפחתו הימים ישארו שם מ' סאה עכ"ל והנה מ"ש בד' הרשב"ץ ובשו"ע הנ"ל ויפחתו הימים (ובקצת ספרי השו"ע איתא ויתפחתו הימים) ט"ס הוא וצ"ל ויתפחו הימים ור"ל שע"י האדם הטובל נתפחים הימים למעלה ואם אין הקריץ שבו הימים גבוה יותר משלש אמות הם יוצאין לחוץ פשהם נתפחים למעלה ע"י הטובל שם ולכן צריך שיהיה קריץ המקנה עצמה גבוה יותר מג' אמות פשיעור גובה הימים שעולים למעלה ע"י האדם הטובל ולא יצאו לחוץ למעלה בעת הטבילה והיינו כד' התוס' דפסחים ודיומא הנ"ל בזה וכמ"ש) ועכ"פ הרי מבואר להדיא בד' התוס' בכל המקומות הנ"ל דשפיר מטהרים באמת גם זכר בשאר הימים דגם לחזקת' הנ"ל חייב משום דאיגלאי מילתא דזכר הי' וכמ"ש ל"א ו"כ ע"כ צ"ל לפ"ז דלא ממעטינו לטומטום מקרא פלל רק משום ספק אשה לבד וכמ"ש הרמב"ם ז"ל הנ"ל באמת (דאי מקרא הנ"ל הו"ל למיפטרי ודאי אף בכה"ג דאיגלאי מילתא נמי וכמ"ש) וא"ש ד' הרמב"ם ז"ל הנ"ל דפסק פהירושלמי בזה וכדרכו בכ"מ ורק שי"ל עוד דלכן דחה באמת הסוגיא דין דנפק"ל לטומטום מקרא בהדיא נגד שיטת הירושלמי הנ"ל בזה משום דהרמב"ם ז"ל לטעמין דבפ"ב מה' בכורות ה"ה פסק שם כר"ח בבכורות מ"א דטומטום ספיקא הוא ע"ש.

ולדידי' הרי אמרינו שם בכל הסוגיא דבכורות מ"ב דבכ"מ דנפק"ל לטומטום מקרא בהדיא דכדי נסבין באמת (ואף בהזכר דכתי' גבי עולה ע"ש) וא"כ י"ל דה"נ לר"ח דטומטום דאימעיט גבי ראי' מקרא הנ"ל דג"כ פדי נסבין ולא אימעיט רק מספק אשה לבד וס"ל לר"ח נמי פהירושלמי הנ"ל בזה ולכן שפיר דחה הרמב"ם ז"ל להסוגיא דילן בתגיגה ד' הנ"ל נגד הירושלמי הנ"ל משום דר"ח בבכורות הנ"ל נראה דס"ל ג"כ פהירושלמי הנ"ל וכמ"ש וא"ש וע' בלח"מ פ"ד מה' אישות הי"א שהאריך בזה בשוב ד' הרמב"ם ז"ל בכ"מ וצ"ע שם בדבריו ז"ל ואכמ"ל) ושוב מצאתי בעז"ה בגליון הירושלמי הנדפס מחדש כעת בזיטאמיר להגאון מוה' מרדכי זאב ז"ל שהרגים ג"כ שם

דלשיטת הירושלמי הנ"ל ע"כ צ"ל דצא ס"ל למעט טוןמטום מקרא קלל וכ"ג בקוצר
שם דהרמב"ם נראה דסמך על הירושלמי בזה ע"ש אבל לח האריף לבאר כמ"ש דלמה
דחה באמת הסוגיא דילן הנ"ל נגד הירושלמי בלבד ולא הזכיר גם לסוגיא דבכורות הנ"ל
ולא הביא מ"ש השאג"א הנ"ל ג"כ בזה ולמ"ש א"ש הפל בעז"ה: (ואמנם בעיקר דין זה
דטוןמטום שנקרע ונמצא זכר אף שכתבנו דהרמב"ם ס"ל כד' הירושלמי בזה דא'
דאיגלאי מילתא למפרע וכמ"ש מ"מ בשנמצא זכר ביו"ט ראשון אף דלהירושלמי הנ"ל
פשיטא לי' דבהא כו"ע מודו דחייב וכמ"ש"ל אבל לד' הרמב"ם ז"ל ודאי דאינו פן דכיון
דאיהו ז"ל פסק באמת דהערל פטור מהראי' וכמ"ש"ל א"כ נראה שיש בזה חילוק בדין
לד' הרמב"ם ז"ל דאם נקרע ונמצא זכר בליל יו"ט ראשון אף דאיגלאי מילתא למפרע
דזכר הי' מ"מ פינו דלבתר שנקרע הו"ל ערל וא"א למולו עוד באותו היום דיו"ט הוא
נהרי הו"ל פטמא בכל יום ראשון אף שהי' טהור בתחילת ליל יו"ט ראשון דמבואר
ברמב"ם פ"ב ה"ה מה' חגיגה שם דפטור מן הראי' לגמרי פינו דבשעה שהי' ראוי להביא
קרפן שהוא בתחילת היום דיו"ט ראשון כפר הי' פטור אף שנטהר ביום שני אבל אם
נקרע לאחר שהאיר היום דיו"ט ראשון ונמצא זכר פינו דאיגלאי השתא דבתחילת היום
הי' זכר ואז לא הי' גדון עדיין כערל קלל דקודם שנקרע לא הי' מאוס עדיין וכמ"ש"ל
א"כ הו"ל לאחר שנקרע אס"פ (אף שנעשה ערל אז וא"א למולו בכל יום ראשון) פדין
מי שנטמא ביום ראשון לאחר שהאיר היום דפסק הרמב"ם שם דחייב להביא חגיגתו
וראייתו בתוך ימי הרגל פשיטה (ומ"ש בכ"מ שם שלמד הרמב"ם ז"ל פל זה מדין
הנזיר ע"ש הוא כד' נגגה במחכ"ת בזה וכמ"ש"ל ד' נ"ח באנרף בעז"ה ע"ש) וה"נ חייב
להביא קרבנותיו לאחר שימול בחוה"מ ומשא"כ פשנקרע בליל יו"ט ראשון דכשהאיר
היום ביו"ט ראשון כפר הי' ערל אז בכל אותו היום ושוב נפטר לגמרי בודאי לד'
הרמב"ם ז"ל דפסק _____ לגמרי בזה"ז כדקיי"ל דבטלה
מגילת תענית וצ"ע בזה וכמ"ש אבל באמת הי' מקום לומר לכאורה בזה דהרי מצינו
בש"ס שם דמפרש ר' מתנא טעמא דרשב"ג דא' שם שלא היו יו"ט לישראל כט"ו באב
כו' משום שפאותו היום ניתנו הרוגי ביתר לקבורה ע"ש (ועיקר ד' רשב"ג שם במשנה
דמענית הנ"ל נ"ל דקאי אהא דתנו התם דבט"ו הי' יום קרפן עצים לבני זתוא ב"י ולכל
מי שטעה בשבטו כו' וכפר פתב מהו דפ"ה דמג"ת הנ"ל דמפרש התם דמהו טעמא
ג"כ הי' אסור בהספד ותענית לכל ישראל בזמן הבית וכמ"ש"ל וגם הנה טעמי דמפרש
בש"ס שם משום שפלו בו מתי מדבר וטעמא דר' מתנא הנ"ל שניתנו בו הרוגי ביתר
לקבורה שייכי קצת להא דתנו במשנה שם הנ"ל דבט"ב נגזר על אבותינו שלא יפנסו
לא"י ונלפדה ביתר ולהלן יתבאר א"י"ה) והנה הגאון בעל גבורות ארי ז"ל תמה בזה שם
דהרי הגס הזה שניתנו הרוגי ביתר לקבורה הי' זמן רב באמת אחר החורבן וכדא' במדרש
איכה (ובירושלמי בשלהי תענית שם) דנ"ב שנה עשתה ביתר לאחר החורבן ע"ש וכמה
שנים היו מונחים אחר כך בלא קבורה עד שעמד כו' ע"ש (ומ"ש בזה בגבו"א שם אינו
מדוקדק ע"ש) וא"כ איך תנא התם בברייתא אהא דרשב"ג דא' שהיו יוצאין ביו"ט זה
בכלים שאולין דבת פהו גדול שואלת מבת סגן כו' נהרי פינו דכל עיקר יו"ט זה לר'
מתנא ע"כ דלא נתקן רק אחר החורבן לבד שניתנו הרוגי ביתר לקבורה אז וכמ"ש
נהרי לאחר החורבן לא הי' עוד פהו גדול ולא סגן כלל ודחם הגאון הנ"ל בזה שם דצ"ל

לר' מתנא דהא דקתני בת פהן גדול כו' לאו אט"ו באב קאי דלא נתקן ליו"ט עד אחר פהן
אלא איום הכפורים לבד קאי שהי' יו"ט באמת גם בזמן הבית ואף דלפ"ז הו"ל לרשב"ג
למימר ה'תם שלא היו יו"ט כיה"כ וכט"ו באב פיון דט"ו באב נתקן אח"כ י"ל דמתנא סדר
החדשים קחשיב בזה עכ"ד הגאון בעל גבו"א ז"ל שם בזה אמנם לענ"ד א"צ לדחוק
פלל בכל זה דנדאי י"ל שפיר דגם לר' מתנא ס"ל בפשיטות שהי' יום ט"ו באב יו"ט
קבוע לישראל גם בזמן הבית ומשום איך פולחו טעמי דמפרש בש"ס ה'תם בזה רק
דהנה קשיא לי' לר' מתנא בהא דא"כ תינח בזמן שבית המקדש קיים אבל בזמן הנה הרי
פיון דקיי"ל דבטלה מגילת תענית וכדפסקינו הילכתא בר"ה י"ט א"כ הרי אין מקום
ליו"ט זה עכ"פ בזה"ז פלל (ואף דלרשב"ג עצמו במשנה דתענית הנה"ל נדאי די"ל שפיר
לדידן דגם מהנה טעמי דמפרש שם בש"ס דלא שייכי רק בזמן הבית לבד כגון לטעמא
דעולא שם שבו בטלו השומרים שהיו על הדרכים שלא יעלו לרגל (וסימנה עולא עולה)
וכגון טעמא דר' יוסף שם שבו פסקו מלקרות עצים למערכה (וסימנה יוסף פסק וכן בר'
מתנא הנה"ל הסימן נתינה נתינה וכן י"ל באינה ע"ש) דמ"מ שפיר שייך בפשיטות
לעשותו יו"ט גם בזה"ז לרשב"ג גופי' דס"ל לכאורה בשבת י"ג דלא בטלה מג"ת פלל
וכמש"ל ד' מ' בזה המים שעלו למעלה ע"י
האדם הטובל בעצמו שיוכל לטבול גם ראשי שם ואין צריך שישפיל ראשו למטה באופן
שיוכל לטבול גם ראשו במקום שהיו מגיעין שם המים בתחילה קודם שנכנס לשם ודלא
כמש"ל בזה ואולם הנה מצינו באמת סתירת דברים בזה בין מ"ש התוס' בשבת הנה"ל
ובכל המקומות הנה"ל ובין מ"ש התוס' עוד בזה בהגיגה י"א ד"ה ברום דשם הקשו ג"כ
דאיך יוכל לטבול במקנה שהיא רק שלש אמות ונלא קומת האדם עם ראשו הוא יותר
מג' אמות וכמ"ש בכל המקומות הנה"ל וכתבו שם ליישב בזה משום שיכול להרפין את
ראשו מן הצד ע"ש ולא הנפירו שם פלל גם ה' תירוץא שכתבו בכל המקומות הנה"ל
משום שהמים עולים למעלה וכמש"ל ובאמת גם בתוס' עירובין ובתוס' יומא הנה"ל אף
שבתחילה כ' שם ה' תירוץא שכתבו בשבת הנה"ל שהמים עולין למעלה ע"י הטבילה
וכנ"ל.

מ"מ כתבו בשני המקומות הנה"ל גם ה' תירוץא שכתבו בהגיגה הנה"ל משום שיכול לכוף
ולהרפין ראשו קצת עד שיתפסה גם ראשו במים ע"ש בכל המקומות הנה"ל ובאמת יש
לבאר לכאורה דבמאי פליגי הנה תרנונייהו תירוץא שכתבו התוס' הנה"ל בזה ולמה לא
הנפירו התוס' בהגיגה הנה"ל לתירוץא קמא הנה"ל פלל וכמ"ש ולכאורה הי' אפשר לומר
קצת דפליגי בזה באמת במחלוקת שבין הש"ך ז"ל בס"ק ק"מ עם העט"ז ז"ל הנה"ל בדין
זה דבהה טעמא שכ' העט"ז ע"ד הרשב"ץ הנה"ל דאסר לכפוש פלים במקנה שמימיו
מרוודין דהערל פטור מהראי' ודלא כהירושלמי הנה"ל דע"כ צ"ל דהירו' ס"ל באמת
פרבנו דר"ע בהא וכמש"ל בעז"ה) ואמנם אם נקרא ונמצא זכר בז' של פסח או ביו"ט
אחרון דחג פיון שא"א למולו עוד אז פשוט דפטור להרמב"ם ז"ל הנה"ל ואין לומר דהרי
איגלאי מילתא למפרע שהי' זכר בראשון וגם לא הי' נידון אז בדין ערל עדיין וכמש"ל
והו"ל פנתחייב בראשון בנדאי מ"מ הדבר פשוט דכיון דעכ"פ השתא לאו בר חיובא
הוא דערל הוי אין לחייבו פלל השתא אף דאיגלאי מילתא דנתחייב כבר בראשון ואף
שהתוס' בהגיגה ט' שם ד"ה פיון נסתפקו בזה בפשוט בראשון וחיגר בשני למ"ד

תשלומין דראשון הם אי אמרינן דכינן דהוי רמיא עלי חייבא בראשון תו לא פקע מיני' אע"ג דהשתא לא חזי ע"ש מ"מ נראה לי דעד פאן לא נסתפקו בזה אלא בחיגר לבד אבל בטהור בראשון ונטמא במת בשני באופן שישאר פן טמא בכל ימות הרגל הדבר פשוט דנדאי פטור להביא קרבנותיו עוד אף שנתחייב בראשון משום שעיקר פטור הטמא נפק"ל בחגיגה ד' מקרא דובאת שמה ובהבאתם שמה דטמא פנין שאינו בביאה אינו בהבאה וכמש"ש בתוד"ה דכתי' דגזירת הפתוב הוא בעולת ראי' דבעינן שיהי' ראוי לבוא ולקנס אז למקדש בשעה שמביא קרבנותיו ע"ש וא"כ הדבר פשוט לכאורה דבטמא נדאי דלא מצינו למחייבי השתא כלל ע"י פנתחייב בראשון פשהי' טהור אז אפילו למ"ד כולם תשלומין דראשון הוא ולא דמי כלל פטור דטמא לכל אינה פטורי ראי' בזה באמת דכל אינה פטורי ראי' לא נפק"ל רק מקרא דיראה כל זכורף כו' פם בריש חגיגה ע"ש ולהכי שפיר י"ל דכל שהיו ראויים לראי' ביו"ט ראשון עכ"פ הרי כבר נתחייבו בעיקר יום חייבא דידהו דהיינו ביו"ט ראשון ולא נפקע חייבם עוד אף שנעשו חגרים אח"כ בתשלומי החג כד' התוס' הנ"ל בזה אבל הטמא דעיקר פטורא דידני' הוא רק משום דבעינן שיהי' ראוי לבוא בעזרה בשעת הבאת קרבנות החג שלו דוקא וכמש"ל וא"כ נראה פשוט דלכו"ע אין לחייבו השתא כלל אף שהי' טהור בראשון והי' ראוי לבוא אז בפנים פנין דמ"מ בשעת הבאת קרבנותיו בתשלומי החג כבר נטמא ואין ראוי לבוא עוד בפנים כלל ונראה לי שלזה נתכוננו התוס' ז"ל בחמת בד"ה פנין הנ"ל שפיתבו בסוף דבריהם שם ונ"ל ומיהו פנין דהשתא לאו בר חייבא הוא לא מצי מיייתי הואיל ואינו בביאה אינו בהבאה עכ"ל וכבר עמדו המפרשים ז"ל בד' התוס' בזה שדבריהם שם נראים פסותרין זה את זה שבתחילה לא פתבו להסתפק בזה רק לר' אושעיא לבד דלדידני' לא מצינו למחייבי את הפשוט בראשון וחיגר בשני פנין דס"ל תשלומין זה לזה הם.

אבל למ"ד תשלומין דראשון הם נראה קצה דפשוט להו שם בזה דלדידני' נדאי פנין דהוי רמיא עלי חייבא בראשון תו לא פקע מיני' אע"ג דהשתא לא חזי ע"ש ושוב פתבו בפשיטות להיקף דכינן דהשתא לאו בר חייבא הוא כו' ומשמע דלכו"ע פתבו פן שם והגאון בעל מהרש"א ז"ל כ' שם ונ"ל ור"ל דמה"ט פנין דהשתא לאו בר חייבא לא מצי מיייתי כו' אפי' לר"י דאית לי' תשלומין דראשון כו' ע"ש והוא תמוה לענ"ד באמת דמלבד דאין מקום לפ"ז למ"ש התוס' בסוף הדיבור זה דהואיל ואינו בביאה כו'.

דלא מצינו באמת הך טעמא דאינו בביאה כו' גבי חיגר ולא בשום פטורי ראי' כלל רק גבי טמא לבד וכמש"ל (ומאי ענין אינו בביאה דאמרינן גבי טמא דהיינו שאסור לבוא אז למקדש בטומאה לשאר פטורי ראי' בזה שאינו אלא דאינם צריכין לבוא בעזרה אז) ועכ"פ אחריו דלא חידשו ההוס' פאן שום סברא להיקף כלל בזה ממ"ש בתחילה בהך דינא למ"ד תשלומין דראשון דנראה לדידני' דכינן דחייבא הנה רמיא עלי' בראשון תו לא פקע כו' וכמש"ל נאיך פתבו שוב להיקף בלא שום סברא מחודשת כלל בזה רק מהך טעמא דכינן דהשתא לאו בר חייבא כו' וכמש"ש _____ ע"ש (והא דא' רשב"ג שלא היו יו"ט לישראל כו' נדאי דלאו דוקא הוא דנדאי גם בזמנו הי' יו"ט כמאז פנין דס"ל דלא בטלה מג"ת וכמ"ש) אבל מ"מ ר' מתנא נדאי דס"ל פהילכתא בזה דבטלה מג"ת וכמ"ש) ומשו"ה הוצרך ר' מתנא להוסיף עוד טעם בזה מפני שבו

ניתנו הרוגי ביתר לקבורה כו' דמהך טעמא ודאי דשייך לעשות אותו ליו"ט גם בזה"ז
שקרי הגם הנה באמת הי' לאחר החורבן זמן רב וכמ"ש וע' ברשב"ם בב"ב קכ"א שכ'
דכולהו הנה אמוראי דמפרשי טעמא דרשב"ג בזה לא פליגי אהדדי אלא דכל חד אמר
מאי דשמע לי מרבי' ע"ש ולמ"ש הנה יש הכרח ד' הרשב"ם ז"ל הללו בזה מתוך קושיות
הגאון בעל גבורות ארי ז"ל הנה"ל ופשוט דלד' הרשב"ם הנה"ל אין מקום פלל לקושיות
הגבוא"א ז"ל הנה"ל בזה דנדאי גם לר' מתנא שפיר הי' נוהג יו"ט זה מאז גם בזמן הבית
עכ"פ מאידך טעמי דהש"ס שם בזה פינו דכל חד אית לי דחברי' באמת וכמ"ש ורק דר'
מתנא הנצרך לחדש טעמא דידך' להיפך באמת דאי מאידך טעמי לא הי' נוהג עוד בזה"ז
פלל למאי דקיי"ל דבטלה מג"ת וכמ"ש) ועכ"פ הי' אפשר לנישב לכאורה בזה ד'
הפוסקים ז"ל באו"ח ס' קנ"א הנה"ל שכ' שלא ליפול על פניהם בט"ו באב גם בזה"ז
וכמ"ש שאין זה מטעמא שכ' המג"א ז"ל שם לפי שהי' יו"ט גדול בזמן המקדש וכמ"ש ל'
בשמו דאי מטעם זה ודאי דלא הי' להם להפוסקים ז"ל להביא דין זה בזה"ז פלל פינו
דקיי"ל דבטלה מג"ת וכמ"ש רק דעיקר טעמא דהפוסקים ז"ל בזה נראה דסמכו אהא
דר' מתנא הנה"ל לבד דעיקר טעמין' דידך' לא אצטרף באמת אלא לזמן הנה בלבד וכמ"ש
וא"ש אבל באמת אין מקום לכאורה לכל זה פלל דאם נאמר דר' מתנא הנה קשיא לי'
אהא דרשב"ג בזה דהתינח בזמן שבהמ"ק קנים אבל בזה"ז הרי קיי"ל דבטלה מג"ת
וכמ"ש א"כ הרי לפ"ז גם להך טעמא דר' מתנא גופי' אין מקום לכאורה פלל דכיון
דבטלה מג"ת אין לנו להוסיף ג"כ שום יו"ט בזה"ז פלל אף על גס שאחר החורבן באמת
וכדא' להדיא בר"ה י"ט הנה"ל על יו"ט דכ"ח באדר דלמ"ד בטלה מג"ת איך יכלו להוסיף
יו"ט זה בזה"ז פלל דכיון דקמיינתא בטייל אחרניתא איך מוסיפין בזה"ז פלל ע"ש וה"נ
פשוט דתקשי נמי כה"ג על יו"ט זה דט"ו באב דאם איתא דס"ל לר' מתנא בזה דמשום
פל אינה טעמי דבש"ס שם שאינם שייכים רק בזמן הבית לבד לא הי' נוהג עוד יו"ט זה
בזה"ז פלל וכמ"ש א"כ ודאי פשוט דגם מהך טעמא דר' מתנא נמי אף שהי' לאחר
החורבן פדי שייגביהו המים על ידי הפלים משום
דהו"ל הנויות המים הללו שפלו ע"י הפלים פהוי' ע"י טומאה וכמש"ל הנה הש"ף ז"ל
שם האריף לחלוק בזה על העט"ז הנה"ל באמת וכ' בפשיטות שם דאין ענין הנויות ע"י
טומאה לכאן שקרי המקנה כשרה בלאו הכי אלא שרוצה שיתפחו מימי' ועדיף טפי
ממבטל הזחילה ע"י דבר המקבל טומאה (דבשו"ע שם סע"ף נ' שכ' בשם הר"ש ז"ל
הנה"ל דאין לבטל ולעכב הזחילה בדבר המקבל טומאה ע"ש רק שכ' שם דיש מי שמתיר
בזה לסתום בדבר המק"ט והוא ד' הרא"ש ז"ל הנה"ל ויבואר להלן אי"ה) דהתם אי לאו
הפלי הי' נפסל בזחילה לגמרי משא"כ בנ"ד הנה"ל עכ"ד הש"ף ז"ל שם בזה והנה אף
דלמש"ל בעיקר ישוב ד' הר"ש וס' יראים ז"ל הנה"ל בזה דפסקו בפשיטות כר' יוסי הנה"ל
באמת אף דהו"ל נגד סתמא דסופ"ה דמקנאות הנה"ל דע"כ צ"ל דסמכו בזה רק על הך
סתמא שהוא בתראי טפי בסופ"ז הנה"ל דלא קתני רק דכובש בתבילי עצים וקנים לבד
וש"מ דבכלים פסול באמת וס"ל ע"כ דטעמא דהך מהנני' דקפסל בכלים משום דס"ל כר'
יוסי הנה"ל בזה וכמש"ל וא"כ ממילא מוכח דע"כ דס"ל ודאי דטעמא דקפסל בפלים
דאינו אלא משום דס"ל כד' העט"ז ז"ל הנה"ל בזה ודלא כמש"ש הש"ף ז"ל הנה"ל דטעמא
דמתני' הנה"ל דקאסר לכפוש בפלים דהוא משום דהו"ל צ"ע באמת דהרי נראה ודאי

דה"ט דהשטא לאו בר חיובא כו' לא מהני מידי למ"ד תשלומין דראשון הם דכיון דכבר נתחייב בראשון נראה דלדידי' תו לא פקע כו' וכמ"ש התוס' בתחילה בזה ובהגהות הב"ח ז"ל שם כ' להפוך ד' התוס' בזה דכצ"ל או דלמא פיון דהשטא לאו בר חיובא לא מצי מייתי הואיל ואינו בביאה לא הוי בהבאה ומיהו לר' אושעיא פיון דתשלומין זל"ז לא מיחייב עכ"ל ונהנה גם לפי הגהת הב"ח הנ"ל צ"ע באמת דמאי ענין אינו בביאה כו' שכ' התוס' פאן לגבי חיגר קלל וכמ"ש ע"ד המהרש"א ז"ל בזה וע"כ נ"ל בעז"ה שאין צורך להגיה כ"כ בדברי התוס' בזה ורק תיבה אחת לבד נ"ל שיש חיפסון בד' התוס' הנ"ל וצ"ל באמת ומיהו [טמא] פיון דהשטא לאו בר חיובא הוא לא מצי מייתי הואיל ואינו בביאה כו' כצ"ל וא"ש בפשי' כל ד' התוס' בזה שפאו לחלק באמת אליבא דמ"ד תשלומין דראשון הם בין פשוט בראשון ונעשה חיגר בשני ובין טהור בראשון ונטמא בשני דכשה' פשוט בראשון ונתחייב אז להראות בעזרה א"כ אף שאח"כ נעשה חיגר בשני הרי מ"מ הוא מחוייב השטא להראות בעזרה אף לאחר שנעשה חיגר פיון שפבר נתחייב בראשון להראות בעזרה תו לא פקע מינ' חיובא דראיות פנים בעזרה גם עכשיו שנעשה חיגר למ"ד תשלומין דראשון הוא וממילא חייב להביא קרבן ג"כ לדידי' אבל פשנטמא בשני אף שהי' טהור בראשון פיון שעכ"פ בראשון עדיין לא ראה פנים בעזרה ולא נתחייב בקרבן ג"כ עדיין קלל ובשני שוב לא מצינו למיחייבי קלל להראות בעזרה עוד פיון דהשטא פבר נטמא ואסוי' לבוא למקדש וא"כ ממילא נפטר מקרבן בנדאי פיון שא"א לו להראות עתה פנים בעזרה עוד ומשו"ה גם למ"ד תשלומין דראשון הם פטור לגמרי פשנטמא בשני וכמ"ש וזה שכ' התוס' דמיהו [טמא] פיון דהשטא כו' הואיל ואינו בביאה כו' וא"ש כ"ד התוס' בזה בעז"ה.

וכן נלע"ד להדיא באמת מד' הרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' חגיגה ה"ה הנ"ל שכ' גבי נטמא ביום ראשון (אחר שהאיר השחר דכבר נתחייב אז בראיות פנים בעזרה ובקרבן בתחילת היום) דה"ז חייב להביא חגיגתו וראיתו בתוך ימי הרגל לכשיטהר עכ"ל הרי שדייק הרמב"ם ז"ל בזה לומר דאף שהיה טהור בתחילת יום ראשון ונתחייב פבר בראשון אפ"ה אינו מחוייב להביא עוד פשנטמא אח"כ רק אחר שנטהר בלבד אבל בעודו בטומאתו נדאי דאין לחייבו קלל אף שנתחייב פבר בתחילת יום ראשון ואף דס"ל להרמב"ם שם באמת דכולם תשלומין דראשון וכמש"ל וא"כ נראה דה"ה לערל בכה"ג פגון טומטום שנקרע ונמצא זכר ביו"ט אחרון של חג דאין לחייבו השטא משום דאיגלאי מילתא למפרע שהי' זכר בראשון וגם לא הי' לו עדיין אז דין ערל קלל וכמש"ל שהרי מ"מ השטא עכ"פ א"א לו להראות פנים בעזרה קלל פיון דדינו אז פטמא וממילא אין לחייבו עתה בקרבן ג"כ קלל וכמש"ל בעז"ה: ואמנם בדבר הגהתי בד' התוס' דחגיגה הנ"ל ראיתי לבאר בעז"ה מה שמצאתי בקצה ד' האחרונים ז"ל אשר שגו לענ"ד במחכ"ת בזה והוא שראיתי להגאון בעל נשב הפהן ז"ל בס' צ"ד שהעלה שם לדבר פשוט מתוך ד' הירושלמי דפ"ק דחגיגה ה"א הנ"ל דאמר ר' יוחנן ה"ה דאף הירושין חייבין להביא חגיגתו פשמת בתוך החג ואפילו לא הפריש חגיגתו מחיים ע"ש וע"כ דטעמ' דר"י בזה הוא משום דלשיטתו אגזיל דס"ל דתשלומין דראשון הם ולכן פיון שנתחייב להביא בראשון חייבין הירושין להביא אח"כ משום דס"ל שיעבודא דאורייתא (כדא' בקידושין י"ג ע"ש) ולא מפטר קלל משום דכל שאינו בביאה אינו בהבאה דכיון דס"ל תשלומין

דראשון הם הרי פבר הי בביאה פראשון וא"צ שיהי בביאה גם בשאר הימים פיון שאינו רק לתשלומין לבד ע"ש.

וע"פ זה כ' שם בפשיטות דה"נ ודאי דלר"י יש לחייב הפשוט פראשון ונעשה חיגר בשני מה"ט פיון שפראשון עכ"פ הי חייב בביאה ונתחייב להביא מה בכך שנעשה חיגר בשני פיון שאינו רק לתשלומין ולא גרע ממת שחייבין היורשין להביא אלבא דר"י הנ"ל וכמ"ש ולכן העלה שם דע"כ צ"ל דמ"ש התוס' הנ"ל להסתפק בתחילה בפשוט פראשון ונעשה חיגר בשני אם חייב להביא עכשיו ומה שהעלו אח"ז דבאמת ודאי דפטור להביא שנעשה חיגר עכשיו משום דכל שאינו בביאה כו' וכמ"ל דנדאי דכל זה לא פתבו רק לר' אושעיא לבד אבל לר' יוחנן דא' דתשלומין דראשון הם ודאי דלדידן חייב להביא בפשיטות בכה"ג נמי משום דלא גרע ממת וכדא' בירושלמי הנ"ל עכ"ד הגאון ז"ל הנ"ל בזה ע"ש (וצ"ע בדבריו בזה דהרי התוס' ציינו שם דכינון דלא חזי בא' תו לא חזי בשני והוא ד' ר' יוחנן ולדבריו הו"ל לציינן ע"ד ר' אושעיא בזה דא' דאע"ג דל"ח בא' חזי בשני ע"ש והנה לפ"ד הנ"ל נסתר בפשיטו' גם מ"ש להגיה בד' התו' הנ"ל דהרי לדבריו ליפא למימר פלל דבטמא כו"ע מודו דהואיל ואינו בביאה כו' דאטו מי גרע גם הטמא מהמת עכ"פ וכמ"ש: אבל פל דבריו תמוהין מאוד לענ"ד ובאמת אין ענין פל ד הירושלמי הנ"ל בזה לד' התוס' הנ"ל פלל דהרי הדבר פשוט בזה באמת דגם ר"י דאמר בירושלמי שם דאפי' לא הפריש קרבנו מחיים חייב היורש להביא אח"כ דע"כ לא מייירי ודאי אלא פשראה פבר פנים בעזרה פראשון וכבר נתחייב אז בקרבן דקם ליה בעשה ול"ת (וכמ"ש הרמב"ם ס ריש ה' חגיגה ע"ש) ומשו"ה חייב גם היורש להביא קרבנו אח"כ פיון שפבר נתחייב אביו בקרבן ראי' וחגיגה מיד פשראה פנים בעזרה ביו"ט ראשון (נדומיא דמ"ד התם דדוקא פשהפריש מחיים דע"כ דמייירי ודאי פשפבר ראה פנים בעזרה ואח"כ הפריש קרבנו דבלא ראיות פנים בעזרה אין שום חיוב לקרבן פלל וראי' וחגיגה פשוט שים להם דין אחד כמ"ש בזה) וא"צ פלל שיהיה ראוי לבוא בפנים בשעת הבאת קרבן פיון שפבר נתחייב בקרבן פשכנס בעזרה ביו"ט ראשון וכמ"ש אמנם פל דברי התוס' הנ"ל פשוט דלא מייירי פלל אלא בעיקר חיובא דראיות פנים בעזרה בזה דאם הי' פשוט פראשון ונתחייב להראות בעזרה אז ולא הספיק לכנוס בעזרה עדיין עד שנעשה חיגר או שנטמא אח"כ וכמ"ל דבכה"ג הרי אין אנו דנין באמת אלא על עיקר חיובו דראיות פנים בעזרה עכשיו בלבד דלמ"ד תשלומין דראשון הם א"כ פיון שפבר נתחייב פראשון להראות בעזרה תו לא פקע מיניה הך חיובא ונתי' ליכנס עתה בעזרה אף שנעשה חיגר וכמ"ל (וממילא יתחייב נמי בקרבן פשראה פנים בעזרה וכמ"ש) אבל הטמא פיון שעכ"פ הרי אי אפשר לו לבוא עתה בעזרה מאי מהניא ליה במה שנתחייב לבוא פראשון פיון שעכ"פ הרי לא ראה פנים בעזרה עדיין ושוב אין עליו עתה גם חיוב קרבן פלל שעיקר חובת הקרבן הוא רק ע"י ראיות פנים בעזרה לבד וכמ"ש בעז"ה: והנה תשלום דבר פל העניין הנה מבואר לעיל ד' ל"א וכמ"ש באנרף בעז"ה ע"ש: באמת מ"מ פיון דקמיינתא בטיל אחרניתא איך מוסיפין בזה ז' וכדא' בר"ה י"ט הנ"ל והיה אפשר להביא ראיה מזה לד' הגאון בעל ח"ס ז"ל בסי' קס"ג ובס' קצ"א שהבאתיו לעיל בד' ל"ז שכ' דבגס שאין שייך פלל למקדש לא בטל היו"ט גם בזה ז' אף לר' יוסי דא' בטלה מג"ת וכדמוכח קצה מסוגיא

דַּתְעֵנִית י"ח בְּזָה ע"ש אָבֵל פְּכָר דְּחִינוּ כָּל דְּבָרָיו ו"ל בְּאֹרְךָ בַעז"ה ע"ש) וְלִכְאוּרָה אֵין לָנוּ מְקוֹם לְהַעֲמִיד הָךְ סוּגְיָא דְשְׁלֵהֵי תַעֲנִית הַנְּ"ל אֲלֵיבָא דְהִילְכְתָא כָּלֵל רַק דַּצ"ל לִכְאוּרָה דַּר' מִתְנָא וְכוּלְהוּ אַמּוּרָאֵי דְהֵתָם אַה"נ דַּס"ל דְּלֵא בְּטָלָה מַג"ת בּוּזָה"ז בְּאַמְתּוּ וְכַמוּ רִשְׁבִּי"ג עֲצָמוּ דְאַמְר בְּמִשְׁנָה שָׁם לַעֲיָקֵר הָךְ דִּינָא דְלֵא הָיוּ יו"ט לִישְׁרָאֵל כַּט"ו בְּאַב דַּס"ל נְמִי לִכְאוּרָה בְּשַׁבָּת י"ג דְּלֵא בְּטָלָה מַג"ת וְכַמְש"ל (וְהָיָה א"ש ג"כ בְּזָה בְּעֵינֵיךָ פְּסָקִי דַּר' יוֹחָנָן בַּר"ה י"ח הַנְּ"ל דְּלֵא בְּטָלָה מַג"ת אַף שְׁהוּא לִכְאוּרָה רַק כַּר"מ לְגַבֵּי ר' יוֹסִי וַר' יוֹחָנָן עֲצָמוּ הָרִי פְּסָק כַּר' יוֹסִי לְגַבֵּי ר"מ בַּכ"מ וְכַמְש"ל

פְּמַקְנָה שְׁחֲלָקוּ בְּסֵל וְגַרְגּוּתָנִי דַּא"ר בְּחִיגָה כ"ב דְּהַטּוֹבֵל שָׁם לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה ע"ש (שְׁאִין הַמֵּים שְׁבִשְׁתֵּי הַמְקוֹמוֹת שְׁבַמְקָנָה מְצַטְרָפִין יַחַד לְאַרְבַּעִים סָאָה כִּי אִם שְׁיִתְחַבְּרוּ יַחַד דְּרָךְ נֶקֶב שְׁיֵשׁ בּוֹ כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד בְּמְקוֹם אֶחָד אָבֵל דְּרָךְ נֶקֶבִים הַדְּקִין שְׁבַתוֹךְ הַפְּלִי אֵינָם יְכוּלִין לְהַצְטַרֵּף אַף שְׁיֵשׁ בְּצִירוֹף הַנֶּקֶבִים יַחַד כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד כְּדַאֲמַר הֵתָם).

וְאַף דְּלַטְעָם זָה אֵין נ"מ לִכְאוּרָה בֵּין פְּלִים לְעֲצִים וְקִנִּים בְּזָה דְּאִם נִתְחַלְקוּ מִי הַמְקָנָה ע"י זָה וְלֹא נִשְׁאָר בְּצַד אֶחָד אַרְבַּעִים סָאָה כִּי אִם ע"י צִירוֹף הַמֵּים שְׁבִשְׁתֵּי הַצְּדִים יַחַד הָרִי גַם בְּעֲצִים וְקִנִּים פְּסוּל בְּאַמְתּוּ בַּכַּה"ג וְכַמְש"ש הַר"ש ו"ל דְּדַמְיָא לְחֲלָקוּ בְּסֵל כּו' וְכַמְש"ש גַּם בְּשׁו"ע סְעִיף ס"ו הַנְּ"ל בְּהָא דְעֲצִים דְּבִלְבַד שְׁלֵא יְחֲלָקוּ כָּל הַמְקָנָה כּו' מ"מ צ"ל דְּעֵינֵיךָ הַחִילּוּק שְׁיֵשׁ בֵּין כְּלִי לְעֲצִים וְאַבְנִים בְּזָה הוּא מְשׁוּם דְּבַעֲצִים וְאַבְנִים מִשְׁכַּח"ל עַכ"פ כְּשִׁהֵיךָ בְּתוֹךְ הָעֵץ עֲצָמוּ נֶקֶב אֶחָד כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד דַּע"י אוֹתוֹ הַנֶּקֶב שְׁפִיר מִתְחַבְּרִין מִי הַמְקָנָה זָה לְזָה מִשְׁא"כ בְּפְלִי דְּאִם יֵשׁ בְּפְלִי עֲצָמָה נֶקֶב אֶחָד כַּשְׁפוּה"נ הָרִי אֵין שָׁם פְּלִי עָלָיו כָּלֵל וְאִם אֵין בְּפְלִי רַק נֶקֶבִים דְּקִים אַף שְׁבַצִּירוֹף יֵשׁ בְּהֵם כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד מ"מ אֵינָם מְצַטְרָפִין יַחַד כַּמְש"ש וְע"ש בְּש"ף וצ"ע) וְעַכ"פ י"ל לִכְאוּרָךְ דְּהַתוֹ' בְּשַׁבָּת וּבְכָל הַמְקוֹמוֹת הַנְּ"ל דְּאוּלֵי ס"ל בְּפִשְׁיטוֹת כַּד' הַש"ף ו"ל הַנְּ"ל דְּבְּכָל כַּה"ג שְׁהַמְקָנָה הֵיחָדָה כְּפִרְיָה כְּכַר רַק שְׁהַמֵּים שְׁהֵם פְּנֶגֶד מְקוֹם הָאֲדָם הַטּוֹבֵל שָׁם עָלוּ ע"י דְּבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה פְּגוּן ע"י פְּלִים וְאֲדָם דְּאֵין בְּזָה מְשׁוּם הוּי' ע"י טוֹמְאָה כָּלֵל וְכַמְש"ל.

וּמִשׁוּ"ה פְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּפִשְׁיטוֹת בְּכָל הַמְקוֹמוֹת הַנְּ"ל דְּלֵהֲכִי יְכוּל לְטַבְּוֹל בְּמַקְנָה שְׁלֵשׁ אַמּוֹת לְבַד מְשׁוּם דְּכְשִׁטּוֹבֵל עוֹלִים הַמֵּים לְמַעְלָה מְרַאשׁוּ עֵי"ז וְכַמְש"ל דְּאֵף שְׁהַמֵּים הִלְלוּ הַוּגְבָהוּ רַק ע"י הָאֲדָם עֲצָמוּ הֵם מְטַהְרִים אוֹתוֹ וְלֹא הָיוּ הוּי' ע"י טוֹמְאָה בְּכָל כַּה"ג כָּלֵל וְכַד' הַש"ף הַנְּ"ל בְּזָה וְאַמְנָם הַתּוֹס' דְּחִיגָה הַנְּ"ל שְׁלֵא מְצָאוּ תְּקִנָּה לְטַבְּוֹל בַּג' אַמּוֹת לְבַד רַק ע"י שְׁיָכוֹף וְיִרְפִּין רִאשׁוּ מִן הַצַּד וְלְטַבְּוֹל שָׁם וְכַמְש"ל נִרְאָה דַּס"ל בְּפִשְׁי כַּד' הַעֲט"ז ו"ל הַנְּ"ל בְּזָה דְּגַם בַּכַּה"ג שְׁפִיר שְׁיָיֵךְ דִּין הוּי' ע"י טוֹמְאָה בְּאַמְתּוּ אִם הַוּגְבָהוּ הַמֵּים עַד נֶגֶד רִאשׁ הָאֲדָם הַטּוֹבֵל ע"י דְּבַר הַמְקַבֵּל טוֹמְאָה או ע"י הָאֲדָם עֲצָמוּ וְכַמְש"ש וּמִשׁוּ"ה לֹא מִשְׁכַּח"ל לְעוֹלָם לְשׁוּם טְבִילָה כָּלֵל רַק בְּמַקְוֵם שְׁהָיוּ מְגִיעִין שָׁם הַמֵּים טָרָם שְׁיִרַד הָאֲדָם לְטַבְּוֹל שָׁם וְכַמְש"ל וַא"ש: וְאַמְנָם הַדְּבַר פְּשׁוּט בְּאַמְתּוּ דְּאֵף דְּמַהֲתוּס' דְּחִיגָה הַנְּ"ל יֵשׁ לְהִבְיָא סִייעָתָא קֶצֶת לַד' הַעֲט"ז ו"ל הַנְּ"ל בְּזָה וְכַמְש"ש בַּעז"ה מ"מ מַד' הַתּוֹס' דְּשַׁבָּת וּבְכָל הַמְקוֹמוֹת הַנְּ"ל אֵין לְהִבְיָא שׁוּם סִייעָתָא לַד' הַש"ף ו"ל הַנְּ"ל לְהִיפָךְ בְּזָה וְכַמְש"ל.

די"ל באמת דהתוס' בכל המקומות הנ"ל לא ס"ל פלל כד' הר"ש וס' יראים ז"ל הנ"ל בעיקר דין זה דהנ"ל ע"י טומאה רק דס"ל כד' הרא"ש ז"ל הנ"ל דלא בעינן פלל הנ"ל ע"י טהרה גבי מקנה וכמש"ל וא"כ י"ל בפשיטות דהתוס' בהגיגה עם התוס' דשבת וכל המקומות הנ"ל פליגי בזה בעיקר המחלוקות שבין הר"ש וס' יראים ז"ל הנ"ל עם הרא"ש ז"ל הנ"ל באמת.

(ועכ"פ אין שום ראיה להש"ך הנ"ל בזה די"ל באמת דלד' הסוכרים דבעינן הוי' ע"י טהרה גם במקנה ודאי אפשר דלדידהו גם בכה"ג שהמקנה הייתה פשרה מכבר רק שהגבהות המים היו ע"י דבר המקבל טומאה דשייך ג"כ דין הוי' ע"י טומאה בזה וכד' העט"ז הנ"ל רק דהתוס' בשבת ובכל המקומות הנ"ל י"ל דס"ל באמת כד' הסוכרים דלא בעינן פלל הוי' ע"י טהרה במקנה וכמ"ש) ובענין דינא דהגבהות המים ע"י דבר המק"ט י"ל דהו"ל פועל ספק ספיקא דפולגתא בזה דשפא הלכה כד' הרא"ש ז"ל הנ"ל באמת ואת"ל כד' הר"ש וס' יראים ז"ל הנ"ל אפתי י"ל דשפא הלכה כד' הש"ך ז"ל הנ"ל בזה דבכל כה"ג לא שייך דין דהנ"ל ע"י טומאה פלל וכמ"ש והשלוש דבר תשובה הזאת מבואר לעיל מד' ל"א ולהלן (ושם נתבאר ג"כ אם יש להקל גבי מקנה ע"י ס"ס דפולגתא וכעין מש"ל בזה וכמש"ש בעז"ה) וזה שייך

לתשלום הדברים שפיתנו למעלה בד' כ' בישוב ד הרמב"ם ז"ל בס' המצות מ"ע קכ"ז דנפק"ל למ"ע דמעשר ראשון מקרא דכל מעשר הארץ והשיג עליו הרמב"ן ז"ל בשורש י"ב שם וכמש"ש בעז"ה וציינתי שם כי בדרך זה נשלים הדברים הללו וע"כ הנה ראיתי להשלימם פאן בעז"ה ---- והנה לא הזכרנו שם מד' הרמב"ן ז"ל עצמו שכ' בשורש י"ב הנ"ל דנפק"ל למ"ע דמעשר ראשון מקרא דעשר העשר דכתי' בפ' ראה) שפא הפי המקובל דבשני מעשרות הפתוב מדבר אחד מעשר ראשון ואחד מעשר שני כו' ע"ש והנה הגאון בעל מעין החכמה ז"ל בפ' קרח השיג על הרמב"ן ז"ל בזה דזה שאמרו בשני מעשרות הפתוב מדבר היינו אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן כדא' בר"ה ח' ובכורות נ"ג והאי מעשר דגן מעשר שני הוא פדכתי' ביה ואכלת לפני ה' כו' וא"כ מעשר ראשון לא נרמז במקרא זה פלל עכ"ד המעה"ח ז"ל שם ונ"ל דהרמב"ן ז"ל סמך בזה על מ"ש בספרי שם בפ' ראה דדרוש מהך קרא הנ"ל דאין לי אלא מעשר שני שבו דיבר הפתוב מנין לרבות שאר מעשרות ת"ל עשר תעשר ומנין לרבות מעשר בהמה כו' ת"ל ע"ת כו' ע"ש ומדקאמר בתר הכי מנין למעשר בהמה כו' ממילא משמע דשאר מעשרות דמרה שם בתחילה דגם מעשר ראשון מרה באמת מהך קרא דעשר תעשר לד' הספרי שם וא"כ גם הא דא' בפ"ס דילן בכ"מ דאחד מעשר דגן כו' ד' נ"א בזה ע"ש אבל למ"ש בעז"ה דמשמע לכאורה

מפשוטי' דד' רשב"ג במשנה דשלהי תענית הנ"ל דאף בזמנו הי' נוהג יו"ט זה דט"ו באב וא"כ משמע דע"כ ס"ל לרשב"ג נמי דלא בטלה מג"ת וכמש"ל וא"כ י"ל דר' יוחנן לטעמי' באמת בזה דא' בסנהדרין ל"א ובכ"ד בס"ס דכל מקום שישנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו חוץ כו' (וגם מהברייתא דשבת י"ג ומגילה ו' הנ"ל א"ש בזה וע' ב"מ ס"ט תוד"ה אלא) ולהכי שפיר פסק ר' יוחנן דלא בטלה מג"ת דהיינו פרשב"ג במשנתנו הנ"ל בזה וא"ש: (ונ"ל להוסיף עוד קצת בזה דגם רבי שסידר הברייתא דמגילת תענית כמש"ל ד' מ' בשם התוס' דר"ה י"ט ד"ה הא ע"ש נראה דס"ל נמי פרשב"ג אפנה בהא

דלא בְּטִלָּהּ מַגִּ"ת ומשׁו"ה שפיר הביא שם במג"ת להך יו"ט דכ"ח בְּאַדָּר ג"כ כמש"ש התוס' בר"ה הַנִּזְלָה בְּזָה וּא"ש בְּהַכִּי הָא דא' רַבִּי בְּמַגִּילָה ה' בְּתַשְׁעָה בְּאָב שַׁח"ל בְּשַׁבַּת דְּהוֹאִיל וְנִדְחָה יִדְחָה כו' ד"ל דְּלֹא פְּלִיג פְּלָל עַל הַדְּבָר הַפְּשׁוּט בְּמִשְׁנֵה שְׁמַ"ב שַׁח"ל בְּשַׁבַּת מְאַחֲרִין כו' אֲלֵא דְאַפְשָׁר לֹאמַר בְּאַמַּת דְּרַבִּי לְטַעְמִי בְּהָא לְמַאי דא' בִּירו' פ"ט דְּכַלְאִים ה"ג דְּרַבִּי מִבְּנֵימִין קָאָתִי מִן דּוֹכְרִיא וּמִיְהוּדָה (וכמ"ש בכ"מ בְּש"ס) לֹא קָאָתִי אֲלֵא מִן גּוֹקְבֵתָא ע"ש וּא"כ י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּהָא דא' בט"ב שַׁח"ל בְּשַׁבַּת דְּהוֹאִיל וְנִדְחָה יִדְחָה כו' דְּלֹא בָּא רַבִּי לְהוֹרוֹת אֲזַן פֶּן רַק לְעַצְמוֹ וּלְבָנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ לְבַד לְפִי שְׁהִי אֲזַן יוֹם טוֹב שְׁלֵהֶם בְּעֶשְׂרָה בְּאָב וּכְהַךְ דר"א ב"ר צְדוּק בְּעִירוּבֵין מ"א הַנִּזְלָה דָּא ג"כ שְׁלֵא הַשְּׁלִים הַתַּעֲנִית בַּט"ב שְׁנִדְחָה לְאַחַר הַשַּׁבַּת מְפָנִי שִׁיּו"ט שְׁלוֹ הִי שְׁהִי מְבָנִי בְּנֵימִין שְׁהִי קָרְבִן עֲצִים שְׁלֵשׁ שַׁבָּט _____ וְהִנֵּה לְעֵיל דָּף כ' צִיִּינְתִי שְׁמַ"ב כִּי בְּדָף זֶה יְבִנְאָר תַּשְׁלוּם דְּבַר הַתְּשׁוּבָה מְדִין הַשִּׁיר הַנֶּאֱמָר עַל גִּסְפֵי מוֹסְפֵי הַמוֹעֲדִים וְשֵׁל ר"ח וְשַׁבַּת אִם הוּא דוֹחָה לְשִׁיר הַנֶּאֱמָר בְּכָל יוֹם עַל גִּסְפֵי הַתְּמִיד שְׁלֵשׁ שַׁחַר וְשֵׁל בֵּין הָעֶרְבִים אוֹ אִם צָרִיכִים לֹאמַר בְּאַמַּת בְּכָל זְמַן גַּם הַשִּׁיר שְׁלֵשׁ תְּמִיד שְׁלֵשׁ שַׁחַר מְלֻבַד הַשִּׁיר שְׁלֵשׁ הַמוֹסְפִים נ"כ וכמש"ל בְּדָף ד' בְּזָה וְלֹא נִשְׁלַם שְׁמַ"ב דְּבַר הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת וְע"כ רְאִיתִי לְהַשְׁלִימוֹ פָּאָן בַּעַז"ה : _____ וְהִנֵּה כְּכָר הַבְּאֵתִי שְׁמַ"ב בַּעַז"ה מְמַשְׁנֵה עֲרוּכָה דְּסוֹפָה נ"ב וְעוֹד מְכ"מ בְּש"ס דְּמְבִנְאָר שְׁמַ"ב לְהַדְיָא בְּאַמַּת דְּהַשִּׁיר שְׁלֵשׁ תְּמִיד שְׁלֵשׁ שַׁחַר לֹא הִיָּה נִדְחָה מִמְקוֹמוֹ לְעוֹלָם (בֵּין בְּשַׁבַּת וּבֵין בְּר"ח וּבֵין בְּר"ה וּבֵין בְּר"ה וּבֵין בְּר"ה) וּבְכָל זְמַן הָיוּ הַלּוּיִם אוֹמְרִים הַשִּׁיר שְׁלֵשׁ תְּמִיד שְׁלֵשׁ שַׁחַר בְּכָל יוֹם בְּמַקְדָּשׁ רַק שְׁהִיוּ אוֹמְרִים בְּכ"י שְׁהִיָּה בּוֹ קָרְבִן מוֹסֵף שִׁירָה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ עַל גִּסְפֵי הַמוֹסְפִים ג"כ מְלֻבַד הַשִּׁיר שְׁלֵשׁ תְּמִיד ש"ש שְׁבַכ"י וְכֵן הָיוּ אוֹמְרִים בְּכ"מ אוֹתוֹ הַשִּׁיר עֲצָמוֹ (שְׁהִיוּ אוֹמְרִים עַל תְּמִיד ש"ש בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם) גַּם עַל גִּסְפֵי תְּמִיד שְׁלֵשׁ בֵּין הָעֶרְבִים וְלֹא הִיָּה נִשְׁתַּנָּה הַשִּׁיר כָּל תְּמִיד ש"ש וְכָל בֵּין הָעֶרְבִים בְּשׁוּם זְמַן פְּלָל (וְרַק הַשִּׁיר דְּתְּמִיד שְׁלֵשׁ בֵּין הָעֶרְבִים דְּשַׁבַּת וְרֵאשׁ הַשְּׁנָה לְבַד הִיָּה נִשְׁתַּנָּה לְשִׁיר אַחַר וּכְמוֹ שְׁאַבְאָר בַּעַז"ה): וְיַעַן כִּי רְאִיתִי בְּאַמַּת לְכָל הָאֲחֵרוֹנִים ז"ל שְׁבַמְחַכ"ת לֹא דְקָדְקוּ הִיטְבַּנְרָאָה נְדָאִי דְנִכְלָל בְּזָה גַּם מְעַשָּׂר רֵאשׁוֹן בְּאַמַּת וְכַד' הַרְמַב"ן ז"ל הַנִּזְלָה וְע' בְּזִבְחִים מ"ה וּבְתַמּוּרָה ג' דְּאָמַר הֵתָם דְּאִתְקַשׁ מְעַשָּׂר בְּהֵמָה לְמַעַשָּׂר דָּגָן (מְהִיקָשָׁא דְּעַשָּׂר תַּעַשָּׂר כְּמַש"ש רַש"י ז"ל) וּבְמַעַשָּׂר דָּגָן כְּתִיב מְעַשָּׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כו' ע"ש וְהִיָּינוּ הָךְ קָרָא דַּפ' קָרַח דְּמִיָּירִי בְּמַעַשָּׂר רֵאשׁוֹן כְּדַכְתִּי בְּסִיפָא דְּקָרָא נְתִיתִי לְלוּיִם כו' (וְכֵן בְּזִבְחִים שְׁמַ"ב אָמַר עֲלֵה דְּמַעַשָּׂר דָּגָן חוֹלִין הוּא וְע"כ דְּהִיָּינוּ מְעַשָּׂר רֵאשׁוֹן דְּאֵלוֹ מְעַשָּׂר שְׁנֵי אֲקָרִי קוֹנְדֵשׁ כְּמַש"ש בַּפ' בְּחֻקוֹתֵי קוֹנְדֵשׁ לֵה' וּמִיָּהוּ בְּזִבְחִים נ' קָאָמַר נְמִי עַל מְעַשָּׂר שְׁנֵי דְחוֹלִין הוּא ע"ש וְאִכְמ"ל בְּזָה) וְע"כ דְּהַש"ס דִּילָן סְמָךְ ג"כ עַל הַסְּפָרִי הַנִּזְלָה בְּזָה דְּנַפְק"ל מְרִיבּוּיָא דְּעַשָּׂר תַּעַשָּׂר גַּם לְמַעַשָּׂר רֵאשׁוֹן בְּאַמַּת וְכַמ"ש: (וּבְסְפָרִי יִשְׁן הַגִּירְסָא שְׁמַ"ב גַּבִּי מְעַשָּׂר בְּהֵמָה מְרִיבּוּיָא דְּאֵתָּ כָּל ע"ש וּא"ש דְּמַעַשָּׂר תַּעַשָּׂר לֹא מְרִבִּינוּ בְּאַמַּת רַק לְמַעַשָּׂר רֵאשׁוֹן וְכַמ"ש (וְע' בְּתַעֲנִית ט' תוּד"ה עֶשְׂרֵה מ"ש בְּשֵׁם הַסְּפָרִי אַרְבֵּי רִיבּוּיָא דְּכָל וּבְסְפָרִי שְׁלֵשׁ נִשְׁתַּנָּה לִּיתָא ע"ש) וּבְפִסְקֵימָא דְּר' טוֹבִיָּה לֹא גָרְסִי שְׁמַ"ב לְרִיבּוּיָא דְּמַעַשָּׂר בְּהֵמָה פְּלָל ע"ש) וְע' בַּס' יְרָאִים לְהַרְאִי מ"ז ל' ס' קַע"ב שְׁהִבִּיא ג"כ הָךְ רִיבּוּיָא דְּעַשָּׂר תַּעַשָּׂר לְמַעַשָּׂר רֵאשׁוֹן וְאִינְךָ וְרַק שְׁכ' דְּלֹא אִתְקַשׁ רַק לְעַנְנֵן שְׁאִין מְעַשָּׂרִין מִשְׁנָה לְחֻבְרָתָה (וְכַדָּא ר' בְּבִכּוּרוֹת נ"ג לְשַׁנָּה הַקְּשָׁתִיו וְלֹא לְד"א ע"ש) וְלֹא לְכָל הַדְּבָרִים שְׁחִיבִין בְּמַעַשָּׂר שְׁנֵי מִן הַתּוֹרָה כְּגוֹן לְמַעַשָּׂר וְרַק דְּנַפְק"ל

לדידי' מריבוניא דנכל מעשר מן התורה (ודלא פאיסי בן יהודא בנה וע' לעיל ד' ד' מש"ש)
למעשר שני דוקא ולא למעשר ראשון ע"ש ובטו"א ר"ה ט"ו האריף בנה ואכמ"ל)
ובדרף אנב ראיתי לתמן' בנה על הגאון ר' שמואל אביגדור ז"ל בפירושו להתוספתא
בתרומות פ"ה ה"ט דאהא דאמר התם בתוספתא גבי תרומת מעשר שניטלה קודש
מקודש ע"ש פתב שם הגאון הנ"ל ז"ל דמעשר גם הוא קודם פדכתי' ולא יאכל מן
הקדשים פי אם רחץ בשרו במים ומוק"ל ביבמות פ' הערל במעשר דטבול יום מותר בה
עכ"ל ובמחכ"ת שגג בנה מאוד ונעלם ממנו כל הסוגיא דיבמות במקומו שם ד' ע"ג וע"ד
דאף דמוק"ל רבא ההם להך קרא דלא יאכל מן הקדשים במעשר דוקא דשרי לטבול יום
אמנם הרי מפורש בכל הסוגיא שם שהיא רק במעשר שני לבד דאסור לאוכלו בטומאת
הגוף ובטומאת עצמו וכדנפק"ל התם מהך קרא דלא יאכל גופא ומקרא דלא בייערתי כו'
ומקרא דלא תוכל כו' ע"ש אבל במעשר ראשון דמייירי בי' בתוספתא דתרומות הנ"ל
הרי משורש באמת שם ביבמות פ"ו ובספרי סו"פ קרח דמותר לגמרי לאוכלו בטומאת
הגוף ג"כ כדנפק"ל שם מקרא דנאכלתם אותו בכל מקום ואפי' בבית הקברות ע"ש
(ואפי' לר"מ שם פ"ה דקאסר ליה לזרים מ"מ מודה דמותר לאוכלו בטומאה כמש"ש
פ"ו בתוד"ה מי מהך קרא דנאכלתם כו' הנ"ל ע"ש) וא"כ עכ"פ פשוט דהך קרא דלא
יאכל מן הקדשים כו' הנ"ל נודאי דלא מצינו לאוקמי פלל במעשר ראשון כמ"ש ונסתר
ממילא גם עיקר דבריו הנ"ל דרצה ללמוד מהך קרא דגם מעשר ראשון איקרי קודש
כמ"ש פ"ו דע"כ הך קרא לא קמייירי רק במעשר שני לבד וכמ"ש (ושם ביבמות פ"ה
אהא דקפריף התם זרה מי לא אכלה במעשר פירש"י ז"ל דכל זר לא יאכל קודש פתיב
ומעשר ראשון לאו קודש איקרי ע"ש ואולי לר' מאיר אה"נ דאיקרי קודש ואתי' התוס'
כר"מ הנ"ל וצ"ע): ואולם עפ"ד הרמב"ם ז"ל בס' המצות הנ"ל שהבאתי לעיל ד' ד'
דנפק"ל למ"ע דמעשר ראשון מקרא דכל מעשר הארץ כו' ע"ש יש מקום לומר לכאורה
דגם מעשר ראשון איקרי קודש פדכתיב בסיפא דהך קרא קודש לה' (והיה קצת ראיה
לד' הרמב"ם הנ"ל בנה מהך תוספתא דתרומות הנ"ל דקרי גם למעשר ראשון קודש
דע"כ מהך קרא הוא דנפק"ל הכי וכמ"ש) ואמנם פבר פתבנו שם לתמונה בנה מן התו"כ
דפ' בחוקותי שם דבהדיא הרי קממעט ליה התם מלה' הוא דע"כ לא מייירי פולא קרא
רק במעשר שני לבד וכמש"ש וכן פתבנו שם גם מד' הרמב"ם ז"ל עצמו בפ"א מהל'
מעשר ה"ב שכתב להדיא דמעשר ראשון חולין הוא ונפק"ל התם מקרא דונחשב לכם
תרומתכם פדגון מן הגרון דמה גרון חולין אף מעשר ראשון שניטלה תרומתו חולין לכ"ד
ע"ש (והכ"מ שם לא ציינו מקור ד' הרמב"ם בנה ואמנם הוא מהספרי פ' קרח להדיא שם
רק דנפק"ל ההם מקרא דבתרי' דכתיב ונחשב ללויים פתבואת גורן כו' ע"ש) ובאמת הך
קרא דונחשב לכם תרומתכם שהביא הרמב"ם הנ"ל נראה דלא קאי רק אתרומות מעשר
לבד ותרומת מעשר באמת הרי קודש הוא פתרומה גדולה וע"ש בפירש"י ז"ל בחומש
שכ' להדי' אהך קרא דונחשב לכם תרומתכם דתרומת מעשר אסורה לזרים כו' פתרומה
גדולה כו' ע"ש ונהרי דמוק"ל להך קרא בתרומת מעשר לבד וכמ"ש) ואולי טס"ה
ברמב"ם ז"ל שם וצ"ל באמת כמ"ש בספרי הנ"ל (ובפירש"י בחומש הנ"ל) שצאמר
ונחשב ללויים פתבואת גורן כו' וצ"ע) ואמנם מ"ש בתוספתא דתרומות הנ"ל גבי מעשר
ראשון שהוא קודש אולי י"ל דרק לגבי חולין גמורין קרי ליה התם גם למע"ר קודש או

משום דקודם שהפריש התרומות מעשר ממנו ודאי דגם המעשר הו"ל אז קודש עדיין וכמ"ש בספרי שם וברמב"ם ז"ל ה"ל דמעשר ראשון אחר שניטלה תרומתו דווקא אז הו"ל חולין וכמ"ל וא"ש (ואשר יש לנו לחדש עוד בעז"ה ע"ד הרמב"ם והרמב"ן ז"ל בס' המצות בכ"מ יבואר עוד במק"א א"ה).

בנימין (כמ"ש התוס' שם ד"ה מבני דעל שם שבטו נקרא בן בנימין ע"ש) בעשרה באב וכדתנן בתענית כ"ו וכמ"ל וא"כ י"ל דה"נ רבי שהי מבני בנימין כמ"ש בירושלמי ה"ל נהג יום טוב בעשרה באב כמו ר' אליעזר בר"צ אף שהי לאחר החורבן דרבי לטעמין בזה דס"ל נמי דלא בטלה מג"ת וכמ"ש ומשו"ה ודאי דלדידן נהגו אותם הימים טובים דקרובן עצים גם לאחר החורבן וכדס"ל לר"א בר"צ בזה וכמ"ל (והא דא' במגילה שם דהואיל ונדחה ידחה אפ"ש דלאו לגמרי קאמר שידחה אלא שלא להשלים בו התענית לחוד הוא דקאמר הכי דהואיל ונדחה ליום עשירי והוא יו"ט שלו לכן ידחה שלא להשלים בו התענית עכ"פ וכדאר"א בר"צ ה"ל בזה) והא דא' שם דלא הודו לו חכמים לרבי בזה אפ"ש דהנהו חכמים דרבי היינו רבון דר"א בר"צ ה"ל.

דס"ל דבטלה מג"ת באמת ואין שייך יו"ט דקרובן עצים בזמן הזה לדידהו פלל וכמ"ל וא"ש ---- (ובזה הי' נ"ל ליישב קצת דברי רבינו הגר"א ז"ל בבבאורו לאו"ח ס' ת"ע ס"ק ו' דעל מש"ש בשו"ע בתענית בכורים בערב פסח שחל בשבת די"א שמתעניין ביום ה' שלפניו וי"א שאינם מתענים פלל כ' הגר"א ז"ל שם וז"ל כמ"ש בפ"א דמגילה פיון שידחה ידחה ואע"ג דבט' באב אין הלכה פן ומביאין ראיה מירושלמי פ' ע"פ דאפליגי על רבי שהיה מתענה בעה"פ אם מחמת שהיה בכור או משום שהי' אסטניס ולא אפשיטו באם חל בשבת עכ"ל.

ורבים תמהו ע"ד הגר"א ז"ל בזה דלכאורה אין שום ראי' גם מד' הירושלמי ה"ל אליבא דהלכתא פלל שהרי י"ל בפשיטות באמת דאליבא דרבי עצמו ודאי לא היה יכול להכריח בירושלמי שם דע"כ צ"ל שהי' מתענה רק משום שהי' אסטניס ולא משום בכור מדלא היה מתענה ביום ה' בע"פ שח"ל בשבת די"ל דלרבי לשיטתו דווקא דאפי' בט"ב ס"ל דהואיל ונדחה ידחה א"כ כ"ש דבתענית בכורים ודאי ס"ל דנדחה לגמרי כשחל ע"פ בשבת ומשו"ה י"ל שפיר דרבי ודאי דהיה לענ"ד

בעקרי פל ההלכות הללו שהמה באמת רק פהלכתא למשיחא לבד ולא נמצאו ג"כ בש"ס רק במקומות מיוחדים בלבד והוא בסופה נ"ג ונ"ד ונ"ה ובר"ה ל' ול"א ובסוף מס' תמיד ובמס' סופרים פי"ח וי"ט) וע"כ הנה לענ"ד לא מצאתי דבר ברור לאמתו בד' האחרונים ז"ל בדבר זה (שבאמת בזה"ז אינו אלא רק מנהגא בעלמא שנהגו לעשות בזה זכר למקדש לבד וע' ברמב"ם בסדר תפלת פל השנה שכ' שנהגו מקצת העם לקרוא אחר תחנונים בכל יום שיר מזמור שהיו הלויים אומרים בבית המקדש באותו היום ע"ש וכן בטור ז"ל באו"ח פ' קל"ג כ' דאחר התפלה אומרים השיר שהלויים היו אומרים כו' ע"שור"ל דיאמר בכ"י השיר השייך לאותו היום וכמ"ש ג"כ הרמ"א ז"ל שם בס"י קל"ב (אף המג"א ז"ל ס"ק ד' שם פתב דכוננת הטור לומר המנהג דתמיד ג"כ ע"ש) ומ"מ מפני ש בטור ז"ל שם דבכל זמן צ"ל המזמור לפי ענינו כגון ברפי נפשי בראש חודש

(וכ"כ בסוף סי' תכ"ג דנהגו בספרד לומר מזמור ברפי נפשי בר"ח לפי שיש בו עשה ירח למועדים וע' בשו"ת ר' מנחם עזריה ז"ל סי' כ"ה שכתב דבר"ח למוסף (ומש"ש ולמנחה ג"כ יבואר להלן אי"ה דלענ"ד אינו פן דלא נשתנה השיר למנחה רק בשבת ור"ה וכמש"ל) סדרנו ברפי נפשי כו' ה"א גדלה מאוד ע"פ המדרש הנעלם פי לא מצאנו לו בגמ' סדר השיר (ולא זכר שם לד' הטור ז"ל הנ"ל) ואע"פ שבמס' סופרים זכרו בו וישב עליהם את אונם מ"מ ברפי נפשי עדיפא לן עכ"ל והגאון בעל תפארת ישראל ז"ל על ס' קדשים בקונט' חומר בקודש שלו פ"ו אות י"א כ' וז"ל בר"ח אמרו שיר מיוחד כדמוכח בסופה נ"ה ולא נזכר בש"ס איזה היה ונשכח בעונינו עכ"ל ותמיהני דעכ"פ היה לו להזכיר דברי הטור ז"ל הנ"ל בב' מקומות הנ"ל ושו"ת רמ"ע ז"ל הנ"ל בשם המדרש הנעלם כמ"ש או עכ"פ הי' לו להביא ממס' סופרים הנ"ל שהביא רמ"ע שם שהוא וישב עליהם את אונם וכמ"ש וכמו שהביא בעל תפארת ישראל בעצמו שם בשיר של יוה"כ דלא נמצא ג"כ בש"ס וע"כ כ' בשם המס' סופרים פי"ט הנ"ל שהוא ג"כ ברפי נפשי (מזמור ק"ד) ע"ש ובאמת במחכ"ת גם שניהם שגו בזה דמ"ש רמ"ע ז"ל מהמס' סופרים שהוא וישב עליהם את אונם לענ"ד פשוט באמת דבמס' סופרים שם לא קאי על ר"ח פלל רק דעל מ"ש ברפי"ח שם דרשב"ל בעי מר"י אם יכול לומר שיר בלא נסכים ופשיט ליה מהא דתנן בזה ובזה (היינו בתורבן הבית הראשון והשני בט"ב שחל בא' בשבת אז כדא' בתענית כ"ט ובכרכין י"א) היו הלויים עומדים על דוכנם ואומרים וישב עליהם את אונם והפשיטות בזה הוא כמו דא' רשב"ל גופא בכרכין י"ב הנ"ל על ברייתא זו ג"כ דמדקתני שהיו עומדין על הדוכן ש"מ דהו"ל אז פעין שירה דעלמא וע"כ דלא מצינו למימר שהיה על קרבן עולת נדבת ציבור או על נסכים לכד שהביאו אז על קרבנות הציבור שהקריבו כמה ימים קודם (כדא' בפ' התכלת ד' מ"ד דמנחתם ונספיהם אפי' למחר ואפי' עד עשרה ימים כו') דא"כ הי' להם לומר אז השירה דיומין עכ"פ שהוא לה' הארץ ומלואה שהי' בא' בשבת אלא ודאי דאומרים שירה גם שלא על הקרבן והנסכים פלל ושירה פהאי דרשות הוא באמת יכולים לומר בנדאי איזה שיר שירצו אז אף שאינו השיר של אותו היום פלל וכ"ז מבואר בסוגיא דכרכין הנ"ל ופשוט דהיינו נמי הך דמס' סופרים הנ"ל דקא פשיט ליה דאומרים שיר גם בלא נסכים פלל מדאמרו הלויים אז ביום ראשון שירה של יום רביעי בשבת וע"כ שהי' אז שיר בלא נסכים פלל דרשות הוא ולכן שפיר היו יכולים לומר גם השיר של יום אחר כמ"ש ועכ"פ הדבר פשוט דלא קאי התם פלל על מש"ש בר"פ דלמה אמרו שיהיו אומרים בכל חודש וחודש (וכמו שגאון מד' הרמ"ע ז"ל הנז' שהיה מפרש דהך דוישב עליהם את אונם דמיייתי עלה התם וכמ"ש דקאי על השיר של ר"ח וכמש"ל בשמו אבל ודאי דליתא פלל דמלבד שלכאורה נראה דאין שום שייכות להשיר הנה לר"ח פלל (ואף שי"ל קצת כדא' בר"ה ל' דלכן אומרים שיר זה ביום רביעי על שם שבו ביום נבראו חמה ולבנה ועתיד הקב"ה ליפרע מעובדיהן ולכן מתחילין אל נקמות ה' כו' ע"ש וה"נ י"ל לכאורה גם בר"ח שאז הוא חידוש הירח ויש אומות שעובדין אז ללבנה ביום חידוש הירח לכה יש להזכיר בו ביום שעתיד הקב"ה ליפרע מעובדי הלבנה ושייך שפיר גם בר"ח לומר שיר זה דאל נקמות ה' כמו ברביעי בשבת וכמ"ש אבל א"כ לא הי' לו להזכיר במס' סופרים שם רק עיקר הך קרא דאל נקמות ה' כמש"ש בר"ה שהוא בתחילת המזמור ג"כ ולא הקרא

דְּוִישָׁב כּו' שֶׁהוּא בְּסוּף הַמְזֻמּוֹר וְאִינוּ שִׁינָה כ"כ לר"ח אף שְׁאָמְרוּ כָּל הַמְזֻמּוֹר בְּאֶמֶת
וְאוּלַי יל"ק דלמ"ש בִּירוּשָׁלַיִם דְּתַעֲנִית פ"ד ה"ה אֵהָא דְפָרִיף הֵתָם עָלָה דְתַנּוּ בִּי"ז בְּתַמּוּז
הַבְּקָעָה הָעִיר וְהַכְּתִיב בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הַבְּקָעָה הָעִיר וּמִשְׁנֵי הֵתָם דְקַלְקוּל תְּשֻׁבוֹנוֹת יֵשׁ
כָּאֵן ע"ש וּא' תּוֹ הֵתָם אֶקְרָא דְמַקְל שְׁקַד כּו' (בְּיַרְמְיָה א') דְּמִיּוֹם שֶׁהַבְּקָעָה הָעִיר עַד יוֹם
שֶׁחָרַב הַבַּיִת כ"א יוֹם וּמָסִיק עָלָה דָּאָם תֵּאמַר שֶׁהַבְּקָעָה הָעִיר בְּתַשְׁעָה בְּתַמּוּז א"כ ע"כ
צ"ל דְּבִאֲחַד בָּאָב חָרַב הַבַּיִת וְהִינּוּ דְכְּתִיב (בְּיַחְזְקָאֵל כ"ו) בְּאֲחַד לַחֹדֶשׁ אֲמָרָה צֹרַר עַל
יְרוּשָׁלַיִם הָאֵחָ כּו' ע"ש וְהִשְׁתָּא אִם נֹאמַר דְּלִפִּי קַלְקוּל הַחֻשְׁבוֹנוֹת הָיָה יוֹם חֲנֻכָּתוֹ הַבַּיִת
בְּיוֹם ר"ח אָב בְּאֶמֶת א"ש בְּפִשְׁטוּת ד' הַמַּס' סוּפְרִים לְפִי פִי' הַרְמ"ע ז"ל הַגְּ"ל דְּבַר ר"ח
אוֹמְרִים עַל שִׁיר הַמוֹסָפִים מְזֻמּוֹר שֶׁל יוֹם ד' בְּשַׁבָּת (מִשׁוּם דְּכְתִיב בְּיָה אֵל נְקֻמוֹת ה'
וּכְמַש"ל) וְלָכֵן שִׁפִּיר אָמְרוּ הַלּוּיִם אֲזַ בְּיוֹם שֶׁחָרַב הַבַּיִת שִׁיר זֶה דָּאֵל נְקֻמוֹת ה' אֵף שֶׁהִי
בְּיוֹם אֲחַד בְּשַׁבָּת בְּאֶמֶת כְּדָא' בְּכָל דְּנֻכְתָּא הַגְּ"ל מִשׁוּם שֶׁהָיָה בְּאֶמֶת בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ כְּמַ"ש
וְאָמְרוּ אֲזַ שִׁיר שֶׁל מוֹסָפֵי ר"ח וְכַמַּ"ש וּמִיָּנֻשָׁב בְּזֶה קְנֻשִׁית הַש"ס דִּילָן בְּעַרְכֵּי הַגְּ"ל
דְּפָרִיף וְתִסְבְּרָא שִׁירָה דְּיוֹמָא לֵה' הָאֲרִיץ וּמְלוֹאָהּ הִיא כּו' (וְהָא דְנִקְט הֵתָם קָרָא דְּוִישָׁב
עָלֵיהֶם אֵת אוֹנָם ג"כ מִשׁוּם שֶׁבְּאֶמֶת נְחָרַב הַבַּיִת אֲזַ בְּיוֹם ר"ח אָב כְּמַ"ש וְלֵהֲכִי נִקְט
שִׁפִּיר גַּם סוּף הַמְזֻמּוֹר הַגְּ"ל דְּשִׁינָה לְחֻנְרָבֵן הַבַּיִת כְּמַ"ש בְּעַרְכֵּי שֶׁם דְּאֵלֵינָא בְּעֵלְמָא כּו'
ע"ש וְלַמַּ"ש אֵין צִנְרָה לֹוֹמַר בְּאֶמֶת דְּאֵלֵינָא בְּעֵלְמָא כּו' רַק שֶׁהִי שִׁיר שֶׁל מוֹסָפֵי הַיּוֹם אֲזַ
וְכַמַּ"ש בַּעַז"ה): (וְתַשְׁלוּם דְּבַר תְּשׁוּבָה זֶה מְבֻנָּה לְעֵיל מְדַף ל"ג וְלֵהֲלֵן בְּאֲרִיף וְכַמַּ"ש
בַּעַז"ה) מְתַעֲנָה מִשׁוּם שֶׁהָיָה בְּכוֹר וְאִפ"ה לֹא הָיָה
מְתַעֲנָה בְּיוֹם ה' פְּשַׁחַל ע"פ בְּשַׁבָּת מִשׁוּם דְּאֵזִיל לְטַעֲמִי דָא' דְּהוּאִיל וְנִדְחָה וְנִדְחָה כְּמַ"ש
מִשָּׂא כ"כ לְדִינָן דְּקִי"ל גְּבִי ט"ב שְׁחַל בְּשַׁבָּת פְּחֻכְמִים דְּרַבִּי דְּמְתַעֲנִים לְמַחֵר ה"נ דִּי"ל פֶּן
גַּם בַּע"פ שְׁחַל בְּשַׁבָּת שְׁמַתַּעֲנִים לְפָנָיו בְּיוֹם ה' וְכַמַּ"ש הַגְּ"ר א"א ז"ל עֲצָמוּ בְּאֶמֶת דְּבַט'
בָּאָב אֵין הִלְכָה כְּרַבִּי וְה"נ אֶפְשָׁר דְּבִבְכוֹר ג"כ לֹא קִי"ל כָּלֵל כְּרַבִּי בְּהָא וְעַכ"פ אֵלֵיבָא
דְּהִלְכְתָא לְכַאוּרָה אֵין שׁוּם רְאִיָּה מִד' הִירו' דַּר"פ עַרְבֵי פְּסַחִי הַגְּ"ל בְּזֶה פִּינּוּן דְּהֵתָם לֹא
קָאִי רַק אֵלֵיבָא דְּרַבִּי בְּלַבַּד וְכַמַּ"ש אוּלָּם לְמַש"ל בַּעַז"ה י"ל קֶצֶת ד' רַבִּינוּ הַגְּ"ר א"א ז"ל
הַגְּ"ל בְּזֶה דִּי"ל דְּבַמַּ"ש לְהוֹכִיחַ עוֹד מֵהָדָּ דְּרַבִּי בִּירוּשָׁלַיִם דַּר"פ ע"פ הַגְּ"ל שְׁאִינוּ אֵלָא
אִם נֹאמַר לְכַאוּרָה דְּכָל עֵינָר הִרְאִיָּה מֵהָדָּ דַּפ"ק דְּמַגִּילָה הַגְּ"ל דְּאָמַר רַבִּי דְּהוּאִיל וְנִדְחָה
יְדֻחָה שְׁאִינוּ רְאִיָּה בְּאֶמֶת מִשָּׁם כָּלֵל לְמַש"ל דְּלֹא אָמַר שֶׁם פֶּן רַק לְעֲצָמוּ לְבַד וּמִפְּנֵי
שִׁי"ט שְׁלוֹ הָיָה בְּעֵשְׂרָה בָּאָב וְכַמַּ"ש אָבֵל א"כ שׁוּב יֵשׁ לְהוֹכִיחַ עַכ"פ מֵהָדָּ דְּבַעֲי אֵלֵיבָא
דְּרַבִּי בִּירוּשָׁלַיִם פ' ע"פ הַגְּ"ל וְכַמַּ"ש הַגְּ"ר א"א ז"ל הַגְּ"ל דְּלֵיכָא לְמִימַר לַפ"ז דְּדוּקָא אֵלֵיבָא
דְּרַבִּי מִיבַע"ל הֵתָם הָכִי וְכַמַּ"ש לְשִׁהֲרִי לַפ"ז לֹא מְצִינוּ בְּאֶמֶת גַּם לְרַבִּי דְּאִית לֵיהֶּ הָדָּ
סְבָרָא כָּלֵל דְּהוּאִיל וְנִדְחָה כּו' דְּהִירֵי הָדָּ דְּתַשְׁעָה בָּאָב לֹא הָיָה רַק מִפְּנֵי שִׁי"ט שְׁלוֹ הִי
וְכַמַּ"ש וְע"כ דְּבַתַּעֲנִית בְּכוֹרִים עַכ"פ שִׁפִּיר אָמְרִינוּ בְּאֶמֶת גַּם לְכו"ע דְּהוּאִיל וְנִדְחָה יְדֻחָה
וְכַדְמוּכַח מֵהָדָּ דְּהִירוּשָׁלַיִם הַגְּ"ל דְּלֹא פְּשִׁיט אֵלֵיבָא דְּרַבִּי מַע"פ שַׁח"ל בְּשַׁבָּת וְא"ש ד'
הַגְּ"ר א"א ז"ל הַגְּ"ל כָּלֵל בָּא לְהוֹכִיחַ מֵהִירו' דַּע"פ הַגְּ"ל רַק אִם נִרְצָה לְדַחוּת מֵהָדָּ דַּפ"ק
דְּמַגִּילָה הַגְּ"ל בְּזֶה וְכַמַּ"ש בַּעַז"ה וְאֵף דָּאָם נֹאמַר דְּרַבִּי ס"ל כְּמַ"ד דְּלֹא בְּטָלָה מַג"ת
וְכַמַּ"ש הִירֵי אֶפְשָׁר לֹוֹמַר דְּלֵהֲכִי לֹא פְּשִׁיט בִּירוּשָׁלַיִם הַגְּ"ל דְּאֵי מִשׁוּם שֶׁהָיָה בְּכוֹר הָיָה
צָרִיף לְהַתְעַנּוֹת בְּיוֹם ה' שֶׁלְּפָנָיו מִשׁוּם דְּלְרַבִּי עֲצָמוּ אֵי אֶפְשָׁר לְהַתְעַנּוֹת כָּלֵל בְּיוֹם ה'
שֶׁלְּפָנָיו מִשׁוּם דְּהוּ"ל חֲגָא דְּשְׁבוּעִיָּא שְׁאִסוּרִין בְּתַעֲנִית כְּדָא' בְּתַעֲנִית י"ז הַגְּ"ל וְהִירֵי רַבִּי

ס"ל דלא בטלה מג"ת וכמ"ש וא"כ י"ל דאה"נ לדיקון דס"ל דבטלה מג"ת דנדאי דשפיר מתענין הבכורות בע"פ שח"ל בשבת ביום ה' שלפניו ונסתר ג"כ לכאורה ד' הגר"א ז"ל הנ"ל בזה אבל נראה דבאמת צ"ל דלה"ס ד בירושלמי דרבי הי' מתענה בע"פ משום שהיה בכור דע"כ דלרבי הו' תענית דבכור חמיר טפי מהימים הפתובים במג"ת שהרי גם ערב הפסח עצמו נאסר בתענית בימים הפתובים במג"ת וכמ"ל ואפ"ה הבכור מהענה בו משום דתענית דבכור דוחה להיו"ט דמג"ת וא"כ ה"נ י"ל דמה"ט הי' צריך להתענות גם ביום ה' שלפניו אף למ"ד דלא בטלה מג"ת אי לאו משום דאמרינן באמת לכו"ע בתענית זה דהואיל ונדחה ידחה וא"ש ד' הגר"א ז"ל הנ"ל בעז"ה: (ויתר ד' התשובה הזאת מבואר למעלה מד' ל"ד ולהלן בעז"ה) א"ה הו' יעו פי לא נשלם עדנה דבר הקונטרס מהחילוקא דרבנן (בסוגיא דעצרת אחר השבת המתחיל להלן בדרף ס"ה ולא נדפס שם רק עד ד' ס"ט ולא נשלם שם עדיין).

וכמו שגורשם בדרף ס"ט שם) ע"כ ראיתי להשלימו פאן בעז"ה --- וזה שינוי לתשלומי הדברים שפכתנו שם בדרף ס"ט סוף עמוד א' ליישב בפשיטות עיקר קושיתנו שפכתנו בראשית הדברים בזה דמשו"ה שפיר אצטריך קרא דבחריש ובקציר לר' ישמעאל לקצירת העומר דדוחה שבת ולא יליף מבגנן אב דפסח ומילה ותמיד משום דאיפא למיפריה שפיר כדפריה הש"ס התם (ביבמות ה') דמה לכולהו שפן ישנן לפני הדיבור וכמו שהארכנו הרבה בזה שם בעז"ה: --- ואמנם הנה באמת עדיין ים לבאר דבכל עיקר דבר הפירקא הזאת דס"ל להש"ס דיבמות הנ"ל שם לחומר בזה דעשה שקודם הדיבור חמיר טפי (לדחות אף ל"ת שיש בה פרת) מעשה שלאחר הדיבור (וכגון עשה דיבום דקיל טפי שהוא עשה דלאחר הדיבור ולא אלים כ"כ לדחות ל"ת שיש בה פרת כדאמר התם) הנה באמת מצינו סתירה מפני שיש לזה בתוס' קידושין (ל"ח) ד"ה אקרוי עומר בשם הירוש' שכתב וז"ל בירושלמי מקשי' למה לא אכלו מצה מחדש ויבא עשה דבערב תאכלו מצות וידחה ל"ת דחדש ומתוך משום דאין עשה שקודם הדיבור דוחה ל"ת דאחר הדיבור ע"כ ונהרי דסתרי אהדדי בזה מהיפך להיפך ממש דמש"ס דילן משמע דעשה שקודם הדיבור אלים טפי למידחי אפילו לל"ת שיש בה פרת כגון שבת אע"ג דעשה דאחה"ד לא דחי לל"ת דכרת ובירושלמי משמע איפכא דעשה דקה"ד קיל טפי מעשה דאחה"ד שאינו דוחה אף לל"ת גרידא אע"ג דעשה דאחר הדיבור דחי ל"ת גרידא וכבר הקשו פן הרבה מן הגאונים ז"ל בספריהם ומהם הגאון בעל שאגת ארי' ז"ל בתשובה סי' צ"ו והנה הגאון בעל שאג"א ז"ל כ' לתרץ שם וז"ל וי"ל דנדאי עשה שפאמרה לפה"ד ולא נישנית פלל לאה"ד גרע טפי כד' הירושלמי אבל היכא שנא' לפה"ד ונשנית נמי לאה"ד אלים טפי משאר עשה שפאמרה לאה"ד לחוד והשתא א"ש דפסח נאמר במצרי' קה"ד ונישנית כמ"פ אחה"ד וכן תמיד נשנה בחומש הפקודים וכן מילה נאמר לא"א ונישנית בת"כ ביום השמיני ימול הלכך הואיל ונאמרה ונישני' אלימא ספי כד' הגמ' דידן אבל מצה לא נאמר אלא במצרים קה"ד לחוד ולא נישנית לאה"ד הלכך גרע טפי וכד' הירושלמי הנ"ל וא"ש: אמנם שוב הקשה הגאון ז"ל שם בעצמו ע"ז דאמאי לא חשיב לעשה דמצה עשה דלאחר הדיבור לדחות ל"ת שהרי פיון דכתיב במשנה תורה (בפ' ראיה) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות ומוקי לה ר' יהודה (דקיי"ל פנותיה בפסחים דף כ"ח) לקובעו חובה בזמה"ז וע' ברמב"ם פ"ו מה'

חו"מ שְׁהִיבֵי מְקָרָא דְבַעֲרָב תֵּאֲכֹלוּ מִצֹּת וּכְבָר עֲמַד בְּזָה בַעַל לַח"מ ו"ל שֵׁם וְכַתֵּב ג"כ דְּהַרְמַב"ם אֶקְרָא דְשִׁבְעַת יָמִים תֵּאֲכַל עָלָיו מִצֹּת סְמִיךְ ע"ש] וְכִינּוּן דְּמִיָּרִי מִמְצֹת אֲכִילַת מִצָּה הָא מְמִילָא הָרִי נִשְׁנִית אַה"ד וְכֵן ר"א דְּגִילִיף בְּפִסְחִים (מ"ג) מֵהָאֵי קָרָא דְנִשְׁיִים חֲזִיבּוֹת בְּאֲכִילַת מִצָּה דְבַר תּוֹרָה ש"מ דְּהָאֵי קָרָא מִמְצָה שֶׁל מִצָּה נְמִי אֲיָרִי וּמְמִילָא הָא נִשְׁנִית לֵאחֲהָ"ד נְמִי וְלִיפָא לְמִימַר דְּכִינּוּן דְּהָא דְנִשְׁנִי לֵאחֲהָ"ד מִיבְעֵינָא לִי לְדַרְשָׁא פְּדֹאֲמָרְוֹ הו"ל פְּלֵא נִשְׁנִית וְכִדְאֲמַר בְּסִנְהֶדְרִין (נ"ט) גְּבִי פֶל מִצָּה שְׁנֹאֲמַר לְבִנֵי נַח וְנִשְׁנִית בְּסִינֵי לְזָה וְלְזָה נְאֻמַּר וּפְרִיף מְמִילָה דְנֹאֲמַרָה וְנִשְׁנִית וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל וְלִישְׂרָאֵל נְאֻמַּר וְלֹא לְבִנֵי נַח וּמִשְׁנֵי הָהוּא בִּיּוֹם וְנֹאֲפִי בְּשִׁבְתָּ הוּא דְאֲתָא כְּלוּ וְכִינּוּן דְאִצְטְרִיף לְדַרְשָׁא הו"ל פְּלֵא נִשְׁנִית וְה"נ פְּרִיף הֵתֵם מִפ"ו וּמִשְׁנֵי כַה"ג וְה"נ נֹאמַר גְּבִי מִצָּה שְׁנֹאֲמַרָה לְפָנֵי הַדִּיבּוֹר דֹּאע"ג דְנִשְׁנִית לֵאחֲהָ"ד אִפ"ה הִיכִי שְׁנִשְׁנִית לְשׁוּם דְבַר ה"ל פְּלֵא נִשְׁנִית דֹּא"כ הַדִּק"ל דְּגִילִף מְמִילָה דְעֵשָׂה דּוֹחָה ל"ת שֵׁישׁ בּוֹ פְּרַת מֵאֵי אֲמַרְתָּ שְׁכֹן יִשְׁנֵן לִפְנֵי"ד וְנִשְׁנִית לֵאחֲהָ"ד בִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל הָא פִּינּוּן דְּהָא מִבְּע"ל לְבִיּוֹם אֲפִילוּ בְּשִׁבְתָּ ה"ל פְּלֵא נִשְׁנִית וְכִדְאֵ" גְּבִי מִצָּה וּבְדוֹחַק גְּדוֹל י"ל עכ"ד הַגְּאוֹן בַּעַל שְׁאֲגַת אַרְי' ו"ל: (וְהַגְּהָה יִתְבָּאֵר לְהֵלֵן אֲי"ה גַם יִתַּר הַדְּבָר יִם בְּזָה שֵׁישׁ לְנוּ עוֹד לְהֶאֱרִיף בְּהֵם וְלִשְׁלִים דְבַר פֶּל הַקּוֹנְטְרַס הֵלְזוּ בַעֲזוֹ"ה אִף בְּתַחֲזִילָה רְאִיתִי עוֹד לְהַקְדִים פֶּאן גַם יִתַּר הַדְּבָרִים דְשִׁינִי לְתַשְׁלוּ הַעֲנִנּוּן הַמְבֹרָא עוֹד בְּזָה בְּדַף ס"ט ע"ב שְׁכַתְבִּיתִי שֵׁם בַעֲזוֹ"ה לְדַקְדַּק בְּסוֹנְגִי דְפִסְחֵי צ"ג דְמוֹק"ל הֵתֵם לְדַר"נ דַּס"ל מְגַדָּף לֹא הֵינּוּ מְבָרָף דְאִיפָא לְמִדְקָ שֵׁם לְכַאוֹרָה דְלִפִּי מִש"ש דַּמ"ד דְּמְגַדָּף מְבִיא קָרְבָן הוּא מִשׁוּם דַּס"ל דְכַתִּיב פְּרַת יִתִּירָא בְּמְגַדָּף.

וּא"כ הָרִי י"ל דַּר"נ נְמִי ס"ל דְּמְגַדָּף הֵינּוּ מְבָרָף רַק דְחֻטָּאוּ יִשָּׂא אֲצִטְרִיף לְכַרְתָּ יִתִּירָא לְמְגַדָּף וּכְמִש"ש וְכַתְבּוּ שֵׁם לְדַחּוֹת לְכַאוֹרָה דְלִמִּש"ש דַּר"ע לְדַבְרֵיהֶם דְּרַבְּנָן קֹאמַר הָכִי א"כ אֵי הָהוּא מוֹקְמִינּוּ לְדַר"נ בְּהָכִי לֹא הוּי אֲתִי לֹא כַר"ע וְלֹא פְּרַבְּנָן דִּידִי בְּאֲמַת וּכְמִש"ש (וְאֲמַנּוּם זֶה דוֹחַק בְּאֲמַת דְּהָרִי שְׁפִיר י"ל דַּס"ל לַר"נ כַּר"ע אֲלִיבָא דְרַבְּנָן עכ"פ וּבְלֵא"ה פְּתַבְּנוּ שֵׁם דַּמְד' הַר"ב כ"מ ו"ל בַּפ"ד מַה' ק"פ הַל ב' לֹא מִשְׁמַע לְפָרֶשׁ הָכִי) אִף בְּדַרְחָב"ע דֹּא' שֵׁם לְדִידִי דְחֻטָּאוּ יִשָּׂא מִבְּע"ל לְכִדְאֲמָרְוֹ שְׁפִיר י"ל כַּמ"ש דֹּא' דַּס"ל כַּר"ע וְחֻטָּאוּ יִשָּׂא מִבְּע"ל לְכַרְתָּ יִתִּירָא אוֹ דַּס"ל פְּרַבְּנָן וְלְכַרְתָּ גְּרִידָא אֲתָא וְהָאֵי פְּדֹאֲמָרְוֹ ר"ל פְּדֹאֲמַרִי אֲלִיבָא דְתַרִי תַנְאֵי דְלַעֲיִל (דְלַמַּר מְגַדָּף הֵינּוּ מְבָרָף וְלַמַּר לֹא הֵינּוּ מְבָרָף).

אַבְל בְּהָא דְפִשׁוּט לְהַש"ס דַּר"נ ס"ל דְּמְגַדָּף לֹא הֵינּוּ מְבָרָף קִשָּׁה כַּמ"ש (וּא"ל דְּכִינּוּן דַּס"ל לַר"נ בְּסִנְהֶדְרִין (צ"ט) דְכִי דְבַר ה' בְּזָה זֶה מִי שְׁאִינוּ מִשְׁגִּיחַ עַל הַמְשָׁנָה ע"ש וּא"א דַּס"ל נְמִי דְּמְגַדָּף הֵינּוּ מְבָרָף א"כ מַנ"ל לַר"נ פְּרַת בַּע"כ שְׁלֵא פְּדַרְפָּה ע' תוּס' סִנְהֶדְרִין (ס"ד) ד"ה שְׁלֵשׁ דְּמַה שְׁתַּרְצוּ שֵׁם לַר' ה"נ הָרִי שְׁפִיר י"ל פֶּן אֲלִיבָא דַּר"נ וְע"ש): אוּלַּם נ"ל דִּישׁ נִיִּשְׁבַּב קוֹשְׁיָתִי בְּפִסְחִים צ"ג אֲלִיבָא דַּר"נ הַנְּ"ל בְּדַרְפָּה פְּלִפּוּל דַּע"כ א"א לוֹמַר פְּלֵל דַּס"ל לַר"נ כַּר"ע דְּמְגַדָּף מְבִיא קָרְבָן וְהוּא מְהָא דְגְּרַסִּינּוּ בְּשִׁבְתָּ (דַּקְנ"ג) אַרְב"ח הַמְחַסְמַר אַחַר בְּהֶמְתּוּ בְּשִׁבְתָּ בְּשׁוּגְגַת חֲזִיבּוֹת חֲטָאֵת בְּמִזִּיד חֲזִיבּוֹת סְקִילָה מ"ט אֲמַר רַבָּה דְכַתִּי ל"ה כ"מ אֲתָה וּבְהֶמְתּוּ בְּהֶמְתּוּ דְנִמְיָא דִּידִי כו' אֲמַר רַבָּא כו' דְכַתִּיב לְעוֹשֶׂה בְּשִׁגְגָה.

וְהַנְּפִשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רְמָה וְגו' הַקּוֹשָׁה פֶּל הַתּוֹרָה פְּנִילָה לַע' כּוֹכְבִים מָה ע"כ דְּעַבִּיד מַעֲשֶׂה בְּגוֹפִי ה"נ עַד דְּעַבִּיד מַעֲשֶׂה כו' (פַּרש"י דְכַתִּיב לְעוֹשֶׂה בְּשִׁגְגָה וְהָא לֹא קַעֲבִיד

מעשה אלא דיבור בעלמא שמנהיג בקול) ושם (קנ"ד) אר"י המחמר אחר בהמתו פטור מפלוס בשוגג לא מיחייב טטאת דהוקשה כל התורה לע"כ במזיד נמי לא מיחייב דתנו כו' הא אין חייבין על שגגתו טטאת אין חייבין על זדונו סקילה ע"כ ושם (ד' ס"ט) בתוס' ד"ה מה ע"כ פתבו דלר"ע דס"ל דקרא דוהנפש אשר תעשה דבמברך את ה' כתי' אית לן למימר דהוקשה כל התורה פולה למברך ה' ע"כ וכ"כ בסנהדרין (ס"ה) ד"ה מאן תנא דלר"ע פינו דחייב רחמנא במגדף ש"מ דבכל דנכתא לא בעינו מעשה לענו קרבו פלל ע"ש והגאון בעל בית אפרים בתשובה ח' א"ח שאלה (נ"ג) אחר שהביא שם ד' התוס' דשבת הג"ל כ' וז"ל ולפ"ז לר"ע איפא חיוב טטאת במחמר דהא מברך ה' נמי ליפא מעשה אלא דיבור בלבד ומחייב עליו טטאת עכ"ד*) וכ"כ הגאון בעל מנ"א בסנהדרין (ס"ו) וז"ל דעל הא דפריד רבא לרב"ח דבעי מעשה בגופי י"ל דס"ל דהוקשה כל התורה למגדף ולא בעינו מעשה בגופי כמו מגדף עכ"ל והשת' אי אמרת דס"ל לר' נתן דמגדף חייב קרבו א"כ ע"כ דה"נ דס"ל לר"נ דמחמר בשבת חייב טטאת וכינון דחייב טטאת בשוגג ה"נ דחיי' סקילה במזיד שהרי לא פטר לי' ר"י מסקילה אלא משום דאין חייבין על שגגתו טטאת וא"כ הנה מחמר אב הגה"ה*) ושם בתשובה רצה לדחות ד' הגאון בעל ש"א ז"ל בתשובה סי' ע"ב שהביא ראי' דמחמר נוהג ביוה"כ מסוגי' דחולין (ק"א) דתני התם שבת ויוה"כ שגג ועשה מלאכה מניין שחייב ע"ז בפ"ע וע"ז בפ"ע ת"ל שבת היא יוה"כ"פ הוא דריה"ג רע"א א"ח אלא אחת ואם איתא דמחמר א"נ ביוה"כ ל"ל שבת היא תיפוק לי' מק"ו דהא שבת לגבי יוה"כ פמלאכה בשבת פכל הל"ט אבות מלאכות שעל כולם חייבין על שגגתו טטאת ועל זדונו סקילה ונהרי בשבת (ע) גרסינו ר' נתן אומר ל"ת כו' מת"ל לפי שנא' ויקהל משה כו' דברים הדברים אלה הדברים אלו ל"ט מלאכות שנאמרו למשה בסיני כו' וא"א דמחמר לר"נ חייב טטאת וסקילה וא"כ הוא אב מלאכה.

בפ"ע וה"ל ארבעי אבות מלאכות בשבת ונהרי ר"נ רק ל"ט אבות נפק"ל מקרא דאלה הדברים ותו לא ואין לומר דדל הבערה מבינייהו וכמ"ד ללאו יצאתה והו"ל ל"ט אבות שחייבים עליהם טטאת וסקילה עם מחמר הא ליתא שהרי ר"נ ס"ל להדיא התם דהבערה לחלק יצאתה [ואע"ג דגם לר"ע שמעינו לי' בהדיא דהבערה לחלק יצאתה בפסחים ה') ואפ"ה ס"ל ע"כ דמחמר הנה אב מלאכה וכמ"ש י"ל דאה"נ דס"ל לר"ע דמ' אבות מלאכות הוניין ואל תתמה שהרי מצינו לר' יהודה דס"ל בהדיא דארבעים א"מ הוניין וכמ"ש"ל (ד' ס"ז).

ואע"ג דבפ' פלל גדול מוקי למתניתין דא"מ ארבעים ח"א דידע לה בתחו' ואלקיבא דר"ע י"ל דהאי תנא ס"ל בתחומין כר"ע ולא במחמ' מדלא קתני לה ועי' בכריתות (ד' ט"ז) דמוקי התם להמתניתין דר"פ כ"ג דהעושה מלאכו' מע"מ אחת כו' כר"ע וא"כ אינדף מתניתין דקתני הרי אלו אבות מלאכות ומוק"ל נמי בשבת (ע"ה) דלאפוקי מדר"א קאתי וע"כ דהאי נמי אתי כר"ע וי"ל] וא"ש הסוגיא דפסחים הג"ל דע"כ מוכח דס"ל לר"נ דמגדף אינו חייב קרבו וכמ"ש.

ולפמ"ש נ"ל להביא ראי' משם לשיטת התוס' הג"ל דלפירש"י דלרבי דס"ל התם דמגדף היינו מברך ע"כ דס"ל נמי דמגדף מבי' קרבו וא"כ ע"כ ס"ל דמחמר אב מלאכה הוא

וכמ"ש. ונהרי רבי ס"ל נמי בשבת (צ"ז) דל"ט אבות בלבד הניין ודחוק לומר דלר' הבוערה ללא יצאתה (וע' מש"ל מהך דמנחו' ע"ב דקא' ור' לאו תלמידין' דר"ש הוא כו' ס"ל פאיךך דר"ש כו' פמה חביבה מצנה בשעתה שנהרי הקטר חו"א כו' נאם איתא מאי ראי' מהקט' חו"א דאין בו אלא איסור' הבוער' כדמוכח ביבמות (ל"ג) ע"ש.

וא"כ אינו אלא בלאו בעלמא משא"כ _____ הו"ל איסור פולל באיסור חמור אלא ע"כ דנוהג וה"ל שבת א"ח לבד עכ"ד בעל ש"א ו"ל נכתב הב"א ו"ל דכיון דאר"י בשבת (קנ"ד) מחמר פטור מפלום ובלאו נמי לא מיחייב דה"ל לאו שנייתן לאזנהרת מב"ד ואין לוקין עליו וא"כ אף דמחמר א"נ ביוהכ"פ לא מקרי שבת פולל בלאו דמחמר דאיסור לאו בלא מלקות אינו מועיל להיות פולל ונהביא ראי' לזה ע"ש וכ' לנישב ד' בעל ש"א ו"ל ו"ל ונאפטר לומר דכיון דלמאי דמהפך שם בחולין דר"ע לדריה"ג א"כ ר"ע הוא דקא' להאי ריבויא דשבת הוא וברי' פ"ג דמפוח ארינין דר"ע ס"ל לאו שנייתן לאזנהרת מב"ד לוקין עליו ותיקשי' לדידין' דהא פולל בלאו דמחמר שיש בו מלקות לר"ע ונ"ל שבת הוא אלא ע"כ דגם ביוה"כ נוהג וליכא פולל עכ"ל ובמחכ"ת של הגאון בית אפרים ו"ל נעלם ממנו הסוגיא דרפ"ג דמפוח שם במקומו ובשבעו' ד' דבהדי' ס"ל לר' עקיבא ה"ם להיפך באמת דלאו שנייתן לאזנהרת מב"ד אין לוקין עליו כדקתני ה"ם בברי' להדיא רע"א חייבי מב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים ואסיק רבא ה"ם דאע"ג דלא אתרו בי' אלא למלקות אין לוקין לר"ע דהו"ל לאו שנייתן לאזנהרת' מב"ד ואע"ג דלרבינא דמפרש שם טעמא דר"ע משום פדי רשעתו היכא דליכא מיתה לכו"ע לקי נאף בלאו שנייתן לאזנהרת מב"ד הרי כל עיקר קושיותו אינו אנא מדאמר ר"י בשבת שם דמחמר לא לקי דהו"ל לאו שנייתן לאזה' מב"ד וא"כ היינו פרכא דמפוח שם וכמ"ש התוס' שם ד"ה ברשעה עי"ש אבל לרבינא מעיקרי' דדינא פירכא דבאמת לדידין' מחמר חייב מלקות לכו"ע וכמ"ש התוס' שם.

ולא פסוגיא דרפ"ג דמפוח בלבד הוא סותר אלא אף לסוגיא דשבת שם בד' ר"י עצמו (שהביא ריש ד' ר"י ולא סוף דבריו) שנהרי מסיק ר"י להדיא דאפילו למ"ד לאו שנייתן לאזנהרת ב"ד לוקין עליו במחמ' מודה דאינו לוקה דכתי' אתה למימר הוא ניהו דמחייב בהמתו לא ע"ש (רק דלפ"ז י"ל דלר"ע דאמר לאו שנייתן לאזנהרת מב"ד אין לוקין עליו לא אצטריך מיעוטא דאתה לדידין' רק למעט מחמר מקרבן דלא ניליף ממגדף ונסתר כל מש"ל בזה ודו"ק): _____ משא"כ קצירה דאיכא איסור סקילה

ואולי דדוקא באיסור לאו אמרי' חביבה מצנה בשעתה אלא ע"כ דלרבי הבוערה לחלק יצאתה (וע' יבמות ל"ב שמעתי מרבי שתים ושם ל"ג תוד"ה אמר ובפסחים מ"ח ר' אומר הל כר"א ורש"י ביצה כ"ז ד"ה חלה ודו"ק): עוד נ"ל להביא ראי' לשיטת הרמב"ם והתוס' שכ' בד' ס"ט הנ"ל דלפירוש"י ו"ל דמאן דמחייב קרבן במגדף ע"כ דכר' ס"ל דפ"ש נמי בכרת וא"כ אמאי לא תני ל"ז פרייתות במתניתין פרת דפסח ראשון וכרת דפסח שני וע' פרייתות ג' תוד"ה הואיל ודו"ק [ויש לנישב וע"ש בגמ' תנא שם שבת קתני וע"ע תוספ' סנהד' (נ"ד) ד"ה הבא בשם הירו' ורש"י זבחי' (ק"ז) ד"ה ל"ו פרייתות.

ובתוס' שם ד"ה הני (א) וצ"ע]. ועכ"פ לשיטת הרמב"ם והתוס' הנ"ל א"ש בין לסוגיא דסנהדרין (ס"ד) דס"ל לרי"ש דמגדף היינו עובד פוכבים ובין לסוגיא דכריתות הנ"ל*)

דס"ל לר"י"ש כר"ע דבין פה ובין פה מצי סבר ר"י"ש כר"נ דמועדו אראשון קאי וה"ל פסח שני דדוחה שבת דבר הלמד בהיקוש הנלמד מג"ש ואינו חו"מ בב"א לקצירת העומר וכמ"ש וא"ש: _____ (הגה"ה*) ואמנם בעיקר סתירות הסוגיות דסנה' ס"ד וקריתות ג' ה"ל דסתר אהדדי אליבא דר"י"ש מהיפך להיפך ממש וכבר תמהו בזה הגאונים ו"ל בעל ב"ש ובה"ז שם ע' בס' מנחת אהרן בסנהדרין ס"ד שפתב שם ונ"ל מסוגיא זו הקשה הבאר שבע בקריתות ג' דקאמר התם דבמגדף ס"ל לר"י"ש כר"ע הלא ר"י"ש סבר בשמעתין דמגדף היינו עע"כ ודלא כר"ע ונשאר בקושיא.

גם הבה"ז העיר בקושיא זו ותירוצו אין לו ביאור כלל כו' ע"ש עכ"ל והנה הגאון ה"ל כ"ש ליישב קושיא זו באורף ועיקר דבריו שם הוא דלמ"ש רש"י למ"ד מגדף היינו עובד פוכבים שהוא משורר לע' פוכבי וכינון דכתי' פרת דידי' במקום קרפן ע"כ דחייב קרפן ואע"ג דל"ב מעשה וע"כ משום דעקימת פיו הנה מעשה וה"נ דלדידי' גם מגדף חייב קרפן דל"ש והשתא אע"ג דר"י"ש ס"ל דמגד' היינו עע"כ אפ"ה שפיר מצי סבר כר"ע דמגדף חייב קרפן אלא דדוקא לר"י"ש לשיטתו הוא דאיכ' למילף מגדף משורר לע"כ וע"ש: והנה מה שיש לדקדק בזה בדבריו ו"ל שם יבואר במקו"א א"ה ועכ"פ נ"ל ליישב קושיא חמורה הלזו גם לשיטת התוס' בקריתות ח' שפירשו להדי' דמגדף היינו עו"כ בזיבוח וקטור שלא כפירש"י והדק"ל נעוד לשיטות הרמב"ם והתוס' שכ"ל דלר"ע לא נפק"ל קרפן במקורף אלא מכרת יתירה וא"כ לר"י"ש מנ"ל דמשורר גופא חייב קרפן פינן דלית ביה מעשה נכרת יתירא לא פתיב ביה.

והפרת תפרת לעוה"ב דרשינן ליה לר"י"ש _____ (הגה"ה א) ובדרף אגב אני תמה על התו' דנבחים שם ד"ה דאיכ' המעלה והמעלה שהקשו דאמאי לא משני דמתני' דקריתות אתיא כר' יוסי הגלילי דפטר מוקטרי חוץ ע"כ ואני אומר דלק"מ דלא מפעיא למאן דמוקי למתניתין דקריתות פרי"ש הרי שם בגמ' מוכח להדיא דר"י"ש מחייב במוקטרי חוץ שהעלן בחוץ פדאמרינו התם אשכחן מוקטרי פנים שהעלן בחוץ מוקטרי חוץ שהעלן בחוץ מנין כו' פדתנא דברי"ש ואליהם תאמר לערב פרושיות דמוקי למתניתין דקריתות כר"ע הרי שם בפסגיא דנבחים מוכח דלר"ע נמי חייב במוקטרי חוץ דקאמר התם דאליבא דר"י"ש איכא תרי קראי [לא יביאנו ולעשות אותן] למימרא דעל השלם הוא חייב ואינו חייב על החרס חד למוקטרי פנים שחסרו וחד למוקטרי חוץ שחסרו והעלן בחוץ שהוא פטור ולר"ע דלדידי' ליכא אלא חד קרא דלא יביאנו מבע"ל לחלק מסיק לדידי' דמוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ חייב אלא דר"ע מוקי מיעוטא דלעשות אותן למעט חסר אמוקטרי חוץ שחסרו (וכמ"ש רש"י דאי פתב חד מעוט' מוקמינו ליה אמוקטרי חוץ אבל מוקטרי פנים מיחייב דהא מהדרין פוקעין שחסרי) ומדאצטריף אותו למעט חסר ש"מ דעל השלם הוא חייב.

אע"ג דמוקטרי חוץ הוא ומוכח להדיא דבין לר"י"ש ובין לר"ע חייב אמוקטרי חוץ שהעלן בחוץ דלמתנוייהו עכ"פ חד מיעוטא אתא למוקטרי חוץ שחסרו וכמ"ש (אלא דבאמת הא גופא ק"ל למה הוצרך לומר דלר"ע מוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ חייב והלא בפשיטות הו"ל דר"ע ס"ל כריה"ג דמוקטרי חוץ שהעלן בחוץ פטור ולא אצטריף קרא כלל למעט חסר במוקטרי חוץ וכי אתא קרא למוקטרי פני' שחסרו ור"י"ש לשיטתו דתנא

דְּבַר־י"ש לְעֵיל וְאַלִיָּהֶם תֹּאמַר לְעַרְב פְּרָשִׁיּוֹת וּמְחַיִּיב מְוֹקְטְרֵי חוּץ וְאַצְטְרִיף קְרָא לְמַעַט
נְמִי מְוֹקְטְרֵי חוּץ שְׁחֶסְרוּ וְאוּלֵי י"ל דְּהַדְּ סוֹגְיָא אֲתֵי כו' יְהוּדָה דַּס"ל הֵתָם (דפ"ד) דְּאָם
יֵצֵא דְמָה אִם עֲלֵתָה תֵרַד.

וּא"כ לֹא מִשְׁפַּחַת לְזוֹרֵק בְּחוּץ דְּמְחַיִּיב ר"ע הֵתָם אֲלֵא בְּמֹקְטְרֵי חוּץ. אֲבָל בְּמֹקְטְרֵי פְנִי
פִּינּוּן שִׁיז' וְשׁוּב אֵין הַקְּוֹדֵשׁ מְקַבְּלוּ לֹא הִי חַיִּיב עַל הַזְּרִיקָה וְע"ש ק"ח תּוֹס' ד"ה שְׁחִיטַת
לְיָלָה וּלְהַכִּי לֹא מְצִי לְאוּקְמֵי לר"ע כְּרִיָּה"ג.

וּכמ"ש הַתּוֹס' שָׁם דְּלִרְיָה"ג אֲלִיָּבָא דר' יְהוּדָה לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ זוֹרֵק בְּחוּץ דְּחַיִּיב וּא"ש):
(וּמִזָּה קִצֵּת רֵאִי לְד' הֶרְמֵב"ם ז"ל בַּפ"ג מַה' פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין הַל"ו וְשֶׁפֶסֶק שָׁם כו' כְּר'
יְהוּדָה ע"ש. אַע"ג דְּמִסּוֹגְיָא דְרִישׁ מְעִילָה נִרְאָה לְכַאֲרָה דְקִי"ל כו"ש מְדַפְּלִיגֵי אֲמוּרָאֵי
הֵתָם אֲלִיָּבָא דר"ש ע"ש.

(וְכֵן מוֹכַח לְכַאֲרָה מְסוֹגְיָא דְנִבְחִים (פ"ה) אר"ז אַף אֲנִן נְמִי תְּנִינָא כו' ע"ש) אֲבָל לְכַמ"ש
א"ש דְּמִסּוֹגְיָא דְנִבְחִים (ק"ז) הַנ"ל דְּסִתְמָא דַּגְמ' אֲלִיָּבָא דר' יְהוּדָה אֲזַלָּא מִשְׁמַע דְּקִי"ל
פְּנוּתֵי וּכמ"ש אֲלֵא דְבִאָּמַת מְסוֹגְיָא דְמְעִילָה בְּלֹא ה' נִחָא שְׁהָרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל כ"ש בַּפ"ג
ה' ז' דְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים שְׁשַׁחְטוּן בְּדָרוּם אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ וְע"כ צְרִיף לִזְמַר דְּנִבְחִים אֲחֵרַת
הִי לֹו לְהֶרְמֵב"ם ז"ל בְּסוֹגְיָא דְמְעִילָה וּכמ"ש הַכ"מ שָׁם וּאֲכַמ"ל: וְהֶרְמֵב"ם ז"ל פֶּסֶק
בַּפ" י"ט מַה' מַעַה"ק ה' ח' דְּמֹקְטְרֵי פְּנִים שְׁחֶסְרוּ וְהַעֲלָה בְּחוּץ פְּטוּר וְע"ש בַּה' ס' וּבַה'
י"א וְהִינּוּ פְּרִי"ש.

וְע"ש בַּלח"מ שְׁהַקְּשָׁה דְבַר־יְהוּדָה הֶרְמֵב"ם ז"ל אֲהַדְּדֵי דְשָׁם בַּה' י"א פְּתַב זְרַק הַדָּם וְהַעֲלָה
הָאֲבָרִים חַיִּיב שְׁתִּים שְׁהָרֵי חֶלֶק הַפְּתוּב בֵּין מַעֲלָה לְעוֹשָׁה כו' וְטַעַם
וְעַכ"פ יֵשׁ לָנוּ לְיִישָׁב סְתִירוֹת הַסּוֹגְיּוֹת גַּם לְשִׁיטַת הַנִּי
רַבְּנוֹתָא וְנ"ל דְּבִאָּמַת מְצִינּוּ דְתַנָּאֵי נִינְהוּ אֲלִיָּבָא דְרִישׁ בְּזָה דְגְרָסִי בַּסְנ' (צ) א"ל כו'
לר"ג אֲמַרְתוּ דְשַׁכְּבֵי חַיִּי הָא הוּוּ עֶפְרָא כו'.

א"ל בְּרַתֵּי כו' שְׁנֵי יוֹצְרִים יֵשׁ בְּעִירִינוּ כו' דְּבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל תְּנָא קַל וְחוּמְר מְכַלִּי זְכוּכִית
מַה כ"ז שְׁעַמְלָן בְּרוּחַ בּו"ד נִשְׁבְּרוּ יֵשׁ לָהֶם תְּקֵנָה בּו"ד שְׁבְרוּחוּ שְׁל הַקַּב"ה עֵאכ"ו
פִּרְש"י דְּבִי רִישׁ תְּנָא ק"ו מַכ"ז זֹו הִיא תְּשׁוּבָה שְׁהַשִּׁיב' לְאַבְיָה ע"כ וּכְבָר עֲמַד בְּזָה
הַמְהַרְשָׁא ז"ל בַּח"א דְּמִי הַכְּרִיחוּ לְרִשׁ"י ז"ל לְפָרֵשׁ דְּאֲדַלְעִיל קָאֵי וְלֹא נִחָא לִי לְפָרֵשׁ
דְּהַד דְּתַנָּא דְבַר־י"ש מְלִתָּא בְּאַפִּי נִפְשֵׁי הוּא וּכְכַל הַנְּהוּ תַנָּאֵי וְאַמוּרָאֵי דְמִיָּתִי שָׁם בַּגְמ'
פֶּל חַד לִימוּדָא לְתַחַה"מ וְאוּלֵי גַם תַנָּא דְבַר־י"ש נְמִי תַנָּא לִימוּדָא לְתַה"מ מִן הַק"ו דְּמִיָּתִי
וְלֹא אֲתַשׁוּבָה דְבַר־תִּי כו' קָאֵי וְע' בְּמַהַרְשָׁא שַׁכ' דְּהִי דוֹחַק לְרִשׁ"י ז"ל לְפָרֵשׁ פֶּן דַּא"כ
צ"ל דְּרִישׁ לֹא ס"ל פֶּל הַנִּי לִימוּדֵי לְתַה"מ דְּמִיָּתִי מְקָרָא לְעֵיל בַּגְמ' וְדַחַק בְּזָה (וְע"ש
בַּגְמ' דְּלִימוּד קָמָא דְמִיָּתִי ר"י שָׁם לְתַחַה"מ מַה"ת שְׁנֵא' וּנְתַתָּם מְמַנּוּ תְּרוּמַת ה' לְאַהֲרֹן
כו תַנָּא דְבִי רִישׁ שָׁם מַה אַהֲרֹן חִבֵּר כו' וּפִרְש"י הָא דְכַתִּי לְאַהֲרֹן לֹא לְהַכִּי הוּא דְאַהֲא)
וְל"נ בְּפִשְׁטוּת דְּהִי ק' לְרִשׁ"י ז"ל דְּלָמָּה לִי לְתַנָּא דְבִי רִישׁ לְמִילֵיף מַק"ו תְּפִיּוֹק לִי
מְקָרָא בְּהַדְּיָא דְמִיָּתִי שָׁם רִישׁ עֲצָמוּ דְגְרָסִי בַּגְמ' הֵתָם הַכַּר' תְּפָרַת הַפְּרַת בַּעוּה"ז תְּפָרַת
לְעוּה"ב ד' ר"ע א"ל רִישׁ וְהֵלֵא כְּבָר נֵאמַר וְנִכְרְתָהּ וְכו' אֲלֵא וְנִכְרְתָהּ בַּעוּה"ז תְּפָרַת
בַּעוּה"ב ה"ת ד"ת כַּל' ב"א וְהַשְׁתָּא הָרִי לְרִישׁ גּוֹפ' אִיכָּא לִימוּדָא בְּהַדְּיָא לְתַה"מ מְקָרָא
דְּה"ת דַּע"כ לְעוּה"ב אֲתָא פְּדָאֵר רִישׁ וְכֵן מִיָּתִי ר"א בַּר"י שָׁם בַּגְמ' לִימוּדָא כַּה"ג

אָלָא דָאִיהוּ יְלִיף מֵהֵכָּה תַּכּוּ וּמְעֻנָּה בְּהַ"ד ס"ל דְּלֵעָה"ב אֶתְא וּא"כ אַף דְּרִי"ש דְּרִשׁ עֻנָּה
בְּהַ"ד לְשֵׁלָא עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה עַכ"פ תִּיפּוּ"ל מְהֻכְרָ' וּכְמ"ש וְזֶה הַכְּרִי לְרִשׁ"י וְ"ל לְפָרֵשׁ דְּתַנָּא
דְּבִירִי"ש רַק אַבְרָתָא כּו' קָאִי דָּאֵלוּ רִי"ש עֲצָמוּ נִפְק"ל מְקַרָּא בְּהַדִּי(וּכְמ"ש: וְהִנֵּה כ"ז
הוּא לְפִירִשׁ"י אָבֵל נ"ל דְּלֵהֲתוּס' וְהַרְמַב"ם וְ"ל י"ל בְּפִשְׁטוּת דָּאֵה"נ דְּתַנּוּ דְּרִי"ש גַּם
הוּא אֵינִי תִי רָאִיָּה לְתַה"מ _____ וְטַעַם זֶה אֶצְ"ל אָלָא לְר"ע דְּנִפְק"ל זֹרֵק
מָאוּ זָבַח דְּכִתִּיב גְּבִי הֶעֱלָאָה וְלַה"ק ר"א הָתָם דְּזָרְק וְהֶעֱלָה לְר"ע א"ח אָלָא אַחַת וְע"ז
אָמַר אֲבִי הָתָם דְּאָפִי לְר"ע חֲזִיב שְׁתִּימִים דְּלֵהֲכִי פְּלִגְיָנָהוּ קָרָא כּו' אָבֵל לְר"י דְּנִפְק"ל
זֹרֵק מְקַרָּא דְּדָם שְׁפָף דְּכִתִּיב גְּבִי שְׁחִיטָה בְּלֵא"ה חֲזִיב שְׁתִּימִים כְּמוֹ שְׁחַט וְהֶעֱלָה.

וּמְדַהֲוֵנָּה הַרְמַב"ם וְ"ל לֹמַר טַעְמָא דְּאֲבִי אֲלִיבָא דְּר"ע מְשַׁמַּע דְּפִסְק כְּר"ע (ע"ש
בְּלַח"מ שְׁדַחַק בְּזֶה דְּהַרְמַב"ם וְ"ל רְצָה לְתַת טַעַם דְּאָפִילוּ ר"ע יוֹדָה בּוּ אַע"ג דְּלִית
הַלְכָתָא פְּנוּתִי וְע"ע בְּלַח"מ מָה שְׁהַקְשָׁה עוֹד שָׁם בְּרִישׁ דְּבָרֵי דְּלָמָּה פִּסְק הַרְמַב"ם דְּלָא
כְּר"ע דְּהִלְכֵי פְּנוּתִי מְחַבְּרֵי ע"ש [וְעִי' בְּרַמְבַּ"ם פ' י"ח מָה פְּלִים ה' י"ג שְׁכ"ש כְּמָה
יְקַבֵּל הַחֲרָס וִיְהֵא מְק"ט כּו' וְכַתְּב הַכ"מ שָׁם וְ"ל בַּפ' ב' דְּכָלִּים וְכָרִי"ש וְצ"ע לָמָּה לֹא
פִּסְק כְּר"ע וְאָפִשֵׁר שְׁסוּבְר רַבִּינוּ דְּר' יִשְׁמַעֵאל הֵנּוּה רַבִּי דְּר"ע ע"כ וּבְזֶה הֵנּוּה א"ש גְּמִי
הָכָא ד' רַבִּינוּ וְ"ל שְׁפִסְק פְּרִי"ש לְגַבִּי ר"ע וְתַמְיָהֲנִי עַל הָרַב הַלַּח"מ וְ"ל שְׁלָא זָכַר לְד'
הַכ"מ בְּהַלְכוּת פְּלִים הַנּוֹ: אָבֵל אֲנִי תַּמָּה מָאוֹד עַל הָרַב הַכ"מ וְ"ל דְּמֵאִי דְּמִסְפָּקָא לִי בְּד'
רַבִּינוּ וְ"ל לְהַ"ד גִּיסָא דְּאָפִשֵׁר שְׁסוּבְר רַבִּינוּ דְּרִי"ש הֵנּוּה רַבִּי דְּר"פ בְּמַחְכֵּ"ת הֵנּוּה מְצִינוּ
לְהַדְיָא דְּפִשְׁטָא לִי לְרַבִּינוּ וְ"ל לְאִידָף גִּיסָא בְּאַמַּת וּכְמ"ש בְּפִי הַמְשַׁנְיֹת שְׁלוֹ בְּעַדִּיּוֹת
פ"ב מ"ו וְ"ל הַשּׁוּם וְהַבְּנִסָר וְהַמְלִילוֹת כּו' ר' יִשְׁמַעֵאל אוֹ שִׁישְׁלִים מְדוּכָתָם כּו' וְאֵעִפִּי
שְׂר' יִשְׁמַעֵאל תְּלַמִּיד ר"ע הִלְכָה פְּרִי"ש עַכ"ל (כְּלוּ מִשּׁוּם דְּבִשְׁבַת י"ט א' הוֹרָה רִיב"ח
פְּרִי"ש וְכ"כ הַתִּי"ט ע"ד הַר"ב שְׁפִסְק פְּרִי"ש וְ"ל וְאֵעִפִּי שְׁהוּא תְּלַמִּיד ר"ע כְּמ"ש
הַרְמַב"ם וְקִי"ל הַל' כְּר"ע מְחַבְּרֵי כ"ש מִתְּלַמִּידוּ הָכָא הוֹרָה רִיב"ח פְּרִי"ש פְּדָאִי בְּגַמ'
ע"כ) הַרִי לְהַדְיָא סְתִירָה מְהִיפָף לְהִיפָף דְּפִשְׁטָא לִי לְהַרְמַב"ם וְ"ל דְּבַכ"מ קִי"ל כְּר"ע
לְגַבִּי רִי"ש מִשּׁוּם דָּאִין הִלְכָה פְּהַלְמִיד בְּמִקּוּם הָרַב (אָלָא שְׁהָרַב הַמְּגִיד וְ"ל בַּפ"ג מָה
שְׁבַת ה' ב' הֶעֱתִיק מִשְׁנָה זֹו ר' יִשְׁמַעֵאל בְּר' יוֹסִי א' יְגַמְרֵר כּו' ע"ש.

וּלְפִי גִירְסָא זֹו הֵנּוּה א"ש מ"ש הַר"מ שְׁהִיָּה תְּלַמִּיד ר"ע. פְּדַמְצִינוּ בִּיבְמוֹת ס"ב דְּגַם ר"י
אָבִיו הִי תְּלַמִּיד דְּר"ע אָבֵל כ"כ בְּעַז"ה בְּגִלְיוֹן הַמ"מ שָׁם דְּטַס"ה וּבְכָל הַסְּפָרִים שְׁלִפְנֵינוּ
לִיתָא שָׁם תִּיבּוֹת בְּר' יוֹסִי אָלָא רִי"ש סְתָם) וְדוּחַק לֹמַר כְּמ"ש הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת ק"ד ד"ה
אֲרִי בְּרִי בְּשֵׁם הַרִי דְּהַרִי ר' יִשְׁמַעֵאל ב"א הוּוּ ע"ש וְא"כ י"ל דְּשְׁנִיָּהֶם אַמַּת א' הִנֵּה
רַבּוּ דְּר"ע וְהַכְּנִי הַלְמִידוּ.

דְּאִפְתִּי לֹא יוֹעִיל זֶה לִינִישׁב ד' הַרְמַב"ם וְ"ל בַּה' פְּלִים דְּמַנ"ל דְּרִי"ש דְּהָתָם הוּא רַבִּי
דְּר"ע שְׁפִסְק כְּמוֹתוֹ וְד' הַכ"מ הַנְּ"ל צַע"ג: _____ לְתַחַה"מ מִן הַק"ו
וְלִימוּדָא בְּאִפִּי נְפִשְׁי' הוּא וְלָאוּ אַבְרָתִיָּה כּו' קָאִי וְכ"ת א"כ תְּקַשָּׁה דְּל"ל ק"ו וְתִיפּוּ"ל
מְקַרָּא בְּהַדְיָא וּכְמ"ש.

י"ל פִּינּוּ דְּמִקְלָתָא דְּלַעִיל מְשַׁמִּי דְּרִי"ש סְתָמָא אַתְּמ' וְהָכָא אַתְּמַר מְשַׁמִּי דְּתַנָּא דְּבִי ר"י
י"ל כְּדַמְשַׁנְי הַש"ס בְּכ"ד דְּפְרִיף מְרִי"ש אַתְּמָא דְּבִר"י (עִי' מְגִילָה כ"ג זְבָחִים נ"ב) תְּרִי
תַּנָּאִי וְאֲלִיבָא דְּרִי"ש וְא"ש דְּהֵאִי תַּנָּא דְּבִר"י דְּנִפְק"ל לִימוּדָא לְתַחַה"מ מְק"ו וְלָא

מקרא דהפר' תפרת דס"ל פאיך תנא דמתניתין דריש פריתות דע"כ פרי"ש אטיא דמתייב שתים פבא עה"ז והביא ז"ע ומתייב נמי קרבן במגדף וע"כ דס"ל מגדף היינו מברך ולא נפק"ל לימוד' לתחה"מ מקרא פלל דהרי לדידן' לא כתי' בע"כ רק חד קרא דהפרת תפרת ובעוה"ז לחוד איירי קרא דונכרתה במגדף מוקי לה והכ"ת ד"ת כל' ב"א.

ועונה בה לבזמן שעונה בה ולהכי איצטריף האי תנא למיליף מק"ו ושפיר מוקי ר"י למתניתין דכריתות פרי"ש וכאיך תנא דנפק"ל לימודא לתחה"מ מק"ו וכמ"ש נאף דרש"י ז"ל לא פירש פן הרי באמת לפירש"י י"ל בפשיטות כמש"ל הגאון במנ"א ז"ל ואנן קיימינן לשיטת התוס' והרמב"ם דלדידהו אין מקום לתירוצו וכמש"ל וא"ש.

וע"ע סנהד' מ"ה במשנ' נחכמי' אומרי' אינו נתלה אלא המגדף כו', ומדקרו ליה למברך מגדף ש"מ דס"ל נמי כמ"ד מגדף היינו מברך והא דפליגי התם על ר"א מפ' שם בגמ' טעמיהו משום דדרשי פללי ופרטי ע"ש וע"כ דהיינו רי"ש דדריש פללי ופרטי בשבועות כ"ו) ונ"ל דהיא נמי אטיא פאיך תנא דבי רי"ש דס"ל דמגדף היינו מברך וכמ"ש: וגם הגאון בעל נודע ביהודה ז"ל במה"ת חאה"ע שאלה קמ"ח הביא דברי הכ"מ הלזה וכ' עליו ז"ל.

ואני תמה דאיך נעלם מהרב הכ"מ שהרמב"ם במקומות רבות פסק כר"ע נגד רי"ש וכן בתמותו כו' וכן בג' פלוגתות כו'. ועוד אני תמה על הכ"מ דאיך אפשר לומר שר"ע הוא הי' תלמידו של רי"ש הרי ר"ע קראו בשמו בסנהד' (נא) א"ל ר"ע ישמעאל אחי כו' וא"כ אין מקום פלל לדברי הכ"מ*) אבל מה שפסק הרמב"ם שם דלא כר"ע הוא עפ"י מ"ש מהרי"ק ז"ל בתשובה שורש קס"ה דדבר שאינו נוהג בימי האמוראי' לא נאמרו פללי פסקי הלכות שבש"ס עכ"ד הגאון בעל נוב"י ז"ל: תמיהני עליו ז"ל שהרי בהך דינא דקבל' טומאה בכלי חרס שנשפרו נפק"מ טובא גם בזה"ז לענין קבלת פתמים פדתנן בגדה (ס) שהיה ר' נחמיה אומר פל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל פתמים והכי קיי"ל וכמו שפ' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' א"ב ה' ז דאם נמצא פתם על פלי חרס מגבו או על בגד שאין בו ג' אצבעות עג"א ה"ז טהורה וא"כ ה"נ דאם נמצא הפתם על פלי חרס שהי' מחזיק יותר מסאה ואין בשבריו פדי לקבל חצי לוג ה"ז טהורה לפי שהכ"ח אינו מקבל טומאה ואעפ"י שמתחילה היה בו שיעור לקבל טומאה לא צדיפא מבגד שהוא פחות מג' ע"ג אע"ג דג"כ אתי מדבר המקבל טומאה ו'ע ברא"ש כ"ח דנדה ס"ב: ובעיקר דבריו שרצה ליישב ד' הרמב"ם ז"ל עפ"ד מהרי"ק ז"ל כ"כ מהרש"ח ז"ל בגליון התוי"ט בכלים שם פ"ב מ"ב דהרמב"ם ז"ל ונדאי דלא ס"ל כמהרי"ק פגראה מחיבורו גם בה' שאינו נוהגי' בזה"ז שתמיד הולך עפ"י פללי הש"ס ע"ש: אמנם מה שפגראה לי בזה והוא האמת לענ"ד דהרמב"ם ז"ל מפרש בפירושו הר"ש ז"ל שם שכ' ז"ל רע"א כו'.

ר"ע לא פליג אלא אשמועינן כו' דסתם קדירות הבאות מלוד רגילין לעשותן מסאה ולמטה כו' וסתם חביות הבאות מבית לחם רגילין לעשותן מסאתים כו' וסתם חצבין גדולים מחמש סאין כו' ע"כ וכ"כ הרא"ש שם ז"ל ר"ע לא פליג דרי"ש נמן שיעורו במידות ור"ע בשמות הפלים והפל אחד כו' ע"כ וא"ש ד' רבינו ז"ל בחיבורו שנתן שיעורו במידות פרי"ש דכיון שאין נ"מ פלל לדינא אלא שר"ע לא הי' צריך ליתן מידות

בכלים הים כי הנה ידוע להם בזמן ההוא כמה מחזיק חביות הלודיות וכמה הלחמיות שזוה סאה וזה סאתים אבל רבינו ז"ל איך יתן השיעור בשמות הפלים אשר אינו ידוע שיעורם היום ואלו הי' פלוגתא בין רי"ש לר"ע בשיעור הפלים הנה צריך עכ"פ להביא ד' ר"ע פיון דלית הלכתא פרי"ש אבל פיון שאין ביניהם אלא שינוי הלשון והכל שיעור אחד כמ"ש הרא"ש ואלו הנה מזכיר בחיבורו שמות הפלים מ"מ הנה צריך עוד לבאר שיעורן פיון שאינם ידועים היום ונקט בדרך קצרה והודיענו המידות ולא השמות והכל אחד כמ"ש ואין מקום לד' הרב הכ"מ ז"ל שהזכיר פאן פסק הלכה דמפלל דפליגי ולמ"ש אין פאן פלוגתא פללי (ואף שמד' רבינו ז"ל בפירושו שם שכתב באמת דהלכה כר"ע בזה ע"ש ומוכח דס"ל דפליגי עם רי"ש באמת ודלא כהר"ש הג"ל.

הנה מלבד די"ל דלא קאי רק אהא דפליגי ר"ע עם ריב"ז שם בחצבין ע"ש ובזה א"ש שלא יסתרו דבריו שפירושו עם מ"ס בחיבורו פרי"ש באמת וכמ"ש. אבל בלא"ה הרי מצינו באמת נ"פ שחזר בו בחיבורו ממ"ש בפירושו וכנודע וע' מה שפי' בד' ר"ע בזה) וא"ש נמי מש"ש בה' י"ד הנה הפלי מחבית כו' עד חצבנים גדולים כו' שהיא לישנא דר"ע וכבר הטה בזה הכ"מ דברי שא פסק פרי"ש ובסיפא כר"ע ולמ"ש א"ש דבין אם נפרש דחצבין גדולים דקאמ' ר"ע אפי' הם גדולים כמה ופליגי בהא אדרי"ש דא' עד חמש סאין דווקא י"ל דכיון דבהא פליגי ר"ע פסק כר"ע משא"כ ברישא דלא פליגי וכמ"ש (וע' בתוספת' פ"ב שלא הוזכרו ד' ר"ע אלא בחצבין ואולי משום דבהא פליגי וכמ"ש) וכן אם נפרש דבחצבנים נמי לא פליגי וכמ"ש הר"ש דסתם חצבנים גדולים חמש סאין הן מ"מ נקט הכא לישנא דר"ע דאפשר גם בזמן ההוא הנה ידוע להם מידת החצבנים כמה הם מחזיקים משא"כ בחביות הלודיות והלחמיות שמידת שיעורם הנה רק לפי המקום דבלוד היו רגילין לעשותן מסאה ולמטה ובבית לחם מסאתים.

ואטו בית לחם הנה רובא דעלמא ולכן כתב רבינו ז"ל מידת שיעורם ולא מקומם אבל החצבנים שלא נזכר בהם מקום אפשר דכ"ע היו רגילין לעשות במידה אחת ולכן נחא לי' לרבינו ז"ל למינקט לישנא דר"ע בהכי פיון ששיעורם ידוע וכמ"ש וכן למ"ש הכ"מ דעד חמש סאין דנקט רי"ש לאו דווקא דה"ה לטפי ולפני' זה נמי לא פליגי רי"ש ור"ע פלל וא"ש בפשיטות דלעיל דאיכא למטעי בד' ר"ע וכמש"ל נקט לישנא דרי"ש והכא דאיכא למיטעי בדברי רי"ש דחמש דווקא קאמר נקט לישנא דר"ע וא"ש: הגה"ה ומזה הנה סתירה גם אמש"ל בשם הרמב"ם בפירושו דרי"ש הי' תלמיד ר"ע שדרי מצינו גם לרי"ש שיקראו לר"ע בשמו ביומ' (ע"ה) וכשנאמרו דברי' לפני רי"ש א"ל צאו וא"ל לעקיבא עקיבא טעית כו' אלא ע"כ דחברים היו וע"ע זבחים (נ"ז) דאיתא נמי התם פהאי לישנא אלא דהת' גרסינן צאו וא"ל לרבי עקיבא ע"ש:

[והו אמרתי להפסיק פה פעת באמצע ענין הלז ולחזור פאן על עקרי הדברים שיש לנו לבאר עוד בעז"ה בסוגיא דמנחות ד' ס"ה הג"ל שהתחלנו בראש דברינו בזה והוא בסתירת דברי הצדוקים דעצרת אחר השבת והיחיד מתנדב ומביא תמיד וכמש"ל ואח"ז יבואר גם תשלום דבר פל הענין הג"ל באנרד בעצרת ה' ונתחיל פעת בעיקר הסוגיא דמנחות שם בזה ויתבאר פה ג"כ בעז"ה דין הספד ותענית ועשיית מלאכה ביום שאחר חג השבועות בזמן הזה פשחל יום שני דשבועות בשבת וכמו שכתבנו להסתפק בזה להלן בדרך ס"ה בפתיחת דברינו שם בעז"ה]:

גִּרְסֵינוּ שֵׁם בְּמִנְחוֹת ד' ס"ה ה"ר אילין יומיא דלא
להתענא ביהון ומקצתהון דלא למספד בהון מרים ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקם
תמידא דלא למספד ומתמניא ביה עד סוף מועדא איתותב חגא דשבוועיא דלא למספד כו'
ע"ש.

כך היא הגירסא שלפנינו במנחות שם ובתענית י"ז] י והנה רש"י ז"ל כתב שם דעיקר
הגירסא הוא בחגא דתמידא דלא למספד ובחגא דשבוועיא דלא להתענא ופי' רש"י
הטעם בזה משום דלא היה שמחה יתירה בשל עצרת כבשל תמיד דבעצרת לא היה שום
ראי' לדברי הצדוקים לכך לא התמירו לאסור גם בהספד אבל בתמיד היה קצת ראיה
לדבריהם עכ"ל ור"ל משום דבתמיד הביאו ראיה לדבריהם מקרא דאת הפכש האחד
תעשה כו' פדמפ' בש"ס התם ובתוס' שם הקשו על גירסת רס"י ז"ל הנ"ל מסוגיא
דמענית י"ז דמסיק התם דעד סוף מועדא לא נצרכה אלא לאסור יום שלאחריהם ע"ש
ואי גרסי' בחגא דשבוועיא רק דלא להתענא א"כ בין לר' יוסי ובין לרבנן דמתני' דמענית
ט"ו שם לכו"ע בדלא להתענא לאחרי מותר ע"ש והתוס' הביאו שם הני' בהיפוך
באיתוקם תמידא דלא להתענא ובחגא דשבוועיא דלא למספד ואתיא כר' יוסי בין לפניו
ובין לאחריו וע"ש בתו' ניש להבין קצת לפי גירסא זו.

דלמה לא התמירו באמת גם בתמידא לאסור בהספד כמו בחגא דשבוועיא שהרי באמת
יש סברא לומר דתמידא חמיר בזה כמ"ש רש"י ז"ל הנ"ל: והנה הגאון בעל שער המלך
ז"ל בה' מגילה פ"א הקשה שם באמת על גירסת התוס' הנ"ל דבחגא דתמידא לא אסרו
אלא בתענית לבד ובחגא דשבוועיא אסרו גם בהספד וכמש"ל.

דא"כ הקשי טובא בזה מהא דפריף עלה בסוגיא דמענית י"ת דלמה לי למימר בחגא
דשבוועיא מתמניא ביה לימא מתשעה בי' והמניא גופא אסור דהו"ל יומא דאיתוקם
תמידא כו' ע"ש והשתא מאי קושיא שהרי ודאי דשפיר הוצרכו לומר בחגא דשבוועיא
מתמניא ביה כי היכי דיהא אסור גם בהספד דאלו משום יומא דאיתוקם תמידא הרי אינו
אסור אלא בתענית לחוד אבל בהספד מותר וצ"ע עכ"ד השעה"מ ז"ל וכ' שם שמצא
למוהר"ש אלגאזי בס' רצוף אהבה שהוקשה לו פן והניחו בצ"ע ע"ש והנה פעת יצא
לאור ספר גבורות ארי על מס' תענית להגאון בעל טורי אבן ז"ל ושם י"ח עמד ג"כ
בקושיא חמורה הלזו על גירסת התוס' דמנחות הנ"ל ולכן העלה ג"כ דע"כ דעיקר
הגירסא הוא בתרנוייהו דלא למספד כג' שלפנינו דכיון דבחגא דשבוועיא ע"כ גרסי'
דלא למספד וכמו שהכריחו התוס' הנ"ל מהא דמסיק בתענית שם דלא נצרכא אלא
לאסור יום שלאחריו וכמש"ל א"כ שוב ע"כ דבאיתוקם תמידא נמי גרסי' ודאי דלא
למספד מדפריף התם עלה דל"ל למימר מתמניא לימא מתשעה כו' וכמש"ל ע"ש ובאמת
הוא קושיא גדולה עכ"פ על גירסת התוס' דמנחות הנ"ל ומ"מ נ"ל ליתן מקום קצת
לגירסתם ז"ל ג"כ וליישב בדרך הפלפול בזה בעז"ה: וראיתי להקדים מה דנהו קשיא
לי מכבר עוד בסוגיא זו דמנחות ודמענית הנ"ל ומצאתי פעת בעז"ה להגאון בעל בית
אפרים ז"ל בחלק יו"ד שאלה ע"ז שעמד בזה ג"כ דלכאורה בין לגירסא שלפנינו שם
ובין לגי' התוספות הנ"ל דבחגא דשבוועיא גרסי' דלא למספד ובין לגי' רש"י דבתמידא
עכ"פ גרסי' דלא למספד איפא למידק טובא דלמה הוצרכו כלל לאסור הספד בימים אלו

שָׁהֵם לִפְנֵי חַג הַפֶּסַח וְהָלֹא קִי"ל בְּמוֹ"ק ח' בְּמִשְׁנֵה דָלָא יְעוֹרֵר אָדָם כּו' וְלֹא יִסְפִּידְנוּ קוֹנְדָם לְרַגְלֵי שְׁלֵשִׁים יוֹם וּא"כ הָלֹא כְּבָר נֶאֱסָרוּ יָמִים הִלְלוּ בְּהֶסְפֵד מִיּוֹם הַפּוּרִים וְאֵילָף וְלָמָּה הִנְצַרְכוּ לְגִזּוֹר עֲלֵיהֶם עוֹד אִסּוּר הֶסְפֵד מִשׁוּם יוֹמֵי דְתַמִּידָא אוּ מִשׁוּם חֲנָא דְשַׁבּוּעֵיָא וּכְמ"ש וְהִנְיָחָא לְרַב דְּמִפְרַשׁ טַעְמָא דְמִתְנַי' דְּמו"ק שֶׁם דְּאִסּוּר הֶסְפֵד דְּבִתּוּף שְׁלֵשִׁים יוֹם לְרַגְלֵי הוּא מִפְּנֵי מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה בְּאָדָם אַחַד שְׁכִינְס מְעוֹת לְעֵלוֹת לְרַגְלֵי כּו'.

וּמְסִיק הֶתֶם דְּלַרְב בְּחֻנָּם שְׂרִי לְהֶסְפִיד בְּתוּף שְׁלֵשִׁים לְרַגְלֵי וּא"כ י"ל דְּשַׁפִּיר הִנְצַרְכוּ לְאַסּוֹר בְּהֶסְפֵד בְּהִנְף יָמִים דְּמַגִּילַת תַּעֲנִית הַנְּ"ל דְּנ"מ דְּאָף בְּחֻנָּם אִסּוּר לְהֶסְפִיד בְּהֶם מִשׁוּם הַנְּף יָמִים טוֹבִים דְּמַגִּילַת תַּעֲנִית הַנְּ"ל אַבְל לְשִׁמּוּאָל דְּמִפְרַשׁ הֶתֶם טַעְמָא דְלָכוּ אִסּוּר לְהֶסְפִיד קוֹנְדָם לְרַגְלֵי לְפִי שְׂאִין הַמַּת מִשְׁתַּפַּח מִן הַלֵב שְׁלֵשִׁים יוֹם וְלִדְיָדִיָּה וְדָאֵי דְאָף בְּחֻנָּם אִסּוּר לְהֶסְפִיד כְּדִמְסִיק הֶתֶם דְּנ"מ בֵּין טַעְמָא דְרַב לְשִׁמּוּאָל דְּקַעֲבִיד בְּחֻנָּם ע"ש וּא"כ וְדָאֵי דְקָשָׁה טוֹבָא לְדִידִיָּה דְלָמָּה הִנְצַרְכוּ לְאַסּוֹר גַּם הֶסְפֵד בְּהִנְף יָמִים שְׁלִפְנֵי הַפֶּסַח בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית הַנְּ"ל דְּתִיפּוּ"ל דְּהָרִי הוּ"ל ל' יוֹם קוֹנְדָם הַרְגֵל דְּבִלֵא"ה אִסּוּרֵי בְּהֶסְפֵד לְשִׁמּוּאָל בְּכָל גְּוֹנָא וּכְמ"ש: וְהִנְה בְּשׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם שֶׁם פָּתַב דְּמ"מ נ"מ שְׁפִיר גַּם.

לְטַעְמָא דְשִׁמּוּאָל בְּזַה לְעַנְנֵן הָא דְגַרְסֵי בִירוּשְׁלָמֵי דְמו"ק שֶׁם (וְהִבִּיאֵו הָרֵא"ש ז"ל שֶׁם סִ' י"ג) דְּהָדָא דְתִימָא בִינְשָׁן אַבְל בְּמַת חֲדָשׁ מְוֹתֵר פְּלוּמֵר דְּהִירוּשְׁלָמֵי ס"ל כְּטַעְמָא דְשִׁמּוּאָל מִפְּנֵי שְׂאִין הַמַּת מִשְׁתַּפַּח כּו' וּמִשׁוּ"ה בְּחֲדָשׁ דְּהִינְנוּ שְׁמַת בְּתוּף ל' יוֹם סְמוּף לְרַגְלֵי מְוֹתֵר לְהֶסְפִידוּ לְשִׁמּוּאָל לְפִי שְׁהִמְרִירוֹת כְּבָר הוּא בְּלָבוּ וְאִין בּוּ תוֹסַפֵת אַבְל ע"י הֶסְפֵד כְּלוּם (אָף לְרַב וְדָאֵי דְבִשְׁכָר גַּם בְּחֲדָשׁ אִסּוּר) וְהִשְׁתָּא גַּם לְשִׁמּוּאָל נ"מ שְׁפִיר בְּזַה שְׁהִנְצַרְכוּ לְאַסּוֹר יָמִים הִלְלוּ בְּמַגִּילַת תַּעֲנִי בְּהֶסְפֵד אָף בְּחֲדָשׁ דְּמִשׁוּם יוֹמֵי דְמַגִּילַת וְדָאֵי שְׁגַם הַחֲדָשׁ אִסּוּר בְּהֶסְפֵד ע"ש בְּב"א בְּזַה.

וְאוּלָּם בְּעִיקָר ד' הִירוּשְׁלָמֵי הַנְּ"ל כְּבָר כ' בְּזַה הַגָּאוֹן בִּשְׁעָה מ"ז ל' בְּפ"ו מ'ה' יו"ט הַכ"ד דְּבִש"ס דִּילֵן נִרְאָה דְלֹא ס"ל כְּהִירוּשְׁלָמֵי הַנְּ"ל מְדָלָא קְאָמֵר הַש"ס בְּמוֹ"ק הֶתֶם דְּנ"מ נְמִי בֵּין טַעְמָא דְרַב לְטַעְמָא דְשִׁמּוּאָל הַנְּ"ל דְלְטַעְמֵי דְרַב דְּמִשׁוּם עֲלִיּוֹת הַרְגֵל הוּא א"כ אֶפְילוּ מַת חֲדָשׁ בְּשְׁכָר אִסּוּר וְלְטַעְמָא דְשִׁמּוּאָל שְׂרִי (וּכְמוֹ שְׁהִקְשָׁה בְּזַה הַרְמַב"ן ז"ל עַל הַרְ"צ גָּאוֹת ז"ל שְׁכ' דְלְטַעְמֵי דְרַב שְׂרִי בְּזַמֵן הַזֶּה וְהִקְשָׁה עָלָיו הַרְמַב"ן דָּא"כ אֶמְאֵי לֹא קְאָמֵר נְמִי דְאִיכָּא בִינְיָהּ בּוּזָה"ז וְלָכוּן כ' דְלְטַעְמֵי דְרַב נְמִי אִסּוּר גַּם בּוּזָה"ז ע"ש בְּרֵא"ש בְּפ"ק דְּמוֹ"ק סִ' י"ג הַנְּ"ל וְה"נ הִקְשָׁה דְאֶמְאֵי לֹא קְאָמֵר דָּא"ב מַת חֲדָשׁ) אֶלָּא וְדָאֵי דְס"ל לְתַלְמוּדָא דִּינֵן דְאֶפְילוּ לְשִׁמּוּאָל ג"כ אִסּוּר אֶפְי' מַת חֲדָשׁ לְפִי שְׁעַל יְדֵי הֶסְפֵד מִתְעוֹרֵר הַמְרִירוֹת יוֹתֵר וּפְלִיג אִירוּש' בְּזַה וְכוּן נִרְאָה מַד' הַרְע"ב ז"ל בְּמוֹ"ק פ"א מ"ה שְׁפִי שֶׁם דְלֹא יְעוֹרֵר הִינְנוּ עַל מַת יָשָׁן וְלֹא יִסְפִידְנוּ קָאֵי עַל מַת חֲדָשׁ (וּכ"כ רַש"י וְע"ש בְּנִמְק"י בְּזַה) וְאָף שְׁהִבִיא שֶׁם גַּם טַעְמָא דְשִׁמּוּאָל בְּזַה ע"ש.

אֶלְמָא דְס"ל ז"ל דְאָף לְטַעְמָא דְשִׁמּוּאָל יֵשׁ לְאַסּוֹר גַּם בְּמַת חֲדָשׁ וְדָלָא כְּהִירוּשְׁלָמֵי הַנְּ"ל וְע"ש בִּשְׁעָה מ"מ בְּזַה (וּמִש"ש הַרְע"ב ז"ל דְלֹא יִסְפִידְנוּ קוֹנְדָם לְרַגְלֵי ל' יוֹם תַּמִּיד וְדַחַק בְּזַה הַתּוֹס' יו"ט שֶׁם וּכ' לְהַגִּיהַ דְצ"ל אֵית ע"ש וְלִמְש"ל דְּהַרְ"צ גָּאוֹת ז"ל ס"ל דְּבִזְמַן הַזֶּה שְׂרִי לְטַעְמָא דְרַב הַנְּ"ל וְהַרְמַב"ן ז"ל כ' דְגַם לְרַב אִסּוּר בּוּזָה"ז אֵי מִשׁוּם דְהוּ"ל דְּכָר שְׁבַמְנֵן כּו' אוּ מִשׁוּם דְגַם בּוּזָה"ז גְּזַרְיָן דְאֵתִי לְבִטּוּלֵי מִשְׁמַחַת יו"ט וְע"ש בְּרֵא"ש ז"ל.

א"כ י"ל קצת דהרע"ב ו"ל קמ"ל נמי בזה דבאמת אסור להספיד בתוך השלשים יום תמיד ואף בזמן הזה ודלא פהרי"צ גאות ו"ל אי משום דס"ל דאפי' לרב אסור בזמן הזה וכמו שנראה באמת ממש"ש הרע"ב בטעמא דרב בזה שלא יתן המעות שכינס לצורך הרגל להספדו וימנע משמחת הרגל ע"ש ומשמע דס"ל דטעמא דעלית הרגל לאו דוקא הוא אלא דגזרינו דלמא אתי לבטולי משמחת יו"ט דשיניף גם בזה"ז וכמ"ש הרמב"ן ו"ל בזה או משום דפסק פשמואל באמת ואע"ג דאסור גם במת חדש ומוכח כד' השער המלך ו"ל הנ"ל בפשיטות לפ"ז וצ"ע): והנה אם נאמר דלשמואל דקיי"ל פנותי' לאסור אפי' בחנם וה"נ דלדידין' אף במת חדש ובכל גוונא אסור באמת בזה וכד' השעה"מ ו"ל הנ"ל א"כ נדאי דהקשה לכאורה טובא בהא דהוצרכו לאסור בימים אלו שלפני הפסח בהספד במג"ת הנ"ל אליבא דשמואל דקיי"ל פנותי' שיהי' לדידיה נראה דבלא"ה בכל גוונא אסור להספיד בתוך שלשים שלפני הרגל וכמ"ש.

[ונאפילו להספידנו בעצמו נראה מדברי כל הפוסקים ו"ל דאסור אליבא דשמואל ודלא כמש"ש התו' ד"ה דקעביד דאפי' לשמואל י"ל דלא אסור רק ע"י ספדן אבל הוא עצמו שרי כו' ע"ש אבל מדברי כל הפוסקים ו"ל שלא הזכירו לד' התוספות הנ"ל נראה פשוט דלא ס"ל הכי פלל אלא דאליבא דשמואל באמת חסור בכל גוונא בזה וא"כ הדק"ל וכמ"ש בעז"ה]: ונ"ל ליישב הכל בעז"ה ובתחילה אני אומר די"ל בפשיטות דבאמת הא דהוצרכו כל עיקר לאסור בהספד בימים אלו שלפני הפסח במג"ת הנ"ל.

לא הוצרכו אז לאסור בהספד בהנה' יומי גופייהו פלל שיהי' בלא"ה כל הנה' יומי פבר אסורים הם שלא להספיד בהן באמת משום דהו"ל שלשים יום לפני הרגל ולטעמא דשמואל הנ"ל הרי אסור להספיד אז באמת בכל גוונא וכמ"ש.

רק דכל עיקר לא הוצרכו לאסור בהספד ג"כ בימים אלו משום ימים טובים דבמג"ת הנ"ל אלא כדי לאסור ע"י זה גם יום שלאחריהם בתענית עכ"פ וכדמשני ר"פ שם בתענית י"ז בכה"ג דלא הוצרכו לאסור עד סוף מועדא אלא לאסור יום שלאחריו בתענית וכמש"ל וה"נ י"ל דכולהו הנה' יומי לא הוצרכו לאסורם גם בהספד אלא כדי לאסור יום שלאחריה' בתעני' כמש"ל דאלו לא אסרו לימים אלו רק בתענית הי' מותר להתענות ביום שלאחריה' דבדלא להתענא' לכו"ע לאחריו מותר כמ"ש והשתא לפ"ז ע"כ מוכרח פגירסת התוספות הנ"ל דאלו לגירסא שלפנינו דבתרנוייהו דלא למספד גרסינו.

א"כ נדאי דתקשה ממנ"פ דאי אתיא הך דמג"ת כר' יוסי א"כ למה הוצרכו לאסור הספד ביומי דתמידא דאי לאסור שלפניהם בתענית הרי אף בדלא להתענא אסור לפניו לר' יוסי שם נאי לאסור שלאחריו תיפוק לי' משום חגא דשבויעא (ואין לומר דנ"מ דאי מיקלע מילתא ובטלינו לחגא דשבויעא מ"מ תשיעי גופיה אסור משום בטר יומי דאיתוקם תמידא.

דלאו פירכא הוא דהשתא יום טוב גופיה בטיל ואנו ניקום ונגזור משום בטר יומי דאיתוקם תמידא וכה"ג משני ר"א ה"תם ביום טוריניוס וכ"כ רש"י שם בכה"ג ע"ש) ואם נאמר דהך דמג"ת הנ"ל אתיא פרבנו ושפיר הוצרכו לגזור איסור הספד ג"כ ביומא דתמידא לדידהו לאסור יום שלפניהם בתענית דאי בדלא להתענא גם לפניו מותר

לרבנו אב"כ תקשה איפכא דלמה הוצרכו לאסור הספד בחגא דשבועיא לדידהו דאי לאסור שלפניו תיפוק לי' דהו"ל יומא דתמידי ואי לאסור שלאחריו הרי גם בדלא למספד שרי לאחריו לרבנו וכינון דע"כ הו' דמג"ת הנז' צ"ל דאתי כר' יוסי מדקאמר עד סוף מועדא דלא נצרכא אלא ליום שלאחריו וכו' יוסי וכדאמר ר"פ התם א"כ ע"כ דצ"ל לתמידא דלא להתענא ובדשבועיא דלא למיספד וכגין התוס' הנ"ל.

ומה שלא גזרו לאסור גם ביומי דתמידא בהספד לאו משום דלא הוה חמור פל פה דאדרבה י"ל דיומי דתמידא חמירי יותר כמ"ש רש"י ו"ל אלא דלא אצטריכו לאסור אז גם בהספד פלל וכמ"ש וא"ש: והשתא מיןשב שפיר גם קושניית השער המלך ו"ל על גיר' התוס' הנ"ל ד"ל דהכי פריף הש"ס דאליבא דשמואל דקיי"ל פותני' דס"ל דאסור להספיד לפני הרגל בכל גוונא וכמ"ש א"כ למה לי למימר לדידני' מתמניא בי' לימא מתשעה בי' ותמניא גופי' הרי אסור בתענית משום יומי דתמידא.

ובהספד בלא"ה הרי אסור להספיד בו משום לפני הרגל ולא הוצרכו לאסור בימים אלו דחגא דשבועיא גם בהספד אלא לאסור יום שלאחריהם בתענית לבד וכמ"ש. וא"כ הרי אין נ"מ פלל בין אם נאסור אותם בהספד מיומא דתמניא בי' או מיומא דתשעה בי' אחרי דעיקר איסור ההספד שבהם לא נצרכא לגופניהו פלל אלא לאסור יום שלאחריהם (שהוא יום כ"ב ניסן) בתענית לבד וכמ"ש וא"ש: ואע"ג דשמואל עצמו ס"ל שם בתענית י"ח פרשב"ג דאף בימים שאסורין בהספד במג"ת מותר להתענות לפניהם ולאחריהם ע"ש אב"כ מ"מ פינו דהו' ברייתא דמג"ת דאסור בהספד להנף יומי דשבועיא עד סוף מועדא ע"כ דלא אתיא רק כר' יוסי ולא פרשב"ג בזה מדאצטריף למימר עד סוף מועדא וכדמשני ר"פ ההם דלא נצרכא אלא לאסור שלאחריו כו' וכמ"ש ו"ל וא"כ עכ"פ להו' תנא דברייתא דמג"ת הנ"ל נדאי דשפיר י"ל בפשיטות לדידני' דגם פל עיקר איסור ההספד דחגא דשבועיא גופי' לא נצרכא באמת פלל רק פדי לאסור יום שלאחריו בתענית וכמ"ש וע"ש: (אלא דאפתי איכא למידק עלה מסוגיא דלעיל דמסיק ר' אשי התם דלא נצרכא לומר מריש ירחא אלא לאסור יום שלפניו בהספד דאלו משום יומא דבתר כ"ח לא הי' אסור אלא בתענית ע"ש והשהא תקשה דיום כ"ט בלא"ה הרי אסור בהספד משום לפני הרגל וכמ"ש ואולם י"ל בפשיטות דבאמת יש לזקדק קצת לאחר דכבר מוק"ל אבני שם לעיל דלא נצרכא אלא לחודש מעובר ולמה לא הוי סגי לי' לר"א בהאי שינויא דאבני הנ"ל בזה: ולכן נ"ל משום דהו' שינויא דאבני לא אתיא באמת אלא כר' סימאי שהעיד משום חגי זו"מ (בר"ה י"ט) על שני אדרים שאם רצו לעשותן שניהם מלאים עושין כו' ולא ס"ל דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר ושפיר משני אבני הכי דלא נצרכא אלא לחודש מעובר.

(וכמ"ש רש"י דר"ל בשנה מעוברת ואדר בני הי' מלא אי נמי (אף בשנה פשוטה) דעברוהו לאדר כו') וכ"ז למאן דלא ס"ל דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר אב"כ באמת אחר דעיקר הסוגי' קאי אליבא דרב ההם דאיהו דמוק"ל (שם י"ז) דל"נ לומר מריש ירחא אלא לאסור שלפניו (ולמ"ש התו' הנ"ל דביומי דתמידא גרסי' דלא להתענא א"ש בפשיטות דרב לטעמי' דס"ל פם י"ח כר' יוסי דאף בדלא להתענא לפניו אסור וע"ש פרש"י ד"ה מתמניא ובתוס' מנחות ס"ה ד"ה מריש) ולרב הוא דפריף שם י"ח דאפתי

מאי ארְיָא לְאַסְנֹר יוֹם כ"ט אָדָר מְשׁוּם יוֹם שְׁלֹפְנֵי תִיפּוֹק לִיה דְהו"ל יוֹמָא דְבַתְר כ"ח
וכמ"ש וְהָרִי לְרַב עֲצָמוּ לֹא יִתְכַן שְׁיִנּוּיָא דְאַבְיִי פְּלָל בְּזָה שְׁהָרִי בַר"ה י"ט אָמַר הֵתָם
דְּמְשׁוּם רַבִּינוּ אָמְרוּ (פִּירְש"י רַב) דְּלַעוּלָם אָחַד מְלֵא וְאָחַד חֶסֶר כּו' (וּמְשַׁמַּע
דְּדוֹקָא קְאָמַר רַב דְּרֵאשׁוֹן מְלֵא וְהַשְׁנִי חֶסֶר וּכְדִפִּירְש"י כִּם לַעִיל ע"ש) וְאַלְמָא דַּס"ל
לְרַב דְּאָדָר הַסְּמוּךְ לְגִיסָן לַעוּלָם חֶסֶר וְלִיפָא לְשִׁנּוּיִי פְּלָל לְדִידְנִי דַּנ"מ לְחֻדְשׁ מְעוֹנְבָר
וכמ"ש ומשׁו"ה מְשׁוּנֵי רַב אֲשֵׁי אֲלִיבָ' דְרַב לְשִׁיטְתוֹ דְּלִידְנִי בְּאַמַּת י"ל דְּאַף לְחֻדְשׁ חֶסֶר
אַיְצְטְרִיף וְלֶאָסְרוּ לַכ"ט אָף בְּהַסְפַּד דְּאַלוּ מְשׁוּם ל' יוֹם לְפָנֵי הַרְגֵּל הִי שְׁרִי בְּחֻנָּם לְטַעֲמָא
דְרַב עֲצָמוּ בְּמו"ק ט' הַנ"ל וּמְשׁוּם יָמִים טוֹבִים דְּמַגִּילַת תַּעֲנִית הַנ"ל וְדַאי דְאַף בְּחֻנָּם
אָסוּר לְהַסְפִּיד בְּהֵם וּכְמַש"ל וַא"ש: וּבְזָה הִי נ"ל לְיִיִּשְׁב קָצַת גַּם ד' קָצַת מְהֵרָאשׁוּנִים
ז"ל דְּפֶסְקוּ בְּמוֹעֵד קָטָן שְׁם פְּרַב בְּאַיְסוּרֵי בְּזָה (ע"ש בַּתוּד"ה דְּקַעֲבִיד וּבְמַגִּיד מְשַׁנָּה סוּף
פ"ו מַה' יו"ט וּבְרֵא"ש פ"ק דְּמו"ק ס' י"ג הַנ"ל) וְכַתֵּב עַל זֶה הָרֵא"ש ז"ל שְׁם דְּכִיּוֹן
דְּבַחַד לְיִשְׁנָא ר' פֶּהֲנָא הוּא דְאָמַר לָהּ (לְהֵיךָ טַעֲמָא דְּמְשׁוּם מַעֲשֵׂה בְּאֲדָם אָחַד שְׁכִינָס מְעוֹת
לְרַגְלָא כּו') וְלֹא רַב א"כ וְדַאי דְאִין לָנוּ לְדַחּוֹת פְּלָל לְטַעֲמָא דְּשְׁמוּאֵל דְּמַפְנֹרְשׁ בִּירוּשְׁלָמִי
פְּנֻתֵי בְּזָה פִּינּוּ דְלֵהָ לְיִשְׁנָא דַר' פֶּהֲנָא הוּא דְפְּלִיג בְּהָא אַדְשְׁמוּאֵל בְּש"ס דִּילָן וְדַאי
דְקִי"ל בְּפִשְׁיטוֹת פְּשְׁמוּאֵל בְּהָא גַּם לְש"ס דִּילָן וְע"ש בְּרֵא"ש בְּזָה (וְהֵיכָה כ"כ בְּתַפְאַרְת
שְׁמוּאֵל ז"ל שְׁם שְׁבַּאמַת לְגִי הַש"ס דִּילָן שְׁם א"ר פֶּהֲנָא א"ר יְהוּדָא אָמַר רַב כּו' אִין
מְקוֹם לַד' הָרֵא"ש ז"ל בְּזָה פְּלָל רַק שְׁהָרֵא"ש פְּתַב פֶּן לְפִי גִירְסַתּוֹ שְׁם א"ר פֶּהֲנָא וְאַמְרֵי
לֵה א"ר יְהוּדָא אָמַר רַב ע"ש וּבְרֵי"ף ז"ל שְׁם לֹא הֶעֱתִיק רַק א"ר פֶּהֲנָא לְבַד וְלֹא גִזְרַר
רַב פְּלָל ע"ש).

וְאַמְנָם לְמַש"ל א"ש בְּפִשְׁיטוֹת ד' הָרֵאשׁוּנִים ז"ל הַנ"ל (אַף לְגִי הָרֵי"ף וְהָרֵא"ש ז"ל
הַנ"ל בְּזָה) שְׁהָרִי עַכ"פ מוֹכַח מְסוּגֵיָא דְּתַעֲנִית הַנ"ל דְּגַם רַב ע"כ דַּס"ל כַּר' פֶּהֲנָא בְּהָא
דְּבַחְנָם שְׁרִי דַּא"כ לְמָה הוֹצֵרְכוּ פְּלָל לְרַב לְאַסְנֹר בְּהַסְפַּד יוֹם כ"ט אָדָר פְּדַמְשׁוּנֵי ר"א
אַלִּיבָא דְרַב הֵתָם לְשִׁיטְתוֹ בְּתַעֲנִי וּבַר"ה י"ט הַנ"ל וּכְמ"ש וְע"כ דְּגַם לְרַב צ"ל עַכ"פ
דַּס"ל כַּר' פֶּהֲנָא בְּהָא דְּבַחְנָם שְׁרִי וּכְמ"ש ומשׁו"ה שְׁפִיר פְּסְקוּ בְּמו"ק בְּפִשְׁיטוֹת פְּרַב
בְּאַיְסוּרָא נֶגֶד שְׁמוּאֵל בְּזָה וַא"ש: וּבַהִיּוֹתֵי בְּזָה רְאִיתִי לְהַגְאֹן בְּעַל נוֹדַע בִּיהוּדָה ז"ל
בְּמַה"ת חַא"ח ס' צ"ג שְׁפַתְב לְיִיִּשְׁב ד' הַתּוֹס' דְּתַעֲנִית י"ח ד"ה לֹא נֶצְרַקָּא הַתּוּמָהִין מְאֹד
וְנִרְאִים הִיפּוֹד פְּנוּנַת הַש"ס שְׁם וְאוּלָם שְׁלֵא לְהַנִּיח ד' הַתּוֹס' בְּלִי יִשׁוּב בְּזָה כ' שְׁם דִּי"ל
דְּהַתּוֹס' מְפָרְשִׁים דְּלֹא נֶצְרַקָּא דְאָמַר אַבְיִי הֵתָם לֹא קָאִי רַק עַל עֵיקַר תַּקְנֹת חֻכְמִים בְּזַמְן
שְׁתִּיקְנוּ הַיּוֹט דְּמַג"ת אֲזַ דְּלֹא הוֹצֵרְכוּ לְאַסְנֹר מְרִישׁ יַרְחָא דְּנִיסָן לְאַסְנֹר שְׁלֹפְנֵי שְׁהוּא
יוֹם כ"ט אָדָר בְּתַעֲנִית דְּאִיף יוֹכְלוּ לְאַסְנֹר יוֹם כ"ט פְּלָל וְהֵלֵא לֹא יָדְעוּ עֲדִינָן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם
שְׁיִקְדְּשׁוּ הַחֻדְשׁ לְמַחַר דְּשְׁמָא יַעֲבְרוּ הַחֻדְשׁ וְיַעֲשׂוּ אוֹתוֹ בְּיוֹם ל"א וְלֹא יִהְיֶה יוֹם כ"ט
יוֹם שְׁלֹפְנֵי יוֹמֵי דְּתַמִּידָא פְּלָל וּמְסַפִּיקָא לֹא מְצִינּוּ לְאַסְנֹר יוֹם כ"ט בְּתַעֲנִית דְּלֹא הו"ל רַק
סְפִיקָא דְּרַבְּנָן לְבַד פִּינּוּ דְאַבְיִי לֹא ס"ל דְּאָדָר הַסְּמוּךְ לַעוּלָם חֶסֶר וּמְשׁוּ"ה קְאָמַר דַּל"ג
אַלָּא לְחֻדְשׁ מְעוֹנְבָר פְּגוֹן שְׁנֵרָאָה הַלְבָּנָה הַיִּשְׁנָה יוֹם כ"ט לְעַרְב הַשְּׁיִיף לְיוֹם ל' שְׁאֲז
בּוֹדַאי לֹא יִקְדְּשׁוּ הַחֻדְשׁ עוֹד בְּיוֹם ל' דְּצִרְיָף שְׁיִהְיֵ לִילָה וְיוֹם מִן הַחֻדְשׁ כְּדַא' בַּר"ה כ'
(וּר"ל דְּאַלוּ לֹא נִרְאָה הַלְבָּנָה הַיִּשְׁנָה לְעַרְב יוֹם כ"ט הָרִי בַּלֵּא"ה יוֹם ל' אָסוּר בְּהַסְפַּד
וְתַעֲנִי פֶל הַיּוֹם מְסַפֵּק דְּשְׁמָא יְבוֹאוּ עֲדִים בְּסוּף הַיּוֹם וְיִקְדְּשׁוּ ב"ד אֶת הַחֻדְשׁ בְּאוֹתוֹ
הַיּוֹם וְהַגְאֹן בְּעַל חֵתֵם סוּפֵר ז"ל בַּאו"ח ס' קַס"ג הַקּוּשָׁה לוֹ פֶּן ע"ש וְנֶעְלַם מִמְּנוּ ד'

הגאון בעל נו"ב ז"ל הג"ל בזה דמשכח"ל שפיר פשנראה הלכנה הישנה בערב שלאחר יום כ"ט וכמ"ש ויבואר עוד להלן בזה א"ה): ודחק שם הנו"ב בסוף ד' התוס' הג"ל שפתיבו דמשו"ה אצטריף לאסור יום כ"ט משום יום שלאחר כ"ח ע"ש והנה מה פנ"ל באמת בד' התוס' הג"ל יבואר להלן א"ה אבל אני תמה על עיקר קושיתו בזה שם עלה דמשני רב דלא נצרכא לומר מריש ירחא אלא לאסור שלפניו דאיך ידעו ביום כ"ט אדר שהוא יום שלפני ר"ח ניסן דשמא יעברו לאדר וכמש"ל דהרי נדאי דבפשוטו י"ל דרב לטעמיה בזה דס"ל בהדני' בר"ה י"ט דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר וכמש"ל וישפיר משני התם הכי רב לשיטתו בפשיטות בזה וכמ"ש (ואף דמ"ש הנו"ב שם בד' אב"י בזה נדאי דשפיר כתב פן אליבא דאב"י עצמו דאיהו נדאי דלא ס"ל בההו' פללא פרב דאדר הסמוך לניסן לעולם חסר אבל עכ"פ הי' לו להנו"ב שם להזכיר בזה דרב גופי' נדאי דשפיר משני התם הכי בפשיטות לשיטתו בר"ה י"ט בזה ולרב אין מקום באמת לא לתירוצו דאב"י ולא לקושיתו פלל בזה וכמ"ש בעז"ה): ואולם מ"ש הנו"ב שם בעיקר פ"א ד' התוס' הג"ל דחוק טובא באמת ואין מן הצורך להשיב על דבריו בזה ובאמת הדבר פשוט לענ"ד דט"ס יש בדבריהם ז"ל שם בזה ונחלפו התיבות בד' התוס' הג"ל ממעלה למטה שם) ובמקום יום ל' צ"ל יום כ"ט ובמקום ר"ח ניסן צ"ל יום כ"ח (וכן להיפך שם) וכצ"ל בד' התוס' הגה"ה ועל דרך זה אמרתי להגיה מפבר בתוס' שבועות י"ז בד"ה ואין אוכלין ובד"ה ואין שוחטים כו' דמש"ש התוס' בד"ה ואין אוכלין דבעינן שיראה פתח עזרה בשעת אכילה כו' הוא תמוה טובא באמת דמלבד דמ"ש בתוס' דבעינן שיראה פתח עזרה כו' נדאי דטעות הוא דבנבחים נ"ו נפק"ל הכי מקרא דבשלו הכשר פתח אוהל מועד ושם תאכלו אותו ע"ש וא"כ היינו פתח היכל ולא הג"ל "דהאי יום ל' לא מצינו לאנסרו משום יום שלאחר כ"ח דיום כ"ט מפסיק בינתיים ומשו"ה אצטריף לאנסרו משום יום פלפני ר"ח ניסן" כצ"ל שם בד' התוס' בזה.

וכן מ"ש בראש הדיבור שם שלא נראה הלכנה עד יום ל' טס"ה וצ"ל עד יום ל"א או דתיבת עד טס"ה וצ"ל שלא נראה הלכנה יום ל' וכ"ה ברש"י שם (ולמ"ש הנו"ב הג"ל הי' צ"ל שפנראה הלכנה הישנה בתחילת ליל ל' דאז ידעו בנדאי שלא יהי' ר"ח ביום ל' משו"ה לא נאסר אז בהספד רק משום יום שלפני יומא דתמידא בלבד וכמש"ל) ואמנם אף שפנראה הלכנה החדשה ביום שלשים שפיר משכח"ל לאב"י גופי' בר"ה ד' שצריכין לאיים על העדים לפעמים לעבר ניסן (וכדמשני אב"י התם הא בניסן כו' וע"ש ברש"י ותוד"ה הא דלכולהו פירושי דהתם עכ"פ מעברין ניסן לצורך ע"ש) ואין צורך למ"ש הגאון בעל חתם סופר ז"ל בס' קס"ג הג"ל דצריך לדחוק בזה דמשכח"ל פשידעו ב"ד ע"פ החשבון שנא יבואו עדים ביום ל' ע"ש ולמש"ל באמת אין פאן דחוק פלל דאב"י לשיטתו בזה וכמ"ש בעז"ה (ועוד י"ל דנ"מ בזה במי שפבר התענה יום ל' ולא באו עדים עד ל"א דמשום יום שלפני יומי דתמידא צריך למיתב תענית לתעניתו אחר הפסח וע' בפמ"ג באו"ח ס' תר"ע במג"א ס"ק ד' שנסתפק למ"ד דאסור להתענות בתנופה לפניו גם בזה"ז אם התענה אז אם צריך למיתב תענית לתעניתו אחר תנופה ע"ש (ובימים הפתובין במג"ת נדאי דצריך למיתב תעני' לתעניתו כמ"ש בזה מההיא דר"ה י"ח גבי תנופה דא"ל צאו והתענו כו' וע"ש ברש"י וצ"ע): ואמנם בעיקר הדבר שפתבנו למעלה

בעז"ה דהו"ה סוגיא דתענית י"ח דפריה דשלקפניו נמי תיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח כו' דעיקר פל הסוגיא בזה לא קאי רק אליבא דרב דאיהו דמשני לה שם י"ז דל"נ אלא לאסור שלפניו כו' וכמש"ל הנה לכאורה יש להשיב בפשיטות על דברי בזה שהרי לרב גופיה באמת אין מקום פלל לעיקר קושית הש"ס בזה דתיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח כו' דהרי בר"ה י"ח ס"ל לרב גופיה דבטלה מגילת תענית לאסר התורפן ולמ"ד דבטלה מג"ת ע"כ דלדידה לא ס"ל פלל פהו ברייתא דמג"ת ביו"ט של כ"ח אדר עצמו כדא' בר"ה י"ט דהו"ה עובדא דיו"ט של כ"ח אדר הנה לאסר התורפן זמן רב וא"כ פיון דקמייתא בטל לרב אחרנייתא האיהו מוסיפין לדידה כדא' בר"ה ה"ה ומהאי טעמא מסקינן ההם באמת דהו"ה יו"ט דכ"ח אדר לא הי' רק למ"ד דלא בטלה מג"ת וכדמשני ההם דתנאי היא ע"ש ועכ"פ הרי לרב עצמו לק"מ מהו דכ"ח אדר פיון דלדידן לא היו יכולין לעשות יו"ט אז בכ"ח באדר פלל ואיהו פריה הש"ס הכי בפשיטות בזה אליבא דרב עצמו שם ותיפוק ליה דהו"ל יומא דבתר כ"ח וכמ"ש: ואולם הנה באמת בלא"ה יש לדקדק פן בהו סוגיא דתענית ה"ל דפריה עלה דר"פ ה"ל דמשני דל"נ אלא לאסור שלאחריו פמאן כר' יוסי כו' אי הכי בכ"ט נמי תיפוק ליה דהו"ל בתר יומא דכ"ח כו' ומשמע דעיקר הקושיא הוא רק למאי דמוק"ל כר' יוסי דוקא דאוסר בשלאחריו ג"כ וכמ"ש ונהרי נר' יוסי גופי' פתח עזרה פלל אבל בעיקר הדין הוא תמוה שהרי באמת מסיק רבינא ה"ה דלאכילה קדשים לדורות לא בעינו שיראה פתח ההיכל פלל כדנפק"ל ה"ה מקרא דבחצר אנהל מועד יאכלוה התורה ריבתה חצירות הרבה כו' והו קרא דפתח אנהל מועד ושם תאכלו כו' מוק"ל ה"ה בקדשי שעה דוקא ע"ש והגאון בעל משנה למלך בפ"י מהל' מעה"ק ה"ג תמה על הרמב"ם ז"ל שכתב שם דאין החטאת ואשם ושירי מנחות נאכלין אלא לזכרי פהונה בעזרה כו' שנאמר לכל מנחתם ולכל חטאתם כו' בקודש הקדשים תאכלנו פל זכר כו' ולא הזכיר שם הו דינא שכתבו התוס' בשבועות י"ז ה"ל דבכל קדשי קדשים פנאכלין בעזרה בעינו ג"כ שיראה פתח עזרה בשעת אכילה עכ"ד (ומה שלא הזכיר הזכיר הרמב"ם שם דגם שירי הלוג שמן של מצורע נאכל בעזרה ולזכרי פהונה דוקא שהרי בזבחים מ"ד ובמנחות נ"ח וע"ג דריש להו קרא דלכל מנחתם כו' ה"ל דכתי' ברישין' פל קרבנם דאתי לרבנות לוג שמן של מצורע כו' (פרש"י שם דאיקרי קרבן דכתיב והקריב כו' ואת לוג כו' ע"ש) וא"כ פשוט דנפק"ל מהו קרא דאינו נאכל ג"כ אלא בעזרה ולזכרי פהונה כמו פל הנהו קרבנות דכתיב בתריה לכל מנחתם כו' ה"ל (וע"ש בחולין קל"ג דחשיב בהדיא גם לוג שמן ש"מ בעשר מתנות פהונה שבמקדש ופירש"י שם ג"כ דנפק"ל מהו קרא דכל קרבנם כו' דכתיב בתרי' בקודש הקדשים תאכלנו כו' ע"ש) אבל באמת הובא דין זה ברמב"ם סוף פ"ד מהל' מחוסרי פרה בהדיא ע"ש אה יש לתמוה טובא על הרמב"ם ז"ל שם בזה שפיים בדבריו שם דאינו נאכל רק בעזרה ולזכרי פהונה שהרי הוקש לאשם עכ"ל וע"ש בלח"מ שתמה בזה דמשמע במנחות כ"ח דרבנן לא מקשי לוג לאשם פלל ע"ש והכ"מ שם הביא סמוך לדין זה ממשנה דזבחים צ"א דהנה מתחלק בעזרה ומשמע דהנה נאכל לזכרי פהונה ע"ש ובמחכ"ת העלימו בזה עיניהם מהו קרא דכל קרבנם ה"ל דדרשינן ליה על לוג שמן ש"מ כמ"ש ונהרי בהדיא פתיב בתרי' בקודש הק' תאכלנו פל זכר כו' כמ"ש ובדוחק י"ל קצת ד' הרמב"ם ז"ל שם בזה דמ"ש שהרי הוקש לאשם ר"ל וא"כ

נכלל נמי הלוג שְׁמֵן בָּשֶׂם קָרָבָן כְּמוֹ הָאֲשֶׁם כְּדִכְתִּיב וְהִקְרִיב אֶתְוֹ לְאֲשֶׁם וְאֵת לֶגֶם כּוֹ
וּאֵת מִמֶּיִלָּא נִכְלָל נְמִי הֶלֶג בְּהֶד קָרָא דְכָל קָרְבָּנָם וּכְמִ"ש בְּרִש"י דְזִבְחִים הֵנָּה וְע'
בְּסִפְרֵי פ' קִרְחָ וְדו"ק וְצ"ע) וְהֵנָּה מְלֻבֵד שְׂיֵשׁ לְתַמְנוּה בְּזֶה עַל הַמֶּשֶׁל וְז"ל הֵנָּה דְלָמָּה
לֹא הִזְכִּיר הַסְּוֵגִיָּא עֲצָמָה דְזִבְחִים פ' אֵיזָהוּ מְקוֹמָן שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' דְשָׁבוּעוֹת הֵנָּה לְבַעֲצָמָם
דְּנֻדָּי דְיוֹתֵר הָיָה לוֹ לְתַמְנוּה עַל הַרְמָב"ם בְּזֶה מִתּוֹךְ סִגְיַת הַש"ס עֲצָמוֹ וְלֹא מִד' הַתּוֹס'
לְבַד אֲבָל בְּאֲמַת יֵשׁ לְתַמְנוּה עָלָיו בְּיוֹתֵר דְאִיף לֹא רָאָה שָׁם בְּסוּף אוֹתָהּ הַסְּוֵגִיָּא דְזִבְחִים
הֵנָּה לְשִׁהִיאוּ הַתּוֹס' דְשָׁבוּעוֹת הֵנָּה לְשָׁם דְבָאֲמַת הָרִי מְסַקִּינָן הֵתָם דְבִקְדָשֵׁי דְזִבְחִים לֹא
בְּעִינָן נִגְד הַפְּתַח כָּלֵל וְד' הַתּוֹס' דְשָׁבוּעוֹת הֵנָּה לְהִמָּה תְּמוּהִים בְּאֲמַת מְאוּד כְּמִ"ש וְעַכ"פ
וְנָדָי שְׂאִין מְקוֹם לְתַמְנוּה בְּזֶה עַל הַרְמָב"ם וְז"ל מִתּוֹךְ ד' הַתּוֹס' הֵנָּה לְאַחַר שֵׁד' הַתּוֹס' בְּזֶה
תְּמוּהִים בְּאֲמַת וּכְמִ"ש וְצ"ע אִף לְיִשָּׁב דְבָרֵי הַתּוֹס' עֲצָמָם עַכ"פ בְּזֶה נִלְע"ד בְּרוּר
שְׁדְבָרִיָּהֶם וְז"ל בְּזֶה מְהוּפְכִים הֵם וְצָרִיף לְהַגִּיָּה וְלִיתָן אֵת הַנִּתְּנִים לְמַעַלָּה לְמַטָּה וְכֹן
לְהִיפּוֹף בְּזֶה שְׁהָרִי בְּאֲמַת יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּד' הַתּוֹס' הִלְלוּ דְאֲדַקְשָׁנָא לְהוּ אֲאָכִילַת קְדָשֵׁי
קְדָשִׁים בְּגָגִים וְעַלְיוֹת דְהָרִי בְּעִינָן בְּלָק הַ שְׂיָהֵנָּה נִגְד הַפְּתַח וְהִלָּא עֲדִיפָא הוּ"ל לְאֲקָשׁוּנִי
הָכִי אֲשַׁחֲיִטַּת קְדָשִׁים קָלִים דְּנֻדָּי בְּעִינָן בְּהוּ נִגְד הַפְּתַח וְכִדָּא' בְּזִבְחִים שָׁם נ"ה שְׁלָמִים
שְׁשַׁחֲטוּן קוֹדֵם שְׁיִפְתְּחוּ דְלַתוֹת הַהִיכָל פְּסוּלִין שְׁנַאֲמַר וְשַׁחֲטוּ פְתַח אוֹה"מ כּוֹ וְע"ש בְּכָל
הַסְּוֵגִיָּא וְכֹן בְּמִש"ש הַתּוֹס' בְּשָׁבוּעוֹת הֵנָּה לְאַהָא דְאִין שׁוֹחֲטִין שָׁם קְדָשִׁים קָלִים דֵּה"ה
דְאִין אוֹכְלִין שָׁם קְדָשִׁים קָלִים כּוֹ יֵשׁ לְדַקְדָּק ג"כ לְכַאוּרָה דְעֲדִיפָא הוּ"ל לְאֲקָשׁוּנִי
וְלְהַקְדִּים דְבָרִיָּהֶם בְּזֶה אֲרִישָׁא דְאִין אוֹכְלִין שָׁם קְדָשֵׁי קְדָשִׁים דְלָמָּה נִקֵּט קְדָשֵׁי קְדָשִׁים
דְּנֻקָא דְהָרִי אֲפִילוּ קְדָשִׁים קָלִים נְמִי אָסוּר לְאָכּוֹל שָׁם דְגָגִין וְעַלְיוֹת לֹא נִתְקַדְשׁוּ אֲפִילוּ
בְּקַדְוִישׁת יְרוּשָׁלַיִם כִּדָּא' בְּפִסְחִים פ' ה"ה וּכְמִ"ש הַתּוֹס' הֵנָּה לְבְּזֶה וְלָכֵן נ"ל דְבָאֲמַת יֵשׁ
לְהַגִּיָּה בְּפִשְׁיטוֹת שְׁנֵי דִיבּוּרֵי תוֹס' הִלְלוּ וְכַצ"ל בְּד"ה אִין אוֹכְלִין שָׁם קְדָשֵׁי קְדָשִׁים וְה"ה
דְאִין אוֹכְלִין שָׁם קְדָשִׁים קָלִים דְגָגִים וְעַלְיוֹת לֹא נִתְקַדְשׁוּ כּוֹ אֲלָא נִקֵּט קְדָשֵׁי קְדָשִׁים
מִשׁוּם דְאֲכִילָה בְּעִזָּרָה לֹא שְׂיִיכָא בְּקְדָשִׁים קָלִים" וְאֲח"ז צ"ל בְּד"ה וְאִין שׁוֹחֲטִין שָׁם
קְדָשִׁים קָלִים" דְאֲפִילוּ יֵשׁ נִקֵּב לְרֵאוֹת דְרָף שָׁם פְּתַח הִיכָל דְבְּעִינָן שְׂיִרְאָה פְּתַח הִיכָל
בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה כִּדָּא' בְּאֵיזָהוּ מְקוֹמָן דְרָף נ"ה" כַּצ"ל וְכִזָּה א"ש בְּפִשְׁיטוֹת שְׁנֵי דִיבּוּרֵי תוֹס'
הִלְלוּ בְעַז"ה וְשׁוֹב מְצָאֵתִי אַחַר זֶה לְהַגָּאוֹן בְּעַל מְרָאָה פְּהֵן וְז"ל עַל מַס' זִבְחִים דְרָף נ"ו
שְׁעַמַד ג"כ עַל ד' הַתּוֹס' וְהַמֶּשֶׁל הֵנָּה לְבְּזֶה וְכ' שָׁם וְז"ל וּפְלִיאָה נִשְׁגָּבָה עַל ד' הַתּוֹס'
בְּמַס' שָׁבוּעוֹת ד' י"ז ד"ה אִין אוֹכְלִין כּוֹ שְׁפִתְבוּ שָׁם דְבְּעִינָן שְׂיִרְאָה הַפְּתַח בְּשַׁעַת אֲכִילָה
כִּדָּא' בְּאֵיזָהוּ מְקוֹמָן וּמְרָמֵז לְכָאן וְהוּא בְּהִיפּוֹף וּבְיוֹתֵר יֵשׁ לְתַמְנוּה עַל הַמֶּשֶׁל פ"י מִמַּעַה"ק
שְׁתַּמָּה עַל הַרְמָב"ם שְׁלֹא הִזְכִּיר דִּין זֶה דְבְּשַׁעַת אֲכִילָה צָרִיף לְרֵאוֹת פְּנֵי הַפְּתַח ע"פ ד'
הַתּוֹס' הֵנָּה לְנֵלָא הַרְגִישׁ שַׁע"כ ט"ס נִפְל בְּדְבָרֵיהֶם עַכ"ל שָׁם וְהֵנָּה לֹא הִזְכִּיר הַגָּאוֹן הֵנָּה ל'
בְּזֶה אִיף יֵשׁ לְהַגִּיָּה בְּד' הַתּוֹס' הִלְלוּ וְלֹא זָכַר ג"כ מָה שְׂיֵשׁ לְדַקְדָּק עוֹד בְּד' הַתּוֹס' הֵנָּה ל'
וּכְמִש"ל וְעַכ"פ נִלְע"ד בְּרוּר דַּצ"ל בְּאֲמַת בְּד' הַתּוֹס' הֵנָּה לְכְמוֹ שְׁפִתְבְּנוּ לְהַגִּיָּה בְּזֶה
לְמַעַלָּה וְא"ש שְׁנֵי דִיבּוּרֵי הַתּוֹס' הֵנָּה לְבְּפִשְׁיטוֹת וּכְמִ"ש בְּעַז"ה : ע"כ הַגָּה"ה ג"כ לְק"מ
מִהֶדָּ יו"ט דְכ"ח אֲדָר שְׁהָרִי ר' יוֹסִי הוּא דְס"ל בְּר"ה י"ט שָׁם דְבִטְלָה מִג"ת לְאַחַר הַחֲנוּכָּה
ע"ש וְא"כ הָרִי לֹא ס"ל לְר' יוֹסִי גּוּפִיָּה לְכָל עֵיקָר הַיּו"ט שָׁל כ"ח אֲדָר כָּלֵל וְאִין מְקוֹם
לְקוֹשְׁיַת הַש"ס בְּזֶה אֲלִיבָא דְר' יוֹסִי עַכ"פ וְע"כ צ"ל בְּאֲמַת דְהָכִי הוּא דְקָשָׁנָא לִיָּה
לְהַש"ס הֵתָם בְּזֶה דְאַחַר דְהָדָּ תִּנָּא עֲצָמוֹ דְבְּרִיָּתָא דְמַג"ת הֵנָּה לְעַכ"פ אִיָּהוּ וְנָדָי דְע"כ

דס"ל כר' מאיר בר"ה י"ט בָּהָא דְלֵא בְּטֵלָה מַג"ת שְׁהָרִי הִבִּיא שָׁם בְּפִי"ב דְּמַגְלַת תַּעֲנִית
הָיָה יו"ט דְּכ"ח בְּאֶדְר הַגָּ' ל' וס"ל נְמִי ע"כ כר' יוסי בָּהָא דְלֵא חֲרִיָּהֶם אָסוּר ג"כ וּכְדַמְשָׁנִי
ר"פ דל"נ אֶלָּא לְשִׁלְאֲחָרִיו כו' א"כ עכ"פ תִּקְשָׁה בְּזָה עַל הַתַּנָּא עֲצָמוּ דְּמַגְלַת תַּעֲנִית
הַגָּ' ל' דָּאִי הָכִי דס"ל כר' יוסי בְּלֵא חֲרִיו תִּפּוּק לִיהֵ דְהו"ל יוֹמָא דְבַתְר כ"ח כו' פִּינּוּן דָּאִיהוּ
נְדָאִי דס"ל כר"מ בְּאִידָהּ פְּלוּגְתָא דִּידְהוּ דְלֵא בְּטֵלָה מַג"ת וּכְמ"ש וּא"ש.

(וע' תוס' ר"ה י"ט ד"ה הָא רִיב"ש שְׂכִי דְבִלְא"ה צ"ל דְּעֵיקָר הַקְּוֹשִׁיא בְּתַעֲנִית שָׁם בְּזָה
הוּא רַק עַל הַתַּנָּא הַמְסַדֵּר מִתְּנִיתָא דְּמַגְלַת תַּעֲנִית בְּלִבְד דֵּאל"כ מֵאִי פְּרִיָּהּ וְתִפּוּק לִיהֵ
דְהו"ל יוֹמָא דְבַתְר כ"ח כו' שְׁהָרִי יוֹמֵי דְתַמִּידָא הָיוּ בְּזִמְנָן הַבֵּית וְשִׁפִּיר הַנּוֹצְרִכוּ אִזְ לְאֶסְרָה
מְרִישׁ יִרְחָא מְשׁוּם יוֹם שְׁלִפְנֵי דָּאֵלוּ מְשׁוּם יוֹמָא דְבַתְר כ"ח הָרִי לֹא הָיָה אִזְ הָיוּ"ט עֲדִינּוּ
כָּלְל עַד זְמַן רַב אַחַר הַחֲנֻכָּה וְע"כ צ"ל בְּאַמְת דְּעֵיקָר הַקְּוֹשִׁיא הוּא רַק עַל הַתַּנָּא עֲצָמוּ
לְבַד דְּבִזְמַנּוּ הָרִי כְּבָר הָיָה נוֹהֵג הָיוּ"ט דְּכ"ח אֶדְר שְׁהָרִי הִבִּיא שָׁם בְּמַג"ת וּא"כ לֹא הָיָה
לוֹ לְהַתַּנָּא עֲצָמוּ עכ"פ לְמַחְשְׁבִינְהוּ לְיוֹמֵי דְתַמִּידָא בְּזִמְנּוּ אִזְ מְרִישׁ יִרְחָא רַק מִתְרִי בְּיִרְחָא
דָּאֵלוּ פְּדִי לְאֶסְרָה יוֹם שְׁלִפְנֵי הָרִי בְּזִמְנָן הַתַּנָּא דְּמַג"ת עכ"פ כְּבָר הָיָה נְאָסֵר מְשׁוּם יוֹמָא
דְבַתְר כ"ח וְע"ש בְּתוֹס' דְר"ה הַגָּ' ל' בְּזָה וּא"כ פְּשׁוּט דְה"נ י"ל דְּכָל עֵיקָר הַקְּוֹשִׁיא
דְּתִפּוּק לִיהֵ דְהו"ל בְּתֵר יוֹם כ"ח דְּלָאוּ לֵר' יוֹסִי וְלִרְב בְּעֲצָמָם הוּא דְּפְרִיָּהּ הָכִי שְׁהָרִי
אִינְהוּ לָא ס"ל הָיָה יו"ט דְּכ"ח דֵּר כָּלְל פִּינּוּן דס"ל דְּבְטֵלָה מַג"ת וּכְמ"ש אֶלָּא עַל הַתַּנָּא
עֲצָמוּ שְׁפִינְדֵר הַמְשַׁנָּה דְּמַג"ת הַגָּ' ל' הוּא דְּקוֹשִׁיא עֲלֵי דִידְנִי הָכִי שְׁפִיר פִּינּוּן דְע"כ הָיָה תַּנָּא
גּוֹפִי' עכ"פ דס"ל כר' יוסי בָּהָא דְלֵא חֲרִיָּהֶם אָסוּר וּבְאִידָהּ ס"ל ע"כ כר"מ דְלֵא בְּטֵלָה
מַג"ת וּכְמ"ש וּא"ש) --- וּמִיָּהוּ מִש"ל א"ש ג"כ בְּפִשְׁטוּת בְּזָה דְּכִינּוּ דְעכ"פ אֶזְלָא כָּל
הַסְּוֵגִיא אֵלִיבָא דְרַב הָהֵם דָּאִיהוּ דְמוּק"ל בְּרִישׁ הַסְּוֵגִיא הַגָּ' ל' דל"נ אֶלָּא לְאֶסְרָה שְׁלִפְנֵי
וּכְמ"ש"ל א"כ וְדָאִי דָּאִית לָן לְאוּקְמֵי נְמִי לְבִרְיָי' דְּמַג"ת פְּוֹתֵי' בְּכָל מִילֵי דְלֵא מְצִינּוּ עכ"פ
לְהָיָה תַּנָּא דְּמַג"ת הַגָּ' ל' דס"ל בְּהִדְיָא דְלֵא כְּרַב בְּהִיא וּא"ש בְּזָה מִש"ל בְּעוֹז"ה: וְהָיָה יַעֲן
פִי אַחֲרֵי זְמַן רַב שְׁפַתְבְּתֵי כָּל זָה בְּעוֹז"ה מְצִאתִי לְהַגְּאוֹן בְּעַל חֲתָם סוֹפֵר ז"ל בְּסִי' קס"ג
הַגָּ' ל' שְׁעָמַד ג"כ בְּהָיָה קוֹשִׁית הַש"ס דְּהִעְנִיָּה הַגָּ' ל' דְּאַחַר דְּמוּק"ל כר' יוסי בָּהָא
דְלֵא חֲרִיָּהֶם א"כ מֵאִי פְּרִיָּהּ תוּ א"ה תִּפּוּק לִיהֵ דְהו"ל יוֹם דְבַתְר כ"ח כו' שְׁהָרִי ר' יוֹסִי
ס"ל דְּבְטֵלָה מַג"ת וּא"כ לָא ס"ל לְהָיָה יו"ט דְיוֹם כ"ח אֶדְר כָּלְל וּכְמ"ש"ל וְכ' לִיִּישָׁב שָׁם
בְּזָה דִי"ל דְּעַד פֶּאֶן לֹא אֶצְטְרִיָּהּ לְאוּקְמֵי הָיָה יו"ט דְכ"ח בְּאֶדְר כר"מ דְּנֻקָא רַק לְפִי מֵאִי
דְּמְפְרָשִׁינּוּן בְּר"ה י"ח שָׁם טְעָמָא דְמ"ד בְּטֵלָה מַג"ת מְשׁוּם דס"ל דְּדְמֵי לִיו"ט דד' צוֹמוֹת
שְׁהָיוּ בְּזִמְנָן בֵּית שְׁנֵי לְמוֹעֲדִים טוֹבִים וּבְטָלוּ אַחַר הַחֲנֻכָּה וְה"נ לְכָל יו"ט הַפְּתוּבִים בְּמַג"ת
דְהו"ל פִי הִנְהָ שְׁבְטָלוּ ג"כ אַחַר הַחֲנֻכָּה וּא"כ לִפ"ז כ"ש שְׁאִין לְהוֹסִיף שׁוּם יו"ט אַחַר
הַחֲנֻכָּה כָּלְל אֶבֶל לֵר' יוֹסִי דְּמְפְרָשׁ בְּאַמְת טְעָמָא דְאַחַר הַחֲנֻכָּה מִתְרִין מְפִי שְׁאֶבֶל הוּא
לְהֵם א"כ י"ל דְּדוּקָא בִּיו"ט הַתְּלוּי בְּמַקְדָּשׁ וּבְקִרְבָּן ס"ל לֵר' יוֹסִי דְּבְטָל אַחַר הַחֲנֻכָּה
אֶבֶל יו"ט שְׁנַעֲשָׂה עַל דְּבָר שְׁאִין שְׁיָיָה לְמַקְדָּשׁ כָּלְל גַּם ר' יוֹסִי מוֹדָה שְׁאִינוּ בְּטָל וְה"ה
שְׁמוֹסִיפִין ג"כ יו"ט עַל גַּם שְׁנַעֲשָׂה אַחַר הַחֲנֻכָּה נְמִי לֵר' יוֹסִי וּא"כ יו"ט דְכ"ח אֶדְר
שְׁפִיר מְצִי אַתְיָא אֶפְּלוּ לֵר' יוֹסִי וּמִינְשָׁב סְתִירַת הַש"ס דְר"ה עִם ש"ס דְּתַעֲנִית דְּלְמַסְקָנָא
בְּרִיָּתָא דְכ"ח אֶדְר כר' יוֹסִי נְמִי אַתְיָא עכ"ד שָׁם וְכ"כ בְּס' קצ"א דְּכִינּוּן דְּהָיָה דְכ"ח בְּאֶדְר
הָיָה גַם דָּאִין לוֹ שְׁיִיכּוֹת כָּלְל בְּבֵית הַמַּקְדָּשׁ שְׁפִיר מוֹסִיפִים גַּם לֵר' יוֹסִי (וּבִלְא"ה כָּלְל גַּם
שְׁאַחַר הַחֲנֻכָּה וְדָאִי דָּאִין שְׁיָיָה אִזְ לְבַהֲמ"ק כָּלְל) ע"ש: וְהָיָה לְפִי דְבְרֵיו בְּזָה הָיָה נְסֻמָּר

מש"ל דהסוגיא דתענית ה"ל אַזלא אליבא דרב הַתם שְהרי בְאָמַת נְרָאָה בְסוּגְיָא דר"ה י"ח דרב גופיָהּ הוּא דמְפָרַש טַעְמֵי הַתם דא' בְּטֵלָה מַג"ת מְשוּם דהו"ל כד' צוּמוֹת ע"ש וּלְהַךְ טַעְמָא ע"כ דַּאִין לְהוֹסִיף יו"ט כָּלֵל אַחַר הַחֲוָרָבִין כַּמ"ש הַח"ס הַנ"ל מְדַפְרֵיהּ עֲלֵיהּ הַתם בְּפִשְׁטוּת דַּאי ס"ד בְּטֵלָה מַג"ת קַמְיִיתָא בְּטֵיל אַחַרְנִייתָא מוֹסִיפִין וְכַמְש"ל וְגַם מְדַמְשֵׁי רַב גּוּפִיָהּ הֵהֵם בַּר"ה י"ט דְּלָא נִצְרַכָּא לְאַסּוּר בַּג' בְּתַשְׁרֵי (דְּבִטִיל אַז אַדְּכַרְתָּא מִן שְׁטַרְיָא) בְּזִמְן הַבֵּית אֱלָא לְאַסּוּר שְׁלַפְנִי (וְכַדְמִשְׁנֵי רַב גּוּפִיָּהּ בְּתַעֲנִית י"ז הַנ"ל) וּמְדַהוּצְרֵיהּ רַב גּוּפִיָּהּ לְאוּקְמֵי הֵךְ דְּבִטִילַת אַדְּכַרְתָּא בְּזִמְן הַמְקַדֵּשׁ דְּוָקָא וְרַב לְאַסּוּר שְׁלַפְנִי ע"כ מְשוּם דְּלַרְב גּוּפִיָּהּ וְדַאי בְּטֵיל הֵךְ יו"ט לְאַחַר הַחֲוָרָבִין כְּמוֹ כָּל יו"ט דַּמְג"ת לְדִידְקֵי וְאֵע"ג דְּהֵךְ יו"ט דְּבִטִיל אַדְּכַרְתָּא כו' נְרָאָה דַּאִין שְׁיֵיךְ כָּלֵל לְמַקְדֵּשׁ שְׁהַרֵי עֵיקַר הַיּו"ט הִיא אַז שְׁלָא יָבוֹא שֵׁם שְׁמַיִם לִידֵי בְּזִיּוֹן כְּדֵא' הַתם וְאִין זֶה שְׁיֵיךְ לְמַקְדֵּשׁ כָּלֵל (אַךְ בַּח"ס כָּם סִי' קצ"א כ' דִּיו"ט דְּבִטִילַת אַדְּכַרְתָּא דְּשִׁטְרָא הִיא לֹא זָכַר לְבֵית הַמְקַדֵּשׁ שְׁהִיּוּ מְזַפְרִין יוֹחֲנָן כְּהֵן גְּדוּל לֹא ע"ש וְהוּא תְּמוּהָ דְּהַרֵי עֵיקַר הַיּו"ט הִיָּה בְּזֵה בְּאַמָּה רַב ע"י שְׁיַכְלוּ לְבַטֵּל הַדְּבָר אַז כָּלֵל לְהַזְכִּיר עוֹד כֵּן וְלֹא יָבוֹא הַשֵּׁם לִידֵי בְּזִיּוֹן וְאִיזָה זָכַר הִיא ע"י זֶה לְבַהֲמ"ק כָּלֵל אִם לֹא שְׁיַדְחֹק לֹא מְרַשָּׁח"כ הִיּוּ פּוֹתְבִין עַכ"פ כַּה"ג לְבַד וְלֹא לֹא ע"ש וְאַמְנָם אִין זֶה שְׁיֵיךְ כָּלֵל לִיו"ט שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁלָא הִיא רַב עַל מַה שְׁעֲלָתָהּ בְּיָדָם אַז לְבַטֵּל הַזְּכָרָת שֵׁם שְׁמַיִם בְּשִׁטְרוֹת כַּמ"ש.

וכן מש"ש בח"ס דגם חגא דשבוּעא שְׁיֵיךְ לְמַקְדֵּשׁ צ"ע ג"כ שְׁהַרֵי הַיּו"ט הִיא עַל מַה שְׁהִיּוּ הַצְּדוּקִים אוֹמְרִין עֲצָרַת אַחַר הַשְּׁבִת דְּכִשְׁבְּטֵלוּ דְּבַרְיֵיהֶם עֲשׂוּ יו"ט וְהַרֵי יו"ט זֶה וְדַאי שְׁיֵיךְ גַּם בְּזֵה"ז וְאוּלַי ר"ל דְּעֵיקַר מַה שְׁדַּנּוּ עִמָּהֶם אַז הִיא עַל זְמַן הַקְּרַבַּת הַעֲנוּמָר שְׁהִיּוּ הַצְּדוּקִים אוֹמְרִים לְהַבִּיאוּ ג"כ אַחַר הַשְּׁבִת כְּדֵא' בְּמַנְחוֹת שֵׁם וּמַמִּילָא הִיא קְלָקוּל גַּם לְחַג הַשְּׁבוּעוֹת עִי"ז וְעַכ"פ עֵיקַר הַיּו"ט הִיא שְׁיֵיךְ לְמַקְדֵּשׁ לְהַקְּרַבַּת הַעֲנוּמָר וְכַמ"ש וְצ"ע) וּמְוַכְרַח עַכ"פ דְּלַרְב גּוּפִיָּהּ וְדַאי דְּגַם יו"ט דַּאִין שְׁיֵיךְ לְמַקְדֵּשׁ כָּלֵל ס"ל דַּאִינוּ נוֹהֵג בְּזֵה"ז וְכַמ"ש וְא"כ צ"ל דְּעֵיקַר הַקְּוִשְׁיָא דְּשְׁלַפְנִי נְמִי תַּפּוּ"ל דְּהוּ"ל בְּהַר כ"ח דְּדוּקָא לַר' יוֹסִי לְחוּד הוּא דְּפַרְיָהּ הִכִּי וְלֹא אַזְלָא הַסּוּגְיָא אֲלִיבָא דְּרַב בְּזֵה כְּיָין דְּלַרְב עֲצָמוּ לֹא מְצִינוּ לְהוֹסִיף שׁוּם יו"ט אַחַר הַחֲוָרָבִין כָּלֵל וְכַמ"ש וְנִסְתַּר כָּל מַש"ל בְּזֵה.

ואולם בְּאָמַת לַעֲנִיד אִין מְקוּם לְכָל ד' הַגְּאוּן בַּעַל ח"ס ז"ל בְּזֵה דְּמַלְבַּד דְּעֵיקַר הַסּוּגְיָא דַּר"ה י"ט הַנ"ל וְדַאי דְּלֹא מְשַׁמַּע הִכִּי כָּלֵל מְדָלָא מְשַׁנֵּי עַל הֵךְ קְוִשְׁיָא דַּכ"ח בְּאַדָּר רַב דְּתַנְיָא הִיא כו' וּמְשַׁמַּע בְּפִשְׁטוּת דְּמוּק"ל רַב כַּר"מ וְלֹא כַר' יוֹסִי כָּלֵל וְלְדַבְּרֵי בְּזֵה הוּ"ל בְּפִשְׁטוּת דְּהֵךְ דַּכ"ח בְּאַדָּר אֲתֵיָא כְּהֵי תַּנְיָא וְלֹא דְּתַנְיָא הִיא דְּמְשַׁמַּע דְּתַלְיָא בְּפִלְגִישָׁא דְּהַנְּהָר תַּנְיָא הַנ"ל וְעוֹד דָּאִם נֹאמַר דְּבְּאָמַת לַרְב עֲצָמוּ דְּמְפָרַש טַעְמוֹ דְּהוּ"ל כַּד' צוּמוֹת וְדַאי דְּלִידִידְקֵי אִין לְחַלְק כָּלֵל בֵּין הַנְּי דְּתַלְיָא בְּמַקְדֵּשׁ וּבֵין הַנְּי דְּלֵיא תַלְיָא בְּמַקְדֵּשׁ כָּלֵל וְכַמ"ש א"כ אִין שׁוּם מְקוּם בְּזֵה לְתִירוּצָא דְּהַש"ס כָּלֵל אַהָא דְּפַרְיָהּ לַרְב מִיּו"ט דַּכ"ח בְּאַדָּר דְּכִינּוּ דְּהֵךְ יו"ט י"ל דְּאַתְיָא נְמִי כַר' יוֹסִי לַד' הַח"ס הַנ"ל וְא"כ אַפְתִּי הַדְּק"ל מְהֵךְ בְּרִייתָא דַּכ"ח אַדָּר עֲלֵי דְּרַב בְּזֵה שְׁהַרֵי הֵךְ בְּרִייתָא בְּאָמַת מְצִי אֲתֵיָא כַּכּו"ע לַפ"ד הַנ"ל וְהֵךְ דְּרַב בְּזֵה כְּמֵאן אֲתֵיָא בְּאָמַת שְׁהַרֵי הוּא דְּלֵא כְּחַד בְּזֵה (אִם לֹא שְׁנַדְּחֹק לֹא מְרַשָּׁח"כ דְּלֵמֵי דְּמִייתֵי מַר' יוֹסִי בְּאָמַת צ"ל דְּגַם רַב כַּר' יוֹסִי ס"ל בְּהָא וְהַדָּר בִּיָּה מְהֵךְ טַעְמָא דְּלַעֲלֵל בְּזֵה וּבְהִכִּי א"ש גַּם מַש"ל לְיִישָׁב הַסּוּגְיָא דְּתַעֲנִית הַנ"ל אֲלִיבָא דְּרַב הַנ"ל שְׁהַרֵי לְמַסְקָנָא ע"כ דְּגַם רַב וְדַאי דַּכַּר' יוֹסִי ס"ל וְכַמ"ש) וְעוֹד דַּלְד' הַגְּאוּן ז"ל הַנ"ל הוּ"ל

להש"ס לשנויי התם בר"ה י"ט בהא דקאמר קשא אהילכתא אהילכתא כו' דכאן ביו"ט התלוין במקדש וכאן ביו"ט שאינו תלוין במקדש פלל וכו' יוסי ומדנקט חנוכה ופורים לבד בר"ה שם ובכל הנוכתא בש"ס (כמו במתני' דתענית ט"ו אין גזרין תענית על הצבור בחנוכה ופורים ולא קתני נמי שאר ימים הפתובין במגילת תענית בהנהו דמודי בהו ר' יוסי עכ"פ לפ"ד הח"ס הנז' וכן בהך ברייתא דמיייתי בירושלמי דמגילה פ"א ה"ד ובתענית פ"ב הי"ב ונדריים פ"ח ה"א בכל מתענין חוץ כו' מחנוכה ופורים ועוד בכ"ד בש"ס) וע"כ משום דאיתא פולהו כו' יוסי דבזה"ז בטלה מג"ת לבד חנוכה ופורים ואם איתא הרי משכח"ל עוד גם הנה יו"ט דלא תליא במקדש וכמ"ש (מיהו במתני' דתענית ט"ו הנה"ל צע"ק דהרי ר' מאיר איירי התם בסיפא דמתניתין דאמר ר' מאיר עלה אע"פ שאמר ר"ג כו' נהרי ר"מ ס"ל דלא בטלה מג"ת וא"כ הו"ל לר"מ לאפלוגי התם נמי אתנא דמהנה"ל בזה דלא חשיב רק חנוכה ופורים לבד ולא הני נמי כל ימים הפתובין במג"ת דהרי לר' מאיר נדאי דגם בכליו"ט הפתוב במג"ת אין גזרין בהם תענית על הצבור פלל גם בזה"ז כמו בחנוכה ופורים (ואף שגראה דבאמת איתא הך מתני' פר יוסי דאיירי לעיל מינה התם דאמר ר' יוסי פשם שאין הראשונות כו' וא"כ שפיר י"ל בפשיטות דגם הך סיפא דמתניתין דאין גזרין תענית בחנוכה ופורים כו' דר' יוסי עצמו הוא דתני לה לכוונה מתני' ומשו"ה לא קחשיב אלא חנוכה ופורים לבדם דאלו כל שאר יו"ט שבמג"ת בטלו בזה"ז לדידן' וכמ"ש אב"ל מ"מ אפתי הו"ל לר' מאיר (דאיירי).

נמי בסיפא דמתניתין בזה כמש"ל) לאפלוגי נמי על הת"ק בזה ולומר דגם בכל יו"ט הפתוב במג"ת אין גזרין בהם תענית על הצבור גם בזה"ז כמו בחנוכה ופורים פיון דלר"מ לא בטלה מגילת תענית כמ"ש וצ"ע): [אלא דבעיקר הגירס' שלפנינו בברייתא דר"ה י"ט הנה"ל דבת"ק דר' יוסי דא' דהימים הפתובים במג"ת אסורין גם בזמן שאין בהמ"ק קיים גרסי' בהדיא ד' ר' מאיר בגי' שלפנינו אב"ל באמת הנה ברייתא זאת הובאה עוד בחמשה מקומות ובשום מקום לא גרסי' שם ד"ר מאיר פלל בזה והוא במגילת תענית פ"ה ה"ו ובירושלמי שקלים פ"ד ה"א ובמגילה פ"א ה"ד ובתענית פ"ד ה"ד דבכל המקומות הנה"ל לא גרסי' בהך ברייתא ד"ר מאיר פלל.

רק דברי סתם ת"ק דפליג עם ר' יוסי בהא ע"ש. (וא"ש בזה ג"כ דלגי' שלפנינו לכאורה תקשי דר' יוחנן אדר' יוחנן דאיך פסק ר' יוחנן בר"ה י"ח שם דלא בטלה מג"ת ע"ש שקהרי הוא כר"מ לגבי ר' יוסי (לגי' דידן) ונהרי ר' יוחנן פסק בכ"מ כו' יוסי לגבי ר"מ ואפילו בברייתא פדמסיק בעירובין מ"ז ע"ש אב"ל למ"ש דבאמת לא גרסי' בכל המקומות הנה"ל דבת"ק דר' יוסי ד"ר מאיר פלל בזה א"ש בפשיטות דר' יוסי וסתם ת"ק נדאי דס"ל לר' יוחנן דקיי"ל פסתם דהו"ל פריים (וכמ"ש בירושלמי דתענית פ"ב הי"ג אהך מתניתין דאין גזרין תענית בתחילה בה' דלר' יוסי גם בשניות ובאחרונות פן וא' שם דהורה ר' יוחנן כו' יוסי ואמר כ' אלעזר שביק סתמא ועביד פייחידאי ואשפח אח"כ דתנא ר"ח לת"ק בשם ר' מאיר אומר יאות כו' ע"ש (והיינו משום דס"ל לר' אלעזר אליבא דר' יוחנן דאין הלכה כו' יוסי מחביריו פלל רק היכא דיחידאי פליג עלי' לבד וכדא' ר' אלעזר נמי בעירובין מ"ז אהך דא"ר יוחנן דהלכה כו' יוסי גבי פל הנשים תתארסו כו' מפלל דיחידאי פליג עליה כו' וע"ש מ"ו תוד"ה כו"י) וכ"ה בירושלמי פ"ד דיבמות הי"א ע"ש): [נהנה בדרך אגב ראיתי לתמוה על הריטב"א ז"ל בתענית ט"ו שכ'

אָהאַ דא"ר יוסי פֿשם שָאַין קראַשונות כו' הַנִּל דַּנְרָאָה דַּהֲלָכָה פֿרַבְנֵן דִּיחִיד וְרַבִּים
הֲלָכָה פֿרַבִּים וְאִינִי יוֹדַע טַעַם לַד' הַרְמַב"ם וְ"ל שְׁפֶסֶק בְּחִיבּוּרוֹ כַּר' יוֹסִי עַכ"ל (וְהִנֵּה
מ"ש הַרִיטְב"א שְׁפֶסֶק הַרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ כו' נ"ל שְׁדִינִיק לַכְתּוּב פֿן מְשׁוּם דְּבִפִּירוּשׁוֹ
בְּאַמַּת כו' הַרְמַב"ם דַּאִין הֲלָכָה כַּר' יוֹסִי בְּזָה ע"ש אַף בְּחִיבּוּרוֹ פ"א מֵהַל' תַּעֲנִית ה"ה
נְרָאָה דְּפֶסֶק כַּר' יוֹסִי בְּאַמַּת מַדְכ' שֵׁם דַּאִין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית אֲלֵא בְּשַׁנִּי כו' וְכֵן עַל הַסֵּדֶר
הַזֶּה כו' וַע"ש בַּמ"מ שַׁכ' דְּפֶסֶק כַּר' יוֹסִי דְּנִימוֹקוּ עִמּוֹ וְהַל"מ שֵׁם כו' בְּזָה דְּהַרְמַב"ם וְ"ל
לֹא פֶסֶק כַּר' יוֹסִי בַּכ"מ בְּאַמַּת דְּבִדִּין דְּלַקְמִין כו' ע"ש וְהוּא כַּד' הַרִיטְב"א הַנִּל דְּלַנְגֵּד
רַבִּים בְּאַמַּת לֹא קִי"ל כַּר' יוֹסִי וַכַּמ"ש אֲבָל יֵשׁ לַתְּמוּנָה עֲלֵיהֶם וְ"ל בְּזָה שְׁהַרִי ד' הַרְמַב"ם
וְ"ל בְּחִיבּוּרוֹ פֶּשׁוּט בְּאַמַּת בִּירוּשְׁלַמִי הַנִּל דְּפֶסֶק ר' יוֹחָנָן בְּהַדְיָא כַּר' יוֹסִי בְּזָה וַכַּמ"ש
וְקוֹשְׁתֵי הַרִיטְב"א הַנִּז' הַרִי הַקְּשָׁה ר"א פֿן בִּירוּשְׁלַמִי הַנִּל וּמְסִיק דְּלֹא פֶסֶק בְּאַמַּת כַּר'
יוֹסִי נִגֵּד רַבִּים בְּזָה רַק נִגֵּד ד' ר"מ לְבַד דַּת"ק דַּר' יוֹסִי הוּא ר"מ בְּזָה וַכַּמ"ש וַא"ש ד'
הַרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ הַנִּל וְלַהֲפֹךְ יֵשׁ לַתְּמוּנָה עַל הַרְמַב"ם בְּפִירוּשׁוֹ דְּפֶסֶק דְּלֹא כַּר' יוֹסִי
בְּזָה וַכַּמ"ש נַהֲרִי הוּא נִגֵּד ד' ר' יוֹחָנָן בִּירוּשְׁלַמִי הַנִּל דְּעַבַד עוֹבְדָא כַּר' יוֹסִי בְּאַמַּת
וַכַּמ"ש וַצ"ע וְאוּלַי אֶפְשָׁר לֹאמַר בְּזָה דְּלַהֲרִיטְב"א וְ"ל הִי לֹא הַגִּירְסָא בִּירוּשְׁלַמִי דַּתַּעֲנִית
הַנִּל פֿגִּיר' הִירוּשְׁלַמִי יִשָּׁן (דְּפּוֹס קְרֵאקָא שְׁנַת ש"ס"ט) שְׁהוּבָא שֵׁם הַף פִּיסקָא דְּהוּר' ר'
יוֹחָנָן כַּר' יוֹסִי כו' הַנִּל עַל מְשָׁנָה הַקּוּדְמָת שֵׁם (בְּהֲלָכָה י"ד) וְלֹא עַל הַף פְּלוּגְתָא דַּר'
יוֹסִי בְּאִין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית בְּתַחֲזִיקָה בְּחַמִּישֵׁי פֶלֶל רַק עַל פְּלוּגְתָא דַּר' יוֹסִי וַת"ק שֵׁם
בְּלַפְנֵיהֶם וְלֹאחֲרֵיהֶם דִּימִים הַפְּתוּבִין בַּמַּג"ת הַנִּל ע"ש (וַא"ש בְּאַמַּת דְּגַם בַּש"ס דִּילָן
קָא פֶּסֶק ר' יוֹחָנָן כַּר' יוֹסִי בְּהַף דְּלַפְנֵיהֶם וְלֹאחֲרֵיהֶם דַּמַּג"ת בְּתַעֲנִית י"ח ע"ש וְשִׁמוּאֵל
דְּאָמַר הֵתָם דַּהֲלָכָה כַּר"מ הִינּוּ כַּר"ח דְּתַנִּי לֵה בְּשֵׁם ר"מ בִּירוּשְׁלַמִי הַנִּל וַע"ש בְּרַש"י
ד"ה כַּר"מ שַׁכ' סְתָם מִתְנִי כו'): וּבְאַמַּת נְרָאָה לַהֲכַרִּיחַ קֶצֶת דְּגִירְס' זוֹ עֵיקַר שְׁהַרִי
בִּירוּשְׁלַמִי וּבְאַמַּת דְּמַגִּילָה ה"א הַד' מִיִּתִי הֵתָם נְמִי הַף דְּהוּרִי ר"י כַּר' יוֹסִי כו' וְכַל
הַסְּנֵיָא דַּתַּעֲנִית הַנִּל ע"ש וְשֵׁם לֹא נִזְכָּר בְּכַל הַסְּנֵיָא הַקּוּדְמָת הַף פְּלוּגְתָא דַּר' יוֹסִי
וְרַבְּנָן גַּבִּי אִין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית בְּתַחֲזִיקָה בְּחַמִּישֵׁי כו' פֶּלֶל וְצָרִיף לְדַחּוּק שֵׁם דְּלֹא מִיִּתִי לֵה
הֵתָם רַק אַגַּב גְּרָרָא דְּמִיִּתִי לֵה בְּתַעֲנִית נְמִי בְּתַר סְנֵיָא דְּלַעֲיִל מִינָה שֵׁם (בְּפְלוּגְתָא
דְּאִמּוּרָאִי דְּהֵתָם אִי בְּטָלָה מַג"ת ע"ש בְּתַעֲנִי וּבְמַגִּילָה בְּזָה) וּכְיוּצָא בּוֹ מְצִינוּ עוֹד בַּכ"מ
בִּירוּשְׁלַמִי פְּנוּדַע אֲבָל עַכ"פ הוּא דַּחּוּק טוּבָא בְּאַמַּת לְשַׁבּוּשֵׁי פּוּלָא סְנֵיָא וְלוֹמַר שְׁהוּבָא
שֵׁם בְּמַגִּילָה רַק אַגַּב גְּרָרָא לְבַד וְלֹא שְׁיִיכָא הֵתָם פֶּלֶל וַכַּמ"ש אֲבָל לְגִירְסָא דְּהִירוּשְׁלַמִי
הִשָּׁן הַנִּז' בְּזָה א"ש דְּבְּאַמַּת גַּם בִּירוּשְׁלַמִי דְּמַגִּילָה הַנִּל קָא שְׁקִיל וְטָרִי לַעֲיִל מֵהַף סְנֵיָא
שֵׁם בְּפְלוּגְתָא דַּר"מ וַר' יוֹסִי בְּדִין דְּלַפְנֵיהֶם וְלֹאחֲרֵיהֶם דִּיּוֹמִי דַּמַּג"ת ע"ש.

וַא"ש דְּלַגִּי הַנִּל קָאִי ר' יוֹחָנָן בְּאַמַּת גַּם בִּירוֹ דַּתַּעֲנִית הַנִּל רַק אֶפְלוּגְתָא דַּר"מ וַר'
יוֹסִי בְּלַפְנֵיהֶם וְלֹאחֲרֵיהֶם הַנִּל וַכַּמ"ש: אֲלֵא דְּלַכְאוּרָה הִנֵּה אֶפְשָׁר לֹאמַר דְּבְּאַמַּת הָא
דְּהוּרָה ר' יוֹחָנָן כַּר' יוֹסִי לֹא קָאִי רַק עֲלָה דְּקַסְלִיק מִינָה הֵתָם בִּירוּשְׁלַמִי דְּמַגִּילָה הַנִּל
דְּאִירִי הֵתָם בְּדִין מַג"ת בּוּזָה"ז אִי בְּטָלָה אוֹ לֹא ע"ש וּבְזָה פֶּסֶק ר' יוֹחָנָן שֵׁם כַּר' יוֹסִי
בְּאַמַּת וְלֹא קָאִי פֶּלֶל עַל פְּלוּגְתָא דְּהַנִּי תַנְצִי בְּמִשְׁנָה רַק עַל פְּלוּגְתָא דְּהַנִּי בְּבְרִייתָא דַּר"ה
הַנִּל (וְהָא דַּר"ר אֶלְעָזָר עֲלָה דַּר' יוֹחָנָן דְּשַׁבִּיק סְתָמָא וַעֲבִיד כַּר' יוֹסִי אֶפְשָׁר שְׁהִי ר'
אֶלְעָזָר גּוֹרַס בְּאַמַּת בְּהַף פְּלוּגְתָא דְּבְּטָלָה מַג"ת בְּסְתָם ד' ת"ק וַר' יוֹסִי וְלֹא ר"מ פֶּלֶל
וַכַּמ"ש"ל דְּכֵן הוּא בְּחַמִּישָׁה מְקוּמוֹת הַנִּל בְּאַמַּת.

ור"ח דתני לה בשם ר"מ הוא כגוי דידן באמת בר"ה י"ט ה"ל דגרסי ד' ר"מ בהדיא
בזה וא"כ אי גרסי בזה ד' סתם ת"ק או ד' ר' מאיר בהדיא תליא קצת בהדי דר"א ור"ח
ה"ל דפליגי לפ"ז בגי' זו וכמ"ש): אבל אם נפרש פן בד' הירושלמי ה"ל הרי נדאי
דתקשה לן טפי בהדי דר' יוחנן ה"ל בזה שיהי' סתירה מפני שבת בד' ר' יוחנן
בעיקר הדין דמג"ת בזה"ז דס"ל בש"ס דילן בר"ה י"ח ה"ל דלא בטלה מג"ת
ובירושלמי בשני המקומות ה"ל אמרי' דהורה ר' יוחנן כר' יוסי בזה וכמ"ש (ובלא"ה
נראה דאין מקום לפרש פן בירושלמי ה"ל דקאי אהדי פלוגתא דבטלה מג"ת ה"ל
דבאמת לא נזכר שם הדין פלוגתא דתנאי דהינו ר' יוסי ות"ק דידן' בדין מג"ת בזה"ז פלל
רק פלוגתא דאמוראי לבד נזכר שם בירושלמי ה"ל אבל לא הובא שם פלל הברייתא
דר"ה י"ט דפליגי ר"מ ור' יוסי ה"ל בזה וע"כ א"א לפרש פלל דהא דאמר שם דהורה
ר' יוחנן כר' יוסי דאהדי פלוגתא דר' יוסי דבטלה מג"ת קאי התם רק דע"כ לא קאי התם
כי אם אפלוגתא דלפניהם ולאחריהם או אפלוגתא דאין גוזרין תענית בתחילה בה'
וכמ"ש"ל בזה וא"ש): אף בהדי דר' יוחנן ה"ל אף דבש"ס דילן בר"ה י"ח פשוט דס"ל
דלא בטלה מג"ת וכ"ה בירושלמי במגילה ובתענית ה"ל דא"ר יוחנן התם אמש הייתי
שונה מעשה שגזרו תענית בחנוכה כו' וא"ל צאו והתענו כו' ואת אמרת בטלה כו' ע"ש
ומתוך זה הוכרחנו דע"כ לא גרסי ד"ר מאיר בהדי ברייתא ה"ל דפליגי ר' יוסי עלי' וא'
דבטלה מג"ת דלא תקשי לן אהדי פלל דפסק ר' יוחנן עצמו בעירובין מ"ו דר"מ ור'
יוסי הלכה כר' יוסי וכמ"ש"ל וגם מתוך זה נדחה בפשיטות דליכא לפרש פלל בירושלמי
ה"ל ה"א דא' דהורה ר' יוחנן כר' יוסי דקאי אהדי פלוגתא דבטלה מג"ת באמת דא"כ
נדאי דתקשה לן בזה דר' יוחנן אדר' יוחנן וכמ"ש אמנם באמת בירושלמי נדרים פ"ח
ה"א ה"ל גרסי להדיף דר"ח ור' יוחנן תרנוניהו אמרי דבטלה מגילת תענית ע"ש.

וא"כ א"ש בפשיטות דאדרבה ר' יוחנן לטעמי' בזה דפסק כר' יוסי לגבי ר"מ בכל מקום
וכן ה"א דהורה ר' יוחנן כר' יוסי ה"ל נדאי דהי' מקום לפרש לפי גרסא זו דקאי באמת
אהדי פלוגתא דבטלה מג"ת ור' יוחנן לטעמי' בזה בירושלמי דנדרים ה"ל וכמ"ש וא"ש
(ואע"ג דגם בירושלמי דנדרים ה"ל גרסי' ה"א דא"ר יוחנן דאמש הייתי שונה כו' ואת
אמרת בטלה ומוכח להדיא דר' יוחנן ס"ל נדאי דלא בטלה מג"ת וכגן' דילן ה"ל י"ל
בדוחק קצת בזה דאה"נ דמעיקרא הנה ס"ל לר' יוחנן דלא בטלה מג"ת פלל.

כדמוכח מהדי עובדא דר"א ור"י בתנופה בלוד ה"ל ואח"כ אולי קיבל גם ר' יוחנן בזה
הדין שיוניא דר' אבא התם דא' דאע"ג דבטלה מג"ת לתנופה כו' לא בטלה ע"ש (וכדמשני
נמי בש"ס דילן בר"ה שם דשאני תנופה כו' ושם י"ט דכאן בתנופה כו') ועכ"פ י"ל קצת
בזה דהא דא"ר יוחנן בירושלמי דנדרים ה"ל דבטלה מגילת תענית וכן ה"א דאורי' ר'
יוחנן בזה כר' יוסי כמ"ש אולי באמת פל זה הנה רק אחר שקיבל ר' יוחנן תשובת ר"א
ה"ל בזה דשאני לן בין תנופה ופורים לשאר פל הימים הפתובים במג"ת ואין ראיה
מהדי עובדא דר"א ור"י לשאר פל הימים הפתובים במג"ת וכמ"ש דאז הדר ביה ר' יוחנן
בזה וקם ליה בשיטתו' דרב ור"ח דבטלה מג"ת באמת בר' מתנופה ופורים וכמ"ש וע"כ
צריף לדחוק פן בד' הירושלמי דנדרים ה"ל שלא יסתרו עכ"פ דברי ר' יוחנן אהדי
במקומו שם בזה כמ"ש וצ"ע אבל נראה דבעיקר הסתירה שיש בד' ר' יוחנן בירושלמי
ה"ל בזה מן הש"ס דילן בסוגיא דר"ה ה"ל נדאי דאין מקום ליישב ג"כ בזה ולומר

דְּהַדְּ דַר' יוֹחֲנָן בִּישׁ"ס דִּילֵן הֵנָּה"ל הִי' קוֹנְדֵם שְׁחִידֵדֵשׁ ר"א הֵנָּה"ל לְחַלְקַ בְּזַה בֵּין חֲנוּכָה לְשִׁאָר יוֹמֵי דְבַמַּגְ"ת וְסַמָּה ר' יוֹחֲנָן בְּזַה רַק עַל הַדְּ עוֹבְדָא דַר"א וּר' יְהוֹשֻׁעַ הֵנָּה"ל שְׁהִיוּ בּוֹזֵה"ז וְכַמ"ש וְהִיא דְנִדְרִים הֵנָּה"ל א' ר' יוֹחֲנָן לְבַתֵּר דְשִׁמְעַ לְחַלְקַ בֵּין חֲנוּכָה לְשִׁאָר יוֹמֵי בְּזַה וְכַמ"ש דְּוִדָּאֵי דְפִשְׁטָא דְסוּגִיא דַר"ה שְׁם דְמִפְרֵשׁ טַעְמָא דַר' יוֹחֲנָן דַּא' דְלֵא בְּטִלָה מְשׁוּם דַּד' צוּמוֹת הוּא דְתַלְיִין וְדָאֵי בְּבִנְיָן בַּהֲמ"ק אָבָל כָּל הַיָּמִים הַפְּתוּבִים בַּמַּגְ"ת כְּדִקְיָמֵי קִיָּמֵי ע"ש נִרְאָה לְהַדְּיָא דַר' יוֹחֲנָן לֵא הֵנָּה יְלִיף מֵהַדְּ עוֹבְדָא דְחֲנוּכָה בְּזַה מִיָּדֵי כָּלֵל לְפִי סוּגִיא דִּילֵן רַק דְמִסְבָּרָא בְּעֵלְמָא הוּא דַס"ל בְּהָא דְכָל הַיָּמִים הַפְּתוּבִין בַּמַּגְ"ת נוֹהֲגִין כְּכָל זְמַן וְכְדִקְיָמֵי קִיָּמוּ הֵם (לְבַד הַד' צוּמוֹת הַתְּלוּיִין בַּבַּהֲמ"ק דְּנִקָּא כַּדָּא' הַתֵּם וּלְפ"ז הִי' נִרְאָה קִצַּת דְחֲנוּכָה גְרַע טְפִי בְּאַמַּת בְּזַה שְׁהָרֵי עֵיקַר הַגִּס שְׁנַעְשֵׂה בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה תַלְיִין נְמִי בְּמַקְדֵּשׁ דְּנִקָּא (וְכַעֲיָן מ"ש בַּח"ס ס' קצ"א הֵנָּה"ל) וְאוּלַי י"ל דְּכִינּוּן דְּבְּאַמַּת עֵיקַר הַגִּס הָיָה רַק ע"ד הַהֲצֵלָה שְׁהַצִּילֵם הַקַּב"ה אֲזַי (וְשִׁיּוּכְלוּ לְקִיָּים כָּל הַמְּצוֹת שְׁגִזְרוּ עֲלֵיהֶם לְבִטְלָם אֲזַי כְּפִנּוּדַע) וְזֶה הַגִּס וְדָאֵי שְׁאִין שְׁיָיָה לְמַקְדֵּשׁ כָּלֵל וְא"כ גַּם בְּחֲנוּכָה שְׁיָיָה לוּמ' דְּהִנְהָ דְכִקְיָמֵי קִיָּמֵי וְכַמ"ש) וְעַכ"פּ נִרְאָה שְׁם לְהַדְּיָא מֵהַדְּ טַעְמָא דַר' יוֹחֲנָן הֵנָּה"ל בְּזַה דְלֵאוּ מְחֲנוּכָה הוּא דַנְפַק"ל הַכִּי כָּלֵל רַק דַּנְפַק"ל הַכִּי הַתֵּם מְסַבָּרָא זֹו לְבַד דְּהִנְהָ כְּדִקְיָמֵי קִיָּמֵי וְכַמ"ש: וְא"כ נִרְאָה פְּשׁוּט בְּאַמַּת שְׁאִין מְקוּם לוּמַר כָּלֵל דְּהָא דַר"י בִּישׁ"ס דִּילֵן בַּר"ה הֵנָּה"ל דְלֵא בְּטִלָה מַגְ"ת הָיָה רַק קוֹנְדֵם שְׁחִידֵדֵשׁ ר"א בִּירוּשְׁלַמִי הֵנָּה"ל לְחַלְקַ בְּזַה בֵּין חֲנוּכָה לְשִׁאָר כָּל הַיָּמִים הַפְּתוּבִים בַּמַּגְ"ת וְכַמ"ש וְאַח"כ חֲזַר בּוֹ בְּאַמַּת וְכַמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי דְנִדְרִים הֵנָּה"ל בְּזַה שְׁהָרֵי מֵהַדְּ טַעְמָא דְאַמַּר אֲלֵיבָא דַר' יוֹחֲנָן בִּישׁ"ס דִּילֵן הֵנָּה"ל נִרְאָה וְדָאֵי דְלֵאוּ מֵהַדְּ עוֹבְדָא דְחֲנוּכָה בְּלוּד הוּא דַנְפַק"ל לַר' יוֹחֲנָן הַכִּי כָּלֵל וְכַמ"ש (וְהָא וְדָאֵי דָאִין מְקוּם לְפִרְשׁ שְׁם כָּלֵל דְּהָא דַא' דְּהִנְהָ כְּדִקְיָמֵי קִיָּמֵי ר"ל בְּאַמַּת דְּרַב דְּמַעוּבְדָא דְחֲנוּכָה בְּלוּד הוּא דַנְפַק"ל לַר' יוֹחֲנָן הַכִּי גַם כְּכָל הַיָּמִים הַפְּתוּבִין בַּמַּגְ"ת דַּהוּ"ל כְּמוֹ חֲנוּכָה כְּדִקְיָמֵי קִיָּמֵי הֵן דַּא"כ וְדָאֵי דַלְפ"ז הוּ"ל לְאַסוּקֵי הַתֵּם בְּהַדְּיָא הַכִּי וְלוּמַר אַח"כ דְּהִנְהָ נְמִי כְּמוֹ חֲנוּכָה נִינְהוּ וְכְדִקְיָמֵי קִיָּמֵי וְכַדָּא' הַתֵּם נְמִי לְמ"ד בְּטִלוּ דְּהִנְהָ נְמִי כִּי הֵנִי (כְּמוֹ הַד' צוּמוֹת) ע"ש.

וְכֹן בְּסוּגִיא דְתַעֲנִית י"ח מוֹכַח בְּאַמַּת דַּע"כ דַּס"ל לַר' יוֹחֲנָן דְלֵא בְּטִלָה מַגְ"ת וְכַדַּס"ל בִּישׁ"ס דִּילֵן בַּר"ה י"ח הֵנָּה"ל מְדַפְסַק ר' יוֹחֲנָן שְׁם דְּהַלְכָה כַר' יוֹסִי דְגַם לְפִנְיָהֶם אָסוּר לְהַתְעַנּוֹת וְכַמ"ש לְנֵאֻם אֵיתָא דַס"ל לַר' יוֹחֲנָן דְּבְּטִלָה מַגְ"ת בּוֹזֵה"ז כַּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי דְנִדְרִים הֵנָּה"ל א"כ מֵאֵי נַפְק"מ בְּהַדְּ פִּסְקָא דַר' יוֹחֲנָן בּוֹזֵה"ז כָּלֵל כִּינּוּן דְּעַכְשָׁיו כְּכָר בְּטִלָה מַגְ"ת וּמִוִּתֵּר לְהַתְעַנּוֹת בְּאַמַּת בּוֹזֵה"ז בְּאוֹתָן הַיָּמִים עֲצָמָן ג"כ וְע"כ צ"ל בְּאַמַּת דַּר' יוֹחֲנָן לְטַעֲמֵי בְּזַה בִּישׁ"ס דִּילֵן הֵנָּה"ל דְאַמַּר בְּהַדְּיָא דְלֵא בְּטִלָה מַגְ"ת כָּלֵל וְכַמ"ש: (וְאֵע"ג דְּגַם רַב פִּסְקַ שְׁם דְּהַלְכָה כַר' יוֹסִי בְּזַה וְרַב עֲצָמוּ ס"ל בַּר"ה שְׁם דְּבְּטִלָה מַגְ"ת וְכַמ"ש אָבָל בְּאַמַּת כְּכָר הַקְּשָׁה כֹּן הֵר"ן ו"ל אֵהָא דְרַב הֵנָּה"ל בְּזַה בְּסוּפ"ב דְתַעֲנִית שְׁם וְכ' לְהוֹכִיחַ מְזַה דְּהָא דְקִי"ל בַּר"ה י"ט בְּחֲנוּכָה וּפּוֹרִים דְלֵא בְּטִלָה מַגְ"ת דַּע"כ דְּגַם לְפִנְיָהֶם לֵא בְּטִלָה דִּין מַגְ"ת בְּהֵם דַּא"כ לְמָה הוֹצֵרָה רַב לְפִסְקוֹ הַלְכָה כַר' יוֹסִי וְהָא אֵיהוּ דְאַמַּר בַּר"ה שְׁם דְּבְּטִלָה מַגְ"ת אֵלָא וְדָאֵי דְמְשׁוּם דְּבְּחֲנוּכָה וּפּוֹרִים לֵא בְּטִלָה אֲפִילוּ לְפִנְיָהֶם מְשׁוּ"ה הוֹצֵרָה רַב לְפִסְקוֹ הַלְכָה כַר' יוֹסִי עַכ"ל הֵר"ן ו"ל שְׁם וְהִנְהָ הַדְּ שְׁיִנּוּיָא לֵא יִתְכּוֹן כָּלֵל אֲלֵיבָא דַר' יוֹחֲנָן בְּזַה שְׁם בְּאַמַּת שְׁהָרֵי מְסִיק הַתֵּם דְלֵא א"ר יוֹחֲנָן הַלְכָה כַר' יוֹסִי אֵלָא בְּדֵלָא לְהַתְעַנָּה לְבַד דְּלְפִנְיָהֶם עַכ"פּ אָסוּר ע"ש.

וא"כ אי אפשר לומר דקאי ר' יוחנן התם אתגנפה ופורים לבד שהרי באמת הם מימים האסורין גם בהספד במג"ת כדא' בהקדא בפ"ט ובפ"ב במג"ת שם וכדא' בשבת כ"א לגבי תגנפה ובמגילה ה' גבי פורים ע"ש וע"כ דהא דפסק ר' יוחנן באמת דהלכה כר' יוסי דקאי רק אשאר ימים הפתובים במג"ת שאינן אסורין רק בתענית לבד וא"כ מוכח להקדא דגם בשאר ימים הפתובין במג"ת ס"ל לר' יוחנן דלא בטלה מג"ת פלל וכמ"ש ובהיותי בזה.

ראיתי להריטב"א ז"ל שכ' שם בתענית ט"ו במתני' דכל הפתוב במג"ת כו' דפסק שמואל פירש"ג ור' יוחנן כר' יוסי ואע"ג דבטלה מגילת תענית איצטריכו לה משום תגנפה ופורים דלא בטלה ואם באנו לפסוק כר' יוחנן קשה עלינו התענית שלפני פורים כו' עכ"ל והנה מ"ש דלר' יוחנן קשה מהתענית שלפני פורים פשוט דר"ל דלר' יוחנן דפסק דגם בדלא להתענא לפניו אסור א"כ כ"ש פורים דאסור בהספד ג"כ וכמ"ש אכל מ"ש אהא דר' יוחנן דאע"ג דבטלה מג"ת אצטריכו לה הלכה דלפניהם משום תגנפה ופורים כו' הוא תמוה מאוד דבאמת לר' יוחנן הנ"ל אין מקום לתירוצי בזה דאפתי תקשה דלמה פסק ר' יוחנן דגם בדלא להתענא דלפניו אסור פינן דכל הימים שאין אסורין רק בתענית בטלו בזה"ז באמת אבל לר' יוחנן גם לעיקר קושיתו אין מקום באמת פלל דהרי איהו דאמר בר"ה י"ח דלא בטלה מג"ת וכמ"ש (אם לא שנדחוק לומר שהי' לפניו הגירסא כמ"ש בירושלמי דנדרים הנ"ל בד' ר' יוחנן להיקפו בזה וכמ"ש וצ"ע) ואולי צריכו להגיה בד' הריטב"א הנ"ל דבמקום ור' יוחנן כר"י כו' צ"ל ורב כר' יוסי וא"ש בפשיטות דאליבא דרב נדאי דקשאי ליה הכי דהרי רב הוא דס"ל באמת דבטלה מג"ת וכמו שהקשה גם הר"ן ז"ל בזה וכמ"ש*) ואלבא דרב שפיר דאיצטריכו משום תגנפה ופורים (וכמ"ש הר"ן ג"כ וע"ש בתוד"ה ורב כו' דא' לאצטריכו מותר כו' וצ"ע): ועכ"פ בד' הירושלמי דנדרים הנ"ל נראה פשוט דטס"ה וצ"ל ר' יונתן במקום ר' יוחנן שם שכן הוא באמת בירושלמי דמגילה ודמתענית הנ"ל בזה ע"ש אבל ר' יוחנן נדאי דס"ל דלא

(*) הגה"ה ובדרו"א אגב נ"ל ליישב קצת בזה ע"ד הפלפול מ"ש הר"ן ז"ל בפ"ק דמגילה אהא דאמר רב התם ד' ה' דמגילה שלא בזמנה אין קורין אותה אלא בעשרה דיש שפירשו דשלא בזמנה היינו כגון כפרים המקדימין ליום הכניסה וכן פירש"י ז"ל שם באמת ע"ש) ולא נהירא דהא בימי רב כבר בטלה הקדמת יום הכניסה כו' וכ"ש שם הבעה"מ בשם ר' אפרים ז"ל דהא דרב דאית ליה קריאה שלא בזמנה היינו פשחל ט"ו בשבת אבל י"א וי"ב ליכא קריאה פלל דהא בטלי להו כו' (ומש"ש בשם התוספתא דמתני' דהמפרש בים והיוצא לדרו"א קורין בי"ג ע"ש הנה בתוספתא שלפנינו שם פ"א ה"ב גרסי' דקורין בי"ד והיינו דקאי התם על בן כרו שיוצא לדרו"א או בספינה ודא דקורא בי"ד לפי שהוא פרוז בן יומו וכ"ה באמת בירושלמי שם פ"ב ה"ג שהביא הבעה"מ ז"ל עצמו שם ע"ש וכ"כ פל הראשונים ז"ל מהתוספתא הנ"ל וע' בהגהות מיי' פ"א מהל' מגילה אות ט' ובמרדכי ריש מגילה ובטור וב"י ס"ס תרפ"ח בזה ואולי לפני הבעה"מ ז"ל הי' פן הגי' שם בתוספתא דקורין בי"ג וקמ"ל דיכולין להקדים באמת והיינו בדלא אפשר ליה וכמ"ש וצ"ע) וכ"כ הרא"ש ז"ל ש' דאע"ג דבימי רב ליכא בטלה מג"ת וכדמוכח בפשיטות שם ג"כ מהא דא' אמש הייתי שונה כו' וא"צ לדחוק בזה ולומר דהדר ביה וכמ"ל רק דגם למסקנא ס"ל לר' יוחנן דלא בטלה מג"ת וכדס"ל

בש"ס דינו בְּהִדְיָא וכמ"ש (וגם בְּדְרִיב"ל יש סתירה בְּזָה בין ש"ס דילן מהירוש'למי בְּכָל
המקומות הַנ"ל דבר"ה שם ס"ל כר' יוחנן דְּלֵא בְּטֵלָה מג"ת ובירוש'למי בְּמַגִּילָה ותענית
ובבבב"ר הַנ"ל גְּרָסִי בְּהִדְיָא דְרִיב"ל א' דְּבִטְלָה מג"ת ע"ש ואולי טס"ה ג"כ בירוש'למי
שם בְּזָה והפ"מ והק"ע לא הגיהו שם כָּלָל בְּזָה וצ"ע): ונחזור למ"ש דעכ"פ א"ש ד'
הַרִיטְב"א ו"ל הַנ"ל דְּקִשְׁיָא לִי שְׁפִיר ע"ד הַרְמַב"ם ו"ל בְּחִיבּוּרוֹ שְׁפִסַּק כר"י בְּהָא דְאִין
גוֹזְרִין תַּעֲנִית בְּתַחֲלִילָה בַּה' הַנ"ל דְּאִיהוּ מְפָרֵשׁ לַהֲדָה דְהוֹרָה ר' יוחנן כר' יוסי הַנ"ל דְּקִי
רַק אֶפְלוּגְתָא דְלַפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם לְבַד (וכן רְאִיתִי בפי' הַקָּצֵר הַנְדָפֵס בְּגִלְיוֹן הַירוּשְׁלָמִי
בְּדָפוּס קְרֵאָה הַנ"ל שפי' פֶּן דְּקִי אַהֲדָה פְּלוּגְתָא דאר"י דְּבִלַח לַהֲתַעֲנָאָה לַפְנֵי אָסוּר
ע"ש) וְהַרְמַב"ם ו"ל עֲצָמוֹ דְּפִסַּק כר' יוסי בְּאַמַּת בְּהָדָה דְאִין גוֹזְרִין תַּעֲנִית בְּתַחֲלִילָה בַּה'
וכמ"ש אֶפְשָׁר שְׁהִי גוֹרֵס בְּאַמַּת כְּגִי שְׁלַפְנֵינוּ בירוש'למי הַנ"ל דר' יוחנן קִי רַק אַהֲדָה
פְּלוּגְתָא דְאִין גוֹזְרִין תַּעֲנִית בְּחַמִּישִׁי וכמ"ש ל' וא"ש: וְאַמְנָם עכ"פ בְּעֵינֵיךָ הַגִּירְסָא דִידִן
בר"ה י"ט הַנ"ל בְּהָדָה פְּלוּגְתָא דְבִטְלָה מג"ת דְּגְרָסִי בַת"ק דר' יוסי דְּבָרֵי ר' מֵאִיר בְּהִדְיָא
הִנֵּה כָּבֵד פְּתִיבָנוּ דְּבַחֲמִישָׁה מְקוּמוֹת הַנ"ל לֹא נִזְכָּר שֵׁם ד' ר"מ כָּלָל בְּזָה רַק ד' סְתָם ה"ק
דר"י וא"ש דְּאֶפְשָׁר דַּאֲה"נ דר' מֵאִיר עֲצָמוֹ כר' יוסי ס"ל בְּהָא בְּאַמַּת ומש"ה לֹא פְּלִיג
אַהֲדָה מְתִנִּיתִין דְּתַעֲנִית ט"ו הַנ"ל בְּהָא דְתַנּוּן דְאִין גוֹזְרִין תַּעֲנִית בְּחִנּוּכָה וּפּוּרִים וכמ"ש
דְּמִשְׁמַע דְּדוּקָא בְּחִנּוּכָה וּפּוּרִים לְבַד הוּא דְאִין גוֹזְרִין בְּהֶם תַּעֲנִית אָבֵל בְּכָל הַיּוֹ"ט
שְׁבַמְג"ת שְׁפִיר גוֹזְרִין בְּהֶם תַּעֲנִית עַל הַצִּיבּוּר וְע"כ שְׁהוּא מְשׁוּם דְּבִטְלָה מג"ת בְּזוּה"ז
וכמ"ש וְלֹא פְּלִיג ר"מ עֲלָה כָּלָל מְשׁוּם דְּאֶפְשָׁר דְּאִיהוּ נְמִי ס"ל כר' יוסי בְּהָא וכמ"ש
וא"ש: אָבֵל עכ"פ הָא נְדָאִי דַע"ד הַגָּאוֹן בְּעַל חֲתָם סוּפֵר ו"ל בַּס' קוֹס' ג' וּבַס' קוֹס' א' הַנ"ל
נִרְאֵה דְקִשְׁיָא לְדִידִי טוּבָא מְסַתֵּם מְתַנִּי הַנ"ל דְּלֵא קְתַנִּי רַק חִנּוּכָה וּפּוּרִים לְבַד דְאִין
גוֹזְרִין בְּהֶם תַּעֲנִית עַל הַצִּיבּוּר בְּזוּה"ז וְלֹא נִזְכָּר כָּלָל שֵׁם וּבְשׁוּם מְקוּם גַּם מֵאִינְדָה יָמִים
טוֹבִים שְׁבַמְג"ת שְׁאִין תְּלוּיָן בְּמַקְדָּשׁ כָּלָל כְּמוֹ יוֹם כ"ח בְּאֶדְר הַנ"ל (וְאִידָהּ יו"ט שְׁאַבְאָר
לְהֵלֵן אִי"ה דְּלֹא תְלִינן ג"כ בְּמַקְדָּשׁ כָּלָל) וּבְאַמַּת כָּבֵד הַרְגִישׁ הוּא ו"ל בְּעֲצָמוֹ שֵׁם בַּס'
קוֹס' א' הַנ"ל בְּזָה וְכ"ו ל' אֵלָּא שִׁי"ל קִצָּת דַּא"כ מ"ט אִין זָכָר לְמוֹ גַּם בְּזוּה"ז וּבְש"ס לֹא
אָמְרוּ אֵלָּא חִנּוּכָה וּפּוּרִים וְלֹא הַזְכִּירוּ כ"ח אֶדְר עכ"ל (ומש"ש לִינִישׁב בְּזָה דְאִילֵי לֹא
נִתְפָּשֵׁט הַיּוֹם טוֹב (דכ"ח אֶדְר הַנ"ל) בְּכָל יִשְׂרָאֵל רַק בְּמְקוּם הַגְּזִירָה לְבַד עכ"ל הוּא
תְּמוּנָה מְאוּד דַּא"כ לֹא פְּרִיף מִיָּדִי

דְּכַפְרִים וְאִין קוֹרִין אוֹתָהּ אֵלָּא בְּזַמְנָה כו' וע"ש בְּקָרְבַן נִתְנָאֵל אוֹת י"ח שְׁדַחַק בְּזָה וְהַגָּאוֹן
בְּעַל טוּרִי אָבֵן ו"ל שֵׁם פְּתַב בְּפִשְׁיטוֹת דִּי"ל דְּרַב ס"ל בְּאַמַּת כר"ע בְּרִישׁ מַגִּילָה שֵׁם
דְּלִדְיָא אִפִּי בְּזוּה"ז אִיתָא לְהַאי תַּקְנִיתָא דְהַקְדָּמַת כְּפָרִים ע"ש: אָבֵל מ"מ יֵשׁ לְבָאָר דְּבַמֵּאִי
פְּלִיג רַב בְּזָה עַל הָדָה טַעְמָא דַּא"ר יוֹחַנָן אֵלִיבָא דְחַכְמִים הָתָם דְּבַזְמַן הִנֵּה הוּאִיל וּמְסַתְּפִלִין
בַּה' אִין קוֹרִין אוֹתָהּ אֵלָּא בְּזַמְנָה וכמ"ש ר' ש"י ו"ל שֵׁם שְׁלֵא יְבוֹאוּ לְמַנּוֹת שְׁלֵשִׁים יוֹם
לְפִסַּח מִיּוֹם קְרִיאַת הַמַּגִּילָה בְּכָפְרִים וְעִי"ז יֵאָכְלוּ חֲמִץ בְּיָמִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל פִּסַּח ע"ש
וְנ"ל דְּרַב ור' יוֹחַנָן לְטַעְמֵיהוּ אֲזִילִי בְּזָה דְהִנֵּה הַגָּאוֹן בְּעַל טוּרִי אָבֵן ו"ל שֵׁם בְּרִישׁ מַגִּילָה
הַקְּשָׁה אַהֲא דַאֲר"י הוּאִיל וּמְסַתְּפִלִין בַּה' כו' דְאִיף יְבוֹאוּ לְטַעוֹת בְּזָה כָּלָל וְלוֹמֵר דִּיּוֹם
הַקְּרִיאָה הוּא יוֹם הַפּוּרִים וּמְנַצֵּחַ יְמֵנו ל' יוֹם לְפִסַּח כְּמ"ש ר' ש"י שְׁהָרִי הַפֶּל יוֹדְעִין דְּפוּרִים
אָסוּר בְּהַסְפֵּד וְתַעֲנִית לְכָל וְאֵלּוּ בְּיוֹם הַקְדָּמַת הַכְּפָרִים קִי"ל שֵׁם בְּמִשְׁנָה ד' ה' דַּע"פ
שְׁאַמְרוּ מְקַדְמִין כו' מוֹתְרִין בְּהַסְפֵּד וְתַעֲנִית כו' וַא"כ הָרִי הַיְזָבָא טוּבָא אִיפָּא בְּזָה בְּאַמַּת

דהפל יודעין דיום הקריאה בכפרים לאו יום הפורים הוא שהרי הותר אז בהספד ותענית כמ"ש וכ' הטורי אבן ז"ל שם די"ל בזה דכיון דבאמת הרי בסוגיא דתענית י"ח הג"ל פריה הש"ס ה"תם על הך מתני' דאע"פ שאמרו מקדימין כו' מותרין כו' הג"ל דאיך משכח"ל פלל.

שהרי בי"ג אדר הוא יום נקנור ובי"ב הוא יום טוריינוס ואסורין בלא"ה בהספד ובתענית כדא' במגילת תענית פי"ב שם ואף בי"א אסור לר' יוסי עכ"פ משום דהו"ל יום שלפניו ע"ש וא"כ שוב חין שום היפר עוד ע"י ההספד ותענית בימים שמקדימין לקרות פיון דבלא"ה הרי הם אסורין עכ"פ בהספד ותענית משום יו"ט הפתובין במג"ל וכמ"ש (והוסיף הטו"א עוד שם בזה דאף למאי דמסקינן שם דיום טוריינוס בטולי בטלן' כו' מ"מ י"ל דכיון דביום י"ג אדר אי אפשר לקרות המגילה שלא יטעו למנות שלשים יום ממנו שהרי הוא בנדאי אסור בהספד ותענית משום דהו"ל יום נקנור כמ"ש א"כ שוב אי אפשר לקרות פלל אף בי"א ובי"ב משום דיום הפניסה לחצאין לא תיקנו רבנן ע"ש בטו"א בזה) ואמנם כ' הטו"א ז"ל שם בזה דכל זה פשוט שאינו אלא למ"ד דגם בזמן הזה לא בטלה מגילת תענית פלל וא"כ הרי גם בזה"ז אסור ביום י"ג אדר בהספד ותענית משום יום נקנור וליכא היפרא דהספד ותענית פלל פשיקראו ביום ההוא ויבואו עי"ז לטעות בימי הפסח וכמ"ש אכל למ"ד דבזה"ז בטלה מג"ת באמת א"כ שוב ליכא למיחש פלל לתקלה דחמץ בזה"ז פשיקראו המגילה בי"ג אדר דהרי שפיר איכא היפרא בנדאי שאינו יום הפורים מדמותר אז בהספד ותענית בזה"ז דבטל יום נקנור באמת וכמ"ש ולכן כ' הטו"א שם דצ"ל לפ"ז באמת דר' יהודה (ולמסקנא דר' אשי שם הוא ר' יוסי בר' יהודה) דא' בפרייתא הך טעמא דהואיל ומסתפלין בה כו' דע"כ דס"ל כר' מאיר בהא דלא בטלה מג"ת ולכן ליכא היפרא וכמ"ש עכ"ד הטו"א ז"ל שם והנה קיצר הטו"א שם בזה במקום שהי' לו להאריך ולבאר דעכ"פ א"ש בפשיטות בד' ר' יוחנן שם דא' נמי הך טעמא דהואיל ומסתפלין בה לרבנן דהתם דבאמת לשיטתו הוא בזה דאיהו דא' בר"ה שם דלא בטלה מג"ת וליכא היפרא לדידן' בזה וכמ"ש וא"כ הדבר פשוט לפ"ז דאין צריך לדחוק פלל בזה גם בהא דרב דא' דמגילה שלא בזמנה כו' הג"ל דנדאי דאליכא דרב לשיטתו ג"כ דא' דבטלה מג"ת בזה"ז ואיכא היפרא לדידן' בהספד ותענית ביום י"ג אדר דשפיר נוהג אליכא דרב דין הקדמה בכפרים גם בזה"ז בפשיטות דאין לחוש לתקלה דחמץ לדידן' פלל פיון דאיכא היפרא שפיר לדידן' ע"י היתר ההספד ותענית כמ"ש וא"ש דרב ור' יוחנן לשיטתיהו אזלי בזה ואין הכי נמי דלרב לטעמין' ודאי דאיכא הקדמה לכפרים גם בזה"ז וכמ"ש וא"ש ועכ"פ מוכח לפ"ז גם מהך סוגיא דריש מגילה הג"ל דר' יוחנן ע"כ דס"ל דלא בטלה מג"ת ויגלי' הש"ס דילן הג"ל ולא כגי' הירושלמי דנדרים הג"ל בזה וכמ"ש וא"ש בזה ג"כ הך דפריה ה"תם בסוגיא דתענית י"ק הג"ל בפשיטות על הך מתני' דאע"פ שאמרו מקדימין כו' מותרין בהספד כו' דאי בתליסר והא יום נקנור הוא ואי בתריסר יום טוריינוס הוא כו' ולא מוק"ל בפשיטות דמתני' מייירי בזה"ז דבטלה מג"ת והא דמקדימין ליוהכ"נ אתיא כמ"ד בריש מגילה דאפי' בזה"ז איתא להאי הקנתא דהקדמת כפרים וכמ"ש"ל בזה אכל למ"ש דעיקר הגי' באמת פה"ש"ס דילן בר"ה י"ח הג"ל בזה דר' יוחנן ודאי דס"ל דלא בטלה מג"ת א"ש הסוגיא דתענית הג"ל בזה דשפיר מקשה ה"תם הכי בפשיטות מיום נקנור ויום טוריינוס וכמ"ש משום דעיקר

הַקְּנִיָּא הָתָם הִיא רַק אֲלִיבָא דַר' יוֹחֲנָן דְּאִיהוּ דַח' שֵׁם דְּלַפְנֵיהֶם אָסוּר כַּר' יוֹסִי ע"ש וְלַר' יוֹחֲנָן וְדַאי דְּלֵא מִשְׁכַּח"ל לְמַתְנִי בִּזְהַ"ז ג"כ מְשׁוּם דְּאִיהוּ הָרִי ס"ל דְּלֵא בְּטֵלָה מַג"ת פְּלִל וְכַמ"ש וַא"כ אַף אִם נֹאמַר דְּמַתְנִי ס"ל כַּר"ע דְּגַם בִּזְהַ"ז אִיתָא לְהַאי תַּקְּנָתָא אַפ"ה הָרִי גַם בִּזְהַ"ז אָסוּר בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית לַר' יוֹחֲנָן בְּהִנָּה יָמִים שְׁלַפְנֵי הַפּוּרִים פִּינּוּן דַּס"ל דְּלֵא בְּטֵלָה מַג"ת פְּלִל וְאִין לֹאמַר דְּמַתְנִי אֲתִיבָא רַק פְּהֵי תַנָּא דַא' בְּטֵלָה מַג"ת בְּאַמַּת וַר' יוֹחֲנָן ס"ל פְּאִידָה תַנָּא בְּהָא שְׁהָרִי עֶקֶר הַקְּנִיָּא הָתָם הוּא מַדַּא"ר יוֹחֲנָן דְּהִלְכָה פְּסַתְמָה מְשֻׁנָּה ע"ש וַא"כ אֲפַתִּי תַקְּשָׁה עֲלָה דַר' יוֹחֲנָן מְסַתְמָה מְשֻׁנָּה הַזֹּאת בְּהָא דַא"ר"י דְּלֵא בְּטֵלָה מַג"ת וְהַסְתַּמ"מ ע"כ דַּס"ל דְּבְּטֵלָה מַג"ת וְלַהֲכִי מְקַשָּׁה שֵׁם אַהָא דַר' יוֹחֲנָן בְּפִשְׁטוּת בְּזַה"ו וַא"ש וְכַמ"ש בַּעֲזוֹ"ה: בְּתַעֲנִית י"ח שֵׁם דְּשְׁלַפְנֵי נְמִי תִּפּוּק לִיהַ דְּהוּ"ל יוֹמָא דְּבַתְרָא עֶשְׂרִין וְתַמְנֵינָא כו' וְאַפְּיִי וַר' אֲשִׁי קָא שְׁקִלִי וְטַרִי טוּבָא וְהָתָם לִיִּשְׁבַּ הֵי קוּשְׁיָא וְכַמ"ש"ל וְהִלֵּא בְּפִשְׁטוּ הִי אֲפֻשֶׁר לֹאמַר לַד' הַחֲתָם סוּפֵר הַנֵּ"ל דַּנ"מ בְּמַקּוּם שְׁלֵא נְתַפְשֵׁט שֵׁם הַיּוֹם טוּב דַּכ"ח בְּאַדְרָה הַנֵּ"ל פְּלִל דְּאַפ"ה יוֹמָא דַּכ"ט בְּאַדְרָה אָסוּר מְשׁוּם דְּהוּ"ל מְקַמָּא יוֹמָא דְּתַמְיָדָא וְצַע"ג וּבִלֵּא"ה הַדְּבָר בְּרוּר בְּאַמַּת דְּכָל הַיָּמִים טוּבִים הַכְּתוּבִין בַּמַּג"ת וְדַאי דְּהִיוּ נוֹהֲגִין בְּכָל יִשְׂרָאֵל וּבְכָל מְקוּם פְּכָל תַּקְּנַת חֲכָמִים בַּכ"מ לְבַד מְיָמִים טוּבִים שְׁל קַרְבָּן עֲצִים שְׁלֵא הִיוּ עוֹשִׂין יו"ט רַק אוֹתָהּ הַמְשַׁפְּחָה שְׁהִיוּ מְבִיאִין אֲזַ הָעֲצִים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּלְבַד וּכְגוֹן הֵי דַר"א בַּר' צְדוּקָא בְּעֶשְׂרָה בָּאָב שְׁלֵא הִיוּ עוֹשִׂין אוֹתוֹ הַיּוֹ"ט רַק בְּנֵי סְנָאָה בְּן בְּנֵימִין לְבַד וַיְבַנְּאוּ לְהֵלֵן אִי"ה): אוּלָּם בְּאַמַּת יֵשׁ לְתַמּוּהָ עוֹד ע"ד הַחֲתָם סוּפֵר הַנֵּ"ל שֵׁם שְׁלֵא הִי לוֹ לְדַחוּת דְּבָרֵי בְּזַה"ו רַק מְפָנִי שְׁלֵא הוֹנְכְרוּ פְּלִל הַנֵּ"ל יו"ט דְּלֵא תַלְיִין בְּמַקְדָּשׁ ג"כ בִּזְהַ"ז (בְּמַתְנִי דְּתַעֲנִית הַנֵּ"ל וְלֵא בְּשׁוּם מְקוּם וְכַמ"ש) אֲבָל לַעֲנִי"ד יוֹתֵר הָנָה לוֹ לְדַחוּת פֶּל עֵיקַר דְּבָרֵי הַנֵּ"ל בְּזַה"ו מִתּוֹךְ פֶּל מ"ש הֶרְאִישׁוּנִים ו"ל בַּסּוּפ"ב דְּתַעֲנִית הַנֵּ"ל שְׁנֵרָאָה בְּאַמַּת בְּפִשְׁטוּת לְהַדְּיָא מִתּוֹךְ דְּבָרֵיהֶם ו"ל שֵׁם לְהִיפּוּף מְמֵשׁ מַד' הַגָּאוֹן בַּעַל חֲתָם סוּפֵר ו"ל הַנֵּ"ל בְּזַה"ו הוּא מִתּוֹךְ ד' הֶרְאֵב"ד ו"ל שְׁהִבִּיאוּ הָר"ן וְהִרִיטְב"א ו"ל בַּסּוּפ"ב דְּתַעֲנִית שֵׁם שְׁהַכְרִיחַ מִהֵי עֲנֻבָּדָא דַר' נַחְמָן בְּתַעֲנִית י"ח שֵׁם דְּגִזּוּר תַּעֲנִיתָא בְּתַרִּיסַר בְּאַדְרָה וַא"ל רַבְּנָן וְהָא יוֹם טוּרִיָּינוּס הוּא כו' דְּמוּכַח מְזַה דַּא"ע"ג דְּקִי"ל דְּבְּטֵלָה מַג"ת אַפ"ה אִין לְגִזּוּר בְּהֶם תַּעֲנִית עַל הַצִּיבוּר גַם בִּזְהַ"ז דַּא"כ מַאי הָאִי דַא"ל וְהָא יוֹם טוּרִיָּינוּס הוּא וְהִלֵּא פְּכַר בְּטֵלָה מַג"ת אֲלֵא ש"מ דַּמ"מ אִין גּוֹזְרִין בְּהֶם תַּעֲנִית צִיבוּר לְכַתְּחִילָה ע"ש בְּר"ן וּבְרִיטְב"א ו"ל בְּאַנְרָה בְּזַה"ו: וְהִנֵּה בְּאַמַּת בְּעֵיקַר ד' הֶרְאֵב"ד ו"ל בְּזַה"ו קִשָּׁה לִי טוּבָא מִהֵי סְתָמָא דְּמַתְנִי דְּתַעֲנִית ט"ו הַנֵּ"ל דְּלֵא קַתְנֵי בְּאַמַּת רַק דַּאִין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית עַל הַצִּיבוּר בְּחֻנְפָּה וּפּוּרִים בְּלְבַד.

וְע"כ מְשׁוּם דְּמַתְנִי אִיְרִי בְּאַמַּת בִּזְהַ"ז (וְכַדְקַתְנֵי סִיפָא וְכֵן תַּשְׁעָה בָּאָב כו') דְּבְּטֵלוּ פֶל הַיָּמִים טוּבִים שַׁבְּמַג"ת לְבַד חֲנֻפָּה וּפּוּרִים וּמוּכַח לְהַדְּיָא דְּכָל הַיָּמִים טוּבִים שַׁבְּמַג"ת בִּזְהַ"ז יְכוּלִין לְגִזּוּר בְּהֶם תַּעֲנִית עַל הַצִּיבוּר ג"כ מְלַבַּד חֲנֻפָּה וּפּוּרִים וְדַלֵּא פְּהֶרְאֵב"ד ו"ל בְּזַה"ו יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל הָר"ן ו"ל שֵׁם שְׁדַחָה לַד' הֶרְאֵב"ד ו"ל רַק מִתּוֹךְ קוּשְׁיַת הַש"ס דַּר"ה י"ח הַנֵּ"ל ע"ש וְלֵא הִבִּיא הֵי מְשֻׁנָּה דְּתַעֲנִית בְּמַקּוּמוֹ שֵׁם בְּזַה"ו וְצ"ע: וְאוּלָּם נ"ל דְּהֶרְאֵב"ד ו"ל דִּיִּיק בְּדְּבָרֵי בְּזַה"ו שֵׁם וְלֵא פְּתַב אֲלֵא דַאִין גּוֹזְרִין בְּהֶם תַּעֲנִית עַל הַצִּיבוּר לְכַתְּחִילָה.

וְכַמוֹ שְׁהוּכַח מְהָא דַא"ל לַר"נ וְהָא יוֹם טוּרִיָּינוּס הוּא אֲלֵמָא דַא"ע"ג דְּבְּטֵלָה מַג"ת אִין גּוֹזְרִין בּוֹ תַּעֲנִית לְכַתְּחִילָה עַל הַצִּיבוּר וְכַמ"ש הָר"ן ו"ל בְּשִׁמוֹ וּמְדַכְתַּב רַק דַּאִין גּוֹזְרִין

בָּהֶם תַּעֲנִית לְכַתְחִילָה מִשְׁמַע לְהִדְיָא דְמוֹדָה הָרֶאָב"ד ו"ל דָּאֵם עֲבָרוּ וְגִזְרוּ בָּהֶם תַּעֲנִית צִיבּוֹר בּוּזָה"ז וְדָאִי דְהַגְזִירָה חֵלָה וְצָרִיכִין הַצִּיבּוֹר לְהַתְעַנּוֹת בָּהֶם רַק דָּאִיפָא אִיסוּרָא לְגִזְרוֹר בָּהֶם תַּעֲנִית צִיבּוֹר לְכַתְחִילָה בְּלַבַּד וּמִשׁו"ה א"ל רַבָּנָן לר"נ וְהָא יוֹם טוֹרִינְיוֹס הוּא וְאִיף גְזַר תַּעֲנִית לְכַתְחִילָה עֲלֵיהֶם בְּיוֹם זֶה.

אָבֵל לֹא רְצוּ הֵנִי רַבָּנָן לְבַטֵּל אֶז גְזִירַת ר' נַחֲמָן בְּזֶה דְאַחַר שְׁפָכֵר גְזַר עֲלֵיהֶם הַתַּעֲנִית וְדָאִי דְשָׁפִיר חֵלָה גְזִירַת הַתַּעֲנִית עֲלֵיהֶם בְּדִיעֵבַד פִּינוֹן דְבִטְלָה מַג"ת רַק שְׁשֹׁאֲלוּהוּ אֶז עַל עֵיקַר גְזִירַתוֹ לְכַתְחִילָה וּמִשׁו"ה אֶהְדֵּר לְהוּ דְיוֹם טוֹרִינְיוֹנוּ פְּכַר בְּטָלוּהוּ וְאִיף לְכַתְחִילָה גּוֹזְרִין בּוֹ תַּעֲנִית צִיבּוֹר ג"כ וְכָל זֶה בְּשֹׁאֵר יו"ט דַּמַּג"ת אָבֵל בְּחֲנוּכָה וּפּוּרִים הָרִי קְתָנִי לְהִדְיָא בְּמַתְנִיתִין דְדוֹקָא אִם הִתְחִילוּ אִין מְפָסִיקִין וְהִינְנוּ פְּשִׁקִּיבְלוּ עֲלֵיהֶם תַּעֲנִית צִיבּוֹר אִיזוּ יָמִים וְהַתְעַנּוּ כְּכָר יוֹם אֶחָד אוֹ ג' יָמִים מְקוֹדֵם פְּדַמְפְּרֵשׁ בְּש"ס שְׁם י"ח אָבֵל אִם לֹא חֵלָה גְזִירַת הַתַּעֲנִית אֶז יוֹם אֶחָד קוֹדֵם וְדָאִי דָּגַם אִם פְּכַר הִתְחִילוּ לְהַתְעַנּוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲצָמוּ צָרִיכִין הֵם לְהַפְסִיק בְּנִדְאִי בְּחֲנוּכָה וּפּוּרִים וְאִם עֲבָרוּ וְהַתְעַנּוּ צָרִיכִין ג"כ לְמִיתַב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹן פְּדַמְפּוֹרֵשׁ בַּר"ה י"ח שְׁם דְגִזְרוּ תַּעֲנִית בְּחֲנוּכָה וְא"ל צָאוּ וְהַתְעַנּוּ כּו' וּכְמַש"ל (וְנִרְאָה דְמַהֲדָ סוּגְיָא עֲצָמָה דַּר"ה הַנָּ"ל הוּא שְׁהַכְרִיחוּ בְּש"ס סוּפ"ב דְתַעֲנִית הַנָּ"ל לְפָרֵשׁ דַּמ"ש בְּמִשְׁנָה שְׁם וְאִם הִתְחִילוּ דַּר"ל דְהִתְחִילוּ לְהַתְעַנּוֹת מְקוֹדֵם חֲנוּכָה יוֹם א' אוֹ ג' יָמִים מִשׁוּם דְלֹא מְצִינָן לְפָרֵשׁ כְּלָל פְּשׁוּטוֹ דַּר"ל שְׁבִאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוּ הִתְחִילוּ לְהַתְעַנּוֹת וְאִפ"ה אִין מְפָסִיקִין וְכַהֲדָ מַתְנִיתִין דַּרפ"ג שְׁם דְהִיוּ מִתְעַנִּין כְּכָר עַד אַחַר הַגִּזְזָן אוֹ עַד אַחַר חֲצוֹת דְהו"ל הִתְחַלַּת הַתַּעֲנִית כְּכָר עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן דְהָרִי בְּאַמַּת מוּכַח מַהֲדָ עוֹבְדָא דַּר"א וְר"י בַּר"ה י"ח דָּאֵם לֹא הִתְחִילוּ הַצִּיבּוֹר לְהַתְעַנּוֹת קוֹדֵם חֲנוּכָה רַק בְּחֲנוּכָה עֲצָמוּ אִיף שְׁפָכֵר הַתְעַנּוּ אֶז אִיזוּ שְׁעוֹת בְּאוֹתוֹ יוֹם אִינְן צָרִיכִין לְהַשְׁלִים כְּלָל וְצָרִיכִין הֵם לְמִיתַב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹם גַּם עַל אוֹתוֹן הַשְׁעוֹת שְׁהַתְעַנּוּ בְּחֲנוּכָה אֶז וּכְדָא"ל ר"א וְר"י אֶז דְצָאוּ וְהַתְעַנּוּ כּו' וּכְמ"ש וְע"כ צ"ל דְהָא דְתָנִי הֵכָא וְאִם הִתְחִילוּ אִין מְפָסִיקִין דַּר"ל דְהִתְחִילוּ לְהַתְעַנּוֹת מְקוֹדֵם חֲנוּכָה דוֹקָא וְכַדְמְפָרֵשׁ הֵתָם וּכְמַש"ל [וְתַשְׁלוּם דְכָרִים אֵלוּ יְבוֹא לְהֵלֵן דָּף נ"ג אִי"ה וְכָאן רֵאִיתִי לְהַבִּיא נִסְחָה הַהִרְשָׁאָה הַנֶּדְפֵס כְּכָר בַּעַז"ה בְּקִנּוּן תּוֹס' בְּכּוּרִים' (הַנּוֹסֵף מִמֶּנִּי לַס' גו"ח לְהַגְאֹן בַּעַל פ"ת נ"י) מַה שֶׁנ"ל אִיף שְׁיֵשׁ לְכַתְּוֹב כְּשִׁשְׁלִיחַ רֵאשׁוֹן עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ שְׁנֵי שְׁלֵא בְּפָנָיו (כְּשִׁשְׁלוּחִין גִּט ע"י הַפְּאָסֵט וְהִינְנוּ בְּמִקּוֹם עֵיגוֹן גְּדוֹל וּכְמַש"ש): בְּמוֹתַב תִּלְתָּא בִּי דִינָא פְּחָדָא הִנְיָא בְּכָדָ בְּשִׁבְתָּ בְּכָדָ וְכָדָ לִירַח פ' בְּכָדָ וְכָדָ לְבְרִיאַת עוֹלָם לְמַנְיָן שְׁאֲנוּ מְנִינָן פְּאֹן בְּפִלוֹנִית מְתָא (וְאִם כּוֹתְבִין הַרְשָׁאָה זוּ בְּמִקּוֹם שְׁנִכְתַּב הַגִּט כּוֹתְבִין דִּיתְבָּא עַל נְהַר פ' כּו' כְּמוֹ שְׁנִכְתַּב בְּגִט) וְאַתָּא לְקַדְמָנָא פב"פ וּבְיָדוֹ גִּט שְׁשִׁלַּח פב"פ לְגִרְשׁ בּוֹ אֶת אִשְׁתּוֹ פְּלוֹנִית בַּת פ' וְהַבִּיא לְפָנֵינוּ הַרְשָׁאָה מְקוֹנִימַת וּמְתוֹקְנַת כְּתִיקוֹן חֲכָמִים שְׁעֲשֹׂאוּ הַבַּעַל פב"פ שְׁלִיחַ בְּעַדִּים לְהוֹלִיף גִּט זֶה לְאִשְׁתּוֹ פב"פ וְנָתַן לוֹ רְשׁוּת לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ בַּחֲרִיקָאוּ וְשְׁלִיחַ שְׁלִיחַ אִפִּי עַד מֵאָה שְׁלוּחִים וְאַפִּי בְּלֹא אוֹנְס וְע"פ אוֹתָהּ הַרְשָׁאָה מְנָה עַל פִּינוּ וּבְפָנֵינוּ אֶת פב"פ שְׁבַעִיר פ' לְהִיוֹ שְׁלִיחַ בַּחֲרִיקָאוּ וְכֵן א' פב"פ הַשְׁלִיחַ הַנָּ"ל בְּפָנֵינוּ ב"ד הַח"מ הַנְּנִי מְמַנָּה עַל פִּיכֶם וּבְפָנֵיכֶם אֶת פב"פ שְׁבַעִיר פ' בַּחֲרִיקָאוּ לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה לְהוֹלִיף גִּט זֶה לְפִלוֹנִית בַּת פ' אִשְׁתּוֹ פב"פ וְלִיתָן אוֹתוֹ לִידָה וְתָהּ יָדוּ כְּיָדִי וְעֲשִׂיתוּ כְּעֲשִׂיתִי וּפְּיּוֹ כְּפִי וְדַבּוּרוֹ כְּדַבּוּרִי וְנוֹתַן אֲנִי לוֹ רְשׁוּת לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ בַּחֲרִיקָאוּ וְשְׁלִיחַ שְׁלִיחַ אִפִּי עַד תְּשַׁעִים וְתַשַּׁע שְׁלוּחִים אִפִּי בְּלֹא אוֹנְס לִיתָן גִּט זֶה לְפִלוֹנִית בַּת פ' אִשְׁתּוֹ פב"פ בְּכ"מ שְׁיִמְצָאָנָה הוּא אוֹ שְׁלוּחוֹ אוֹ שְׁלִיחַ

שְׁלוּחוֹ אִפִּי עַד תִּשְׁעִים וְתִשְׁעֵי שְׁלוּחִים אִפִּי בְּלֹא אֲנֹס וְתִיכֶף שִׁיגִיעַ גֵּט זֶה לִינְדָה מִיָּדוֹ אוֹ מִיָּד שְׁלוּחוֹ אוֹ מִיָּד שְׁלִיחַ שְׁלוּחוֹ אִפִּי עַד תִּשְׁעֵי שְׁלוּחֵי וְאִפִּי בְּלֹא אֲנֹס תְּהֵא הִיא מְגֻרָשֶׁת בּוֹ מִבְּעֻלָּה פּב"פ וּמִתְרַת לְכָל אָדָם וְגַט זֶה בּפ"נ וּבפ"נ וְגַט זֶה שֶׁנֶּעֱשֶׂה עָלָיו פּב"פ (שֶׁהוּא הַשְּׁלִיחַ הַשְּׁנִי) הַדָּר בְּעִיר פ' שְׁלִיחַ לְהוֹלִכָה כָּל הַכְּתוּב לְמַעְלָה נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּפִלוֹנִית מְתָא דִּיתְבָּא עַל גַּהֲר כו' (כמ"ש בַּגֵּט) בְּכֶף בְּשַׁבַּת בְּכֶף וְכֶף לִירַח פ' שְׁנַת כֶּף וְכֶף לְבְרִיאַת עוֹלָם וְעֵדָיו הַחֲתוּמִים בּוֹ פּב"פ וּפּב"פ (כמ"ש בַּגֵּט) וּבְפִנְיוֹ בִּיטֵל פּב"פ (שֶׁהוּא שְׁלִיחַ רֵאשׁוֹן) כָּל מוֹדְעוֹת שְׁמֶסֶר עַל שְׁלִיחוֹת זֶה וְגַם קוֹבֵל עָלָיו בְּשַׁבּוּעַת הַתּוֹרָה שְׁלֹא לְבַטֵּל אֶת הַשְּׁלִיחַ וּמָה שֶׁרֵאִינוּ וְנֶעֱשֶׂה בְּפִנְיוֹ כְּתַבְנוּ וְחֲתַמְנוּ וְהַכֵּל שְׁרִיר וְקִיָּים וְעַל דָּרָךְ זֶה יֵאמֵר ג"כ הַשְּׁלִיחַ הֵרֵאשׁוֹן בְּפִנְי הַב"ד פְּשָׁמְמָה עַל פִּיהֶם אֶת הַשְּׁלִיחַ הַשְּׁנִי שְׁלֹא בְּפִנְיוֹ דְּצָרִיף לְשִׁנּוֹת בַּכ"מ מְלִשׁוֹן נוֹכַח לְנִסְתֵּר וּכמ"ש בְּהַרְשָׁאָה הַנ"ל וַיֵּאמֶר אֲנִי מְמַנָּה אֶת פּב"פ כו' וַיִּתֵּן אוֹתוֹ לִינְדָה כו' וְכֵן בְּכֹלֵם) וְכִשְׁנֹדַע שִׁיְהִיו צָרִיכִין בְּזֶה לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ שְׁנִי שְׁלֹא בְּפִנְיוֹ דְּאוּלֵי טוֹב לְהוֹסִיף קֶצֶה בְּפִירוּשׁ בְּהַרְשָׁאָה שֶׁל הַבַּעַל שְׁנַתְּנוּ לוֹ רְשׁוֹת לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ אֶף בְּעִיר אַחֶרֶת וְאֶף בְּכַתֵּב שְׁלֹא בְּפִנְיוֹ וַיֵּשׁ לוֹ לְהַשְּׁלִיחַ הֵרֵאשׁוֹן לְהוֹדִיעַ ג"כ בְּמַכְתָּב בְּפִנְי עֲצָמוֹ בְּזֶה לְהַשְּׁלִיחַ הַשְּׁנִי אֵיזָה סִימָן מְנוֹבֵהק בְּיוֹתֵר שִׁישׁ לוֹ בַּגֵּט זֶה ג"כ (וְאִח"ז יוֹכְלוּ הַב"ד לְשֹׂאֵל לְשְׁלִיחַ הַשְּׁנִי הַשְּׁאֵלָה ל"ט שְׁבַס"ג שְׁלִישִׁי בְּלִשׁוֹן זֶה מִפִּיר אֲתָה בְּסִימָן מְנוֹבֵהק שְׁנֵהוּ הַגֵּט שֶׁשָּׁלַח לָךְ פּב"פ (שֶׁהוּא הַשְּׁלִיחַ הֵרֵאשׁוֹן) מִהַבַּעַל פּב"פ לְגַרֵשׁ בּוֹ אֶת אִשְׁתּוֹ פּב"פ וְהַשְּׁלִיחַ פּב"פ הַנ"ל עֲשֵׂה אוֹתָךְ שְׁלִיחַ לִיתֵן גֵּט זֶה לַפּב"פ אֲשֶׁת פּב"פ וַיֵּאמֶר הֵן).

וְנִרְאָה ג"כ דָּאם יֵשׁ בְּמַקּוֹם הַנְּתִיבָה עוֹד אֶחָד שֶׁשָּׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו הוּא כְּשֵׁם הַשְּׁלִיחַ הַשְּׁנִי דִּישׁ לְהוֹסִיף בְּהַרְשָׁאָה הַנ"ל אֵיזָה פִּינוּי מִשָּׁמוֹ אוֹ שֵׁם פִּינוּי שֶׁל מְשַׁפְּחָתוֹ שֶׁל הַשְּׁלִיחַ הַשְּׁנִי אוֹ אֵיזָה סִימָן אַחֵר שֶׁבְּאִישׁ הַהוּא לְמַעַן יִדְעוּ מִתּוֹךְ הַהַרְשָׁאָה בְּיַחּוּד שֶׁמְמַנָּה הָאִישׁ שֶׁבְּמַקּוֹם פ' לְשְׁלִיחַ הַב' וַיִּשְׁלַחוּ הַגֵּט וְשִׁתִּי הַהַרְשָׁאוֹ יַחַד עַל (פְּאָסֵט) לְהַשְּׁלִיחַ הַב' וּכְשִׁימְסוֹ הַגֵּט לְהַאֲשֶׁה יֵאמֵר שְׁלִיחַ ב"ד אֲנִי כְּשְׁלִיחַ שְׁנִי דְּעֵלְמָא וּכ"ה בַּס' חִי אֲנֹסִי שָׁם סִי קל"ח עכ"ל שָׁם: וְהֵנָּה לְאֲשֶׁר לֹא הַשְּׁלַמְנוּ עֲדָנָה אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הֶעֱלִינוּ בַּעֲז"ה בְּסוּגְיָא דְּסוּפ"ב דְּתַעֲנִית וּבְדַבְרֵי הֵרֵאשׁוּנִים ז"ל שָׁם (הַמְּבֹרָאִים קֶצֶת לְמַעְלָה בְּדָף הַקּוּדָם בְּזֶה) הֵן רֵאִיתִי לְהַשְּׁלִיחַ הַדְּבָרִים כָּאֵן בַּעֲז"ה: וְהֵנָּה לְמַעְלָה כְּתַבְנוּ לְדַבֵּר פְּשׁוּט דְּלֹא הָיָה הַתְּחַלַּת הַתַּעֲנִית גְּבִי חֲנוּכָה וּפּוּרִים לְהַד דִּינָא דָּאם הַתְּחִילוּ אֵין מְפָסִיקִין כִּי אִם כְּשֶׁהַתַּעֲנוּ כְּכָר יוֹם אֶחָד מִקּוּדָם דְּנוּקָא (כְּגוֹן שֶׁקָּבְלוּ הַצִּיבוּר עֲלֵיהֶם תַּעֲנִית שְׁנִי וְחִמִּישִׁי וְשְׁנִי וְהַתַּעֲנוּ כְּכָר בְּיוֹם שְׁנִי וְאִח"כ אֵירַע חֲנוּכָה אוֹ פּוּרִים בְּיוֹם חִמִּישִׁי דָּאז צָרִיכִין לְהַתַּעֲנוּת בְּיוֹם הַהוּא וְאֵין מְפָסִיקִין מְפִנְי חֲנוּכָה וּפּוּרִים בַּכּה"ג דְּנוּקָא) אֲבָל אִם הַתְּחִילוּ לְהַתַּעֲנוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲצָמוֹ כְּגוֹן שֶׁאֵירַע חֲנוּכָה בְּיוֹם הַפִּנְי הֵרֵאשׁוֹן לְתַעֲנִיתָם וְדֹאֵי דְּצָרִיכִין לְהַפְּסִיק הַתַּעֲנִית אֲזַ וְאִם הַתְּחִילוּ לְהַתַּעֲנוּת אֲזַ אֵיזוֹ שְׁעוֹת בְּיוֹם צָרִיכִין לְמִיתֵב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתָם עַל אוֹתָן שְׁעוֹת שֶׁהַתַּעֲנוּ אֲזַ בְּחֲנוּכָה וּכְמַש"ל לְהוֹכִיחַ בְּפִשְׁיטוֹת בְּזֶה מִהַד עוֹבְדָא דְּגִזְרוּ תַּעֲנִית בְּחֲנוּכָה בְּלוּד דְּבַר"ה י"ח הַנ"ל דְּנִרְאָה לְכַאוּרָה דְּמִשָּׁם הַנּוֹכְרָחוֹ לְפָרֵשׁ גַּם בַּש"ס דְּסו"פ ב' דְּתַעֲנִית הַנ"ל דְּהָא דְּתַנְּן בְּמִשְׁנָה דְּתַעֲנִית הַנ"ל דָּאם הַתְּחִילוּ אֵין מְפָסִיקִין דַּע"כ ר"ל שֶׁהַתְּחִילוּ לְהַתַּעֲנוּת קוּדָם חֲנוּכָה דְּנוּקָא וּכְמַש"ל בְּזֶה בַּעֲז"ה: וְאִלָּם רֵאִיתִי לְהַרְמֵב"ם ז"ל בְּפִי הַמִּשְׁנָה הַנ"ל שָׁם שְׁכ' וְז"ל וְאִם הַתְּחִילוּ אֵין מְפָסִיקִין ר"ל אִם הַתְּחִילוּ לְהַתַּעֲנוּת שְׁעָה אַחַת אֵין מְפָסִיקִין הַתַּעֲנִית אֲלֵא שְׁמִשְׁלִימִין הַיּוֹם עַכ"ל:

והנה נראה פשוט מתוך לשונו ו"ל בזה דאינו מפרש כלל להך פלוגתא דאמוראי דסופ"ב דתענית ה"ל דר"א א' שלש ור"י א' אחת דהאי שלש נאחת ר"ל שלש ימים או יום אחד מקודם דווקא וכמש"ש כל הראשונים ו"ל באמת בזה אלא דהוא ו"ל מפרש דעל שעות היום קאי הנה אמוראי התם דלכו"ע ודאי דפירושא דאם התחילו כו' הוא בפשוטו שיהתחילו להתענות באותו היום עצמו באמת.

אלא דפליגי התם בכמה שעות ביום חשוב התחלת התענית כבר באותו היום עי"ז דלמר בעינו שלש שעות ביום דווקא ולמר אפילו בשעה אחת שיהתחילו להתענות לשם תענית הו"ל התחלה וצריכין הם להשלים עוד אותו היום בתענית וזהו פירושו דאם התחילו אין מפסיקין דמתניתין ה"ל (ופסק בפשיטו) כמ"ד דאפי' שעה אחת חשיב התחלה בזה שכן פסקו כל הפוסקים באמת כמ"ד אחת.

וכמש"ש גם הרי"ף ו"ל דקיי"ל כר"י (דא' אחת) וע"ש בר"ן ו"ל ובקרבן עדה כ' דלכו פסקו לחומרא אע"ג דמידי דרבנן הוא משום דבירושלמי שם א' דנפק עובדא כהדא כו' ע"ש ויתבאר א"ה) ונראה פשוט דהרמב"ם מפרש שם פן להך פלוגתא דאמוראי ה"ל דמר א' ג' ומר א' אחת דאשעות היום קאי ולא על ימים כלל וכמ"ש בעז"ה: וראיתי פעת בס' גבורות ארי להגאון בעל טורי אבן ו"ל פם במתני' דתענית ה"ל שיהביא ג"כ ד' הרמב"ם שפפירושו ה"ל וכו' עליו ונ"ל ופליאה בעיני שמשמע שמפרש שאם התחילו אין מפסיקין מיירי הפל מיום ראשון שאם התחילו להתענות בו אין מפסיקין לאכול בו ביום אלא גומר תענית עד הלילה ובגמרא אינו מפרש פן דא' כמה הוי התחלה ר"א אמר שלש ר"י א' אחת אלקא מימים מחולקין איירי דאם קבלו עליהם תענית כמה ימים קודם חנוכה ופורים נאחת מימים אלו אירע בתוך סכום ימי תעניתן אין מפסיקין אבל אם אירע חנוכה ופורים בראשון לימי תעניתן אע"פ שפבר התחילו להתענות בו מפסיקין ואוכלין ואפ"ש דמאי דא' ר"א אחת לאו למימרא שפבר התענו יום אחד קודם יום שני של התענית אירע בראשון של חנוכה או פורים אלא הכי קאמר אחת היינו שיום הראשון מימי סכום תעניתן אירע באחד מימים הללו ואפ"ה אם התחילו להתענות לשם תענית אין מפסיקין ופסק כמ"ד אחת הוי התחלה כו' אמנם לישא דר"י דא' אחת לא משמע דיום זה הוא הראשון לימי התענית אלא שפבר התענו יום אחד קודם לכן קאמר עכ"ל הגאון ה"ל שם: והנה לענ"ד באמת בחנם דחק הגאון בעל ג"א ו"ל בזה דהדבר פשוט דהרמב"ם ו"ל ה' מפרש להך שלש נאחת דלא קאי רק על שעות היום בלבד וכמש"ל בזה באמת וכן מצאתי להריטב"א ו"ל בחידושו למס' תענית שם שיהביא ג"כ ד' הרמב"ם ה"ל וכו' ונ"ל ונהרמב"ם בפ' המשנה כ' שאם התחילו אפי' שעה אחת אין מפסיקין התענית אלא משלימין עכ"ל ונראה שהוא מפרש אחת ושלש האמורין פאן שהן שעות שאע"פ שלא ה' להם לגזור בו תענית אם התחילו להתענות אפי' שעה אחת אין מפסיקין עכ"ל הריטב"א ו"ל שם והנה מפורש פן בד' הריטב"א ו"ל להדיא דהרמב"ם ה' מפרש להך אחת ושלש דא' בש"ס ה"ל דאשעות קאמר וכמ"ש (ובאמת נראה קצת פן מדקדוק לישא דהש"ס דקאמר אאת דאי אימים קאי הו"ל אחד בלשון זכר פנודע אבל אי אשעה קאי א"ש דנקט לה בלשון נקבה אחת דר"ל שעה אחת דשעה בל"נ פנודע ואמנם לפי רש"י וכל הראשונים ו"ל י"ל דעל התענית עצמו קאי ר"ל תענית אחת דתענית בל"נ הוא בלשון המשנה פנודע וע"ש) ועכ"פ א"ש ד' הרמב"ם ו"ל ה"ל בפשיטות ואין צורך

לכל מה שדחק הגאון בעל גבורות ארי הג' ל בנה וכמש"ל: אף בעיקר פ' הרמב"ם ז"ל הג' ל כפר תמה הריטב"א ז"ל שם בנה וכו' עליו שאינו נכון שאם בגזירת ב"ד התחילו להתענות אז במזיד או בטעות מה ענין לחלק בין ג' או ד' שעות הרי עדיין לא עבר רובו של יום בקדושה כדי שלא יחזירו מטעותם.

וע"כ כ' הריטב"א ז"ל שם באמת דנראה דמ"ש בפ' המשנה הג' ל טעות ידי סופר הוא והי' לו לכתוב תענית אחד עכ"ל (וכן נדפס גם בגליון פ' המשניות הג' ל שם בשם הריטב"א ז"ל דבמקום שעה צ"ל יום באמת ע"ש ולפ"ז צ"ל יום אחד).

ומ"ש בריטב"א ש'לפנינו הג' ל דצ"ל תענית אחד נראה דצ"ל תענית אחת וכמש"ל) ואמנם לענ"ד קשה להגיה פן בפ' המשניות שם בנה מדסיים בדבריו דאין מפסיקין התענית אלא שמשלימין היום וכמש"ל ומשמע דאיירי ודאי כשפבר התחילו להתענות באותו היום עצמו דבנה שייך לומר דאין מפסיקין עוד רק שמשלימין היום לת"ק דר"מ שם אבל אם הי' ר"ל רק כשהתחילו להתענות יום אחד קודם דוקא ודאי דלא הי' שייך לומר בנה פלל האי לישא דאין מפסיקין התענית אלא שמשלימין היום דמשמע דהתפסקה והשלמה ענין אחד הוא (דאין מפסיקין ר"ל שלא יפסיק בתוך יום תעניתו לאכול או בתשלום ובסוף אותו היום אלא שצריך להשלים כל היום בתענית עד הערב לת"ק דר"מ שם ור"מ פליג בנה וא' דאע"פ שאר"ג שאין מפסיקין מודה הנה שאין משלימין פלומר דאף שאין מפסיקין לאכול מיד אחר שקבלו עליהם התענית באותו היום אלא שצריכין עכ"פ להתענות באותו היום שקבלו עליהם התענית אז עד סמוך לערב אבל אין משלימין עד הערב ממש אלא אוכלין אז סמוך לערב וכמו שנראה בפ' המשנה שם בנה דר"מ פליג בהא את"ק דידן' באמת ע"ש וע' עירובין מ"א ובתענית שם בסופ"ב אבל חכ"א כו' והארכתי קצת בנה לפי שראיתי בס' גבורות ארי שם שדחה בנה להאי פירוש שרצה לפרש אליבא דהרמב"ם הג' ל בפירושו בד' ת"ק דר"מ דאם התחילו ר"ל כשהתחילו להתענות באותו היום עצמו לבד דאפ"ה אין מפסיקין ג"כ וכמש"ל וכו' על זה וז"ל מיהו מדמפרש ר"מ לדר"ג דמודה דאין משלימין (כצ"ל שם) ואמילתא דת"ק קאי לפרש ש"מ דאין מפסיקין דת"ק נמי לאו מהשלמה איירי אלא מהתחלת ימי תעניתם שמקודם לכן יום א' כו' עכ"ל והוא תמוה באמת דמלבד דמפ' המשניות הג' ל נראה להדיא דמפרש שם דר"מ אינו בא לפרש ד' ת"ק דידן' פלל בנה רק שבא לחלוק עליו באמת וא דנה שאמר הת"ק דידן' בשם ר"ג שאין מפסיקין חלא משלימין שאין הדבר פן רק שאין מפסיקין לבד אבל אין משלימין פלל וכמ"ש ואמנם גם בד' ר"מ עצמו שאמר דאע"פ שאר"ג שאין מפסיקין כו' ונדאי דלפ' המשניות להרמב"ם הג' ל נראה שאינו מפרש פלל שאין מפסיקין מימי התענית שהתחילו מקודם וכמ"ש הגבו"א הג' ל אלא דר"ל דאין מפסיקין מהתענית שהתחילו להתענות בו ביום אז לאכול מיד אלא שצריכין אז להתענות בנדאי עד סמוך לערב רק דלר"מ אין משלימין עד הערב לגמרי ואין מפסיקין ואין משלימין תרנוניהו מהתענית שהתחילו אז להתענות בו ביום קאמר וכמש"ל וא"ש): ונהדבר פשוט לפענ"ד דאם הנה הרמב"ם ז"ל מפרש שם להאי אין מפסיקין דר"ל מימי התענית שהתענו כפר קודם חנוכה (כפי' פל המפרשים ז"ל שם וכפי הגהות הריטב"א הג' ל בנה) דא"כ ונדאי דלא הול"ל בהאי לישא פלל דאין מפסיקין התעני' אלא שמשלימין כו' רק הול"ל שם בנה דאין מפסיקין ימי תעניתם

(ומתעניין אז גם בַּיָּמִים אֵלּוּ) ומְשַׁלְּמִין ג"כ הַתְּעֵנִית בַּיָּמִים אֵלּוּ ועכ"פ נ"ל דְּקָשָׁה לְהַגִּיהַ בְּאַמַּת בּוֹד' הַרְמַב"ם ז"ל בְּזֶה וּכְמ"ש וְאוּלָּם אִם לֹא נִגִּיהַ בְּזֶה בְּדַבְּרֵיו ז"ל הַנֶּ"ל וְדַאי דְּמַלְבֵּד קוֹשֵׁי הַרִיטְב"א ז"ל הַנֶּ"ל עֲלֵיו בְּזֶה (וְגַם מְדַקְדּוּק לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה הַנֶּ"ל דְּלֹא קִתְּנֵי וְאִם גָּזְרוּ וְהִתְחִילוּ כו' ע"ש בְּרִיטְב"א ז"ל בְּזֶה) הִנֵּה עוֹד תִּקְשֵׁי לָן טוֹבָא בְּאַמַּת מִהָּךְ סוּגְיָא דַר"ה הַנֶּ"ל דְּמוֹכַח לְהַדְיָא דְּגַם לְאַחַר שְׁכַבְרַת הַתְּחִילוּ לְהַתְּעֵנוֹת ג"כ אִז בְּחִנּוּכָהּ בְּתַחֲלִיל הַיּוֹם אִפ"ה יָרְדוּ ר"א וּר"י כו' וְא"ל צָאוּ כו' וּכְמ"ש"ל: וְהִיא אֶפְשָׁר לְוֹמַר דְּכִינּוּן דְּבְּאַמַּת מוֹכַח מִהָּא דַּאמ' ר' מֵאִיר דַּאֲף עַל פִּי שְׁאָמַר רַבּוֹן גַּמְלִיאַל שְׁאַיִן מְפָסִיקִין מוֹדָה הִנֵּה שְׁאַיִן מְשַׁלְּמִין דְּמְדַקְאָמַר מוֹדָה הִנֵּה כו' נִרְאֶה לְהַדְיָא דְּאִיבָא בְּאַמַּת רַבּוֹן דְּפִלְיָגִי עַלִּי דַר"ג בְּעֵיקָר הָךְ דִּינָא וּמְקוּלִים טְפִי מִדַּר"ג בְּהָא וּס"ל בְּזֶה דְּצָרִיכִין לְהַפְסִיק ג"כ הַתְּעֵנִית אֲף שְׁכַבְרַת הַתְּחִילוּ לְהַתְּעֵנוֹת אִז וע"ז קָאמַר ר"מ דְּאַף דַר"ג פְּלִיג עֲלֵיהּ וּס"ל דַּאִין מְפָסִיקִין בְּאַמַּת אִפ"ה מוֹדָה הוּא לְהֵם בְּזֶה דַּע"פ אִין מְשַׁלְּמִין אֶת הַתְּעֵנִית לְגַמְרֵי וּכ"כ הַתּוֹס' בְּעִירוּבִין מ"א לְהַדְיָא דְּרַבּוֹן דַר"ג פְּלִיג עֲלֵיהּ וְסָבְרֵי דְּאַפִּילוּ מְפָסִיקִין וְהִינּוּ דְּקָאמַר מוֹדָה לְרַבּוֹן דְּפִלְיָגִי עַלִּי וּס"ל דְּמְפָסִיקִין ג"כ (וְהָא דַּא' הֵתֵם וּבְסוּפ"ב דְּתַעֲנִית הַנֶּ"ל דְּלְרַבּוֹן הוּא לְהִיפּוֹ דְּאַפִּי מְשַׁלְּמִין הִינּוּ רַבּוֹן דַר"מ אֶלְיָבָא דַר"ג גּוֹפְנִי דְּאַלְיָבָא דַר"ג ס"ל דְּאַפִּי מְשַׁלְּמִין וע"ש בְּתוֹס' רְזָה) וְא"כ הִרֵי שְׁפִיר י"ל דְּבְּאַמַּת הָךְ דַר"א וּר"י בַר"ה י"ח הַנֶּ"ל דַּא' צָאוּ כו' וּבִטְלוּ אִז אֶת הַצִּיבוּר שְׁלֹא יִתְעַנּוּ עוֹד כָּלֵל וּמִשְׁמַע לְהַדְיָא דַּס"ל לַר"א וּר"י דְּאַף אִם הַתְּחִילוּ לְהַתְּעֵנוֹת אִז צָרִיכִין הֵם לְהַפְסִיק ג"כ וּכְמ"ש"ל דְּאַפְשָׁר דַּאֵה"נ דְּאִינְהוּ ס"ל כְּרַבּוֹן דְּפִלְיָגִי עַלִּי דַר"ג בְּזֶה וּס"ל דְּצָרִיכִין לְהַפְסִיק ג"כ בְּאַמַּת וּכְמ"ש: וּבְאַמַּת הִיא אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ בְּזֶה הָךְ בְּרִייתָא דְּתַנִּי עֲלֵהּ בְּעִירוּבִין שָׁם (וְהוּא בְּתוֹסְפֵתָא דְּתַעֲנִית פ"ב ה"ו ע"ש) דְּלֹאֲחַר פְּטִירְתוֹ שֶׁל ר"ג נִכְנַס ר' יְהוֹשֻׁעַ לְהַפֵּר וּלְבַטֵּל אֶת דַר"ר גַּמְלִיאַל בְּזֶה ע"ש וי"ל לְכַאוּרָה בְּפִשְׁטוֹת לְפִי מַש"ל דַר' יְהוֹשֻׁעַ לְטַעֲמִי בְּזֶה דַר' יְהוֹשֻׁעַ ס"ל בְּאַמַּת דְּאַף אִם הַתְּחִילוּ מְפָסִיקִין ג"כ וְכַדָּא' בְּבְרִית' דַר"ה הַנֶּ"ל וְלִכּוֹן נִכְנַס לְהַפֵּר אֶת דְּבָרֵי ר"ג בְּזֶה וְלֹאֲמַר דְּמְפָסִיקִין ג"כ וְלֹא כַר"ג דַּא' דַּאִין מְפָסִיקִין דַר' יְהוֹשֻׁעַ וּר"א הִינּוּ רַבּוֹן דְּפִלְיָגִי עֲלֵיהּ דַר"ג בְּהָא וּכְמ"ש וְהִכִּי מִשְׁמַע פְּשֻטָּא דְּהָךְ בְּרִייתָא בְּתוֹסְפֵתָא דְּתַעֲנִית הַנֶּ"ל דְּבְּרִישָׁא גְרָסִי הֵתֵם הָךְ מַעֲשֵׂה דְּגָזְרוּ תַעֲנִית בְּחִנּוּכָהּ כו' וְא"ל ר' יְהוֹשֻׁעַ צָאוּ וְהִתְעַנּוּ כו' וּמוֹכַח מִזֶּה דַּס"ל לַר' יְהוֹשֻׁעַ בְּוִדָּאֵי דְּאַף אִם הַתְּחִילוּ לְהַתְּעֵנוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מְפָסִיקִין וּכְמ"ש וְהִזְדַּר גְּרָסִי עֲלֵהּ הֵתֵם הָךְ עוֹבְדָא דְּלֹאֲחַר מִיתְתוֹ שֶׁל ר"ג בְּקַשׁ ר' יְהוֹשֻׁעַ לְבַטֵּל אֶת דְּבָרֵי כו' וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּאַרִישָׁא קָאֵי דַר"ר יְהוֹשֻׁעַ דְּאַף אִם הַתְּחִילוּ מְפָסִיקִין כְּמ"ש וְלִכּוֹן לְאַחַר שְׁמַת ר"ג בְּקַשׁ לְבַטֵּל אֶת דְּבָרֵי בְּזֶה וְלֹאֲמַר דְּאַף מְפָסִיקִין וּכְשִׁיטְתוֹ בְּאַמַּת וּכְמ"ש וְהִינּוּ דְּקַסְמִיף לֵה הֵתֵם כְּהַדְדִי הָךְ עוֹבְדָא דְּחִנּוּכָהּ בְּלוּד וְהָךְ דְּבְּקַשׁ ר' יְהוֹשֻׁעַ לְבַטֵּל ד' ר"ג הַנֶּ"ל בְּזֶה וְא"ש: אוּלָּם לַמ"ש בַּעַז"ה הִנֵּה יֵשׁ לְתַמּוּנָה טוֹבָא לַפ"ז בְּסוּגְיָא דְּעִירוּבִין מ"א הַנֶּ"ל דְּפָרִיף הֵתֵם עֲלֵהּ דַּא' עוֹלָא דְּהִלְכָה כַר' יוֹסִי בַת"ב שַׁח"ל בַּע"ש דְּמַתְּעֵנָה וּמִשְׁלִים ע"ש מִהָּא דְּתַנִּי עֲלֵהּ דְּהָךְ דַר' יְהוֹשֻׁעַ הַנֶּ"ל (שְׁנַכְנַס לְהַפֵּר דְּבָרֵי שֶׁל ר"ג דְּאַמַר דַּאִין מְפָסִיקִין וְאִין מְשַׁלְּמִין וּכְמ"ש"ל) דַּא' לַרִיב"נ לַר' יְהוֹשֻׁעַ בְּזֶה שְׁאַיִן שׁוֹמְעִין לוֹ שְׁכַבְרַת נִקְבְּעָה הִלְכָה כַר"ג ע"ש (וּפִירַשׁ"י דְּהִלְכָה כַר"ג שְׁאַיִן מְשַׁלְּמִין וְלֹא כַר' יְהוֹשֻׁעַ שְׁרָצָה לְבַטֵּל דַר"ג בְּזֶה וְלֹאֲמַר דְּמְשַׁלְּמִין וע"ש בְּרַש"י) וּמִשְׁמַע מְפָשֻטָּא דְּסוּגְיָא דְּהֵתֵם דַּר' יְהוֹשֻׁעַ וְדַאי דְּמְשַׁלְּמִין ג"כ רַק דַּרִיב"נ לֹא הִנִּיחַ לוֹ

לבטל ד' ר"ג בְּזָה וְקָבַע הֶלְכָה דְּאִין מְשַׁלְּמִין וְהִינּוּ דְקַפְרִיָּה מְהָא עֲלֵה דָא' עוֹלָא דְהֶלְכָה כַּרְיִי הֵתָם וְכַמ"ש.

ולמ"ש לְפָרְשׁ בַּד"ר יְהוֹשֻׁעַ הַגָּ' לְהִיפּוֹף בְּאַמְתָּ שְׁנַכְנַס לְבַטַּל דְּבָרָיו רַק בְּמָה שְׂאָר"ג שְׂאִין מְפָסִיקִין וּר' יְהוֹשֻׁעַ ס"ל דְּאָף אַם הִתְחִילוּ מְפָסִיקִין וְכַמ"ש ל' א"כ אִין מְקוּם לְקוֹנְשִׁית הַש"ס הַגָּ' לְכַאֲרָה כְּלָל בְּזָה שְׁהָרִי בְּפִשׁוּטוֹ יֵשׁ לְפָרְשׁ דְּלָא קָבַע רִיב"נ דְּהֶלְכָה כַּר"ג בְּזָה רַק בְּמָה שְׂרָצָה ר' יְהוֹשֻׁעַ לְבַטַּל ד' ר"ג דַּס"ל שְׂאִין מְפָסִיקִין וּר' יְהוֹשֻׁעַ ר"ל דְּמְפָסִיקִין ג"כ וּבְזָה קָבַע רִיב"נ דְּהֶלְכָה כַּר"ג דְּאִין מְפָסִיקִין בְּאַמְתָּ וּדְלָא כַּר' יְהוֹשֻׁעַ בְּזָה אָבֵל מ"מ אֶפְשָׁר ג"כ דְּהֶלְכָה כַּר' יוֹסִי לְגַמְרִי בְּזָה דְאַפִּילוּ מְשַׁלְּמִין ג"כ וְלֹא פָסַק רִיב"נ כַּר"ג רַק בְּהָא דְּאִין מְפָסִיקִין לְבַד אָבֵל לֹא בְּמָאי דַּס"ל דְּאִין מְשַׁלְּמִין ג"כ אֲלֵא דְּבְזָה אֶפְשָׁר דַּס"ל גַּם לְרִיב"נ כַּר' יוֹסִי בְּאַמְתָּ דְּמְשַׁלְּמִין וְכַדְפָּס' עוֹלָא שָׁם וְאִין מְקוּם לְקוֹנְשִׁית הַש"ס הֵתָם כְּלָל בְּזָה וּצ"ע: שׁוּב רְאִיתִי שְׂפָבֵר הֶרְגִישׁ בְּאַמְתָּ בְּזָה הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל שָׁם ע"ד הַתּוֹס' ד"ה מוֹדָה הַגָּ' ל' שַׁכ"ש וְז"ל ק"ק לַפ"ז מָאי מֵיִתִּי מְהָא דַּר' יְהוֹשֻׁעַ שְׁנַכְנַס לְהַפֵּר דְּבָרָיו דְּנִקְבַע הֶלְכָה כַּר"ג דְּאִין מְשַׁלְּמִין דְּאִימָא דַּר' יְהוֹשֻׁעַ נְכַנַּס לְהַפֵּר דְּבָרָיו וְלוֹמַר דְּמְפָסִיקִין וּבְהָא נִקְבַע הֶלְכָה כַּר"ג דְּאִין מְפָסִיקִין אָבֵל בְּהָא דְּסַבֵּר ר"ג דְּאִין מְשַׁלְּמִין לֹא נִקְבַע הֶלְכָה כְּמוֹתוֹ אֲלֵא דְּאָף מְשַׁלְּמִין עַכ"ל וְהִנֵּה לְהַמְהַרְשָׁ"א ז"ל לֹא הִנֵּה קוֹשְׂיָא לִיהַּ בְּזָה רַק דַּמְנ"ל לְהַש"ס לְפָרְשׁ בַּד"ר יְהוֹשֻׁעַ כֵּן שְׂבָא לְחִלּוֹק אַדְר"ג בְּזָה בְּמָאי דַּאֲר"ג שְׂאִין מְשַׁלְּמִין דַּר' יְהוֹשֻׁעַ בָּא לּוֹמַר בְּאַמְתָּ דְּמְשַׁלְּמִין ג"כ דְּאִימָא דַּר' יְהוֹשֻׁעַ לֹא בָּא לְאַפְלוּגִי בְּזָה רַק לְאִידָהּ גִּיסָא בְּמָאי דַּאֲר"ג שְׂאִין מְפָסִיקִין עַכ"פ וּר' יְהוֹשֻׁעַ אֶפְשָׁר דַּס"ל דְּמְפָסִיקִין ג"כ וְכַמ"ש הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל בְּזָה וְאוּלָם לַמ"ש הִנֵּה בְּאַמְתָּ הָרִי יֵשׁ לָנוּ הֶכְרַח ג"כ לְזָה דְּעֵיקַר פְּלִגְוָתָא דַּר' יְהוֹשֻׁעַ אַדְר"ג בְּזָה ע"כ לֹא הִנֵּה רַק בְּמָאי דַּס"ל דְּאִין מְפָסִיקִין (אָף כְּשֵׁלֵא הִתְחִילוּ לְהַתְעַנּוֹת אֲזַּ מְקוֹדָם רַק בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲצָמוּ לְבַד וּכְפִי' הֶרַמְב"ם ז"ל בְּמִשְׁנֵה דְּתַעֲנִית הַגָּ' ל' בְּזָה וְכַמ"ש) וּר' יְהוֹשֻׁעַ ע"כ דַּס"ל דְּמְפָסִיקִין ג"כ בְּזָה (וְכַדְמוּכַח לְפִי' זֶה הַגָּ' ל' מְהָף עוֹבְדָא דְּגִזְרוּ תַעֲנִית בְּחִנּוּפָה בְּלוּד דַּא"ל ר' יְהוֹשֻׁעַ צָאוּ כו' וְכַמ"ש) וְעַכ"פ לַמ"ש הִנֵּה וְדַאי דְּקוֹנְשִׁית הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל בְּהָף סוּגְיָא הַגָּ' ל' תַּתְחַזֵּק בְּיוֹמֵר בְּזָה דְּכִינּוּן דַּר' יְהוֹשֻׁעַ ע"כ דְּלָא בָּא לְחִלּוֹק אַדְר"ג הֵתָם רַק בְּהָף דִּינָא דְּאִין מְפָסִיקִין לְבַד דַּלְר"י מְפָסִיקִין ג"כ וְכַמ"ש א"כ וְדַאי שְׂיֵשׁ לְפָרְשׁ בְּפִשְׁיִטוֹת בְּהָף דְּקָבַע רִיב"נ אֲזַּ הֶלְכָת' כַּר"ג בְּזָה שְׂלֵא הִי' ג"כ רַק בְּמָאי דַּאֲר"ג דְּאִין מְפָסִיקִין לְבַד וּדְלָא כַּר' יְהוֹשֻׁעַ בְּזָה אָבֵל לְאִידָהּ גִּיסָא בְּמָאי דַּאֲר"ג דְּאִין מְשַׁלְּמִין ג"כ אֶפְשָׁר שְׂבָזָה לֹא בָּא רִיב"נ אֲזַּ כְּלָל לְקַבּוּעַ הֶלְכָה כַּר"ג ג"כ בְּהָא וְאַפְשָׁר וְדַאי דְּבְזָה הֶלְכָה כַּר' יוֹסִי בְּאַמְתָּ דְּמְשַׁלְּמִין ג"כ וּכְקוֹנְשִׁית מְהַרְשָׁ"א כ' ז"ל הַגָּ' ל' בְּזָה וּצ"ע: וְאוּלָם לְעֵיקַר קוֹנְשִׁית הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל הַגָּ' ל' אוּלִי אֶפְשָׁר לּוֹמַר בְּפִשְׁיִטוֹת שָׁם בְּזָה דְּוִדַאי דְּבְהָף דַּר' יְהוֹשֻׁעַ שְׂבָא לְבַטַּל ד' ר"ג אֲזַּ שְׁפִיר י"ל דְּהִנּוּה ס"ל גַּם לְהַש"ס הֵתָם דְּלָא בָּא רַק לְאִידָהּ גִּיסָא בְּזָה וְלוֹמַר דְּמְפָסִיקִין ג"כ וְכַמ"ש (וּדְלָא כְּפִירִש"י ז"ל שָׁם דְּאֲנִן קְיָיִמִין רַק לְפִי' הֶרַמְב"ם ז"ל הַגָּ' ל' בְּזָה דַּע"כ לַפ"ז נְרָאָה שְׂאִין בְּאַמְתָּ מְקוּם לְפָרְשׁ בַּד"ר יְהוֹשֻׁעַ הֵתָם רַק כַּמ"ש בַּעז"ה) אָבֵל בְּהָף דַּרִיב"נ י"ל בְּפִשְׁיִטוֹת שָׁם דְּהִנּוּה ס"ל לְהַש"ס בְּזָה דְּוִדַאי דְּבָדוּרוֹ שְׁל ר"ג לֹא הִי' אֲזַּ עֲדִינּוּן שְׁלֵשׁ מַחְלוּקוֹת בְּדָבָר זֶה כְּלָל לּוֹמַר דַּר' יְהוֹשֻׁעַ מְפָסִיקִין ג"כ וְלַר"ג אִין מְפָסִיקִין וְאִין מְשַׁלְּמִין וְלַר' יוֹחֲנָן כֵּן נוֹרִי מְשַׁלְּמִין ג"כ דְּבְאַמְתָּ ר' יוֹסִי דַּא' מְשַׁלְּמִין בְּזָה לֹא הִי' בְּדוּרוֹ שְׁל ר"ג וְרִיב"נ כְּלָל (וְכַדְמְסִיק הֵתָם בְּאַמְתָּ בְּדוּרוֹ שְׁל ר"ג כו' וּבְדוּרוֹ שְׁל ר' יוֹסִי כו')

וּלְהַכִּי מִשְׁמַע וְדַאי דְרִיב"נ שְׁבָא לְקַבּוּעַ אֶז הֵל' כּר"ג דְּנֻדַי דְּבַכּוּלִי מִיְלִתְנִי בָּא לְפִסְוֹק
כְּמוֹתוֹ בְּזַה וְכִינּוֹן דְּבַד' ר"ג לֹא גִזְרַת רַק דְּאִין מְפָסִיקִין לְבַד אֲבָל בְּהָא דְּמִשְׁלִימִין הָרִי
מְפָרֵשׁ ר"מ הֵתֵם לְמִיְלִתְנִי בְּהִדְיָא דְּמוּדָה לְדַר' יְהוֹשֻׁעַ בְּזַה דְּאִין מִשְׁלִימִין עַכ"פ א"כ וְדַאי
דְּגַם רִיב"נ לֹא קָבַע אֶז הֵלְכָה כּר"ג רַק בְּכּוּלִי מִיְלִתְנִי דְּר"ג בְּזַה דְּאִין מְפָסִיקִין וְאִין
מִשְׁלִימִין בְּנֻדַי וְכַדְר"מ הֵנ"ל (וּבְאַמַּת גְּרָאָה דְּגַם הָא דַּא"ר הֵתֵם דְּזוֹ דְּבָרֵי ר"מ שְׁאַמַּר
מִשׁוּם ר"ג אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים מְתַעֲנָה וּמִשְׁלִים דְּחֲכָמִים דְּהֵתֵם הֵינּוּ חֲכָמִים דְּר"מ לְבַד
וּכְמוֹ ר' יוֹסִי הֵנ"ל בְּזַה וְהִנֵּה חֲכָמִים לֹא הָיוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל ר"נ כָּלֵל עֲדִינּוּ (וְע"ש בַּתוּד"ה
מוּדָה הֵנ"ל שְׁכ' לְהִדְיָא דְּהִנְהוּ חֲכָמִים דְּפָלִיגִי אַדְר"מ כּו') אוֹ דְּאָף אִם נֹאמַר דְּהִנֵּה חֲכָמִים
הָיוּ גַם בְּדוֹרוֹ שֶׁל ר"ג בְּאַמַּת וַא"כ הִיָּה אֲפָשָׁר לֹאמַר דְּגַם רִיב"נ ס"ל כְּהִנֵּה חֲכָמִים בְּזַה
מ"מ י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּהֵתֵם בְּהִדְיָא סוֹגְיָא דְּפָרִיף מִהֵד דְּרִיב"נ הֵנ"ל אֲפָתִי לֹא הִנְהוּ שְׁמִיעַ לִי
בְּאַמַּת מִהֵד דְּרַב הֵנ"ל בְּזַה כָּלֵל וּכְדִמְשַׁנֵּי הֵתֵם גַּם אַדְר' יְהוּדָה שֶׁם שְׁהִי מְקַמֵּידְשְׁמַעָה
מְדָרַב הֵנ"ל ע"ש) וַא"ש הַסּוֹגְיָא דְּעִירוּבִין הֵנ"ל בְּפִשְׁטוּת דְּשְׁפִיר קִשְׂיָא לִיָּה הֵתֵם
מְדָרִיב"נ הֵנ"ל בְּזַה וְכַמ"ש בַּעֲז"ה: וְעַכ"פ א"ש בְּפִשְׁטוּת בְּזַה ד' הֶרְמַב"ם ז"ל בְּפִירוּשׁוֹ
הֵנ"ל דְּאָף דַּא"ר"ג בְּמִשְׁנֵה הֵנ"ל דְּגַם אִם הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲצָמוּ אִין מְפָסִיקִין
מ"מ ר' יְהוֹשֻׁעַ פְּלִיג בְּאַמַּת אַדְר"ג בְּהָא וַא" דְּמְפָסִיקִין ג"כ וּמִשׁוּ"ה בְּהִדְיָא עֲנֻבְדָּא דְּגִזְרוּ
תַּעֲנִית בַּחֲנוּפָה בְּלוּד אָף שְׁנִרְאָה שְׁכָבֵר הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת אֶז אֲפ"ה בִּיטֵל וְהִפְסִיק ר'
יְהוֹשֻׁעַ אֶת תַּעֲנִיתָם אֶז וַא"ל צָאוּ כּו' דְּלִטְעַמְנִי אֲזִיל דְּפָלִיג בְּאַמַּת אַדְר"ג בְּהָא וְכַמ"ש
בַּעֲז"ה.

----- וְעוֹד הִנְהוּ אֲפָשָׁר לֹאמַר קִצַּת בְּזַה דְּבְאַמַּת כְּבָר כ' דְּהִרִיטְב"א ז"ל תְּמָה שֶׁם ע"ד
הֶרְמַב"ם הֵנ"ל ג"כ דְּמֵאִיזָה טַעַם יֹאמְרוּ כָּלֵל בְּזַה דְּאִם הִתְחִילוּ אִין מְפָסִיקִין אָף כְּשִׁלָּא
הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת אֶז רַק אִיזוֹ שְׁעוֹת בְּיוֹם לְבַד (וּר"ל אָף לְמ"ד דְּבִשְׁלֵשׁ שְׁעוֹת דְּנוֹקָא
הו"ל הִתְחִלָּה אֶז וְכַמ"ש) דְּכִינּוֹן דְּעֲדִינּוּ לֹא עָבַר אֶז רַבּוֹ שֶׁל יוֹם בְּקִדְוָשָׁה וְדַאי דִּישׁ לְהֵם
לְהַחֲזִיר מְטַעוּתָם בְּזַה וּלְהִפְסִיק הַתַּעֲנִית אֶז וְכַמ"ש לְבָשֵׁם הִרִיטְב"א ז"ל הֵנ"ל וְלַעֲנ"ד
י"ל דְּאוּלַי תְּלִיָּא בְּאַמַּת בְּהִדְיָא פְּלוּגְתָּא דְּתַנּוּן בְּרַפ"ג דְּתַעֲנִית הֵנ"ל בְּהִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת וְיָרְדוּ
לְהֵם גְּשָׁמִים אֶז דַּלְת"ק אָף שְׁלֵא הִתְעַנּוּ רַק עַד לְאַחַר הַגִּזְרָה הַחֲמָה צָרִיכִין לְהַשְׁלִים בְּאַמַּת
אֲבָל ר' אֱלִיעֶזֶר פְּלִיג הֵתֵם וַא" דְּנוֹקָא כְּשִׁהִתְעַנּוּ אֶז עַד לְאַחַר חֲצוֹת יִשְׁלִימוּ וּר' טַרְפוֹן
עָבַד עוּבְדָּא כְּוִתְנִי דְּר"א בְּזַה שֶׁם (וְע"ש בִּשְׁ"ס ד' כ"ה בְּזַה) וַא"כ י"ל דְּבְאַמַּת כִּי הִיכִי
דְּפָלִיגִי בְּיָרְדוּ לְהֵם גְּשָׁמִים אֶז ה"נ דְּפָלִיגִי בְּזַה כְּשִׁהִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת בְּטַעוֹת אֶז כְּמוֹ
בַּחֲנוּפָה וְכַמ"ש וְהִשְׁתָּא א"ש דְּר' אֱלִיעֶזֶר שֶׁם בְּסוֹגְיָא דְּר"ה י"ח הֵנ"ל לְטַעַמְנִי בְּזַה דַּא'
דְּנוֹקָא כְּשִׁהִתְעַנּוּ עַד לְאַחַר חֲצוֹת הוּא דִּישְׁלִימוּ אֶז וּבְהִדְיָא עֲנֻבְדָּא דְּחֲנוּפָה בְּלוּד גְּרָאָה
דְּקוֹדֵם חֲצוֹת הִנְהוּ עֲדִינּוּ וּלְהַכִּי הִפְסִיק ר' אֱלִיעֶזֶר אֶז אֶת תַּעֲנִיתָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם דְּכִינּוֹן דְּעֲדִינּוּ
לֹא עָבַר אֶז רַבּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם בְּקִדְוָשָׁה כָּלֵל אִין צָרִיכִין לְהַשְׁלִים לְר' אֱלִיעֶזֶר בְּאַמַּת
וְכַמ"ש וְהָא דְּמְפָרֵשׁ הַש"ס אֱלִיבָא דְּר"ג דַּא' דְּאִם הִתְחִילוּ אִין מְפָסִיקִין דְּאֲפ"י בְּשַׁעָה
אַחַת לְבַד הו"ל הִתְחִלָּה בְּזַה (וְכַמ"ש הֶרְמַב"ם ז"ל הֵנ"ל) י"ל דְּאוּלַי ס"ל כַּת"ק דְּר"א
הֵנ"ל בְּאַמַּת דְּאֲפִילוּ אִם לֹא הִתְעַנּוּ רַק עַד לְאַחַר הַגִּזְרָה הַחֲמָה לְבַד שְׁפִיר מְקַרֵּי הִתְחִלָּה
בְּהִיכִי וְשַׁעָה א' דְּקָאמַר הֵינּוּ מַעֲמוּד הַשְּׁחַר עַד לְאַחַר הַגִּזְרָה הַחֲמָה לְבַד שֶׁהוּא שְׁיַעוּר שַׁעָה
אַחַת בְּעֶרְבָה (וְע' פְּסָחִים צ"ד דַּא"ר"י דְּמַעְלוֹת הַשְּׁחַר עַד גִּזְרָה הַחֲמָה הוּא ד' מִיְלִין שֶׁהוּא
מַעֲט יוֹתֵר מִשַּׁעָה כְּנוֹדַע וְצ"ע) וְעַכ"פ א"ש ד' הֶרְמַב"ם ז"ל בְּזַה דְּלֹא תִקְוָה לְפִירוּשׁוֹ

הנ"ל מהרף עובדא דגזרו תענית בתנופה דבר"ה י"ח הנ"ל אהרן מתניתין דתענית הנ"ל וכמש"ל די"ל בפשיטות דר"ג ס"ל באמת כמ"ד דהתחלת התענית הנה רק כמעמוד השחר עד הגזן החמה לבד ור' אליעזר בר"ה שם לטעמין בזה דס"ל דעד חצות עדיין לא הו"ל התחלה בזה כ"ל וכמ"ש: וגם ל"מ"ד בתענית שם דהתחלה הו"ל כשהתענו ג' שעות דוקא (לפי הרמב"ם ז"ל הנ"ל בזה וכמ"ש"ל) דקשיא לי להריטב"א ז"ל הנ"ל בזה דמאי ענין לחלק כ"ל בין ג' או ד' שעות דהכי פנין דעדיין לא עבר רובו של יום כו' וכמש"ל ואמנם למ"ש רש"י ז"ל בתענית כ"ה דה"ט דמ"ד דמן חצות ואילך דוקא חל התענית משום דחצות זמן סעודה היא ומש"ה כשלא אכלו עד לאחר חצות חל התענית פנין שלא סעודו בזמן סעודה ע"ש (ואינו מפרש כהירושלמי שם בזה משום דלאחר חצות כבר עבר רובו של יום בקדושה ע"ש).

א"כ י"ל לכאורה דה"ט דמ"ד דעד לאחר שלש שעות הו"ל התחלה וכמ"ש משום דבאמת מסיק ר"פ בשבת ד' י' ובפסחים י"ב דהא דתנא התם דששית מאכל כל אדם דאיפוד בזה וצ"ל דרביעית מאכל כל אדם וששית מאכל ת"ח ע"ש.

וא"כ אפשר לומר דהא דא' דבשלש שעות הו"ל התחלה דר"ל כשעבר שלש שעות כבר והתחילו להתענות בתחילת שעה הרביעית קצת דאז כבר חל התענית משום דבתחילת שעה הרביעית הוא זמן סעודה לכל אדם באמת וכו"פ הנ"ל (ומ"ש רש"י שש שעות צע"ק לכאורה שאינו רק לת"ח לבד וכמ"ש ואולי דכיון דיש עכ"פ קצת בני אדם דלא אכלי עד ההיא שעתא כמו ת"ח ע"כ ס"ל דאינו נזכר כ"כ התענית עדיין עליהם כשלא התענו גם עד אותו הזמן אז ומ"מ ל"מ"ד דגם לאחר ג' שעות לבד שפיר הו"ל התחלה בזה וכמ"ש.

י"ל בפשיטות בזה דס"ל דבבב"ב זמן סעודה דרוב בני אדם מיבעי לן למיזל בהכי וכיון דלרוב ב"א עכ"פ הו"ל אז זמן סעודה בתחילת שעה רביעית וכשהתחילו להתענות בתחילת השעה הנ"ל ג"כ חל התענית עליהם אז שפיר וכמו ל"מ"ד דעד לאחר ש"ש דוקא הו"ל התחלת התענית בזה משום דהו"ל זמן סעודה אז לת"ח עכ"פ וכמ"ש).

ובאמת מ"ש רש"י ז"ל מזמן סעודה בזה אף שהוא נגד ד' הירושלמי הנ"ל וכמש"ל נראה דיצא לו לפרש כן שם מהא דא"ר יוסי התם דקודם תשעה שעות לא ישלימו שכן מצינו באהאב כו' ופירש"י דר"ל שאין לה אדם שאין תענית חל עליו עכ"פ מתשעה שעות ואילך אפילו אותם שדרבם לאכול רק בתשעה שעות ביום כו' ע"ש וא"כ י"ל בפשיטות דהיינו נמי טעמא דרבי יהודה ורבי אליעזר הנ"ל בזה דס"ל דבחצות לבד תליא וכמ"ש משום דבחצות הו"ל זמן סעודת ת"ח עכ"פ וכמ"ש וא"כ שפיר י"ל דהיינו נמי טעמא דמ"ד עד לאחר ג' שעות ישלימו משום דרביעית הוא זמן סעודה לכל אדם וכמ"ש וצ"ע: ותשלום כל הדברים הללו מבואר לעיל (ד' ל"ז) בעז"ה ע"ש.

וכאן ראיתי להביא בעז"ה לוח קצר מפל הגידין האסורין שנמצא בחלק האחרים בכל בהמה והם גידי חלב ודם וגיד הנשה הפנימי הסמוך לעצם הקולית שחיבין עליו כדא' בחולין צ"א ע"ש) וגיד החיצון (הסמוך לבשר שאין חיבין עליו כדא' בחולין שם).

וכ"ה בשו"ע ס' ס"ה ס"ק ח' ע"ש ובתוספתא פ"ו ה"ג הגי' להקפך דבחיצון חייבין
ובפנימי אין חייבין וע' חולין צ"ג דרמי נמי התם אהדדי במקומות שלהם בזה ומשני לה
ע"ש. (וצ"ע אם יש מקום ליישב בהנהגה שינוי דהתם גם הרומיא מתוספתא הנ"ל שכ'
ואכמ"ל בזה) והגידים האסורין משום חלב גיד הנשה (שישראל קדושים נהגו בו איסור
כדא' בחולין שם ובשו"ע שם) והגידין הנקראים בספרי המנקרים בשם גידי הנשה
שאינם נחשבים (ור"ל שאינם נחשבים במנין נ"א גידין האסורין שנחשבו בד' הראשונים
ז"ל בזה וע' בב"י ס' ס"ה בשם הרוקח ז"ל ס' ס"ט (צ"ל ת"ט) שכ' שדקדקו החכמים
שככל בהמה נמצא נ"א גידין האסורין והם כ"ה מצד זה וכ"ה מצד זה ואחד בתוך האלף
וסימנם אל תאכלו נ"א עכ"ל הרוקח והב"י ז"ל בשמו שם: והנה המנין של הנ"א גידין
האלו שחשבו הראשונים ז"ל נודע בכל ספרי המנקרים בזה שהן האחת עשרה גידין של
גיד הנשה הפנימי ושש של חלב גיד הנשה ושמונה גידין האסורין משום חלב שבחלק
אחורים שבכל ירך לבד (וכמו שיבואר החשבון שלהם בהלוח להלן בפירוש אכל כל גידי
הדם וכן גידי החלב שנמצאים עוד בכ"מ בבהמה לא באו במנין הנ"א גידין הללו כלל
כנודע) שהם כ"ה בכל צד ובס"ה הם נ"א עם גיד החלב שבאליה (והיינו חוטין שבעוקץ
דבחולין צ"ג).

שפי' הרא"ם ז"ל בס' יראים (הובא במרדכי פ' ג"ה ס' תר"ס דעוקץ היינו זנב וכמו נישל
עוקצו כו' ואסור משום שיונק מחלב הפליות כו' ודלא כ"מ בזה (והיינו רש"י ז"ל שם)
דעוקץ הוא האנק"א ע"ש וע' בב"י ובשו"ע שם ס' ס"ד ס"ק י"ג ובס' ס"ה ס"ק א'
דדבריו ז"ל סתרי אהדדי בזה וע"ש בפר"ח ס' ס"ד ס"ק כ' ובפמ"ג ס' ס"ה במ"ז ס"ק
ב' וצ"ע): ואמנם לפ"ז צ"ע על הב"י בס' ס"ה שכ' שדעת הרוקח בזה כד' גאון ז"ל
שהביא הטור ז"ל שם בזה ע"ש וצ"ע לכאורה דהרי הגאון ז"ל בגידי דם לחוד הוא
דאיירי התם ע"ש בטור בזה וא"כ אין זה ענין להני נ"א גידין שכ' הרוקח הנ"ל שלא
נחשבו גידי דם בהם כלל וכמ"ש (ובדוחק י"ל קצת ע"ש) אף באמת בעיקר מנין הנ"א
גידין הנ"ל נמצא בתשובת הגאונים ז"ל בחשבון ומנין אחר ומשונה הרבה מהחשבון
שכתבו בספרי המנקרי בזה והוא בס' אור זרוע הגדול הנדפס מחדש פעת בח"א ס'
תמ"ט שכ"ש ז"ל וצריך שיהי' הטבח בקי היטב בניקור ויודע מנין החוטין האסורין
כמה יש כו' שפך פתוב בתשובת הגאונים שיש נ"א גידין האסורין בבהמה וסימן אל
תאכלו נ"א והם ג' במזרקי וג' בזרוע כו' ונחשב שם ג"כ כ"ה מצד א' וכן מצד שני ואחד
של עוקץ ע"ש והנה מ"ש בחשבון זה גם מהגידין שפזרוע דהיינו חוטין שבידדבחולין
צ"ג (כמו שפירש"י ז"ל שם דהיינו הגידין שנוטלין מן הפתף שאסורין רק משום דם
וכדא' התם דידא כו' משום דמא*) וכן מ"ש מן מזרקי הצואר שהוא ג"כ משום דם
(וע"ש ברש"י ד"ה דלועא) וא"כ הרי חשבו להדיא גם גידי דם בנ"א גידין אלו וגם הרי
חשבו כל הגידין של חלק הפנים ג"כ בחשבון זה וכמ"ש וא"כ עכ"פ אין לתמוה כ"כ על
הב"י הנ"ל שכ' שד' הרוקח כד' הגאון בזה דבאמת הרי גם גידי דם נכללין בחשבון זה
לד' הגאונים ז"ל וכמ"ש: אמנם עיקר החשבון שם שבס' אור זרוע הנ"ל אינו מדקדק
כלל בזה והוא ז"ל עצמו כ' על זה שאינו יודע החשבון הנ"ל היטב שהרי עדיין יש חוטי
הקנוקנות וחוט שפתת הלשון ע"ש (שהוא ג"כ בכלל חוטי דלועא וע"ש ברא"ש ז"ל סי'
ח' ובד"ח שם) ובאמת אחר שחשבו בזה גם הגידין שבחלק הפנים וכמ"ל הנה נדאי

שְׁהִיוּ יְכוּלִין לְמַצּוֹא בְּכָל חֻלְקֵי הַבְּהֵמָה עוֹד פְּמָה גִידֵינּוּ הַחֲסוּרִין ג"כ וּע"ש בְּרוּקָח וּצ"ע (וּבְהִגָּה אֲשֶׁר ל"פ ג"ה ס' ט"ז הַנּוֹעֵת בְּקִנְיָן שֶׁמֶד הָאו"ל בְּטֵעוֹת שֶׁכ' שֶׁמֶד מְנַיֵן הַחוּטִין הָאֲסוּרִין בְּבִהֵמָה נִפְקָא מִיָּנָה לְבַד הַקְּנוּקוֹת וְחוּטֵי הַלְשׁוֹן מֵא"ז וּפְשוּט דַּטְס"ה דְּבִמְקוֹם נ"א שֶׁכ' בְּאוֹר זְרוּעַ הַנְּ"ל כ' בְּדָפּוּס בְּטֵעוֹת "נ"מ" וְשׁוֹב הַעֲתִיקוֹ הַר"ת נִפְקָא מִיָּנָה וּצ"ל נ"א בְּאֵמֶת כַּמ"ש בְּאוֹר זְרוּעַ הַנְּ"ל (וְהוּגָה כֹּן קִצְתַּת בְּזָה בַד' וְוִילְנָא ע"ש): (וּבכ"מ פ"י מ"ה קָרְבֵן פֶּסַח הִיא הִיא נִרְאָה קִצְתַּת שְׁהִיָּה לֹא אִיזָה גִירְסָא מְשׁוּנָה בְּזָה בַתּוֹסְפֶתָא פ"ז דְּפֶסַחִים ה"א דְּבִמְקוֹם נִצְלָה הִיא גוֹרְס נִיטָל וּבְמְקוֹם נָא הִיא גוֹרְס נ"א ע"ש בכ"מ וְדו"ק (וְאִמְנָם בְּאֵמֶת דְּמִלְבַד שְׁרַחוּק הַדְּבָר מְאוֹד לֹמַר שֶׁגַם בַּתּוֹסְפֶתָא יִהְיֶה אִיזָה רְמֵז לְמַנְיֵן הַגִּידִין הַנְּ"ל שֶׁלֹּא נִתְחַדַּשׁ בְּאֵמֶת הַמַּנְיֵן הַלְזוּ רַק מִד' הַגְּאוּנִים לְבַד וְכַמ"ש לְאָבֶל בְּאֵמֶת בַּתּוֹסְפֶתָא בְּמְקוֹמוֹ שֶׁמֶד נִרְאָה לְהַדְיָא דְעֵיקָר הַגִּי' וְדָאִי צ"ל כַּמ"ש לְפָנֵינוּ בַּתּוֹסְפֶתָא הַנְּ"ל וְאִין שׁוּם מְקוֹם בְּזָה לְגִי' הַמְשׁוּנָה הַנְּ"ל פֶּלֶל וּצ"ע וְאִכַּמ"ל) וְאִמְנָם לְדִינָא נֹדַע בְּזָה אֲשֶׁר גַּם הַגִּידִין שְׁאִינָם נִחְשָׁבִין בְּכָלֵל אִיסוּר גִּיד הַנְּשָׂה הֵם לִכ"ד וְהִנֵּה רְאִיתִי לְצִיֵּין בַּעֲזוֹ"ה בְּלוּחַ זֶה בְּקִצְרָה שְׁמוֹת כָּל הַחֲתִיכוֹת שְׁבִירָה (בְּלִשׁוֹן הַרְגִּיל בְּפִי הַמְּנַקְרִים בְּזָה לְקִרוֹת אוֹתָם כֹּן) שְׁפָל הַגִּידִין הָאֲסוּרִין הַלְלוּ נִמְצְאוּ בָּהֶם.

נְכַמָּה גִידֵינּוּ אֲסוּרִין נִמְצְאוּ בְּכָל אֶחָד מִן הַחֲתִיכוֹת הָאֵלּוּ. וּמֵאִיזוֹ אִיסוּר הֵם אִם מְשׁוּם חֻלְבֵּי אוֹ מְשׁוּם דָּם אוֹ מִגִּיד הַנְּשָׂה כו' שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה חִילּוּקֵי דִינִים בְּאֵמֶת בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם (וּכְגוֹן בְּהִנְיָה דְּמְשׁוּם חֻלְבֵּי דְאִין צָרִיף לְנִקְרֹן בְּחִיָּה (וּע' בְּהִגָּהוֹת אֲשֶׁר ל"ר פ"ג ה"נ וּבִשׁו"ע ס' ס"ה ס"ק ה' בַּהֲג"ה) וְכֹן בְּגִידֵי דָם דָּא' בְּש"ס שֶׁמֶד צ"ג דְּהִנֵּי דְּמְשׁוּם דְּמָא אִי מְחַתֵּף לְהוּ כו' שְׁפִיר דְּמִי (אָבֶל הַנְּ"ל דְּמְשׁוּם חֻלְבֵּי וְגַה"נ לִית לְהוּ תַּקְנִיתָא ע"ש) (וּבְדָרְכֵי מְשָׂה ס' ס"ה אוֹת ז' כ' בְּשֶׁם או"ה הָאֲרוּף בְּזָה דְּלִכְתַּחֲקִילָה גַּם בְּגִידֵי דָם אִין לְסַמְחָה עַל הַחֲתִיכָה פֶּלֶל אֵלָא צָרִיף לִיטְלָם מְשֶׁם דְּנִקָּא כו' ע"ש) וְהִנֵּי דְּמְשׁוּם גִּיד הַנְּשָׂה הַפְּנִימִי חֲזִיבִין עֲלֵיהֶם וְגִיד הַנְּשָׂה הַחִיצוֹן וְחֻלְבֵּי גַה"נ אֲסוּרִין מְדַרְבְּנֵן לְבַד וּע' בַּב"י ס' ס"ה מ"ש בְּזָה (וְכֹן בְּגִידֵי חֻלְבֵּי וְכַמ"ש הַרְמַב"ם ז"ל ב"פ ז' מ"ה מְאֻכְלוֹת אֲסוּרוֹת הַט"ז דָּאֵן דְּאִינֵן רַק מְדַרְבְּנֵן אוֹ שְׁאֲסוּרִין גַּם מִן הַתּוֹרָה מְרִיבוּיָא דְּכָל חֻלְבֵּי אָבֶל אִין חֲזִיבִין עֲלֵיהֶם וְכַמוֹ חֲצִי שְׁעוֹר ע"ש): (וְאִמְנָם פְּשוּט דְּבִכָּל הַגִּידִין הָאֲסוּרִין אִין שׁוּם חִילּוּק בֵּין בְּהֵמוֹת זְכָרִים לְבְּהֵמוֹת נְקִבוֹת פֶּלֶל וְאִף בְּגִיד הַנְּשָׂה וּע' רַש"י חוֹלִין צ' ד"ה שְׁלָמִים שֶׁכ' דַּנ"ל דְּחֲטָאת גִּירְסִי הֵתֵם כְּנֹאכֵל בְּעִזְרָה כו' וְהִרִי חֲטָאת יְחִיד נִקְבָּה הִיא אֲלֵמָא דְּפְשוּט דְּגַה"נ נוֹהֵג גַּם בְּנִקְבוֹת (וּמִיָּהוּ י"ל דְּמִיָּרִי בְּשַׁעֲרֵי נְשִׂא דְּזָכָר הוּא אוֹ בְּשַׁעֲרֵי הַמּוֹעֲדוֹת שְׁפָל חֲטָאוֹת הַצִּיּוֹר זְכָרִים הֵם) וּע' עוֹד בְּכַרִּיתוֹת כ"א דָּא' הֵתֵם הִרִי חִיָּה דְּחֻלְבָּה מְוֹתֵר וְדָמָה אֲסוּר וְאֵלָא מְשׁוּם דְּלִית בּוֹ אִיסוּר גִּיד הַנְּשָׂה וְהִרִי עוֹף דְּלִית בֵּי אִיסוּר גִּיד הַנְּשָׂה וְדָמוֹ אֲסוּר כו' וּמִדְּלָא נִקְט בְּפִשְׁטוֹת הֵתֵם בְּחִיָּה גּוּפָא דְּקַעֲסִיק בָּהּ וּלְמִיָּפְרָה עֲלָה מְחִיָּה נִקְבָּה דְּלִית בָּהּ נְמִי לֹא אִיסוּר חֻלְבֵּי וְלֹא אִיסוּר גִּיד פֶּלֶל וְאִפ"ה דְּמָה אֲסוּר ש"מ דְּגַם בְּנִקְבָּה וְדָאִי נוֹהֵג אִיסוּר גַּה"נ כְּבִזְכָּרִים וּע"ש וְכֹן מוּכַח בְּפִשְׁטוֹת מִד' הַתּוֹסֵ' בְּחוֹלִין ס"ט ד"ה אוֹ שֶׁכ' דַּל"ד תְּרִי אִיסוּרֵי דְּאִיכָּא נְמִי גִיד הַנְּשָׂה ע"ש וְאִף שְׁהַתּוֹסֵ' ס"ל הֵתֵם דְּאֵלִיכָּא דְּכו"ע בְּעֵי לָהּ אִף לְמ"ד דְּאִין חוֹשְׁשִׁין לְזַרְע הָאָב (וּדְלָא כְּרַש"י שֶׁמֶד וּע"ש בַּתּוֹד"ה דְּאֵתָא וּבְמִהֲרָש"א וּבְמִהֲרָ"ם ז"ל שֶׁמֶד בְּזָה).

וּע"כ דְּפִשְׁטָא לְהוּ וְדָאִי דְּגַה"נ נוֹהֵג גַּם בְּאֵם ע"ש וּעִי' בְּפִלְיָתִי סוּף סִי' ס"ה וּבְשׁו"ת חֲתָם סוּפֵר סִי' ס"ט שְׁדַחַק הַרְבֵּה לְהִבְיָא רֵאִי רַק מִד' הַחֲזִינוּף בְּזָה דְּגַה"נ נוֹהֵג גַּם בְּבְהֵמוֹת

נקבות בְּדָרָה רְחוֹק מְאוֹד ע"ש (וּלְהוֹצִיא מִד' הַמְנַקֵּר שֶׁהִי בְּזִמְנָהּ שֶׁל הַגָּאוֹן בְּעַל כּו"פ ז"ל שֶׁהֲרַעִישׁ הָעוֹלָם בְּזָה לֹמֵר עַל גִּיד אַחַר (שְׁאִינוּ נִמְצָא רַק בְּזִכְרִים לְבַד) שֶׁהוּא הַגִּיד הָאֲמִתִּי ע"ש) וּלְמ"ש בְּעוֹ"ה אֵין צִוְרָה לְזָה כִּי מְנַקֵּר בְּאֲמֵת פֶּן גַּם בְּכ"מ בְּש"ס וְאֲכַמ"ל (וְעַכ"פ בְּטָלוּ ד' הַמְנַקֵּר הַנֶּ"ל בְּזָה וְא"צ לֵד' הַפְּלִיטִי הַנֶּ"ל כִּלְלֵ שָׁם) וּבְעֵינֵי הַדִּין אִם נְשִׁים מְצוֹת בְּלֹאוּ דְגִיד הַנְּשָׂה אֵין צִוְרָה ג"כ לְהִבְיָא מִד' הַחִינּוּף כִּלְלֵ בְּזָה וְע' חִוּלִין צ' דָּגָה"נ שֶׁל שְׁלָמִים מְכַבְּדוּ לְאַמָּה וְאִם אֵיתָא יֵאֲכֻלוּהוּ הַנְּשִׁים דְּהָרִי חֲזָה וְשׁוֹק שֶׁל שְׁלָמִים נֶאֱכָלִין לְנִשְׂיָהֶם ג"כ וְכֵן מְנַקֵּר מֵגִידֵי פֶסַח ע"ש וְאֲכַמ"ל וּבִמְק"א יְבִנְאוּר אֵי"ה: שְׁמוֹת כָּל חֵלֶב דָּם גִּיד הַנ' גָּדָה"נ חֵלֶב גָּה"נ סֶף הַחֲתִיכוֹת הַפְּנִימִי הַחִיצוֹן גָּה"נ שֶׁא"נ הַפֶּל

		4	6			בִּיד
10	-----	-----	1	-----	8	1
13	1	4	2	4	2	-----
5	-----	-----	-----	-----	2	3
6	-----	-----	-----	-----	2	4
1	-----	1	-----	-----	-----	-----
5 על	3	-----	1	1	-----	-----
3 בְּקִלִין	3	-----	-----	-----	-----	-----
2 בְּזַנֵּב	-----	1	-----	-----	1	-----
1 הַגִּידִין	1 סֶף הַפֶּל מִן	-----	-----	-----	-----	-----
56	7	6	8	11	15	9

_____* הגה"ה ומ"ש בְּהַלּוֹחַ שְׁפִיד מְנַחַח הַגִּיד הַנְּשָׂה הַיְיָנוּ חֲתִיכַת בְּשׂוֹר שְׁעַל כֶּף הַיָּרֵךְ (עַל עֵצִים הַקּוֹלִית) הַנִּקְרָא יָד וְגִידִין שְׂבּוּ הֵם כְּמוֹ ט' וּש' אֲדָעֵר וְאֲגִידֵל כְּפּוֹדָע (ומ"ש בְּבֵית יִצְחָק ס' ה' ס"ק י"א שֶׁבָּגָה"נ (שֶׁהוּא הַיָּד) שְׁלֵשָׁה ט"ס"ה וצ"ל שְׁשָׁה ע"ש) וְהַנּוֹיָשִׁין בְּרֵאטִין מוֹלֵחַ תַּחַת הַיָּד סְבִיב עֵצִים הַנּוֹ' (וּבִב' חֲתִיכוֹת שְׂבּוּ הַנִּקְרָאִים צֵעָה בְּרֵאטִין וְקִיִּילִכְדִּיקָע בְּרַעֲטִיל מְנַחַחִים ח' גִּידִין מָגָה"נ פְּנִימִי וְחִיצוֹן וְאֵינָהּ וּבְחֲתִיכַת בְּשׂוֹר אֲלִי שְׂבּוּ מְנַחַחִים ב' גִּידִין מְשׁוּם דָּם וּג' מְשׁוּם חֵלֶב גָּה"נ וּבִס"ה י"ג) וּבְקִלִין שְׁסָבִיב הָעֵצִים הַנּוֹ' יֵשׁ גִּיד א' כְּצוֹרֵת עַקְרָב מְשׁוּם חֵלֶב גָּה"נ (וְלֹא כְּמִש"ש בְּעַמ"ז אוֹת כ"א שֶׁהוּא מְשׁוּם גָּה"נ ע"ש) וְהַשְׁיִיטִיל מְנַחַח עַל הַקִּלִין וְגִיד שְׂבּוּ הוּא מְשׁוּם דָּם, וְהַקּוֹשְׁלִיף מְנַחַח עַל הַצְּלָעוֹת קִטְנוֹת לְצַד חוּץ וְהַלְעָדוּוִיץ (כִּהוּא הַלּוֹנְבִיל שְׁפָרַש"י חִוּלִין צ' ג"ג ע"ש) מְנַחַח תַּחַת הַצְּלָעוֹת קִטְנוֹת וְהַסְמוּף לְשִׁדְרָה אֲסוּר לְגַמְרֵי וְאוֹתוֹ שְׁלִפְנִים לְצַד הַחֵלֶל הוּא הַפְּשָׁר רַק שְׂשִׁשׁ בּו ד' גִּידִין מְשׁוּם חֵלֶב (הַיְיָנוּ מְשׁוּם שְׁיִוְנָקִין מִתְרַבָּא דְּתוֹתִי מִתְנִי וְדַקְלִיבוּסְתָא שְׁחִיבִין עֲלֵיו וְע"ש בְּרַש"י הַנֶּ"ל, וְלֹא כְּמִש"ש בְּב"י הַנֶּ"ל שֶׁהוּא מְשׁוּם חֵלֶב גָּה"נ ע"ש) וּב' מְשׁוּם דָּם וְהַקְּאֲצָקָע מְנַחַח ג"כ סְמוּף לְכֶף הַנֶּ"ל (וְגִיד הַחִיצוֹן שְׂבּוּ הוּא כְּמוֹ ד' שְׂגָגוּ הוּא מְשׁוּם גִּיד וְאֲוָרְכוּ מְשׁוּם דָּם) וְהַבְּרַעֲטִיל בְּאַצִּינַע (מְנַחַח תַּחַת הַפִּיס בְּזָכֵר וְתַחַת הַפְּחָל בְּנִקְבָה) וְגִיד שְׂבּוּ אֲסוּר מְשׁוּם שְׁיִוְנָק מְחֵלֶב גָּה"נ וּבְפָרִילִיטְקָא וְעַל הַקְּנֵאֲכִין מְנַחַחִים ח' גִּידִין וְשְׁשָׁה מְהֵם הֵם מֵהַגִּידִין שֶׁא"נ (וְהֵם עַל הָעֵצִים הָאֲמִצְעִי

שהגה"נ נמשך עד הצה"ג והטשיח פנודע) ונמצא שיש בכל ירה"נ גידין האסורין (לבד הגיד שמשום חלב שבזנב) וסימן להם וזה לכם הטמא וכולם נוהגין בירה של ימין ובירה שמאל ונמצא שכל הגידין האסורין שבתלק האחרים הם קיא וסימן להם "גידין חלב דם, (וגידין ר"ל גם גידין הנשה) ובחיה שחלבה מותר אין צריח לנשר כל י"ז הגידין שמשום חלב וסימן להם ט"וב למאכל ובעיקרי הדינים של כ"א ואחד מהם אכמ"ל ויבארו במק"א א"ה: והנה זה שייך למש"ל בעז"ה בקונ' "ברכת ראשית" לדון ע"ד הרמב"ם ו"ל שכתב בפ"ד מה' קידוש החודש ה"ב דעל תקופת ניסן לבד אם נפלה אחר ט"ז ניסן מעברין את השנה (ומשום דאית בה תרתי פסח וחג וכמש"ש) ותמהנו שם בזה מה' דר' יהודה בגיטין ל"א דנראה שם בפשיט' שמשכח"ל אליבא דר' יהודה שתמשך תקופת תמוז עד אחר חג הסוכות ע"ש והנה אי לא דהנה קשיא לן בהא נמי מאידך דר' יהודה בתוספתא דפ"ו דברכות ובפ"ז מתרומות דפליג ר"י התם על עיקר ברכה זו דהרואה את החמה בתקופתה כו' וא' התם דכל המברך על החמה הרי זה דרף אחרת ע"ש והי' נ"ל לפרש לכאורה התם דטעמין דידן' הוא משום דכיון דנודע דכל עיקר ברכה זו בכל כ"ח שנה ביום רביעי בשבת דנפלה תקופת ניסן אז כביום שנתלו המאורות וכדא' אב"י בברכות נ"ט ע"ש הוא רק ע"פ תקופת שמואל לבד וכמש"ש בריש קונטרסי הג"ל דאלו לתקופת ר' אדא שפיתבנו שם הרי לא מיקלע תקופה הזאת בתחילת ליל ד' פלל כמו שהיתה בעת הבריאה ושוב אין מקום לדידן' לברך ברכה זו פלל דלא נתקנה אלא על אותו היום ואותה השעה של זמן תלויות המאורות בעת הבריאה (וכמ"ש הגאון בעל משאת בנימין) ו"ל ס' ק"א דדוקא לפ"ח תקופת שמואל יש לברך ברכה זו בכל ראש מחזור של כ"ח שנה דלשמואל איכא תרתי חדא שהחמה חוזרת על נקודתה אז כמו בעת הבריאה ועוד שתקופת ניסן נופלת אז בתחילת ליל ד' וכמו שנתלו המאורות אז בעת הבריאה בליל ד' משא"כ לר"א דאף שהחמה חוזרת (לפי חשבוננו) לנקודתה בכל י"ט שנה של מחזור קטן כבעת הבריאה (וכמ"ש הרמב"ם ו"ל ברפ"י מה' קה"ח דלפי חשבון זה לא יהי' תוספת במחזור של י"ט שנה פלל ע"ש וביסוד עולם מאמר ג' סופ"ב) מ"מ לא יהי' זה בתחילת ליל ד' לעולם כו' ולא יהי' כזמן הבריאה שהיה אז בתחילת ליל ד' כו' ולכן אין מקום לברכה זו לעולם לפ"ח של ר"א כו' ע"ש ובח"ס ס' נ"ו) וא"כ י"ל באמת דר"י ות"ק דידן' בתוספת הג"ל פליגי בזה בפלוגתא דשמואל ור"א הג"ל ג"כ דהת"ק דר"י דהיינו הברייתא דמייתי נמי בש"ס דילן ד' נ"ט הג"ל ודאי דכשמואל ס"ל בפשיטות וכדמפרש לה אב"י התם וכמ"ש אכל ר' יהודה אפשר דס"ל פדעת ר' אדא הג"ל בהא דלדידן' הרי פשוט דלא משכח"ל לעיקר שעת התקופה לעולם ביום ובשעה שהוא ממש כבזמן שנתלו המאורות אז וכמ"ש ומש"ה ס"ל התם דהמברך על החמה פלומר ביום המחזור של תקופת שמואל הג"ל הרי זה דרף אחרת (ולא כמ"ש המפרשים ו"ל שם דר"ל כשמברך ברכה זו בכל יום דאז נראה פעובד לחמה ומשא"כ כשמברך בשעת התקופה לבד דבזה מודה ר"י לת"ק ע"ש במפרשים בזה דלענ"ד ליתא פלל דמלבד דלפ"ז הו"ל דברי ר' יהודה כמשנה שאינה צריכה באמת בזה דל"ל לאשמועין פלל דאין לברך פן בכל יום אחר דכל עיקר ברכה זו לא שייכא רק ביום התקופה של המחזור לבד ואין שום מקום לברך פן שלא בזמנו פלל דאיכא משום לא תשא בזה ועוד דבאמת נראה דאין שייך בברכה זו שום חשד מעובד לחמה פלל אחר שעיקר הברכה

הוא שְׁמֵרָהּ לה' לְבַדּוֹ שְׁעֵשֶׂה וְשִׁחִידֵשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אֲזוּ וְכֹן אָנוּ מְבָרְכִין בְּאַמֶּת בְּכ"י לה' לְבַדּוֹ הַמְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכ"י תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְעוֹד דְּנוֹדָי קָאֵי ר"י עַל דְּבָרֵי הַת"ק בְּזֶה דְּבִאוֹתוֹ הַזְּמַן דַּס"ל לַת"ק דִּידֵיךְ דְּמְבָרַךְ אֲזוּ ס"ל לַר"י דְּהַמְבָרַךְ כּוֹ ה"ז דְּרַךְ אַחֲרַת וְע"כ נ"ל כַּמ"ש בַּעֲזוֹ"ה) וְעַכ"פּ פִּינּוֹן דַּלְמ"ש ס"ל לַר"י ע"כ לְעִיקָר כְּתֻקּוֹפַת ר"א לְבַדּוֹ וְא"כ הַשְׁתָּא תְּקֻשֵׁי טְפִי לַפ"ז הֵךְ דַּר"י דְּגִיטִין ל"א הַנְּ"ל דָּאֵי לָאוּ הֵךְ דַּר"י דְּבִתּוֹסְפָתָא דְּבָרְכוֹת הַנְּ"ל הֵי אֶפְשָׁר לִי לִזְמַר דְּבָאָמַת אִין סְתִירָה מְדַר"י בְּגִיטִין הַנְּ"ל לְהֵךְ דַּר"י בְּסִנְהֶדְרִין י"ג וּבִתּוֹס' שָׁם הַנְּ"ל דְּהִנֵּה פְּבָר פְּתַבְנוּ בְּקִנּוֹ' ב"ר הַנְּ"ל שְׁיֵישׁ מְקוֹם לִזְמַר דְּשִׁתִּי הַתְּקוּפוֹת הַלְלוּ לָא סְתִירֵי אַהֲדָדִי פְּלַל דְּתֻקּוֹפַת ר"א הוּא רַק לַעֲת הַגְּעַת הַשְּׁמֵשׁ עַל קוּ מַשְׁנֵה הַיּוֹם בְּנִיסָן וּבִתְשָׁרִי (וּבִיּוֹם סוֹף הַנְּטִי לְצַפּוֹן הַמַּשְׁנֵה וְכֹן לְדָרוֹם הַמַּשְׁנֵה) כַּכ"ג מַעֲלוֹת וְנַחְצֵי בְּקִירוֹב לְכָל צַד) אָבַל תְּקוּפוֹת שְׁמוּאֵל הוּא רַק עַל עַת הַגְּעַת הַשְּׁמֵשׁ בְּגִלְגָּל הַמְּזוֹלוֹת לְמִזְל טְלָה וְסַרְטָן וּמֵאֲזֻנִים וְגַדִּי וְכַמ"ש בַּעֲזוֹ"ה וְא"כ הֵרִי י"ל לַפ"ז דְּהֵךְ דַּר"י בְּגִיטִין ל"א הַנְּ"ל בְּתֻקּוּפוֹת שְׁמוּאֵל קָא מִיָּרִי הֵתָם דְּנוֹדָי דַּמְשַׁכַּח"ל שְׁפִיר שְׁתַּמְשָׁף תְּקוּפַת תַּמּוּז שַׁלְד' שְׁמוּאֵל עַד אַחַר חַג הַסּוּכּוֹת ג"כ אָבַל הֵךְ דַּר"י בְּסִנְהֶדְרִין י"ג וּבִתּוֹסְפָתָא שָׁם הַנְּ"ל י"ל דְּמִיָּרִי הֵתָם בְּתֻקּוּפַת ר"א הַנְּ"ל דְּכָל שְׁתַּמְשָׁף תְּקוּפַת תַּמּוּז שַׁלְד' ר"א עַד עֶשְׂרִים אוֹ כ"א תְּשָׁרִי וְדָאֵי דְּמַעְבְּרִין לְהֵיחָא שְׁתָּא וּמַשּׁוּם דָּאִית בְּהַ תְּרַתִּי דָּאֲזוּ נְמֻשָׁף גַּם תְּקוּפַת טַבַּת שַׁלְד' ר"א עַד ט"ז נִיסָן וְכַמְש"ל וְא"ש אָמְנָם לַמ"ש לְפָרֵשׁ בְּדַר"י בְּתוֹס' דְּבָרְכוֹת הַנְּ"ל הִנֵּה נִסְתַּר פֶּל זֶה לְכַאוֹרָה דְּהֵרִי נִרְאָה לַפ"ז דַּע"כ לָא ס"ל לַר"י לְכָל עִיקָר תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל פְּלַל דַּלְמ"כ הֵרִי אֶפְתִּי שְׁפִיר הֵי יָכוֹל לְבָרַךְ עַל הַחֲמָה בִּיּוֹם הַתְּקוּפָה גַּם לַר' יְהוּדָה אִם אֵיתָא דַּס"ל נְמִי לַר"י גַּם תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל הַנְּ"ל וְכַמְש"ש (אוּלָּם בְּלֵא"ה אֵלִיבָא דְּשְׁמוּאֵל גּוֹפִי' עַכ"פּ אִין לְנוּ מְקוֹם לִיִּישָׁב בְּזֶה גַּם אֵינְךָ דַּר' יְהוּדָה הַנְּ"ל בְּסִנְהֶדְרִין י"ב שָׁם דַּא' שְׁמוּאֵל אֵלִיב' דַּר"י הֵתָם דְּגַם אִם לֵא הֵיחָה תְּקוּפַת תַּמּוּז חֲסִירָה רַק ט"ז יוֹם מַעְבְּרִין הַשְּׁנָה וּמַשּׁוּם דַּס"ל דְּכָל חַג הָאָסִיף דְּהֵינּוּ פֶל יְמֵי חוּל הַמּוֹעֵד סוּפוֹת בְּעֵינֵן שְׁיֵהִי בְּתֻקּוּפָה חֲדָשָׁה וְכַדְמַפְרֵשׁ שְׁמוּאֵל אֵלִיב' דַּר' יְהוּדָה הֵתָם (וִי"ל קֶצֶת דַּר' יְהוּדָה לְטַעְמֵי בְּהָא לַפ"ז דַּס"ל כַּה"ג גַּם בְּכּוֹר (בְּכּוֹרוֹת ג') דְּבְכּוֹר פְּוֹלִי' בְּכוֹר מַשְׁמַע וְע"ש בַּתּוֹד"ה וְר"י וְצ"ע) וְלֵהֵךְ לִישְׁנָא וְדָאֵי דְּתֻקְשָׁה טְפִי מֵהֵךְ דַּר"י אַהֲהִיא דַּר"י דְּבְגִיטִין הַנְּ"ל דְּהֵכָא ס"ל דְּגַם פֶּל הַחַג בְּעֵינֵן בְּתֻקּוּפָה חֲדָשָׁה וְהֵתָם מוּכַח דַּמְשַׁכַּח"ל לְדִידֵיךְ שְׁפִיר שְׁתַּמְשָׁף תְּקוּפַת תַּמּוּז עַד לְאַחַר פֶּל הַחַג וְכַמְש"ל וְלִישְׁמוּאֵל גּוֹפִי' וְדָאֵי דָאִין מְקוֹם לִזְמַר דְּהֵךְ דַּר"י בְּסִנְהֶדְרִין הַנְּ"ל בְּתֻקּוּפַת ר"א הַנְּ"ל הוּא דְּקָא מִיָּרִי הֵתָם וְלֵא בְּעֵינֵן אֵלָא שְׁיֵהִי' פֶּל הַחַג בְּתֻקּוּפָה חֲדָשָׁה דַּר"א בְּלַבַּד לְהֵךְ לִישְׁנָא דַּר"י הַנְּ"ל וְהֵךְ דַּר"י דְּגִיטִין הַנְּ"ל בְּתֻקּוּפַת שְׁמוּאֵל קָאֲמַר וְכַמְש"ל שְׁהֵרִי וְדָאֵי דְּלִישְׁמוּאֵל עֲצָמוּ עַכ"פּ דְּחוּק טוֹבָא לִזְמַר כֹּן בְּאַמֶּת דְּתֻקּוּפַת הַשְּׁנָה דְּכַתִּי בְּקָרָא לֵא תַתְּפָרֵשׁ רַק עַל תְּקוּפַת ר' אֲדָא לְבַד דְּהֵינּוּ יוֹם הַגְּעַת הַשְּׁמֵשׁ לְקוּ הַמַּשְׁנֵה בְּחִזְרָתָהּ מִצַּפּוֹן וְעִיקָר תְּקוּפָה דִּידֵיךְ (דְּהֵינּוּ יוֹם הַגְּעַת הַשְּׁמֵשׁ לְמִזְל מֵאֲזֻנִים בְּדָרוֹם לְקוּ הַמַּשְׁנֵה) לֵא יְהִי נִזְכָּר בְּתוֹרָה פְּלַל וּבְלֵא סָפַק כִּי אֵלִיבָא דְּשְׁמוּאֵל עֲצָמוּ וְדָאֵי דְּדְחוּק לְפָרֵשׁ כֹּן בְּאַמֶּת בְּהֵךְ בְּרִייתָא הַנְּ"ל דָּאֵיִתִּי מַשְׁמִי' דַּר' יְהוּדָה דָּאִם הֵיחָה תְּקוּפָה חֲסִירָה ט"ז יוֹם כּוֹ דַּאֲתֻקּוּפַת ר' אֲדָא לְבַד קָאֵי וְלֵא אַתְּקוּפָא דִּידֵיךְ פְּלַל (וְכ"ש דְּקֻשָׁה לְפָרֵשׁ כֹּן לִישְׁמוּאֵל עֲצָמוּ בְּתֻקּוּפַת הַשְּׁנָה דְּכַתִּיב בְּתוֹרָה וְכַמְש"ש) וְאִם נֹאמַר דְּהֵךְ דָּאֲמַר שְׁמוּאֵל מַשְׁמִי' דַּר"י הַנְּ"ל דָּאִם הֵיחָה תְּקוּפָה חֲסִירָה ט"ז יוֹם מַעְבְּרִין מִיָּרִי עִם צִירוּף הָאָבִיב אוֹ פִּירוֹת הָאֵילָן ג"כ וְהֵךְ דַּר"י דְּגִיטִין ל"א הַנְּ"ל בְּתֻקּוּפָה

לבד קאָמער וכמ"ש התוס' הג"ל שם באַמַת וכמ"ש"ל (וא"כ שפיר מצ"ל נדאי דהך דשמואל בסנהדרין אליבא דר"י הג"ל דג"כ בתקופה דידן' קא מיינרי באַמַת וכמ"ש) א"כ צ"ע לפ"ז בעיקר קושית הש"ס בסנהדרין י"ג הג"ל דפריה אהא דא' שמואל משמיה דר"י הג"ל דגם בחסירה ט"ז יום מעברין מאידך ברייתא דתני אליבא דר"י הג"ל דבחסירה עד עשרים יום ונקא הוא דמעברין ע"ש ולמ"ש לכאורה הרי שפיר י"ל דהך קמייתא דשמואל משמין' דר"א דא' דגם בט"ז יום מעברין מיינרי בצירוף האביב או פירות האילן ונקא ואידך דר' יהודה דבעשרים יום הוא דמעברין והיינו פשחסינה תקופת תמוז עשרים יום ונופלת תקו' תשרי בכ"א (וכמ"ש רש"י ז"ל שם דכיון דס"ל לר' יהודה יום תקופה גומר א"כ ליפא אף מקצת חג בתקופה חדשה) י"ל דאיינרי בתקופה לבדה ומשום דכשנפלה תקו' תשרי בכ"א אשתכח דנפל ג"כ תקופת ניסן בט"ז וא"כ אית בי' תרתי משום פסח ומשום חג וכמ"ש"ל (נהנה א"ש טפי לפ"ז גם הך דר' יהודה בתוספתא דסנהדרין שכ' בב"ר הג"ל דבין הך דר"י ב"ש"ס דילן ובין הך דר"י דבתוספתא הג"ל י"ל דתרנויהו חד טעמא נינהו משום דבכה"ג איפא תרתי משום פסח וחג וכמ"ש רק דבאמַת נראה דבתוספתא הג"ל טס"ה וצ"ל ר' יוסי במקום ר' יהודה ור' יהודה במקום ר' יוסי וכב"ש"ס דילן הג"ל שיהרי מצינו עוד לר' יהודה באידך ברייתא דסנהדרין י"ג שם דס"ל דיום תקופה גומר וא"כ נדאי דלדידן' לא צריף שתהי' חסירה תקופת טבת ט"ז יום דבחסירה ט"ו סגי דמה"ט א' ב"ש"ס דילן אליבא דר' יוסי בזה דע"כ ס"ל דיום תקופה מתחיל ע"ש) ועכ"פ כיון דס"ל לר' יהודה דיום תקופה גומר א"כ פל שנפלה תקופה תשרי בכ"א בו או בג' שעות בלילה הרי ע"כ תו לא אשתכח דנפלה תקו' ניסן בתחילת ליל ט"ו בו רק בתחילת יום ט"ו ותו ליפא אביב של תקופה גם במקצת חדושה של לבנה ומשו"ה אפשר דבכה"ג מעברין לר' יהודה משום התקופה לבדה ומשום דאית בי' תרתי וכמ"ש) -- ואמנם בזה י"ל בפשוטו דעיקר קושית הש"ס הוא דאם נוקמא לאידך דר' יהודה דבחסירה עשרים יום מעברין דבתקופה לבדה קאמר וכמ"ש א"כ עכ"פ תקשה בפשיטות בזה מאידך דר"י דבגיטין ל"א הג"ל דמוכח התי' להדיא שמשכח"ל לדידן' שתמשך תקופת תמוז גם לאחר החג וע"כ צ"ל דס"ל דעל התקופה לבדה אין מעברין אף בתקופת טבת ותמוז יחד וכמ"ש התוס' שם וא"כ צ"ל דהך דר' יהודה דא' דבעשרים יום מעברין ע"כ דבצירוף האביב או פירות האילן קאמר והשתא תקשי שפיר אהך דא' שמואל משמין' דר' יהודה דגם בחסירה ששה עשר יום מעברין שיהרי גם בצירוף האביב ופה"א ס"ל בהך ברייתא דאין מעברין רק פשחסינה עשרים יום וכמ"ש וא"ש קושית הש"ס אהא דשמואל הג"ל בפשיטות בזה דעיקר סמך הש"ס בהא על אידך דר' יהודה דגיטין ל"א הג"ל וכמ"ש ובזה נ"ל לומר חדא מגו חדא באמַת דהנה בעיקר קושית הש"ס אהא דשמואל משמין' דר' יהודה הג"ל יש לדקדק לכאורה דכיון דהא נדאי דא' שמואל דאין מעברין אא"כ היתה חסירה ששה עשר יום ד"ר יהודה כו' בלא ספק פי לשמואל הי' לו איזה ברייתא דמתניא בשם ר' יהודה ור"י הכי (וכן כ' הגאון מהרי"ב ז"ל בספרו קשות מיושב בהך סוגיא להדיא דאע"ג דמיייתי לה בש"ס בהך דשמואל לפלוגתא דר' יהודה ור"י הג"ל בלשון מיקרא אפ"ה ע"כ ברייתא היא והוי כמו דאמר שמואל תניא אין מעברין כו' ע"ש) וא"כ צ"ע לכאורה בעיקר הקושיא בזה שם מאידך ברייתא דפלוגתא דר' יהודה ור"י הג"ל אהך דשמואל בשם ר' יהודה

הַנֶּלְל וְכַדְמָסִיק בְּשׁוֹם שְׁמֵם בְּקוֹנְשִׁיא אַהֲדָה דְשְׁמוּאֵל הַנֶּלְל בְּזֵה דְהַרִי כִינּוֹן דְבְּאַמְתָּה גַם הַדְּ
דְשְׁמוּאֵל בְּשׁוֹם ר' יְהוּדָה הַנֶּלְל גְּמִי ע"כ דְבְּרִינְתָא הִיא וְכַמ"ש וְא"כ אִין זֶה קוֹנְשִׁיא פְּלֵל
עֲלִי דְשְׁמוּאֵל עֲצָמוּ מִיְדֵי בְּהָא רַק דְהַבְּרִינְתוֹת עֲצָמֵן הוּא דְקִשְׁיָן אַהֲדָדִי אֲלִיבָא דִר' יְהוּדָה
בְּזֵה (וְהַגְּאֹן מֵהַרִיב ו"ל כ' שְׁמֵם דְבְּאַמְתָּה י"ל דְמַה"ט לָא אָסִיק בְּתִיּוּבְתָא בְּהָא (אָף
שְׁהַרְשָׁבָם ו"ל בַּב"ב נ"ב כ' דְּכָל הִיכָא דְקָמוּתִיב מְבַרְיִתָא ע"ד אָמוּרָא שִׁינְדָה לְמִימַר
תִּיּוּבְתָא ע"ש) מְשׁוּם שְׁהַבְּרִינְתוֹת בְּעֲצָמֵן מְתַנְגְּדִים בְּזֵה וְאִין הַקּוֹנְשִׁיא עַל שְׁמוּאֵל בְּעֲצָמוּ
וְלָכֵן מָסִיק רַק בְּקוֹנְשִׁיא ע"ש אָבֵל מ"מ עכ"פ יֵשׁ לָנוּ לִינְשִׁיב פִּירֵשׁ"י ו"ל שְׁכ' לְהִדְיָא פְּאֵן
דְקוֹנְשִׁיא לְשְׁמוּאֵל כו' ע"ש) אָבֵל לַמ"ש א"ש בְּפִשְׁיטוֹת בְּאַמְתָּה דְוִדָּי דְעִיקַר הַקּוֹנְשִׁיא הוּא
רַק לְשְׁמוּאֵל לְשִׁיטְתוֹ לְבַד בְּזֵה דְהַרִי כְּבָר כ' דְבַהֲדָה רֹמְיָא דִד' ר' יְהוּדָה בְּשִׁתֵּי הַבְּרִינְתוֹת
הַנֶּלְל הִי לָנוּ לִינְשִׁיב בְּפִשְׁיטוֹת לְכַאוּרָה דְהַדְּ קַמְיִתָא דִר' יְהוּדָה דָּא' דְגַם בְּחִסְיָה ט"ז
יוֹם מְעַבְרִין מִיְרִי בְּצִירוּף הָאָבִיב אוּ פִירוֹת הָאֵילָן דְוִקָא וְאִידָה דִר' יְהוּדָה דְבַעֲשָׂרִים יוֹם
דְוִקָא הוּא דְמְעַבְרִין מִיְרִי בְּתַקּוּפָה לְבַדָּה וּמְשׁוּם דְכְּשִׁנְפְּלָה תְּקוּפַת תְּשָׁרִי בְּכ"א נְפִלָה
גַם תְּקוּפַת גִּיסוֹן בְּט"ז וְאִית בִּי תְּרִתֵּי מְשׁוּם פְּסַח וּמְשׁוּם חַג וְכַמ"ש וְא"ש וְאִין לְהַקְשׁוֹת
עַל זֶה מְאִידָה דִר' יְהוּדָה דְבְּגִיטִין ל"א הַנֶּלְל דְנִרְאָה דְמִשְׁכַּח"ל לִר' יְהוּדָה גּוּפְיָא דְמְשַׁכָּה
תְּקוּפַת תַּמּוּז עַד לְאַחַר הַחַג וְכַמ"ש דִּי"ל דְהִיא בְּתַקּוּפַת שְׁמוּאֵל לְחוּד הוּא דְקַמְיִרִי ר'
יְהוּדָה שְׁמֵם דְוִדָּי דְמְשׁוּם תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל אִין מְעַבְרִין פְּלֵל וְהִנְהוּ בְּרִינְתוֹת דִר' יְהוּדָה
דְבַסְנֵהֲדִרִין הַנֶּלְל בְּתַקּוּפַת ר' אֲדָא הוּא דְקַמְיִרִי דְוִקָא דְעַל תְּקוּפַת ר' אֲדָא וְדָאִי דְמְעַבְרִין
בְּהִנְהוּ גּוּנְוִי דְמִיְרִי ר' יְהוּדָה הֵתֵם וְלִק"מ אַהֲדָדִי פְּלֵל בְּאַמְתָּה אָבֵל לְשְׁמוּאֵל גּוּפְיָא דָּאִי הוּ
דְקַמְיִתִּי לִי לְהַדְּ בְּרִינְתָא קַמְיִתָא דִר' יְהוּדָה הַנֶּלְל וְדָאִי פְּרִיָּה שְׁפִיר בְּפִשְׁיטוֹת דְהִנְהוּ
כְּבָר פְּתַבְנוּ דְאַלְיָבָא דְשְׁמוּאֵל גּוּפְיָא מְלַבֵּד דְוִדָּי שְׁהַדְּבָר דְחוּק מְאֹד לְפָרֵשׁ לְדִידְנִי לְסַתֵּם
פְּלוּגְתָא דְתַנְּאִי דְאַשְׁכַּחֵן דְפְּלִיגִי בְּעֵיבוּר הַשְּׁנָה שְׁעַל יְדֵי הַתְּקוּפָה דְלָא מִיְרִי בְּתַקּוּפָה
דִידְנִי פְּלֵל רַק בְּתַקּוּפַת ר' אֲדָא לְבַד אוּלָם דְחוּק עוֹד יוֹתֵר בְּאַמְתָּה לְאוּקְמִי אֲלִיבָא דְשְׁמוּאֵל
עֲצָמוּ לְעִיקַר תְּקוּפָה דְכַתִּי בְּתוֹרָה (שְׁהוּא קָרָא דְתַקּוּפַת הַשְּׁנָה דְכַתִּיב בִּפ' תְּשָׂא דְפְּלִיגִי
בִּי הִנֵּי תַנְּאִי הַנֶּלְל) דְלָא אִיְרִי קָרָא מִיְדֵי בְּתַקּוּפָה דִידְנִי כִי אִם בְּתַקּוּפַת רַב אֲדָא הַנֶּלְל
וְלֹא יְהִי גִזְכָּר תְּקוּפָה דְשְׁמוּאֵל עֲצָמוּ בְּתוֹרָה פְּלֵל וְלָכֵן אִין סְפַק בְּזֵה דַעֲכ"פ אֲלִיבָא
דְשְׁמוּאֵל גּוּפְיָא וְדָאִי דַע"כ מוֹקְמִינֵן לְסַתֵּם פְּלוּגְתָא דְהִנְהוּ תַנְּאִי דְפְּלִיגִי בְּפִירוּשׁוֹ דְהַדְּ קָרָא
דְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשְּׁנָה הַנֶּלְל הֵתֵם דְוִדָּי דְבְּתַקּוּפָה דִידְנִי לְחוּד אִיְרִי פְּלוּגְתִּי הוּא דְתַנְּאִי
הַנֶּלְל וְה"נ פְּשׁוּט דְגַם פְּשָׁטָא דְקָרָא דְתַקּוּפָה הַשְּׁנָה הַנּוֹ אִית לָן לְאוּקְמִי לְשְׁמוּאֵל בְּתַקּוּפָה
דִידְנִי (דְהִינְנוּ בְּיוֹם הַגְּעַת הַשְּׁמֵשׁ לְמַזְל מְאֻזְנִים בְּדְרוּם לְקוּ הַמְּשֻׁנָה וְכַמְש"ל) וְא"כ תְּקַשָּׁה
לְדִידְנִי בְּפִשְׁי מְאִידָה דִר' יְהוּדָה בְּגִיטִין ל"א הַנֶּלְל דְמְשַׁמַּע דְמִשְׁכַּח"ל לִר' יְהוּדָה גּוּפְיָא
שְׁתַּמְשָׁף תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל עכ"פ עַד אַחַר הַחַג וְע"כ צ"ל כַּמְש"ש הַתּוֹס' הַנֶּלְל דְהֵתֵם
בְּתַקּוּפָה לְבַדָּה קַמְיִרִי וְהִכָּא בְּסַנְהֵדְרִין בְּתַקּוּפָה עִם צִירוּף הָאָבִיב אוּ פִירוֹת הָאֵילָן קְאָמַר
וְכַמְש"ל וְהַשְׁתָּא פְּרִיָּה שְׁפִיר אֲלִיבָא דְשְׁמוּאֵל עֲצָמוּ מְאִידָה בְּרִינְתָא הַנֶּלְל דַּס"ל לִר'
יְהוּדָה גּוּפְיָא הֵתֵם דָּאִם חִסְיָה תְּקוּפַת תַּמּוּז עֲשָׂרִים יוֹם הוּא דְמְעַבְרִין דְאַלְיָבָא דְשְׁמוּאֵל
הַנֶּלְל לִיכָּא לְאוּקְמִי הַדְּ דִר' יְהוּדָה בְּתַקּוּפָה לְבַדָּה וּמְשׁוּם דְבַכַּה"ג אִית בִּי תְּרִתֵּי מְשׁוּם
פְּסַח וְחַג וְכַמ"ש דַּא"כ תְּקַשִּׁי עכ"פ מְאִידָה דִר' יְהוּדָה בְּגִיטִין ל"א הַנֶּלְל דְמוֹכַח מֵהֵתֵם
דְבְּתַקּוּפַת שְׁמוּאֵל לְבַד וְדָאִי דָּאִין מְעַבְרִין פְּלֵל וְכַמ"ש אָבֵל בְּלֹא הָא דְשְׁמוּאֵל גּוּפְיָא הַנֶּלְל
וְדָאִי דְשְׁפִיר י"ל דְהִנְהוּ בְּרִינְתוֹת דְסַנְהֵדְרִין הַנֶּלְל אֲלִיבָא דִר' יְהוּדָה לָא קִשְׁיָן אַהֲדָדִי פְּלֵל

ולא קשׁיין נמי מהה דר' יהודה דגישׁיין הנה"ל דבגישׁיין בתקופת שמואל קמיירי כמ"ש
ובסנהדרין הנה"ל בתקופת ר' אדא קמיירי וקמיית' בצירוף האביב או פירו' האילן
ובתריית' בלא אביב ופירו' האילן קאמר וכמ"ש ומש"ה לא הקשה רק לשמואל לשיטתו
דוקא בזה וכמ"ש בעז"ה וא"ש -- ואמנם עכ"פ מהה דר' יהודה דבתוספתא דברכות
ודתרומות הנה"ל נדאי דקשׁיין לו טובא בזה דלמש"ל דטעמ' דר' יהודה דא' התם דהמברך
על הסמה ה"ז דרף אחרת דע"כ הוא משום דלא ס"ל תקופת שמואל הנה"ל פלל רק דס"ל
בתקופת ר' אדא הנה"ל לבד (ומשו"ה לדידך' אין שום מקום לברך ברכה זו פלל וכמש"ל
בשם המ"ב ז"ל) וא"כ הרי נסתר בזה פל מש"ל ליישב מהה דר' יהודה בגישׁיין ל"א הנה"ל
דבתקופת שמואל הוא דקמיירי התם וכמ"ש ששהרי מהה דר' יהודה בתוספתא הנה"ל מוכח
דע"כ לא ס"ל לר' יהודה לתקופת שמואל פלל ועכ"פ לכאורה נסתר מש"ל בזה די"ל
דשתי התקופ' הלו לא סתרי אהדדי פלל וכמ"ש דא"כ מ"ט פליג ר' יהודה בזה
בתוספתא הנה"ל וצ"ע (ואולי י"ל בזה דלפי מה שנודע בד' התוכני' הקדמוני' ובהאחרוני'
מהם אשר העמיקו לחשוב ולעיין בדיוק רב על דבר נטיות והעסקת גלגל המזלות אשר
בחגורה המתמוגגת מן הגלגל המישור (שהוא מכונן במישור עם קו השנה שהוא קו
העובר באמצע העולם בין ציר הדרומי והצפוני (שתשעים מעלות מקו המשנה לציר
הדרומי וכן לציר הצפוני פנוע) ועובר מקצה המזרח עד קצה המערב וכמ"ש ביסוד
עולם מאמר ב' פי"א ע"ש) וכמ"ש למעלה בקונט' ב"ר הנז' בזה בקונצ'ר פי ראש מזל
טלה אשר בחגורת המזלות האמתים הנקראים מזלות המתמוגגים (שהחגורה היא
מתמוגגת וכמ"ש) מצאו (בזמן המחבר יסו"ע הנה"ל שהי' בכמו שנת ס"ט לאלף הששי)
באיזה פעם צפוני לגלגל המישור (שהוא מכונן על קו המשנה כמ"ש) והי' מכיין אז נגד
מעלה העשירית ממזל טלה הקבוע (אשר בגלגל המישור נגד קו המשנה כמ"ש) וראש
מזל טלה הקבוע הי' נראה נגד סוף מזל דגים מהמזלות המתמוגגים האמתים בכמו אשר
מעלות סמוך לסופו וכמ"ש בס' יסוד עולם פ"ו הנה"ל וכן ראש מזל מאזנים האמתים
המתמוגג הי' אז דרומי לגלגל המישור בכמו אשר מעלות ג"כ (וכמש"ש ביסוד עולם
במאמר ב' הנה"ל (ד' כ"ו בסוד"ה ואחר שהצענו ע"ש) לפי מהלכם הזה ואמנם כאשר
דקדקו התוכנים האחרונים בזה בעיון ובחישוב אמתים מצאו שאין המזלות האלו האמתים
שומרים מהלכם ונטיתם בכל פעם לצד אחד מגלגל המישור רק כי באיזו פעמים הולכים
ומתרחקים ממנו ובפעם אחרת חוזרין ומתקרבים אליו פעם צפוני לו ופעם דרומי לו
ולא פדעת התוכנים הקדמונים (בטלמיס וחבריו) שהחליטו בעיונם שנטיות גלגל
המזלות וסיבובו במתינות רב הוא לעולם לצד אחד פלפי מזרח (אשר מזה יתחייב פי
מזל מאזנים נוטה מעט בכל עת לצד דרום קו המשנה ומתגלגל ממערב למזרח ע"י פן
בגלגל המזלות וכן מזל טלה נוטה מעט לצד צפונית לקו המשנה ומתגלגל וסובב
במתינות מן המזרח למערב ע"י כף פנוע) אבל התוכנים האחרונים החליטו שאין הגלגל
הזה שומר מהלכו וסיבובו לצד אחד לעולם וע"ש שהאריה הרבה בזה ביסוד עולם בפ"ו
הנה"ל להראות איך כי פעמים אשר הגלגל המזלות האמתים הנה"ל הולך על הסדר ופעמים
שלא על הסדר פלל (וע"כ נקרא חגורה המתמוגגת ע"ש) והרבה נו"נ בו אלו התוכנים
האחרונים לחשוב בכל זמן את משפטי ההעסקה הזאת הנראה להם ושללא פדעת התוכנים
הקדמונים הנה"ל אשר החליטו שפל סדר ההעסקה הזאת הוא רק לצד אחד לבד וכנ"ל

(ואולם הרב בעהמ"ח ס' יסוד עולם ו"ל כ' שם בְּזָה שְׁלֵא רָצָה לְדַקְדֵק כָּל פֶּה בְּבִיאוֹר דְּבַר זֶה וְלִסְדֵר הַחֲשָׁבוֹן עַל זֶה כְּפִי הֶרְאוּי בְּאֵמֶת לְפִי שְׁאִינוּ מְחִזִיק טִיבָה כ"כ כו' ע"ש והנה למ"ש לעיל הי' לנו תועלת גדול בְּזֶה אִם הֵינּוּ יְכוּלִין לַעֲמֹד עַל עֵינְקָרוֹ שֶׁל הַדְּבַר הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּאֵמֶת וְלִיָּדַע בְּדַקְדוּק כָּל הַחֲשָׁבוֹן הָאֱמֵתִי מֵהַהֲעֵתָקָה הַזֹּאת בְּכָל זְמַן וּבְכָל שָׁנָה לְנִכּוֹן הַיֵּטֵב דְּלִמְש"ל הֵנָּה עֵינְקָר תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל הַגָּ' ל' יְסוּדָה רַק עַל חֲשָׁבוֹן הַהֲעֵתָקָה הַזֹּאת שֶׁל רֹאשׁ מִזֵּל טְלָה וְנִטְיָתוֹ לְצַד צְפוֹן מִקְוֹ מִשְׁנֵה הַיּוֹם שֶׁהוּא נֶגֶד גִּלְגַּל הַמִּישׁוֹר וְכֵן עַל חֲשָׁבוֹן הַרְחֻקָת וְנִטְיָת רֹאשׁ מִזֵּל מֵאֲזֻנִים לְצַד דְרוֹם קוֹ הַמִּשְׁנֵה הַגָּ' ל' בְּכָל זְמַן וְכִמְש"ל וְאִם הֵינּוּ בְּאִים בְּזֶה עַל יְסוּד הַדְּבַר מְחֲשָׁבוֹן הַהֲעֵתָקָה הַגָּ' ל' בְּדַקְדוּק אֲזִי הֵינּוּ יְכוּלִין לְבַאֵר הַדְּבַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עַל בְּנֵי הַבְּאֵמֶת וְלֹא ע"פ הַהֲשָׁעָרָה לְבַד בְּדְבַר גָּדוֹל כְּזֶה וּבְאֵמֶת מְצִאתִי לְהַרְבֵּה הַמְחַבֵּר יְסו"ע ו"ל הַגָּ' ל' שְׁעוֹמֵד בְּעֵצְמוֹ בְּזֶה בְּמִבּוּכָה רַבָּה מְאֹד שֶׁבְּמֵאֲמָר שְׁלִישִׁי שֵׁם פ"ב ד' ל"ט וד' פ' (דְּפוּס בְּרִלִין תַּקל"ז) אַחַר שֶׁחָקַר שָׁמָּה בְּגֵדֵר שְׁנַת הַחֲמָה וְהִבִּיא ד' בְּטַלְמִיּוֹס שֶׁהוּא מְשַׁתְּעֵמוֹד הַחֲמָה נִכְחַח נִקְוֶדַת הַשְּׁנֹאת הַקִּיץ אוֹ הַשְּׁנֹאת הַחֹרֶף (שֶׁהוּא עַל קוֹ מִשְׁנֵה הַיּוֹם) אוֹ נִכְחַח נִקְוֶדָה אַחֲרַת מֵהַמְזֻלוֹת הַקְּבוּעִים (וְלֹא מֵהַמְתְּמוּגִים וְכִנ"ל) וְחָשׁוּב לַעֲמֹד שְׁנִית נֶגֶד הַנִּקְוֶדָה הַזֶּה (וְאַחַר שֶׁעֵינֵי בְּדִיּוּק עֲצוּם בְּזֶה מְצִיא מֵדַת שְׁנַת הַחֲמָה קְרוּבָה מְאֹד לְמֵדַת שְׁנַת ר' אֲדָא הַגָּ' ל' ע"ש) וְשׁוֹב הִבִּיא שֵׁם דְּעָה שְׁנִיָּה בְּזֶה וְהוּא דַּעַת הַחֲזוּזִים בְּפוּכְבִּים שֶׁהִתְלִיטוּ כִּי גֵדֵר שְׁנַת הַחֲמָה הוּא הַזְּמַן שֶׁבּוֹ תִּשְׁלִים הַחֲמָה אֶת הַקְּפָתָה עַל הַסְּדֵר בַּמְזֻלוֹת הָאֱמֵתִים כו' (וְהֵם הַמְתְּמוּגִים הַגָּ' ל' ע"ש) וְבַעַל הַדַּעַת הֶרְאוּשׁוּנָה הַגָּ' ל' אָמַר שְׁאִין לְחָשׁוֹב כָּלֵל מֵדַת שְׁנַת הַחֲמָה כְּדַעַת הַשְּׁנִי' הַזֹּאת לְפִי שֶׁלְעוֹלָם הוּא גָּדוֹל בְּמֵדָתוֹ מִזְּמַן הַשְּׁנָה שֶׁלְפִי דַּעַתוֹ הַגָּ' ל' בְּזֶה ע"ש (וְנִרְאָה מִזֶּה בְּאֵמֶת כִּמְש"ל בַּעז"ה שֶׁאִם נִחְשָׁבוּ הַשְּׁנִים וְהַתְּקוּפוֹת לְזְמַן הַגְּעַת הַשְּׁמֶשׁ לְרֹאשׁ מִזֵּל טְלָה אוֹ לְמִזֵּל מֵאֲזֻנִים הָאֱמֵתִים הַגָּ' ל' אֲזִי בְּהִכְרַח תִּגְדַּל מֵדַת שְׁנַת הַחֲמָה וְהַתְּקוּפָה בְּאֵמֶת וְכִמְש"ל וַיֵּשׁ לְנוּ לֹמַר לְפ"ז בְּצִדְקָה שֶׁהוּא תְּקוּפַת מֵר שְׁמוּאֵל הַגָּ' ל' וְדַעַתוֹ הִי' ג"כ כְּדַעַת הַחֲזוּזִים בְּפוּכְבִּים הַגָּ' ל' בְּזֶה וּמ"ש שֶׁלְעוֹלָם הוּא גָּדוֹל בְּמֵדָתוֹ בְּזְמַן הַשְּׁנָה כו' הוּא מְשׁוּם שֶׁבְּטַלְמִיּוֹס כְּדַעַתוֹ בְּאֵמֶת בְּדְבַר זֶה שֶׁלְעוֹלָם נְטִיּוֹת הַמְזֻלוֹת הֵמָּה לְצַד אֶחָד מִקְוֹ הַמִּשְׁנָה בְּכָל עַת וְשֶׁהֵם שׁוֹמְרִים אֶת סִדְרָם וְאִין חוֹזְרִים לְאַחֹר כָּלֵל וְכִמְש"ל וְנִרְאָה לִי שֶׁיֵּשׁ שֵׁם ט"ס הַרְבֵּה בִּס' יְסוּד עוֹלָם הַגָּ' ל' וּבִמְק"א יְבוֹאֵר אִי"ה) וְאַחַר שֶׁהִבִּיא שֵׁם הַמְחַבֵּר יְסו"ע הַגָּ' ל' לְדַעוֹת הַתּוֹכְנִים הָאֲחֵרוֹנִים בְּזֶה שֶׁהוֹכִיחוּ כִּי מֵדַת שְׁנַת הַחֲמָה אִינוּ עוֹמֵד עַל מֵדָה אַחַת קְצוּבָה בְּכָל הַשְּׁנִים כִּי פְּעָמִים שֶׁהֲעֵתָקַת הַמְזֻלוֹת (הָאֱמֵתִים הַגָּ' ל') כְּסִדְרָה (לְצַד אֶחָד מִקְוֹ הַמִּשְׁנָה) וּפְעָמִים שֶׁלֹּא כְּסִדְרָה (כִּי פְּעָמִים שֶׁהֵם חוֹזְרִים לְאַחֹר וְכִנ"ל וְשֵׁלֹא כְּדַעַת בְּטַלְמִיּוֹס הַגָּ' ל' בְּזֶה וְכִמְש"ש) וְגַם כִּי מְקוּם רוּם הַחֲמָה בַּמְזֻלוֹת הָאֱמֵתִים הַגָּ' ל' הוּא נִעְתָק ג"כ בְּעֵצְמוֹ בְּמִתְיַבּוֹת רַב כו' וְע"פ זֶה הַרְבֵּה לְתַמּוּהָ שֵׁם מְאֹד עַל עֵינְקָר הַיְסוּד אֲשֶׁר יְסוֹדוֹ קַדְמוּנִיּוֹ ו"ל בְּסוּד הָעֵיבּוֹר עַל הַמַּח"ק שֶׁל י"ט שְׁנִים לְלִבְנָה אֲשֶׁר ע"פ חֲשָׁבוֹן זֶה לְבַד נִקְבְּעוּ כָּל מוֹעֲדֵי ה' הַמְקוֹדְשִׁים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עַד יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ ב"ב (שֶׁהוּא מֵהַלְכָה לְמִשְׁנֵה מְסִינֵי בְּאֵמֶת שֶׁבְּזְמַן שְׁאִין סְנֵהֲדָרִין קְבוּעִין בְּיִשְׂרָאֵל לְחָשׁוֹב אֲזִי רַק ע"פ חֲשָׁבוֹן הַזֶּה לְבַד וְכִמְש"ש הַרְמַב"ם ו"ל בְּפ"ה מַה' קוה"ח ה"ה ע"ש) שֶׁהוּא מִיְסוּד ע"פ חֲשָׁבוֹן הָעֵיבּוֹר שֶׁל גו"ח אדו"ט כְּנוֹדַע וּלְפִי שֶׁבְּאֵמֶת מְפֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה בְּכ"מ שֶׁכָּל עֵינְקָרֵי הַקְּבִיעוֹת שֶׁל הַמוֹעֲדִים הֵמָּה גַם ע"פ מוֹעֲדֵי תְּקוּפוֹת שְׁנַת הַחֲמָה בְּכָל שָׁנָה כְּדַכְתִּי בְּחַג הַסְּנוּפוֹת וְחַג הָאֶסִיף תְּקוּפַת הַשְּׁנָה וְכֵן בְּחַג הַמְּצוֹת כְּתִי שְׁמֹר אֶת חוֹדֶשׁ הָאֲבִיב וְדַרְשִׁינוּ שְׁמֹר אֲבִיב

שֶׁל תְּקוּפָה כו' (וע"ש בִּיסוּד עוֹלָם מֵאֲמָר ד' פ"ב (ד' ס"ד ד"ה וְעַתָּה בְּאֲנָרָה בְּזָה) וע"כ הוֹקְפֵנוּ שְׁבַע שָׁנֹת הָעִיבוֹר בְּכָל מַחְזוֹר קָטָן שֶׁל י"ט לְלִבְנָה כְּדֵי לְהַשְׁוֹת יַחַד ע"י זֶה כָּל חֲדָשֵׁי הַלִּבְנָה שֶׁל שָׁנֹת הַמַּחְזוֹר קָטָן עִם י"ט שָׁנֹת הַחֲמָה בְּכָל מַחְזוֹר בְּמַכְוֵן וע"י זֶה נִתְקַיְּמוּ יַחַד כָּל עֵינְקָרֵי קְבִיעוֹת הַמוֹעֲדִים אֲצֻלְנוּ לְעוֹלָם שֶׁהֵם תְּלוּיִים בְּאַמַּת בְּחֲדָשֵׁי הַלִּבְנָה וְגַם בְּתִקּוּפוֹת הַחֲמָה כְּאֶחָד מִמְּפֹרָשׁ בְּתוֹרָה וְכַמ"ש (וְאֲמַנְם כָּל זֶה הוּא רַק לַד' ר' אֲדָא לְבַד וְכַמ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּרַפ"י מַה' קַה"ח שֶׁלְדַעַת מִי שֶׁאֲמָר שֶׁשָׁנַת הַחֲמָה הוּא שְׁס"ה יוֹם וְחֲמֵשׁ שָׁעוֹת וְתַתְּקַצ"ז חֲלָקִים כו') (שֶׁהוּא ד' ר' אֲדָא הֲנ"ל וע"ש בְּמִפְרָשׁ) לֹא נִמְצָא תוֹסֵפֶת בְּמַחְזוֹר שֶׁל י"ט שָׁנִים כָּלֵל אֲלֵא בְּכָל מַח"ק יִשְׁלְמוּ שָׁנֹת הַחֲמָה עִם שְׁנֵי הַלִּבְנָה יַחַד לְפִי חֲשָׁבוֹן זֶה (ע"ש וְבִיסוּד עוֹלָם מֵאֲמָר ד' בַּפ"ב בְּאֲנָרָה בְּזָה) אֲבָל לְפִי חֲשָׁבוֹן תְּקוּפַת מֵר שְׁמוּאֵל הֲנ"ל שֶׁהוּא שֹׁשֶׁה שָׁעוֹת בְּשָׁנָה יֵשׁ תוֹסֵפֶת בְּכָל מַחְזוֹר קָטָן שֶׁל י"ט לְלִבְנָה בְּחֲשָׁבוֹן י"ט שָׁנֹת הַחֲמָה הִלְלוּ שָׁעָה אַחַת וְתַפ"ה חֲלָקִים (שֶׁהֵם כ"ז מִינוּט פְּחוּת חֲלָק אֶחָד) וְכַמ"ש הַטוֹר בַּס"ש תַּכ"ח וְהֶרְמֵב"ם ז"ל בַּפ"ו שֶׁם ה"י וּבַפ"ט ה"ב וְה"ד (וּמַש"ש כְּמָה מַחְזוֹרִים כו' ר"ל מַחְזוֹר קָטָן שֶׁל י"ט הֲנ"ל (וּמַמַּש"ש בַּה"ג דְּתִקּוּפַת נִסָּן הִיא הַשָּׁעָה שֶׁתַּכְּנִס בּוֹ הַשְּׁמֶשׁ בְּרֹאשׁ מִזֵּל טְלָה כו') וְאֲתִקּוּפַת שְׁמוּאֵל קָאֵי הֵתָם וְכַמ"ש הִנֵּה נִרְאָה לְהַדְיָא מְזַה כַּמַּש"ל דְּתִקּוּפַת שְׁמוּאֵל עֵינְקָרָה רַק עַל זְמַן הַגָּעַת הַשְּׁמֶשׁ לְרֹאשֵׁי הַמַּזְלוֹת הֲנ"ל אֲבָל תְּקוּפַת ר' אֲדָא י"ל שֶׁהוּא רַק עַל זְמַן הַגָּעַת הַשְּׁמֶשׁ נִגְדָה קוֹ הַמַּשְׁנָה כו' וְכַמַּש"ל) וְע"י הִתְרוֹן מִשָּׁעָה וְכ"ז מִינוּט הֲנ"ל בְּקִירוֹב שְׁעוֹלָה בְּכָל י"ט שָׁנָה שֶׁל הַמַּח"ק הֲנ"ל לְחֲשָׁבוֹן הַתְּקוּפוֹת שֶׁלד' שְׁמוּאֵל הֲנ"ל (וְגַם ע"פ הַחֲשָׁבוֹן שֶׁכְּתִבְנוּ בְּקוּנ' הֲנ"ל שְׁעוֹלָה לְכָל י"ד שָׁנָה בְּכַמוּ שָׁעָה אַחַת וּד' מִינוּט ע"ש הִנֵּה נִמְצָא ג"כ לְפִי חֲשָׁבוֹן זֶה שְׁעוֹלָה הֶהְבְּדֵל לְכָל י"ט שָׁנָה הֲנ"ל בְּכַמוּ שָׁעָה וְכ"ז מִינוּט בְּקִירוֹב וְכַמַּש"ש) וְהֵן עוֹלָה לַפ"ז הֶהְבְּדֵל שְׁבִין שְׁתֵּי הַתְּקוּפוֹת הִלְלוּ בְּזַמְנֵינוּ זֶה (בְּשָׁנַת ה' אֶלְפִים תַּרְכ"ט שֶׁהִיא שָׁנָה רִאשׁוֹנָה בְּמַחְזוֹר גְּדוֹל שֶׁל ר"ב לְחֲמָה וְשָׁנָה חֲמִשִּׁית בְּמַחְזוֹר קָטָן שֶׁל רצ"ז לְלִבְנָה) בְּכַמוּ שְׁמוּנָה עֶשְׂרֵי יוֹם פְּחוּת שְׁלֹשָׁה שָׁעוֹת בְּקִירוֹב (וְזֶה שֶׁכ' לַע"י שְׁעוֹלָה הֶהְבְּדֵל בְּזָה בְּזַמְנֵינוּ בְּכַמוּ י"ח יוֹם ע"ש) וְהִנֵּה קְרוֹב לְזֶה נִרְאָה בְּאַמַּת הֶהְבְּדֵל בְּזַמְנֵינוּ בֵּין יוֹם הַשָּׁנָה שֶׁל נִסָּן וְתִשְׁרֵי לְבֵין יוֹם הַתְּקוּפָה שֶׁל נִסָּן וְתִשְׁרֵי שֶׁלד' שְׁמוּאֵל הֲנ"ל וְכֵן בֵּין יוֹם הָאֲרָוֶה וְהַקָּצָר שֶׁל תַּמּוּז וְטַבַּת לְבֵין יוֹם הַתְּקוּפָה שֶׁל תַּמּוּז וְטַבַּת שֶׁלר' מֵר שְׁמוּאֵל הֲנ"ל וְכַנּוּדַע (וְהוּא לְפִי שְׁיָוִם הַשָּׁנָה בְּכָל הָעוֹלָם הִיא בְּיוֹם הַגָּעַת הַחֲמָה לְקוֹ מִשְׁנֵה הַיּוֹם וְיוֹם הָאֲרָוֶה וְהַקָּצָר הוּא בְּיוֹם הַגָּעַת הַחֲמָה לְשְׁתֵּי הַנְּטִיּוֹת וְכַנּוּדַע וְהוּא תְּקוּפַת ר"א וְכַמַּש"ל אֲבָל יוֹם הַתְּקוּפָה שֶׁלד' שְׁמוּאֵל הֲנ"ל הוּא רַק בְּיוֹם הַגָּעַת הַשְּׁמֶשׁ לְמִזֵּל טְלָה וְסִרְטָן וּמֵאֲזַנִּים וְגַדִּי וְכַמַּש"ל בְּאֲנָרָה בְּזָה) וְאוּלָם הֵן עֲדָנָה יֵשׁ לָנוּ לְבָאֵר בְּאַמַּת בְּעֵינֵי הַחֲשָׁבוֹן הִנֵּה מַמ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל שֶׁם עוֹד בְּסוּף פ"י בְּזָה שֶׁבְּמָקוֹם הַשְּׁמֶשׁ הָאֲמַתִּי הִי תְּקוּפַת נִסָּן בְּזַמְנֵנוּ בְּכַמוּ שְׁנֵי יָמִים קוֹדֵם יוֹם הַתְּקוּפָה שְׁיִוְצָא ג"כ ע"פ חֲשָׁבוֹן הַמַּחְשָׁב פְּחוּת מְרַבֵּעַ הַיּוֹם (וְהוּא תְּקוּפַת ר"א הֲנ"ל) ע"ש וְגַם מַמַּש"ש בַּפ"ט ה"ג דְּתִקּוּפַת נִסָּן שֶׁלד' שְׁמוּאֵל הֲנ"ל נִחְשָׁב שֶׁהִי בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל הָעוֹלָם קוֹדֵם מוֹלַד נִסָּן בְּשַׁבְּעָה יָמִים וְט' שָׁעוֹת וְתַרְמ"ב חֲלָקִים (וע"ש בְּמִפְרָשׁ בְּזָה) אֲבָל בְּתִקּוּפַת נִסָּן הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלד' ר' אֲדָא הֲנ"ל כ' שָׁם בַּפ"י ה' שֶׁלֹּא קָדַם הַתְּקוּפָה לְהַמּוֹלַד לְפִי חֲשָׁבוֹן זֶה רַק ע' שָׁעוֹת וְתַרְמ"ב חֲלָקִים לְבַד ע"ש וְנִמְצָא שֶׁנִּחְשָׁב לַפ"ז לְהַתְּקוּפָה רִאשׁוֹנָה שֶׁלד' ר"א הֲנ"ל שְׁנִתְאַחֲרָה לְהַתְּקוּפָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמִּחְשָׁבִין א שְׁמוּאֵל הֲנ"ל בְּשַׁבְּעָה יָמִים וְכַמַּש"ש בְּמִפְרָשׁ בְּאֲנָרָה

ע"ש וביסוד עולם מאמר ד' סוף פי"ד (ד' פ"א ופ"ב) מד' הסמ"ג ז"ל ג"כ ע"ש וכל זה אבאר במק"א א"ה ועכ"פ אם נחשנב יום תקופת ר"א ליום השנה והארון והקצור וכמ"ש הנה החוש מעיד שקדם בזמנינו יום תקופה זו לתקופת שמואל הנ"ל בכמו י"ח יום וכמ"ש (ואם נראה איזה הבדל יותר בזה בזמנינו אולי הוא ממש"ל בשם הרמב"ם ז"ל דמקום השמש האמתי קדם גם לתקופת ר' אדא הנ"ל באמת בוצר ויבואר הפל בארן במק"א א"ה) והנה תשלום כל הענין הזה ומה שנ"ל לומר ג"כ בפלוגתא דר' יהודה ורבנן בתוספתא דברכות הנ"ל דפליגי בזה בכעין מחלוקת התוכנים הקדמוני' עם האחרוני' הנ"ל אם המזלות הנ"ל שומרים מהלכם במתינות כסדר תמיד לצד אחד לבד וכמ"ש ל' בזה יבואר הפל להלן בד' ע"ב בארן בעז"ה:

שני א"ה הן יען כי על איזו מהתשו' אשר כבר יצאו מאתי בדפוס בעז"ה (שהובאו באיזו ספרים יקרים ממחברי זמנינו יצ"ו וגם באיזו מקומות מפורים) ראיתי פעת להוסיף שנית את ידי עליהם כיד ה' הטובה עלי, ע"כ ראיתי לצרף אותם כאחד שנית, בשלהי ספרי בעז"ה, ועשיתי להם מדור בפ"ע ואשר נ"ל להוסיף עליהם פעת בעז"ה יבוא פה ג"כ בקונטרס בפ"ע א"ה:

כאן נוסח הפרזבול אשר כבר יצא מאתי בדפוס בעזרת ה' בשנת תרכ"א עם התשובה על זה הנדפס אז למטה לבאר דבר נוסח הלז בקצרה בזה ונעמק פעת כאן פלשון הנדפס אז בעז"ה בלי שינוי ובקו"א יבואר עוד בארן קצת בזה בעז"ה: ונהו נוסח הפרזבול המדויק יותר בעז"ה א"ה הח"מ מוסרני לכם ----- הדיינין שבפ"ק ק"ק - ----- אם את כל החובות שיש לי אצל כל אדם הן בשטר והן בעל פה לגבותם כל זמן שארצה [דכען תהיו לי דייני למיגבי כל חוב ורשו שיש לי אצל כל אדם בשטר ובע"פ עד היום דלמטה ותגבו ותקבלו לי בכ"ז שארצה ואם לא תגבו אותם אחר שפסרתי לכם שטרא דפרוזבולא דין הרי אני גובה ברשותכם כל חוב שיש לי אצל כל אדם כל זמן שארצה.

וחתמתי היום על הפרזבול הלז] יום אלול באחרית שנת השביעית ה' תר"ל פק"ג פק"ק נאום במוטב תלתא פחדא הוינו פד אתמסר גדמנא שטרא דפרוזבולא הדין מאת ----- הנ"ל ומסר לנו כל החובות שלו למיגבי ליה (או שיגבה ברשותנו).

בכ"ז שירצה ומדאיתעביד הדין עובדא גדמנא פדתיקון רבנו וכדנהגינן מימי הלל הזקן הוזקנו את כוחו בתקנתא דרבנו דלא תשמית ליה במישלם שתא דשביעתא הדין להדין גברא הנ"ל כל חוב ורשו שיש לו אצל כל אדם בשטר, ובע"פ עד יום אלול הנ"ל והקנינו קרקע כל שהוא לכל אחד ואחד מהלויין שלו לאותן שאין להם קרקע אף בשכירות] ובאופן המועיל שיקנו בזה פתקנתא דרבנו.

וחתמנו על הפרזבול הלז ביום ושנת הנ"ל פק"ק הנ"ל. והפל שריר וקיים נאום ונאום יען כי לא נעלם מאתנו אשר כל הרואה את דבר סדר ונוסח פתיבת הפרזבול אשר סדרנו לעיל בעז"ה להמלנה בפ"ע ולהב"ד בפ"ע ויראה לו שהוא קצת נגד הנוסחא המבואר במשנה דשביעית פ"י ובד' הפוסקים ז"ל בזה וגם נגד המבואר ברוב ד' הפוסקים בזה שהמלנה אינו כותב פלל להב"ד רק שאומר לפניהם בעל פה זה הלשון המבואר בפרוזבול והם כותבים שפך אמר להם וכן נהגו עד פה אמנם מוכרחים

אֲנַחְנוּ לְהוֹדִיעַ טַעֲמֵנוּ בְּזֶה בְּקוֹצָר (כִּי לֹא יָכִיל הַגְּלִיּוֹן הַלְזוֹ לְבָאֵר פֶּה כֹּל מֵהַ שְׁהֶאֱרַכְנוּ בְּזֶה מִפְּרִשׁ"י ז"ל בְּגִיטִין ל"ג דְּגַם מְעִיקָר דִּין הַמְּשֻׁנָּה הִיָּה הַתְּקֵנָה שְׂיֵאמֵר הַמְּלָנָה רַק עַל פֶּה לְשׁוֹן הַפְּתוּב בְּפְרוֹזְבוּל לְפָנֵי הַדְּיִינִין וְהַדְּיִינִין לְבַד הֵן שְׂכּוֹתֵבִין לְשׁוֹן הַפְּרוֹזְבוּל מֵהַ שְׂאוֹמֵר לָהֶם הַמְּלָנָה עַל פֶּה וְהָא דְרַבְּנָן דְר"א מְסַרֵי מִלִּיָּהּוּ שָׁם.

ל"ז הִיָּנּוּ שְׁגַם הַדְּיִינִין לֹא הָיוּ כּוֹתֵבִין הַפְּרוֹזְבוּל כְּלָל כִּן צָרִיף לְפָרֵשׁ לְפִירִשׁ"י ז"ל שָׁם מ"מ נִרְאָה וְדַאי) דְלֹא גָרַע עַכ"פ אִם יִכְתּוּב הַמְּלָנָה בְּכ"י לְהַב"ד כְּלִשׁוֹן הַמְּבֹאָר בְּפְרוֹזְבוּל שְׁבַמְשֻׁנָּה שְׂמוֹסֵר לָהֶם כֹּל חוֹבוֹתָיו כַּד"ת מְשֻׁאֵם הִיָּה אוֹמֵר כִּן לְהַב"ד עַל פֶּה דְוַדַּאי דְּבָכָל כַּה"ג בְּחִיּוּבֵי מְמוֹן מְאָדָם לְחַבְרֵי כְּתִיבָה בְּשֵׁטֵר עַדִּיפָא מְאָמִירָה גְּרִידָא בְּעֵלְמָא (וְדוֹגְמָא לְדָבָר הָרִי מְצִינּוּ בְּמִכִּירַת שְׁטָרוֹת בְּב"ב ע"ז דְּכִשְׂאוֹמֵר לוֹ עַל פֶּה קָנִי שְׁטָר זֶה לֹא מְהַנִּי מִיָּדִי דְּמִילֵי בְּמִינֵי לֹא מִקְּנִינִין וּבְעִינֵן שְׂיִכְתּוּב לוֹ דְּנֹקָא אֲנִי מְקַנְהָ לָּךְ שְׁטָר זֶה וְכָל שְׁעֵבוֹדָיָהּ וְע"ש בַּתוֹד"ה אוֹתִיּוֹת לְגִי' הַר"י ז"ל שָׁם לְעֵיל ע"ש וּבְרַא"ש ז"ל שָׁם וְע' בַּחוּ"מ ס' ס"ו ס"ק א' ב' דִּי"א שְׂצָרִיף שְׂתַּבּוּא לִיד הַקּוֹנָה הַשְׁטָר אוֹתָהּ הַפְּתִיבָה דְקָנִי לָּךְ כּו' וְע"ש בְּשֵׁטֵר וְנ"מ גַּם בְּנ"ד דְּגַם לְד' הַמְּפָרְשִׁים כְּהַמְרָדְכִי פ"ד דְּגִיטִין דְּמ"ש בִּירוּשְׁלָמִי פ"י דְּשְׁבִיעִית אִפִּילָּ נְתוּנִין בְּרוּמֵי קָאֵי עַל הַב"ד וְלֹא עַל הַשְׁטָרוֹת כְּפִילָּ הַר"ן וְהַרְמְב"ן ז"ל בְּחִידוּשָׁיו לְגִיטִין וְע' בַּהַג"ה ס' ס"ז ס"ק כ' וְבַאוּ"ת שָׁם ע"ש (וְנ"ל דְּהַרְמְב"ן ז"ל לְטַעֲמִיָּה בְּזֶה שֶׁכ' אֶהָא דְנֶאֱמָן לּוֹמֵר פְּרוֹזְבוּל כּו' דָּאָם אִיתָא דְּבְעִינּוּ ב"ד רַבָּא מִי יִימַר דְּאִשְׁפַּחִינָהּ כּו' ע"ש בַּחִי' וּבְר"ן ז"ל וְע"כ דַּס"ל דְּשֵׁלָא בְּפִנְיָהֶם לֹא מְהַנִּי כְּלָל וְלִהְכִי מְפָרֵשׁ דְּמ"ש בִּירוּשְׁלָמִי אִפִּילָּ נְתוּנִין כּו' קָאֵי אֲשֵׁטָרוֹת וְכַמ"ש וְרָאִיוֹת הַאוּ"ת דְלֹא כְּהַמְרָדְכִי בְּזֶה מְדַנְּסַתְּפָקוּ הַפּוֹסְקִים אִי כְּתִבִּינּוּ בְּזֶה"ז ג"כ שְׂאִין לָנוּ מִןמְחִינִין וְכִי אֵלְמָן יִשְׂרָאֵל ח"ו כּו' ע"ש אִין רָאִיָּה כ"כ דְּמִןמְחִינִין כְּב"ד שֶׁל ר"א וְר"א בְּכו"ע לִיפָא אֲבָל מַד' הַר"ן הַנ"ל מוֹכַח שְׁפִיר כְּמ"ש דְּמ"מ בְּעִינֵן מִיָּהּ שְׂיִשְׁלַח הַמְּלָנָה הַפְּרוֹזְבוּל בְּכַתֵּב לְהַב"ד הַרְחוֹקִים מְמַנּוּ וְיִגִיעַ לִידָם קוֹדָם עַר"ה וְע' כַּה"ג חו"מ ס' ס"ז כִּי נִרְאָה קֶצֶת לְעַנ"ד דְּכְתִיבַת הַפְּרוֹזְבוּל הוּא בְּמִקּוֹם הַפְּתִיבָה דְקָנִי לָּךְ שְׁטָר זֶה כּו' וּבְבַעַה"ת שְׁעַר מ"ה ס' י"ז מְדַמֵּי לִיָּה לְהַדְיָא לְקַנְיּוֹת כְּלָ שְׁטָרוֹת בְּכוּמ"ס ע"ש) רַק דְּשָׁם צָרִיף גַּם מְסִירַת הַשְׁטָר וְכָאן הַקְּיָלוּ ע"י כְּתִיבַת וּמְסִירַת הַפְּרוֹזְבוּל לְבַד לְהַב"ד בְּלֹא מְסִירַת הַשְׁטָרוֹת עַצְמָן לְהַב"ד (וְדִלָּא כְּפִירִשׁ"י בְּרִישׁ מִפּוֹת ע"ש אֶלָּא דְּבְמְסִירַת הַשְׁטָר עַצְמוֹ מַה"ת נְמִי מְהַנִּי כְּמ"ש כֹּל הָרַאשׁוּנִים ז"ל) וְאֶפְשָׁר דְּהַקְּיָלוּ נְמִי מַה"ט דְּלֹא צָרִיף לְמִקְּתַב בְּפְרוֹזְבוּל קָנִי כּו' וְכָל שְׁעֵבוֹדָיָהּ כְּדָצָרִיף לְמִקְּתַב בְּכָל קַנְיּוֹת שְׁטָרוֹת (וְע"כ צ"ל דְּבְפְרוֹזְבוּל הַקְּיָלוּ יוֹתֵר שְׁהָרִי רַב אֲשֵׁי הוּא דָּאֵמֵר בְּב"ב ע"ז דְּמִילֵי בְּמִילֵי לֹא מִקְּנִינִין וְאֵלוּ לְרַבְּנָן דְּבִי רַב אֲשֵׁי א' בְּגִיטִין ל"ז דְּמְסַרֵי מִלִּיָּהּוּ בְּלְבַד (אָף לֹא הַקְּיָלוּ כִּן רַק לְת"ח ע' בְּרַמְב"ם פ"ט ה'ל' כ"ז וּבְש"ע ס"ק כ' וּבַהַג"ה וּבְגִיטִין תְּרוּמָה שְׁעַר מ"ה ס' י"ז) אָף י"ל לְהַיְפָּךְ דְּמִשׁוּ"ה מְסַרֵי מִלִּיָּהּוּ לְהַדְיָא וְלֹא לְרַב אֲשֵׁי רַבָּן שְׁהָיָה ב"ד הַגְּדוֹל בְּזַמְנָן (כְּמוֹ שְׁעַמְדוֹ בְּזֶה הַרְמְב"ן וְהַר"ן ז"ל) מְשׁוּם דְּלְרַב אֲשֵׁי עַצְמוֹ ס"ל בְּאֶמְתָּ דְלֹא מְהַנִּי מִינֵי בְּלְבַד גַּם בְּפְרוֹזְבוּל וְלְטַעֲמִיָּה בְּבָבָא בְּתָרָא דָּף ע"ז בְּזֶה: אוּלָּם יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְרַב נַחְמָן דַּס"ל נְמִי דְּבְשְׁטָרוֹת דְּעֵלְמָא בְּעִינֵן כְּתִיבָה דְּנֹקָא כְּמִשׁ"ש בַּתוֹד"ה אָמֵר ע"ש וְהָכָא קָאֵמֵר ר"נ גּוֹפְיָהּ דָּאֵע"ג דְּלֹא כְּתַב כּו' וְכִן בְּמוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְב"ד לְכו"ע לֹא בְּעֵי הָכָא כְּתִיבָה כְּלָל וּמִיָּהּוּ לְרַב מְצִינּוּ לְהַיְפָּךְ דְּבִירוּשְׁלָמִי שְׁבִיעִית פ"י ה"ג ס"ל דְּבְעִינֵן שְׂיִקְנָה הַמְּלָנָה הַחֹב לְב"ד

אגב קרקע וע"ז כותב הפרובול ע"י בב"י סי' ס"ז ובבעה"ת שם (ודלא פהמפרש בירושלמי ששגה בזה) ובמכירת שטרות אמרי' בב"ב ע"ז דבאגב קרקע לא פיענו פתיבה פלל ועי' בח"מ סי' ס"ו ס"ק י' ובהג"ה ע"ש) ומ"מ נראה דבהא לא הקילו נמי שלא גיע ליד ב"ד פלל דלד' הרב"ד ז"ל בהשגות פ"ט דשביעית ה"ח דנראה דס"ל כד' הרמב"ן ז"ל בחידושו דשמיתת פספס בזה"ז מדאורייתא פרבנו דרבי נאפי' בחו"ל.

וע' בבעה"ת שער מ"ה ד"ד ובאו"ת ר"ס ס"ז וס"ק כ' שם וע"כ הא דמהני פרובול הוא משום דס"ל דקיי"ל פרבא לגבי אפי' בגיטין ל"ו משום דהפקר כו' וכפירש"י שם דקאי נמי ארבנו ע"ש נהרי מוכח שם מהא דא"ש לא פתבינו כו' אלא בב"ד דר"א ור"א דאלימי לאפקועי כו' דאותם הב"ד הכותבין לפניהם הפרובול הם המפקיעין וא"כ פשעושין הפרובול שלא בפניהם פלל איך יפקיעו ע"י ב"ד בכה"ג וע"כ נ"ל ודאי דלדעתם עכ"פ צריך שגיע הפרובול בכתב המלנה להב"ד קודם ער"ה כמ"ש בעז"ה ואכמ"ל ועכ"פ ודאי דעדיף טפי מיהת פשיכתוב המלנה הפרובול בכת"י וימסור להב"ד יותר מכפי מה שנהגו לשלוח הדברי' הלו בלבד ע"י שליח המלנה או שליח הב"ד ואין המלנה פא בעצמו לפני הב"ד (פי באמת קשה הדבר שפל מלנה יצטרך לבוא בעצמו לב"ד וכ"ש למ"ש להלן אשר הדבר כמעט חובה הוא על כל אדם באמת שיכתוב פרובול פי אין לה אדם בעולם ממש שאין לו שום חוב אצל שום אדם בשטר או בע"פ ואינו מוסר דבר ביד השליח פלל רק מילי בעלמא ואיפא לכאורה בהא עיקולי ופשוטי אליפא דהילכתא (בדין מילי אי מימסרו כו' פרבא בגיטין כ"ט ע"ש ואכמ"ל בזה) ועכ"פ בכה"ג ודאי דלא מצו למיכתב בפרובול נאמא פלוני לקדמנא ואמר לנו כו' כפי הנהוג לכתוב וכ"ש דלא מהני מידי כשהב"ד ישלחו פל לשון הפרובול כתוב וחתום להמלנה והמלנה לא ידע מזה פלל בעת שכתבו שמו בהפרובול ולא הודיע להב"ד פלל מקודם שישלחו לו פרובול חתום כזה (ואיפא נמי בהא משום מיחזי פשיקרא וע' בחו"מ סי' מ"ו ס"ק כ"ד דבכתומה לכ"ע אסור וע"ש בש"ך ובנ"ד נראה דגרע טפי ואכמ"ל) ועכ"פ פשאין המלנה עצמו פא לפני הב"ד ודאי דהדרי המוכרח יותר שישלח להם הפרובול בכתומה ידו ממש דזה ודאי מהני לכ"ע כמ"ש וגם מ"ש בהנפסח את כל החובות ודאי דלא גרע עכ"פ מנפסח הנודע שפל חוב וכן מ"ש לגבותם יש לפרש ג"כ שהוא יגבם בעצמו כמו שאגבנו וכמ"ש אח"כ שהב"ד או הוא בעצמו יגבה ג"כ ופשוט דלא גרע מידי בקצת שינוי לשון הנה פלל: והשתא דאתינו להכי ראינו לבאר ג"כ בקצרה פי מלבד שהנפסחא שכתבנו הוא ג"כ מהספרי פ' ראה שכ"ש פל חוב ולא ש כ ל וכ"ה בתוס' גיטין ל"ג ד"ה ל"ש ובר"ש פאה פ"ג מ"ו ובעיטור אות פ' ובטור חו"מ סי' ס"ז ובסמ"ג ל"ת רע"א ובסמ"ק סי' רנ"ח וברב"ן מ"ס גיטין גרס את פל חוב כמ"ש וכ"ה בר"ן ז"ל בגיטין פ"ד ועוד בראשונים ז"ל וגם מ"ש לגבותו כ"ה ברש"י גיטין ל"ז ד"ה מסרי מיליהו ובר"ן ז"ל שם ועוד בחי הראשונים ז"ל ולשון זה מתקן יותר בלא ספק אבל גם מ"ש שהמלנה יכתוב בעצמו פל לשון הפרובול וימסור לב"ד מלבד מה שנראה פן בחידושי הרמב"ן ז"ל בגיטין שם שכ' ז"ל דפרובול אין המלנה מוסר ממש שטרותיו לב"ד אלא שכותב מוסרי לך פלומר בכ"מ שיהיו כמסורות לידכם ע"ש וכן משמע מלשון בעל התרומות ז"ל שער מ"ה סי' י"ז שהובא בשו"ע שם ס"ק כ"א חזו דאנא מסרנא פרובול קנימי דינינו כו' וכיון שפסרתי לך פרובול זה כו' ע"ש וכן משמע בהרא"ש ז"ל פ"ד סי' י"ג דאהא דאר"ב

שם ל"ו אימא מילתא אע"ג דלא פתב פכתוב דמי כ' ונ"ל אע"פ שלא פתב פרוזבול אלא לשון הפתוב בפרוזבול אמרו בעל פה לפני הדייגין מועיל ואהא סמכו רבנן דמסרי מילייהו כו' ע"ש וא"כ נראה פשוט דמעיקר דין המשנה נדאי צריף שיכתוב המלן' בעצמו לשון זה של דברי הפרוזבול להדייגין רק ר"נ רצה לחדש זאת דמהני נמי פשאומר בעל פה פן ואהא סמכו רבנן כו' כמ"ש ופשוט דגם לר"נ בעינן עכ"פ שיאמר המלנה בעצמו פן להב"ד ולא על ידי שליח כלל וכמ"ל ועכ"פ מפשטות לשון המשנה דשביעית פ"י מ"ד נראה נדאי דעיקר התקנה הנה בכתיבת הפרוזבול שיכתוב המלנה עצמו פלשון המבואר במשנה לפני הב"ד והב"ד רק חותמין עצמן לבד שקבלו מהמלנה הפרוזבול שלו וקבלו ע"ע לדון ולהוציא בדבר החובות שלו שנהו עיקר ההיתר של הפרוזבול (וכמ"ש ג"כ בעז"ה להוסיף ע"ד הפרוזבול המבואר במשנה בלשון המלנה והב"ד גם פן לשופרא דשטרא והוא מלשון הבעה"ת הנ"ל בשם הר"י אברצלוני ו"ל ע"ש ובב"י) ואם נפרש במשנה דלשון מוסרני לכם כו' אומר המלנה בע"פ לבד א"כ עיקר דין זה שהב"ד צריכין לכתוב לשון זה של הפרוזבול (שאמר להם המלנה בע"פ) בכתב ידם דווקא חסר לגמרי במשנה או שחסר עכ"פ עיקר הדין דאמירת המלנה פן לפנייהם ואכמ"ל וע' במבי"ט ח"ב סי' פ"א שכ' ג"כ דהמלנה ישלח בכת"י למקום ב"ד (אף מ"ש אח"פ ומשמ' אפ"י לא ידעו הב"ד צ"ע) וע"ש סי' רכ"ה וח"א סי' ש"א ובס' שערי צדק סי' כ"א ובכנה"ג ובס' פאת השולחן סי' כ"ט ואכמ"ל ובעיקר חיובא דכתיב' הפרוזבול בזה"ז בחו"ל ג"כ פבר האריף בזה הגאון בעל או"ת ו"ל ר"ס ס"ז בתוכחות מוסר איה יש לנו לינהר שלא להשים ח"ו אחרי הדלת זכרון מצנה זו החביבה מאוד גם בזה"ז וכמ"ש הנביא (ירמיה לא) הציבה לה ציונים וגו' ולשמור ולעשות זכר למצנה זו במצות שמיתת פספים הנוהגת גם בזה"ז בכ"מ מדברי סופרים עכ"פ זכר לשביעית (וע' בשו"ת פאר הדור להרמב"ם ו"ל סי' קכ"ב קכ"ז) וכאשר הגיענו ה' ברוב רחמינו ב"ה לזמן הזה באחרית שנת השביעית שנת שבתון לה' ואחת היא שעמדה לנו מפל המצות התלויות בארץ להשמיט פספים בכ"מ ובכ"ז ע"פ תקחז"ל ולבל תשפח זכר מצנה זו מקרב ישראל חובה עלינו לעשות זכר למצנה זו עכ"פ בכתיבת הפרוזבול ע"פ תקנת הלל הזקן להיות לזכרון עולם עדי פי גזפה איה"ה לקיים פל מצנת שמיתין ויובלות פימי עולם וכשנים קדמוניות בב"א: ויען פי באמת הדברים האלו היוצאין מפי קדוש הגאון הנ"ל זצ"ל הוא חובה פמעט על כאו"א פי אין לה אדם שאין לו שום חוב בע"פ על אינה אדם בעולם וגם הנשים אף שיש להסתפק קצת בהן אם הן חייבות בעשה דשמוט כשהלנה מחזיר מדעתו אבל מ"מ נדאי דחייבות עכ"פ בל"ת דלא יגוש פשאין הלנה רוצה להחזיר (ואולי דרשינן נמי היקשא דכל שישנו בלא יגוש ישנו בשמוט וע' פסחים מ"ג תוד"ה סד"א דאורחא דקרא כו' ע"ש).

(ומיהו לדברי הרא"ש ו"ל בהשולחן סי' כ' דהל"ת דלא יגוש עובר מיד גם בתחילת שנת השביעית רק העשה דשמוט הוא בסוף השנה א"כ ע"כ דלא דרשינן היקשא בזה פדדרשינן בחמץ ומצה כה"ג וצ"ע וע' קדושין כ"ט תוד"ה אותו שכ' פיון דמיום הח' כו' ע"ש ואכמ"ל) ולכן ראינו להדפיס את נוסח הפרוזבול היותר נראה לדעתנו פנ"ל למען להיות הנוסח הלז מצוי ביד פל אדם וישויכל כ"א לעשות זכר לשביעית על ידי זה ולכן יש לכל אחד לינהר בכתיבת ומסירת הפרוזבול להבית דין כד"ת באחרית השנה הזאת

והקדמים כ"א א"ע מחצוי חודש אלול הבעל"ט ואילך ולא ימתינו הכל עד ערב ר"ה פי לא יספיק הזמן לכ"א אמנם אם אחר פתיבת ומסירת הפרוזבול לב"ד ילנה עוד לאינה אדם קודם ער"ה הבעל"ט יש לינהר לעשות הפרוזבול עוד הפעם בער"ה עכ"פ פי כל מלנה שלאחר יום פתיבת הפרוזבול משמט ברגע אחרונה של יום כ"ט אלול בסוף שנת השמיטה (ומ"ש בזה הרמב"ם ז"ל בפי' המשנה דשביעית פ"י מ"ה להקפה צע"ג ודוחק לומר דמשום דבב"ב קנ"ז מוקי להך משנה דשביעית הנ"ל בשט"ח המאןחר כר"מ דאדם מקנה דבר שלב"ל ע"ש ומשו"ה שפיר מהני להאי תנא בפרוזבול המוקדם להלוואה נמי שיכול למסור לב"ד מה שילנה אחר"כ דהו"ל כמו שדה זו לכשאקטנה כו' דמהני למ"ד אדם מקנה דבר שלב"ל וע' במרדכי בגיטין פ' האומר סי' תט"ו ובה הוה א"ש גם מ"ש הרמב"ם ז"ל שם מהתוספתא דשביעית פ"ח הל' י"א רשבג"א מלנה שלאחר פרוזבול אינו משמט ע"ש והכ"מ בפ"ט הכ"ב כ' דטס"ה בתוספתא ע"ש ובמח"כ העלים עיניו מד' הר"ש ז"ל בפ"י מ"ה שטרך לפרש התוספתא כגי' שלפנינו ע"ש אבל דבריו ז"ל דחוקים שם בזה באמת אף למ"ש י"ל דגם רשב"ג כר"מ ס"ל בהא דאדם מקנה דשלב"ל וע' תוס' ב"ב ע"ט ד"ה ור"א וצ"ע ואכמ"ל וע' בעיטור ז"ל בדין פרוזבול ובס' פפתור נפרח שער חמשים באנרף ואכ"מ) [ובדין הקנאת הקרקע להלוין כ"כ בכה"ג אות ל"ז דבפרוזבול הקילו להקנות קרקע להלוה אף בלא אחד מדרכי הקנאת קרקע ע"ש ובמבי"ט סי' ש"א הנז' (ונעלם שם ממנו הסוגיא דד' ל"ג ל"ש פתוב בלשון עדים כו' ע"ש) ובשערי צדק הלכות שביעית פכ"א ע"ש ואכמ"ל] וה' גיענוו לשמיטין וליזבלות הבאים לקראתנו לשלום שמחים כו' ולקיים בהם כל המצות כולם הנוהגין בארץ לרצון לפני ה' בב"א: (ואין נ"מ כלל בכל דברים הנוגעים לדיני ממונות לבד אצלנוו אש יש לנו להתנהג בהם רק ע"פ חוקי הממשלה יר"ה פי העיקר אצלנוו דינא דמלכותא דינא פנודע בזה):

עולם (דף קכ"ד) ושייף לדין מעשר בהמה בזמן הזה ולדין תמור' בכור וכמו שיבואר בפנים וגם בנוסח היה"ר שנהגו לומר אחר התפלה ואחר ספירת העומר (ויען פי הובאדבר התשובה הזאת לדפוס בין פסח ראשון לשני ע"כ הובא פאן בשלהי הקונטרס הלז מ"ש לבאר בעז"ה סוגיא אחת במס' חגיגה (דף ט') השייף לדין תשלומין בפסח שני ויבואר עוד בקונט' אחרון בזה בעז"ה): בעז"ה במשנה דשלהי פ"ה דאבות יהי רצון מלפניו כו' נראה לענ"ד לפרש קצת ע"פ הגהת רבינו הגר"א ז"ל דמשנה זו מקומה בסוף הפרק וע' במדר"ש שכ"כ ולפ"ז הנה נ"ל דלמאי דנקטינן בסדר המשנה הוריות בתר אבות ונהדר תנינן קדשים וטהרות בתר גזיקין וכמ"ש הר"מ במז"ל בהקדמתו לפי המשנה וע"פ הש"ס דשבת ל"א הנודע ונודע ג"כ מאמרם ז"ל בנבחים מ"ה כל שחיטת קדשים לא ליתני הילכתא למשיחא הוא אלא דרוש וקבל שחר כו' וידוע ג"כ דעיקר מעלת הלימוד הוא רק מפני שמביא לידי מעשה וכמאמרם ז"ל בסוף פ"ק דקידושין רק דמ"מ אמרו דגם העוסקין בעבודת קדשים הו"ל דרוש וקבל שחר והוא ע"פ מאמרם ז"ל בשלהי מנחות אקרא "דלעולם זאת ע"י"י אלו ת"ח העוסקין בה' עבודה מעלה עליו הפתוב פאלו נבנה מקדש בימיהם וכל העוסק בתורת חטאת פאלו הקריב כו' וכדכתיב ונשלמה פרים כו' וכנודע והרמ"א ז"ל בהגה"ה באו"ח סי' קכ"ג כתב דלכן תיקנו לומר

יה"ר מלפניו כו' אחר ש"ע משום דהתפלה היא במקום עבודה ולכן מבקשים על המקדש שנוכל לעשות עבודה ממך עכ"ל וע' בד"מ שם.

ועפ"ז אפשר דהתנא הקדים ג"כ לבקש רחמים על המקדש לפני סדר קדשים דהלימוד הוא ג"כ במקום עבודה כמ"ש ומבקש מקודם על המקדש שנוזף שם לעבודה ממך. ואז יהיה הלימוד גם בסדרים הללו ע"מ לעשות ממך.

ונהו ות"ח בתורתך והקדים תפלה זו גם למס' הוריות דגם הלימוד במס' זו בזמה"ז אינו אלא דרוש וקבל ש"כר [דיסודה על דיני הקרבנות שמביאין ב"ד וציבור ויחיד נשיא וכהן משוח ועל איזה שגגת מצנה מביאין קרבן וע"כ י"ל דמה"ט סמכוה לסדר קדשים ג"כ] ומצינו שתיקנו לומר יה"ר זה בכ"מ שעסוקין בעבודה ובקרבן פגון אחר פ' איזהו מקומן ובריינתא דר"י דעיקרא שייקא לתו"כ ומפני שתיקנו לומר זה בכ"י שיהיה נחשב במקום לימוד הורה בכ"י ובמקום עבודה ג"כ, וכמ"ש התוס' (בקיודשין ל) והטור בסי' נ' הדבר פשוט דלכן תיקנו לומר אח"כ היה"ר.

דאז נזפה לעבודה ממך וגם הלימוד בזה יהיה ג"כ לימוד שמביא לידי מעשה וכמ"ש וכן אחר ספירת העומר וכמ"ש התוס' במגיל' כ' משום דס"ל כמ"ד במנחות ס"ו דהשתא דליכא עומר עיקר הספירה רק דרבנן משום זכר למקדש וע"כ יש לבקש אז שנוזף להקריב העומר ויהיה גם הספירה מה"ת (ודברי התוס' שם צ"ע לכאורה שכתבו לחלק בין ספירה לשופר ולולב שאין אומרים אח"כ היה"ר כו' משום דספירה אינו אלא הנזפה בלבד לבגין בהמ"ק משא"כ שופר ולולב יש עשה עכ"ל: ולכאורה תמוה דשופר ולולב הם מצות שאינם תלויים במקדש ואין שייך כלל היה"ר אחריהם ונראה דשופר ר"ל בר"ה שחל בשבת דהתקין ריב"ז אחר החורבן לתקוע בכ"מ שיש ב"ד וס"ל להתוס' פהרי"ף ז"ל דגם עתה תוקעין בב"ד בשבת ע"ש פ"ך"ן ז"ל פ"ד דר"ה וס"ל ג"כ דהוא משום זכר למקדש דבמקדש תוקעין בשבת דאין שם שבות ולולב ר"ל בחוה"מ דהוא רק משו' זכר למקדש ע' ר"ה כ"ט ל' וכן בהקפת הס"ת*) כמ"ש בילקוט (תהלים כ"ו) אקרא דואסובבה את מזבחה ה' בזה"ז כו' ע"ש) ומ"ש אז ות"ח בתורתך (ובקצת גוססאות א"א אז ות"ח בתורתך) אולי הוא כמ"ש המפרשים ז"ל דמטעמי המצנה הוא ג"כ שהוא כמו הנה ליום מתן הורה וכבודע ואחר התפלה כ"כ בד"מ שם שהוא מפני שאמר בתפלה נמת לנו תורת חיים ע"ש ולי היה נראה ע"פ מ"ש הטור (סי' קנ"ה) דאחר התפלה ילך לבהמ"ד ויקבע עת ללמוד כו' ולכן אפשר דתיקנו אז לבקש רחמים על חלק התורה כעין תפלת ר' גחוניא בן הקנה בפ"ד דברכות שהיה מתפלל בכניסתו לבהמ"ד שלא יפשל בהלכה כו' ואפשר דמהאי טעמא קבעו אנשי כנה"ג בכרכה אמצעית דשבת וי"ט ג"כ תפלה זו דות"ח בתורתך דאולי הוא ע"פ מ"ש בירושלמי פט"ו דשבת לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בד"ת כו' ה"ח לת"ת כו' וכן בחוה"מ פדאית' בירושלמי פ"ב דמו"ק הל' ג' פדי שיהיו יגעין בתורה ע"ש ואכמ"ל) וכן שפיר שייך להקדים תפלה זו גם לסדר טהרות דגם הלימוד בסדר הזה בזה"ז אינו אלא דרוש וקבל ש"כר דכולנו ט"מ אנו שאין לנו אפר פרה (וע' ברא"ש הל' חלה סי' י"ד מ"ש אהא דחבריא מדכו בגלילא שהיה להם אז אפר פרה ובק"ן סוף ר"ה מ"ש בשם האר"י ז"ל ע"ש ומ"מ נראה שלא נתגלה לכולם כ"א לקצת מגדולי הדורות אז ואכמ"ל ואע"ג

דהרבה מדיני טומאה וטהרה נוהגים באמת גם בזמה"ז דמלבד מס' נדה ומקנאות מצינו עוד הרבה הלכות שם (כמו פל דבר המקבל טומאה דנ"מ לענין דבר המקבל פתמים פנודע וכל דיני פלי עץ דנ"מ לענין סנפה ג"כ וכן לדין הוי' ע"י טומאה דנ"מ לענין מקנה וכל מס' אהלות דנ"מ לטומאת פהן בזמה"ב ומס' ידים).

וכל דיני טומאה היוצאה מגופו דנ"מ לחלת חו"ל וכיוצא בו): אמנם מאחר דעיקר סדר טהרות אין רובו עכ"פ נוהג פלל בזמה"ז שיניך שפיר לבקש בתחילה על בנין המקדש כמש"ל וכן גם בסדר קדשים דמלבד חולין ובכורות מצינו ג"כ עוד הרבה הלכות שנוהגין גם בזמה"ז [כמו פל דיני תמורת הבכור בזמה"ז דהדבר פשוט לענ"ד שאם עבר והמיר בהמת חולין בבכור שדינו גם בזמה"ז פכור להיות רועה ונאכל במומו לכהן וע' סוגיא דתמורה ז' ח' וברמב"ם פ"א מה' תמורה הלכה ע' ובפ"ג שם הל' א' ב' ולפי"ז נדאי נוהגין הרבה דינים ממס' תמורה גם בזה"ז פגון שהפעלים ממירין כר"ע שם ושמייר ממין על שאינו מינו והרבה באחד ותמים בבע"מ והרבה כ"ב המבואר במס' תמורה עד שיש לענ"ד לתמונה בזה על הטוש"ע בי"ד ה' בכור שהשמיטו בחיבורם פל הלכות תמורת בכור בזמה"ז ג"כ שיש בו הלכות רבות וקבועות באמת ואי משום דלא הוי אלא בדאי עבר הרי הו"ל דאי לאיסורא כמו פל מס' תמורה שאינו אלא פשעבר והמיר בקדשים מה דינו.

ונ"ל פשוט דאין דין תמורת הבכור בזה"ז פדין המקדש בהמה בזה"ז דקיי"ל דנועל דלת בפני' כו' כמ"ש הרמב"ם פ"ח מהל' ערכין ה"ח אלא דינו ממש פכור להיות מטפל בו עד שיומם ולהיות נאכל במומו שהרי הדבר פשוט בתוס' בכורות נ"ג ד"ה ואיזהו דכל דבר שאין לו דין פדיון אסור להכניסו לכיפה בזה"ז משום הפסד קדשים רק דבר שצריך פדיון דלעולם יהיה צריך להשליך דמיו לאיבוד ואין הפסד אם מכניסו בעצמו לכיפה משא"כ בכור וכמ"ש התוס' שם ולפ"ז פשוט דה"ה לתמורת בכור דאסור להכניסו לכיפה בזה"ז שהרי גם תמורת בכור קיי"ל דאין לו פדיון וכמ"ש הרמב"ם פ"ג מה"ת ה"ב שם (והכ"מ שם ציין ממשנה דתמורה כ"א ע"ש וצ"ע שהרי ע"כ צ"ל דאין ראיה משם כמ"ש התוס' בזבחים ע"ה ד"ה בכור ע"ש).

רק הסוגיא דזבחים עצמו שם ע"ה ה"ה לו להביא דבאמת מיבע"ל לרב"ח התם בתמורה בכור אם נפדה ופשיט ליה רבא מברייטא דתמורתן פיוצא בהן ע"ש ומ"ש שם התוס' דלא בעי מיתבא לכהן כו' דבריהם צ"ע שם לענ"ד וברמב"ם פ"ג הלכ' ב' פתב להדיא דהתמורה ג"כ לכהן ופשוט דנפקא ליה הא מהא דתמורתן פיוצא בהן וכמ"ש): ואני תמה בזה על הגאון בעל בית אפרים ז"ל בחי"ד סי' ע"ה שנסתפק בדין הבכור בעל מום אם עושה המורה.

דלא דמי לכל הקדשים כיון שאין לו פדיון ע"ש ונהדר פשיט ליה רק מסברא והאריך בזה ע"ש ובמחכ"ת העלים עיניו שם מברייטא ערוכה דזבחים הנ"ל דבהדיא תניא התם בכור משהומום ופי' רש"י אף משהומום) עושה המורה ותמורתן כ"ב ונפשט גם הספק השני שלו שנסתפק גם להקדש שם דאולי תמורת בכור בע"מ קרב ע"ש והעין משפט שם לא ציין במשפט ג"כ ואכמ"ל ומש"כ הרמב"ם בסוף פ"ג שם ונפדה ויאכל בפכור פשוט דהתם משום דהו"ל ספק תמורת שלמים ג"כ.

ודלא כהל"מ שכ' דטס"ה ע"ש ובלשון רש"י דתמורה כ"א שְׁתַּמָּה
* (וְנָהוּ מְקוּר ד' הַרְמַב"ם פ"ז מה' לולב הכ"ג ונו"כ שם
לא כ' מקומו ובד' אגרת ס' ה' לא ידע פי כ' מנהגי ישראל יש להם בית אב והתורה
אֶרְנָה כו' וא"א יודע עד מה בעו"ה וה' יאיר עינינו בתורתו הקדושה.

התוי"ט שם נ"ל פשוט דְחָסַר שָׁם עוֹד הַחִילָה, הַדְּיָבוֹר וצ"ל שְׁפָל הַקְּדָשִׁים נִמְכָּרִין
בְּאִיטְלוֹ וּע"ז פ"י רש"י לְאַחַר שֶׁנֶּפֶל בָּהֶם מוֹם וְנִפְדּוּ וּא"ש אֶף בְּרִש"י דְּמַפּוֹת י"ט ד"ה
וְלִהְיוֹן יֵשׁ ט"ס בְּזָה שֶׁכ' ג"כ גְּבִי בְּכוֹר בַּע"מ שֶׁנֶּפֶדָה ע ש וְכֵן בְּהִגָּהוֹת מְרָדְכִי דִּיבְמֹת
סוֹף פ' הָאֵשָׁה כ' גְּבִי בְּכוֹר בַּע"מ טָרַם יִפְדָּה ע"ש.

וּבְאַמַּת עֵינָר קָרָא דְלָא תִפְדָּה אֵינְרִי בְּבְכוֹר בַּע"מ עֵינָן תְּמוּרָה ח' וּבְבִיאוֹר (פ' רָאָה פ'
ט"ו פ' כ"ב) כ' דְּבְכוֹר בַּע"מ נֶאֱכָל לָזֶר ע"י פְּדִיוֹן וְשָׁגַג בְּזָה גַם כֵּן) וְכִינּוֹן דָּאִין פְּדִיוֹן
לְתִמּוֹרַת הַבְּכוֹר פְּשׁוּט דְּדִינּוֹ בְּבְכוֹר דָּאִסוֹר לְהַכְנִיסוֹ לְכִיפָה מְשׁוּם הַפְּסָד קְדָשִׁים וּכמ"ש.

וּנְלַע"ד דְּהֵינּוּ נְמִי טַעְמֵי דְּהַרְמַב"ם ז"ל שֶׁכ' בַּפ"ו מַה' בְּכוֹרוֹת ה"ב דָּאִם עָבַר וְעֵשֶׂר
מִעֲשָׂר בְּהֵמָה בִּזְה"ז דִּיֶּאֱכָל בְּמוֹמוֹ וְע"ש בַּכ"מ וּבַלח"מ שֶׁהֵבִיא מֵהָא דָּאִין מְקַדִּישִׁין
בִּזְה"ז וְצ"ע דְּהֵרִי הֵתֵם בְּאַמַּת קִי"ל דְּבִהֵמָה תִּיַעְקֵר וְעוֹד יֵשׁ לְתַמּוּהָ לְכָאוֹ טוֹב' דְּבְאַמַּת
בְּסוֹף בְּכוֹרוֹת מוֹק"ל הַש"ס לְהַדְיָא לְהַדְּבִיבָא דְּתַנִּי יְמוּתוֹ בְּמִעֲשָׂר בִּזְה"ז וּמְשׁוּם תִּקְלָה
ע"ש אֶלְמָא דָּאִם עָבַר וְעֵשֶׂר בִּזְה"ז יְמוּת מְשׁוּם תִּקְלָה וְאִיךָ כ' הַרְמַב"ם דִּיֶּאֱכָל בְּמוֹמוֹ
וּכְבָר תְּמָה ע"ז הַגָּאוֹן בַּעַל נו"ב ז"ל בַּמַּה"ת חִי"ד ס' קפ"ט וְכַתֵּב שֶׁהִיא קוֹשִׁיא חֲמוּרָה
וְתַמָּה עַל נו"כ הַרְמַב"ם שֶׁלֹּא הִרְגִישׁוּ בְּזָה ע"ש וְהוֹקְשָׁה לוֹ עוֹד שָׁם בְּפִסְגֵי עֲצָמָה
דְּמוֹק"ל לְאִידָּהּ בְּרִייתָא דִּירְעוּ פְּרַבְּנָן דְּר"ש ע"ש וְקִשָּׁה טוֹבָא דְּאַחֲרֵי דְּמוֹכַח בְּאִידָּהּ
בְּרִייתָא דְּכָל הֵיכָא דִּישׁ לְמִיחַשׁ לְתַקְלָה ס"ל דִּימּוּתוֹ א"כ לְרַבְּנָן פִּינּוֹן דְּגַם בִּזְמַה"ב אֵינּוּ
קָרְבִין הו"ל כְּמוֹ בִּזְה"ז וּג"כ הו"ל לְיְמוּתוֹ מְשׁוּם תִּקְלָה ע"ש שֶׁדְּחַק טוֹבָא וְכָל דְּבָרֵי
תְּמוּהִים מְאוּד ע"ש וְגַם בְּשׁו"ה תּוֹעֲפּוֹת רָאִם לְהַגָּאוֹן מִיֵּאֵס ז"ל חִי"ד ס' מ"ו וּבַס' עמ"א
לְהַגָּאוֹן מוֹהַר"י הָעָלִיר נ"י ס"ע כ' לִיֵּשֵׁב ד' הַרְמַב"ם בְּזָה ע"ש וּכ"ד תְּמוּהִין וּא"צ
לְהַאֲרִי בְּהֵן וּבַמַּח"ת הָעָלִימוּ עֵינָי שֶׁד' הַרְמַב"ם מְבִנְיָאֵרִין לְהַדְיָא בְּתוֹסְפָתָא דְּשִׁלְהִי
בְּכוֹרוֹת שָׁם דְּתַנִּיא הֵתֵם בְּהֵמָה שֶׁנֶּתְעַרַב בָּהָּ מִעֲשָׂר בִּזְה"ז יִרְעוּ אַחַד עֲשָׂר כֹּהֲלָן יְמוּתוֹ
ע"ש וְהַחִילוּק בֵּין מִעֲשָׂר לְאַחַד עֲשָׂר נִרְאָה פְּשׁוּט מְשׁוּם דְּמִעֲשָׂר פִּינּוֹן דְּג"כ דִּינּוֹ בְּבְכוֹר
דָּאִין לוֹ פְּדִיוֹן כְּלָל כְּדַתְנָן בְּתִמּוּרָה כ"א הַנ"ל א"כ יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם הַפְּסָד קְדָשִׁים אִם יִכְנִיסוּ
לְכִיפָה וּכמ"ש הַתּוֹס' הַנ"ל וְהָרָא"ש ה' פ"ב ס' ב' גְּבִי בְּכוֹר מִשָּׂא"כ בְּסַפֵּק אַחַד עֲשָׂר
דְּהוּא קָרַב שְׁלָמִים כְּדַתְנָן בְּבְכוֹרוֹת ס' שָׁם דְּצָרִיף פְּדִיוֹן כְּמוֹ שְׁלָמִים וְאִין בּוֹ מְשׁוּם הַפְּסָד
קְדָשִׁים כְּלָל דְּסוֹף יִלְף דְּמִי לְאִיבּוּד וְדִינּוֹ כְּכָל הַקְּדָשִׁים בִּזְה"ז דְּבִהֵמָה תִּיַעְקֵר דְּהֵינּוּ
מְכַנְּסוֹ לְכִיפָה מְשׁוּם תִּקְלָה וּכמ"ש הַתּוֹס' הַנ"ל וְהַשְׁתָּא הָא דְּמוֹק"ל בַּש"ס דִּילָן לְהַדְּ
דְּתַנִּי יְמוּתוֹ בְּמִעֲשָׂר בִּזְה"ז הוּא נְמִי מְשׁוּם דְּקָאִי הֵתֵם עַל יִצְאוֹ שְׁנַיִם בְּעֵשֶׂרִי וּקְרָאֵן
עֵשֶׂרִי דְּעֵשֶׂרִי וְאַחַד עֲשָׂר מְעוֹרְבִין זֶה בְּזָה וּמַש"ה בְּזִמְנָן הַבֵּית יִרְעוּ לְרַבְּנָן דְּבִזְמַן הַבֵּית
וְדָאִי אִיפָּא מְשׁוּם הַפְּסָד קְדָשִׁים בְּכָל הַקְּרַבְנוֹת שֶׁהִרִי לְאַחַר שִׁירְעָה וְיִסְתַּאֲב יִפְדָּה וְיִבִּיא
בְּדָמִי קְרָבִין וְכִדִּין שְׁלָמִים שֶׁנֶּתְעַרַב בְּמִעֲשָׂר דְּיִבִּיא בְּדָמִי הִיפָּה שֶׁבְּהֵן שְׁלָמִים כו' וּכמ"ש
רש"י בְּזִבְחִים ע"א בְּמִשְׁנֵה ע"ש (וְעַל פְּסָחִים צ"ח וְרַבְּנָן הֵיכִי עָבְדִי בְּפִסְחָא שֶׁנֶּתְעַרַב
בְּבְכוֹר א"ר כו' כָּל הֵיכָא דְּאִיתִי' כו' ע"ש וְעַל הַרְמַב"ם פ"ו מַה' פַּה"מ ה' י"ד וְצ"ע וְע"ש

בל"מ ה' י"ג) ולכן ודאי אסור להכניסו לכיפה בזמן הבית משום הפסד קדשים כמ"ש משא"כ בזה"ז שדמי השלמים שיפדה ילכו לאיבוד ומאחר דבין פך וכף צריך להפסיד או הדמים או הבהמה עצמה אסור להשהות הבהמה בזה"ז עד שיומם משום תקלה דגינה ועבודה פיון דגם אחר שיומם אין לו תקנה רק לאבד הדמים בזה"ז כמ"ש ומשו"ה ימות בזה"ז וא"ש ולק"מ קושית הנ"ב ז"ל בהסוגיא עצמה הנז' וגם א"ש בפשי' ד' הרמב"ם ז"ל בעז"ה דמעשר עצמו ודאי יאכל במומו כדקתני בהדיא בתוספתא הנזכר וס"ל דגם לאחר שביטלו מלעשר בזה"ז נוהג דין התוספתא הנ"ל דאם עבר ועישר ירעו פיון דיש לו תקנה לאחר שיומם לא גזרו לאסור להשהותו משום תקלה משא"כ בסוגיא דבכורות ס"א דאיירי באחד עשר בזה"ז פיון דגם לאחר שיומם אין לו תקנה בזה"ז פלל רק שילכו עכ"פ הדמים לאיבוד ומשו"ה מעיקרא אסור להשהותו פלל משום תקנה בזה"ז כמ"ש: ויצא לנו מזה דין חדש דמ"ש התוספות בבכורות נ"ג הנ"ל לחלק בין בכור לקדשים בזה"ז כמ"ש נ"ל דאם עבר והקדיש בהמה בזה"ז ואח"כ נתערב בבכור דמכניס שניהם כאחד לכיפה דמשום בהמת קדשים דגזרו להשהות בזה"ז משום תקלה כמ"ש אסור להשהות גם הבכור שנתערב בו משום ספק בהמת קדשים כמ"ש ולמדנו זה מן הסוגיא שם דפריך אפילו חד נמי ר"ל אחד עשר עצמו בזה"ז ומשני דקמ"ל אפילו תרי דאיכא פסידא ר"ל משום אינך דמעשר דיש בו הפסד קדשים פיון דא"צ פדיון אח"כ כמ"ש ואפ"ה שניהם ימותו משום חד דשלמים דמעורב בו דאסור להשהותו וכדקתני בתוספתא נתערב באחד עשר פולם ימותו ור"ל אפ"ה המעשר ג"כ וכ"ה שם ריש ה"ז להדיא עשירי וי"א פולם ימותו ע"ש וא"ש גם פשטי' דהסוגיא הנז' וגם מש"כ בשו"ת תו"ר שם ע"ד התוס' הנ"ל דה"ט דבכור אסור להמיתו משום דאין לו פדיון כמ"ש.

דא"כ למה אמרו שם ס"א הנ"ל במעשר דימות דהרי מעשר ג"כ אין לו פדיון ודחק טובא בזה ע"ש ולק"מ דהתם משום אחד עשר הוא דצריך פדיון באמת כמ"ש ל וא"ש: והגאון ר' שמואל אביגדור נ"י בפ"ה לתוספתא שם במחכ"ת לא עמד על כל זה וכ"ש ז"ל ובגמרא מוקמינן דאפילו מעשר פדינו נמי ימות עכ"ל ובמחכ"ת הוא נגד דברי הרמב"ם הנ"ל ודברי התוס' והגמרא עולים כאחד באמת וגם לאחר שבטלו מלעשר בזה"ז עסקינן וכמ"ש וכ"ד בפירושו שם בזה אינם מדוקדקין לענ"ד יעו"ש והגאון ר' משה סופר ז"ל בספרו חי"ד ס' ש"ו ואו"ח ס' קל"ט הקשה דהיה לחכמים לתקן שיטילו מום במעשר בהמה בזה"ז ויפדה וישדי ד' זוזי בנהרא עכ"ל ובמח"כ נעלם אז ממנו שאין פדיון למעשר בהמה ואולי ט"ס"ה שם ומש"ש עוד דלמאי דקיי"ל מקריבין אע"פ שאין בית ה'ה אפשר להקריב במקום המזבח ק"פ דדוחה טומאה והאריף עוד בזה בסי' רל"ו שם בשם חותנו הגאון רע"א ז"ל ובשם הגאון יעב"ץ ז"ל דבכל קרבנות ציבור י"ל משום דבאין משקלי ציבור ואין השקלים נוהגין אלא בפני הבית פדתנו בסוף שקלים (וכן בכורים פדתנא התם).

וי"ל דלכן סדרו מס' זו בסוף הסדר אע"ג דמוקדם בתורה בפ' משפטים (ומ"ש הרמב"ם ז"ל בזה צ"ע) משום דכל ס' זרעים נוהג בארץ ישראל גם בזה"ז (ע' ס' פאת השולחן) משא"כ בכורים וכן י"ל במס' חגיגה וק"ל) אף קרבן פסח ה'ה אפשר להקריב דאף דאין לנו אבני חושן הלא אין כה"ג מעבב ויכול פהו הדיוט להקריב ע"ש וכ"כ בס' דרפי הוראה להגאון מוהרר צבי הירש חיות ז"ל ס"ו ע"ש ובמחכ"ת אולי שפחו פולם פי גם

מימות הגאונים ז"ל אין לנו תכלת שהוא דם חלזון וכמ"ש ברי"ף ז"ל הלכות ציצית סי' רע"ג ובתוספתא דמנחות פ"ו תניא תכלת וא' ותולעת ש' ונשש מעפבין זא"ז ד' בגדי כה"ד מעפבין זא"ז ונשם בפ"ט תניא תכלת שלא מן החלזון פסולה תולעת ש' שלא מן התולע שפוקרים פסולה וקחשיב שם מנורה וכ"ש ע"ש ומשמע דרק בתכלת דבגדי פהונה קעסיק התם דומיא דתולעת שני ואינה וא"כ גם בבגדי פהונה בעי חלזון דוקא (וכ"כ המש"ל בפ"ח מהל' כל"המק' ה' י"ג ע"ש ודלא פהגאון בעל תפארת ישאל נ"י בס' מועד פללי בגדי קודש צד 107 שהשיג על המש"ל בזה דמשמע ליה מד' הרמב"ם ז"ל דלבגדי פהונה א"צ חלזון ועפ"ז העלה דגם לציצית א"צ חלזון כדמוכח במנחות מ"ב דגמרינו להו מהדדי לענני טעימה מפליל תכלת ע"ש ובמחכ"ת נעלם ממנו התוספתא הנ"ל דבהדיא אמר דתכלת שלא מן החלזון פסולה והמש"ל שם לא זכר לד' התוספתא בזה שכתבנו וצ"ע) וקיי"ל כרבי דגם אבנטו של כה"ד הוא מפלאים ומתכלת דוקא וע"ש פ"ח במש"ל ה' א' ב' וא"כ א"א להקריב פלל בזה"ז בלא חלזון כמ"ש [ועכ"פ עיקרי פל ההלכות מסדר קדשים אינו נוהגין פלל בזה"ז ושייך שפיר לבקש על המקדש בתחילה כמ"ש בעז"ה וע"פ מ"ש התוי"ט בהקדמתו בשם בעל פה נחת ז"ל דסדר גזיקין הוא בסוף הסדרים ע"ש (ויש לעשות לו קצת סמוכין ממ"ש במדרש תהלים י"ט אקרא דמשפט ה' אמת זה סדר גזיקין וקחשיב ליה קרא לבסוף וע"ש עוד מ"ש אקרא דתורת ה' תמימה די"ל קצת ואכמ"ל) י"ל קצת בפ"י ה"ה רצון כו' דבאמת לפ"ד של הפה נחת אנחית לן שפיר לכאורה מאי דסידרו מס' אבות והוריות לבסוף דאבות ודאי שייך שפיר למיתני אחר סיומא דכל הש"ס משנה לסדר הקפלה מתורה שבע"פ פולה האמור בכל הש"ס משנה שנאמרה על פה בסיני ונמסרה מדור לדור עד סוף התנאים ואח"כ שייך שפיר מס' הוריות לבאר כל דיני השוגג בהוראה באחת ממצות ה' הנאמרה בתורה שבעל פה המבואר במשנה פולה דאלו הטועה בדבר המפורש בתורה שבכתב פטור מקרבן דאין דין שגגת הוראה רק בהעלם דבר מפי התורה שבע"פ בלבד כמבואר בהוריות ד' בכל הסוגיא וברמב"ם ז"ל פי"ד משגגות ה"ב ולכן סידרו אחר תורה שבע"פ פולה (דליכא מידי דלא רמיזי במתני' פנודע) כל דין שגגת הוראה בתורה שבע"פ וכמ"ש וע"כ הקדימו למס' הוריות תפלה זו דות"ח בתורתך שלא נטעה בהוראה ח"ו ובסיומא דהש"ס שייך שפיר גם משנה הסמוכה דבן ב"ב אומר הפוך בזה כו' ומינה לא תזוע כו' פלומר שיהגה בה תמיד למען לא ישגה בהוראה חלילה וגם משנה הקודמת בן עשר שנים למשנה שייך ג"כ בסיומא דהש"ס משנה וע"ז סיים בתפלה זו שלא נכשל בהלכה ויתן ה' חלקנו בתורתו וקעין תפלת רנב"ה בכניסתו לבית המדרש התפלל כאן בסיומו דהש"ס משנה ועל פי מציון תצא תורה ודבר ה' כו' הקדים להתפלל כאן גם על המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן פן נ"ל ע"פ דרכו של הפה נחת ז"ל ג"כ בזה בעז"ה יתברך עד כאן נדפס בשמי בס' נת"ע הנז' ואידי דאיירינו בדיני קדשים וקרבות וגם פי הובא דבר הקונטרס הלז שנית בדפוס בין פסח ראשון לשני וסמוך לחג השבועות ע"כ ראיתי לבאר פאן ג"כ סוגיא אחת במס' תגיגה ט' דאיירי בדיני תשלומי קרבנות החג וכמו שאבאר בעז"ה):

סימן ג תגיגה ט ע"א ומי אר"י הכי והאמר חזק' נטמא ביום מביא כו' ומצויין שם בכריתות ט' וכ"פ ברש"י ובתוס' דקאי אהא דנזיר מביא קרבן ח' על טומאות הרבה ע"ש וכל הסוגיא תמוה מאוד לפירושים ז"ל דמאי

עגנו תשלומין בנזיר שנטמא שני פעמים לחיוב ראיה בעזרה ביו"ט פלל ועוד דהרי
הדחקה בנזיר הוא משום לילה דלא חזי לקרבן וא"כ לא דמי לדחיית חזיר ביו"ט א'
דגברא לא חזי וכמ"ש התוס' בכ"מ לחלק בין יומא לא חזי לגברא ל"ח והגאון בעל טו"א
ז"ל האריה בזה בכ"מ ג"כ יעו"ש ועוד דבמאי דמשני שאני טומאה דיש לו תשלומין
בפסח שני קשה טובא ג"כ דקרפן ראשין לאו משום טומאה לא הוי חזי רק משום לילה
(וזה יל"ק) אולם בלא"ה הקשה פאן הטו"א ז"ל טובא על שיטת רש"י והתוס' בזה ולא
העלה דבר ברור פלל ע"ש והיותר תימא לענ"ד דבכריתות ט' במקומו דהתם תנו הך
דנזיר שנטמא טומאות הרבה ושם פליגי רבי ור"י בר"י אי חזירי עלי נזירות בז' או בח'
ע"ש והנה לא הובא שם פלל בכל הסוגיא הך דנטמא ביום כו' דפליגי הכא חזקיה ור"י
ובאמת טס"ה מה שנגרשם בכריתו' ט' וצ"ל ח' אבל שם ג"כ לא קאי אנזיר פלל רק רש"י
ז"ל פי' גם התם כן ע"ש ובאמת למאי דקי"ל בנזיר י"ח פחכמים דעיקר תליא רק בחטאת
וכמ"ש הרמב"ם בפ"ו מה' נזיר הלי"ב ט"ו דקרפן אהד על הפל עד שייביא חטאתו ע"ש
א"כ לא משכח"ל ש להך פלוגתא דחזקיה ור"י בנטמא בלילה גבי נזיר פלל: ולכן נ"ל
לפרש בעז"ה דהך דנטמ' ביום כו' באמת ביו"ט עצמו קאי ולא אנזיר פלל וה"פ נטמא
ביום פלומר ביו"ט ראשון לאחר שהאיר המזרח נטמא בשחר וטיהר למחר מביא פלומר
לכו"ע חייב להביא קרבן עולת ראיה למחר שפכר נתחייב בתחלת יום ראשון בפוקר
בקרפן אבל נטמא בלילה אינו מביא עוד לחזקיה שפשהאיר המזרח ביו"ט א' פכר הנה
טמא ואף שטיהר עצמו בשני משום דשני תשלומין דראשון הוא וכ"ה בירושל' להדיא
דגרסי' התם אף בטמא כן נטהר בשאר הימים ע"ד דחזקיה פטור וע"ש בק"ע ובש"ק
ולפמ"ש הירושלמי והבבלי עולים פאחד ור"י פליג דאף שנטמא בליל יו"ט א' נמי מביא
למחר ביו"ט ב' פשיטהר וס"ד דמקשי משום דס"ל לר"י דתשלומין זה לזה ורצה לדחות
דלא דמי חזיר לטומאה משום דטומאה יש לה תשלומין בפ"ש וה"נ יש תשלומין לטמא
ביו"ט ראשון אף לר"י דס"ל תשלומין דראשון גבי חזיר ודחי דבפ"ש גופיה לאו
תשלומין דראשון הוא ומשו"ה מסיק דהתם טעמא דר"י משום דלילה אינו מחוסר זמן
והנה ליה פנתחייב פכר בראשון בתחילת ליל ראשון משא"כ בחזיר מעיו"ט וכל יו"ט
א' דלא הוי חזי בלילה פלל וא"ש פל הסוגיא בפשיטות ובכריתות ח' לא מיייתנן התם
רק להמסקנא דהכא דכיון דס"ל לר"י תשלומין לראשון וע"כ ה"ט דאמר אם נטמא
בלילה מביא משום דס"ל לילה אינו מחוסר זמן ולא מנזיר פריה נמי התם דאיו"ט קאי
וכמ"ש ונלע"ד ברור דהרמב"ם ז"ל בפ"ב מה' חגיגה נראה שהוא ז"ל מפרש סוגיא זו
כמ"ש בעז"ה שכתב בה"ה שם וז"ל אם נטמא בליל יו"ט א' אע"פ שטיהר למחר (ר"ל
ביום שני לאחר הערב שמש) פטור אבל אם נטמא ביום ראשון ה"ז חייב להביא כו'
פשיטהר עכ"ל והרב בעל כ"מ ז"ל הביא ע"ז פירש"י ז"ל הנ"ל דגבי נזיר מהנביא
פלוגתא דחזקיה ור"י ומפאן נלמוד ג"כ לראיה ע"ש בכ"מ וכ"ד תמוהין שפכר נודע דרף
רבינו ז"ל שפל דין שאינו מפורש בש"ס רק שצריך ללמוד דבר מדבר אין דרכו להביא
רק בלשון יראה לי וכה"ג אמנם לענ"ד האמת יורה דרכו דהרמב"ם ז"ל ודאי שהי'
מפרש באמת לפלוגתיהו דחזקיה ור"י ביו"ט עצמו ולא בנזיר פלל וכמ"ש בעז"ה וא"ש
שפל דבריו ז"ל מפורש בש"ס ממש רק דפסק כחזקיה דלילה מחו"ז משום דרבי' דר"י
הנה וכדקיי"ל בכ"ד [ובהכי א"ש בפשיטות מה שתמה הכ"מ בפ"ו מה' בכורות הי"ד על

שהשמיט רבינו ז"ל הא דארי"ש בנבחים י"ב ליל ח' נכנס לדיר להתעשר ע"ש ולק"מ
דכיון דהה דרי"ש אינו אלא למ"ד לילה אינו מחו"ז כדאר"פ בנבחים שם.

נהרי רבינו פסק פחוקי דלילה מחו"ז וכ"כ בפ"ג מה' מחו"כ ה"ד בהקדא דהלילה מחו"ז
הוא לפל כו' וע"ש בכ"מ ומשו"ה השמיט הה דרי"ש וא"ש מיהו למ"ש הגאון בעל טורי
אבן ז"ל פאן ד"ה לדברי האומר כו' דלא דמי הה דלילה אינו מחו"ז לגבי הקדש בלילה
להה דהקא ע"ש נדחה מ"ש]: אף נראה לכאורה לענ"ד להכריח קצת כפי' רש"י ותוס'
ז"ל בסוגיא זו הנ"ל מתוך הסוגיא דשבת קל"ב דאר"י התם דמביום נפק"ל דמילה דתיא
שבת ואותיב ליה רש"ל מביום דכתי' במחו"כ ומשני ר"י דהתם אצטריף לביום ולא
בלילה ואע"ג דנפק"ל מביום צוותו דחיק התם טובא משום דסד"א הואיל וחס רחמנא
כו' בלילה נמי כו' ע"ש והקשה בזה הגאון בעל שאגת ארי' ז"ל בס' נ"ג דלמ"ש התוס'
בנבחים י"ב שם דלהכי פתיב ומיום הח' ירצה למעוטי ליל ח' להרצאה ולא נפק"ל מביום
צוותו משום דביום צוותו ה"א אם שחט בלילה לא תרד קמ"ל דהקא בליל ח' הו"ל
מחו"ז ואפ"י אם עלה תרד ע"ש והשקא ל"ל לר"י לדחוקי פולי האי גבי ביום הח' דכתי'
במחוקרי פפריה לישני נמי הכי דאי מביום צוותו ה"א אם שחט בליל ח' אם עלה לא ירד
פכל שחיטה לילה קמ"ל ביום הח' למימרא דליל ח' הו"ל מחו"ז בבבועלים עד יום ח' ואפ"י
אם עלה.

ירד עכ"ד ומה שרצה ליישב שם די"ל דר' יוחנן ס"ל בעלמא נמי כר' יהודא דכל שחיטת
לילה תרד ע"ש צ"ע לכאורה למ"ש התוס' בנבחים ק"ח ד"ה לשחיטת דלר' יהודא נדאי
דאם שחט בפנים בלילה והעלה בחוץ פטור כדא' שם קי"א משום דאין ראוי להתקבל
בפנים לר"י רק דאליבא דר"ש פליגי התם משום דהקודש מקבלו רק שלא הנה לו שעת
הפושע ע"ש וא"כ ר' יוחנן דא' בנבחים פ"ד דהשוחט בלילה בפנים והעלה בחוץ חייב
לכאורה ע"כ דכר"ש ס"ל דאם עלה לא ירד ונסתר תירוץ הגאון בעל שאג"א ז"ל אולם
לשיטת רש"י ותוס' ז"ל שם פ"ה ד"ה לא תהא דר' יוחנן אפ"י לר"י מחייב התם ע"ש
א"ש ואדרבה ר' יוחנן לשיטתו בזה מדהוצרך שם לטעמא דלא תהא פחותה משוחט
בחוץ כו' ואלו לר"ש בלא"ה חייב משום דראוי להתקבל בפנים וע"כ דר' יוחנן כר'
יהודא ס"ל (וע"ש בתוס' ובצ"ק דאין הרכח כ"כ די"ל דגם לר"ש אצטריף משום שלא
הי"ל שעה"כ וצ"ע ואכ"מ) וא"ש דר"י לשיטתו וכמ"ש: אף בלא"ה צ"ע טובא דל"ל
לר"י לדחוקי התם כ"כ ולמה לא משני בפשיטות דאי מביום צוותו ה"א דלילה אינו
מחוסר זמן קמ"ל וביום השמיני דכתי' במחו"כ דליל ח' דמחו"כ הו"ל כמחו"ז בבבועלים
ונ"מ לחזר ונטמא בליל ח' דאין חייב שמים וכגון הא דראה שמים בליל ח' דאר"י דאינו
מביא בסוגיא זו וע"כ צ"ל משום דבאמת לר"י אליבא דנפשי' ס"ל דגם במחו"כ לילה
אינו מחו"ז פדמסיק הקא דאליבא דמ"ד לילה מחו"ז קאמר ולי' לא ס"ל וא"ש בפשיט'
בזה גם קושית השאג"א הנ"ל דר"י לטעמ' דס"ל דלילה אינו מחו"ז אפ"י במחו"כ לא
הוי מצי לשנויי פלל דאצטריף ביום הח' למימר דלילה הו"ל מחו"ז ואם עלה ירד דלר"י
ס"ל באמת דליל ח' לא הל"ל מחו"ז פלל בכ"ד אפ"י במחו"כ וא"ש אלא דעיקר' דמילתא
דר"י ע"כ ס"ל דאפ"י היכא דכתי' ביום הח' אפ"ה ס"ל נמי התם דליל ח' אינו מחו"ז אינו
אלא מהא דאר"י אפ"י נטמא בליל ח' נמי מביא והנינו לפירש"י ויהתוס' הנ"ל דקאי על
נזיר שחזר ונטמא בליל ח' וכת' ביה נמי בפ' נשא וביום השמיני וא"ש דשפיר הוכיח

הָכָא דר"י דְאָמַר רָאָה שְׁתִּים בְּלֵיל ח' אֵינוֹ מְבִיא ע"כ אֵינוֹ אֶלְא לְמַד לִילָה מְחַסֵּר זְמַן גָּבִי מַחוּ"כ וְאִיהוּ דִּידָן ע"כ ס"ל דְאָפִי הֵיכָא דְכַתְּבִי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי אַפ"ה לֵיל ח' אֵינוֹ מַחוּ"ז כְּדִס"ל ע"כ גָּבִי נְזִיר וְכַמ"ש וְכ"ז לְפִירֵשׁ"י וְתוֹס' הַנ"ל אֶבֶל לְמַש"ל דר"י וְחֻזְקָן לָאוּ לְעֻנְן נְזִיר קָאִי כָּלֵל אֶלְא לְגָבִי יו"ט גּוֹפְנִי קְאָמְרִי הֵכִי דר"י ס"ל דְלֵיל יו"ט רֵאשׁוֹן אֵינוֹ מַחוּ"ז וְכַמ"ש ל' א"כ מֵאֵי פְרִיָה הָכָא וּבְכָרִיתוֹת מִיו"ט אָזַב וְדִילְמָא בְּזַב מוֹדָה ר"י דְלִילָה מַחוּ"ז מְשׁוּם דְכַתְּבִי בִּי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי בִּפ' מְצוֹרַע לְמַעוּטֵי לֵיל ח' וְכַמ"ש וְכֵן בְּסוּגְיָא דְשִׁבְתָּ קל"ב הַנ"ל תִּקְשִׁי נְמִי דְלָמָּה לֹא שָׁנִי לִי ר"י דְאֶצְטְרִיָה בִּיו' לְלֵיל ח' דְהוּ"ל מַחוּ"ז בַּמַּחוּ"כ וְכַמ"ש דְהָרִי לְפִירוּשֵׁי לָא אֶשְׁכַּחְתּוּ בְשׁוּם דְנֻכְתָּא דס"ל לר"י בְּהֶדְיָא דְאֶפִּילוּ הֵיכָא דְכַתִּיב בְּיוֹם הַח' אַפ"ה הַלֵּילָה אֵינוֹ מַחוּ"ז רַק גָּבִי יו"ט לְבַד דְלֹא מְצִינּוּ שׁוּם מְיַעוּטָא בְּהֶדְיָא בְּקָרָא לְלֵיל יו"ט רֵאשׁוֹן כְּדִמְצִינּוּ בְּהֶדְיָא בַּמַּחוּ"כ וְכַמ"ש וּמְנַכְרַח מְזַה קֶצֶת כַּפִּי רַש"י וְהַתּוֹס' הַנּוֹ: (אָף בְּעֵיקָר הָף סוּגְיָא דְשִׁבְתָּ קל"ב הַנּוֹ) תִּקְשֶׁה לְכַאוּרָה לַמ"ש דְעֵיקָר סְמִיָה אֶהָא דר"י בְּנְזִיר שְׁנֻטְמָא דְכַתִּיב בִּי נְמִי בְּיוֹם הַח'.

וּא"כ מֵאֵי מְשַׁנֵּי הֵתָם הוּאִיל וְחָם רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ לְאֲתוּנִי בְּדִלוֹת כּו' וְהָרִי בְּנְזִיר טָמָא לֹא חִילָק הַפְּתוּב בֵּין עֲשִׂיר לְדַל לְקַרְבָּנוֹתֵי כָּלֵל וְכֵן בְּזַב וְזָבָה אֵין חִילוּק בֵּין עֲנִי לְעֲשִׂיר כָּלֵל אֶלְא בְּמְצוֹרַע בְּלְבַד (אֶבֶל בְּיֹלְדָת לֹא כַתְּבִי בְּיוֹם כָּלֵל וְכַמ"ש רַש"י בַּד"ה מַחוּ"כ יֹלְדָת צַע"ק) וְא"כ בְּזַב (וְנְזִיר טָמָא אָף דְלֹא נִכְלַל בַּמַּחוּ"כ) אֶכְתִּי תִקְשִׁי בְּיוֹם הַח' לְמֵאֵי אֲתִי בְּדִידָהּ וְאוּלֵי צ"ל דְכִינּוֹן דְכָל קַרְבָּנָם אֵינוֹ אֶלְא עוֹפוֹת וּקְרָבָן דִּלוֹת (לְבַד כְּבֶשׂ אֲשֶׁם נְזִיר טָמָא כְּבַמְצוֹרַע) הִינּוּ הָא דְחָס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ כּו' וְצ"ע (וּבְאַמַּת צַע"ק לְהַמְסַקְנָא דְאַכְתִּי בְּיֹלְדָת דְמְבִיאָהּ נְמִי בְּדִלוֹת אֵימָא דְאָף בְּלִילָה נְמִי תִיַּתִּי הוּאִיל וְחָס רַחֲמָנָא כּו' וְהָרִי בְּדִידָהּ לֹא כַתִּיב בְּיוֹם כַּמ"ש וְאוּלֵי י"ל דְכִינּוֹן דְאֶהְדְרֵיהּ קָרָא בַּמַּחוּ"כ מְבִיוֹם הַשְּׁמִינִי דְכַתְּבִי בְּמְצוֹרַע עֲנִי יִלְפִינּוּ כּוֹלָהּ מַחוּ"כ מִינֵי וּכְדַמְשִׁנִּי כַה"ג עֲלֵי דְרַבִּינָא הֵתָם הָא אֶהְדְרֵי קָרָא וְצ"ע (וְע' רַש"י פְּרִיתוֹת ז' בְּמַפְלַת לְאוּר פ"א דב"ש פּוֹטְרִין כּו' מְשׁוּם דְלִילָה מַחוּ"ז וּפִירֵשׁ"י דְכַתִּיב בְּיוֹם צוּתוֹ ע"ש וְלַמ"ש בְּיֹלְדָת לֹא נִפְק"ל מְבִיוֹם צוּתוֹ כָּלֵל אִם לֹא מְשׁוּם דְאֶהְדְרֵי קָרָא כַמ"ש).

וַיֵּשׁ לֹאמַר עוֹד קֶצֶת בְּזַה דְהָא אֶצְטְרִיָה קָרָא לְב"ה שֵׁם ח' לְהַמְפַלַּת לְאוּר פ"א דְחֵיבָתָּ בְּקָרְבָן שְׁנֵי מְדַכְתִּי אוֹ לְבַת (כ"ה בְּרַש"י שֵׁם ד"ה נְחוֹן וּבַתוֹס' פְּסָחִים ג' ד"ה אִם אָף בְּש"ס שֵׁם הַגִּי הַה"א לְבַת לְרַבּוֹת כּו' וְנִרְאָה דַּמְל' דְלְבַת נִפְק"ל הֵכִי ע"ש) וּמְדַאֶצְטְרִיָה קָרָא לְהֵכִי ע"כ ש"מ דְהֵיֹלְדָת נְמִי לֹא מְצִי לְאֲתוּנִי קַרְבָּנָה בְּלִילָה כָּלֵל דַּא"כ קָרָא ל"ל וְהָרִי כְּבָר יִצְאָה לְשַׁעָה שְׁרַאוּיָה לְהֵבִיא קָרְבָן וְצ"ע (וְהַרְמָב"ם ז"ל בִּפ"ג מְהִלְכוֹת מַחוּ"כ הַלְכָה ד' הַנ"ל כ' וְהֵלִילָה מַחוּ"ז כּו' חוּץ מִיֹּלְדָת בְּלֵיל פ"א שְׁמַבִּיאָהּ קָרְבָן ב' כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ וְד"ז מְהַקְבֵּלָה עַכ"ל וְלֹא הֵבִיא קָרָא דְאוֹ לְבַת וְגַם מ"ש כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ הִנֵּה בִּפ"א ה"ח שֵׁם לֹא כַתִּיב רַק בְּמַפְלַת בְּיוֹם פ"א וְהַשְּׁמִיט לֵיל פ"א וְצ"ע וְע' בַּלַּח"מ שֵׁם וְגַם דְבָרֵינוּ צַע"ק וְאִכ"מ) וְאַמְנָם בְּמַטְמָא מְקַדָּשׁ וְקַדְשֵׁי וְשְׁמִיעַת הַקּוֹל וּבִיטוּי צ"ע מְנ"ל דְלֹא לִיתוּ אָף בְּלִילָה כִּינּוֹן דְלֹא כַתִּיב בְּהוּ בְּיוֹם לְהֶדְיָא וְאֵין לֹאמַר מְשׁוּם דְאֶהְדְרֵי קָרָא וְכַמ"ש שְׁהָרִי י"ל דְהֵנִי קִילֵי טְפִי דְחָס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ לְאֲתוּנִי אָף בְּדִלֵי דִלוֹת כְּדַכְתִּי בִּפ' וַיִּקְרָא (וְע' פְּרִיתוֹת י' וְצ"ע) (וְע' זְבַחִים צ"ח וּמְנַחוֹת פ"ג בְּיוֹם מְבִיוֹם צוּתוֹ נִפְקָא כְּדִי נִסְבָּא וְדִילְמָא אֶצְטְרִיָה לְהֵנִי דְחָס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ כַמ"ש וְצ"ע וְע' תוֹס' רִישׁ מְנַחוֹת וּבְמַגִּילָה ד' נִפְק"ל לְמַלִּיקָה וְלַהֲזִינִי מְבִיוֹם צוּתוֹ וְהָרִי בְּעוֹפוֹת דַּמַּחוּ"כ אֶצְטְרִיָה נְמִי קָרָא

דביום השמיני כמ"ש וצ"ע וכן ברמב"ם ז"ל פ"ד מה' מעה"ק ה"א לא נפק"ל לכולהו רק מביום צוותו לבד וסיגים לפיכך אין שוחטין אלא ביום כו' ובאמת פינו דשחיטה לאו עבודה הוא לא נפק"ל מביום צוותו כמ"ש התוס' במגילה ובמנחות רק מביום זבחכם כדא' במגילה שם וצ"ע ואכמ"ל): אָמַנְם לַענַ"ד יַשׁ מְקוּם לְהַעֲמִיד פְּרִוְשֵׁי בְּסוּגֵיָא זֹו דְנִטְמָא בְּלִילָה דְבִיּו"ט.

קאי כמ"ש בעז"ה וְהָא דִּלְא מְשַׁנֵּי בְּקוּשְׁיָא דר"י אדר"י מההיא דְזָב דְזָב שְׂאֵנִי דְכִתִּי בִּי בְיוֹם הַח' לְאַשְׁמוּעֵינָן דְלִיל ח' מַחו"ז הוּא מִשָּׂא"כ בִּיּו"ט דִּלְא מְצִינוּ מִיַּעוּטָא לְלִיל יו"ט בְּהֶדְנָא רַק מְבִיּוֹם צְוּתוֹ וּכְמ"ש דִּי"ל חָדָא מְגוּ חָדָא דְמְדִלָּא מְשַׁנֵּי ר"י גוּפְיָה בְּשַׁבַּת שָׁם דְאַצְטְרִיף בְּיוֹם הַח' בְּמַחו"כ לְהֵכִי בְּאַמַּת לְאַשְׁמוּעֵינָן דְלִיל ח' דְמַחו"כ מַחו"ז הוּא וּנ"מ לְעַנְנֵי חִזּוּר וְנִטְמָא וּכְמ"ש וְהוֹצֵרָה לְדַחֲקִי טוּבָא דְסַד"א הוּאֵיל וְחֵם רַחֲמֵנָא כּו' כְּמ"ש וְלֵהֵכִי פְּסִיקָא לְיָה לְהַש"ס דר"י אֵלִיבָא דְנִפְשָׁי' ס"ל וְדָאִי דְאַפִּילוּ בְּמַחו"כ לִילָה אֵינּוּ מַחו"ז וּכְמ"ש וְע"כ דְהָיָא דְרָאָה ב' בְּלִילָה כּו' הוּא רַק לַד' הָאוּמֵר לִילָה מַחו"ז וְא"ש: (וּבְאַמַּת פֶּן מוֹכַח בִּירוּשְׁלַמִי חֲגִיגָה הַנָּ"ל לְהֶדְנָא דְחִזְקֵי וְר"י גְבִי יו"ט קֵאֵי דְקָאֵמֵר נְטֵהָר בְּשָׂר הַיָּמִים ע"ד דְחִזְקֵי פְטוּר כּו' וְע"ש בְּק"ע) וּבְהֵכִי א"ש בְּפִשְׁטוּת מ"ש הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ב וּבַפ"א מַה חֲגִיגָה ה"ד שָׁם דְתַשְׁלוּמִין דְרֵאשׁוֹן הֵם וְהַכ"מ תָּמָה ע"ז דְפָסַק כּו' כּו' נֶגְד ר' אוֹשְׁעֵיָא דְרַבִּי הֵנָּה ע"ש וּלְמ"ש א"ש בְּפִשְׁטוּת שְׁהֵרִי גַם חִזְקֵי בְּסוּגֵיָא דִילָן ס"ל ע"כ דְתַשְׁלוּמִין דְרֵאשׁוֹן וּפָסַק ג"כ כְּרַבִּי דר"י וְהו"ל נְמִי שְׁנַיִם נֶגְד ר"א בְּזָה (וְהַש"ק שָׁם כ"כ ע"פ הִירוּשְׁלַמִי הַנָּ"ל ע"ש וּלְמ"ש א"ש לְזָה דְגַם בְּהַש"ס דִילָן ס"ל לְחִזְקֵי הֵכִי) וְהַרְמַב"ם ז"ל לְטַעְמֵיהָ דְמַפְרָשׁ לְפִלְגָתֵיהּ בִּיּו"ט גּוּפָא וּכְמ"ש וְא"ש הַפֵּל בַּעֲז"ה: וְרֵאִיתִי לְבָאֵר פֶּאן בַּעֲז"ה עוֹד אֵינָה תְּשׁוּבָה הַשְׁיִיף לְדִין תַּשְׁלוּמֵי עֲצָרָת וְלִפְלוּגְתָּא דר"י וְר' אוֹשְׁעֵיָא הַנָּ"ל ג"כ בְּזָה וּבְדִרָף אַגַּב יִתְבָּאֵר ג"כ בְּדִין קְטוֹן שְׁהַגְדִּיל בֵּין פְּסַח לְעֲצָרָת אִם מְחַוֵּיב בְּאוֹתוֹ חַג הָעֲצָרָת בְּכָל מְצוֹת הַחַג שְׂלֵא לַעֲשׂוֹת בּוּ מְלָאָה עֲבוּדָה מַה"ת וּבְכָל מְצוֹת יו"ט אוֹ לֹא וְכ"ז יִתְבָּאֵר אִי"ה: ד בַּעֲז"ה יוֹם ה' טו"ב לְחֻדְשׁ אֵייר שְׁנַת הַתּוֹרָה לַפ"ק.

שאלה ראוי לברר בדין מי שלא בירך זמן בשני ימים טובים של חג השבועות אם יכול לברך בכל שבעת הימים של תשלומי החג (וכן בחו"ל ביום השמיני שאחר החג ג"כ ולפי שיש בזה מחלוקת האחרונים ז"ל ע"כ ראוי לברר דין זה בעז"ה: תשובה הרב בעל חק יעקב ז"ל בס' תע"ג ס"ק א' חידוש שם על מ"ש המג"א בס"ק א' שם דאם שכח לומר שהקנינו ביו"ט ראשון של פסח דיכול לברך פל שבעת הימים וה"ה בכל יו"ט עכ"ל המג"א והוא מהש"ס דעירו ובין ד' מ' וכמו שכתבתי א"י"ה וכתב ע"ז החק יעקב שם וז"ל ונ"ל דה"ה בעצרת דאם לא בירך זמן ביו"ט דיכול לברך פל שבעה פינו דיש לעצרת שלומין פל שבעה עכ"ד הח"י ז"ל שם) ונראה דה"ה לדין בחו"ל דיש לו תשלומין פל שמונה משום ספיקא וכמ"ש הפמ"ג לגבי שמיני של פסח בזה ע"ש וצ"ע) והקשה ע"ז גיסו הרב בעל אלי' רבא ז"ל בס' תצ"ד ס"ק ד' מהש"ס דעירו ובין הַנָּ"ל והוא מדרגסי התם אקרא דהן חלק לשבעה וגם לשמונה ר' יהושע אומר הן חלק לשבעה אלו שבעת ימי הפסח שמונה אלו שמונת ימי החג וכשהוא אומר וגם לרבות עצרת כו' ומפרש התם דלזמן קאמר: ואע"ג דזמן פל שבעה ליפא מ"מ שפיר אסמכיה לזמן דז' ימי הפסח אהו קרא דת"ח לשבעה משום דאם לא בירך יומא קמא מצי לברך פל שבעה כשיזכור

והיינו דקאמר ת"ח לשבעה אלו ז' ימי הפסח כו' והשתא אי אמרת דגם זמן דעצרת יש לו תשלומין לכל שבעה כד' הח"י הנ"ל א"כ אין שום חילוק פלל גבי זמן בין פסח לעצרת דאידי ואידי עיקר חיובם לברך ביומא קמא ואי לא מברך בראשון מברך כל שבעה ולמה חלקינהו בהך קרא דבפסח נפק"ל מת"ח לשבעה אבל בעצרת משום דחד יומא הוא ולא נלמוד מת"ח לשבעה להכי אצטרף לרבוני לעצרת מוגם כמו בר"ה ויו"כ שם נהרי פיון דזמן דעצרת יש לו ג"כ תשלומין כל שבעה א"כ גם זמן דעצרת הוי מצוי למילף מקרא דת"ח לשבעה ולמה נפק"ל בפסח מהך קרא דכתיב בהדיא שבעה ובעצרת לא נפק"ל רק מריבויא דוגם וכמ"ש וע"כ מוכח דזמן דפסח ועצרת לא דמי אהדדי פלל רק דמי לר"ה ויו"כ בהך דינא דתשלומין ודלא כהח"י הנז' עכ"ד בעל אלי' רבא ז"ל (והפמ"ג בס' תע"ג פתב דיש ליישב קושיות הא"ר הנ"ל וע"כ העלה הפמ"ג ז"ל בס' תע"ג ובס' תצ"ד דהוי ספיקא דדינא בתשלומי זמן דעצרת ע"ש): והנה קודם שנבוא לייש' בעז"ה קו' בעל אלי' רבא ז"ל הנ"ל ראיתי להקד"מה שיש מקו' להסתפק לענ"ד גם בתשלומי זמן דפסח ודסוכות אם כל שבעה תשלומי יו"ט א' הם או פולם תשלומין זה לזה וכעין מחלוקת דר"י ור"א בחגיגה ט' דפליגי נמי בזה לענין תשלומי רא' ונחגיגה אם תשלומי ראשון הם או פולם תשלומין זה לזה וכל יום ויום מימי החג חובה באפ"י נפשיה הוא ואף דלענין זמן ודאי דאין נ"מ פלל לענין חיגר דנקט ר' זירא הוה אכל מ"מ הרי נ"מ ודאי להא דקאמר בירושלמי התם פ"א ה"א בגר שנתגייר (במקום שיש רשות להתגייר ע"פ הממשלה) בשאר הימים נפק מן ביניהון כו' ע"ש וה"נ לענין זמן י"ל ג"כ דתליא בהך ספיקא דאם נאמר פולם תשלומין לראשון א"כ פטור לכאורה מלברך זמן שיהי בראשון הנה פטור ואם נאמר דכל שבעת הימים כל יום חובה לעצמו הוא ודאי חייב לברך אם נתגייר באחד מימי החג וכן לענין קטן שנתגדל בשאר ימי החג (וכמו שאמרו בסופה ד' כ"ז דהאזרח אתי לר"א לגר שנתגייר וקטן שנתגדל בינתיים ע"ש) ואף דעכ"פ מדרבנן משום מצות חינוך הי' חייב גם בראשון ברא' ובחגיגה (וכן בזמן) וכדא' בחגיגה ד' פל זכורה לרבות רק הקטנים והיינו מדרבנן ומשום חינוך כדמסיק אב"י התם אסמכתא מ"מ ודאי הדבר ברור דכשנתגדל בתוך ז' ימי החג דצריך להביא קרבן אחר מן התורה לראיתו ולחגיגתו ולא נפטר במה שהביא בקטנותו בימים הראשונים דלא נתחייב אז רק מדרבנן ולא אתי דרבנן ומפיק דאורייתא כדא' בברכות ד' ובכ"ד ולמ"ד כל שבעה תשלומין זה לזה הרי נתחייב עתה פשהגדיל מן התורה: (ואע"ג דבפ"ה מה' ק"פ ה"ז כ' הרמב"ם ז"ל דקטן שהגדיל בין שני פסחים דחייב לעשות פסח שני ופסק פרבי דא' בפסחים צ"ג דשני רגל בפ"ע הוא ואפ"ה כ' שם דאם שחטו על הקטן בפסח הא' קודם שנתגדל פטור מלעשות פסח שני שנתגדל הרי באמת כבר תמה על זה הגאון בעל טורי אבן ז"ל באבני מלואים בר"ה ד' כ"ח דאמאי פטור פיון דבראשון לאו בר חיובא הנה בעודנו קטן עכ"ל ונעלם ממנו שכבר קדמוהו מהר"י קורקוס ז"ל בקושיא זו והובא בכ"מ שם ותירץ משום דשאני פסח דרתמנא רבי' לקטן שישחטו עליו וממנין אותו [וכמ"ש הכ"מ שם בפ"ב ה"ד דמלפי אכלו נפק"ל ע"ש או ממקסת נפשות כדנפק"ל בפסחים צ"א וע' במש"ל שם הי"ג ואכמ"ל] נפטר הוא בכך מן השני עכ"ל וא"כ בעולת רא' דלא פתיבי קראי לרבוני קטן מה"ת ודאי דלא נפטר פלל למ"ד תשלומין זל"ז בקרבן שהקריב בקטנותו וחיוב להביא עתה מן התורה וכמ"ש ואמנם בזמן דכל מצנתו

אינו אלא דרבנן שפיר י"ל דאמי דרבנן מה שפבר בירך ביום הא' בקטנותו ומפיק דרבנן (רק יש להסתפק למ"ש התוס' במגיל' י"ט דלרבנן דר' יהודא לא אמי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן א"כ פשפירך זמן ביו"ט א' הו"ל תרי דרבנן בקטנותו ולא מפיק חיובא דהשתא דהו"ל רק חד דרבנן) אבל בקרבן ודאי דלא אמי דרבנן ומפיק דאורייתא וכמ"ש וכ"ש למ"ש התוס' בכם רש"י ז"ל בריש חגיגה ד"ה אינהו קטן דקטן לא מחויב אף מדרבנן רק בראית פנים בעזרה ולא בקרבן פלל [וע' מ"ש ברמב"ם ז"נ בפ"ב מה' חגיגה ה"ג ובמ"ש הכ"מ שם ועוד דגם לד' התוס' שם הקרבן צריך להביא בנדבה בחוה"מ ואינו סומך עליו פלל וא"כ ודאי דכשנתגדל צריך להביא קרבן חובה וסומך עליו למ"ד תשלומין זה לזה וכמ"ש: ומיהו בקא דנקט בירו' ה"ל דנפק מן ביניהון בגר שנתגין בשאר הימ' ולא נקט קטן ג"כ פדרך הש"ס בכל דוכתי דנקטינהו פהדי פמו בפסחים צ"ג גבי פסח שני דנקט גר שנתגין בינתי' וקטן שנתגדל בינתי' (ובסופה כ"ז ה"ל גבי סנפה אליבא דר"א וכמ"ש ל) יש לומר דהירושלמי לטעמין דס"ל בריש חגיגה שם דבראית פנים בעזרה גם הטרף שלא הגיעו לחינוך חייבין דנפק"ל ראי' ראי' מהקהל והובא בתוס' ה"ל וכן בקטן שהגיע לחינוך משמע התם בירושלמי דמן התורה חייב גם בקרבן דקא"ר ירמיה התם גזירת הכתוב הוא פל זכורך לרבות הקטן וע"ש בקרבן עדה (וקושיותו שם בשירי קרבן דל"ל קרא תיפול"ל מהקהל ע"ש י"ל דצריכי תרנוייהו לחייבו גם לראיות פנים בקרבן וצ"ע).

וכן כתב הגאון בעל טו"א ז"ל בחגיגה ו' דמהירושלמי נראה דקטן שהגיע לחינוך חייב מן התורה ע"ש (והא ודאי דלא תקשי דהו"ל למינקט עכ"פ פשהגיע לחינוך בשאר ימי החג פנין דתו לא הוי פגדלות הקטן שפכל מקומות הש"ס דתליא רק בשתי שערות אחר י"ג שנה יום א' בכ"מ משו"ה לא נחית שם הירושלמי למינקט רק גר בלבד) ואמנם עכ"פ לגבי זמן ודאי דאית לן להסתפק גם בקטן שנתגדל בשאר ימות החג אי צריך תו לחזור ונקרב זמן וכמ"ש: והשתא י"ל קצת קו' האלי' רבא ז"ל ה"ל דלמ"ש התו' בחגיגה ט' ד"ה תשלומין דבעצרת דקי"ל דיש לו ג"כ תשלומין פל ז' לא מסתב' למימר תשלומין זה לזה פלל פנין דימי התשלומין חול גמור הוא עכ"ל וא"כ יש לומר דשפיר נפק"ל בעירובין שם לזמן דשבעת ימי הפסח דוקא מת"ח ושבעה ולא לזמן דעצרת דלא נפק"ל רק מריבויא דוגם משום דהסוגיא דעירובין ה"ל י"ל דס"ל דגם לענין תשלומי זמן אמרינן נמי פמו בראי' וחגיגה דכל שבעה תשלומין זה לזה וא"כ הרי באמת פל יום ויום משבעת ימי הפסח הוא חיוב גמור לקרבן בו זמן פמו ביום הראשון ממש רק דמי שפירך ביום הראשון אין צריך עוד לקרבן בשאר הימ' כמ"ש רש"י בשבת כ"ג דמשעהגיע לתחילת הזמן הגיע ע"ש אבל מי שלא נתחייב פלל ביום הראשון פגון שנתגין בחוה"מ שפיר מחויב לקרבן זמן גם על ימי חוה"מ דבכל יום משבעת הימים של חג הפסח שפיר בהם מצנת חיוב ברפת זמן בכ"י בפני עצמו ואף למי שלא נתחייב בראשון פלל וכמ"ש משא"כ בחג השבועות דודאי דאין חיוב הפרכה הזאת רק ביום הראשון לבד ועל פל שאר הימ' אין החיוב מוטל עליהם פלל על מי שלא נתחייב בראשון פגון שנתגין בשאר הימ' פנין דחול גמור הם כמ"ש התוס' לענין חגיגה וראי' א"כ שפיר חלקינהו קרא לתרי מקלי אע"ג דגם בעצרת ודאי דיכול לקרבן פל שבעה פגון מי שנתחייב בראשון ולא בירך בראשון וכמ"ש הח"י ה"ל אפ"ה פנין דאם לא נתחייב

בְּרֵאשׁוֹן לֹא חָל עָלָיו תּוֹ הַחַיִּיב בְּשָׂאָר הַיָּמִים כָּלֵל דְּנוֹדָי דָּאִין הַחַיִּיב בְּעֶצְרַת רַק בְּיוֹם
הַרְאֵשׁוֹן לְבַד וְכַמ"ש מִשׁו"ה לֹא נִכְלָל גַּם הַחֵג הַזֶּה בְּקִרְא דַת"ח לְשִׁבְעָה דְּמִשְׁמַע דְּבִכְל
יוֹם מִהֵנָּה שְׁבַע הַיָּמִים צָרִיף לַתַּת לָהֶם חֵלֶק וְרַמִּי עֲלֵייהוּ חַיִּיבֵא דְּבִרְכָה זוֹ עַל כ"י
בפ"ע אַף לְמִי שְׁלֹא נִתְחַיֵּיב בְּרֵאשׁוֹן כָּלֵל וְהֵינּוּ בְּפִסְח דְּוִקָא וְכַמ"ש מִשׁא"כ בְּעֶצְרַת דְּלֹא
רַמִּי חַיִּיב רַק עַל יו"ט הַרְאֵשׁוֹן לְבַד וְיָמֵי שְׁלֹא נִתְחַיֵּיב בְּרֵאשׁוֹן תּוֹ לֹא רַמִּי עַלִּי חַיִּיבֵא
דְּבִרְכָה זוֹ בְּשָׂאָר הַיָּמִים כָּלֵל לְהַכִּי לֹא אֶסְמִיף לְזַמֵּן דְּעֶצְרַת אֶקְרֵא דַת"ח לְשִׁבְעָה רַק
אַרְיִבּוּיָא דּוֹגֵם בְּלְבַד וַא"שׁ: וְאַמְנָם קוֹדֵם שְׁנַבְּאָר סוֹגֵיָא זוֹ דְּעִירוּבִין הַנָּ"ל רְאִיתִי לְבָאָר
בַּתְחִלָּה בַּעֲזוֹ"ה דְּבָרֵי הַמַּג"א בַּס' תַּצ"ד בְּשֵׁם הַמ"ב שְׁכַתְּב דְּבָלִיל שְׁבוּעוֹת אִין מְקַדְּשִׁין
עַל הַפּוֹס עַד צֵאת הַפּוֹכְבִּים דְּכַתִּיב הַמִּימוֹת תִּהְיֶינָה וְכ"כ הַט"ז שֵׁם דְּמֵאֲחֵרִינֵן לְהַתְּפַלֵּל
עַרְבִית בְּלִיל שְׁבוּעוֹת כְּדִי שְׂיִהְיֶה יָמֵי הַסְּפִירָה תְּמִימוֹת וְהוּא מְחִידוּשֵׁי דִינִים שְׁפָסוּף סִי
מ"ב מְחִידוּשׁ ד' בְּשֵׁם מְהַר"ש ז"ל דְּבָלִיל רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁבוּעוֹת מִמְתַּיִנֵּן עִם הַקִּידוּשׁ עַד
הַלִּילָה מְשֵׁשׁ שְׁאֵם יְקַדֵּשׁ קוֹדֵם הַלִּילָה יַחְסֵר מְעַט מִיוֹם מ"ט לְסְפִירָה וְכַתִּיב שְׁבַע שְׁבַתוֹת
תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה עַכ"ל וְהַנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ ע"ז דְּהַפּוֹסְקִים ז"ל לְאַנְחִתִּי לְחַדֵּשׁ דִּין
כְּזֶה וּמִילְתָא סְדָתָא רַק לְעַנְנֵן תְּפִלַּת עַרְבִית וְקִידוּשׁ דִּיו"ט דְּקִי"ל דְּהוּא רַק מְדַרְבְּנֵן
לְכוּ"ע בִּיו"ט וְכַמ"ש הַמַּג"א בְּרַע"א ס"ק א' בְּשֵׁם הַמ"מ פ' כ"ט מֵהַל' שְׁבַת וְהֵלֵא דְּבָר
גְּדוֹל דְּבָרוֹ הַפּוֹסְקִים ז"ל בְּזֶה דַנ"מ בְּדַבְּרֵיהֶם לְעַנְנֵן תּוֹסְפֵת יוֹם טוֹב בְּאַיְסוֹר עֲשִׂיתִי
מְלָאכָה ג"כ לְכַאוּרָה בְּאַמַּת שְׁהָרֵי דַעַת הַרְבֵּה מִהֵרֵאשׁוּנִים ז"ל לְפָסוּק בְּפִשְׁיטוֹת כְּהָרֵ
סוֹגֵיָא דַר"ה ט' וְיוֹמָא פ"א דְּתוֹסְפֵת יו"ט ג"כ הוּא מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ בִּיּוֹה"כ, כַּדְנַפְק"ל הַתָּם
מְעַרְב עַד עָרֵב וְאָמַר הַתָּם יָמִים טוֹבִים מְנַיִן ת"ל שְׁבַתוֹכֶם וְכַמ"ש הַמַּג"א בַּסִּי רַס"א
ס"ק ח' שְׁמֵן הַתּוֹרָה הוּא מְצוֹת עֲשֵׂה לְהוֹסִיף מַחֲוֹל עַל הַקּוֹדֵשׁ דְּתַשְׁבְּתוּ שְׁבַתְכֶם עֲשֵׂה
הָהָה וְכ"כ הַפּמ"ג שֵׁם דְּמִשְׁמַע דַּה"ה יו"ט הָהָה הַתּוֹסְפֵת מִן הַתּוֹרָה עֲשׂוּ וְע' בַּט"ז ס' תַר"ח
בְּשֵׁם הַלְבוּשׁ דְּלִמָּאן דִּילִיף תּוֹסְפֵת מִבְּחָרִישׁ וּבְקַצִּיר תַּשְׁבּוּת ג"כ יֵשׁ לְלַמּוֹד מְשֵׁם לְכָל
שְׁבַת וְיו"ט מִן הַתּוֹרָה וְכַדְקִי"ל הָכִי בְּכָל דְּוִכְתִּי בְּפִשְׁיטוֹת וְהַשְׁתָּא קִשְׂיָא לָן טוֹבֵא דְּנוֹדָי
בְּפִשׁוּטוֹ נִרְאֵה דְּתוֹסְפֵת לִיו"ט שֶׁל חַג הַשְׁבוּעוֹת ג"כ דְּאוֹרֵייתָא הוּא לְהָרֵף פּוֹסְקִים ז"ל
דְּכוּלְהוּ נַפְק"ל מִיתּוֹרָא דְּתַשְׁבְּתוּ שְׁבַתְכֶם וְגַם עֶצְרַת בְּכָלֵל כָּל יו"ט הוּא וְלְכַאוּרָה נִרְאֵה
דְּמִשְׁבַּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה דְּכַתִּי בִימֵי הָעוֹמֵר לֹא שְׂיִיף לְמִיסַר מְלָאכָה בְּתוֹסְפֵת שֶׁל חַג
הַשְׁבוּעוֹת כָּלֵל שְׁהָרֵי אִינוּ מְצוּנָה לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִימֵי הָעוֹמֵר כָּלֵל דְּנִילִיף הֵיטְרָא
דְּמְלָאכָה מְשַׁבַּע שְׁבַתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה וְעִי' בְּשׁו"ע ס"ס תַצ"ג וַא"כ פִּינּוּ דְּנוֹדָי נַפְק"ל
מְקַרָא דְּשְׁבַתְכֶם לְאַיְסוֹר מְלָאכָה בְּתוֹסְפֵת שֶׁל שְׁבוּעוֹת כְּבָכֵל יו"ט א"כ מְמִילָא שׁוֹב נְסֻתַר
ד' הַפּוֹסְקִים ז"ל שְׁלֹא לְקַדֵּשׁ וְלְהַתְּפַלֵּל שֶׁל יו"ט בְּתוֹסְפֵת שֶׁל שְׁבוּעוֹת דְּכָבֵר כְּתַבְנוּ
דְּבַאֲמַת עֵיקַר הַקִּידוּשׁ וְזַכְרוֹן קְדוּשַׁת הַיּוֹם בַּתְּפִלָּה שֶׁל יו"ט אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנֵן ע' פּמ"ג
בְּפִתִּי לְהַל' יו"ט פ"א סְעִיף ג' וְלֹא שְׂיִיף לְמַעוּטֵי מִתְּמִימוֹת כָּלֵל דְּלֹא קָאִי קָרָא לְמַעוּטֵי
מְצוּהָ דְּרַבְּנֵן לְבַד וְכִינּוּ דְּבַאֲמַת מְדַאוּרֵייתָא נַפְק"ל תּוֹסְפֵת לִיו"ט וְשְׁבוּעוֹת ג"כ בְּכָלֵל
שׁוֹב אִין לָנוּ לְמַנּוּעַ מְלַקְדֵשׁ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁקִיבֵל עָלָיו תּוֹסְפֵת יו"ט דְּהוּא מ"ע דְּאוֹרֵייתָא
לְהוֹסִיף מַחֲוֹל עַה"ק כַּמ"ש וְכַמְדוּמָה שְׁהַגָּאוֹן מוֹהַר"י יַעֲב"ץ ז"ל בַּס' מ"ע דְּחָה בְּאַמַּת
לַד' הַנֵּה פּוֹסְקִים הַנָּ"ל בְּדִין קִידוּשׁ בְּתוֹסְפֵת שְׁבוּעוֹת: אֶמְנָם כְּבוֹד מַר אַחֵי הַרְבַּ הַמְּאוֹר
הַג' מו"ה שְׁלֵמָה הַפְּהֵן נ"י אָמַר מְפָכֵר לְקִיָּים דְּבָרֵי הַגָּאוּנִים ז"ל הַנָּ"ל דְּדַבֵּר ה' אֶמַת
בְּפִיהֶם ז"ל בְּזֶה כְּהָרֵי מְצִינוּ בְּיוֹמָא פ"א א' דְּדַרְשׁ לְקַרְאֵי שֵׁם דְּכַתִּיב תֵּלַת זִמְנֵי בְּעֶצְמָם

היום הנה בפרשה אמור גבי יוה"כ חד בלא תעשה דמלאכה וחד בעונש דמלאכה וחד בעונש דעניוי ודריש להו התם למעוטי תוספת יוה"כ מעונש ואזהרה בין במלאכה ובין בעניוי ע"ש וקיי"ל כדא' בסופה ד' כ"ח דמיצט רחמנא לתוספת יוה"כ מעונש וגם מאזהרה ולא הנה רק עשה בעלמא ע"ש וא"כ יש לדקדק לכאורה מה שלא מצינו בתורה עוד ביו"ט אחר מעוטא דבעצם היום הנה רק ביו"ט דעצרת דכתיב ג"כ בפ' אמור שם וקראתם בעצם היום הנה מקרא קדש כו' וקשה ג"כ האי בעצם היום דכתיב בשבועות למעוטי מאי דלא מצינו בתורת פהגים שום דרשה בזה ואין ספק דעכ"פ אתי לשום דרשא וע"כ יש לנו לומר באמת דה"נ אתי למעוטי לתוספת חג השבועות גם מעשה גרידא פדממעטינן ביוה"כ מההו מעוטא דבעצם היום הנה לתוספת מאזהרה ה"נ ממעטינן בחג השבועות גם מעשה לבי דהרי הא דקיי"ל בכל דוכתי דיו"ט עשה ול"ת ובשבת כ"ד כ"ה קאמר ר"א דשבתון עשה הוא ובאמת בעצרת לא כתיב שבתון בשום מקום בתורה כלל וע"כ דנפק"ל העשה בעצרת ממקרא קדש וכמ"ש בס' המצות להרמב"ם ז"ל מצוה קס"ב לכבות ביום החמשים מימי הספירה שצאמר וקראתם בעצם היום הנה מקרא קדש וע' בפמ"ג בפתיה' פוללת לה' יו"ט בפ"א ס"ק ב' וא"כ י"ל בפשיטות דכיון דסמך האי קרא דבעצם היום הנה גבי עצרת אצל מקרא קדש דנפק"ל מינן' לעשה דשביתת יו"ט י"ל דה"נ ממעטינן לתוספ' דעצרת גם מעשה גרידא דדרשינן בעצם ה"ה על עצומו של יום מצוה בעשה לשבות בו ואי אתה מצוה בעשה לשבות בתוספ' של אותו היום כלל כבשאר יו"ט דמצוה עכ"פ בעשה על התוס' כמ"ל ואולי באמת טעמא דקרא הוא כדי שיהי' ימי החול של ספירה תמימות וכמ"ש הפוסקים הנ"ל וא"ש בזה ד' הפוסקים ז"ל דבאמת אין תוספת לשבועות כלל מקרא דבעצם היום הנה וכמ"ש עכ"ד פבוד מר אחי הרב הג' הנ"ל נ"י בזה: אמנם לענ"ד תקשה לכאורה לפי"ז דלמה לן לאטרוחי פולי האי לסתור דרשת הצדוקים בסוגיא דמנחות ס"ה ס"ו דלא נפרש האי ממחרת השבת דכתי' בעומר דשבת בראשית קאמר יעו"ש בכל הסוגיא דתיפוק לי' דבלא"ה אי אפשר לומר לפי"ז דעצרת יהי' לעולם אחר השבת פדעת הצדוקים בזה דא"כ למה לן האי מעוטא דוקראתם בעצם היום בעצרת למעוטי דיכול לעשות מלאכה בתוספת החג הנה עד שתחשוף ממש משום תמימות וכמ"ש פבוד אחי נ"י הנ"ל בזה ותיפוק לי' דבלא"ה אסור הוא במלאכה בערב חג הנה דשבת הוא לעולם ול"ל קרא למעוטי תוספת שבועות גם מעשה אלא ע"כ דממחרת השבת יו"ט הוא ודלא פהצדוקים ומדלא נפק"ל שם בההו סוגיא לסתור דרשת הצדוקים מההו קרא דבעצם היום נסתר לכאורה דעת הפוסקים הנ"ל שכתבנו ליישב דבריהם פנ"ל אה' י"ל לפענ"ד בזה דאפתי אין הכרח לסתור מזה דעת הצדוקים הנ"ל דיש לומר דשפיר אצטריף מעוטא דבעצם היום אף לסברת הצדוקים למעט דאין איסור לעשות מלאכה בתוספת חג העצרת לקטן שנעשה בן י"ג שנה ויום א' בכניסת החג וא"כ על שביתת מלאכה בשבת עיו"ט לא הנה מצוה עדיין שהרי הנה קטן אז ועתה שנעשה גדול בכניסת יום העצרת הנה אמינא שמןזהר גם על התוספת מלעשות בו כל מלאכת עבודה באיסור עשה כבכל יו"ט שיש עשה בתוספת יו"ט עכ"פ קמ"ל קרא דשבועות אין עשה בתוספת כלל (ואף דבקטן שהגדיל ל"ש טעמא דתמימות כלל) וכמ"ש: [ואין לדחות זה שהרי באמת מה"ת לא מהני כלל י"ג שנה ויום א' בלי הבאת סימנין אז לעשותו גדול ע"י השנים בלבד וע'

תוס' קידושין כ"ג ד"ה בְּנֵי זֶה בֶּן י"ג שָׁנָה וְיוֹם א וּא"כ לְכֹאוֹ לָא מִשְׁכַּח"ל כָּלֵל דְּבִרְגַע
שֶׁל תְּחִילַת לַיִל י"ד יִהְיֶה נַעֲשֶׂה גְדוֹל מִן הַתּוֹרָה דָּאם הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת מִקּוֹדֶם יוֹם זֶה
קִי"ל דְּשׁוּמָא נִינְהוּ בְּנֵדָה מ"ו וּכְמ"ש הֶרְמֵב"ם ז"ל פ"ב ה"ל י"ח מֵהַל' אִישׁוֹת וּבִטּוֹר
אֵה"ע וּש"ע ס' קנ"ה וּבְרַגַע שֶׁל פְּנִיסַת הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם שְׁיָבִיא אֲזַ בְּאוֹתוֹ רַגַע
מִמֶּשׁ הַשְּׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְנִבְדַּק אֲזַ שְׁלֹא הָיָה בּוֹ בְּרַגַע הַקּוֹדֶם לְזֶה אֲמַנְם פְּכַר פְּתַב הַמְּשֻׁנָּה
לְמַלְךָ בַּפ"ב הַלְכָה י"ח שָׁם וּבַפ"ד ה"ז בֵּה' אִישׁוֹת שָׁם לְפָרֵשׁ הַסּוּגִיָּא דִּיבְמֹת ל"ד
בְּשׁוֹפְעַת מְתוּדָה י"ג לְאַחַר י"ג לְאַחֲיוּבֵי אִינְהוּ דְשָׁם קִשְׂהָ נְמִי כֵה"ג דְּהִיכִי מִשְׁכַּח"ל
שְׁהַכְּנִים לְבַד יוֹעִילוּ לַעֲשׂוֹתוֹ גְּדוֹל דְּבַר תּוֹרָה פִּינּוֹן דֹּא"א לְצַמְצֵם כּוֹ וְכַתְּבַת הַמֶּשׁ"ל שָׁם
לִיְיֹשֵׁב בְּפִשְׁטוֹת דְּמִשְׁכַּח"ל שְׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת בְּיוֹם הָאֲחֵרוֹן שֶׁל שְׁנַת י"ג לְד' ר"ת
שְׁהִבִּיא בִטּוֹר אֵה"ע ס' קנ"ה וְהוּבָא שָׁם בְּרַמ"א ס"ק י"ד וְע"ש בַּב"ש ס"ק כ' דָּאֲזַ
כְּשִׂאוֹתָן הַשְּׁתֵּי שְׁעָרוֹת הֵן עוֹדֵן בּוֹ כְּשִׁנְכֵּס יוֹם א' בְּשַׁנַּת י"ד שְׁפִיר מְהִי הַסִּימָנִין הָאֵלוּ
לַעֲשׂוֹתוֹ גְּדוֹל כְּשֶׁ נִכְנַס בְּשַׁנַּת י"ד דְּשְׁתֵּי שְׁעָרוֹת דְּבִיּוֹם אֲחֵרוֹן שֶׁל י"ג שָׁנָה לָא הוּוּ שׁוּמָא
כָּלֵל וּר' יְהוּדָא בְּנֵדָה י"ח דָּאֲמַר תּוּדָה הֶפְרָק כְּלֹאֲחַר הֶפְרָק וְהָיָה זְמַן הַבָּאָת שְׁנֵי שְׁעָרוֹת
בְּתַחֲלִיל יוֹם אֲחֵרוֹן שֶׁל שְׁנַת י"ג וְקִי"ל כּוֹר' יְהוּדָא וּמִיָּהוּ אַעֲפ"כ עֲדִינּוֹן קִטּוֹן הוּוּ כָּל זְמַן
שֶׁלֹּא נִכְנַס רַגַע אֶחָד בְּתַחֲלִיל לַיִל י"ד דָּאֲזַ נַעֲשֶׂה גְדוֹל מִן הַתּוֹרָה ע"י הַסִּימָנִין שְׁהִבִּיא
בְּיוֹם שְׁלֹפְנָיו וְע"י הַגְּדִלוֹת שֶׁל יוֹם א' הַנִּכְנָס בְּשַׁנַּת י"ד כְּמ"ש וְע"ש בַּמֶּשׁ"ל וּא"ש גַּם
כָּאֵן דְּשְׁפִיר מִשְׁכַּח"ל דְּבִיּוֹם הַשְּׁבִיתָה א' עָרַב הֶרְגַּל לָא הָיָה מְצֻנָּה עֲדִינּוֹן עַל עֲשִׂיַת מְלָאכָה
בְּאוֹתוֹ יוֹם אַע"ג שְׁהִבִּיא אֲזַ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת רַק בְּתַחֲלִיל הַלֵּילָה כְּשִׁנְכֵּס לַיִל שֶׁל שְׁנַת י"ד
אֲזַ נַעֲשֶׂה גְדוֹל מֵה"ת וְקַמ"ל קִרְא דְּבַעֲצֵם הַיּוֹם דְּמ"מ אִינוּ מְצֻנָּה עַל הַתּוֹסֶפֶת מְלָאכָה
בְּאוֹתוֹ יוֹם מִשׁוּ' דָּאִין לַעֲצָרַת תּוֹסֶפֶת וּכְמ"ש וּא"ש]: וְאִלְמָּה גַּם לַעֲיָקָר יְסוּד דְּבִרְיָנוּ בְּזֶה
דֹּאֲשַׁכַּח"ל לְקִרְא דְּבַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה בְּקִטּוֹן שְׁהַגְדִּיל אֲזַ בְּיוֹם הַעֲצָרַת עֲצָמוּ וּכְמ"ש רְאִיתִי
לְהַקְדִּים עוֹד לְזֶה מֵה שֶׁנ"ל לִיְיֹשֵׁב בַּע"ז הַבְּדָרָה הַפְּלִפּוּל קוֹשִׁיּוֹת שֶׁל הַגָּאוֹן בַּעַל מַעֲיָן
הַחֲכָמָה ז"ל (בַּפ' אֲמוֹר) בְּסוּגִיָּא דְּר"ה וְסוּפָה מ"א דְּגִרְסִינּוּ הֵתָם דְּר' יוֹחָנָן ב"ז הַתְּקִין
שְׁיָהָא יוֹם הַגָּרָף כְּלוֹ אֲסוּר לְאַכּוֹל חֲדָשׁ וּמִסִּיק דְּהִינּוּ טַעֲמִיָּה מִשׁוּם דְּמַהֲרָה יִבְנֶה בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ וְאֲזַ שׁוֹב לֹא יוֹתֵר חֲדָשׁ בְּהָאִיר הַמְזַרְח לְבַד רַק אַחַר הַבָּאָת הַעוֹנָר דּוֹקָא וְיֹאמְרוּ
אֲשַׁתְּקַד מִי לֹא אֶכְלָנוּ בְּהָאִיר הַמְזַרְח הַשְּׁתָּא נְמִי נִיכּוֹל וְלֹא יִדְעִי דְּדוֹקָא בְּזַמַּן שְׁאִין עוֹנָר
הָאִיר הַמְזַרְח מִתִּיר הָא בְּזַמַּן שְׁיֵשׁ עוֹנָר עוֹנָר מִתִּיר דּוֹקָא וּפְרִיָּה דֹּאֲכַתִּי מִן חֲצוֹת יוֹם ט"ז
לִישְׁתְּרִי בְּחֲדָשׁ דְּתַמִּיד הָיוּ מְבִיאִין הַעוֹנָר קוֹדֶם חֲצוֹת וּמִשְׁנֵי דִילְמָא יִבְנֶה הַמִּקְדָּשׁ לְשַׁנָּה
הַבָּאָה בְּלִיל שְׁשָׁה עֶשְׂרֵי סְמוּדָה לְבִנְיָן אוֹ בְּחִמְשָׁה עֶשְׂרֵי סְמוּדָה לְעָרַב וְלֹא יִהְיֶה אֲזַ שְׁעוֹת
כָּל כְּפֹה לִיְיֹשֵׁב הַעוֹנָר וּלְטוֹחָנוּ וּלְהַנִּיפּוֹ בִּי"ג נֶפֶשׁ הַכָּל בְּלִילָה רַק הַקְּצִירָה לְבַד יִהְיֶה
בְּלִילָה וְכָל אֵלוּ הַמְּלָאכוֹת יִהְיוּ מְוַכְרָחִים לַעֲשׂוֹתָן בְּיוֹם וּבֵין כְּפֹה וְכָפֹה יִשְׁהוּ בְּזַמַּן הַקְּרִבַת
הַעוֹנָר בְּיוֹם שְׁשָׁה עֶשְׂרֵי עַד סְמוּדָה לְעָרַב וּמִשׁוּ"ה גְּזָרוּ שְׁלֹא לְאַכּוֹל חֲדָשׁ בְּיוֹם ט"ז לַעוֹלָם
כָּל הַיּוֹם: וְהַקְּשׁוּ שָׁם בְּרַש"י וְתוֹס' דְּלָמָּה חֲשִׁשׁוּ לְשִׁמָּא יִבְנֶה בַּהֲמ"ק בְּלִילָה אוֹ בִּי"ט
וְהָא אֲמַרִי בַּפ"ב דְּשְׁבוּעוֹת דָּף ט"ו דָּאִין בְּנִין בַּהֲמ"ק בִּי"ט אוֹ בְּלִילָה כָּלֵל דְּכַתִּיב וּבְיּוֹם
הַקִּים אֶת הַמִּשְׁפָּן וְתִירְצוּ דְּהִנֵּי מִיָּלִי בְּנִין הַבְּנוֹי בִּידֵי אָדָם אֶבֶל בְּנִין דְּלַעֲתִיד כְּלוֹ עֲשׂוֹי
וּמִשְׁוֹכְלָל וְיִתְגַּלֶּה מִן הַשְּׁמַיִם דְּכַתִּי מְקַדָּשׁ ה' כּוֹנְנֵנוּ יְדִידָה ע"ש וְהַקְּשָׁה הַגָּאוֹן בַּעַל מַעֲיָן
הַחֲכָמָה ז"ל (בַּפ' תְּרוּמָה בְּמִצְוֹת בְּנִין בֵּית הַבְּחִירָה).

ומש"ל בפ' אָמור ט"ס הוא) דא"כ דבגין דלעתיד שפיר יכול להבנות ביום טוב או בליקל א"כ תקשה לפי"ז דלמה נחויש לשמא יבנה בהמ"ק בששה עשר בניסן כלל ונהלא לפ"ז אי אפשר לבית המקדש דלעתיד להבנות רק ביו"ט של חג השבועות בלבד ולא ביום אחר כלל שקרי בפ"ב דשבועות (דף ט"ו) אמר רמי ב"ח דאין העזרה מתקדשת אלא בשני מנחה ויליף לה מירושלים מה ירושלים אינה מתקדשת אלא בשתי החלות של לחמי תודה (פדכתוב בנחמ' י"ב) שהיו חמץ והם מדבר שונאכל בה ויוצא ממנה נפסל אף בעזרה בעינו שגרי מנחה דוקא שהוא דבר שונאכל בה ונפסל כשיוצא ממנה ופריף אי מה ירושלים בחמץ דוקא אף פאן בעזרה נאמר שיהי' השגרי מנחה מן חמץ דוקא ומשני פיון דליפא מנחת חמץ רק בשתי הלחם בעצרת.

א"כ לא אפשר משום דבעינו הקידוש בשעת הבגין ואין בגין בהמ"ק ביו"ט ולא בליקל וכמ"ש והשתא פיון דע"כ בגין דלעתיד שיתגלה מהשמים אפשר שיגלהו ה' גם ביו"ט או בליקל כמש"ל א"כ שוב אי אפשר לבהמ"ק דלעתיד שיתגלה ב"ב רק ביו"ט של עצרת בלבד כדי שיוכלו לקדשו אז בשתי הלחם שביאו אז בעצרת שקרי באמת לעולם בעינו מנחת חמץ דוקא פירושלים רק משום דלא אפשר משום דאין בגין בהמ"ק דוחה יו"ט משא"כ בגין דלעתיד שאפשר להבנות ביו"ט.

א"כ שוב אי אפשר שיבנה רק ביו"ט של עצרת בלבד כדי שיוכל להקדש בשתי הלחם שהוא חמץ וא"כ למה חשש ריב"ז שיבנה המקדש דלעתיד בט"ז בניסן כמ"ש וע"ש במעה"ח בזה: והנה עפ"ד הגאון בעל מעה"ח ז"ל הנה יש לדקדק לכאורה קצה גם במשנה דשלהי תענית (דף כ"ו) דתגן התם לא היו יו"ט כו' וכיום הפפורים כו' וכה"א צאינה וראינה כו' ביום חתונתו וביום שם ביום חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בגין בית המקדש כו' ומוק"ל התם איוה"כ ונראה משו' דשני דברים הללו דהיינו יום חתונתו ושמחת לבו ע"כ לא משכח"ל פהדדי רק ביוה"כ לבד שהיו בו ב' דברי' הללו מתן תורה דהיינו נתינת הלוחות האחרונ' שהי' ביוה"כ כמ"ש ש"י שם וכן בגין בהמ"ק דהיינו חינוף הבית דשלמה שהי' ג"כ ביוה"כ כדא' במו"ק ט' (וכדפירש"י שפרי"ף בזה וכן פ"י הרע"ב ז"ל שם במשנ' (ומ"ש על זה הפהרש"א ז"ל בחידושי אגדות שם דלא ידע חינוכו ביוה"כ ומשו"ה מפרש לה התם על ט"ו באב ע"ש.

הוא תמוה ובמחכ"ת נעלם ממנו בזה הסוגיא דמו"ק ט' הנה"ל וגם מ"ש לפרש לה אט"ו באב תמוה ג"כ שאין ספק דכל עיקר ההכרח לפרש הקרא דביום חתונתו דקאי על מתן הור' דרק על הלוחות האחרונ' קאמר קרא דהיינו ביוה"כ ולא מוקמינן לה קרא דביום חתונתו פשוטו דקאי על מתן תורה שהיה בחג השבועות משום דבאמת ס"ל להך תנא דרק על יום אחד לבד מרמז הך קרא דביום חתונתו וביום שמחת לבו ולא משכח"ל לתרנוייהו דהיינו מתן תורה ובגין בהמ"ק בחד יומא רק ביוה"כ לבד שניתנו בו לוחות האחרונות ונתחנף בו הבית של שלמה ג"כ וכמ"ש וא"ש וע"כ דלא ס"ל להך תנא לפרש הך קרא על שני ימים נפרדים כלל רק דס"ל דתרנוייהו רק אחד יומא הוא דקאי ומשו"ה לא משכח"ל רק ביוה"כ לבד וכמ"ש ולמ"ש הפהרש"א ז"ל דביום שמחת לבו קאי על ט"ו באב א"כ מנ"ל לתנא דביום חתונתו קאי על יוה"כ ודלמא על חג השבועות קאי כפשוטו ובלא"ה אין מקום לדבריו בזה ואכמ"ל).

ומה שהקש' שם התוי"ט דמנ"ל דקאי על יוה"כ לבד ונהלא כל שבעת הימים שקודם החג קנה החינוך פדאמר במו"ק שם וע"ש בתוי"ט. ונ"ל דבאמת עיקר ההכרח לאוקמי הך קרא על יוה"כ לבד הוא כמ"ש דס"ל לתנא דביום חתונתו וביום שמחת לבו באמת רק על חד יומא לבד הוא דקאי תרנוניהו וא"כ הרי לא משכח"ל באמת רק ביוה"כ לבד וכמ"ש ומזה הכריח ג"כ דביום שמחת לבו קאי על יוה"כ של החינוך דאל"כ איך קרי קרא ליוה"כ יום שמחה לב ונהלא אין שמחה בלא אכילה ושתיה פדאמר במו"ק שם.

וע"כ דאיוה"כ דחינוך הבית קאי דבאמת אכלו ושתו אז ביוה"כ מה"ט גופא דאין שמחה בלא אכילה כו' פדאמר התם והיינו דקאמר ביום חתונתו זה יוה"כ וביום שמחת לבו זה בגין בהמ"ק דאז נדאי קנה גם ביוה"כ יום שמחה לב וכמ"ש): והשתא לפ"ד הגאון בעל מעה"ח ו"ל ה"ל דהבית דלעתיד בהכרח יהיה חינוכו ביו"ט של חג השבועות דוקא כדי שיוכלו לקדשו אז בשתי הלחם וכמ"ש ל"א א"כ מנ"ל להך תנא לפרש הך קרא דביום חתונתו דזו מהן תורה דקאי רק על יום שניתנו בו לוחות האחרונות לבד דהיינו ביוה"כ משום דביום אחר לא משכח"ל לתרנוניהו ביחד דהיינו מתן תורה ובגין בהמ"ק וכמ"ש וברי נדאי דשפיר אפשר לפרש הך רישא דקרא דביום חתונתו דזו מתן תורה דעל יום חג השבועות קאמר שנתנה בו תורה לישראל וכן לסיפא דקרא דביום שמחת לבו דקאי על שמחת חינוך בהמ"ק מצ"ל דג"כ על חג השבועות קאי גמי הך סיפא דקרא שפיר רק דקאי על הבית דלעתיד שיבנה ג"כ ביום חג השבועות בלבד וכמ"ש ואם פן אי מפרשינו ליה גמי להך קרא כפשוטו דעל יום מתן תורה שהיה ביום חג השבועות קאמר הרי שפיר מצינו לפרש דתרנוניהו דהיינו מהן תורה וחינוך הבית על חד יומא הוא דקאי תרנוניהו רק דאבית דלעתיד קאי שיהיה בחג השבועות וכמ"ש ודוחק לומר דבאמת בעיקר הדבר שהיו יוצאות וחולות כו' הי' קבלה בידם בזה שהיה ביוה"כ רק דהתנא מסמיך ליה הקא אהך קרא דצאינה וראינה כו'.

ומשו"ה מוק"ל לקרא גמי איוה"כ לבד ולא על חג השבועות אע"ג דפשטיה דיום מתן תורה שייך טפי על חג השבועות מעל יוה"כ וכמ"ש דהא נדאי דכל כמה דמצינו למימר שהיה להתנא איזה הכרח ג"כ בקרא גופא דקאי רק על יוה"כ ולא על חג השבועות כלל.

והיינו מהך סיפא דקרא דיום שמחת לבו דקאי על בגין בהמ"ק וכדמפרש פם דלא משכח"ל רק ביוה"כ וכמ"ש דנדאי דטפי ניחא לפרש פן באמת מלפרש דסמך על הקבלה לבד בזה ולמ"ש המעה"ח ה"ל הרי אין שום הכרח דקרא זה קאי על יוה"כ כלל וכמ"ש וצ"ע).

ואולי י"ל קצת בזה דלמ"ש התוי"ט בתענית שם דהך סיומא דוכן ה"א צאינה וראינה כו' הפל הוא מד' רשב"ג דברי' דמתני' דתענית ה"ל א"כ י"ל בפשיטות דרשב"ג באמת לטעמי' בזה דבתוספתא דדמאי פ"ג הי"ז ארשב"ג מעשה ששלח לי ר' יוסי אתרוג כו' וח"ל זה בא מקסרין ולמדתי ממנו כו' שהיה נדאי כו' ופריך עלה בירושלמי פ"ג דדמאי שם ה"ג ולא מפירות שהם מותרין בקסרין הוא ומשני דרבי הוא דהתיר קסרין ורשב"ג קודם רבי הנה ע"ש ופי' הר"ש ו"ל בדמאי פ"א מ"ג דהא דאמרי' שם בירושל' דדמאי פ"ב ה"א דרבי התיר בית שאן והתיר קסרין וב"ג כו'.

דבֿחולין ז' מִפֿרש דבֿית שְׁאֵן הִיָּה מִמְקוֹמוֹת שְׁפָכְשׁוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם וְלֹא כְּשׁוֹם עוֹלֵי בְּבֵל וּמִשׁוֹ"ה הַתִּיר רַבִּי אֶת בֵּית שְׁאֵן שְׁאֵן צְרִיכִין לְהַפְרִישׁ שְׁם תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִשׁוֹם דַּס"ל דְּקִדְּשָׁה רֵאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לְשַׁעֲתָהּ וְלֹא קִדְּשָׁה לַע"ל ע"ש וְכַתֵּב הַר"ש שְׁם דַּה"נ צ"ל דְּקִסְרִין וְאִינָה הִיָּה ג"כ כְּמוֹ בֵּית שְׁאֵן שְׁפָכְשׁוֹ עוֹלֵי מִצְרַיִם לְבַד וְלֹא עוֹלֵי בְּבֵל וּמִשׁוֹ"ה הַתִּיר רַבִּי גַם הַמְקוֹמוֹת הָאֵלוֹ ע"ש (רַק דְּלֹא בְּכָל הַפִּירוֹת פִּי אִם בְּאַתְרוֹג וְכַה"ג שְׁיִישׁ הַיִּפְרָ בָּהֶם דְּאִינָן מִן הַגְּדִלִים בְּאַרְץ ע"ש בַּר"ש וּבַתּוֹס' חוֹלִין ו' ד"ה וְהַתִּיר וּבַפ' ר"י דָּף נ"ט ד"ה בְּצַר שְׁהֶאֱרִיכוּ בְּדַבְרֵי הַיְרוּשְׁלָמִי הַנֶּ"ל) וְא"כ מוֹכַח דְּרִשְׁבֵּ"ג וּר' יוֹסִי דַּס"ל דְּקִסְרִין חִיִּיב בְּמַעֲשֵׂר ע"כ מִשׁוֹם דְּאִינָהוּ ס"ל בְּאַמַּת דְּקִדְּשָׁה רֵאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לַע"ל ג"כ וְדִלָּא פְּרַבִּי (וְא"ש דַּר' יוֹסִי לְשִׁיטְתוֹ בְּזֶה בִּיבְמוֹת פ"ב דְּאָמַר ר' יוֹסִי הֵתֵם דְּמִירְוֹשָׁה שְׁנִיָּה וְאִילָף קִדְּשָׁה לַעוֹלָמוֹפִי ר"ח ו"ל שְׁם דִּירְוֹשָׁה שְׁנִיָּה הִיָּינוּ יְרוּשָׁת יְהוֹשֻׁעַ ע"ש בַּתוֹד"ה יְרוּשָׁה וּבִזְבֻּחִים ס"א ד"ה מֵאֵי וּלְאִידָף פִּירוּשֵׁי וְגַי' דְּהֵתֵם צ"ע בְּזֶה וְאִכְמ"ל) וְלִמ"ש הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ו מַה בֵּית הַבְּחִירָה הַל' ט"ז דְּאַף דְּקִדְּוֹשֶׁת הַמְקַדֵּשׁ קִדְּשָׁה לַע"ל אִפְ"ה קִדְּוֹשֶׁת הָאֶרֶץ לַעֲנִין מַעֲשֵׂרוֹת לֹא קִדְּשָׁה לַע"ל ע"ש וְכ"כ הַר"י ו"ל בַּתּוֹס' דִּיבְמוֹת פ"ב הַנֶּ"ל דְּאַף לְמ"ד דְּלִמְעַשֵּׂר לֹא קִדְּשָׁה לַע"ל אִפְ"ה לְקִדְּוֹשֶׁת הַמְקַדֵּשׁ ס"ל שְׁפִיר דְּקִדְּשָׁה לַע"ל ע"ש וְא"כ לְרִשְׁבֵּ"ג דַּס"ל ע"כ דְּגַם לַעֲנִין מַעֲשֵׂרוֹת קִדְּוֹשָׁה רֵאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לַע"ל וְכַמ"ש ע"כ דַּס"ל וְדֵאֵי דַּכ"ש לְגַבֵּי קִדְּוֹשֶׁת הַמְקַדֵּשׁ דְּקִדְּשָׁה לַע"ל לַפ"ד הַרְמַב"ם וְהַתּוֹס' הַנֶּ"ל וְהַשְׁתָּא א"ש בְּפִשְׁטוֹת דְּמִשׁוֹ"ה לְרִשְׁבֵּ"ג לְשִׁיטְתוֹ לֹא מְצִינוּ לְפִרְשׁ לְקַרָּא דְּבִיּוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ עַל בְּנִין דְּלַעֲתִיד שְׁיִהְיֶה בְּיוֹם חַג הַשְּׁבֻעוֹת דְּוָקֵא כְּדֵי שְׁיִוְכְלוּ לְקַדְּשׁוּ אֲזַ ע"י שְׁתֵּי הַלְחָם כַּמ"ש שְׁהָרִי כִּינּוֹן דַּס"ל לְרִשְׁבֵּ"ג דְּקִדְּוֹשָׁה רֵאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לַע"ל א"כ לְדִידִיָּה אֵין צְרִיף לְקַדֵּשׁ עוֹד אֶת הַבֵּית דְּלַעֲתִיד כְּלָל כְּדָאָמ' בְּשֻׁבְעוֹ ט"ז דְּלִמ"ד קִדְּוֹשָׁה רֵאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לַע"ל לֹא הִיָּה צְרִיף עֲזָרָא ג"כ לְקַדֵּשׁ אֶת הַבֵּית הַשְּׁנִי כְּלָל רַק דְּלִזְכָּר בְּעֻלְמָא הוּא דְּעֵבִיד לְפִי שְׁכָבָר נְתַקְדֵּשׁ בְּיַמֵּי שְׁלֹמֹה ע"ש וְא"כ אֵין הַכְּרַח לַפ"ז לְבֵית דְּלַעֲתִיד שְׁיִהְיֶה בְּיוֹם חַג הַשְּׁבֻעוֹת דְּוָקֵא כְּדֵי לְקַדְּשׁוּ בְּשְׁתֵּי הַלְחָם שְׁהָרִי אֵין צְרִיף לְקַדְּשׁוּ עוֹד לַעוֹלָם כְּלָל לְמ"ד דְּקִדְּשָׁה לַע"ל וּמִשׁוֹ"ה שְׁפִיר מוֹק"ל רִשְׁבֵּ"ג לְשִׁיטְתוֹ לְקַרָּא דְּבִיּוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ עַל יוֹה"כ לְבַד וְאַחֲזִינוּף דְּשְׁלֹמֹה קָאֵי וְכַמ"ש וְא"ש: אֵלָּא דְּהַשְׁתָּא דְּאַתִּינָן לְהַכִּי נִרְאָה דְּאֵין מְקוֹם כְּלָל לְעִיָּקָר קוֹשִׁית הַגְּאוֹן בְּעַל מַעַה"ח ו"ל הַנֶּ"ל בְּזֶה בְּאַמַּת שְׁהָרִי בְּסוֹגֵיָּה דְּשֻׁבְעוֹת ט"ז הַנֶּ"ל מְפִנֵּשׁ דְּלִמ"ד קִדְּוֹשָׁה רֵאשׁוֹנָה לֹא קִדְּשָׁה לַע"ל וְהִיָּה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ הַבֵּית שְׁנִיָּה בְּיַמֵּי עֲזָרָא ע"כ צ"ל דְּהָא דְּתַנּוּ בְּמִשְׁנָה שְׁם י"ד שְׁאֵין הַעֲזָרָה מְתַקְדֶּשֶׁת אֵלָּא בְּאוֹרִים וְתַנּוּמִים וּבְסִנְהֶדְרִין וּבְשְׁתֵּי תוֹדוֹת כו' דְּלֹא בְּכָל אֵלוֹ תַנּוּ אֵלָּא דְּבִאֲחַת מְכָל אֵלוֹ תַנּוּ כְּלוּמַר דְּאוֹרִים וְתַנּוּמִים אוֹ ע"י סִנְהֶדְרִין אוֹ בְּשְׁתֵּי תוֹדוֹת (וְכַמ"ש רַש"י שְׁם ט"ו ד"ה אִפִּי לְמ"ד ע"ש) דַּע"כ דְּאַף ע"י אֲחַת מְכּוֹלָם קָאָמַר דִּיכּוֹלִים לְקַדֵּשׁ הַעֲזָרָה בָּהֶם מִשׁוֹם דְּלִמ"ד לֹא קִדְּשָׁה לַע"ל א"כ הִיָּה צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ וְדֵאֵי אֶת הַבֵּית הַשְּׁנִי בְּיַמֵּי עֲזָרָא וְהָרִי אֲזַ לֹא הִיָּה אוֹרִים וְתַנּוּמִים כְּלָל כְּדָאָמַר בְּיוֹמָא כ"א וְאִיף קִדְּשׁ עֲזָרָא אֲזַ אֶת הַבֵּית וְע"כ דְּהָף מ"ד ס"ל דְּבְּאַמַּת סְגִי בְּאַחַת מְכָל אֵלוֹ וְעֲזָרָא שְׁפִיר קִדְּשׁ אֲזַ ע"י שְׁתֵּי הַתּוֹדוֹת לְבַד אִף בְּלֹא אוֹרִים וְתַנּוּמִים וְלִמ"ד הֵתֵם דְּבְּכָל אֵלוֹ דְּוָקֵא תַנּוּ מְוַכְרַח לִוְמַר דַּס"ל דְּקִדְּוֹשָׁה רֵאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לַע"ל ג"כ וְעֲזָרָא בְּאַמַּת לֹא הִיָּה צְרִיף לְקַדֵּשׁ עוֹד שְׁנִיָּה כְּלָל רַק לְזַכָּר בְּעֻלְמָא הוּא דְּעֵבִיד לָהּ ע"ש בְּסוֹגֵיָּה וְהַשְׁתָּא לַפ"ז אֵין מְקוֹם כְּלָל לְקוֹשִׁי הַמַּעַה"ח הַנֶּ"ל בְּזֶה שְׁהָרִי לְכו"ע אֵין הַכְּרַח כְּלָל לְהַבֵּית דְּלַעֲתִיד שְׁיִבְנֶה בְּחַג הַשְּׁבֻעוֹת

דוקא דלמ"ד קדושה ראשונה קידשה לע"ל הרי אין צורך לקדש עוד את הבית דלעתיד
פלל שגם בימי עזרא לא היה צריך לקדש עוד רק דלזכר בעלמא הוא דעבד וכמ"ש.

ולמ"ד דקדושה ראשונה וגם קדושת עזרא לא קידשה לע"ל דלדידיה נדאי יהיו צריכין
לקדש גם את הבית דלעתיד כמו בימי עזרא. אבל לדידך תקשה דאיך קדיש עזרא בלא
אורים ותומים וע"כ צ"ל דס"ל באמת דבאחת מפל אלו תנו ונהה סגי בימי עזרא בשתי
תודות לבד וא"כ ה"נ דבבית לעתיד שיהיה אז רוח הקודש ואורים ותומים ונהרי יוכל
להתקדם אז פפיר גם בלא שתי הלחם פלל רק ע"י אורים ותומים וע"י סנהדרין לבד:
ובאמת יש לתמוה בזה על הגאון בעל מעין החכמה ז"ל שכ' שם בעצמו דלמ"ד קדושה
ראשונה קידשה לעתיד לבוא דלק"מ מעיקרא בזה (דלדידך אין צריך לקדש עוד לעתיד
לבוא רק לזכר בעלמא כמו בימי עזרא יעו"ש שקיצר קצת בזה) רק דלמ"ד לא קידשה
לע"ל דלדידך נדאי צריך עוד קידוש מעליא דחק שם טובא בזה ע"ש, ובמחכ"ה לא זכר
פלל הסוגיא דד' ט"ז ה"ל שפכתנו דלמ"ד לא קידשה לע"ל ע"כ צ"ל דס"ל דבאחת מפל
אלו סגי וכמ"ש וא"כ הרי לעתיד יהיו יכולין לקדש שפיר ע"י אורים ותומים לבד ובלא
שתי הלחם פלל וכמ"ש ושוב אין הכרח לדידך גם לעתיד לקדשו בחג השבועות פלל
וכמ"ש (ורמי ב"ח דאמר דאין העזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה כו' ומשמע דס"ל
דבכל אלו תנו צ"ל דמירי דוקא פשצריכין להוסיף על העזרות וע' ברמב"ם פ"ו מהל
בית הבחירה הי"ג וי"ד בזה) וא"ש : ואמנם נ"ל ליישב קצת קושית המעה"ח ז"ל ה"ל
גם ע"ד הפלפול בזה דהרי לכאורה קשה בפסגיא דסופה מ"א ה"ל דגם בהבית דלעתיד
לא משכח"ל לכאורה שייבנה ויגמר ביו"ט פלל וכגון בפסח דאירי התם שהרי בפסגיא
דמו"ק ט' ה"ל מפנרש דאי אפשר שיהי' פלל חינוף הבית ביו"ט משום דאין מערבין
שמחה בשמחה ע"ש וע"כ צ"ל לכאורה דאתיא באמת רק כמ"ד בפסחים ס"ח דכל עיקר
שמחת יו"ט אינה אלא רשות ע"ש ונראה לכאורה דלדידך לא ס"ל פלל להך דינא דאין
מערבין שמחה בשמחה גבי יו"ט פלל ולהלן אבאר אי"ה אף כ"ז ביו"ט של פסח לבד
אבל בעצרת דא' בפסחי שם דה"מ בעצרת דבעינו נמי לכם ע"ש וא"כ הרי לכ"ע אי
אפשר עכ"פ שייגמור הבנין בחג השבועות פלל מטעמא דאין מערבין שמחה בשמחה
וכמ"ש ולהלן אבאר אי"ה : ואולם בעיקר יסוד קושית הגאון בעל מעה"ח ז"ל ה"ל
נראה לחדש לפענ"ד בזה בעז"ה דמלבד דבהקרבת שתי הלחם בעצרת כבר נודע מה
שנסתפק בזה בשו"ת קול אליהו סי' כ"ט (והובא בס' עיקרי דינים ח"א סי' כ"א אות
ה') שאם אירע בזמן הבית שלא מנו ספירת העומר בירושלים אם יכולים להקריב פלל
(מנחת העומר) [צ"ל שתי הלחם] בעצרת מן החדש והביא ראיה שם משמיטין ויובלות
דדוקא משום יתורא דקרא ילפינו דצריך לעשות יובל אף שלא מנו השמיטות וא"כ
בספירת העומר דליכא ריבויא יש במשמע דזה תלוי בזה עכ"ל (כמו שהובא שם בס'
עיקרי דינים ה"ל בזה *) והס' קול אליהו עצמו אין נמצא אצלנו) והנה מ"ש מהך
דיובל ושמיטין דדוקא משום יתורא דקרא הוא דמחייבנו לעשות יובל אף שגא עשו
שמיטין נראה דנתפונן בזה להא דגרסי בתורת פהנים פ' בהר פ"ב ה"ב ומנין שצריך
לעשות יובל אע"פ שאין שביעית ת"ל והיו להך גו' השע וארבעים שנה דר"י וחכ"א
היובל אינו נוהג אא"כ יש עמו שביעית ע"כ ועש ש בק"א וא"כ נראה דאף לר"י שם
אינו אלא רק משום דגמרי' מקרא בהדך דכתי' והיו להך גו' השע וארבעים שנה וקדשתם

שנת התמשי' דאתי לרבוני בהכי דאין מצנות היובל תלוי במצות שביעית וכמ"ש בתו"כ הג"ל.

אבל גבי שתי הלחם והעומר דלא מצינו שום ריבוי בקרא לזה בהדיא, שפיר יש לנו לומר דאין מצות שתי הלחם רק פשקרב העומר, וספר לו השע וארבעי' יום ג"כ פדכתי בקראי דפ' אמור בהדיא וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר וגו' הספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה וגו' וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש ונו' ומשמע ודאי מפשטי' דהנה קראי דאין עיקר מנות חיוב ספירת העומר רק אחר שהקריבו והביאו העומר ממחרת הפסח ואז לאחר שישפרו לו מ"ט יום יקריבו שתי הלחם (הגה"ה *) וע' עוד בס' עיקרי דינים שם סי' כ' אות ח' שכ' בשם ס' יוסף אומץ סי' ו' הילכתא למשיחא אם הנה נבנה בהמ"ק בין פסח ראשון לשני אם יעשו אז פסח שני ע"ש והנה אי ספר הג"ל לפנינו אבל לענ"ד דבר זה הוא תוספתא ערוכה בפסחים פ"ח ה"ב ונ"ל גר כו' וכן קטן שהגדיל (כן הגיה הגר"ח ז"ל כמ"ע פ"ג גי' הש"ס שם דפסחים צ"ג ע"ש).

בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי ר"נ אומ' א"צ לעשות פסח שני שפכר לא נתחייב בראשון ניתן להם לישראל לבנות בית הבחירה היחיד עושה פסח שני ואין הצבור עושין פסח שני ע"כ.

והובא ד' התוספתא הג"ל בירו' רפ"ט דפסחים והק"ע שם לא ידע פירושו דהך ברייתא דניתן להם לבנות בית הבחירה ולכן פתב שם דלא גרסי' ליה פלל ובשירי קרבן שם פתב דאף דב"ע מחקו מ"מ אחר דגם בתוספתא איתא לכן הגיה דצ"ל ניתן לבנות בית הבחירה ולחוג בו שלשה פעמים בשנה.

ור"ל דמזה דייק דאין הצבור עושין פסח שני דאל"כ משכח"ל ד' רגלים ע"ש וכל דבריו תמוהים מאוד במחכ"ת ואיך רצה להגי' כ"כ בדברי התוספת' והירושלמי מדעתו בזה וכלי שום טעם וריח פלל ובשנת הר"א ג"כ בפ"ה התוספת' מועדהלחם ביום התמשים ויקראו בו ביום מקרא קדש אבל כשלא קרבו ולא הביאו העומר פלל אין חיוב לספירה ג"כ מן התורה פלל וכדס"ל לאמימר במנחות ד' ס"ו דספירה בזמן הזה רק זכר למקדש הוא ומדרבנן לבד וכדא' ה"ה דמה"ט מנח רק יומי ולא שבועי א' זכר למקדש הוא (ופירש"י שם דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא כו') וע"ש בתוד"ה זכר ובר"ן ז"ל סוף פסחים ובבעל המאור ובמלחמו' ז"ל שם שכתבו דאע"ג דאנן מנינו יומי ושבועי אינו משום דס"ל באמת דספירה בזה"ז דאורייתא (וכד' הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' תו"מ הל' כ"ד אף לדברי ר' ירוחם ז"ל בס' אדם נ"ד ח"ד גם לאמימר ספירת הימים גם בזמה"ז הוא מה"ת רק בספירת השבועות ס"ל לאמימר דמדרבנן הוא בזה"ז ע"ש ובאמת נראה דקראי דייקי הכי דבפ' אמור פתיב תספרו חמשים יום וגו' וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש וגו' חקת עולם וגו' ובפ' ראה פתיב שבועה שבוועות תספר לך וגו' ופשיט' חג שבוועות לה' אלהיך וגו' והיינו רק לתשלומי הקרבנות שהיה כל ז' במקדש לבד וכדנפק"ל מהך קרא בחגיגה י"ז לתשלומין של עצרת דחג שבועות כתי' וע"ש בתוד"ה מצנה למימני יומי ושבועי שכ' דתרונייהו איתנהו יומי לקדש עצרת (יום א') ושבועי לתשלומין עכ"ל וא"כ י"ל דמשום הכי המנין

דיומי נוהג גם בזמה"ז לקדש יום אחד אח"כ והמנין דשבועי שהוא רק לקדש אח"כ כל שבועה לתשלומין לבד דאינו שייך אלא בזמן הבית ולכן גם המנין דשבועות אינו מה"ת בזמה"ז כ"ל ובמקו"א יבואר עוד אי"ה) דנדאי קיי"ל בארת דספירת העומר בזמה"ז דליפא הבאה ולא קרבו דאינה אלא מדרבנו בעלמא זכר למקדש כדאמר אממר.

רק דאנו ס"ל דגם משום זכר למקדש לבד צריכנו לממני גם שבועי לעשות בכ"ד זכר למקדש ומה"ט י"ל דגם לרבנו דבר"א שם דמנו יומי ושבועי ס"ל נמי דספירה בזה"ז דרבנו רק דס"ל דעבדינו זכר למקדש בתרנוייהו וע' בב"י או"ח סי' תפ"ט ובמג"א שם ס"ק ד' שכ' דרוב הפוסקים ס"ל _____ עם הגהות הגר"א ז"ל ומצאתי שהגיה בתוספתא זו רק תיבה אחת לבד דצ"ל וכן פשנימן להם כו' והגאון ר' שמואל אביגדור במנחת ביכורים שם הגיה ג"כ דצ"ל ולחוג בו ג' פעמים והוא מד' הקרבן עדה הנ"ל ובעיטור ביכורים שם הביא הגהת הגר"א ז"ל הנ"ל דגרסי' וכן פשנימן כו' וכתב דלפ"ז משמע דאדלעיל קאי לענין פלוגתא דר"נ ורבי וכו' שלא הבין בזה לפרש דבריו הקדושי ומה ענין זה לזה ורצה לדחוק שם קצת בזה והניח בצ"ע: אוילם לפענ"ד פשוט דנדאי צ"ל בתוספתא כמו שהגיה רבינו הגר"א ז"ל.

וכן פשנימן לישראל לבנות בית הבחירה כו' והפ"י פשוט בזה דקאי אהא דלעיל דקטן שנתגדל בין שני פסחים דאר"נ דא"ל לעשות פסח שני וקאמר עלה דוכן פשנימן כו' ור"ל דכן הוא אם יבנה בית הבחירה ג"כ בין שני פסחים דאע"ג דלכאורה הי' נראה דבכה"ג לכו"ע חייבין לעשות פסח שני שהרי עיקר חיוב דפ"ש הוא לטמא ושהיה בד"ר (וגם קיי"ל באמת דמקריבין אע"פ שאין בית וא"כ כל ישראל היו מחוייבין לעשות הפסח הראשון באמת רק שלא הי' רשות להקריב) ואעפ"כ אם יבנה בית הבחירה בין פ"ר לשני לכו"ע אין חייבין לעשות פסח שני באמת משום דאין הצביבור עושין פסח שני כדמסיק בתוספתא שם וא"ש ד' התוס' הנ"ל בפשיטות וכצ"ל בירושלמי הנזכר ג"כ: והשתא למ"ש הנה עיקר ספיקו דהגאון בעל יוסף אומץ הנ"ל מפורש באמה בתוספתא הנז' בהדיא דבכה"ג לא יהיו צריכין לעשות פסח שני משום דאין הצביבור מביאין פסח שני וכמ"ש ויכבר אמרתי דבר זה בעז"ה מאז פשיצא לאור ההוס' הנדפס עם הגהות הגר"א ז"ל בפה בשנת תר"א.

ואח"ז כמו ששה פנים יצא לאור ס' קהלה יעקב להגאון בעל משפנות יעקב ז"ל וראיתי בחידושיו בפסחים צ"ג שם שכ' ג"כ להשיג בזה על ד' הקרבן עדה הנ"ל ומפרש ג"כ דברי הירושלמי הנז' וד' התוספתא הנ"ל דר"ל פשיבנה בית הבחירה בין פסח ראשון לשני וכמ"ש בעז"ה רק שלא הזכיר שם להגהת הגר"א ז"ל הנ"ל בזה (דבלא הגהת הגר"א הנ"ל דצ"ל וכן פשנימן כו' וכמ"ש הלשון דחוק מאוד באמת בתוספתא הנ"ל לפרש כן שם מעצמנו רק ע"פ הגהות הגר"א ז"ל הנז' א"ש בפשיטות בזה באמת וכמ"ש).

וגם לא ירד לפרש פם דהך סיפ' אתיא בין לרבי ובין לר"נ באמת וכמ"ש (ולא הזכיר ג"כ לדברי הספק של הס' יוסף אומץ הנ"ל בזה וכמ"ש) וכעת יצא לאור פי' הפני משה על הירושלמי וראיתי שנטה בד' הירושלמי הנזכ' גם כן מדרוה האמת.

ובמחכ"ת הלהף שם בְּדַרְךָ עֲקֵלְתוֹן מְאוֹד בְּזָה וְכָל דְּבָרָיו שָׁם אֵין לָהֶם שַׁחַר כְּלָל בַּמַּחֲכִ"ת וְהֶאֱמַת בְּרוּר בְּזָה כַּמ"ש בַּעַז"ה: ע"כ הַגְּה"ה). _____ ס"ל דְּסִפְרָה בַּזְמַה"ז דְּרַבְּנָן (וּד' הַגְּר"א ז"ל שָׁם בְּבִיאוּרָיו צ"ע בְּזָה וַיִּבְנֶאֱרַ בַּמַּק"א אַי"ה): וַא"כ נִרְאֶה פְּשוּט לְכַאוּרָה דְּכַמוּ דַּס"ל לְהִלְכָה דְּעֵיקָר מִצְוֹת סְפִיר' תְּלִי רַחֲמֵנָא בְּהַקְרַבַת הָעוֹנָם דְּנוֹקָא דְּבִזְמַן דְּלִיפָא עוֹנָם לִיפָא סְפִירָה ג"כ וְכַמ"ש א"כ פְּשוּט דַּה"נ לְאַיִנְךָ מִצְוֹת דְּתְלִי רַחֲמֵנָא בְּסִפְרָה פְּגוֹן הַקְרַבַת שְׁתֵי הַלְחָם בְּיוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרָה פְּדַכְתִּי תְּסַפְרוּ תְּמִשָּׁי יוֹם וְהַקְרַבְתֶּם וְגו' וְכֵן כָּל עֵיקָר קְדוּשַׁת חַג הָעֲצָרַת דְּתְלִי רַחֲמֵנָא ג"כ רַק בְּיוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרָה פְּדַכְתִּי תְּסַפְרוּ וְגו' וְקִרְאתֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם וְגו' דְּלְכַאוּרָה ה"נ דְּלֹא נִהְיִי כְּלָל רַק בְּזַמַּן שְׁיֵשׁ עוֹנָם וְכִשְׁהַקְרִיבוּ הָעוֹנָם וְסַפְרוּ מ"ט יוֹם אֶז נִתְקַדַּשׁ רַק ע"י סְפִירַת הַיָּמִים וְהַשְּׁבוּעוֹת מִהַקְרַבַת הָעוֹנָם יוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרָה וְלִהְבִּיא בְּיוֹם הַהוּא שְׁתֵי הַלְחָם וְכָל הַקְרַבּוֹת שְׁבִגְלָל הַלְחָם פְּדַכְתִּיב שָׁם בַּפ' אֲמוֹר אֲבָל כָּל שְׁלֹא קָרְבוּ הָעוֹנָם אִף בְּזַמַּן הַבֵּית וְנִתְבַּטַּל אֶז כָּל עֵיקָר מִצְוֹת סְפִירַת הַיָּמִים וְהַשְּׁבוּעוֹת ג"כ עי"ז וְכַמ"ש הַרִי הַדְּבָר פְּשוּט לְכַאוּרָה דְּשׁוֹב אֵין לָנוּ עוֹד שׁוֹם מְצִיאוֹת אֶז גַּם לְעֵיקָר חַיּוּבָא דְּהַבָּאָת שְׁתֵי הַלְחָם כְּלָל שְׁקִרְעָה לָהֶם הַתּוֹרָה זְמַן רַק בְּיוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרָה לְבַד וְאַחַר דְּסִפְרָה אֵין פֶּאן בְּלֹא הַקְרַבַת הָעוֹנָם וְכַמ"ש הַבָּאָת שְׁתֵי הַלְחָם בְּיוֹם הַתְּמִשָּׁי לְיוֹם הַסְּפִירָה מֵאֵין לָנוּ וְהַרִי לֹא סַפְרוּ אֶז כְּלָל וְאִיךָ נוֹכַל לְקַרְוֹת אֶת הַיּוֹם הַהוּא יוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרַת הָעוֹנָם וְלִאִיזָה מְנִין נוֹכַל לְיִיחָסוּ אֶז בְּשֵׁם יוֹם הַתְּמִשָּׁי כְּלָל אַחַר שֶׁהוּא נִמְנָה רַק לְהַקְרַבַת הָעוֹנָם לְבַד לְמֵאֵי דְקִי"ל דְּסִפְרָה בַּזְמַה"ז דְּרַבְּנָן וְכַמ"ש וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְּלְכַאוּרָה דְּאֵין לָנוּ שׁוֹם חַיּוּב אֶז מִן הַתּוֹרָה גַּם לְכָל עֵיקָר קְדוּשַׁת הַיּוֹם הַהוּא לְקַרְוֹא בּוּ מְקַרָא קְוֹדֶשׁ ג"כ שְׁהַרִי חַג הָעֲצָרַת לֹא תְּלִי רַחֲמֵנָא בִּימֵי הַחֻדֶּשׁ כְּלָל בְּשׁוֹם מְקוֹם*) רַק בְּיוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרַת הָעוֹנָם בְּלַבַּד וְכִשְׁאֵין עוֹנָם אֵין סְפִירָה כְּלָל וְאֵין אֲנִי יוֹדְעִים אִיזָה יוֹם לְקַדַּשׁ כְּלָל וְאִיךָ נִחוּג אֶז בְּיוֹם הַתְּמִשָּׁי לְסִפְרַת הָעוֹנָם וְהַרִי לֹא סַפְרוּ אֶז כְּלָל וְלֹא מִיבְעֵי לְרַבְּנָן דַּר"י בַּתו"כ הַנ"ל דְּאֲמַרִי דְּאֵין יוֹבֵל אֲלֵא א"כ נִהְיִי מִצְוֹת שְׁבִיעִית וְהִינְנוּ מְדַכְתִּיב וְסַפְרַת לָהּ שְׁבַע שְׁבַתוֹת כְּנִים וְגו' וְאֶז וְקַדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַתְּמִשָּׁי וְגו' וַא"כ ה"נ דְּכַתִּיב שְׁבַע שְׁבוּעוֹת תְּסַפֵּר לָהּ מִהַחֵל חַרְמֵשׁ וְגו' וְאֶז וְעֲשִׂית חַג שְׁבוּעוֹת וְגו' אֲלֵא אִף לַר"י שָׁם הַנ"ל דְּאֲמַר יוֹבֵל אִף ע"פ שְׁאֵין שְׁבִיעִית מְלַבַּד דְּרַק הֵתֵם מִשׁוֹם דְּרַבִּי קַרָא דוֹהִיו לָהּ גו' תִּשְׁעַ וְאַרְבַּעִים שָׁנָה הוּא דַּס"ל הֵכִי וְכַמ"ש לֹא אֲלֵא דְּאֲפָשָׁר לֹאמַר עוֹד דְּגַם ר"י לֹא קִאֲמַר אֲלֵא דְּגַם בְּלֹא שְׁבִיעִית דְּנוֹקָא יֵשׁ חַיּוּב עַל יוֹבֵל ג"כ וְהִינְנוּ דְּתִשְׁעַ וְאַרְבַּעִים שָׁנָה דְּקַרָא מִשְׁמַע שְׁעֲשֵׂאָן כְּנִים פְּשׁוּטוֹת וְלֹא קִידַשׁ בְּהֵם שְׁנַת הַשְּׁבִיעִית כְּלָל וְאַפ"ה צָרִיךְ לְקַדַּשׁ שְׁנַת הַתְּמִשָּׁי וְכַמ"ש אֲבָל כְּשֵׁלֵא סַפְרָא אֶת הַמ"ט כְּנָה כְּלָל אֲפָשָׁר דְּמַעַכְבַּ גַּם לַר"י בְּמִצְוֹת הַיּוֹבֵל דְּקַרָא הֵכִי מִשְׁמַע דְּכִשְׁיִהִיו לָהּ תִּשְׁעַ וְאַרְבַּעִים שָׁנָה דְּהִינְנוּ כְּשֵׁתְסַפְרוּ אוֹתָם אֶז וְקַדַּשְׁתֶּם אֲבָל אִם אֵין סְפִירַת הַשָּׁנִים כְּלָל אֵין קִידוּשׁ לְיוֹבֵל כְּלָל גַּם לַר"י אוֹ אֲפָשָׁר _____ הַגְּה"ה *) (וְעֵי בְּהַשְׁגַּת הַרְּאָב"ד פ"ו מַה י"ט הַל' י"ד שַׁכ"ש וְז"ל שְׁהַרִי אֲדַר וְאִייר וְאֵלוּל חֲסָרִים כּו' עַכ"ל וְצ"ע דְּמָה עֲנִין אִייר לְכַאֵן שְׁהַרִי עֲצָרַת אֵינוּ תְּלוּי בִּימֵי הַחֻדֶּשׁ כְּלָל וְעֵי תוּס' ר"ה י"ח ד"ה עַל נִיסוֹן וְכַרְמֵב"ם פ"ג מַה"ל קַה"ח הַל' י"ב וְנ"ל דְּתִיבַת וְאִייר ט"ס הוּא בְּרַאָב"ד ז"ל שָׁם: (וְעַי' בִּירוּשְׁלָמִי פ"א דַּר"ה הַל' וְמַש"ש בְּפִנֵי מִשְׁעָה עֲלֵה דְּאֲמַר הֵתֵם אֲשַׁכַּחַת א' כּו' דְּבַרִי שְׁגָגָה הֵם בַּמַּחֲכִ"ת ע"ש) ג"כ דְּכִינּוּ דְּכַתִּיב רַק וְהִיו לָהּ וְגו' תִּשְׁעַ וְאַרְבַּעִים שָׁנָה

ומשמע דרבי קרא דאף בלא ספירת השנים כלל רק אחר שיעברו לה תשע וארבעים שנה אז וקדשתם את שנת החמשים וכמ"ש וילהי י"ל דגם ספירת השנים אין מעפב כלל לר"י ביובל משא"כ הכא דכתיב תספרו חמשים יום (ולא נהיו לה חמשים יום) ואז וקראתם וגו'.

וכן איך קרא דשבועה שבועות תספר לה ואז ועשית חג שבועות וגו' אבל פשאי ספירה נוהגת מה"ת אפשר דלכו"ע אין נוהג אז גם חג שבועות עצמו מן התורה כלל וכמ"ש: (אלא דלהלן יתבאר אי"ה דבאמת בעיקר קדושת החג עצמו שהוא לשפות בו ממלאכת עבודה אין לנו שום ספק כלל ח"ו לומר שהוא רק מדרבנן בזמה"ז אף למאי דקיי"ל דספירה בזמה"ז דרבנן שבאמת מה"ת הוא בנדאי גם בזה"ז לכו"ע שהרי בהדיא כתב רחמנא שם בסיפא דקרא דוקראתם וגו' חקת עולם לדורותיכם (וע"ש ברמב"ן ו"ל ובנו"ב מה"ת ח"א סי' פ"ז ויבואר להלן אי"ה) רק דכל דברינו עתה הוא אם לא נדרוש הך קרא דחוקת עולם רק אלפניו לבד ולא אלפני פניו כלל דהיינו על שתי הלחם ג"כ ועל הקרב עמו דכתיבי במקראות הקודמין שם.

וכן למ"ד דספירה בזה"ז מה"ת באמת דיש לנו להסתפק עדיין עכ"פ בקטן שנתגדל בין פסח לעצרת אם חייב אז מה"ת לשבות בחג העצרת (או דאפשר ג"כ דהך קרא דחוקת עולם אחי לדרשא אחריתי וכמו שאבאר אי"ה) ולכן עכ"פ יש לנו לבאר פאן היטב בכל מה שנסתפקנו למעלה בעז"ה): ועכ"פ אם נאמר כדברי הגאון בעל קול אליהו ו"ל הנ"ל דכשלא קרבו העומר ולא מנו ספירת העומר גם בזמן הבית (ע"י איזה סיבה) אין שתי הלחם קרב אז ג"כ כלל דב' המנחות הללו תלי רחמנא זה בזה וכמ"ש א"כ אין שום מקום לקו' המעין החכמה הנ"ל בזה שהרי גם אם יבנה הבית דלעתיד בעצרת לא ינהי אפשר לקדשו כלל ע"י שתי הלחם אז דאחר שלא הקריבו העומר בפסח שאז לא נבנה עדיין הבית שוב אין שתי הלחם קרב בעצרת כלל אף שיבנה הבית אז וכמ"ש.

ה ובהנה ינהי נסתר בפשיטות לכאורה גם מש"ל דמשכח"ל למיעוטא דקרא דוקראתם בעצם היום וגו' למעט תוספת חג עצרת מעשה ג"כ לענין מלאכה אף להצדוקים דלדידהו לעולם עצרת אחר השבת דמ"מ משכח"ל שיהיה מותר במלאכה בתוספת החג ואסור בחג עצמו פגון בקטן שנתגדל ביום חג עצרה וכמ"ש ל שהרי לפ"ז באמת הדבר פשוט דכל קטן שנתגדל בין פסח לעצרת וכ"ש בעצרת עצמו דאינו חייב אז מה"ת גם בעיקר קדושת החג עצמו כלל ומותר לעשות מלאכה מה"ת אז גם בעצם היום ההוא דכיון דכבר כתבנו דאין כל עיקר חיובא דקדושת היום של יום החמשים לספירה נוהג מה"ת רק במי שספר את המ"ט יום של ימי הספירה בלבד ונהרי הקטן שנתגדל בין פסח לעצרת הדבר פשוט שאף לאחר שהגדיל פטור אז מספירת העומר מה"ת אף אם ספר תחילה עד היום שהגדיל: דכיון דמה"ה הי' פטור מספירה עד שהגדיל איך יתחייב עתה לספור מה"ת אחר שהגדיל דתמימות בעינן וליכא והו"ל מה"ת כמי שלא ספר עד היום ההוא כלל (ולא עוד אלא דאפשר דגם מדרבנן ליכא תו חיובא עליה למימני אחר שהגדיל אז שהרי עיקר מצות חינוך דקטן אינו אלא על אביו לבד וכמ"ש בתוס' ישנים ביומא פ"ב ע"ש וא"כ אחר שהגדיל נדאי דאין שנייך עוד מצות חינוך על האב כלל.

וממילא ליכא עלי חיובא השתא לא מה"ת ולא מדרבנן פלל וצ"ע*) וכן מצאתי בעז"ה
בברכי יוסף סי' תפ"ט אות כ' שפתיב בשם שו"ת פרי הארץ כ"י בפשיטות דקטן שנתגדל
בתוך ימי העומר דמונה שאר הימים בלא ברכה ע"ש (וע"כ דס"ל דגם מדרבנן פטור
אז וכמ"ש) וכיון שפטור אז מספירה מה"ת ממילא אין עליו אז חיובא דיו"ט ביום
החמשים לספירה גם כן דתליא זה בזה וכמ"ש: ----*) (הגה"ה
וע' בתוס' נזיר ל' ד"ה ה"ג ובתוי"ט ספ"ג דסו"ט' ובמש"ל פ"ב מנזירות הי"ג ט"ו ודו"ק.

וכבוד אחי הרב הג' מוהר"ר שלמה הפהן נ"י כ' דבמחכ"ת נעלם מהם שם תוספתא
ערוכה בפ"ג דנזיר ה"ט דבהדיא גרסי' התם דאם הדירו אביו פשהיה קטן ואח"כ הביא
ב' שערות בטל' הימנו נזירות אביו ע"ש וצ"ע: (ע"כ הגה"ה)

ויש לי לעשות סמוכין לכאורה למ"ש דקטן שנתגדל בין פסח לעצרת או גם בעצרת
עצמו דפטור מה"ת מכל מצות החג אז ג"כ והוא מדנקט ר"ז בפוגיא דחגיגה ט' ה"ג'
דאיכא בינייהו בין ר"י ור"א רק בחיגר ביום ראשון ונתפשט ביום ב' ע"ש ויש לדקדק
לכאורה דלמה לא נקט ר"ז בפשיטות בזה דא"ב גר שנתגייר בשאר הימים וכדאמר
בהדיא בירושלמי ה"ג' ל' ה' נ"מ דגר ג"כ בזה וכמ"ש"ל וכן הו"ל למינקט נמי קטן שנתגדל
בימים וקדריה הש"ס בכ"מ למינקטינהו לגר וקטן פהדי בכ"מ דאיירי בתשלומין כמו
בפסחי בפלוגת דר' ור"נ ה"ג' ויבסנפה כ"ז ה"ג' (ולש"ס דילן דס"ל בפשיטות בחגיגה
ד' דרביא דכל זכורה לקטן הוא רק אסמכתא בעלמא וכמ"ש"ל א"כ ודאי דה"ל למינקט
נמי קטן וכמ"ש נהרי קטן קדים במשנה לחיגר והול"ל לאקדומי בזה עכ"פ וכמ"ש) וע"כ
צ"ל דהש"ס נקט התם נ"מ בחיגר דמשכח"ל ה' נמי שפיר גם בעצרת משא"כ בגר וקטן
שהגדיל דלא משכח"ל בעצרת עכ"פ פלל דבעצרת גם למ"ד תשלומין זה לזה פטורין
הם הגר והקטן שהגדיל בתוך תשלומי העצרת מפל חיובי קרבן כיון שלא ספרו אז והיו
פטורין לכו"ע אף אם הגדיל בעצרת עצמו גם ממצות יו"ט עצמו וכמ"ש והש"ס נקט
שם רק נ"מ דשייך בכל הרגלים וגם בעצרת וכמ"ש אלא דבאמת הא ליתא שיהי כ"כ
התוספו' שם ד"ה תשלומין ה"ג' דבשבועות לא פליגי באמת פלל ולכו"ע ס"ל בשבועות
נדאי דתשלומין דראשון הוא וכמ"ש"ל וא"כ הרי ע"כ צ"ל בלא"ה דהש"ס לא קאי התם
רק אפסח וסוכות לבד דהרי בעצרת לא פליגי פלל וכמ"ש והדק"ל דהו"ל למינקט שפיר
טפי דא"ב קטן שנתגדל בשאר הימים וכמ"ש"ל ואולי י"ל דניחא ליה למינקט חיגר כו'
לאשמעינן אנב גררא דליכא בינייהו רק פשנתפשט ביום ב' ולא בהיפך פשנעשה חיגר
ביום ב' דלכו"ע פטור (וכדמסקי שם בתוד"ה כיון למש"ש הפהרש"א ז"ל ולא פהב"ח
ז"ל ע"ש) וה' חידושא לא משכח"ל רק בחיגר לבד וא"ש): אמנם בעיקר דברי התוס'
דפ"ק דחגיגה ט' ה"ג' שפשוט להם דבעצרת לכו"ע תשלומין דראשון הם יש לנו לסתור
דבריהם לכאורה מהירושלמי דחגיגה פ"ב ה"ג' שהביאו התוס' בד' י"ז ד"ה אף עצרת
דא"ר יוסי בר בון התם אקרא דניזבחו וזבחי' כו' למחרת היום שהוא (בסוף ד"ה א') דוד
המלך מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר וכתבו התוס' פלומר דמהתם
משמע שהיה לו תשלומין עכ"ל והנה נכאורה יש ללמוד מדברי הירושלמי הקלו שני
דברים.

הא' דע"כ צ"ל דס"ל והתשלומין הם תשלומין זה לזה כר' אושעיא והשנית דגם בעצרת
ע"כ ס"ל דכל שבועת הימים תשלומין זה לזה ואע"ג דלא חזי בראשון חזי בשני גם

בַּעֲצַרְת דְּבִשְׁלֵמָא מִפְּשֻׁטָא דְּמִתְנִי' שְׁם י"ז דְּתַנּוּ וּמּוֹדִים שְׁאֵם חָל בְּשַׁבַּת שְׁיּוּם טְבוּחַ אַחַר
הַשַּׁבָּת אַע"ג דְּלָא חֲזִי ג"כ לְהַקְרִיב בְּרֵאשׁוֹן שְׁל עֲצַרְת כְּכַר כְּתָבו הַתּוֹס' בְּזֶה בְּרִישׁ חֲגִיגָה
דְּשַׁאנֵי הָכָא דְּגַבְרֵי חֲזִי וּבַר חֵיּוּבָא הִיָּה רַק דְּאִיסוּרָא דְּשַׁבַּת רְבִיעַ עֲלֵי' יוֹמָא הוּא דְּקַגְרִים
לִיהַּ הַדְּחִיָּה הַהִיא שְׁפִיר לְכו"ע יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין וְאַף בִּיו"ט שְׁל עֲצַרְת שְׁהַרִי הָאִישׁ הִזְה
נְתַחֲיִיב כְּכַר בְּרֵאשׁוֹן אֱלָא שְׁאִיסוּר אַחַר גְּרַם לוֹ שְׁאִינּוּ יָכוּל לְהִבְיָא קְרַבְּן בְּשַׁבַּת וּמִשׁו"ה
יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין לְכו"ע מִשָּׂא"כ הִיכָא דְּעֵיקַר הַדְּחִיָּה שְׁלֵא הַקְרִיב בְּרֵאשׁוֹן הִיָּה ע"י
הַבְּעֵלִים שְׁלֵא הִיוּ רְאוּיִם וְלֹא הִיוּ יָכוּלִים לְהַקְרִיב אַז פְּגוֹן שְׁהִיָּה חִיגָר וְהִי פְּטוּר בְּרֵאשׁוֹן
אוּ פְּגוֹן בְּדוֹרוּ שְׁל דָּוִד שְׁהִיוּ פְּנֻלָם אוֹנָנִים וְאַסוּרִין לְהַקְרִיב בְּרֵאשׁוֹן א"כ וְנִדְאֵי דַלְד'
הַתּו' שְׁפַתְבוּ דַלְכ"ע בַּעֲצַרְת כָּל ז' תְּשַׁלּוּמִין דְּרֵאשׁוֹן וּמֵאֵן דְּלָא חֲזִי בְּרֵאשׁוֹן תּוּ לֹא חֲזִי
בְּשַׁנֵי א"כ ה"נ לֹא הִי' לְהֵם לְהַקְרִיב עוֹד גַּם בִּימֵי הַתְּשַׁלּוּמִין כִּין שְׁהִיוּ פְּטוּרִין בְּרֵאשׁוֹן
אַלָּא וְנִדְאֵי מִשְׁמַע דַּס"ל לר"י בַר בּוֹן בִּירוּשַׁלַּיִם הַנְּ"ל דְּגַם עֲצַרְת כָּל ז' תְּשַׁלּוּמִין זֶה לְזֶה
הֵן כַּר' אוֹשְׁעִיָא וְדַלָּא כְּהַתּוֹסְפוֹת הַנְּ"ל: וּבְאַמַּת נִרְאָה דְּלֵהַתּוֹס' עֲצֻמוּ ג"כ לֹא הִי' פְּשִׁיט
לְהֵם דְּכַר זֶה כָּף שְׁהַרִי שְׁם בְּדַף י"ז ד"ה יוֹם טְבוּחַ כְּתָבוּ דַע"ג דְּלָא חֲזִי בְּרֵאשׁוֹן
מִיַּתִּי לִי בְּשַׁנֵי אִפִּי' לְמ"ד תְּשַׁלּוּמִין דְּרֵאשׁוֹן כִּין שְׁאִין הַעֲפָכָה רַק בְּשַׁבִּיל הַיּוֹם כְּדַפְּנִ'
לְעִיל חֲזִיָּא מִיָּהָא קְרִינּוּ ב' עכ"ל וְהַשְׁתָּא לְמָה לְהוּ לְמִימַר אֲפִילוּ לְמ"ד תְּשַׁלּוּמִין דְּרֵאשׁוֹן
תִּיפּוּק לְהוּ דְּכִינּוּ דְּבַעֲצַרְת קִאֵי וְהוּל"ל דְּהַרִי בַּעֲצַרְת לְכו"ע תְּשַׁלּוּמִין דְּרֵאשׁוֹן הוּא :
(וְתְּשַׁלּוּמֵי הַדְּכָרִים בְּזֶה מְבֹאָר לְעִיל דָּף ל"ט בַּעֲז"ה)

הֵן רְאִיתִי לְבָאָר בַּעֲז"ה ע"ד אֲשֶׁר הַעֲלָה הָרֵא"ש ז"ל בַּה' טְנֻמָּאָה ס"ט דִּין חֲדָשׁ בַּה' אֹהֶל
דְּמִשְׁכַּח"ל לְפַעְמִים דְּמַחִית טְנֻמָּאָה בְּבֵיתָא וְשַׁרִי לִי לְכַהֲנָא לְמִיעֵל לְבֵיתָא וְאַסוּר לְמִיעֵל
לְעִלְתָא וּמִשְׁכַּח"ל בְּכַזִּית מִהַמַּת הַנְּתוּן תַּחַת הָאֲרֻנָּבָה שְׁאִין בַּה' פּוֹתַח טַפַּח דְּטְנֻמָּאָה
בּוֹקְעַת וְעוֹלָה כִּין שְׁהוּא מְנַחַח תַּחַת הָאֲרֻנָּבָה וְאַע"פ שְׁאִין בַּה' פּוֹתַח טַפַּח אֲכַל אִינוּ חוֹזֵר
וְיוֹרֵד לְבֵית כִּין שְׁאִין בְּאֲרֻנָּבָה פּוֹתַח טַפַּח וְדִין זֶה מְפֹרָשׁ בַּפ"י דְּאֵהֲלוֹת מ"ה עכ"ל
הָרֵא"ש ז"ל שְׁם וְהוּבָא לְהַלְכָה בְּטוּשׁו"ע יו"ד ס' שַׁע"א ע"ש וּלְפִי שַׁלְעַנ"ד יֵשׁ לְדוֹן
טוּבָא בַד' הָרֵא"ש ז"ל הִלְלוּ (אַף שְׁהוּבָא בְּשׁו"ע שְׁם בְּלִי חוֹלֵק) ע"כ רְאִיתִי לְבָאָר דִּין
זֶה לְהַלְכָה וּכְמוֹ שְׁיִבְנָאָר לְפָנֵינוּ בְּתַשׁוּבָתִי בְּזֶה אִי"ה (וּכְכַר גְּדַפְס תְּשׁוּבָה זוֹ מְשַׁמֵּי בַס'
הַעֲמֵק שְׁאֵלָה (דָּף פ"ח) בְּשַׁנַּת תַּרְכ"ד) וְהוֹעֲתַם כַּעַת כָּאֵן בְּלִי שְׁיִנּוּי וּבְכוּנָ' א' יְבוֹאָר עוֹד
בְּאֹרְךָ בְּזֶה בְּסִינְעֵתָא דְּשַׁמְיָא: בַּעֲז"ה יוֹם ו' עַש"ק וְהַטו"ב לְחֻדְשׁ חֶשְׁוֹן ת"ר טו"ב
לַפ"ק: גְּרַסִּינּוּ בְּחוּלִין ד' קַח"ה (וּבַתּוֹסְפֵתָא דְּאֵהֲלוֹת פ"ט וּמַהֲרִי"ב ז"ל לֹא צִיִּין שְׁם)
(וְהוּבָא בַר"ש ז"ל אֵהֲלוֹת פ"ח מ"ד ע"ש) תְּנִיָּא ר' יוֹסִי אוֹמַר חֲבִילִי מְטָה וּסְרִיגִי חֲלוּבוֹת
חוּצָצִין בֵּין הַבַּיִת לְעִלְיָה שְׁלֵא לְהַכְנִיס טְנֻמָּאָה לְצַד שְׁנֵי הִיוּ פְּרוּסִין עַל פְּנֵי הַמַּת בְּאוּר
הַנוֹגַע כְּנֻגְד הַנְּקַב טְמָא כו' (וּבַתּוֹסְפֵתָא הַגִּי' הַמְּאָהִיל כְּנֻגְד הַנְּקַב כו' וְע"כ דַּטְס"ה דְּעֵיקַר
הוֹכַחַת רְבָא הָתָם דַּר"י קָרִי לְמַאָהִיל שְׁלֵא בְּהַמְשַׁכָּה נְגִיעָה (הוּא) מְדַקְתְּנִי הַנוֹגַע ע"ש)
וּמְסִיִּים עֲלָה בַתּוֹסְפֵתָא שְׁם מְפָנִי שְׁהַטְּנֻמָּאָה יוֹרְדָה בְּדַרְךָ שְׁנַכְנֻסָה וְגַרְסִי' נְמִי בְּסִיפָא בַתּו'
שְׁם הִיוּ נְתוּנִין בְּתוֹךְ הַבַּיִת הָרִי אֵלוּ חוּצָצִין שְׁאִנֵי רוּאָה אֵת הַקּוּרוֹת כְּאֵלוּ הֵן יוֹרְדוֹת
וְסוֹתְמוֹת עַכ"ל הַתּוֹס' שְׁם וְהִנֵּה בְּתַחֲלִילָה צָרִיף לְבָאָר דְּהָא דְּקַתְּנִי בְּסִיפָא הַנְּז' דָּאֵם הִיוּ
פְּרוּסִין עַל פְּנֵי הַמַּת בְּאוּר דְּהַנוֹגַע כְּנֻגְד הַנְּקַב טְמָא דַע"כ וְנִדְאֵי מִיַּרְדֵי דְּהַמַּת נְתוּן גַּם
תַּחַת הַנְּקַבִּים שְׁבַפְרִיגִין.

דאם לא הָיָה מוֹנֵחַ רק תחת הסתום שְׁפָסְרִיגִין לְבַד וְדַאי דְלֵא הָיָה לָנוּ לְטַמָּא אֶת הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הַנְּקֵב כָּלל וְכִדְתָנוּ בְּרַפ"י דְאֵהְלוֹת דְכִשְׁהַטוּמָאָה בְּבֵית בֵּין שְׂיֵשׁ בְּאַרְנוֹבָה פּוֹתֵחַ טַפַּח בֵּין שְׂאִין בְּאַרְנוֹבָה פּו"ט הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הַאֲרֻבָּה טְהוֹר וְכִשְׂאִין בְּאַרְנוֹבָה פּו"ט וְהַטְּוּמָאָה בְּבֵית אַרְף אִם נָתַן אֶת רַגְלוֹ עַל הַאֲרֻבָּה טְהוֹר לְכו"ע כְּדִתָנוּ בַּמ"ב הֵתָם.

דְּכָל מְקוּם אִין הַטְּוּמָאָה יוֹצֵא כָּלל דְרַךְ נְקֵב פְּחוֹת מְטַפַּח כָּל שְׂאִין הַטְּוּמָאָה נֶגֶד הַנְּקֵב. וְע"כ דְּמִיִּרֵי הָכָא דְכִשְׁהַטוּמָאָה מוֹנֵחַ גַּם נֶגֶד הַנְּקֵב בּוֹדַאי וְהִיָּנוּ דְקִתְנֵי פְרָסֵן עַל פְּנֵי הַמַּת כּו' דְּמִשְׁמַע דְּבַמַּת שְׁלָם דְּנֻקָּא קְאָמַר ר' יוֹסִי הָכִי וְלֵא קִתְנֵי פְרָסֵן עַל הַטְּוּמָאָה סִתָּם מִשׁוּם דְּהָיָה מִשְׁמַע דְּגַם בְּכַזִּית מִהַמַּת קְאָמַר הָכִי דְהַנוֹגֵעַ נֶגֶד הַנְּקֵב טַמָּא וְכַאֲמַת נִרְאָה דַּר' יוֹסִי לְטַעְמִיהָ בְּזָה דַּס"ל בַּמ"ג שֶׁם דְכִשְׂאִין בְּאַרְנוֹבָה פּוֹתֵחַ טַפַּח וּמִקְצַת טְוּמָאָה בְּבֵית וּמִקְצַתָּה כְּנֶגֶד אֲרֻבָּה דְאִם אִין בְּטְוּמָאָה שְׂעִיּוֹר לִיחְלַק וְלְטַמָּא אֶת הַבֵּית וְלְטַמָּא גַּם כְּנֶגֶד הַאֲרֻבָּה פְּגוֹן בְּכַזִּית מִהַמַּת לְבַד אִז הַבֵּית לְבַד טַמָּא וְהַמְאָהִיל כְּנֶגֶד הַאֲרֻבָּה טְהוֹר וְדִלֵּא כַּר"מ הֵתָם וְרַק אִם יֵשׁ בְּטְוּמָאָה כְּדֵי שְׁתַּחְלֹק וְתַטַּמָּא אֶת הַבֵּית וְגַם כְּנֶגֶד הַאֲרֻבָּה אִז לַר' יוֹסִי גַם הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הַאֲרֻבָּה טַמָּא וְהִיָּנוּ כְּנֶגֶד הַטְּוּמָאָה דְּנֻקָּא (וְע' בְּרַמְב"ם רַפ"ט מַה' טו"מ וּבְהַשְׁגוֹת וּבַכ"מ שֶׁם וּמַש"ה נֶקֶט ר' יוֹסִי הָכָא מַת שְׁלָם דַּר"ל שְׁהַמַּת הוּא תַּחַת כָּל הַנְּקֵבִים ג"כ דְּאִז וְדַאי הַנוֹגֵעַ וְהַמְאָהִיל כְּנֶגֶד כָּל הַנְּקֵבִים טַמָּא (אַבְל אִם לֹא הָיָה שֶׁם רַק שְׁנֵי זֵיתִים וְלֹא הָיָה מוֹנֵחַ תַּחַת הַנְּקֵב רַק בְּזֵית לְבַד אִז לֹא הָיָה טַמָּא רַק נֶגֶד הַזֵּית בְּלַבַּד) וְהִיָּנוּ דְקָרִי לִיהָ ר' יוֹסִי הַנוֹגֵעַ דְּכִיּוֹן שְׁהַמַּת נֶגֶד הַנְּקֵבִים ג"כ א"כ נְטַמָּא הַמְאָהִיל נֶגֶד הַנְּקֵבִים ע"י שְׁמַאָהִיל עַל הַמַּת עֲצָמוּ וְכִשְׁהוּא בְּעֲצָמוּ מְאָהִיל עַל הַטְּוּמָאָה אֵהֵל נְגִיעָה קָרִי לִיהָ כְּדָאָמַר רַבָּא הֵתָם (וּבַגְּוֹנָא דְלֵא הָיָה הַמַּת מוֹנֵחַ תַּחַת הַנְּקֵבִים רַק תַּחַת הַסְּתוּם לְבַד וְרַק שְׁהָיָה בְּנְקֵבִים פּו"ט וְהָיָה נוֹתֵן רַגְלוֹ עַל הַנְּקֵב לְמַעְלָה דְקִי"ל דְּנִטְמָא ע"י שְׂעִיּוֹר אֶת הַטְּוּמָאָה כְּדִתָנוּ הֵתָם בְּרַפ"י וְדַאי דְבַכּה"ג לֹא הָיָה שְׂעִיּוֹר לְמִיתְנֵי הַנוֹגֵעַ רַק הַמְאָהִיל לְבַד דְלֵא הו"ל רַק אֵהֵל הַמְשַׁכָּה כִּיּוֹן שְׂאִין הַטְּוּמָאָה רַק נֶגֶד הַסְּתוּם אֵלֵּא שְׂמַמְשִׁיף הַטְּוּמָאָה עַד הַנְּקֵבִים ע"י שְׂנָתֵן רַגְלוֹ שֶׁם וּמִדְקָרִי לִיהָ נוֹגֵעַ ש"מ דְּבַמְאָהִיל עַל הַטְּוּמָאָה עֲצָמוּ אֵיִרִי וְלָכֵן טַמָּא אַרְף דְּמִיִּרֵי שְׂאִין בְּנְקֵבִים פּו"ט וְע' שְׁבַת מ"ד תוּד"ה (וְאִין): וְעַתָּה יֵשׁ לָנוּ לְבָאָר דְּכִיּוֹן דְּהָא וְדַאי דְּעִיִּקְרָא דְּמִקְלֵתָא דַּר' יוֹסִי לֹא קְאָתִי אֵלֵּא לְאַשְׁמוּעֵינָן בְּהָא דִּישׁ חִילּוּק בְּדִין בְּהִנֵּי סְרִיגֵי חִלּוּנוֹת בֵּין אִם הָיוּ פְרוּסִין ע"ג הַמַּת בְּאֹוִיר וּבֵין אִם הָיוּ פְרוּסִין עַל גְּבִי הַמַּת בֵּין בֵּית לְעֵלְיָה דְּאִז חוֹצְצִין לְגַמְרֵי שְׁלֵא לְהַכְנִיס הַטְּוּמָאָה לְעֵלְיָה שַׁע"ג כָּל עִיִּקְר מִשְׁמַע וְדַאי בְּפִשְׁטוֹת דְּהָךְ רִישָׁא נְמִי דְּוּמְיָא דְּסִיפָא אֵיִרִי ג"כ שְׁהַמַּת מוֹנֵחַ גַּם נֶגֶד הַנְּקֵבִים שְׁבַהֲסְרִיגִין וּבַחֲבִילֵי הַמְטָה דְּאִז דְּנֻקָּא אִם הָיוּ פְרוּסִין בְּאֹוִיר קְאָמַר ר"י בְּסִיפָא דְּהַמְאָהִיל כְּנֶגֶד הַנְּקֵבִים טַמָּא וּכְמַש"ל וְאַפ"ה אֲשַׁמוּעֵינָן הָכָא בְּרִישָׁא דְּגַם בַּכּה"ג נְמִי אִם לֹא הָיוּ פְרוּסִין רַק בֵּין בֵּית לְעֵלְיָה (אוּ בְּתוֹךְ הַבֵּית עֲצָמוּ בְּאַמְצַע גְּבָהוּ שְׂיֵשׁ תַּקְרָה עַל גְּבִיָּהֶם לְמַעְלָה כְּבַסִּיפָא דְּתוֹסְפָתָא הַנְּ"ל) הָרִי אֵלוּ חוֹצְצִין לְגַמְרֵי וּמִשְׁמַע וְדַאי דְּאַרְף הַמְאָהִיל לְמַעְלָה כְּנֶגֶד הַנְּקֵבִים שְׁבַהֲסְרִיגִין טְהוֹר וְאַרְף שְׁהַמַּת מוֹנֵחַ גַּם כְּנֶגֶד הַנְּקֵבִים שְׁבַהֲסְרִיגִין דְּוּמְיָא דְּסִיפָא וּכְמַש"ל וְכֵן פִּירַש"י ז"ל לְהִדְיָא הֵתָם ד"ה חוֹצְצִין בֵּין בֵּית לְעֵלְיָה אִם שְׂטָחֵן בֵּין קוֹרָה לְחֲבִירוֹ כּו' חוֹצְצִין כּו' שְׁלֵא תַפְנִס הַטְּוּמָאָה לְעֵלְיָה וְאֵע"פ שְׁנֻקְוִים הָרִי אִין בְּנְקֵבִים פּוֹתֵחַ טַפַּח כּו' וְאַרְף הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הַנְּקֵב טְהוֹר עַכ"ל וּפְשׁוּט דְּרַש"י ז"ל בָּא לְפָרֵשׁ בְּזָה עִיִּקְר מִקְלֵתָהּ דַּר"י דְלֵא בָּא רַק לְחַלַּק בֵּין אִם פְּרָסֵן ע"ג הַמַּת בְּאֹוִיר דְּאִז הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הַנְּקֵב עַכ"פ טַמָּא וּמִשׁוּם דְּאֵיִרִי וְדַאי כְּשְׁהַמַּת

מִוֶּנֶחַ גַּם נֶגְדַת הַנְּקִיב וּכְמ"ש וּבֵין אִם פָּרְסוֹן בֵּין בֵּית לְעֵלְיָה דְּאִז גַּם הַנּוֹגַע נֶגְדַת הַנְּקִיב לְמַעַלְהָ טְהוֹר וְאִף שֶׁהוּא ג"כ נֶגְדַת הַטְּוֹמְאָה וּכְמ"ש וְהַשְׂמָא לְפִי זֶה וְדַאי דְּטַעְמָא בְּעֵי בְּאַמַּת דְּמַדּוּעַ מְטַהֵר ר"י בְּרִישָׁא גַם אִם הָאֵהִיל נֶגְדַת הַנְּקִיבִים וְאִף שֶׁהַטְּוֹמְאָה מִוֶּנֶחַ נֶגְדַת הַנְּקִיבִים ג"כ דַּע"כ וְדַאי מוֹכַח מַד' ר"י דְּגַם בְּזֶה מְטַהֵר בְּאַמַּת בְּרִישָׁא פְּשֵׁהוּ פְּרוּסִין בֵּין בֵּית לְעֵלְיָה וּכְמ"ש וְהִנֵּה רִש"י ו"ל כ"ש הַטַּעַם לְחַלֵּק בְּזֶה מִשּׁוּם דְּכַשְׁשֻׁטְחוֹן מְקוֹרְהָ לְקוֹרְהָ נַעֲשׂוּ פְתִיקָה וּבְטָלוּ כּו' אָבֵל פְּשֵׁפְרִסוֹן בְּאֹרִיר לֹא נַעֲשׂוּ תִקְרָה לְהִיּוֹת הַפֶּל פְּסָתוּם לְפִיקָה הַנּוֹגַע פְּנֵגְדַת הַנְּקִיב טְמָא כּו' עכ"ל וּמִשְׁמַע מִפְּיֹרוּשׁוֹ ו"ל דְּהִינּוּ טַעְמָא דְּאִם שְׂטָחַן בֵּין קוֹרוֹת הַבֵּית דְּאִף אִם הָאֵהִיל פְּנֵגְדַת הַנְּקִיבִים טְהוֹר מִשּׁוּם דְּנַעֲשׂוּ פְתִיקָה כּו' וְנִחְשָׁב הַפֶּל פְּסָתוּם עִי"ז וְצַע"ג לְכַאוֹרְהָ בְּזֶה דְּכִינּוֹן שֶׁהַנְּקִיבִים דְּגַם בְּרִישָׁא ע"כ אֵינְרִי שֶׁהִיָּה הַטְּוֹמְאָה גַם נֶגְדַת הַנְּקִיב וּכְמ"ש ל"א כ"מ אִי מְהִי לְהוּ אִם נִתְבַּטְלוּ וְנִחְשָׁבִים פְתִיקָה מִמֶּשׁ הָרִי וְדַאי גַם בְּתִיקָה עֲצָמָה אִם יֵשׁ בָּהּ נְקִיבִים אִף בְּפִחוֹת מְפֹתַח טַפַּח וְהַטְּוֹמְאָה נֶגְדַת הַנְּקִיבִים.

עכ"פ הַנּוֹגַע וּמְאֵהִיל נֶגְדַת הַנְּקִיבִים טְמָא וְדַאי פְּדַתְנּוּ בְּפ"י מ"ב הַנְּ"ל אִין בְּאַרְנוֹבָה פּו"ט וְהַטְּוֹמְאָה פְּנֵגְדַת אֲרֹנוֹבָה הַבֵּית טְהוֹר אָבֵל פְּנֵגְדַת אֲרֹנוֹבָה טְמָא וּכְדַתְנּוּ נְמִי בְּסִיפָא שְׁמַם דְּכַשְׁשֻׁטְחָה קְדָמָה אֶת רְגְלוֹ לְכו"ע טְמָא וּא"כ מ"ט מְטַהֵר ר"י פְּשֵׁפְרִסוֹן בֵּין הַבֵּית לְעֵלְיָה אִף אִם הָאֵהִיל פְּנֵגְדַת הַנְּקִיבִים וְהַטְּוֹמְאָה נֶגְדַת הַנְּקִיבִים ג"כ וּכְמ"ש דְּאִף דְּחֻשְׁבִּינוּ לְהוּ פְתִיקָה אַכְתִּי מִי עֲדִיפִי הִנֵּי נְקִיבִי הַסְרִיגָה מְאַרְנוֹבָה שְׂאִין בָּהּ פּוֹתַח טַפַּח וּכְמ"ש.

וּבְהִיּוֹתִי בְּזֶה מְצָאִי לְהַגְאֹן בְּעַל חַתָּם סוֹפֵר ו"ל חִי"ד ס"ס ש"מ שְׁעַמַּד בְּזֶה בְּסוֹגִיא זֹו אָבֵל בְּמַחְכ"ה פֶּל דְּבָרִיו ו"ל תְּמוּהִים שְׁמַם בְּזֶה מְאֹד וְרִאִיתִי לְהַעֲתִיק קֶצֶת לְשׁוֹנוֹ ו"ל בְּזֶה שֶׁהַקְּשָׁה שְׁמַם אֵהָא דְמוֹק"ל אֲבִי הַתָּם פְּשָׂאִין בֵּין הַמַּת וְהַסְרִיגִין חָלָל טַפַּח פְּלָל וּמַש"ה קָרִי לִיָּה ר"י נּוֹגַע ע"ש.

דַּא"כ הָרִי אִין הַטְּוֹמְאָה מְתַפְשֻׁטֵת אֵלָא פְּנֵגְדָה וְע"כ הָא דְקַתְנִי הַנּוֹגַע פְּנֵגְדַת הַנְּקִיב טְמָא וְדַאי מִינְרִי שְׁנַגְעַת בְּנְקִיב נֶגְדַת הַטְּוֹמְאָה וּא"כ בְּרִישָׁא אֲמַאי טְהוֹר פִּינּוֹן שְׁנַגְעַת נֶגְדַת הַטְּוֹמְאָה מִינְרִי דְהוּי פְּמוֹ אֲרֹנוֹבָה שְׂאִין בָּהּ פּו"ט וְטְוֹמְאָה תַּחַת הָאֲרֹנוֹבָה דְּנֵגְדַת הַטְּוֹמְאָה טְמָא אֵלָא ע"כ דְּרִישָׁא וְדַאי שְׁלֹא נֶגְדַת הַטְּוֹמְאָה מִינְרִי א"כ בְּסִיפָא אֲמַאי טְמָא אִי לֹא דְמִינְרִי בְּדַאיפָא חָלָל גְבוּהַ טַפַּח וּמוֹכַח פְּרָבָא עכ"ל שְׁמַם וּבְמַחְכ"ת פֶּל דְּבָרִיו אֵלוֹ הֵם פְּשַׁגְגָה כּו' דְּבָהָא דְנִיחָא לִיָּה שְׁפִיר אֵלִיבָא דְרָבָא לְאוֹקְמָא סִיפָא דְהַנּוֹגַע פְּנֵגְדַת הַנְּקִיב טְמָא דְכַשְׁשֻׁטְחָה הַטְּוֹמְאָה נֶגְדַת הַנְּקִיב מִינְרִי וּמִשּׁוּם דְּהַטְּוֹמְאָה נִמְשַׁכַּת גַּם תַּחַת הַנְּקִיב (פְּשֵׁיִשׁ חָלָל גְבוּהַ טַפַּח מִהַטְּוֹמְאָה עַד הַסְרִיגִין וּכְמ"ש"ל) דְּהָא וְדַאי לִיתָא לַעֲנֵד פְּלָל דְּהָרִי מְשַׁנָּה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ דְּאִף בְּאַרְנוֹבָה פּוֹתַח טַפַּח וְהַטְּוֹמְאָה רַק בְּבֵית הַנּוֹגַע נֶגְדַת הָאֲרֹנוֹבָה טְהוֹר פְּדַתְנּוּ בְּרַפ"י הַנְּ"ל וּכְשָׂאִין בְּאַרְנוֹבָה פּו"ט וְהַטְּוֹמְאָה בְּבֵית אִף אִם נָתַן רְגְלוֹ עַל הָאֲרֹנוֹבָה טְהוֹר לְכו"ע וּכְמ"ש"ל (וְהָא וְדַאי דְכוּלְהִי פְרָקִין דְּאַרְנוֹבָה שְׁמַם לֹא מְשַׁכַּח"ל פְּלָל בְּטְוֹמְאָה רְצוּצָה כ"א בְּשֵׁיִשׁ חָלָל טַפַּח בֵּין הַטְּוֹמְאָה לְהַתְקִרָה שַׁע"ג וּא"צ לְהַאֲרִיף בְּזֶה).

וְעוֹד דַּאי סִיפָא בְּשָׂאִין הַטְּוֹמְאָה נֶגְדַת הַנְּקִיב מִינְרִי א"כ הו"ל אֵהֵל הַמְשַׁכָּה וְאִיף קָרִי לִיָּה לְרָבָא נּוֹגַע. וּבְלֹא"ה כְּבָר הוֹכַחְנוּ לְעֵיל מִפְּשֻׁטִי דְלִישְׁנִיָּה דְהוּ בְּרִינְיָתָא דַּע"כ בְּשֶׁהַטְּוֹמְאָה נֶגְדַת הַנְּקִיב מִינְרִי וְדַאי וְאִפ"ה בְּרִישָׁא לְכו"ע מְטַהֵרִינוּ וְדַאי אִף אִם נֶגְעַת לְמַעַלְהָ נֶגְדַת הַנְּקִיב וְהָא דְקַשְׂיָא לִיָּה דַּא"כ מ"ט דְר"י בְּאַמַּת דְּמְטַהֵר בְּרִישָׁא פְּשַׁנְגַּע נֶגְדַת הַנְּקִיב פִּינּוֹן דַּע"כ גַּם רִישָׁא פְּשֶׁהַטְּוֹמְאָה נֶגְדַת הַנְּקִיב מִינְרִי וּכְמ"ש הֵלֹא בְּאַמַּת נְרָאָה דְרִש"י ו"ל כ' לְתַרְזַן זֹאת

משום דכיון ששטחן בין בית לעליה בין הקורות נעשו פתקרה ובטלו ואף הנקבין נחשבו כסתומין וכמש"ל ואף דד' רש"י ז"ל לכאורה תמוהין בזה באמת דאין טעם לחלק לכאורה בין נקבי הסריגין ובין ארובה שבבית הפחות מטפח דקיי"ל דכשהטומאה נגד הארובה הנוגע נגד הארובה טמא וכמש"ל מ"מ עכ"פ הנה לו להגאון בעל ח"ס ז"ל להעמיד קושיתו בזה רק ע"ד רש"י ז"ל לבד ולא הנה לו לחדש אוקימתא בזה מעצמו ולהקשות מתוך זה רק לאפיי מאי דבאמת נדאי דגם לרבא תקשי הכי טובא וכמ"ש בעז"ה: וע"כ נ"ל לומר בזה בעז"ה דבפשטות יש לנו להכריח מתוך כל זה פשיטת מהר"מ ז"ל שהובא בתוס' יו"ט פ"י מ"ה שם והחזיק אחריו בשיטה זו כבוד גאון תורתו נ"י גם כן בקונטרסו הנחמד אשר שלח פעת אלינו בענין זה (אשר העתיק אלינו מספרו היקר העמק שאלה אשר חיבר בתקמתו הגדולה על השאלות לרא"ג ז"ל) ונעתיק ד' מהר"מ ז"ל בזה (ובקצת ביאור על דבריו) שהובא בתו' יו"ט שם ויען כי באמת אין מדייקי דלישני דמתניתין שם כ"כ הכרח לשיטת מהר"מ ז"ל בזה (כי יש מקום לדחות כפי הרא"ש ז"ל שם בזה והתוס' י"ט לא הביאו אף כי ראה עכ"פ ד' הרא"ש בפסקיו בזה) אולם מהני דיוקי דברייתא דחולין ה"ל נ"ל דיש להכריח כד' מהר"מ ז"ל בזה באמת (מלבד מה שהכריח בזה כבוד גאון תורתו נ"י דגם הנה דיוקי דמתניתין דאהלות ה"ל מרריעין יותר פשיטת מהר"מ ז"ל בזה) ומתוך כל זה יתברר דשיטת המהר"מ ז"ל היא המחנורת יותר בזה בעז"ה: והנה עיקר ד' המהר"ם ז"ל הוא דמדייק מדלא תני בסיפא דמ"ה ה"ל ג"כ נתן דבר שאינו מק"ט ממנו ולמטה טמא פדתנן במ"ד שם ע"כ צריך לפרש דמ"ש בסיפא ה"ל נתן דבר שאינו מק"ט בין מלמעלה כו' דר"ל שנתן למעלה לבד ולא נתן כלל בתחתונה (והאי בין בין כו' דקתני או או קאמר ור"ל או שנתן למעלה לבד כו') ואפ"ה אינו טמא אלא תחתון גם ככה"ג וכמש"ש התו' יו"ט בשמו ז"ל דאפי' נתן בפעליונה לבד דבר שאינו מק"ט ולא נתן בתחתונה אין טמא אלא תחתון דכיון דאין בארובה פ"ט אפי' טומאה פנגד ארובה די לנו בזה שהדבר שאינו מק"ט שנתן בארובה שבפעליה למעלה דמערב את הטומאה בכל הבית התחתון במקום שהטומאה מונחת שם אבל לא חזינו ליה פאלו הטומאה ג"כ בפעליה משא"כ בדבר המק"ט דחזינו ליה פאלו הטומאה ג"כ בפעליה דדבר טמא אינו חוצץ עכ"ל ובאמת מלבד שאין טעמו ברור לכאורה כ"כ בזה לומר דאף שלא נתן דבר שאינו מק"ט רק על הארובה שבפעליה למעלה לבד אפ"ה חוצץ שלא תעלה הטומאה לעליה דרף הארובה שבין הבית לעליה ואף שהטומאה מונח נגד הארובה וגם לא בא מבואר בדבריו ז"ל בזה אם גם נגד הארובה טהור בכל העליה ואם יש לחלק בזה בין נתן דבר שאינו מק"ט על הארובה שבפעליה או אם לא הנה שם ארובה כלל בפעליה רק ארובה אחת בין הבית לעליה לבד אם גם תקרת העליה עצמה חוצצת שלא תעלה הטומאה לעליה לד' מהר"מ ה"ל פדין נתן שם דבר שאינו מק"ט או שדין התקרה פדין דבר המק"ט בזה וגם לא בא מפני דבריו איך הדין בזה אם הנה הטומאה מונח למטה בבית גם נגד תקרת הבית שאין שם נקבים ונגד הארובה ג"כ דאז הבית טמא גם בלתי הדבר שאינו מק"ט שנתן בארובה שבפעליה למעלה אם גם ככה"ג כל העליה טהורה פשנתן דבר שאינו מק"ט למעלה בארובה שבפעליה ואף שראה שאין לחלק כלל בזה באמת מ"מ לא בא מפני עכ"פ בד' מהר"מ ז"ל בזה: ואמנם מתוך ד' הברייתא ה"ל יתבאר הפל בעז"ה ומתוך זה יתחזקו ד' המהר"מ ז"ל

ג"כ בְּיוֹתֵר וּכְמִשׁ"ל דְּהֵנָּה כָּבֵד כְּתַבְנוּ דְּכִיּוֹן דְּכַוְלָא הֵךְ בְּרִיּוּתָא ע"כ בְּשֵׁהֲטוּמְאָה נִגְדַּת הַנְּקָב אֵינְרִי א"כ קִשְׁיָא רִישָׁא דְתַנְי ר"י דְהִסְרִיגִין חוֹצְצִין שְׁלֵא תַעֲלָה הַטְּוּמְאָה מִבֵּית לַעֲלִיָּה וּכְמִשׁ"ל וְע"כ צ"ל דְּבִאֲמַת הָרִי עֵיקַר טַעְמָא מְפֹרָשׁ בְּתוֹסְפָתָא הַנְּ"ל בְּזֵה דְתַנְי עֲלָה בְּסִיפָא שָׁם דְּהִיּוּ נְתוּנִין בְּתוֹף הַבֵּית ה"א חוֹצְצִין שְׁאֵנִי רוּאָה אֶת הַקּוֹרוֹת כְּאֵלוּ הֵן יוֹרְדוֹת וְסוֹתְמוֹת וְהֵנָּה נִדְאִי פְּשׁוּט דְהֵךְ טַעְמָא שְׁאֵמְרוּ בְּתוֹסְפָתָא זֹו בְּסִיפָא בְּהִיּוּ נְתוּנִין בְּתוֹף הַבֵּית דְּחוֹצְצִין מְשׁוּם דְּרוּאִין אָנוּ אֶת הַקּוֹרוֹת כְּאֵלוּ הֵן יוֹרְדוֹת וְסוֹתְמוֹת דְּהֵךְ טַעְמָא מְהֵדֵר נְמִי אֲרִישָׁא דְהִיּוּ נְתוּנִין בֵּין הַבֵּית לַעֲלִיָּה וְהוּא עֵיקַר טַעְמָא דְכַוְלָה הֵךְ בְּרִיּוּתָא בְּאֲמַת דְּמִשׁו"ה מְחַלֵּק ר"י בֵּין אִם הִיּוּ פְּרוּסִין עַל הַמַּת בְּאֹוִיר דְּאָז הַנּוֹגַע נִגְדַּת הַנְּקָב טְמֵא מְשׁוּם דְּאִין דְּבָר שְׁיִסְתָּן מְלַמְעֵלָה וְלִהְיִי הַטְּוּמְאָה בּוֹקְעַת אֶף דְּרָף חוֹר הַפְּחוֹת מְטַפַּח דְּהוּ"ל כְּטוּמְאָה רְצוּצָה מִשָּׂא"כ בְּהִיּוּ נְתוּנִין בֵּין הַבֵּית לַעֲלִיָּה מְקוֹרָה לְקוֹרָה אוּ בְּפְרוּסִין בְּאֲמַצְעֵי גְבָהוּ שֶׁל הַבֵּית דְּאָז אִפִּי' כְּנִגְדַּת הַנְּקָבִים אִין הַטְּוּמְאָה בּוֹקְעַת כָּלֵל מְשׁוּם דְּכִיּוֹן שְׁיִישׁ תְּקָרָה לְמַעֲלָה אוּ תְּקָרַת הַעֲלִיָּה אוּ תְּקָרַת הַבֵּית הַסְּתוּם נִגְדַּת הַטְּוּמְאָה לְמַעֲלָה שׁוּב אִין מְקוּם כָּלֵל לְטוּמְאָה לַעֲלוֹת לְמַעֲלָה דְּרָף נְקָבִים הַפְּחוֹתִין מְטַפַּח דְּכָל שְׁאִין הַטְּוּמְאָה רְצוּצָה עַד אֹוִיר הַרְּקִיעַ אִין הַטְּוּמְאָה בּוֹקְעַת כָּלֵל דְּרָף חוֹר שֶׁהוּא פְּחוֹת מְטַפַּח וְזֵהוּ בְּאֲמַת עֵיקַר טַעְמוֹ שֶׁל מְהַר"ם ז"ל הַנְּ"ל בְּמִשְׁנֵה דְּאֵהֲלוֹת הַנְּ"ל וּמְשׁוּם דְּאֲחֲרֵי שְׁאִין הַטְּוּמְאָה עוֹלָה דְּרָף נְקָב שְׁאִין בּוּ פ"ט כָּל שְׁיִישׁ תְּקָרָה לְמַעֲלָה (אוּ דְּבָר שְׁאִינוּ מִק"ט בְּאַרְנוּבָה שְׁבַעֲלִיָּה לְבַד) א"כ הוּ"ל (כְּאֵלוּ הַדְּבָר שְׁאִין מִק"ט) אוּ תְּקָרַת הַעֲלִיָּה אוּ שֶׁל הַבֵּית שְׁנִגְדַּת הַנְּקָבִים כְּאֵלוּ הֵן יוֹרְדוֹת וְסוֹתְמוֹת אֶת הַנְּקָבִים הַלְלוּ שְׁבִנְקָבֵי הַסְּרִיגִין עַד שְׁאִין הַטְּוּמְאָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת בּוֹקְעַת עוֹד לְמַעֲלָה דְּרָף הַנְּקָבִים הַלְלוּ וּכְמ"ש וְזֵהוּ דְּמִסְיִים בְּתוֹס' הַנְּ"ל דְּרוּאִין אָנוּ כּו' כְּאֵלוּ יוֹרְדוֹת וְסוֹתְמוֹת כְּלוּמַר שְׁסוֹתְמִין אֶת כָּל הַנְּקָבִים שְׁאִין בְּהֵם פ"ט וְחוֹצְצִין בְּעַד הַטְּוּמְאָה שְׁלֵא יַעֲלוּ עוֹד דְּרָף נְקָבִים כְּאֵלוּ שְׁאִין בְּהֵם פ"ט כָּל שְׁיִישׁ תְּקָרָה אוּ דְּבָר שְׁאִינוּ מִק"ט לְמַעֲלָה נִגְדַּת הַנְּקָבִים הַלְלוּ וּמְשׁו"ה הַעֲלִיָּה טְהוּרָה לְגַמְרִי (וְכֵן צַד הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַבֵּית מִהִסְרִיגִין עַד הַתְּקָרָה טְהוּר מְשׁוּם דְּהִסְרִיגִין חוֹצְצִין דְּתְּקָרַת הַבֵּית הוּ"ל כְּסוּתָם לְנְקָבֵי הַסְּרִיגִין) וּכְמ"ש בְּתוֹס' הַנְּ"ל: וְעַכ"פ נִתְּגַלָּה בְּזֵה טַעְמָה שֶׁל הַמִּשְׁנָה וְהַבְּרִיּוּתָא הַנְּ"ל דְּמִשׁו"ה תְּנִן דְּאִין טְמֵא אֶלָּא תְּחַתּוֹן וְאֶף שְׁלֵא נִתְּן דְּבָר שְׁאִינוּ מִק"ט רַק לְמַעֲלָה לְבַד (דַּע"כ הִכִּי פִּירוּשׁוֹ דְּבֵין מְלַמְעֵלָה לְשִׁיטַת מֵהַר"ם הַנְּ"ל וּכְמִשׁ"ל) וְגַם מֵה"ט תַּנְיָא גַּם בְּרִישָׁא דְתו' הַנְּ"ל דְּסְרִיגִין הַלְלוּ חוֹצְצִין כּו' וּמְשַׁמַּע ע"כ דְּאֶף הַנּוֹגַע נִגְדַּת הַנְּקָב טְהוּר כְּשֶׁפְּרוּסִין בֵּין בֵּית לַעֲלִיָּה וְע"כ אֵינְרִי נְמִי כְּשֶׁהַטְּוּמְאָה נִגְדַּת הַנְּקָב וּכְמִשׁ"ל דַּעֵיקַר טַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְּכָל שְׁיִישׁ הַקְּרָה לְמַעֲלָה אוּ אֲרֻנְבָה הַסְּתוּמָה בְּדְּבָר שְׁאִינוּ מִק"ט הוּ"ל כְּאֵלוּ יוֹרְדַת לְמַטָּה וְסוֹתְמִין אֶת הַנְּקָבִים הַלְלוּ הַפְּחוֹתִין מְטַפַּח וּמְשׁו"ה כָּל הַעֲלִיָּה טְהוּרָה בְּכַה"ג וְאֶף כְּנִגְדַּת הַנְּקָבִים טְהוּר שְׁאִין הַטְּוּמְאָה יְכוּלָה לְצַאֵת כָּלֵל דְּרָף חוֹר הַפְּחוֹת מְטַפַּח כָּל שְׁיִישׁ הַקְּרָה לְמַעֲלָה אוּ דְּבָר שְׁאִינוּ מִק"ט דְּרוּאִין אָנוּ כָּל הַסְּתוּם שְׁלַמְעֵלָה כְּאֵלוּ יוֹרְד וְסוֹתָם אֶת כָּל הַנְּקָבִים הַלְלוּ שְׁלַמְטָה מֵהֵם וּכְמ"ש.

וכ"כ הג' בעל העמק שאלה נ"י בעיקר הך טעמא בזה דהכפסוי שלמעלה נחשב כאלו נתון למטה כו' (רק שלא כתב כל דבריו בזה כ"א מן הסברא בלבד ואנחנו הנה עשינו סמוכין לד"ק בזה ולעיקר שיטת מהר"ם ז"ל הַנְּ"ל גם מן הגמרא והתוספתא להדיא הַנְּ"ל בעז"ה) ואחר שטעם זה מפורש באמת בתוספתא הַנְּ"ל וכמ"ש א"כ צריך לדחוק ולכונן ולהעמיד טעם הנה גם בפירש"י ז"ל דחולין הַנְּ"ל דמ"ש בלשוננו ז"ל שם דכל שפרוסין

בין בית לעליה נעשו פתקרה כו' דר"ל דע"י התקרה שלמעלה מהם בעליה נעשו אף הן פתקרה ממש וכאלו אין בהם נקבים כלל משום דרואין את התקרה שלמעלה מהן פאלו יורד וסותם וכמ"ל וע"כ צריך לדחוק ולפרש בד' רש"י ז"ל פן שלא יסתור טעם התוס' הנ"ל לד' רש"י ז"ל בזה וכמ"ש (אף מ"ש רש"י ובטלו צע"ק: ועכ"פ קושית הגאון בעל ח"ס ז"ל הנ"ל מיושב בפשיטות בד' התוס' הנ"ל וכמ"ש וגם נפשטו כל הנה ספיקי הנ"ל דע"כ דלא שנא בין נתן למעלה דבר שאינו מק"ט או שלא היה שם ארובה כלל למעלה רק שהיה תקרת העליה סתומה לגמרי דעכ"פ כל אנהל הרי הוא חוצץ בפני הטומאה שלא תעלה עד לרקיע ושוב אין הטומאה רצוצה למעלה ואינה עולה עוד דרף חור הפחות מטפח ומשא"כ בנתן בארובה שבעליה דבר המק"ט דאין חוצץ בפני הטומאה והו"ל כמו אור וכאלו הטומאה רצוצה ומאהיל ג"כ ומשו"ה גם כל העליה טמאה וכמ"ל) וכן בכה"ג כל שאין הטומאה יכולה לעלות למעלה דרף חור הפחות מטפח (כשיש אנהל פנגדו או דבר שאינו מק"ט וכמ"ש) לא שנא למעלה שלא פנגד הנקב ולא שנא פנגד הנקב לעולם אין הטומאה עולה למעלה בכה"ג ואף פנגד הנקב טהור וכמ"ש וכן דל"ש בזה בין אם היה הטומאה נגד הנקב לבד או שהיה הטומאה גם תחת הסתום שבסריגין או נגד הארובה ובבית ג"כ דבין כף וכף טהור למעלה כשיש אנהל או דבר שאינו מק"ט נגד הנקב וכמ"ש בטעמא דבריינתא דחולין הנ"ל וכמ"ש בעז"ה: ואמנם כ"ז ניחא בפשיטות לשיטת מהר"ם ז"ל הנ"ל אף לשיטת הרא"ש ז"ל בזה ודעמ' (כי לענ"ד גם מד' ר' שמשון ז"ל נראה דס"ל בפשיטות כד' הרא"ש ז"ל בזה והוא ממ"ש בפ"ל למ"ה הנ"ל ליישב ג"כ דמשו"ה לא קתני התם ממנו ולמטה טמא פדתנו במ"ד הנ"ל משום דבסיפא דמ"ה קתני בין מלמעלה כו' וכבר כ' במ"ד שם דפ"ל בין מלמעלה כו' ר"ל שנתן בשניהם למעלה ולמטה וא"כ הוי משמע הכא שממנו ולמטה טמא מן הסתימה שבהארובה העליונה עד למטה וגם העליה טמאה ובאמת אינו פן דכיון שנתן למטה (בארובה שבבית גם פן הדבר שאינו מקבל טומאה) אם פן עליה טהורה עכ"ל הר"ש ז"ל שם וכיון דמדייק הר"ש ז"ל בלשונו בזה וכתב דכיון שנתן למטה אז עליה טהורה משום דהדבר שאינו מקבל טומאה שנתן למטה חוצץ בפני הטומאה משמע דאם לא היה גותן למטה רק למעלה לבד היה הטומאה עולה גם למעלה בעליה על ידי הסתימה שנתן בארובה העליונה ודלא כמהר"ם ז"ל ואין העליונה טהורה להר"ש ז"ל רק כשנתן גם למטה דאז חוצץ כמ"ש וגם מדיוקא דמתניתין הכי משמע לפי הר"ש ז"ל הנ"ל דמפרש להאי בין מלמעלה ובין מלמטה דר"ל ע"כ שנתן בשניהם גם למעלה וגם למטה וכפ' הרא"ש ז"ל הנ"ל וכמ"ש ומשמע להדיא דדוקא כשנתן גם למטה אז אין טמא אלא תחתון אבל אם לא נתן למטה ג"כ רק למעלה לבד אז היה העליון טמא וכד' הרא"ש הנ"ל בעליונה עכ"פ (ומבואר להדיא בד' הרא"ש ומהר"ם ז"ל הנ"ל דעיקר מחלקותם בדין זה תליא רק בפ"ל המשנה דבין בין דקתני ואין קיום לד' מהר"ם ז"ל רק אם נפרש להא בין בין דסיפא דמ"ה הנ"ל דאז או קאמר וכמ"ש) ומזה יש להכריח לכאורה דלשיטת הרמב"ם והרע"ב ז"ל בפ"ל המשנה שם מ"ד ומ"ה דמש"ש בדבר שמק"ט בין מלמעלה בין מלמטה הכל טמא דר"ל דאז או קאמר דאף שנתן למטה לבד נטמא העליה ג"כ וכפ' הראשון דהר"ש הנ"ל ע"ש וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל בחיבורו פט"ז ה"ג שכ' גבי נתן דבר המק"ט כשיש בארובה פ"ט בין למעלה על הבית ובין למעלה על

העליה הפל טמא ובדבר שאינו מק"ט פשנתן על הבית העליה טהורה וכשנתן על העליה הבית והעליה טמאים ע"ש ומשמע דברי שא בדבר המק"ט גם פשנתן על הבית לבד אפ"ה גם העליה טמאה ומשום דעירב את הטומאה גם למעלה וכמ"ש הרע"ב ו"ל וכמ"ש הרמב"ם ו"ל הו טעמא דעירב כו' גם בארובה שאין בה פ"ט ע"ש.

וא"כ מוכח דמפרש למתניתין ג"כ דאו או קאמר ולטעמי בזה בפ"י המשנה הנז' והיגו פשיטת המהר"מ ו"ל ומן קרח דגם בסיפא דמ"ה ה"ל דמפרשי לה נמי כפי מהר"מ ו"ל דאר שנתן למעלה לבד אפ"ה אין טמא אלא התחתון דאו או קאמר וכמ"ש ודלא כמ"ש הגאב"ד ה"ל נ"י דאין הקרע בזה מד' רבותינו הראשונים הרמב"ם כו' רק מדלא אשתמיטו ללמדנו הו חידושא דהרא"ש ה"ל כו' אף לענ"ד א"צ לזה דמאחר דמנכרח עכ"פ בד' הרמב"ם ו"ל דמפרש למתני' דאו או קאמר וכמ"ש א"כ הרי מנכרח ג"כ לאידך גיסא בזה באמת דנדאי לא מצי סבר פהרא"ש פלל רק פמהר"ם ו"ל וכמ"ש ואכמ"ל (ובהכי א"ש בפשיטות מ"ש הרמב"ם ו"ל ג"כ ברפי"ד מה' טו"מ בחלון שאין בו פ"ט שבין בית לעליה דאין הטומאה יוצאה ממנו ולא נכנסת לאנהל השני ע"ש דמסתימת לשונו ו"ל משמע שם דאר בשהטומאה נגד החלון קאמר הכי דאין הטומאה יוצאה כו' ומשום דמייירי שאין שם חלון למעלה בעליה פלל והוא כד' המהר"ם ו"ל בפשיטות וצ"ע ואכמ"ל: ואמנם אף דאין הקרע מד' הר"ש ה"ל לכאורה רק דבעליונה נדאי פהרא"ש ו"ל ס"ל וכמ"ש ואין הקרע עדיין אף ס"ל להר"ש בהתחונה אם נתן דבר שאינו מק"ט רק בעליונה אם שניהם טמאים או דהעליונה לבד טמא מ"מ נראה דכיון דמנכרח עכ"פ מדשנה התנא במ"ה ה"ל ולא תנא כמו בסיפא דמ"ד ודבר שאינו מק"ט ממנו ולמטה טמא וע"כ צ"ל משום דכשאין בארובה פ"ט ונתן דבר שאינו מקבל טומאה בעליונה לעולם אין שניהם טמאים רק העליונה לבד טמאה והתחונה טהורה פהרא"ש או דהעליונה טהורה והתחונה לבד טמאה פמהר"ם וכיון דכ"כ דבעליונה ס"ל להר"ש פהרא"ש א"כ ע"כ צ"ל דגם בהתחונה ס"ל פהרא"ש דטהורה וכמ"ש ו"ל וכן אני תמה על פכוד הגאב"ד ה"ל נ"י בזה דכ"ל ליה גם להר"ש ו"ל דמדלא כ' חידושא דהרא"ש בזה משמע דס"ל פמהר"ם בזה דכשנתן בעליון לבד אין טמא רק התחתון ע"ש ולמ"ש בעז"ה הרי מנכרח בד' הר"ש ו"ל דע"כ פהרא"ש ו"ל ס"ל באמת בעיקר דין זה וגם בפ"י המשנה דבין בין דונקא בשניהם קאמר ודלא פמהר"ם ו"ל וכמ"ש וכ"כ הר' ירוחם ו"ל בסוף חלק חנה כד' הרא"ש בזה ע"ש (וכן נ"ל קצת מפירוש הגר"א ו"ל דבין בין פ"י התם שנתן בשניהם ובמ"ש אין טמא אלא תחתון כ' משום דחוצץ ע"ש ומשמע דאם לא נתן בהתחונה עכ"פ פנגד הטומאה טמא בעליה אף שנתן בעליה וצ"ע) ועל הטור ושו"ע ג"כ שביאו ד' הרא"ש ו"ל להלכה יש לתמוה לכאורה מפל הו סוגיא דחולין ה"ל והתו' דאהלות ה"ל דיש להכריח משם באמת דכל שיש אנהל למעלה נגד הארובה אין הטומאה עולה דרף הארובה שאין בו פ"ט וכד' המהר"ם ו"ל וכמ"ש בעז"ה: ונ"ל דהא דמסיים בתו' הנז' מפני שהטומאה יורדה באיזו דרף שנכנסה וכמ"ש ופ"י הר"ש ו"ל בפ"ח דאהלות מ"ד ה"ל דאסיפא קאי דשלא פנגד הנקב טהור לפי שיש לטומאה מקום לצאת עכ"ל והוא תמוה מאוד לענ"ד דמלבד שנתנה שלא פירש פן רק לפי גירסתו שם בתוספתא שהטומאה יוצאה בדרף כו' אף לגירסתנו שהטומאה יורדה כו' נראה דנדאי אין מקום לפירושו בזה ועוד דאר לגירסתו אפתי מאי דמסיים בזה בדרף שנכנסה

אין לו מובן כלל ועוד דבאמת הרי מאי דמטהרינן שלא פנגד הנקב ודאי דטעמו פשוט
בזה לפי שהסריגין במקום שהם סתומין ודאי דחוצצין בפני הטומאה ולא מפני שיש
לטומאה מקום לצאת כלל וע"כ נ"ל לפרש בעז"ה דהך טעמא באמת ארישא קאי דלהכי
פשיש אוהל למעלה נגד הנקבים מטהרינן גם את הנוגע נגד הנקבים למעלה כדתני
ברישא הרי אלו חוצצין כו' ומשמע דאף נגד הנקבים ג"כ טהור ברישא אע"ג דבסיפ'
פשהסריגין הללו נתונין באויר מטמאין להנוגע נגד הנקבי' עכ"פ משו"ה קאמר מפני
שהטומאה יורדה כו' פלומר דברישא דאיירי שיש אוהל למעלה נגד הנקבים אז הטומאה
חוזרת ויורדת לבית באיזו דרך שנקנסה ור"ל דאף דהטומאה עולה למעלה אף דרך נקב
פחות מטפח פשהטומאה נגד הנקב כדתני סיפא מ"מ פשיש אוהל פנגד הנקבים הטומאה
חוזרת ויורדת למטה בדרך שנקנסה למעלה דרך נקבים אלו לפי שהאוהל שלמעלה מהם
כאלו הוא דוחק את הטומאה לחזור למטה בדרך הנקבים שנקנסה שם בתחילה למעלה
וכאלו סותם את כל הנקבים הללו בפני הטומאה וכמש"ל והוא כד' המהר"ם ז"ל הנז'
(ומש"ש הר"ש על גי' התוס' שם חוצצין הבית והעליה עד שתעבור הטומאה כו' וכ' דיש
ליישבו לפי גי' דידן ע"ש אוילי ר"ל דהאי עד שתעבור כו' הוא כמו בעד (וכמו ובעד
כוכבים יחתום באיוב ט') ור"ל שחוצצין בעד הטומאה שעוברת לצד שני שלא תעבור
וא"ש): ועכ"פ ע"ד הרא"ש ז"ל תקשי טובא לכאורה מהך סוגיא דחולין הנ"ל דכיון
דקתני להדיא דהסריגין חוצצין שלא תעבור הטומאה לעליה אף דרך הנקבים ומטעמא
דמפרש בתו' דהקורות שלמעלה כאלו יורדות וסותמות את הנקבים שפסריגין וכמ"ש
משו"ה ודאי דמטהרינן אף בפשהטומאה נגד הנקבים ודומיא דסיפא וכמש"ל ואיך כתב
הרא"ש ז"ל בפשיטות דהטומאה עולה לעליה דרך נקב שאין בו פ"ט פשהטומאה נגד
הנקב וכמש"ל ואף דנראה לכאורה דהרא"ש ז"ל בעצמו הרגיש באמת בזה וכ' ליישב
בפירושו בפ"ח מ"ד הנז' דהך רישא איירי פשאין הטומאה נגד הנקב ע"ש אבל באמת
ודאי דאין מקום כלל לפרש פן דמלבד שנראה באמת דזהו עיקר חידושיא דאשמועינן
ר"י הקא דיש חילוק בזה בין פשפרסן באויר ובין פשפרסן בין בית לעליה וכולהו ודאי
דבחד גוונא איירי ע"כ פשהטומאה נגד הנקבים וכמש"ל עוד מהך טעמא דהתו' הנז'
דמפרש מפני שהטומאה יורדה כו' ומטעמא דרואין את הקורות כאלו יורדות כו' דנראה
להדיא מכ"ז פשיטת המהר"ם ז"ל הנז' בפשיטות וכמ"ש בעז"ה (ונראה דלכן נטה הר"ש
ז"ל מפירושי הנ"ל בהתו' דקתני שהטומאה יורדה כו' וכמש"ל משום דהר"ש ז"ל ג"כ
פשיטת הרא"ש ז"ל הוא עומד בזה וכמש"ל וע"כ הוכרח לנטות מפירושי הנ"ל אבל
באמת דבריו ז"ל תמוהין בזה וכמש"ל): והא ודאי דאין מקום לחלק כלל לד' הרא"ש
ז"ל בין היכא שהטומאה מונח רק תחת הנקב להיכא שמונח גם תחת הסתום כגוונא דהך
ברייתא דמירי ע"כ פשמונח גם נגד הסתום שבהסריגין דומיא דסיפא הנ"ל דלעולם
ודאי דהעליה עכ"פ טמאה לד' הרא"ש ז"ל בזה (והא דמטהר ר' יהודא בפ"י מ"ג שם
פנגד הטומאה פשמקצת הטומאה נגד הארובה ומקצתה בבית ואף שיש בטומאה שיעור
לחלק מדפליג עם ר"י בהא ע"ש ואפ"ה בפשהטומאה מונח נגד ארובה לבד ודאי דמודה
ר' יהודה דאם הטומאה קדמה דהנוגע נגד הטומאה עכ"פ טמא כדתנן במ"ב התם לכו"ע
התם ה"ט משום דבחצי זית לבד איירי ר' יהודא במאי דמטהר פנגד הטומאה ורק שבבית
מונח זית ומחצה ובהא דוקא הוא דפליג על ר"י כמש"ש הרא"ש ז"ל ע"ש) וכן ודאי

דאין חילוק בזה להרא"ש בין אם היה ארובה גם בעלי' רק שסתמה בדבר שאינו מק"ט
ובגוננא דהך משנה הנ"ל ובין אם לא היה ארובה בעליה פלל שהרי באמת הביא הרא"ש
ז"ל בה' טומאה הנ"ל דין זה לענין אנהל תקרת העליה שפנגד הארובה שבפית (וכ"ה
בטושו"ע הנז') והיינו משום דבאמת אין חילוק בדין זה בין להרא"ש ובין למק"ט ז"ל
בין סתם את הארובה שבעליה בדבר שאינו מק"ט ובין היכא שאין ארובה פלל בעליה
וכמש"ל דלהמהר"ם בתרנוייהו העליה טהורה ולהרא"ש בתרנוייהו הפית טהור וכמ"ש
ורק בדבר המק"ט נראה דמודה הרא"ש ז"ל דגם הפית טמא וכ"כ גאון תורתו נ"י
בפשיטות ואכמ"ל): והנה אף פי יש מקום ליישב ד' הרא"ש ז"ל בדוחק ע"ד הגאון בעל
ח"ס ז"ל שם שהעלה עפ"ד הריטב"א ז"ל בספ"ק דסנפה שכתב דבפחות משיעור ראש
אמרינו לבוד אף באמצע ע"ש ועפ"ז דחק שם בח"ס דה"ט דרישא דברייתא דחולין הנז'
משום דמייירי בנקבים פחות משיעור הנ"ל דאמרינו לבוד משא"כ בסיפא משום דאין
לבוד בפלים ועוד כ' לחלק בזה משום ביטול ע"ש וכל דבריו תמוהין שם מאוד (ולא
הזכיר ג"כ לד' רש"י הנ"ל) ואכמ"ל רק שהיה מקום לחלק בזה באמת עפ"ד הר"ש ז"ל
בפ"ח שם מ"ב דבנקבים שיכולין לקבל מעזיבה בינונית פסתום דמי וכחכמים דהתם
ע"ש וכן יש לחלק לכאורה גם בסנפה בזה וצ"ע (והרבה יש להאריך בזה ע"פ ד' הר"ש
ז"ל בסוף דבריו שם ובדר"י בתוס' הנ"ל דמחלק ג"כ בזה ויש ט"ס שם בד"ר יהודה שם
וע"ש בהג"א ז"ל ואכמ"ל): ואולם לעיקר הדין בזה נראה ודאי דיש להחמיר מספיקא
בהך דינא שלא יפנס הפהן לא לעליה ולא לפית פלל דשמא העיקר להלכה כד' המהר"ם
ז"ל בזה וכמ"ש בעז"ה: ומה שיש לנו להאריך עוד ע"ד ה"ט ז"ל בזה שם ס' שע"א
סק"ד דנראה דהוא ז"ל מפרש להך דינא דהרא"ש כשאין שם אנהל פלל נגד הארובה
בעליה למעלה והוא צע"ג באמת (ובכך הרגיש קצת בזה בשו"ת ח"ס שם ובשו"ת
ארבעה טורי אבן ס' י"ג ע"ש אבל דבריו ז"ל תמוהין שם ג"כ בזה ואכמ"ל וגם ע"ד
הגאון בעל שושנים לדוד ז"ל בפ"ב מ"ב שם (דלמש"ל י"ל בפשיטות דנקב בזה פהיהא
דהתם ודאי יכול לקבל מעזיבה בינונית ובכה"ג מודה הרא"ש כמ"ש וצ"ע) ועוד במש"ש
בפ"ח מ"ד באורף שכל דבריו שם במחכ"ת הם פשגגה כו' בזה (דהדבר פשוט דד'
מהר"מ ז"ל הנ"ל הוא דוקא בשיש אנהל פנגדו או דבר שאינו מק"ט וכמש"ל ודלא
כהשל"ד שם בזה ע"ש) וכ"ז יבואר במק"א עד כאן נדפס בס' העמק שאלה הנ"ל ומה
שהשיב על דברי בזה כבוד הגאון המחבר ספר הנ"ל יצ"ו וגם מה שנ"ל להוסיף עוד על
דברי הנ"ל בזה יתבאר הכל בקו"א א"ה:

סימן ו הן ראוי לברר בעז"ה,
בדין חלה בחוץ לארץ הנאכלת לכהן שנטהר מטומאה היוצא עליו מגופו, אם יש לחלק
בזה בין חלה הראשונה לשנייה במקום שמפרישין שתי חלות לאור ולכהן, ובאיזה מקום
צריך להפריש שתי חלות, ולבאר ג"כ כל שיטות הראשונים ז"ל בדינים אלו, ובדרך
אגב יתבאר ג"כ לד' האומר, דצריך הערב שמש ג"כ לחלות חו"ל אם מותרת היולדת
(אשת פהן) שטבלה בתוך מלאות לאכול חו"ל קודם ליל מ"א לזכר וליל פ"א
לנקבה, וכל זה יתבאר בתשובתי להלן א"ה (אשר כבר נדפס בשמי בס' מקור ברוך ד'
מ"ג) והעמק פאן בלי שינוי ובקו"א יתבאר עוד א"ה: בעז"ה יום ה' ר"ח ניסן תורה
לפ"ק יראת ה' לפ"ג הנה יען פי נהגו בפסח ליתן החלה מהמצות לכהן שטבל לטומאה
היוצא מגופו (ואחר הערב שמש ג"כ וכמ"ש בהג"ה סי' שכ"ב ס"ק ה' וע"ש בבניאורי

הגָר"א ו"ל ס"ק י' וצ"ע לפ"ז בְּיוֹלָדָת אֵשֶׁת פֶּהֶן שְׁטַבְלָה בְּתוֹךְ מְלֵאת דְּהוּ"ל כְּטְבוּלָת יוֹם אָרוֹךְ לְתְרוּמָה דְּנִרְאָה דַּה"ה לְחֵלֶת חוּ"ל וְאוּלַי לֹא חָמִיר מִפֶּסַח הֵבֵא בְּטוֹמְאָה וְע' פְּרִיתוֹת י' וְכֵן בְּכֹהֵן שְׁלֵא מִל וְע' חֲגִיגָה ד' תוּד"ה דְּמִרְבֵּה וצ"ע) (וְע' בַּמַּג"א ס' תנ"ז סק"ט מִש"ש בְּשֵׁם הַשֹּׁף ו"ל בְּיו"ד ס' ש"כ"ב ש"כ' דְּצָרִיף טַעַם לָמָּה נִהְגוּ פֶּן רַק בְּפֶסַח אַף שְׂאִין נוֹהֲגִין בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְהַמְנ"א ו"ל כ' דְּמִפְּנֵי שְׁבִפְסַח הַחֲלוֹת מְרֻבּוֹת וְאִם לֹא יֵאָכְלִינוּ לֹא יִחְזִיקוּ אוֹתוֹ לִכְהֵן ע"ש וְלִי הִי' נִרְאָה דְּאוּלַי רָצוּ לְקַיֵּים אֲזַי מִצְוָה הַזֹּאת כְּתִיקוּנָה בְּנִתְיָה לִכְהֵן ג"כ לְפִי שְׂאֲז קוֹדֵם הַפֶּסַח הִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּים מִצְוָה זוֹ מִיָּד בְּכַנִּיסָתָם לְאַרְץ אֲזַי שְׁהִיָּה בְּעֶשׂוֹר לְחוֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן פְּדַכְתִּיב בִּיהוֹשֻׁעַ ד' וְהַעֵם עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בְּעֶשׂוֹר לְחוֹדֶשׁ כו' וּמִצְוֹת חֲלָה הִי' מְשׁוֹנָה מִכָּל מִצְוֹת הַתְּלוּיּוֹת בְּאַרְץ שְׁמִיָּד שְׁנִכְנָסוּ לָהּ נִתְחַיְיְבוּ וְע' רַש"י קִידוּשִׁין מ גְּבִי גְדוֹל לִימּוּד שְׁקִדָּם לְחֵלָה מ' שְׁנָה כו' וּפִירַש"י מְשׁוּם דְּבַחְלָה כְּתִי' בְּבִנְיָאֲכֶם וְאִי' בְּסִפְרֵי מְשׁוֹנָה בִּיָּאָה זוֹ כו' לְלַמֶּדֶה שְׁנִתְחַיְיְבוּ אֲזַי מִיָּד בְּכַנִּיסָתָם מִשָּׂא"כ בְּתְרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת כו' וְע"ש וּבְכַתְּוִבוֹת כ"ה וּבְרַש"י שָׁם וּבְתוֹסְפֹתָא פ"ו דְּמִנְחוֹת גְּרָסִי אָמַר ר' שְׁמַעוֹן הִלְכָה כַּד' ב"נ אָבָל אֵין הִטַּעַם פְּדַכְרִיו נִמְצָא א"א פִּינּוֹן שְׁעֵבְרוּ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן נִתְחַיְיְבוּ בְּחֵלָה וּבְעֶרְלָה וּבַחֲדָשׁ כו' (וּנ"ל דְּחֶסְרוֹן הַנִּיכָר יֵשׁ בְּתוֹסְפֹתָא זוֹ וּבֵין תִּיבַת פְּדַכְרִיו וּבֵין תִּיבַת נִמְצָא צ"ל שְׁכָל הָאָמּוֹר כו' וְכָל הָאָמּוֹר בְּתוֹרַת פֶּהֲנִים לֹא קָרַב בְּמִדְבָּר מְשַׁבְּאוּ לְאַרְץ כו' וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּמִשְׁנָה דְּמִנְחוֹת מ"ה בַּד' ר"ש בְּזָה (אִיף גַּם בְּמִשְׁנָה שָׁם יֵשׁ חֶסְרוֹן הַנִּיכָר בְּזָה וְאַחַר תִּיבּוֹת קָרְבוּ אֵלוּ וְאֵלוּ צ"ל שְׁנֵא' פִי תְבוֹאוּ וְהִבְאֵתֶם וּכְמוֹ שֶׁהִיא בְּתוֹרַת פֶּהֲנִים בַּפ' אָמּוֹר בַּד' ר"ש עֲצָמוּ בְּזָה וּמִש"ש בְּתוּד"ה קָרְבוּ וּבְכַפִּי' הַמְשָׁנָה לְהַרְמַב"ם בַּד' ר"ש בְּזָה צ"ע ג) וְע"ז אָמַר נִמְצָא כו' הִגִּיעַ ט"ז בְּנִיסוֹן נִתְחַיְיְבוּ בְּעוֹמֶר כו' וּכְלוּמַר דְּבַמִּדְבָּר לֹא נִתְחַיְיְבוּ עַדִּינּוֹ וְע"ש בְּמִפְרָשׁ בְּזָה) וְהָא דַּא"ר שְׁמַעוֹן הֵכָא דְאַחַר שְׁעֵבְרוּ הַיַּרְדֵּן נִתְחַיְיְבוּ אֲזַי בְּעֶרְלָה וּבַחֲדָשׁ צ"ע לְכַאוּרָה מְהָא דַּס"ל לַר' שְׁמַעוֹן עֲצָמוּ בְּקִידוּשִׁין ל"ח דְּחֲדָשׁ וְעֶרְלָה נוֹהֲגִין מִן הַתּוֹרָה גַּם בַּחוּץ לְאַרְץ ע"ש אָבָל בְּאַמֶּת הָרִי לְהִדְיָא קְאָמַר ר"ש גַּם בְּקִידוּשִׁין שָׁם דְּבַמִּצְוֹת אֵלוּ נִצְטוּי רַק בְּכַנִּיסָתוֹן לְאַרְץ אַע"פ שְׁנוֹהֲגִין בְּאַמֶּת גַּם בַּחוּ"ל לְדִידִין' וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּבַמִּדְבָּר לֹא זָרְעוּ וְלֹא קָצְרוּ כַּמִּש"ש רַש"י וְע"כ לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין בְּמִדְבָּר עַדִּינּוֹ (וּמַד' ר"ש הִלְלוּ רֵאזִיָּה דְּחֲדָשׁ אֵינוּ נוֹהֵג רַק בְּשָׁל יִשְׂרָאֵל וְע' מִשְׁכַּנִּי ס' ס"ד): וּנ"ל דַּמַּה"ט א' בִּירוֹ' דְּתַעֲנִית פ"ד ה"ה דְּכְשִׁחְזָרוּ הַמְּרַגְלִים אֶתוֹן וְאַשְׁפַּחְזִינוּן לְיִשְׂרָאֵל דְּהוּוּ עֵסִיקִין בַּהֲל' חֲלָה כו' א"ל לְאַרְץ אֵין אַתֶּם נִכְנָסִין וְאַתֶּם עֵסוּקִים בַּהֲלָכוֹת חֲלָה כו' וְהַק"ע ו"ל כ' שָׁם דְּגַמְר' גְּמוֹר דְּהוּוּ עֵסְקִי אֲזַי בַּהֲלָכוֹת הִלְלוּ ע"ש וְלִי נִרְאָה בְּזָה דְּמַסְמוּכִין קְדָרִישׁ מְדַסְמִיף פְּרִשְׁת חֲלָה לְפָרִשְׁת מְרַגְלִים בַּפ' שְׁלַח וְהִינּוּ מְשׁוּם שֶׁהָיוּ סְבוּרִים אֲזַי לִיכְנָס מִיָּד לְאַרְץ (וּכַמ"ש רַש"י בַּפ' בְּהַעֲלוֹתָהּ בְּפֶסוּק דְּרַף שְׁלֹשֶׁת יָמִים מִהַסְפָּרִי שֶׁהִיָּה הַקַּב"ה חֲפִץ אֲזַי לְהַכְנִיסֶם לְאַרְץ מִיָּד לוֹלֵא שְׁקַלְקְלוּ בְּמִתְאוּנָנִים וּבְמְרַגְלִים) וְלָכֵן הָיוּ עֵסוּקִין אֲזַי בְּפָרִשְׁת חֲלָה שֶׁהִיא מִצְוָה הָרֵאשׁוֹנָה הַהֲלֻנְיָה בְּבִיאָתָם מִיָּד לְאַרְץ כַּמ"ש וְאַף לְאַחַר שְׁקַלְקְלוּ בְּמְרַגְלִים רָצָה הַקַּב"ה לְהַבְטִיחֶם וּלְבַשְׂרָם שְׁיִכְנָסוּ בְּנִיָּהֶם לְאַרְץ וְלָכֵן צָוָה לָהֶם אֲזַי מִיָּד עַל מִצְוֹת חֲלָה שֶׁהִיא מִצְוָה הָרֵאשׁוֹנָה שִׁיתְחַיְיְבוּ מִיָּד בְּכַנִּיסָתָם וּכַמ"ש (וּכַמִּש"ש רַש"י אַקְרָא דְּכִי תְבוֹאוּ דְּכַתִּיב בַּפ' נְסֻכִים ע"ש וּבַהֲגָהוֹת מִי"א סוּף הַל' חֲלָה ע"ש) וּמַה שֶׁהַפְּסִיק בְּנִיָּהֶם בַּפ' נְסֻכִים אֲפֻשֶׁר שֶׁהוּא מְשׁוּם דַּבַּפ' נְסֻכִים פֶּם פְּתִיב בְּקִרָא פִי תְבוֹאוּ וּבְחֲלָה דְּסְמִיף לִיָּה שִׁינָה הַפְּתוּב שָׁם וְכַתִּיב בְּבוֹאֲכֶם וּמִזָּה הוּא עֵיקַר הַלִּימוּד לְחֵלָה בְּאַמֶּת דְּמַדְשָׁנִי רַחֲמָנָא

גבי חלה ביהוה לישנא ממאי דכתיב למעלה בפ' נסכים לאשמועינו בזה באמת דבחלה
יתחייבו מיד בבואם לארץ וכמ"ש משא"כ בנסכים למ"ד לא קרבו נסכים במדבר שלא
בא הפתוב לדידן' אלא לחייבם בנסכים לאחר פיבוש וחילוק וכדא' בנבחים קי"א לר'
ישמעאל ע"ש ור' ישמעאל לטעמי' דאיהו גופי' הוא דאמר בספרי שם גבי חלה דמשונה
ביאה זו כו' ע"ש והיינו דסמיה ג"כ פ' נסכי' לפ' מרגלים משום דנסכים בקרבן יחיד ג"כ
לא נתחייבו במדבר בזה בישרם שיכנסו לא"י וע"ש בפסיקתא דר' טובי' בזה ולמ"ד
דקרבו נסכים במדבר דלדידן' הקרא דכי תבואו לארץ מושבותיכם דפ' נסכים לא אתי
אלא להטעין נסכי' בבמה קטנ' הנוהג בכל מושבות כדא' ר"ע בנבחי' ור"ש בספרי שם
והיינו בי"ד שנה שפיבשו וחילקו דאז הותרו הבמות פשאו לגלגל כדא' בנבחים קי"ב
י"ל לפ"ז דאתי ללמד על פ' חלה דסמיה ליה דקאי ג"כ על הזמן ההוא שפיבשו וחילקו
דהיינו מיד בכניסתן לארץ וכמ"ש (דלר"ע הנז' ע"כ ליפא למילף מדשני קרא בזה רק
די"ל דמסמוכים קדריש בחלה הכי וא"ש וע' בקידושין נ"ז) ונ"ל דבזה א"ש ג"כ מ"ש
בשפת נ"ב אקרא דוהפקדתי כו' בהלה א"ת בהלה אלא בחלה דלפי שהיא פקודה
הראשונה דבקראי דהתוכחה שם דריש שבתחלה הפקיד עליהם עון ועונש חלה לפי
שהיא מצוה הראשונה שנצטוו עליה מיד בכניסתם לארץ ובסוף פל התוכחות חזר
והזכיר עון שמיטין ויובלות פדכתי' התם אז תרצה הארץ את שבתותי' כו' אשר לא
שבתה כו' והוא שבא הכתוב לעונשם שם על עון בטול כל המצות התלויות בארץ והיינו
מבטול מצוה הראשונה שנתחייבו עליה מיד בכניסתם לארץ והיא מצות חלה כמ"ש עד
מצוה האחרונה שהיא מצות שמיטין ויובלות כדא' בקידושין מ' דלאחר כ"א וס"ד שנים
שנכנסו לארץ נתחייבו בשמיטה ויובל ע"ש וי"ל דלכן תיקנו רבנן מצות חלה בכ"ז
ובכ"מ בחו"ל וכן שמיטת פסחים בשביעית בזה"ז לעשות זכר עכ"פ למצוה הראשונה
שתלויה בארץ כמ"ש ולהאחרונה התלויה בזמן שפל יושביה עלי' כמ"ש הרמב"ם פ"י
מה' שמיט' הל' ח"ט (וחלה נמי דמי קצת לחובת הגוף וע' קידושין ל"ו תוד"ה פל) ועכ"פ
י"ל דלכן נהגו גם לדורות קודם הפסח לקיים אז מצות חלה פתיקונה בנתינה לכהן ג"כ
באותו הפרק ממש שהתחילו לנהג אז מצוה זו עצמה וכמ"ש: וכעין זה אית' בירושלמי
ריש שקלים תרומת הלשפה כתחלתה ע"ש וע"כ נ"ל לבאר פאן פעת בעז"ה פל דעות
הראשונים ז"ל בדין אכילת חלה לכהן בחוץ לארץ בזה"ז דלפי שלענ"ד נראה שיש
באמת בזה שלשה שיטות להראשונים ז"ל בפירוש המשנה דחלה פ"ד מ"ח ובישוב
הסוגיא דבכורות כ"ז דנראה לכאורה פסותרת להמשנה דחלה הנ"ל (והאחרונים ז"ל
לא דקדקו כ"כ בזה וע' יו"ד ר"ס שכ"ב) ע"כ נ"ל לבאר היטיב פל שיטו' הללו בעז"ה:
והנה שיטה הא' הוא שיטת הרמב"ם ז"ל דמתניתין דחלה פ"ד הנז' דקתני ואסורה לזבים
כו' ור"ל עד שיטבול וכדא' ת"ק וטבול יום אוכלה ורי"א א"צ טבילה ועד פאן ל"פ אלא
בטב"י דבעל קרי דת"ק מדמי לי' לטומאה הינצא מגופו דבעי טבילה ור"י מדמי לי'
לטומאת מגע פינן דאינו אלא ראשון לטומאה אבל בטומאת מגע דעלמא לכו"ע לא בעי
טבילה פדמסקינן בבכורות כ"ז ובטומאת זב ואילף דהו"ל אה"ט ע"י טומאה הינצא
מגופו גם ר"י מודה דצריך טבילה וכמפורש שם בירושלמי דחלה חומר הוא כו' והובא
בר"ש שם (ומש"ש בר"ש אבל ר"י ורבנן הטמא שרץ כו' טס"ה וצ"ל או דר"י ורבנן
בטב"י דטמא שרץ כו' ולפ"ז אתיא סוגיא דבכורות כר"י אבל קשה דא"כ ליתני בסיפא

גם בע"ק בהדי זבין כו' כצ"ל בר"ש שם וע' תוס' חולין ק"ד ד"ה חלת ובכורות כ"ז ד"ה וכי ובהגהות הנו"ב ז"ל] ומפרש נה הרמב"ם דאחלת האור קאי הך מתני' דטב"י אוכלה וכמש"ש בפ' המשנה דקאי על אותה שאין לה שיעור ע"ש והיינו טעמא דצריה שתי חלות לפי שחלת האור אסורה למי שטונמאה יוצא מגופו וא"כ משכח"ל ב' חלות פשאין שם פהו קטן רק גדול שלא טבל דאז צריה להפריש שתי חלות האחת לאור שהיא אסורה לגדול שלא טבל והשנית לכהו והיא מותרת אף לגדול שלא טבל ולכל מי שטונמאה יוצא עליו מגופו ג"כ והיינו הא דאמר רבינא בבכורות שם דאי ליכא קטן דאז לחלה הראשונה דאסורה למי שטונמאה יוצא מגופו שקלה לה כו' ושדיא בתנורא והדר מפרשה חנה אחריתי פי היכי דלא תשתפח תורת חלה הנאכלת ואכל לה גדול פלומר דחלה השני' מותרת אף למי שטונמאה יוצא מגופו דהיינו גדול שלא טבל וזה שכ' הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' ביפורים ה"ח דהחלה השני' מותרת לזבים כו' ואצ"ל לשאר טמאים עכ"ל וע"כ ר"ל אף בלא טבילה כלל מדכלינהו לזבים ושאר טמאים דהיינו טמאי מגע בהדדי דנדאי אינהו לא בעי לעולם טבילה כלל אפי' בחלה הראשונה כמש"ש בה' י' וה"נ בחלה השני' עכ"פ דאפי' זבים ג"כ לא בעי טבילה ונפק"ל מהא דרבינא בבכורות כ"ז הנו' ולא קשה כלל לדידנ' ממתני' דחלה הנ"ל דקתני נאסורה לזבים דהיא בחלה הראשונה קמיירי והיינו הך שכ' הרמב"ם שם בה' י' וד' הכ"מ ז"ל שם שרוצה ליישבד' הרמב"ם בזה דמ"ש שמונת לזבים דע"י טבילה איירי ע"ש במחכ"ה פל דבריו דברי שגגה הם בזה דנדאי בלא טבילה קאמר מדכ' ואצ"ל כו' וכמ"ש אלא דבלא"ה א"ש דאיהו בחלה ב' קאמר וכמ"ש והבאה ג"ל ז"ל פי"ד ס' שכ"ב ס"ק ד' הביא שם ג"כ ד' הכ"מ בזה דמוק"ל אחר שטבלו ע"ש ולא הרגיש שד' הכ"מ תמוהים כמ"ש וע"ש בבאורי הגר"א ז"ל ס"ק ד' וגם מ"ש הכ"מ שם בה' י' על מש"ש הרמב"ם דאם הי' שם פהו קטן או גדול שטבל דא"צ להפריש רק חלה א' ואוכלה הפהו ההוא בין בסוריא בין בחו"ל וכו' הכ"מ שם שיש ללמוד קצת פן מדתנן בחלה שם פ"ד מ"ז דבסוריא רג"א ב' חלות ורא"א חלה אחת משמע דאפי' לר"ג דוקא בסוריא הוא דהווי ב' חלות עכ"ל והוא תמוה שגרי גם לר"א דא' בסוריא חלה א' אינו מפני דמזמי לה לחו"ל רק בהיקף דמשוי לה כא"י ובא"י רק חלה א' פדתנן התם בהדיא ברישא דר"א משוי לה כא"י הא אי הוה פחו"ל נדאי דבעי ב' חלות פדתנן התם וא"כ איך כ' הרמב"ם דבחו"ל רק חלה א' ועוד שגרי בסוריא עצמה כ' ג"כ דחלה א' בכה"ג והרי בתחילה כ"ש להדיא כר"ג דבסוריא ב' חלות ע"ש אלא דבאמת עיקר הדבר כמ"ש הכ"מ עצמו אח"ז דנפק"ל הא באמת מדרבניא בבכורות הנ"ל דבאתרא דאיכא טהור נדאי דסגי גם בחו"ל בחלה א' ולא בעינן ב' חלות רק היכא דליכא טהור וכמ"ש וא"ש שיטת הרמב"ם ז"ל בזה וכ"כ הר"ש ז"ל שם בפ' ראשון ע"ש : ושיטה הב' נלע"ד בזה דהוא שיטת הרמב"ם ז"ל בהשגות בה' חלה שם דמיישב ג"כ הסוגיא דבכורות הנ"ל שלא תסתור למתניתין דחלה הנ"ל והוא ז"ל מפרש דאה"נ דהאי נאסורה לזבים כו' אחלה השני' שנאכלת לכהו קאי דאף היא אינה מותרת רק למי שטבל מקורו או מפל טונמאה היוצא מגופו בעי טבילה עכ"פ פדקתני וט"י אוכלה ופשטא נדאי משמע דכולה סיפא דמתני' דט"י אוכלה כו' דאחלה הב' הנאכלת קאי וכפ' הב' דהר"ש שם והתוס' בחולין הנ"ל והרא"ש בה' חלה ס' י"ד אף בסוגיא דבכורות אין הראב"ד ז"ל מפרש פנותיהו בזה וכמו שיתבאר א"ה רק הוא ז"ל מפרש דלהכי בעינן

ב' חלות משום שהחלה הראשונה אף שהיא בחו"ל אפ"ה אסורה גם לטבול יום אחר
שפבר טבל ואפי' הערב שמש לא מהני ג"כ פלל כל שהוא גדול והי' טומאה יוצא עליו
מגופו לפעמים לא מהני לדידי' טבילה פלל בחלה הראשונה רק בחלה השני' בלבד
וכמתני' ה"ל וה"נ ס"ל להתוס' והרא"ש בחלה הראשונה של סוריא עכ"פ אלא דבהא
פליג הראב"ד ז"ל וס"ל דמ"מ פנין דחלת חו"ל היא אפי' הראשונה אינה אסורה רק
לגדול שהיתה טומאה יוצא עליו מגופו מפבר אבל לקטן שעדיין לא ראה קרי מעולם
פלל גם הראשונה מותרת לו ובהכי מתפרשא הסוגיא דבכורות ה"ל דאמר רבינא דאכיל
לה קטן פלומר להראשונה ג"כ ובאתרא דאיפא קטן א"צ לב' חלות פלל רק דמפרישין
א' ואוכל הקטן אבל אי ליפא פהו קטן אז צריף להפריש לעולם ב' חלות אפי' אי איפא
גדול שטבל לקירוי ונהו שאמר רבינא ואי ליפא כו' שקלא ושדיא בתנורא לפי שחלת
האור הראשונה אסורה לגדול אפי' אם טבל לקירוי ואמנם מפריש חלה ב' שלא תשתפח
תורת חלה הנאכלת ואוכלת גדול פלומר גדול שפבר נטמא לפעמים בטומאה הינצא
מגופו אבל השתא טהור הוא שפבר טבל דאלו קוד' הטבילה אפי' חלה הב' אסורה לו
פדתנן ואסורה לזבים והשתא מש"כ במשנה ה"ל שצריף ב' חלות והראשונה לאור
ואינה נאכלת פלל והשני' נאכלת למי שטבל מקירוי איירי רק היכא דליפא פהו קטן
אבל אי איפא קטן בחדא סגיא ואוכלת הקטן שלא גזרו בחלת חו"ל רק למי שפבר הגיע
ליטמא בטומאה הינצא מגופו דהיינו גדול דביה לא מהני טבילה ומיהו בחלה הב' ודאי
דגם לגדול שרי פשטבל וכדתנן במתני' ובשיטה זו לא הרגישו האחרונים פלל ונ"ל דכן
הוא ד' הלשון ראשון שפריש"י בכורות כ"ז ד"ה פהו קטן להגהת הגאון בעל שאילת
שלום ז"ל פ' אמור אות קי"ח דמש"ש פריש"י ואם טבל כו' צ"ל פלשון ב' שם ע"ש:
ובנה א"ש מ"ש הראב"ד בה' חלה פ"ה ה"ח דאסורה לזבים ואחלה השני' קאי התם
[ומש"ש נאצ"ל לשאר טמאים נ"ל דטס"ה ע"ש] משום דעכ"פ בלא טבילה גם החלה
הב' אסורה לזבים כדא' במתני' וטבול יום אוכלת כו' וקאי מתני' רק אחלה ב' לפי
הראב"ד ז"ל אבל חלה הראשונה אין לה היתר רק לכהו קטן ולא לגדול שטבל לקירוי
ונה שהשיג הראב"ד ז"ל בפ"ז מה' תרומות הל"ח על מש"ש הרמב"ם ז"ל ג"כ דתרומת
חו"ל הואיל ועיקרה מדבריהם אינה אסורה אלא למי שטומאה יוצא מגופו כו' וכולם
שטבלו מותרין באכילה אע"פ שלא העריב שמשן וכ' ע"ז הראב"ד ז"ל דאין זה מחנור
דבגמ' מוכח דהגדה עצמה אפי' אחר טבילה לא והטעם דגזרינן כו' ומש"ה הינא דאיפא
קטן לא יתבינן לגדול ע"י טבילה וכ"כ הרבז"ל בהלכותיו עכ"ל וכ"ש הכ"מ דלהראב"ד
ע"כ הא דתנן ואסורה לזבים כו' אפי' בשטבלו הוא ע"ש ותמוה שהרי להדיא קתני התם
דטבול יום אוכלת ועוד דא"כ מ"ש זבים דנקט פניו דלדידי' גדול אסור לעולם משום
גזירה וכמ"ש ועוד יש לתמוה דהרי בגמ' קאמר בהדיא דהדר מפרשה כו' ואכיל לה גדול
אלמא בהדיא קא שרי לגדול וא"ל כמש"ש הכ"מ דהראב"ד דחזר בו והרגיש בחולשת
סברותיו ולא אמר דלא אכיל גדול אפי' בטבילה אלא היכא דאיפא קטן אבל אי ליפא
קטן מודה הראב"ד דשרינן ליה לגדול שטבל וכמ"ש הראב"ד ז"ל ומש"ה היכא דאיפא
קטן כו' עכ"ד הכ"מ ולפ"ז הי' י"ל דכי קא שרינן לי' בגדול בגמ' שם הרי לא שרינן לי'
רק היכא דליפא קטן פדאמר רבינא בהדיא ובנה הי' נדחה מ"ש הכ"מ שם דג"ז תימא
דמנין לו לחלק בכף עכ"ל והי' י"ל דנפק"ל הא מהא דרבינא ה"ל וכמ"ש: אף באמת

ליתא פלל לכל זה שְהרי בְאָמת לא קא שרי רבינא לגדול גם בדליפא קטן רק בחלה הפני' בלבד וכדאמר וְהדר מפרשה כו' יאכיל לה גדול וְהדבר ברור דלד' הַרְאָב"ד גם בדליפא קטן אסור לגדול החלה הראשונה שְהרי כ"ש הַרְאָב"ד להוכיח פן מד' הרי"ף ז"ל בהלכותיו בפ' א"ע והוא ממ"ש שם דאי איפא פהו קטן יכול לאפותה ביו"ט ולהאכילה לקטן ואי ליפא קטן עבדינו כר"א דלא תקרא לה שם כו' ומשמע מדבריו דאי ליפא קטן אין הקנה פלל להאכילה לגדול אף ע"י טבילה וע"ש במאור ובמלחמות ובך"ן וא"כ מוכרח דס"ל דאפי' אי ליפא קטן לעולם אסור לגדול אפי' טבל וכמ"ש אלא דבאמת אין פאן חזרה פלל בד' הַרְאָב"ד בזה ואין ספק שלדעת הַרְאָב"ד אי ליפא קטן שריא לגדול אמנם אז צריך להפריש ב' חלות דוקא והראשונה לאור דוקא והשני' הוא דשרינן לה לגדול שטבל וכדא' במתני' דחלה הנז' דאשני' קאי לפי' זה וכדאמר רבינא להדיא וכמ"ש.

וא"כ שפיר כ' הרי"ף ז"ל דאי איפא קטן דאז אין צריך רק חלה אחת בלבד ונאכלת לקטן יכול לאפותה בשבילו אבל אי ליפא קטן דאז צריך להפריש ב' חלות וא"כ אף דהשני' נדאי דנאכל לגדול ג"כ אבל פינון שְהראשונה עכ"פ אסורה להגדול וצריך להפרישה ולשורפה דוקא א"כ עדיין אין לו תקנה משום הראשונה עכ"פ וצריך למיעבד כדר"א דלא תקרא כו' וזה שכ' הַרְאָב"ד ז"ל ומשו"ה היכא דאיפא קטן (דאז אין מפריש רק חלה אחת בלבד) לא יתבנין לי' פלל לגדול ע"י טבילה ור"ל אבל אי ליפא קטן א"כ צריך להפריש ב' חלות ואז השני' עכ"פ יתבנין לי' שטבל וכמ"ש: [ואולי אפשר פינון דשם בתרומה קאי הַרְאָב"ד ובתרומה לא גזרו חכמים ב' תרומות פלל וכמ"ש הטעם בזה בר"ש בכם הירושלמי שם וא"כ אפשר דבתרומה אם אין שם קטן לא תיקנו פלל שתהא נשרפת ולא האכל פלל פינון דעיקר לאכילה עומדת בחו"ל ומשו"ה היכא דאיפא גדול שטבל קא שרינן לי' וא"צ לשרוף תרומה רק בדליפא גם גדול שטבל ובתרומה לא גזרו פלל ה' גזירה שכ' הַרְאָב"ד אטו קודם טבילה רק בחלה דאפשר בשתי חלות וכמ"ש וא"כ בלא"ה אין סתירה וחזרה פלל בד' הַרְאָב"ד ז"ל בזה די"ל דלא התיר לגדול היכא דליפא קטן רק בתרומה לבד משא"כ בחלה דאפי' בדליפא קטן לא קא שרינן לגדול אלא חלה השני' בלבד פינון דאפשר בב' חלות וא"ש ד' הַרְאָב"ד ז"ל ה"ל בזה].

ומ"ש הַרְאָב"ד בהשגה פ"ה ה"י דבפורים על מ"ש הרמב"ם לפיכך אם הי' שם קטן כו' א"צ להפריש חלה ב' וכ' ע"ז הַרְאָב"ד כ"כ מה שנ"ל כו' טס"ה וצריך לציין שם בה' י"א עמ"ש הרמב"ם וכן אם הי' שם גדול כו' א"צ להפריש כו' שע"ז משיג הַרְאָב"ד ז"ל וס"ל דבזה צריך להפריש שתיים וכמ"ש בעז"ה: והנה כבוד אחי הרב הגדול המפורסם החרף ובקי האברך מו"ה ש שלמה הפהו נ"י (צאריך ה' ימיו ושנותיו בטוב סלה) השיב לי על זה ז"ל מ"ש כת"ר נ"י לחדש דבתרומת חו"ל מודה הַרְאָב"ד דשרי לגדול לאחר שטבל אם אין שם קטן פינון דאין שם אלא תרומה אחת נ"ל ראי' ברוך לזה מסוגיא דנדה ל"ב דאמרי' מעשה הנה והטבילה כו' מסיק דלא נצרכה אלא לסוכה שמן של תרומה וכדשמואל דאינה אסורה אלא למי שטןמאה יצאה מגופו ומשו"ה היא צריכה טבילה עכ"פ ע"ש וְהרי ה' קטנה פינון דראתה פעם אח' הו"ל פגדולה שטבלה פבר לנדתה וע"ש בתוס' ד"ה והטבילה וְהרי ה' קטנה פינון דראתה פעם אח' הו"ל פגדולה שטבלה פבר לא לעולם לא משכח"ל היתרא לד' הַרְאָב"ד פלל משום ה' גזירה שפכת הַרְאָב"ד ז"ל

א"כ תקשי לכאורה לדידיה טובא איך התירו התם לסוף זאת הקטנה בשמן תרומה אחר הטבילה ונהרי פיון שפבר ראתה פ"א שוב הו"ל פגדולה שראתה ולא ליהני בה טבילה נמי לדברי הראב"ד ז"ל להתירה לסוף בתרומת חו"ל דהו"ל פשתיה פדאמר התם אלא ונדאי דמודה הראב"ד ז"ל בתרומה פיון דאין שם רק תרומה אחת לעולם משו"ה שרינו לה לאחר הטבילה עכ"פ בתרומה וכדברי כת"ר נ"י בזה עכ"ל אחי הרב נ"י : והנה מדברי אחי הרב מוהרש"ך נ"י מסוגיא דנדה ה"ל נ"ל להביא ראיה משם באמת לדברי התוס' וקרא"ש ז"ל ה"ל שהיא שיטה הג' בזה דס"ל ג"כ דחלה הא' אין נאכל לכהן פלל אפי' לקטן ולגדול שטבל במקומות הקרובים לארץ דשם גזרו בחלה טמאה משום חלת א"י ורק הב' הוא דקא שרי במתני' דחלה שם לט"י וכמש"ש התוס' והר"ש ז"ל בפירושו השני ה"ל דאחלה הב' דנוקא הוא דקאי פולה סיפא דמשנה דחלה שם דמותרת לט"י ע"ש וא"כ תקשה לכאורה נמי דהרי בתרומה ליתא רק תרומה אחת לבד ואיך התירוה לאחר שטבלה דאין לשיטתם היתר בזה רק לחלה השניה וכמו שגבאר להלן בעז"ה וא"כ מוכרח משם פדעתם ז"ל בזה דבמדינות הרחוקות מא"י גם החלה הראשונה מותרת לגדול שפבר טבל וא"צ להפריש ב' חלות רק בדליפא אף גדול שטבל שם וא"כ פיון דשם בפומבדיתא הוי ההיא עובדא דהוא בכבל ושם ונדאי דגם חלה הראשונה וכן תרומה דכנותיה מותרת לכהן שפבר טבל וכמ"ש התוס' ה"ל וא"ש : אולם הראי' מסוגיא הנז' שכ' אחי הרב נ"י לדברי ה"ל בזה נ"ל לדחות קצת די"ל דמש"ש הראב"ד דגזרינו גם אחר הטבילה משום זיבה הוא רק בגדולים שהגיע זמנן לראות זיבה ונדה וע"ש ברמב"ם שכ' דקטנים שלא ראו קרי ונדה אוכלין בלא בדיקה שחזקתן שלא יצאה טומאה מהם ומשמע דגדולים צריכין בדיקה עכ"פ גם לחלת חו"ל ולהכי ס"ל להראב"ד דבזה"ז אין לסמוך על בדיקתנו בזה שפולנו טמאים בטו"מ [ומה"ט ס"ל ג"כ דגזרינו אטו קודם טבילה לפי שאחר הטבילה ג"כ נשאר עליו טומאת מת עדיין בזה"ז ולכן גזרינו שפיר בזה"ז אטו קודם טבילה ומינשב תמיהת הכ"מ ע"ש] ואין אנו רגילין ויודעין כ"כ בדין הבדיקה לטהרות שאין מצוי אצלנו ע"כ ס"ל דגזרינו לעולם בגדול משום זיבה אבל בקטנה שלא הגיע זמנה לראות וכ"ש פה קטנה דהתם אף שראתה פ"א במקרה פיון דקיי"ל בנדה י' דה"ה בחזקת טהרה וא"צ בדיקה אפילו ראתה פ"א ושתיים וע"ש ט' נראה דמודה הראב"ד ז"ל בקטנה פזו דנדאי מהני בה טבילה ולא גזרינו בה אחר הטבילה פלל וא"ש בעז"ה :

בסוגיא דעצרת אחר השבת (במנחות ס"ה) אשר הגדתי בעז"ה לפני גדולי ומפלגי התורה בבהמ"ד החדש של הרב מו"ה יסו"ד ז"ל בפ"ק יצ"ו ביו"ט א' של חג השבועות שחל אז אחר שבת שנת שש אנכי על אמרתך --- ואביטה נפלאות --- מתורתך לפ"ק וכו' יבואר נ"כ שאלה אחת בדין יו"ט שני של חג השבועות שחל בשבת אם מותר אז להתענות ולומר תחנה ביום א' שאחריו שהוא אסרו חג השבועות בחו"ל וכן אם אסור לעשות מלאכה באותו א"ח או לא וכ"ז יתבאר א"ה --- גרסינו (במנחות פ"ד ס"ה) ת"ר אילין יומיא כו' מריש ירחא דניסן ועד המני' בי' איתוקם תמידא שהיו צדוקין אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד מאי דרוש את הכבש א' תעשה וגו' מאי אהדרו את קרבני לחמי לאשי תשמרו שיהיו פולן באין מתרומת הלשכה מח' בי' ועד סוף מועדא

איתותב חגא דשבוועיא שְהיוּ בְיִתּוֹסִין אוֹמְרִים עֲצָרַת אַחַר הַשָּׁבֶת נִטְפֵּל לָהֶם ר' יוֹחָנָן ב"ז וא"ל שוֹטִים מִנֵּין לָכֶם כּו' ע"ש.

סימן ז הנה פְּכַר הַעִיר ע"ז הַגָּאוֹן בַּעַל נוֹב"י ו"ל בְּסִפְרוֹ דוֹרָשׁ לְצִיּוֹן דְּרוֹשׁ ה' דְּמִדּוּעַ מִתְמַנֵּי בִי וְאֵילָף שְׁפָכְרֵי הוֹכִיחוּ לָהֶם שְׁתַּמְנִי ק"צ וְאֵין הַיְחִיד מְבִיאוֹ אֲזַ אֲמָרוּ שְׁעֲצָרַת אַה"ש וְלֹא קוֹדֵם לָכֵן וּמִדּוּעַ לֹא טָעוּ בְּהִנְי תַּרְתִּי בְּבֵת אַחַת וּמִוֹכַרְח לְהִיּוֹת שְׁהֵם שְׁנֵי קִצּוֹת סוֹתָרִים זל"ז וְכֵן הַעִיר ע"ז בַּעַל מַעֲיִין הַחֲכָמָה ו"ל בְּמַצּוֹת הַבָּאֵת הַעֲוָר וּמ"ש בְּזֶה הַגָּאוֹנִי ו"ל ה"ה בְּסִפְרֵיהֶם ע"ש: עוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק דְּלָמָּה דוֹנוֹקָא ר' יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי נִטְפֵּל לָהֶם יוֹתֵר מִכָּל חֲכָמֵי זְמַנּוֹ מִוֹכַרְח לְהִיּוֹת דְּלִרִיב"ז לְשִׁיטָתוֹ הִי קִצָּת מְקוֹם יוֹתֵר לְדַבְרֵיהֶ' שְׁהִיוּ אוֹמְרֵי עֲצָרַת אַחַר הַשָּׁבֶת וְלָכֵן הִנְצַרְף רִיב"ז לְטַפֵּל עִמָּהֶם וּלְבַרֵּר לָהֶם טָעוּתָם: עוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּמָה שְׁהַשִּׁיב לָהֶם רִיב"ז וְאָמַר שוֹטִים מִנֵּין לָכֶם (פּרש"י דְּהַאי מְמַחֲרַת הַשָּׁבֶת מִמֶּשׁ הוּא) וְלִכְאוּרָה מַה תְּשׁוּבָה הֵיטָה בְּזֶה לְדַבְרֵיהֶם עַד שְׁאָמְרוּ ע"ז בְּגַמ' וְלֹא הִי אָדָם א' שֶׁהִי מְשִׁיבוֹ שְׁהָרִי אֲדַרְבָּה פֶּשְׁטָא דְקָרָא מִשְׁמַע כְּדַבְרֵיהֶם דְּשָׁבַת מִמֶּשׁ קָאֵמַר קָרָא וְעָלִינוּ לְהַבִּי רֵאִי לְהוֹצִיא קָרָא מִפֶּשְׁטֵי דְּהַאי שָׁבַת יו"ט הוּא וְכַדָּא' שֵׁם בְּכָל הַסּוֹנְגִיא אַתָּה אוֹמֵר מְמַחֲרַת יו"ט א"א אֵלָּא מְמַחֲרַת שָׁבַת בְּרֵאשִׁי כּו' וְכַמָּה לִימוּדֵי נְאָמְרוּ ע"ז שֵׁם בְּגַמ' לְהוֹצִיא קָרָא מִפֶּשְׁטֵי וְע"ז הִי עֵיקַר טָעוּתָם בְּתַחֲלִילָה לְדְרוֹשׁ הַקָּרָא כְּפֶשְׁטֵי וּמַה חִידָשׁ לָהֶם רִיב"ז בְּמָה שְׁאָמַר לָהֶם מִנֵּין לָכֶם עַד שֶׁע"ז לֹא הָיוּ יְכוּלִין לְהַשִּׁיבוֹ דְּבַר וְנִרְאָה מְזֵה דְתְּשׁוּבָה נִצְחַת הַשִּׁיב לָהֶם רִיב"ז בְּזֶה אֵת כ"ז רֵאִיתִי לְדַקְדָּק וְלְדְרוֹשׁ כְּפִי פַחֵי בְּעֵזֶר צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי וְכַפִּי אֲשֶׁר חֲנַנִי דַעַת בִּינָה לְהַשְׁכִּילִי.

וְזֶה הַחֲלִי בַעַז"ה: וְהַסְגָּנוֹן יֵהִי כֶּף דְּמַצִּינוּ דְּרִשָּׁה דְקָרָא בְּמְקוֹם א' דְּמַזְהָה יֵהִי סְתִירָה לְצִדּוּקֵי הָאוֹמְרֵי עֲצָרַת אַחַה"ש. אֵלָּא שְׁעַל אוֹתָהּ הַדְּרִשָּׁה דְּהוּא קָרָא יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מֵאִיזְהַמְקוֹם.

אֵלָּא דְלְדְרִשַׁת הַצִּדּוּקִים בְּאִיזְדָּךְ מִלְתָּא דְהַיְחִיד מִתְנַדָּב וּמְבִיא תְּמִיד וְכֵן לְחֲכָמִים דְּפִלְגִי עַל רִיב"ז בְּדִין א' יֵשׁ לִינְשֵׁב זֹאת הַקְּוִשָּׁא אֵלָּא דְלִרִיב"ז לְשִׁיטָתוֹ בְּאוֹתוֹ הַדִּין אֵין מְקוֹם לְהַנְצִל מֵאוֹתָהּ הַקְּוִשָּׁא וְלָכֵן בָּא עֲלֵיהֶם רִיב"ז מִמְקוֹם אַחַר אֵלָּא דְגַם אוֹתוֹ הִרְאָה הִי יֵשׁ לְדַחוֹת אֲמָנָם אִם יִרְצוּ הַצִּדּוּקִים לְדַחוֹת אוֹתָהּ הִרְאָה שׁוּב אֵין מְקוֹם לְעֵיקַר הַקְּוִשָּׁא עַל רֵאִי הִרְאִישׁוֹנָה הַנְּ"ל וּמִמֶּנּוּ"פ אַחַת מֵאלוֹ הַשְּׁתֵי רֵאִיוֹת יֵשׁ לְבַטֵּל בָּהּ דְּבָרֵי הַצִּדּוּקִים וְאֵין לָהֶם מְקוֹם לְהַמְלִט מֵהֶם אִם לֹא שְׁיִדּוּ לְדַבְרֵינוּ וְזֶה נִכְלָל בְּתְּשׁוּבוֹת רִיב"ז שְׁאָמַר לָהֶם שוֹטִים מִנֵּין לָכֶם: וְעַתָּה אֲבָאֵר בַּעַז"ה תָּנּוּ הֵתָם (שְׁבִיעִית פ"א מ"ד) בְּחֵרִישׁ וּבְקִצִיר תְּשַׁבְּנוּ מִת"ל כּו' ר' יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר מַה חֵרִישׁ רִשׁוֹת אֶף קִצִיר רִשׁוֹת יִצָּא קִצִיר הַעֲוָרָה שֶׁהוּא מְצֻנָּה.

(וְפִי הַתּוֹסֵ' בּמ"ק ג' דר"י ס"ל דְּעַדִּיפָא לָן לְאוֹקְמָא קָרָא בְּשָׁבַת גּוּפָא דְפֶשְׁטָא דְקָרָא מִיִּירֵי בִי) וּמִהָכָּא נִפְקָא לָן בְּכָל דְּוִקְתָּא דְקִצִירַת הַעֲוָרָה דוֹחָה אֵת הַשָּׁבֶת. וְהֵנָּה מִתּוֹךְ דְּרִשָּׁה זֹו יֵשׁ בָּהּ כְּדָאִי לְדַחוֹת שִׁיחָה בְּטִלָּה שֶׁל הַצִּדּוּקִים שְׁאָם א"א דְּהַאי מְמַחֲרַת הַשָּׁבֶת שָׁבַת מִמֶּשׁ קָאֵמַר קָרָא א"כ לְעוֹלָם לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ דְקִצִירַת הַעֲוָרָה תְּדַחָה שָׁבַת כָּלֵל שְׁהָרִי לְעוֹלָם יֵהִי קוֹה"ע בּמו"ש אֵלָּא נְדָאִי דְמְמַחֲרַת הַשָּׁבֶת מְמַחֲרַת יו"ט קָאֵמַר (וְרֵאִי')

זו הביא ג"כ בעל מעינין הסכמה ו"ל) אלא דאיכא למיזק עלה אפשר לומר דקרא להכי הוא דאמת דקצירת העומר שבת דל"ל קרא להכי א"א דהאי ממה"ש ממחברת יו"ט הוא.

שקרי מצינו לפסח ומילה ותמיד דדחי שבת וניליף קה"ע מבינייהו פדנהו בעי למילף מינייהו (ביבמות ה') דעשה דיבום דוחה ל"ת שיש בה פרת והא דפריף עלה התם מה לכולהו שפן ישפן לפני הדיבור.

הרי הו פירכא אינו אלא למ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוואי כדא התם ואלפיכא דמ"ד כו' נאנן לר' ישמעאל קיימינן הכא ור"י עצמו הא ס"ל (בחגיגה ו') עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראיה הוואי וכדא' אפיי התם ב"ש ור"א ור"י כוליהו ס"ל כו' נאף דבמסקנא דחי לה התם ומסיק סמי מפאן ר"י ע"ש*) ושפיר איכא למימ' גם לר"י הפירכא דשפן ישפן לפה"ד מ"מ נראה דהו פירכא דלפה"ד בלא"ה לאו פירכא היא פלל אליכא דהילכתא וכמו שאבאר בע"ה ובתחילה א"א דהא דכניל לה למילה בהדי אינה שישפן לפני הדיבור איכא למיזק עלה מהא דגרסינן להלן בפ' הערל (דף ע"א).

אר"י ח"ר לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו שנאמר בעת ההיא אמר ה' אל יהושע כו' ע"ש נאנן קיי"ל דגם פריעת מילה דו"ש פדתנן בפ' רא"ד עושין פל צרכי מילה בשבת מוהלי ופורעי כו' וא"כ אפתי גילף מפריע' דדחי שבת אע"ג דלא נאמ' לפה"ד פלל אלא שלפי הנרא' מפשטא דהש"ס התם דלא _____ הגה"ה ואפשר דמתוך הו קו' גופ' הכרית התם לומר דר"י ס"ל עולת תמיד הוואי.

ואין צורך למ"ש רש"י שם לאפיי פריף מ"ט מוקמת לה לר"י דלא פהילכתא כו' וזה לא קשה כ"כ דמנ"ל דהוה דלא פהילכתא דאף דב"ה לא ס"ל הכי ע"כ היינו ר"ע אליכא דב"ה אכל ר"י אליכא דב"ה באמת ס"ל דלא נחלקו פלל עם ב"ש בדבר זה וכמ"ש התוס' שם ד"ה ור"י (ומה שצינינו התוס' שם ור"י ור"א כו' וכתבו וא"ל ושקבי כו' וי"ל דסבירא להו כו' ומשמע דקאי על ר"י ור"א.

לכאורה על ר"א לא קשה פלל דע"כ מאי דאיתא בספרים שלפנינו שם ר' אלעזר ודאי דטס"ה וצ"ל אלעזר ביו"ד. שקרי קתני בברייתא שם קודם ר"ע.

וע"כ שהוא ר"א בן הורקנוס רבי דר"ע כדא' בסנהדרין ס"ח ואלו ר' אלעזר בן שמוע דהי' תלמידו דר"ע פדאי' בפ' הבע"י ד' ס"ב לא ה"ל לתנא לאקדומי לר"ע רבו ועכ"פ מוכח דהאי תנא ר"א בן הורקנוס הוא ובשבת ק"ל כתבו רש"י והתוס' בשם הירושלמי אהא דא' התם ר"א שמותי הוא פרש"י מתלמידי ב"ש ע"ש וכ"כ בכ"ד וא"כ לק"מ על ר' אליעזר שעומד תמיד בשיטת ב"ש.

וע"כ דעיק' קושניית התוס' הוא לר"י ולפ"ז יש להגיה בתוס' ושקב ב"ה כו' דסבירא לי' כו' (ועי' תוס' יבמות כ"ח ד"ה ר"א ושם במשנה ובעדיות פ"ה מ"ה ושם מ"א וק"ט ובשבת קל"ה ר"א הקפד גרסינן ודו"ק) ולכן נ"ל דעיקר קושניית הש"ס דע"כ מוכח דס"ל לר"י עולת תמיד הוואי דאל"כ ל"ל קרא דקציר' העומר דחי שבת פיתי מבינייהו דפסח ומילה ותמיד וכמ"ל וא"ל בפשיטו' דלהכי גופא אתי קרא דממילא שמעינן מהא דמחברת השבת מחברת יו"ט הוא וכמ"ש דהא ודאי שזה דוחק מאוד לומר שהתורה

תכתוב באיזה מקום חד דרשה לגופא אלא דלא איצטריך כלל לגופי' רק שמנה יהי לנו
הכרח ע"י איזה קושא בפירושא דאינדך קרא טפי הל"ל שום ריבויא ביהוא קרא גופא
דמפשט הפתוב יהי הוכחה דהאי שבת יו"ט הוא וככל הנהו קראי דמייתי הגמ' שם ולא
עוד אלא שבעיקר הדבר אני מסתפק אם שניך לומר פאן שהתורה פתבה קרא יתירה
מה דלא איצטריך לגופא כלל אלא להוציא מלב הטועים וכל הנהו קראי דמייתי בגמ'
שם י"ל בכל חד דלגופי' נמי איצטריך ע"ש ונדע דאל"כ פל הני קראי דמייתי לסתור
סברת הצדוקים למאי איצטריכו פוליהו משא"כ הך קרא ד דלא איצטריך לגופא כלל
וכמ"ש ועוד דבלא"ה עכ"פ תקשה למאי אתי קרא דבחו"ק דלדידן' נפ"ל לסתור סברת
מדרשה אחריתי בגמ' שם אמרה תורה הבא עומר בפסח כו' ע"ש: ובאמת כבר הקשה
הגאון בעל מעיין הסכמה ו"ל דלמה לא נפקא לן לר"י להך דרשא מבחריש ובקציר
וכמ"ש ול"נ דאיצטריך הך דרשא דר"י לכדרכא במנחות ס"ו דא' התם לכולהו אית לי'
פירכא כו' אי מדר"א ור"י ממאי דביו"ט ראשון קאי דילמא ביו"ט אחרון דר' ישמעאל
כו' ל"ל פירכא ע"ש וה"נ אי מהא דקצירת העומר דו"ש אפתי דילמא מיו"ט אחרון מונה
ומשפחת לה שחל יו"ט בע"ש אבל מהא דר"י תו ליפא פירכא אלא דאפתי איפא למיד'
דלא הו"ל לר"י למימר אלא מה להלן רגל אף פאן כו' ותו לא וי"ל ודו"ק וכיון דע"כ
נפ"ל לר"י מדרשא אחריתי א"כ קרא דבחו"ק למאי אתא וכמ"ש ואין לומר נמי
דאיצטריך קרא דקה"ע דו"ש דמהא שמעינן דנקצר שלא פמצינן פסול וכדאי' בס"פ
ר"י דע"ב ואי ס"ד נקצר שלא פמצינן פשר אמאי דחי שבת נקצר' מע"ש דהא דחי לה
התם משום דחביבה מצנה בשעתה אע"ג דכשר מע"ש דומיא דהקטר חלבים ואברים
דכשרי' פל הלילה נדחי שבת (ושם בסוגי' דפרי' ור' לאו תלמידו דר"ש הוא פרש"י
ואמאי לא שמיע לי לרבי מר"ש דס"ל כר"ע ע"כ עיי' בשבת ק"ל ארשב"ל משום ר"י
הנשיא כו' ע"ש וצע"ג) וא"כ השתא נמי דכ' רחמנא בהדיא דקה"ע דו"ש אין להוכיח
מזה דנקצר שלא פמצינן פסול די"ל דטעמא משום דחביבה מב"ש פדמצינו בהקטר
חו"א ועיי' ברמב"ם פ"ז מה' תו"מ ה"ז שפסק שם דנקצר ביום פשר ואפ"ה כ"ש בה"ד
דקצירת העומר דו"ש וע"כ דה"ט דדחי שבת משום דחביבה מב"ש פדאי' בגמ' ומה"ט
אין לומר נמי איפכא דס"ל לר"י כמ"ד נקצר שלא פמצינן פשר ומש"ה איצטריך קרא
לקה"ע דדחי שבת דליפא למילף מבינייהו דפסח ומילה ותמיד דשא"ה שזמנא קבוע
באותו היום דווקא שהרי אברי התמיד (וחלבי הפסח וכדאי' בפסחים ס"ה ס"ח) יוכיח
דג"כ אין להם זמן קבוע שפשרים פל הלילה (ואף חלבי פסח אע"ג דיו"ט הוא לר"ע
משום דכעולת שבת הנה).

ולר"י אף בע"פ שחל בחול דנו"נ קריבין ביו"ט. עי' שבת קי"ד ופסחי' נ"ט) ואפ"ה
דו"ש משום דחביבה מב"ש וה"נ ל"ש (ועיין היטיב פירושלמי שקלים פ"ד ה"ב ודו"ק)
ואף דבגמ' מסיק שאין ללמוד מהקטר חו"א דשא"ה שפכר דחתה שחיטה את השבת
ובאמת כבר הקשו על הרמב"ם ו"ל מהך סוגי' שהרי למאי דמסיק א"א למילף מהקטר
חו"א פלל (עיי' בלח"מ שם ובש"ך ביו"ד סי' רס"ב) אבל כ"כ בס' מעה"ח ליישב דברי
הרמב"ם ו"ל דלפי מאי דקיי"ל (בשבת קל"ג ובכ"ד) כר"ל דכ"מ שאתהדלא ניתנה מצו'
פריע' יהושע וכדיליף לה מקרא דבעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לה חרבות צורים
כו' ומשמע שאז נצטוו על הפריעה א"כ אפתי הנה איצטריך קרא לקה"ע דד"ש ממתן

תורה עד ימות יהושע ב"נ דממילה עצמה ליכא למילף כדפרכינן ומפריעה הרי אפתי לא נצטוו עלי' כל עיקר באותו הזמן ומנא הוה ידעי דקה"ע דחי שבת אי לאו קרא דבחריש ובקציר וא"ש דאצטריף קרא להכי אבל א"א לומר פן שהרי אנן לר"י קנימינן קרא ונהרי לר' ישמעאל ס"ל (בקהושין ל"ז) דכ"מ שנאמר ביאה ומושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה (א) וא"כ גבי עומר דכתיב ביאה ומושב לאחר ירו"ש הוא ובקדיא פריף שם (ל"ח) לר"י מקרא דיהושע דכ' ויאכלו מעבור הארץ ממחר' הפסח ומעיקרא לא אכלו דאקריבו עומ' והדר אכלי דלמ"ד לאחר ירושה וישיבה ניכול לאלתר ע"ש וא"כ פנין דלר"י עצמו אפתי לא נתחייבו בעומר עד לאחר י"ד שנה (וע' תוס' מנחו' מ"ה ד"ה קרבו) ואז פבר נצטוו על הפריעה הדק"ל ל"ל קרא לר"י דעומ' מדנ"ש גילף מפריעה ועוד _____ מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב כו' (וכ"פ הרמב"ם בפ"ג מה' ציצית ה' ו') וקיי"ל גמי בחולין ל' דשנים שוחטין זבח א בקדשים ואפ"ל לכתחילה (וכ"פ הרמב"ם ז"ל בפ"א מה' פה"מ ה"ה ע"ש) וקיי"ל בשבת צ"ב כר"י ור"ש דזה יכול וזה יכול שניהם פטורין (וכ"פ הרמב"ם בפ"א מה' שבת ה' ט"ו) א"כ א"א לשחיטה שתדחה את השבת פלל שהרי אתה יכול לקיים שניהם שיהיו שנים שוחטין משא"כ בהקטר חו"א (דבהעלא' האברי' מהכבש למזבח דהיינו ההקטרה הנה ע"י פהו אהד לבד וע' יומא כ"ו פעמים י"ז כו' ובירש"י ותו"י שם ובמב"ם פ"ד מה' תו"מ הלכה ח' ובמש"ל שם).

והא דבגמ' פריף לה משום דהף סוגיא לראב"ש קאי וראב"ש ס"ל בהדיא בחולין כ"ט שאין שנים שוחטין זבח א' בקדשים. והא דפריף גמי התם לרבי פן היינו משום דכל הסוגיא שם מיוסד על הנחה זו.

דרכי שהי' תלמיד תלמידו דר"ע ומסתמא פנותי' ס"ל ע"ש ומש"ה מקשה התם בפשיטות לר' הכי משום דמציינו לר"ע בפסחי' ס"ט דאית לי' גמי הף סברא דכבר דחתה שחיטה את השבת ע"ש וע"כ צ"ל לר"ע דס"ל גמי כראב"ש בחולין הנ"ל (פנ"ל ודלא כהמעה"ח שם שדחק בזה ע"ש) ועכ"פ אליבא דהלכתא לא תליא הף דקה"ע דו"ש בנקצר שלא פמצינתו פלל וכמ"ש והדק"ל (ע"כ הגה"ה) _____ (ועוד דאף לדין תקשה דמנ"ל דקרא אתא קוד' יהושע דע"כ צ"ל דקרא למישרי קה"ע בשבת הוא דאתא דאי לאיסורא ל"ל קרא דמה"ת לן שידחה וכמ"ש הגאון בעל טורי אבן ז"ל בר"ה דף ט' ודלמא קרא לאיסורא הוא דאתא ואחר שנצטוו על הפריעה בימי יב"נ דאי לאו קרא הייתי אומר דדחי וכמ"ש ואתי קרא דל"ד והכי עדיפא טפי למדרש חדא משום דלחומר מקשינן וכמ"ש הטו"א ז"ל ע"ש ועוד דטפי ניחא לן למדרש קרא לדורות מהשתא דמוקמינן להיתרא דלא אצטריף אלא לקודם ימות יב"נ וכמ"ש).

ונ"ל דהא גמי לק"מ שהרי שם (ביבמות) הקשו בתוספות אם לא ניתנה פריעה עד יהושע היכי גמרינן מינה ונהא כתיב אלה המצוה כו' וכתבו דהלכה למ"מ הווא ויהושע אסמכי' אקרא ע"כ.

ונהרי קיי"ל בגזיר ס"פ כ"ג ד' נ"ו דאין דנין מהלכה ע"ש. וה"נ לא מציינן למילף מפריעה. דע"כ הוה דפריעה דחי שבת ג"כ בהלמ"מ נאמ' ואין דנין ממנה וא"ש: ואמנם אפתי קשה לי מהא דתנן בפסחי' צ"ה מה בין פסח א' לשני כו' זה וזה כו' ודוחין את השבת וכיון

דגם פ"ש דחי שבת א"כ אפתי גילף ממילה ותמיד ומפ"ש דהשתא תו ליכא למיפרך
כדפרכינן שהרי מצנת פ"ש נאמר בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים.

אלא שבתחלה צריך אני לבאר מנ"ל דפ"ש דחי שבת ורש"י ו"ל כ' שם דבפ"ש פתיב
במועדו למ"ד קרבן ה' לא הקריב במועדו [-----] הגה"ה (א)
ושם בסוגי' אמר אב"י האי תנא דבר"י מפיק מאידך תנא כו' ואידך משום דהנה מלך
ובפורים שני כתובים הבאין כא' ואין מלמדן ואידך כו' ע"ש דדחיק הש"ס טובא
בסברות הגי תרי תנאי דבר"י ולכאורה ק"ל למה דחיק הש"ס כ"כ להעמיד מחלקותם
בסברות בעלמא פדאסיק שם ולא משני בפשיטות דאידך תנא ס"ל כו' יהודה דא'
(בקדושין ל"ה) שני כתובין הבאין פאחד מלמדן ובהא פליגי הגי תנאי דבר"י.

ויראה לי ליישב ע"פ הסוגיא דפ' כ"ג ד' ע') דגרסינן התם לא תבערו אש בכל מושבתים
מה ת"ל לפי שנא' אלה הדברים כו' יכול עשאם פולם בהעלם א' אינו חייב אלא א' ת"ל
בחריש ובקציר תשבות ועדיין אני אומר על חרישה ועל הקצירה ועל פולן אינו חייב
אלא א' ת"ל לא תבערו כו' ע"ש וכ' רש"י ו"ל בל' ב' דלהכי לא מצי למילף חילוק
מלאכות מבחו"ק משום דהני ב' כתובין הבאין פאחד וא"מ וכן הספימו התוס' שם לפי
זה ודחו לל"ק דרש"י ע"ש.

ושוב הקשו דא"כ איך ילפינן מהבערה כ"ש דהשתא הו"ל ג' כתובין דלכו"ע א"מ. וכ"ת
דחריש וקציר אמתא לכדדרשינן במו"ק ד' מה חריש רשות כו'.

א"כ היכי הנה בעי למילף מיני' מעיקרא הא לא אמתא להכי ואור"י דלא הנה ג' כתובין
מדל"כ או פולהו בלאו או פולהו בעשה ולהכי ילפינן מהבערה ומהשתא אייתר לי'
בחריש וקציר לכדדרשינן במועד קטן ע"כ: הינצא לנו מזה דמאן דחריש להאי בחו"ק
לדרשא אחריתי ולא לחלק.

ע"כ צ"ל דס"ל ב"כ הבאין פאחד א"מ דאל"כ מנ"ל לאוקמי הקרא לדרשא אחריתי פיון
דאיכא לאוקמי קרא לגופי' ולחלק וכדמוכח להדיא מתוך ד' התוס' דמעיקרא שפיר הנה
בעי למילף מבחו"ק ולא הנה דריש לי' לכדדרשינן במ"ק אלא לבתר דאסיק שאין ללמוד
חילוק מלאכות מבחו"ק משום דהנה ב' כתובים וע"כ דיילפינן מהבערה גרידא ומהשתא
אייתר לי' בחו"ק לכדדרשינן במ"ק וזה ברור מתוך הסוגיא.

וא"כ ר"י עצמו דמפיק לי' להאי קרא למה חריש רשות כו' ע"כ צ"ל דס"ל שני כתובים
הבאין פאחד אין מלמדן ולכן לא הינה ניחא לי' להש"ס למימר דהגי תנאי דפליגי אליבא
דר"י בכ"מ שנאמר ביאה כו' דפליגי נמי באידך מלתא דר"ש מה דלא מצינו שם פלוגתא
בהדיא אליבא דר"י.

ואי הנה מוקי פלוגתייהו בב"כ הכ"א ע"כ הנה צ"ל דפליגי נמי אליבא דר"י באידך
מילתא אי קה"ע דו"ש וכן אי הבערה לחלק יצאת או ללא דלמ"ד ב"כ מלמדן א"כ הנה
מצינו למילף לחלק מבחו"ק והבערה ע"כ ללא יצאת וכדאי' שם בגמ' אליבא דשמואל
דנפק"ל לחלק ממחלליה מ"י דס"ל כו' יוסי דהבערה ללא יצאת ונהרי מצינו להדיא דר'
ישמעאל ע"כ ס"ל הבערה לחלק יצאת פדאמ' בשבת י"ב ר"י קרא ונהטה וכ' ע"פ
לכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת (ומיהו התם לאו סתמא אתמר משמין דר"י אלא ר' נתן

הוא דא' הָכִי עַל ר"י ור"נ לְטַעֲמֵי דס"ל בְּשֵׁבֶת ע' הַבְּעָרָה לְחֵלֶק יִצְאָת וּע' בְּסוּגֵיָא דִּיבְמוֹת ד' ו' וּבְתוֹס' שְׁם ד"ה א"א וּבְאַמַּת בְּשֵׁבֶת גְּרָסִינָא ר"י בְּן אֱלִישֶׁע וּע"ע תוֹס' זְבָחִים קי"ט ד"ה זו וְזו וְתוֹס' יְבָמוֹת ק"ד ד"ה אָמַר וצ"ע) וְלֹא נִיחָא לִי לְהַש"ס לומר דְּהֵנִי תַנְאֵי דבר"י דְּקִדּוּשֵׁין דְּפְלִיגֵי נְמִי אֲלִיבָא דר"י בְּכָל הֵנִי זְבָחִי אֲלֵא הִיכִי דְּאִתְמַר פְּלוּגְתָא בְּהִדְנָא אִתְמַר וְהִיכִי דְּלֵא אִתְמַר ל"א וּמִשׁוֹ"ה נִיחָא לִי לְהַש"ס לְמִימַר דְּכוּ"ע הֵנִי תַנְאֵי סְבָרִי דב"כ אֵין מְלַמְדִין.

אַלֵא דְּהִכָּא בְּסְבָרָא הוּא דְּפְלִיגֵי וְכִדְאַסִּיק שְׁם וּא"ש: וּבְדַרְךָ אַגַּב קֶשֶׁה לִי עַמ"ש הַתוֹס' בְּפִסְחִים ה' וּבְבִיזָה כ"ג בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי לִיסוּד מְנוּחָ דְּלָמָ"ד הַבְּעָרָה לְלָאו יִצְאָת אֵין אִיסוּר הַבְּעָרָה נוֹהֵג בִּי"ט ע"ש.

מְהָא דְּגְרָסִינָא (בְּקִדּוּשֵׁין מ"ג) הָאוּמַר לְשְׁלוּחוֹ צָא הָרוּג אַתְּ הַנֶּפֶשׁ כּו' שְׁמַאי הִזְקוּן אוּמַר מְשׁוּם חֲגֵי הַנְּבִיא כּו' מ"א דְּשְׁמַאי הִזְקוּן קְסָבֵר ב"כ הַכ"א מְלַמְדִין כּו' וְהַשְׁתָּא פִּינּוּ דס"ל לְשְׁמַאי דב"כ הַכ"א מְלַמְדִין וּא"כ ע"כ לְדִידְנִי נִפְק"ל לְחֵלֶק מִבְּחוּ"ק וּכְמַש"ל וּא"כ הַבְּעָרָה ע"כ לְלָאו יִצְאָת אֲלִיבָא דְּשְׁמַאי וּק"ל מְהָא דְּגְרָסִינָא (בְּבִיזָה י"ב) תַנְי תַנְאֵי קַמִּי דר"י הַמְבַּשֵּׁל כּו' וְלוֹקָה מְשׁוּם הַבְּעָרָה א"ל כּו' ב"ש הִיא כּו' וְהַשְׁתָּא הִיכִי מוֹקְנִי לָהּ כב"ש הֵרִי פִינּוּ דְּלְשְׁמַאי עֲצָמוֹ ע"כ ל"א הַבְּעָרָה אֲלֵא לְלָאו וּא"כ אֵין אִיסוּר הַבְּעָרָה נוֹהֵג פְּלָל בִּי"ט לִב"ש וְה"ק וְלוֹקָה מְשׁוּם, הַבְּעָרָה וְדוּחַק לומר דְּהָךְ דב"ש פְּלִיגֵי אֲשְׁמַאי רַבּוֹן (אַלֵא דְּבְסוּגֵיָא דְּקִדּוּשֵׁין שְׁם נִרְאָה לְהִדְנָא דב"ש ל"ס לְהוּ פְּשְׁמַאי רַבּוֹן בְּזָה וְלֵהֲלֹן אֲבָאָר בַּעֲזוֹ"ה) וְנ"ל דְּלֵהֲרִיב"א בְּפִסְחִי וְכֵן לְהִירוֹ' שְׁהִבִּיאוּ הַתוֹ' בְּבִיזָה הַנְּ"ל אֲפָשֵׁר דס"ל פְּלִיזְשָׁנָא קַמָּא דְּרִש"י בְּשֵׁבֶת ע' דְּלֵהֲכִי לֹא יְלִיף מִבְּחוּ"ק מִשׁוֹ' דְּהוּ"ל פְּלָל בַּל"ת וּפְרִט בַּעֲשָׂה וְאֵין דְּנִין אוֹתוֹ בְּכָלִל וּפְרִט וּכְמַש"ש וּא"ש: אֲלֵא דְּאַפְתִּי ק"ל מְהָא דְּגְרָסִינָא (בַּמ"ק ג') הַחֹרֶשׁ בְּשִׁבְעֵי' ר יוֹחֲנָן וּר"א ח"א לוק' וּח"א אֵינוֹ לוֹקָה לִימָא בְּדֵר"א אַר"א קַמִּיפְלִגֵי דְּמַר א"ל דְּר"א וּמַר ל"ל דְּר"א לֹא דְּכוּ"ע ל"ל דְּר"א כּו' וְהַשְׁתָּא ק"ל ל"ל דְּבִדְר"א פְּלִיגֵי א"כ לְגִי שְׁלִפְנִינּוֹ תַסְתִּינִים דְּר' יוֹחֲנָן הוּא דֵא' אֵינוֹ לוֹקָה דְּכִינּוּן דְּר"י הוּא דְּמוֹקֵי לְבְרִיָּתָא דְּהַמְבַּשֵּׁל כב"ש וּע"כ צ"ל דס"ל דְּכָלִל בַּל"ת וּפְרִט בַּעֲשָׂה א"ד בְּכוּ"פ וּכְמַש"ל וְלָמָ"ד הִכָּא דְּלוֹקָה ע"כ צ"ל דס"ל דְּנִין אוֹתוֹ בְּכוּ"פ וּכְלָל וּכְמַש"ש רִש"י שְׁם וּא"כ תַסְתִּינִים דְּר"י אָמַר אֵינוֹ לוֹקָה (וְכ"ש דְּתַקְשָׁה לִפְמ"ש הַתוֹס' ע"ב ד"ה ר"א דְּמוֹכַח שְׁם דְּר"א א' אֵינוֹ לוֹקָה וּא"כ ר"י הוּא דְּאָמַר לוֹקָה וְקִשְׂיָא דְּר"י אַדְר"י) וְלָל"ב דכ"ע ל"ל דְּר"א תַקְשָׁה בְּפִשְׁטוֹת מְר"י אַדְר"י וּכְמַש"ש וְלָגִי הַתוֹס' בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי ל"ל"ב לִק"מ אֲבָל ל"ל"ק תַקְשָׁה אִיפְכָּא הַסְתִּינִים דְּר"י אָמַר לוֹקָה וּכְמַש"ש (וְעוֹד דְּלִפְמ"ש הַכ"מ בְּרִישׁ ה' שְׁמֵטָה דְּלֵהֲכִי פְּסַק הַרְמַב"ם ז"ל דְּאֵינוֹ לוֹקָה מְשׁוּם דְּבִירוּשְׁלָמִי מְסִינִים דְּר"י אָמַר אֵינוֹ לוֹקָה וּכ"כ הַר"ש בַּפ"א דְּשִׁבְעֵי' בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי וּא"כ לְגִי הִירוּשְׁלָמִי גּוּפָא תַקְשֵׁי מְר"י אַדְר"י וּכְמַש"ש): וְנִרְאָה לִי דְּלִק"מ פְּאָשֵׁר נְדַקְדַּק בְּד' ר"י שְׁם בְּבִיזָה דֵא"ל לְתַנְאֵי פּוֹק תַנְי לְבָרָא הַבְּעָרָה וּבִישׁוּל אֵינָה מְשָׁנָה וְאֵת"ל מְשָׁנָה ב"ש הִיא כּו' וְלְכַאוּרָה לְמָה בְּתַחֲלָה דְּחֻטָּא ר"י לְגַמְרִי לומר שְׁאֵינָה נְשָׁנִית בְּבַה"מ דְּפָלָל וְאֵח"ז שׁוּב מְקַיִינִים לָהּ לְהָךְ בְּרִיָּתָא וּמוֹקֵי לָהּ כב"ש וּמַאי הֵנָּה מְסַפְקָא לִי בְּהִכִי הָא וְדֵאֵי נוֹכַל לומר דְּאֵתִי כב"ש וְהוּ"ל לומר תַקְרָף דְּאָמַר לָךְ מִנִּי ב"ש הִיא כּו' וּכְדַמְהֵדֵר לִי רִיב"א לְהַהוּא דְּתַנְאֵי קַמִּי הַשׁוּחַט עו"נ כּו' ע"ש אֲבָל לִפְמ"ש א"ש דְּהֵנָּה שְׁם בְּקִדּוּשֵׁין כְּדַמְפְּרָשׁ שְׁם טַעֲמָא דְּשְׁמַאי דְּאָמַר שׁוּלְחָיו חֲזִיב מְשׁוּם דב' כְּתוּבִי' הַכ"א כּו' הֵדֵר א' וּא"א כּו' וּמַאי חֲזִיב חֲזִיב

בד"ש (ב) וא"כ להקד איבע"א אין הקרע פלל איך ס"ל לב"ש בב' פתובין הפאין כא' ונשפיר מצינו לומר דס"ל אין מלמדין והיינו דקאמר ר"י לתנא התם הבערה ובנישול אינה משנה כלו' דלא אתי פשום תנא דלב"ה אית לי מתוה ולב"ש הרי ע"כ מדמחני' שם בקדושין מוכח דס"ל ב' כהכ"א מלמדין וא"כ ע"כ ס"ל הבערה ללאו יצאת ואין הבערה נוהג ביו"ט וכמ"ש: וא"כ הא מני לא ב"ש ולא ב"ה.

וא"ל נמי דאתי כר"ע דל"ל מתוה (בפסחים ה') וס"ל בהדיא שם דהבערה לחלק יצאת וכ"כ התוס' בברייתא דהשוחט עו"נ: דהמ"ל ר"ע היא והקא קשה טפי דכינון דלא אתיא כב"ש עכ"פ הול"ל כר"ע ולא לומר שאינה נשנית בבהמ"ד פלל שיקרי הקשה הגאון בעל צל"ח ז"ל בפ"ג דפסחים דאמאי ל"ת נמי בהה' ברייתא המבשל וכו' ביה"כ ואכלו לוקה שש משום בישול ביה"כ ומשום הבערה ביה"כ ומשום אוכל ביה"כ: ותי' שם דברייתא זו אתיא כר"י דאמר מלקות בסניפי כריתות ליפא ע"כ דברי הצ"ח והשתא ע"כ ליפא למי' דהה' ברייתא ר"ע היא דתני לה שיקרי ר"ע _____ הגה"ה (ב) והא דלא פרט באב"א אלא הדרש דהוא ההוא ול"ק נמי ואב"א לעולם קסב' שני פתובים הפאין פאחד א"מ.

י"ל דמשום דבהה' דרשא דההו' הי' להש"ס הוכחה בפשיטות דב"ש ע"כ דרש לה ולהכי נקט. לה בהדיא כלו' פיון דמוכח דב"ש דריש לה ע"כ צ"ל דתייב בד"ש קאמר שמאי והיינו מהסוגיא (דיבמות י"ג) דב"ש מתירין הצרות לאחין ומפרש שם טעמייהו מהחוצה וברוסה מחוצה החוצה ע"ש אלמא דב"ש דריש ה"א דחוצה החוצה וה"נ דדריש ה"א דהוא ההוא והיינו דאמר רבא בקדושין שם את"ל סבר שמאי כו' והוא ההוא ל"ד כלו' דרבא לטעמי' דמפרש שם ביבמות טעמא דב"ש משום דאין אסור חע"א ונשפיר י"ל דגם ב"ש ל"ד ה"א דהחוצה ודההוא ועוד י"ל דס"ל להש"ס דדוחק לומר דשמאי ס"ל ב"כ מלמדין וה"א ל"ד דא"כ מנ"ל לשמאי דהא דא' רחמנא ל"ת גדי וגו' דכל בהמה במשמע ונפק"ל (בחולין קי"ג) מגדי העזים דהנה בכהכ"א.

ולמ"ד מלמדין דריש מיעוטא דעזים העזים א"כ מוכח דלמ"ד ב' פתובים מלמדין ע"כ דריש ה"א ולהכי ע"כ הוצרך לשנויי דתייב בד"ש קאמר ועכ"פ מעתה שוב אין הקרע לומר דב"ש ס"ל דב' פתוב' מלמדין ובהכי א"ש הא דדחיק הש"ס שם לעיל לומר דלמ"ד ב' כתו' מלמדין יליף דאין שליח לד"ע משחוטי חוץ ודריש ה"א ול"מ בפשיטות דמ"ד ב"כ מלמדין ס"ל כב"ה נהנה מעילה ושליחות יד וטביח' ג' פתובין הכ"א דלכולי עלמא אין מלמדין ולפי מה שכת' אתי שפיר דקושטא דמלתא משני הש"ס דמ"ד מלמדין ע"כ דריש ה"א פדמוכח מסוגיא דחולין קי"ג וכמ"ש: _____ ס"ל בהדיא ברפ"ג דמפות (די"ג) דתייבי פרייתות ישנון בכלל מלקות ארבעים ולהכי א"ל פוק הני לברא כו' ואת"ל משנה כלו' דאת"ל דתייב דא' ב"ש התם בד"ש קאמר וא"כ שפיר מצי סבר ב"כ א"מ הא מני ב"ש היא והיינו דקא מספק' לי לר"י.

ובהכי ניחא לי הא דאקדים ר"י בלשוננו הבערה לבישול ונהרי בברייתא קתני בישול תחלה וכבר עמד בזה הגאון בעל צל"ח ז"ל ולדידנ' ניחא דהא ודאי דבלא הבערה שפיר מצינו לומר דה"מ ב"ש היא אבל פיון דקתני גם הבערה ומוכח דס"ל לחלק יצאת וא"כ פ"כ לא אתי כב"ש וא"כ גם בישול אינה משנה וא"ש: ומנא תימרא דשנוי' דמשנינו

שינויָא הוא שְׁהַרִי שֵׁם בְּקַדוּשֵׁין לְעִיל מִינְהָ בְּאוֹתָהּ סוּגְיָא פְּרִיָּה וּלְב"ש דְּנ"ל לְקַרְא דְּשְׁלִיחוֹת יָד לְמַחְשָׁבָה כְּמַעֲשֵׂה נִילַף מִמְעִילָה דְּיֵשׁ שְׁלִיחַ לְד"ע וְלְכַאוּרָה מְאִי קֶשֶׁה וְדַלְמָא בְּאַמַּת ס"ל לְב"ש כְּשִׁמְאִי רַבּוֹן דְּיֵשׁ שְׁלִיחַ לְד"ע כְּדָא גְּבִי הָאוּמֵר לְשְׁלוּחוֹ צָא הֶרֶג אֶת הַנֶּפֶשׁ דְּשׁוֹלְחָיו חֲזִיב.

וע"כ צ"ל דְּהַרְּ סוּגְיָא נְמִי אֶתִי כַּאב"א דְּהֶתֶם דְּחֲזִיב בְּד"ש קְאָמֵר וּלְעוֹלָם ס"ל לְשִׁמְאִי ג"כ דְּאִין שְׁלִיחַ לְד"ע לְחֲזִיבוֹ בְּד"א. א"נ לְאִידָהּ לְשִׁנְאָא דְּשִׁא"ה דְּגְלִי רַחֲמָנָא אֹתוֹ הֶרְגַתָּ בְּחֶרֶב ב"ע.

ועכ"פ מוֹכַח לְהֶדְיָא דְּלֵאִידָהּ לְשִׁנְאָא שְׁפִיר מְצִי ס' שְׁמֵאִי דְּב' כְּתו' הַכ"א א"מ פְּדַמְשׁוּי הֶתֶם לְהֶדְיָא אֶלְיָבָא דְּב"ש עֲצָמֵן מְשׁוּם דְּה"ל מְעִילָה וּטְבִיחָה כו' ב' כְּתו' הַבְּכ"א כו' וְהִינְנוּ דְּמַסִּיק הֶתֶם נְמִי דְּלָמְ"ד ב"כ מְלַמְּדִין נַפְק"ל מֵהוּא הֵהוּא וְע"כ דְּהִינְנוּ נְמִי לְאִידָהּ לְשִׁנְיָן דְּשִׁמְאִי דְּרִישׁ הוּא הֵהוּא אֶבָּל הָא נִוְדָאי דְּל"ק שְׁפִיר מְצִינֵן לֹמֵר דְּב"ש ס"ל כְּשִׁמְאִי רַבּוֹן וְע"כ צ"ל דְּס"ל לְהַש"ס דְּשִׁמְאִי ס"ל כְּתַלְמִידֵיו לְעַנְגֵן ש"י דַּא"ל כְּמֵאִי מְשׁוּי בְּל"ק דְּס"ל לְשִׁמְאִי ב"כ מְלַמְּדִין וְאַפְתִי הָרִי תְּלַתָּא קְרָאִי אִיפָּא מְעִילָה וּשְׁלִיחוֹת יָד וּטְבִיחָה וְע"כ צ"ל דְּה"פ דְּשִׁמְאִי כְּתַלְמִידֵיו ס"ל דְּקְרָאִי דְּשְׁלִיחוֹת יָד אֶתָּא לְמַחְשָׁבָה כְּמַעֲשֵׂה וְלִפְּא אֶלָּא ב"כ וְה"נ הִי"ל לְהִנְפֵּה דְּב"ש כְּרַבּוֹן ס"ל אֶלָּא ע"כ דְּהַרְּ סוּגְיָא דְּקַדוּשֵׁין שֵׁם אֶזְלָא לְל"ב דְּבַד"ש קְאָמֵר שְׁמֵאִי וְכַמ"ש וַא"כ י"ל בְּפִשְׁטוֹת דְּהָא דְּאָמֵר ר"י בְּבִיצָה וְאֵת"ל מְשֻׁנָּה כו' הִינְנוּ לֹא"ל דְּקַדוּשֵׁין שֵׁם (וְעִי' בִּירוּשְׁלָמִי בִּיצָה פ"ה ב"ש אוֹסְרִין וְדו"ק): וּמִתּוּךְ מ"ש הַתּו' בְּמ"ק הַנ"ל בְּהָא דְּגַר' שֵׁם בְּמַכִּילְתִּין לֹא דְּכ"ע ל"ל לְדַר"א אַר"א.

דְּבִירוֹ פְּלֵאִים פ"ח גָּרַס דְּכו"ע א"ל לְדַר"א נְרָאָה לִי לְיִשְׁבַּב הַסּוּגְיָא דְּפ"ו דְּסַנְהֶדְרִין (מ"ה) דָּא שְׁמוּאֵל הֶתֶם נִקְטָעָה יָד הָעֵדִים פְּטוּר מ"ט דְּבַעֲיָנֵן יָד הָעֵדִים כו' וְמִי בַּעֲיָנֵן קְרָא פְּדַכְתִּיב וְהַתְּנִיבָא כו' מְשׁוּם דְּהִנְהוּ לִי רֹצֵחַ וְגוֹאֵל הָדָם ב' כְּתוּבִי הַבְּכ"א וְאִין מְלַמְּדִין וְכְתָבוּ הַתּוֹס' וְלָמְ"ד מְלַמְּדִין אִיפָּא עִיר הַנְּדַחַת כו' ע"כ וְיֵשׁ לְדַקְדַּק שְׁהַרִי בְּכָל דְּוִקְתָּא אוּרְחָא דְּהַש"ס כַּה"ג לְמִימֵר בְּהֶדְיָא הַנִּיחָא לָמְ"ד א"מ אֶלָּא לָמְ"ד מְלַמְּדִין מֵא"ל וְלָמְהָ ל"פ ה"נ הָכָא וְה"ל לְשִׁנְיָי כַּמ"ש הַתּוֹס' : וְהִנְהוּ אִי לָאוּ דְּהִנְהוּ ק"ל ג"כ מִתּוּךְ הַסּוּגְיָא דְּפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת וְכַמְש"א לְהֶלֶן בַּע"ה הִי נ"ל לְיִשְׁבַּב הַסּוּגְיָא דְּסַנְהֶדְרִין בְּפִשְׁטוֹת מְשׁוּם דְּהָכָא לְשִׁמְוֵאל קִינְיָמִינֵן וּבְשִׁבְתָּ ע' יְלִיף שְׁמוּאֵל חֲזִילוּק מְלֵאכּוֹת מְמַחְלְלִיהָ מ"י ע"ש וּמְדָלָא יְלִיף מְבַחְרִישׁ וּבְקֶצִיר ע"כ ש"מ דְּס"ל ב' כְּתוּבִי הַבְּכ"א אִין מְלַמְּדִין וַא"ש דְּלָא פְּרִיָּה הַש"ס הֶתֶם הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאָמֵר אִין מְלַמְּדִין כו' שְׁהַרִי ע"כ בְּלֵא"ה ס"ל לְשִׁמְוֵאל כַּמ"ד א"מ וְכַמ"ש: אֶבָּל אֶפְתִי ק"ל מְהָא דְּגָרְסִינֵן (בְּשְׁבוּעוֹת כ"ו) אָמֵר שְׁמוּאֵל גָּמֵר בְּלַבּוֹ צְרִיָּה לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו כו' עַד הַנִּיחָא לָמְ"ד א"מ אֶלָּא לָמְ"ד מְלַמְּדִין מֵא"ל וְהָרִי הֶתֶם ג"כ לְשִׁמְוֵאל קִינְיָמִינֵן וְאַפ"ה פְּרִיָּה הֶתֶם הָכִי וְנ"ל דְּהִנְהוּ ב' סוּגְיָוִת דְּסַנְהֶדְרִין וּשְׁבוּעוֹת־פְּלִיגִי בְּפְּלוּגְתָּא דִּירוּשְׁלָמִי וְש"ס דִּילָן בְּמ"ק הַנ"ל דְּלִגְנִי שְׁלָנוּ דְּמוּקִי סְתָמָא דְּהַש"ס לְכ"ע דְּלָא כַּר"א אַר"א וְע"כ מוֹכַח דְּלָא ס"ל כַּר"א מְדָלָא מוּקִי הַש"ס לְכ"ע כַּר"א וְכַמ"ש הַתּוֹס' דְּהִנְהוּ מְצִי לְאוּקְמִי בְּהָכִי אֶלָּא ע"כ ש"מ דְּלָא ס"ל כַּר"א וְכִינּוּן דְּלָא ס"ל כַּר"א אַר"א א"כ נִילַף לְחִילוּק מְלֵאכּוֹת מִבְּחוּ"ק אֶלָּא דַּע"כ ש"מ דְּס"ל לְשִׁמְוֵאל דְּב"כ הַכ"א א"מ וְמַש"ה לֹא פְּרִיָּה הַש"ס בְּסַנְהֶדְרִין הַנִּיחָא לָמְ"ד כו' וַא"ש.

אָבֵל הַסּוּגִיָּא דְשִׁבּוּעוֹת אָפְשֵׁר דַּס"ל פְּהִירוּשְׁלִמִי דְגָרַס דַּכ"ע א"ל דַּר"א אַר"א וַא"כ
שְׁפִיר מְצִינָן לְמִימַר דַּב' פְּתוּבִי הַבַּכ"א מְלַמְדִין וְאַפ"ה לֹא נִפְקָא לָן מִבְּחוּ"ק מִיַּדִּי מְשׁוּם
דְּהוּהָ פְּלֵל בַּל"ת וּפְרִט בְּעֵשֶׂה וַא"ד אוֹתוֹ בְּכו"פ וְכַדַּר"א וְכַמ"ש רַש"י בַּל"ק בְּשִׁבְתָּ שָׁם
וּמִשָּׁה"ק הַש"ס בְּשִׁבּוּעוֹת גַּם לְשִׁמוּאֵל הַנִּיחָא לַמ"ד כּו' דְּשִׁמוּאֵל ג"כ מ"ס כַּמ"ד ב"כ
מְלַמְדִין וְכַמ"ש וְהַסּוּגִיָּא דְקִדּוּשֵׁין ל"ז דְּדַחִיק הָתָם לֹמַר לְתַנְאֵי דַּבְרֵי דְתַרְנוּנֵיהוּ ס"ל
ב"כ א"מ.

ע"כ אַזְיָל בְּשִׁיטַת הַש"ס דִּינָן בַּמ"ק דְּלֹא ס"ל דַּר"א וְכַמ"ש וְדוּ"ק: וּמִתּוֹךְ מ"ש נ"ל
לְיִישָׁב דְּבָרֵי הַמַּג"א בַּה' פְּסַח סִי תַמ"ב שְׁכ' לַד' הַטּוֹר דַּס"ל דְּחַמְצַן גְּנוּקְשָׁה וְע"י תַּעֲרוּבוֹת
מִןתַּר לְהַשְׁהוֹתוֹ עַד אַה"פ וּבְרִישׁ פְּסַחֵי הַבִּיאוֹ הַתּו' מְהָא דְתַנּוּן הָתָם ד' מ"ח שְׁיִאוֹר יִשְׂרָף
וְהָאוּכְלוֹ פְּטוֹר דְּגִנוּקְשָׁה הוּא וְאַפ"ה יִשְׂרָף אֶלְמָא דְאַסוֹר לְהַשְׁהוֹתוֹ וְכ' הַמַּג"א דַּלְד' הַטּוֹר
צ"ל דְּמִתְנִי מִיַּרְי בִּיּו"ט דְּלֶאֱפוֹתָהּ אִי אָפְשֵׁר פִּינּוּן דְּאַסוֹר בְּאַכִּילָה מְדַרְבְּנָן וְהַטְלָה לְצוּנָן
נְמִי לֹא מְהַי פִּינּוּן שְׁהַתְחִיל לְהַחְמִיץ וְהַלְפָּה יִשְׂרָף עַכ"ד: וְהִנֵּה כְּבָר תְּמָהוּ עָלֵיו הַרְבֵּה מִן
הַגְּאוּנִים ז"ל (עֵינִי בְּסִפְרָא שְׁעַר הַמְּלָךְ וְכַס' או"ח וְכַס' מַחְצִית הַשְּׁקָל) דַּא"כ דְּמִתְנִיתִין
אַיְרֵי בִיּו"ט וְלָכֵן א"א לְאַפּוֹתָהּ הָרִי גַם לְשׁוֹרְפָהּ א"א בִּיּו"ט וְמָה לִי אִפִּי וּמ"ל שְׁרִיפָה
תַּרְנוּנֵיהוּ א"מ גִּינְהוּ וְמָה שְׁתַּרְצוּ הַגְּאוּנֵי ז"ל ה"ה בְּסִפְרֵיהֶם ע"ש וּמִתּוֹךְ מַש"ל נ"ל
לְיִישָׁב דְּבָרֵי ז"ל.

דְּהִנֵּה כ"כ בְּשֵׁם הַרִיב"א בְּרִישׁ פְּסַחֵי דְלַמ"ד הַבְּעֵרָה לְלֹא יִצְאָת. אִין אִיסוֹר הַבְּעֵרָה
נוֹהֵג בִּיּו"ט וְז"ל הִירוּשְׁלִמִי שְׁהִבִּיאוֹ הַתּוֹס' בְּבִיצָה כ"ג מְהוּ לְאַדְלוּקֵי גַר שֶׁל בְּטִילָה
בִּיּו"ט כּו' מֵאַן דְּשָׁרֵי סְבַר הַבְּעֵרָה לְלֹא יִצְאָת וְהַבְּעֵרָה שְׁלֵא לְצוּרָךְ מִןתַּר לְעִשׂוֹתָהּ בִּיּו"ט
ע"כ וּמִפְּדֵי מֵאַן שְׁמַעַת לִי דַּא' שְׁיִאוֹר יִשְׂרָף ר"י הוּא בַּס"פ א"ע וְר"י הוּא דַּס"ל
בְּסִנְהֶדְרִין ס"ו ב' פְּתוּבִי הַבַּכ"א מְלַמְדִין וַא"כ לְדִידֵי נִפְקָל לְחַלְקָא מִבְּחוּ"ק וְכַמִּש"ל
וְע"כ הַבְּעֵרָה לְל"י אֶלְיָבָא דַּר"י (ג) וַא"ש דְּבָרֵי הַמַּג"א דְּמִתְנִי דְשְׁיִאוֹר יִשְׂרָף מִיַּרְי
בִּיּו"ט דְּלֶאֱפוֹתָהּ א"א דְאַפִּי א"מ הִיא לַכ"ע וְאַסוֹר בִּיּו"ט שְׁלֵא לְצוּרָךְ מִשָּׁא"כ שְׁרִיפָה
דְּהִינּוּ הַבְּעֵרָה דַּא"ש מְלֶאכָה עָלָה אֶלְיָבָא דַּר"י וּמִןתַּר לְהַבְּעִיר אַף שְׁלֵא לְצוּרָךְ לַמ"ד
לְל"י וְכַמִּש"ל מַד' הִירוּשְׁלִמִי וַא"ש: וּבְהַכִּי נ"ל ג"כ מָה שְׁהַקְש' הַגְּאוּנִין בְּעַל שְׁאַגַּת אַרְי
ז"ל בְּתִשׁוּבָה ס' ד' אַהָא דְתַנּוּן בְּרִישׁ בְּרַכּוֹת מַעֲשֵׂה וּבָאוּ בְּנֵי שֶׁל ר"ג מִבֵּית הַמִּשְׁתָּה כּו'
אַמְרוּ לְהֶם כּו' הַקְטֵר חו"א מְצוּנָן עַד שְׁיַעֲלָה עַה"ש כּו' וַא"כ ל"א חֲכָמִים עַד חֲצוֹת כּו'
וְכ' רַש"י דְּהַקְטֵר חֲלָבִים דְתַנּוּן הָכָא ל"א בּוֹ חֲכָמִי עַד חֲצוֹת פְּלֵל וְלֹא נִקְטָ לְהוּ הָכָא אֶלְא
לְהוֹדִיעַ שְׁפַל דְּבָר הַנּוֹהֵג בְּלִילָה פְּשֵׁר כָּל הַלִּילָה וְכַדְתַּנּוּן (בְּמַגִּילָה ד') כָּל הַלִּילָה פְּשֵׁר
לְקַה"ע וְלַח וְאַבְרִים ע"כ: (וְהִנֵּה בַּס"ט"א לְמַגִּילָה כ' דְּלַהֲכִי הַקְדִּים הַתַּנָּא שָׁם קוּה"ע
לְהַקְטֵר חו"א אַע"ג דְּהַקְטֵר חֲלָבִים תְּדִיר בְּכָל לֵילוֹת _____ הַגַּה"ה
(ג) וּבְהַכִּי נ"ל הָא דַּא' בְּשִׁבְתָּ מ"ט דַּל"ט מְלֶאכּוֹת הֶם פְּנִיגַד מְלֶאכָה וּמְלֶאכְתּוֹ שְׁבַתוֹרָה
שְׁהוּן אַרְבַּעִים וְחַד לָאוּ מִמְּנִינָא כַּדַּא' הָתָם וַא"כ לַר"י דְּמוֹסִיף אֶת הַשׁוּבֵט וּמְדַקְדַּק בַּשֶּׁב'
צ"ז וְהַשְׁתָּא לְדִידֵי הָנָה אַבּוֹת מְלֶאכּוֹת אַרְבַּעִים וְאַחַת וּכְנִיגַד מִי הֶם אָבֵל לַפַּמ"ש דַּר"י
ס"ל הַבְּעֵרָה לְל"י וְל"ה א"מ פְּלֵל וַא"כ י"ל דַּס"ל לַר"י דְּלַעֲשׂוֹ מְלֶאכְתּוֹ וְהַמְלֶאכָה הִיְתָה
דִּים תַּרְנוּנֵיהוּ מִמְּנִינָא הָנָה וַא"כ הָנָה א"מ לַר"י אַרְבַּעִים פְּנִיגַד מְלֶאכָה וּמְלֶאכְתּוֹ שְׁבַתוֹרָה
וַא"ש אֶלְא דַּק"ל קָצַת דְּהַכִּי אַמְרִינָן ר"י מוֹסִיף אַף הַשׁוּבֵט כּו' וּמְשַׁמַּע דְּקָאֵי עַל ל"ט
אַבּוֹת פְּנִיגַד מְלֶאכָה וּמְלֶאכְתּוֹ שְׁבַתוֹרָה שְׁהוּן אַרְבַּעִים וְחַד לָאוּ מִמְּנִינָא כַּדַּא' הָתָם וַא"כ

לר"י דמוסיף את השו"ב ומדקדק בשב' צ"ו והשתא לדידין' הנה אבות מלאכות ארבעים
ואחת וכנגד מי הם אבל לפמ"ש דר"י ס"ל הבערה לל"י ול"ה א"מ פלל וא"כ י"ל דס"ל
לר"י דלעשו' מלאכתו והמלאכה היתה דים תרנוייהו ממנינא הנה וא"כ הנה א"מ לר"י
ארבעים פנגד מלאכה ומלאכתו שבתורה וא"ש אלא דק"ל קצת דהיכי אמרינן ר"י מוסיף
אף השו"ב כו' ומשמע דקאי על ל"ט אבות דמתני' ונהרי במתני' חשיב נמי להבערה בכלל
הל"ט ובחגיגה ד' פתבו התוס' בשם הירושלמי וז"ל דלית ב"נ דא' אף אלא דהנה מודה
על קדמייתא ע"כ והקא גרסי' ר"י מוסיף אף השו"ב כו' ומשמע דמודה בקדמייתא וצע"ק
וע' (בשבת ד' ע"ה) דהתם ל"ג אף השו"ב אלא את השו"ב גרס וצ"ע:
השנה וקה"ע אינו נוהג אלא פ"א בשנה ואיפכא מפעיל' לי'

למתני' אלא משום דהקטר חלבים לכתחיל' אינו אלא ע"ח וקה"ע אפ"ל לכתחיל' פשר
כל הלילה וכיון דיש מעלה לקצירה על הקטרה בהא מלתא דזה אפ"ל לכתחיל' וזה אינו
אלא בדיעבד מש"ה אקדמי' עכ"ד: והנה מדבריו הנה סייעתא לדעת הרמב"ם ז"ל בפ"ד
מה' מעה"ק ה' ב' דס"ל דגם בה"ח עשו סיניג ותיבכתא פלפי רש"י ז"ל ונ"ל דלק"מ ואין
צורך לדברי הט"א ז"ל דבמנחות ע"ב מדייק מהכא דנקצר ביום פסול דתנא לילה דומ'ן
דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא והא דקצה"ע פסול ביום ע"כ בין ביום
שלאחריו ובין ביום שלפניו וכמ"ש התוס' שם דלענין קה"ע לא שיני' לחלק בין יום
שלפניו ליום שלאחריו אבל הקטר חו"א אינו פסול אלא ביום שלאחריו אבל ביום
שלפניו אדרבה עיקר מצותו להקטירו ביום שחייטתו והנה הא דתנא כל הלילה פשר
לקה"ע מלתא אגב אורחא קמ"ל דתנא דומיא דדבר שנוהג ביום שפסול בלילה וה"נ
פסול ביום ולהכי הקדים קה"ע שעיקר מצותו בלילה ופסול בין ביום שלפניו ובין ביום
שלאחריו משא"כ הקטר חו"א דאדרבה עיקר מצותו ביום שחייטתו אלא דבהא מילתא
מיהת דמי לקה"ע שפסול ביום שלאחריו וכשר כל הלילה ומש"ה הקדים התנא קה"ע
להקטר חו"א וא"ש): והקשה הגאון בעל ש"א ז"ל דא"כ ה"ל למיתני נמי קצירת העומר
דנוהג כל הלילה וכדתנן במגילה דל"ל דס"ל לר"ג כמ"ד במנחות דנקצר ביום פשר
ולפ"ז אין קה"ע מדבר הנוהג בלילה דיום ולילה שוין לקצירתו דא"א לומר פן דבריש
מ"ק א' דר"ג וב"ד גמנו על שני פרקים של תוס' שביעית וביטלום ומסיק ר' אשי שם
משום דס"ל הלכתא לתוספת שביעית ומאן דס"ל הלכתא ע"כ לדידין' איצטריו' קרא
דבחוב"ק לקה"ע דדוחה שבת וכיון דס"ל דקה"ע דו"ש ע"כ ס"ל נקצר ביום פסול
דאל"ה אמאי דו"ש נקצריה מע"ש כדא' במנחות וא"כ אמאי לא חשיב ר"ג במתני'
לקה"ע נמי דמצותו עד שיעלה ע"ה אלא ע"כ ע"ח אהקטר חו"א נמי קאי ומה"ט לא נקט
לקה"ע משום דדידין' לא אמרו חכמים ע"ח פלל עכ"ד הגאון בעל ש"א ז"ל: והנה הגאון
מהרי"ב ז"ל בעל תוס' ראשון לציון כ' ג"כ דמתוך קושיא זו הוכיח הרמב"ם ז"ל
בחיבורו פ"ד מה' מעה"ק דגם הקטר חו"א לכתחילה מצותו ע"ח מדלא חשיב ג"כ לקה"ע
במתניתין אלא ע"כ דלא תני הכא אלא הנה דלכתחילה מצותו ע"ח משא"כ קה"ע ע"כ:
ואני אומר דהרמב"ם לשיטתו אין הוכחה זו פלום דשפיר י"ל בפשיטות דלהכי לא
חשיב ר"ג גם לקה"ע במתניתין משום דס"ל נקצר ביום פשר ואע"ג דע"כ ס"ל לר"ג
דקה"ע דוחה שבת וכמ"ש הש"א הנ"ל מ"מ שפיר י"ל דס"ל לר"ג דנקצר ביום פשר

שְׁהָרִי הַרְמַב"ם ז"ל עֲצָמוּ פָּסֵק ג"כ בַּפ"ז מִתּוֹמ"מ ה"ו דְּקָצָה"ע דו"ש וְאַפ"ה כ"ש בַּה"ז
דְּנִקְצָר בְּיוֹם פְּשָׁר וְכַמ"ש אֶלְמָא דַּס"ל ז"ל דְּלָא תִּלְיָא זַב"ז פְּלָל וְכַמ"ש ל.

וְאַמְנָם בְּעֵינֵי קו' הַש"א י"ל דַּאֲהַ"נ דַּס"ל לַר"ג דְּנִקְצָר בְּיוֹם פְּשָׁר וְלִהְיֵי לָא חֲשִׁיב
לְקַה"ע וְכ"ת א"כ ע"כ ס"ל דְּקַה"ע לָא דְּחִי שְׁבֵת וְקָרָא דְּבַחְרִישׁ וּבְקָצִיר מֵאֵי עֶבֶיד לִי
לַר"ג י"ל דַּס"ל לַר"ג כַּמ"ד ב' פְּתוּבֵי הַבְּכ"א מְלַמְדִּין.

וְאַתָּא לְדִידְנִי בְּחַרְיֵשׁ וּבְקָצִיר לְחַלְקָא וְכַמ"ש לַדַּע"כ לָא דְּרִשְׁיֵנּוּ בַּחוּ"ק לְדַרְשָׁא אַחֲרִיתִי
אַלְא לְמ"ד ב"כ א"מ אֶבְל לְמ"ד מְלַמְדִּין שְׁפִיר י"ל דְּאַתָּא לְחַלְקָא וּבְזָה מְנֻשָּׁב נְמִי הָא
דְּגַרְסִי בְּפִסְחִי ל"ו אֵין לְשִׁין עֵינְסָה בְּפִסְחָא כּו' וְאַם לְשׁ רַג"א תְּשַׁרְף מִיָּד וְכ' רַש"י וּבְמוֹעֵד
קָאמ' וְלָא בִּיּוֹט דְּהַבְעָר' שַׁל"ל הִיא ע"ש וְלִפִּי מ"ש א"צ לְזָה דְּשְׁפִיר י"ל דַּר"ג בְּפִסְחָא
סְתָמָא קָאמ' וּבִי"ט נְמִי אֵינְרִי אֶלְא דַּר"ג לְשִׁיטְתּוֹ דַּנְפ"ל לְחַלְקָא מִבַּחוּ"ק וְכַמ"ש לַע"כ
הַבְעָר' לְלָאוּ יִצְאָת אֶלְיָבָא דַּר"ג וּמַש"ה קָאמַר תְּשַׁרְף מִיָּד דְּאֵין אִיסוּר הַבְעָרָה נוֹהֵג בִּיּוֹט
לְמ"ד הַבְעָרָה לַל"י וְכַמ"ש לַוַּא"ש: וּבּוּזָה בְּב"א מְשׁוּם דַּהוּ"ל ג' מְלַמְדִּין ע"ש (ד) (וַאֲע"ג
דְּהָקָא שְׁפִיר מְצִינּוּ לְמִילְפָּה עֲנֻמָּר מְמִילָה וְתַמִּיד וְכ"ת מַה לְהַנְדָּף שְׁפִין יִשְׁנֹן לַפּה"ד הָרִי ע"ז
שְׁפִיר אִיפָּא לְמִימַר פ"ש יוֹכִיחַ פְּדַמוּכַח מִתּוֹף ד' הַתּוֹס' דְּשְׁבוּעוֹת שְׁם ד"ה שְׁפִין מַר"כ
דְּאַפִּי יוֹה"כ דְּהָנָה ד' הַלְמַד בְּהִיקָשׁ חִיצוֹן מְפִינְיָא אַפ"ה מְצִי יְלִיף לְרַגְלִים בְּב"א לְיוֹכִיחַ
דְּרַגְלִים יְלִפִּינּוּ מַר"ח וְאֵי פְּרַכְתָּ מַה לַּר"ח שְׁפִין תְּדִיר י"ל יוֹה"כ יוֹכִיחַ אַע"ג דְּהָנָה דְּבַר
הַלְמַד וְכַמ"ש וַאֲע"ג דְּהִיכ' דְּאִיפָּא פְּרַת ל"ל יוֹכִיחַ וְכַמ"ש שְׁם הָרִי הָקָא קְיָיִמִין לְמ"ד
מוֹעֵדוֹ בְּרַאשׁוֹן וְאֵינוֹ חִיב פְּרַת עַל הַשְּׁנִי וְעֵינֵי הַפִּירְקָא מְפִסְחָה הָנָה דְּמַה לְפִסְחָא שְׁפִין פְּרַת
שְׁם בִּיבְמוֹת וַאֲכ"א א"א פ"ש יוֹכִיחָהוּ לִיפָּא פִּירְקָא וְעוֹד דְּמוּכַח שְׁם בְּתוֹס' דְּהִיכָא דַּא"ל
בְּמַה הִצִּד שְׁפִיר יְלִפִּינּוּ אַע"ג דְּחַד מְנִינְיָהוּ הָנָה דַּה"ל ע"ש בְּתוֹס' מ"מ נ"ל דְּזָה תִּלְיָא
בְּפִלּוּגְתָּא שְׁפִין הַמְהַרְשָׁא וּמְהַרְיָב"ל ז"ל שְׁם בְּתוֹס' דַּלְמ"ש הַמְהַרְשָׁא שְׁם לְתַרְזִן
קְוִשׁוֹת הַמְהַרְיָב"ל שְׁלָא פְּתַבוּ הִי נ"ל לְיִישָׁב ג"כ דְּבַרִּי הַבְעַל הַמְאֹר בַּפ"ק וּבַפ"ג
דְּפִסְחִי שְׁכ' שְׁם וְז"ל וּבִין לַר"מ וּבִין לַר"י א"ל אֵין בְּיַעוּר חֲמִץ אֶלְא שְׁרִיפָּה פְּדַתְנֹן
שׁוֹרְפִין בְּתַחֲזִילַת שְׁשׁ וְכֵן כ' שְׁם בַּסו' פ"ג אַמְתְּנִיתִין דִּי"ד שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשֵׁבֶת מְבַעְרִין
הַפִּל לַפְּנֵי הַשְּׁבֵת דְּבַרִּי ר"מ וְז"ל פִּי ר"מ לְטַעְמִי דַּאמ' וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲזִילַת שְׁשׁ מְשׁוּם
דַּס"ל כַּר"י דְּאֵין ב"ח אֶלְא שְׁרִיפָּה וְכִינּוּן דְּמִקְלַע י"ד בְּשֵׁבֶת דְּלָאוּ בַר שְׁרִיפָּה הוּא דְּאֵין
ש"ח דּוּחָה שְׁבֵת ע"כ וְלִכְאוּרָה קָשָׁה טוּבָא ע"ד ז"ל שְׁהָרִי ר' גְּמִלְיָאֵל דְּאָמַר נְמִי הֵתֵם
בְּהָאֵי לִישְׁנָא תְּשַׁרְף מִיָּד וְכֵן שְׁם י"ב אַר"ג נְמִי שׁוֹרְפִין בְּתַחֲזִילַת שְׁשׁ.

וְש"מ דַּס"ל נְמִי דְּאֵין ב"ח אֶלְא שְׁרִיפָּה וְשְׁם בְּפִסְחִי מ"ט תְּנִיָּא פ"א חַל י"ד לְהִיּוֹת בְּשֵׁבֶת
וּבָא זוּגִין מְמוּנָה שְׁל ר"ג וְאַמַר הִגִּיעַ עַת לְבַעַר הַחֲמִץ כּו' וּמְסַתְמָא עַל פִּי שְׁל ר"ג נַעֲשֵׂה
הַדְּבַר וְהָאִיף שְׁרִפּוֹ הַחֲמִץ בְּשֵׁבֶת אֶבְל לַפְמַש"ל נִיחָא דְּכִינּוּן דַּלְר"ג אֵין אִיסוּר הַבְעָרָה
בְּשֵׁבֶת אֶלְא בְּלָאוּ בְּעֵלְמָא וּבְכָל דְּוֹכְתִי קִי"ל דְּאַתִּי עֲשֵׂה וְדְּחִי ל"ת וְה"נ אַתִּי עֲשֵׂה
דְּתַשְׁבִּיתוּ וְדְּחִי ל"ת דְּלָא תְּבַעְרוּ כֵּן הִי נ"ל לְיִישָׁב לְכָאוּ ד' הַבְעָה"מ ז"ל: אֶלְא דְּבָאָתָּא
לִיתָא שְׁהָרִי אָמַר הֵתֵם נְמִי ר' אֶלְיַעֲזָר בַּר"צ פ"א שְׁבֵת אַבָּא בְּיַבְנָה כּו' וְהִלְכְתִי א"א
וּבַעֲרָנוּ אֶת הַחֲמִץ וּמִשְׁמַע הֵתֵם שְׁבִיעֵרוּ אֶת הַחֲמִץ כְּמוֹ שַׁא"ל הַמְמוּנָה שְׁל ר"ג וְאִיף
עֲשֵׂה כֵּן גַּם ר"א בַּר"צ וְהָרִי (בְּכַרְיָתוֹת כ') מוּכַח הֵתֵם בְּהִדְיָא לְכוּלִי לִישְׁנָא דְּהֵתֵם דַּע"כ
ס"ל לַר"א בַּר"צ הַבְעָרָה לְחַלְקָא יִצְאָת וְאִיף שְׁרִיפָּה אֶת הַחֲמִץ בְּשֵׁבֶת וְדַחֲסָא לְוַמַר דְּהַמְמוּנָה

שָׁל ר"ג אָמַר לָהֶם לְשָׂרוֹף כַּד' ר"ג וְהֵם לֹא עָשׂוּ כֵּן אֲלֵא פְחָכְמִים דְּר"י דַּס"ל דְּהִשְׁבַּתְתוּ בְּכָל דְּבָר וְדוֹחֵק לֹאמַר ג"כ דְּתַרֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר"צ הֵנָּה דְּמַתּוֹס' עִירוּבִין מ"א לֹא מִשְׁמַע הָכִי ע"ש) וְעוֹד שְׁהָרִי בְּשִׁבְתָּ עֲשֵׂה נְמִי אִיפֹא דְכַתִּיב בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי תִּשְׁבּוֹת וְאִין עֲשֵׂה דוֹחָה אֶת ל"ת וְעֲשֵׂה וְאֵע"ג דְּבִיבְמוֹת פ"ק (ד"ו) בְּעֵי לְמִילָף הֵתֵם דָּאִין עֲשֵׂה דוֹחָה ל"ת מְעֲשֵׂה דְכִיבּוּד אָב דְּלֹא דְחִי לָאו דְּמַחְמַר וְכֵן עֲשֵׂה דְשָׂרִיפ' בַּת פַּהֵן דְּלֹא דְחִי לָאו דְּהַבְעָרָה וְלֹא אָמַרִי שְׂאֵנִי לְאוֹי דְּשִׁבְתָּ דְעֲשֵׂה וְל"ת הוּא וְכַמ"ש הָרִי כְּבָר תִּירָצוּ שְׁם הַתּוֹ' בַּד"ה נְגַמַר מֵהַכ' וּבַתּוֹ' ד"ה לֹא ר"י כו' ע"ש : וּבְדַרְךָ אָגַב נ"ל לְיִישָׁב קוֹ' הַמְהַרְשֵׁ"א וְנ"ל בְּקַדּוּשִׁין דְּכ"ד ע"ב בְּרַש"י ד"ה שְׁהַתּוֹרָה זָכְתָה לוֹ דְּכַתִּיב בְּהַדְנָ' וְכ' הַמְהַרְשֵׁ"א וְנ"ל וְנ"ל וְלִפְי"ז לֹא הֵנָּה אֶצְטְרִיף לִי לְהַף צְרִיכוֹ' דְעֵבִיד לְעֵיל בְּשֵׁן וְעִין אֲלֵא דְאִיזְט' לְמַכְתַּב בְּהַדְנָ' לְאַשְׁמוּע' דַּל"צ גַּט שְׁחָרוּר ע"כ.

וְלִכְאוּרָה מֵאִי קָא ק"ל וְנ"ל שְׁהָרִי בְּפִשְׁטוֹ' י"ל דְּאִיזְטְרִיף הַש"ס לְהַף צְרִיכוֹ' דְלְעֵיל לְמַ"ד הֵכָא דְבְּכֹלֵן צְרִיף ג"ש אוּ בְּכֹלֵן א"צ וְע"כ נ"ל דְּהָכִי קָא קִשִׁי לִי שְׁהָרִי הָף פִּירְכָא דְלִיקוּוֹ שׁו"ע כו' אִינוּ אֲלֵא לְמַ"ד ב"כ א"מ וְכַדָּא' בְּהַדְנָא וְא"כ ל"ה אֶצְטְרִיף לְהַף צְרִיכוּתָא אֲלֵא דְבְּפִשְׁטוֹת הֵנָּה לִי לְשִׁנּוּי דַּמ"ד ב"כ א"מ ס"ל דְּשֵׁן וְעִין א"צ וּבְשָׂאֵר אַבְרַיִם צְרִיף כַּנ"ל לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו וְנ"ל וְלִפ"ז א"א דְלִדְיָדִי לֹא ק"מ וְי"ל דְּקוֹשְׁיָתָהּ הַש"ס הוּא לַר"מ דַּס"ל הֵכָא בְּהַדְנָא דְבְּכֹלֵן א"צ גַּט שְׁחָרוּר וְלִקְמָן (ל"ה) מְסִיק הַש"ס לַר"מ דַּס"ל ב"כ הַכ"א א"מ ע"ש.

וְכֵן ר"ע ס"ל הֵכָא דְבְּכֹלֵן צְרִיף גַּט שְׁחָרוּר וּבְפִסְחֵי מְסִיק בְּגַמ' אֲלִיבָא דְר"ע דְּסְבִירָא לִי שְׁנֵי פְתוּבִים הַבְּכ"א א"מ וְא"ש : (ע"כ הַגְה"ה א') [-----] בְּמוֹעֵדוֹ בְּשִׁנֵּי ע"כ וְהֵנָּה שְׁם צ"ג פְּלִיגֵי בְּזָה ר' וְר"נ וְר' חַב"ע דְר' וְר"ח ב"ע סְבָרִי דְהָאִי בְּמוֹעֵדוֹ אֲשֵׁנִי קָאִי וְר"נ סְבָר בְּמוֹעֵדוֹ בְּרֵאשׁוֹן וְהַתּוֹ' (בְּיוֹמָא נ"א) כַּת' וְנ"ל מִיְהוּ לַר"נ דָּא' בְּמוֹעֵדוֹ אֶפְסַח רֵאשׁוֹן קָאִי צ"ל דְּפִסַּח שְׁנֵי דְדְחִי שִׁבְתָּ נַפ"ל מְכַל חֲקַת הַפֶּס' יַעֲשׂוּ אִנְתּוּ כַּר"י דְּשְׁמַעְתָּת' דַּנְּפַק"ל מֵהֵתֵם נְמִי ע"כ וְע"ש שְׁהָאִרְיִכוּ בְּזָה הַרְבֵּה וּבַתְּחִלָּה נַחְפְּשָׁה וְנַחְקוּרָה ד' ר' יִשְׁמַעֲלֵא אִי ס"ל כַּר' אוּ כַּר"נ וּמְזָה יְהִי לְנוּ נַפ"מ רַבָּה בְּנִידוֹן דִּידָן אֲלִיבָא דְר' יִשְׁמַעֲלֵא לְשִׁיטְתוֹ וְכַמוֹ שְׂאָבָאֵר בַּעז"ה : וְהֵנָּה לְפִי הַמְבֹרָאֵר בְּסוּגִיא (דְּפִסְחִים צ"ג) דְּפְלוּג' זוֹ דְר' וְר"נ תְּלִיא בְּפְלוּגִתָּא אַחְרִיתִי דְר"ע וְרַבְּנָן (בְּכַרִּיתוֹת ז') דְר' סְבָר דְהָאִי בְּמוֹעֵדוֹ אֲשֵׁנִי קָאִי וְחֻטָּאוֹ יִשָּׂא יְלִיף פְּרַת לַפ"ש מַג"ש דְכַתִּי בְּמַקְלָל וְנִשָּׂא חֻטָּאוֹ מֵהַ לְהִלָּן פְּרַת דְכַתִּי אֶת ה' הוּא מְגַדָּף וְנִכְרְתָה וְקִסְבֵּר דְּמַגְדָּף הִיָּינוּ מְבָרַף אֶת הַשֵּׁם כַּר"ע דַּס"ל הָכִי (בְּכַרִּיתוֹ' שְׁם) וְר"נ סְבָר דְהָאִי בְּמוֹעֵדוֹ אַרְאֵשׁוֹן קָאִי וְהָאִי חֻטָּאוֹ יִשָּׂא מֵאִי עֵבִיד לִי (דְּאֵלוּ בְּפִסַּח רֵאשׁוֹן פְּתִיב בִּי פְרַת בְּהַדְנָא שְׁם) קִסְבֵּר מְגַדָּף לָאו הִיָּינוּ מְבָרַף אֶת הַשֵּׁם (וְא"כ לֹא הֵנָּה יְדַעִינוּ פְרַת בְּמַבְרָף אֶת הַשֵּׁם אִי לָאו ג"ש דְּחֻטָּאוֹ) וְגַמַר הָאִי חֻטָּאוֹ דְהֵתֵם (דְּכַתִּיב בְּמַקְלָל) מֵהָאִי חֻטָּאוֹ דְהָכָא מָה הֵכָא פְרַת (דְּבְּפִסַּח רֵאשׁוֹן קָאִי דְכַתִּי בִּי פְרַת בְּהַדְנָא) אַף הֵתֵם פְרַת וּבְסִנְהֵדְרִין דַּס"ד הִנְיָא הַפְּרַת תְּפַרְתָּ בַּעוּה"ז תְּפַרְתָּ לַעוּה"ב דְּבָרִי ר' עֲקִיבָא אָמַר לִי ר' יִשְׁמַעֲלֵא וְהֵלֵא כְּבָר נְאֻמַר וְנִכְרְתָה וְכִי ג' עוֹלָמִים יֵשׁ.

אֲלֵא וְנִכְרְתָה בַּעוּה"ז הַפְּרַת בַּעוּה"ב הַפְּרַת תְּפַרְתָּ ד"ת כַּלְב"א (פִּי דְהַפְּרַת הַפְּרַת ס"ל דַּבְעו"כ כַּתִּי דְכַתִּי בְּרִישׁוֹ' דְקָרָא פִּי דְבַר ה' בְּזָה וְתַנְיָא בְּחֵלֶק (דַּצ"ט) ר"י אוֹמַר זֶה הָעוֹבֵד עֲבוּדַת פּוֹכְבֵי דְתַנָּא דְבַר"י דְבַר ה' זֶה הַמְבַּזֵּה דִּיבּוּר אֲנָכִי ה' וְכַדְתַּנָּא דְבַר"י

בהוריות (ח) אָנְכִי וְלֹא יְהִי מִפִּי הַגְּבוּרָה שְׁמַעְנוּם וְקָרָא קָמָא דְעָתָה ה' הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה נְמִי ס"ל לר"י דבעו"כ כתי' והינינו דקא"ל ר"י לר"ע ונהלא כ"כ בע"כ ונכרתה וְלֹא לר"ע פְּרִיף הָכִי דר"ע מוקי לְכַרְתָּ דְמַגְדֵּף בְּמַבְרָךְ אֵת ה' וְשִׁפִּיר אִיזְטָרִיף לְדִידֵן וְנִכְרְתָה וְהַפְּרַת הַפְּרַת אֱלֹא ר"י טַעְמֵן דְנִפְשֵׁן קָאָמַר וְהֵלֵא כ"כ וְנִכְרְתָה וְאָנָּא ס"ל דבע"כ כתי' והינינו דְקָאָמַר שָׁם וְלִמְ"ד מְגַדֵּף עו"כ הוּא פָּרַת בְּמַגְדֵּף ל"ל לְכַדְרֵי א' לְעוּהָ ז' וְא' לְעוּהָ ב' כ"ז מִפְרֵשׁ י"ז ל' ע"ש): הַיִּנְצָא לְנוּ מְזָה דר"י ע"כ ס"ל דְמַגְדֵּף לָאוּ הַיִּנְנוּ מְבַרְךְ אֵת ה' וְהַשְׁתָּא י"ל דר"י כר"נ ס"ל דְבְמוֹעְדוֹ אַרְאִישׁוֹן קָאִי וְחֻטְאוֹ יִשָּׂא מִבַּע"ל לְאִגְמוּרֵי פָּרָה לְמַקְלָל דל"כ ב' פָּרַת בְּהֶדְיָא לר"י וכמ"ש וכ"כ בְּשֵׁם הַתּוֹס' דְלִמְ"ד מוֹעְדוֹ בְּרֵאשׁוֹן ע"כ לָא נ"ל דפ"ש ד"ש אֱלֹא מְהִיקָשָׁא דפ"ר ופ"ר גּוֹפָא דדח"ש יִלְפִינן בּג"ש (בְּפִסְחִים ס"ו) מוֹעְדוֹ מוֹעְדוֹ מְתָמִיד (דְבַתְמִיד כתי' בְּהֶדְיָא עוֹלָת שֶׁבַת בְּשֶׁבַתוֹ עַל עוֹלָת הַתְּמִיד) וְא"כ אִפִּי לר"פ דְאָמַר וּבִזְבָּחִים ג') דְדָבָר הַלְמָד בּג"ש חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וְשִׁפִּיר יִלְפִינן דפ"ש דו"ש מְהִיקָשׁ דפ"ר אַע"ג דפ"ר גּוֹפָא בּג"ש יִלְפִי.

וכן א"ת דְדָבָר הַלְמָד בְּהִיקָשׁ חו"מ בְּבִינֵן אָב מ"מ ל"מ לְמִילָף עוֹמֵר מִב"א דְמִילָה וְתָמִיד ופ"ש וכמ"ש פִּינּוֹן דְהַשְׁתָּא הו"ל ג' מְלַמְדִין ג"ש וְהִיקָשׁ וּב"א אַע"ג דְקָל הָרִי מִיִּנְיָהּ הַיִּינוּ לְמִדִּין חַד מְאִידָף מִכ"מ בְּהַצְטָרָף פּוֹלְהוּ תַלְתָּא בְּהַדְדֵי לְכ"ע אִין מְלַמְדִין וְכ"כ הַמְהַרְשֵׁא ו"ל (בְּתוֹס' פְּבוּעוֹת ט' ד"ה כְּדָא ר"ח לְתַרְץ קוֹשְׁיוֹת הַמַּהְרִיב"ל ו"ל שָׁם) בְּהֶדְיָא דְאָף לִמְ"ד דְדָבָר הַלְמָד בּג"ש חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ אַפ"ה ל"מ לְמִילָף תוּ בִב"א מְשׁוּם דְהו"ל ג' מְלַמְדִין ע"ש (ד) (וְאֵע"ג דְהָכָא שִׁפִּיר מְצִינן לְמִילָף עוֹמֵר מְמִילָה וְתָמִיד וְכ"ת מַה לְהִנְיָף שְׁפָן יִשְׁנֵן לִפְה"ד הָרִי ע"ז שִׁפִּיר אִיכָּא לְמִימַר פ"ש יוֹכִיחַ פְּדָמוּכַח מִתּוֹף ד' הַתּוֹס' דְשְׁבוּעוֹת שָׁם ד"ה שְׁפָן מִר"כ דְאִפִּי יוֹה"כ דְהָהוּ ד' הַלְמָד בְּהִיקָשׁ חִיצוֹן מְפִימִי אַפ"ה מְצִי יִלְפִי לְרַגְלִים בִּב"א לְיוֹכִיחַ דְרַגְלִים יִלְפִינן מִר"ח וְאִי פָּרַכְתָּ מַה לְר"ח שְׁפָן תְּדִיר י"ל יוֹה"כ יוֹכִיחַ אַע"ג דְהָהוּ דְבָר הַלְמָד וְכַמ"ש וְאֵע"ג דְהִיכָּ דְאִיכָּא פָּרַת ל"ל יוֹכִיחַ וְכַמ"ש שָׁם הָרִי הָכָא קְיָיִמִין לִמְ"ד מוֹעְדוֹ בְּרֵאשׁוֹן וְאִינוּ חִיבֵי פָּרַת עַל הַשְּׁנִי וְעִיקָר הַפִּירְכָּא מְפִסַּח הָהוּ דְמַה לְפִסַּח שְׁפָן פָּרַת שָׁם בִּיבְמוֹת וְא"כ א א"א פ"ש יוֹכִיחַהוּ לִיכָּא פִירְכָּא וְעוֹד דְמוּכַח שָׁם בְּתוֹס' דְהִיכָּא דֵא"ל בְּמַה הִצַּד שִׁפִּיר יִלְפִינן אַע"ג דְחַד מִיִּנְיָהּ הָהוּ דֵא"ל ע"ש בְּתוֹס' מ"מ נ"ל דְזָה תַלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא שְׁבִין הַמְהַרְשֵׁא וְהַמְהַרְיב"ל ו"ל שָׁם בְּתוֹס' דל"מ ש' הַמְהַרְשֵׁא שָׁם לְתַרְץ קוֹשְׁיוֹת הַמַּהְרִיב"ל שְׁלֹא פְתַבוּ הַגְּהָה (ד) וְע"ע בְּמַהְרֵשׁ"א יְבָמוֹ ט' בְּגַמ' שְׁנָרְאָה שְׁפִינוֹן ג"כ שָׁם לְסַבְרָא זוֹ שְׁכ"ש דַּע"ג דְאִיכָּא בִפ' א"מ ד' הַלְמָד בּג"ש חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בּג"ש מ"מ ד' הַלְמָד בְּהִיקָשׁ מְהַחִילָה וְחוֹזֵר.

ומלמד בּג"ש שׁוֹב א"מ בּג"ש ע"ש הֵיטֵב וְנִרְאָה פְּנוּנְתוֹ ו"ל מְשׁוֹ דֵה"ל ג"מ וְלִשְׁיטָתוֹ בְּשְׁבוּעוֹת (ט) וְכַמ"ש אֱלֹא דְבָאָמַת דְבָרֵיו תְּמוּהֵי שָׁם מְאוֹד שְׁהָרִי דְבָר הַלְמָד בְּהִיקָשׁ א"מ אָף בּג"ש אַחַת וְכַדְאִסִּי ר"י לְהֶדְיָא בְּזַבְּחֵי (מט) וְל"מ שָׁם שׁוּם חוֹלֵק בְּזָה וְעִי רש"י בְּשְׁבוּעוֹת (ט) ד"ה שְׁעִיר וְשְׁעִיר שְׁכַת דְקָל הַמְלַמֵּד בְּכַה"מ חוֹזֵר וּמְלַמֵּד חוּץ מִהַלְמָד בְּהִיקָשׁ שְׁאִינוּ חו"מ בְּהִיקָשׁ עַכ"ל וְאִין לְמִדִּין מִן הַפְּלָלוֹת אִפִּי בְּמִקּוֹ כו' שְׁהָרִי אָף בּג"ש מְסַקִּינן לְהֶדְיָא שְׁאִין גְּלַמֵּד מִן הַהִיקָשׁ וְכַמ"ש וְע"ש ע"א תוּס' ד"ה הוֹאִיל) וְכִינּוֹן דְצִיבּוֹר בְּעֵבֻדַת פּוֹכְבִים הָהוּ דֵה"ל מ' בְּהִיקָשׁ וְכַמ"ש הַמְהַרְשֵׁא א א"כ אָף צִבּוֹר בְּשָׂאָר מְצוֹת ל"מ בּג"ש שְׁכַתוֹ הַתּוֹס' אֱלֹא בִיה"כ דְשִׁפִּיר עֲבָדִין תּוֹכִיחַ לר"ח מְשׁוֹ

דיה"כ לא אָתי מר"ח אָבל גָּבִי רָגְלִים דָּאִינְהוּ נְמִי מר"ח קָאָתִי לִיכָא לְמִימַר בְּהוּ שְׂיִהִי
לְיוֹכִיחַ אַפְרָכַת ר"ח פִּינּוּ דָּאִינְהוּ גּוֹפִינְהוּ מר"ח קָא אָתוּ ע"כ ע"ש.

וה"נ לית לן לְמִימַר פ"ש יוֹכִיחַ אַפְרָכַת תְּמִיד פִּינּוּ דפ"ש גּוֹפָא מְתִמִּיד קָא אָתִי וּכְמַש"ל
וא"ש): וְלִמְ"ד הֵתָם דְּדַהֲל"מ בַּג"ש א"ח וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ א"כ פ"ש גּוֹפָא לָא יִדְעִינּוּ דְדַחִי
שְׁבַת אֲלִיב' דְּרִי"ש כְּמַש"ש הַתּוֹס' בְּיוֹמָא דִּאֵע"ג דְּהָנָה הֵימְנוּ וּד"א פִּינּוּ דְּבְהִיקָשׁא יִלְפִינּוּ
דְּבָרִי הַפְּתוּבִים בַּפ"ר גּוֹפָא וְשִׁפִּיר גְּמָרִינּוּ מְהִיקָשׁא נְמִי אָף דְּבָר הֵלְמֵד בַּג"ש מ"מ הָא
תִּינַח לְמ"ד (בְּזַבְחִים נ"ז) הֵימְנוּ וּד"א לָא הָוִי הִיקָשׁ אָבֵל לר' יִשְׁמַעְעָל גּוֹפָא דָּאִיְהוּ ס"ל
הֵהֵם הֵימְנוּ וּד"א הָנָה הִיקָשׁ וְנִדְּאִי שְׁאִין לְלַמּוֹד בְּהִיקָשׁא דַּפ"ש דּוֹחָה שְׁבַת וּא"ש דַּלְר"י
לְשִׁיטְתוֹ אִינְצִטְרִיף בַּחוּ"ק דְּלִיכ' לְמִילָף מַפ"ש דַּד"ש דְּלִדְיָדְנִי פ"ש גּוֹפָא לָא יִדְעִינּוּ דַּחִי
שְׁבַת כְּמ"ש אֵלָא שְׁהַתּוֹס' שְׁם פְּתָבוּ כֵּן לְדוֹחַק לֹאמַר דַּלְר' יִשְׁמַעְעָל פ"ש לָא ד"ש (וּמ"ש
שְׁם דַּל"ל דַּר"י ס"ל דְּדְבָר הֵלְמֵד בַּג"ש חו"מ בְּהִיקָשׁ דַּא"כ מ"ט פְּלִיגִי בְּהָ אַמּוֹרָאֵי כו'
ע"ש.

וְאִנִּי אֹמַר דְּבִלְא"ה מוֹכַח לְהִדְיָא בְּסוּגִי דַּתְּמוֹר' כ"א דְּלָא נִיחָא לִי לְהַש"ס לְאוֹקְמָא
לְדַרְי"ש כַּר"פ דַּס"ל דַּחוּ"מ בְּהִיקָשׁ וְהוּא מְשׁוּם דַּס"ל בְּתַר לְמַד אֲזַלִּינּוּ כְּדַאמַר ר"פ
בְּזַבְחִים שְׁם שְׁהָרִי בְּהַמּוֹרָה שְׁם (וְכֵן בְּזַבְחִים ס' וּמַכּוֹת י"ט) פְּרִיף הַגַּמ' לר' יִשְׁמַעְעָל
דְּיִלְפִיף הֵתָם בְּשִׁר הַבְּכוֹר מְדָמוּ וּמַעְשֵׁר מְבַשְׂרוּ בְּהִיקָשׁא: וּמִי יִלְפִינּוּ קוֹנֵדֵשׁ מְהַדְּדִי כו'
הַנִּיחָא לְמ"ד בְּתַר לְמַד אֲזַלִּינּוּ אֵלָא לְמ"ד בְּתַר מְלַמֵּד אֲזַלִּינּוּ מַא"ל וְהִינּוּ הַפְּלוּגְתָא דַּר"פ
וּמ"ז בְּזַבְחִים נ' הַנְּ"ל (ה) וּא"א מַאי פְּרִיף וְהֵלָא בִּלְא"ה ע"כ מוֹכַח דְּרִי"ש כַּר"פ ס"ל
דַּא"כ מְנַלְן דַּפ"ש דו"ש וּכְמַש"ל (וְאַפְּ"ל תִּימָא דְּהָא דַּס"ל לַר"י דַּג"ש חו"מ בְּהִיקָשׁ לָאוּ
מְהָא דַּתּוֹדָה בְּאָה מִן הַמַּעְשֵׁר יִלְפִיף לָהּ כַּדַּר"פ אֵלָא מְסַבְּרָא הוּא דָּאִית לִי הֵכִי לַר"י וּא"כ
שְׁפִיר מְצִי סָבַר בְּתַר מְלַמֵּד אֲזַלִּינּוּ מ"מ מַאי דְּנוֹחָקָא דְּהַש"ס לְאוֹקְמָא לַר"י בְּהֵכִי דְּהָרִי
מְסַתְּבַר לֹאמַר טְפִי דַּס"ל בְּתַר לְמַד אֲזַלִּינּוּ וּנְפַק"ל דַּג"ש חו"מ בְּהִיקָשׁ מְהִיכָא דַּנְפַּק"ל
לַר"פ) אֵלָא ע"כ דַּס"ל לְהַש"ס דַּר"י מְצִי סָבַר דָּאִין ג"ש מְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וְלָא נְפַק"ל
מְתוֹדָה מְשׁוּם דַּס"ל בְּתַר מְלַמֵּד אֲזַלִּינּוּ וְהִינּוּ דְּקָאָמ' הֵתָם הַנִּיחָא כו' וְהַדְּק"ל דָּאִיף אֲפִשְׁר
לֹאמַר דַּס"ל לַר"י דְּהֵלְמֵד בַּג"ש אִינוּ מְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ דַּא"כ מַנ"ל דְּפָסַח שְׁנֵי דַּחִי שְׁבַת.

וְהָא נִדְּאִי דְּגַם רִי"ש ס"ל דַּפ"ש דו"ש דַּא"כ ג' מְחַלְקֵת בְּדְבָר כְּמַש"ש הַתּוֹס': וּל"ל
דַּלְר"י לָא נְפַק"ל דַּפ"ר דַּח"ש מַג"ש דַּתְּמִיד אֵלָא דַּבַּפ"ר גּוֹפָא מוֹכַח מְקָרָא בְּהִדְיָא דַּד"ש
דַּכְתִּי לָא יִלִּין לְבִנְיָקָר זָבַח חַג הַפָּסַח הָא כָּל הַלְלִילָה כְּנֹלָה יִלִּין וְע"כ בִּי"ד שְׁחַל בְּשַׁבַּת
עֶסְקִינּוּ כְּדַמוּקִי לָהּ בְּפָסְחִים (נַט): שְׁהָרִי לַרִי"ש עֶצְמוּ דְּאָמַר בְּשַׁבַּת (קִי"ד) דְּחַלְבֵי חוּל
קָרִיבִין בִּיו"ט שְׁפִיר מְיִתּוּקְמָא הָךְ קָרָא בִּי"ד שְׁחַל בְּחוּל וְע"ש בְּפָסְחִים בַּחוּ' ד"ה בִּי"ד
בַּסוּה"ד וְאִין לֹאמַר נְמִי דַּנְפַּק"ל לַרִי"ש דְּפָסַח דו"ש מְפָסַח מְדְבָר דַּע"כ בְּשַׁבַּת הִי כְּדַאמַר
בְּשַׁבַּת (פ"ז) וְיִהִי בַּחוּדֵשׁ הָרֵאשׁוֹן בְּשַׁנָּה הַשְּׁנִיית אוֹתוֹ יוֹם כו' רֵאשׁוֹן לַמַּע"ב שְׁהָרִי
לַרִי"ש דְּאָמַר בְּקִדּוּשֵׁין (ל"ז) דַּכ"מ שְׁנַאמַר בִּיאָה אִינוּ אֵלָא אַחַר יְרוּשָׁה וְיִשְׁבָּה א"כ
בְּפָסַח דַּכְתִּי בִי בִיאָה ג"כ לָא נְתַחֲיִיבוּ בְּפָסַח עַד לְאַחַר שְׁנַתְחַלְקָה א"י וְע"כ דָּאוֹתוֹ פָּסַח
שְׁהַקְרִיבוּ בַּמְדְבָר עַפ"י הַדְּיָבוֹר הִי לַר"י וּכ"כ הַתּוֹס' לְהִדְיָא בְּקִדּוּשֵׁין שְׁם ד"ה הוֹאִיל
וּא"כ לִיכָא לְמִילָף מִינְי' לְדוֹרוֹת ג"כ דְּפָסַח דו"ש דְּשִׁאנִי הֵתָם דַּעפ"י הַדְּיָבוֹר הִי אֲזַ כָּל
עֵיקָר עֲשִׂיית הַפָּסַח דְּמִן הַדִּין לָא הִי לְהֵם לַעֲשׂוֹת פָּסַח כָּלְל בַּמְדְבָר אָף אִם הִי חַל בְּחוּל

וה"נ אֶפְשָׁר דְּמֵן הַדִּין אֵין פֶּסַח דּו"ש אֶלָּא דְּבַצְיוּוֵי הַמְּקוּם עָשׂוּ אוֹתָהּ שְׁנָה בְּשַׁבַּת וְלֹא יִלְפִינּוּ מִיַּנְיָ [ובשגני הלימודים דים הנ"ל פְּכָר דְּכָרוּ בְּזַה בַּס' דּוֹרְשׁ לְצִיּוֹן וּבִאוּ"ח לְפֶסַחִים ע"ש] (ו): ומה"ט _____ בג"ש דְּמַעֲיָנִי מְעִיָנִי וְלֹא הִי לֹו לְהַמְהַרְשָׁא ו"ל לֹוּמֵר דְּשׁוּב לֹא יִלְפִינּוּ מְצִיבּוֹר בְּשָׂאֵר מְצוֹת לְיַחֲדִיד וְנִשְׂאִי בַּג"ש דְּמְצוֹת ע"ש דְּמַשְׁמ' טַעְמָא מִשׁוּם דַּה"ל לְמַד שְׁלִישִׁי שְׁהָרִי אַף לְמַד שְׁנִי אֵין אַתָּה יְכוּל לְלַמְדוּ בַּג"ש מְלַמֵּד רֵאשׁוֹן פִּינּוּ דְּנִלְמַד מְהִיקְשׁ וּכְמ"ש.

וּבְאַמַּת שְׁנָה לְכַאוּרָה צ"ע עַל הַסּוּגְיָא גּוּפָא (דִּיבְמוֹת שָׁם) דְּיִלְיָף צִיבּוֹר בְּשֵׁא"מ בַּג"ש מְצִיבוֹ בְּעֵבֻדַת פּוֹכְבִים וְצִיבּוֹר בַּע"כ מְהִיקְשׁ דּוּאָם ע"ש וְכֹן לְפִי הַסּוּגְיָא (דְּהוֹרִיּוֹת ח) דְּגַרְסַּ שָׁם רַק צִיבּוֹר מִנ"ל יִלְיָף עֲלִיוֹן מִתְחַתּוֹן וּמִשְׁמַע דְּאַף צִיבּוֹר בְּשָׂאֵר מְצוֹת יִלְפִינּוּ מְהִיקְשׁ דְּיַחֲדִיד וּכְפִירִש"י שָׁם וְיַחֲדִיד גּוּפָא בְּשָׂאֵר מְצוֹת יִלְפִינּוּ מְהִיקְשׁ דְּתוֹרָה אַחַת וְהַשְׁתָּא לְפִי הַסּוּגְיָא דִּיבְמוֹת הו"ל צִיבּוֹר בְּשֵׁא"מ דְּכָר הִל' מְהִיקְשׁ דְּאַיִנוּ חו"מ בַּג"ש וּלְפִי הַסּוּגְיָא דְּהוֹרִיּוֹת הו"ל דַּה"ל בְּהִיקְשׁ וְאַיִנוּ חו"מ בְּהִיקְשׁ וְכַדְיִלְיָף שָׁם בְּזַבְחִי ע"ש וְגַם לְפִי מַה שְׁחִידֵשׁ לָנוּ בַּעַל הַמְהַרְשָׁא ו"ל דְּבַג' מְלַמְדִין לַכ"ע לֹא יִלְפִינּוּ א"כ לְכַאוּרָה תִּקְשָׁה לְרַבֵּי דְיִלְיָף הֵתָם צִיבּוֹר בְּשָׂאֵר מְצוֹת מַג"ש דְּעֲלִיָה וְצִיבּוֹר בְּעֵבֻדַת פּוֹכְבִים מַג"ש דְּמַעֲיָנִי וְשׁוּב יִלְיָף יַחֲדִיד נו"מ בְּעֵבֻדַת פּוֹכְבִים מְהִיקְשָׁא דּוּאָם נ"א.

וְהִכָּא תִּקְשָׁה שְׁפִיר דְּאַף לְמ"ד דְּבַה"ל בַּג"ש חו"מ בְּהִיקְשׁ. וְכֹן חו"מ בַּג"ש לַכ"ע בְּזַבְחִים שָׁם מ"מ הִיכִי מְצִי לְמִילְיָף יַחֲדִיד בְּעֵבֻדַת פּוֹכְבִים מְהִיקְשָׁא דְּצִיבּוֹר פִּינּוּ דְּצִיבּוֹר בְּעֵבֻדַת פּוֹכְבִים גּוּפָא לֹא יִלְפִינּוּ אֶלָּא מַג"ש דְּצִיבּוֹר בְּשָׂאֵר מְצוֹת.

וְצִיבּוֹר בְּשֵׁא"מ יִלְפִינּוּ מְאַחוֹת אִשָּׁה בַּג"ש דְּעֲלִיָה א"כ הו"ל ג' מְלַמְדִין דַּלְכ"ע אֵין מְלַמְדִין כְּמ"ש הַמְהַרְשָׁא וּמִיָּהּ בְּזַה י"ל דַּס"ל לַר' בְּתֵר מְלַמֵּד אֶזְלִינּוּ וְאַחוֹת אִשָּׁה חוֹלִין הִיא וַע' בְּהוֹרִיּוֹת ח' תוּד"ה יִלְמַד וּבְזַבְחִי מ"ח תוּד"ה מַה לְהֶלֶן וּבְמַק"א יְבֹאֵר אַי"ה: הַגְה"ה (ה) וּבְכַדְרָךְ אַגַּב אֲנִי תְּמַה עַל הַגָּאוֹן בַּעַל נוֹדַע בִּיהוּדָה ו"ל בְּסַפְרוֹ דּוֹרְשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"א שְׁפִילְפַּל שָׁם בְּסוּגְיָא דְּזַבְחִי (נ) ע"ש.

וּבְסו"ד פְּתַב וְז"ל הַעוֹלָה מְזַה שְׁשִׁנֵי דְּכָרִי אֵלוּ הֶכְרַחִים הֵם דְּמֵאֵן דַּס"ל בְּתֵר לְמַד אֶזְלִינּוּ וְדֹאֵי דַס"ל מְוִפְנָה מְצַד אַחַד מְשִׁיבִין וּמֵאֵן דַּס"ל בְּתֵר מְלַמֵּד אֶזְלִינּוּ וְדֹאֵי דַס"ל לְמַדִּין וְאֵין מְשִׁיבִין וּכ"א בְּשִׁיטְתוֹ מְוִכְרַח כְּאַשְׁרֵי הָאֶרְכָּתִי עַכ"ל וְהַנְּהָ מַה שְׁיֵשׁ לְדַקְדַּק בְּדְכָרִיו ו"ל אֵין פָּאֵן מְקוּמוֹ לְהָאֶרֶיךָ בְּזַה רַק רֵאִיתִי לְהַזְפִּיר אֶשְׁרֵי בְּמַחְכ"ה נַעְלַם מִמְּנוּ סוּגְיָא עֲרוּכָה דְּנַגְדָה (כ"ב) דְּלַתְרַוּוּיָהּ לִישְׁנָא דְּהֵתָם ס"ל לַר' יִשְׁמַעְאֵל דְּמְוִפְנָה מְצַד אַחַד לְמַדִּין וְאֵין מְשִׁיבִין ע"ש וַא"כ לַפ"ז ע"כ צ"ל דַּס"ל לַר"י בְּתֵר מְלַמֵּד אֶזְלִינּוּ וְהָרִי בַּג' מְקוּמוֹת הַנְּ"ל קְאָמֵר הַש"ס בְּהִדְיָא אֶלְיָבָא דַּר' יִשְׁמַעְאֵל הַנְּ"ל הַנִּיחָא לְמ"ד בְּתֵר לְמַד אֶזְלִינּוּ כו' וּמְזַה סְתִירָה לְרוּב פְּלִפּוּלוֹ ע"ש אֶלָּא שְׁרֵאִיתִי לְהַהוּ בְּנִזִיר (מ"ח) שְׁכ"ש בַּד"ה הִיא מִבַּע"ל וְז"ל תִּימָא פִּינּוּ דְּאִמּוֹ דְּכַה"ג מְוִפְנָה ל"ל תוּ הַפְּנֵאָה דְּנִזִיר וי"ל דְּאַלְיָבָא דַּר' יִשְׁמַעְאֵל קִיָּמָא דְּאִית לִי בַּפ' הַמְפַלֵּת מְוִפְנָה מְצַד א' לְמַדִּין וּמְשִׁיבִין וְהִכָּא יֵשׁ לְהַשְׁיִב כו' ע"ש וּכ"כ עוֹד שָׁם בַּד"ה וְלֹאֲחוֹתוֹ דַּלְר' יִשְׁמַעְאֵל צָרִיךְ לְהַפְּנוֹתוֹ מִשְׁנֵי צְדָדִין.

דְּאִיָּהּ לְטַעְמֵי דַּס"ל לְמַדִּין וּמְשִׁיבִין ע"כ ע"ש וְהַשְׁתָּא לַד' הַנוּב"י ו"ל הִי י"ל בְּפִשְׁטוּת קוּשְׁיָה תַתּוֹ בְּיוּמָא הַנְּ"ל דַּר' יִשְׁמַעְאֵל לִישְׁיטְתוֹ דַּס"ל מוֹפ' מְצַד א' מְשִׁיבִין כְּמ"ש תַתּוֹ בְּנִזִיר הַנְּ"ל וַא"כ ע"כ ס"ל דְּבְתֵר לְמַד אֶזְלִינּוּ וְע"כ דַּס"ל כַּר"פ דַּג"ש מְלַמְדַת בְּהִיקְשָׁא

ושפיר יליף דפ"ש דו"ש מהיקשא דפ"ר כמ"ש אכל מה נעשה וד' ההוס' דנזיר הנ"ל
סותרין לסוגיא ערוכה דנדה הנ"ל מהיקף להיקף דבהדיא אמרי' שם לרי"ש דס"ל
במפנה מצד אחד דלמדין ואין משיבין וכמ"ש.

אם לא שנאמר דגירסא אחרת הי' להם בסוגיא דנדה הנ"ל. (ומצאתי בע"ה להגאון בעל
מנחת אהרן ז"ל בסנהדרין (ל"ה) שהמה עליהם ז"ל והניח בצע"ג לנישבו ע"ש).

ומ"מ אף לגירסת התוס' תקשה איפכא מהא דקאמ' בתמורה שם (ושם) אלא למ"ד ב"ת
מלמד אוליגון מא"ל ונהלא בלא"ה ע"כ מוכח דס"ל לרי"ש כמ"ד ב"ת למד אוליגון וכמ"ש
ולכן ד' הגאון בעל דל"צ הנ"ל נפלאים בעיני למאוד מסוגיות הנ"ל וכמ"ש בעזה"ש:
ומה"ט נמי אין לומר דנפק"ל לר"י דפסח דו"ש מפסח גלגל דבשבת הי' פדתג' בסדר
עולם (פי"א ונהביאו הרא"ש בע"פ סי' י"ג וע' בתוס' מנחות ל' ד"ה מפאן) ויהי ביום
השביעי ותפול החומה ר' יוסי אמר שבת הי' וכ"ח בניסן הי' ונמצא ר"ח ניסן בא' בשבת
הגה"ה (ו) ומש"ש בספר אור חדש בפסחים ס"ו) על קושיות התוס'

שם ד"ה אלא א' ר"ל שהקשו לר"ש פסח דדחי טומאה מנ"ל וכ' לתרץ די"ל דר"ש
נפק"ל דפסח ד"ש מפסח מדבר ואייתר במועדו אטומאה ע"ש שבת וע"פ בשבת וע"ש
ברא"ש (ולמוד זה עונה ל"מ בספרים) שהרי לרי"ש ע"כ אף פסח גלגל הי' עפ"י
הדיבור דלדידי' לא נתחייבו בפסח עד לאח' שנתחלקה הארץ וכמ"ש התוס' להדי'
בקידו' ע"ש: ולכן צ"ל למ"ד דבה"ל בג"ש אינו חו"מ בהיקש דע"כ נפ"ל לר"י דפ"ש
ד"ם בא' משלש אלה או שנאמ' דס"ל לרי"ש כרחב"ע בפסחי' שם דסבירא לי' דבמועדו
אשני קאי ואפ"ה יליף פ"ת למברך בג"ש דחטאו.

דלרחב"ע ונכרתה דכתי' בפסח אטרוננייהו קאי נכרת דפ"ר תלה בפ"ש דדוןקא אם הזיד
בשניהם חייב וכדא' שם בגמ' לרחב"ע) והשתא יליף פ"ש גופא דד"ש מג"ש דתמיד.
א"נ י"ל דרי"ש לא יליף בג"ש מממועדו אלא נפק"ל מממשעות' דבמועדו אפי' בשבת
וכמ"ש התוס' בפסחי' (ס"ו) ד"ה מה מועדו דתנאי היא איכא דיליף מג"ש דמועדו ואיכא
דיליף מממשעותא ע"ש: וא"כ י"ל דרי"ש ס"ל כר"נ דבמועדו אראשון קאי ופ"ש דדחי
שבת נפק"ל בהיקשא כמ"ש ועוד י"ל כתירוץ התוס' ביומא שם דכיון דכתי' פכל חקת
הפסח יעשו אותו צריכים אנו ללמוד כמו כן ממנו אף דבר שלמדנו בו בגזירה שנה.

שאל"כ אינה מקיים פכל חקת הפסח ע"ש בתוס'. ועכ"פ לכולהו הנה תירוצי צ"ל דלא
ילפינו עומר מפ"ש משום דהנה למד מן הלמד וכמ"ש: (אלא דאפתי איכא למידק
דלתירוץ קמא שפתי שכי' דרי"ש ס"ל דבמועדו אשני קאי ויליף בג"ש מתמיד א"כ
תק' דהפשוט מינ' דדבר הלמד בג"ש אינו מלמ' בב"א ולתירוץ ב' דבמועדו אראשון
קאי ודריש מממשעותא ופ"ש נ"ל מהיקשא א"כ תיפשוט מינה דד' הלמד בהיקש אינו
מלמד בב"א ואין לומר דבאמת חז מהנה איבעיות נפשט מינה.

ואפ"ה קמבע"ל הת' בתרוננייהו משום דאין הכרע אי ס"ל לרי"ש כר"נ אי כרחב"ע וזיל
הכא קמדחי ליה משום דס"ל כר"נ והיקש אינו מלמד בב"א וזיל הכא קמדחי ליה דס"ל
כרחב"ע וג"ש אינו מלמד בב"א שהרי עכ"פ נפשט מינה בנדאי דהיקש א"מ בב"א.

שָׂאם תֵּאמֶר דְּגִזְרָה שְׁנֵה אֵינוּ מְלַמֵּד בַּב"א א"כ ק"ו לְהִיקָשׁ דְּאֵינוּ מְלַמֵּד בַּב"א דְּמַה ג"ש
הַמְלַמֵּד בַּב"ש חֲבֵרְתָּהּ מִדְּרַב"ח בְּזִבְחִים שָׁם (נ') אֵינוּ מְלַמֵּד בַּב"א הִיקָשׁ שְׂאֵינוּ מְלַמֵּד
בַּב"ש אֵינוּ דִּין שְׂאֵינוּ מְלַמֵּד בַּב"א: אִךְ לְתַרוּץ הַג' שֶׁכ' בְּשֵׁם הַתּוֹסֵף א"ש דְּהָא וְדָא
דֵּא ע"ג דְּהִיקָשׁא דַּפ"ש עֲדִיפָא מְהִיקָשׁ דְּעֵלְמָ' וְכַמ"ש הַתּו' דְּאִף לְמ"ד דְּבַכ"מ אֵין לְמֵדִין
מַג"ש הֵכָא לְמֵדִין מ"מ בְּהַצְטָר' נְמִי ב"א לְהֵאֵי ג"ש וְהִיקָשׁ' וְדָאֵי דַּעַכ"פ גְּרִיעֵי מַג"ש אוֹ
מְהִיקָשׁא לְחֻדָּא פִּינּוּ דַּעַכ"פ הו"ל ג' מְלַמֵּדִין וְלֹא תַפְשׁוּט מִינֵי דְּהִיקָ' אוֹ ג"ש לְחֻדָּא
אֵינוּ מְלַמֵּד בַּב"א דְּשִׁפִּיר י"ל דְּמְלַמֵּדִין וְהֵכָא אֵינוּ מְלַמֵּד פִּינּוּ דַּמ"מ הו"ל ג' מְלַמֵּדִין אַע"ג
דְּהֵאֵי הִיקָשׁא עֲדִיפָא מְשַׁאָר הִיקָשׁא וְכַמ"ש): אָמְנָם _____ ע"ש וְשׁוּב
פְּתַב דַּמ"מ הַקְּשׁוּ הַתּוֹסֵף שִׁפִּיר לְשִׁטְתָּם בְּמִנְחֹת (מַה) ד"ה קָרְבָן דַּר"ש הִינּוּ ר"ש בְּן
נְסֵם] פְּרִי"ש ס"ל דְּבִיאָה לְאַחַר יְשִׁיבָ' ע"ש וְרַש"א שָׁם דַּהֲל' כַּב"נ וְל"ל מִפְּסַח מְדַבֵּר
עַכְתָּד וְאֵנִי תָמָה עֲלִיו ו"ל שְׁהָרִי בְּקִדּוֹ (ל"ח) ס"ל לַר"ש בְּהִדְיָא דְּחֻדָּשׁ נוֹהֵג בַּחו"ל
ע"ש וּמְבֹאָר שָׁם (ל"ז) דַּמ"ד חֻדָּשׁ נוֹהֵג בַּח"ל ע"כ לֹא ס"ל פְּרִי"ש דְּבִיאָה וּמוֹשֵׁב לְאַחַר
יְרוּי"ש הוּא וְכ"כ רַש"י ו"ל שָׁם לְהִדְיָא דְּקִסְבָּר ר"ש מוֹשֵׁב כ"מ שְׂאֵתָם יוֹשְׁבִים מְשַׁמַּע
[וְאֵע"ג דַּאֲר"ש הֵתָם ג' מְצוֹת נִצְטוּ בְּכַנִּיסָתָן לְאַרְצָן חֻדָּשׁ כו' עֵי' בְּרַש"י שָׁם שְׁפִי
שְׁבַמְדָּבָר לֹא זָרְעוּ כו' וְהָא דַּאֲר"ש בְּמִנְחֹת הִלְכָה כַּב"נ הָרִי קֵא' ר"ש שָׁם בְּהִדְיָא שְׂאֵין
הַטַּעַם פְּדַבְּרִיו אֲלֵא מְפִנֵי שְׁהַפְּבָשִׁים מִתִּירִין א"ע כו' וּמִיָּהוּ מְהָא דַּאֲר"ש הֵתָם שְׁפַל
הָאֲמוּר בַּחו"כ לֹא קָרַב בְּמִדְבָּר (וּפִי' רַש"י כַּדָּא' בַּגְמ') וְשָׁם בַּגְמ' אָמַר ר"ט וְהַקְּרָבָתָם
עַל הַלְחָם מְלַמֵּד שְׁלֵא נִתְחַיֵּיבוּ בְּפָבָשִׁים קוֹדֵם שְׁנִתְחַיֵּיבוּ בְּלֶחֶם (וּפְרַש"י כ"ז שְׁהִיוּ
בְּמִדְבָּר) כו' נִמְצָא מַה שְׂאֲמוּר בַּחו"כ לֹא קָרַב בְּמִדְבָּר וְא"כ לְכָאוּ' נִרְאָה דְּגַם טַעֲמָא דַּר"ש
בְּמִתְנִיתִין דָּא' שְׁלֵא נִתְחַיֵּיבוּ אִף בְּפָבָשִׁים בְּמִדְבָּר מְפִנֵי הַלְחָם שְׁלֵא הָיוּ מְבִיאִין וְע"כ
דַּה"ט מְשׁוּם דְּבִיאָה לְאַחַר יְשִׁיבָה מְשַׁמַּע וְכַמ"ש הַתִּי' לַב"ג וְתַקְשִׁי דַּר"ש אַדַּר"ש
וְכַמ"ש: וְאוּלַי י"ל דְּהַתּוֹ' ס"ל בְּטַעֲמָא דַּר"ש בְּזָה כַּמְש"ש הַרְמַב"ם ו"ל בְּפִי הַמְשַׁנִּיּוֹת
דַּר"ש קְבֵלָה הִי' בְּיָדוֹ שְׁלֵא הִקְרִיבוּ בְּמִדְבָּר הָאֲמוּ' בַּחו"כ ע"ש וּבְאַמַּת קַצ"ע דַּל"ל לְפָרֵשׁ
דְּזָה קְבֵלָה בְּיָדוֹ וְתִפּוֹק לִי מְקַרָא דְּמִיָּתִי ר"ט בַּגְמ': וְכַתְּ מְשׁוּם דָּא' כַּתְּקֶשֶׁה מַר"ש
אַדַּר"ש וְכַמ"ש שְׁהָרִי הַרְמַב"ם ו"ל עֲצָמוֹ מְפָרֵשׁ הֵתָם טַעֲמָא דְּבִן נְסֵם דְּלֹא הִקְרִיבוּ לְחֶם
בְּמִדְבָּר כַּמ"ש שָׁם הַתּוֹסֵף בְּשֵׁם פִּי הַקּוֹנֵן' לְפִי שְׁלֵא הִי' לְהֶם לְחֶם בְּמִדְבָּר זֹלַת הֶמֶן וְא"כ
אֲפֹשֶׁר לֹאֲמַר דַּטַּעֲמָא דַּר"ש נְמִי מְשׁוּם הֵכִי הוּא וְצ"ע וְעַכ"פ פִּירַש"י תָּמוּהָ שָׁם בְּזָה
דְּבַמְתַּנִּי' פִּי' שְׁלֵא הִקְרִיבוּ לְחֶם בְּמִדְבָּר שְׂאֵינּוּ בָּאִין אֲלֵא מִן הָאֲרָץ.

וְהִינּוּ כַּפִּי הַתּוֹסֵף בְּשֵׁם ר"ת וְאַפְ"ה פִּי דַּטַּעֲמָא דַּר"ש כַּדָּא' בַּגְמ' וְתַקְשִׁי דַּר"ש אַדַּר"ש
וְכַמ"ש וְאוּלַם בְּאַמַּת נ"ל דַּר"ש ס"ל כְּרִיבֵר' בְּמִנְחֹת פ"ד דַּס"ל ג"כ הֵתָם דְּחֻדָּשׁ בַּחו"ל
דְּאוּרִיָּתָא. וּמוֹשֵׁב כ"מ שְׂאֵתָם יוֹשְׁבִים מְשַׁמַּע וְמָה אֲנִי מְקַיֵּים פִּי תְבוֹאוּ שְׁלֵא נִתְחַיֵּיבוּ
בְּעוֹמֵר קוֹדֵם שְׁנִכְנְסוּ לְאַרְצָן וְנִרְאָה דַּמַּה"ט נְמִי ס"ל לַר"ש שְׁלֵא נִתְחַיֵּיבוּ בְּעוֹמֵר וּבְשִׁתִּי
הַלְחָם בְּמִדְבָּר וְהִינּוּ דְּקִאֲמַר נְמִי מְשַׁבָּאוּ לְאַרְצָן קָרְבוּ אֵל וְאֵלוֹ פְּלוֹמֵר מִיָּד כְּשַׁבָּאוּ לְאַרְצָן
אִף קוֹדֵם יְרוּי"ש פִּינּוּ דַּס"ל דְּמוֹשֵׁב כ"מ שְׂאֵתָם יוֹשְׁבִים מְשַׁמַּע וְהָא דַּאֲר"ש בְּקִדּוּשִׁין
שָׁם דְּבַכְנִיסָתָן לְאַרְצָן אִזְ נִתְחַיֵּיבוּ בְּחֻדָּשׁ וְלֹא בְּמִדְבָּר אֲצ"ל כַּמְש"ש רַש"י שְׁלֵא זָרְעוּ שָׁם
רַק דְּמְקַרָא דְּכִי תְבוֹאוּ נַפְק"ל הֵכִי וְכַמ"ש.

וְכ"ה בַּחו"כ פ' אָמוּר לְהִדְיָ דַּר"ש עֲצָמוֹ מְסִיִּים בְּדַבְּרִיו שְׁפַל הָאֲמוּר בַּחו"כ ל"ק בְּמִדְבָּר
שֵׁנָא' פִּי תְבוֹאוּ וְהִבְאֵתָם ע"ש (וְלַעֲיִל ד' ס"ד) תָּמָהֵנוּ מְזָה ע"ד הַרְמַב"ם הַנְּל' רַק

דצ"ל דלר"ש בכ"מ דכת ביאה הו"ל פמו חלה דמיד שנקנסו לא"י נתחייבו ולא פדרי"ש בספרי פ' שלח (וע' מש"ל מהר"ם דנסכ"ן לר"ש) וה"ק ר"ש נמי בתוס' דמנחו' פ"ו דכיון שעברו הירדן נתחייבו בחלה ובפירוש ובחזקת הגיע י"ו בניסן נתחייבו בעומר כו' שהו חמשים יום נתחייבו בשתי הלחם ובקרב עמקן ע"ש ולעיל דף ס"ד פתבתי דבתוספת א זו יש חסרון הנזכר וצ"ל שם כמ"ש במשנה הנ"ל יעוי"ש ולפ"ז פיון דבפסח כתי' ביה נמי ביאה היו פטורין במדבר לר"ש וליפא למילף לדידן' דפסח ד"ש מפסח מדבר דע"כ עפ"י הדיבור הנה וכמ"ש : אלא דבאמת לפי"ז אפתי איפא למילף לר"ש דפסח דו"ש מפסח גלגל וכמ"ש"ל בעזה"ש.

(ולר"ש יש עוד ראי' דפסח גלגל הי' בשבת לפי מ"ש התוס' במנחות (ל) ד"ה מפאן דלר"ש דלא בעי למימר דהפסוק נאמר על העתיד מדקש"ן לי' התם מהא דכתיב לקח את ספר התורה. ע"כ צ"ל לדידן' דהא דכתיב בן מאה ופשיטא שנה אנכי היום דדרשינן יום מלאו ימי ושנותי דבע"ש פתב משה מקרא זה וע"כ צ"ל לדידן' דבע"ש מת משה באותו יום שכ' מקרא זה וכיון דז' באדר הי' בע"ש ריש ירחא דאדר בשבת ור"ח ניסן באחד שבת וע"פ בשבת וע"ש בתוס') ולר"ש ליפא למימר שעפ"י הדיבור הנה שהרי בכ"מ דכתי' בי' ביאה ס"ל דמיד שעברו את הירדן נתחייבו וכמ"ש ובהכי א"ש ג"כ הא דא' בזבחים (קי"ח) מ"ט דר"ש דכתי' ויעשו בני"י הפסח בגלגל פשיטא כו' ופירש"י פשיטא דבעו למיעבד פסח] ולמ"ד דבכ"מ שפאמר בו ביאה לאחר ירושה וישיב הוא מאי קאמר פשיטא שהרי טובא קמ"ל דאע"ג דלא נתחייבו אז עדיין מ"מ עשו פסח עפ"י הדיבור אבל לפמ"ש דס"ל לר"ש דכ"מ דכתי' ביה ביאה הוא מיד אחר שעברו את הירדן שפיר קאמ' התם אליבא דר"ש לשיטתו פשיטא דמה"ד היו צריכים לעשות אז הפסח ומאי קמ"ל קרא אלא לאו לכדר"ש שם ועי' משל"מ פ"א מה' ק"פ ה' ג' אלא דמ"מ י"ל דשפיר הקשו התוס' בפסחי הנ"ל משום דע"כ מוכח דבמועדו לר"ש דדו"ש הוא דאמת.

דאל"כ מנלן לר"ש בזבחים שם דציבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הק"ל זמן וליף לה מקרא דפסח גלגל ודילמא אשמועינן קרא שעשו פסח בשבת. אלא ע"כ דפסח דו"ש מבמועדו יליף ונא אשמועינן קרא דיהושע מידי אי לאו לכדר"ש שם וא"ש (וקצת יש לדקדק לפמ"ש דלר"ש היו פטורין במדבר מפסח א"כ אמאי ל"ק נמי בתוספתא דמנחות הנ"ל הגיע ט"ו בניסן נתחייבו בפסח ואולי י"ל דאע"ג דמה"ד לא נתחייבו בפסח במדב' הרי מ"מ עשו פסח במדבר עפ"י הדיבור וכן פסח מצרים ועכ"פ פסח גלגל לא הנה הפסח ראשון שהקריבו ישראל משא"כ עומר ושתי הלחם דמעולם לא הקריבו עומר ושה"ל עד שבאו לארץ אליבא דר"ש וכמ"ש.

(ע"כ הגה"ה ו'): אמןם בעיקר הדבר שפתבנו למעלה דרי"ש ע"כ ס"ל דמגדף לאו היינו מברך את ה' (וכדמוכח להדיא מההיא דסנהדרין ס"ד שכ' לעיל) הנה מציינו סתירה מפנירשת לזה בסוגיא דכריתות ג' דמוקי ר"י שם למתניתין דכריתות פרי"ש דא' הבא עה"ז ונהביא ז"ע ח"ש ופריף ונהא קתני מגדף בסיפא כו'.

ומסיק אלא רישא רי"ש ובמגדף ס"ל כר"ע פלומ' דמגדף (דהיינו מברך את ה') מביא קרבן ואע"ג דלית בי' מעשה וע"כ היינו טעמא הואיל ונאמר פרת דידי' במקום קרבן (בפ' שלח) כדא' ר"ע שם בגמ' (ד' ז') אלקמא דס"ל לרי"ש בהדיא דמגדף דכתי' בתורה

היינו מברך את ה' כדר"ע והשתא לפי סוגיא זו דכריתות ע"כ מוכח דס"ל לרי"ש פ"ב דמועדו אשני קאי.

דאל"כ האי נשוא חטאו ונשוא חטאו ישא מאי עביד לי' אלא לאגמורי פרת לפ"ש וכרבי (ז) ולפ"ז ע"כ א"א לומר דרי"ש נפק"ל דפסח דו"ש ממשמעותא דמועדו וכמש"ל בחד תירוץא. דא"כ תקשה בפשיטו' גילף עומר מתו"מ ופ"ש דכתיב בהו ביהדיא דד"ש.

וא"א לנו ליישב כ"א ע"פ תירוצי הראשון שכתבתי לעיל דרי"ש דריש ג"ש דמועדו וה"ל פ"ש דה"ל מג"ש ואינו חו"מ בב"א וא"ש. (אלא דהשתא הדק"ל דתפשוט מינן' דד' הלמד בג"ש אינו חו"מ בב"א ולכן נראה כמ"ש התוס' ביומא נ"א דכי קרבן ה' לא הקריב במועדו לא מסתבר כלל לדרוש אותו לג"ש אליבא דשום תנא דלא דמי לאינך שנקתבו בל' ציווי תשמרו להקריב לי במועדו כו' ע"ש והשתא אע"ג דרי"ש ס"ל דמועדו אשני קאי.

מ"מ לא יליף מינן' דפ"ש דו"ש. אלא מהקישא דפ"ר ופ"ר נפק"ל בג"ש וה"ל ג' מלמדין וכמש"ל וא"ש אכל לפירש"י בפסחים (צ"ה) הנ"ל וכ"כ התוס' ביומא שם בשם הספרי דשפ"י ילפינן ממועדו דשני א"כ ע"כ צ"ל השתא דבאמת תפשוט מינן' דד' הלמד בגז"ש אינו חו"מ בב"א וכמ"ש): (אמנם להלן בסוף דברינו יתבאר אי"ה דבלא"ה איכא פירכא דל"ל עומר מפ"ש.

וא"ש דקאי' התם באיבעיא זו בתיקו' בזבחי' שם) והנה לפמ"ש דס"ל השתא דד' הלמד בג"ש אינו מלמד בב"א ולהכי לא ילפינן עומר מפ"ש. וא"כ מה"ט נמי א"א למילף עומר אף מפסח א' ולפ"ז בלאו הך פירכא דפריף התם ביבמות מה לכולהו שפן ישנן לפה"ד בלא"ה ל"ל עומר מבנייהו דפסח ואינך משו' דנהה למד מן הלמד וכמ"ש: וכו"ת א"כ היכי הנה בעי למילף התם? ביום מפסח ואינך ומה צריכין לפירכא דלפה"ד י"ל דסוגיא דהתם אזלי למ"ד בטר למד אזלינן וכיון דהלמד חולין הוא שפיר הנה ילפינן אי לאו פירכא דלפה"ד.

משא"כ בעומ' דגם הלמד קודש הוא בלא"ה ליכא למילף מבנייהו וכמ"ש: מ"מ נראה לי דבלאו פירכא דלפה"ד איכא למילף עומר ממילה ותמיד לחודייהו דכי פרכת דמה למילה שפן נכרתו עליה י"ג בריתות ישנן פרת תמיד יוכיח מה לתמיד שפן תדיר מילה יוכיח דאע"ג דהיא נמי הדירה מ"מ אינה אלא תדיר המצוי ובזבחים (צ"א) א"ר התם דתדיר המצוי לאו תדיר הוא ושפיר י"ל דעומר דהוי בכל שנה חשוב תדיר כמו המילה דזמנין דלא משפחת לה כלל ומשו"ה לגבי יבום נמי קאמר התם.

ממילה ותמיד שפן ישנן לפה"ד, ומאי קאמר ממילה ותמיד שפרי כפר פריף לה מתמיד שפן תדיר וש"מ דיש סברא לומר דמילה תוכיח על פרכת תדיר ואע"ג דמילה לגבי יבום נדאי מצויל' היא הרבה יותר מן היבום וע"ש בתוס' ד"ה ומפולגהו וה"נ לגבי עומר שפיר יש לומר לכאורה דתדיר דמילה לא תשיב פירכא כל כה נגד עומר ונהא דתני שם בזבחי' אוציא את הפסח כו' ולא אוציא את המילה שהיא תדירה הא משני רבא התם שהיא תדירה במצות (פרש"י שנקרתו עלי' י"ג בריתות) וע"ז איכא למימר תמיד יוכיח וכמ"ש ומיהו לאינך לישאנה דהתם דקאמר ואב"א מילה לגבי פסח פתדיר דמיא א"כ ה"נ הי'

י"ל הך פִּינְרָא לְגַבֵּי עוֹמֵר וְעַכ"פּ נִרְאֶה דְתַלְיָא בְתַרְנוּיָהּ לְיִשְׁנֵי דְהַתָּם (וְלַהֲלֹן אִי"ה אַבְרָא עוֹד).

אם י"ל ג"כ דְתַלְיָא בְפְלוּגְתָא דר"י ור' שְׁמַעוֹן בְּמִנְחוֹת (ס' ע"ב) (ע"ש) אֶלָּא דכ"ז אִינוּ אֶלָּא אִי נִימָא דְהַלְמָד בַּג"ש אִינוּ מְלַמֵּד בַּב"א אֶבְל אִם תֵּאמֵר שְׁמַלְמֵד בַּב"א. וְכֵן אִם נֵאמֵר דְמִמְשַׁמְעוּתָא דְמוֹעֵדוֹ יִלְפִינָן דד"ש א"כ לְכָאוּ' שְׁפִיר נּוּכַל לֹמֵר פֶּסַח יוֹכִיחַ אֶפְיָרְכַת תְּדִיר (וְכֵן לְסִבְרַת הַמַּהְרִיב"ל הַנֶּ"ל שְׁפִיר אִיכָּא לְמִימַר דְפֶסַח יוֹכִיחַ אֶף אִם נֵאמֵר דְפֶסַח גּוֹפָא בַּג"ש דְמוֹעֵדוֹ יִלְפִינָן דר"ש אִי לָאו פֶּרְכָּא דְלַפְנֵי הַדִּיבּוּר וְכַמ"ש"ל): וְהִנֵּה עַד כֹּה פְתַבְנוּ לִינִישׁב בַּעֲזָה"ש מַה דְאִיכָּא לְכָאוּרָה לְמִדְק אַכַּל חַד לְחַוְדָּא מְהֵנִי תַלְתָּא דְפָרִיף עֲלֵינָהּ בִּיבְמוֹת מַה לְכוּלְהוּ שְׁפִין יִשְׁנָן לַפְה"ד דְלִיכָּא לְמִילָף גַּם קְצִירַת הָעוֹמֵר לר' יִשְׁמַעְאֵל דְדַחֵי שְׁבַת מִבִּינְיָהּ מִשּׁוּם הַךְ פִּינְרָא וְכַמ"ש.

דְבַתְמִיד א"ש לְפִי הַמְסַקְנָא בְחַגִּיגָה ו' דְרִי"ש ס"ל נְמִי עוֹלַת תְּמִיד הוּאִי וְבַמִּיל' נְמִי נִיחָא מִשׁו' דְלִיכָּא לְמִילָף מְפָרִיע' שְׁאִין דְנִין מְהַלְכָּה וּמַפ"ש נְמִי לִיכָּא לְמִילָף שְׁאִין לְמַדִּין לְמַד מִן הַלְמָד וְכַמ"ש: וְתִשְׁלוּמֵי הַדְּבָרִים בְּזָה מְבֹרָךְ לְמַעְלָה מִדָּף מ"ז וְלַהֲלֹן בַּעֲזָה"ה]:

הַגַּה"ה (ז) וּמִיָּהּ כ"ז הוּא לְפִי שֵׁיטַת רַש"י ז"ל בְּפֶסַחִים וּבְכָרִיתוֹת שְׁם אֶבְל מְתוּף הַגִּירָסָא שְׁלַפְנֵינוּ בְּכָרִיתוֹת שְׁם בַּגְמ' לָא מִשְׁמַע הָכִי וְע"ש סוֹף עֲמוּד א' בְּרַש"י ד"ה אֲתִי לְרַבָּנָן כו' וּבַתּוֹס' שְׁם (ח) (וְשִׁינָה לְד' ז') ד"ה אֲתָאֵן לְרַבָּנָן פְּתַבוּ וְז"ל פְּלוּמ' הַשִּׁיב ר"ע לְרַבָּנָן פְּדַמְפְּרִשׁ וְאִזְנִיל דְלַכְרַת גְּרִידָא לָא אִיֶּצְטְרִיף דַּבְּג"ש אֲתִיָּא מְפֶסַח ע"כ וְנִרְאֶה דְזָה הַיְפָף מַפְרַש"י ז"ל דְלַדְבָרִיָּהּ ז"ל ע"כ א"א לֹמֵר דר"ע פְּרַבֵּי ס"ל דְמוֹקֵי ג"ש דְחֻטָּאוֹ לְאַגְמוּרֵי פְּרַת לַפ"ש.

דא"כ מנ"ל פְּרַת יִתִּירָא בְּמַגְדָּף לְחֵיב עֲלֵי קְרָבָן וְע"כ דָּאוּ דס"ל לר"ע כר' נְתָן דְבְמוֹעֵדוֹ וְחֻטָּאוֹ יִשָּׂא אַרְאֵשׁוֹן. וְאִיכָּא לְמִילָף פְּרַת בְּמַגְדָּף מַפ"ר וְאִיִּתֵּר פְּרַת דְכַתִּי בְּמַגְדָּף גּוֹפָא לְקַרְבָּן.

אִי נְמִי דס"ל כְּרַחב"ע דְבְמוֹעֵדוֹ אֶשְׁנֵי קָאִי אֶלָּא דְהֵאִי וְנִכְרְתָה אֶתְרַנוּיָהּ קָאִי דְאִינוּ חֵיב עַד שְׁיָזִיד בְּשִׁנְיָהֶם וְשְׁפִיר יִלְיָף פְּרַת לְמַגְדָּף מַפ"ר וּפ"ש. וְהַשְׁתָּא לְפִי הַתּו' הַנֶּ"ל שְׁפִיר י"ל דְגַם רִי"ש בְּכָרִיתוֹת הַנֶּ"ל כר"נ ס"ל וְכַמ"ש: וְנ"ל דְזָה ג"כ שֵׁיטַת הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ' א' מַה' שְׁגָגוֹת ה"ב דְפֶסַק שְׁם דְמַגְדָּף אִינוּ חֵיב בְּקַרְבָּן וְהַקְשָׁה הַל"מ שְׁם דְכִינוּן דְהוּא ז"ל פְּתַב בַּפ"ב מַה' עֲבוּד' פּוֹכְבֵי ה' ו' דְמַגְדָּף דְקָרָא הֵינּוּ מְבָרַף אֶת ה'.

וא"כ הֵיכִי מְזַכָּה שְׁטָרָא לְבֵי תְרֵי וְע"ש בַּלח"מ שְׁדַחַק הַרְב' בְּיָשׁוּב קוֹשְׁלִי זוּ וְל"נ דְהַרְמַב"ם ז"ל מְפָרֵשׁ כְּפִי הַתּוֹס' הַנֶּ"ל דְלִיכָּא לְקִיּוּמֵי ד' ר"ע דְמַגְדָּף חֵיב קְרָבָן כ"א בְּשִׁנְאָמֵר דְמַגְדָּף הוּא מְבָרַף אֶת ה' וְגַם חֻטָּאוֹ יִשָּׂא דְכַתִּי בְּפֶסַח לָא אֲתָא לְגוֹפָא דס"ל כר"נ אוּ כְרַחב"ע וְע"כ דְלָא אֲתָא אֶלָּא לְאַגְמוּרֵי פְּרַת לְמַגְדָּף וְא"כ פְּרַת דְכַתִּי בְּמַגְדָּף גּוֹפָא לְקַרְבָּן אֲתָא דְלַכְרַת גְּרִידָא לָא אִיֶּצְטְרִיף וְכַפִּי הַתּוֹס' וּבְהַכִּי א"ש ג"כ מ"ש הַרְמַב"ם ז"ל בַּפ"ה מַה' ק"פ ה"ב פְּרַבֵּי נְגִד ר' נְתָן וְרַאב"ע דְהַשׁוּגַג בְּרַאשׁוֹן וְהִזִּיד בְּשִׁנְיָ חֵיב פְּרַת וְע"ש בְּהַשְׁגָּוֹת וְלַמ"ש א"ש דְכִינוּן דְהוּא ז"ל פֶּסַק פְּחֻכְמִים דְרַאב"ע בְּכָרִיתוֹת ז' דְמַגְדָּף הֵינּוּ מְבָרַף אֶת ה' וְכַמ"ש הַלח"מ שְׁם וּפֶסַק נְמִי פְּחֻכְמִים דר"ע בְּמַתְנֵיתִין דְרִישׁ פְּרִיתוֹת דְמַגְדָּף פְּטוּר מְקַרְבָּן.

א"כ ע"כ צ"ל דונשא חטאו לאגמורי פרת לפ"ש הוא דאיתי וכרבי וא"ש אלא שלענ"ד נראה שגם הרב הכ"מ ז"ל שם לזה נתפונן שפתיב וז"ל ובפ"ק דכריתות אמרינו דחכמי ס"ל דמגדף היינו מברך את ה' וכיון דקס' ר' פתחמי הלכה פנותי ואע"פ שרש"י שם משבש גירסת הספרי ומתפך סברת חכמים לר"ע רבינו נקט כגוי הספרים עכ"ל: ונ"ל דמ"ש דחכמי ס"ל דמגדף היינו מברך לא אתא לומר דר"ע ס"ל בהיפך דמגדף לאו היינו מברך וכן מ"ס דרש"י מהפך סברת חכמים לר"ע לאו אפלוגת' דמגדף היינו מברך קאי דא"כ הנה משמע דלגן' הרמב"ם הוא איפכא דר"ע ס"ל מגדף לאו היינו מברך [ובאמת לפ"ז הי' ניתא שפי' מה שהקשיתי מדרי"ש דסנהדרין אדרי"ש דכריתות דאדרבה לפ"ז הנה רי"ש לשיטתו דס"ל בסנהדרין מגדף לאו היינו מברך ונשפיר קאמ' ר' יוחנן בכריתות (ג) דבמגד' ס"ל לרי"ש כר"ע פדמוכח מההיא דסנהדרין ונהה"א ש נמי דא"צ לדחוק ולפרש דהא דאמר רי"ש לר"ע וכי ג' עולמי' יש דלאו לר"ע פריך כדפירש"י.

אלא די"ל לפ"ז דונדאי לר"ע לשיטתו פריך הכי דס"ל נמי דמגדף לאו היינו מברך כמ"ש] דנדאי א"א לומ' פן דלר"ע מגדף לאו היינו מברך דא"כ כ"ש דהנה ליהלי' למיפטרין' מקרבן פינו דע"כ לא נפק"ל פרת למברך אלא בג"ש דחטאו מפסח שאינה בת חטאת דמ"ע היא ואיך יתכן שיהי' סברת חכמים הפוכה כ"כ.

דלדידהו דמגדף היינו מברך וכתוב פרת במקום קרבן ואפילו הכי פטרי מקרבן ולר"ע דיליף מפסח דמ"ע הוא ואפ"ה מחייב בקרבן ועכ"פ שאין מקום לומר דבטעמים המתנגדים ממש לכ"א לדעתו שבוזה יהי טעמא דפלוגתין' דלרבנן פטור מקרבן משום דס"ל מגדף היינו מברך ואע"ג דכתי' פרת דידן' במקום קרבן ולר"ע חייב משו' דס"ל מגדף לאו היינו מברך ואע"ג דלפ"ז ע"כ דיליף פרת דידן' מפסח דלאו בר קרבן הוא ולענ"ד לא מצאתי בזה שום סברא להיפך פלל שיהיה אפשר לאוקמי פלוגתיהו בהכי דנדאי הסברא נותנת כפרש"י ז"ל וכמ"ש ועוד דא"כ צ"ל דלהרמב"ם הי' לו גירסא אחרת שלא פגירסת רש"י ולא פגירסת הספרים שלפנינו.

דבכל הסוגיא מבואר דר"ע ס"ל מגדף היינו מברך ועוד דא"כ אמאי קרי לי' ר"ע להמברך מגדף במתניתין ובשלמא לפירש"י א"ש דאע"ג דס"ל לחכמים דמגדף לאו היינו מברך ואפ"ה קאמרי אף המגדף דאר"ע קאי פלומר אף המברך שאתה קורא אותו מגדף וכמו שפירש"י אבל ר"ע דתנא ברישא דמתניתין המגדף אמאן קאי דקרי לי' מגדף ולכן נ"ל דמ"ש הכ"מ דחכמים ס"ל דמגדף היינו מברך ר"ל חכמים דראב"ע שם בפרייתא ואף חכמים דמתניתין דפטרי מגדף מקרבן אין הקרע לומר דס"ל דמגדף לאו היינו מברך ונפ"ל פרת דמברך בג"ש מפסח דלאו בר קרבן הוא כפירש"י אלא שפיר י"ל דס"ל נמי דמגדף היינו מברך ואפ"ה פטרי רבנן מקרבן פינו דליכא פרת יתירא במגדף.

דונשא חטאו מבע"ל לג"ש דפ"ש וכרבי (ואדרבה טפי ניתא למימר הכי דהשתא א"צ לדחוק ולפרש כפרש"י ז"ל דהא דקרו חכמים למברך מגדף דאדר"ע קאי דשפיר י"ל דאינהו נמי ס"ל דמגדף היינו מברך ואפ"ה פטרי מקרבן וכמ"ש לפי פ' התוס' הנ"ל ועוד מדאיצטריכו לטעמא דמגדף ל"ב מעשה וכמו שאבאר): ובהכי א"ש נמי הגירסא

שְׁלֵפְנֵינוּ בְּפִרְיָתוֹת שֵׁם דַּע"כ הוּא כְּפִי הַתּוֹס' דְּנֹאֲמָר חֲטָאוּ יִשְׂא ר"ע קא"ל לְרַבְּנָן וְה"ק אֲמַרְיָתוּ מְגַדָּף ל"ב מַעֲשֵׂה כְּלו' דְּבַמְתַּנִּי פִּטְרֵי רַבְּנָן מְגַדָּף מְקַרְבָּן מְדַכְתִּיב לְעוֹשֵׂה בְּשִׁגְגָה יֵצֵא מְגַדָּף וְע"כ צ"ל דְּסָבִירָא לְכוּ דְּמַגְדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ אֶת ה' וְכַתִּיב פֶּרֶת בְּמַגְדָּף גּוֹפֵא וְלִהְיֵי צְרִיכִיתוּ לְטַעֲמָא דְלִי בִי מַעֲשֵׂה דְאִי הֵנָּה ס"ל דְּמַגְדָּף לָאוּ הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְע"כ דַּנְּפַק"ל פֶּרֶת בְּמְבַרְךָ מַג"ש מְפָסַח א"כ תִּיפּוּ"ל דְּבִלְא"ה פִּטּוּר פִּינָן דְּבַג"ש מְפָסַח אֲתִיָּא שְׂאִינוּ בַר קָרְבָן דַּמ"ע הוּא וּמְדַאֲנִצְטְרִיכוּ לְטַעֲמָא דְל"ב מַעֲשֵׂה ש"מ דַּס"ל נְמִי דְּמַגְדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ אֲלֵא פֶּרֶת דְּכַתִּיב בְּמַגְדָּף גּוֹפֵא לְמֵאִי אֲתָא דְאִי לְכַרְת גְּרִידָא בַּג"ש דְּחֲטָאוּ אֲתָא מְפָסַח אֲלֵא ע"כ לְקַרְבָּן אֲתָא דְאִי מַג"ש לְחֹד ה"א פִּי פִּסַּח דְלִי בִי קָרְבָן וְאִי מְמַגְדָּף לְחֹד אֲפִתִי הֵנָּה פִּטְרִינוּ לִי מְשׁוּם דְל"ב מַעֲשֵׂה וְלִהְיֵי אֲנִצְטְרִיָּה קָרָא וְאֲנִצְטְרִיָּה ג"ש אֲמַרִי לִי לִיתָן פֶּרֶת לְמַקְלָל כְּלו' לְעוֹלָם דְּכַרְת דְּכַתִּיב בְּמַגְדָּף דְּהֵינְנוּ מְבַרְךָ לְכַרְת גְּרִידָא אֲנִצְטְרִיָּה וּמְשׁוּ"ה צְרִיכִינוּ לְמִפְטָרֵי מְקַרְבָּן מְשׁוּם דְל"ב מַעֲשֵׂה וְהֵאִי דְקֶאֱמַרְתָּ דְבַג"ש דְּחֲטָאוּ נַפְק"ל אֲנָן ס"ל דְּבַמוֹעֲדוֹ וְחֲטָאוּ יִשְׂא אֲשַׁנִּי קָאִי וְלִיָּפֵא לְמִילָף פֶּרֶת לְמַגְדָּף בַּג"ש מַפ"ש דַּפ"ש גּוֹפֵא מְנַלָן דְּאִיָּפֵא פֶּרֶת גְּבִי'.

אֲלֵא אִיָּפֵא דְרִשְׁיָנוּ הֵאִי ג"ש לַפ"ש דְּכַתִּי בְּמַקְלָל וְנִשְׂא חֲטָאוּ וְכַתִּי בַּפ"ש חֲטָאוּ יִשְׂא מֵה לְהֵלָן פֶּרֶת כְּלו' בְּמַקְלָל דְּכַתִּי בִי פֶּרֶת בְּהֶדְיָא אַף פָּאן בַּפ"ש פֶּרֶת וְא"ש דְּמוֹכַח לְהֶדְיָא בְּמַתְנִיתִין דְּחֲכָמִי ס"ל ג"כ כַּר"ע בְּהָא דְּמַגְדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְכַמ"ש וְז"ש הַכ"מ וְכִינוּן דְּקָם רַבִּי פְּחַכְמִים ר"ל דְּדַרְשֵׁי הַג"ש אִיָּפֵא דְלֵא כַּר"ע וְכַמ"ש וְא"ש נְמִי מַש"ש דְּרִשְׁ"י מְהַפֵּךְ סַבְר' חֲכָמִי לַר"ע וְרַבִּינוּ נָקֻט כְּגִי הַסְּפָרִים כְּלו' דַּלְפְּרִשְׁ"י ר"ע ס"ל פְּרַבִּי דְּמוֹקִי הַג"ש לַפ"ש וְלַפ"ז הַרְמַב"ם שְׁפָסַק פְּרַבְּנָן דַּר"ע ע"כ לֵא הו"ל לְמִפְסַק פְּרַבִּי אֲלֵא דְבִאֲמַת הוּא גְרָם פְּגִיר' הַסְּפָרִי וְכַפִּי הַתּוֹס' דְּאֲדַרְבֵּה ר"ע ס"ל דְּלֵא פְּרַבִּי וְרַבְּנָן פְּרַבִּי וְכַמ"ש דְּעֵיקַר פְּלוֹגְתִּיהוּ בַּג"ש דְּחֲטָאוּ הוּא דַּר"ע יְלִיף בְּהָא ג"ש מְגַדָּף מַפ"ר וְרַבְּנָן יְלִפִי פֶּרֶת בַּפ"ש מְמַגְדָּף וְלִהְיֵי פִּסַּח רַבִּינוּ פְּרַבִּי פְּנ"ל בְּפִי דְּבַרִי הַכ"מ וְז"ל וְהוֹצַרְכִתִי לְהֶאֱרִיָּה בְּזָה לְפִי שְׂרָאִיתִי לְאַחַד מִן הַגְּאוּנִים וְז"ל שְׁהִבִין מַד' הַכ"מ דְּלִגְיָרְסַת הַרְמַב"ם ס"ל לַר"ע דְּמַגְדָּף לָאוּ הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְכַמּוֹ שְׁנַרְאָה לְכָאוּ מְפָשְׁטִי דְּלִישְׁנָא דַּהַכ"מ וְהוּא הַגְּאוּן הַמְּפֹרָסִם בְּעַל מְנַחַת אֶהְרֹן וְז"ל בְּסַנְהֶדְרִין נ"ב [וְבַדָּף הַס' הוּא דָּף מ"ח ע"ב] שְׂכ' שֵׁם וְז"ל וְלַפְמ"ש הַכ"מ דַּמְש"ה פִּסַּק הַרְמַב"ם פְּרַבִּי אַף דַּר"נ וְרַחֲב"ע פְּלִיגִי עַלִי מְשׁוּם דְּסַבְר' פְּגִירְסַת הַסְּפָרִים בְּכַרִּיתוֹת שֵׁם דְּחֲכָמִי סְבָרִי מְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְר"ע פְּלִיג' וְהֵל' פְּחַכְמִי ע"ש א"כ לַפ"ז לְפִי גְּיָרְסַתוֹ סְבָר ר"ע דְּמַגְדָּף לָאוּ הֵינְנוּ מְבַרְךָ אֶת ה' א"כ סְבָר נְמִי דְּשַׁנִּי תַשְׁלוּמִין דְּרַאשׁוֹן הוּא כו' עַכ"ל הֵנָּה מ"ש דַּלְד' הַרְמַב"ם צ"ל דַּר"ע ס"ל דְּשַׁנִּי תַשְׁלוּמִין דְּרַאשׁוֹן הוּא בְּזוֹ דְּבַר אֲמַת בְּפִיו דְּהִכִּי וְדָאִי צ"ל לַד' הַרְמַב"ם וְהַתּוֹס' הַנְּז"ל דַּר"ע ע"כ דַּכַּר' נָתַן ס"ל וְכַמְש"ל (וְא"ש בְּזָה מ"ש הַגְּאוּן בְּעַל מַנְ"א וְז"ל שֵׁם ע"ד הַהוֹס' בְּפִסְחִי (צ"ג) ד"ה ר"ע סְבָר ע"ש): [אֲלֵא דְלְכָאוּרָה בְּהָא נְמִי אִיָּפֵא לְסַפּוֹקִי דְּאֲפִשְׁר לְוַמַּר דַּר"ע עֲצָמוּ בְּאֲמַת פְּרַבִּי ס"ל וְהָא דְקָא' וְאוּמ' חֲטָאוּ יִשְׂא לְדַבְרֵיהֶם דְּרַבְּנָן קֶאֱמַר [וְעֵינָן תּוֹס' סַנְהֶדְרִין ס"ה ד"ה מֵאן תְּנָא] לְדִידִי מְגַדָּף חֲטָאִיב קָרְבָן הוֹאִיל וְכַתִּי פֶּרֶת דִּידִי' בְּמַקּוֹם קָרְבָן כַּדָּא' ר"ע בְּרִישָׁא דְּבַרִּיתָא (וְאֵע"ג דְּלִדִּידִי' לִיָּפֵא פֶּרֶת יִתִּירָא בְּמַגְדָּף דַּס"ל פְּרַבִּי) לְדִידְכוּ דְלֵא ס"ל הָךְ סְבָרָא דְּהוֹאִיל וְכַתִּיב פֶּרֶת בְּמַקּוֹם קָרְבָן אוֹדוּ לִי מִיָּהַת דְּחֲטָאִיב קָרְבָן מְדַכְתִּי פֶּרֶת יִתִּירָא בְּמַגְדָּף וְבְּזָה הֵנָּה מְדַוְּנִיק הֵיטִיב הָא דְקָא' אֲתָמָן לְרַבְּנָן כְּלו' דַּר"ע הִשִּׁיב לָהֶם אַף לְדִידְהוּ דְלֵא ס"ל טַעַמ' דְּכַתִּי פֶּרֶת בְּמַקּוֹ' קָרְבָן וְרַבְּנָן הִשִּׁיבוּ

לו דאינהו נמי ס"ל פרבי וכמ"ש וְהִשְׁתָּא בֵּין ר"ע וּרְבִנְן פְּרָבִי וְלֹא פְּלִיגִי אֱלָא בְּסִבְרָא דְכַתִּיבָא פֶּרַת בְּמָקוֹם קַרְפֵּן וּכְמ"ש פֶּן הִי נִרְאָה לֹוֹמֵר לְכַאוּרָה לְשִׁיטַת הֶרְמֵב"ם וְהַתִּין וְכַעֲיִן זֶה כ' ג"כ הָרַב בְּעַל לַח"מ הֵנּוּ אֱלָא וְשֵׁהוּא ו"ל מְיִיִּשְׁב ד' הֶרְמֵב"ם לְפִי גִי רִש"י דְרַבְּנֵן הַשִּׁיבּוּ לַר"ע מִי סִבְרַתְּ מְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ כו' דְלִדְבָרֵינוּ דַּר"ע קְאָמְרִי לְדִידֵן אִפִּי מְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ אֵינּוּ חֵיבִיב קַרְפֵּן דְלֹא ס"ל הֵךְ סִבְרָא מְשׁוּם דְכַתִּיב פֶּרַת בְּמָקוֹן קַרְפֵּן אֱלָא אִפִּי לְדִידָךְ דְסִבְרִי לָךְ הֵךְ סִבְרָא מְגַדָּף לָאו הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְע"ש בְּלַח"מ וּבְאַמַּת דְבָרֵינוּ דְחוּקִים מְאוֹד לְהַעֲמִיד ד' הֶרְמֵב"ם לְפִי גִי רִש"י ו"ל וְעַכ"פ לְגִי הַתּוֹס' וּלְפִירוּשׁ שְׁפִיר י"ל כְּמ"ש דַּר"ע לְדְבָרֵיהֶם דְרַבְּנֵן קַאמ' וְכ"ע פְּרָבִי ס"ל וּבְסִבְרָא פְּלִיגִי אֱבָל מִפְּשָׁטָא דְלִישְׁנֵי דַּהֲכ"מ וּנְדַאי מִשְׁמַע כְּמַש"ל דַּר"ע וּרְבִנְן דִּידִין פְּלִיגִי בְּפִלְגֻגְתָּא דַּר' וּרְבִנְן דִּידִין וְכַמ"ש]: אֱבָל מ"ש בְּעַל מַנ"א דְלְפִי גִינְרַסַת הֶרְמֵב"ם סִבְר ר"ע דְמְגַדָּף לָאו הֵינְנוּ מְבַרְךָ בְּמַחֲכָה טְעָה מְאוֹד בְּהִבְנַת דְבָרֵי הַכ"מ ו"ל וְכַמ"ש לְ דְבָלֵא סָפֵק שְׁלֵא לְזוּ נִתְפַּוֵּן בְּעַל כ"מ דְהַקְשָׁה עָלָיו פְּכָל מַה שְׁהַקְשִׁינוּ לְעֵיל וְלַעֲנֵן דְ בְּרוּר כְּמ"ש (וְגַם ד' הָרַב בְּעַל לַח"מ הֵנּוּ אֵינָם מְדוּנְיָקִים שְׁאַחַר שְׁפַתְב דְהֶרְמֵב"ם פֶּסֶק דְמְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ פְּתַכְמִי דַּרְאב"ע וְמַה"ט פֶּסֶק בַּה' ק"פ פְּרָבִי כ' ע"ז וְכֵן פִּירֵשׁ שֶׁם הָרַב בְּעַל כ"מ ו"ל ע"כ וּלְפַמ"ש לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה דְמ"ש הַכ"מ דְבְּכַרִּיתוֹת אֲמַרִּינוּ דְחַכְמִי ס"ל דְמְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ אֲצִ"ל דְאַחְפְּמִי דַּרְאב"ע קְאִי אֱלָא דְאַחְפְּמִי דַּר"ע נְמִי קְאִי דַּע"כ ס"ל נְמִי דְמְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְכַמ"ש ל' וְכ"כ דַּלְד' הַר"ב כ"מ ו"ל שֶׁם אֵין מְקוֹם לְעֵיקָר קוּש' הַלַּח"מ שְׁהֵרִי הֶרְמֵב"ם פֶּסֶק לְגַמְרִי פְּתַכְמִים דְמְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְאַפ"ה פְּטוּר מְקַרְפֵּן דְכִינּוּן דְלִידִידָהּ לִיכָא פֶּרַת יַתִּיר' בְּמְגַדָּף מְשׁו"ה פְּטוּר מְקַרְפֵּן הוּאִיל דְלִית בֵּיהּ מַעֲשָׂה וְאַ"ש פֶּסֶקִי דְהֶרְמֵב"ם ו"ל שְׁהוּלָךְ ע"ד שֵׁיט' הַתּוֹס' הַנ"ל וְכַמ"ש (וְהַלַּח"מ הֵלֵךְ בְּדָרְךָ אַחַר שֶׁם וְלֹא הִנְפִיר שְׁלִפִי"ד הַכ"מ הַנ"ל שֶׁם אֵין לְקוּשְׁיָתוֹ מְקוֹם פְּלֵל וְצ"ע): אֱלָא דַּק"ל קְצַת מְסוּנְגִי דְפְּסַחִים (צ"ג) הֵנּוּ דְמוּקִי הָהֵם לְדַר"נ דַּס"ל דְמְגַדָּף לָאו הֵינְנוּ מְבַרְךָ וְהֵרִי שְׁפִיר י"ל דְגַם ר"נ פְּרָבִי ס"ל דְמְגַדָּף הֵינְנוּ מְבַרְךָ אֱלָא דְפְּלִיגִי בְּפִלְגֻגְתָּא דַּר"ע וּרְבִנְן דַּר' פְּרָבִינּוּ וְר' נִתָּן כַּר' עֲקִיבָא וְחֻטָּאוּ יִשְׂא לְכַרַת יַתִּירָא אֵינְצִטְרִיךְ לְמְגַדָּף כִּי הֵיכִי דְנַחֲנִי קַרְפֵּן וְכַמ"ש ל' (רַק לְמַש"כ דִּי"ל דַּר"ע נְמִי כַּר' ס"ל וְחֻטָּאוּ יִשְׂא לְדְבָרֵיהֶם דְרַבְּנֵן קַאמ' וְהַשְׁתָּא אֵי הֵנּוּ מוּקִי לְדַר"נ בְּהֵכִי לֹא הֵנִי כַּר"ע וְלֹא פְּרָבִינּוּ וְלֵהֲכִי מוּק"ל כַּרְאב"ע הַנ"ל וְרִי"ש הַנ"ל וְאַ"ש): (וְגַם תְּשֻׁלּוּמֵי דְבָרִים אֵלוּ מְבוֹאָרִים לְעֵיל בְּדָף מ"ז בַּעַז"ה): סִימָן ח' שְׁאַלְהַ בְּדִין מִי שְׁנִקְטָעָה יְדוּ הֵימְנִית עַד הַזְרוּעַ וְאֵינּוּ יְכוֹל לְקַשְׁוֹר עוֹד הַתְּפִילִין בְּיְדוּ הֵימְנִית עַל זְרוּעוֹ הַשְּׂמָאלִית, אִם יִנְיַח עַתָּה הַתְּפִילִין עַל זְרוּעוֹ הֵימְנִית וְלְקַשְׁוֹר בְּשְׂמָאלוֹ, דַּעַתָּה שְׂמָאל שְׁלוֹ נַעֲשָׂה יָמִין, אוֹ אִם אֵין צָרִיךְ לְהַנִּיחַ לְעוֹלָם רַק בְּשְׂמָאלוֹ, וְע"י שְׁיַקְשְׁוֹר לֹו אַחַר הַתְּפִילִין עַל שְׂמָאלוֹ, (וְתִשׁוּבְתִי בְּזֶה פְּכָר נְדַפְס בַּעַז"ה בַּס' "אַהֲל יוֹסֵף" לְהַרְב הַמְּאוּה"ג מו"ה יוֹסֵף נ"י הָרַב דַּק"ק גְּאוּנִי אֱלֶכְסַנְדְּרִסְקִי יַצ"ו (בְּקוּנְט' מְצַרְף לְפֶסֶף שֶׁם ד' צ"ט וּבְרֵאשׁ הַסְּפָר בְּהַשְׁלָמָה יַעו"ש), וְהוּעַתַּק פָּאן יַחַד בְּשְׁלִימוֹת, וַיְבוֹאֵר עוֹד בְּמַק"א בְּזֶה אֵינְהָ וְנ"ל תְּשׁוּבְתִי הַנְּדַפְס בְּזֶה שֶׁם בְּסִינְעַתָּא דְשְׂמִיָּא: בַּעַז"ה יוֹם ו' עַש"ק פ' וַיִּשָּׁב תְּרִי"ט לַפ"ק וַיִּלְנָא הֵן הַגִּיעֵנִי דְבַר מְכַתֵּב ק' אֲשֶׁר הֵעֲלָה בְּאַרְוֶפָה פְּדַרְכוּ הַטּוֹב וְאוּלָם אֲנִכִי לְאַפְס הַפְּנָאִי אֲשִׁיב רַק בְּקַצְרָה בְּמַה שְׁהָאֲרִיךְ כַּת"ר נ"י בְּמִי שְׁנִקְטָעָה יְדוּ הֵימְנִית עַד הַזְרוּעַ וְאֵין יְכוֹל בְּעַצְמוֹ לְקַשְׁוֹר בְּהַתְּפִילִין לְהַנִּיחַ עַל יְדוּ הַשְּׂמָאלִית אִם יִנְיַח הַתְּפִילִין עַל זְרוּעוֹ יְמִינִית וַיַּקְשְׁוֹר בְּשְׂמָאלוֹ דַּעַתָּה שְׂמָאל שְׁלוֹ נַעֲשָׂה יָמִין הָאֲרִיךְ כַּת"ר נ"י בְּזֶה

ואם כי באמת יש לדקדק על ד' כת"ר נ"י בכ"מ בזה (וכמו במ"ש להקשות ע"ד הסוכרין דבעינו שליחות בכתובת הגט (כמ"ש התוס' בגיטין ד' כ"ב ד"ה והא בשם הר"י ז"ל להסתפק בזה ועיין בב"י אה"ע סי' קכ"ג) אם הבעל אינו יכול לכתוב כלל בעצמו איך יכול לעשות את הסופר שליח בכתובת הגט והרי קיי"ל דכל מה דאיהו לא מצי עביד א משני שליח כו' ובפרט אם היה הבעל גידם בשתי ידיו עכ"ד.

ובמחכ"ת העלים עין בזה מד' התוס' ישנים בעירובין י"ג בתו' ד"ה אבל שהוכיחו שם בעצמם מתוך קושטיא זו באמת ע"כ לא בעינו שליחות בכתובה משום דסתמא פתוב בתורה כל אדם יכול לגרש ואפי' ידיו קטועות עכ"ל התוס' הנז' ופשוט נתפוננו ג"כ להך כללא דכל היכא דאיהו ל"מ עביד ל"מ שליח פבר האריף בזה הגאון בעל מחנה אפרים ז"ל בפ"ג מה' גרושין הט"ו והקשה שם ג"כ מהא דמגניד דקיי"ל דכותבין ט לאשתו ומי איפא מידי דאיהו כו' והביא שם מהא דשלהי ב"ק דף ק"י גבי פהו זמן או חולה דפריף אי דלא מצי עביד ו' שליח היכי משוי עיי"ש (וגם הוא ז"ל לא זכר שם לדברי תוס' ישנים הנ"ל וכבר רמזנו בכל המקומות בזה בקונט' וס' בכורים שיצא מאתי בדפוס בעז"ה הנספח לס' גיטין להרה"ג על פ"ת נ"י ע"ש) והארבנו בעז"ה בתשובה בדבר איש אחד חוץ לארץ שהיה בארץ ביו"ט שני והיה דעתו לחזור לחו"ל מ יכול למנות סופר מארץ ישראל לכתוב לו אז גט ביו"ט גי דהרי איהו לא מצי עביד השתא מדרבנן עכ"פ ואכמ"ל).

פם במה שהאריף כת"ר נ"י בפ"י הסוגיא דמנחות ל"ז בזה במחכ"ת יש לדקדק בדברי הרבה ובאמת לענ"ד אין לנו הכריע פלום לדינא בזה מהו סוגיא הנז' שפמה פרושים מצאו בד' המחברים שם בסוגיא ההיא.

ועי' פשו"ת חסד אברהם להגאון מו"ה אברהם תאומים נ"י סי' ג' שהאריף כ בסוגיא זו ולענ"ד גם בדברי שם אין טעם כלל עיי"ש) היא הפכא ומתהפכא ולית את שמע כו' אף עכ"פ במה העלה כת"ר נ"י לפרש ד' הספרי פ' נאדתנן דאר"י דמה"ל ה להביא הגידם שיתן בימין דר"ל בכה"ג ממש שנעשה גידם ד הזרוע בימין ואינו יכול לקשור עוד בימין את תפיליו ולהניח מאלו ולכן יניח בימין ויקשור בשמאל ושלא כפי' המג"א ז"ל זה הנה אני אומר אל תחושו כו' כי גם הגאון בעל מעין חכמה ז"ל בפ' נאדתנן האריף בזה לפרש פן ד' הספרי נ"ל דר"י מייירי בכעין עובדא הנ"ל שנקטעה יד ימינו עד זרוע ואין יכול לקשור בימין ולהניח על שמאלו וצריף שיקשור שמאל ולהניח בימין והיגו דאתי קרא לאורוי דמצינו הנחה בימין מי שאינו יכול לקשור בינו הימנית על השמאלית דצריף יקשור בשמאלו על הימין ואפשר שמחויב דוקא בימין דבכה"ג שאין לו יד ימין עד הזרוע מסתמא הוא פותב אז בשמאלו וא"כ שמאל דידיה במקום ימין קנימא כדנפק"ל מוקשרתם וכתבתם עכ"ד הגאון בעל מעה"ח ז"ל שם (ומש"ש דנפק"ל לר"י הכי מדכתיב על ידכה ולא על שמאלכה בהד"י ע"ש הדבר פשוט שא"צ לפרש פן רק לפי פירש"י ז"ל במנחות שם ד"ה לרבות הגידם דנפק"ל הכי מידידה דמשמע יד מקולקלת ע"ש).

אבל נראה דלג' הספרי הנז' דלמד מפאן לגידם שמניח בימין א"כ יש לומר בפשיטות דנפק"ל הכי מידידה דפ' קדש או מפ' שמע וכ"ה באמת בספרי שם בד' ר"י וגם בד' אחרים

בפרייטא קמייטא פסונגיא דילן הנז' דאדריבה מדכתיב נמי בלא ה' נפק"ל הכי דלפעמים מניח בימין דאקרי יד סתמא כדאר"י וכ"כ בבבאורי הגר"א ז"ל בס' כ"ז סק"ו רק דהוא ז"ל כ"כ בגיגדס בשמאל דכשנותן בימין לא הו"ל יד פהה כלל.

ועכצ"ל דמיידה בלא ה' נפק"ל וכמ"ש וע"ש נאנן קיימינן בגיגדס בימין. וא"כ באמת הו"ל הימין יד פהה נמי בכה"ג וי"ל שפיר פדברי המעה"ח ז"ל הג"ל בזה) וע' גם בפמ"ג באשל אברהם שם ס"ק ג': (עד פאן גדפס שם בדרף ק' ומפאן וילהלן גדפס שם בראש הספר לתשלום דבר התשובה הג"ל ז"ל עוד שם בזה בעז"ה) והנה בעיקר ד' כת"ר נ"י מ"ש ע"ד רש"י ז"ל במנחות ל"ז ד"ה מה פתיבה בימין שפתב וז"ל דרוב בני אדם כותבין בימין ודייק כת"ר נ"י מזה דע"כ ס"ל דלא אזלינן בטר דידין' אלא בטר רובא דעלמא כו' תמינהי בזה על כת"ר נ"י שלא זכר כלל את דברי המרדכי בה"ק שפתב פן משם הר"י ז"ל לדייק מדברי רש"י הנז' ג"כ מדכ' דארוי העולם קאי ואינו הלוי בימין דידין' משמע דס"ל דלר' נתן אפילו איטר מניח בשמאל כל אדם כו' ע"ש ומ"ש כת"ר נ"י עוד בזה דא"כ למה הוצרך אביי לאוקמי בשולט בב' ידיו ולא מוק"ל כמ"ד דלא אזלינן בטר רובא דעלמא כו' פבר הרגיש בזה ג"כ במרדכי שם וכתב דלהכי לא מוק"ל כר"נ משום דככו"ע בעי לאוקמי א"נ כו' ע"ש ועכ"פ הי' לו לכת"ר נ"י להזכיר בזה את דברי המרדכי ז"ל דקא עסיק בי' בתשובתו שם (והגאון בעל משפנות יעקב ז"ל באו"ח סי' ל"ג במחכ"ת שגה בזה שהעתיק שם קושיות המרדכי הנז' על הסוגיא דשבת ק"ג דמוק"ל התם אביי ג"כ בשולט בשתי ידיו ולא משני דהא מני ר' נתן היא כו' וכתב על זה שאינו מבין כו' עיי"ש.

ובמחכ"ת בזה הוא פשוט שהמרדכי לא הזכיר שם הסוגיא דהבונה רק להא דמסיק שם דאיטר ימין מקרי לי' שמאל דכן משמע בפ' הבונה דפריה ותהוי שמאל דידין' כו' ע"ש אבל מש"ש עוד ותדע מדשני כי תניא הדיא בשולט בב' ידיו ולא משני הא מני ר' נתן היא כו' ע"ש פשוט דאסוגיא דמנחות הנז' קאי המרדכי שם דהתם איתא פהאי לישנא דכי תניא הדיא כו' ובפ' הבונה ליתא התם האי לישנא כלל וגם לא שייך קושיות המרדכי הנז' על סוגיא דשבת הג"ל כלל וגם בטר דברי המשפנות יעקב שם יש לדקדק טובא ואכמ"נ) ומ"ש כת"ר נ"י עוד ע"ד רש"י הג"ל דקשה לפ"ז מנ"ל לרש"י זאת באמת כו' כ"כ הגאון בעל משפנות יעקב ז"ל שם דמנ"ל לרש"י הא כו' ע"ש וביטר דברי כת"ר נ"י בזה קדמו ג"כ בקצת דברים בשו"ת משפנות יעקב שם בזה עיי"ש.

וגם במ"ש כת"ר נ"י עוד לפרש הסוגיא דשולט בב' ידיו דמיירי פשפל מלאכתו עושה באחת וכותב בשנים וכהך דהרא"ש והסמ"ק והמרדכי הג"ל (שהובא בשו"ע ס"ק ו' שם) פבר קדמו ג"כ הגאון בעל מעין החכמה ז"ל שם והוסיף הגאון הג"ל להוכיח מזה שם פדברי הב"ח ז"ל דלעולם אין מניח בימין כל אדם רק פשכותב ועושה כל מלאכתו בשמאל כל אדם דנקא ע"ש (וכת"ר נ"י לא נחית לבאר ע"פ דברי הב"ח ז"ל בזה) אף בעיקר דברי השאלה הג"ל נראה לענ"ד להלכה בזה דנדאי חין לנו לחייבו רק להניח בשמאלו לבד ע"י סיוע אחרים שיקשרו לו תפיליו (ופשוט לכאורה דגם קטן יכול נקשור לו התפילין על ידו ולהדקו ולכונכו סביב דלא גרע מאשה דפטורה מתפילין ואפילו הכי פשוט בש"ס לכאורה דאשה יכולה לקשור ולהניח תפילין לאיש וכדאיתא

בפ' אין מעמידין (ד' ל"ט) מעשה באשה אחת כו' והיתה קושרת לו הפילין על ידו (וע' מנחות נ"ו תוד"ה משעת וברא"ש ו"ל בה"ק סי' י"ג ובפ"ק דחולין סי' י"ב שהביאו מזה ראי' דצריף קשירה בכל יום ואף לר"ת ו"ל דקאי על ההידוק (וע' שו"ת משפנות יעקב סי' כ"ח דצריף פריכה ודאימה"ת עם ההידוק דבלא"ה אינו מתקנים עי"ש) יש להוכיח משם דיכול לעשות הקשירה וההידוק עכ"פ על ידי גברא דלאו בר חיובא וע"ש מ"ש דלפי שאין פח לקשור או להדק בידו אחת היתה מסייעת לו כו' ולפ"ז הי' י"ל דאולי רק סיוע בלבד שרי על ידי אשה וצ"ע) אלא דבאמת נראה דאין משם ראי' דבפ' אין מעמידין נראה דחסר שם ג' תיבות בהך ברייתא דרשב"א א' מעשה כו' וצ"ל רשב"א אמר משום ר"מ כו' שפן הוא בבכורות ל' ובתוספתא דמאי פ"ב הי"ב ע"ש.

[ולפי"ז צריף להפך שם הגירסא בפלוגתא דר"מ ור"י וצ"ל דר"מ אמר דצריכין לקבל כו' וכ"ה בבכורות שם באמת דמהך עובדא דאשה אחת כו' מיימי ראי' דצריף לקבל ע"ש וכן מוכרח שם גי' הרמב"ם ו"ל דפסק בפ"י מהל' מעשר ה"ג דהו' בחזקתו וע"ש בכ"מ ולכאורה צריף עיון דלהגירסא דפ' אין מעמידין הנז' הוא כר"מ לגבי ר"י וע"כ דעיקר הגירסא הוא פדאיתא בבכורות שם דגרסינן בת"ק בסתם ובמקום ר"י ר"מ וא"ש דפסק כת"ק לגבי ר"מ וכמ"ש הכ"מ שם ובתוספתא דמאי שם הגירסא בת"ק בסתם ובמקום ר"מ ור"י רשב"א א' כו' ע"ש ואולי י"ל דתרי תנאי אליבא דר"מ בזה דת"ק אליבא דר"מ א' דאין צריכין לקבל ורשב"א משום ר"מ א' דצריכין לקבל וא"ש בזה הסתירה מהסוגיא דבכורות הנז' להסוגיא דפ' א"מ הנז' אליבא דר"מ וצ"ע.

וברמב"ם שם גבי בנו של חבר שהי' למוד אצל ע"ה שכ' דצריף לקבל ע"ש נראה דט"ס הוא בכל הדפוסין וצ"ל אין צריף לקבל שכ"ה בתוספתא הנז' דה"ה בחזקתו כו' וע"ש במפרש שכ' דבלמוד כו' ע' מודו דלא הנה בקבע אצלו כו' וא"כ איך אפשר דהרמב"ם ו"ל יחמיר בזה בלמוד מבת חבר שניסת כו' וע"כ דט"ס ה' ברמב"ם שם וכמ"ש.

ותמיהני על הגאון ר' שמואל אביגדור נ"י שציין שם בהרמב"ם הנז' ולא זכר דיש ט"ס בזה ברמב"ם שם וכמדונמה שהרב מו"ה יונה ו"ל מפ"ק בפ"י להתוספתא דזרעים הרגיש בזה ואינו פעת לפני] וא"כ נדאי דאין ראי' משם פלל דהרי ר"מ ס"ל באמת (עירובין צ"ו) דנשים חייבות בתפילין ע"ש [ואף להגירסא דפ' אין מעמידין הנז' דהך עובדא דרשב"א מיימי לה אליבא דר' יהודה וכמ"ש אין משם ראי' בזה דהרי ר"י ס"ל נמי התם דנשים חייבות בתפילין ע"ש]: ובזה י"ל בפשי' קו' הריו"ט בעירובין שם בתוד"ה לא ס"ד דמנ"ל התם לדייק ממתני' דר"ה דאתי כר"מ וע"כ צ"ל דס"ל דנשים חייבות בתפילין וא"כ צ"ל דסתמא דברכות דלא כר"מ ונימא איפכא כו' ע"ש ולמ"ש י"ל דבלא"ה יש להוכיח דנשים חייבות בתפילין לר"מ מהא דא' דהיתה קושרת לו תפילין וכמ"ש.

ולפ"ז מוכרח לכאורה להפוך דלדין אין אשה נקטן קושרין תפילין לאיש וצ"ע [אף לאביי בשבת ס"ב דס"ל באמת אליבא דר"מ דנשים פטורות מתפילין וקא דא' ואחד האשה משום דהנה תכשיט לאיש ע"ש א"כ נדאי דלדין חוזר ונראה הרצל' מסוגיא דבכורות הנז' דאשה נקטן יכולין לקשור תפילין לאיש וע' מ"ש בזה הגאון בעל ארצות החיים נ"י בסוף ח"ב שם מהא דאביי בשבת הנז' לדחות ד' התוס' (דמו"ק י"ט) בזה

וּכְבָר קָדְמוֹ בְּזֶה הַגָּאוֹן רַע"א ז"ל בְּסִי קס"ט עיי"ש] וְאִמְנָם הַגִּידָם בְּיָמֵינוּ פֶּשְׁאֵינוּ לֹא מִי שִׁיקְשׁוֹר לֹא תִפְקְלוּ בְּשִׁמְאֵלוֹ נִלְעַנ"ד דְּפִטוֹר לְגַמְרֵי מְשַׁל יָד דְּסַפִּיקָא טוּבָא אִיכָא בְּאַמְתַּת בְּזֶה שְׁהָרֵי גַם בְּשִׁמְאֵל בְּכַה"ג שְׁאֵינוּ לֹא יָד רַק זְרוּעַ לֹא מְכַרְעָא לָן לְהִלְכָה אִם חֵיבִיב לְהַנִּיחַ עַל הַזְרוּעַ וְכַמֶּש"ש בַּהֲגַה"ה ס"ק א' בְּשֵׁם הָא"ז הַנְּ"ל וּמִטְעָמָא דַּס"ל דְּלֹא מְקַרֵי יָד פְּלִל כֹּל שְׁנַחֲתָהּ יָדוֹ עַד הַזְרוּעַ וְאוּלַי גַם לַד' הַתּוֹס' לֹא מְחַיִּיב הַגִּידָם לְהַנִּיחַ עַל זְרוּעוֹ הַשְּׁמְאֵלִית רַק עַל הַיְמָנִית וְכַמֶּש"ש הַמַּג"א בַּס"ק ג' וְא"כ כ"ש דְּבַגְיָדָם בְּיָמֵינוּ עַד זְרוּעוֹ שְׁאֵינוּ לֹא לְהַנִּיחַ רַק בְּשִׁמְאֵלוֹ וְאִף אַת"ל דְּפִי ד' ר"י בְּסַפְרֵי כַד' הַמַּעַה"ח הַנּוֹ' דַּר"ל בְּכַה"ג דַּנ"ד שֶׁהוּא גִידָם בְּיָמֵינוּ וְכַד' כַּת"ר נ"י מ"מ שְׁמָא הִלְכָה כַּת"ר דְּר"י בְּזֶה וְכַד' הָא"ז הַנְּ"ל: וְעוֹד דְּאוּלַי לְהַש"ס דִּילָן דְּלֹא מְסַיִים הֵכִי בַד' אַחֲרֵים פְּדָאֵי בְּסַפְרֵי אֲפֻשָׁר דְּבַאֲמַת לִית לִיָּה הֵךְ דְּסַפְרֵי פְּלִל וְגַם בְּהַרְגִיל עֲצָמוֹ לְכַתּוּב בְּשִׁמְאֵל לֹא מְכַרְעָא לָן לְהִלְכָה אִי מְהַנִּי לְשִׁנּוֹת הַנְּחָתָן עִי"ז וְכַמֶּש"ש הַמְרַדְכֵי הַנּוֹ' בְּשֵׁם הַר"ן דְּנַרְאָה דְּבַעֲיָקָר פַּח תַּלְיָא מְיֻלְתָּא וַע"ש בַּב"י וּבַמ"א ס"ק ט' וְעוֹד דְּאוּלַי קִי"ל כַּר' יִצְחָק דְּיִלְיָף הֵתָם ל"ז מְוַשְׁמָתָם שְׁתָּהָא שְׁיָמָה פְּנֻגַד הַלֵּב וְא"כ לְעוֹלָם יֵשׁ לְהַנִּיחַ בְּשִׁמְאֵל כֹּל אֲדָם שֶׁהֵלֵב הוּא בְּשִׁמְאֵל (אֲלֹא דַא"כ גַּם אֵיטֵר גְּמוּר גִּיחַ פֶּן וַע"כ דְּלֹא קִי"ל כַּר' יִצְחָק בְּהָא וַע"ש בְּמַרְדְּכֵי שְׁהָאֲרִיָּה בְּזֶה וּבְשׁו"ת מְשַׁפְּנוֹת יַעֲקֹב הַנּוֹ' וּבַס' רַבִּיד הַזֶּהָב פ' עַקֵּב וְאִכְמ"ל וַע"ב ס' אַרְצוֹת הַחַיִּים סִי כ"ז בַּאֲר"י אוֹת א' שְׁהָאֲרִיָּה ג"כ בְּדִין הַגִּידָם וּבַעֲיָקָר דְּבַרְיוֹ שָׁם פְּכַר קָדְמוֹ בְּשׁו"ת חֲמֻדַת שְׁלֵמָה סִי ה' (וַיֵּשׁ שָׁם ט"ס בַּח"ש בְּזֶה ע"ש) וּבַהֲמַא"ל שָׁם אוֹת ט' הַרְגִישׁ בְּדַבְרֵי הַח"ש שֶׁקָּדְמוֹ בְּזֶה וַע"ש בְּמַקּוֹמוֹת הַמְצַוִּינִים בְּזֶה וְלַמ"ש בַּהֲמַא"ל ס"ק ל"ד בְּשֵׁם בַּעַל הַעֵיטוֹר ז"ל דַּס"ל דְּאֵיטֵר שֶׁהַנִּיחַ פְּכַל אֲדָם יִצָּא ע"ש א"כ בַּנ"ד פְּשׁוּט דְּוַדָּאֵי אִם הַנִּיחַ עַכ"פ בְּשִׁמְאֵל יִצָּא וְא"צ לְהַחֲמִי לְהַנִּיחַ גַּם בְּיָדוֹ הַיְמָנִית הַקְּטוּעָה וְדַלָּא כַּמֶּש"ש כַּת"ר נ"י (וּבַעֲיָקָר הַדְּבָר שֶׁפֶתַב כַּת"ר נ"י מְהֵךְ הֵיִקְשָׁא הַנְּ"ל דְּמָה פְּתִיבָה בְּיָמֵינוּ כו' שֶׁהַעִיר כַּת"ר נ"י בְּמֵי שְׁאֵינוּ יָכוֹל לְכַתּוּב אִם גַּם בְּדִידָהָ צְרִיכָה שְׁתַּהֲיָה הַקְּשִׁירָה בְּיָמֵינוּ דְּוִקָּא כו' דְּלַכְאוּרָה טְפִי הִזָּה לֹא לְכַת"ר נ"י לְהַעִיר בְּזֶה בְּמֵי שְׁאֵינוּ יָכוֹל לְכַתּוּב פְּלִל אוֹ הַגִּידָם בְּשִׁמְאֵל יָדוֹ בְּכַה"ג יִפְטוֹר לְגַמְרֵי מִתְּפִילִין שֶׁל יָד מְהֵךְ הֵיִקְשָׁא דְּוִקְשָׁרְתָם וְכַתְּבָתָם דְּבַגְיָטִין מ"ה דְּכָל שְׁאֵינוּ בְּקִשְׁרָה כו' וְנִדְרוֹשׁ אִיפְכָּא כָּל שְׁאֵינוּ בְּכַתִּיבָה אֵינוּ בְּקִשְׁרָה וְכַמֶּש"ש כַּת"ר נ"י גַּבִּי פְּתִיבַת הַגֵּט בְּכַה"ג וְכַמֶּש"ל וּמִיָּהוּ לַמ"ש הַמַּג"א בְּסִי ל"ט ס"ק ה' בְּנֻקְטַע יָדוֹ הַשְּׁמְאֵלִית לְגַמְרֵי שְׁאֵינוּ בְּקִשְׁרָה פְּלִל (לַד' הַרְמ"א ז"ל בְּתַשׁוּבָה סִי קכ"ב וַע"ב בְּחֻזוֹת יָאִיר סִי קס"ו מ"ש דְּדָבָר זֶה תַּלְיָא בְּפִלְגָּתָא דְּתַנְאֵי דָּאֵי בְּעֵינָן קָרָא פְּדַכְתִּיב ע"ש וּבְזֶה הִזָּה י"ל בְּפִשְׁטוֹת הַגִּירְסָא דְּסַפְרֵי הַנּוֹ' לְרַבּוֹת הַגִּידָם שְׁמַנִּיחַ בְּיָמֵינוּ דַּר"ל בְּגִידָם בְּשִׁמְאֵלוֹ לְגַמְרֵי וְכַמֶּש"ל ר"י דְּלֹא בְּעֵינָן קָרָא פְּדַכְתִּיב וּמַנִּיחַ בְּיָמֵינוּ וַע"ב) דְּאִפְ"ה פֶּשֶׁר לְכַתִּיבָה מְשׁוּם דְּגַבְר' בַּר חֵיבָא וּפְנוּמֵי כו' ע"ש בַּמַּג"א [וּבַעֲיָקָר ד' הַמַּג"א בְּזֶה י"ל דְּמֵאֵי חֻזִּית לְהַקִּישׁ וְכַתְּבָתָם לְרִישָׁא דְּקָרָא דְּוִקְשָׁרְתָם וְהָרֵי יֵשׁ לְהַקִּישׁוֹ שְׁפִיר בְּכַה"ג לְסִפָּא דְּקָרָא דְּוִהִיו לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֵיהֶם דְּסַמִּיָּה טְפִי לְוִכְתְּבָתָם וְהָרֵי הַגִּידָם עַכ"פ חֵיבִיב בְּשֶׁל רֹאשׁ וְכַמֶּש"ש הַגָּאוֹן בְּשַׁאג"א ז"ל ס' ל"ז ע"ש (וְאִף דְּבַמְנַחּוֹת ל"ז מְקַשִּׁינָן קִשְׁרָה לְכַתִּיבָה הֵתָם לֹא שְׁיָיָה הַהִיקְשׁ בְּעֵינָן אַחַר פְּלִל וַע"ש ל"ג דַּר"י מְקִישׁ וּקְשָׁרְתָם וְכַתְּבָתָם דְּמָה קִשְׁרָה בְּגוּבָה כו' וּפְרַש"י בְּגוּבָה הָרֹאשׁ כו' וְא"כ הַהִיקְשׁ הוּא לְוִהִיו לְטוֹטְפוֹת כו' וַע"ב) וְא"כ י"ל לַד' הַמַּג"א דַּה"נ בְּמֵי שְׁאֵינוּ יָכוֹל לְכַתּוּב בַּר פְּתִיבָה עַכ"פ מְקַרֵי אֲלֹא דְּפְנוּמֵי כו' וְלֹא שְׁיָיָה לְהַקִּישׁ פְּלִל קִשְׁרָה לְכַתִּיבָה בְּכַה"ג רַק דַּצ"ע לְכְּאוּרָה דְּלֵמֵאֵי דְּדַרְשִׁי

בפסחים מ"ג מהיקושא דלא האכל עליו חמץ כו' דכל שישנו בב"ת חמץ כו' ודרשינו נמי מהך היקושא גופא שם כ"ח דבשעה שישנו בקום אכול מצה ישנו בב"ת חמץ ע"ש א"כ נדרוש נמי מהך היקושא דויקשרתם וכתבתם דבשעה שישנו בכתיבה ישנו בקשירה יצאו שבת ויו"ט ותקשה למ"ד שבת ויו"ט זמן תפילין וכן תקשה לכאורה איפכא למ"ד לילה לאו זמן תפילין דנדרוש דבשעה שישנו בקשירה ישנו בכתיבה ונפסול לדידך פתיבת סת"ם בלילה וכן בחוה"מ למ"ד חוה"מ לאו זמן תפילין וע' (מו"ק י"ט) וצ"ע ואכ"מ להאריף: ע"כ נדפס שם בראש הספר הג' "ל בעז"ה] והנה הראיה הג' "ל שפתיבתי בעז"ה מהא דפ' אין מעמידין ד' ל"ט, דאשה ג"כ יכולה לקשור תפילין לאיש מדאמר שם מעשה באשה א' כו' וכמ"ל, הו' מצאתי כעת בעז"ה להראשונים ו"ל שהביאו ראיה זו ג"כ והוא בהגהות מיימוני פ"א מה' ציצית אות ט' שכתבו שם דאין להקשות על ר"ת ו"ל שכ' דאשה פסולה נתקן הציצית מהא דאמרי' שהיתה אשתו קושרת לו תפילין דלא היתה קושרת אלא מסייעת לו לקשור (והיינו כמ"ל ג"כ בעז"ה די"ל שלא היה שם רק סיוע שלא לבד בזה) א"כ [צ"ל אי נמי] לא נאסר באשה אלא תיקון הדבר פגון פתיבה כו' אבל קשירה לאו תיקון המצנה הוא ומצית למיעבד עכ"ל שם (ומש"ש בשם תוס' גיטין בזה לא נמצא שם בתוס' גיטין מ"ה שלפנינו ע"ש) והנה גם הם נסתפקו בדין זה אם האשה בעצמה יכולה לקשור תפילין לאיש או שאינה יכולה ק לסייע לו בזה וכמ"ש אולם עיקר הראי' שכ' בהגהות מיימוני הג' "ל מהך דפ' אין מעמידין הג' "ל פכר פתיבו לעיל דאין ראיה משם כלל באמת למ"ש להגיה שם רשפ"א א' משום ר' מאיר כו' וכמ"ל דר' מאיר לטעמי' דס"ל באמת בעירובין צ"ו דנשים חייבות בתפילין וכמ"ל בזה ואף אי אתיא אליבא דר' יהודה ג"כ אין ראיה משם כלל דהרי ר' יהודה נמי ס"ל ה"ם דנשים חייבות בתפילין וכמ"ל בעז"ה וצ"ע ע"ד הגהות מיימוני הג' "ל באמת בזה ובמק"א יבואר א"י"ה:

חרגמ"ה ו"ל למי שנשפתית אשתו ע"י מאה רבנים פמבואר בד' פל הפוסקים ו"ל בזה ומבואר ג"כ בדברי הפוסקים ו"ל דהבעל צריך לייחד לה מקום בפני עצמה ולשמור אותה ממנהג הפקר וכונדע בזה בד' הפוסקים וראוי לברר לענ"ד אם יש לה אב והאב רוצה לקבל עליו שמירת בתו שנשפתתה ולשמור אותה ממנהג הפקר אם יש לסמוך בזה על שמירת אביה ג"כ או לא: תשובה הנה בעיקר דינא שפתיבו האחרונים ו"ל בהיתר זה דחייב הבעל לייחד לה בית בפ"ע ולשמור אותה ממנהג הפקר וכמ"ש הפ"ח ו"ל בס' קי"ט ובב"ש ס"א ס"ק כ"ז הי' נראה לכאורה דאע"ג דלא מצינו לאחד מהראשונים ו"ל שיסתפק בגרסת הירושלמי דפ' חרש ה"א (שהובא בתוס' יבמות קי"ג ד"ה יצתה) דבג' שלנו (וכ"ה בתו' שם ובקדושין מ"ג ובגיטין ס"ד ובכל ד' הראשונים ו"ל בזה) בתלת מילי דאיכא בינייהו בין טעמא דגרירה בשוטה ובין טעמא דאינה יכולה לשמור גיטה דחד מנהון היא לגירסת הירושלמי שלנו כשיש לה בן ואב ואח דלמ"ד מפני גרירה אסור ולמ"ד שאינה יכולה לשמור גיטה כשיש לה אב יכולה היא לשמור גיטה (כ"ה בגי' שלנו שם ובכ"ד הראשונים ו"ל) ופי' בתוס' הג' "ל דלמ"ד מפני גרירה אסור שאין האב יכול לשמרה מההפקר אבל האב יכול לשמור את גיטה ומזה הקשו על רש"י ו"ל כ' בפשיטות בקידושין מ"ג דכשאינה יכולה לשמור גיטה אפי' ע"י אביה אינה מתגרשת וכ"כ רש"י בגיטין ס"ד ע"ש: אולם ליישב ד' רש"י ו"ל לענ"ד נראה באמת בזה דמלבד דגירסא

הנ"ל תמוה טובא באמת חדא דצריכינן לאוקמי ע"כ הוה שיש לה אב יכול לשמור גיטה בשוטה קטנה ונקא ומן האירוסין לבד וכמש"ש ברא"ש ז"ל שם בפ' חרש ה"ג ולפ"ז הקשה דבקטנה הרי לא שייך טעמא דגרירה כמש"ש התוס' בקידושין מ"ג דדונקא בגדולה שייך הוה טעמא ועוד דבן ואח דקאמר.

נמי בירושלמי הנז' בהוה איפא בינייהו אין לו מקום כלל לפ"ז ואף דבקרבו עדה שם דחק לאוקמי בקטנה שהשיאה אחיה אבל עכ"פ צ"ל דבן ודאי ט"ס הוא וכמ"ש הק"ע שם ובלא"ה יש לתמוה הרבה בזה לפי התו' הנ"ל וכמו שתמה שם בשירי קרבו באורף יעו"ש: ולכן הי' נ"ל לומר בזה דאולי גי' רש"י ז"ל הי' בירושלמי הנז' להיפך בהוה איפא בינייהו דביש לה אב ובן ואח דלמ"ד מפני שאינה יכולה לשמור גיטה אסור ולמ"ד משום גרירה הרי יש לה אב או בן ואח ויכול לשמרה מן ההפקר וא"ש שיטת רש"י בפשיטות דאף די"ל דהירושלמי בשוטה גדולה איירי אבל עכ"פ הרי לא מצינו להדיא שיהי' אביה יכול לשמור גיטה אף בקטנה לגירסא זו וא"ש בפשיטות נמי הגי' דבן ואח ג"כ דלשמור את עצמה שפיר גם הם יכולין לשמרה ממנהג הפקר שייחדו לה מקום בביתם וישמרוה וכ"כ בקרבן נתנאל ביבמות פ' חרש אות ו' דלמ"ש התוס' שאביה יכול לשמרה שלא תחזור לבית בעלה לפ"ז כמו כן י"ל דאביה יכול לשמרה ממנהג הפקר יעו"ש.

ועכ"פ לשיטת רש"י הנ"ל נדאי י"ל להיפך דלענין משלחה וחוזרת לא מהני שמירת אביה לזה אבל לענין מנהג הפקר נדאי י"ל דמהני לזה שמירת אביה ג"כ. ונ"מ פשיכולה לשמור את גיטה דאז אינה מתגרשת רק מדרבנן משום גרירה לבד ואם יש לה אב אז גם משום גרירה ליפא לגי' זו ואין זה מילתא דתמוה להגיה כ"כ בירושלמי נגד כל דברי הראשונים ז"ל בזה דבלא"ה יש פאן גירסאות חלוקות בד' הראשונים ז"ל ברישא דמילתא דירושלמי הנ"ל לענין עבר וגירש כמו שנודע בדברי הראשונים בזה וגם דלגי' התוס' ע"כ דצריף למחוק בירושלמי בן ואח כמ"ש וע"כ נ"ל דיש לנו לקיים שפיר הגי' דבן ואח הנ"ל רק דצריף להפוך הגי' הנ"ל ובזה נתקיים שפיר שיטת רש"י ז"ל וכמ"ש בעז"ה: ושוב מצאתי בעז"ה בספר הנחמד ערוף לגר על מסכת יבמות שכ' על דברי התוס' הנ"ל ג"כ ליישב דברי רש"י ז"ל משום דיותר מסתבר לומר שאביה יכול לשמרה ממנהג הפקר משנאמר דיכול לשמרה שלא תחזור לבית בעלה וא"כ לגי' התוס' דלהירושלמי לא מהני שמירת אביה למנהג הפקר כ"ש דלא מהני שלא תחזור לבעלה עכד"ק בזה שם אף לענ"ד נראה דרש"י ז"ל באמת הי' גורס בירושלמי להיפך דלמנהג הפקר נדאי מהני שמירת האב ג"כ רק למשלחה וחוזרת י"ל דלא מהני וצ"ע: ועכ"פ נ"מ בזה לתקנת הגאונים ז"ל הנ"ל בזמנינו לענין להתיר לו להבעל לישא אחרת פשנשתטית אשתו דאם יש לה אב פשוט דיכולין לסמוך שאביה ישמור אותה ממנהג הפקר כל שנעשה הדבר עפ"י דעת אבי האשה וכ"ש דמהני נדאי אם יקבל עליו אבי האשה בפירוש שהוא ישמור אותה כל ימי שטותה שלא תצא מביתו דלא גרע עכ"פ משומר אחר בזה.

וכמו בנידון דידן וכמ"ש בעז"ה: והוה דבר התשובה הנ"ל שלחתי בעז"ה בחודש סיון שנת תרכ"ה לפ"ק לכבוד הרב הגאון הגדול הצדיק המפורסם נזר ישראל וקדושו סוע"ה כקש"ת מו"ה יעקב יוקב נ"י עטטלינגער, הגאב"ד דק"ק אלטונא יצ"ו בעהמ"ח ספר

בפורי יעקב וערוף לגר (על כ"מ) בדבר הנוגע אז למעשה בזה ונתפבדתי בעז"ה לקבל
אז אה דבר תשובת הגאון נ"י הג"ל אלי בעוצם יד קדשו הטורה, ע"ד תשובתי הג"ל
בקצרה בזה ויעו פי הדבר נוגע לדינא ע"כ ראיתי להעתיק נא פה את דבר תשובת גאון
יעקב נ"י הג"ל אלי בקונצר ובקשורו הטור בזה.

בעז"ה אלטאנא יום ה' כ"ח סיון תרכ"ה לפ"ק, ינטה פנהר שלום פבוד הרב כו' מו"ה
בצלאל הכהן נ"י מ"ץ בווילנא המכתב אשר ערף אלי כו' קבלתי ביום אתמול כו' ע"ד
הקיתר כו' ואתן תודתי אליו בפרט ע"ד תורה אשר פתב בבואור ד' רש"י ע"פ הירושלמי
אם נהפוך הגירסא.

ואולי האמת אתו ואשר חותמו אמת ינחנו תמיד בדרך האמת. ועכ"פ דבר מעכ"ת נ"י
נכונה שבגידון זה שהאב שומר אותה אין חשש מנהג הפקר.

ואברך כו' ככרפת נפש כו'. הק' יעקב יוקב בלאאמ"ו מו"ה אהרן עטטלינגער ז"ל עכ"ל
הטור בזה ות"ל פי בעיקר הדין הנה הסכים פבוד הגאון הג' הג"ל נ"י אתנו בזה
שבמקום שהאב שומר אותה ג"כ אין חשש מנהג הפקר וכמ"ש בעז"ה.

ויבאר עוד במק"א בזה אי"ה:

בעז"ה יום ב' טו"ב אדר ראשון שנת תר"ח "אף מעיין ומקנה יהיה טהור" לפ"ק ווילנא
הנה ע"ד המקנה טהרה לבנות ישראל אשר התחילו ליסד בפ"ק יצ"ו פעת ע"י המשכה,
דרך סילונות הרבה של עצ, שהמים באים אל המקנה, מהמעין הסמוך לעיר דרך
הסילונות הללו, ומסילון של עצ לתבירולתבירו, מונחים סילונות קטנים של מתכות
שקורין (בוקשעס), שהמים עוברים מסילון עצ לתבירו דרך הסילוני מתכות הללו ג"כ
והן הארכנו הרבה בעז"ה לבאר פל דיני פרטי מקנה טהרה הזאת וכל מה שהי לנו
להסתפק בכל ששה הלכות שיש דיני המקנה והם (א) פלי (ב) הניה על ידי טומאה (ג)
מקנה בזוחליו (ד) שאובין (ה) שיעור (ו) מי פירות ---- (וע' ירושלמי חגיגה פ"א ה"ח
ר"י מקשי כו') ויעו פי יש לנו אריכות דברים בכל אחד מההלכות הג"ל הנוגעים לדיני
הכשר המקנה החדשה הזאת וכמו שהארכנו הרבה בזה בתשובה בעז"ה ואין עת האסף
פה פולם יחד, ע"כ אמרתי להעלות בעז"ה פעת רק פרט אחד לבד מפל מה שיש לנו
להסתפק בהכשר המקנה הזאת ויתר הדברים יבוארו עוד במקום אחר באורך בזה אי"ה:
והאחת מהספיקות שיש לנו להסתפק בדבר מקנה זו הוא על דבר הסילוני מתכות
הקצרים (שקורין בוקשעס) המונחים בין סילון עצ לתבירו והמים שנמשכין מן המעין
עוברים גם דרך הסילונות הללו, ויש לנו להסתפק בהם, דכיון דקי"ל דכל פלי מתכות
אף פשוטיהם מקבלין טומאה וכדתנן בר"פ י"א דכלים פלי מתכות פשוטיהן טמאים,
א"כ אף דלענין שלא יהיו פוסלין את המקנה לגמרי למ"ד דגם במעין בעינו שתהיה
ההני' על ידי טהרה וכמ"ש בשו"ע ס' ר"א ס"ק מ"ט בשם יש מי שאינו מחלק בזה ע"ש [יש
לנו לעשות לזה תקנה קלה והוא שהסילון האחרון המקלח המים להמקנה יהיה של
עץ או של חרס בלבד, וכמ"ש בשו"ע ס"ק מ"ח דבכל כה"ג הוי' על ידי טהרה מקרי
ע"ש אבל מ"מ עדיין יש לנו להסתפק במי המעין הללו היורדין דרך הסילונות של
מהכות (אף שנמשכין מהמעין פלי הפסק ויורדין למקנה מדרך סילון של עצ) אם עדיין
שם מעין עליהם לטהר גם בזוחליו, או אין עליהם רק שם מקנה בלבד, ואין מטהרין עוד

רק באשפון לבד וכן לענין שאר הדברים שים בין מעין ובין מקנה בזה וזה ראיתי
לבאר פעת פה בעז"ה : סימן י תשובה תנו התם (במקנאות
פ"ה מ"ב) מעין שהעבירו ע"ג פלים וע"ג ספסל ר' יהודה אומר הרי הוא כמו שהיה ר'
יוסי אומר הרי הוא כמקנה ובלבד שלא יטבול ע"ג הספסל ע"כ והנה הרמב"ם וקרא"ש
ז"ל פירשו שם דע"ג פלים ר"ל על אחורי הפלים דאל"ה הו"ל שאובין ע"ש.

והר"ש ז"ל כתב שם דר"ל ע"ג פלים נקובים דאל"ה מ"ש פלים משוקת שם במשנה א'
ע"ש. (וכן ספסל הוא משום דהו"ל פשוטי כלי עץ.)

רק דמקבל טומאה מדרבנן משום דעשוי לתשמיש אדם או גם מן התורה משום דראוי
הוא למדרס וע' תוס' סנפה ה' ד"ה מסגרתו וברמב"ם רפ"ד מה' פלים ובמל"מ שם ובר"פ
כ"ה שם. ובט"ז יו"ד סי' קצ"ח ס"ק ל"א) וכ' קרא"ש ז"ל שם ובה' מקנאות ס"ט דטעמא
דר' יוסי הוא דגזר שלא יטהרו המים שעברו ע"ג אחורי הפלים רק כמקנה לבד משום
גזירה שלא יטבול תוף הפלים ומיהו לא גזר פולי האי לעשותן כמים שאובין לגמרי ע"ש
ופשוט דהלקה כר' יוסי לגבי ר' יהודה בזה.

וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל מקנאות ה"י מענין שמימיו נמשכין ע"ג פלים שאין
להם בית קיבול כגון שולחן וספסל וכי"ב הרי זה כמקנה כו' ע"ש וכ"ה בשו"ע סי' ר"א
ס"ק י"ב דמענין שהעבירו ע"ג אחורי פלים והמשיכו למקום אחר חזר להיות לו דין
מקנה ע"ש: וא"כ נראה פשוט דה"ה להסילוני מתכות האלו דכיון שהם מקבלים טומאה
הם מבטלים שם מענין מן המים שנמשכין דרך הסילונות הללו ואין מטהרין עוד רק
באשפון לבד וכמ"ש וכן הוא באמת בס' יראים להרא"ם ז"ל להדיא (והובא במרדכי
פ"ב דשבועות סי' תשמ"ו ובב"י ס' ר"א קרוב לסופו ע"ש) שכתב וז"ל צריך ליתנה
שלא לטבול במענין המקלח דרך סילונות של מתכות בדרך זחילתו פדין מעין אלא
באשפון ונוקא פדין מקנה שהסילון של מתכות מקבל טומאה אע"פ שאין לו בית קיבול
פדתנן (ברפי"א דכלים) פלי מתכות פשוטיהן טמאין והמים שעוברין דרך סילון של
מתכות יצאו מתורת מים חיים ומדין מעין פדתנן בפ"ה ופ"ו מ"ד) נתן ידו ונגלו או עלי
ירקות פדי שיעברו המים כו' פסולין כו' זה הכלל דבר המקבל טומאה פסולין כו' וגרסי'
עלה בזבחים כ"ה מנה"מ א"ר יוחנן משום ר' יוסי בר אבא*) אומר קרא אף מעין כו'
מקנה מים יהיה טהור הנוייתו ע"י טהרה תהא ואין חילוק בין חיות מי חטאת לחיות
דמענין דהא מקרא דכתי' במעין מייתי ראיה מיהו פלי בזבחים הנייה ע"י טהרה פשאתה
מהנה אותם להיות מקנה כו' הני מהנה אותם ע"י דבר שאינו מקבל טומאה (וכן פלי שם
הר"ש וקרא"ש ז"ל בפ"ה פ"ו הנז' אהא דזבחים הנ"ל דאע"ג דהאי קרא גבי מקנה פתיב
לפי' מיניה פל הנויות דהכי משמע הנוייתו של מים המטהרין ע"י טהרה תהא פשאתה
מהנה אותן להיות מקנה כו' הני מהנה אותם ע"י דבר שאינו מקבל טומאה ע"ש).

מפלי דבכולהו פסול וצ"ע עכ"ל הספר יראים ז"ל בזה. ונראה פשוט שדעת הרא"ם ז"ל
הוא בזה דמפרש לפלוגתא דר' יוסי ור' יהודה במשנה הנ"ל דבקראי הוא דפליגי התם
בזה דר' יוסי באמת מן התורה הוא דפוסל את המים הללו מתורת מעין ולא משום גזירה
כמש"ל בשם קרא"ש ז"ל בזה אלא דמקרא דיהי' טהור דמייתי לי' בזבחים כ"ה הנ"ל
הוא דנפק"ל לר' יוסי הכי וכמ"ש ור' יהודה דפליגי עליה התם ואמר דהרי הוא כמו שהיה

ע"כ צ"ל לפ"ז דלא ס"ל הך דרשא דיהיה טהור גבי מעין ומקנה כולל וכמו שנראה באמת גם מאידך פלוגתא דר' יהודה ור' יוסי שם בפ"ה מ"ה בנוטפין שעשאון זוחליו (פי' הר"ש ז"ל שנפרצה המקנה ומימיו יוצאין וזוחליו) דר' יהודה אמר דאפי' הוב יכול לסמוך בידו וברגלו (ולסתום מקום יציאת המים).

שלא יהיו זוחליו רק אשבון (ויורד וטובל ור' יוסי אמר התם דכל דבר שמקבל טומאה אין מזחילין בו) פי' הר"ש שאין הטמא יכול להעמיד מקום הזחילה לר' יוסי) ואפילו בדבר שאין מקבל טומאה רק מדרבנו (פגון במקל וקנה שאינו מק"ט רק מדרבנו וכמש"ש הרמב"ם ז"ל בפירושו ע"ש) אין מזחילין בו לר' יוסי שם ופי' הר"ש ז"ל שם דטעמא דר' התם הוא ג"כ מהך קרא דיהיה טהור.

(ור"ל דכל דבר הגורם הכשר המקנה יליף ר' יוסי מהאי קרא דבעינו שיהיה נוקא ע"י טהרה וכינון שאם היה מסיר הדבר המקבל טומאה היו המים זוחליו מהמקנה שם ואין המקנה מטהר רק באשבון א"כ הרי הכשר המקנה אינו בא רק ע"י דבר המק"ט ומשו"ה פסול לר' יוסי והא דבמעין שהעבירו ע"ג דבר המקבל טומאה אינו פוסל לגמרי לר' יוסי רק שמבטל שם מעין ממנו לבד לשי' הרא"ם ה"ל יבואר להלן אי"ה) : והרא"ש ז"ל דחה שם לפי' הר"ש ז"ל ה"ל בזה מהא דתנן התם בסופ"ה דמודים ב"ש וב"ה שהיא גודר פלים וטובל בהם (ופי' הר"ש שם שמניח הפלים לעכב את הילוף המים שלא יהיו זוחליו) ונהי בהדיא קא שרינו לעכב הזחילה בדבר המק"ט פגון פלים ע"ש (וע"ש ברע"ב ז"ל מ"ש ליישב קו' זו בדוחק וע' בתוי"ט שם בזה) ואם נאמר דבאמת הך מתני' דגודר פלים כו' לא אתיא רק כר' יהודה דבמ"ב ומ"ה ה"ל א"כ ודאי דהקשה לן דהו"ל למיפסק לפ"ז כר' יהודה לגבי ר' יוסי דהו"ל מחלוקת ואח"כ סתם (וכן הקשה באמת בהגהות מרדכי פ"ב דשבועות ע"ש) : (ותשלום תשובה זו מדבר המקנה ה"ל כפר מבואר למעלה מדף מ"א ולהלן בעז"ה) : הגה"ה *

אולי צ"ל בן חלפתא או בר אבא חלפתא וא"ש דר' יוסי בן חלפתא דהוא סתם ר' יוסי התנא לטעמיה אזיל בזה דמשו"ה ס"ל נמי במשנה דמקנאו' ה"ל במעין שהעבירו ע"ג אחרים פלים דאינו מטהרין עוד בזוחליו דלד' בעל ס' יראים ה"ל נראה ודאי דמה"ת הוא אליבא דר"י משום דנפק"ל מהך קרא דיהיה טהור דבין לגבי חיות דמי חטאת דבעינו מים חיים ובין לטהרת מעינין בזוחליו בעינו שיהיה ההנה ע"י טהר' לבד וכמו שאבאר להלן אי"ה וכן לענין מקנה באשבון ג"כ פשט' הזחילה בדבר המקבל טומאה דפסול ג"כ לר' יוסי וכדתנן נמי במקנאות שם פ"ה מ"ה ויבואר להלן בזה בעז"ה : זה שייך למ"ש בעז"ה בד' נ"ה מר' הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' קה"ח דלחשבון תקופת שמואל (דס"ל דשנת החמה הוא שס"ה יום ושש שעות שוות) יש יתרון בכל י"ט שנה של שנות החמה על המחז"ק של לבנה כשעה וכ"ז מינוט וכ"ה באבן עזרא ז"ל פ' בא ע"ש ואמנם נ"ל לבאר דמ"מ אין ספק דגם לשמואל ודאי דס"ל הקביעות של י"ט שנה עם השבעה עיבורים שבהם ג"כ וחילי דידי מפרקי דר' אליעזר הגדול עכ"ל בקונ' ב"ר דכפ"ו שם כ' בתקופת שמואל ה"ל בהשבון התקופות של המחזור גדול וכמש"ל ובסוף פ"ח עם הביא גם הקביעות על י"ט שנה למחזור קטן ה"ל ובמש"ל נ"כ בזה וע"כ משום דבאמת ודאי דכולי עלמא ס"ל לעיקר הקביעות של י"ט שנה של המחז"ק ה"ל עם שבעה העיבורים שלהם כפי' להשוות ע"י זה לכל התקופות של שנות החמה עם שנות הלבנה

בְּקִירוֹב יַחַד עַכ"פּ (וּבְזָה תְּלוּי קְבִיעוֹת כֹּל הַמוֹעֲדִים בְּאַמַּת וּכְמִש"ש) וְאִךּ בְּסִדֵּר הַקְּבִיעוֹת שֶׁל שְׁבַע הָעֵיבוּרִים הִלְלוּ שְׁבוּתוֹ י"ט שְׁנָה שֶׁל הַמַּחֲזו"ק נִרְאָה דְּאֵלֶיבָא דְּשִׁמוּאֵל הֵמָּה בְּסִדֵּר אַחֵר בְּאַמַּת שֶׁלְדַעְתוֹ אָנוּ צְרִיכִין לַעֲבֹר בְּשְׁנָה הַחֲמִשִּׁית שֶׁל הַמַּחֲזו"ק וּבְשִׁנַּת הַשָּׁשׁ עֲשָׂרָה וּכְמִש"ל בְּקוּנ' ב"ר בְּזָה (וּכְמ"ש בִּיסוּד עוֹלָם מ"ד פּי"ד שְׁבַשְׁתִּי שָׁנִים הִלְלוּ נִמְשָׁךְ תְּקוּפַת טַבַּת שֶׁלד' שְׁמוּאֵל עַד אַחֵר הַפְּסָח וּתְקוּ' תַּמּוּז אַחֵר הַחֵג) וּבְאַמַּת נִרְאָה דְּשִׁמוּאֵל ס"ל בְּסִדֵּר שְׁבַע שְׁנוֹת הָעֵיבוּר הִלְלוּ כְּד' ר' אֱלִיעֶזֶר בְּזָה (שֶׁהוּבָא בִּיסוּד עוֹלָם מְאָמֵר ד' פ"ב שֵׁם בְּשֵׁם בְּרִייתָא דְתַנְיָא ר' אֱלִיעֶזֶר א' שְׁנוֹת הָעֵיבוּר שֶׁלֹּשׁ שְׁתֵּים שֶׁלֹּשׁ שְׁתֵּים שֶׁלֹּשׁ וּחֲכ"א כו' רג"א גו"ח אדו"ט (שֶׁהוּא הַסִּדֵּר שֶׁלָּנוּ וּכְדִמְסִיִּים שֵׁם דְּהִלְכָה כר"נ ע"ש וְהַבְּרִייתָא הַזֹּאת לֹא נִמְצָא לְפָנֵינוּ) וְנִרְאָה פְּשוּט דר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס דְּפְלִיג עִם ר"ג בְּבְרִייתָא הַנֵּן"ל דְּכְשִׁמוּאֵל ס"ל בְּאַמַּת (וּכְמוֹ שֶׁסֶתֵּם ר' אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל עֲצָמוֹ בְּפָרְקוֹ פ"ו הַנֵּן"ל כְּתָקוֹ' שְׁמוּאֵל הַנֵּן"ל בְּפִשְׁיטוֹת וּכְמ"ש) וְלָכֵן ס"ל לר' אֱלִיעֶזֶר בְּבְרִייתָא הַנֵּן"ל שֶׁצְרִיכִין לַעֲבֹר בְּאַמַּת בְּשְׁנָה הַחֲמִשִּׁית וְהַשָּׁשׁ עֲשָׂרָה לְהַמְחִיזִיק וּכְמ"ש אָבֵל ר' גְּמְלִיאֵל דְקִי"ל כְּוַתְּנִי נְדָאִי דַס"ל כְּתָקוּפַת ר' אֲדָא הַנֵּן"ל וְלָכֵן א"צ לַעֲבֹר לְדִידִי בְּשְׁנָה הַחֲמִשִּׁית וְהַשָּׁשׁ עֲשָׂרָה לְהַמְחִיזִיק וּכְמ"ש וְנִרְאָה עַל הַגָּאוֹן הַרְד"ל ז"ל בְּבִיאוּרוֹ לְפִדְר"א סוּף פ"ח הַנֵּן"ל דְּעַל מִש"ש בְּסִדֵּר שְׁנוֹת הָעֵיבוּר שֶׁלֹּשׁ וּשְׁתֵּים כו' כְּתָב לְהַגִּיָּה שֶׁלֹּשׁ וּשְׁתֵּים כו' וּכְסִדֵּר שֶׁלָּנוּ וּכְמִש"ל בְּשָׁמוֹ וּבְמַחֲכַת לֹא זָכַר דְּבָרֵי הַבְּרִייתָא שֶׁכ' הִיסוּ"ע הַנֵּן"ל דְּמַצִּינוּ שֵׁם לר' אֱלִיעֶזֶר עֲצָמוֹ (שֶׁהוּא הַתַּנָּא דְּסֵתֵם פְּרָקֵי דר"א הַנֵּן"ל דַס"ל בְּהִדְיָא שֶׁלֹּא פְּסִדֵּר שֶׁלָּנוּ בְּזָה רַק שֶׁצְרִיכִין לַעֲבֹר בְּאַמַּת בְּשְׁנָה הַחֲמִשִּׁית לְדִידִי וּכְמ"ש (אִךּ בְּסִיפָא שֵׁם דְּמְסִיִּים בְּזָה פְּסִדֵּר שֶׁלָּנוּ בְּאַמַּת נ' ג' ג' וְשֶׁלֹּשׁ וּשְׁתֵּים דְּהֵינּוּ שְׁשִׁנַּת הַשְּׁבַע עֲשָׂרָה הִיא הַמְעוֹנְבֶּרֶת הַזֶּה בְּזָה יֵשׁ לְחִנּוּיָהּ שֵׁם בְּאַמַּת דְּצ"ל כְּמ"ש בְּבְרִייתָא הַנֵּן"ל בְּשֵׁם ר' אֱלִיעֶזֶר עֲצָמוֹ שְׁתֵּים וְשֶׁלֹּשׁ דְּהֵינּוּ שְׁשִׁנַּת הַשָּׁשׁ עֲשָׂרָה הִיא הַמְעוֹנְבֶּרֶת לְדִידִי וּכְמ"ש אָבֵל בְּרִישָׁא דְשֶׁלֹּשׁ וּשְׁתֵּים הַנֵּן"ל אֵין לְהַגִּיָּה כֹּל בְּאַמַּת פִּינוֹן דְּמַצִּינוּ לר' אֱלִיעֶזֶר עֲצָמוֹ דַס"ל הֵכִי בְּהִדְיָא וּכְמ"ש בְּעוֹ"ה) וְעַכ"פּ הַזֶּה לְמ"ש פְּלִיגִי נְמִי תַנְיָא קְדָמָאִי בְּפְלוּנְתָא דְשִׁמוּאֵל וּר' אֲדָא הַנֵּן"ל בְּזָה (וְאִךּ דְּלִמ"ש דִּי"ל דְּשִׁנֵּי הַתְּקוּפוֹת הִלְלוּ לֹא סְתָרֵי אֶהְדְרִי כֹּל) וּכְמוֹ שֶׁנ"ל עוֹד רָאִיָּה לְמ"ש מְבָרִיית' הַמְיֻחָסֵת לְשִׁמוּאֵל יֶרְחִינָאָה (הַנְּדָפֵס כְּעַת מְחֻדָּשׁ בַּפ"ק) דְּכָל הַחֲשׁוֹבֹן שֶׁל שְׁפָה יוֹם וּרְבִיעַ בְּמַכּוֹן שֶׁהוּא תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל עֲצָמוֹ הַג"ל נִחְשָׁב שֵׁם בְּכ"מ רַק עַל הַיְלוּף הַחֲמָה נִגְדַּד הִי"ב מְזוֹלוֹת לְבַד וּכְמִש"ש בַּפ"ה נִמְצָא גוֹמֵר לִי"ב מְזוֹלוֹת לְשָׁס"ה וּרְבִיעַ יוֹם כו' ע"ש) אָבֵל מ"מ י"ל דְּעִיקָר פְּלוּגְתֵיהוּ הוּא רַק עַל קְרָא דְחַג הָאֶסְרִף תְּקוּפַת הַשְּׁנָה דְּכַתִּי בְּתוֹרָה אִם ר"ל בְּעַת הַגָּעַת הַשְּׁמֶשׁ עַל קו הַמְּשֻׁנָה אוֹ עַל עַת הַגָּעַת הַשְּׁמֶשׁ לְמִזְל מַאֲזֵנִים וּכְמִש"ל וּבְזָה תְּלִיָּא פְּלוּגְתֵיהוּ שְׁפִיר אִם לַעֲבֹר שְׁנַת הַחֲמִשִּׁית וְהַט"ז לְמַחֲזו"ק וּכְמ"ש בְּעוֹ"ה): וְהַזֶּה לְעֵיל בְּד' נ"ה הַבְּאֵתִי בְּקוּצָר מַה שֶׁכ' הֵרַב בְּעַל הִיסוּד עוֹלָם ז"ל (בְּד' מ' שֵׁם) לְתַמּוּהָ לְכַאוּרָה עַל עִיקָר הִיסוּד מְשַׁבְּעָה הָעֵיבוּרִים שֶׁל הַמַּחֲזו"ק הַנֵּן"ל שֶׁעִיקָרָם הֵמָּה כְּדִי לְהַשְׁווֹת יַחַד חֻדְשֵׁי הַלְבָּנָה עִם תְּקוּפַת הַחֲמָה וּלְפִי שֶׁכָּכֵל י"ט שְׁנָה נִשְׁלָמוּ יַחַד לַפ"ח תְּקוּפוֹת ר"א הַנֵּן"ל וְאֵין שׁוּם יִתְרוֹן כֹּלל בֵּינֵיהֶם וּכְמִש"ש וְהִלָּא פ"ד הַתּוֹכְנִים הָאֲחֵרוֹנִים אֲשֶׁר דְּקָדְקוּ הִרְבֵּה בְּמַדַּת שְׁנַת הַחֲמָה וְהִעֲלוּ בְּעִינֵם שֶׁלְעוֹלָם אֵין מַדַּת זְמַן שְׁנַת הַחֲמָה עוֹמֵד עַל מְדָה אַחַת קְצוּבָה בְּכָל הַשָּׁנִים אֲלָא פְּעַם הוּלָף וּמְתַקְטָן עַד שֶׁהוּא פְּחוֹת מְרַבֵּעַ הַיּוֹם בְּכְמוֹ כ"ד מֵיְנוּט בְּקִירוֹב וּפְעָמִים שֶׁהוּא חוֹזֵר וּמְתַגַּדֵּל עַד שֶׁהוּא מְגִיעַ

ליותר מרביע היום בכמו ט"ו מינוט (וכל זה הוא ע"י הילוף המזלות שאינם שומרים את סדרם כלל וכמש"ל נ"ה נ"כ בזה וגם מפני רום החמה הנצטק ג"כ במתינות מעט וע"ש שהארץ בכל זה) וא"כ איך קבעו קדמונינו ז"ל מרה אחת קצובה בכל שנה לעולם (ור"ל על תקופת ר"א הנ"ל שהיא פחות פ"ב חלקים לבד מן רביע היום בכל שנה לעולם וכמש"ש) ויטרו וקבעו כל יסוד העיבור על עיקר הזה לבד אחר שכל עיקר החשבון הנ"ל אינו מנוסד כלל על עיקר נכון ויסוד אמתי בזה שיש לסמוך עליו באמת וכ' שחובה להסיר הקנשיא הזאת ושלא יבואו להוציא דבה חלילה על קדמונינו ז"ל בזה.

וע"כ העלה שם לקנים ד' רבותינו ז"ל בהעיקר הגדול הזה וכ' כי יש לנו לגזור ולומר שבאמ' יש סדר נכון ומחזור ידוע לדבר החילוף הזה ממדת שנת החמה (שלפעמים בא בארנפה ולפעמים בקצרה) וכן הוא חוזר חלילה על פי חשבון מסודר כל ימי עולם בזה (וע"ש בפ"ה מברייתא הנ"ל מש"ש דחמה ולבנה הילוכן קבוע פעמים שהן הולכין לפניו ופעמים שהן חוזרין לאחוריהן כו' ונראה דר"ל ג"כ שיש סדר וחשבון נכון לשינוי מהלכן זה מתי ילכו לפניו ומתי יחזרו כו' וע"כ נקרא הילוכן קבוע ואולי נתפוננו שם למ"ש בשם היסוד עולם הנ"ל ג"כ בזה ומש"ש עוד דאעפ"כ לא פשבילי חמה כו' ששבילי חמה קבועין ושבילי לבנה כו' וזכר לדבר עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו עכ"ל נראה פשוט שנתפוננו בזה למ"ש בר"ה כ"ה לדייק מהאי קרא דשמש הוא דינע מבואו אבל ירה לא ידע כו' (ומד' הברייתא הנ"ל נראה קצת כפרש"י ז"ל עצמו שם במשנה דר"ה הנ"ל שכ' ונ"ל כו' ע"ש) ואמנם לפי שיש יתרון במדת שנת החמה בזמן שהוא בתכלית גדלו על מדתו פשהוא בתכלית קטנו כמו ל"ט מינוט וכנ"ל ע"כ קבעו רבותינו ז"ל החשבון בזה על מדת שנת החמה האמצעית מחשבון הנ"ל לעולם שהוא בכמו י ט מינוט וחצי (מחצית מל"ט מינוט הנ"ל) ועולה החשבון הנה בקרוב לכמו ד' מינוט וחצי פחות מרביע היום לעולם ונהו חשבון תקופת ר' אדא הנ"ל שחשבו לעולם על מדת שנת החמה האמצעית הנ"ל וע"פ זה יסוד המחזור קטן של י"ט שנה הנ"ל לעולם ולא כד' בטלמיוס וחבריו שחשבו על שנת החמה שלעולם הוא עומד על מדה אחת מכונן בכל השנים וגם שלא כד' התוכנים האחרונים שנודע להם שיש איזה חילוף באמת במדת שנת החמה בזמנים שונים אף לא נתברר להם החשבון בזה על אמיתותו לעולם רק לקדמונינו ז"ל נתגלה להם החשבון האמצעי הנ"ל כו' וע"ש באורף) והנה באמת יש לדון הרבה, ע"ד בזה פי מלבד דלפי מש"ל דעיקר תקופת ר' אדא הוא רק על יום הגעת השמש לקו משנה היום לבר (ולא על חשבון הילוף המולות כלל) הנה נראה פשוט שאין מקום לפי זה לכל עיקר דבר קושיתו הנ"ל בזה באמת שהרי מדת שנת החמה הזאת היא עומדת על מדה אחת הקצובה בלא ספק בכל שנות עולם ובלי שום העתקה כלל וכד' בטלמיוס הנ"ל באמת (רק שעכ"פ לא יועיל לנו ערנה בזה לדבר העתקת רום החמה שפכל שנה הנ"ל וכמ"ש וגם עיקר דברי הנ"ל צ"ע בזה) ועוד דבאמת קשה הדבר מאור לומר כי גם תקופ' ר' אדא הנ"ל אין מכונן בכל המחזורים לעולם (כי לפ"ז ימצא בלא ספק בחרבה שנים עכ"פ אשר ימשך יום התקופה האמתי של ניסן אז אחר ט"ז ניסן וכן יום התקופה של תשרי האמתי ימשך אז אחר החג לפעמים ועקרת עי"ז מ"ש בתורה וחסג האסוף תקופת השנה באותו הזמן עכ"פ (ובדוחק יש ליישב) ואמנם לא הארכנו בדבריו אלו רק לפי שעכ"פ יש לנו מקום לענ"ד ליישב ע"פ דרכו

הַנֶּזֶק לְבִזְזָה לְעִיקָר פְּלִגְנֵי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה הַנֶּזֶק הַזֶּה לְדַע"ג
דְּוֹדָי ע"כ דס"ל לר' יהודה פתקופת שמואל הנ"ל ג"כ וכמש"ש להוכיח מהסוגיא
דסופ"ג דג'טין הנ"ל בזה מ"מ פליג שפיר בהא פתוספתא דברכות הנ"ל ואמר דהמברך
על החמה דרף אחרת משום דאפשר דר' יהודה ס"ל כד' פל התוכני האחרוני הנ"ל בזה
שהחליטו שאין המולות הללו שומרים את סדרם כלל ולכן גם מדת שנת החמה איננה
על מדה אחת כלל תמיד וכמש"ל וא"כ הדבר פשוט לכאורה דלפ"ז אין מקום לחשוב
כלל למועד זמן תקו' ניסן שבכל כ"ח שנה שחזרת החמה לנקודת' אז פבעת הבריאה'
אחר שלדעה זו אין מדות שנות החמה שוות זו לזו כלל וע"כ ס"ל לר"י דאין מקום לברך
ברכה זו גם בכל כ"ח שנה, פנ"ל אחר שאין החמה חוזרת לנקודתה גם אז ע"פ החשבון
לדידי ואף דס"ל שפיר פתקופת שמואל הנ"ל ג"כ שהוא ביום הגעת השמש למול טלה
בכל שנה וכמש"ל אבל מ"מ אין לעשות מזה חשבון לסדר על כל כ"ח שנה של המחור"ג
פנ"ל פנון שאין כל השנים שוות במדתן כלל לדידי' וכמש"ש ורבנן דר"י פתוספתא הנ"ל
דקיי"ל פנתיהו באמת בש"ס דילן הנ"ל אפשר דס"ל כד' התוכנים הראשונים הנ"ל
שהחליטו בזה שלא פדעה הנ"ל אלא שפל המולות שומרים לעולם את מהלכם וסדרם
תמיד באמת וכמש"ל באורף וא"כ נדאי שלפ"ז יש סדר נכון וזמן קצוב לתקופת החמה
בכל כ"ח שנה כשפגיעה אז לראש מול טלה שתשוב לנקודתה אז כבשעת הבריאה ושפיר
יש לברך אז וכמש"ש (אלא דלפ"ד של היסוד עולם הנ"ל הי' אפשר לומר עוד בזה דגם
רבנן דר"י הנ"ל ס"ל כד' התוכנים האחרונים הנ"ל שאין כל מדות שנות החמה שוות זו
לזו כלל וכמש"ל ורק שחשבו ג"כ על מדת התקופה האמצעית הנ"ל וכעין מ"ש היסוד
עולם הנ"ל לקיים תקופת ר' אדא הנ"ל בזה וכמש"ל אבל באמת נראה דגם לדבריו של
בעל היסוד עולם הנ"ל אין להעמיר בזה כי אם סדר תקופת ר' אדא לבד שהוא המדה
האמצעית בקירוב בין הל"ט מינוט הנ"ל שיש בין מדת שנת החמה כשהוא בתכלית גדלו
למדתו שהוא בתכלית קטנו וכמש"ל אבל תקופת שמואל שהוא עולה יותר מחציה יתרון
הנ"ל אין להעמיד בזה שאינו חשבון האמצעי כלל וע"כ צ"ל כמש"ש דרבנן דר"י כד'
התוכנים הקדמונים ס"ל באמת שהנטי' לעולם הוא לצד אחד ועל הסדר וכמש"ל באורף)
ואולם בעיקר החשבון האמתי מנטיית גלגל המולות לצפון המשנה בכל זמן שכ' לעיל
ע' ברמב"ם ז"ל פ"ג מה' יסודי התורה ה"ו שם דכל הכוכבים שבגלגל השמיני שהם
הי"ב מזלות הם סוכבים בכבידות ער שפל חלק שיתלה השמש ביום א' ילכו הכוכבים
הנ"ל בשבעים שנה בקירוב (וע"ש במפרש שהוא קרוב ממעלה א') וביסו"ע מאמר ב'
פ"א ופ"ו הביא ד' בטלמיוס כי הגלגל הנ"ל סוכב בכדי מעלה א' למאה שנים והביא שם
עוד ד' התוכנים שאחריו שאמרו שהוא בכדי מעלה וחצי למאה שנה ע"ש והוא קרוב
למ"ש הרמב"ם ז"ל הנ"ל) והנה באמת יש לנו להאריך הרבה עדנה איך לכונן חשבון
ההעמקה הזאת שכ' הרמב"ם ז"ל הנ"ל עם כל חשבונות יתרונות של התקופות הנ"ל
שכתבנו למעלה מד הרמב"ם והא"ע ז"ל הנ"ל כי נראים רחוקים הרבה זה מזה באמת
ואין לנו מקום להעמיד ולהשוות כל החשבונות יחד בזה אם לא ע"פ דעת כל התוכנים
האחרונים הנ"ל ג"כ שפל התגורת המולות האמתיים הנ"ל יש להם עוד סדר נכון להיותם
גלויים וחוזרים לאחור בזמן ידוע ג"כ וכמש"ל באורף מזה ואחר החשבון המדויק היטב
בכל פרטי זמני החילופים בזה מההעמקה הזאת כמש"ל וגם ע"פ יסודות התכונה החדשה

הנודעת פֶּעַת אֲשֶׁר הֶעֱלֹו כִּי הַתּוֹכְנִים הָאֲחֵרוֹנִים בְּעוֹמֵק עֵיוֹנָם וְחֻכְמָתָם הַגְּדוֹלָה בְּזֶה כַּנּוֹדֵעַ הִנֵּה יֵשׁ לָנוּ מְקוֹם עֲדוּנָה לְהַעֲמִיד אֶת כָּל דְּבָרֵינוּ הַגָּ' לְבַחֲשׁבוֹן שְׁתֵּי הַתְּקוּפוֹת הַגָּ' לְעַפ"ד הַתּוֹכְנִים הָאֲחֵרוֹנִים הַגָּ' לְגַם עַל פִּי יְסוּדוֹת הַתְּכוּנָה הַחֲדָשָׁה שְׁפָעַת וַיִּתְּבָאֵר הַפֶּל בְּאֹרֶךְ בְּקוּנְטֵרַס בַּפ"ע בְּזֶה בַּעֲזוֹ"ה וְאִמְנָם מֵה שֶׁהוֹצֵרְנוּ לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה יַעַן פִּי בְּשִׁנָּה זֹאת שֶׁהִיא תַּחֲזִילַת מַחְזוֹר ר"ב לְחֻמָּה וְשִׁנָּה חֲמִשִּׁית לְמַחזו"ק שֶׁל רצ"ז לְלִבְנָה וְחָל בָּהּ יוֹם תְּקוּפַת גִּיסוֹן שֶׁלד' שְׁמוּאֵל הַגָּ' לְבִיּוֹם ד' כ"ו גִּיסוֹן וְהִי הַדְּבָר תְּמוּהָ לְרַבִּים בְּאֵמַת עַל שְׁחִלָּה הַתְּקוּפָה אַחַר חַג הַפֶּסַח פִּי נוֹדֵעַ לְכָל ד' הֶרְמֵב"ם ז"ל שֶׁכ' בְּרִישׁ קוּנְטֵרַס הַגָּ' לְדַעַל תְּקוּפַת גִּיסוֹן לְבַד אִם חָלָה אַחַר ט"ו גִּיסוֹן מְעַבְרִין הַשִּׁנָּה וְכַמֵּש"ל וְע"כ דְּתְקוּפַת ר' אֲדָא הִיא הָעֵיקָרִית בְּאֵמַת וְכַמֵּש"ש בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ם ז"ל וְאִיךְ יִבְרָכוּ אַחַר הַפֶּסַח עַל הַתְּקוּפָה שְׁלֹדֵעַת שְׁמוּאֵל הַגָּ' לְאַחַר שְׁנֵרְאָה אֲזִי לְכָל שְׁאִינָה תְּקוּפָה עֵיקָרִית כָּלָל (וּבְאֵמַת כָּבָר כ' שְׁפֹן הוּא לְעוֹלָם בְּשִׁנָּה ה' וט"ז לְמַחזו"ק שְׁנֵמְשֵׁף אֲזִי תְּקוּפַת שְׁמוּאֵל אַחַר הַפֶּסַח וְכַמֵּש"ל וְלָכוּ הוֹצֵרְנוּ לְבָאֵר בַּעֲזוֹ"ה שְׁאִין פֶּאֵן תְּרַמִּי דְסִתְרִי כָּלָל בְּזֶה וַיֵּשׁ מְקוֹם לֹמַר דְּשְׁתֵּי הַתְּקוּפוֹת הִלְלוּ אֵמַת הֵן וְכַמֵּש"ל (וְהַח"ס בַּס' נ"ו תְּמָה עַל הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּזֶה דַּבְּפ"י מֵה' בְּרַכּוֹת כ' בְּרַכָּה זֹאת לְהִלְכָה וְבֵה' קִידוּשׁ הַחוֹדֶשׁ פֶּסַח כַּר' אָרָא ע"ש וְסִתְרִי אֶהְדְּדִי כו' עַכ"ל וְלַמֵּש"ל א"ש הַפֶּל בַּעֲזוֹ"ה) וְכֵן עֲשִׂינוּ מַעֲשֵׂה בְּשִׁנָּה זֹאת בַּעֲזוֹ"ה וּבְרַכְנוּ עַל הַחֻמָּה בְּאֵסִיפַת עִם ה' בִּיּוֹם ד' כ"ו גִּיסוֹן (שְׁנַת ה' אֶלְפִים תַּרְכ"ט) בְּבִנְיָן בְּשַׁעַת שְׁשִׁית (וַיֵּשׁ שְׁבָרְכוּ קוֹנְדָם הַתְּפִילָּה מִיָּד בְּהִנְיָן הַחֻמָּה וַיֵּשׁ שְׁבָרְכוּ מִיָּד אַחַר תְּפִילַת וְתִיקִין) וּבַתְּחִילָּה אֲמַרְנוּ מְזִמּוֹר הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם וְאַח"כּ בְּרַכְנוּ כָּלֵנוּ בְּשֵׁם וּמַלְכוּת "בִּא"י אִמְ"ה עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית" וְאַח"כּ אֲמַרְנוּ מְזִמּוֹר הַשָּׁמַיִם מְסַפְרִים וּמְזִמּוֹר הוֹדוּ לֵה' פִּי טוֹב כַּל"ח (קַל"ו) וְקִצַּת אֲמָרוֹ גַּם תְּפִילַת אֵל אֲדוֹן עַד וְחִיּוֹת הַקּוֹנֵדֶשׁ (וְכַמֵּש"ש הַנְּאֻן בַּעַל ח"ס ז"ל) וְקִדִּישׁ וְכֵן יִזְכְּנוּ ה' לְבָרַךְ עוֹד בְּרַכָּה זֹאת עַל הַחֻמָּה בְּרֵאשׁ מַחְזוֹר גְּדוֹל עַל ר"ג הַבַּעַל"ט וַיְהִי בְּשִׁנַת תַּרְנ"ז בִּיּוֹם ד' חֲמִשָּׁה יָמִים בְּחוֹדֶשׁ גִּיסוֹן (שִׁיְהִי בְּשִׁנַת י"ד לְמַחזו"ק וְתִהְיֶה הַשִּׁנָּה מְעוֹבְרַת וְר"ח גִּיסוֹן יְחוּל אֲזִי בַש"ק) וְה' יִזְכְּנוּ לְבָרַךְ אֲזִי בְּרַכָּה זֹאת בְּתִיקוּנָה בִּירוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשֵׁינוּ תו"ב בְּיָמֵינוּ אֲמֵן --- וְרֵאִיתִי לְהַזְכִּיר קִצַּת פְּרָטִי דִּינָיִם אֲשֶׁר הוֹדַעְנוּ בַּעֲזוֹ"ה מְבַעֲרָב הַיּוֹם הַהוּא בְּדִינֵי בְּרַכָּה זֹאת פִּי אִם תִּהְיֶה הַחֻמָּה מְכֻסָּה קִצַּת בַּעֲנָנִים אִיךְ שֶׁיִּרְאֶה רֹשֶׁם זִוְהָר הַחֻמָּה מִבֵּין הָעֵבִים יוֹכְלוּ לְבָרַךְ בְּרַכָּה זֹאת (וְאִם יִהְיֶה גִּירָאָה שֶׁהָעֲנָנִים יִתְפָּרוּ וְאַח"כּ יוֹתֵר טוֹב לְהַמְתִּין עַד שֶׁיּוֹכְלוּ לְרֵאֹת אֶת עֲצָם הַחֻמָּה בְּטִהְרָתָהּ) וְזִמְן הַפְּרָכָה הוּא רַק עַד סוֹף שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת עַל הַיּוֹם וְלֹא אַחַר שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת וְעַד חֲצוֹת לֹא יִבְרָכוּ עוֹד רַק בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת (וְכַמוֹ שֶׁהַכְּרִיעַ בְּזֶה הַנְּאֻן בַּעַל ח"ס ז"ל בַּס' נ"ו הַגָּ' לְוִלָּא פְּהַגְּאוֹן בַּעַל דְּגוּל מְרַבְּבָה ז"ל שֶׁהוּבָא ס' רַכ"ט ס"ק ג' שְׁסִמָּה בְּזֶה עַל הַמַּעֲיוֹ"ט ז"ל לְבָרַךְ עַד חֲצוֹת גַּם בְּשֵׁם וּמַלְכוּת וְכַמוֹ שֶׁהַשֵּׁיג עַל הַלְבוּשׁ ז"ל שֵׁם (וּבְקִינ' ב"ר יֵשׁ ט"ס וצ"ל שֵׁם מ"ש ע"ד הַמַּנ"א בַּס' רַכ"ט ס"ק ה' וְכ"כ הַלְבוּשׁ דְּאִין לְבָרַךְ רַק עַר שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת בִּיּוֹם ע"ש וְהַדְּבָרִי חֲמוּדוֹת ז"ל (בַּפ' הָרוּאָה אוֹת מ"ב) כ' ע"ז שְׁלֹשׁ יָדַע זֹאת מִנִּין לוֹ כַּצ"ל שֵׁם) וְכַבָּר כְּתַבְנוּ שֵׁם דְּהָעֵיקָר בְּזֶה כַּד' הַלְבוּשׁ ז"ל הַגָּ' לְוִלָּא עַפ"ד הַתּוֹסֵ' בַּר"ה ח' ע"ש וְאִיךְ שֶׁהַתּוֹסֵ' לֹא כְּתַבוּ שֵׁם רַק עַל תְּקוּפַת תְּשָׁרִי שֶׁל הַבְּרִיאָה שֶׁהִי בַּט"ו שָׁעוֹת בִּיּוֹם ד' שֶׁהוּא ג' שָׁעוֹת בִּיּוֹם אֲבָל תְּקוּפַת גִּיסוֹן שְׁלֹפְנִי ע"כ ח' לַפ"ז בַּתְּחִילַת לַיִל ד' (שְׁבִינ' ב' תְּקוּפוֹת יֵשׁ הַבְּדֵל ט"ו שָׁעוֹת וְכַמֵּש"ש) אֲלָא דְבְּאֵמַת לֹא כְּתַבוּ הַתּוֹסֵ' כֵּן רַק לַר"א ע"ש וּפְשׁוּט דַּלְר"י הוּא לְהִקְפֹּף לַפ"ז דְּתְקוּפַת תְּשָׁרִי שְׁלֹפְנִיָּה הִי בַּתְּחִילַת לַיִל

ד' ותקופת ניסן דבריאָה שאַחריו הָיָה בְּיוֹם דְּבִשְׁעָה ג' וא"ש ויבואר אַי"ה) ועכ"פ נראָה לעיקר כד' הַלְבוּשׁ הַגָּ'ל בְּזָה דְּאֶחָר שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת לֹא יִבְרָכוּ עוֹד בְּשֵׁם וּמַלְכוּת פּנ"ל) וְאִם לֹא תֵרָאֶה אַף רוֹשֵׁם הַשְּׁמַשׁ מִבֵּין הָעֲנָנִים לֹא יִבְרָכוּ כָּלֵל עַל אוֹר הַיּוֹם לְבַד וּכְמוֹ שֶׁהִכְרִיעַ שֵׁם הַגָּאוֹן בְּעַל חֲתָם סוֹפֵר ו"ל בְּזָה וּכ"כ בְּשׁו"ת זָרַע אֲמַת ס' כ"ד וּדְלֹא כַהֲפַמ"א ו"ל שֶׁהוּבָא בַש"ת ס' רכ"ט סק"ג ע"ש) וּבְחֲתָם סוֹפֵר שֵׁם כ' דצ"ע מ"ט לֹא נִהְגוּ הַנְּשִׂים לְבַרְךָ בְּרָכָה זוֹ דְהַטַּעַם שֶׁכ' בְּבִרְכַּת הַיֵּרֵחַ שֶׁהַנְּשִׂים גָּרְמוּ מִיַּעוּט הַיֵּרֵחַ לֹא שִׁינְיָה הַקָּא עכ"ל וְנִתְפַּנֵּן לַמ"ש הַמַּג"א ו"ל בַּר"ס תכ"ו בְּשֵׁם הַשְּׁל"ה ו"ל בְּזָה ע"ש (אָבֵל לַמ"ש הַמ"א בַּר"ס רצ"ו ד"ל דְּבַמְצָנָה שְׁאִין בָּהּ עֲשִׂי רַק שֶׁהַבְּרָכָה עֲצֻמָּה הִיא הַמְצָנָה (וְהִיא מְצָנָה שֶׁהוּמ"ג) אֵין רִשְׁאוֹת לְבַרְךָ (וּמַה"ט כ' שֵׁם הַרְמ"א ו"ל דְּנְשִׂים לֹא יִבְדִּילוּ לַעֲצֻמָּן ע"ש וְלָכֵן לֹא נִהְגוּ לְקַדֵּשׁ הַלְבָנָה ע"ש א"כ י"ל דַּה"ה לְבִרְכַּת הַחֲמָה דַּמַּה"ט לֹא נִהְגוּ לְבַרְךָ ג"כ וצ"ע הַנְּרֵאִיתִי לְהַעִיר עוֹד בַּמַּש"ל בְּשֵׁם הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ג מִיסוּה"ת דְּחִגּוּרַת הַמְזֻלוֹת הוּא סוֹכֵב מִהַלְךָ יוֹם א' בְּכָל שְׁבָעִים שָׁנָה בְּקִירוֹב ע"ש דְּנִרְאָה שֶׁחֲשׁוֹבֵן זֶה הוּא מְכוּוֹן עִם מ"ש בִּיסוּד עוֹלָם הַגָּ'ל שֶׁהַתּוֹכְנִים הַקְּדוּמוֹנִים מְצָאוּ שְׁנַת הַחֲמָה בְּכְמוֹ רְבִיעַ שְׁעָה יוֹתֵר עַל שֵׁשׁ שָׁעוֹת שֶׁהוּא כְּמוֹ י"ט מִינוּט וְחֲצִי יוֹתֵר עַל שְׁנַת ר' אֲדָא הַגָּ'ל וְכַמַּש"ל שְׁעוֹלָה בְּכְמוֹ יוֹם אֶחָד בְּשָׁבָעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה בְּקִירוֹב וְע' עוֹד בַּמַּש"ל הַרְמַב"ם ו"ל בַּפ"ב מִהַלְכוֹת קִידוּה"ח ה"ב שְׁגַם נִקְוֶדַת גּוּבָה הַשְּׁמַשׁ סוֹכֵב בְּכָל שְׁבָעִים שָׁנָה בְּקִירוֹב בְּכְמוֹ מַעֲלָה אַחַת (וְע' בִּיסוּ"ע מ"ג פ"ב שֶׁכ' בְּשֵׁם הַתּוֹכְנִים הָאֲחֵרוֹנִים דְּבְמִשְׁפַּחַת ר"פ שְׁנָה הוּא סוֹכֵב בְּכַדִּי מַעֲלָה א' ויבואר הַפֵּל בַּקּוּנְטֵרַס בַּפ"ע אַי"ה) וְע' עוֹד בַּסְּנִינְיָא דְּעֵרוּבִין נ"ו דְּקָאֵמַר וְסִימְנָה עֲגָלָה בְּצַפּוֹן וְעַקְרָב בְּדָרוֹם וּבְפִי הַרְמַב"ם ו"ל לַמַּס' ר"ה וְהִנֵּה לְעֵיל ט"ז כ' פִּי בַד' הִלְזוּ יְבוֹאוּ תַשְׁלוּמֵי הַדְּבָרִים מִדִּין הַמְּקוּנָה הַחֲדָשָׁה שֶׁבַּפ"ק (הַמְּבֹאֵר לְעֵיל ע"א) וְהֵן יַעֲן פִּי לֹא יָכִיל אוֹתָם סְפָרֵי הַלְזוּ.

(כִּי בְּאַמַּת יֵשׁ ת"י כְּעֶשְׂרִים קוּנְטֵרַסִים בְּכָל פְּרָטֵי דִינֵי הַמְּקוּנָה הַזֹּאת וְחִידוּשִׁים רַבִּים ע"ד הַפּוֹסְקִים הַרוּ"א ו"ל בְּהַלְכָה זוֹ בַּעֲזוּ"ה וְגַם הַרְבֵּה חִידוּשִׁים נִפְלְאִים בְּזָה מְכַבּוּד אֱלוֹהֵי נְעוּרֵי הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל מו"ה יַעֲקֹב נ"י מְקַאֲוֹנָא ר"מ דַּפ"ק יצ"ו אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶז ג"כ בְּרוֹב גְּאוֹנוֹ ע"ד הַכָּשֶׁר הַמְּקוּנָה הַזֹּאת (וְאֲזַכִּיר כָּאֵן דְּבַר א' בְּשֵׁם הַג' הַגָּ'ל נ"י אֲשֶׁר תָּמָה אֶז ע"ד הַרוֹקַח ו"ל שֶׁהוּבָא בַב"י ס' ר"א בְּדִין פְּלִי עֵץ הַבָּאִים בְּמַדָּה דַּאֲע"פ שְׁאִין מְקַבְּלִין טוֹמְאָה אַפ"ה הַמִּים שֶׁבְּתוֹכָן כְּשֶׁאוּבִין וְהִבִּיא רַאִי מִהִירוּש' דַּפ"ג דְּיוֹמָא דְּהַנְּצִירָה לֹאמַר בָּיִם שֶׁל שְׁלֹמֹה שֶׁהִי נְקוּב ע"ש וְאֵף שֶׁהִי גְדוֹל הַרְבֵּה וְאִינוּ מְקַבְּלִין טוֹמְאָה ע"ש וְתָמָה ע"ז הַגָּאוֹן הַגָּ'ל דְּהָרִי יָם ש"ש הִי שֶׁל נְחוּשֶׁת וְכִלִּי מַתְכוּת לֹא אִיתְקַשׁ לְשַׁק כָּלֵל וּמַק"ט אַפִּי גְדוֹל הַרְבֵּה עַכְד"ק (וְע' תּוֹסְפֹתָא דְּכִלִּים ב"מ פ"ד וּבְכִלִּים פ"ב מ"ד בְּתוֹס' יו"ט שֵׁם וּבְרַמְב"ם סוֹפ"א מְכִלִּים וּבְתוֹס' בַּפְּסָחִים ק"ט ד"ה דִּילְמָא ע"ש) וְכֹאֲשֶׁר אוֹצִיא אַי"ה לְאוּרָה כ"ד הַקּוּנְט' בַּה' מְקוּנָה הַגָּ'ל אָבִיא גַם ד"ק שֶׁל הַרְה"ג הַגָּ'ל נ"י בְּזָה עִם עוֹד הַרְבֵּה מִחִידוּשֵׁי הַק' אֲשֶׁר ת"י בַּכ"י בַּעֲזוּ"ה) וְלָכֵן רֵאִיתִי לְצִיָּין כָּאֵן רַק בְּקוּנְצֵר מַה שֶׁהֶעֱלִינוּ אֶז (בְּשְׁנַת תַּר"ה) לְהַלְכָה בַּעֲזוּ"ה בַּכ"ד הַמְּקוּנָה הַזֹּאת ע"פ הַסְּכֻמַּת אַדְמו"ר הַגָּאוֹן הָאֲמַתִּי מו"ה יְחִזְקֵאל הַלּוֹי לְנִדְא הַגָּאב"ד דַּפ"ק יצ"ו ג"כ בְּזָה וְהֵם (א) שֶׁלֹּא תִטְהַר הַמְּקוּנָה הַזֹּאת לְעוֹלָם רַק בְּאֲשַׁבְּרוֹן לְבַד (וְגַם בְּעַת שְׁיְבוֹאוּ אֵלֵינוּ מִיָּם מִן הַסִּילוֹן הַנְּמִשְׁפָּה מִהַמְּעִיָּן) וְע"כ יְחִזְקוּ כָּל בְּדַקֵּי הַמְּקוּנָה הַיֵּטֵב שֶׁלֹּא יִזְחַל מִמֶּנָּה שׁוּם טִיפַת מִיָּם בְּשׁוּם מְקוּנָה

(ואף למעלה מארבעים סאה) (ב) ואם יצטרכו לצפות אותה מבפנים בטסי גחוןשת (לשמור אותה מזחילה) יקחו גולמי חתיכות גחוןשת ומתם ירדדו הטסין בתחילה לצורך קביעותם בדפנותיה ובקרקעה (למען לא יהי עליהם שם כלי בתלוש מעולם) (ג) בשולי המקנה יעשו נקב פמוציא רמון ולסתנם הנקב יפה בסיד ובצורות כדת (ד) לעשותה בתחילה רק דרך בנין בקרקע (ה) מן הצינור האחרון עד המקנה לא יקלחו המים (מן המעין והשאובין) למקנה רק ע"ג דבר הראוי לבלוע ויהי' שם שיעור המשכה (ג' טפחים) (ו) שלא יבואו שום שאובין למקנה בעת שתחסר מארבעים סאה (ולא מהני ג"כ המשכה מהמעין שאח"כ) ויהי' עלי' כל חומר דיני מקנה לכ"ד (ז) ובכל עת שיינקוה ויצטרכו להמשיך אלי' מים פשיעור מהמעין יהי' לעולם ע"פ השגחת א' הבקי בכ"ד הכשר מקנה כדת (ומ"ש בזה הגאון מהרי"מ ז"ל בס' י' במחכ"ת לא הציעו או לפניו כל הספיקות שהי' לי בזה ע"ש) וגם מ"ש בד' הנ"ל להשלים פאן מ"ש בד' י"ב ע"ד הגאון הגדול מו"ה ר"י אייזק נ"י בעהמסה"ק נוע"י אין הגליון מספיק פאן רק אפיר דמש"ש מקרא דתחגוהו צ"ל תחגו אותו (וכן הגי' הגאון הנ"ל בעצמו שם) ובעיקר הדין מש"ש לר' יוחנן גבי שמיני ש"ח מצינו לו תנאי דמסייעי לד' הגאון הנ"ל באמת והם הרמב"ן והריטב"א דפשיטא לי' דפודין במחוז"ו ומוק"ל לבריימא דבכורות י"א כר"ש ע"ש והוא צ"ע באמת דע"כ לא אתיא כר"ש פלל וכמש"ל ט"ז ויבואר הפל בקו"א באר"ה א"ה (ומ"ש בד' נ"ז בסוגיא דבכורות ס"א נ"ל להגי' ביה דפרי' התם וקסבר ר"י תמורת מעשר מתה והתנן אמרו כו' דצ"ל וקסבר ר"י טעות מעשר מתה והתנן כו' ודו"ק (וכצ"ל ברש"י שם ד"ה למאי דס"ל דה"ק לדידי דס"ל דטעות מעשר קריבה כו' ע"ש) ואין רצוני להוציא פעת הגהותי אשר יש לי על כל הש"ס בעז"ה עד אשר אראה א"ה את פל הש"ס בכ"י הנפלא על קלף הנמצא בעקד פעת ע"י ידי הרב המאוה"ג המפורסם לגאון תפארת מו"ה רפאל נתן נטע נ"י ראכינאוויץ (עם הגהותיו הנפלאים מאוד והי' בעזרו לזכות את ישראל בזה) והנה במ"ש בד' נ"ח בדין לילה אי הו"ל מחוסר זמן השיב לי ע"ז כבוד הרב המאוה"ג המפורסם בתו"י מו"ה אברהם יוסף נ"י (שהי' ר"מ בפה) דבר פלפול ארון בד' הרמב"ם ז"ל בזה ויבואו א"ה פל ד"ק בענין זה בקו"א ואיזו תשובות אשר השיבו לי איזו מןפלגי תורה מפק יצ"ו וגם אשר ימחלו נא כבוד גדולי ומןפלגי התורה שיחיו להשיבני עוד באיזה דברים מספרי זה אשר ימצאו לדקדק עליהם לפ"ד הגדולה אביא א"ה פל ד"ק בקונט' אחרון אשר יבוא עוד להשלמת ספרי זה בעז"ה : ---- וגם הלוט על זמן שקיעת החמה (לפ"ח תקופת ר"א הנ"ל המיוסד רק על קו משנה היום וכמש"ל בעז"ה) בכל חדשי החמה לעולם - ברוחב שמונה עשר מעלות מהדרום לצפון (פי בארון המדינות מהמערב למזרח אין הבדל בזה במידת היום והלילה בכ"מ פנודע) מן העיר אשטרחאן (על יד ים הפספי) והיא ברוחב, 46 מעלות ושליש מקו השנה לצפון) עד העיר ארחאנגעל (שהיא ברוחב 64 מעלות ונחצי לצפון) אשר יסדתי אותו מכבר בעז"ה עפ"ד הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' קידוה"ח וס' חו"ש להגאון בעל ס' אלים ז"ל והנו"נ וגם עפ"ד התוכנים האחרונים בזה יבוא בקונט' הנ"ל אשר אוציאנו לאורה א"ה.

וגם אם יהי' לי להעמיד את דברי א"ה באיזו מקומות אשר ישיבו לי על ספרי זה יבואר ג"כ בקונטרס הנ"ל בעז"ה : דף כ"ג ד"ה ולאין הי' נוטה שכ' דעגלה הוא שור וכ"כ רש"י

בפסוקי צ"ד ע"ש ונראה מפי הרמב"ם הנ"ל דמפרש התם כפשוטו דעגלה הוא מזל שור
מ"ב מזלות השולט באייר ועקרב הוא סול מרחשון ונקט הש"ס לסימן על צפון ודרום
העולם למזל שור הנוטה לצפון וקו המשנה ועל עקרב הנוטה לדרום המשנה אבל טלה
ומאזנים הם עומדים על קו המשנה לעולם ואין נוטין לשום צד כ"כ הרמב"ם ז"ל שם
בזה (והוא דלא כמש"ש התוס' בפסחים צ"ד ע"ב ד"ה מעולם ע"ש) ומ"מ נראה דאין
מזה סתירה כלל למש"ל דגם מזל טלה ומאזנים יש להם נטי' זה לצפון וזה לדרום
דהש"ס לא נקט לסימנא רק בדבר הנראה לכל והיינו ממזל שור ולהלן וממזל עקרב
ולהלן אבל טלה ומאזנים עכ"פ אין נראה נטינתם כל פה שכל מהלכם לעולם הוא
במתינות רב וכמש"ל ואמנם לכאורה יש לסתור משם עכ"פ לשמ"ל בשם התוכנים
האחרונים דלפעמים כל המזלות הללו הם חוזרים לאחור ג"כ וכמ"ש מהיסו"ע בזה
דא"כ איך נתנו הסימן על זה בדבר שאינו נוהג כן לעולם שהרי לפ"ד הוא משתנה מזמן
לזמן שלפעמים עגלה עומד בדרום המשנה וכמש"ל וע' עוד בסוגיא דפסחים צ"ד שם
דא' רבי כו' מעולם לא מצינו עגלה בדרום כו' ואולי בא לסתור בזה באמת ד' התוכנים
הנ"ל שהחליטו שגלגל המזלות חוזר לאחור ג"כ וכמש"ל (וכבר כ' לעיל דנראה
דפולגתא דתנאי הוא בתוספתא דברכות הנ"ל) וע' בפרכות נ"ח דרמי אהדדי דכתי'
לקראי באיוב ט' עושה עש פסיל וכימה כו' דאקדים שם פסיל לכימה וכתי' בעמוס ה'
עושה כימה וכסיל כו' ע"ש ולכאו' הי' אפשר לומר דלמאי דנרא' שם דכסיל הוא ממזלות
הצפונים ששולטין בימות החמה וכמש"ש רש"י ז"ל וכימה נראה התם באמת שהוא
ממזלות הדרומים ששולט בימות הגשמים והוא ממזל עקרב השולט במרחשון (ולא
כמש"ש בפירש"י ז"ל שהוא ממזל טלה ע"ש שהוא תמוה מאוד באמת וכמ"ש המהרש"א
ז"ל בחי' אגדות שם והגאון בעל חות יאיר ז"ל בס' רי"ט באנרף בזה (והביא שם גם לד'
התוס' דפסחים הנ"ל וכ' דלפ"ד שם ולפ"ד רש"י דברכות הנ"ל נצטרף לומר דשלישה
הן ור"ל דמלבד מזל עקרב השולט במרחשון עוד יש עקרב שהוא ממזל טלה לפ"ד
רש"י דברכות הנ"ל ועוד העקרב שבציר הדרומי לפ"ד התוס' דפסחים הנ"ל וכ"ז תמוה
מאוד באמת (ואולם מסוגיא דפסחים שם דקאמר שכל הישוב אינו עומד אלא בין עגלה
לעקרב ע"ש נראה קצת כפי התוס' הנ"ל (דלפי' הרמב"ם הנ"ל הרי אין ביניהם מרחק
כ"כ מן הצפון לדרום ובסק"א יבואר א"ה) ועכ"פ נראה פשוט בסוגיא דברכות הנ"ל
דכימה הוא ממזל עקרב השולט במרחשון בעת הצינה וכמ"ש המהרש"א ז"ל נ"כ שם
(וא"ש טפי בזה גם הסוגיא דר"ה י"א דר"א א' שהמבול במרחשון הי' שמזל כימה עולה
אז ע"ש) (ולא כפירש"י והתוס' שם ג"כ שכ' שהוא ממזל טלה ע"ש וגם שלא פהמפרש
שם בסוף ר"ה שכימה הוא ממזל שור ע"ש שפנלם נתלו בסוגיא דברכות שם דא' דעיש
שהוא מזנב טלה או מרישא דעגלה (ומזה נראה קצת כפי הרמב"ם ז"ל ביהיא
דעגלה בצפון שהוא מזל שור וכמש"ל) קא אזלא בתרי' ופירש"י שם בתר כימה ע"ש
ובאמת נראה דר"ל בתר טלה וכ"כ המהרש"א ז"ל בח"א שם ויבואר במק"א א"ה
(ומש"ש מאי עיש אר"י יותא טס"ה וצ"ל זוגיתא וכ"ה בילקוט איוב ט' ע"ש) וגם הסוגיא
דב"מ ק"ו בהא דא' וקנימי כימה ארישא כו' ע"ש א"ש טפי למ"ש דכימה הוא ממזלות
הדרומים ששולטין בכל ימות הגשמים ויבואר ג"כ במק"א א"ה) ולפ"ז הרי יש לנו
מקום לכאורה ליישב הני דומיא דקראי הנ"ל דמאי דכתיב באיוב ט' עושה עש פסיל

וכימה דאקדמני לְכסיל שְהוּא מְמַזְלוֹת הַצְפוּנִים י"ל דְאִיגְרִי הֶתֶם כְּשֶׁכֵּל הַמּוֹלוֹת שְׁבַצְפוֹן
קו הַמְשֻׁנָּה סוֹבְבִים כְּסֹדֵר וְנוֹטִים מְמַנּוּ לְצִפּוֹן דָּאז עֵשׂ שְׁהוּא מִזֵּל טְלָה או שׁוֹר וְכֵן כְּסִיל
נוֹטִים לְצִפּוֹן קו הַמְשֻׁנָּה וְהֵם קְרוּבִים אֶצְלֵינוּ אִז וְכִימָה שְׁהוּא עֵקֶרְב נוֹטָה לְדְרוֹם קו
הַמְשֻׁנָּה וְהוּא רְחוֹק מִן הַיְשׁוּב אִז כְּפִנּוּדָע וְהִינּוּ דְכִתִּיב נְמִי הֶתֶם וְכִימָה וְחִדְרֵי תִימָן פְּלוֹמֵר
דְכִימָה הוּא אִז בְּתִימָן שְׁהוּא לְדְרוֹם קו הַמְשֻׁנָּה וְכִמ"ש אֶבֶל קְרָא דְעֵמוֹס הַנְּ"ל גְרָאָה
לְכַאוּר' דְאִיגְרִי פְּשֵׁהֲגֵלְגֵל הַמְזָלוֹת מְשֻׁנָּה אֶת הַיְלוּכוֹ וְסִנּוֹר לְאַחוֹר וְכִמ"ש הַתּוֹכְנִים
הָאֲחֵרוֹנִים הַנְּ"ל דָּאז נִמְצָא שְׁפִימָה הוּא בְצִפּוֹן לְקו הַמְשֻׁנָּה וְקְרוּב אִז יוֹתֵר לְעֵיקֶר הַיְשׁוּב
שְׁהוּא בְצִפּוֹן קו הַמְשֻׁנָּה ג"כ כְּפִנּוּדָע אֶבֶל כְּסִיל שְׁהוּא מְמַזְלוֹת הַצְפוּנִים נִתְהַפֵּה אִז לְדְרוֹם
קו הַמְשֻׁנָּה רְחוֹק מִעֵיקֶר הַיְשׁוּב שְׁהוּא בְצִפּוֹן כִּמ"ש וְלִהְיֵי אֶקְדָמְנִי אִז לְכִימָה בְּרִישָׁא
הַקְרוּב יוֹתֵר וְהִדֵּר כְּסִיל שְׁהוּא רְחוֹק אִז מִן הַיְשׁוּב וְכִמ"ש וְהִכִּי מְשַׁמַּע לְכַאוּרָה פְּשֻׁטָא
דְקָרָא דְעֵמוֹס שְׁם דְקָאֵי כְּלוֹ עַל הַיְפוּדָה הַהִנְהֵגָה לְפַעֲמִים וְכִדְכִתְנִי הֶתֶם עוֹשֵׂה כִימָה וְכִסִּיל
וְהוֹפֵד לְבִנְיָן כּו' וְיוֹם כּו' הַחֲשִׁיף כּו' וְעַכ"פ הִנֵּה י"ל קֶצֶת לְהִנֵּי רִוְמִיָּא דְקָרָאֵי הַנְּ"ל לְד'
הַתּוֹכְנִים הָאֲחֵרוֹנִים הַנְּ"ל שְׁלַפְעֵמִים הַמְזָלוֹת הוֹפְכִין אֶת סֹדֵרָן וְכִמ"ש וְאוּלַי י"ל דְשְׁמוּאֵל
דְרַמִּי לְהוּ לְהִנֵּי קָרָאֵי בְּבִרְכוֹת שְׁם לְטַעֲמִיָּה בְּאַמַּת בְּזָה דַע"כ לֹא ס"ל פְּלֵל כַּד הַתּוֹכְנִים
הָאֲחֵרוֹנִים הַנְּ"ל וְעוֹמֵד בַּד' הַתּוֹכְנִים הַקְדָמוֹנִים הַנְּ"ל שְׁהַחֲלִיטוּ שְׁכָל נְטִיּוֹת הַמְזָלוֹת הוּא
לְצַד צִפּוֹן לְכַד וְאִין חוֹזְרִין לְאַחוֹר לְעוֹלָם פְּלֵל וְכִמ"ש וְאוּ"ש (וְע' עוֹד בִּירוּשְׁלַמִּי רִישׁ
בְּרִכוֹת דְתַנִּי הֶתֶם דְבִאֲחַד בְּתַקּוּפַת גִּיסָן וְבֵא' בְּתַקּוּ' תְּשַׁרִּי הַיּוֹם וְהַלִּילָה שְׁוִין וְר"ל
שְׁמִזְרִיחָה וְעַד שְׁקִיעָה כְּמִשְׁקִיעָה וְעַד זְרִיחָה אִז ע"ש וְנִרְאָה דְהֶתֶם בְּתַקּוּפַת ר' אֲדָא הַנְּ"ל
מִיְיָרִי וְכִמ"ש"ל) וְהָא דְפָסֵק שְׁמוּאֵל בְּתַעֲנִית י' דְבַגּוּלָה שׁוֹאֲלִין הַמְטֵר בְּיוֹם שְׁשִׁים
בְּתַקּוּפַת תְּשַׁרִּי ע"ש וְכ"ה בִּירוּשְׁלַמִּי שְׁם פ"א ה"א ע"ש הִנֵּה פְּשׁוּט דְשְׁמוּאֵל עֲצָמוּ וְדָאֵי
דְבַתְּקוּפָה דִידְנִי קָאֵמֵר הֶתֶם (וְהַמְפָּרֵשׁ בַּפ"י מִקִּידוּה"ח נִרְאָה דְגָרְס שְׁם בַר"ה כ"א שְׁלַח
לִי ר' אֲדָא בַר אֲהֵבָה לְרַבָּא פַּד חֲזִית דְמְשַׁכָּה תְּקוּ' טַבַּת כּו' וּפְשׁוּט לַפ"ז דַּר' אֲדָא גּוּפְנִי
וְדָאֵי דְבַתְּקוּפָה דִידְנִי קְמִיְיָרִי ע"ש) וְבִיסוּד עוֹלָם מְאָמֵר ד' פ"ב ד' ס"ו נִרְאָה דְגָרְס
בְּסִנְהֵדְרִין י"ב אַר"י א' רַב אִין מְעַבְרִין כּו' אַא"כ הִיתָה חֲסִירָה רַבּוּ כּו' (בְּמִקּוּם ר"י א'
שְׁמוּאֵל דְבַגְלִי דִידָן הַנְּ"ל) וְכ"ה בְּגִי תְּשׁוּבוֹת הַגְּאוּנִים ו"ל שְׁם וְנִסְתֵּר לְגִיְרָסָא זוּ כָּל
מִש"ל דְלְשְׁמוּאֵל לְשִׁיטְתוֹ פְּרִיף שְׁם י"ג וְע"ש) וְעִינִן בְּתַשְׁב"ץ ח"ג ס' קכ"ג וְבִיסוּ"ע
מ"ד פִּי"ב ד"פ שְׁכ' בְּפִשְׁטוֹ דְקִי"ל דְבִיּוֹם ס' שְׁל תְּקוּ' תְּשַׁרִּי דְשְׁמוּאֵל שׁוֹאֲלִין הַגְּשָׁמִים
ע"ש: (וְנִרְאָה לִי לִיתָן טַעַם עַל הַשְּׁשִׁים יוֹם הִלְלוּ כִי נוֹדַע שְׁעֵיקֶר צִנְרָף שְׁאִילַת הַגְּשָׁמִים
הוּא סְמוּדָה לְזִמְן הַזְרִיעָה וְכִמ"ש ג"כ בִּיסוּד עוֹלָם וְהוֹסִיף ע"ד דְמְשׁוּם שְׁזִמְן הַחוֹנְרָף
(שְׁהוּא אַחַר זִמְן הַזְרַע כְּדָא' בַּב"מ ק"ו) הוּא יְבֵשׁ בְּטַבְעוֹ ע"כ הַוָּצְרַכְנוּ לְשִׁאוּל בְּפָרֵק
הִנֵּה עַל הַמְטֵר ע"ש וְלַפ"ז י"ל בְּפִשְׁטוֹת דְמַה"פ אֲחֵרוּ בְּגוּלָה זִמְן הַשְּׁאֵלָה לְשְׁשִׁים יוֹם
בְּתַקּוּפָה שְׁהוּא אַף לְד' הַמְאָחַר יוֹתֵר זִמְן הַזְרִיעָה בַּב"מ ק"ו וְהוּא ר"ש הַמוֹנָה מְמַרְחֶשֶׁן
דְמִיקַל מְכוּלְהוּ תַנְּאֵי שְׁם בְּמִשְׁדָּה יְמֵי הַזְרַע בְּמִי שְׁבָא לְאַחַר זְרִיעוֹתָיו ע"ש וְה"נ אַף בְּבִבְלָה
שְׁמֵאֲחֵרִין זְרִיעוֹתֵיהֶם אִין מְאָחֵרִין עַכ"פ יוֹתֵר מְסוּף כְּסִילוּ לַפ"ד ר"ש הַנְּז' וְלָכֵן תְּלוּ הַדְבָר
בְּשְׁשִׁים בְּתַקּוּפָה דָאֵם תְּהִי הַשְּׁנָה הַקּוֹדֶמֶת מְעוֹבְרַת וְבִלָּא סְפַק שְׁלֵא יִתְאַחֲרוּ אִז מְלַזְרִיעַ
אַח"כ עַד סוּף כְּסִילוּ הָרִי תַקְדִּים אִז ג"כ יוֹם הַתַּקִּיפָה וְיִהְיֵי יוֹם הַס' בְּתַקּוּפָה קוֹדֶם
לְהַתְחַלַּת יְמֵי הַחוֹנְרָף עַכ"פ וְאֵם תְּהִי הַשְּׁנָה הַזֹּאת מְעוֹבְרַת וְבִלָּא סְפַק כִּי יִתְאַחֲרוּ אִז גַּם

זמן הזריעה בכבל עד סף כסלו עכ"פ לר"ש וכמ"ש הנה אז תמשך התקופה ג"כ ועכ"פ לא יתאחר יום הס' בתקופה לעולם רק עד ר"ח טבת (וכמו שחל בשנת תר"ל).

ואף שלדעת שמואל עצתו הי צריכין לעבר השנה הקודמת באמת וכמ"ל) ואז הוא סוף זמן הזריעה היותר מאוחרת ומתחיל זמן החורף לר"ש וכמ"ש ולכן צריכין אז עכ"פ להתחיל לשאול הגשמים (דפשוט דזמני הזרע והחורף הולך ג"כ לפי הילוף הסמה וכמ"ש ביסוד עולם ג"כ ע"ש) ודו"ק ואולם כל זה בגולה דתליא בתקופה אבל בארץ ישראל דתליא בימי החודש וכדקיי"ל בתענית י' כר' גמליאל דבשבועה במרחשון מתחילין לשאול שם (וברי"ף ז"ל במשנה וגמ' שם וכן בכ"מ פ"ב מה' תפילה הי"ו הגירסא שם ר' שמעון ב"נ ע"ש ונ"ל דלפי גירסתם הג"ל יש ליישב בפשיטות קושיות הש"ף ז"ל ביו"ד ס' ר"ך ס"ק ל"א על הרמב"ם והשו"ע ז"ל שפסקי לעגנו שאלה כר' יהוד' בתענית ו' דזמן רביעה ראשונה בשבועה במרחשון וכמ"ש הרמב"ם בפ"ב מה"ת הג"ל ובשו"ע או"ח ס' קי"ז ובה' נדרים פסקו כר' יוסי דזמן רביעה ראשונה הוא בשבועה עשר במרחשון ונשאר בצ"ע ע"ש ולמ"ש מגי' הרי"ף והכ"מ הג"ל א"ש בפשיטות לכאורה דפסקו בכולא מילתא פרשב"ג בזה שהרי לפי גיר' הג"ל מצינו באמת גם לרשב"ג עצמו דאע"ג דאיהו דח' במתני' הג"ל דבז' במרחשון שואלין וכמ"ש נאפ"ה א' רשב"ג גופי' שם ו' ובתוספ' פ"א ובגדרים ס"ג דגשמים שירדו ז' ימים כו' אתה מונה בהם רביעה ראשונה ושני' כו' ומוק"ל ה"תם דע"כ דס"ל כר' יוסי בהא שמרביעה ראשונה עד השני' יש שבועה ימים דהיינו מי"ז במרחשון עד כ"ג בו (וע"ש ברש"י ותוס' בתענית ובר"ן ז"ל בגדרים שם) ותקשי לן נמי בפשיטות דרשב"ג אדרשב"ג בהא לגי' הרי"ף הג"ל (ולגי' רש"י ז"ל בגדרים שם גם בהא דגשמים שירדו ז' ימים כו' ר' גמליאל ע"ש א"כ תקשי איפקא לגי' דידן במתני' דתענית הג"ל דר' גמליאל אדר"ג בזה וכמ"ש) וע"כ צריף לחלק בזה בין שאלה לנדרים ברביעה ראשונה ג"כ אליבא דרשב"ג עצמו וכמ"ש (יע' ברש"י תענית ו' דבלישנא דאמימר גרס שם א"ר חסדא הלכה כר' יהודה ע"ש והוא פי היכי דלא תקשי שם דר' חסדא אדר' חסדא בזה וכמ"ש הנאין בעל לח"מ ז"ל בפ"ג מה' תענית ה"י ע"ש והנה לגי' הרי"ף הג"ל א"ש הגי' דידן שם בזה די"ל דר' חסדא פסק באמת פרשב"ג בתרנוייהו בין בהה' דמתני' דשואלין בז' בו ובין בברייתא דע"כ דס"ל לרשב"ג גופיה כר' יוסי ג"כ גבי נדרים עכ"פ וכמ"ש) וא"ש עכ"פ ד' הרמב"ם ז"ל הג"ל ג"כ בזה דפסק נמי בפשיטות פרשב"ג בתרנוייהו הג"ל דע"כ צריף לחלק בדבר זה בין שאלה לנדרים אליבא דרשב"ג גופי' באמת וכמ"ש בעז"ה (ואמנם בעיקר ד' הרמב"ם ז"ל בדין זה שכ' בפ"י מה"נ הי"א הג"ל דאם נדר עד הגשם שיש בזה חילוק בדין בין ירדו גשמים מי"ז בחשון דמוטר אז מיד ובין לא ירדו גשמים כלל דאסור עד שיעברו כל זמני הגשמים דהיינו עד ר"ח כסלו בא"י ע"ש שהוא תמוה לכאורה טובא דמנ"ל לחדש בזה שאם ירדו גשמים דמוטר מי"ז במרחשון והרי בסוגיא דנדרים ס"ב לא חידש ר' זירא שם רק דבעד הגשם גם לת"ק דרשב"ג אני אסור אלא עד זמן גשמים ולא בעינן בזה עד שירדו (וע"ש בר"ן וברא"ש ז"ל) אבל מאחר דס"ל דבעד הגשם כולהו זמני גשמים קאמר דהיינו עד סוף זמן רביעה ג' שהוא בר"ח כסלו א"כ מנ"ל דאם ירדו גשמים דסגי בי"ז חשון והכי שפיר י"ל דגם אם ירדו הו"ל כלא ירדו ובעינן נמי רביעה ג' הג"ל או להיפך דגם בלא ירדו תסגי ברביעה ראשונה וכ"ה

ד' הָרֶאָבֹד ו"ל בְּהַשְׁגָּה שֶׁם בְּאֵמֶת וְהַכֹּחַ ו"ל דְּחַק טוֹבָא בְּזָה ע"ש וּבְבִיאֹרֵי הַגֵּרֶא
ו"ל בְּיֹד סֶרֶכ ס"ק כ"ג כ' דצ"ל דְּגִיְרָסָא אַחֲרַת הִי לֹו לְהַרְמַב"ם הַנִּזְל בַּגְּמ' שֶׁם בְּזָה
ע"ש וְאוּלָם לַעֲנֹד פְּשׁוּט דְּמַקִּיר ד' הַרְמַב"ם ו"ל בְּדָבָר זֶה הוּא מְמַאי דְהוּא קְשִׁיָא לִי
בְּאֵמֶת דְּבָרֵי ר' זִירָא אַהֲדָדִי בְּזָה מְהַש"ס דִּילֵן הַנִּזְל עַל הִירוּשְׁלָמִי דְנִדְרִים שֶׁם פ"ח
ה"הוּבְשָׁבִיעִית פ"ט ה"ה דְּבַש"ס דִּילֵן הַנִּזְל אר"ז בְּפִשְׁטוּת דְּבַעַד הַגָּשָׁם לְכו"ע עַד זְמַן
גְּשָׁמִים קְאָמַר וּמִשְׁמַע דְּסָגִי בְּזָה בְּזְמַן גְּשָׁמִים לְבַד וְאַף שְׁלֵא יָרְדוּ גְּשָׁמִים עַד זְמַן וּמִשְׁמַע
נְמִי דְּבַעֲיָנָן שְׁיַעֲבְרוּ כָּל זְמַנֵי גְּשָׁמִים עַכ"פ בְּכַה"ג שְׁלֵא יָרְדוּ גְּשָׁמִים כָּלֵל עַד זְמַן כְּדַמְשָׁמַע
מִסְתַּמָּא דד' ר' זִירָא בְּזָה דְקָאָמַר עַד זְמַן גְּשָׁמִים דְנִרְאָה בְּפִשְׁטוּת דְכוּלְהוּ זְמַנֵי גְּשָׁמִים
קְאָמַר וְאֵלּוּ בִירוּשְׁלָמִי הַנִּזְל קְאָמַר ר' זִירָא גּוּפָא דְעַד הַגָּשָׁם עַד שְׁיָרֵד גְּשָׁם אַחַד (כצ"ל
וְלֹא כַגִּי הַפ"מ בְּנִדְרִים שֶׁם גְּשָׁם אַחַר וְכ' ע"ז דר"ל גְּשָׁם הָאֲחֵרוֹן דְהֵינְנו רְבִיעֵה שְׁלִישִׁית
וְהִבִּיא בְמַה"פ שֶׁם רֵא"י לד' הַרְמַב"ם הַנִּזְל דְּבַעֲיָנָן בְּזָה עַד שְׁיַעֲבְרוּ כָּל זְמַנֵי גְּשָׁמִים
וְכַמְש"ל ע"ש וְכָל דְּבָרָיו כְּשֶׁגָּהָה הֵם בְּזָה בְּמַח"כ דְּמַלְבַּד דְּמוֹכַח לְהִדְיָא בִירוּשְׁלָמִי שֶׁם
דְּעַד הַגָּשָׁם עַד גְּשָׁם אַחַד קְאָמַר (וְלֹא גְּשָׁם אַחַר) וְכַדְמִיִּיתִי עֲלֵה הַתָּם מְהֵרֵי עֲלֵי עֵץ
דְּמִבִּיא גְזִיר אַחַד ע"ש וְאוּלָם בְּלֹא"ה אֵין שׁוּם מְקִים לִיִּישָׁב ד' הַרְמַב"ם הַנִּזְל בְּדָבָרָיו
הַלְלוּ שְׁהֵרֵי הַרְמַב"ם הַתִּיר בְּזְמַן גְּשָׁם הָאֲחֵרוֹן אַף שְׁלֵא יָרְדוּ עַד זְמַן גְּשָׁמִים כָּלֵל וְכַמ"ש
וְאֵלּוּ בִירוּשְׁלָמִי הַנִּזְל לֹא הַתִּיר ר' זִירָא רַק עַד שְׁיָרֵד הַגָּשָׁם דְּנִקָּא וְכַמ"ש) וְאַמְנָם לַעֲנֹד
פְּשׁוּט דְהַרְמַב"ם ו"ל פְּסַק בְּזָה כְּהַש"ס דִּילֵן וְכַהִירוּשְׁלָמִי הַנִּזְל כְּאַחַד בְּאֵמֶת וְס"ל דְלֹא
סִתְרֵי אַהֲדָדִי כָּלֵל דְּבַש"ס דִּילֵן קְאָמַר ר' זִירָא דְכְּשִׁלֵּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים כָּלֵל לֹא יֵצֵא יְדֵי נִדְרוֹ
בְּמַה שְׁאָמַר עַד הַגָּשָׁם רַק אַחַר שְׁעָבְרוּ כָּל זְמַנֵי גְּשָׁמִים דְהֵינְנו שְׁעָבַר זְמַן רְבִיעֵה שְׁלִישִׁית
ג"כ וּבִירוּשְׁלָמִי קְאָמַר ר' זִירָא נְמִי דָּאֵם יָרְדוּ גְּשָׁמִים הַנִּזְל בְּגָשָׁם אַחַד ג"כ דְהֵינְנו
בְּרְבִיעֵה הָרֵאשׁוֹנָה לְבַד וְא"ש דְלֹא פְּלִיגֵי הַש"ס דִּילֵן וְהִירוּשְׁלָמִי אֲלִיבָא דר' זִירָא הַנִּזְל
בְּזָה כָּלֵל וְכַמ"ש וְהַרְמַב"ם ו"ל פְּסַק בְּכּוּלָא מִיְלִתָּא כר' זִירָא בְּהָא כְּהַבְבְּלִי וְהִירוּשְׁלָמִי
הַנִּזְל בְּאֵמֶת וְא"ש (וְיַמָּה שְׁהַקְשָׁה בְכ"מ וּבב"י שֶׁם דְלָמָּה לֹא פְּסַק בְּעַד הַגָּשָׁמִים כְּרִשְׁבִּי"ג
בְּמִשְׁנֵתֵינוּ בְּזָה דְסָגִי נְמִי כְּשִׁיגִיעַ זְמַנָּה שְׁל רְבִיעֵה אַף שְׁלֵא יָרְדוּ ע"ש) וּבְבִיאֹרֵי הַגֵּרֶא
ו"ל שֶׁם ס"ק כ"ד צִיָּין בְּזָה מְהֵרֵי דְכִתְּוּבוֹת ע"ז דְּמַסִּיק דְגַם אֲלִיבָא דר' יוֹחָנָן אִיכָּא אַמּוֹרָאֵי
דְלֹא ס"ל הֵאֵי כָּלֵל דְכ"מ שְׁשָׁנָה רִשְׁבִּי"ג כו' ע"ש וּמַש"ש וּמִי א"ר יוֹחָנָן הֵכִי כו' נ"ל
דצ"ל וְהָא א"ר יוֹחָנָן חַד זִימְנָא כו' וְכ"ה בְּב"מ ל"ח ע"ש) וי"ל בְּזָה סְגִיָּא דְתַעֲנִית ד'
לְגִי הָרִי"ף הַנִּזְל דְגָרַס רִשְׁבִּי"ג בְּהַר דְשׁוֹאֲלִין בּו' בְּמַרְחָשׁוֹן וְכַמ"ש וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ
דא"כ מֵאֵי מְשַׁנֵּי הַתָּם אֵהָא דְפָרִיף בְּסִגְיָא הַנִּזְל עֲנָה דא"ר יוֹחָנָן דְהִלְכָה כר"י דְבִיו"ט
אַחֲרוֹן דְחַג מִתְחִיל לְהַזְכִּיר מְהֵרֵי דְפְּסַק ר"א כַמ"ד דְבּו' בְּמַרְחָשׁוֹן מִתְחִילִין לְשִׁאוּל
(דְקַס"ד דְשִׁאֲלָה וְהַזְכָּרָה חֲדָא מִיְנָתָא הוּא ע"ש וּמִשְׁנֵי עֲלָה גְבָרָא אַגְבָּרָא קְרַמִּית וְע' יוֹמָא
תוּד"ה ת"כ וּבְר"ן וְרִיטְב"א ו"ל וּבִירוּש' פ"א ה"ג דְּפְּסַק שֶׁם ר' אֶלְעָזָר דְבַג' בְּמַרְחָשׁוֹן
שׁוֹאֲלִין וְשֶׁם ו' גְּרִסִּין ר"ח ע"ש) וְהַשְׁתָּא לְגִירְסַת הָרִי"ף וְהַכֹּחַ ו"ל הַנִּזְל רִשְׁבִּי"ג
בְּמַקּוּם ר"ג הַנִּזְל וְכַמ"ש א"כ עַכ"פ תְּקַשָּׁה בְּאֵמֶת דר' יוֹחָנָן אַדְר' יוֹחָנָן בְּהָא שְׁהֵרֵי ר'
יוֹחָנָן גּוּפָא פְּסַק בְּכ"מ שְׁשָׁנָה רִשְׁבִּי"ג בְּמִשְׁנֵתֵינוּ כו' וּמֵאֵי מְשַׁנֵּי גְבָרָא אַגְבָּרָא כו' אָבֵל
למ"ש דְאַמּוֹרָאֵי נִיבְהוּ אֲלִיבָא דר' יוֹחָנָן בְּזָה א"ש טְפִי דְמֵאֵי דְמַקְשָׁה בְּתַחֲזִילָה אַדְר' יוֹחָנָן
בְּהָא הוּא מְשׁוּם דְקַס"ד דְּוַדָּאֵי ס"ל לר' יוֹחָנָן נְמִי כְּרִשְׁבִּי"ג בְּמִשְׁנֵתֵינוּ וּמֵאֵי דְמִשְׁנֵי גְבָרָא
אַגְבָּרָא כִי ר"ל דְהָא דא"ר יוֹחָנָן הִלְכָה כר' הַיְוֵדָה הַנִּזְל אֲתִיָּא כְּהַר אַמּוֹרָא דְלֹא ס"ל

אליבא דר' יוחנן גופי' ה' פלגא דכ"מ ששנה רשפ"ג כו' וא"ש) והנה למש"ל מגי' רש"י ז"ל שלפנינו בנדרים ס"ג ה"ל דנראה דגרס בם במשנה ה"ל ר' גמליאל א' עד שיגיע זמנה כו' א"ש בפשיטות בזה די"ל דגם גי' הרמב"ם ז"ל שם הי' ר' גמליאל ולא ר' שמעון ב"ג ופסק שפיר כת"ק דר"ג במשנה ה"ל (ואולם בפרייטא שם דגשמים שיירדו ז' ימים כו' שפיר י"ל דגרסי' ודאי ה'תם כגי' דידן רשפ"ג באמת וא"ש בפשיטות דלא נצטרף לדחוק בזה כמש"ש הר"ן ז"ל דרשפ"ג לדבריהם דרבנן קאמר לה כו' ע"ש דבאמת במשנה שם גרסי' ר"ג ובפרייטא רשפ"ג וכמ"ש וא"ש) --- והנה יש לנו לבאר לכאורה דאיך הדין בשנה מעוברת בארץ ישראל אם לעולם מתחילין לשאול בשבעה במרחשון שם או דבשנה מעוברת נתאחר זמן השאלה אז ומתחילין לשאול שם בשבעה בכסלו באמת.

ולכאורה מצינו בזה תוספתא ערוכה ברפ"א דמענית שם ה"ב דגרסי' ה'תם בהדיא דאם היתה שנה מעוברת נותנין לה עיבורה ע"ש ומייתי לה נמי בירושלמי שם פ"א ה"ג ע"ש (ופשוט שהעיקר בזה כפי' הק"ע ז"ל שם דר"ל שאם עיברו השנה אין זמן השאלה מתחיל בחשון אלא בכסלו ע"ש ולא כפי' הפ"מ ז"ל שם דשנה מעוברת ר"ל חודש מעובר (והיינו שתשרי הי' מלא דבמח"כ אין לדבריו שחר בזה ע"ש) ויש לתמוה לכאורה לפ"ז על הפוסקים ז"ל שלא הביאו ד' התוספתא והירו'הנ"ל להלכה בזה דבשנה מעוברת מתחילין בא"י לשאול המטר בז' בכסלו וכמ"ש ואולם נ"ל ליישב ד' כל הפוסקים בזה ע"פ מה שנלע"ד לפרש בעז"ה בד' הירושלמי שם דקאמר דמיחלפי שיטתו' דרבי דתמן הוא אומר אחר סידרה וכן הוא אומר אחר עיבורה ומסיק עלה ר"ז כו' בשם ר"י לבסוף נצרכה ע"ש כל מש"ש הק"ע ז"ל לפרש דקשיא לי' מהאי דא"ר בערכין ל"א דלעולם מונין שס"ה ימים כו' ומסיק דלבסוף נצרכה ר"ל דקשיא באמת ה' דרבי בזה ע"ש לענ"ד אין מהצורך להשיב על דבריו כלל בכל זה דמאי ענין שנה תמימה דבתי ע"ח לדבר התלוי בחדשי הלבנה או בחדשי החמה לבד (ובדוחק י"ל) וגם בלא"ה הנה בתוספתא ה"ל הגי' מהנפך בזה מדר' לדרשפ"ג ע"ש וא"כ לא מקשי מידי מדר' אדרשפ"ג בהא לפ"ד) ומה שפי' דלבסוף נצרכה ר"ל קשיא ג"כ דחוק מאוד וגם מ"ש הפ"מ בזה וכל המפרשים שם אין להם מקום לענ"ד כלל ולכן נ"ל לפרש בפשיטות דקשיא לי' מהא גופא דאיך ס"ל לה' תנא גבי חודש חסר דאפ"ה לא נשתנה עי"ז זמן השאלה כלל רק הולכין לעונם אחר רוב שנים בזה ולמה בשנה מעוברת ס"ל שישתנה זמן השאלה עי"ז באמת ולמה לא גלף ג"כ בזה אחר רוב שנים ומשני עלה דבאמת ה' סיפא דאם הי' השנה מעוברת דהולכין אחר עיבורה לא מיירי כלל בתחילת זמן השאלה דנדאי הולכין בזה לעולם אחר רוב שנים רק דעל סוף זמן השאלה קאי וקמ"ל אליבא דר' יהודה (במשנה דמענית ה') דס"ל דשואלין עד כ"א ניסן או כה' תנא אליבא דר"י דבריש מענית דק י"ל כותי' דשואלין עד ט"ו ניסן (וע"ש ד' דמסיק דתרי תנאי כו' ר"ל דקמייטא תא הוא ר"י משום ר' יהושע ב"ב כדא' שם ג' וכצ"ל בירו' ה"ב ע"ש) וה"א דבשנה מעוברת אין שואלין רק עד ט"ו אדר שני אי כ"א אדר ב' ולהכי קמ"ל דגם בשנה מעוברת הולכין לעולם אחר רוב שנים כדס"ל בזה ולכן גם בשנה מעוברת שואלין עד הפסח וכמ"ל והיינו דמסיק דלבסוף נצרכה פלומר ה' דאם הי' מעוברת כו' על סוף זמן השאלה קאי (וכדא' נמי כה' לישנא בתענית ד' שם בזה תחילתו וסופו ע"ש) וכמ"ש נ

וא"ש (אבל לר"מ שם דא' עד שיעבור ניסן נראה שאין נ"מ בזה כלל דנדאי על ניסן של תקופה קאמר וכהך דסוף פרקין שם בירושלמי דהיינו פשתגיע החמה למזל שור וכמ"ש הרמב"ם ז"נ בפ"ג מה' תענית ה"ט ע"ש ודו"ק).

ובס' גבורות ארי כ' מדעתו בזה דיום השאלה קבוע לעונם בין עיברו לתשרי בין חסרו וכן הפסקה דפסח בין עיברו השנה או לא עיברו אף שבין זה לזה חודש שלם ע"ש ולח זכר ד' התוס' והירושלמי ה"ל המפורשים בזה וכן מש"ש ד' לתמוה על הפוסקים ז"ל דבשאלה פסקו כהך קמיינתא דר"י דעד הפסח לבד ובגודר עד שיפסקו הגשמים פסקו דעד שיעבור הפסח וכאיך דר"י שם ונראה מסברא דזה תלוי בזה ע"פ והנה באמת מפורש פן בירושלמי דנדרים ה"ל דר"מ ור"י לטעמייהו בזה ע"ש וכבר תמה בזה הגאון בעל באר יעקב ז"ל (בס' ר"כ ה"ל וכו' דתמוהים בזה ע"ש ובביאורי הגר"א ז"ל וע"ש עוד בש"י קרבן מ"ש בזה (והגאון האמיתי בעל יד שאול נ"י הקשה פן מדנפשי' עפ"ד רש"י שם ור"ל דלא כ"כ רק לר"מ ע"ש ובמחכ"ת לא זכר ד' הירושלמי המפורשים ה"ל וכו' דהאחרונים ז"ל ה"ל וכו"ש] אבל אני תמה על כל הפוסקים ז"ל ועל האחרונים ה"ל דבמחכ"ת העלימו עיניהם מהתוספתא המפורשת בזה בנדרים פ"ד ה"ו דגרסי' שם להדיא דהגודר עד שיפסקו הגשמים אסור רק עד לילי יו"ט הראשון של פסח ע"ש (ומש"ש בהגהות הגר"א ז"ל עד דהחג אינו מוכן כלל ע"ש) ונראה דהתוס' אתיא באמת כהך קמיינתא אליבא דר"י ה"ל וכו"ש וי"ל עוד דלהירושלמי ה"ל דתלי פלוגתא דשאלה ונדרים אהדדי דאולי מפרש לעד שיעבור הפסח שהוא שיעבור כל זמן שחיטת הפסח דהיינו עד ליל פסח (וכרבה בתענית ד' ודלא כפירש"י שם דעד שיעבור תחילת זמן שחיטתו כו') (ואף שפירוש מוכרח בסוגיא שם וע"ש בגב"א וצ"ע) אלא דסוף זמן שחיטתו קאמר וכמ"ש) וא"ש לפ"ז דנא פליגי נמי מתני' עם התוספתא דנדרים ה"ל בזה וצ"ע (ואולם בד' הפוסקים ז"ל בזה לא נ"ל לפרש פן כלל שם באמת וע"כ צע"ג ע"ד בזה שהוא נגד התוס' ה"ל וכו"ש בעז"ה):

והנה יען פי הי' לי פמה עיפובים רבים וסיבות
שונות בעז"ה בעת הזאת וע"כ לא יכולתי להשלים את כל דבר ספרי הלז פאשר הי' עם לבבי באמת ומלבד פי לא נגמרו עדנה פמה מהעניינים מספר הלז וכמ"ש בקונ' ב"ר ה"ל עוד הי' ברצוני לעשות (מראה מקומות וציונים) לכל העניינים המובאים בספרי בעז"ה וכמה תיקונים במקומות הצריכין תיקון עדנה וגם פי לכל הזהירות אשר נזהרתי בעז"ה מעודי ובספרי זה ג"כ שלא להביא שום דבר אשר מצאתי אח"כ בספרים אף אם חידשתי הדבר באמת מדעתי בתחילה ודרכי מעולם להזהר מאוד בזה בעז"ה אבל לא יצאתי ידי חובתי עדנה בזה בכ"מ בספרי זה) כמו בד' ז' במ"ש בפסח שני במצה שאינה ראוי' לז' שמצאתי אח"כ בצל"ח ז"ל בברכות שהעיר קצת בזה וכן מ"ש בד"ל בתו' יומא כ"ג שמצאתי אח"כ במהרש"א ז"ל שם קצת מזה וכן מצאתי בכ"מ שכ"ג ג"כ הגאון הגדול מו"ה שמואל שטראשון נ"י בהגהותיו הנפלאות על כל הש"ס והשו"ע כעין מ"ש בעז"ה (ויש מהם שנדפסו אחר שקבר נדפס בספרי כמו במש"ש בד' א' ברש"י זבחים ע"א (ועתה נ"ל דצ"ל ברש"י שם ד"ה מין בשא"מ עולה [או חטאת] בשלמים שאין מתן דמן [נאכילתו] שנה (וקאי על חטאת בשלמים אבל בעולה א"צ לפרש שנה כליל וזה נאכל וא"ש) ובכ"מ מצאתי להגאון הגדול מו"ה מרדכי אליעזר נ"י בס' הנחמד קרני

רָאם] שֶׁכַּיִן מִשֶּׁבַע בְּעִזּוֹהוּ וּמִשֶּׁבַע בְּדַבַּר נִיחַ בְּכַח מִהַל בְּכוֹרוֹת מְצֵאתִי בְּסֵי קִהְלָת
יַעֲקֹב שֶׁהָעִיר גִּי' כִּי בְּזֶה וּמִשֶּׁבַע בְּדַבַּר ל' בְּדַבַּר וְהָיָה כֹּה הָרְאוּנִי קִצְתָּ מִזֶּה בְּסֵי הַעֲמֵק שְׂאֵלָה וְכֹן
מִשֶּׁבַע בְּדַבַּר ל"ג בְּשִׁיעוֹר צִירוֹף בְּשִׁרְץ מְצֵאתִי גִי' כִּי קִצְתָּ בְּזֶה בְּסֵי עָרוֹף לְגַר בְּמִסֵּי פְרִיתוֹת
(אֲבָל דְּבָרָיו תְּמוּהִים שָׁם בְּאַמֶּת ע"ש) וּמִשֶּׁבַע בְּדַבַּר י"ג בְּסִמּוּכִין דְּתַחֲגוּהוּ שְׂבַעַת כֹּה לֹא
רְאִיתִי אֶז מִשֶּׁבַע בְּשִׁיבָה בְּמִקוֹמוֹ ד"ה וְהָא תְּנִי ע"ש וּנ"ל לְהוֹסִיף בְּזֶה מְסוּגָיָא דְּפִסְחִים
ע"א דְּדַבְרֵי עוֹד כַּהֲגִי' עַד בְּנִקְרָא רְאִישִׁית ע"ש) וְאַמְנָם הָרוּאָה יְרָאָה בְּכ"ז כִּי לֹא פְדַרְכִּיהֶם
דְּרַפֵּי בְּאַמֶּת וְעוֹד יִמְצָא בְּדַבְרֵינוּ תְּדַשּׁוֹת הַרְבֵּה עַל דְּבָרֵיהֶם בְּעִזּוֹהוּ יַעֲנֵן כִּי לֹא הִסְפִּיק לִי
הַזְמַן לְהַשְׁלִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ בְּסִפְרֵי הַלְזוּ פְעַת ע"כ הֵן הַנְּחִיתִי עוֹד אֶת כָּל זֶה עַד
עַתְּ מִצָּנָא אִי"ה וְאַבּוּא עוֹד בְּקוֹנְטְרַס מְיֻחָד לְהַשְׁלִים שְׂמָה אֶת כָּל הָעֲנִינִים אֲשֶׁר לֹא
נִשְׁלַמוּ עֲדָנָה בְּסִפְרֵי זֶה וְגַם לְעֲשׂוֹת שָׁם צִיּוּנִים וְתִקּוּנִם הַרְבֵּה לְסִפְרֵי זֶה וּלְבָאֵר גִּי' כִּי
בְּיַחֲדוֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר וְתַחֲדָשׁוּ בְּסִפְרֵי בְּעִזּוֹהוּ גַם בְּדַבְרֵים אֲשֶׁר קִדְמוּנֵי בָהֶם.

וְגַם בְּאִיזוֹ דְּבָרִים מְסִפְרֵי אֲשֶׁר זְכִיתִי בְּעִזּוֹהוּ לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אִיזָה תְּשׁוּבוֹת מְגֵאוּנֵי הַדּוֹר
שִׁיחִיו כְּמוֹ בְּמִשֶּׁבַע בְּדַבַּר י"א בְּדִין צְבוּרִין גְּבִי הַפְּקָר שֶׁהִשִּׁיב לִי בְּזֶה הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל הַמְּפֹרָסִם
בְּכָל הַגּוֹלָה מו"ה יִצְחָק אֶלְחָנָן נ"י הַגַּאב"ד דְּקַאוּנָא בְּעַה"ס הַנְּחִמָּד בְּאַר יִצְחָק מִהַמ"מ
פ"ג מִהַמ"מ ה"ח וּבְמִשֶּׁבַע בְּדַבַּר מ"ו דְּרַבִּים תְּמָהוּ ע"ד הַגְּר"א ז"ל בְּסֵי ת"ע (וְהוּא הַגָּאוֹן
הַגְּדוֹל מו"ה אֶלְיָעֶזֶר לְנָדָא נ"י מִק"ק הוֹרְאֵדְנָאבְּסֵי הַנְּחִמָּד ד"א וְהַגָּאוֹן הַג' מו"ה שְׂמוּאֵל
ש' נ"י בְּהַגְהוֹתָיו שָׁם) הֵן בְּהִיּוֹת פֶּה כְּבוֹד הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל מו"ה מְרַדְכִי נ"י הַגַּאב"ד דְּלִידָא
יִצ"ו בְּחֻרְף תְּרַכ"ט וְרָאָה אֶז דְּבָרֵי הַנְּלִי בְּדַפּוּס אָמַר כִּי זֶה מְזַמֵּן רַב אֲשֶׁר עָמַד גִּי' כִּי ע"ד
הַגְּר"א ז"ל הַנְּלִי בְּזֶה וְכִי אִתְּכִי בְּחִידוּשָׁיו לִינְשִׁיב גִּי' כִּי קְרוֹב לְמִשֶּׁבַע בְּעִזּוֹהוּ וְעֲדָנָה לֹא
רְאִיתִים וְלֹא שְׂמַעְתִּים בְּאַמֶּת וְכִי יָבוֹא ד"ק אֵלַי בְּזֶה אָבִיא אוֹתָם גִּי' כִּי בְּקוֹנְטְרַס הַנְּלִי בְּשִׁמוֹ
הַג' אִי"ה וְגַם בְּמִשֶּׁבַע בְּדַבַּר נ"ו בְּדִין פְּרוֹזְבוּל אֲשֶׁר זְכִיתִי לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה ע"ז מְכַבּוֹד הַגָּאוֹן
הַאֲמִתִּי שֶׁר הַתּוֹרָה הַנּוֹדַע בְּכָל הָעוֹלָם בְּחִידוּרָיו הַת' מו"ה מְאִיר לִיבּוּשׁ מְלַבִּי"ם נ"י
וְהִשִּׁיג עַל קִצְתָּ דְּבָרֵי שָׁם (וּבְאַמֶּת מְפֹרָשׁ עוֹד כְּדַבְרֵי בְּזֶה בְּתוֹי"ט פָּאָה פ"ג מ"ו וְע"ע
בְּמַהֲרֵי"ט ח"ב ס' קי"ג וּבְרַשְׁד"ם ס' קפ"ו וּבְתַפְא"י שְׂבִיעִית פ"י וּמְשַׁכְּנוֹת יַעֲקֹב ס'י
ל"א וּבְח"ס ס'י נ') וְיָבוֹאוּ גִי' כִּי בְּקוֹנְטְרַס הַנְּלִי אִי"ה וְאַבּוּא נָא לְבָרַךְ בְּכַרְפַּת פְּהוֹנָה אֶת
כְּבוֹד בְּתוֹ הַיְקָרָה וְהַצְנוּעָה הַגְּבִירָה מְרַת פְּרַאדִּיל תַּחֲזִי (שֶׁהִיָּתָה אֲשֶׁת הַרַב הַגְּדוֹל בְּתוֹי"י
הַגְּבִיר הַמְּנוּחַ מו"ה אֶלְיָהוּ ז"ל הַיְקָלְפִּירִין מִפ"ק) וְאֶת כְּבוֹד חֲתָן חֲתָנָה (הַרַה"ג הַמְּנוּחַ
הַנְּלִי) ה"ה כְּבוֹד הַרַב הַמְּאֹר הַג' הַמְּפֹרָסִם בְּתוֹי"י שְׁלֵשֶׁלֶת הַיּוֹחֲסִין לְמַעְלָה בְּקוֹנְדֵשׁ הַק'
מו"ה צְבִי הַיְרֵשׁ נ"י א"ש מְגֵדוֹלֵי קְהִילַתֵּנוּ יִצ"ו אֲשֶׁר הִי בְּעוֹזְרֵי בְּאִיזָה גְּמ' ח לְדַבַּר
הַשְׁלֵמַת סִפְרֵי פְעַת בְּעִזּוֹהוּ (עַם עוֹד אִיזוֹ גְּבִירִים מוֹפ' וְנִכְבְּדִים מִפ"ק שִׁיחִיו אֲשֶׁר יִזְכְּרוּ
כְּוֹלָם לְטוֹבָה בְּקוֹנְטְרַס הַנְּלִי אִי"ה) וְהַמְּקוֹם יִהְיֶה נָא בְּעֲזָרָם וְיִאָרְפוּ יְמֵיהֶם וְשְׁנוֹתֵיהֶם בְּטוֹב
סֵלָה הַחֹתֶם בְּכַרְכָּה יוֹם ו' עֵש"ק ז"ך טַבַּת, הַחַיִּים שֶׁל בְּרַכָּה (לִפ"ק) הַפְּהוֹן הַמְּבָרַךְ בְּשֵׁם
ה' לְכָל עַם ה', לְסִדֵּר וְנִתְתִּי לְכֶם מְרָשָׁה לִפ"ג --- בְּצִלְאֵל בְּר"י מִשָּׁה נ"י הַפְּהוֹן מ"י
בְּפִק"ק וְיִלְנָא